6
10-F
19

6
16 L
59

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

6-10-F-19

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SCRUTAMINI
HONI SOIT QVI MAL Y PENSE
DIEV ET MONDROIT
MYSTERIA
CHARISMATUM SACRORUM TRIAS
OPERA
M. Martini Kempij.
ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΘΕΟΛΟΓΙΑ.
REGIOMONTUM
Sumptibus Martini Hallervordii Anno 1677.

Digitized by Google

CHARISMATUM SACRORUM
Bibliotheca TRIAS, Seu
Sive

BIBLIOTHECA
ANGLORUM THEOLOGICA,

In qva præſtantiſſimorum hujus Nationis Theologorum, qvi integro currente ſeculo ad præſens usq; tempus floruerunt, partim etiam adhuc florent, ſcripta cuivis parti Theologiæ adaptata recenſentur, & pro valore merito commendantur, nonnulla item de ſtatu Eccleſiæ Anglicanæ proponuntur,

In gratiam

ΦΙΛΟΒΡΕΤΑΝΝΩΝ

Collecta atqve tribus Libris digeſta,
cum Appendice

DE REGIA SOCIETATE LONDINENSI
Indicibusqve neceſſariis.

Coll. Rom. LABORE ET STUDIO Soc. Jesu

M. MARTINI KEMPII,
Sereniſſ. Elector. Brand. Hiſtoriographi,

Regiomonti Boruſſorum.

Impenſis MARTINI HALLERVORDII
Bibliopolæ,

Ex Officina REICHIANA.
M DC LXXVII.

19

Digitized by Google

Per-Illuſtri, Magnifico atqve Generoſiſſimo DOMINO

DN. JOH. DIETERICO à TETTAVV,

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI ELECTORIS BRANDENBURG. &c.

SUPREMO PRUSSICI REGIMINIS CONSILIARIO, CANCELLARIO, ET SUPREMI IBIDEM TRIBUNALIS PRÆSIDI EMINENTISSIMO,

HÆREDITARIO DOMINO in Wicken/ Doben/ &c.

Domino Patrono & Promotori gratioſiſſimo.

Digitized by Google

mas anguſtias gemit, aut dubia hæret, divini conſilii Svada pro futura Oracula impertis: Muſas tamẽ ex alto non deſpicis, ſed prono affectu foves, recreas, & auxilio turbulẽtis præcipuè his temporib9, planè deſtitutas liberaliter promoves. Hinc Tuis, Indulgentiſſime Evergeta, Palmis, qvas fulgidis laudum corymbis oneratas intuentur, ſuas Laureas innectere certatim ambiũt. Neq; id profectò mirũ, ſiqvidem illuſtrem Tuam Generoſitatem cum rara Eruditione, humanitate ac virtute feliciſſimo connubio junctã, qvi advertit, divinas in Te dotes devoto animi cultu cogitur venerari. Cum itaq; de Scriptis pro ſublimi, qvo polles ingenii acumine, rectiſſimè omniũ judicare nôris, miraq; lenitate cunctorũ animos in Tuî honorẽ atq; amorem rapias; inſuper meam Parvitatem, qvoties Excel. T. adire occaſio juſſit, nunqvã non benigniſſimè dimiſeris; certè planè alienus eſſẽ à bona mente, niſi ad benevolentiæ Tuæ arã CHARISMATA mea deponerẽ. Qvamvis autẽ hic Tractatus Tua minor dignitate incedat, nec prima id polliceri fronte videatur, qvo Generoſis. Magnificentiã T. delectari credibile ſit, ſuo tamẽ in receſſu Tuo Nomine ac Parrocinio nõ indigna complectitur. Dignare colendiſſime Patrone, Tua tutelâ, fœtum, qui jure qvodam proprio, TIBI communi literatorum Mecænati, debetur, & adverſus laceſſentes malevolorum injurias gratiosè defende. Qvod ſi obtinuero, ſatis amplũ ſuſcepti laboris præmium retuliſſe lætus fatebor. Individua Trias Te cum illuſtri Tuâ familiâ, Patriæ noſtræ per longas annorum periodos, ſalvum ſoſpitem & fortunatum clementiſſimè ſervet!

PER-ILLUSTRIS MAGNIFICENTIÆ TUÆ

Regiomonti, Prid. Non. Aprilis,
Anno cIↄ DC LXXVII.

Devotiſsimus Cliens
MARTINUS KEMPIUS.

Digitized by Google

Benevolo Lectori ſalutem!

ANtiqvisſimam divinæ Euſebiæ ſedem in Britanniâ fuiſſe, conditores annalium fide dignisſimi perhibent. Qvamprimum enim in plenitudine temporis myſterium qvod à temporibus ſeculorum tacitum fuit, factum eſt manifeſtum, & per Scripturas Propheticas, ex Imperio æterni Dei ad obedientiam fidei omnibus gentibus declaratum, (a) miniſterio ſcilicet Apoſtolorum, qvi in mundum univerſum egresſi, omni Creaturæ Evangelium prædicârunt: (b) Summa devotione flagrantiqve ſalutis conſequendæ deſiderio Britanni ſe noſtro homini divinisſimo Deoqve humanisſimo ſubjecerunt, ut penè prius Chriſtianæ fidei capita crediderint, quàm audiverint; imbiberint qvàm acceperint. Eò tendunt Gildæ antiqvisſimi Britonis ſeculo V. poſt natum Chriſtum, verba: Interea glaciali frigore ringenti inſulæ, & velut longiore terrarum ſeceſſu Soli viſibili non proximæ verus ille non de firmamento ſolum temporali, ſed de ſumma etiam cœlorum arce tempora cuncta excedente orbi univerſo præfulgidum ſui coruſcum oſtendens tempore, ut ſcimus, ſummo Tiberii Cæſaris (qvo absque ullo impedimento ejus propagabatur religio, comminatâ Senatu nolente, à Principe morte delatoribus militum ejusdem) radios ſuos primum indulget, id eſt, ſua præcepta Chriſtus. Quæ licet ab incolis tepidè ſuſcepta ſint, apud qvosdam tamen integrè, & alios minus, usque ad perſecutionem Diocletiani permanſerunt. (c) Quod autem de tempore ſummo Tiberii in Gildâ legitur, clarius Euſebii Chronicon circa annum ultimum vel penulti-Tiberii ſequentibus exponit: Pilato de Chriſtianorum dogmate ad Tiberium referente, Tiberius retulit ad Senatum, ut inter cætera Sacra reciperetur. Verùm cum ex conſulto Patrum, Chriſtianos eliminari urbe placu-

(a) *Tom. XVI, 25. 26.* (b) *Marci XVI, 15 20.* (c) *Uſſer. de Britannica Eccleſiæ antiqvit. cap. 1.*

iſſet; Tiberius per edictum accuſatoribus Chriſtianorum comminatus eſt mortem, ſcribit Tertullianus in Apollogetico. (d) inter primos divinæ veritatis præcones Simon cognomento Zelotes fidem Chriſtianam ad occidentalem Oceanum Britannicasqve Inſulas pertulit, ceu Nicephorus Calliſtus teſtatur. (e) Dorotheus in Synopſi eundem crucifixum, occiſum & ſepultum in Britannia aſſerit, confirmantibus Græcorum Menologiis; in qvibus ad decimum diem Maji de Simone hæc reperiuntur. ὕστερον δὲ ἐν Βρεττανίᾳ γενόμενος, καὶ πολλοὺς τῷ λόγῳ τοῦ Εὐαγγελίου φωτίσας, ὑπὸ τῶν ἀπίστων σταυρωθεὶς τυθεὶς θάπτεται ἐκεῖ. Poſtremo in Britanniam profectus, cum multos Evangelii verbo illuſtrâſſet, ab infidelibus crucifixus illic ſepultus eſt. (f) Qvamqvam in Martyrologio & Breviario Romano, ut & in Bedæ, Uſuardi atq; Adonis Martyrologiis ad Octobris viceſimum octavum diem in Perſide Martyrio vitam clauſiſſe perhibeatur. Simon Petrus duodecim annos verſatus in oriente, viginti autem & tres annos Romæ tranſegit, & in Britanniâ & in civitatibus, qvæ ſunt in occidente, veluti ex fide Simeonis Metaphraſtæ commentar. de Petro & Paulo ad d. 29. Julii Euſebius Pamphili tradit. (g) Idem etiam Metaphraſtes ſcribit, Petrum in Britanniâ longo tempore fuiſſe moratum, & multas gentes non nominatas attraxiſſe ad fidem Chriſti, ad extremum verò cum verbo gratiæ multos illuminaſſet, & Eccleſias conſtituiſſet, Epiſcopos & Presbyteros & Diaconos ordinâſſet, duodecimo anno Cæſaris Neronis rurſus Romam reverſum eſſe. Similiter Paulus vinculis Neronianis ſolutus gratiæ lumen in Britanniâ ſparſit. Hinc Hieronymus in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorum (h) innuit, Paulum poſt primam Apologiam, cujus ipſe in poſteriori ad Timothe-

(d) *cap. V. Conf. Euſeb. lib. 2. Hiſtor. Eccl. cap. 3.* (e) *Hiſtor. Eccleſiaſt. l. 2. c. 40.* (f) *Tomo 2. Antiqv. Lect: Henrici Caniſii, Antholog. Græc: edit. Rom. An. 1598. p. 406.* (g) *Vid. Baron. Annal, Tomo I, An. 61.* (h) *in Paulo, Confer. Ado de Feſtivitatibus Apoſtolorum.*

motheum Epiſtolâ meminit, à Nerone dimiſſum, Evangelium Chriſti in occidentis quoque Partibus prædicaviſſe. Verba Apoſtoli II. Tim. IV. v. 16. 17. ita ſonant: In primâ meâ defenſione nemo mihi adfuit, ſed omnes me dereliqverunt. Non illis imputetur, Dominus autem mihi adſtitit, & confortavit, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes. Qvem locum Theodoretus ſic interpretatur; Quando appellatione uſus Romam à Feſto miſſus eſt, defenſione auditâ fuit abſolutus, & in Hiſpaniam profectus eſt, & ad alias gentes excurrens, eis doctrinæ lucem attulit. Alibi verò in Pſ. CXVI. addit: Inſulis, qvæ in mari jacent, utilitatem attulit. Idcircò qvoq; Venantius Fortunatus ſeculo ſexto clarus de illo canit: (i)

Tranſiit Oceanum, vel qvà facit Inſula portum,

Qvasq; Britannus habet terras, qvasq; ultima Thule.

Cæterum Ariſtobulus, cujus Epiſtola ad Romanos cap. XVI. v. 10. mentionem facit, in Græcorum Menæis Britannorum Epiſcopus à Paulo ordinatus ſalutatur, mediante tali commemoratione ad XV. D. Mart. I. Septuaginta diſcipulis erat hic unus, ſecutus eſt autem S. Paulum, prædicans Evangelium, & ubique terrarum miniſtrans illi. A qvo & Epiſcopus ordinatus eſt in Britannorum regionem ferorum & ſæviſſimorum hominum. A qvibus aliqvando qvidem verberibus affectus, aliqvandò etiam per forum tractus, multis perſuaſit, ut Chriſto ſe adjungerent, unde & Eccleſiis conſtitutis & Presbyteris & Diaconis in ea ordinatis, vitam conſummavit. (k) Nec me latet, qvod de duodecim Philippi diſcipulis & Joſephi Arimathæenſis rebus in Britannia geſtis multa veterum Scriptorum teſtimonia occurrant. In Chronico qvidem Glaſſonienſi An. MCCLIX. exarato hæc extant. Anno ab Incarnatione LXIII. diſcipuli Sanctorum Philippi & Jacobi Apoſtolorum venerunt in Britanniam: à qvibus primum Oratorium in Inſulâ Avalloniæ in honore ſanctæ

 Mariæ

(i) *Lib. 3. de vita Martini.* (k) *Confer Dorothei Synopſ.*

Mariæ fuit conſtructum, in anno poſt Aſſumptionem ejusdem qvinto decimo. (l) Et in alio, à Monacho Cœnobii S. Auguſtini Cantuarienſis, Anno MCCCCVI. conſcripto. Rex Yna fuit primus fundator monaſterii Glaſtonienſis. Monachi tamen ibidem aliam prætendunt fundationem à Rege Arvirago filio Kimbelini Regis Britonum, in cujus tempore Chriſtus Jeſus de Maria Virgine natus fuit. Et qvod ab Arthuro Rege dotatum fuit pluribus poſſeſſionibus. (m) Item in libro de prærogativis & dignitatibus ordinem Monaſticum concernentibus, qvi à Thoma Walſinghamio ſcriptus putatur; S. Philippus Apoſtolus Jeſu Chriſti miſit in Britanniam duodecim Prædicatores, qvorum primus & præcipuus fuit Joſeph ab Arimathiâ, qvi Chriſtum ſepelivit. Qvi Glaſconiam venientes, acceperunt poſſeſſionem hidarum duodecim, ab Arvirago nobili Rege Britanniæ, adhuc paganicis erroribus involuto. Hi per Gabrielis Archangeli admonitionem Eccleſiam in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ cõſtruxerunt, Anno poſt paſſionẽ Domini triceſimo primo. (n) Conſentit Johannes Tinmuthenſis ex Glaſtonienſis monaſterii libris rem ita recenſens: Ex qvo Apoſtoli in regiones diverſas erant diviſi ad prædicandum verbum vitæ, ſanctus Philippus Apoſtolus regionem Franciæ cum ſuis diſcipulis ſortitus eſt, de qvibus miſit in Britanniam duodecim, (qvorum primus erat Joſeph ab Arimathia, qvi & Dominum ſepelivit) Anno ab incarnatione Domini ſexageſimo tertio, & ab aſſumptione ſanctæ Mariæ qvinto decimo, quibus duodecim hidæ ab Arvirago paganicis erroribus decepto, conceſſæ erant. Qvi ibidem Deo ſervientes, per Gabrielis Archangeli admonitionem, Eccleſiam in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ conſtruxerunt. Cumq; fidem Chriſti conſtanter prædicarent, Rex Barbarus cum gente ſua tam nova audiens & inconſueta, omninò prædicationi eorum conſen-

(l) *Uſſer l. c. cap. §. 18. MS. Bibliothecæ Cottonianæ.* (m) *Uſſ. c. cit,* (n) *ibidem*

Digitized by Google

conſentire renuebat, nec paternas traditiones commutare volebat: qvia tamen de longè venerant, ad peritionem eorum qvandam Inſulam Sylvis paludibusqve circumdatam ad inhabitandum conceſſit. Erat enim portio illa duodecim hidarum; & qvandam capellam (ut præmittitur) ex virgis torqvatis conſtruxerunt, An. poſt paſſionem Domini XXXI. (o) Hida tanta terræ portio dicitur, qvanta ad familiam alendam ſufficit, vel quæ unico per annum coli poteſt aratro, juxta Spelmanni Gloſſarium, verbo hide. At enim vero qvæ de apparitione Angelicâ traduntur, ſuperſtitioſam monachorum ſimplicitatem manifeſtè produnt, præſertim ſi res ad modeſtiorem Polydori Vergilii relationem, qvæ hoc tramite decurrit, examinetur. (p) Joſeph ille, inquit, qvi teſte Matthæo Evangeliſta ab Arimathæâ civitate oriundus, Chriſti corpus ſepeliverat, ſive caſu, ſive conſilio, ita volente Deo, cum non parvo comitatu, in Britanniam venit; ubi tam ipſe, qvàm ejus ſocii, cum de Evangelio prædicarent, atqve dogma Chriſti ſedulò docerent, multi per hæc ad veram pietatem traducti, ſalutiferâqve fruge imbuti, baptizati ſunt. Iſti viri certè divino Spiritu afflati, cum à Rege parum terræ ad inhabitandum (proximè Welliam oppidum, circiter millia paſſum qvatuor) dono accepiſſent, ibi novæ religionis prima jecerunt fundamenta, ubi hodie eſt templum magnificum cœnobiumq; monaſticæ familiæ D. Benedicti ordinis nobile. Loco nomen eſt Glaſconia. Hæc omninò Chriſtianæ pietatis in Britannia extitêre primordia; qvam deinde Lucius Rex - - propè extinctam Baptiſmi fonte ſublatus mirabiliter accendit, pieqve adauxit. Nam Gildas teſtis eſt, Britannos jam inde ab initio orti Evangelii Chriſtianam recepiſſe religionem. Nec me præterit, (ante Vergilium Richardus Lepidus Bartholinus, Epiſt. ad D. Robertum Wingfeld, ſcripſit) Joſephum ab Arimathæâ, cum à Judæis neqviter in carcerem ductus fuiſſet, à Deo Opti-

(o) *ib. ex Sanctilogio Britanniæ.* (p) *Hiſtor. Anglor. l. 2.*

mo Maximo miraculoſe liberatum taliter, ut nusqvam poſtea in Judæa viſum. Nam ut annalium ſcriptores prodiderunt, in Britanniam transmigravit,ibiq; & cultum docuit, & multa ſui monumenta in Valle Avilonis, qvæ adhuc viſuntur, reliqvit. Qvanti hæc de Joſepho relatio momenti ſit, vel inde apparet, qvod nonnunqvam in Synodis generalibus, qvando de Britannici Regni eminentia inter Gallos & Hiſpanos agitata eſt controverſia, Anglicani Oratores ad illam provocare conſveverint. Mota eſt iſta qvæſtio Anno 1409. in Piſano primùm, deinde Anno 1417. in Conſtantienſi Concilio, ex qvo excerpta eſt nobiliſſima diſceptatio ſuper dignitate & magnitudine Regnorum Britannici & Gallici, habita eſt ab utriusqve Oratoribus & Legatis in Concilio Conſtantienſi, Lovanii Anno 1517. typis excuſa: Eam ex actis Concilii in ipſa urbe Conſtantienſi aſſervatis edendam curavit D. Robertus Wingfeldius Eqves auratus, Henrici VIII. Anglorum Regis ad Maximilianum Imperatorem Orator: cum igitur in triceſima ſeſſione oriretur qvæſtio, an juri & rationi conſonum ſit, æqviparare Regnum Angliæ Regno Franciæ in concilio generali: pro dignitate Eccleſiæ Anglicanæ inter alia allegatum eſt, qvod ſtatim poſt paſſionem Chriſti Joſeph ab Arimathia nobilis decurio, qvi Chriſtum de cruce depoſuit, cum XII. Sociis vineam Domini de mane colendam, Angliam videlicet ingreſſus eſt, & populos ad fidem convertit. Qvibus Rex XII. Hidas terræ in diœceſi Bathonienſi pro victu aſſignavit: qvi in monaſterio Glaſtonienſi Bathonienſis diœceſis, ut ſcribitur, tumulantur, ſuper qvibus XII. hidis prædictis dictum monaſterium antiqvitus dotatum dignoſcitur. Sed Regnum Franciæ tempore Dionyſii & ejus miniſterio fidem Chriſti recepit. Idem in Senenſi concilio Anno 1424. à Richardo Flemmingo, Lincolnienſi Epiſcopo & Lincolnienſis Collegii inter Oxonienſes fundatore repetitum eſt, cum adverſus Hiſpanos, Scotos & Gallos coram Martino V. ab Anglis hæc lis renovaretur. Sed in Baſileenſi concilio Anno 1434. inter Orato-

res

res Angliæ & Caſtellæ qvam maximè de hoc negotio fuit diſceptatum, poſtqvam Alphonſus Garſias de Sanctâ Mariâ, LL.D. atqve Compoſtellanæ & Segobienſis Eccleſiarum Decanus illam de Joſephi in Angliam adventu traditionem in dubium vocâſſet; qvemadmodum laudatus Uſſerius, loco dicto, ex ſchedis Cottonianis recenſet, & allatas objectiones diluit. Oratorum & Legatorum Regis Angliæ in hac ipſa Synodo aſſertio propoſita ſic ſonat: Certum eſt, in Anglia reperiri in libris antiqviſſimis & Archivis Abbatiæ notabilis Glaſtonienſis, Diœceſis Bathonienſis; qvod Joſeph ab Arimathia cum duodecim Sociis (aut ex perſecutione Herodianâ, vel præſidum Romanorum in Judæâ) ad Angliam vectus eſt. Ibidem, qvæ de Chriſto viderat & audierat, prædicavit, & prædicando plures convertit; convertendo multa & infinita ſibi ab illis, qvos converterat, ad fidem collata conqvæſivit, conqvæſita poſtea templo Chriſto per eum erecto reliqvit: (& hoc, tempore qvo Petrus in Antiochia prædicavit fidem) qvod templum à Joſeph erectum in locum religioſum & Abbatialem dignitatem translatum eſt, & laus Chriſti per notabile monaſterium præſervatur ad præſens. Sed diutius hiſce inhærere non libet. Interim tamen extra controverſiam poſitum eſt, ſeculo poſt Salutiferam Chriſti nativitatem ſecundo, fidem Chriſtianam apud Britannos egregiè floruiſſe, a deò, ut primi Chriſtianorum omnium Chriſtianũ Regem Lucium habuerint, id qvod Hiſtorici ad unum omnes mutuo conſenſu profitentur. Invenio, inqvit Johannes Nauclerus, (q) in Legenda ſancti Timothei Apoſtoli, qvod venerit in Britanniam, & Lucium ejus gentis Regem cum tota Inſula ad fidem Chriſti converterit. Et illud magis concordat Legendæ ſancti Lucii, qvæ habetur in Eccleſia Curienſi, ubi fuit Epiſcopus & Martyrio coronatus. Henricus Pantaleon ex Eccleſiæ Curienſis Annalibus: (r) Qvoniam Apoſtolorum diſcipuli paſſim

(q) *In Chronographia volum. 2. generat. 6.* (r) *de viris illuſtr. German part. 1.*

Digitized by Google

paſſim per terrarum orbem Chriſto Eccleſiam colligerent, factum eſt, ut etiam Britannia à ſancti Pauli auditoribus ab Idolorum cultu ad Chriſtum converteretur. Itaq; factum eſt, ut S. Lucius Timothei diſcipulus & ex Regio Britannorum ſangvine prognatus, ſibi propoſuerit plures homines in errore perſeverantes Chriſto lucrifacere. Propterea Rhenum aſcendens ubiqve Evangelium prædicavit, atqve demum in Bajoariam pervenit. Hic Lucius vocatur Diſcipulus Timothei, non illius qvidem, ad qvem Paulus duas Epiſtolas ſcripſit, nam & alius ejusdem Pauli diſcipulus ad Antonini Pii Imperatoris, & Pii Epiſcopi Romani tempora vitam produxiſſe fertur, indeqve S. Polycarpi σύγχρονος fuit, qvi Irenæo teſte, (s) ab Apoſtolis edoctus, & converſatus cum multis ex eis qvi Dominum noſtrum viderunt, Romam tamen ſub Aniceto Pii ſucceſſore venit, & ſeptimo demum anno Marci Aurelii Veri Succeſſoris Antonini Pii, juxta Euſebium (t) martyrii coronâ decoratus objit.

De tempore converſionis Lucii Regis major auctorum qvàm horologiorum diſcrepantia obſervatur. Si enim Paulum Jovium (u) Cranzium, (w) Venerabilem Bedam, (x) Platinam, (y) Nauclerum, (z) Jacobum Philippum Bergomenſem, (aa) Antonium Sabellicum, (bb) Hectorem Boëthium, (cc) Marianum Scotum, ejusq; ſectatorem Florentium Wigornienſem, aliosqve conſulueris, ſingulos à ſe invicem multis paraſangis diſtare deprehendes. Nec certum tempus, qvo Lucius primùm fidem Chriſtianam amplexus fuerit, propter ſententiarum divortia poteſt determinari. Illarum enim viginti tres Armachanus (dd) ordine recenſet, qvæ diverſos ſeculi ſecundi annos huic negotio aſſignant. Sanè plurimi Chronologorum innuunt,

(s) *Lib.3.conf.Euſeb: cib:3.c.30.* (t) *lib. 4 biſtor: cap. 14. & in Chronic.* (u) *in Deſcript. Britanniæ.* (vv) *Metropolis lib. 1.c.6.* (x) *Lib.1. Hiſt: Anglor. cap.4.* (y) *in vita Fleutheri.* (z) *Chronogmph. vol.2. generat 6.* (aa) *lib.8. in Supplemento Chronicorum.* (bb) *Ennead. 7.lib.5.* (cc) *Hiſt. Scotor. lib.5.* (dd) *L.c.p.36.ſeqq.*

Digitized by Google

nuunt, Lucium Regem ab Eleuthero Præſule Romano, qvi Anno Chriſti CLXXI. juxta Librum Pontificialem, vel CLXXVI. juxta Euſebii calculum, cui major habenda eſt fides, ſub Imperio Marci Aurelii Antonini, Pontificatum ſuſcepit, per Legatos informationem in religione Chriſtiana qvæſiviſſe. Ado Archiepiſcopus Viennenſis inſtar omnium ſit, qvem hic audire diſſerentem juvat. Ita verò ille in veteri Chronico de ſex ætatibus, ætate ſextâ, (ee) ait: Lucius Britannorũ Rex miſsâ ad Eleutherum Romæ Epiſcopũ, Epiſtolâ, ut Chriſtianus efficeretur, petiit Hic (Eleutherus) accepit, ut eſt in libro Pontificali, Epiſtolam à Lucio Britannico Rege, ut Chriſtianus efficeretur, per ejus (quod addidit de ſuo Autor Libri pontificalis) mandatum. Balæus (ff) Hectoris Boethii (gg) verba, Lucium de Chriſtianorum pietate & miraculis, à Romanis in Britannia ſub Trebellio & pertinace merentibus, permulta audiſſe; tali modo amplificat: Erat Lucius aliquantulum (ut apparet) in Chriſto paupere cum Judæis ſcandalizatus. Nam licet à centum & amplius annis propagata fuiſſet per Britanniam Chriſtiana religio, ei nihilominus debito videbatur carere ſplendore, quod illuc usq; adminiſtrata fuiſſet per ſolos pauperes, abjectos & ſimplices homines, ſaltem nõ fulcita Romanâ autoritate. Cùm audiſſet igitur per Cæſaris legatos Trebellium & pertinacem, Romanorũ illuſtres aliquot, acqvieſcente perſecutione, illã admiſiſſe: cogitabat aliquãto rem eſſe digniorem. De Legatis, per quos miſſæ ſunt literæ, in libello antiqvo de primo ſtatu Laudavenſis Eccleſiæ ſeqventia extant. Anno ab incarnatione Domini CLVI. Lucius Britannorum Rex, ad Eleutherum duodecimum Apoſtolicæ ſedis papam, Legatos ſuos, ſcilicet Eluanũ & Medwinum miſit, implorans, ut juxta ejus ammonitionem Chriſtianus

 fieret:

(ee) *p. 22.* (ff) *centur. 1. c. 29.* (gg) *Scot. Hiſt. lib. 5.*

fieret: quod ab eo impetravit. Nam gratias agens DEO ſuo, quod cum illa gens à primo regionis inhabitatore Bruto gentilis fuerat, tam ardenter ad fidem Chriſti feſtinabat; conſilio Seniorum urbis Romæ placuit eosdem Legatos baptizari, & Catholicâ fide ſuſcepta ordinari. Eluanum in Epiſcopum, Metvvinum autem in Doctorem. Et propter eloqventiam & ſcientiam, quam in ſacris habebant Scripturis, prædicatores ad Lucium in Britanniam reverſi ſunt: quorũ ſanctâ prædicatione Lucius & totius Britanniæ primates baptiſmum ſuſceperunt, & ſecundum juſſum beati Eleutherii Papæ Eccleſiaſticũ ordinem conſtituit, Epiſcopos ordinavit & normam benè vivendi docuit. Miſſi autem à Pontifice Prædicatores Faganus (aliis appellatus Fugatius, Fagatius, Fagaunus, Foganus, Fuganus, Euganus, Figinus) & Damianus (ſive Dumianus, Dunanus, Dumanus, Duvianus, Divianus, Dunianus, Dimianus, Divvanus, Dimanus, Divinianus, Donatianus,) vel Britannicâ nomenclatura Dwywan, vel nomine à vetuſtioribus autoribus uſurpato, Dervvianus,) qvid egerint, Galfridus Monemuthenſis (hh) exponit ſcribens: Beatus Pontifex compertâ Regis devotione, duos religioſisſimos Doctores Faganum & Duuianum ad illum miſit; qvi verbi Dei incarnationem prædicantes, ipſum baptiſmate ſacro abluerunt & ad Chriſtum converterunt. Nec mora, concurrentes undiqve nationum populi, Regis exemplum inſeqvuntur; eodemqve lavacro mundati cœleſti regno reſtituuntur. Beati igitur Doctores cum per totam ferè inſulam paganiſmum deleviſſent, templa, qvæ in honore plurimorum Deorum fundata fuerant, uni Deo ejusqve ſanctis dedicaverunt, diverſisqve cœtibus ordinatorum repleverunt. Inde Britanniam omnium Provinciarum primam publicitùs Chriſti nomen recepiſſe

(hh) *Hiſtor. Britann. lib. 2. cap. 3.*

piſſe manifeſtè eluceſcit. Qvod Hiſtorici magno numero confirmant, præprimis Sabellicus, (ii) Polydorus Vergilius, (kk) Gregorius Lilius, (ll) & Reginaldus Polus Cardinalis in oratione ad R. Philippum & Mariam in comitiis Anglicanis, Anno 1555. Ubi pariter ex literis Johannis Elderi ad Robertum Stuartum Catheneſiæ Epiſcopum, eodem anno ſcriptis indicat, receptam tùm publicè Chriſti fidem per totam Inſulam. Britannos enim non ut cæteras gentes, qvæ ſenſim & diuturni temporis interpoſitâ morâ fidem hauſerunt, neqve ut in horologiis uſu venire ſolet, qvæ temporibus paulatim ſuccedentibus horarum ſuarum accipiunt incrementa, ſed uno eodemqve penè momento omnes ſimul Chriſtianam religionem amplexatos eſſe. Qvæ omnia ſufficienter declarant, qvàm verè Tertullianus (mm) Britannorum inacceſſa Romanis loca Chriſto vero ſubdita appellaverit, & qvod opus hoc converſionis Auguſtino Monacho cum ſociis ſeculo demum ſeptimo, Anno DCII. vulgò gratis tribuatur. Tenendum etenim eſt, qvæ vulgares hiſtorici de gentium converſione prodiderunt, de confirmatione aut inſtauratione nonnunqvam, imò de corruptione accipi debere. Saltem Scotos, Anglos, Hibernos, jam antè Chriſti cognitione fuiſſe imbutos, ex indubitatis antiqvitatum monumentis probatum dedêre Polyhiſtores Theologi, Robertus Abbot, (nn) & Uſſerius loco allegato. Idem adſtruit ipſa Pontificiorum confeſſio, qvos inter Arnoldus Meermannus Aloſtanus, in Theatro converſionis gentium totius orbis (oo) teſtatur, Britannos fidē Chriſtianam ſuſcepiſſe Ao. CLXV. vel CLXXXVII. juxta calculum Hectoris Boëthii, eamqve inde pravatam

(ii) *Ennead: 7, l. 5.* (kk) *Hiſt: Ang. lib. 2.* (ll) *in Epitome Chronic. Britann.* (mm) *contra Judæos cap: 7.* (nn) *In refutat: Biſhopi, adpræ- at. Sect. 31.* (oo) *pag. 59.*

retinuiſſe usqve ad Diocletiani & Maximiniani Tyrannorum tempora. Ne qvis ante Lucii converſionem Religionem Chriſtianam ab Apoſtolis eorumqve Diſcipulis huc inductam, extinctam fuiſſe opinetur. Adſunt inſuper teſtes omni exceptione majores. Audi gloriantem Gregorium: (pp) Ecce lingva Britanniæ, qvæ nihil aliud noverat, qvam barbarum frendere, jam dudum in divinis laudibus Hebræum cœpit Hallelujah reſonare. Gotcelinus Bertinianus (qq) Monachus memorat, Cambro-Britannos Auguſtino Romano Legato ſeſe oppoſuiſſe. Illi velut in acie non ſolum repugnantes, verum etiam ſuos uſus omnibus præeminentiores, Sancti Papæ Eleutherii auctoritate pronunciantes, allegantes etiam (rr) ſuas ceremonias non ſolum à Sancto Eleutherio Papa primo inſtitutore ſuo, ab ipſa penè infantia Eccleſiæ dicatas, verum à ſanctis Patribus ſuis, Dei amicis & Apoſtolorum ſeqvacibus hactenus obſervatas, qvas non deberent mutare propter novos dogmatiſtas. Galfridus Monemuthenſis, de eadem Auguſtini legatione (ss) loqvens: In parte Britonum adhuc vigebat Chriſtianitas, qvæ à tempore Eleutheri Papæ habita, nunqvam inter eos defecerat. Succeſſu temporis poſtqvam in Britanniâ acerrimæ propter agnitam fidem perſecutionum Tyrannicarum procellæ, detumuerant, præter magnifica templa aliqvam multa Muſarum gymnaſia laudabili conſilio ibidem erecta ſunt, in qvibus bonæ mentes liberalibus artibus maſculè exercerentur. Ex his omnigenæ Scientiæ habitaculis tota regio veluti torrente benignitatis cœleſtis fœcundata, & felicitatis ſuæ colonias deducere coacta, admirabili facilitate oracula verbi divini & amœniorum literarum ſubſidia undiqva-

(pp) *Moral. lib. 27. cap. 7.* (qq) *In hiſtoria minori vitæ Auguſtini cap. 24.* (rr) *in hiſtor. majori, cap. 32.* (ss) *Libro 8. Hiſtor. Britann. c. 4.*

Digitized by Google

diqvaqve largiter diffudit: Winfrido imprimis, Willebrodo, aliisqve apud Germanos, Albino (ſive Alcuino) autem inter Gallos, ubi Pariſienſis Academiæ, beneficentia Caroli Magni diſcipuli adjutus, fundamenta jeciſſe fertur, ſtrenuè rudem orbem erudientibus. Illud ipſum Poetæ cujusdam Germani verſus, qvibus tantum beneficium gratiis non invitis extollit; declarant; (tt)

Hæc tamen Arctois laus eſt æterna Britannis,
Qvod poſt Pannonicis vaſtatum in curſibus orbem,
Illa bonas artes, & Grajæ munera lingvæ
Stellarumq; vias, & magni ſidera cœli
Obſervans, iterum turbatis intulit oris.
Qvin ſe Relligio multum debere Britannis
Servata, & latè circum diſperſa fatetur.
Qvis nomen Winfride tuum, qvis munera neſcit?
Te duce, Germanis pietas ſe vera fidesq;
Inſinuans, cœpit ritus abolere profanos.
Qvid non Alcuino facunda Lutetia debet?
Inſtaurare bonus ibi qvi feliciter artes,
Barbariemq; procul ſolus depellere cœpit.

Sicuti autem ab omni ævo multos eruditione præſtantes viros aluit Anglia, ita etiam operam non ſegnem in colligendis illuſtrium virorum Scriptis impendit; qvorum monumenta undiqve magna induſtria comportavit Accas Haguſtaldenſis Epiſcopus, liberalium ſtudiorum plerisqve in locis faventiſſimus Promotor. Sed diu ante tempora Bedæ illa Scripta cum ſuis Bibliothecis inter iniqvos Bellonæ rabioſæ tumultus majori ex parte miſere interierunt. Præreli-

(tt) *Thom. Lanſius in Conſultat. de Principatu inter Provincias Europæ, p. m. 507. Edit. Tubing. in 8. An. 1637.*

Digitized by Google

reliqvis inſignem in conqvirendis clariſſimorum virorum lucubrationibus diligentiam adhibuit Egbertus Eboracenſis Archiepiſcopus, Northumbriorum Regis Egberti frater, qvi pulcherrimam Eboraci Bibliothecam adornaverat, cujus laudatus Alcuinus in qvadam ad Anglorum Eccleſiam Epiſtola his verbis meminit: Date mihi eruditionis libellos, qvales in Patria mea Anglia, per induſtriam magiſtri mei Egberti habui, & remittam vobis aliqvos ex pueris noſtris, ut excipiant inde neceſſaria, & revehant in Franciam flores Britanniæ, & non ſit tantùm in Eboraco hortus concluſus, ſed etiam in Turoniâ emisſiones Paradiſi. Qvod ſi Britannicum illud Religionis & Scientiarum ſtadium preſſiùs percurrere vellem, ac ſingula pietatis literarumqve ornamenta recenſere; multò certè prius mihi tempus, qvàm dicendi copia de tam ampliſſimo argumento, deficeret. Loqvuntur exactiſſima Anglorum à tot retrò ſeculis æternitati dicata monumenta; clamant currentis ſeculi ab iisdem emiſſa volumina, Angliam lumina cujuslibet doctrinæ olim habuiſſe, hodieqve nondum à majorum gloriâ deſciſcere, ſed Sapientiâ divina & humanâ florere, nec non aliarum nationum invidiam provocare. Qvæ qvidem ſubtiliſſimorum ingeniorum ubertas à mitiſſima Anglicani cœli temperie originem nanciſcitur. Enimverò æſtatis fervorem perennes auræ homini ſuave adblandientes leniter caſtigant, & hyemis aſperitas craſſiuſculo aere in freqventes & tenues pluvias diſſoluto penè tollitur. O fortunatior (inqvit Eumenius Panegyriſta ad Conſtantinum Auguſtum) & omnibus beatior terris, Britannia, qvæ Conſtantinum Cæſarem prima vidiſti! Meritò te omnibus cœli ac Soli bonis natura donavit, in qua nec rigor eſt nimius hyemis, nec ardor æſtatis, in qva ſegetum tanta fœcunditas, ut muneribus utriusqve ſufficiat & Cereris & Liberi; In qva

qva nemora ſine immanibus beſtiis, terra ſine ſerpentibus noxiis, contra pecorum mitium innumerabilis multitudo, lacte diſtenta & onuſta velleribus. Certè qvidem qvod propter vita diligitur, longiſſimæ dies, & nullæ ſine aliqvâ luce noctes, dum illa littorum extrema planicies non attollit umbras, noctisqve metam cœli & ſiderum tranſit aſpectus, ut Sol ipſe, qui nobis videtur occidere, ibi appareat præterire. Inprimis autem Britannia ſemper abundavit Theologis, ut Scripturarum, ſic Antiqvitatis univerſæ intelligentiſſimis; & hoc tempore magno habet numero, qvi curas & Lucubrationes ſuas ad veritatis divinæ patrocinium ac Regni Dei incrementum gnaviter convertunt, vetera & nova ceu Scribæ edocti in Regno cœlorum è Theſauro ſuo uberè expromentes. (uu)

Ut enim alios taceã, qvi vineam Domini laudabiliter curãt, Magnus Britanniæ Monarcha, Sacratiſſimus Rex CAROLUS II. qvi nunc feliciter Imperium moderatur, eminentiores viros, pro ſua, qva pollet eruditione ferventisqve pietatis Zelo, ſibi Concionatores Aulices, (Angli in vernaculâ Chaplains vocant) conſtituit; ex qvibus qvolibet menſe qvatuor per vices munia ſua coram Majeſtate Regiâ obeunt, ordine qvi Anno M DC LXX. obtinebât, ſeqventi: Januar. Dr. Sancroft, Dr. Brideock, Dr. Joſ. Beaumont, Dr. Colebrand. Febr. Dr. Pierce, Dr. Shute, Dr. Duport, Dr. Cradock. Mart, Dr. Crofts, Dr. Reeves, Dr. Brough, Dr. Meuſe. April. Dr. Maine, Dr. Compton Dr. Stillingfleet, Dr. Creighton. Maj. Dr. Fell, Dr. Sudbury, Dr. Bathurſt. Mr. Only. Jun. Dr. Wood. Dr. Baſire, Dr. Neale Jul. Dr. Cartvvright, Dr. Caſtillian. Dr. Schmit, Dr. Maggot. Auguſt. Dr. Fleetvvood, Mr. Iſaac Barrovv. Dr. Thorne, Dr. Offly. Septemb. Dr. Pearſon, Dr. Stradlin, Dr. Perringchief, Dr. Tillot-

(uu) *Matth. XIII.52.*

Digitized by Google

Tillotſon. Octob. Dr. Outtram, Dr. Bell, Dr. Thomas Tully Dr. Smalvvod. Novembr. Dr. Alleſtrie, Dr. John Lloyd, Dr. William Lloyd, Decemb. Dr. Hodges. Dr. Hardye, Dr. Ball, Dr. Lamplugh (w w) Qvanta utilitas in Eccleſiam bonumq; publicum ab illorum indefeſſa ſedulitate qvotannis redundet, doctos latere neqvit.

Inter Romanæ gentis Scriptores Livius qvosdam ita cœperat, ut à Gadibus usqve Romam videndi Livii causâ properârint, qvo viſo, eò unde venerant, ſtatim redirent, ceu Hieronymus in qvadam Epiſtolâ refert. Simili prorſus modo multi ex Gallis, Belgis & Germanis in Angliam confluunt, ut Doctores Anglicos ferè Angelicos audiant concionari; qvippe qvi auditores ſuos catenulis eloqventiæ vel nolentes etiam qvocunqve lubet, trahunt, ac mulcedine qvadam vehementer recreant. Neqve diſſimulandum eſt, illorum conceptus ea nobilitate cogitationum, rationumqve ſubtilitate aliis tantum præcedere,

Qvantum lenta ſalix pallenti cedit olivæ,

Adeoqve vicinis populis hoc in capite Lauream facilè & Palmam eripere. Nam uti omnibus ad ἀκρίβειαν Theologiæ mediis reqviſitis instructi ſunt optimè ita facilitate inveniendi, elegantia diſponendi, dexteritate exponendi, ſoliditate refutandi, & adcuratâ ſolertiâ applicandi, omnibus divini verbi interpretibus non poſſunt eſſe non ſummopere gratiſſimi. Sæpè talia proponunt, ad qvæ alios arcta librorum ſupellex cogitationes elevare non permittit. In qvolibet themate ſuſcepto ὀρθοτομεῖν & abſtruſos textuum receſſus tanta curioſitate perqvirunt, ac cuncta tam minutè proſeqvuntur, ut telum ſemper ad intima penetret. Methodo

(vv vv) *Edward Chamberlayne;* LL. D. *in Angliæ Notitia or the preſent ſtate of England. part. 1. pag. 269. ſeq.*

do utuntur floridâ, qvæ nec ſermocinatione, neqvè rationibus domi tantum natis, vel longè petitis Lectori nauſeam concitat, ſed varietate amabili auditorum animis jucundè illabitur. Textus Originalis emphaſes præmittunt, hiſtorias ſacras aut profanas una cum ſimilitudinum pulcherrimarum congerie bellè accommodatas inſpergunt. Argumentis largiter cumulatis nec Præſtantia, neqve ſtyli nitor deeſt, & proinde ſive ſvadeant, ſive diſſvadeant aliqvid, in mentibus aculeum relinqvunt.

Qvod certè Johanni Henrico Heideggero Theologo Leidenſis Academiæ celebri anſam dedit ita pronunciandi (xx) Habent omninò laudatiſſimæ hujus gentis (Anglicæ) ingenia ad frugem pervenientia eximium ſibi aliqvid, pulchrumqve καὶ ἔνθεον, qvo nativam reliqvarum gentium indolem & ἀγχινοίαν multis paraſangis & regio veluti cubito antecellunt, ſicut enim, qvi gemmas aurumqve qværunt, non leviter ſummam terræ cutem ſtringunt, ſed in viſcera ejus penetrant, & ſeſe immergunt: ſic divinitus ille acris vividiqve ingenii, qvod illis divino munere ſingulariqve gratiâ obtigit, vigor, veram manſuramqve doctrinam altiſſimè indagans, haudqvaqvam in extrema ſuperficie & rerum corticibus obhæreſcit & ſtupet, ſed altisſimè ſe immittit, & qvæ aliis etiam haud proletariis ingeniis penè adyta ſunt, illi feliciter evolvunt & extricant. Hæc propter decora Anglorum μελετήματα avidis ubiqve manibus excepta, è vernaculo idiomate in alias lingvas transfunduntur. Qvinimo ſunt in Germaniâ, Tigellium omnia magna loqventem, apud Horatium referentes, qvi grande Σοφῶς captant, variiſqve libris ſuperba nomina præfigunt, diſſimulatis undè optima deſcripſerunt, auctoribus. Fabulam de cornicula alienis plumis exornatâ hi inflati utres procul

d dubio

(xx) *In præfatione ſuper Opera Theologica Johannis Prideaux*

BIBLIOTECA NAZ. ... VITT. EM. ...

dubio renovarent, ſi qvod extraneis debent, ab ipſis repoſceretur. Non ignoro eqvidem, qvosdam hujus gentis ſcriptores jaculum extra metam expedire, vitioqve novitatis, ſcabie λέξεως ἀθεολόγου ac heterodoxias emblematis juſtam reprehenſionem minimè effugere; dum per multas evanidas ſpeculationes evagantur, novasqve loqvendi formulas, vel lucernam redolentes Philoſophicam, vel rabiem familiſticam, procudunt. Sanè citiùs clavam extorqvebis è manu Herculis, vel aqvam exprimes è pumice, quàm micam vel ſalis, vel diſtinctæ cognitionis, ex novatorum placitis. Qvod ſi concionum ab iis habitarum rationem ad amuſſim exegeris, vel disſperſa mihi videberis Sibyllæ folia recolligere, vel antiqviſſimos Babelis operarios ad incœptum perficiendum revocare. Cujusmodi homines dum caſtam atqve preſſam verbi divini intelligentiam aſſeqvi non valeant, factum eſt, ut neſcio qvam ductilem & laminatam eloqventiam, Theologiam penè dixerim Chimicam, pro neceſſariis ſupervacanea, pro certiſſimis ambigua, pro ente reali ens rationis, aliis obtruderent, ignota per ignotiora interpretantes.

At verò ubi fœcundisſimus ager ſine tribulis? triticum ſine lolio? Velut Ægyptus Homerica (Angli) & bona qvædam habent, & mala non pauca. Idcircò ab his cavendum ſedulò, ne tanqvàm fallaces Sirenes ſvaviloqviô in errorum voraginem incautos præcipitent. Et hic meritò Judicium magni Verulamii valet, qvod capite XLVIII. Sermon. fidel. inculcat. Libros, inqvit, non legas animo contradicendi, & diſputationum præliis concertandi; neq; prorsùs omnia pro conceſſis accipiendi, aut in verba autoris jurandi, neq; deniqve in Sermonibus te venditandi; utut addiſcas, ponderes, & judicio tuo aliqvatenus utaris. Sunt libri, qvos leviter tantum deguſtare convenit; ſunt, qvos deglutire, curſimqve legere

gere

Digitized by Google

gere oportet; ſunt deniq; ſed pauci admodum, qvos ruminare & digerere par eſt. Hoc eſt, libri qvidam per partes tantũ inſpiciendi, alii perlegendi qvidem, ſed non multùm temporis in iisdem evolvendis inſumendum, alii autem pauci diligenter evolvendi, & adhibitâ attentione ſingulari. Invenies etiam libros haud paucos, qvos per alios & vicariâ operâ legere ſufficiat, eorumq; compendia tantum deſumere. Imò in libris legendis obſervanda videtur ſententia Qvintiliani ſic ſcribentis: Neqve id ſtatim legenti perſvaſum ſit, omnia qvæ maximi autores dixerunt, ubiq; eſſe perfecta; nam labuntur interdum & oneri cedunt, & indulgent ingeniorum ſuorum voluptati; ſummi ſunt, homines tamen, acciditq; lectoribus, qvi qvidqvid apud ipſos reperiunt, dicendi legem putant, ut deteriora imitentur. (yy) Noſtra intereſt, noſmet ipſos ſolicitiùs excutere, ne plus nimio cum cane Æſopicò umbram captantes, ipſiſſimam ſubſtantiam è manibus elabi ſinamus; ne putaminis indagatores curioſuli ipſum nucleum perdamus in feliciùs. Eorum qvi hodie ſcribillant innumerus penè eſt numerus, & juxta ſcitum Platonicum, aliud τὸ εἶναι, aliud δοκεῖν eſſe, vix attenditur; attamen hi reliqvis tantum diſſimiles ſunt, qvantum noctua aqvilæ, *aut* anſer diſpar eſt olori. Idem de iſtis ſentio, qvi qvando unum vel alterum ſcriptum ex Angliciſmo translatum perlegerunt, Anglorum ſe facultatem exprimere poſſe ſomniant. Sed qvemadmodum nullus veterum Pictorum ea felicitate Veneris effigiem potuit abſolvere, qvæ ab ipſo Apelle incepta primùm fuerat & delineata: ita illi immane qvantum ab iſtis auctoribus diſtant, qvos imitari conabantur. Non cuiqve Corinthum adire contingit, aut Delphici Tripodis videre ſplendorem, Corinthiacæqve Veneris ignem! Qvi Hercules non eſt, cothurnos ejus

(yy) *Alphonſus Salmero, in Epiſt. ad Romanos, Diſputat. 6.*

aptare ſibi non præſumat. Meritò illis Horatianum occinas qvæſitum:

— — *Amphora cœpit*
Inſtitui currente rotâ, cur urceus exit?

Doctisſimus Heros Verulamius verè de Scriptis Theologicis ſuæ nationis differit: Inveniuntur profectò inter ſcripta Theologica libri controverſiarum numerô plures Theologiæ, ejus qvam diximus poſitivam, maſſa ingens; Loci communes, Tractatus ſpeciales; Caſus conſcientiæ; conciones & homiliæ; deniqve prolixi plurimi in libros ſcripturarum Commentarii. Qvod deſideramus autem, eſt hujusmodi: Collectio ſcilicet ſuccincta, ſana & cum Judicio annotationum & obſervationum ſuper textus ſcripturæ particulares. Neutiqvam in locos communes excurrendo, aut controverſias perſeqvendo, aut in artis Methodum eas redigendo, ſed qvæ planè ſparſæ ſint & nativæ. Res certè in concionibus doctoribus ſe qvandoqve oſtendens, qvæ, ut plurimum non perennant, ſed qvæ in libros adhuc non coaluit, qvi ad poſteros tranſeant. Certè qvemadmodum vina, qvæ ſub primam calcationem molliter defluunt, ſunt ſvaviora, qvàm qvæ à torculari exprimuntur; qvoniam hæc ex acino & cute uvæ aliqvid ſapiant: ſimiliter ſalubres admodum & ſvaves ſunt doctrinæ, qvæ ex ſcripturis leniter expresſis emanant, nec ad controverſias aut locos communes trahunt. (zz) Ad hæc verba procul dubio B. Hottingerus in Bibliothecario qvadripartito reſpicit, ſcribens: (aaa) Si optimæ hinc inde vero ſparſæ obſervationes Practicæ in concionibus Anglicanis (omisſis prolixis digresſionibus & applicationibus) colligerentur in ordinem, citra dubium opus futurum, qvô poſt Apoſtolorum tempora nullum prodiiſſet in Theologicis melius. Cui effato nullus niſi hoſpes in his, qvantum ſcio, refragabitur. Sed cùm generoſum vinum ſuſpenſâ hederâ non indigeat, Viros, qvi illud cuilibet vendunt, indice qvaſi digito hîc palam monſtrare volui. Et ne iniqvi Ariſtarchi cavillentur, me poſt Homerum Iliada, & poſt Johannis Lelandi, Balæi & Thomæ Jameſii exantlatos labores Bibliothecam condere, aut ab aliis pridem publicata vulgare, auctorum ſaltem, qvi intra

(zz) *Lib: IX. de augmentis ſcientiarum, circa finem* (aaa) *cap. III. pag. 35.*

Digitized by Google

intra ſeculi decurſum ad præſens usqve tempus floruerunt, maximam habui rationem, eosqve ex variis rei Librariæ forulis in Anglia conqviſivi, ac ſummam partem propriis oculis inſpexi, αὐτοψίᾳ edoctus, qvanti vis pretii ſit laudati Hottingeri Regiſtrum, qvale Bibliothecario J. c. intexuit, ubi ἐν παρόδῳ promiſcue Scriptores Anglicos denominat. Qvidqvid vero alii de iſto recenſu judicent, mihi hic, ne laborioſi viri piis manibus inſultare videar, modeſtum placet ἐπέχειν. Cæterum hujus ſcripti omnia noſtra ſunt & nihil. Lapides, ligna & calcem ab aliis accepi; ædificii tamen exſtructio & forma tota noſtra. Architectus ego ſum, ſed materiam variè undiqve conduxi. Nec aranearum ſanè textus ideò melior, qvia ex ſe fila gignunt, nec noſter vilior, qvia ex alienis promimus,

Florigeris ut apes in ſaltibus omnia libant.

Initio eqvidem hanc Syllogen uſui privato ſervare deſtinaveram, ex qvo autem Bibliopolia Germanorum Scriptis Anglicis Germanicâ veſte donatis, tanqvam ocliferiis qvibusdam inſtrui, eaqve à plurimis Pietatis cultoribus anxiè deſiderari cognovi, mutato conſilio typis deſcriptam aliis etiam communicare animum induxi. Præſertim cum illud argumentum ad illuſtrationem hiſtoriæ literariæ faciat, adeoq; Provinciæ, ab AUGUSTISSIMO NOSTRO FRIDERICO GUILIELMO (qvem æterna ſalus inter dira cruenti Martis fulmina divinitùs tegat, glorioſiſſimisqve triumphis honoratum omnigenâ felicitate cumulet!) clementiſſimè mihi demandatæ nullo modo contrarietur, qvin potiùs eidem amicabiliter correſpondeat, nec non egregium ornamentum conciliet. Nomen Anglorum hoc loco Scotos etiam & Hibernos comprehendit, incolas nempe magnorum Regnorum, qvæ in unum maximum Regnum ſub uno nomine & Rege uno maximo feliciter coaluerunt. Hæc nomenclatura Auctorum Φιλοβίβλοις multorum cognitionem adferet, de qvibus ne fando qvidem hactenùs aliqvid acceperunt, atqve unà qvodlibet γνωστὸν Theologicum, ſive ad meditationem, ſive Concionem, Diſputationem, conſultationem aut ſcriptionem ſpectet, inſinuabit: unde eligant, forment & in memoriæ theſaurum recondant, qvæ commodis ſuis aliqvando velificari autumabunt. Qvi enumeratos Scriptores omnes & ſingulos emere aut perlegere non poteſt, etſi uſurpare novit, illi rectiùs neqvit conſuli, qvàm ut ex denſo iſtorum agmine, primipilos Duces ſibi comparet. Qvales verò hi? qværere audio; iſti unicè, qvibus intra

Digitized by Google

& extra Angliam ſuo merito πρωτεῖα deferuntur. Johannes Wilkins Ceſtrenſis inter Anglos Epiſcopus, in Eccleſiaſte ſuo Hodii alicujus vel Hegemonii inſtar, digitum ad præcipuos Practicos intendit, & ſecundum calculum ejus omne ferunt punctum, Andreas Lancelotus, Atterſolus, Ballus, Byfield, Bilſonus, Boltoni, Brovvnrig, Burgeſius, Burrough, Caryl, Covvper, Cottonus, Dod, Dovvnham, Dykei, Featlæus, Gatakerus, Goodvvini, Gougeus, Greenhamus, Halli, Harriſius, Hammondus, Hieronus, Hookerus, Jackſoni, Lakeus, Mortonus, Pembleus, Perkinſius, Preſtonus, Reynoldi, Sanderſonus, Sibbſius, Smithi, Taylori, Uſſerius, Whatelæus. Præter hos inſigniſſimus Theologus, Dominus D. Thomas Barlovv, Bibliothecæ Bodlejanæ qvondam Præfectus, deinceps Collegii Reginenſis in illuſtriſſima Academiâ Oxonienſi Præſes, cujus paternam in me Propenſionem dum vivo, veneror, aliqvandò de optimæ notæ Scriptoribus ſciſcitanti commendavit Iſaacum Ambroſium, Baxterum, Broughtonum, Lovium, Mantonum, Prideauxium, Sedgevvicum, & Willetum. Ex qvibus, qvi juxta Specimen in Theologiâ Practicâ à me propoſitum, ſub certis titulis margaritas colligere velit, ampliſſimum divitiarum ſacrarum theſaurum ſibi, aliisqve magnopere proficuum parabit, qvo velut in Darii ſcrinio, res ipſæ, qvas Angli habent pretioſiſſimas, eloqventia ſcilicet, & omnes humani Ingenii gemmæ artificiosè concludantur. Inſuper è tripode Delphico fatebitur ſalubre illud Senecæ (bbb) monitum profectum: Certis ingeniis immorari & innutrire oportet, ſi velis aliqvid trahere, qvod in animô fideliter ſedeat. Nusqvam eſt, qvi ubiqve eſt. In peregrinatione vitam agentibus hoc evenit, ut multa hoſpitia habeant, nullas amicitias. Idem accidat neceſſe eſt iis, qui nullius ſe ingenio familiariter applicant, ſed omnia curſim & properantes transmittunt. Non prodeſt cibus, nec corpori accedit, qvi ſtatim ſumptus emittitur. Nihil æqve ſanitatem impedit, qvàm remediorum crebra mutatio. ---- Diſtrahit animum librorum multitudo. --- Faſtidientis ſtomachi eſt, multa deguſtare; qvæ ubi varia ſunt & diverſa, coinqvinant, non alunt. Probatos itaq; ſemper lege; Etſi qvando ad alios divertere libuerit, ad priores redi. Item, (ccc) Non refert, qvàm multos libros, ſed qvàm bonos habeas. Lectio certa prodeſt, varia delectat. Qvi qvò deſtinavit pervenire vult,

(bbb) *Epiſtolâ 2.* (ccc) *Epiſtolâ 45.*

vult, unam ſeqvatur viam, non per multas vagetur. Non ire iſtud ſed errare eſt.

De reliqvo præſens Tractatus CHARISMATUM nomen certo jure obtinet, ceu ſpeculum donorum verbi divini Interpretibus oppidò neceſſariorum, (qvæ vulgo *miniſtrantia* appellari ſolent,) fulgidiſſimum. Chariſmata autem indifferenter tàm pro donis *Sanctificantibus*, qvalia cenſentur regeneratio, Sanctificatio, adoptionis obſignatio, fides juſtificans, ſpes, charitas, &c. qvàm pro *miniſtrantibus* accepi, nemo eruditorum facilè ignorat. Illis potiſſimum annumerantur artium & lingvarum accuratior cognitio, felicior inventio; ſanius Judicium, & promptior ex datis principiis argumentandi facultas, terſior oratio, lingvæ geſtusqve facilitate adjuta, omniq qvoq; illa, qvæ ordinario rectæ Inſtitutionis adminiculo, auràqve educationis benigniori ſufflante, qvaſi ex ipſis genuinæ indolis fontibus & ingenii naturalis igniculis, eliciuntur. Utraqve dona hoc habent commune, qvod ſint ab eodem Spiritu ſancto nullo interveniente merito noſtro χαρισθέντα, ſive gratis data. Nam non ſumus idonei ex nobis ipſis qvidqvam boni cogitare, qvaſi ex nobis ipſis. II. Corinth. 3. v. 5. Unicuiqve horum qvaſi literis aureis ac capitalibus inſcribitur. SPIRITUS DEI HIC! Omnia iſta operatur in nobis unus idemqve Spiritus. Diſpenſatores ſumus Chariſmatum, non Theſaurarii, neqve tam condi qvam promi. Siqvidem Chariſmata cujusqve generis πρὸς τὸ συμφέρον, ad ædificationem aliorum conceduntur. Et illorum excellentia ex publico uſu & exinde emergente Eccleſiæ totius emolumento potisſimum eſt determinanda Τὸ χαρὲν παντὶ καιρῷ ἢ ἐν τοῖς πλείστοις χρησιμώτερον; inqvit Philoſophus. Et (ddd) nemini dubium eſt, ait Salvianus, (eee) qvod ea, qvæ Dei dono accepimus, ad Dei cultum referre debeamus, & in ejus opere conſumere, qvæ ejusdem ſumpſimus largitate.

Deniqve tantò libentiùs hujus libri publicationem paſſus ſum, qvò arctius me eruditis Anglis obſtrictum recordor. Sæpiùs autem non ſine intimâ mentis voluptate cultæ necesſitudinis, & exhibiti favoris, dum inter illos agebam, memoria ſubit. Alienisſimus profectò ſim ab omni humanitate, ne dicam, ingenuis artibus, niſi tenerrimum eorum erga me affectum decenter prædicarem. Manet altâ mente repoſtum,

(ddd) *Topicor. Lib. 3. cap. 2.* (eee) *Lib. 1. ad Eccleſ. Cathol.*

poſſum, qvid illis debeam. At verò cum hactenùs variis implicitus itineribus ac negotiis, publicum qvoddam grati pectoris indicium offerre non potuerim, ulteriùs differre, dudum qvod volueram, nefas exiſtimavi. Qvocirca veteres Romanos imitatus, qvi urbem ſuam latericiam ædificârunt, cùm lapideam non poſſent; & paſtores illos, qvi Mercurium ex marmore luco conſecrantes tabellam juxta cum hâc epigraphe ſuſpenderunt:

Si fœtum gregem ſuppleverit, aureus eſto,

Hanc Chariſmatum ſacrorum Triadem, candidi animi Symbolum, & gratitudinis nunqvam intermorituræ obſidem, Anglicanæ Mnemoſynes fano, in doctisſimorum ejusdem Nationis Theologorum, Fautorum atqve Mecænatum honorem, conſecrare debui. Nec poteram, ut videtur, aliter facere. Dum enim Anglicana inter meos Germanos luci expono, exoticam coloniam mecum in Patrium ſolum blandè eductam, ſuis penatibus reſtituo, à peregrinis dignè exceptam & honoratam. Qvisqvis es, Lector, niſi bonarum literarum hoſtis es, hunc conatum bono publico dicatum, æqvi boniqve conſule, eoqve ab majorem DEI gloriam, proximi informationem, propriumqve commodum, feliciter utere; ac majora, ſi divina benignitas permiſerit, aliqvandò exſpecta. Qvoniam autem in tanta communis naturæ imbecillitate omnes facilè hallucinamur, neqve ullus tam benè animum ſuum diſciplinis obfirmavit, ut nihil eum ſugere posſit ampliùs, aut fallere, erroribus qvi curſoriam relectionem effugerunt, veniam largire, atqve ita ex animi ſententiâ VALE.

Digitized by Google

PROOEMIUM
IN
BIBLIOTHECAM ANGLORUM THEOLOGICAM,
DE EDITIONIBUS BIBLIORUM ANGLICIS, ET NONNULLIS UTILI SCRIPTURÆ SANCTÆ LECTIONI INSERVIENTIBUS ADMINICULIS,

QVandoquidem Theſaurus Myſteriorum Salutis & ſacrum doctrinæ cœleſtis Promptuarium Scriptura ſacra, Theologiæ *Principium cognoſcendi* eſt, è qvo omnia in Theologiâ primò deducuntur & in quod ultimò reſolvuntur; idcircò in BIBLIOTHECA ANGLORUM THEOLOGICA, quam nunc DEO auſpice edere paramus, ab hoc principio laboris hujus exordium ſumendum, atq; ipſi Tractationi quædam de BIBLIORUM VERSIONIBUS apud Anglos uſitatis, nec non PRAEPARATORIA ad faciliorem Scripturæ interpretationem facientia, neceſſariò præmittenda eſſe arbitramur. Habent autem Angli, tam in Idiomate ſuo vernaculo, quam in aliis Linguis, præprimis Orientalibus, Scripturarum Pandectas eleganter impreſſas. Editiones Anglico ſermone exaratæ plures extant. (1.) Bedæ qvi Evangelium Johannis Anglicè reddidit. (2.) Alvredi & Aethelſtani Reg. Angliæ ævo ante nongentos annos, Scripturas, in ſpecie Pſalmos Anglicè fuiſſe verſos, Treviſanus & alii memorant. (a) 3. Alani Pontificii. 4. Verſiones ſub Henrico VIII. ſed

A minus

(a) Johann Henric. Hottinger. in Hodogetico part. I. p. 123.

Digitized by Google

minus accuratæ, & è Lacunis Latinorum deſumtæ. 5. Translatio ab exulibus Anglis tempore Reginæ Mariæ adornata, & primum Tiguri in Helvetiâ, Anno Chriſti MDL. Decinceps Genevæ Anno MDLX. publici juris facta. Thomas Crammerus ſub Henrico VIII. Archiepiſcopus Cantuarienſis, *Anno* MDXXXII. Poſteà *Anno* MDLVI. *XXI.* Marty Martyrio affectus, ſuo tempore Bibliorum translationes Anglicas pluribus in locis emendavit & Præfationes addidit. (6.) Epiſcopalis Verſio, ſub Imperio Reginæ Eliſabethæ ab Archipræſule Cantuarienſi Parkero ac aliis contexta, nec tamen ſatis exacta: quia enim textu Hebræo poſthabito Græco nimium inſiſtebat, diverſis erroribus contaminabatur. (*b*) Hinc 7. demum Jacobi Regis ſapientiſſimi conſilio, alia verſio doctiſſimâ præfatione munita aliquoties & variis formis prodiit, nempe Londini fol. 1668. in 12. ibidem 1642. & 1668. in 24. ibid. 1668. hodieque in omnium manibus verſatur. Juxta hanc translationem nuperrimè Cantabrigiæ, in quartâ, Londini in octava & minori formâ, Anno nimirum MDCLXIX. à Johanne Bille & Chriſtophoro Barker, Typographis Regiis, nitida exemplaria vulgata ſunt. Inſultavit huic verſioni Georgius Martinus, Guilielmus Reginaldus verò eam defendit. Notas ſuper illam Exegeticas prolixas concinnârunt Theologi Angli, ſupplementum Jacobus Uſſerius p. m. Armacharus in Hiberniâ Archiepiſcopus reliquit. Græca Biblia cum ſcholiis vulgavit Londinum in 8. Anno 1653. Septuaginta verò interpretum verſionem Cantabrigia in 12. An. 1665. Inter Orientalium Bibliorum editiones Pariſienſis paucos ante annos omnibus fuit admirationi. Lucem adſpexit illa in decem magnis Tomis Anno MDCXLV. Impenſis Clariſſimi Viri, Domini Michaelis de

(*b*) D. Johann. VVilkins, Epiſcopus Ceſtrenſis in Eccleſiaſte Anglicè ſcripto, p. m. 48. Edit. Londin. in 8. Anno 1669.

de Jay, qui licet Vir privatus, animo tamen excelſo & planè Regio, propriis ſumptibus opus edidit, quô à primis literarum incunabulis non vidit orbis Eccleſiæ omnibusque Theologiæ & Literarum Studioſis utilius, ut quod Biblia Regia, (octo voluminibus comprehenſa & impenſis Philippi Regis Hiſpaniarum ſumma fidelitate & cura edita ab Aria Montano Antverpiæ, Anno MDLXXII.) quæ orbis miraculum à quibusdam dicebantur, multis paraſangis ſuperet, idqve non tantum typorum & chartæ bonitate, & magnificentia, ſed adjectis aliis quibusdam antiqvis monumentis nunquam antehac evulgatis; Samaritano ſcilicet Pentateucho, cum verſione Samaritanâ, toto etiam veteri Teſtamento Syriaco, & tam veteri quâm novo Arabico. (c) Ut Plenius Lectori conſtet de contentis magni hujus Operis, quod paucis videre, paucioribus emere contingit, Judicium Cleri Gallicani primo Tomo præmiſſum adponere haud pigitum fuerit. *Retulerunt* (verba ſunt Judicii) *quibus negotii cura erat commiſſa, opus Biblicum jam ad Coronidem penè diductum, ejusmodi eſſe, ut nulla unquam ætas ſimile in eo genere repererit, cum non modò Origeniana Tetrapla, Hexapla, imò & Octapla omnium Eccleſiæ Patrum ore & ſcriptis decantatisſima ſuperet; ſed & Complutenſia Cardinalis Ximenii, & Antverpienſia Regis Catholici, hactenus editorum, omnium conſenſu operum Bibliorum præſtantisſima, in immenſum quantum antecelleret. Quidqvid Antverpiæ à Plantino editum eſt, id ab Antonio Vitre, Regis & Cleri Gallicani Typographo, non minore ſtudio & vigilantiâ, ſed meliore & majore charta excuſum eſſe, præeuntibus iis excuſionis Inſpectoribus & ectyporum emendatoribus, qui Lingva Hebrææ & Chaldææ, Græcæ & Latinæ eruditione, & diuturnâ exercitatione Pariſiis cæteros antecellunt. Utriusq; Editionis characterem* *eſſe*

(c) Videatur Briani VValtoni Diſſertatio de Lingvis Orientalibus §. 3. pag. m. 16. Editionis Daventrienſis Anno 1658. in 12.)

eſſe eundem, ſed Pariſienſis Characteres, Chaldaicum, Græcum, Latinum, Romanum, ſeſqui eſſe majores & elegantiores, quam in Antverpienſi. Retulerunt inſuper præter iteratam tanto cum Apparatu Antverpienſem. Editionem, novum & Orbi Chriſtiano nondum cognitum V.T. textum Syriacum & Arabicum, cum totius Pentateuchi Samaritani textu Hebræo, atq; illius in Dialectum Samaritanis vernaculam translatione, horumq; omnium Latinis Verſionibus ad excuſionis finem vergere, & nativis unumquemque Textum characteribus, non minore cum Apparatu quam ſuperiora conſpiciantur, evulgare. Gabrielem Sionitam, natione & ortu è Libano Maronitam, ab adoleſcentia Romæ in Maronitarum Collegio educatum, annis jam viginti duobus Orientalium Linguarum Profeſſorem Regium; Pſalmorum præterea è Syriaco & Arabico, nec non Veteris Geographi Arabici Translationibus apud viros doctos celebrem, Syriacum & Arabicum Textum ex antiquis Syrorum & Arabum Manuſcriptis, quos è Palæſtina allatos penes ſe habet, Latinitate donatos in lucem edere, & quod ipſis Syris præſertim Arabibus admirationi ſit, puncta vocalia omnia, Dictionum Syſtolas, Diaſtolas, Accentus, Literarum apiculos, cæteraſq; Grammaticorum Arabum minutias univerſo textui, ut Euphonicè legi poſſit, affigere, ipſumque ectypa ſingula, ne irrepat error, luſtrare & emendare. Johannem quoq; Morinum, congregationis Oratorii Jeſu Chriſti Presbyterum, cujus multiplicem in eo literarum genere eruditionem teſtantur, Romana LXX. Interpretum Editio, multis in Lectorum Commodum adjectis, eo moderante Pariſiis recuſa, diſſertatio huic Editioni de Hebræi, Græciq; Textus diſcrimine præmiſſa: Exercitationes Samaritanæ, libriq; Maſoreth, Habberith, ſive Exercitationes Biblicæ, innumeris Antiquorum & recentiorum Rabbinorum, nec non Thalmudiſtarum & interpretum Chaldaicorum teſtimoniis conditæ, Pentateuchum Samaritanum, Latinè vertiſſe, illius editioni præfuiſſe, ſingula ectypa legiſſe & cor-

cor-

Digitized by Google

correxiſſe; habuiſſe autem adminiculantes ſibi Codices ſex Manuſcriptos, Pentateuchi ſcilicet Hebræo-Samaritani quatuor, Samaritanæ autem dialecti duos: unum è bibliothecâ Illuſtriſſimi & eruditiſſimi Achillis de Harlay, de Sancy, Maclovienſis Epiſcopi omnium integerrimum, & elegantiſſimè ſcriptum: alterum à Petro de la Valle Nobili Romano miſſum Româ; cæteros ab ampliſſimo Nicolao Claudio Fabri, Domino de Peireſc, Provinciæ Senatore, viro antiquitatis ſacræ & profanæ ſtudioſiſſimo commodatas.

Retulerunt deniq; ſe non modò magna illa volumina attentè conſiderâſſe & illuſtrâſſe; verum etiam de eorum utilitate & cum vulgato Eccleſiæ textu, conſenſione, cum Gabriele Sionita, Johanne Morino, Hieronymo Parent, Doctore Sorbonico veterano, Lingvarum Orientalium cognitione percelebri, qui maxima cum diligentia, & indefeſſo labore Textus Syriacos, Arabicos, Samaritanos, & ſeorſum legit, & cum verſionibus ſuis, nec non cum vulgatis Eccleſiæ textibus attentiſſimè comparavit: Cumq; nonnullis aliis, qui idem multis in locis præſtiterant, diligenter contuliſſe, quorum ſententias in hujus Operis approbationem, & laudem maximam conſpirantes nobis enarraverunt. Quapropter his omnibus à nobis maturè conſideratis, & cum Reverendis Collegis noſtris ſedulò examinatis, cenſemus multilingvem illam Bibliorum editionem à C.V.D. Le Jay, ingenti cum laudis merito cœptam & adornatam, Eccleſiæ Catholicæ utiliſſimam fore, ad illuſtrandam & confirmandã vulgatam Eccleſiæ Tranſlationem, ad eruendas novas & ſaluberrimas è Scripturæ penetralibus interpretationes, ut olim poſt divulgatas in Origenis Hexaplis varias Tranſlationes, id maximo cum fructu & Catholicorum admiratione præſtiterunt antiqui Patres; ad revincendas & confutandas plurimis in locis malignas hæreticorum verſiones: ad Religionis Chriſtianæ adverſus Ethnicos & Mahumedanos, ex tot populorum, etiam Judæorum & Samaritanorum, Chriſtiano no-

mini inſenſiſſimorum hoſtium ſuffragio, comprobationem & commendationem: ad Religionem Catholicam adverſus Orientalium hæreſes propugnandam, ad pios Eccleſiæ alumnos, è Latinis regionibus in Orientem, fidei propugnandæ cauſa miſſos, in lingva Syriaca & Arabica cognitione Juvandos & inſtruendos; deniq; ad maximam Eccleſiæ Catholicæ laudem conciliandam, adverſus inanes hæreticorum de ſacra Scripturæ æſtimatione, oſtentationes & gloriationes; è cujus ſcilicet ſinu, ut minoris momenti ditiones Catholicas prætereamus, (quibus tamen nihil habent hæretici, quod comparari poſſit) memorabiles illæ Editiones prodierũt, Complutenſis, Antverpienſis, Romana, omnesq; magnificentia, Lingvarum & verſionum multitudine, longo intervallo ſuperans hæc Pariſienſis. Hactenus Cleri Gallici Judicium.

Quem autem uſum Translationes iſtæ, quas per DEi gratiam Chriſtiana Eccleſia nunc poſſidet, Scrutatori rerum divinarũ induſtrio conferant, eruditis quidem ignotum eſſe nequit. Sunt enim illæ ſpiritualis militiæ arma, quibus nefarios Sathanæ inſultus & machinationes hæreticorum, contra divinam veritatem ſatis truculentas, retundere & enervare poſſumus. Illud ipſum inſignisſimus quondam Angliæ Epiſcopus, Brianus Waltonus in diſſertatione de Lingvis Orientalibus, (*d*) his verbis innuit. *Verſiones itaq; antiquæ præſertim Orientales, tum ratione affinitatis, quam habent cum linguis Originalibus, tum auctoritatis & uſus generalis in primæva Eccleſia optima ſunt media ad verum loci ſenſum in obſcuris indagandum, veramq; lectionem in dubiis vel depravatis reſtituendam. Cum enim* Αὐτόγραφα *tam veteris quam novi Teſtamenti hodie non habeantur, ad quæ recurſus haberi poterit in dubiis & variantibus, quæ occurrunt, Lectionibus; Apographa verò omnia ab hominibus errori obnoxiis exſcripta ſint, quiq; infallibilem adſiſtentiam Spiritus Sancti non habuerint, licet ut ipſis Originalibus conformia eſſent, quantum potuit, invigilârit Eccleſiæ diligen-*

(d) § 5. ſeqq.

Digitized by Google

ligentia, quin tamen in quibusdam variæ Lectiones eſſent, fieri non potuit; ut ex exemplaribus optimis & vetuſtiſſimis clarè conſtat: ita tamen invigilante Divina providentia, ut in omnibus conſenſus, omnesq; varietates in rebus minoris momenti reperiantur. Quiquidem inter tot verſiones conſenſus, quæ in variis ſeculis factæ, & apud tot gentes tanta locorum intercapedine inter ſe diſſitas, nulloq; inter ſe nexu niſi ejusdem fidei colligatas, fideliter ſervatæ ſunt, vel pervicacem monere poſſit, doctrinam horum librorum alium Auctorem quam DEum non agnoſcere, qui tam mirabiliter contra Sathanæ ejusq; ſatellitum furores, qui ſacros hoſce Codices non tantum adulterare, ſed prorſus extirpare omnibus viribus contenderunt, hactenus eos conſervavit. In varietatibus autem ut vera Lectio eliciatur, quodnam melius vel excogitari poterit medium, quam optimorum exemplarium & vetuſtiſſimarum Verſionum Collatio, eamq; Lectionem quæ cum pluribus vetuſtioribus & melioris notæ libris lociq; circumſtantiis meliùs congruit, retinere? Hanc viam inierunt Hieronymus, Cyrillus, Euſebius, Auguſtinus, reliquiq; Eccleſiæ antiquæ proceres; Eandem Maſorethæ Tiberienſes in recenſendo textu Hebræo; Mercerus, Buxtorffius, &c. in emendandis Targumim; Eraſmus, Stephanus, Beza & alii in N.T. editionibus Græcis; eandem deniq; inierunt Sixtus V. & Clemens VIII. in Græca LXX. vulgatæq; Latinæ Editionibus, ut ex Nobilio, Morino, Luca Brugenſi aliisq; patet. Nec tantum ad Lectionem veram, ſed & ad genuinum ſenſum indagandum confert Verſionum antiquarum collatio; quomodo enim ipſa priſcæ Eccleſiæ Lumina Scripturam intellexerint, quemq; ſenſum receperint, hoc modo nobis indicant. Cumq; hodie inter tot ſchiſmata, quæ Eccleſiam præcipuè Occidentalem miſere dilacerant, omnes Scripturam pro ſe allegent, deq; Scripturæ vero & genuino ſenſu lis tota ſit & controſia; per Verſiones ubiq; receptas totius ferè Eccleſiæ tam locorum quam Temporis ratione Catholicæ, Judicium in promptu habemus,

bemus, quæ de locis controverſis ſenſum ſuum nobis aperit: cujus judicio qui ſe ſubmittere nolit, profectò ſe nullo judicio præditum eſſe oſtendit, & vix hominis nedum Chriſtiani nomine dignus erit; qui enim omnem vetuſtæ & Catholicæ Eccleſiæ fidem derogat, nullam ſibi relinquit. Æquisſimi enim habendi ſunt arbitri, nullaq; partium ſtudio in transverſum abripi poſſunt, qui longè retroactis ſeculis ante lites & controverſias noſtras exortas vixerũt ſacrumq; depoſitum, quod ipſi à majoribus per manus acceperant, fideliter nobis reliquerunt. Utiliſſimum itaq; graviſſimumq; erat Decretum Concilii Viennenſis ſub Clemente V. celebrati, ut in Academiis eſſent Lingvæ Hebraicæ, Arabicæ & Chaldaicæ Profeſſores publici, qui lingvas iſtas docerent, & libros ex ipſis in Lingvam Latinam transferrent, ad fidei propagationem & infidelium faciliorem converſionem.

Verum enim verò Angli, qui hoc noſtro ſeculo præ reliquis Europæis ἀνατολικογλωττογνωσίας laude maximè excellunt, laudatisſimum iſtud Lutetianum opus nondum numeris omnibus abſolutum judicârunt, nihil enim ſimul inchoatum & perfectum eſt; Præterea Apparatus & Prolegomena cum Appendice in ultimum Tomum rejecta, quæ ad operis complementum pertinebant, ex diſſidio eorum qui operi præfuerunt, adhuc deſideratur. Quapropter hi de nova Bibliorum Orientalium editione cogitantes nullis ſumtibus pepercerunt, ut ex remotisſimis totius Orientis angulis, antiquisſima Manuſcripta magno numero coacervarent. Operam huic ſtudio indefeſſam navabant Principes, Archiepiſcopi, Wilhelmus Laud cumprimis, Cantuarienſis & Jacobus Uſſerius Armachanus, Epiſcopi, interq; hos laborioſisſimus Waltonus, donec idem virorum per univerſam Angliam eruditisſimorum conjunctis auxiliis adjutus, Bibliorum Polyglottorum editionem moliretur, eamq; paucos intra annos feliciter abſolveret: unde communiter Opus Waltonianum appellari ſolet,

Digitized by Google

let. Hoc Londini per Thomam Roycroft ſex tomis in agno folio Anno MDCLVII. impreſſum, Bibliothecæ proemodum integræ loco eſſe poteſt, & communi omnium doctorum conſenſu Pariſienſi aliisque antiquioribus palmam præripit, ac multa rariora φιλαρχαίων κειμήλια exhibet, quibus iſta carent, uti ocularis inſpectio & collatio cum reliquis quemvis docebit. Juvat ipſum Waltonum differentem audire. (e) *Ut finem* inquit, *huic diſſertationi imponam, etſi invidorum latratus non meramur, quibus nihil glorioſum magis, quam quæ alii ſciunt ignorare, & quæ ipſi ignorant, vituperare, & dum alii ſtudiis & vigiliis ſe macerant ad promovendum bonum publicum, ipſi turpi otio conſeneſcunt, vel vino madidi cutem curant, & inter pocula virus ex impuro pectore in omnium ſcripta evomunt, inter quos ſunt, qui jactant, nihil novi in hac editione haberi, quod non in Pariſienſi, quæ calumnia ex ipſa editionum collatione in fumos evaneſcit: ad ora tamen hujuſmodi obſtruenda libet paucis catalogum eorum, quæ in hac editione ſupra Pariſienſem, vel jam præſtita, vel auxilio divino præſtanda, expectari poſſunt, hic contexere. I. Textus & Verſiones quæ in diverſis voluminibus habentur in Pariſiana editione, hic ſimul per varias columnas in ſingulis Paginis Lectori objiciuntur, ita ut omnes uno intuitu adſpicere collationemq; inſtituere poſſint, ſine aliorum librorum evolutione. II. Editio noſtra quanquam ſtudioſorum uſibus magis accommodata, vix quarta parte pretii Pariſianæ conſtabit. III. Multa etiam exhibebit, quæ in Pariſiana non habentur, qualia ſunt, quæ ſequuntur: 1. Verſio Interlinearis Hebræi textus, Pagnini & Ariæ Montani. 2. Verſio LXX. editionis Romanæ juxta Exemplar Vaticanum, omnium quæ hodiè extant, maximè genuinum; rejecta Complutenſi mixta, & pro arbitrio interpolata, quam tamen quatenus à Romana differt, inter varias Lectiones Lector invenient*

B

(e) Differtat. de Lingvis Orientalibus §. 73.

niet. 3. Vetus etiam vulgata Latina τῶν LXX. quæ ſola uſa eſt Eccleſia Latina per 400. circiter annos, poſt Apoſtolos, jam ſupra mille annos intermortua, rediviva ſiſtitur, ex Patribus Latinis per Nobilium compilata. 4. MS. Alexandrinum LXX. Verſionis è Bibliothecâ Regiâ deſumtum, nobiliſſimum & antiquiſſimum, non multò poſt Concilium Nicenum deſcriptum, diu & avide à Doctis exſpectatum; quod quatenus à Romano differt, ad finem cujusq; columnæ annexum: adeò ut duo totius Orbis antiquiſſima & maximè ſincera Exemplaria Verſionis Græcæ, Vaticanum ſcilicet, & Alexandrinum hic ſimul Lectori repræſententur. 5. Verſionis Samaritanæ, ubi à textu Samaritano differt, translatio Latina. 6. Pentateuchus Perſicus Jacobi Tauſii, Charactere Perſico deſcriptus cum verſione Latinâ. 7. Chaldaica Jonathanis (quæ dicitur) Paraphraſis in Legem, cum verſione Latina. 8. Targum, ſeu Paraphraſis Hieroſolymitana cum verſione Latinâ. 9. Pſalmi Aethiopici, Canticum Canticorum, & N. T. Aethiopicum cum verſione Latina. 10. Evangelia quatuor Perſico-Latina. 11. Liber Eſther Canonicus, cum Tobith, Judith, Maccab. uno, qui nec Syriacè nec Arabicè in Perſienſi habentur, ut ex MSS. quibusdam typis mandentur, operam dabimus. 12. Prolegomena ſeu Apparatus, in quibus quæſtiones quæ de Textu Hebræo & Græco, de verſionum ſingularum antiquitate, auctoritate & uſu, & de variis Lectionibus inter doctos agitantur, cum Chronologia ſacra ab orbe Condito, Tabulis Geographicis terræ ſanctæ &c. deſcriptione Templi, Tabernaculi, eorumq; utenſilium, veſtitus Aaronici, &c. 13. Variæ Lectiones Textus Hebræi, ubi de Keri, Ketib, &c. de variis Lectionibus exemplarium Ben Aſcher & Ben Naphtali, de literis deficientibus, redundantibus aliisq; quæ ad textum illuſtrandum & confirmandum conferunt; Buxdorffii Clavis Maſoreth, & Caſtigationes Maſoræ. 14. Differentiæ Textus Hebræi à Textu Samaritano, cum variis Lectionibus

nibus

is ex Codicum Samaritanorum collatione, notis & obſervationibus, viri doctisſimi operâ collectis. 15. Flaminii Nobilii in om. LXX. notæ & Lectiones variæ longè doctisſimæ, cum fragmentis veterum Translationum, Aquilæ, Symmachi & Theodotionis, 5. & 6. Anonymorum per Druſium & alios collectis. 16. Patricii Junii annotationes ad MS. Alexandrinum, cum aliis aliorum virorum doctorum ex MSS. & antiquis Scriptoribus à Nobilio & Junio prætermisſis. 17. Syriacæ Verſionis & Arabicæ cum MSS. variis Syriacis & Arabicis collatæ variantes Lectiones, cum notis & obſervationibus opera virorum Doctorum collecta. 18. Variæ Lectiones Chaldaicæ Paraphraſeos ex variis exemplaribus cum notis & obſervationibus ſtudio viri doctisſimi collectis. 19. Indices varii, rerum & verborum. IV. Præter prædicta omnia, quæ in Pariſienſibus non habentur, verſiones etiam quas habent Pariſienſes, ex melioribus exemplaribus & MSS. exhibemus, ſcilicet 1. Samaritanam, Syriacam & Arabicam, collatione variorum MSS. antiquisſimorum in plurimis locis obſcuris, vel malè redditis, Typoprathi vel Exemplarium vitio, emendatas. 2. Chaldaicam Paraphraſin exhibemus Editionis Baſileenſis ab infinitis in punctatione erroribus, quæ erant in Veneta, Complutenſi, Regia & Pariſienſi, ad analogiam Eſræ & Danielis immenſis Buxtorfii laboribus reſtitutam. 3. Vulgatam Latinam juxta exemplaria emendata & recognita, & à diverſis mendarum millibus repurgatam, cum correctionibus Romanis Lucæ Brugenſis. Hæc ſunt inter alia, per quæ Judicium ferat æquus Lector, quid inter hanc aliasq; editiones interſit.

Cæterum quia pretioſum illud opus emere cujusvis conditio non patitur, compendioſam ejus ἀνάλυσιν gemino Indici, à D. Hottingero Tigurino, in Academiâ Patriâ Theologiæ Profeſſore, Sereniſs. Electori Palatino à Conſiliis Eccleſiaſticis, quem maturi nimis invidia fati, cum maximo me-

Digitized by Google

liorum literarum damno, Anno MDCLXVII. ætatis XLVII. in Limago fluvio ſubmerſit,)incluſam ſubjungemus.(*f*) Prior ordine Tomos Tomorumque materias ſuccinctè proponit, poſterior verò uſum, quem vel generaliter ad Scripturæ ſacræ confert intelligentiam, vel ſpecialiter certos reſpicit textus & verſiones, recenſebit. Prior ſic ſe habet, ut Apparatus præcedat, Textus ſeqvantur, Appendix deniq; agmen claudat. In *Apparatu* ſunt 1. *Chronologia ſacra* à mundo condito ad Templi ſecundi & Urbis Hieroſolymæ everſionẽ per Romanos. 2. Tractatus varii de antiquis *Nummis*, *Ponderibus & menſuris* Hebræorum Græcorum & Latinorum. 3. *De Idiotiſmis* ſive proprietatibus præcipuis Scripturæ S. 4. *Deſcriptio Terræ Sanctæ*, cum ipſius Tabulà Chorographica, & virorum doctorum Animadverſionibus in Tabulas Adrichomii. 5. Triſagion, ſive triplex *templi delineatio* una ex Scripturâ juxta Villalpandi deſcriptionem, cum Templi Salomonis fabrica, & partibus ære inciſis, tribus Tabulis comprehenſa, altera ex Joſephi mente & deſcriptione, tertia ex Judæorum Talmudicorum deſcriptione, quæ unica Tabula exprimuntur. 6. *Hieroſolymæ* Veteris deſcriptio juxta Villalpandum. 7. Prolegomena ſpecialia ad Biblia Polyglotta ſpectantia, cujusmodi ſunt, *a* de *Linguarum natura*, origine, diviſione, numero, mutationibus & uſu. *b*. de *literis*, ſive Characteribus, ipſorum uſu mirabili, origine & inventione prima, & diverſitate in Lingvis præcipuis. *c*. De Lingva *Hebraica*, ejus Antiquitate, conſervatione, mutatione, præſtantia & uſu, Characteribus antiquis, unctisq;, vocalibus & accentibus. *d*. De *Bibliorum editionibus* præcipuis. *e*. De Bibliorum *Verſionibus*. *f*. De Variantibus Scripturæ *Lectionibus*. *g*. De Textuum Originalium *integritate* & autoritate. *h*. De *Maſora*, Ceri & Cetib,

(*f*) in Bibliothecario cap. 3, p. 56, ſeq.

Cetib, variis Lectionibus Orientalium & occidentalium, Ben Aſcher & Ben Naphtali, & Cabbalâ. i. de Verſione Græca LXXII. Interpretum aliisq; Græcis verſionibus. *k*. De Verſione *Vulgata Latina*. *l*. De Pentateucho *Samaritano* ejusq; Verſionibus. *m*. De Lingva *Chaldaica* & verſionibus Chaldaicis. *n*. De Lingva *Syriaca* & Verſionibus Syriacis. *o*. De Lingva *Arabica* & verſionibus Arabicis. *p*. De Lingva *Aethiopica* & verſionibus Aethiopicis. *q*. De Lingva *Perſica* & verſionibus Perſicis.

Ad Textum pertinet *Tomus primus*, ubi *Pentateuchus Hebraicus* cum Verſione Pagnini, *Chaldaicus* cum verſione, *Samaritano-Hebræus* & *Samaritano-Chaldaicus* cum verſionibus & notatis differentiis; *Syriacus*, *Arabicus*, *Græcus* cum verſionibus, Latinus *Vulgatus*. Tomus II. ubi Libri, *Joſuæ* Judicum, Ruth, Samuelis II. Regum II. Paralipomenon, Eſræ, Nehemiæ, Eſther, *Hebraicè* cum verſione, *Græcè* cum verſione, *Chaldaicè* cum verſione (exceptis libris Paralipomenon, Nehemiæ & Eſræ) Syriacè cum verſione, *Arabicè* cum verſione, Latinè, vulgati. Tomus III. ubi Libri, *Jobi*, Pſalmorum, Proverbiorum, Eccleſiaſtæ, Cantici Canticorum, Eſaiæ, Jeremiæ, Ezechielis, Danielis, Hoſeæ, Joelis, Amoſi, Obadiæ, Jonæ, Michæ, Nahumi, Habacuci, Zephaniæ, Haggæi, Zachariæ, Malachiæ, omnes *Hebraicè*, *Chaldaicè*, *Syriacè*, *Arabicè*. *Græcè*, cum verſione, excepto Daniele, qui nullam habet Paraphraſin Chaldaicam; Pſalterium & Canticum etiam *Aethiopicè* ſunt verſa.

Tomus IV. Ubi Libri, tum Apocryphi, oratio Manasſis, *Latinè* & *Græcè*, Eſræ tertius, *Latinè*, *Græcè*, *Syriacè*, Eſræ quartus, *Latinè*, Tobiæ, *Latinè*, *Græcè*, *Hebraicè* ex Fagii & Munſteri Editione, *Syriacè*; Judith *Latinè*, *Græcè* *Syriacè* cum verſione: Eſther *Græcè*, *Latinè*, Sapientia *Græcè*, *Latinè*, *Syriacè*,

Digitized by Google

Arabicè. Eccleſiaſticus *Latinè*, *Græcè*, *Syriacè*, *Arabicè*, Epiſtola 1. & 2. Baruchi, *Latinè*, *Græcè*, *Syriacè*, *Arabicè*, Danielis fragmenta *Latinè*, *Græcè*, *Syriacè*, *Arabicè*, Macchabeorum primus, *Latinè*, *Græcè*, *Syriacè*, ſecundus totidem verſionibus, accedit tamen *Arabica.* Tertius, totidem extra *Arabicam.* tum Canonici, ut Pentateuchus *Chaldaicus* Jonathanis Ben Uziel, Hieroſolymitanus, *Perſicus* Tauſii, uterque cum verſione.

Tomus V. Ubi Libri Novi Teſtamenti, *Græcè*, *Latinè*, *Syriacè*, *Aethiopicè*, totius cum Verſionibus Latinis. *Perſicè* quatuor Evangelia.

Appendice exhibentur I. Tractatus de Codicum Hebræorum variis Lectionibus, quæ keri & ketib dicuntur, earum origine & numero &c. Item de variantibus Lectionibus Orientalium & occidentalium, Ben Aſcher & Ben Naphtali, cum ſingularum Catalogis, *Paraſcharum* item *& Haphtharum* Tabulis. II. Chaldaicæ Paraphraſeos Editionis Anglicæ, cum illa in Bibliis Regiis collatio, ubi diſcrepantiæ annotantur, cum annotationibus & obſervationibus doctiſſimis. III. Syriacæ Verſionis V. T. cum aliis vetuſtis Codicibus MSS. Uſſerianis, Pokockianis & Cantabrigienſi collatio, cum Notis & obſervationibus ad loca Variantia. IV. Pentateuchus *Samaritanus*, cum Textu Hebraico collatus, diſcrepantiæ omnes collectæ, loca etiam in quibus Textus Samaritanus cum Verſione Græca LXXII. convenit, uterq; verò ab Hebræo differt. V. Annotationes & Obſervationes doctiſſimæ in Pſalmos, Canticum Canticorum, & novum Teſtamentum, Verſionis *Aethiopicæ.* VI. Annotationes & obſervationes doctiſſimæ ad Textum & Verſionem *Samaritanam* ſpectantes. VII. Annotationes in Pentateuchum *Perſicum*, & in quatuor Evangelia *Perſica.* VIII. *Arabica* Verſio Pentateuchi, cum

R.

Digitized by Google

Saadiæ Verſione, tam quæ in Codicibus MSS. quàm quæ
Cibliis Conſtantinopolitanis extat, collata. IX. *Flaminii*
ilii notæ in *Græcam* LXXII. Editionem Romanam, in qui-
ex antiquis Eccleſiæ Scriptoribus, & Libris tam MSS.
m impreſſis *Hebraicis*, *Græcis*, *Samaritanis*, *Latinis*, *Syri-*
r, *Chaldaicis* &c. Textus explicatur, vel confirmatur, qui-
varia à Nobilio prætermiſſa ex *ſcholiis Romanis*, *Johanne*
ſio & aliis, vel Latinè tantùm, ab ipſo ex Græcis Scripto-
us eruta, ipſorum Scriptorum verbis adductis, ſunt adje-
. X. *Editio Romana* LXXII. cum aliis editionibus hodi-
is, Veneta, Complutenſi, ex quibus reliquæ profluxerunt,
cum quibusdam MSS. exemplaribus collata, omniaq; loca
iantia collecta. XI. Ejusdem collatio cum aliis MSS. ve-
iſſimis, *Cottoniano* per Geneſin, Cantabrigienſi per Libros
ronicorum, *Rupifucaldiano* per Eſaiam; *Cardinalis Barba-*
i per minores Prophetas. XII. *Andreæ Maſii* notæ in Jo-
um cum Aſteriſcis, Obelis, Lemniſcis, Hypolemniſcis, &c.
vetuſtiſſimo Exemplari Syriaco, ante mille annos exara-
, collato. XIII. *Lovanienſium* Theologorum collationes
ilg. Lat. V. T. cum aliis exemplaribus, item cum Textu
æco, Hebraico, Syriaco, & Latinis Eccleſiæ Patribus. XIV.
tricii Junii annotationes, quas paraverat ad MSC. Alexan-
ri editionem, in quibus Codicem illum antiquiſſimum,
n Textu Hebraico & veteribus Eccleſiæ Scriptoribus, aliisq;
æcis Editionibus confert. XV. Ex viri ſummi *Hugonis Grotii*
otatis in univerſam Scripturam Sacram excerpta de locis
iantibus, cum ejusdem de ſingulis Judicio. XVI. *Variæ*
ſiones Græcæ N. T. tam quas collegerat Robertus Stepha-
; ex XVI. Codicibus MSS. quàm ex plurimis aliis vetuſtis-
is exemplaribus collectæ, & in unum corpus digeſtæ. XVII.
æ Brugenſis Libri duo de Græcis & Latinis Varietatibus E-
van-

Digitized by Google

vangeliorum, & *Lovanienſium Theologorum* collationes Vulg. Lat.N.T. cum Græco, Syriaco contextu & Latinis Scriptoribus. XVIII. In *Syriacam verſionem* N. T. Notæ *Martini Treſtii*, ex variis codicibus collectæ, cum aliis quibuſdam à Waltono nuper adjectis. XIX. *Propriorum Nominum* Hebraicorum, Chaldaicorum, Græcorum explicatio. XX. *Rerum & verborum* per totam Scripturam Index, ſecundum Libros, Capita & verſus.

Poſterior Index & textus nobis ſingulos ordine ſiſtit, & ſubſidia ſive claſſes eoſdem referandi ſubminiſtrat. Textus autem in opere hoc occurrunt. I. *Hebraicus* in totius Veteris Teſtamenti libros Canonicos. Ex Apocryphis *Hebraicè* extat bis Tobias. Ad hunc textum ejusq; explicationem ex Apparatu pertinent, quæ dicuntur n. VII. S. 4. 5. 6. 7. 8. Append. verò n. 1. II. *Chaldaicus*, ubi habemus 1. in Pentateuchum, Thargum Onkeloſi, Jonathanis Hieroſolym. 2. in Prophetas Uzielidis. 3. in Hagiographa, (exceptis Paralipomenis, Eſdrâ, Nehemiâ, Daniele) Joſephi Cæci. Huc pertinent in Apparatu n. VII. S. 12. Append. n. 2. III. *Samaritano-Hebræus & Chaldæus*. In Pentateuchum quem ſolum agnoſcunt. Huc facit, ex Appar. N. VII. S. 11. Append. n. 4. & 5. IV. *Syriacus* 1. in Vetus Teſtamentum Canonicum, 2. in Novum Teſtamentum univerſum. 3. In Libros Apocryphos, exceptis oratione Manaſſis, quarto Eſræ, fragmentis Eſtheræ. Ex Appar. huc refer N. VII. S 13. Append. n. 3. V. *Arabicus*. In Vetus & Novum Teſtamentum, exceptis Libris quibusdam Apocryphis, Oratione Manaſſis, Eſræ tertio & quarto, Judith, fragmentis Eſtheræ, primo & tertio Macchab. Apparat. n. VII. S. 14. Append. n. 8. VI. *Perſicus 1.* in *Pentateuchum. 2.* in *Evangelia quatuor*. Appar. n. VII. S. 16. Append. n. 7. VII. *Aethiopicus 1.* in *Pſalteri-*

um,

Digitized by Google

n, in *Canticum Canticorum*. 3. Totum *Novum Teſtamen-*
'. Appar. n. VII. S. 15. Append. n. 6. VIII. *Græcus* in
us & *Novum Teſtamentum*, libros Canonicos & Apocry-
s, excepto Libro Eſræ quarto, Appar. n. VII. S. 9. Append.
). 10. 11. 12. 14. IX. *Latinus*. 1. Pagnini Interlinearis. 2.
lgatus. 3. Quilibet Textus ferè ſuam habet verſionem,
par. n. VIII. S. 5. 10. De vulgata Latina Append. n. 13.
rò Notæ cæteræ inſerviunt vel *utriq;* Teſtamento, ut in
par. N. (*a*) de Lingvis, (*b*) Literis, Append. n. V. (*c*) de
rſionibus, (n. 7.) de Originalium Textuum integritate, (10)
verſione vulgata, (12.) Chaldaica. (13.) Syriaca. (14.) Ara-
a, (15.) Aethiopica, (16.) Perſica &c. Append (n. 15.) Vel
eri tantum, in appar. (n. 3.) de Lingva Hebræa (4.) de
itionibus. (6.) Variantibus Lectionibus. (8) De Maſora
ri & Ketibh. (9.) De Verſionibus Græcis, (n. 11.) *Pentateucho*
naritano Append. n. 1. De Codicum variorum variis Le-
onibus &c. Vel *Novo* tantùm, Append. n. 16. Variæ Le-
ones Græcæ n. 17. Lucæ Brugenſis Varietates Evangeli-
um &c. n. 18. in Syriacam Verſionem notæ Martini Tro-
, annotationes in quatuor Evangelia Perſica &c. Præpa-
oriæ & Iſagogicæ in univerſum contextum notæ concer-
nt primò Hiſtoriam ſacram, Appar. n. 1. 5. ſecundò Num-
s, Pondera &c. n. 2. Tertio Idiotiſmos Scripturæ S. n.
Quartò deſcriptionem terræ ſanctæ n, 4. Quintò Tri-
ion. n. 5. Sextò Hieroſolymæ veteris deſcriptionem n.
Septimò explicationem nominum propriorum, Append.
Octavò Indicem rerum & verborum Scripturæ, N. 20.

I

Alterum punctum de adminculis ad faciliorem Scripturæ
elligentiam, qvod attinet, hic varia & diverſi generis Scri-
Anglorum ſeſe nobis commendant, quæ memoriæ causâ,

commodè tribus claſſibus includi poſſunt. *Primum ordinem teneant* Lexicographi & Philologi, interq; illos inſignisſimus Dn. Edmundus Caſtellus, SS. Theol. D. Regiæ Majeſtati à Sacris, apud Cantabrigienſes Arabicæ Lingvæ Profeſſor, Eccleſiæ Cantuarienſis Præbendarius, qui ſtupenda diligentiâ & incredibili labore, *Lexicon Heptaglotton*, Hebraicum, Chaldaicum, Syriacum, Aethiopicum, Samaritanum, Perſicum Arabicum, ad uſum Bibliorum Waltoni, duobus magnis voluminibus conſtans, Anno 1669. Londini apud Thomam Roycroft, erudito orbi dedit. Opus, ſi ullum in hoc genere, æternitate dignum! Secundum Theologiæ Exegeticæ Catholicum eſt *Critica Sacra*, in novem magna volumina diviſa, & ſex Typographorum opera conjunctâ, Londini edita, Anno hujus ſeculi ſexageſimo. In hoc ingenti opere doctisſimorum Virorum in SS. Biblia annotationes & Tractatus continentur, quales ſummâ cura collatis ſtudiis recognoverunt Johannes Pearſon, Archidiaconus Surrienſis. Antonius Scattergoud, Eccleſiæ Lincolnienſis Canonicus, Franciſcus Gouldman, Eccleſiæ Okendon Auſtralis in Comitatu Eſſexiæ Rector, copioſisſimi Dictionarii Anglico-Latini & Latino-Anglici, Anno 1664. Londini impreſſi, Autor; & Richardus Pearſon, Collegii Reginenſis Socius. Singulis verſiculis & capitibus accuratâ ſerie ſuæ annotationes ſubjiciuntur, hinc inde ex variis auctoribus collectæ, quorum recenſus hic eſt: Guilielmus Aderus. Leo Allatius, natione Græcus. Sixtinus Amama. Badvvellus. Rodolphus Payne. Cornelius Bertramus. Edvvardus Brerevvoodus. Lucas Brugenſis. Johannes Puterus. Angelus Caninius. Camero. Ludovicus & Jacobus Capellus. Iſidorus Clarius. Caſtalio. Cloppenburgius. Philippus Codurcus. Petrus Cunæus. Johannes Druſius. Eraſmus Roterodamenſis. Nicolaus Faber. Paulus Fagius. Franciſcus Forerius. Marquar-

rdus Freherus. Nicolaus Fullerus. Albericus Gentilis. obus Gothofredus. Hugo Grotius. Otto Gualtperius. Jonnes Gregorius,in Opuſculis notas & obſervationes ſuper ipturas continentibus, edit. ſecund. An. 1650. Anglicè, ut nia ſcripſit. David Hoeſchelius. Chriſtophorus Helvicus. tthæus Hoſtus. Antonides van der Linden. Edvvardus Liæus. Guilielmus Klebitius. Andreas Maſius. Franciſcus oncæus. Sebaſtianus Munſterus, Arias Montanus. Simeon Muis. Antonius Nebriſſenſis. Petrus Pithœus, Johannes Priùs. Samuel Petitus. Cunradus Ritterhuſius. Michael Rordus. Jacobus Revius in Vallam. Joſephus Scaliger. Abram Sculteтus. Henricus Stephanus. Guilielmus Schickardus. obus Lopides Stunica. Franciſcus Vatablus. Caſpar Varres. Johannes Baptiſta Villalpandus. Jacobus Uſſerius. Mateus Wren. Caſparus Waſerus. Nicolaus Zegerus. Etſi autem c ex tot ſcriniis myrothecium ſelectum egregia utilitate conptuumque diverſorum Varietate, amaſiis ſuis blandiatur, magnam ſedulitatis laudem ringenti etiam invidiæ extoreat, diffitendum tamen haud quaquam eſt, ipſi nonnullos rfectionis calculos adhuc deeſſe. Reperiuntur enim quæm, eaq; faciliora, prolixè citra neceſſitatem ventilata, alia pius iisdem penè verbis, ad Lectoris nauſeam repetita; ficiliora aliquoties leviter tacta, nec pauca ſcitu pernecesia planè præterita: breviter, deſiderantur aliqua, vel percaciſſimorum in re literariâ, apud ipſos Anglos, Argorum, dicio, ad id, ut titulum Criticæ ſacræ numeris omnibus abſoæ expleat. Idcircò D. Matthæus Poolus Londinas, πολλῶν ἀντάξ ἄλλων, ſpiritu heroico excitatus, laudabili bonum publim promovendi inſtituto, ſingula in novem voluminibus ticis occurrentia curatè examinare, crambem ſæpius recom ſemovere, & παραλειπόμενα è proprio penu ſubſtituere

 aggreſ-

aggreſſus, diviſo toto opere in aliquot volumina; quorum primum cum faventiſſimo Regiæ Majeſtatis Privilegio Londini, ſub rubrica *Synopſis Critica* lucem adſpexit, doctisq; ibidem adeo ſatisfecit, ut à ſolertiſſimo Autore alterum volumen iteratis flagitationibus poſtularent. Memini de editione ejus procurandâ ante quadriennium judicioſos viros in Angliâ conſultaſſe, nec non novo huic hypercrytico, Orientalium nonminus Linguarum notitiâ, quam peritiâ Theologicâ *ἀκριβῶς καὶ πολυμαθῶς* inſtructo, præ novem aliis voluminibus Palmam detuliſſe. Nullus dubito, ſedulum auctorem eruditis induſtriam ſuam nupera editione quarti voluminis, abundanter probâſſe, quemadmodum in aliis laudabiliter idem præſtitit. Inſuper extant variæ ad Vetus & novum Teſtamentum Notæ. *Anglica* quidem duobus voluminibus in folio, Anno 1657. Londini. *Belgica*, à Domino Theodoro Haken, Nobili Palatino, & Societatis Regiæ Londinenſis Socio, amico meo colendo, in Anglicum Idioma transfuſæ, duobus itidem voluminibus, fol. 1657. ibidem. *Italica*, per Deodatum f. 1664. Notæ ad Biblia Anglica in 4. Anno 1599. Collegium Anglico-Duacenſe, tribus voluminibus in 4. Anno 1609. Joſephi Halli Epiſcopi Norvicenſis Paraphraſis in fol. An. 1633. Londini. Johannis D. Eſpagne Theologi Anglicani Schibboleth, qvo opere varios Anglicæ juxtim ac Gallicæ Bibliorum verſionis, nec non Pictorum aliorumque vulgares nævos perſtringit & emendat, Middelburgi in quarto, Anno 1662. Edoardi Leigh, Equitis, Armigeri & Magiſtri Artium, Aulæ Magdalenenſis Socii Oxoniæ, Critica Sacra in Vetus & Novum Teſtamentum, duabus partibus cum Auctario Londini in fol. Anno 1650. Amſtelodami in 8. quintùm recuſa Anno 1675. apud Johann. à Someren. Thomæ Gatakeri in Academia Cantabrigienſi, Collegii Sidnejani ſocii, circa An. 1650. Cinnus, ſive Adverſaria Miſcellanea in 4. An. 1651. De nomine Tetragrammato

Digitized by Google

to diſſertatio, ejusque Vindicatio contra Ludovicum Ca-
lum, in 12. Londini Anno 1645. Item de novi Teſtamen-
tylo adverſus Doctoris Pfochenii diatribam, in 4to. Anno
8. Adverſaria Miſcellanea, in quibus Sacræ Scripturæ
rò, deinde aliorum Scriptorum locis aliquam multis lux
ditur, quæ animadverſionum hujuſmodi Cinnum ab ipſo
ore præmiſſum jam ſubſeqvuntur, edente Carolo, Thomæ
akeri filio, Londini in fol. Anno 1659. (Qualis vero fue-
Gatakerus, Iudicium Pauli Colomeſii (f) aperit: e criti-
inquit, omnibus, qvi hoc ſeculo ad politiorum literarum
ſtrationem aliquid ſcripsêre, vix ac ne vix quidem ullus
enietur, qui in autoribus diligenter & accuratè tractandis,
omæ Gatakero palmam præripiat.) Richardi Pearſonii,
Theolog. D. Præſidis Collegii Trinitatis apud Cantabri-
iſes, S. Regiæ Majeſtati à Sacris, Prælectiones Theologicæ,
Londini 1661. Johannis Gregorii Obſervationes. Ar-
di Bootii Annotationes Sacræ. Joſephi Mede Cantabri-
iſis Theologi, Diatribæ quatuor voluminibus in 4. Item
a diſſertationum Eccleſiaſticarum, Londini in 4. Anno
. Northoni Knatchbulli Equitis, Annotationes. R. Heggii
elmenſis Lectiones in aliqvot Scripturæ Loca. Johan-
Doughteii Analecta Sacra, ſive Excurſus Philologici ſuper
erſis Scripturæ locis, duabus partibus in 8. An. 1658. &
. Archibaldi Simſonii Scoti, Eccleſiæ Dulketenſis Pa-
is, Hieroglyptica animalium, quæ in S. Scriptura reperi-
r. Edinburgi 4. An. 1622. Thomæ Fulleri, Eccleſiæ Cathedra-
ntiquæ Sariſburienſis Canonic', Miſcellaneorum Theologi-
m lib. IV. Oxon. 1616 4to. Liber IV. Heidelb. 8vo. Tres
res ibid. 1612. 8. Liber V. & VI. cum Apologia contra

Jo-

(f) Cap. XXIII. Cimelior. Literarior. conf. Antonii Borremanſii Lection. Cap. XI. p. 128. Petri Axen Not. ad Phædrum, p. 112.

Johan. Druſium Leidæ 1622. 4to Junctim autem Libri VI. in 8. Argentorati Anno 1650. Jacobi Uſſerii Epiſtola, de Textus Hebraici Lectionibns, Londini in 4to. An. 1652. Zachariæ Bogani è Collegio Corporis Chriſti Oxoniæ, Homerus Ἑβραΐζων, non eò intelligendus qui Hebræos ſciens imitaretur, ſed qui ſic loqveretur, ut Hebræi ſunt locuti. Sicut & Ἡσίοδον ὁμηρίζοντα vocat, non qvi ſcribit cum animo imitandi Homerum, ſed qvi ſic loquitur, ut loqvebatur Homerus, ſ. Ἑβραΐζων p. 409. prodiit Oxon. in 8. Anno 1658. Comparationem Homeri cum Scriptoribus ſacris, qvo ad normam loqvendi inſtituens, ſubnectitur Heſiodus Ὁμηρίζων. In præfatione ſcopum ſuum his exponit: *Abſit, abſit, ut calamus meus unquam commiſerit Scriptores ſacros & profanos; indeq; Scriptores ſacros*, alia parte trutinæ ſuſpendat Homerum, ut Juvenalis Sat. 6. v. 421. loqvitur. *Ego neq; autorum neq; ſententiarum collationem mihi propoſui, ſed idiomatum*. Et pág. 80. *Non omnia qvæ ex Homero affero, omnibus qvæ ex Scripturis attuli, comparanda dico: quædam vero comparans & reliqua utilia annectens.* His adde Valentini Schindleri Lexicon in Epitomen redactum per G. Alabaſtrum fol. Londini 1635. Thomæ Wilſoni dictionarium ſacrum in fol. Anno 1661. Simpſonii dictionarium S. Henrici Ainsvvorthi medullam Bibliorum. Franciſci Roberti clavem Scripturæ, fol. An. 1665. Wilhelmi Tindalli ſemitam ad ſcripturas ſacras ferentem. Nicolai Byfieldi inſtitutionem ad privatam Scripturæ Lectionem. Johannis Whetæi viam ad arborem vitæ, in certis regulis ad utilem Scripturæ lectionem. Nathanaelis Culvervvelli paratam viam ad ſcripturæ ſacræ recordationem. Richardi Greenhami directorium ad legendum S. Scripturam. Teati mappam ſcripturæ. Wilhelmi Perkinſii Prophetica, ſive de ſacra & unica concionandi ratione, Tractatum nervo-

ſiſſi-

ſiſimum, Oper. *Latinor.* in fol, p. 167. ſeqq. D. Capelli Methodum concionandi. *Secundum gradum* occupent Concordantiarum & Conciliationum pugnantium locorum editores. Concordantias Biblicas habent Angli diverſorum autorum, nempe Johannis Cottoni, Nevvmanni, Wilkinſii, Knighti. Hujus ferè generis ſunt M. Bernhardi Theſaurus Biblicus. Samuel. Clarkii oleum ſanctum, item Concordantiæ Cantabrigienſes. *Loca* φαινομένως pugnantia conciliant, Conciliator in folio, Anno 1661. Johannes Lightfootus in Harmonia V. & N. T. in 4. & fol. An. 1665. Jeremias Burrough in Conciliatione Evangelica in 4. Thomas Cartvvright in Harmoniâ Evangelicâ, Cōmentario analytico, Metaphraſtico-Practico illuſtrata, in 4. An. 1647. Samuel Torſhelius in Harmoniâ Bibliorum. Thomas Beconus Oxonienſ. Profeſſor Theologiæ, ſub Edvvardo VI. Rege Britanniæ, mortuus An. 1570. In locis communibus Scripturæ, ex Tomo III. Operum ejus, An. 1564. in folio excuſorum, nec non in Compendio Novi Teſtamenti, & qui primum locum ſuo merito obtinet, Wilhelmus Perkinſius in Digeſto, ſeu Harmonia Bibliorum, ubi quinque exhibentur, nempe Harmonia temporum, vel Synchroniſmi; Harmonia Hiſtoriæ Veteris & Prophetarum, Harmonia Evangelica, hiſtoriæ ſacræ totius Epitome, inſignes ſingulorum capitum hyſteroſes, Operum in folio p. 1766. ſeqq. *In tertio ſubſellio* collocentur Hiſtorici, Chronologi & Chorographi. Ad hiſtoricos ſpectant Guilielmus Paſerius, de Hiſtoriâ Bibliorum, Jacobus Uſſerius Dublinenſis, Hiberniæ Primas, mortuus Anno MDCLV. Aetatis LXXV. In Syntagmate de Septuaginta Virali Verſione, cum Libro Eſtheræ, ex II. MSS. Codicibus Bibliothecæ Arundellianæ edito, Londini in 4. An. 1655. Brianus Walton diſſertatione de Lingvis Orientalibus, Hebræa, Chaldaica, Samaritana, Syriaca, Arabica, Perſica, Aethiopica, Armena,

Digitized by Google

mena, Copta,& verſionibus Librorum Scripturæ in iisdem, Daventriæ Typis Johannis Colombii Typographi, An. 1658. in 12. Thomas Hayne Collegii Lincolnienſis olim ſocius, in Lingvarum Cognatione, ſive de Lingvarum Harmonia, Londini 8. An. 1639. Genealogias ſacras ex Scripturis eruit Anonymus, J. S. quæ vulgo cum Bibliis Anglicanis compingi ſolent. Hugo Broughtonus Concentum Scripturæ & repræſentationem temporum, Perſonarum &c. Hanoviæ in 4. An. 1602. Johannes Lightfootus cultum Dei externum in templis Libro de officio Templi, Boganus comminationes & punitiones in Scriptura revelatas exhibet. De Anno Civili & Calendario Judaico, Muſica Veterum ac Idololatria V. T. (De DIS SYRIS Londini 1617. in 8. Leidæ 1628. 8, Lipſiæ 1668. 8, cum Additamentis Andreæ Beyeri,) celeberrimus Johannes Seldenus Salvintonianus, mortuus Londini An. MDCLIV. Aetatis LXX. quem in ſuo eruditionis genere vix quiſquam Galliorum Doctorum, ipſo Scriptore Gallico teſte (g) ſuperavit, varios, eosque doctiſſimos emiſit Tractatus. Ejusdem Opus eſt de jure Naturali & gentium juxta diſciplinam Ebræorum, in 4. Argentorati An. 1665. De Succeſſione ad leges Ebræorum in bona defunctorum & in Pontificatum Lib. II, Leidæ in 12. An. 1638, & Londini in fol. An. 1636. Francofurti ad Oderam 1673. 4. Uxor Ebræa, ſive de Nuptiis & Divortiis ex jure Civili Veterum Ebr. 4. Wittenbergæ & Francof. ad Oderam An. 1672. De Synedriis & præfecturis Juridicis Veterum Ebr. 4. Londini Anno 1650, Pars Secunda ibidem in 4to, Anno 1654. Pars tertia

(g) Ludovicus Molinæus Medicus, qui alias Irenæi Philadelphi nomen ſibi circum poſuit, in Apolog. ad Renatum Veridæum, (καт' ἀναγραμματισμὸν, Andream Rivvetum, pag. 5. Tantum abeſt, inquit, ut me noſtrorum philautia ceperit, ut facile conceſſerim, Galliam noſtram vix habere Seldeno in ſuo genere Eruditionis ſuperiorem; at Uſſerio Archiepiſcopo Armachano, ne parem quidem.

ria ibid. in 4to. An. 1655. De Nummis antiquis Romanorum & Græcorum 4. Londini An. 1675. Edmundus Dickinſonus, Magiſter Artium & Collegii Mertonenſis inter Oxonienſes Socius, Delphos Phœniciſſantes in proſcenium duxit peculiari Diſſertatione, qua demonſtrat Græcos, qvidqvid apud Delphos celebre fuit, è Joſuæ hiſtoriâ & Scriptis ſacris effinxiſſe. Addita eſt Diatriba de Noæ adventu in Italiam & ejus nominibus Ethnicis. Oxoniæ in 8. An. 1655. De Menſuris, Ponderibus & pretiis veterum nummorum in ſacris, eorumque cum recentioribus collatione, Libro ſingulari Londini in 4to. An. 1614. excuſo, Eduardus Brerevvood, Aſtronomiæ in Collegio Greshamenſi apud Londinenſes Profeſſor, & Brianus Walton, in Opere Polyglotto examen inſtituit. Confer Cuthbertum Tonſtallum, Dunelmenſem Epiſcopum, quatuor libris de arte ſupputandi, Lutetiæ impreſſis Anno 1529. De Siclis Arabum & Perſarum aſtronomicis, Anonymum Perſam cum Notis vulgavit Joannes Gravius, Aſtronomiæ Profeſſor Oxonienſis, Londini in 4. An. 1648. Ejusdem ſunt Epochæ celebriores, Aſtronomicis, Hiſtoricis &c. uſitatæ, ex traditione Ulug-Beigi, Perſæ, qui Indiæ citra & extra Gangem Dominus Nepoſq; Tamerlanis fuit, teſte Andrea Mullero, in præloquio ad M. Paulum Venetum, 4. Londini, 1650. Nec non Tabulæ Geographicæ, 4. ibid. An. 1652. Confer Uſſerium de Macedonum & Aſianorum anno Solari, in 8. Londini Anno 1648. Wilhelmus Velvvoodus Scoto-Britannus, Parallela Juris Romani & Judaici dedit, Leidæ An. 1594. Hiſtoriam ſacram à Nehemia usque ad Chriſtum continuatam, D. Johann. Mayerus, in fine Commentariorum ſuorum, Anglicè. Thomas Goodvvinus, Antiquitates Romanas Græcas & Judaicas, ſub Titulo Moſes & Aaaron, 4. Londini. An. 1671. Idem hiſtoriæ Romanæ Anthologiam recognitam ſermone patrio concinnavit, in 4. Oxonii An. 1638. Junge iisdem Scriptis Portam

Digitized by Google

Moſis, ſive Diſſertationes à Rabbi Moyſe Maimonide, vulgò Rambam dicto, ſuis in varias Miſchnajoth, vel Textus Thalmudicos Commentariis præmiſſas, Arabicè cum verſione Latina & notis Edoardi Pocockii, magni Fautoris, Oxoniæ, ex Typographia Academiæ, Anno 1655. in quarto. Thomam Dempſterum Baronem de Mureſc Scotum, ICtum, Profeſſorem Piſanum & Bononienſem circa Annum 1625. multæ quidem Lectionis, ſed nullius planè Judicii, (*b*) in Supplementis ad Roſini Antiquitates Romanas. Franciſcus Rouſeus Antiqv. Græcas attendit. Lydius Agoniſtica ſacra, Fullerus bellum & Statum ſacrum. Tuckneus itinerarium Patriarcharum. Superiori ſeculo Johannes Morus Paſtor S. Andreanæ Eccleſiæ Nordovicenſis, Anno 1592. mortuus, Chronologiam concinnavit. Hodie inter Chronologos eminet Jacobus Uſſerius Armachanus, à qvo Annales V. T. duobus voluminibus in folio, Londini Anno 1650. tractationem de Cainane Arphaxadi filio, Londini An. 1655. Et Chronologiam S. Patriarcharum, Judicum atqve Regum nec non de Symbolis fidei habemus, Oxon. 1669. in 4. Succedunt Eduardi Simſonii Chronicon Catholicum in fol. Oxon. An. 1652. edit. Waltheri Ravvleigh Equitis hiſtoria, Iſackſoni Chronologia in fol. Tho. Beconi Chronica Chriſti, Oper. Tomo 3. Johannes quoqve Rainoldus, Theologus Oxonienſis, Collegii ibidem Reginæ Præfectus & Lincolnienſis Decanus, in prælectionibus ſuis ducentis ſupra quinquaginta ad Libros Apocryphos, multas diſputationes Chronologicas inſeruit. Confer Guilielmi Beveregii, Magiſtri artium, in Collegio S. Johannis Cantabrig. Inſtitutionum Chronologicarum Libros II. una cum totidem arithmeticæ Chronologicæ Libellis in 4. Londini An. 1669. D. Johan. Marshami, Equitis aurati, Canonem

(b) Uſſerius cap. 1. Antiquitat. Eccleſiarum Britannicarum.

Digitized by Google

nem Chronicum, Aegyptiacum, Ebraicum, Græcum, cum diſquiſitionibus Londini primùm fol. An. 1672. editum, Lipſiæ autem Literis Johannis Coleri, 1676. in 4to. recuſum. Quæ editio in Epiſtola ad Lectorem de Opere & Auctore ſic pronunciat: *Viſi ſumus non paucorum conſulturi rationibus, ſi minori ac ſumptuosâ minus formâ recudi librum curaremus; quem ſi Chronologicæ, Hiſtoricæq; antiquitatis theſaurum dixerimus, nulli profectò mentiemur. Etſi enim propoſitum præcipuè graviſſimo Auctori fuerit, octodecim annorum centurias, quæ à diluvio fluxerunt, Chronicis Canonibus complecti: ea tamen præterea in enarrandis rebus, quæ in illud temporis intervallum inciderunt, dexteritate uſus eſt, ut non ſeculorum tantùm, quæ obſcurata maximè erant, Chronologiam Luci ſuæ redditam, ſed & Aegypticarum, Ebraicarum, Græcarumq; Antiquitatum recondita quæq; complecteretur. In quo Inſtituto num paria cum eo fecerint alii, futuri fortaſſe ſunt, qui unà mecum dubitent. Nam ſeu temporum rationes, quæ ab Africano, Euſebio, Syncello aliisq; haud parũ conturbatæ ſunt, graviſſimo hic Judicio compoſitæ, luxq; gratiſſima iis præcipuè ſeculis, quæ caligine involuta, tenebrisq; obruta plusquam Cimmeriis videbantur, affuſa; ſeu Ægyptiorum, Ebræorum, Græcorumq; Origines, ſacra, politia, res bello paceq; geſtæ, ac inſtituta quævis alia, pari elegantiâ ac brevitate illuſtrata reſpiciantur, pauci futuri ſunt, qui non acumen ingenii ſummum, vaſtamq; eruditionem viri admirentur: Non ullus verò, qui non fateatur, res Ægyptiacas præcipuè multò accuratius & luculentius à Marshamo, quam quoquam alio, eſſe traditas.* Præ aliis in defenſione genuinæ Antiquitatis palmam obtinuit eruditiſſ. Iſaacus Caſaubonus, Canonicus Anglicanus, ſuis adverſus Cardinalem Baronium exercitationibus, & acutiſſimus Richardus Montacutius, Epiſc. Norvic. annalibus in fol. Anno 1640. hac rubricâ publicatis: Θεανθρωπικὸν *ſive de vita Jeſu Chriſti, Originum Eccleſiaſticarum libri duo, in quibus multa dogmata & ritus Angli-*

canæ Eccleſiæ illuſtrantur & vindicantur. Caſaubonum Genevâ Gallum, jure merito Anglis accenſemus, quia in Angliâ multis annis munificentiâ Regiâ vixit, ibidem fatis conceſſit, quin etiam Londini in templo Weſtmonaſterienſi ſepultus ac elogio honoratus eſt, albo marmori his verbis inciſo:

ISAACUS. CASAUBONUS.
(O. DOCTIORUM. QUIDQUID. EST. ASSURGITE. HUIC. TAM. COLENDO. NOMINI.)
QUEM. GALLIA. REIP. LITERAR. BONO. PEPERIT.
HENRICUS. IV. FRANCOR. R. INVICTISSIMUS.
LUTETIAM. LITERIS. SUIS. EVOCATUM. BIBLIOTHECÆ. SUÆ. PRÆFECIT.
CHARUMQUE. DEINCEPS. DUM. VIXIT. HABUIT.
EOQUE. TERRIS. EREPTO. JACOBUS. MAGN. BRITANN. MONARCHA.
REGUM. DOCTISSIMUS. DOCTIS. INDULGENTISS.
IN. ANGLIAM. ACCIVIT. MUNIFICE. FOVIT.
POSTERITASQUE. ÆTERNUM. OB. DOCTRINAM. MIRABITUR.
HIC. E. INVIDIA. MAJOR. OBIIT. ÆTERN. IN. CHRISTO. VITAM. ANHELANS. KAL. JULI. ANNO. MDCXIV.
AETAT. LV. VIRO. OPTIMO. IMMORTALITAT. DIGNISSIMO.
THOM. MORTONUS. EP. DUNELM.
JUCUNDISSIMÆ. QUOAD. FRUI. LICUIT. CONSUETUDINIS. MEMOR.
PR. S. J. C. MDCXXXIV.
QUI. NOSSE. VULT. CASAUBONUM.
NON. SAXA. SED. CHARTAS. LEGAT.
SUPERFUTURAS. MARMORI. ET. PROFUTURAS. POSTERIS.

Denique Chorographorum familiam auget ante laudatus Johannes Morus, quippe qui ſitum terræ Canaän depinxit; item Thomas Fullerus, cui terræ ſanctæ delineatio debetur.

Digitized by Google

BIBLIOTHECÆ THEOLOGICÆ
LIBER PRIMUS,
Commentarios & Elucidationes Anglorum in Vetus Teſtamentum exhibens.

PRrimas hic aſſignamus Epiſcopo Carolo Richardſono, cujus ſelectæ obſervationes ſuper vetus Teſtamentum, Londini lucem adſpexerunt, Anno 1655. in folio. Subjungimus Thomæ Wortingtoni annotationum Tomos duos in quarto, ed. 1609. Johannis Lightfooti, Doctoris in Divinitate, & Præſidis Aulæ ad S. Catharinam Cantabrigiæ, Harmoniam Veteris & Novi Teſtamenti, cum Chronico, in qvarto. Item Nicolai Cauſini & Talonis obſervationes, ſuper memorabiles V. T. hiſtorias, in Anglicanum Idioma verſas & vulgatas, Londini in quarto, An. 1653.

In Pentateuchum habentur ſequentes. Epiſcopus Babingthon, in fol. A. 1637. Henricus Ainſvvorth, fol. A. 1607. Arthurus Jackſon, quarto A. 1643. Wilhelmus Tindale Prologos in libros Moſis edidit, A. 1573. Nuper autem illos illuſtravit Abraham Wrightus, in fol. A. 1662. Extat etiam Johannes Mayerus in quinque Libros Moyſis. Item Targum Hieroſolymitanum, è Lingvâ Chaldaicâ Latinè redditum, à Franciſco Taylor. Londini Anno 1649. in quarto.

CAPUT I.

De Scriptoribus qui Librum Geneſeos vel integrum, vel quoad certam Partem, obſervationibus Exegeticis, Annotationibus & Sermonibus explicarunt.

D. Andreas Willetus in Hexaplis fol. 1622. D. Schutte, in totum. Ex duobus prioribus capitibus Deum in Operibus ſuis viſibilem propoſuit Georg. Walker, quarto 1641. In Tria piora capita commentatur Johannes Whiteus, fol. 1656. In quatuor priora Andreas (vel Androſius) Lancelotus, Epiſcopus quondam Vintonienſis, in fol. In quinque Priora, Benjamin Needler 8vo. In priora quatuordecim cap. Nicolaus Gibbens 4to. A. 1602. Alexander Roſs. 8vo. A. 1622. Novæ obſervationes Joh. Lightfoot. 4to. A. 1642. Chriſtophori Cartvvrigthi Electa Targumico-Rabbinica, 8vo Londini, Anno 1648.

CAP. I. Geneſis. In totum Thomas Cooper Epiſcopus Lincolnienſis 4. Oper. p. 87. edit. 1573. Jacobus Foreſterus, 4. Oper. p. 66. A. 1611. De Creatione Joſephus Hall, Epiſcopus Exonienſis & Norvicenſis, Oper. Anglicorum Tomo 1. p. 771. ſeq. An. 1647. Inter Contemplationes Biblicas, quas A. 1664. Germanico ſermone donavit vir Pius & eruditus, Dn. Henricus Schmettau, hodie Potentiſs. Elect. Brandenb. Concionator aulicus Coloniæ ad Spream digniſſimus; viderunt autem lucem ſequenti 65. an. Breslæ, 8vo. ibid. de Creatione p. 1. ſeqq. agitur, De homine ibidem p. 18. ſeqq. Ad verſum primum D. Thomas Taylor, Operum fol. p. 102. edit. 1653. Nicolaus Byfield ſuper Symbolum p. 144. quarto 1626. à v. 1. ad. 12. Liber cujus Titulus eſt religio Chriſtiana, 4to. Impreſſus A. 1611. pag. 17. verſ. 2. D. Johannes Donnus, Londini Decanus ad D. Pauli. Operum Volum. 1. p. 303. 1645. Thomas Hooker, 8vo. 1640. Robertus Gell. D. in fol. p. 1. 1650. verſ. 3. Johannes Weemſeus Operum 4to p. 95. A. 1632. verſ. 7. Johannes Gregorius

Digitized by Google

gorius in 4to. p. 11. 1650. verſ. 8. Johan. Weemſeus, Operum p. 100. v. 14. Richardus Carpentarius 4to. 1657. verſ. 26. Johannes Boys D. In Reſiduis 4to. p. 50. Chriſtophorus Hamptonus D. in Sermon. 4to. 1620. D. Donnus, Tom. 2. pag. 239. 1649. *A*ntonius Burgeſius 4to. p. 110. 1646. D. Thom. Taylor. fol. 124. Thom. Hooker. 4to. 1640. verſ. 27. Robertus South, D. *A*cademiæ Oxonienſis Orator publicus, (cujus Panegyricum in Theatro Scheldoniano, circa Exodium *A*nni ſeptuageſimi, audiviſſe memini, cum Celſiſſimo *A*rauſionenſium Principi ac Domino, Dn. Guilielmo Henrico, *A*xioma Doctoris *L*egum, pro more ibidem recepto, ſplendidè conferretur.) 4. 1663. *verſ.* 28. Johannes Doughtejus in *A*nalectis ſacris, ſive excurſibus Philologicis ad diverſa Scripturæ loca 8. p. 1. 1658.

CAP. II. In totum Thomas Cooper Epiſcopus, 4to. p. 91. 1573. & Jacobus Foreſterus 4. p. 66. De Paradiſo Joſeph Hall. Contemplat. Biblic. lib. 1. p. 33. edit. German. 8vo. v. 2. Rob. Gell. D. fol. p. 5. 1657. v. 2. & 3. Georgius Walker. 4to. *v.* 4. *5. 6.* Wilhelmus Teeling 4. v. 5. 6. Johannes Gregorius 4to. p. 116. 1646. *vers. 7.* Religio Chriſtiana, p. 24. v. 8. Johann Gregorius 4to. p. 78. *Anno* 1650. *vers. 9.* D. Wilhelmus Gouge 4to. p. 171. 1631. Wilhelmus Guild in Moſe revelato, 8to. 1626. *verſ. 15. 16. 17.* D. Daniel Featlæus, Sermon. pag. 437. *verſ. 17.* Wilhelm Pinchinus, 4to. p. 6. 1650. *A*ntonius Burgeſius, 4to. pag. 119. 129. *verſ. 18.* D. Johan. Donnus, fol. Tom. 11. pag. 9. Wilhelmus Secker, 8vo. 1658. Richardus Meggot. quarto, 1656. Joh. Weemſeus, de nuptiis *A*dami, p. 278. ſeqq. 1633. *verſ 18. 19. 20.* Religio Chriſtiana, p. 28. *verſ. 19.* Joh. Weemſeus, p. 25. *verſ. 21. 22.* *A*nton. Maxejus, Sermon. 8vo. p. 391. 1634. *verſ. 22.* Roger Hacket, 4to. 1607. *L*udovicus, Thomas 8vo. p. 78. 1619. *verſ. 24.* Richardus Clerck D. Operum fol. p. 508. 1637. *verſ. 25.* Thomas

mas Drant, 8vo. 1569. Wilhelmus Whateleus de *Adamo* & Eva, fol. p. 11. 1640.

CAP. III. In totum Thomas Cooper, 4to. p. 97. *Jacobus* Foreſterus, quarto p. 71. *verſ. 1.* Religio *Chriſtiana, p. 33. v. 7.* Doughteji *Analecta* Sacra, p. 5. *v. 8.* Thomas Ceshireus, 4to. 1637. *verſ. 9.* Valentinus Dayus, Sermon. funeral. 8vo. Thomas Cartvvright, quarto 1659. De Ornatu Dei in *Adamo* 4. 1659. *verſ. 12.* Doughtej. *Analect.* loco citato. *verſ. 13. 14. 15.* Joſephus Mede, in Diatribis, or Diſcourſes on Sundry Texts of Scripture, 9. 4to. p. 414. 1664. *verſ. 15.* Richard. Clerk D. fol. p. 281. *Auguſtinus* Hillus, Serm. 4. 1640. D. Rob. Gell. fol. p. 9. 1659. *verſ. 19.* Georgius Hall. 4to. 1641. item liber inſcriptus Houſe of Mourning, id eſt, Domus *Luctus*, Sermones funebres à Wilhelmo Coopero Epiſcopo Glaſcovienſi collectos, continens. fol. 589. 1660. *verſ. 22.* D. Richardus Clerk, fol. p. 289. *1637.* Rob. Gell. fol. p. 25. Roger Fentonus, quarto, pag. 89. *1617. verſ. 24.* D. Donnus. Tom. 2. fol. 439.

CAP. IV. De Caino Wilhelm. Whatelæus, fol. p. *15.* de *Abele* idem, p. 29. Joſeph Hall. Contemplat. l. 1. p. 44. ſeqq. de Lamecho Whatelæus, p. 41. *verſ. 1.* Rob. Gell. de Oper. p. 27. *verſ. 3. 4. 5.* Ralph. (Id eſt Radulphus) Brovvnrig Epiſcopus, Operum in fol. volumine 2. 1664. *verſ. 4.* Joh. Wingus, 4to. An. 1621. *verſ. 7.* Georgius Dovvnham D. & Epiſcopus Derenſis. An. 1643. D. Rob. Gell. p. 31. *verſ. 10. 11.* Henricus Gloverus, 4to An. 1664. *verſ. 14.* Dougthtej. analecta S. p. 12. *verſ. 15.* Joh. Gregorius, 4to p. 67. 1650. *verſ. 16.* D. Gell. fol. p. 40. *verſ. 22.* Wilhelm Holbrook, 4to An. 1612. *verſ. 23.* Franciſcus Woodcock, 4to 1645.

CAP. V. Verſ. 3. Anton. Burgeſius, de peccato originali, p. *110.* An. 1658. D. Gell. fol. p. 44. Idem in *verſ. 22.* p. 46. *verſ. 24.* Jeremias Burrough, 4to An. 1658. Johan. Hopkins, Regis Anglici

glici Sacellanus, 8vo. 1609. Joſeph. Sprig. Deus eſt Chriſtianis omnia 1640. Thomas Jacombus in Serm. funebri, 4to 1656. Alenius Smalvvood, in Serm. funebri, 12. 1655. Wilhel. Bellus, de vita Enochi, 8vo. 1658. *v. 27*. D. Gell, fol. p. 52.

CAP. VI. In totum Thomas Cooper, 4to p. 102. Jacob. Foreſter. 4, p. 76. *verſ. 3.* Henricus Wilkinſonus D. in tribus Concionum Decadibus, Dec. 2. p. 25. 4to. 1660. Chriſtophorus Lovéus, Oper. p. 40. f. 1656. Londini. Thomas Hooker, 8vo. p. 65. *verſ. 4.* Doughteji, Anal. pag. 15. *verſ. 5.* Ant. Burgeſ. p. 148. de peccato Originis. *verſ. 5. 6. 7.* Joh. Gumbleden, 4to. A. 1626. Joh. Biſcovius, 8vo. p. 26. 1665. *verſ. 7.* D. Gell. fol. p. 52. *verſ. 8. 9.* Robertus Boltonus, 4to. 1625. De Diluvio Joſ. Hall. Contemplat. lib. 1. p. 53. ſeqq. de mundo antiquo Whatelæus. in fol. p. 53. de Noah. Chamo, Nimrodo & Babyloniis, idem p. 65. 79. Confer Franciſcum Marburium in 8vo.

CAP. VII. V. 2. Joh. Gregorius, quarto p. 116. *verſ. 11.* Doughtej. Anal. p. 19. *verſ. 12.* Gregorius ibidem p. 28. *v. 23.* Wilhelmus Gougeus, D. 4to. pag 173. *verſ. 24.* D. Donnus, Tom. 1. Oper. p. 456.

CAP. VIII. De Noah. Hall. Contemplat. lib. 2. p. 67. *verſ. 2.* Nicolaus Fullerus Eccleſiæ Cathedralis Sarisburienſis quondam Canonicus, Miſcellan. Theologic. lib. 1. cap. 4. 8vo. Edit Argentorat. 1650. *verſ.* 6. De Arca Noæh Georgius Philippus, 8vo. 1594. *verſ. 21.* D. Gell. fol. p. 56. item Wilhelmus Perkinſius, Operum Tom. 2. p. 251. edit. fol. 1608 Anton. Burgeſ. de Peccato Originis. p. 402.

CAP. IX. Super totum Thomas Covvper, quarto, p. 105. & Jacobus Foreſterus, *verſ. 6.* Thomas Hurſt, quarto 1637. *verſ. 13.* Emanuel Bourneus, de Iride, 4to. 1617. G. Wilhelmus, fol. p. 1. 1636. *verſ. 20. 21.* Henricus Smith, de Noah Ebrietate, 4to. 1637. idem ad *verſ. 22.* usque 28. *v.*

26. 27. D. Gell. p. 26. 111. conf. Thom. Cooper 4to 1615.

CAP. X. *Verſ. 5.* Joſ. Mede. in fol. 1664. V. 11. 12. D. Gell. p. 131.

CAP. XI. De Babel, J. Hall. Contempl. l. 2. p. 76. ſeq. *verſ. 1.* Joh. Weemſeus. de Chriſtiana Synagoga. 4to. p. 13. Dougthtei. Anal. p. 21. *à verſ. 1. ad 10.* Johan. Webſterus. 4to. p. 29. 1654 *verſ. 7.* Dr. Edvvardus Chalonerus, 8vo. p. 1. 1123. De Abrahamo Wilh. Whatelæus. fol. p. 93. Idem de Sara & Hagar. ibid. p. 137.

CAP. XII. In totum Cooperus, quarto p. 107. & Foreſterus 4to. *verſ. 1. 2. 3.* Wilhelmus Symondus, 4to 1609. De Abrahamo, Hall. Cont. l. 2. p. 86. ſeqq. *verſ. 17.* ad 20. Stephanus Egertonus, 8vo. 1589.

CAP. XIII. *Verſ. 8.* Johannes Flatherus, quarto 1648. *verſ. 14. 15.* Henricus Walkerus, quarto 1650.

CAP. XIV. *Verſ. 18.* S. Warburtonus, 4to 1648. *verſ. 18. 19. 20.* Johannis Prideaux D. Collegii Oxonienſis Rectoris & Theologiæ ProfeſſorisRegii, tandemq; Epiſcopi Wigornienſis, Oratio de Decimis, Oxonii in Comitiis habita A. 1620. Inter Orationes tredecim 5. Tiguri in quarto Anno 1672. Operum p. 360. ſeqq. *verſ. 20. 21.* Euſebius Pagetius, octavo 1583. adde Doughtghej. Anal. p. 24.

CAP. XV. *Verſ. 1.* Philippus Mornæus, Anglicè octavo 1620. item Domus Luctus in fol. p. 313. 483. *verſ. 5.* Dr. Gell. fol. p. 135. *verſ. 10.* Doughtei: Anal. p. 30. *verſ. 15.* Domus *Luctus* p. 835. Roger Fentonus, 8vo p. 197. 1616. Adde Whatelæum fol. p. 163.

CAP. XVI. Super totum extant novendecim Sermones Joſiæ Shuteſii, Baccalaurei Theologiæ. fol. 1649. De Sarah & Hagar agit etiam Whatalæus, p. 137. *verſ. 2.* Dr. Gell. p. 137. De Kethura, Iſmahel & Elieſer, Whatelæus, p. 157. 1640.

CAP. XVII. *Verſ. 1.* Chriſtoph. Cartvvright 8vo. p. 47.

Io-

Digitized by Google

Iohannes Preſtonus,quarto p. 1. & 37. 1651. Idem ad *verſ. 2.* p. 313. *verſ. 7.* Richardus Sibbſius,D. 40. p. 107. 1636. *verſ. 12.* Thomas Deacon. fol. p. 106. *verſ. 13.* Doughtei. Anal. p. 32. *verſ. 18.* Philippus Goodvvin. 8vo. p. 215. 1665. *vers. 18. 19. 22. 27. 39. 42. 45.* Jacob. Foreſterus,quarto p. 36. 69. 82. ſeqq. usque ad 100.

CAP. XVIII. Verſ. 1. ad 9. Iohannes Gauleus, 8vo. p. 1. 1635. *verſ. 11.* Joh. Weemſeus in obſervation. natural. 4to. p. 65. 1633. *verſ. 19.* Ioh. Dayus 4to. p. 219. 1615. & Franciſcus Cheynelius, 4to. 1646. *verſ. 21. 22.* Peter du Moulin, 8vo. 1620. Adam Hill. 8vo. 1593. *verſ. 25.* Dr. Donnus fol. p. 412. Iohannes Dovvnus. quarto, 1633. Wilhelm. Hampton, in Tabula Iudicii, fol. 1667. *verſ. 27.* Liber inſcriptus Morning Exerciſe, id eſt, Exercitia matutina,quarto, parte 2. p. 415. 1661. *verſ. 32.* Roberti Milly, Abrahami Litigatio pro Sodoma,8vo. 1612.

CAP. XIX. Super totum Epiſcopus Cooperus,4. p. 116. *verſ. 18. 19.* Wilhelmus Incèus, 8vo. 1641. De Lotho & Sodoma,Hallus Contemplat. lib. 2. p. 109. ſeqq. De Lothi Uxore & filiabus,Whatelæus. p. 160. 183. & 211. *verſ. 23. 24. 25.* Robertus Grayus,in Claſſico Angliæ. 1609. *verſ. 24.* Iohannes Harriſius,quarto 1628.

CAP. XX. De Abimelecho idem. p. 197. *verſ. 10.* Ioh. Weemſeus,p. 70. 1632. Ioh. Gaulèus, 8vo. p. 41.

CAP. XXI. v. 7. Weemſeus in Obſervat. Natural. p. 72. 4to. *v. 8.* Doughtejus Anal. p. 35. *verſ. 10.* Weemſeus in Exercitationibus. Divin. 4to. p. 70. *verſ. 33.* Idem pag. 48.

CAP. XXII. In totum Epiſcopus Cooperus, 4to. p. 122. *verſ. 1. 2.* Thomas Baſtardus, 4to. p. 18. A. 1630. Johann Gumledenus, 4to. p. 35. 1627. *verſ. 1. ad 13.* Georg. Dovvnham. in Proba Abrahami. 8vo. 1602. & Germanicè per M. R, V. D. M. Bernæ in 8vo. An. 1670. *verſ. 2.* Carolus

Herleus,quarto. 1644. Benjamin Hintonus,quarto p. 55. 1650. *verſ. 10.* Antonius Maxejus, Sermon. 8vo. p. 291. De Iſaaco ſacrificando Ioſ. Hallus,Contempl. lib. 2. p. 95. *verſ. 14.* Iohann Preſtonus, 4to. 1655. Thomas Macketus, 4to 1642. Simeon Ashius,4to. 1642.

CAP. XXIII. verſ. 1. Richardi Chamberi Sermo funebris,4to. 1620. *verſ. 2. 3. 4.* Wilhelmus Ford, in Serm. funebri, 4to 1616. *verſ. 4.* Domus Luctus, fol. pag. 253. *vers. 19. 20.* Ioſ. Hall. 4. 1637. *verſ. 20.* Doughteji Anal.. 8. p. 40.

CAP. XXIV. Verſ. 3. Iohannis Leigh ſunebr. Sermon. 4to. 1643. *verſ. 12. 13. 14.* Thomas Gatakerus, Concion. p. 119. 1624. *verſ. 44.* D. Gell. p. 161. *verſ. 61.* Iohann Gouleus,8vo. p. 80. *v. 65.* Doughtejus Anal. S. p. 43. De Rebecca Whatelæus, fol. part. 2. p. 1.

CAP. XXV. De Iacobo & Eſavo, Hall. Contemplat. l. 3. p. 122. *v. 8.* Thom. Gatakerus, p. 263. Iohannes Hinkleyus 4to. 1661. Wilhelmus Knappius, in Serm. funer. 8vo. 1658. *v. 23.* Euſeb. Pagetus 8vo. 1583. *v. 26.* Th. Gataker, Serm. funer. 4to. 1627. *v. 27.* Th. Adamus,Sermon. p. 104. 112. Dr. Gell. p. 169.

CAP. XXVI. verſ. 8. Doughtej. Anal. S. 8vo. p. 46. De Eſavo Whatelæus,part. 2. p. 13. De *A*bimelecho & Iacobo, idem part. 2. pag. 31. 41.

CAP. XXVII. à verſ. 1. ad 10. R. Levviſius. *verſ. 6. ad 8.* Georgius *A*bbotus, 4to. *v. 27.* Iohann Whiteus, 4to. *verſ 34. 38.* D. Gell. fol. p. 170. *verſ. 39.* Idem ibidem. Epiſcopus Cooper in totum p. 127. 4to.

CAP. XXVIII. verſ. 3. Robert. Gell. fol. p. 171 *v. 21.* Franciſcus Ravvorthus,8vo 1650. *verſ. 13.* Roger Fentonus, 4to. p. 73. *verſ. 16. 17.* D. Donnus, fol. Tom. 2. pag. 83. *verſ. 17.* Henricus Hibbertus, fol. p. 94. 1662 & Iohannes Yateſius, *v. 18.* Doughteji *A*nal. p. 49. *v. 19.* D. Gell. p. 172. *verſ.*

20.

Digitized by Google

20.22. Richardus Perrotus, 4to. item D. Chriſtophorus Svvalèus, 4to. 1621. *verſ. 20. 21.* Nath. Hardejus, Sermon. 4. 1658.

CAP. XXIX. Jacobus & Laban in Contempl. Halli. lib. 3. p. 136. De Jacobi Uxoribus & Labano, Whatelæus part. 2. p. 95. *v. 25.* Thomas Grantham, in Sermone Nuptiali 4. 1641. *verſ. 24.* Doughtej. Anal. p. 51.

CAP. XXX. Verſ. 15. Doughtejus. p. 54. Anal. *vers. 37.* 38. Idem pag. 57.

CAP. XXXI. V. 13. D. Henricus Hammondus, fol. 1649. De Labani Voluntate Whatelæus part. 2. p. 189.

CAP. XXXII. V. 9. De Jacobi baculis Johannes Wingius, 4to. 1621. *verſ. 10.* Thom. Gataker. p. 25. 1664. item Johan. Dovvnèus, fol. volum. ult. p. 169. 1661. *verſ. 10. 11.* Samuel Torshellius, 4to. p. 6. 1633. Averſu 24. ad finem, Wilhelmus Cooperus Epiſcopus Glaſcovienſis, fol. p. 203. 1629. De Liberis Jacobi, Whatelæus, part. 2. p. 125. *verſ. 26.* Doughtejus Anal. Sacr. 8vo. p. 60.

CAP. XXXIII. à V. 1. ad 4. Johannes Overtonus, 8vo. 1586. *v. 9.* D. Gell. fol. p. 173. *v. 19.* Johannes Gregorius, 4to. p. 52. 1650.

CAP. XXXIV. Thomas Cooperus Epiſcopus, 4to. p. 131. De Dina, Hall. Contempl. l. 3. p. 147. De Ruben, Simeon, Levi & Iuda, Whatelæus part. 2. p. 125. 139.

CAP. XXXV. V. 1. Franciſcus Taylor, in Sermone Jejunii tempore, 4to. Anno 1646. *verſ. 2. 3.* D. Gell. fol. pag. 174. *v. 7.* Johan. Yateſius. *v. 18.* Weemſeus, 4to p. 50. *v. 19.* Domus Luctus, p. 413. *v. 24.* Doughtejus Anal. Sacr. 8vo. pag. 65.

CAP. XXXVI. v. 6. D. Gell. p, 175. *verſ. 24.* Doughtej. Anal. S. pag. 62.

CAP. XXXVIII. V. 23. Robertus Wilkinſonus,4to. 1625. *v. 36.* D. Gell. fol. pag. 176.

CAP. XXXIIX. De Sichem, Hamor, Hiram, Er, Onam &c. Whatelæus. part. 2. p. 155. De Juda & Thamar,Hall. in Contempl. l. 3. p. 156. *verſ. 14.* Doughtejus Anal. S. p. 67. *verſ. 18.* D. Gell. p. 176. *v. 26.* Wilhelmus Yongerus,4to. p. 29. A. 1617.

CAP. XXXIX. In totum Th. Cooperus,4to. p. 135. *v. 4.* D. Gell. p, 177. *verſ. 7.8.9.* Samuel Smith. 8vo. 1631. *verſ. 9.* Iohan. Feathlæi honor Caſtitatis. 4to, 1632. *v. 20.* Joh. Weemſeus,4to. p. 133. De Joſepho, Hall. Contempl. lib. 3. p. 166. Whatelæus part. 3. p. 1. & 33.

CAP. XL. v. 10.11. Henricus Gloverus,4to. *v. 20.* Doughtejus Analect. Sacr. p. 70. *v. 23.* Richardus Thorntonus,4. 1623. DePharaonis Pocillatore & Piſtore,part. 2. pag. 171. Whatelæus.

CAP. XLI. Doughtejus An. p. 73. de Pharaone & Aegyptiis,Whatelæus part. 2. p. 171. ſeqq. *v. 45.* Iohan. Gregorius, p. 62.

CAP. XLII. Per totum Th. Cooper,4to, p. 138. *verſ. 16.* Doughtejus p. 76. Anal. à *verſu 9. ad 21.* Richardus Greenhamus,Oper. in fol. p. 171. edit. 1605. *v. 31.* Th. Barnſius, 8vo. & Excercitia matutina part. 2. p. 151. 1661. 4to.

CAP. XLIII. v. 34. Doughtejus An. p. 79. per totum Epiſc. Th. Cooper 4to. p. 143.

CAP. XLIV. De Ioſepho Cauſini forum Sanctum p. 218. edit. 1650. *v. 3.* Iohan. Leyus. 4to. 1643. *v. 5.* Doughtejus p. 82. Anal. S.

CAP. XLV. Richardus Gardiner 4to. 1622.

CAP. XLVI. verſ. 4. Doughtej. p. 48. *v. 26.* Weemſeus in Obſervation. Natural. p. 52.

CAP. XLVII. Iſaacus Ambroſius in Tractatu,Prima,media

dia

Digitized by Google

dia & ultima 4to. p. 97. Laurentius Bank 8vo. 1623. Thomas Harriſon, ſerm. funer. 4to. 1653. *v. 22.* Doughtejus p. 86. *v. 29.* Iohan. Whitefoot ſerm. funer. 8vo. 1656.

CAP. XLVIII. à verſu 1. ad 27. Franciſcus Ravvlinſon, 4. *v. 5. 6. 7.* Andreas Lancelotus Epiſcopus, fol. p. 894. 1661. Richardus Herrickins, 8vo. p. 113. 1641. D. Thom. Taylor, fol. p. 515. 1659. *verſ. 6.* Thomas Fullerus, 8vo. 1657. *v.* 8. Iohann. Gregorius, 4to.

CAP. XLIX. v. 10. Ioſeph Mede p. 45. fol. 1664. *v. 14.* VVilhelm. Geild. *D. v. 23. 24.* Franciſcus VVoocock. 4to. 1646. *v. 26. D.* Gell. fol. p. 179. *v. 29.* VVeemſeus 4to. p. 169.

CAP. L. verſ. 3. Doughtejus Anal. S. p. 89. 1658. *v. 7.* Thomas Maſon. funer. Sermon. quarto 1623. *v. 10.* Iohannes Pearſon, Archidiaconus Surrienſis, funer. 4to 1658. *Domus* Luctus, fol. p. 549.

CAPUT II.

De Scriptoribus ſuper Exodum.

Totum explicavit *D.* Andreas VVilletus, Commentariis Hexaplis. in fol. edit 1622. Obſervationes breviores dedit Chriſtophorus Cartvvright, in Electis Targumico-Rabbinicis, 8vo. *Londini A.* 1656. & 1658. Spicilegium verò Iohannes Lightfoot. Conf. Arn. Pootii Animadv. in V. T. Londini 4. 1644.

CAP. I. Miſeria Iſraelis, Hall. Contempl. lib. 4. p. 198. *verſ. 3. D.* Gell. p. 183. Idem *ad v. 12. p. 184.*

CAP. II. Nativitas & educatio Moſis. Hall. Contempl. lib. 4. p. 213. *v. 10. D.* Gell. p. 185. *v. 11.* idem p. 187.

CAP. III. In totum Thomas Cooper Epiſcopus, quarto p. 145. & Iacobus Foreſterus, 4to. p. 104. ſeqq. Vocatio Moſis. Hall. Contempl. lib. 4. p. 231. item Thomas Baſtardus, 4to. p. 60. *à v. 1. ad. 10. D.* Iohann. Everardus, 8vo. p. 582. 1653. v. 2. Nath. Hardejus, 4. 1656. Thomas *W*eſterne, 8. 1624. VVilhelm. Ienkinſius, 4to. p. 16. 1662. *verſ. 2. ad 6.*

Col-

Digitized by Google

Collectio Sermonum Valedictoriorum, 8vo. 1663. *vers.* 5. *D*oughtej. Anal. p. 92. Thomas Laurentius, 4to. 1636. *v.* 13. Iohan. Preſton. in 4to. VVilhel. Gouge, Sermo jejunii 4to. 1645. *v.* 14. *D.* Gell. p. 188. Richardus Stockius, de Stirpe divinæ Cognitionis, 4to. 1641. Chriſtiana Religio, 4to. p. 1. Iohan. Dayus, 4, p. 25. 1651. Anton. Huggetus, 8vo. 1620. *v.* 20. Nath. Hardejus 4to.

CAP. IV. v. 1. *D.* Gell. p. 191. *v.* 12. Humfredus Sydenhamus 4to p. 131. 1627. *v.* 13. *D. D*onnus, fol. pag. 39. *v.* 16. *D.* Gell. p. 149. v. 24. 25. 26. Georg. Abbot. 4to. pag. *v.* 25. Ioſ. Mede, 4to p. 222. part. 1. 1642. *v.* 28. *D*oughtejus Anal. S. p. 95.

CAP. V. Super totum Th. Cooper Ep. 4to. p. 152. *v.* 23. *D.* Gell. p. 195. *v.* 22. 23. Thomas Caſeus Serm. jejun. 4. 1645.

CAP. VI. v. 3. Thomas Gataker, in adverſar. Miſcellanneis, in fol. An. 1659. Londini editis cap. 18. p. 178. ſeq.

CAP. VII. v. 11. Iohan. Gregorius, 4to p. 61. Ioh. *D*oughtejus, Anal. S. p. 97.

CAP. VIII. IX. X. XI. Clades Aegyptiacæ. Hall. lib. 4. Contempl. p. 245. usqve 271.

CAP. IIX. v. 1. *ad* 11. Ioſias Schutte, 4to. 1645. *v.* 22. 23. D. Gell. p. 199.

CAP. IX. v. 28. 30. Idem pag. 200.

CAP. X. Super totum Th. Cooper. 4to. p. 157. *v.* 20. Anton. Maxejus 8vo. p. 14. de Induratione Pharaonis, Thomas Iackſon *D.* volum. X. Operum. p. 3193. & 3222. edit. 1654.

CAP. XII. in totum Th. Cooper p. 157. *v.* 2. VVemſeus 4to. pag. 100. *D.* VVilhelm Gouge, 4to. p. 176. 1631. *v.* 9. *D.* Gell. p. 230. *à verſu. ad* 16. *D.* Gouge. p. 178. v. 19. *D*oughtejus Anal. p. 100. *v.* 30. *D. D*onnus Volum. ult. pag. 285. 1661.

Digitized by Google

CAP. XIV. Super totum Thomas Cooper, 4to. p. 164. *verſ. 13.* Iohannes Brinslejus, in Tract. ſiſte gradum 1647. & Ieremias Burrough, 4to. 1648.

CAP. XV. De Aquâ Marahnæâ, Hall. lib. 5. Contempl. p. 272. *verſ. 1.* Ieremias Levviſius, 4to. 1619. *v. 4. 5.* *D.* Gell. p. 218. *verſ. 10.* Idem pag. 221. *verſ. 11.* Ier. Burrough. 4to p. 61. 1653. Ioh. Gregorius, 4to. p. 62. 1641. Samuel Bolton, *D.* fol. p. 355. Operum 1657. *verſ. 15.* *D.* Gell. p. 222.

CAP. XVI. De Coturnicibus & Mannâ, Hall. Contempl. l. 5. p. 286. *verſ. 2.* Richard. Greenham. Operum in fol. p. 59. *verſ. 19.* Rob. Gell. *D.* p. 224. *verſ. 16.* Idem p. 225.

CAP. XVII. Rupes in Rephidim, Hall.Cont. l. 5. p.306. Clades Amalekitarum, ibidem pag. 321. *à verſ. 8.* ad fin. Wilhelm. Gouge, D. 4to. p.177. *v. 14.* Thomas Taylor, 4to. 1624. *verſ. 16.* Weemſeus, pag. 174. Præcipuè lectu digna ſunt Conciones Dr. Andrevvs, Epiſc. Wintonienſis, ex hoc capite.

CAP, XIIX. *verſ. 21.* D. Thomas Suttonus, in Directione Magiſtratus, 4to. 1631. D. Antonius Scattergood. Eccleſiæ Lincolnienſis Canonicus, Jethronis Character bonorum Judicum, 4to. 1664. *v. 21. 22. 23.* Samuel Wardi, D. & Profeſſoris Cantabrigienſis, nec non Præfecti Collegii Sidnej. Sermon. p. 185. 8vo. 1636. de Jethronis juſtitia erga pacem, *verſ. 25.* Weemſeus, p. 86.

CAP. XIX. Super totum Arthurus Lakêus Epiſcopus Aquis Calidis, Operum fol. p. 367. 1629. *vers. 16.* Weemſeus, 4to. p. 9.

CAP. XX. *vers. 1.* Ant. Burgheſius, 4to. pag. 137.

In totum Decalogum.

Henricus VIII. Rex, 4to. & fol. diverſis temporibus impreſſus. Lancelotus Epiſcopus fol. Johannes Boyſius, fol. p.

 45.

Digitized by Google

45. 1629. Gervaſius Babingthonus Epiſcopus in Operum fol. 1637. Wilhelm. Perkinſius, Tomo 1. oper. p. 31. 1608. Iohannes Dod & Robertus Cleaver, 4to. 1630. Petrus Backer, quarto 1633. Whatelæus, in 8vo. Johannes Hooperus Epiſcopus, 8vo. 1550. Wilhelmus Comptonus, 8vo. p. 92. 1633. Religio Chriſtiana, p. 71. 1611. Griffith Willianius Epiſcopus, lib. 2. de Eccleſiâ, in fol. p. 133. 1629. Johann. Knevvſtub. 4to. 1584. WeemſeiExercit. de Lege morali, 4to. 1632. Jer. Baſtingius, 4to. 1614. Joh. Mayer, 4to. p. 276. 1635. Ludovicus Thomas 8vo. 1619. Joh. Brapfort, 8vo. & 12o. 1619. De Lege Hall. Contempl. lib. 5. p. 335. D. Johann. Prideaux in Catechiſmo, 8vo. p. 63. 1656. Super qvædam præcepta particulariter. In primum D. Martinus Fotherby, fol. In Secundum Henricus Jacobus 8vo. 1610. Edmundus Gurney 8vo. 1659. In quartum D, Petrus Heylinus, 4to. 1636. Item Wilhelmus Tvviſſus, D. 4to. 1641. Georgius Wilby, 4to. 1604. Epiſcopus Whiteus 4to. D. Gilbert Ironſide, Epiſcopus Briſtolienſis, 4to. 1637. D. Prideaux, 4to. 1626. Georg. Walker, 4to. 1638. Wilhel. Fennerus Op. p. 70. 1657. Johannes Poklingthonus, 4to. 1636. D. Edvvardus Sparkes, 8vo p. 34. 1663. *verſ. 3.* D. Gell. p. 225. *verſ. 4.* VVeemſeus 4to. p. 16. *verſ. 4. 5. 6.* Johannes Sqvireus, 4to. 1624. *v. 5. 6.* Jeremias Taylor Epiſcopus, in fol. p. 27. & 4to. 1654. *verſ. 7.* VValter Povvelus, 8vo. 1645. item D. Gell. p. 227. *à v. 8. ad 12.* Nicolaus Povvnd, quarto 1621. *verſ. 9.* Richardus Greenham, fol. 180. 1601. *v. 12.* Thomas Cobbetus, in quintum Præceptum, 8vo. 1657. *v. 13.* Wilhelmus Tovvers, in Sermone contra homicidas, 4to. 1655. *vers. 14.* Richardus Clerk. fol. p. 494. *v. 16.* Johannes Squireus, in Sermone de ſecundo Præcepto, 4to. 1618. Wilhelm. Thomas, quarto 1657. D. Gell. fol. p. 229. *verſ. 21.* Thomas Laurentius, quarto 1636. *v. 24.* Jeremias Dike, Sermo ſuper Conſecratione Capellæ Eppingenſis in Eſſexia habitus, 4to 1623. *v. 26.* Weemſeus 4to. p. 73.

CAP.

CAP. XXI. *verſ. 2. W*eemſeus, p. [illegible] *v. 6.* Doughtejus, Anal. S. p. 104. *v. 22. W*eemſeus, p. 195. *v. 24.* Idem p. 143.

CAP. XXII. *v. 1.* Idem p. 145. Doughtejus, An. S. p. 107 *verſ. 8.* D. Gell. fol. p. 230. *v. 18.* Perkinſius, Oper. Tom. 3. p. 607. *verſ. 28. W*ilhelm. Hall. quarto 1642.

CAP. XXIII. *verſ. 1. W*eemſeus, p. 66. *v. 1. 2. 3.* Robertus Sanderſonus, Theol. D. ejusdemqve Profeſſor Regius Oxonii, poſtea Epiſcopus Lincolnienſis, Sermon. fol. p. 125. 1657. *verſ. 2.* Thomas Taylor, D. fol. p. 544. 1653. Jacobus Baconus, de Conjunctione multitudinis peccantis. 8vo. 1660. *verſ.* 6. D. Gell. fol. p. 232. *verſ. 19.* Weemſeus, p. 136. Johann. Gregorius, 4to. p. 91.

CAP. XXIV. *verſ.* 8. Doughtejus, pag. 110.

CAP. XXV. *Verſ. 17.* Weemſeus, 4to. p. 11. *verſ. 18.* Idem p. 34. *verſ. 19.* D. Gellius; fol. p. 234. 1632. *v. 23.* Weemſeus, l. d. *v. 29.* Gellius l. d. *verſ. 31.* Weemſeus, p. 39.

CAP. XXVII. *verſ. 20.* Idem p. 45. & Doughtejus, Anal. S. pag. 112.

CAP. XXVIII. *verſ. 1. 2. 3. 4.* De Veſtibus Aaronis Oratio D. Prideaux, cum Anno 1617. Quindecim Theologiæ Doctores publicè renunciaret Oxonii, inter ſupradictas Orationes tredecim hæc ſecunda extat p. m. 334. edit Tigurenſis, in quarto 1671. *verſ. 2.* Weemſeus, p. 69. *A. verſ. 15. ad 21.* D. Daniel Featlæus, fol. Operum p. 498. 1636. *à verſ. 17 ad 20.* Johann Jackſon, *verſ. 34.* Wilhelmus Worshippus, 8vo. Sermonum, p. 43. 1615. *verſ. 36.* D. Jacobus Sibbaldus, Funer. 4to. p. 95. 1635.

CAP. XXIX. *verſ. 6.* Doughtejus, Anal. S. 8vo. p. 115.

CAP. XXXI. *verſ. 15.* Weemſeus p. 214.

CAP. XXXII. De vitulo Aureo, Hall. Contempl. libro 5. p. 352. *verſ. 1.* Tumultus Populi, D. Roger Fenton. quarto p. 79. 1616. *verſ. 6.* Thomas Taylor, 8vo. p. 485. An. 1635.

Digitized by Google

& fol. p. 107. *verſ.* Doughteji, An. S. 8vo. p. 118. *v.* 9. 16. Thomas Carterus, Sermon. jejun. quarto 1643. *verſ.* 17. Doughtej. Anal. S. pag. 120. *vers.* 32. Johannes Gregorius, quarto pag, 157.

CAP. XXXIII. *verſ.* 18. Thomas Shepheardus, in homine ſincerè converſo, 8vo, 1655. *v.* 19. Thomas Larkhamus, de AttributtisDei, part. 1. p. 30. 1656. 4to. *verſ.* 20. Idem part 3. p. 25. & Thom. Hodgeſius de Gloria inacceſſibili. funer. Serm. 4to. 1655.

CAP. XXXIV. *verſ.* 1. Weemſeus, quarto p. 13. *verſ.* 6. Richard Stockius, quarto p. 84. 1641. *verſ.* 6. 7. Samuel Hieronus in Operibus fol. Tomo 1. p. 165. A. 1635. Item Johan. Dayus, quarto p. 59. Gr. Williamus, p. 665. *vers.* 7. D. Gell. fol. p. 236. *verſ.* 23. 24. Wilhelmus Pembleus, Operum fol. pag. 671. 1659. *v.* 35. Petrus Hauſtedus, Serm. p. 247. 4to. 1637. Velum Moſis Hall. Contempl. l. 6. p, 384.

CAP. XXXVIII. *verſ.* 8. Doughtej, Anal. S. p. 123.

CAP. XXXIX. *A verſu* 10. *ad* 13. Johan. Jackſon. *v.* 27. Doughtej, pag. 126.

CAP. XL. *verſ.* 36. 37. 38. Johannes Webſterus, quarto pag. 69. 1654.

CAPUT III.

De Scriptoribus in Leviticum.

Super totum Leviticum, D Andreas Willetus, fol. 1637.

CAP. I. *verſ.* 2. Weemſeus, 4to pag. 56. *verſ.* 3. D. Gell. fol. p. 238.

CAP. II. *v.* 5. D. Gell. p. 238. Idem in Cap. IV. *v.* 2. 13. 22. p. 246. *v.* 3. p. 241. Cap. V. *v.* 1. p. 250. *v.* 6. p. 255.

CAP. VI. *verſ.* 12. Johannes Doughtejus Anal. S. p. 128.

CAP. VII. D. Gell. *ad v.* 7. p. 255. *v.* 11. Doughtejus, p. 128. Cap. VIII. *verſ.* 8. Gell. p. 259.

CAP. X. De Nadab, & Abihu. Hall. lib. 6. Contempl. pag.

Digitized by Google

pag. 402. *verſ. 3.* D. Gell. p. 264. Johannes Durantus, funer. Sermon. 8vo, 1650. Jeremias Burrough. 4to. p. 1. 1658. Samuel Boltonus, diſcurſu Sacramentali de arbore vitæ 8. 1660.

CAP. XI. *verſ. 18. 19.* D. Gell. p. 280. Cap. XII. v, 2. *W*eemſeus Obſervat. Natur. 4to p. 54. 1634.

CAP. XIII. *verſ. 3.* Thomas Fuller, octavo p. 1. 1654. D. Gell. pag. 290. *verſ. 15.* Dominus Wilhelmus Moricæus, Eques, de S. Euchariſtia, in fol. pag. 681, 1660.

CAP. XIV. *verſ. 2.* 4. Doughtejus pag. 131.

CAP. XV. D. Gell. *ad verſ. 31.* p. 235. Idem ad Cap. XVI, *verſ. 8.* pag. 298. *verſ. 14. 15.* Johannes Gregorius, pag. 82: quarto.

CAP. XVIII. *verſ. 17.* *W*eemſeus, 4to. p. 171. 1632.

CAP. XIX. *verſ. 3.* *W*eemſeus, p. 24. quarto. *vers. 16.* Ludovicus Thomas, 8vo. 1600. *verſ. 17.* Johannes Gregorius, 4to. p. 96. *verſ. 20.* *W*eemſeus 4to p. 140. *v. 28.* Doughtej, p. 134. *v. 30.* Oratio D. Prideaux de Sabbatho, in Renunciatione quinque Theologiæ Doctorum, dicta Anno 1622. p. m. 376. edit. Tigur. in 4to. Johannes VVeemſeus, p. 225. *vers. 32.* Doughtejus p. 137.

CAP. XX. *verſ. 9.* D. Gell. fol. p. 300. *verſ. 14.* Epiſ. Lakeus, fol. p. 32. Oper.

CAP. XXI. *verſ. 1.* Doughtejus, p. 140. *v. 19.* VVeemſeus, p. 147. *v. 18. 19. 20.* D. Gell. p. 311.

CAP. XXII. *verſ. 6.* VVeemſeus, pag. 128. Idem *ad v. 10.* pag. 245.

CAP. XXIII. *verſ. 5.* Idem p. 84. *verſ. 10.* Doughtejus, p. 144, *verſ. 15.* VVeemſeus, pag. 93. *v. 24.* Idem p. 106. *v. 33.* Idem p. 96. *verſ. 40.* Doughtejus, p. 147.

CAP. XXIV. *verſ. 11.* Anthonius Faulkner, quarto & Johannes VVeemſeus, p. 138. *verſ. 15. 16.* Epiſcopus Arthur Lake. fol. pag. 79. *v. 19. 20.* Doughtejus, p. 150.

Digitized by Google

CAP. XXV. *verſ. 4.* Johannes VVeemſeus, p. 113.

CAP. XXVI. *verſ. 18.* Richardus Perrinchief, D. qvarto 1166. *verſ. 25.* D. Johannes Arrovvſmith, Sermon. jejun. 4to. 1643, item Thom. Caséus, quarto 1644. *verſ. 27. 28.* D. Gell. fol. p. 323.

CAPUT IV.

De Scriptoribus in Numeros.

Numerorum Librum integrum explicavit Guilielmus Atterſol. in fol. 1618.

CAP. I. verſ. 2. Doughtej, Anal. S. p. 153. *verſ. 3.* D. Gell. p. 359.

CAP. II. verſ. 2. Idem p. 360. CAP. III. *v. 3.* Idem p. 368. *v. 11.* Thomas Reeveus D. quarto p. 1. 1632.

CAP. IV. verſ. 19. 20. Gellius, p. 375. CAP. V. *v. 6. 7.* Idem p. 495. v. *12.* *W*eemſeus, quarto p. 150. *verſ. 17.* *D*oughtejus, p. 156.

CAP. VI. v. 2. VVeemſeus, quarto p. 78. *v. 6.* Gellius, p. 413. *v. 18.* *D*outhej. p. 159. v. *38.* Johannes Ramſejus, in flagello Sacrilegii, quarto p. 233. 1659.

CAP. VII. D. Gellius p. 427. CAP. IIX. *v.* 7. Idem *v.* *25. 26.* eodem loco. CAP. IX. *v. 2. 3.* Idem p. 435.

CAP. X. *verſ. 1. 2.* Lancelottus Androſius Epiſcopus, Operum in folio p. 737. 1661. *v. 2.* *D*oughtej, p. 162. *v. 35.* VVilhelmus Bridgeus, in Sermone cujus Titulus eſt, militum Aſſociatio, quarto 1640. *v. 35. 36.* *D.* Gellius, p. 439. fol.

CAP. XI. verſ. 4. ad 31. Nicolai Bound Tractatus de Satisfactione, quarto Anno 1594. *v. 7.* *D*oughtej. p. 165. *v. 12.* VVilhelmus Youngerus, quarto. Antonius Burgeſius, quarto *v. 16. 17.* Johannes Cardellus, quarto 1650. *v. 17. D,* Gellius, fol. p. 447. *v. 22. 34.* Idem p. 456.

CAP. XII. v. 1. Gellius, p. 461. de Aarone & Mirjam Hallus, Contempl. l. 6. p. 419.

CAP.

CAP. XIII. Exploratores Canaan. Idem ibidem p. 434. *v. 16.* *D.* Gellius, p. 465.

CAP. XIV. verſ. 24. Richardus Vineſius, ſermo jejun. quarto 1642. Jer. Borrugh. in Tractatu, Spiritus Gratioſus. 8vo. 1638. *D.* Gellius, p. 468. *verſ. 34.* Idem p. 487.

CAP. XV. verſ. 2. 18. *D.* Gellius, p. 500. *v. 30.* Idem p. 501. *v. 38.* *W*eemſeus, quarto p. 158.

CAP. XVI. In totum Epiſcopus Thomas Cooper, quarto p. 170. *v. 1. D.* Gellius, p. 507. *v. 3.* Richardus Clerk, folio p. 139. De Corah, *D*athan & Abiram, Johannes Penry, quarto, & Hallus Contempl. liber 6. p. 448. *v. 16.* Sermo P. H. cujus rubrica eſt πείρασω καὶ ὅπασω, quarto 1647. *verſ. 44. ad 50.* Rogerus Fenton, 8vo. 1603. D. Robert Jeniſonus, 8vo. 1637. *v. 46.* Joſias Hunterus, de formidine Peſtilentiæ, quarto, 1666. *à v. 34. & 50. D.* VVilhelmus Gouge, quarto p. 1. 1631. Confer Jacobi Foreſteri, Operum p. 126. 130. 131.

CAP. XVII. v. 2. VVeemſeus, quarto p. 177. Aaronis thuribulum & virga, Hall. Contempl. liber 7. p. 465. *verſ. 8.* Georgius Hallus, quarto 1655. Thomas Stephanus, octavo p. 87. 1660. *D.* Gellius, p. 511.

CAP. XVIII. verſ. 12. Gellius, p. 516. *verſ. 17.* Idem p. 517. *v. 21.* *W*eemſeus, quarto p. 121.

CAP. XIX. v. 6. Gellius, p. 518.

CAP. XX. In totum, via ad Canaan, VVilhelmi Atterſol. quarto 1609. *v. 14.* Gellius, p. 526.

CAP. XXI. In totum, Idem Atterſol. lib. modò dicto p. 157. de ſerpente æneo, Hal. Contempl. lib. 7. pag. 481. *verſ. 4. 5. 6. 9.* *D.* Gellius, pag. 529. 528. 534.

CAP. XXII. In totum Thomas Cooper, Epiſcopus 4to. pag. 175. de Balaamo Hallus Contempl. lib. 7. p. 492.

CAP. XXIII. In totum Epiſcopus Cooper, p. 179. *verſ. 3. D.* Gellius. p. 536. *v. 10. D.* Richardus Sibſius, quarto pag. 71 1640.

Digitized by Google

1640. *D*aniel Feathlæus, *D.* funebri Sermon. quarto 1647. VVilhelmus Roſe, quarto 1647. Iohannes Smith Conſolatio adverſus mortem in pœnitentia, quarto p. 344. 1637. *v. 11.* Thomas Gataker, quarto 1645. *v. 23.* Thomas Hortonus *D.* quarto. 1655. Henricus VVilkinſon, quarto 1646.

CAP. XX*IV.* *v. 17. D. G*ellius, fol. p. 540.

CAP. XX*V.* In totum Epiſcopus Cooper, quarto p. 201 de Phinea Hallus Contempl. lib. 7. pag. 222. & Iohannes Smith, p. 137. quarto 1620. *v. 8.* *G*ellius, p. 558. *v. 10. 11.* Stephanus Marshallus, quarto 1644, Iohannes Præſton. *D.* 4. 1637. *v. 33.* Iohannes Haleſius, quarto p. 47. 1659.

*CA*P. XX*VII. v. 1. ad 4.* Stephanus Ieromeus, Sacellanus *D*omeſticus Comitis de Corke, octavo p. 53. *v. 8.* VVemſeus, p. 45. Mors Moſis, Hallus Contempl. lib. 7. p. 537.

*CA*P. XX*I*X. *v. 11.* VVeemſeus p. 250, *v. 35. D.* Gellius, p. 564.

*CA*P. XXX. In totum Iohannes Bateus, octavo. *vers. 2. D. G*ell. pag. 347. CAP. XXXII. *v. 23.* Thomas Hortonus, *D.* quarto 1645. CAP. XXXIII. *v. 2. G*ellius, pag. 576. Iohannes Beadlæus, 8vo. 1656.

*CA*P. XXX*V.* v. 6. *D*oughtejus Analect. S. p. 166. *v. 27.* VVeemſeus. p. 129. *v. 33.* Iohannes Haleſius, in ſermone de *D*uellis, quarto p. 74. 1659.

CAPUT IV.

Scriptores in Deuteronomium.

*CA*P. *I. v. 1. 2, D. G*ellius p. 587. & 590. v. *11,* Idem p. 590 v. *16. 17.* Idem pag. 596. & Thomas Reeveus. Moſis vetus Abacus pro Iudicibus, quarto p. 69. 1632. VVilhelmus Pembertonus, octavo 1619. *verſ. 19.* Edmundus Harriſius, 8vo *v. 39.* *D. G*ellius p. 599.

*CA*P. II. *v.* 24. Idem *G*ellius, p. 604. & pag. 650 ad *verſ.* 31.

CAP.

CAP. IV. In totum, Epiſcopus Cooper, 4to p. 206. adde Iacobum Foreſterum, 4to. p. 135. ſeqq. *verſ. 1. 2.* Walther Cradockus, 4to. p. 69. 1650. *verſ. 7.* D. Gellius, pag. 628. *v. 9.* Idem, pag. 631. Theophilus Field. 8vo. *v. 13.* Antonius Burgeſius, 4to. p. 219. *v. 19.* Dought. pag. 174.

CAP. V. Super totum, Epiſcopus Cooper. 4to. pag. 211. *verſ. 6.* Weemſeus, p. 36. Johannes Boyſe, folio pag. 45. *verſ. 11.* D. Gellius, folio p. 649. *verſ. 12. ad 15.* Nicol. Bovvnd. 4to. *verſ. 17.* D. Gellius, p. 653.

CAP. VI. In totum, Epiſcopus Cooper. 4to. p. 212. *verſ. 4. 5, 6.* Johannes Keltrich, 4to. 1581. Chriſtophorus Cartvvright, 8vo. p. 26. *verſ. 6. 7.* D. Gell. p. 658. Philippus Goodvvinus, 8vo. p. 359. Anno 1655. *v. 7.* Weemſeus, 4to. p. 30. *verſ. 12.* Thomas Peirceus, D. quarto 1661.

CAP. VII. In totum, ſæpe dictus Cooper, 4to p. 219. *verſ. 25.* Weemſeus, 4to. pag. 111.

CAP. VIII. Idem Cooper in totum, pag. 222. *verſ. 3.* Thom. Pecor. p 17.

CAP. IX. In totum, Cooper p. 226. *v. 4. 5.* Antonius Burgeſ, folio. p. 180. 1652.

CAP. X. verſ. 12. 13. D. Gell. pag. 677. *v. 18.* Johan. Stockvvood, 8vo. 1584.

CAP. XII. In totum, Cooper p. 230. *v. 2.* Doughtej. Anal. S. p. 175. *verſ. 5.* Weemſeus 4to. p. 7. *verſ. 24.* Idem. pag 132. ibidem *verſ.* 30. Johannes Donnus, D. volum. ult. in folio p. 311. 1661.

CAP. XIII. In totum, Cooper. p. 235. *CAP.* XIV. *v. 2.* Doughtej. An. S. p. 178. *v. 21.* Ioh. Gregorius, 4to. p. 92.

CAP. XVI. In totum, Cooper p. 245. *v. 2.* Rob. Gell. D. folio pag. 694. *verſ. 16.* Joſ. Mede, folio pag. 600. *vers. 18.* Johannes Stockvvood, 8vo. 1589. *verſ. 18.* Zacharias Montagues, Johannis Divinum, octavo 1652. *à verſ. 18. ad*

Digitized by Google

26. Thomas Carevv, octavo 1603. *verſ. 18. 19.* Samuel Garejus, 4to. 1623. *v. 20.* Richardus Clerk, D. folio pag. 265. & Sam. Torshellius, 4to. 1646.

CAP. XVII. v. 12. Johannes Martini, in Lib. Lex Pacifica, quarto 1664. *v. 15.* Johannes Weemſeus, 4to. pag. 44. *v. 16.* Idem p. 87. *verſ. 17.* Idem p. 22.

CAP. XVIII. In totum, Cooper. pag. 245. *verſ. 15.* Wilhelm. Bridgéus, quarto 1650. CAP. XIX. *verſ. 9.* D. Gellius, folio pag. 701. *verſ. 14.* Doughtej. *Anal.* S. p. 181. *v. 18.* Weemſeus, 4to, pag. 263. CAP. XX. *verſ. 5.* Doughtej. Anal. S. p. 184. *verſ. 10.* Weemſeus, 4to. p. 156. CAP. XXI. *verſ. 17.* Weemſeus, p. 166.

CAP. XXII. V. 3. Johannes Gregorius, 4to. pag. 118. *verſ. 4.* D. Gell, pap. 718. *verſ. 5.* Weemſeus, *verſ. 9.* Johannes Gregorius, p. 9. CAP. XXIII. *verſ. 2.* Weemſeus, pag. 140. *verſ. 9.* Epiſcopus Lancelot, folio p. 114. 1661. Samuel Bachelour, qnarto 1629. *verſ. 10.* Johannes Weemſeus, pag. 163. *verſ. 14.* Samuel Keme, in Tract. Martialiſtarum dignitas, quarto 1640. item Edvvard Reynerus, 4to 1646. CAP. XXIV. *vers. 1. D.* Gell. folio pag. 725.

CAP. XXV. verſ. 4. Johannes Doughtej, Anal. S. p. 187. *verſ. 5.* Weemſeus, pag. 130. D. Donnus, folio Tomo 2. Operum pag. 422. *verſ. 9.* D. Gellius, folio pag. 728. *v. 11. 18.* Johannes Preſton. D. 4to. 1637. *verſ. 17.* Caleb. Dovvningius, in ſermone ad Exercitum, quarto 1641.

CAP. XXXI. V. 1. D. Gell. folio. pag. 732. *verſ. 12. 13.* D. Henricus Hammond. Decimatio Pauperis, in folio *Anno* 1664. CAP. XXVII. *verſ. 22. 23.* Epiſcopus Lakeus, folio p. 42. 1659.

CAP. XXIIX. verſ. 49. 50. 51. Wilhelmi Hamptoni, Proclamatio belli à *Do*mino Zebaoth. quarto 1627. *vers. 65.* Johannes Abrenethy, Çor tremulum, in Libro ejus, Chriſti-

anus

anus & Cœleſtis Tractatus, inſcripto. quarto pag. 322. 1630

CAP. XXX. Verſ. 13. 14. Samuel Pageus, quarto p. 167. 1616. *v. 17. D.* Gell. p. 735.

CAP. XXXII. verſ. 4. Richardus Stock, in lib. Stirps divinæ Cognitionis, de voluntate Dei, pag. 133. item de Iuſtitia DEi, pag. 199. *vers. 5.* D. Gell. pag. 745. *vers. 7.* Tobiæ Matthæi, Archiepiſcopi olim Eboracenſis, Concio Apologetica adverſus Campianum, 8vo. 1638. v. *8.* D. Gell. quarto 1650. *vers. 15.* Wilhelmus Strong, quarto pag. 513. 1656. *verſ. 28. 29.* Iohannes Fecknam in Conc. funer. 8vo. 1655. *verſ. 29.* D. *D*an. Featleus, Serm. funer. fol. p, 280. 1036. & Ioh. Fox. de ultimo fine, quæ concio cum alia ſuper Epheſ. 5. *v. 6.* De tempore, Germanicè prodiit Hamburgi in 12. Anno 1675. *verſ. 31.* Edmundus Stanton. Sermon jejun. quarto 1644.

CAP. XXXIII. verſ. 7. Henricus Leslejus, Epicopus in benedictione Iuda, quarto 1644. *verſ. 8.* Ioſephus Mede, in Diatribis, pag. 350. Ioſephus Hallus, particulariter de Methodo concionandi, addatur Abraham Wright, quarto. 1656. *verſ. 11.* Bartholomæus Parſonius, quarto. *vers. 16.* Iohannes Ward, quarto 1645. *vers. 18. 19.* Samuel Page, 4to. pag. 45. *v. 29.* Richardus Vineſ.us, quarto.

CAP. XXXIV. V. 5. Barnabas Potter, Serm. funer. 4to. 1613. CAP. XXXV. *v. 3.* VVeemſeus, 4to. pag. 138.

CAPUT V.

De Scriptoribus in Librum Joſua, Judicum & Ruth.

Totum Librum Ioſuæ explanatum dederunt Arthurus Iackſon, quarto 1646. & Iohannes Mayerus.

CAP. I. In totum, Epiſcopus Cooper, quarto p. 251. confer Iacobum Foreſterum, quarto p. 171. *vers. 2.* Samuel Iacomb, Serm. funer. quarto 1657. D. Phineas Hedſon 4to. 1625.

1625. VVilhelmus Gayus, 8vo. pag. 49. 1655. *vers. 8.* Wilhelmus Strong, quarto p. 617. *vers. 9.* D. Dan. Feathlæus, folio pag. 231. Anno 1621. Iohannes Feathlæus, ad Societatem Indiæ Occidentalis, quarto 1629.

CAP. II. Vers. 1. Iohannes Weemſeus, quarto pag. 34. de Rahab, Hall. Contempl. l. 8. pag. 554. CAP. III. de Iordano diviſo. Idem ib. p. 569. CAP. V. *vers. 8.* Thomas Adami, in Serm. de militum honore. quarto 1617.

CAP. VI. Vers 1. 2. 3. Epiſcopus Iuellus, Operum folio pag. 157. edit. 1611. De Urbe Iericho obſeſſa, Hallus l. 8. Contempl. p. 582. *v. 10.* D. RichardusSibbſius, quarto 1640. *v. 24.* Doughtej. Anal. S. p. 189.

CAP. VII. Vers. 4. VVilhelmus Bridge, 4to. *vers. 6. 7.* Henricus Burtonus, de jejunio Iſraelitico, 4to. 1623. *vers. 6.* Doughtej. p. 195. De Achan, Hallus, l. 8. Contempl. p. 599. *vers. 20.* Matthæus Nevvcomenius, Sermon. jejun. quarto 1644. *vers. 16.* Henricus Burtonus, itidem Serm. jejun. 4to. 1665. *vers. 25.* Iohannes Weemſeus, quarto p. 151. & Samuel Faircloug, quarto. 1641.

CAP. VIII. v. 18. Weemſeus, p. 71. CAP. IX. de Gibeonitis Hall, Contempl. p. 617. l. 8. *vers 19.* Chriſtophorus Whiteus, 4to. 1627. CAP. X, in totum Epiſcopus Cooper, quarto p. 257. De Subſidio Gibeonitarum, Hallus, l. 9. Cont. pag. 632. *v. 12.* Wilhelmus Leigh, 8vo p. 58. 1612.

CAP. XV. V. 16. 17. Johannes Everardus, 8vo. p. 266. & 320. 1653.

CAP. XXII. AltareRubenitarum, Hall. lib. 9. Contempl. p. 645. *verſ. 33.* Stephanus Marshallus, quarto 1647. CAP. XXIII. In totum Epiſcopus Cooper, 4to. p. 261.

CAP. XXIV. Verſ. 15. Daniel Cavvdrejus, 12mo. 1657. Nicolaus Cantrellus, quarto 1624. StephanusMarshallus, ſerm. jejun. quarto 1643. VVilhelmus Nicholſonus, Epiſcopus ſuper

ſuper Symbolum, folio 1661. Edmundus Calamæus, Serm. jejun. 4to. 1643. Philippus Goodvvin, 8vo. pag. 1. 1655. *v. 24.* Thomas Tukeus, 12. 1651. *v. 26.* Ioſ. Mede, in folio p. 274. edit. 1664.

In *L*ibrum Judicum extant Richardus Rogerius, folio 1616. Johannes Meyerus, & Arthur. Jackſon, 4to. 1646.

CAP. I. verſ. 1. Edvv. Chalonerus, p. 173. *à v. 1. ad 14.* Richardus Courtoiſeus Epiſcopus, 8vo. part. 4. p. 171. edit. 1575, *v. 7.* *D.* Johannes Ravvlinſon, Lex Talionis, quarto 1625. Ioſephus Mede, fol.

CAP. II. Verſ. 5. 7. Doughtei. An. S. p. 320. *v. 7.* Johannes Froſt, in folio p. 285.

CAP. III. De Ehud & Eglon, Hall. Contempl. l. 9. p. 658. CAP. IV. in totum Epiſcopus Cooper, 4to p. 265. Jacobus Foreſter, 4to. p. 181. ſeqq.

CAP. V. In totum Cooperus, p. 270. *v. 1.* Doughtei. An. S. p. 198. *verſ. 8. 9.* Thomas Adami, fol. p. 1073. *verſ. 10.* Doughtejus, p. 200. *verſ. 15.* D. Henricus Ferneus, quarto 1644. *v. 20.* Georgius Abbot, 4to. D. Johannes Donnus, fol. p. 16. *v. 23.* Edvvardus, Gee. 4to. 1620. Thomas Stephanus, 8vo. p. 41. Nathanael Culvervvell. de Monte Ebal, 4to p. 80. edit. Oxon. 1669. Stephanus Marshallus, ſermon. jejun. 4to, 1641. Edvvard. Symmondus in Vindiciis Scripturæ contra Marshallum, 4to. 1644. *v. 30.* Samuel Hieronus, folio Tom. 1. p. 441. De Iaele & Siſera, Hallus Contempl. l. 9 p. 674. *verſ 31.* Wilhelmus Sclater, D. 4to. 1641. D. Georgius Hackvvell, 4to. 1632. Wilhelmus Strong, 4to. 1648.

CAP. VI. De Vocatione Gideonis, Hallus, Contempl. l. 9. p. 685. Ejusdem præparatio & Victoria Ibid. p. 704. *v. 12.* Thomas Reveus, D. Serm. de fortitudine Anglicani athletæ, una cum Tractatu rubricato Caput Sebæh ſuper Val-

lum abjectum. 4to. p. 95. edit. 1661. *verſ. 27. 28. 29.* Antonius Burgeſus, Serm. jejun. 4to. 1645.

CAP. VII. Verſ. 5. Doughtej, Anal. S. p. 202. *verſ. 18.* Abraham Gibſonus, 8vo 1619.

CAP. VIII. De Vindicta in Succoth & Penuel. Hallus, Contempl. l. 6. p. 721. *verſ. 26.* VVeemſeus, p. 97.

*CAP. IX. Verſ. 2.*Doughtej,An.S.p.323. *v.8.*Weemſeus p. 7. Abimelechi,injuſtaRegiminis uſurpatio Hall. Contempl. l. 9. pag. 737.

CAP. X. verſ. 13. Thomas Hooker in Politia Eccleſiaſtica,8vo. p. 95. 1638.

CAP. XI. De Jephta Hall. Contemplat. l. 10. p. 753. *v. 27.* Robertus Abbot, Epiſcopus Sarisburienſis,de Judicio Domini, 12. 1639. Thomas Peirſon, quarto,*v. 30.* Weemſeus p. 148. Johannes Doughtej, 8vo. p. 205. *v. 35.* *D.* Thomas Taylor, fol. p. 495.

CAP. XIII. Simſonis Conceptio, Hall. Contempl. l. 10. pag. 772. CAP. XIV. *verſ. 7.* Weemſeus, p. 122. Simſonis Conjugium,Hall. l. d. p. 792. CAP. XV. ejusdem Victoria,p. 812. *verſ. 15.* Doughtej. p. 326.

CAP. XVI. Simſonis Exitus. Hall. l. 10. p. 831. CAP. XVII. Michæ Idololatria ibid. p. 849. *v. 6.* Lancelot. Epiſcopus,fol. p. 748. Johannes Weemſeus, 40. pag. 4. CAP. XIX. Levitæ Concubina, Hall. Cont. lib. 11. pag. 867. *verſ 30.* Thomas Fullerus,8vo. 1657. CAP. XX. Ruina Tribus Benjamin,Hall. Cont. l. 11. p. 887. *v. 26.* Samuel Torshellius, 4to. *v. 26. 27. 28.* Wilhelmus Carterus, Serm. jejun. quarto 1642. CAP. XXI. *verſ. 25.* Thom. Stephanus,8vo. p. 1.

Liber Ruth diverſorum cogitationes fatigavit,ſunt enim in promptu ſuper illum editi.

D. Johannes Mayer, D. EdvvardusTopſelius,8vo 1601. Richardus Bernhardus, 4to. Thomas Fullerus 8vo, 1634. Arthu-

thurus Iackſon, quarto 1658.

CAP. I. De Naemi & Ruth. Hall. l. 11. Contempl p. 902. *verſ. 2. ad 7.* Edvv. Topſelius, præmium Religionis 8vo *v. 15.* Thomas Fullerus, 4to. pag. 103. 1640. *v. 20.* Henricus Hibbervvaterus, 8vo. 1654,

CAP. II. De Boas & Ruth. Hall lib. c. p. 918. CAP. III. *Verſ. 11.* Iohannes Leyus.

CAP. IV. verſ. 1. Doughtej, Anal. S. p. 207. *verſ. 11.* Bartholomæus Parſonius, 4to. 1633. Edvvardus Fotelerus, Sermo funer. 8vo. 1659. *verſ. 11. 12.* Samuel Hieronus, fol. Tomo 1. p. 414. 1605.

CAPUT VI.

De Scriptoribus in Priorem Librum Samuelis.

In totum quidem habentur D. Iohannes Mayer, D. Andreas Willetus fol. 1614. qui tamen hic ſibi planè diſſimilis eſt, & compendio atque alia planè methodo, quam ſuper Geneſin, Exodum, Leviticum, Danielem, & Epiſtolam ad Romanas, commentatur. (Voetius Bibliothec. Studioſi Theol. lib. 1. cap. 14. pag. m. 116.) & Arthurus Iackſon, 4to. part. 2. p. 201. 1640.

CAP. I. De Anna & Peninna, Hall, Contempl. l. 11. p. 938. De Eli & Anna, idem p. 947. *v. 27. 28.* Epiſcopus Lancelot. folio pag. 565. *v. 22.* Weemſeus, Obſervat. Natur. 4. p. 75.

CAP. II. Super totum Epiſ. Cooperus, 4to. p. 276. Iacobus Foreſterus, 4to. pag. 183. ſeqq. De filiis Eli, Hall. p. 959. *verſ. 3.* Doughtej. Anal. S. p. 211. *verſ. 9.* Iohannes Pricæus, 4to. 1660. *verſ. 25.* Iohannes Hoskinſius 4to, 1615 In partem v, 30. Georgius Webbius, 8vo. 1611. D. Iohannes Stoughtonus, quarto p. 49. 1640. Daniel Pricæus, quarto. 1646. Franc. Woodcock 4to. Wilhelmus Strong, Serm. jejun. 4to. 1647. Daniel Evancéus, ſerm. jejun. 1646. *verſ. 33.* Weemſeus, Obſervat. Natur. 4to. p. 90. CAP.

CAP. III. V. 18. Antonius Faringdon, folio p. 21. 1657. Richardus Resbury, quarto, 1654. Iohannes Cragge, 8vo. p. 127. 1657.

CAP. V. Arca fœderis & Dagon. Hall, Contemplationum Biblicarum part. 2. l. 12. p. 1. Arcæ Vindicta & reditus. ibidem p. 16. Arcæ deductio, ibidem p. 31.

CAP. VI. v. 4. Doughtej. p. 213. *verſ. 5.* Iohannes Gregorius. quarto, p. 35. Opuſcul. cap. 8.

CAP. VII. v. 6. Wilhelmus Spurſtovvus, D. Serm. jejun. quarto 1643. *verſ. 12.* Iohann. Arrovvſmith D. 4to. 1645. *verſ. 15. 16.* Thomas Stephanus, 8vo p. 39.

CAP. VIII. vers. 7. Ween ſeus. quarto p. 12. *verſ. 11.* Idem ib. p. 14. CAP. IX. Conventus Sauli cum Samuele, Hall. l. d. p. 42. *verſ. 2.* *Doughtej.* An. S. p. 217.

CAP. X. Coronatio Sauli, Hall. l. d. pag. 64. *verſ. 1.* Doughtejus pag. 220. *verſ. 20.* Idem pag. 223. *verſ. 24.* Ioh. Douchius, quarto. 1660. & Wilhelmus Walvvinus, quarto 1660. in partem *verſ. 24.* Johannis Ravvlinſoni, vivat Rex, 4to. 1619, Henricus Valentinus, quarto. 1639. *verſ. 25.* Thomas Mortonus Epiſcopus. quarto *verſ. 27.* D. Thom. Svvadlin. p. 56. 71. 87. 1661.

CAP. XI. verſ. 5. 6. 7. Rogerus Hacket, octavo. 1591.

CAP. XII. Rob. Sanderſon, Epiſcopus folio p. 375. 1656. *verſ. 14.* Samuel Tovvnſend, octavo 1663. *verſ. 16. ad 21.* Iohannes Bryan. quarto. 1647. *verſ. 19.* Simon Harvvood. octavo 1590. *verſ. 20 21.* Iohannes Preſton. D. quarto pag. 129. 1630. Samuelis conteſtatio, Hall. l. c. p. 766. *verſ. 23. 24.* Edvvinus Sandeſius Epiſcopus, quarto pag. 25. 1585. Iacobus Martini, octavo 1615. v. 24. Iohannis Green. Sermon. jejun. quarto 1647. Thomas Taylor. D. fol. pag. 563. *verſ. 24. 25.* Joſ. Hall. Oper. Anglicor. p. 435. 1647.

CAP. XIII. Sacrificium Saulis, Hall. Contempl. l. 12. p. 85.

85. *v.14.* Johannes VVeemſeus, 4to. pag. 164. *verſ. 19.* Wilhelmus Smith, D. 8vo. 1606. Tit. Faberniger, *v. 19. 20.* Thomas Wilſon, 8vo. 1610.

CAP. XIV. Victoria Jonathani, & Sauli juramentum, Hall. Contempl. l. 12. pag. 97. *verſ. 14.* Georgius Ferebéus, quarto. 1615. *verſ. 26.* D. Prideaux, Concio habita ad artium Baccalaureos, de Religione Juramenti, folio, pag. 45. 1648. Edit. Trigur. in quarto. p. 496. *verſ. 32.* Thomas Taylor, 4to.

CAP. XV. De Saulo & Agag. Hall. Contempl. lib. 13. pag. 113. Rejectio Sauli, & Davidis electio. Idem pag. 126. *verſ. 12. 13.* Thomas Wallius, 8vo, 1657. *à verſ. 13. 29.* Richardus Rogerius, 8vo. *v. 22. 23.* Ier. Taylor, D. & Ep. 4to. 1669. *v. 23.* Iſaac Bargrave, in 4to. 1625. item Thom. Marriot. 4to. 1661. Nathan. Bernhardus, ſpeculum rebellionis, 4to. 1644.

CAP. XVI. De Vocatione Davidis in aulam, Hallus Contempl. l. 13. pag. 141. *verſ. 14.* D. Antonius Maxejus, 8vo. pag. 235. *vers. 23.* Doughtejus, Anal. S. pag. 226.

CAP. XVII. David & Goliath, Hallus l. c. p. 147. *v. 19.* Thomas Scotus, 4to. *verſ. 37.* Nathanael Canonus, octavo 1616. *verſ. 39.* Thomas Palmerius, Briſtolii Area militaris, 4to. 1635.

CAP. XVIII. Jonathani Amor & Sauli Inimicitia, Hall. l. c. p. 173. *verſ. 1.* Johannes VVeemſeus, obſervat. Moral. quarto pag. 103. 1633. *verſ. 25.* Doughtejus, Anal. S. pag. 229. CAP. XIX. Aſtut a Michal. Hall. l. c. pag. 285. *v. 24.* Doughtejus, p. 230. CAP. XX. *v. 6.* Idem pag. 236. CAP. XXI. David & Abimelech, Hall. l. c. pag. 196. *verſ. 9.* Doughtej, pag. 238. CAP. XXIII. *verſ. 5.* Johannes Cottonus, quarto. *verſ. 9.* Doughtejus, pag. 241.

CAP. XXIV. Saulus in ſpecu Davidis, Hall. lib. 4 Contempl. p. 208. *à verſ. 5. ad 8.* Epiſcopus Lancelot. pag. 553.

553. Operum, item Johannes Haleſius, 4to. p. 173. *verſ. 5. 6.* Johannes Paradiſus, quarto 1661.

CAP. XXV. De Nabalo & Abigail. Hall. l, c. pag. 222. Theophilus Woodenotus, 8vo, 1623. *verſ. 1.* Nicolaus Bernardus, octavo 1659. Robertus Harriſius, in funcrali Samuelis, 4to. p. 213. *verſ. 10.* Thomas Reeveus de Nabali Reatu, 4to. 1623. *v. 29.* Mileſius Smith, Epiſcopus, fol. p. 253. 1632.

CAP. XXXVI. *A verſ. 8. ad 11.* LaurentiusHumfredus, 8vo. *1588.* *v. 8. 9.* Epiſcopus Lancelot. fol. Tom 1. p. 1073, 1647. *v. 9.* *D.* Matthæus Griffith, in Munitione Regis corporali, quarto 1665.

CAP. XXVII. Saul cum Pythoniſſa Endoreâ, Hall. p. 256. v. *23.* Doughtejus, p. 245. CAP. XXX. Ziglak ſpoliata & vindicata, Hall· l. c. p. 269. *verſ. 6.* *D*avidis Solatium, in Ziglag. D. Rob. Harriſius, fol. pag. 360. 1651.

CAP. XXXII. Mors Sauli, Hall. l. c. pag. 284. *verſ. 4.* Johan. *W*eemſeus, quarto p. 99.

CAPUT VIII.

De Scriptoribus in Librum PoſterioremSamuelis.

D. Andreas Willet. D. Iohannes Mayer. Arthur Jackſon, quarto part. 2. pag, 335. 1646. D. VVilhelmus Guild, quarto, 1659. Integrum expoſuerunt.

CAP. I. verſ. 14. Simon Ford, quarto 1661. D. Thomas Svvadlin. p. 1. *v. 16.* VVeemſeus, quarto p. 75. *verſ. 18.* Johannes Davenport, quarto 1629. Arthurus Burii, in ſermone de Arcu, quarto *1662.* Iohannes Gregorius, 4to. p. 1. *D*oughtej. pag. 248. Analect. S. *verſ. 19. 20.* Fridricus Sloerus, in Serm. funer. 4to. 1633. *v. 21.* *W*eemſeus, quarto p. 146. *verſ. 25. 26.* Richardus Hunt, quarto 1658.

CAP. II. verſ. 8. Johannes *W*eemſeus, pag. 47. *verſ. 26.* Johan. Pigotus, de Abneri Luſu gymnico, quarto. 1643. *v. 30.* Wilhelmus Strong. quarto 1647.

CAP.

CAP. III. De Abnero & Ioab, Hall. Contempl. l. 14. p. 298. *verſ.* 31. Daniel Pricæus, Serm. fun. de lacrymis ſuper Abnero effuſis. quarto 1613. *verſ.* 36. Gervaſius Faulkoner, quarto 1655. *v.* 38. Franciſcus Rogerius, D. Serm. funer. quarto 1633. *v.* 38. 39. Rob. Harris. Serm. funer. fol. 1641. Johannes Liveſey, Cataſtrophe Magnatum, fun. Serm. octavo p. 191. 1657. Richardus Vineſius, Serm. fun. 4to. 1649.

CAP. V. verſ. 1. 2. 3. 4. Iohannes d Eſpaigne, 8vo. 1648. *verſ.* 6. Doughtej, Analect. S. p. 251. *v.* 5. 6. 8. Iohannes Gregorius, 4to. p, 29. 1650.

CAP. VI. De Arca deductâ, Hall. Contempl. l. 15. p. 313. *v.* 6. 7. D. Ioh. Prideaux, 4to. 1625. *v.* 12. Ralph Brovvnrig. Epiſcopus, folio pag. 1. 1661. *verſ.* 14. Doughtejus, p. 253. *verſ.* 19. Idem p. 256.

CAP. VII. verſ. 1. 2. Samuel Gardiner, 8vo. 1611. *v.* 2. D. Daniel Feathlæus, folio p. 570. *v.* 10. Iohannes Cottonus, in Promiſſis Dei Coloniis ſuis factis, 4to. 1634.

CAP. VIII. v. 2. 3. Doughtejus, Anal. S. pag. 259. 261.

CAP. IX. Mephiboſeth & Ziba, Hall. l. c. p. 330.

CAP. X. Hanonis & Davidis Legati, idem p. 346. *à v.* 1. *ad* 4. Gervaſius Babingthon, Epiſcopus, Serm. fun. fol. pag. 299. 1637. *vers.* 12. VVilhelmus Bridgeus, 4to. 1642,

CAP. XI. De Bathſeba & Uria, Hallus, lib. c. pag. 360, *verſ.* 10. Doughtejus, p. 264. CAP. XII. De Nathano & Davide, Hall. l, c. p. 377. In totum, Jacobus Foreſterus, 4to. pag. 197. 201. 202. *v.* 7. Thom. Grangerus, 4to. 1616. *v.* 13. Franciſ. Maſon, 8vo. 1921. Wilhel. Worshippus, 4to. 1625. *v.* 22. D. Thomas Svvadlin. in Meditatione ſuper filii ſui ægritudine. 8vo p. 405. 1636. *verſ.* 22. 23. Georgius Jajus, Serm. fun. 8vo. 1626. Domus Luctus, pag. 61. *vers.* 23. D. Daniel Pricæus. 4to. p. 27. 1613. Iohannes Wall. Sermon. funer. *verſ.* 24. 25. Wilhelmus Whatelæus, octavo.

CAP. XIII. Amnon & Thamar, Hall. l. c. p. 394. Abſolo-

H 2

ſolonis reditus & Conſpiratio, idem ib. pag. 409. *vers.* 15. Ioh. VVeemſeus. in Obſervat. Moral. p. 110.

CAP. XIV. v. 1. Doughtej. Anal. S. pag. 270. *verſ. 4.* VVeemſeus, p. 100. *verſ. 4.* Epiſcopus Ierem. Taylor, fol. p. 357. 1654. Weemſeus, 4to. p. 77. de Lege forenſi *v. 15.* Iohannes Pineus, 4to. 1626.

Cap. *XV. verſ. 25.* Clemens Barksdale, 4to. 1660. *v. 25. 26.* Richardus Vineſius, Serm. jejun. 4to. 1644. CAP. XVI. Simei Imprecationes, Hall. lib. 16. Contempl. p. 424. Ahitophel ib. p. 437. *à verſ. 5. ad 14.* Richardus Headeus, 8vo. 1659. CAP. XVII. *verſ. 14.* Sam. Gibſon. Serm. jejun. 4to 1645. *v. 23.* Iohann Abrenethy violenta deſperatio. 4to. pag. 367. Nathan. Carpentarius, 4to. 1633.

CAP. XVIII. Mors Abſolonis Hall. l. c. p. 452. *v. 17.* Doughtej. p. 273. *verſ. 18.* Idem ib. *vers. 32.* Lancelot. Epiſcopus, fol. p. 511. *v. 33.* Rob. Harriſius, de funere Abſolonis, folio, p. 185. Johannes Gregorius, 4to. p. 2.

CAP. XIX. verſ. 5. 6. 7. 8. Wilhelmus Bridgeſ. Serm. jejun. quarto 1643. *verſ. 11. D.* Thomas Reeveus quarto 1661. *verſ. 14.* Iohannes Bradshavv, Anaſtaſis Britannica & Hibernica, quarto, 1661. D. Franciſcus Walſal. quarto 1660 Item Epiſcopus Parkerus, in quarto *verſ. 14.* Henricus Neuman. 4to. 1661. & Sermo ab Epiſcopo Iohanne Elphinenſi coram utraque Parlamenti Irlandici domo habitus. quarto 1663. *verſ. 14. 15. D.* Wilhelmus Creed. quarto 1660. *v. 20.* Fridericus Sloer, quarto 1638. *v. 29. 30.* Wilhelmus Weſtermannus, 8vo. 1608. *v. 30.* Thomas Reeveus, Sermo ſuper Inauguratione S. Regiæ Majeſtatis, 8vo. 1634. Thomas Fullerus, 4to. 1643. Franciſcus Gregorius, quarto 1660. Sin on Ford, 4to. *à verſ. 34. ad 38.* Robertus Harriſius, fol. pag. 201. Richardus Sibbſius *D.* fol. p. 271.

CAP. XX. v. 1. D. Prideaux, quarto, 1621. Rebellio Sebæ, Hall. l. c. p. 469.

CAP. XXI. *v*. *1*. VVilhelmus Gouge, quarto, Gibeonitæ vindicati, Hall. l. c. 484. *verſ. 6. 7.* Wilhelmus Laudus, Archiepiſcopus Cantuarienſis, 8vo. 1651. *v*. *16. 17*. Carolus Herleus, Serm. Iejun. quarto 1645. CAP. XXII. *v*. *22*. Carolus Herle, in Ahabi ruina, quarto, 1644.

CAP. XXIII. *v*. *5*. Johannes Cotton, quarto 1645.

CAP. XX*IV*. De numeratione Populi, Hall, l. c. pag. 496. *verſ. 1*. D. Wilhelm. Fulke, *v*. *10*. Johannes Dod, 4to. 1610. Item Jere[m]ias Dyke, in Tractatu, de Poſtulatione Peccatoris ad Deum pro Gratia obtinenda, octavo pag. 155. A. 1640. Anglicè, Sam. Bolton, fol. pag. 1. 1657. *v*. *11*. *ad 25*. Wilhelmus Cupperus, de Peſte, quarto 1592. *verſ. 14*. Samuel Buggius, de Davidis anguſtia, quarto 1622. D. Johannes King, quarto p. 97. 1632. Iohannes Weemſeus, 4to. p. 97. D. Thomas Svvadlin, 4to. 1647. Iohannes Boyſe, 4to. p. 70. *v*. *15*. Johannes Pineus, 4to. *v*. *15*. *16*. *17*. Robertus Cleaver, quarto, *verſ. 16*. Thomas Playferus, ſufficit, ſive de miſericordia Dei, in differenda ira, Concio ad Clerum, quarto Londini, 1607. *verſ. 24*. Daniel Rogerus, 8vo. 1619.

CAPUT VIII.

De Scriptoribus in Libros Regum.

In utrumqve Librum Regum habentur Elucidationes Johannis Mayeri & Arthuri Jackſoni, quarto 1646.

Prioris Libri CAP. I. De rejecto Adoniah, Hallus Contempl. Bibl. l. 17, p. 513. *verſ. 7*. Thomas Wood, quarto. 1661.

CAP. *II*. Finis Davidis & Salomonis Initium, Hall. l. c. p. 527. Executio Joabi & Simei, idem pag. 542. *verſ. 2*. Doughtej. Analect. S. pag. 279. *v*. *12*. Weemſeus, Obſervat. Natur, al. 4to. p. 65. *verſ. 19*. Idem, ibidem p. 282.

CAP. *III*. De electione & Judicio Salomonis ſuper duas meretrices lato, Hall. l. c. pag. 553. *vers*. 4. Johan-

nes Weemſeus, quarto pag. 15. *verſ. 9.* Lazarus Seaman, Serm. jejun. 4to. 1644.

CAP. IV. De Templo Hall. l. c. p. 567.

CAP. IIX. v. 30. Iohannes Weemſeus, 4to. pag. 28. *v. 35.* Samuel Pageus, 4to. 1616. v. *37. 38.* Arthurus Lakeus, Epiſcopus, fol. pag. 201. Item Georgius Stintonus, *v. 38.* Iohannes Abrenethy, de malo murmurationis, 4to. pag. 216. 1630. Item Iohannes Edvvardus, de moleſtia Cordis, 4to. 1665, *verſ. 62.* Weemſeus, quarto. pag. 51. *CAP.* IX. *v. 28.* Idem Obſervat. Natur. 4to. pag. 45. 1633.

CAP. X. Salomon. & Regina Sabæa, Hall. lib. c. pag. 581. *v. 1.* Doughtejus, octavo, pag. 288. *verſ. 4.* Johannes Gregorius, quarto, pag. 21. *verſ. 8. 9.* Thomas Gibſon. octavo, *verſ. 9.* Johannes Primeus, octavo 1585. D. Lione, Sharpius, octavo, 1603. *verſ. 18.* Doughtejus, Analect. pag. 290. *verſ. 24.* Henricus Tozerus, octavo, 1635.

CAP. XI. Salomonis defectio, Hall. l. c. p. 594. *v. 41. 42.* Johannis Williami, Epiſcopi Sermo ſuper funus. B. Jacobi Regis. 4to. 1625.

CAP. XII. De Rehoboamo, Hallus Contemplat. lib. 18. pag. 607. De Jeroboamo, idem pag. 628.

CAP. XIII. Propheta Seductus, Hall. Contempl. l. 18. pag. 645. In totum Caput, Jacobus Foreſterus, quarto. pag. 205. ſeqq. *verſ. 33. 34.* *D.* Rob. South, 4to. 1660.

CAP. XIV. v. 11. Thomas Gataker, fol. pag. 292. 1624. In partem *v. 13.* Chriſtophorus Loveus, quarto. pag. 1. 1657. *13.* Thomas Brook, de Pomis aureis, octavo. 1657. De Jeroboami uxore, Hall, l. c. pag. 662. *verſ. 17.* Thomas Gataker, in Serm. funer. 4to. 1627.

CAP. XV. De Aſa, Hall. l. c. p. 678. *verſ. 19.* Iohannes Gregorius 4to. p. 22.

CAP. XVII. Elias & Sareptana, Hall. p. 694.

CAP.

CAP. XVIII. Eliſa cum Baaliris, Hall. p. 716. *verſ. 11.* …emſeus, quarto p. 104. *verſ. 21.* Edvvardus Wettenhall, …rto. 1663. Arthur. Salvvay. Serm. jejun. 4to. 1644. *verſ. 24.* Daniel Featlæus, folio pag. 776. 784. *verſ. 20 21.* Johan… Sellarius, de claudicante inter duas opiniones, 1611. *v. 28.* …ughtej. pag. 293.

CAP. XIX. De Elia Achabum fugiente, Hall. l. c. p. 59. *verſ. 4.* part. *D.* Robertus Willanus, Eliæ votum, quar… 1630. D. Richardus Clerk, fol. pag. 524. *verſ. 4.* Ralph Brovvnrig, Epiſcopus, fol. volum 2. 1664. *verſ. 16.* Eliſa ſuccedit Eliæ, N. B. 4to. 1646.

CAP. XX. Ahab & Benhadad. Hall. lib. 19. Contemplat. pag. 763. *verſ. 20.* Johannes *W*eemſeus, quarto. pag. 94. *v. 23.* Doughtejus, p. 295.

CAP. XXI. Ahab & Naboth, Hall. l. c. p. 785. *verſ. 2.* De Mercatorum Commoditatibus, Georgius Androſius, 4to. Dublini, 1625. *v. 7.* Johannes *W*eemſeus, 4to. pag. 54. *v. 9. 10.* Nath. Canon, octavo. 1616. *verſ.* 10. Johan. Weemſeus, quarto. pag. 157. *verſ. 12. 13.* Apologia pro Intricata innocentia, octavo. 1663. Per F. Hickeringil. *verſ. 19.* Epiſcopus Robertus Sanderſon, folio, pag. 173. D. Thomas Svvadlin, quarto. pag. 105. In partem *v. 19.* Iohannes Allington, octavo. pag. 1660.

CAP. XXII. Mors Ahabi, Hall. lib. d. pag. 803. *v. 22.* Carolus Herleus, quarto.

CAP. I. Poſterioris Libri Regum, Ahaſia morbidus & Elias vindicatus, Hallus, pag. 823. *verſ. 4.* Doughtej. pag. 298. *v. 18.* id. ibid. p. 301.

CAP. II. Eliæ Raptus, Hall. p. 841. Eliſa ſanat aquas, imprecatur pueris, & Reges recreat, Hall. p. 864. *verſ. 9.* Ralph Brovvnrig. Epiſcopus, volum. ſecundo, Doughtejus p. 303. *verſ. 11. 12.* Alexander Groſſe, in Serm. funer. quarto pag. 33. 1640,

1640. *verſ. 12.* Doughtejus, pag. 306. Carolus Fitz Geoffry, Serm. funer. quarto 1621. Georgius Hugeſius, Serm. funeb. quarto 1632. D. Iohann Gaudenus, S. fun. quarto. 1660. D. Obadias Sedgevicius, Serm. fun. quarto. 1654. Simon Patricius, S. fun. 4to. 1660. Johannes Collinius, S. fun. quarto 1656. Johannes Smith. funerale, 4to pag. 483. *verſ. 16.* Weemſeus, quarto. p. 161. Confer Iacobum Foreſterum, quarto p. 153. 219. ſeqq.

CAP. III. *verſ. 15. 16.* D. Johannes Readingus, 4to. 1663.

CAP. IV. Eliſa & Sunamitis. Hall. p. 886. *v. 1.* Johannes Weemſeus, 4to. pag. 80. *à v. 1. ad 7.* D. Samuel Cottesford, quarto. *à verſ. 1. ad 8.* Wilhelmus Crashau, 4to. 1622. *v. 8.* Iohannes Gregorius, 4to. p. 22.

CAP. V. Eliſa & Naaman, Hall. p. 910. *à verſ. 9. ad 16.* Daniel Rogerus, fol. 1650. *à verſ 12. ad 10.* Gervaſius Babington Epiſc. folio, p. 59. *verſ. 14.* Thomas Fullerus, quarto pag. 163. *v. 17. 18.* Georgius Abbot. quarto, *verſ. 18.* Weemſeus, 4to. pag. 100

CAP. VI. Eliſa ferrum erigens & Aſſyrios excœcans, Hall. lib. d. pag. 939. *à verſ. 1. ad 4.* Iohannis Daji Concio Oxonii habita, 4to. 1612.

CAP. VII. Samaria fame liberatur, Hall. p. 957. *v. 9.* Samuel Garey, in Votis Britanniæ, quarto. 1618.

CAP. VIII. Sunamitis Jehoram obſecrat, & Eliſa confert cum Haſaele, Hall. Contemplat. lib. 20. p. 975. *CAP.* IX. De Jehu, Ioram & Iezabele, Idem ibidem, pag. 994. *vers. 31.* part. D. Wilhelmus Sclater, quarto *vers. 31.* Iohannes Ramſai, Pax Simri duobus ſermonibus conſiderata, quarto. Anno 1661. Tragœdia Simri Regicidæ, Epiſcopus Griffith, in Oſſory, fol. 41. 1662.

CAP. X. Iehu interficit filios Ahab & Baalis Sacerdotes, Hallus lib. d. pag. 1019. In *vers. 15.* partem. D. Thomas

Digitized by Google

Thomas Coleſius, 8vo 1664. *verſ. 31.* Wilhelmus Strong, 4to. p. 289.

CAP. XI. verſ. 11. Epiſcopus Brovvrig, folio volum 1. pag. 295. *verſ. 12.* Rogerus Turnerus, quarto 1661. Richardus Heyrick, 4to. 1661. *verſ. 14.* S. L. De Athaliæ Perfidia, octavo, 1660.

CAP. XI. & XII. De Athalia & Joa, Hall. Contempl. pag. 1040.

CAP. XIII. De Morte Joæ & Eliſæ, Idem pag. 1062. *verſ. 14.* Georgii Hugeſii, Serm. funer. quarto 1655. Samuel Ainſvvorth. Serm. fun. 4to. 1655.

CAP. XV. Uzziah Leproſus, Hall. pag. 1077. CAP. XIV. Ahaſi novum Altare, idem ibidem. pag. 1091. CAP. XVII. Extrema Regni Iſraelitici ruina, idem, pag. 1100. CAP. XIIX. Hezekia & Sennaherib. Idem, pag. 1109. *verſ. 5. 6.* Wilhelmus Leigh, octavo, pag. 102. *verſ. 13.* Miles Smith Epiſcopus, folio, pag. 95. *verſ. 12.* Richardus Stevvard, D. 8vo. 1647. *verſ. 36. 37.* Joh. Boyſe, 4to. p. 89.

CAP. XX. Hiskia ægrotans reconvaleſcit, Hallus. pag. 1134. *verſ. 1. 2.* D. Wilhelmus Sclater, Serm. fun. quarto, *verſ. 2. 3.* Elias Petlejus quarto *verſ. 19.* R. P. quarto 1648.

CAP. XXI. Manaſſes, Hall, pag. 1157. CAP. XXII. Ioſiæ Reformatio Idem, pag. 1179. *verſ. 14.* Doughtejus, pag. 308.

CAP. XXIII. Joſiæ Mors & Templi Deſolatio, Hall. pag. 1199. *verſ. 5.* Doughtej. pag. 311 *vers. 11.* Idem, pag. 13. *verſ. 25.* D. Iohannes King. quarto. pag. 687. *verſ. 26.* Stephanus Marshal, Serm. jejun. *verſ. 26. 27.* Thomas Jackſon, fol. pag. 3756. Anno 1657.

CAPUT IX.

De Scriptoribus ſuper utrumq; Librum Chronicorum.

In his egregiam operam collocavit itidem Johannes

 May-

Mayerus & Arthurus Jackſonus, quarto.] 1654.

Prioris *CAP. IV. verſ. 21. 22. 23.* Nath. Homeſius, 4to. 1642.

CAP. X. verſ. 15. D. Thomas Coles. quarto. CAP. XII. *verſ. 32.* Stephanus Marshall, Serm. Ijejun. 4to. 1646. Matthias Sympſonius 4to. 1661. *verſ. 38. 39. 40.* Stephanus Marshall, quarto 1644. Samuel Annesley, quarto 1655.

CAP. XV. verſ. 13. Jeremias Dyke, octavo 1638. *à v. 25. ad 29.* Jacobus Rex Angliæ, Operum in folio. à Jacobo Montacuto editorum, Londini 1619. p. 81.

CAP. XVI. Aron binnucha, ſive Antidotum contra Calamitates &c. D. Laurentius Vomock. quarto, 1663. *verſ. 22.* Lancelot. Epiſc. fol. p. 527.

CAP. XXI. verſ. 24. Henricus Wilkinſon, Serm. jejun. 4to. 1644. CAP. XXII. *verſ. 8.* Weemſeus, quarto pag. 132. CAP. XXIV. *verſ. 5.* Doughtej, pag. 319. CAP. XXVI. *v. 27.* Doughtej. p. 312.

CAP. XXVIII. verſ. 9. Henricus Arthrington, quarto. 1594. *verſ. 12. 13.* Doughtejus, pag. 324. *verſ. 18.* Joſeph Symondus, quarto. 1641.

CAP. XXIX. Exercit. Matutina 4to, part 2. pag. 677. *vers. 20. 21. 22.* Angliæ Jubilæum, ſive Irlandiæ Jo-Pæan, Stephani Jeromej. 4to. 1625. Dublini, *verſ. 26. 27. 28.* D. Iohannes King, 4to. 1608.

Poſterioris *CAP. II. verſ. 16. 17.* J. H. quarto 1645.

CAP. IV. vers. 39. 40. Thomas Jackſon, 4to. 1637.

CAP. VI. vers. 13. 14. D. Thomas Swadlin, in Libro Sermonum Meditationum & precum contra Peſtem, octavo 1636. Johannes Preſton, quarto 1638. Henricus Roborugh, octavo 1626. D. Edwardus Reynoldus, Epiſcopus Norvicenſis & Abbas S. Benneti de Hulmo, 4to. 1660. Iohannes Hopkins octavo 1604.

CAP.

Digitized by Google

CAP. VIII. v. 9. Wilhelmus Gouge, Dignitas militiæ Equeſtris, 4to. pag. 409. 1631.

CAP. IX. verſ. 4. Iohannes Gregorius, 4to. pag. 21, *à vers. 5. ad 9.* Richardus Crackenthorpius, quarto, *verſ. 8.* Rob. Wakemannus, 8vo. 1605.

CAP. XII. Verſ. 8. Thomas Shepheardus, octavo. pag. 1. 1634.

CAP. XV. verſ. 2. Cornelius Burgeſius, quarto 1641. *verſ. 2.* D. Iohannes Ovvenus, de præſentia Dei in populo, quarto. 1650. Thomas Myriel, Solatium Chriſtianum, 4to. 1623. Stephanus Marshall, Serm. jejun. 4to. 1645. Wilhelmus Strong, quarto pag. 331. *verſ. 12.* Iohannes Shavv, 4to. 1644.

CAP. XVI. verſ. 9. Henricus Wilkinſon, 4to. Decade 3. Concionum, pag. 53. *verſ. 14.* Dougth. Analect. S. pag. 327. *verſ. 19.* Chriſtophorus Loveus, 4to. pag. 1. *verſ. 22.* Epiſcopus Lancelot, folio. 527.

CAP. XIX. verſ. 6. Richardus Clerk, fol. pag. 247. Robertus Wakeman, 8vo. 1610. Matthæus Stoneham, 8vo. p. 51. 1608. *In partem verſ. 6.* Iohannes Liveſey, Enchiridion Iudicum in Ioſaphato repræſentatum, octavo pag. 37. *v. 6. 7.* Richardus Parr, quarto. 1658. Thomas Caſeus, de Ioſaphati Caveat ad Iudices. *v. 7.* Eldad Blackvvel, quarto. 1645.

CAP. XX. V. 1. Adami Hilli, Sermo de fructibus pacis belli, 8vo. 1588. *v. 3.* Robertus Bolton, 4to. 1634. *v. 20.* Stephanus Goſſon, 8vo. 1598. Robertus Tichbourne, 4to. 7.

CAP. XXI. Vers. 14. Wilhelmus Wilkinſon, quarto 4. *vers. 22.* Thomas Iackſon, fol. 3717. CAP. XXIII. *v. 11.* on. Walker, 4to. 1660. *v. 19.* Wilh. Moricæus Eques, ſuper am Dominicam, fol. 1660. p. 681.

CAP. XXIV. Vers 23. Iohannes Weemſeus, quarto

Digitized by Google

106. Monſtroſus occiſor duorum potentisſimorum Regum Gr. Williami, quarto 1665.

CAP. XXVI. Vers. 1. Iohannes Goreus 4to. 1639. *v. 10.* Nath. Nevvbery, quarto *vers. 15. 16.* Ieremias Whitaker, in Serm. jejun. quarto 1646. *vers 16.* Doughtejus, Analect. S. pag. 330. CAP. XXVIII. *verſ. 12. 13.* Idem, p. 324. CAP. XXIX. *vers. 3. 4. 5.* Georgius Androſius. 4to. 1625.

CAP. XXX. vers. 8. Simeon Aſh, Serm. jejun. quarto 1647. Doughtejus p. 333. *à vers 18. ad 20.* Iohannes Dod. quarto pag. 110. Iohannis Preſtoni Doctrina de ſanctorum infirmitatibus, diverſis Sermonibus explicata, 8vo. 1637. Bernæ autem Anno 1671. Germanicè edita. Samuel Gibſoni Sermo de benedictione Eccleſiaſtica, quarto 1621.

CAP. XXII. Verſ. 6. Doughtejus, pag. 336. *vers. 24.* Ioh. Prideaux, 4to. 1621.

CAP. XXIII. In Partem *vers. 12.* Georgius Langford. De Manaſſæ miraculoſa metamorphoſi, 4to. 1621.

CAP. XXXIV. Vers 26. D. Richardus Sibbſius folio p. 3. *vers. 27.* Idem, ibidem, p. 21. *vers. 28.* Ibidem, pag. 39. & 59.

CAP, XXXV. *Verſ. 23. 24.* Edvvardus Dunſtervile, 4to. Anno 1642. *vers. 24.* Iohannes Winter, Sermone peculiari, 3to. 1662. Item Georgius Laurentius, Serm. fun. 4to. 1658. *vers. 25.* Wilhelmus Hamptonus, Serm. fun. Lacrymæ Eccleſiæ, 4to. 1601.

CAPUT X.

De Scriptoribus in Ezram, Nehemiam & Eſther.

Eſiæ integram explicationem conſcripſit Arthurus Iackſon, 4to. 1658. & Iohannes Mayer.

CAP. III. Verſ. 10. Doughtejus, p. 340. CAP. IV. *v. 1. 2. 3.* Wilhelmus Chubbius, 8vo. 1586. & Wilhelmus Iacobus, 8vo. An. 1578.

CAP.

CAP. V. Serubabel & Eſdra, Hall. lib. 21. Contemplat. pag. 1213. CAP. VI. *verſ. 10.* Joſeph Mede, quarto. parte 4. pag. 258. CAP. VII. *vers. 23.* Alexander Henderſon, Serm. jejun. 4to, 1644. *vers 26.* Arthur Lake, Epiſc. folio. pag. 173. Matthæus Stoneham, 8vo.

CAP. VIII. verſ. 21. *W*ilhelmus Gouge, 4to. 1648. CAP. IX. *verſ. 6.* Religio Chriſtiana 4to. pag. 54. *v. 6. 7. 8.* Wilhelmus Pricæus, Serm. jejun. quarto. 1646. *verſ. 13. 14. 15.* Joſias Shute, quarto *Verſ. 13. 14.* Wilhelmus Strong, 4to. Wilhelm. Spurſtovv, quarto 1644.

CAP. X. vers. 1. 2. 3. Joſias Shute, quarto *Vers. 2.* Henricus Nevvcomenius, 8vo. 1659. *verſ 2. 3.* Thomas Caſe, quarto. Cornelius Burges, quarto 1641. *vers. 7, 8.* Robert Sanderſon, Epiſcopus in Libro De diverſis Conſcientiæ Caſibus dicuſſis, Sect. 8. pag. 223. 8vo. 1660. Et Latinæ edit, p. 290. 8vo. 1661.

CAP. XIII. v. 14. *W*ilhelmus Spurſtovv. quarto.

In Librum Nehemiæ habentur Iohannes Mayer, D. Pilkington, Epiſcopus, quarto. 1585. & Arthurus Jackſon, 4to. 1658.

CAP. I. Nehemias muros Hieroſolymitanos ædificans, Hall, lib. 21. Contempl. pag. 1250. *v. 3. 4.* Johannes Greecus, ſermon. jejunii, quarto. 1642.

CAP. II. verſ. 19. 20. Johannes Durham, quarto 1643.

CAP. IV. vers. 11. Thom. Reeve, Eccleſiæ periclitatio, quarto, & Matthæus Neucomenius, quarto. 1642.

CAP. V. Nehemias Judæorum fœnus explodens, Hall. lib. p. 1269. *verſ. 11.* D. Richardus Capellus, 8vo. p. 262. *verſ. 15.* Thomas Witherell, octavo. pag. 85. 1635. *verſ.* Wilhelmus Gouge, Sermon. jejunii, quarto 1642. Richardus Sibbſius D. Fautor Spiritualis, 8vo. 1640.

CAP. VIII. Vers. 4. Nehemias Rogerus, 4to. *Vers. 8.*

Iohannes Weemſeus, quarto pag. 124. CAP. IX, *Vers. 14.* Johannes Weemſeus, quarto. pag. 208. *vers.* 38. Joſephus Caryll, Serm. jejun. 4to. 1647.

CAP. XIII. vers. 14. Nath. Shute, Serm. fun. quarto, 1626. Joſephus Mede, quarto. pag. 324. cujus libri iterum Anno 1664. in folio impreſſi ſunt. *vers. 17.* Thomas Treſcotius, de Magiſtratu Zeloſo, quarto 1642. *verſ. 22.* Johannes Deniſon. quarto 1611. Ioſ. Mede, quarto pag. 324. *verſ. 31.* Epiſc. Edvvard. Reynoldus, quarto, 1658.

Libellus Eſther diverſos interpretes nactus eſt, nempe Epiſcopum Thomam Cooperum, in fol. Iohannes Mayerum & Arthurum Iackſonum.

CAP. I. Ahaſveri Convivium, Hall, Contempl. l. 21, pag. 1290. *verſ. 8.* Thomas Thompſon, 4to. 1612. Doughtejus, 1658. octavo, pag. 343. *verſ. 15.* Wilhelmus. Hajeſius, quarto.

CAP. II. verſ. 9. Iohannes Weemſeus, quarto. pag. 144. *verſ. 21. 22.* Epiſcopus Lancelot. fol. pag. 551.

CAP. III. Hamani degradatio, & Mardochai Legatio ad Eſtheram, Hall, lib. d. p. 1313.

CAP. IV. verſ. 12. 14. M. Palmer, Serm. jejun. quarto, 1642. Robertus Heyrick, Sermon. jejun. quarto. 1646. *v. 16.* Samuel Keme, quarto 1644. *D.* Ioh. Donnus, fol. Volum. ult. p. 98. 1661.

CAP. V. Eſtheræ ſupplicatio ad Ahaſverum, Hall. p. 1346. *verſ. 2.* Doughtej. Anal. S. p. 346.

CAP. VI. Mardochaus ab Hamano honoratur, Hall. l. d. p. 1359. Hamani ſuſpendium & Mardochai exaltatio, ibid. p. 1372. *verſ. 12.* Doughtejus, p. 349. An. S.

CAP. VIII. Samuel Buggii miles mediterraneus, ſive Sermo militaris, ad *verſ. 13.* 4to.

CAP. IX. verſ. 1. Obadias Sedgevvicius, quarto 1643.

d v.

Digitized by Google

vers. 9. ad 24. Chriſtiana Religio, pag. 246. *vers. 27. 28.* Ienricus Wilkinſon. S. Theol. D. Et Aulæ Magdalenæ prin-ipalis, Oxoniæ, quarto Decad. 2. Sermon, pag. 105. *verſ. 1.* Epiſc. Lancelot. fol. p. 663.

CAPUT XI.

Scriptores Anglicos in JOBUM recenſens.

Totum Jobum explicarunt aliquot Auctores clariſſimi, nempe Georgius Abbotus, 4to. 1640. M. EdvVardus Leigh, Aulæ Magdalenenſis Oxonii ſocius, in fol. 1657.

Iohannes Fvanciſcus Senaultus, 4to. 1648. Ioſephus Caryl. duodecim voluminibus in quarto An. 1664. & 1666. impreſſus, Arthurus Iackſon, 4to. 1657. illis addi poteſt Dialogus Paraphraſin in Iobum continens, à RichardoHumfredo editus, quarto 1607. Iohannes Duportus Iobum Græco carmine reddidit. Cantabrigiæ, in 8vo. An. 1653.

In Primum & ſecundum Caput, Henric. Hollandus.

CAP. I. verſ. 4. 5. Henrici Smith, Convivium Liberorum Iobi, 4to. p. 469. 1637. *v. 5.* Iohannes Foſbrokeus, ἁγιοσυμπόσιον, ſive Inſtructio de modo bene convivandi, 4to 1633. Iohannes Gregorius, 4to. p. 71. *verſ. 7. 8.* Henric. Smith, de Terræ Luſtratione Diaboli, 4to. p. 482. *vers. 21.* Thomas Maſonius, 8vo. 1619. *vers. 21, 22. 23.* Henricus Peacham, 8vo. 1591.

CAP. II. Vers. 9. Richardus Clerk, D. fol. p. 291. Iohannes Weemſeus, ſuper tertium Præceptum, quarto pag. 144. v. 12. Wilhelmus Hookius, quarto 1641. *vers. 13.* Iohannes Gregorius, quarto pag. 24.

CAP. III. Verſ. 17. Gregorius Evvbank, Sermo funebris octavo. 1661. *verſ. 20.* Gervaſius Nid. octavo. pag. 28. 1616.

CAP. IV. V. 5. Franciſcus Warham, octavo. 1658. *v. 18.* D. Ioh. Donnus, Tomo 1. p. 233.

CAP. V. Vers. 15. Iohannes Abrenethy, Medicina animæ

mæ quarto. 1630. Hic Tractatus Germanicè octavo, 1664. Hanoviæ impreſſus eſt, cum Titulo, Seelen-Artzney. *vers. 18. 19.* Thomas Rogerus, octavo, 1631. *vers. 26.* Wilhelmus Ienkinſ. Sermo funebris 4to, 1654.

CAP. VI. verſ. 10. Rogerus Fenton. fun. Serm. p. 145. 1616.

CAP. VII. Vers 1. Iohannes Preſton, octavo. 1619. *vers 3. 4.* Monumentum, ſive lapis ſepulchri, Stephani Deniſoni, Sermo funebris, quarto, 1622. *vers, 14.* Philippus Goodvvin, octavo, p. 200. *vers. 20. D.* Soames, octavo pag. 1, 1658.

CAP. VIII. Vers. 3. Griffith Williamus Epiſcopus, 4to. 1667. *vers. 4. 5.* Henricus Smith, peccaminoſi hominis cribrum, quarto pag. 469. 1628. *vers 8.* Wilhelmus Ioſephus, octavo. p. 282. 1589.

CAP. IX. vers. 13, Thomas Larkham, quarto part. 2. pag. 204. *vers. 22.* Iſaac Pennington. 8vo. p. 5. 1648. *vers. 25.* Rogerus Matthæus, de Fuga temporis, quarto 1634.

CAP. XI. vers. 20. Thomas Colemannus, Serm. jejun. 4to. 1645. *vers. 23.* Ioh. Cardellus, 4to.

CAP. XIII. V. 1, Thomas Gataker, folio pag. 311. *verſ. 15,* D, Richardus Clerk, folio pag. 305. D. Iohannes Donnus, folio. Tomo 2. p. 260. v. 27. D. Henricus Wilkinſon, 4to. Decade 2. Serm. p. 1.

CAP. XIV. Vers, 1. Iohannes Collinſius, quarto 1647. Robertus Wilkinſon, quarto pag. 1. 1614. Thomas Peirceus, ſermo funebris, quarto 1664. Nathanael VVaker, ſermo funebris. quarto 1660. *vers. 2.* Chriſtophorus Crookeus. *vers. 4.* Antonii Burgeſy peccatum originis, fol. pag. *48. v. 10.* Iohannis Bishop, meta hominis, 4to. 1652. *vers. 14.* Edvvinus Sandeſius Archiepiſcopus, Sermo funebris S. quarto. pag. 139. Operum. Richardus Carpentarius, funebri.

S.

Digitized by Google

S. octavo pag. I. 1612. Georgius Webbius, funebr. S. 8vo. Wilhelm. Leigh, itidem, octavo 1602. Lancelot Davveſius, quarto. pag. 159. 1650. Robertus Horneus, octavo, pag. 73. 1613. Domus Luctus, fol. pag. 493. Iohannes Toyus, 4to. 1642.

CAP. XV. *verſ.* 7. Thomæ Wilſoni, Sermo funebris. quarto. 1609. *verſ.* 16. Antonii Burgeſii, Peccatum Originis, folio, p. 437. *verſ.* 31. Joh, Smith, Impedimenta pœnitentiæ, p. 300. 1637.

CAP. XVI. *vers.* 17. 18. 19. D. Iohannes Donnus, folio, Tomo I. pag. 127. 1637. CAP. XVII. v. 1. & 13. Wilhelmus Auſtenius, fol. pag. 286. 289. *verſ.* 13. Iohannis Readingi, Sermo funebris, 4to. 1623.

CAP. XIX. *verſ.* 21. Antonius Faulkener, quarto, Johannes Bond, quarto, 1645. *à verſ.* 23. *ad* 28. Lancelot Androſius, Epiſcopus, fol. pag. 281. *verſ.* 25. D. Johannes Hevvitius, de Sanctorum ſolatio in die mortis. 8vo. pag. 106. & 149. 1658. *verſ.* 25. 26. Wilhelm. Brough, Cordialia in morbis, octavo pag. 411. 1657. *verſ.* 25. 26. 27. Epiſcopus Brovvnrig, 2do. Volum. fol. p. 253. *v.* 26. *D.* Richardus Clerk, fol. p. 212. D. Johann. Donnus, fol. Tomo 2. p. 106.

CAP. XXI. *verſ.* 24. Wilhelmus Fenner, octavo.

CAP. XXII. *v.* 21. Johann. Brinsleii, 8vo. p. 119. 1654. Edvvardi Watterhouſen, Nobilis, Meditationes divinæ. 8vo. 1653. & Iacob Ianevvay, in pulcherrimo Tractatu, Cœlum in terra, 8vo. 1669.

CAP. XXVI. *verſ.* 6. 7. Johannes Gregorius, quarto, p. 59. *v.* 14. Rob. Dinglejus, 8vo. 1658.

CAP. XXVII. *verſ.* 5. 6. Samuel Annesley, D. Sermon. jejun. quarto. 1648. *v.* 7. Weemſei Obſervat. Natural. 4to. p. 6.

CAP. XXIIX. *v.* 25. Idem ibidem, pag. 28. *D.* Jo-

K han-

hannes Tillotſon. Sapientia religioſè viventis, quarto. 1664.

CAP. XXIX. *verſ.* 14. Miles Smith, Epiſcopus, fol. p. 129. *à v.* 14. *ad* 17. Epiſcopus Robert. Sanderſonus, fol. pag. 97. *v.* 14. 15. 16. Thomas Bradlejus, 4to. 1663. *verſ.* 15. D. David Stokes, Sermo in conventu Iudicum Hertfordiæ habitus, 4to. Oxonii, 1667.

CAP. XXX. *verſ.* 8. Weemſeus, Obſervat. Natural. p. 13. *verſ.* 23. Chriſtophorus Loveus, octavo p. 128. 1657.

CAP. XXX. *verſ.* 14. Thomas Paughe, Citationes ad Iudicium, quarto 1614. Thomas Peſtellus, de viſitatione Dei, 1659. *v.* 19. Samuel Rogerus, quarto, *v.* 27. 28. Doughtejus, Anal. S. pag. 354.

CAP. XXXI. *verſ.* 23. 24. Exercitia matutina, quarto, part. 2. p. 109.

CAP. XXXIII. *vers.* 23, 24. Wilhelmus Perkinſius, folio volum 3. 1609.

CAP. XXXIV. *verſ.* 18. Richardus Tovvgood Baccalaureus Theologiæ, quarto. 1643.

CAP. XXXVI. *v.* 21. Ieremias Burrough, 4to. 1694. *v.* 24. 25. Iohannes Rovveus, quarto. 1656. *vers.* 25. *D.* Johannes Donnus, fol. Tomo 2. p. 271.

CAP. XLII. *verſ.* 6. Thomas Adamus, fol. pag. 921. *v.* 12. Iohannes Williamus, Epiſcopus, de Sanctorum Perſeverantia, 4to. 1628. *verſ.* 17. Georgius Eveſius, *Dominium Mortis*, octavo 1659.

CAPUT XII.

De Commentatoribus & Expoſitoribus Pſalterii.

In Expoſitione Pſalmorum Theologi Anglicani quaſi de palmâ obtinendâ laudabiliter deſudârunt, tam ii, qui partem alicujus Pſalmi enodandam ſuſceperunt, quam quibus integrum Pſalterium illuſtrare propoſitum fuit. Ac primò quidem

dem reperitur Anonymi cujuſdam explicatio, fermè ante ſeculum, Anno ſcilicet 1586. Londini in 4to. impreſſa, cujus inſcriptio Anglica hæc eſt: A right Godly and learned exposition upon the vvhole Book of Pſalms, Anonymi, London, printed, for Thomas Man, and W. Broome. Ex præſenti ſeculo tot habemus, hic Commentatores, ut, quamvis omnes laude digni ſint, Lector curioſus tamen ex pluribus ſeligere poſſit, quibus primas vel ſecundas partes decernat. Nobilitârunt autem ſuos calamos divino hoc labore, Alexander Toppius, Armiger, in folio 1619. Grorgius Wither in Præparatione ad Pſalterium, folio. 1619. Thomas Wilcock, folio 1624. D. Henricus Ainſvvorth, folio 1626. Pſalterium Latino-Saxonicum Vetus Iohannes Spelmannus edidit in 4. Londini Anno 1640. Illuſtris *D*ominus (Lord) Hatton, octavo 1647. David Dixonus, 8vo. 1645. GeorgiusAbbot, 4to. 1651. Arthurus Iackſon, quarto 1658. Edvvardus Leigh, folio 1657. D. Henricus Hammond, fol. 1659.

Abraham *W*right, folio 1661. Wilhelmus Nicholſon, Epiſcopus Gloceſtrenſis in Cythara Davidis, folio, 1662. Samuelis Woodfordi Paraphraſis, 4to. 1667. Præter hos Iohannes Vicars, Decupla in Pſalmos vulgavit, folio Londini Anno 1655. & 1660. Et Victorinus Bythnerus natione quidem Polonus, munere autem Anglus, (nam Oxoniæ olim in æde Chriſti Lingvæ HebrææPrælector fuit, ideo eum Anglis adnumero) Analyſin Pſalmorum, in 4to. cujus Rubrica ſic habet: Lyra Prophetica Davidis Regis, ſive Analyſis Critico-practica Pſalmorum; in qua omnes & ſingulæ voces Hebrææ in Pſalterio contentæ, tam Propriæ quàm Appellativæ, (nulla excepta) ad Regulas Artis revocantur, earumque ſignificationes genuinæ explicantur; elegantiæ Lingvæ propriæ evolvuntur, inſuper Harmonia Textus Hebræi, cum Paraphraſi Chaldæa & Verſione Græca LXXII. Inter-

K 2 pretum,

pretum in locis, ſententiis diſcrepantibus, fideliter confertur. Cui ad Calcem addita eſt, Brevis inſtitutio Lingvæ Hebrææ & Chaldææ, Opus novum, nec ante in tali forma tentatum, in quo quid præſtitum ſit, præfatio ad Lectorem indicabit. Londini, Typis Jacobi Flesher, Anno MDCLXIV. Paulo poſt iſte Liber in Germania recuſus eſt, in octavo. Joh. Pricæus, Tomo 5. Biblior. Criticorum, Londin. valde ſedulus eſt, in comparatione phraſiologiæ ſacræ cum auctorum Ethnicorum locutionibus. Confer Commentarium ejusdem ſuper Pſalmos in folio Londini Anno 1660. Super priores octo Pſalmos extat Johannes Dayus, quarto 1571. In priores triginta Wilh. Templeus, Eques, Latinè 8vo. 1611. Pſalmi Anglicis Rhytmis incluſi à Thoma Sternhold. Iohanne Hopkins &c. Londini proſtant in quarto Anno. 1602. Adde Joh. Duport paraphraſin metricam, 4. Cantabr 1666. Nunc ſingulatim de quolibet agendum eſt.

Pſalm. I. Totius Enucleationes ſuppeditant, Arthur Lakeus, fol. pag. 1. 1629. Richardus Baxter, Eques, 4to. 1638. Antonius Copeus, Eqves, Georgius *W*ither, 8vo. 1620. Phineas Fletcher, quarto 1632. Matthæus Storeham, quarto 1610. Samuel Smith, in Beato viro Davidis, 8vo. & 12mo. 1614. & 1638. *verſ. 1.* Antonius Anderſon, 8vo. 1581. Simon Harvvood, 8vo. 1592. *verſ. 1.2.* D.Blague, 8vo. 1604. *D.* Robertus Bolton, quarto 1631. *verſ. 2.* Thomas Watſonius, 8vo. 1657. *vers. 3.* Thomas Anyan. *D.* 4to. 1612. Iſaac Cravenus, quarto 1658. Thomas Hooker octavo. pag. 113. Joh. Rejlandus, 4to. 1663. *verſ. 5.* Dought, Anal.S. p. 113.

Pſalm. II. In totum, D. Johannes Boys, folio p. 826. Richardus Webbius, quarto 1610. *à verſ. 1. ad 5. D.* Roger-Willanus, quarto 1622. *v. 3.* Edvvardus Terryus, quarto. 1646. *verſ. 6. D.* Wilhelmus Temple, quarto 1642. in ſermon. jejun. *v. 7.* Epiſcopus Lancelotus, fol. pag. 98. *verſ.* 10.

10. Miles Smith. Epiſcopus fol. pag. *179.* D. Daniel Featlæus, pag. 95. *105.* & 439. Wilhelmus Huſſejus, 4to. 1647. Franciſcus Grey, quarto 1636. Samuel Garey, quarto 1623. *verſ. 10.* 11. partem Matthæus Barker ſermone jejunii, explicat, quarto 1656. Peter Wentvvorth, 8vo. Bezaleel Carter, 8vo. 1618. *verſ. 10. 11. 12.* Johannes Stughton, quarto 1640. Richardus Baxterus, 12mo. 1655. *verſ. 12.* Doughtej. p. 358. Analect. Sacr. D. Johannes Donnus, fol. Tomo 1. pag. 403. Wilhelmus Jenkins de Politia Principum ſoli Deo ſubjecta, Sermon. jejun. 4to. *1656.*

Pſalm. III. verſ. 8. Antonius Rudde, Epiſcopus, quarto 1608. Obadias Sedgevvicius 8vo. 1644.

Pſalm. IV. verſ. 3. Immanuel Knutton, 8vo. pag. 109. 1655. Obadias Sedgevvicius, quarto. 1647. *In partem v. 4.* Wilhelmus Caſeus, 1646. Johannes Lightfoot, Serm, jejun. quarto 1647. *verſ. 5.* Epiſcopus Edvvin Sandeſius, quarto. p. 439. Daniel Featlæus, folio. pag. 439. *verſ. 6.* Iohannes Stoughton. in Tractatu, Juſti hominis actio de verâ felicitate decem Sermonibus monſtrata, 4to 1642. Johannes Cragge, quarto, 1654. *verſ. 6. 7. 8.* Antonii Burgeſii, Pii hominis conditio, fol, inter Opera.

Pſalm. VI. In totum, Richardus Baker, Eqves, quarto 1639. Johannes Havvvard, J. U. D. & Eques, in Libello, Lacrymæ Davidis, S. Meditationes ſuper VI. XXXII. & CXXX. Pſalmos Pœnitentiales, Londini, 8vo. 1632. Germanicè hoc ſcriptum prodiit Bernæ. 1669. *12.* Antonius Cope, Eques, 4to. Robertus Rollockus, 8vo pag. 237. 1600. Johannes Knox, 8vo. 1580. D. Johannes Donnus, folio. Tomo 1. pag. 499. Archibaldus Simpſonius, 8vo. 1638. *v. 1.* Johannes Euſteleus, 8vo. 1627. *verſ. 6.* Thomas Blayferius, octavo. 1912. Richardus Steck, De odio DEi, p. 224. 4to.

Pſalm. VII. verſ. 9. Georgius Hall, Epiſcopus, octavo.

 1666.

1666. *à verſ. 11. ad 13.* Iohannes Juellus, Epiſcopus Sarisburienſis, qui Anno 1573. obiit, Operum pag. 237. 1611. *v. 14* D. Richardus Sibbſius, fol. pag. 139. *à verſ. 14. ad 16.* D. Thomas Taylor, Conceptus Romanus. fol. p. 139.

Pſalm. IIX. v. 2. Ioſeph. Mede, 3to. p. 108. 1642. & in fol. p. 41. 1664. Steph. Marshallus, Serm. jejun. 4to. 1646. *v. 3.* D. Thomas Taylor, in meditationibus de Creaturis, 8vo 1635. Qui Tractatus itidem nuperrimè in *L*ingva Germanica editus eſt, ſub titulo: Betrachtung der Creaturen/ Foreſterus, quarto. p. 149.

Pſalm. IX. In totum, Wilhelmus Bradshavv, 1629. Iohannes Boyſ, fol. pag. 871. *verſ. 2.* Joſ. Mede, quarto. pag. 155. Stephanus Marshallus, 4to. Georgius *W*ebbius, 8vo, pag. 83. 1610. *verſ. 4.* Georgius Gayus, 8vo pag. 285. & 305. *verſ. 9.* Simon Ash, S. J. 4to. 1642. Johannes Doughtej. Analect. S. pag. 360. *v. 12.* Weemſeus, in ſextum Præceptum 4to. pag. 109. *v. 16.* D. Joh. Prideaux, 4to. 1636. Robertus Barneſius, 4to. 1626. Nathanael Hardyus, Juſtitiæ Triumphus, ſive ſpoliatores ſpoliati Sermo. 4to. 1648. *verſ. 17.* Theophilus Philippus, 8vo. 1639. *verſ. 20.* Johan. Weemſeus, 4to.

Pſalm. X. *verſ. 17. 18.* Wilhelmus Burtonus, 8vo, 1598.

Pſam. *XI.* In totum, D. *W*ilhelmus Gouge, quarto *verſ. 1.* Nicolaus Byfield, in Symbol, quarto pag. 42. 1626. *v. 2. 3. 4.* Johannes King, Epiſcopus, quarto 1608. *verſ. 3.* Johannes *D*onnus in ſermone coram Rege habito, 4to. 1625, Tho. Fuller, 8vo, p. 1. 1654.

P*ſalm. XII.* In totum, Antonius Cope, Eques, 4to. *v. 1. 2.* Robertus Cleaver, 4to. pag. 45. 1610. *verſ. 3. 4.* Idem p. 57. *v. 7.* Antonius Burges, de Juſtificatione 4to. 1654.

Pſalm. XIII. vers. 1. Thomas Gataker, fol, p. 311. *v. 13.* Anton. Cope, Eq. *Pſalm,*

Pſalm. XIV. v. 1. Franciſcus Dillingham, 8vo. 1611. D. Richardus Clerk. fol. pag. 319. Wilhelmus Chillingvvorth, fol. pag. 19. 35. 1664. *verſ. 4.* Character Sævitiæ, duobus ſermonibus expreſſus, 12mo 1656. *v. 5. 6.* Johannes Dod, 4to. pag. 79. 1610. *verſ. 11.* Edvvardus Stanley, D. 8vo. 1662.

Pſalm. XV. In totum, Petrus Baro, 8vo, pag. 405. 1560. Chriſtophorus Cartvvright 4to. D. Georgius Dovvnham, Epiſcopus Derenſis, in Lectionibus, 4to. 1604, Johannes Boyſ, fol. pag. 883. Richardus Turnebullus, 4to. 1591. *à verſ. 1. ad 5.* Henricus Smith de uſuris duos ſermones emiſit, 4to pag. 92. 1657. *verſ. 2.* Johannes Weemſeus, quarto. pag. 270. Thomas Edvvardus, octavo, 1660. *verſ. 5. Weemſeus*, pag. 270. Adde Foreſterum p. 150.

Pſalm. XVI. Super integrum, Johan. Boyſ fol. p. 898. Robertus Rollock, 8vo. pag 81. Wilhelmus Auſten. fol. pag. 261. *verſ. 1.* Richardus Greenham, fol. pag. 654. *verſ. 9. 10.* Johannes Prideaux, 4to. *v. 9. 10.* Georgius Hugheſius, Serm. funer. 4to. 1642. Richardus Greenham, fol. Chriſtophorus Cartvvright, in Symbol. 8vo. pag. 198. *verſ. 11.* Wilhelmus Auſten. fol. pag. 263. *verſ. 11. & 12.* D. Robertus Sparkes, 8vo 1660. Edvvardus Willanus, 4to. p. 31. 1651. *vers. 15.* Wilh. Stone, S. f. 4to. 1623.

Pſalm. XVII. verſ. 14. Ieremias Burrough. 4to. pag. 295. *verſ. 15.* D. Wilhelmus Spurſtovv. fun. Serm, quarto 1659. Wilhelmus Colvite, vita æterna per Chriſtum. pag. 101. 4to. 1655, *v. 19.* Ioh. Froſt, fol. p. 229.

Pſalm. XVIII. In totum, *D.* Willet, ſuper 2. Sam, 22. CAPUT. *verſ. 1.* Petrus Sterry, quarto 1650. *verſ. 1. 2. 3.* Iohannes Dolbenus, quarto 1666. *v. 22.* Wilhelmus Strong, quarto pag. 371. *verſ. 23. 24.* Epiſcopus Lancelotus, fol pag. 575. *verſ. 25.* M. Richardus Steele, in diſcurſu de proprietatibus

tibus & Privilegiis viri Candidi. 8vo. 1670. Londini Anglicè *vers. 47. ad finem.* Iohannes Reynoldus, Vir eruditiſſimus & ſanctisſimus, 8vo. 1586. *vers. 48. 49.* Bartenus Holiday, quarto 1625. *vers. 50.* VVilhelmus Barlovvius, Epiſcopus, 4to. 1606. Gilbertus Sheldon, ex Epiſcopatu Londinenſi, cui præerat An. 1660, in Archiepiſcopatum Cantuarienſem translatus A. 1663.) quarto 1660. Iohannes Williamus, in Tract. Chriſti Salus de Cœlis, 4to. 1647. Richardus Feltvvel, quarto, 1660. Joh. Lyngveus, 4to. 1667.

Pſalm. XIX. In totum Iohannes Boyſ, fol pag. 791. *v. 2.* Edvvardus Evans, quarto, 1620. *vers. 12.* Obadias Sedgevvicius, Anatomia ſecretorum peccatorum, 4to. 1660. *vers. 13.* Anatomia Candoris. idem ibidem, pag. 176. D. Robertus Sanderſon, fol. part. 2. pag. 65. Alexander Spicerus, 8vo. 1616. *verſ. 12. 13.* Antonius Burgeſius, fol. pag. 70. part. 1. Ralph Brovvnrig, Epiſcopus fol. 2do. volum. vers. 14. Arthur Lakeus Epiſcopus *verſ. 15.* Robertus Johnſonus, Doctor Davidis, quarto 1609.

Pſalm. XX. Vers. 1. ad 7. Nicol. Bovvnd, 4to. 1630.

Pſalm. XXI Vers. 1. D. Daniel Featly, fol. Iohannnes Philippus, 4to. *à vers. 1 ad 4.* Epiſcopus Lancelotus, fol. pag. 591. Georgius Philippi, Gaudium Iſraelis. octavo 1594. *vers 3.* Thomas Carleſius, quarto. 1661. Edvvardus Botelerus, 9vo. 1662. *v. 6.* Sebaſtian Benefield, quarto, 1611. *v. 6. 7.* Wilhelmus Laudus, Archiepiſcopus Cantuarienſis, 8vo. p. 47. 1651.

Pſalm. XXII. Vers. 1. Ioſeph Symondus, de deſertarum animarum caſu & curatione, octavo 1639. *vers. 12.* D. Andreas Dominicus, in die Nefaſto, quarto 1662. *vers. 28.* De Potentia Dei, Richardus Stock, quarto p. 230.

Pſalm. XXIII. Super totum, Petrus Baro, octavo. pag. 466. Iohannes Hooper, Epiſcopus, octavo 1562. & quarto

1580

Digitized by Google

1580. Samuel Smith, 8vo. 1625. Thomas Iackſon, octavo. 1603. Robertus Rollock, 8vo· pag. 323. Antonius Cope, Eques,quarto.Richardus Baker, Eques,p. 1. Obadias Sedgevvicius, 4to. *verſ. 4.* Joh. Prime, 8vo. 1588.

Pſalm. XXIV. In totum Johannes Boys, folio. p. 909. *vers. 21.* Doughtej. Anal. S. p. 363.

Pſalm. XXV. In totum Robertus Moſſomus, folio pag. 1. 1657. Archibaldus Sympſonius,octavo.pag. 242. *verſ. 7.* Thomas Fuller, octavo. 1657. *vers. 11.* Antonius Palmer, 8vo. pag. 1. 1658. *v. 15.* Joſephus Simondus,octavo.pag. 1. 1653. *Vers. 22.* Samuelis Faucet.Sermo opportunus in turbulento tempore,quarto.

Pſalm XXVI. vers. 2. Antonius Burgeſius, fol. pag. 78. *vers. 6.* Jſaac. Bargrave D. quarto 1624. Doughtej. Anal. S. pag. 366.

Pſalm XXVII. Super totum, Richardus Baker, Eques. Thomas Peirſon, quarto. 1647. *Verſ. 4.* Thomas Playfer, octavo 1612. Robertus Abbotus, quarto. pag. 1. 1623. Robertus Moſſomus, fol. pag. 545. Johannes Dayus, quarto. 1623. D. Philippus Hodſon. quarto. 1621. Wilhelmus Struther, quarto. 1633, D. Richardus Sibbſius, Defectio à Deo,octavo. 1639. *verſ. 8.* Idem fol. p. 137. *verſ. 10.* D. Sanderſon, fol. part. 2. p. 273.

Pſalm XXVIII. verſ. 11. Ephraim Udal, 4to. 1647.

Pſalm. XXX. Super totum Richardus Baker, Eques, quarto. pag. 63. *verſ. 2.* D. Wilhelmus Gouge, quarto. p. 190.

Pſalm. XXXI. verſ. 1. ad. 21. Edvvardus Daltonus, 4to 1609. *v. 21.* D. Petrus Heylin, 4to 1661. Rob. Abbot, vicarius Cranebrucenſis in Cantio, quarto. 1626. *v. 23.* Th. Tuke, 8vo. 1664. *v. 24.* Th. Yong, S. J. 4to, 1643. Simon Ash. 4to.

Pſalm. XXXII. In totum, Antonius Cope, Eques, 4to.

Digitized by Google

D. Iohannes Donnus, fol. Tomo. 1. pag. 560. Iohannes Hayvvard, Eques, in Lacrymis Davidis, octavo. p. 108. Ricsa Baker, Eques, quarto. pag. 23. Archib. Symſonius, quarto pag. 79. Robertus Rollock, octavo pag. 135. D. Thome. Taylor, quarto. 1627 *verſ. 1.* Jerem. Burrough, Remiſſio Evangelica, quarto. 1668. *verſ. 1. 2.* Antonius Burgeſius, fol. part. 2. pag, 51. & 37. *verſ. 5.* Epiſcopus Lakeus, folio pag. 133. D. Henricus King, Epiſcopus Ciceſtrenſis, quarto 1625. Idem Pſalterium Davidis metro Anglicano incluſit, uti hodie in Eccleſiis Anglicis cantatur. Chriſtophorus Love, quarto 1657. *verſ. 6. part.* D. Thomas Playfer, octavo, pag. 303. Benjamin Hintonus, quarto pag. 165. Thomas Watſon. octavo 1666. *verſ. 11.* Wilhelmus Moorus, octavo 1657. Zacharias Fogan. in Tractatu de gaudio vitæ Chriſtiani 8vo. 1653.

Pſalm. XXXIII. verſ. 1. part. Nathanael Homes, 4to. 1656. D. Sedgevvicii Expoſitio in Palmum cum Notis.

Pſalm. XXXIV. In totum, Richardus Baker, Eq. 4to. p. 99. *verſ. 7.* Johannes Bayle, cuſtos Angelorum, quarto. 1630. *Vers. 8.* D. Georgius Webbius. octavo 1610. pag. 1. Robertus Dingley, Divini guſtus immenſurabilis bonitatis, octavo 1651. *verſ. 11.* Johannis Daji horologium, p. 5. 1614. Richardus Stock, de Veritate Dei, quarto, pag. 143. 1640. Thomas Gataker, quarto. D. Iohannes Donnus, fol. Tomo 2. pag, 430. *verſ. 14.* Zacharias Crofton, quarto. 1660. *vers. 19.* Gilberti Primiroſii mala viri pii, & Domini Liberatio, Serm. 9. quarto. 1625. Henricus Smith, tentamen pii hominis, quarto. pag. 230. 1657. Richardus Webbius, quarto, 1616.

Pſalm. XXXV. verſ. 3. Thomas Adamus, fol. pag. 898. *verſ. 13.* Arthurus Hildersham, 4to. 1633. *verſ. 21.* Doughtej. Anal. S. pag. 369.

Pſal.

Pſalm. XXXVI. *verſ.* 7. 8. WilhelmusSedgevvicius, Tractatu, Coruſcationes quædam è lumine Solis & Lunæ de Excellentia amoris Dei, 8vo. p. 117. 33. An. 1648.

Pſalm. XXXVII. In totum, Meditatio Anonymi, 8vo 1625. *verſ.* 3. Richardus Reek, Fides unita bonis Operibus. quarto, 1630. *verſ.* 4. Thomas Playfer, octavo pag. 1. *verſ.* 5. Samuel Page, quarto. pag. 79. *verſ.* 13. Thomas Baker, impii hominis forma illuſa. 12mo. 1656. *verſ.* 16. Timothæus Pluner, octavo. 1622. *verſ.* 25. Richardus Jacobus, quarto 1632. Johannes Gore, quarto. *verſ.* 35. 36. 37. Dr. Fad. quarto pag. 81. 1627. *verſ.* 37. D. Iohannes Chadvvick, 1614. Richardus Parrus, Serm. fun. Nath. Cannon. octavo, 1616. Samuel Smith, octavo, 1620, D. Nathanael Hardy, Serm. fun. quarto 1649. Thomas Watſon, octavo Thomas Fuller, octavo, 1653. *verſ.* 37. 38. Iohannes Whitlock, Sermon. fun. quarto 1659. *verſ.* 40. ThomasPalmer, quarto.

Pſalm. XXXVIII. In totum, Archibald. Simpſon. 4to. pag. 137. Richardus Baker. Eques, quarto. Samuel Bird, octavo 1598. *verſ.* 2. Johannes Sanford, octavo. 1604 *verſ.* 2. 3. 4. D. Johannes Donnus, fol. Tomo 2. p. 158. *verſ.* 5. 6. 7. Wilhelm. Brough. D. 8vo. p. 419.

Pſalm. XXXIX. Super totum, Robertus Rollock, 4to. pag. 202. Antonius Cope, Eques, 8vo. *verſ.* 1. Johannes Weemſeus, quarto pag. 225. Edvvardus Reyner, octavo. 1656. Iohannes Brinsley, frænum Lingvæ, 8vo. 1664. *v.* 5. D. Johannes Preſton, Serm. fun. quarto 1615. Wilhelmus Reynoldus, quarto, 1658. Richardu[illegible]hmann. D. 4to. 1661. Griffith William[illegible]iſco[illegible] Edmund[illegible] fie d, Serm. fun. quart[illegible] Hardy 1659. Samuel Purch[illegible]519. dus Sy[illegible] Serm[illegible]Annc[illegible]

1658. *v.6.* Joh. Angelus, 8vo. p. 199. 1659. *v. 9.* Thomas Burrough, Remedium dolorum, 4to 1662. Jeremias Borrough. quarto 1657. Wilhelmus Couldvvell, 8vo. 1660. Samuel Fisher, 8vo. pag. 1. 1657. Thomas Brook, octavo, *verſ. 11.* Timotheus Oldman, Serm. fun. octavo 1619. *verſ. 12.* Chriſtophorus Edmondſon, vox Peregrinatoris, 12mo. 1664. In *vers. 12.* partem, Thomas Taylor, D, Serm. fun. 8vo. 1622. *V. 12, 13.* Epiſc. Lake, fol.

Pſalm. XL. In totum, Robertus Bruceus, quarto. pag. 31. 1617. Iohannes Barlovvius.

Pſalm. XLI. Super integrum, Henricus Bedelius, 8vo. 1572. *verſ.* 1. Iohannes *W*eemſeus, quarto. pag. 236. *Vers,* 4. Robertus Sheringham, quarto 1645. *vers. 10.* Doughtej. *A*nalect. S. pag. 372. *vers. 11. 12. 13.* Wilhelmus Burton. quarto, p. 203.

Pſalm. XLII. Super totum, Robertus Rollock, 8vo. p. 219. Wilhelmus Bloyſ, octavo. 1632. *vers. 1.* Nathanael Culvervvell, anima ſuſpirans, 4to, pag. 65. Tractatuum 1669. Oxonii editorum, *verſ. 3.* Guilielm. Inneſius, in faſciculo Myrrhæ, octavo 1620. *verſ. 4.* Samuel Pricæus, quarto 1626. *vers. 5.* Brianus Duppa, Epiſcopus, quarto 1648. Richardus Sibbſius D. fol. pag. 21. 205. Johannes Readinus, octavo. 1627. *vers, 5. & 11.* Iohannes *A*brenethy, *D*olor Impatientiæ in Tractata inſcripto, Chriſtianus & Cœleſtis *L*iber &c. 4to. p. 232. 1630. Iohannes Collinius. 4to. Johannes Durand. 8vo 1653. Wilhelmus Bridges, 4to *vers. 6.* Iohannes Boyſ, quarto pag. 197. *Vers. 11.* Chriſtophorus Love, quarto. pag. 1. D. Richardus Sibbſius, Conflictus animæ, 8vo. 1658.

Pſalm. XLIV. vers. 18. Thomas Brook, quarto Matthæus Wren, Epiſcopus, quarto. 1662.

Pſalm. XLV. In totum, Iohannes Boyſ. fol. pag. 920.

Verſ.

Vers 5. D. Johannes Wall, Triumphus Chriſti, quarto 1627. *vers. 6.* Wilhelmus Eyre, quarto 1652. *vers. 7.* Henricus Smith. Memoriale pro Magiſtratu, quarto. p. 524. & 526, 1599. *A. verſ. 10. ad finem.* Andreas Willetus, de Conjugio Salomonis quarto. 1612. *vers. 13. 14. 15.* *D.* Georgius Webbius, octavo *v. 16.* Iohannes Shavve, filia Regis, 4to. 1650.

Pſalm. XLVI. verſ. 1. Georgius Gipſius S. J. 4to, 1645. *vers. 5.* Thomas Watſon, quarto 1662. *à verſ. 1. ad 11.* Johannes King, Epiſcopus. *verſ. 7.* Iohannes Stricklandus, 4to. 1644. *verſ. 8.* Epiſcopus Georgius, Hallus, quarto pag. 88. 1660.

Pſalm. XLVII. In totum, Iohannes Boyſ. fol. p. 93. *Vers 10.* Epiſcopus Andreas, fol. volum. ult. p. 555. *verſ. 4.* D. Wilhelmus Brough. Sermo in die Aſcenſionis *D*omini habitus 8vo. p. 154. *vers. 9.* part. Epiſc. Edvvard Reynold. Scuta ſuper terra, quarto 1626.

Pſalm. XLVIII. v. 1. 2. Johannes Weemſeus, quarto. pag. 19. *verſ. 7. 8.* Thomæ Gatakeri anniverſarium memoriale Angliæ ab Hiſpanica invaſione liberatæ. quarto. 1626. *verſ. 12. 13. 14.* Georgii Androſii Compaſſus Sionis 4to.

Pſalm. XLIX. In totum, Robertus Rollock. 8vo. pag. 61. *v. 12.* Samuel Hieron, Tomo 1. pag. 449. *verſ. 20.* Franciſcus Cheynelius, S. J. quarto 1646. *vers. 22.* Iohan. Hayvard, Eques, fortis adjutor 8vo. 1637.

Pſalm. L. Super totum, Samuel *P*age, quarto. 1645. *rs. 5.* Iohannes Brinslei, quarto. *Vers. 14.* Ioſephus Me- ,fol. *Verſ. 14. 15.* Religio Chriſtiana, 4to. pag. 249. *vers. 15.* hardus Montague, Epiſcopus. quarto. Iohannes Squire- quarto. 1637. Peter du Moulin, 8vo. Georgius Dovvn- , quarto 1640. Johannes Grant, quarto 1642, *Vers.* piſcopus *L*ake fol. pag. 1 & 4. *vers. 21, 22. 23.* Paulus

Bayneus, quarto 1634. *v. 22.* Johannes Hayvvard, Eques, fortis adjutor, 8vo. *vers. 23.* Abraham Brovvne, quarto. 1623. Johannes Bond, 4to. *vers. 23.* Iohannes Angelus, de recta converſationis Inſtructione, Serm. 2. 80. p. 155.

Pſalm. LI. In totum Robertus Rollock, 8vo, pag. 293. Epiſcopus Lake, fol. pag. 53. Antonius Cope, Eques, 4to. Wilhelmus Cooper. fol. 1629, Nathan. Snapeus, quarto. 1637. Richardus Baker, Eques, 4to, Samuel Hieronus, fol. Tom. 1. pag. 59. Archibaldus Simpſonius, 8vo. pag. 201. Samuel Page, quarto, Georgius Eſthey, 4to. 1603. Samuel Smith, de *Davidis* pœnitentiâ, 8vo. I. Benneti Meditatio de verè pœnitenti 8vo. 1625. Super Pſalmi hujus inſcriptionem, Weemſeus, 4to. pag. 166. Robertus Cleaver, 4to. Samuel Wright, 4to. pag. 83. 1612. *vers. 1. ad 4.* Nicolaus Gould. 8vo. 1595. *à verſ. 1. ad 6.* Samuel Wright. pag. 109. *verſ. 1. ad 7.* Arthurus Hildersham, in Prælectionibus. *v. 3.* Wilhelmus Brough. D. Meditatio Pœnitentialis. p. 1. 8vo. D. Richardus Clerk, fol. pag 3 .17. *Verſ. 7.* D. Iohan. *Don*nus, Tom. 1, pag. 639. *vers. 9.* Antonius Burgeſius, de Iuſtificatione, quarto pag. 222. *vers. 10.* Daniel Pricæus, 4to. 1610. *Verſ. 15.* D. Iohannes Boyſius. fol. pag. 5. *v. 16. 17.* Iohannes Shavv. quarto. 1643, *vers 17.* Thomas Williamſon. Serm. fun. quarto, 1630, D. Richardus Lee Cor humilitatum & contritum, quarto 1663. Samuel Torshellus, quarto. p. 99. Franciſcus Robertus, S. I. 4to. 1647. D. Franc. Wallſal, 4to. 1661. *verſ. 18.* Thomas Barton. *Davidis* Preces Eccleſiaſticæ, quarto 1649.

Pſalm. LII. verſ. 1. Edvvard. Hinton. 4to. 1651.

Pſalm. LIII. verſ. 1. Thomas Careus. octavo. 1605. Johannes Wingfield, 12mo 1634. *verſ. 6. 7.* D. Iohannes Dolben, 4to. 1665. *verſ. 6.* D. Henricus King, quarto. *v. 7. 8.* Henricus Burton, quarto. 1648.

Pſalm.

Digitized by Google

Pſalm. LIV. vers. 4. Iohannis Abrenethy cor tremulum, in Chriſtiano & cœleſti Tractatu, pag. 322. quarto. *v. 6. D.* Iohannes Ravvlinſon. quarto 1625. Griffith. Williamus, Henricus King. quarto. 1662. *V. 6. 7* Iohannes *D*olbenius, 4to. 1665. *v. 17.* D. Iohannes *D*onnus. fol. volum. ult p. 89.

Pſalm. LVII. In totum, Ioh. Boyſ. fol. pag. 84. *v. 9.* Iohannes *A*ngierus, Media ad meliorandum Cor, octavo. pag. 204. 1662.

Pſalm. LVIII. verſ. 4. Thomas Adamus, fol, pag. 888. *Verſ. 9.* Georgius Walker, S. *I.* 4to. 1645. *vers 11.* Iohannes Hinckley, 8vo. p. 153.

Pſalm. LIX. vers. 16. Humfredus Sydenham, quarto, 1630.

Pſalm. LX. vers. 1. Georgius Hall. 4to. pag. 5. *vers. 2.* *I*ohannes Brinslei. quarto. *verſ. 8.* Wilhelmus Loe, quarto 1623.

Pſalm. LXI. verſ. 8. Exercitia Matutina, 4to, parte 2. p. 426. 1661.

Pſalm. LXII. In totum Robertus Rollock, 8vo. pag. 361. Iohannes Hooper, Epiſcopus, quarto. pag. 44. 1580. Confer. M. Ley. in Exercitiis matutinis, quarto p. 41, 1664. Epiſcopus Lake, quarto, D. Iohannes Donnus, fol. pag. 643. *vers. 10.* Humfr. Sydenham, *D*ivitis præmonitio, 4to 1630. *vers. 11. 12.* Epiſcopus Lake, pag. 87. *vers. 8.* Iohan. Parræus Decanus Dublinenſis, in Piis Reflexionibus Pentecoſtalibus, 8vo p. 300. 1668.

Pſalm. LXIII. Vers 1. 2. Epiſcopus Lake, fol. *Vers. 6.* Robertus Shelford. quarto p. 1. 1635. *vers. 7.* D. Ioh. Donn. fol. Tomo 1. pag. 663. *V. 8.* Alexandri Pringle, ſuſtentaculum in anguſtiis. 8vo. 1657. *vers. 9. 10.* *D*, Daniel Featlæus p. 13.

Pſalm.

Digitized by Google

Pſalm. LXIV. v. 4. ad 11. Thomas Cooper, 4to. *Vers.* 10. D. Donnus. fol. Tomo. 1, pag. 695.

Pſalm. LXV. In totum, Robertus Rolleck, octavo. p. 575. *vers. 5.* Iohannes Bewick, S. I. quarto. 1634. Thomas Coleman. S. I. quarto 1644. D. Donnus fol o. Tomo 1. pag. 683. Wilhelmus Carter, S. I. 4to. 1647. *In partem v. 5.* Vox DEI terribilis ad Civitatem, Thomæ Vincentii, 8vo. 1647.

Pſalm. LXVI. verſ. 3. D. Donnus, folio Tomo 1. pag. 659. *vers. 12.* Doughejus. Analect. Sacr. octavo. pag. 377. Thomas Adamus, folio. pag. 65. *verſ. 13.* Idem ibidem. pag. 622. *Verſ. 16.* Sam. Heskins. 8vo. 1654.

Pſalm. LXVII. In totum, Iohannes Boyſ, folio pag. 42. *verſ. 3. 4.* Iohan. Iuell, Epiſcopus, folio. pag. 226. *vers. 6.* Theophilus Field, Epiſc. 8vo. 1624.

Pſalm. LXVIII. In totum, Iohannes Boys, folio. pag. 513. Richardus Robinſon, quarto 1658. *verſ. 1.* Thomæ Playferi, Cæſaris Superſcriptio, Conciuncula, coram Iacobo Rege Britanniæ, & Chriſtiano, Rege Daniæ 4to. 1606. *verſ. 1. 2.* Thomas Caſeus, S. I. quarto 1646. Wilhelm. Bridgeſius, octavo *verſ. 9.* Samuel Page, quarto pag. 158. *verſ. 12.* Franciſci Roberti Fiſcus divinæ Providentiæ, albo & nigro colore ſignatus. Sermon. fun. qaurto. 1657. *verſ. 17.* Iohannes Edverard. D. octavo. pag. 367. *verſ. 18.* Epiſcopus Lancelotus. folio, pag. 662. *verſ. 20.* Epiſcopus Hallus, folio. Tomo 2. pag. 251. 1661. *verſ. 20.* D. Donnus. S. f. folio volum. ult. pag. 3937. Iohannes Goodwin. Sermon. fun. octavo 1641. *vers. 10.* Epiſcopus Hallus Tomo. 2. pag. 344. Thomas Wall, Character inimicorum Eccleſiæ octavo 1657. & 1662. Dought. p. 174.

Pſalm. LXIX. Intotum Richardus Robinſon, quarto. *v.* 4.

4. Thomas Wilſon, 4to. 1641. *verſ. 9.* Iohannes Iuell, Epiſcopus fol, p. 185. *verſ. 10.* Iohannes May. octavo 1609. *v. 23.* Chriſtophorus Styles.

Pſalm. LXXI. Super totum, Richardus Robinſon, 4to *verſ. 6.* Doughtej. p. 379. Anal. S.

Pſam. LXXII. Super totum Richardus Robinſon, 4to. *vers. 1.* Wilhelmus Laudus Archiepiſcopus, octavo. pag. 287. 1651. *verſ. 1. 2. 3.* Ioſephus Caryl, 4to. 1643. *verſ. 4.* Edvvardus Boteler, 8vo, *verſ. 6.* Ralph Robinſon, octavo. pag. 351. 1656. Idem quarto, pag. 222. 1660. *v. 15.* Johannes Brinslej. 4to. *v. 17.* Guilielmi Burt, Collegii Wintonienſis Cuſtodis, Concio ad Clerum, pro gradu Doctorali, Oxonii, 8vo, 1659. *verſ. 18. 19.* Nicolaus Byfield, octavo. pag. 24.

Pſalm. LXXIII. In totum, Edvvardus Parræus, Epiſcopus, 8vo. 1660. Antonius Cope, Eques. quarto *verſ. 1.* Simeon Ash, quarto 1647. *verſ. 21.* Johannes Abrenethy, Dolor Impatientiæ, libro ſuperius citato, quarto, pag. 322. *verſ. 21. 22. 23.* Johannes Cardellus, S. J. 4to. 1649. *verſ. 24.* Johannes Barlovv. S.F. 1619. folio, 32. Ralph Robinſon, Serm. fun. 4to. 1654. *verſ. 24. 25. 26.* Zacharias Bond, octavo 1627. *verſ. 25.* D. Daniel Feathlæus, folio. pag. 537. Iohannes Gore, 4to. 1639. *D.* Edmund *L*ayfield, Serm fun. Animæ ſolamen, 4to. 1632. Richardus Harvvood, 4to. 1644. *vers. 25. 26.* Samuel Annesley, 4to. 1655. *verſ. 26.* M. Georgius Svvinnock, quarto. 1663. *verſ. 28.* Ralph Brovvnrig, Epiſcopus, folio. pag. 586. D. Richardus Sibbſius, Conclusum Davidis, 8vo, pag. 129. Wilhelmus Strong, quarto. pag. 133.

Pſalm. LXXIV. verſ. 19. 20. Johannes Langley, S. J. quarto. 1644. *verſ. 20.* Franciſcus Taylor, S. J. quarto. 1645, *v. 22.* Wilhelmus Laud. Archiep. 8vo. p. 19. 1651. Ioh. Gaudenus, Epiſc. 8vo. 1659.

Digitized by Google

tibus & Privilegiis viri Candidi. 8vo. 1670. Londini Anglicè *vers.* 47. *ad finem.* Iohannes Reynoldus, Vir eruditiſſimus & ſanctisſimus, 8vo. 1586. *vers.* 48. 49. Bartenus Holiday, quarto 1625. *vers.* 50. VVilhelmus Barlovvius, Epiſcopus, 4to. 1606. Gilbertus Sheldon, ex Epiſcopatu Londinenſi, cui præerat An. 1660, in Archiepiſcopatum Cantuarienſem translatus A. 1663.) quarto 1660. Iohannes Williamus, in Tract. Chriſti Salus de Cœlis, 4to. 1647, Richardus Feltvvel, quarto, 1660. Joh. Lyngveus, 4to. 1667.

Pſalm. XIX. In totum Iohannes Boyſ, fol pag. 791. *v.* 2. Edvvardus Evans, quarto, 1620. *vers.* 12. Obadias Sedgevvicius, Anatomia ſecretorum peccatorum, 4to. 1660. *vers.* 13. Anatomia Candoris. idem ibidem, pag. 176. D. Robertus Sanderſon, fol. part. 2. pag. 65. Alexander Spicerus, 8vo. 1616. *verſ.* 12. 13. Antonius Burgeſius, fol. pag. 70. part. 1. Ralph Brovvnrig, Epiſcopus fol. 2do. volum. vers. 14. Arthur Lakeus Epiſcopus *verſ.* 15. Robertus Johnſonus, Doctor Davidis, quarto 1609.

Pſalm. XX. Vers. 1. *ad* 7. Nicol. Bovvnd, 4to. 1630.

Pſalm. XXI Vers. 1. D. Daniel Featly, fol. Iohannnes Philippus, 4to. *à vers.* 1 *ad* 4. Epiſcopus Lancelotus, fol. pag. 591. Georgius Philippi, Gaudium Iſraelis. octavo 1594. *vers* 3. Thomas Carleſius, quarto. 1661. Edvvardus Botelerus, 9vo. 1662. *v.* 6. Sebaſtian Benefield, quarto, 1611. *v.* 6. 7. *W*ilhelmus Laudus, Archiepiſcopus Cantuarienſis, 8vo, p. 47. 1651.

Pſalm. XXII. Vers. 1. Ioſeph Symondus, de deſertarum animarum caſu & curatione, octavo 1639. *vers.* 12. D. Andreas Dominicus, in die Nefaſto, quarto 1661. *vers.* 28. *De* Potentia Dei, Richardus Stock, quarto p. 230.

Pſalm. XXIII. Super totum, Petrus Baro, octavo. pag. 466. Iohannes Hooper, Epiſcopus, octavo 1562. & quarto

1580

Digitized by Google

1580. Samuel Smith, 8vo. 1625. Thomas Iackſon, octavo. 1603. Robertus Rollock, 8vo pag. 323. Antonius Cope, Eques,quarto.Richardus Baker, Eques,p. 1. Obadias Sedgevvicius, 4to. *verſ. 4.* Joh. Prime, 8vo. 1588.

Pſalm. XXIV. In totum Johannes Boys, folio. p. 909. *vers. 21.* Doughtej. Anal. S. p. 363.

Pſalm. XXV. In totum Robertus Moſſomus, folio pag. 1. 1657. Archibaldus Sympſonius,octavo.pag. 242. *verſ. 7.* Thomas Fuller, octavo. 1657. *vers. 11.* Antonius Palmer, 8vo. pag. 1. 1658. *v. 15.* Joſephus Simondus,octavo.pag. 1. 1653. *Vers. 22.* Samuelis Faucet.Sermo opportunus in turbulento tempore,quarto.

Pſalm XXVI. vers. 2. Antonius Burgeſius, fol. pag. 78. *vers. 6.* Jſaac. Bargrave D. quarto 1624. Doughtej. Anal. S. pag. 366.

Pſalm XXVII. Super totum, Richardus Baker, Eques. Thomas Peirſon, quarto.1647. *Verſ. 4.* Thomas Playfer, octavo 1612. Robertus Abbotus, quarto. pag. 1.1623.Robertus Moſſomus, fol. pag. 545. Johannes Dayus, quarto. 1623. D. Philippus Hodſon. quarto. 1621. Wilhelmus Struther, quarto.1633, D. Richardus Sibbſius, Defectio à Deo,octavo.1639. *verſ. 8.* Idem fol. p. 137. *verſ. 10.* D. Sanderſon, fol. part. 2. p. 273.

Pſalm XXVIII. verſ. 11. Ephraim Udal, 4to. 1647.

Pſalm. XXX. Super totum Richardus Baker, Eques, quarto., pag. 63. *verſ. 2.* D. Wilhelmus Gouge, quarto. p. 190.

Pſalm. XXXI. verſ. 1. ad. 21. Edvvardus Daltonus, 4to 1609. *v. 21.* D.Petrus Heylin, 4to 1661. Rob. Abbot, vicarius Cranebrucenſis in Cantio, quarto. 1626. *v. 23.* Th. Tuke, 8vo.1664. *v. 24.* Th. Yong, S. J. 4to, 1643. Simon Ash. 4to.

Pſalm. XXXII. In totum, Antonius Cope, Eques, 4to.

D. Iohannes Donnus, fol. Tomo. 1. pag. 560. Iohannes Hayvvard, Eques, in Lacrymis Davidis, octavo. p. 108. Ricsa Baker, Eques, quarto. pag. 23. Archib. Symſonius, quarto pag. 79. Robertus Rollock, octavo pag. 135. D. Thome. Taylor, quarto. 1627 *verſ. 1.* Jerem. Burrough, Remiſſio Evangelica, quarto. 1668. *verſ. 1. 2.* Antonius Burgeſius, fol. part. 2. pag, 51. & 37. *verſ.* 5. Epiſcopus Lakeus, folio pag. 233. D. Henricus King, Epiſcopus Ciceſtrenſis, quarto 1625. Idem Pſalterium Davidis metro Anglicano incluſit, uti hodie in Eccleſiis Anglicis cantatur. Chriſtophorus Love, quarto 1657. *verſ. 6. part.* D. Thomas Playfer, octavo, pag. 303. Benjamin Hintonus, quarto pag. 165. Thomas Watſon. octavo 1666. *verſ. 11.* Wilhelmus Moorus, octavo 1657. Zacharias Bogan. in Tractatu de gaudio vitæ Chriſtiani 8vo. 1653.

Pſalm. XXXIII. verſ. 1. part. Nathanael Homes, 4to. 1656. D. Sedgevvicii Expoſitio in Palmum cum Notis.

Pſalm. XXXIV. In totum, Richardus Baker, Eq. 4to. p. 99. *verſ. 7.* Johannes Bayle, cuſtos Angelorum, quarto. 1630. *Vers. 8.* D. Georgius Webbius. octavo 1610. pag. 1. Robertus Dingley, Divini guſtus immenſurabilis bonitatis, octavo 1651. *verſ. 11.* Johannis Daji horologium, p. 5. 1614. Richardus Stock, de Veritate Dei, quarto, pag. 143. 1640. Thomas Gataker, quarto. D. Iohannes Donnus, fol. Tomo 2. pag, 430. *verſ. 14.* Zacharias Crofton, quarto. 1660. *vers. 19.* Gilberti Primiroſii mala viri pii, & Domini Liberatio, Serm. 9. quarto. 1625. Henricus Smith, tentamen pii hominis, quarto. pag. 230. 1657. Richardus Webbius, quarto, 1616.

Pſalm. XXXV. verſ. 3. Thomas Adamus, fol. pag. 898. *verſ. 13.* Arthurus Hildersham, 4to. 1633. *verſ. 21.* Doughtej. Anal. S. pag. 369.

Pſal.

Pſalm. XXXVI. *verſ.* 7. 8. Wilhelmus Sedgewicius, Tractatu, Coruſcationes quædam è lumine Solis & Lunæ de Excellentia amoris Dei, 8vo. p. 117. 33. An. 1648.

Pſalm. XXXVII. In totum, Meditatio Anonymi, 8vo 1625. *verſ.* 3. Richardus Reek, Fides unita bonis Operibus. quarto, 1630. *verſ.* 4. Thomas Playfer, octavo pag. 1. *verſ.* 5. Samuel Page, quarto. pag. 79. *verſ.* 13. Thomas Baker, impii hominis forma illuſa. 12mo. 1656. *verſ.* 16. Timothæus Pluner, octavo. 1622. *verſ.* 25. Richardus Jacobus, quarto 1632. Johannes Gore, quarto. *vers.* 35. 36. 37. Dr. Ead. quarto pag. 81. 1627. *verſ.* 37. D. Iohannes Chadvvick, 1614. Richardus Parrus, Serm. fun. Nath. Cannon. octavo, 1616. Samuel Smith, octavo, 1620, D. Nathanael Hardy, Serm. fun. quarto 1649. Thomas Watſon, octavo Thomas Fuller, octavo, 1653. *verſ.* 37. 38. Iohannes Whitlock, Sermon. fun. quarto 1659. *verſ.* 40. Thomas Palmer, quarto.

Pſalm. XXXVIII. In totum, Archibald. Simpſon. 4to. pag. 137. Richardus Baker. Eques, quarto. Samuel Bird, octavo 1598. *verſ.* 2. Johannes Sanford, octavo. 1604 *verſ.* 2. 3. 4. D. Johannes Donnus, fol. Tomo 2. p. 158. *verſ.* 5. 6. 7. Wilhelm. Brough. D. 8vo. p. 419.

Pſalm. XXXIX. Super totum, Robertus Rollock, 4to. pag. 202. Antonius Cope, Eques, 8vo. *verſ.* 1. Johannes Weemſeus, quarto pag. 225. Edvvardus Reyner, octavo. 1656. Iohannes Brinsley, frænum Lingvæ, 8vo. 1664. *v.* 5. D. Johannes Preſton, Serm. fun. quarto 1615. Wilhelmus Reynoldus, quarto, 1658. Richardus Henchmann. D. 4to. 1661. Griffith Williamus, Epiſcopus fol. D. Edmund Layfie d, Serm. fun. quarto. 1630. Nathanael Hardy, S. un. 1659. Samuel Purchaſius, Serm. fun. 8vo. 1619. Hunfredus Sydenham, Serm. fun. quarto 1636. Iohannes Whitlock

 quarto,

1658. *v. 6.* Joh. Angelus, 8vo. p. 199. 1659. *v. 9.* Thomas Burrough, Remedium dolorum, 4to 1662. Jeremias Borrough. quarto 1657. Wilhelmus Couldvvell, 8vo. 1660. Samuel Fisher, 8vo. pag. 1. 1657. Thomas Brook, octavo, *verſ. 11.* Timotheus Oldman, Serm. fun. octavo 1619. *verſ. 12.* Chriſtophorus Edmondſon, vox Peregrinatoris, 12mo. 1664. In *vers. 12.* partem, Thomas Taylor, D, Serm. fun. 8vo. 1622. *V. 12, 13.* Epiſc. Lake, fol.

Pſalm. XL. In totum, Robertus Bruceus, quarto. pag. 31. 1617. Iohannes Barlovvius.

Pſalm. XLI. Super integrum, Henricus Bedelius, 8vo. 1572. *verſ.* 1. Iohannes Weemſeus, quarto. pag. 236. *Vers.* 4. Robertus Sheringham, quarto 1645. *vers. 10.* Doughtej. *Analect.* S. pag. 372. *vers. 11. 12. 13.* Wilhelmus Burton. quarto, p. 203.

Pſalm. XLII. Super totum, Robertus Rollock, 8vo. p. 229. Wilhelmus Bloyſ, octavo. 1632. *vers. 1.* Nathanael Culvervvell, anima ſuſpirans, 4to, pag. 65. Tractatuum 1669. Oxonii editorum, *verſ. 3.* Guilielm. Inneſius, in faſciculo Myrrhæ, octavo 1620. *verſ. 4.* Samuel Pricæus, quarto 1626. *vers. 5.* Brianus Duppa, Epiſcopus, quarto 1648. Richardus Sibbſius D. fol. pag. 21. 205. Johannes Readinus, octavo. 1627. *vers. 5. & 11.* Iohannes Abrenethy, Dolor Impatientiæ in Tractata inſcripto, Chriſtianus & Cœleſtis Liber &c. 4to. p. 232. 1630. Iohannes Collinius. 4to. Johannes Durand. 8vo 1653. Wilhelmus Bridges, 4to *vers. 6.* Iohannes Boyſ, quarto pag. 197. *Vers. 11.* Chriſtophorus Love, quarto. pag. 1. D. Richardus Sibbſius, Conflictus animæ, 8vo. 1658.

Pſalm. XLIV. vers. 18. Thomas Brook, quarto Matthæus Wren, Epiſcopus, quarto. 1662.

Pſalm. XLV. In totum, Iohannes Boyſ. fol. pag. 920.

Verſ.

Vers 5. D. Johannes Wall, Triumphus Chriſti, quarto 1627. *vers. 6.* Wilhelmus Eyre, quarto 1652. *vers. 7.* Henricus Smith. Memoriale pro Magiſtratu', quarto. p. 524. & 526, 1599. *A. verſ. 10. ad finem.* Andreas Willetus, de Conjugio Salomonis quarto. 1612. *vers. 13. 14. 15.* *D.* Georgius Webbius, octavo *v. 16.* Iohannes Shavve, filia Regis, 4to. 1650.

Pſalm. XLVI. verſ. 1. Georgius Gipſius S. J. 4to, 1645. *vers. 5.* Thomas Watſon, quarto 1662. *à verſ. 1. ad 11.* Johannes King, Epiſcopus. *verſ. 7.* Iohannes Stricklandus, 4to. 1644. *verſ. 8.* Epiſcopus Georgius, Hallus, quarto pag. 88. 1660.

Pſalm. XLVII. In totum, Iohannes Boyſ. fol. p. 93. *Vers* 10. Epiſcopus Andreas, fol. volum. ult. p. 555. *verſ. 4.* D. Wilhelmus Brough. Sermo in die Aſcenſionis *D*omini habitus 8vo. p. 154. *vers. 9.* part. Epiſc. Edvvard Reynold. Scuta ſuper terra, quarto 1626.

Pſalm. XLVIII. v 1. 2. Johannes Weemſeus, quarto. pag. 19. *verſ. 7. 8.* Thomæ Gatakeri anniverſarium memoriale Angliæ ab Hiſpanica invaſione liberatæ. quarto. 1626. *verſ. 12. 13. 14.* Georgii Androſii Compaſſus Sionis 4to.

Pſalm. XLIX. In totum, Robertus Rollock. 8vo. pag. 261. *v. 12.* Samuel Hieron. Tomo 1. pag. 449. *verſ.* 20. Franciſcus Cheynelius, S. J. quarto 1646. *vers. 22.* Iohan. Hayvvard, Eques, fortis adjutor 8vo. 1637.

Pſalm. L. Super totum, Samuel *P*age, quarto. 1645. *vers. 5.* Iohannes Brinslei, quarto. *Vers. 14.* Ioſephus Mede, fol. *Verſ. 14. 15.* Religio Chriſtiana, 4to. pag. 249. *vers. 15.* Richardus Montague, Epiſcopus. quarto. Iohannes Squireris, quarto. 1637. Peter du Moulin, 8vo. Georgius Dovvnham, quarto 1640. Johannes Grant, quarto 1642, *Vers. 21.* Epiſcopus *L*ake fol. pag. 1 & 4. *vers. 21, 22. 23.* Paulus

Bayneus, quarto 1634. *v. 22.* Johannes Hayvvard, Eques, fortis adjutor, 8vo. *vers. 23.* Abraham Brovvne, quarto. 1623. Johannes Bond, 4to. *vers. 23.* Iohannes Angelus, de recta converſationis Inſtructione, Serm. *2.* 80. p. 155.

Pſalm. LI. In totum Robertus Rollock, 8vo, pag. 293. Epiſcopus Laké, fol. pag. 53. Antonius Cope, Eques, 4tó. Wilhelmus Cooper. fol. 1629, Nathan. Snapeus, quarto. 1637. Richardus Baker, Eques, 4to, Samuel Hieronus, fol. Tom. 1. pag. 59. Archibaldus Simpſonius, 8vo. pag. 201. Samuel Page, quarto, Georgius Eſthey, 4to. 1603. Samuel Smith, de *D*avidis pœnitentiâ, 8vo. I. Benneti Meditatio de verè pœnitenti 8vo. 1625. Super Pſalmi hujus inſcriptionem, Weemſeus, 4to. pag. 166. Robertus Cleaver, 4to. Samuel Wright, 4to. pag. 83. 1612. *vers. 1. ad 4.* Nicolaus Could. 8vo. 1595. *à verſ. 1. ad 6.* Samuel Wright. pag. 109. *verſ. 1. ad 7.* Arthurus Hildersham, in Prælectionibus. *v. 3.* Wilhelmus Brough. D. Meditatio Pœnitentialis. p. 1. 8vo. D. Richardus Clerk, fol. pag3 .17. *Verſ. 7.* D. Iohan. *D*onnus, Tom. 1, pag. 639. *vers. 9.* Antonius Burgeſius, de Iuſtificatione, quarto pag. 222. *vers. 10.* Daniel Pricæus, 4to. 1610. *Verſ. 15.* D. Iohannes Boyſius. fol. pag. 5. *v. 16. 17.* Iohannes Shavv. quarto. 1643, *vers 17.* Thomas Williamſon. Serm. fun. quarto, 1630, D. Richardus Lee Cor humilitatum & contritum, quarto 1663. Samuel Torshellus, quarto. p. 99. Franciſcus Robertus, S. I. 4to. 1647. D. Franc. Wallſal, 4to. 1661. *verſ. 18.* Thomas Barton. *D*avidis Preces Eccleſiaſticæ, quarto 1649.

Pſalm. LII. verſ. 1. Edvvard. Hinton. 4to. 1651.

Pſalm. LIII. verſ. 1. Thomas Careus. octavo. 1605. Johannes Wingfield, 12mo 1634. *verſ. 6. 7.* D. Iohannes Dolben, 4to. 1665. *verſ. 6.* D. Henricus King, quarto. *v. 7. 8.* Henricus Burton, quarto. 1648.

Pſalm.

Digitized by Google

Pſalm. LIV. vers. 4. Iohannis Abrenethy cor tremulum, in Chriſtiano & cœleſti Tractatu, pag. 322. quarto. *v. 6. D.* Iohannes Ravvlinſon. quarto 1625. Griffith. Williamus, Henricus King. quarto. 1662. *V. 6. 7* Iohannes *D*olbenius, 4to. 1665. *v. 17.* D. Iohannes *D*onnus. fol. volum. ult p. 89.

Pſalm. LVII. In totum, Ioh. Boyſ. fol. pag. 84. *v. 9.* Iohannes *A*ngierus, Media ad meliorandum Cor, octavo. pag. 204. 1662.

Pſalm. LVIII. vers. 4. Thomas Adamus, fol, pag. 888. *Verſ. 9.* Georgius Walker, S. *I.* 4to. 1645. *vers 11.* Iohannes Hinckley, 8vo. p. 153.

Pſalm. LIX. vers. 16. Humfredus Sydenham, quarto, 1630.

Pſalm. LX. vers. 1. Georgius Hall. 4to. pag. 5. *vers. 2. I*ohannes Brinslei. quarto. *verſ. 8.* Wilhelmus Loe, quarto 1623.

Pſalm. LXI. verſ. 8. Exercitia Matutina, 4to, parte 2. p. 426. 1661.

Pſalm. LXII. In totum Robertus Rollock, 8vo. pag. 361. Iohannes Hooper, Epiſcopus, quarto. pag. 44. 1580. Confer. M. Ley. in Exercitiis matutinis, quarto p. 41, 1664. Epiſcopus Lake, quarto, D. Iohannes Donnus, fol. pag. 643. *vers. 10.* Humfr. Sydenham, *D*ivitis præmonitio, 4to 1630. *vers. 11. 12.* Epiſcopus Lake, pag. 87. *vers. 8.* Iohan. Parræus Decanus Dublinenſis, in Piis Reflexionibus Pentecoſtalibus, 8vo p. 300. 1668.

Pſalm. LXIII. Vers 1. 2. Epiſcopus Lake, fol. *Vers. 6.* Robertus Shelford. quarto p. 1. 1635. *vers. 7.* D. Ioh. Donn. fol. Tomo 1. pag. 663. *V. 8.* Alexandri Pringle, ſuſtentaculum in anguſtiis. 8vo. 1657. *vers. 9. 10.* *D*, Daniel Featlæus p. 13.

Pſalm.

Digitized by Google

Pſalm. LXIV. v. 4. ad 11. Thomas Cooper, 4to. *Verſ. 10.* D. Donnus. fol. Tomo. 1, pag. 695.

Pſalm. LXV. In totum, Robertus Rolleck, octavo. p. 375. *vers. 5.* Iohannes Bevvick, S. I. quarto. 1634. Thomas Coleman. S. I. quarto 1644. D. Donnus fol o. Tomo 1. pag. 683. Wilhelmus Carter, S. I. 4to. 1647. *In partem v. 5.* Vox DEI terribilis ad Civitatem, Thomæ Vincentii, 8vo. 1647.

Pſalm. LXVI. verſ. 3. D. Donnus, folio Tomo 1. pag. 659. *vers. 12.* Doughejus. Analect. Sacr. octavo. pag. 377. Thomas Adamus, folio. pag. 65. *verſ. 13.* Idem ibidem, pag. 622. *Verſ. 16.* Sam. Heskins. 8vo. 1654.

Pſalm. LXVII. In totum, Iohannes Boyſ, folio pag. 42. *Verſ. 3. 4.* Iohan. Iuell, Epiſcopus, folio. pag. 226. *vers. 6.* Theophilus Field, Epiſc. 8vo. 1624.

Pſalm. LXVIII. In totum, Iohannes Boys, folio. pag. 913. Richardus Robinſon, quarto 1658. *verſ. 1.* Thomæ Playferi, Cæſaris Superſcriptio, Conciuncula, coram Iacobo Rege Britanniæ, & Chriſtiano, Rege Daniæ 4to. 1606. *verſ. 1. 2.* Thomas Caſeus, S. I. quarto 1646. Wilhelm. Bridgeſius, octavo *verſ. 9.* Samuel Page, quarto pag. 158. *verſ. 12.* Franciſci Roberti Fiſcus divinæ Providentiæ, albo & nigro colore ſignatus. Sermon. fun. qaurto. 1657. *verſ. 17.* Iohannes Edverard. D. octavo. pag. 367. *verſ. 18.* Epiſcopus Lancelotus. folio, pag. 662. *verſ. 20.* Epiſcopus Hallus, folio. Tomo 2. pag. 251. 1661. *verſ. 20.* D. Donnus. S. f. folio volum. ult. pag. 3937. Iohannes Goodvvin. Sermon. fun. octavo 1641. *vers. 10.* Epiſcopus Hallus Tomo. 2. pag. 344. Thomas VVall, Character inimicorum Eccleſiæ octavo 1657. & 1662. Dought. p. 374.

Pſalm. LXIX. Intotum Richardus Robinſon, quarto. *v.*

4.

4. Thomas Wilſon, 4to. 1641. *verſ. 9.* Iohannes Iuell, Epiſcopus fol, p. 185. *verſ. 10.* Iohannes May. octavo 1609. *v. 23.* Chriſtophorus Styles.

Pſalm. LXXI. Super totum, Richardus Robinſon, 4to *verſ. 6.* Doughtej. p. 379. Anal. S.

Pſam. LXXII. Super totum Richardus Robinſon, 4to. *vers. 1.* Wilhelmus Laudus Archiepiſcopus, octavo. pag. 287. 1651. *verſ. 1. 2. 3.* Ioſephus Caryl, 4to. 1643. *verſ. 4.* Edvvardus Boteler, 8vo, *verſ. 6.* Ralph Robinſon, octavo. pag. 351. 1656. Idem quarto, pag. 222. 1660. *v. 15.* Johannes Brinslej. 4to. *v. 17.* Guilielmi Burt, Collegii Wintonienſis Cuſtodis, Concio ad Clerum, pro gradu Doctorali, Oxonii, 8vo, 1659. *verſ. 18. 19.* Nicolaus Byfield, octavo. pag. 24.

Pſalm. LXXIII. In totum, Edvvardus Parræus, Epiſcopus, 8vo. 1660. Antonius Cope, Eques. quarto *verſ. 1.* Simeon Ash. quarto 1647. *verſ. 21.* Johannes Abrenethy, Dolor Impatientiæ, libro ſuperius citato, quarto, pag. 322. *verſ. 21. 22. 23.* Johannes Cardellus, S. J. 4to. 1649. *verſ. 24.* Johannes Barlovv. S.F. 1619. folio, 32. Ralph Robinſon, Serm. fun. 4to. 1654. *verſ. 24. 25. 26.* Zacharias Bond, octavo 1627. *verſ. 25.* D. Daniel Feathlæus, folio. pag. 537. Iohannes Gore, 4to. 1639. *D.* Edmund *L*ayfield, Serm fun. Animæ ſolamen, 4to. 1632. Richardus Harvvood, 4to. 1644. *vers. 25. 26.* Samuel Annesley, 4to. 1655. *verſ. 26.* M. Georgius Svvinnock, quarto. 1663. *verſ. 28.* Ralph Brovvnrig, Epiſcopus, folio. pag. 586. D. Richardus Sibbſius, Con cluſum Davidis, 8vo, pag. 129. Wilhelmus Strong, quarto. pag. 133.

Pſalm. LXXIV. verſ. 19. 20. Johannes Langley, S. J. quarto. 1644. *verſ. 20.* Franciſcus Taylor, S. J. quarto. 1645, *v. 22.* Wilhelmus Laud. Archiep. 8vo. p. 19. 1651. Ioh. Gaudenus, Epiſc. 8vo. 1659.

Pſalm. LXXV. verſ. 1. Robertus Maſſon, Angliæ Gratulatio, 4to. 1660. *verſ. 2. 3.* Epiſcopus Lake, folio pag. 282. Wilhelmus Laud, Archiepiſcopus. 8vo. pag. 145. *verſ. 3.* Epiſcopus Lancelot, folio. pag. 171, *verſ. 4. 7.* Simon Ford, 4to. 1654. *v. 7.* Wilhelmus Dickenſon, 4to.

Pſalm. LXXVI. Super totum, Robertus Bruceus, 4to. pag. 273. *verſ. 7,* Johannes Cragge, 8vo. pag. 88. *v. 9. 10.* Miles Smith, Epiſcopus, folio. pag. 113. *verſ. 10.* Gornelius Burgeſius, 4to. Iohannes Warrenus, Sermone peculiari, 4to. *1656. verſ. 11.* Weemſeus, 4to. pag. *177.* D. Wilhelmus Strodeus, quarto pag. 1660.

Pſalm. LXXVII. In totum, Johannes Hooper, quarto pag. 87. *verſ. 20.* Epiſcopus Lancelot, folio. pag. 177. Samuel Gardiner, quarto. 1653. Iohannes Copleſton, 4to. 1661. Iacobus Harvvood, Magiſtratus Dei, Liberatores Populi, quarto. p. 21. *1662.*

Pſalm. LXXVIII. verſ. 3. Iohannes Smith, In Symb. Apoſtolico, folio. pag. 539. *v. 7.* Edvvardus Deering, 4to quarto 1589. *v. 18.* Thomas Taylor, de Chriſtiani Tentatione, pag. 270. *vers. 20.* Wilhelmus Nicholſon, Epiſcopus in Symbol. Apoſtolic. fol. 1661. *verſ. 34.* Epiſcopus Lancelot. pag. 107. *verſ. 34. ſeq. ad 37.* Ralph Brovvnrig, Volum 2. Operum in fol. pag. 197. *verſ. 49.* *D.* Richardus Clerk, fol. pag. 179. *v. 70. 71.* *Doughtejus,* Analect. S. pag. 182. *verſ. 70. 71. 72.* Edvv. Deering. 4to 1569.

Pſalm. LXXIX. In totum, Iohannes Dunſterus, octavo *verſ. 4.* Thomas Adamus, 4to. *v. 17.* Wilhelmus Cooper. Epiſcopus, fol. p. 785. 1573.

Pſalm. LXXX. verſ. 1. Fidelis Paſtor, Griffiith Williami, 4to. 1665. *v. 4.* Thomas Adamus, Ira *DEI*, quarto pag. 1. *verſ. 17.* Epiſc. Wilh. Cooper, de Exitu Regiæ Majeſtatis, 4to. 1618.

Pſalm.

Digitized by Google

Pſalm. LXXXI. *verſ.* 1. *ad* 6. D. Martinus Fotherby, octavo, *verſ.* 3. Johannes Weemſeus, quarto. *verſ.* 5. Thomas Peirſon, *vers.* 10. Johannes *W*hatey. *De* veræ Pietatis divina ſuſtentatione, 4to. 1616. Anglicè.

Pſalm. LXXXII. In totum, Thomas Hallus, quarto. 1660. *vers.* 1. Epiſcopus Lancelotus', fol. pag. 143. Iohannes Hinckleus, octavo, pag. 82. Johannes *W*ard, S. J. 1629. *vers.* 5. Epiſcopus Lake, quarto, pag. 109. D. Iohannes Boyſ. folio. pag. 965. D. *W*ilhelmus Spurſtovv, quarto, *vers.* 6. Obadias Hove, Elohim, ſive Deus & Magiſtratus, 4to. 1663. Bartholomæus Parſon, quarto, 1616. Lancelot Davves. quarto. pag. 105. *vers.* 6. 7. Franc. Dillingham, 8vo. D. Wilhelmus Sclater, quarto. Henricus Symond, 4to, 1658. Georgius Svvinnock, 4to, *vers.* 6. 7. 8. Georgius Cokayn, S. I. 4to. 1648. Henricus Smith, 4to. pag. 335. Thomas Gataker, 4to.

Pſalm. LXXXIII. In totum, Walterus Cradock, 4to, p. 79.

Pſalm. LXXXIV. In totum, Richardus Baker, Eques, 4to. p. 121. Antonius Cope, *E*q. 4to. Robertus Rollock, p. 387. Thomas Peirſon, 4to. *vers.* 4. 5. Iohannes Readinus. 4to. *vers* 7. D. Richardus Holdsvvorth, 4to, p. 331. 1650. *vers.* 10. Iohannes Boyſ. *D.* 4to. p. 211. Wilhelmus Harriſon, 8vo. p. 155. verſ. 11. Wilhelmus Freake, octavo, 1639. *vers.* 11. 12. Iohannis Spottisvvodi, Concio ad Clerum Edimburgenſem, 4to, 1616.

Pſalm. LXXXV. In totum, D. Boys. fol. p. 795. Thomas Peirſon, 4to. *vers.* 8. Gilbert Ironſide, Epiſcopus Briſtolienſis, 4to. 1660. Thomas Goodvvin, Regreſſus precum 4to. 1643. Confer ejusdem nuncium pacis & peccatoris relapſum, *v.* 10. Humfred. Sydenham, 4to. p. 155. *v.* 10. 11. Epiſ. Lancelot, fol. p. 52.

Pſalm. LXXXVI. vers. 2. Theophilus Field. *E*piſcopus. octavo, *vers. 5.* Ieremias Taylor, *E*piſcopus, fol. pag. 318. *vers. 11.* *E*dvvin Sandeſius, Archiepiſc. 4to. p. 95.

Pſalm. LXXXVII. In totum, Thomas Peirſon, quarto. *vers. 4. 5. 6.* D. Th. Horton. 4to. *1658*.

Pſalm. LXXXIX. In totum, Iohannes Boyſ, fol. pag. 805. *vers. 2.* Ioh. Weemſeus, 4to p. *27*. *vers. 20. ad 24*, *E*piſc. Lancelotus, fol. p. 541. *v. 27*. Weemſ. 4to. p. 18. *v. 47*. *D*. I. *D*onn. fol. T. 1. p. *267*. Thomas *D*ugard, S. fun. 4to. 1648.

Pſalm. XC. In totum, Antonius Cope, *E*ques, quarto Wilhelmus Bradshavv, 4to. Samuel Smith, octavo 56. *v. 1.* Thomas Collierus octavo. 1651. *vers. 9. 10.* D. Thom. Wasbourne, 4to. 1655. *vers. 11. 12.* *E*piſcopus Lake, fol. *v. 12.* Richardus *E*aton, Serm. fun. 4to, *1616*. Ludovicus Thomas, 8vo. p. 1. Henricus Smith, divini viri ſupplicatio, 4. p: 267. Thomas Carevv, 8vo. Robertus Marriot, Serm. f. 4to, 1641. Antonius Rudd. in ſermone coram Rege Grenovici habito, 8vo. 1603. Chriſtophorus Shute, Sermon. fun. *1658*. *E*dmundus Barker, Serm. fun. 1660. Simon Patricius, S. f. 4to. 1659. Domus Luctus, fol. p. 559. *vers. 13.* *E*lnathan Parrus, quarto pag. 27. Wilhelmus Bridgeſ. octavo pag. 492. *verſ. 14.* D. Donnus, folio. Tomo 1. p. 823. *D*aniel Pricæus, in Odore Spirituali, ſuper memoria *P*rincipis Henrici, 4to. 1613.

Pſalm. CXI. In totum, Wilhelmus Bridges. quarto, 1665. Robertus Horn, Scutum Pii, quarto. 1621. Henricus Hollandus, Serm. fun. 8vo 1603. *verſ. 3.* D. Henricus King, quarto. *verſ. 15.* D. Wilhelmus Johnſon, Deus nobiſcum, octavo. 1664. *verſ. 16.* Epiſc. Lake, S. f. quarto,

Pſalm. XCII. verſ. 1. Henricus Jeaneſius, quarto 1649. *verſ. 12.* Harim White, 8vo. *verſ. 14.* Edvvardus Reyner, de Juſtorum Proprietatibus, 8vo. 1668. Londini, Anglicè.

Pſalm.

Pſalm. XCIII. verſ. 6. Robertus Shelford, Sermo de Domo Dei, 4to. p. *1.* 1635.

Pſalm. XCIV. Verſ. 12. Daniel Dyke, quarto. pag. 317. Thomas Caſeus, octavo. *verſ 15.* Nicolaus Lockierus, 8vo. 1650. *verſ. 17.* Nathanael Whiting, quarto. 1659. *verſ. 19.* Thomas Adamus, quarto 1654. Wilhelmus Strong, quarto pag. 541. *verſ. 20. 21.* Samuel Smith, Sermo, in Conventu Judicum, quarto 1640.

Pſalm. XCV. In totum, D. Johannes Boys, folio. pag. 7. *verſ. 1.* Carolus Herleus, Serm. jejun. 4to. *1643. verſ. 5.* Samuel Page, quarto pag. 93. *vers. 6.* Johannes Buckeridge, Epiſc. 4to.

Pſalm. XCVI. verſ. 9. Robertus Skinner, Epiſcopus Briſtolienſis, Ann. 1636. hinc translatus Oxonium, Anno 1640. Poſtremò Anno 1663. *W*orceſtriam. 4to. 1634.

Pſalm. XCVII Vers. 1. 2. D. Wilhelmus Sedgevvicius, in Coruſcationibus, 8vo. pag. 1. *vers 11.* Thomas Gataker, fol. pag. 179.

Pſalm. XCVIII. D. Iohannes Boyſ, folio. pag. 34. in totum.

Pſalm. XCIX. verſ. 1. Religio Chriſtiana, p. *13.* 1611. *vers. 8.* Herbertus Palmer, Serm. Jejun. quarto. 1644. *v. 9.* Thomas Larkham, de ſanctitate *Dei*, quarto. part. 1. pag. 48. 1656.

Pſalm. C. In totum, *D.* Ioh. Boyſ, fol. pag. 16. *vers. 5.* Thomas Larkham, de gratia Dei, ibidem 4to. part. 1. p. 99. *vers. ult.* Idem de Veritate *Dei*, p. 149,

Pſasm. CI. In totum, Oliver Pigge, 8vo. 1591. Georgius Hackevvell, Regis Davidis votum de Reformatione inſtituenda, 8vo. 1622. Robertus Horn, 8vo. 1614. Epiſcopus Ioh. Fisher, 8vo. 1555. *verſ. 1.* H. K. D. D. Sermo coram Rege, habitus Oxonii, quarto 1643. *vers. 1. 2.* Antoninius

Digitized by Google

us Rudd, Epiſcopus octavo. *vers. 5.* Iohannes Weemſeus, quarto. pag. 291. *vers. 6. 7.* Iohannes *Dayus* in feſtivalibus, quarto pag. 248. 1615. *vers, 8.* Carolus Richardſon, 4to. 1621.

Pſalm. CII. In totum, Antonius Coope, Eqves, quarto Richardus Baker, Eqves, pag. 139. *verſ. 13. 14.* Johan. King Epiſcopus quarto *verſ. 15. 16.* D. Johannes Preſton, quarto *verſ. 17.* Steph. Marshallus, Serm. jejun. 4to. *verſ. 18.* Idem ibidem.

Pſalm. CIII. In totum, Anonymus, octavo. 1649. Richardus Baker, Eqves, 4to. pag. 147. Antonius Cope, Eqv. 4to. D. Chappellus, quarto. *v. 15.* Benjamin Hinton, 4to. p. 68. D. Joh. Preſton. 4to.

Pſalm. CIV. In totum D. Ioh. Boyſ, fol. p. 937. *Antonius* Cope, Eqves, quarto *vers. 5.* *W*eemſeus in Obſervat. Natural. p. 6.

Pſalm. CV. verſ. 4. Ioh. Boyſ. 4to p, 228. 1646. *verſ. 14. 15.* Thomas Goodvvin, Serm. Jejun. quarto *verſ. 15.* Simon Ford, quarto *v. 45.* Simon Ash, 4to.

Pſalm. CVI. verſ. 8. Nathanael Homes, D. fol. p. 577. Wilh. Bridgeus, 4to. *v 16.* Griffith Williamus, Ep. de grandi Rebellione, fol. 1663. *v. 19.* Weemſe, 4to. pag. 90. *vers. 19. ad 26* *D.* Thomas Weſtfield, 4to. 1656 v. 21. Iohan. Flovvre, 4to. *verſ. 24.* Jacobus Malton, in 20. Sermonibus, de Gratia Contemta & Deo provocato, 8vo. 1664. *verſ. 29.* *D.* Th. Svvadlin, 4to. pag. 160. *verſ. 29. 30.* *E*piſcopus Lancelotus, ſermo tempore peſtis, fol. pag. 772. Epiſcopus Lake, 4to. p. 1. Antonius Burgeſius, quarto, *verſ. 30.* Epiſc, Robertus Sanderſon, fol. p. 147. Edmund. Stanton, Serm. Iejun. 4to. *verſ. 37.* Robert. Ieniſon. 4to. 1621.

Pſalm. CVII. In totum, Petrus Baro, 8vo. p. 286. *v. 6.* Petrus Smith, Serm. jejun. quarto, 1644. *verſ. 17.* *D.* Richar-

chardus Sibbſius, octavo *vers. 17. 22.* Thomas Fuller, 4to. Zacharias Bond, octavo *vers. 23.* Richardus Sibbſius, 8vo. pag. 8vo. *vers. 23. 24. 25.* Samuel Hinde, octavo 1634. *v. 23. 27.* Henrici Valentini, quatuor Sermones, 4to. 1635. *vers. 23. ad 33.* Patricius Copland, de Virginiæ Deo benedicto, 4to. 1622. *vers. 24.* Miracula Dei in Profundo, Simonis Ford, quarto 1665. *vers 29.* D. Thomas Svvadlin, quarto pag. 160. *vers. 30. 31.* Thomas Caſeus, quarto, Edvvardus Terry, quarto. 1649. *vers. 34.* Epiſc. Hall. 8vo. Robertus Oxeley, 4to. 1622.

Pſalm. CVIII. D. Boys, fol. p. 919.

Pſalm. CIX. In totum, Walter Traverus, in ſexto decimo 1583.

Pſalm. CX. In totum, Robertus Abbot, Epiſcopus Sariſburienſis, Sermon. quarto. 1601. Londini Edvvard, Reynoldus, Epiſcopus Norvicenſis, 4to. 1632. & fol. Inter Opera ejus, 1658. pag. m. 287. ad 562. Samuel Gorton, 4to. *v. 1.* Patricius Forbeſius, Epiſcopus, Aberdonenſis, Serm. fun. quarto. Operum p. 236. 1635. *vers. 2. ad 7.* Iohann. Prideaux, 4to. *vers. 4.* D. Daniel Featlæus, fol. pag. 551. *v. 7.* Wilh. Jemmatus, 12mo. 1644.

Pſalm. CXI. In totum, Johannes Boyſ. folio, p. 841. Expoſitio Anonymi, octavo. *vers. 1. ad 6.* Ioſ. Carylus, 4to. 1657.

Pſalm. CXII. In totum T. S. octavo, 1664. *vers. 6.* D. Ioſephus Mede, quarto, pag. 311. *vers. 7.* D. Thomas Svvadlin, quarto, pag. 38. Wilhelmus Jemmatus, 12mo. 1644. *vers. 9.* Iohannes Dovvnham, 4to. 1616. Thomas Watſon, Actio pro Eleemoſynis errogandis 8vo.

Pſalm. CXIII. In totum, D. Johannes Boyſ, fol. p. 847. *vers. 5. 6.* Thomas Hodgeſius, Serm. Jejunii, quarto 1642.

Pſalm. CXIV. In totum, idem Boyſ. pag. 851. *vers, 5.*

Grif-

Digitized by Google

Griffith Williamus, Epiſcopus,Mare volans, 4to. 1665. *v. 6.* Petrus Hauſted, 4to. p. 27.

Pſalm. CXV. In totum, Thomas Beconus, in folio, Ann. 1564.

Pſalm. CXVI. Super totum, Thomas Gibſon, quarto, Antonius Cope, Eques. quarto. Thomas Becon, fol. pag. 154. Wilhelmus Cooperus, Robertus Rollockus, octavo, D. Wilhelmus Gouge, Sacrificium Sanctorum, quarto. 1632. D. VVilhelmus Sclater, 4to. VValterus Cradock, quarto, Richardus Bakerus, Eques, 4to. pag. 177. *vers. 5.* Epiſcopus Henricus King,, Serm, fun. quarto 1662. *vers. 9.* Henricus Roborough, 8vo. pag. 381. Nathanael Hardejus 4to. *vers. 12.* Henricus Beeslejus, 8vo. p. 134. 1657. *vers. 12. 14.* Exercitia matutina, quarto,part. 2. p. 586. *vers. 15.* Domus Luctus, fol. p. 243. VVilhelmus Stone, 4to. Nathanael Canonus, Serm. fun. octavo 1625. *v. 16,* Johann. Sellarus 8vo. p. 1.

Pſalm. CXVII. In totum, D. VVilhelmus Sclater, 4to. Richardus Chapman, quarto 1635. *v. 1. 2.* D. Antonius Maxei. 8vo. p. 33,

Pſalm. CXVIII. In totum, D. Boyſ, fol. p. 861. *v. 9.* Henr. VVilkinſon, 8vo 1654. Latine *v. 17.* Ioſep. Caryl. 4to. *vers. 21. 26.* Iohannes Nelme, quarto, 1646. *vers 22.* Epiſcopus Lancelotus, folio, pag. 285. *vere. 22. 23.* Clemens Elliſius, quarto 1661. *vers. 22. 26.* Iohannes Martinus, 4to. Iſaacus Colſeus, octavo, 1587. *vers. 23.* VVilhelmus Pricæus, quarto *vers. 23. 24.* Epiſcopus Lancelot, fol. p. 889. *v. 24.* Iohannes Duport, octavo 1591. Ludovicus Thomas, 8vo. D. Ioh Hovvſon, 4to. 1603. Henr. Hibbert. 4to. 1661. *v. 24. 25.* Ep. Lake, fol. p. 299. *v 25.* Daniel Pricæus, quarto *vers, 26.* Alexander Groſſ. Dulces animamq; Perſvadentes Inductiones 4to. 1632. *v. 27.* Thom. Adam, fol. p. 82.

Pſalm.

Pſalm. CXIX. In totum, Georgius Eſtey, quarto. pag. 47. Richardus Greenham, fol. pag. 534. Epiſcopus Wilhelmus Cooper, fol. pag. 365. *vers. 1.* Johannes Dod. 4to p. 171. *vers 2.* Edmund. Calamy, octavo, *vers. 4.* Ioſeph, Symond, octovo *à vers, 5. ad 32.* Paulus Bayne, quarto *v.9.* Henricus Wilkinſon, S. T. P. Immundus Adoleſcens & verbum purificans, Concio Latina *Anno* 1657. 3. Martii habita. Inter ſex Conciones pag. 1. 8vo, 1655. & 1658. Oxonii. *verſ. 12.* Thomas Peirſon, *vers. 19.* Antonius Faringdon, folio. pag. 601. *verſ. 29.* Thomas Hooker, Deceptiones Peccati, 8vo p. 177. *v. 33.* Rob. Johnſon, 4to, Tho. Taylor, fol. p. 88. *v. 37.* Robert. Dingley, 8vo. 1655. Exercitia Matutina, 4to part. 2. pag. 499. *vers. 48.* D. Richardus Holdſvvorth. 4to p. 307. *vers. 50.* Petri Boſtocki, ſanctorum ſolatium, 12. 1630. *vers. 71.* Iohannes Harding, quarto, Carolus Richardſon, octavo *vers. 75.* Robertus Sanderſon, folio. pag. 193. *vers. 92.* Edmund. Calamy, Serm. fun. octavo. 1661. *vers. 97.* Johannes Stoughton, quarto. *vers. 102. part. ult.* Zephanias Smith, 4to. 1646. *vers. 105.* D. Robertus Bolton. quarto. *vers. 111.* D. Richardus Holdſvvorth, quarto. p. 283. Marmadukeus Jacobus, de feudo ſimplici optimo, ſermone peculiari, quarto. pag. 1. 1659. *vers. 125.* Wilhelmus Hardvvick, quarto. 1618. *vers. 126.* Georg. Webb, octavo. 1616. *vers 134.* Joſephus Caryl. quarto. *vers. 136.* D. Wilhelmus Worſhippus, octavo. pag. 1. 1615. Nathanael Canon. octavo. Wilhelmus Whathelæus, 4to. *1616. vers. 140.* Iohannes Weemſeus, quarto. p. *109. v. 174.* Samuel Hieron. fol. Tomo 1. p. 208.

Pſalm. CXX. vers. 5. Exercitia Matutina, part. 2. pag. 131.

Pſalm. CXXI. Super totum, Antonius Cope. Eques, quarto *vers 4.* D. Daniel Feathlæus, fol. pag. 814. *vers. 8.*

N Epiſ-

Epiſcopus Wilhelmus Cooperus, In Adventum Regiæ Ma-
ſtatis ,folio pag. 787.

Pſalm. CXXII. Intotum, Andreas Willet, folio *ver*
Antonius Faringdon,folio volum. 2. ChriſtophorusHam
ton, I . 4to. *vers. 3. 4. 5.* Archiepiſcopus Laudus, octa
pag. 95. *vers 6.* D. Richardus Clerk, folio. pag. 342. E
mundus Calamy, 4to. Henricus Glover, quarto, Henric
Valentinus. de Columba Noæ. Paulus Goſnold, Serm. J
jun. 4to. 1644. Henricus Hooke, 4to. 1604. *vers. 6.*
Rogerus Hacker, Johannes Juel Epiſcopus, folio. pag.
Chriſtoph.Teſdale,Serm. jejun.4to, 1644.D.Joh.Stoughto
4to. 1640. ThomasSvvadlin,quarto,*D.*Matth.Griffith,4t
1642, Lionellus Gadford, 4to. 1643. RichardusHerric
octavo.p. 1. 1641. *vers. 6. 7.* Archepiſcopus Laudus,octav
p. 1. *vers. 6. 7. 8. 9.* Epiſcopus Edvv.Reynoldus,Serm. jeju
4to. 1657. *vers. 8. 9.* Antonius Purgeſius, D. 4to. Geo
gius Wilde, 4to. Nathanael Hardej' the Olive-Branch,ſi
Germen Olivæ, 4to. 1658.

Pſalm. CXXIII. *D.* Richardus Holdſvvorth, quart
p. 379.

Pſalm. CXXIV. In totum,Thomas Stint, octavo 16
vers. 1. ad 5. Henricus Miller, 4to. 1641. Daniel Dyk
4to. *vers. 1. ad 8.* Robertus Tilney. quarto. *vers. 6. 7.*
Stephanus Marshallus, quarto,*vers. 7.* Thomas Taylor,th
Romish fovvler, ſive Romanus auceps, quarto. pag. 48. 16

Pſalm. CXXV. Jn totum, Idem Stint, 4to. *vers. 4.* A
exanderPringlej, Bovvels of Mercy' h.e. viſcera gratiæ,octav
1652. *vers. 17.* Tomas *L*arckham. quarto. part 2. p. 88.

Pſalm. CXXVI. Super.totum, Thomas Stint,8vo. Jo
hannes Humeus, quarto 1628. *vers. 1.* Philippus Goodvvi
8vo. pag. 1. *vers. 1. ad 4,* Epiſcopus *L*ancelotus. folio, pa
583. *vers. 1. 2.* Jacobus Warvvellus, quarto. 1660. *vers.*

3. Samuel Page, 4to. *vers. 3.* Malachias Harris, 4to. 1639. Thomas Taylor, Gratulatio Anglica, 4to. pag. 83. Thom. Hodgeſ. 4to. Johannes Whynnel, 4to. 1661. *vers. 5.* *Walter* Balcanquallus, 4to. *vers. 5. 6.* Humfredus Hardvvick, S. J. 4to. 1644.

Pſalm. CXXVII. Vers. 1. Robertus Abbotus, 8vo. 1653. *In partem vers. 1.* Wilhelmus Bellus, the Cities ſecurity ſtated, ſive de Securitate Civitatis ſtabilita, 4to. 1661. Mat. Griffith, D. Gods Building, or form for families, Ædificatio Dei, ſive de familia, 4to. Johann. Jeniſon. 8vo.

Pſalm. CXXVIII. Vers. 1. Archibald. Sympſonius, octavo. *vers. 1. ad 6.* Wilhelmus Maſsey, octavo 1586. *vers. 3.* Ep. Ioh. King, 4to.

Pſalm. CXXIX. Iohannes Fisher, Eboracenſis, Epiſcopus Roffenſis & R. E. Cardin. Seculo ſuperiori Juſſu Henrici VIII. R. A. decollatus, quod noluit aſſentiri repudio Catharinæ Reginæ, Ann. 1535. Inter Opera quæ Latinè proſtant, fol. *Wirceburgi*, 1597. & Anglicè, fol. 1557.

Pſalm. CXXX. In totum, Robertus Rollock, octavo. p. 447. *A*lexander Robertus, quarto 1610. Londini, Anglicè. Richardus Baker, quarto. p. 181. D. Richardus Sibbſius, 8vo. Archib. Sympſonius, 8vo. p. 263. Iohannes Hayvvard, Eques, in Lacrimis Davidis, 8vo, *vers. 1.* VValter Ashton, quarto, *vers* 3. D. Iohannes Hevvit, 4to. pag. 11. *vers. 4.* Thomas Brovvne, quarto. Chriſtophorus Potterus, Epiſcopus, octavo. p. 124. 1659.

Pſalm. CXXXI. In totum, Iohannes Young, Epiſcopus, 8vo. 1585.

Pſalm. CXXXII. In totum, D. Johannes Boyſ. fol. *v. 1,* Henrici Hibbert, folio p. 112. *vers. 1, 4.* VVilhelmus Leigh. octavo, p. 1. *vers. 2.* Iohannes VVemſeus, quarto. p. 188. *vers. 7.* Ioſ. Mede, part. 4. p. 269. *vers. 11. 12.* Epiſcopu.

Lake, 4to. p. 123. *vers. 18.* Thomas Playſer, quarto p. 149. Laurentius VVomock, quarto.

Pſalm. CXXXIII. In totum, Petrus Baro, octavo. pag. 378. Georgius Giffard, 8vo. p. 257. 1597. *vers. 1.* Robert. VVilkinſon, D. 4to. 1617.

Pſalm. CXXXV. Vers. 6. Georgius VValker, in Tractatu, God made viſible in his VVorks, Deus in ſuis Operibus viſibilis factus, 4to.

Pſalm. CXXXVI. Vers. 1. Robertus Harris, Bonitas Dei. quarto. *vers. 23.* Ralph Venning, octavo. 1657 *vers. 26.* Thomas Svvadlin, quarto.

Pſalm. CXXXVII. In totum, Robertus Rollock, octavo p. 489. Thomas VVatſon, octavo *vers. 1.* Iacobus Forſith. quarto. VVilhelmus Nicholſon, Epiſcopus, ſuper Symbol. Apoſtol. fol. Matth. Griffith, in Bethel, octavo 1633. D. Johannes VVhincop. Serm. Jejun. 4to. 1644. *D.* Iohann. Hevvit, Zion in *S*ackcloth, and her Saints in tears; hoc eſt, Zion in Sacco, ejusque ſancti lacrimantes. octavo pag. 165. *vers. 5.* Daniel *P*ricæus, de Davidis Iuramento Hieroſolymæ memoriam promiſſorio, Sermo peculiaris. 1613. *vers. 7. 8.* D. Dan. Feathly. fol. p. 202,

Pſalm. CXXXVIII. In totum, Antonius Cope. Eques, quarto. *vers. 3.* M. Jacobus Malton, de hominis petitione & Compasſione Dei, inter 20. ſermones.

Pſalm. CXXXIX. Super integrum, Antonius Cope. *vers. 18.* Thomas Watſon. octavo. pag. 279. *vers. 21. 25.* Robertus Crovvley, 8vo. 1575. Iohannes Chekus, Eques, Edvvardo VI. R. A. à Secretis.

Pſalm. CXL. Vers 3. Wilhelmus Crashavv 4to.

Pſalm. XLI. Vers. 5. Ioh. Gore, 4to.

Pſalm. CXLIII. In totum, Archiepiſcopus Sympſon, quarto, p. 271. D. Boyſ. fol. p. 937. Richardus Baker, 4to pag.

pag. 207. *vers.* 7. Thomas Calvert, 8vo. pag. 15. 1647. *v.* 10. Ep. Lancelot, inter opuſcula, 4to.

Pſalm. CXLIV. vers. 3. 4. Ioſephus Hallus, Epiſcopus, fol. volum. 1. pag. 106. 1662 *vers.* 4. Iohannes Cragge, *vers.* 15. *D.* Donnus, fol. T. 1. pag. 749. D. Richardus Holdſvvorth, quarto. *D.* Iohannes Stoughtonus, quarto pag. 1. D. Nathanael Homes, fol. p. 625.

Pſaſm. CXLV. In totum, D. Boyſ, pag. 937. *vers.* 1. 2. Chriſtiana Religio, quarto. *verſ.* 3. Thomas Larkham, 4to part. 3. pag. 62. *v.* 6. Epiſcopus Lancelotus, folio. pag. 624. *v.* 8. 9. Rich. Stock, gratia Dei, 4to. p. 188.

Pſalm. CXLVI. In totum, Antonius Cope. quarto. *vers.* 1. 2. Jacobus Warvvell, Tabula votiva, 2. Serm. 4to. 1661. *verſ.* 34. Epiſcopus Johannes King, S. f. quarto. p. 65. Wilhelmus Bridgeſ, 4to. pag. 412. *verſ.* 4. Thomas Williamſonus, Serm. fun. quarto. Nathanael Hardejus, Sermon. fun. 4to.

Pſalm. CXLVII. verſ. 3. Wilhelmus Fennerus, 8vo. p. 193. *verſ.* 5. Thomas Larkham, quarto. part. 1. pag. 42. Thomas Bakerus, in Aſſertione Divinæ Providentiæ, 12mo, pag, 89. 1656. *vers.* 12. *ad* 16. Edvvardus Reynoldus, Epiſcopus, Laudes Sionis, quarto. 1657. *verſ.* 16. 17. 18. Iohan. Gore, quarto, *Verſ.* 19. 20. Rich. Stock, quomodo veritas DEi cognoſcatur. 4to, p. 7.

Pſalm. CXLVIII. In totum. *D.* Iohannes Everardus, octavo. pag. 523. *verſ.* 8. Ieremias Burrough, quarto, pag. 1. *verſ.* 12. 13. Thomas Ceshire, Reparatio Apoſtaſiæ, 1639. *v.* 13. Ierem. Burrough. quarto p. 1. 1660.

Pſalm. CXLIX. Vers. 9. Nathan. Homes, quarto. Henricus Hibbertus, fol. pag. 137. D. Wilhelmus Brough, In feſtum omnium Sanctorum, 8vo.. p. 229. Confer Edvvard Sparkeſy Primitivas Devotiones, 8vo. p. 587 1663. Anglicè.

Pſalm.

Pſalm. CL. In totum. D. Iohannes Boyſ. folio. pag. 779.

CAPUT XIII.
DE SCRIPTORIBUS
In Proverbia Salomonæa.

Totum Librum illuſtrârunt Robertus Allenius, quarto 1658. Arthurus Iackſonus, quarto, 1658. Robertus Cleaver, 4. 1608. Thomas Wilcock, fol. 1624, Petrus Muffet. octavo. 1596. Johan. Coletus, Paulinæ Eccleſiæ inter Loudinenſes Decanus,poſt medium ſuperioris ſeculi. Thomas Cartvvright, Hertfordienſis, Th. D. & D. Margaritæ Cantabrig. Profeſs. (Obiit 1603.) Comment. Succinct. 4to. Leidæ, 1617. Amſtelodami 1636. & 1650. *D.* Michael Jermyn, fol, 1638. & denuò nuper recuſus pro *D*ormanno Neumanno,in little Britain. Michael Copeus, quarto. 1580, Edvvardus Leigh, Staffordienſis ex aula de Rushall, Armiger. Londini Anglicè, fol. 1657. D. Mayer, & Iohannes Trappus. Præter hos extat Jacobi *D*uporti Cantabrigienſis, Gr. Lit. Exprofeſſ. Theol. Profeſſ. Decani Petroburgenſis & Col. Magdalenenſis præfecti, Σωλομῶν ἔμμετρος, id eſt Paraphraſis Metrica Græco-Latina, in Proverbia, Eccleſiaſtem & Canticum Canticorum, Cantabrigiæ, 8vo. 1646. Quemadmodum idem in Pſalmos Paraphraſin Metricam, ibidem vulgavit,in quarto. 1666. Confer ſi placet, in Criticis Sacris Commentarium Septem Lingvis,Radulphi Bayni,Eboracenſis. Lingvæ Hebr. Lutetiæ Profeſs. deinde Epiſcopi Lichfeldenſis & Coventrienſis *P*ontificii, Pariſiis in fol. 1555. Obiit, 1560.

In priora novem capita, Franciſ, Taylor, quarto,

CAP.I. In totum, Iacobus Foreſterus, quarto.p, 262. *vers. 1. 2.* Iohannes Navvkinſ, *Verſ. 7.* Thomas Nevvhouſe, de Timore Dei, octavo. pag. 111. 1614. *v. 16.* Doughtej

tejus Analect. Sacr. pag. 386. *verſ. 22.* *D.* Henricus Hammond, fol. pag. 333. *verſ. 28.* Wilhelmus Fenner, octavo pag. 121. *verſ. 28. 29.* Thomas Hooker, Beneficium Afflictionum, octavo p. 255. 1638.

CAP. II. Integrum pertractat Foreſterus, pag. 265.

CAP. III. In totum Foreſterus, pag. 389. *verſ. 3. 4.* Fornicatio retecta, *A*nonymi, octavo, 1664. *verſ. 6.* Weemſeus, quarto pag. 108. *verſ. 14. 15.* Iohannes Wing, quarto, 1621. *verſ. 16.* Doughtejus pag. 389. Thomas Adamus, fol. p. 858. ſeqq. *vers. 17.* D. Henricus Wilkinſonus, Decad. 1. Serm. p. 188. D. Robertus South, quarto 1665. *vers. 29.* Joh. Dayus, 4to. p. 325.

CAP. IV. vers. 3. 4. Anonymi Regis alta via ad Immortalitatem 4to. 1659. D. Robertus Wilkinſon, quarto, pag. 45. *verſ. 7.* Wilhelmus Strong, 4to. pag. 493. *verſ. 13. 23.* Richardus Greenham, fol. pag. 117. *vers 14.* Michael Wigmore, quarto. 1618. *verſ. 19.* Robertus Abbotus, Serm. fun. 8vo. 1630. *v. 23.* Thomas Watſon, quarto, pag. 529. Chriſtophorus Love, quarto p. 47. Iohannes Cotton, quarto. pag. 231. Chriſtophorus Taylor, octavo. 1626. Joſephus Mede, part. 4. pag. 200. fol. Edvvardus Reyner, 8vo, pag. 296. Jerome Turner. 8vo. 1659. Johannes Flavvell, libello peculiari, ſub titulo verè-ſanctus, octavo 1668. quem propter pias inſtructiones, Londini in Germanicam Lingvam ex *A*nglicâ tranſtuli.

CAP. V. verſ. 19. Weemſeus, quarto p. 184.

CAP. VI. In totum de Virtuoſa Juventutis educatione, Anonymus, 8vo. 1590. *vers. 1. 2. 3. 4. ad 11.* Wilhelmus Burton. de Excitatione Ceſſatorum, Sermones ſeptem. octavo. 1634. *verſ. 6.* Thomas Scotus. 4to. 1622. *A. v. 6. ad 11.* Wilh. Burton. 4to. pag. 415. 1602, *verſ. 12. ad 18.* Idem p. 123.

CAP.

CAP. VII. Idem p. 363. *verſ. 14. 15.* Doughtej. pag. 392.

CAP. VIII. verſ. 15. Epiſcopus *L*ancelotus, Tomo 1. pag. 709. Epiſc. Sanderſon. de diverſis caſibusConſcientiæ, Sect, 6. pag. 195. 1660. Latinè, Et Prælection. Latinarum 6. 8vo. pag. 206. Prælect. 7. pag. 251. edit. noviſſimæLondini,1670. *verſ. 15. 16.* S. Simpſonius, quarto 1643. *verſ. 17.* D. Iohannes Donnus, fol. pag. 257. *verſ. 35.* Edmund. Pinchbeck, S. f. 4to. 1652.

CAP. IX. verſ. 5. Samuel Page, quarto. pag. 23. *verſ. 10. 11. 12.* Ioh. Dod, & Robertus Cleaver, in expoſitione familiari, quarto. 1606. *verſ. 14.* Weemſeus, quarto, pag. 144. *verſ. 17. 18.* Thomas Adamus, folio pag. 167. 182. 205.

CAP. X. vers. 6. Doughtejus. Analect, S. pag. 395. *verſ. 12.* Iohannes Abrenethy, de Paſſione Odii, quarto. p. 298.

CAP. XI. In totum Foreſterus, pag. 270. *verſ. 10.* Miles Moſſeus, D. 8vo. 1603, *verſ. 10. 11.* Samuel Keme, 4to. *verſ. 18.* Samuel Hieron. Tom. 1. pag. 295, Georgius Smalvvod. Serm. fun. 4to. *verſ. 26.* Carolus Fitz Geoffery, quarto. 1631. Wilhelmus Woodhal, Serm. fun. octavo 4to, 1621. *vers. 30.* D. Henricus Wilkinſonus, *D*ecad. 1. Serm. pag. 59.

CAP. XII. Foreſterus pag. 271. *vers. 4.* Iohannes VVing. quarto, *verſ. 5.* Iohannes Angelus, vera gubernatio malarum Cogitationum, octavo. 1659. *v. 10.* *D.* Iohannes Ravvlinſon, 4to. 1612. *V. 10.* Thomas Taylor fol. pag 523. *vers. 25.* Iohannes *A*brenethy, moleſtia mœroris. 4to. pag. 343. *vers. 26.* VValtherusSvveeperus, de vere nobili &c. 1622.

CAP. XIII. Foreſterus, pag. 274. Item Iohannes Dod.

Dod. quarto. *verſ. 7.* Thomas Cooperus, 8vo,

CAP. XIV. In totum, idem Dod, & Foreſterus, pag. 275. *verſ. 1.* Ioh. Day, 4to. pag. 190. Nathanael Walker. quarto. *verſ. 1. ad 8.* Richardus Greenham, fol, pag. 130. *verſ. 8. partem.* Samuel Stone, Deceptores decepti, quarto, item Johannes Berwick, ſub eodem Titulo, quarto 1661. *verſ. 9.* Edvv. Stillingfleet, ſermo coram Rege, quarto. 1649. Tho. Adamus, folio, pag. 202. *verſ. 10.* Johannes Abrenethy, Tabes Invidiæ, quarto. pag. 406. *vers. 12.* Thomas Scot, quarto, *verſ 13.* Johannes Abrenethy, in moleſtia mœroris quarto, pag. 160. *verſ. 14.* Franc. Taylor, quarto, *verſ. 31.* D. Donnus, folio. T. 2. pag. 312. *vers. 32.* Samuel Hieron. Tom. 1. pag. 456. Johannes Horneus, quarto. *vers. 34.* Thomas Scot, Zacharias Smith, Serm. fun. quarto. 1657. Iohannes Shavv. 4to.

CAP. XV. In totum, Foreſterus, pag. 270. *vers. 15.* Johannes Peſtellus, quarto. Johannes Jackſon, octavo. *vers. 24.* Johannes Smith, 4to. p. 377.

CAP. XVI. Foreſterus. pag. 280. *verſ. 5. 6.* Johannes Abrenethy, quarto. pag. 324. *vers. 7.* Epiſcopus Robertus Sanderſon, fol. pag. 25. Johannes Humfredus, breve morale & Chriſtianum receptum, 12mo. 1658. *verſ. 31.* Johannes Readinus, Viri ſenis ſcipio, quarto. Thomas Hodgeſ. Serm. fun, quarto. Simeon Ash, Serm. fun. quarto, *verſ. 33.* Arthur Dent. 4to. 1616.

CAP. XVII. verſ. 5. Weemſeus, quarto. pag. 302. *vers. 11.* Edvvard. Symmond. quarto. *vers. 15.* Thom. Scot, quarto, & nominatus Symmondus, 4to. peculiari ſermone militari, *vers. 21.* Rich. Greenham. fol. p. 86.

CAP. XVIII. vers. 1. Jacobus Uſſerius, Archiepiſcopus Armachanus, octavo. 1651. *verſ. 10.* Ieremias Dyke, viri Juſti Turris. octavo. *verſ. 14.* Richardus Greenham,

folio. p. 78. & 147. Iohannes Sedgevvicius, 8vo. Johannes Abrenethy, quarto p. 114. D. Robertus Bolton. quarto. Robertus Harris, benedictio illibati Spiritus, folio. pag. 41. Wilhelmus Sclaterus, quarto *vers. 18. 20.* J. D. Salomonis Regia confirmata per Praxin Davidis, quarto 1636. *verſ. 22.* Thomas Gatakerus, quarto, Rachellus Speght, 4to. 1617.

CAP, XIX. vers. 14. Thomæ Gatakeri, miſeria vulneratæ Conſcientiæ, 4to. p. 135. *v. 17.* Robert. Wolcomb. octavo, pag. 422. *verſ. 21.* Epiſcopus, Sanderſon, folio. pag. 399.

CAP. XX. verſ. 8. Miles Smith, Epiſcopus, fol. pag. 215. *verſ. 9.* Ralph Brovvnrig, Epiſcopus, fol. pag. 400. *vers. 25.* Epiſcopus Lancelotus, folio, p. 607. Franc. Dillingham, 8vo. Weemſeus, quarto pag. 154. *D.* Roger Fenton. octavo. *verſ. 26.* Doughtejus. Anal, S. p. 397. *Vers. 27.* Nathanael Culvervvell, Lumen Naturæ, 4to. *1669.*

CAP. XXI. vers 1. Johannes Pineus, quarto 1625. *verſ. 16.* Joſ. Mede, quarto, pag. 19. *verſ. 31.* Johannes Evverard. 8vo,

CAP. XXII. verſ. 1. Richardus Greenham, folio. pag. 69, *verſ. 3.* Thomas Barneſius, Sapientis viri providentia adverſa mala tempora, quarto. 1624. *verſ. 6.* Robertus Shelford, quarto. Simon Ford, de Catechiſatione, octavo. 1656. *verſ. 8.* Samuel Hieron, Tomo 1. pag. 399. *verſ. 11.* D. Donnus, fol. volum. ult, pag. 322. *vers. 15.* Weemſeus, quarto. pag. 36. *vers. 28.* *D.* Ioh. Boyſ. 4to. p. 135.

CAP. XXIII. vers. 1. 2. 3. Iohannes Trapp, quarto, pag. 1037. *vers. 10.* Weemſeus, 4to. pag. 116. *vers. 21.* Thomas Kingſmill, octavo. *vers. 23.* Samuel Hieron. folio. Tomo 1. pag. 41. Ioſephus Hallus Epiſcopus, Tomo 1. pag. 473. Anthonius White, acquiſita veritas, ſermo peculiaris,

Digitized by Google

ris, 4to. 1628. Ieremias Dyke, Eſus & digeſtio verbi, octavo. pag. 305. Thomas Hill Serm. Iejun. 1642. Iohannes Maynardus, 4to. 1645. *vers. 26.* Thomas Fullerus, octavo, Henricus Smith, Chriſtianorum ſacrificium, 4to. p, 117. *D.* Rich. Clerk, fol. pag. 349. Abraham Iackſon, octavo. Iacobus Barker. Chriſtianorum ſacrificium. 8vo. Nath. Culvervvell, Liberi regreſſus, 4to, p. 46. Opuſculorum. *à vers. 29. ad 32.* Samuel Ward, væ Ebrioſis, octavo. *1635. verſ. 33.* Anton. Faringdon, volum. 2. in fol.

CAP. XX*IV. verſ. 10. 12.* Epiſcopus Sanderſon, fol. *v. 21.* Matthæus Wren, *E*piſcopus Elienſis, quarto. *1627.* Benjamin Spencer, 4to. 1642. Matthæus Griffith, Bethel. 4to. p. 430. & peculiari ſermone; Timor DEI & Regis, inſcripto, 8vo. 1660. Matthæus Fovvler, totum hominis, quarto, 1662. Jacobus Harvvood, functio domeſtica ad omnes ſpectans, p. 30. quarto. *1662. vers. 21. 22.* Henricus Burtonus, *vers. 21. 22. 23.* *E*piſcopus Lancelotus, fol. p. 615. *vers. 23.* Anton. Faringdon. fol. volum. *2.* p. 38.

CAP. XX*V. verſ. 16.* D. Iohannes Donnus, Tomo 1. folio. p. *709. vers. 21. 22.* Henr. Burton,

CAP. XX*VII. In partem verſ. 1.* IohannesRobinſonus, Nativitas Diei, *Vers 6.* Weemſeus, quarto, p. 287. *vers 23.* Edvvard. Topſell, 8vo. 16*09*.

CAP. XX*VIII. vers. 2.* D. Thomas Reeveus, quarto. p. 1. 1661. Georgius Morley, *E*piſcopus, 4to. p. 1. eodem anno *vers. 8.* D. Miles Moſſe, quarto, 1595. *verſ. 13.* Rich. Greenham, fol. p. 134. Iohannes Dod, quarto. Pag. 19. Benjamin Hinton, quarto. p, *222*. Antonius Faringdon, volum. *2.* fol. Iohannes Bramhall, Archiepiſcopus, via recta Conſervationis poſt naufragium. quarto *1661. verſ. 27.* Wilhel. Whateley, octavo.

CAP. XX*IX. vers. 1.* Wilhelmus Fenner, octavo, pag.

Digitized by Google

244. *vers. 2.* Robertus Bolton, quarto. Obadias Sedgevvicus, quarto. Iohannes Spencer, Iuſtus moderator. quarto 1660. *vers. 8.* Daniel Cavvdrey, S. I. 4to, 1643. *vers. 23. partem*, Joſ. Hall, Epiſcopus,fol. T. 2. p. 89.

CAP. XXX. *Vers. 4.* Weemſeus, Obſervat. Natural, 4to. p. 1. *vers. 7. 8. 9.* Georgius *Webb*, octavo, Ralph Frovvnrig, Epiſcopus, fol. p. 417. *vers.* 8. Benjamin Hinton, quarto, p. 154. *vers 8. 9.* D. Ioſephus Mede, 4to. pag. 135. *v. 15.* Ioh. Abrenethy, Avaritia Inſatiabilis p. 377. *v. 31.* Robertus Moſſom. 4to.

CAP. XXX*I.* Super totum Wilhelmus Hinde, quarto 1640 *vers. 6.* Iohannes Weemſeus, 4to. p. 154. *verſ. 19.* D. Robertus VVilkinſon, Negotiatrix Regia, 4to. 1607. Thom. Caſeus, octavo. *vers. 29.* Iohannns Fryan, Serm. fun. 4to. 1636. *vers. 30.* Stephanus Geree, 8vo.1639.Hannibalis Gammoni Laus divinæ fœminæ, Serm. fun. quarto 1627. *vers.30. 31.* VVilhelmus Cromptonus, in Annulo nuptiali,4to.1630. *v. 31.* Iohan. Birchall, 4to. 1644.

CAPUT XIV.

Recenſus Scriptorum in Eccleſiaſtem:

Totum enucleatum dederunt plures, nempe Anonymus quidam, 1573. 8vo. VVilhelmus Thompſonus, Latinè 8vo. 1583.Th. Pitt.8vo.1586.Th. Cartvvright, Latinè. 4to Amſtelodami Anno 1632.& Marpurgi octavo. 1604.Hugo Broughton, Anglicè, quarto, 1615. Thomas Granger, 4to. 1621. Joſephus Hall, Epiſc. folio. Tomo 1. pag. 18. Anno 1634. Michael Jerminus, D. folio, 1639. Johannes Cottonus 8vo 1654. Edvvard Leigh. fol. 1657. Arthurus Jackſonus, 4to. 1658. Wilhelmus Pembleus, fol. 1658. & Johannes Trapp. in quatuor priora capita, & partem capitis quinti Georgius Giffardus, 8vo. 1589.

CAP. I. vers. 2. The Tryal of vanity, (Exploratio vani-

vanitatis,) Henricus Smith, quarto, pag. 348. 1599. Martinus Fotherby, quarto 1608. *vers. 7.* Weemſeus, Obſerv. Natural. pag. 24. *vers. 14.* Epiſcopus Edvvardus Reyneldus, quarto. 1632. & fol. 1658. ſub Titulo Vanitas Creaturarum, Robertus Tichbourne, quarto. 1657.

CAP. II. vers. 11. Ovvenus Felthamus, folio pag. 375. *vers. 16.* Wilhelmi Jenkinſy Concio, ad Theologos Londinenſes in anniverſario eorum Conventu, 4to. 1650.

CAP. III. vers. 1. ad 12. Iſaac Pennington, quarto. p. 105. *vers. 2.* Sampſon Pricæus, Serm. fun. quarto. 1624. *verſ. 4.* Joſephus Hallus Epiſcopus, 4to. pag. 1550. *vers. 11.* D. Ioh. Wilkins, Epiſcopus Ceſtrenſis, octavo, 1649. *vers. 20.* D. Th. Philpot. S. f. 4to. 1660.

CAP. IV. v. 2. Iohannes White, Epiſcopus, Reginæ Mariæ ſermo funebris 1555. *v. 9.* Franciſcus Mereſius, octavo. 1609. *vers. 14.* Georg. Eſtey, 4to.

CAP. V. Richardus Clerk, fol. pag. 357. Ioſ. Mede, quarto. & fol. 1664. Michael Thomas, 4to. 1661. Iohannes Provvnrig. Of religiouſ fear and reverence in Godshouſe, h. e. de religioſo timore & reverentia in templo DEI, 4to. 1636. Simon Guntorus, octavo. 1657. *verſ. 2.* Iohannes Provvnrig. 4to. *verſ. 7.* Philippus Goodvvin, 8vo. pag. 154. *verſ. 8.* Thomas Peſtell. quarto, *vers. 9.* Thomas Morus, octavo, 1612. *v. 12.* Thomas Peſtellus, quarto, *verſ. 13.* D. Johannes Donnus, folio. pag. 129. volum. ult. *vers. 3. 14.* Richardus Baxter, 4to. p. 129.

CAP. VII. vers. 1. D. Johannes Gaudenus, quarto. Th. Gataker, Deaths Advantage, ſive quæſtus Mortis, Serm. fun. folio. D. Edvvardus Rainbovv. Serm. fun. quarto. 1649. Ep. Robertus Sanderſon, folio. pag. 1. Georgius Strode, quarto, pag. 176. 1618. Thomas Brock, Serm. fun. octavo, Johannes Weemſeus, 4to. pag. 251. *vers. 2.* Domus Luctus,

tus, fol. pag. 17. Carolus Fitz Geoffrey, Serm. fun. 4to. *vers. 3.* *D.* Wilhelmus Perkinſius, fol. Tomo, 1. pag. 485. *vers. 14.* Franciſcus Ridirgton. 4to. 1649. *vers 15.* Domus Luctus, pag. 575. Thomas Fullerus, Serm. fun. 4to. *vers. 16. partem,* Thomas Scotus, 4to. *vers. 19. 20.* *D.* Robertus Gell, fol. pag. 768, *verſ. 29.* Nicolaus Bifield, 8vo. p. 88 Rob. Harris, 8vo. Exercitia matutina, p. 105. 4to.

CAP. VIII. verſ. 1.ª 2. 3. Thomas Drant, 8vo. *verſ. 2.* Rogerus Maynvvaring, Religion and Allegiance ideſt, de Religione & obſequio duo Sermones, quarto, 1627. Thomas Ireland, quarto. 1610. Johannes Brovvnrig, 4to. pag. 65. *verſ. 4.* N. Lenthall, quarto 1643. *verſ. 10.* RalphBrovvrig, Epiſc. fol. pag. 534. D. Donn. volum. ult. p. 75. *vers 12.* Benjamin Baxter, 8vo, 1662.

CAP. IX. verſ. 1. ad 4. Iohannes Preſtonus, 4to. pag. 485. *v. 3.* Thomas Adamus, fol. pag. 478. *verſ. 5.* *E*zechias Hopkins, 4to. Richardus Baxter, pêculiar. Tractat, Nunc aut nunquam, 12mo. 1669. Ânglicè, & recentisſimê Germanicè. *v. 14. 15.* Michael Wigmore, civitas ſancta, 4to *D.* Chriſtophorus Shute, quarto.

CAP. X. verſ. 10, Franciſcus Marbyry, octavo, 1602. *verſ. 14.* Iohannes Dodſon, ConcionatorisPræceptum, 4to. 1665. *verſ. 16.* Weemſeus, Obſervat. Moral. quarto, pag. 110. *verſ. 17.* *W*ilhelmus Godmannus, quarto. 1660. Iohannes Pricæus, 8vo. Edvvardus Willanus, Beatitudo *A*ngliæ, quarto 1661. Anglicè, Samuel Brunſellus, 4to. 1660. *verſ. 20.* Ioh. Meritonus, 4to. 1660.

CAP. XI. verſ. 1. Timely Remembrance of God, h. e. Tempeſtiva recordatio Dei, Henrici Beesley. octavo Johannes Fosbrock, de Salomonis Charitate, ſermo peculiaris, quarto. 1633. Robertus Wakemaunus, octavo, *v. 1. 2. 3.* Tho. Drant. 8vo. 1548. *v. 8.* Arthurus Hildersham, 4to. *v. 9.*

Hen-

Digitized by Google

Henricus Smith, buccina animæ, Anglicè, 4to pag. 782. Domus Luctus, fol. pag. 221. Franciſcus Dillingham, 8vo. pag. D. Sethus Ward, primo Epiſcopus Exonienſis Anno 1662. deinde Ann. 1667. Saliſburiam translatus, & Societatis Regiæ Londini Socius, quarto 1666.

CAP. XII. verſ. 1. D. Henricus King, Epiſcopus, 4to, In ſeptem priores verſus, Richardus Courtoiſe, Epiſcopus, 8vo. *verſ. 1.* Henricus Smith, The youngmans Task, id eſt, viri Juvenis penſum, quarto. pag. 215. Anglice, Henrici Wilkinſoni, dies Juventutis. octavo pag. 37. Concio Latina 1653. Febr, 8. habita. Robertus Hornus, 8vo, 1613. D. Donnus, fol. volum. ult. pag. 269. Johannes Sellarius, octavo, pag. 161. Georgius Hallus, quarto. Wilhelmus Milburnus, Mans timely remembring his Creatour, ſive Tempeſtiva recordatio Creatoris ſui, 8vo. pag. 253. 1638. Ioh. Chishall, octavo. p. 1. 1657. Philippus Goodwin. 8vo. *v.* 5. Humfredus Sydenham, Serm. fun. 4to. 1630. Doughtejus Analect. Sacr 8vo. p. 400. *verſ. 7.* Robertus Prick, Serm. fun. 4to. 1608. Henricus Hill, de propagatione Animæ, 8vo. 1657. Angl. Domus Luctus, p. 473. Chriſtophorus Cartwright, 4to. *verſ. 10.* D. Thomas Walkington, octavo, 1608. D. Franciſcus Rogerus, 4to. *verſ. 13.* Thomas Parker, 4to, 1656. *verſ. 14.* Domus Luctus, p. 283. Ioſeph. Rawe, quarto 1656.

CAPUT XV.

Commentatores & Expoſitores Cantici Salomoni.

Dudlejus Fennerus, Canticum Carminicè reddidit, una cum explicatione Medioburgi. octavo, 1587. Wilhelmi Thompſon Commentarii Franciſco Walſinghamo Thompſon dedicati, prodierunt Latinè Londini in octavo, 1585. Antonius Bruciatus, octavo, 1598. Iohannes Giffard, octavo

vo 1612. Iohannes Dove, 4to. 1613. Wilhelmus Gouge, Middleſexienſis Tho. *D.* obiit 1653. expoſitio cum Obſervat. 4to, 1615. Thomas Brighumannus Notingthamienſis, 4to. & octavo. Latinè 1614. & Anglicè Baſil. D. Henoch Clapham, quarto. 1603. Robertus Arnallus 4to. 1621. Thomas Wildcock, folio. 1624. Henricus Ainſvvorth, folio. 1626. Ioſephus Hallus, Leiceſtrenſis, fol. Tomo 1. Operum Anglice pag. 227, Obiit 1656. fere octuagenarius. D. Robotham, 4to. 1651. D. Wilhelmus Guild. octavo, 1658. Arthur. Jackſon, Iohannes Cottonus, 8vo, 1642. Mr. *D*urham miniſtri Verbi in Scotia, diu deſideratum opus, quarto, 1669. Londini, cum præfatione *D.* Owveni.

CAP. I. In totum, Hanſerts Knolliſius, quarto, 1656. *vers. 1.* Wilhelmus Nicholſon, Epiſcopus Gloceſtenſis. A. 1669. Super Symb. Apoſtol. folio, Solatium Sanctorum in triſtiſſimis Temporibus Ieſuæ Sprig, *A*nglicè, octavo, *1648*. *verſ. 2.* D. Richardus Sibbſius, *vers. 3. partim.* Ralph Robinſon, octavo pag. 487. item 4to. pag. 301. 309. 1660. *v. 4.* Samuel Rhetorfort, *D.* & in Academia Scotia Sanct-Andreana Profeſſor Theologiæ, quarto, 1659. *verſ. 5.* D. Richardus Clerck. folio pag. 365. *verſ. 5. 6.* Wilhelmus Nicholſon, loco ſupra allegato, *verſ. 6. W*ilhelmus Strong, 4to. pag. 589. Edvvard Forn ceus, quarto. 1648. *verſ. 7. 8.* Samuel Smith, octavo *v. 11.* D. Daniel Featly, folio pag. 408. *verſ. 12. 13. 14.* *T*homas Parneſius, de Nardo Sponſæ, quarto. 1624. *v. 13.* Ralph Robinſon. octavo, part. 2. pag. 3. & 4to, p. 373. *vers. 16. 17.* D. Iohannes *E*verard. 8vo, pag. 469.

CAP. II. vers 1. Wilhelmus Parck, 4to, 1640. *vers. 2.* Auguſtinus Hillus, ſplendor ſponſæ, 1640. Abraham Wright, octavo. pag. 41. *vers. 23.* Georgius *W*alkerus, 4to. *vers. 7.* D. Antonius Maxey, octavo, pag. 114. *verſ. 8.* Petrus Hauſted.

ſted, quarto. pag. 124. *verſ. 9.* Chriſtianus Antonius, DEi præſentia, hominis ſolamen, Sermo peculiaris Anglicè, 4to. 1646. *verſ. 10.* Ioſias Bird, quarto. 1613 Richardus Webb. quarto. *verſ. 14.* Edvvin. Sandyſ. Archiepiſcopus Eboracenſis, quarto. 1585, Thomas Jackſon, Londini Sirena, quarto. 1609. *Anglicè, v. 16.* Wilhelmus Pemble, fol. pag. 583. Anglicè.

CAP. III. Verſ. 1. Benjamin Hinton, quarto. pag. 144. *Vers. 1. ad 4.* Wilhelmus Burtonus, octavo 1595. *Vers. 9. 10.* D. Iohannes Wallus, Salomon in Solio, Chriſtus in Eccleſia, octavo. 1660. Anglicè. *vers. 21.* Wilhelmus Hallus, quarto, 1615. D. *Donnus*, fol. Tomo 2. pag. 288. Iohannes Boddington, octavo. 1662. Doughtejus, pag. 403. Anal. S. *vers. 21.* Wilhelm. Blake, 8vo, 1650.

CAP. IV. vers. 8. D. Iohannes Ravvlinſon, Sponſus & Sponſa, quarto, 1662. Anglicè. *vers. 9.* D. Samuel Boltonus, folio. pag, 43. *verſ. 16.* Natl an. Canon. 8vo.

CAP. V. Super totum Bartimeus Androſius, octavo. 1583. *verſ. 1.* Franciſcus Rolle: ſonus, quarto. 1911. *A, v. 1. ad 15. D.* Rich. Sibbſ, 4to. 1639. *v. 2. partem.* Tho. Muriel 8vo. v. 2. Thomas Drax, quarto. 1608. *D.* Thomas Taylor, pag. 459. *S*amuel Crooke, octavo. 1615. pag. 1. *vers. 3. D.* Donnus, fol. Tomo. 2. pag. 59. *verſ. 8.* D. Johan. Stoughton, quarto. *verſ. 9. D.* Samuel Boltonus, folio, pag. 43. *verſ. 10.* Wilhelmus Loe, The bliſs of Brighteſt Beauty, De felicitate nitidæ pulchritudinis, quarto. *verſ. 16.* Thomas Sympſon, octavo. 1662. Thomas Watſonus, octavo. pag. 327. Thomas Drant, octavo, pag. 327. Wilhelmus Dyer, 8vo. *1663.*

CAP. VI. verſ. 1. 2. Bartim. Androſius, octavo, Tho. Drant, 8vo. *v. 3.* D. Rich. Sibbſ. 4to. p. 437. *v. 9.* Ioſ. Hall, Epiſc. fol. T. *2.* p. 504. Ioh. Jackſon, 8vo. 1640.

Digitized by Google

CAP. VII. vers. 4. Iohannes Hinkley, octavo. pag. 1. 1657.

CAP. VIII. verſ. 4. Anonymus, 4to. 1643. *verſ. 5.* Johannis Colliny The loſt sheep brought home, in ſeveral Sermons i. e. ovis amiſſa Domum reducta, in aliquot ſermonibus, quarto, 1645. octavo. 1649. *vers. 6.* Johannis Walli cultus animæ pag. 1. quarto, 1627 D. Rogerus Fenton. octavo, pag. 85. Wilhelmus Nicholſon, ſuper Symbol. fol. *vers. 11.* Iohannes King, Epiſcop. quarto. *vers. 12.* Griffith William, Epiſc. folio. p. 1.

CAPUT XVI.
DE
Scriptoribus in Eſaiam.

In totum Prophetam extat D. Wilhelmus Dayus, fol. 1654. Item Thomas Gatakerus, qui largiores annotationes ſuper Ieſaiæ ac Jeremiæ Prophetias Threnosque concinnavit, quibus, verba pono ex auctoris Clariſsimi vita adverſariis miſcellan. præmiſſa (ſi qua fides nonnullis *non καταχάριν ſed κατ᾽ ἀλήθειαν* ſententiam ſe ferre autumantibus) non extat in ſacram paginam commentarius numeris omnibus abſolutior. Conf. Joh. Scharpii Scoto-Britanni SS Theol. D. & Profeſſor. *Acad.* Dienſis in Delphinatu, Symphonia Prophetar, & Apoſtolor. In qua temporum ordine ſervato Loci Sacræ Scripturæ ad ſpeciem pugnantes conciliantur, nec non ad quæſtiones difficiliores Chronologicas aliasq; V. T. reſpondetur, Genevæ, Latinè in 4to 1625. & 1670.

CAP. I. Super integrum. Thomas Cooper, Epiſcop. quarto. pag. 1. adde Jacobum Foreſterum, quarto. pag. 7. *vers. 1. 2.* D. Iohannes Charldon, octavo. 1595. *vers 2.* Weemſius, de filiis degenerantibus, quarto, pag. 1. *vers. 3.* Ioſ. Mede, quarto. & fol. *vers. 5.* Hannibal Gammon, 4to. D. Henricus Hammond, fol. *v. 10.* Richardus Baxter, octavo.

Digitized by Google

vo 1662. *vers. 16.* Iohannes Smith, the nature of Repentance, de natura Pœnitentiæ, quarto, pag. *1.* Anno. 1629. *à vers. 16: ad 19.* Iohannes Dod, 4to. pag. 43. *vers 18.* Iohannes Collinius, quarto, pag. 49. *vers. 21. 22.* Wilhelmus Pricæus, 4to. *vers. 25. 26.* D. Wilhelmus Creed, quarto. *v. 26. part. prior.* Wilhelmus Garnall. quarto. 1656, D. Edvvard. Stanley, 12mo. 1662. Iohannes Ramſey, Reformatio Politica, quarto pag. 191. 1659. Wilhelmus Cole, quarto, Iohan, Ryland, 4to.

CAP. II. In totum, Epiſcopus Thomas Cooper, 4to, pag. 7. *vers. 1. 4.* Iohannes Udal, octavo. 1595. *vers. 1. ad 6.* Epiſcopus Wilhelmus Nicholſon in Symb. fol. *vers, 3.* Daniel Pricæus, quarto *verſ. 4.* D. Henricus Hammond, folio pag. 1. *vers. 6.* Robertus Iohnſon, Sermon. Jejun, quarto. 1647. *verſ. 22.* Georgius Maſterſon, quarto. 1651.

CAP. III. v. 10. Faſciculus Valedictoriorum Sermonum, octavo. *1662. vers. 16.* Doughtej. 8vo. p. 425, *verſ. 26,* Ioh. Gregorius, quarto. p. 24.

CAP, IV. vers. 5. partem ultimam. Sydrach Sympſon, *S.* I. 4to. 1643. D. Nathanael Homeſius, fol. Ioh. Ovvenus, S. I. 4to. 1659.

CAP. V. In totum, Thomas Covvper, quarto. pag. 12. *verſ. 1. ad 8.* Nehemias Rogerius, quarto 1623. Iohannes Carpentarius, octavo. 1599. *verſ. 2. 3.* Iohannes Spencer, Gods love to his vineyard. De Amore DEI in vineam ſuam, quarto. 1615. *Vers 4. 5.* Ioſ. Hall, Tomo 2. pag. 261. fol. *vers. 11. 12.* Paulus Bayne, quarto pag. 1. *vers. 16.* Wilhelmus Dyerus, Chriſts famous Titles, de Chriſti titulis egregiis, octavo. 1666. *vers. 11. ad 18.* Robertus Harris, The Drunckards Cup. poculum ebrii, folio. p. 241. *verſ. 18.* D. Ioh. Boyſ, 4to. *vers. 20.* Rich. Eadeſius.

CAP. VI. A. v. 5. ad 9. Wilhelmus Perkinſ. folio. Tomo.

Digitized by Google

mo 1. pag. 441. *vers.* 5. Walterus Cradock. 4to, *verſ.* 6. 7. Epiſcopus Lancelotus, in fine Geneſis, pag. 515. *vers.* 9. 10. D. VVilhelmus Stamp. de Infatuatione Spirituali, octavo. 1650.

CAP. VII. verſ. 9. Ioſephus Caryl, Serm. Iejun. 4to. 1654. *vers.* 10. *ad* 18. Iohannes Boyſ, fol. pag. 654. *vers.* 11. D. Donnus. folio. Tomo 1. pag. 11. *vers.* 14. Epiſcopus Lancelotus, fol. pag. 72. *Vers.* 14. 15. 16. Rich. Stock, octavo D. Rich. Sibbſius. quarto; Epiſcopus Miles Smith, folio. pag. 45.

CAP. VIII. vers. 9. 10. Stephanus Marshallus, Serm. Iejun. quarto. 1648. *vers.* 13. 14. Iohannes Goodvvin, octavo, *vers.* 14. Epiſcopus Lancel. fol. 35.

CAP. IX. vers. 1. Plenitudo Chriſti. VVilhel. Bridgeſii, octavo. *vers.* 4. 5. Stephanus Marshallus, 4to. *vers.* 5. Petrus Sterry, quarso 1657. *vers.* 6. *A*ndreas Rivatus, de Incarnatione Chriſti, octavo. pag. 1. 1639. *vers.* 6. *D.* Sedgevvicius, quarto. *In partem ejusdem.* Matthæus Barker, quarto. 1651. Thomas Rouſeus in duobus Sermonibus, quarto. 1646. Iohannes Gregorius, quarto. pag. 150. Ieremias Burrough, quarto pag. 68. Epiſcopus *L*ancelotus, pag. 4. D. Richardus Clerk, folio. pag. 12. Religio Chriſtiana, 4to. p. 5. 6. 7. Epiſcopus Lakeus, p. 1. Johannes. Dayus, in feſtivalibus, 4to. p. 11, *vers.* 12. 13. VValter Cradock, quarto, p. 1. *v.* 13. Nicolaus Proffetus, Serm. Iejun. quarto. 1644. *verſ.* 14. 15. 16. Richardus Stock, octavo. *vers.* 15. Michael VVigmore, in anetomia cerebri, Sermone peculiari expreſſa, 4to.

CAP. X. vers. 12. Iohannes Strickland, quarto. 1644 *vers.* 15. VVilhelmus Bagshavv, quarto, 1653.

CAP. XI. vers. 1. Doughtejus, Analect. Sacr. octavo, gag. 408. *vers.* 6. 7. 8. Iohannes Iackſon, the True Evangelical Temper h. e. De vera Evangelicâ mixtura, 3. Sermones, 8vo 1641. Anglicè. D. Rich. Sibbſ. f. p. 369. CAP.

CAP. XIII. verſ. 21. Thomas Doughtejus, pag. 410. *vers. 22.* Johannes Gregorius, quarto, pag. 134.

CAP. XIV. vers. 14. 15. *Wilhelmus* Whateley, octavo. *vers. 32.* Richardus Byfield, Serm. Iejun. 4to. Johannes Ovvenus, 4to. 1655.

CAP. XVI. vers. 10. Doughtejus, pag. 413.

CAP. XIX. Idem pag. 416.

CAP. XXI. Vers. 11. 12. Thomas Adamus, folio. pag. 1. *Vers. 12.* D. Richardus Love, The Watchmans Watch-vvort ſive Excubitoris Symbolum, 4to. 1642.

CAP. XXII. *vers. 12.* D. Johannes Whincop, Serm. Jejun. quarto. 1645. *vers. 15.* Johannes Singleton, quarto, *vers. 22. 23.* Doughtej, pag. 419. *vers 23.* Joh. Carter, de Clavo. 4to. 1647.

CAP. XXIII. *vers. 7. 8. 9.* Johannes Grentius, 4to. 1627.

CAP. XXIV. In totum, Epiſcopus Thomas Covvper, quarto. pag. 15. *vers. 1. 2. 3.* Franciſcus Triggius, octavo. 1594.

CAP. XXV. In totum, Thomas Covvperus, quarto. p. 19. *vers. 6. 7. 8.* Chriſtophorus, Goad, 4to. pag. 67. 1653. Johannes Webſterus, quarto. pag. 1. *vers. 9.* Johannes Bond, 4to.

CAP. XXVI. Per totum, Thomas Covvper, 4to. pag. 22. *vers. 1. 2.* Robertus Boltonus, 4to. Walterus Cradock 4to. pag. 13. *vers. 8. 9.* Domus Luctus, fol. pag. 181, *v. 9.* Daniel Feathly, f. pag. 514. Epiſcopus, Ralph Brovvnrig, volum. 2. fol, pag. 213. D. Wilhelmus Sancroft, de Lamentabili Incendio Londini, quarto, 1666. Anglicè. *vers. 18. 19.* Epiſcopi Edvvardi Reynoldi, Triumphus Eccleſiæ de morte, quarto. 1662. *Verſ. 19.* Timotheus Oldman, 4to. Angl. Thomas Iakſon, quarto Johannes Simpſonus, octavo, pag.

 1.

1. *vers. 20. 21.* Gilbertus Primroſius, 4to. p. 185. Rich. Harvvod, 4to. Chriſtoph. Goad. 4to.

CAP. XXVII, vers. 1. 2. 3. 4. Walterus Cradock, quarto. pag. 26. *vers. 4. 5.* Ioh. Cotton, 4to. p. 51.

CAP. XXVIII. vers. 1. Iohannes Hoskins, quarto, pag. 29. *vers. 5. 6.* Jaſper Hickes, Serm. Jejun. 4to. 1644. *vers. 15.* Walterus Cradock, pag. 33. *vers. 23, 24.* Rich. Sibbſ. f. p. 397.

CAP, XXIX. vers. 1. 2. Wilhelmus Procterus, quarto 1625. *vers. 2.* Doughtej. pag. 422. *verſ. 10.* Johannes Abrenethy, the Spirit of Slumber, id eſt, Cor dormitans, quarto, pag. 91. Wilhelmus Jenkinſ, Serm. jejun. quarto, *vers. 13.* Iohannes Angier, Auxilia pro melioratione cordis, octavo. p. 113. Anglicè.

CAP. XXX. Super totum, Thomas Covvper, Epiſcopus, quarto. pag. 28. *vers 6. 7.* Johannes Dod, quarto. p. 16. *vers. 8. 9.* Robertus Cleaver, quarto pag. 148. *vers. 18.* Thomas Caſeus, quarto, Johannes Strickland, quarto *vers. 19.* Robertus Cleaver, *vers. 33.* Henricus Greenvvood, Tormenta in Tophet, octavo. pag. 230. 1634. *D*oughtejus, pag. 425.

CAP. XXXI. vers. 19. Idem pag. 456.

CAP. XXXII, In totum, Thomas Covvper, Epiſcopus 4to. pag. 32. *verſ. 1. 2.* Johannes Foxcroſt, Sermon. Jejun. quarto 1645. *verſ. 2. partem,* Ralph Robinſon, quarto. pag. 54. 61. 67. 497. part. 2. p. 258. *verſ. 8.* D. Donnus, folio. Tomo 1. pag. 758. *verſ. 17.* Joſephus Hall, Epiſcopus, f. T. 1. p. 537.

CAP. XXXIII. verſ. 1. Thomas Stephanus, octavo. pag 1. *verſ. 10.* Dayrus vel Denus, quarto. *verſ. 17.* Tho. Reeve, octavo, p. 1, *v. 20.* Chriſtophorus Cartvvright, 8vo.

CAP. XXXIV. verſ. 4. Doughtej, p. 428.

CAP.

Digitized by Google

CAP. XXXVI. verſ. 13. part. Iacobus Harvvood, Querela Sionis, quarto, pag. 57.

CAP. XXXVII. In totum, Thomas Covvper, quarto, pag. *36. vers. 3. part.* Epiſcopus Lancelotus, folio, pag 634. *vers. 35.* D. Thomas Hortonus 4to.

CAP. XXXVIII. In totum, Thomas Covvper, pag. 40, Robertus Bruceus. octavo. *vers. 1.* Wilhelmus Ionesus, octavo. 1631. Johannes *W*arrenus, Serm. funer. 4to. 1618. *verſ. 1. ad 16.* Robertus Bruceus, quarto pag. 159. *verſ. 1. 2. 3.* Rogerus Hucket, quarto, pag. 19. *vers 2. 3.* Elias Petcy, the Royal attempt, h. e. Conatus Regius, quarto. *verſ. 9.* Roberti Harriſy, recuperatio Hiskiæ, fol. p. 273. Thomas Fullerus, octavo. *v. 12.* Wilhelmus Auſtenius, fol. p. 273, *D.* Wilh. Brough, Hiskias ægrotans, octavo, p. 195. *v. 17.* Epiſcop. Ioh. King, 4to.

CAP. XXXIX. vers. 1. 2. Thomas Parneſius, cure for the Comfortleſſ. h. e. Medicina pro deſtitutis ſolatio, 4to. Walterus Cradock, 4to. *vers. 11.* Iacobus Malſonus, in ſerm. Chriſti Proviſio pro hominis directione, octavo. *vers. 3. 4. 5.* Edmundi Rivii, Concio de voce, Clamantis, quarto, 1633. *vers. 6.* Georgius Abbot, Archiepiſcopus Cantuarienſis, S. fun. 4to. 1608. Richardus Clerk, folio p. 539. *vers. 24.* Ioh. Weemſe. quarto. p. 74.

CAP. XLI. In totum, Thomas Covvper. p. 43.

CAP. XLII. *Vers. 2.* VVilhelmus Strong, quarto, pag. 637. *vers. 6.* Ralph Robinſon, octavo. part. 2. pag, 206, & quarto pag. 462, *vers. 6. 7.* *T*obias Criſpus, octavo p. 146. *vers. 14.* Johannes Boyſ. quarto pag. 16. *vers. 18.* Iohan. Abrenethy, Surditas Auris. quarto pag. 486. *vers. 19.* Idem quarto. pag. 38. *vers. 24. 25.* VVilhelmus Mevvius, quarto. 1643. Ioh. Shavv, 4to. VVilh. Fenner, 8vo, p. 185. Stephan. Marshall, S. I. 4.

CAP.

CAP. XLIII. In totum, Thomas Covvper, pag. 45. *Vers.* 2. Theodori Heringi, Triumphus Eccleſiæ de Igne & aquâ, quarto 1625. Nathanael Hardejus, quarto, Paulus Knell, octavo, 1660. *vers.* 8. Iohannes Abrenethy, in Tractatu modo citato, pag. 486. *vers.* 14. Thomas Caſeus, 4to *vers.* 25. Tobias Criſpus, octavo, pag. 219, Nathanael Culvervvell, *Actus* Oblivionis, quarto p. 25.

CAP. XLIV. In totum, Thomas Covvper, pag. 54. *v.* 10. *part.* Richardus Chalfontius, quarto 1644. *v.* 20. Samuel Richardſon, 8vo.

CAP. XLV. Vers. 2. *ad* 6. D. Thomas Iackſon, volum. 11. pag 3648. *vers.* 18. Iohannes Bondus, Sermon. jejun. 4to, 1644.

CAP. XLVI. In totum, Thomas Covvper, quarto pag. 57. *verſ.* 9. Iohan. Preſton, 4to. p. 75. *vers.* 10 Rich. Stock, De voluntate DEi, 4to. p. 141.

CAP. XLVII. Vers. 4. Ieremias Burrough, quarto. *v.* 10. Alexander Chapmannus, quarto.

CAP. XLVIII. Vers, 10. D. Ierem. Taylor, folio. p. 152.

CAP. XLIX. Vers. 2. Ralph Robinſon, octavo. pag. 158. & quarto pag. 455. *vers.* 4. 5. Thomas Taylor, folio. p. 573. v. 10. Wilhelmus Jenkinſon, quarto *vers.* 14. Ioſephus Symonds, quarto. *vers.* 23. *partem.* D. Richardus Ead.

CAP. L. In totum, Thomas Covvper. pag. 60. *verſ.* 1. D. Donnus, quarto, *vers.* 4. Wilhelmus Perkinſ, folio. Tomo 2. pag. 1. *vers.* 10. Chriſtophorus Hudſonius, octavo *vers.* 10. 11. Thomas Godvvinus, A child of Light VValking in darkneſs, ideſt, filius Lucis in Tenebris ambulans, Tractatus pulcherrimus, Anglice, *vers.* 16. 17. Iohannes Shavv, quarto.

CAP. LII. Vers, 3. Epiſcopus Robertus Sanderſon, fol.

pag.

pag. 135. D. Donnus, fol. volum, ult. pag. 153. *verſ. 10.* Doughtejus, pag. 431 *verſ. 11.* Johannes Dury, Sermon. Jejun. 4to.

CAP. LIII. In totum, Thomas Covvper, pag. 64. *v.* 1. D. Donnus, folio. volum. 1. pag. 52. Thomas Calvert, quarto. *verſ. 3.* Chriſtophorus Cartvvright, octavo. p. 143. *verſ. 4.* D. Samuel Wallal, vita & mors Jeſu Chriſti, 4to Anglicè, 1607. Nicolaus Bifield, Super Symbol. Apoſtol. quarto, pag. 301. *vers. 4. 5.* Johannes *Dayus*, quarto. pag. 26. Johannes Deniſon, octavo, *verſ. 5.* Antonius Burgeſius, de Juſtificatione, quarto. pag. 306. *verſ. 6.* Henrici Ramſdeni, Vulneratus *Salvator*, 4to. pag. 101. 1607. Antonius Faringdon, volum. 2. fol. Tobias Criſpus, octavo, pag. 69. ad finem, Johannes Gumbleden, *Summa* Dei Miſericordia erga genus humanum, in Chriſto Ieſu apparens, quarto. Anglicè, *verſ. 7.* Ralph Robinſon, octavo, part. 3. pag. 89. *verſ. 8.* Wilhelmus Nicholſon, Epiſc. in Symb. Apoſtol, *verſ. 10.* Exercitia matutina quarto. pag. 216. Marmaduke Jacobus, the everlaſting covenant, id eſt, de æterno fœdere, quarto. pag. 39. Nicolaus Lockier, Sermon, Jejun. 4to. 1646. *vers. 11.* Wilhelmus Bridge, quarto, pag 61. 69.

CAP. LIV. vers. 6. Ioſeph. Symondi, deſertarum animarum caſus aut recuperatio, 8vo. *verſ. 11.* Daynus, 4to. *verſ. 11. 12.* Wilhelm. Dellus, quarto. 1646.

CAP, LV. Super totum, Thomas Covvper, pag. 67. *v. 1. 2,* Richardus Rogerus, quarto, pag. 104. *v. 1. 2. 3,* Edvvin, Sandyſ. Archiepiſcopus Eboracenſis, quarto pag. 1. Iohannes Dod, 4to. *vers. 3.* Obadias Sedgevvicius, de intima DEI gratia, fol. pag. 1. *verſ. 6.* Antonius Faringdon, folio. volum. 2. pag. 101. *vers. 6.* D. Iohannes Preſtonus, quarto. Iohannes Nordenus, 8vo. *verſ. 6. 7.* Edvvin. Sandys, quarto

Radford Maverick, quarto, *verſ. 7.* Wilhelmus Fenner, 8vo. pag. 1. Ioſeph. Mede, 4to. part. 5. p. 221. *verſ. 8. 9.* Nathanael Homes, quarto. p. 79.

CAP. LVI. In totum, Thomas Covvper, pag. 41. Joh. Abrenethy, 4to. p. 41.

CAP. LVII. In totum, idem Covvperus, pag. 74. *v. 1.* Giles Collier, Serm. fun. quarto, Oxonii, 1661. Edmundus Calameus, quarto. D. *Donnus*, folio. volum. 1. pag. 52. Anonymi Arbor mortua, ſuper funere D. Hevvit, quarto 1658. *Domus* Luctus, folio. pag. 91. *Willh.* Harriſon, Deaths advantage little regarded, and the SoulsSorrovv, in tvvo funeral Sermons &c. Lucrum mortis contemtum, & animarum ægritudo, in duobus funeralibus ſermonibus, una cum pia vita & morte D. Katharinæ Brettergh, octavo. 1612. Tho. Calvert, octavo. Nathanael Hardejus, Serm. fun. quarto, Wilhelmus Strong, quarto. pag. 207. *G*eorgius Cokaine, Aſtrologia divina, Serm. fun. Simeon Ash, Serm. fun. 4to. *verſ. 1, 2.* D. Thomas Sparke, Serm. fun, Thomas Vincent. octavo, 1667. Bartholomæus Parſon, 4to. Alexander Groſſius, Serm. fun. octavo, *vers. 2.* Robertus Horrus, octavo. Wilhelmus Leigh, octavo, Sethus Wood, Serm. fun. quarto, 1651. *vers. 6.* Henricus Burtonus, 4ot. *verſ. 15.* Iohannes Gregorius, quarto. pag. 135. Wilhelmus Fenner, pag. 239. 4to. Thomas Larkham, quarto, part. 3. p. 52. *vers. 19.* Nathanael Hardejus, *D.* quarto. *verſ 21.* Iohannes Boyſ, fol. pag. 167. Georgius Webb, octavo. pag. 179. Benjamin Hinton, quarto. Griffith William, Epiſcopus in Offory, bellum DEI cum Rebellibus & homicidis, fol. pag. 77. 1662.

CAP. LVIII. In totum Thomas Covvperus, *Epiſc*, p. 78. *verſ. 1.* Nathanael Canon, 4to. Theodorus Baſilius, 4to. *vers. 2.* Samuel Boltonus, folio, pag. 161. *verſ. 5. 6. 7.* Thomas Greenfield, quarto. 1661. *vers. 6.* Epiſcopus *Lan*-

celo-

Digitized by Google

celotus, methodus concionandi, Abraham Wright, octavo, *vers. 7.* Iohannes Boyſ. 4to. pag. 31. *verſ. 12.* Herbertus Palmer, Serm. Iejun. 4to. D. Thomas Washborn, Sublator ſeditionis, ſermo peculiaris, 4to. 1661. *verſ. 13.* Weemſeus, 4to. p. 218.

CAP. LIX. In totum, Thomas Covvperus, pag. 81. *verſ. 1.2.* D. *W*ilhelmus Stamp. 4to. Iacobus Uſſerius Archiepiſcopus, octavo. p. 121.

CAP. LX. verſ. 13. Obadias Hovve, 4to. *Vers. 20.* Fulko Bellerus, 4to. 1652.

CAP. LXI. verſ. 3. Doughtej, *A*nal. S. 8vo. p. 434.

CAP. LXII. Vers. 5. Epiſcopus Lancelotus, quarto, p. 71. *verſ. 6.* Iohannes Hoskins, quarto. *verſ. 6. 7.* Matthæus Nevvcomenius, Serm. Iejun, Henricus Wilkinſon, 4to. Decad. 3. pag. 68. Wilhelmus Sedgevvicius, Sermon. Iejun. quarto.

CAP. LXIII. verſ. 1.2.3. Epiſcopus Lancelotus, folio. pag. 361. *vers 5.* Simeon Ash, Serm. Iejun. quarto. *vers. 8.* Richardus Vineſius, 4to. *vers. 17.* Robertus Baily, Serm. Iejun. quarto, 1645.

CAP. LXIV. In totum Th. Covvperus, Pag. 85. v. 4. Iohannes Preſtonus, quarto. pag. 62. *verſ. 5.* Richardus Stock, de Ira Dei, 4to. pag. 212. *verſ. 11.* Lacrymæ Germaniæ ex Germanico in Anglicum translatæ, per Anonymum, Anno 1638. octavo. *vers. 7.* Henricus Whitfield, octavo, 1634,

CAP. LXV. verſ. 4. 11. Johannes Doughtej. Analect. Sacr. pag. 437. *verſ. 5.* Walterus Cradock, quarto, pag. 49. *vers. 13.* Thomas Collier, octavo, *verſ. 15.* T. D. Reprehenſiones Peccati, 8vo. 1667. *verſ. 19.* Ieremias Burrough, 8vo, *verſ. 20.* *D.* Donnus fol. T. 1. p. 218.

CAP. LXVI. verſ. 10. Ieremias Burrough, quarto.

vers. 12. Walterus Cradock, quarto, pag. 53. *Vers* 14. Ioh. Gregorius 4to, p. 124.

CAPUT XVII.

DE

Commentatoribus in Prophetam Jeremiam.

CAP. I. v. 10. Henricus King, *E*piſcopus, quarto 1640 D. Wilhelmus Goodvin. 4to. 1614.

CAP. II. Vers. 24. Doughtejus. pag, 444. *A*nal. *S.*

CAP. III. verſ. 14. 15. Wilhelmus Burton. 4to. pag. 130. *vers.* 15. Humfredus Sydenham, quarto, pag. 277. *v.* 22. Iohannis Davenant, Epiſcopi Sarisburienſis, Sermo coram Parlamento, quarto 1618.

CAP. IV. verſ. 1. Benjamin Hinton, 4to. pag. 194. Richardus Clerck, fol, pag. 172. *vers.* 2. *partem*, Epiſcopus Lancelotus, folio. pag. 704. *vers.* 3. Iohannes VVeemſeus, 4to. pag, 163. Obadias Sedgevvicius, Serm. Iejun, 4to. *vers* 3. 4. Iohannes Ber bridge, quarto. 1646. *vers.* 4. Tho. Goodvvin, de vanitate cogitationum conceptus ſacer, Germanicè à me verſùs. *vers.* 14. RadfordMaverick, Praxis pœnitentiæ, quarto. 1617. Wilhelmus Younger, octavo, Gabriel Pricæus, 12mo. 1657. Cornelius Burgeſius, 2. Sermon. Iejun. 4to. Thomas Goodvvin, 4to. 1650. *vers.* 21. 22. Iohan. Ley, *S*erm. Iejun. 4. 1643.

CAP. V. In totum, Thomas Covvper, quarto. pag. 281. Confer Foreſterum, pag. 22. 233. 280. ſeqq. *vers.* 1. Lancelotus Davves, 4to, *vers.* 2. D. Henricus Hammond, folio. p. 95. *vers.* 7. Robertus Sibthorp, Lis carceris contra Apoſtatam abſolutum, quarto, 1618. *verſ.* 9. Epiſcopus Dovvnenſis, S. I. 4to. 1641.

CAP. VI. vers. 1. 2. Walterus Cradock, quarto, pag. 233. *vers.* 13. D. Johannes Everardus, octavo. pag. 479. *vers.* 16. Miles Smith, *E*piſcopus folio p. 149. D Rober-

tus

tus Abbot, Via antiqua, 4to. 1610. Matthæus Hutton, octavo, 1579. *verſ. 16. ad 20.* Thomas Hillus, quarto. *vers.* *29.* Weemſe, Obſerv. Natural, 4to. p. 30.

CAP. VII. vers. 12. Johannes Jones, quarto. 1635. *v.* *16.* Thomas Jackſonus, de Juda in Captivitatem ducto, 4to. *vers, 22.*

CAP. VIII. vers. 4. ad 8. Ep. Lancelotus fol. pag. 121. *v.* *6. 7.* Richardus Sibbſius, In quiſitio DEI, quarto, pag. 79. *verſ. 7.* Wilhelmus Strong, quarto pag. 443. *vers. 11.* D. Iohannes Gaudenus, quarto. *verſ. 20.* Thomas Coleman. Serm. Jeſun. quarto. *vers. 21. pars ultima.* Idem, Sermon. Jejun. 1643. *vers. 22.* Thomas Adamus, folio. pag. 246. 271. Antonius Tukney, quarto.

CAP. IX. vers. 1. Barten Holiday. quarto. pag. 51. Theodorus Baſilius, quarto. Thomas Beconus folio. pag. 100. Thomas Pullein, quarto, 1608. *vers. 2.* Iohannes Flathers, 4to. 1648. *verſ. 12.* *Doughtejus*, pag. 447. *vers.* *23. 24.* Miles Smith, Epiſcopus, folio. pag. 1. Richardus Stock, de Attributis DEI. 4to. p. 1.

CAP. X. vers. 2. Johannes Svvan, Signa Cœli, *Vers. 4.* Doughtej. p. 449. *vers. 11.* Joſephus Mede, 4ta. part. pag. 57. *v. 25.* Philipp. Goodvvin, 4to. p. 47.

CAP. XI. vers. 12. *W*eemſeus, quarto. pag. 81.

CAP. XIII. vers. 16. D. Jeremias Taylor, fol, pag. 51. *vers. 27.* Jacobus Naltonus, Serm. Iejun, quarto. 1646.

CAP. XIV. vers. 7. Epiſcopus Lake, quarto, pag, 19. *vers. 9.* Thomas Hookerus, quarto, Wilhelmus Fennerus, octavo, *vers. 10.* Griffith Williamus, viva effigies durorum præſentium temporum, folio. pag. 87, 1662.

CAP. XV. vers. 16. Jeremias Dyke, de veritatis mercatione & Cuſtodia, octavo, pag. 259. 1640. *verſ. 19. 20.* Iohannes Ovvenus. Sermon. Jejun. quarto, 1649. *verſ. 19.* Dn.

*W*ilhelmus Morice, de Cœna Domini, p. 619.

CAP. X*VI.* *vers. 7.* Doughtejus, pag. 452. *vers. 11.* Weemſeus, quarto, p. 93. *vers. 14. 15.* Petr. Sterry, 4to

CAP. X*VII.* *verſ. 9.* Ioſephus Hallus. Tomo 1. pag. 46. de magno Impoſtore, Concio elegans, quam Germanicè reddidi in Belgio. *verſ. 9. 10.* Daniel Dyke in Myſterio propriæ deceptionis, ſive Noſce te ipſum quod *Dn.* Theodorus Hake, Nob. Palatinus, Societatis Regiæ Londinenſis ſocius, amicus valde meus, ante multos annos Germanitate donavit. D. Ieremias Taylor, folio. p. 80, Anton. Burgeſ. folio, part. 2. p, 1. ad 56.

CAP. X*VIII.* *verſ. 6.* Iohannes *W*arrenus, Serm. Iejun. 4to. *vers. 7. 8. 9. 10.* Edmundus Calameus, Serm, Iejun. 4, Daniel Svvift, Ruina & Reparatio Regni, octavo 1641. *vers 11. 12.* Antonius Burgeſ, folio, p. 440. *vers 12.* Joh. Smith, de Contrariis Pœnitentiæ 4to. p. 81.

CAP. XX*II.* In totum, Thomas Covvper, quarto pag. 285. *vers. 3.* Lancelotus *D*avves, quarto. pag, 129, *vers. 14.* Weemſeus, quarto. pag. 201. *vers. 15.* Wilhelm. Bell, In benefaciendo pergens, 4to, *v. 19.* Doughtej. p. 201.

CAP. XXI*II.* *verſ. 5. ad 9.* Iohannes Boyſ, folio. pag. 561. *vers 5. 6.* Thomas *W*hite, octavo, *vers. 6. partem*, Epiſcopus Lancelotus, folio pag. 730. *verſ. 10. partem.* Abraham Gibſoni, Regio vana juramenta deplorans, octavo. *verſ. 22.* Ant. Burgeſ, fol. p. 500

CAP. XXVI. *verſ. 9.* *D.* Wilhelmus Sancroft, Lex ignea, quarto. 1656. *verſ. 11.* Johannes Strickland, 4to.

CAP. XXX. *verſ. 7.* D. Johannes Mirvvald, Jacobi anguſtia & Liberatio, 4to. 1610. Wilhelmus Strong, quarto, pag. 164. Iohannes Conant, Sermon. Jejun. quarto, 1643. Iohan. Sedgevvic. 4to. 1642. *v. 31.* Ioh. Coleman. 4to.

CAP, XXXI. *vers. 18.* D. Henricus Hammond, fol.

vers.

verſ. 19. Doughtejus, pag. 459. *verſ. 21. 22.* Thomas Iackſon, quarto. *vers. 23.* Edvvardus Foteler, octavo 1664. *v. 31. 37.* Nathanael Homes, Exercitationum parte quartâ. pag. 65.

CAP. XXXII. vers. 7. Weemſeus. quarto. pag. 112.

CAP. XXXIII. verſ. 21. Antonius Tillinghaſt, 8vo.

CAP. XXXIV. verſ. 22. D. Robertus Jeniſon, quarto, 1648.

CAP. XXXV. In totum Thomas Covvperus, 4to. p. 295.

CAP. XXXVI. Idem ibidem.

CAP. XL. verſ. 13. ad 16. Thomas Cottesford, octavo. 1591.

CAP. XLI, verſ. 1. ad 5. Idem, octavo.

CAP. XLIV. Vers. 10. R. Chalfont, Baccal. Divin. S. J. Oxonii, 4to. 1644. CAP. XLV. *v. 2. 3. 4. 5.* Thomas Iackſon, olio, pag. 3648. *vers. 5, part.* Thomas Stoughton. quarto. Nathanael Homes, D. ſolio. pag. 563. *vers. 5.* D. Henricus Wilkinſon, quarto, Decad I. Concion, pag. 19.

CAP. XLVII. verſ. 6. 7. Iohannes Brinslej. Loqui cum gladio, quarto. 1643.

CAP. XLVIII. vers. 10. part. Thomas Parneſ, quarto, Jeremias Taylor, D. fol. p. 151.

CAP. XLIX. verſ. 38. Daynus, vel Denus, quarto.

CAP. L. vers. 5. Cornelius Burgeſius, Serm. Iejun. 4to *vers. 20.* Antonius Burgeſ. 4to p. 68.

CAP. LI. verſ. 6. Wilh. Crashavv, 4to. 1607.

Super *Lamentationes* Ieremiæ ſcripſerunt, Hugo Broughtonus, Salopienſis, Theologus Literarum & Linguarum ſacrarum Callentisſimus, ut in effigie dicitur; 4to. & Inter Opera uno volumine compreſenſa, folio, Lond. 1662. Obiit 1612. ætatis 63. Anonymus, quarto 1595. Iohannes Udall, 4to. 1637. Joh. Hull, 4to. 1593. *Edvvard.* Topſel, 4to. 1613. Wilh. Thom. 8vo, 1667.

CAP

CAP. I. verſ. 1. ad 6. Johannes Hull. 1618. *Vers. 12.* Epiſcop. Lancelot, fol. p. 227.

CAP. II. verſ. 47. ad 60. Duo ſermones, alter per Iohannem Dod, alter à Roberto Cleaver, habitus, quarto, 1610. v. 21. *Ep*, Lakej, Meditatio in fine ſuorum ſermonum. fol.

CAP. III. vers. 1, D. Donnus fol. Tomo 2. pag. 445. *vers. 22.* Epiſcopus Lancelotus, folio. pag. 600, *vers. 24* Thomas Brook, octavo. *vers. 26.* S. Bolton. Serm. Iejun. *vers. 31. 32.* Iohannes Conant, quarto. *vers. 40.* Wilhelmus Iones, octavo, Thomas Tuke, octavo. R: Bernhardus, octavo. *1632. verſ. 55. 61.* Iohannes Dod, quarto, v. 57. Wilh. Fennner, 8vo, p. 1.

CAP. IV. Vers. 2. D. Donnus. folio, Tomo 2. pag. 396, *vers. 20.* Anonymi, Sermo funebris ſuper Rege Carolo. 1. 1648. Subditorum dolor, quarto, 1649. D. Edvvardus Stanley, 12mo.

CAP. V. In totum, Daniel Svvift, *S*ionis Patientia, octavo, 1653. *vers. 2.* VVilhelmus Bridge, quarto, *vers. 7. 8.* Chriſtophorus Love, *vers. 16. part.* I. VV. quarto, 1641. *vers. 15. 16.* Edvvardus Chetvvin, Serm. fun. octavo, 1612. Andreas Marvvellus, Serm. fun. *verſ. 16.* Iacobus Uſſerius Archiepiſcopus, quarto, pag. 98. *D.* Harriſon. Serm. fun. 4to. 1659.

CAPUT XVIII.
DE
Explicatoribus Ezechielis.

In totum Guilielmus Greenhill. Thologus Anglicanus 4to. 1649, Anglicè.

CAP. I. vers. 16. VVilhelmus Strong, 4to. p. 657.

CAP. II. In totum, Thomas Covvper, quarto. pag. 306. Confer. Foreſterus, 4to. p. 246,

CAP III. Verr. 7. Joh. Chetvvind, octavo. 1659.

CAP

CAP. VII. vers. 23. Johannes Paterſon, Tandem bona cauſa triumphat, ſive nuperrima Scotiæ miſeria deplorata. quarto. 1661.

CAP. VIII. vers. 14. Doughtej. octavo. pag. 462, *v.16.* Idem p. 465.

CAP. IX. vers. 1. ad 11. Johannes Brinslej, quarto. *v. 4.* Johannes Knox, octavo, 1580. Daniel Pricæus, Tædium peccatorum ſui temporis, Serm. fun. quarto. 1613. *vers. 10.* Weemſeus, 4to. p. 148.

CAP. X. Verſ. 12. 13. Thomas Mortonus Epiſcopus, de Rotis Ezechielis, ſive Tractatus de Providentia DEi, octavo, 1653. *verſ. 13.* Iohannes Carter, 4to.

CAP: XI. vers. 19. Robertus Harriſius, folio p. 403.

CAP. XIII. vers. 3. Humfredus Sydenham, quarto p. 229. Johannes Covvperus, quarto, 1638, Iohan. Doughtej, pag. 468. Anal. S.

CAP. XIV. In totum, Thomas Covvperus, Epiſcopus, pag. 343. *vers. 12. 13. 14.* Wilhelmus Woodvvall, quarto. 1609.

CAP. XVI. Per totum Thomas Covvper, Epiſcopus, pag. 320. *vers. 4.* Weemſeus, Obſervat. Natural, octavo. pag. 69. *Vers. 30,* D. Henr. Hammond, fol. p. 1.

CAP. XVII. Vers. 16. Weemſeus, quarto, pag. 148. *v. 22.* Robertus Moſſom, Serm. fun. quarto. 1660. *vers. 24.* Iohannes Ovven, 4to.

CAP. XVIII. Per totum, Thomas Covvper, p. 343. *v. 2.* Richardus Clerck, fol. pag. 389. *vers. 23.* D. Daniel Feathly, fol, pag. 747. 757. *vers 24.* Idem pag. 765. *vers. 31.* Stephanus Deniſon, de nova Creatura, octavo. pag. 69. Henricus Hammond, folio pag. 79. *vers. 31. 32.* Wilhel. Fenner, 8vo. *v. 32.* Edvvard Willan, 4to. p. 116. Exercit. Matut. 4to. part. 2. p. 25.

CAP. XIX. *verſ. 14.* Nathanael Ward, Sermon. Jejun. quarto. 1649.

CAP. XX. Per totum, Thomas Covvper, quarto, pag. 450. *vers. 20.* Ioſephus Mede, part.1.pag. 234. quarto, *vers. 25.* Thomas Caſeus, quarto. *vers. 47.* Robertus Elborugh, Londini Calamitas tempore Incendii, quarto, 1666.

CAP. X*XI. vers. 27.* Henricus King, Epiſcopus, 4to. 1661.

CAP. X*XII. Vers. 28.* Iaſper Mayne, D. Sermo contra Pſeudoprophetas, 4to 1646.

CAP. XX*IV.* Per totum Covvper, Epiſcopus, pag. 359. *vers. 2.* Samuel Garey, Amphitheatrum ſcelerum, quarto, 1618. *v. 16.* D. Wilhelm. Gouge, Serm. fun. quarto. Joh. Wareus, S.f. 4to 1653. Samuel Bernhard, Serm. fun. 4to. 1652.

CAP. XXIX. vers. 14. part. D. Rogerus Fenton, de diſciplinæ defectu, quarto, pag. 61.

CAP. XXX*II. verſ. 26.* Antonius Burgeſius, fol. pag. 505. *vers. 27.* Doughtejus *Anal. S.* octavo. pag. 471.

CAP. XXX*III. vers. 11.* Johannes Dove, octavo, 1597. Antonius Faringdon, folio. p. 87. ad 289. Antonius Burgeſius. folio. pag. 403. Samuel Harſnet, Sermo coram Regina Eliſabetha, Anno Regni XXVI. habitus, octavo. recuſus 1656. Richardus Baxter, 12. 1660. in *Tractatu* vox ad Inconverſos, *vers. 27.* Antonius Burgeſ, p. 527. *Vers. 32.* D. Ioh. Donn. fol. vol. ult. p. 15.

CAP. XXX*IV.* In totum Thomas Oxeley, quarto. *v. 13.* Daynus, quarto. *vers. 19.* D. Donnus, Tomo 2. pag. 199. 208.

CAP. XXX*VI. vers. 11.* Wilhelmus Gouge, Serm. Ieiun. quarto. *vers. 26.* Antonius Burgeſ, folio pag. 516. Obadias Sedgevvicius, fol. *vers. 26. 27.* Wilhelmus Colvile, Sanctificatio per Spiritum Chriſti. quarto. pag. 215. *vers. 13.*

Ri-

Digitized by Google

Richardus Baxter, ſermo de pœnitentia, coram honorabili Communitatis Conventu habitus, quarto, 1660. *Vers. 32.* Edmundus Calameus, Serm. Iejun. quarto.

CAP. XXXVII. vers. 13. Thomas Goff, quarto. 1627. *Vers. 22. part.* Barten Holiday, 4to.

CAP. XXXVIII. Vers. 2. Robertus Maton.

CAP. XLIII. vers. 7. Doughtejus, pag. 474. *vers. 11.* Georgius Gilleſpie, Serm. Iejun, quarto. *verſ. 12.* Iohannes Weemſeus, quarto. pag. 23.

CAP. XLIV. vers. 20. Doughtejus p. 476.

CAP. XLVII. vers. 11. Wilhelmus Strong, 4to. p. 1.

CAP. L. vers. 5. Thomas Caſeus, 4to. p. 50.

CAPUT XIX.

DE

Scriptoribus in Prophetiam Danielis.

Super totum Danielem habent Angli Expoſitionem è Melanchtone, Oecolampadio, Pellicano & Draconite compilatam, octavo. 1550. Poſtea Anonymus quidam Danielis viſiones Chaldæas & Hebræas ex Originali tranſtulit & illuſtravit, Anglicè, quarto 1596. Præterea Thomas Brightmannus Latine prodiit, quarto, 1614. Ephraim Huit, 4to. Anglicè, 1643. Hugo Broughton, *Anglicè*, quarto & Latine fol. inter Opera, 1662. His addi poſſunt D. *Andreæ* Willeti, *Elienſis Th.* P. Hexapla in Danielem, folio. pag. 16. Cantuariæ 1610. (obiit anno 1621. Ætatis ſuæ 59.) Rob. Rollock, Scoti, ex inclyta Levingſtoniorum familia, Miniſtri Edinburgenſis in Daniel. Commentarii, octavo. Edinburgi, 1561. Sanct. Andr, 1594. Genev. 1598. (obiit 1598. æt ſ. 43.) Præprimis etiam, Ioſephi Mede, doctiſsimæ cogitationes ſuper Danielis Hebdomadas, cum duobus aliis in Danielem Tractatibus, lectionem merentur. Thomas Parkerus, quarto 1646. in doctiſsima Expoſitione viſionum ac Prophetiarum

Danielis. Georgius Joyus & Wilhelmus Penibelius in Explicat. locorum obſcurorum, inter Opera Anglicè, folio. Londini 1635. 1658.

CAP. I. vers. 17. Johannes Trapp. fol, Tomo 1. in *N. T.* pag. *1009.* 1656.

CAP. III. In totum *Thomas* Covvperus, quarto, pag. 148. Armitageus, Filius Dei in Igne cum Servis Dei ambulans, octavo, Iacobus Foreſterus, quarto. pag. *252.* ſeqq. *vers. 6.* Alexander Spicer, octavo, *1618. Vers, 14. ad 18.* Wilhelmus Lyſord. quarto. 1654. *vers. 16. 17.* Iohannes Boyſ, quarto. pag. 106. *vers. 22. 25.* Thomas *Taylor*, fornax Romana, quarto. pag. 1619. *vers. 28.* Ralph Brovvnrig. Epiſcopus, fol. pag. 65. *Vers. 29. 34.* Henricus Smith, 4to. p. 168.

CAP. IV. vers. 3. Doughtejus, pag. 479. *verſ. 26. 27.* Henricus Smith, Superbia Nebucadnezar. pag. 168. *vers. 28 ad 30.* Ruina ejusdem, Idem, pag. 180. *Vers. 30.* Iohannes Trap, fol. Tomo 1. in. N.T. p. 1004. *vers. 31. ad 34.* Nebucadnezar reſtitutus, Smith ibidem, p. *190.*

CAP. V. verſ. 25. Benjamin Hubbard, quarto. 1648.

CAP. VI. In totum, Epiſcopus Thomas Covvperus, pag. *372.* *verſ. 10.* Thomas Arnoldus, quarto. 1660. *verſ. 22.* Ralph Brovvnrig, Epiſcopus, fol. pag. 49. *verſ. 26.* Samuel Rhetorfortis, S. J. 4to. 1643.

CAP. VII. verſ. 15. 16. Iohannes Ovven, Serm. Iejun. 4to, *1652.*

CAP. VIII. v. 23. 24. 25. Richardus Brightvvell. octavo 1529.

CAP. IX. verſ. 10. Johannes Smith, cauſa iteratæ pœnitentiæ, quarto. pag. 219. *verſ. 15.* Johannes White, quarto. *verſ. 22. 23.* Thomas Froyſel, S. f. 8vo. *1658.* Iohannes Scharpius In Symphonia Prophetar. & Apoſtolorum, pag. 769.

ad

Digitized by Google

ad *quæſtion. an ſeptuaginta ſeptimanæ Danielis IX. quæ continent annos 490. conjungantur ſine hiatu Chronologicò cum hiſtoria N. T. ſic reſpondet.* Nonnulli ſecuti profanos ſcriptores, dicunt plures intercesſiſse annos, inter edictum Cyri, de quo Dan, 9. quam 490. Ideo magnum eſſe hiatum: verum verior videtur eſſe ſententia eorum, qui nullum eſſe hiatum affirmant. 1. quia nullus datur hiatus Chronologicus in ſcriptura, à mundo condito ad ſolutam Captivitatem Babiloniam, id patet ex Chronologia ſuprà deducta. Ergo non eſt veriſimile, Spiritum Sanctum non notaſſe præciſè hanc partem Chronologiæ, in Scriptura Sacra. 2. Daniel præciſe notat terminum à quo, & ad quem, 70. ſeptimanarum, Dan. 9. adeo ut omnem ſcrupulum de hiatu illo tollat. Verum quidem eſt, 70. interpretes & alios ſcriptores profanos, Chronologos & alios, à veritate ſacræ ſcripturæ diſceſſiſſe, ſed hoc pro certo fundamento ponendum, tum nos errare in Chronologia, nec aliter, cum Spiritum Sanctum in Scriptura loquentem ſequimur.

CAP. X. vers. 2.3. Johannes Brovvnrig, quarto pag. 193. *Vers.* 13. Doughtej. pag. 482.

CAP. XI. vers. 2. Wilhelmus Pembel, folio. pag. 349 *vers.* 26. Thomas Brightmann. ad finem, 12mo. 1635. *v.* 32. Thomas Caſeus quarto. 1644.

CAP. XII. In totum, Thomas Brightman, octavo, 1635, *vers.* 1.2.3. D. Nathanael Homeſii prognoſtica, folio pag, 288. *vers.* 2. Alexander Roſſeus, D. Serm. ſun. 4to. pag. 149. 1635. *vers.* 2.3. Religio Chriſtiana, quarto. pag. 309, *verſ.* 3. *part.* Thomas Adamus, folio. pag. 61. 1630. *v.* 3. Georgius Hackvvell, quarto, 1633. *vers.* 10. Stanley Govver, 4to. 1644. *vers.* 13. Ioh. Ovven, S. f. 4to 1652.

Digitized by Google

CAPUT XX.

DE

Prophetis Minoribus & primo de quatuor prioribus.

HOSEA, JOELE, AMOSO, OBADIA.

In omnes minores Prophetas extant ſequentes Angli, Johannes Stockvvod, quarto 1594. Wilhelmi Guild, Harmonia Prophetica, octavo. 1626. JohannesHutcheſon *Paſtor* Edinburgenſis, fol. 1657. Anglicè. Daniel Stoakes, 8vo. 1659. Iohannes Trappus, folio,& Ioh. Mayer, In quinque priores. EdvvardusLivelejus,HebrææLing. &Theol.Profeſſor Cantabrigienſis,annotationesLatinas fecit,Londini in octavo, Anno 1587. habentur inter Criticos ſacros per Cornel. Bee editos, obiit, 1605.

In totum, Hoſeam ſcripſit Jeremias Burrough,quarto, 1652. & *D.* Richardus Sibbſius.

In priora quatuor capita, Georgius Dovvnham, Epiſcopus Hibernus, quarto, 1608.

CAP. I. verſ. 4. Thomas Witterell, octavo, 1635.

CAP. II. vers 2. Benjamin King, quarto. *verſ. 7. 8.* Wilhelmus Kiffin, quarto. 1642. *verſ. 15.* Iohannes Sedgevvicius, quarto. 1642. *vers. 19.* Iacobus Baillieus, quarto, 1627. D. Donnus, fol. Tomo 2, pag. 15. *v. 21.* Weemſe. Obſervat. Natural. p. 45. quarto.

CAP. III. vers. 1. 2. 3. D. Wilhelmus Wall, octavo. *vers. 4.* D. Donnus, Tomo 2. pag. 375. *vers. 5.* Richardus Alleſtry,quarto, 1662.

CAP. IV. In totum, Franciſcus Lambertus, octavo. 1548. *vers 1. 2. 3.* Thomas Suttonus,D. Angliæ prima & ſecunda Citatio in 2. Sermon, octavo. 1616. *vers. 2. 3.* Georgius Webb, octavo. Wilhelmus Ward, octavo, 1617 Samuel Thorſellus, quarto, pag. 40. Henricus Bennetus, The Paſtors Plea for Peaces, ſive Paſtoris Actio pro pace, 1640

1640. *verſ. 6.* Wilhelmus Pen ble, folio, pag. 551. Wilhelm. Geering, Reatus ignorantiæ, octavo. 1659.

CAP. V. D. Wilhelmus, Loe, A ſtill voice to the three Eſtates of Parliament, id eſt, Continua vox ad tres Parlamenti Status, quarto 1621. *v. 7.* Samuel Hinde, Perſpectivum Angliæ, quarto 1663. *vers. 10. 11. 12.* Nathanael Hardej. S. f. quarto. *verſ. 15.* Iohannes Fosbrook, quarto. 1633. Jaſperus Hick, S. Jejun. 4to. 1644.

CAP. VI, In totum, Samuel Smith, quarto, *verſ. 1. 2.* Oliver Whitby, quarto 1637.

CAP. VII. vers. 5. Samuel Garey, Magnæ Britanniæ parvum Calendarium, quarto, 1618. *vers. 7. 21.* Georgius Benſon, quarto 1609.

CAP. VIII. vers. 12. Samuel Hieron, ſolio. Tomo. 1. pag. 71. Ioh, Heskins. quarto.

CAP. IX. vers. 1. Thomas Caſeus, quarto, 1647.

CAP. X. verſ. 1. Iſaac Bargrave, D. contra Imaginariam Politiam, quarto 1642. *verſ. 3.* Daniel Swift, Iſraels complaint for want of Government, ſive, Iſrael Deplorans defectum Gubernationis, octavo, 1648. *verſ. 12.* Wilhelmus Jackſon, quarto, 1616. Richardus Peck quarto. 1632.

CAP. XIII. verſ. 9. Daniel Featly, D. fol. pag. 80. Th. Shepheard, octavo. 1655. *verſ. 12.* Thomas Hall, quarto, 1660. *verſ. 14.* D. Samuel Crooke, octavo. 1619. Domus Luctus, fol. p. 501.

CAP. XIV. In totum, D. Richardus Sibbſius, quarto, 1651. Edwardus Reynoldus, Epiſcopus, Precatio Iſraelis in Anguſtia & reſponſio Dei gratioſa, ſeptem ſermonibus in totidem Jejunii ſolemnitatibus propoſita, quarto. 1638. & folio 1658. Operum pag. m. 729. *verſ. 1.* Henricus Leslei, 4to. *vers. 1. 2.* Wilhelmus Newport, quarto 1644. *vers. 2.* Richardus Holdſworth, D. quarto, *vers. 3. 4.* D. Robertus Soame,

Soame, octavo. 1580. *vers. 5.* Contagium Peccati, quarto, p. 11. 1627.

Totum Ioelem explanavit olim Edmundus Bunny, octavo 1588. Recentiùs Edvvard Topſell 4to. 1613.

CAP. I. vers. 1. 2. Iohannes Udall, octavo. 1596. *v.* 5. *D*aniel Dent, contra Ebrietatem, quarto. 1628.

CAP, II. In totum, Thomas Covvperus, pag. 378. Jacobus Foreſterus, quarto. pag. 256. *verſ. 1. 2. 3.* Epiſcopus *L*ancelotus, fol. pag. 128. *vers. 12. 13.* D. Wilhelmus Hull, octavo. Gilbertus Primiroſius, quarto. Johannes Smith, cauſa pœnitentiæ, quarto. pag. 331. Johannes Marſtonus, 4to. 1642. Alexander Udni, quarto, pag. 49 1628. *vers. 13.* Wilhelmus Hooke, quarto. Ralph Brovvnrig, volum. 2. folio. pag. 153. *vers. 14.* Ibidem pag. 175. *verſ. 17.* Joſeph, Mede, quarto. pag. 404. Antonius Burgeſ, fol. p. 375. *v. 32.* Rich. Greenham, fol. p. 859.

CAP. III. *D*n. Wilhelmus Morice, De Cœna Domini fol. p. 681.

In tria priora Amoſi Capita, D. Sebaſtian Benefield, quarto. 1629. Thom. Hall, quarto. 1661.

CAP. I. vers. 1. *D.* Wilhelmus Worshippus. quarto. 1625. *vers 3.* Doughtej, pag. 485. *vers. 11. 12.* D. Thomas *T*aylor, Edom Romana, quarto, pag. 29. *vers. 12.* Johannes Sedgevvicius, Fury freed or cruelty ſcourged, h. e. de Inſania libera, vel *T*yrannide flagellata, 8vo. 1624.

CAP. III. vers. 2. Paulus Knell, Iſrael & Anglia comparata, quarto, 1648. *vers. 3.* Robertus Abbotus, octavo. 1608. D. Cornelius Burgeſius, Sermon. jejun. quarto. *vers. 6.* D. Sebaſtian Benefield, Afflictorum portus, 4to. 1613. Bartholomæus Chamberlain, quarto. 1589.

CAP. IV. vers. 3. Wilhelmus Jemmatus, quarto. *v. 11.* Edvvardus *S*tillingfleet, quarto,

CAP.

CAP. V. vers. 6. Thomas Gheaſt, quarto. 1609. Wilhelmus Griffith, quarto. 1644. Griffith Williamus *Ep.* the onely vvay to preſervve life, before the houſe Commons at Oxford, ſive unica via conſervandi vitam, Coram Communitate Oxonii, 1666. *verſ. 8.* Johannes DEſpagne, octavo. *vers. 13.* A Wiſemans Carriage in evil times, hoc eſt, Sapientis geſtamen, in malis temporibus, Edvvardi Symondi, quarto. pag. 47. Cornel. Burgeſ. octavo. *vers. 15.* Wilhelmus Weſterman, octavo, D. Henricus Wilkinſon, 4to. Decad. 1. Sermon. p. 139. *vers. 18.* D. Johannes Donnus, Tomo. 1. pag. 136.

CAP. VI. vers. 1. 2. 3. Johannes Gregorius, quarto. p. 104. *Vers. 6.* Thomas Gataker, folio.

CAP. VII. vers. 5. Wilhelmus Good, Serm. J. quarto 1647. *vers. 13.* D. Richardus Clerk, folio. pag. 197. *vers.* 14. Edvvard Chalonerus, octavo 1622.

CAP. VIII. vers. 5. Johannes Angier Media pro melioratione cordis, octavo, pag. 327. *verſ. 11. 12.* Thomas Taylor, folio pag. 207.

In totum Obadiam proſtant, Johannes Reynold, *Devonienſis*, mortuus, 1607. 4to. 1613, Edvvardus Marbury, quarto 1639. Johannes Elliſius, octavo. 1641. Jacobus Pilkinton, Epiſcopus Dunelmenſis, Anglicè 1562. devixit, 1576, Anonymus. octavo, 1562.

CAPUT XXI.
DE
Scriptoribus in Jonam, Micham Nahum & Habacuk.

In totum Jonam, edidit prælectiones Anglicè Georgius Abbot, Surrienſis, Th. D. Decano Wintonienſis, Ep. Lichfieldenſis, Londinenſis, tandemq; Archiepiſc. Cantuarienſis, n. or-

 tuus

tuus 1633. quarto, 1609. Johannes King, Buckinghamienſis, Decanus ædis Chriſti ap. Oxonienſes, Archidiaconus Notinghamienſis, deinde Epiſcopus Londinenſis, obiit 1620. Anglicè Lond. 4to. 1600. Johannes Hooper, Epiſcopus Gloceſtrenſis, ſuperiori ſeculo clarus, octavo. 1550. Anglicè.

CAP. I. vers. 1.6. Henricus Smith, quarto, pag. 787. *vers.* 1.9. Thomas Fuller, 8vo.

CAP III. Vers 1. Benjamin Hinton, quarto, pag. 208. *Vers*. 4. VVilhelmus Atterſol. de Converſione Ninevitarum, quarto, 1633. Paul Knell, octavo, pag. 153. *verſ.* 4. 5. Robertus VVakeman, octave, 1612. *vers.* 6.7.8, Franciſcus Jacobus, quarto 1647. *verſ.* 7.8. Anonymi Proclamatio ad Regem, quarto, 1647.

CAP. IV. vers. 11. D. Thomas Reeve, fol. Dei Actio pro Nineve. 1657.

In totum Micham, Antonius Gilby, 8vo. 1551.

CAP. I. vers. 2. Doughtejus, octavo p. 487.

CAP. II. vers. 10. D. Donnus, fol. Tomo 2. pag. 67.

CAP. III. vers. 12. Doughtej, pag. 490. *vers.* 7. Daynus quarto.

CAP. IV. vers. 1.2.3. VValter Cradock, quarto. pag. 123. *verſ.* 2. Edvvardus Reynold, Epiſc. 4to. *vers.* 5. Andreas Perne, S. Jejun. 4to. 1643.

CAP. V. Vers. 2. Epiſcopus Lancelotus, folio pag. 34. *verſ.* 5. Johannes Elliſius, Junior, S. J. 4to. 1642. *Vers.* 10. 11.12. Ioh. VVebſter, 4to, p. 159.

CAP. VI. In totum Thomas Covvper, Epiſcopus pag. 384. *verſ.* 3.4.5. D. Richardus Meredith, 4to. 1606. *v.* 5. Ralph Brovvnrig, Ep. fol, p. 87. *v.* 8, Edvvin Sandyſ, Archiepiſ. 4to. 1585. D. Richardus Ead, octavo 1604. Ioh. Ridley 4to. 1640. Antonius Faringdon, fol. pag. 459. D. Iohannes Gaudenus.

nus 4to, Iohannes VVell. quarto. 1658. Simon Patricius, octavo 1660. *vers. 9.* Franciſcus VVhite, Londinum per Ieruſalem admonetur. quarto. Henricus Scudderus, Serm. 3, quarto, *1644. vers. 13.* Richardus Ead. D. 8vo.

CAP, VII. vers. 1. 2. Richardus Stoak, *S*erm. fun. octavo 1614. Stephanus Marshallus, Serm. fun. quarto. *vers. 7.* Ioſeph Symond, octavo, pag. 92. *vers. 8.* Antonius Faringdon, folio. pag. *527. verſ. 8. 9.* Robertus Bolton, 4to. *Vers. 9. 10.* Patientia Eccleſiæ & fides in afflictionibus, Georgius *E*veſius, quarto *vers. 18.* Iohannes Biſcovius, glorioſum divinæ gratiæ myſterium, octavo, *1647. vers. 18. 19, 20.* D. Richardus Sibbſ. fol. pag. 333. *vers. 19.* Ieremias Turner, faith in the Elect. Oper. in fol. 8vo *1650.*

Nahumi *CAP. I. vers. 15.* Dn. VVilhelmus Morice, de Euchariſtia Domini, folio, pag. 681.

Super totum Habacuk, Anonymus dedit Paraphraſticam *E*xplicationem, quarto, 1646. Edvvardus Marbury, 4to. 16*50.* & M. Strong. Anglicè.

In *CAP. I. vers.* 4. Richardus Hooker, Serm. of the faith in the Elect. Oper. in fol. p, *511.* & *550.*

CAP. II. In totum, Thomas Covvper, pag. 388. & Iacobus Foreſterus, quarto pag. *262. vers. 3.* D. Henricus Ferne, quarto. D. Henricus Wilkinſon, quarto, Decad 1. Sermon, pag. 113. Samuel Flamford, octavo. pag. *262. v. 4.* Richardus Hooker, fol. pag. *537.* the Natur of Pride. *W*alter Cradock, folio. pag. 129. Wilhelmus Perkinſ, folio. Tomo 1. pag. 473. *vers. 9.* Georgius Philippus, de fine Uſuræ, octavo 1594. Johannes Poyſ, quarto pag. 121. *vers. 18.* D. Henricus Wilkinſ, Decad. 3. Serm. p. 157.

CAP. III. In priorem decem verſus. D. Ovvenus, 4to. *vers. 2.* M. Pallingford, octavo, *vers. 17. 18.* Ralph Brovvnrig, Epiſcop. vol. *2,* fol. p. 237.

Digitized by Google

CAPUT XXII.

DE

Reſiduis quatuor Prophetis ZEPHANIA. HAGGÆO. ZACHARIA. MALACHIA.

Ju Zephaniæ Cap. 1. *à v. 1. ad 7.* Richardus Porder, octavo, 1570.

CAP. II. vers. 1. 2. Wilhelmus Perkins, fol. Tomo 3. pag. 411. *vers. 3.* Wilhelmus Bridge, Serm. Jejun. quarto. Robert. Humſton, octavo 1589.

CAP. III. vers. 1. 2. 3. D. Thomas White, octavo, 1577. *verſ. 8.* Thomas Valentinus, Serm. Iejun. quarto, *verſ. 12.* Rich, Sibbſ. Dives paupertas, quarto. p. 81.

In totum Haggæum, Johannes Reynold, quarto, 1613. Iacobus Pi kinton, octavo. Anglicè, 1562. Anonymi Expoſitio, 4to. 1561.

CAP. I. vers. 1. 2. Wilhelmus Jenkins, Serm. Jejun. quarto. 1645. *vers. 2. 3. 4.* Iohannes Juellus, Epiſcopus, f. p. 171. *verſ. 5.* Wilhelmus Fenner, octavo N. Wanley, 12. 1658. *verſ. 7. 8.* Thom. Hill, *S.* I. quarto.

CAP. II. vers. 6. 10. Epiſcopus Lake, fol. pag, 57. *v. 6. 7.* VVilhelmus Reyner, Serm. Iejun. quarto 1644. Cœli & Terræ Commotio, Johannes Davis, octavo, pag. 17. 1656. *verſ. 7.* Jeremias Whitaker Chriſtus columna infirmorum, quarto, 1642. Ralph Brovvnrig, Epiſcopus fol. pag. 107. Ralph Robinſon, octavo. part. 2. pag. 174. *vers. 9.* Joſephus Hall. Epiſcopus pag. 481. Johannes Brinslej, gloria major novi templi, quam prioris, ſive ſermo in auguralis Templi Parochialis Felixtoni in Lovin glandia, quarto 1631. *vers. 17.* Jacobus Rovvlandſon, benedictio in fulgure, & gratia in ſideratione, ſive melligine, quarto 1623. *vers. 23.* Ralph Brovvnrig, Epiſcopus, fol. p. 40.

In priora decem Capita Zahcariæ, D. VVilhelm. Pemble, Suſſexienſis, Operum in fol. 1658. p. 83,

Digitized by Google

CAP. I. vers. 5. 6. Iohannes Chetvvird, Serm. fun. quarto. 1656. *vers. 18, 19.* Henricus Wilkinſon, Serm. Jej. 4to *1643.* Wilhelmus Bridge, S. J. 4to. *vers. 21 part ult.* Nath. Homeſ, fol. p. 595.

CAP. II, verſ. 1. Wilhelmus Bridge, ut ſupra, *verſ. 2.* D. Thomas Reves, 4to. *verſ. 5.* EdvvardReynold, Ep. Gloria Hieroſolymæ, peculiaris ſermo, quarto. 1660. *vers. 7.* Franciſcus Cheynelius, S. J. 4to. Thomas Gage, 4to. 1654. *verſ. 13.* Wilhelm Strong, 4to, p. 357.

CAP. III. vers. 1. Iohannes Weemſe, quarto. pag. 215 *verſ. 1. 2.* Robertus Bayli, Serm. Jejun, quarto, 1643. *v. 2.* Benjamin Pickering, Serm. Jejun, quarto. 1644. Wilhelmus Epiſcopus Roffenſis, 4to. 1607. *verſ. 8.* Iohannes Gregorius, quarto. p. 73.

CAP. IV. vers. 6. 10. Thomas Goodvvin, quarto, S. J. 1642. *verſ. 10.* Ioſephus Mede, quarto, pag. 172. folio, pag. 53.

CAP. V. verſ. 2. ad 4. D. Andreas Willet, octavo. 1592. *vers. 4.* Iohannes Hoskins, 4to. 1615.

CAP. VI. Iohannes Gregorius, quarto, pag. 72. *verſ.* 13. Richardus Gilpinus, Serm. jejun. quarto. 1643. *verſ. 12.* Stephan, Marshal, S. J. 4to.

CAP. IIX. verſ. 16. D. Iohannes Gaudenus, quarto *v. 19.* Carolus Herleus, Serm. Iejun. quarto, IohannesGaudenus, quarto.

CAP. IX. verſ. 9. Wilhelmus Sedgevvicius, Adventus Regis Sionis, octavo, p. 47. *verſ. 11.* Petrus Bulklej, quarto. *1651.* *CAP. XI. v. 2.* Philippus Goodvvin, 8vo. pag. 28. *verſ. 4.* *W*ilhelmus Strong, 4to p. 389.

CAP. XI. verſ. 2. Wilhelmus Fuller, S. f. 4to. Thomas Reeves, S. f. quarto. 1661. *verſ. 7.* Lakeus, Epiſcopus. fol. pag. 249, *1629.* Robertus *D*aborne, octavo. *E*dvvardusReynol-

Digitized by Google

noldus, Epiſcopus,Scipio pulchritudinis, quarto. 1663. & in officio Paſtorali, *verſ. 17.* Richardus Clerck, fol, p. 219.

CAP. XII. vers. . 2. ad 5. Wilhelmus Covvper, quarto *verſ. 10.* Henricus Hibbertvvater, Serm. fun. quarto, Epiſcopus Lancelotus, folio, pag. 219. Johannes Cotton, quarto, pag. 1. Iohannes Tillinghaſt, octavo, pag. 210, *verſ. 10. 11. 12.* Iohannes Dod, quarto, *vers. 11.* D. Nath. Hardej, quarto.

CAP. XIII. vers. 1. D. Henricus Wilkinſon, octavo, pag. 164. Ralph Robinſon, octavo pag. 555. & 4. p. 346. *verſ. 7.* Daniel Featly, fol. p. 415. *vers. 20.* Doughtej, pag. 496.

CAP. XIV vers. 9. part ult. Thomas Manton, Serm. Jejun. quarto. Wilhelmus Strong, quarto, pag. 465. *verſ. 20.* Ioſephus Hall, Epiſcopus folio. Tomo 2, pag. 405. *v. 21.* Wilhelmus Morice de Euchariſtia Domini, folio pag. 68.

Totum Malachiam explicatum habemus à M. Richardo Stock, Eboracenſi, Paſtore Londinenſi, Anglicè, inter Opera, folio Londini, 1641. fol. 1640. Samuele Torshello, folio. 1640. & *D.* Wilhelmo Sclatero, Belfordienſi, quarto, 1649. Anglicè.

CAP. I. verſ. 2. 3. Robertus Palmer, octavo 1581, *v. 3.* Thomas Larkham, quarto. part. 2. pag. 10. *verſ. 6. part.* Johannes Angier, de melioratione cordis, octavo, pag. 52. *Vers 14.* *D,* Henricus VVilkinſon, quarto, Decad. 2. Concion. pag. 162. 175.

CAP. II. verſ. 7. Jaſper Fisher, octavo 1636. *vers 14.* Doughtej, octavo pag. 498. Analect. Sacr. *vers. 15.* Epiſcopus Lake, fol. p. 63.

CAP. III. vers. 2. Georgius Gilleſpie, Serm. Iejun. quarto 1645. *vers 14.* Nicolaus Cauton, octavo 1650. *vers.* 16.

16. Iohannes Tillinghaſt, octavo, pag. 161. *verſ. 16. 17.* Nathanael Tucker, octavo 1659. Wilhelmus Fiſcher, octavo, 1592. *verſ. 16. 17. 18.* Iohannes Trapp. folio pag 643. *Verſ. 17.* Thomas Caſeus, Serm. fun. 4. Thomas Peſtell. in novem ſermonibus, octavo. 1659. Anglicè.

CAP. IV. verſ. 2. Ralph Robinſon, octavo part. 1. p. 455. & pag. 281 289, Wilhelmus King, quarto. 1667. Iohannes Murcot, Chriſtus ſol juſtitiæ, &c. quarto pag. 411. 1657. Robertus Dinglej, Splendida gloria ornati Chriſtiani, octavo, 1649. Iohannes Scheffeild, octavo 1654. *vers. 2. 3.* D. Richardus, Sibbſ, quarto pag. 175. Edvvardus Reynoldus, Epiſcopus, Autor & ſubjectum Curationis, quarto 1660 v. 5. D. Lazarus Seaman, Perſpicillum temporum, quarto. 1650.

LIBRI PRIMI FINIS.

LIBER

LIBER SECUNDUS
BIBLIOTHECÆ THEOLOGICÆ,
De
Commentariis, Obſervationibus & Concionibus Anglorum, In omnes Libros Novi Teſtamenti.

TOti novo Teſtamento illuſtrando laudabilem operam multi impenderunt. Guilelmus Fulco, Londinas, S. Theol. D. Profeſſor Margaritanus, aulæque Pembrochianæ apud Cantabrigienſes, Cuſtos, defunctus 1589 Vide ejus opera in folio, Londini 1617. Guilielmus Tyndalus Novum Teſtamentum in vernaculam Lingvam transferendo, nec exiguam, nec infructuoſam impendit operam, Martyrio demum honoratiſſimo Wilfordæ propè Bruxellas coronatus. *(a)* Liber excuſus eſt in quarto, Anno 1536. & 1538. Thomas Cartvvright Hertfordienſis, Th. D. & Profeſſ. Cantabrig, Novum Teſtamentum edidit in folio cum Notis, Anno 1618. Commentaria Practica in Evangeliſtas tribus voluminibus quarto. 1630. & 1650. Harmoniam Evangeliſtarum, quarto. Amſtelod. 1627. Latinè Londini. In 1630. Anglicè. quarto & Lugduni Batavorum, 1647. obiit Anno 1603. Edvvardus Leigh, annotation. Philolog. & Theologic. Commentarium abſolutum, folio 1650. D. Johannes Mayer, folio, Londini 1650. Anglicè. Novum Teſtamentum Thomæ Matthæi cum annotatis Marginalibus, quarto, 1538. Idem proſtat cum Notis Richardi Iugge, Angli-

(a) Henr. Wilkinſon. in Oratione auſpicali An. 1640. April. in Schola Philoſophiæ Moralis Oxoniæ habita, Inter Opuſcula ejus in 8vo. ibid. excuſa Anno 1658.

Anglicè, D. Henr. Hammond. Suthrienſis, Archidiaconus Ciceſtrenſis, in folio 1659. obiit Weſtvvodi in agro Wigornienſi, Anno 1660. ætatis 55. (*b*) D. Johannes Boiſius Sudovolgienſis, Eccleſiæ Elienſis Canonicus & Præbendarius Cantuarienſis, vir eruditiſſimus, (*c*) Collationem in quatuor Evangelia & acta Veteris interpretis cum Beza aliisq; recentioribus inſtituit. Londini, octavo 1655. Obiit circa Annum 1640. Ab hoc diverſus eſt alius Johannes Bois, Eithorni in Cantio Orientali natus; (ab antiqua & numeroſa familia Originem trahente à Johanne de Boſco, qui Angliam ſubintravit una cum Wilhelmo Conquæſtore, S. Th. D. & Decanus Cantuarienſis,) qui edidit in Pſalmos ſtatis diebus in Eccleſia Anglica lectos, expoſitiones, Anglicè, folio Lond. 1638. cum aliis ejus operibus & ſeparatim aliis vicibus. (*d*) Johannes Bridges Novum Teſtamentum in verſus Hexametros tranſtulit, Londini octavo 1604. Alexander Roſſæus, Aberdonenſis, glorioſiſſimo Carolo I. magnæ Britanniæ Monarchæ à Sacris, vulgavit Virgilium Evangeliſantem Libris XIII. Londini octavo 1638. recuſis deinde Anno. 1643. item Roterodami in duodecimo, Anno 1653. In quibus omnia quæ de Domino noſtro Jeſu Chriſto in utroque Teſtamento, vel dicta vel prædicta ſunt, altiſona Maronis tuba ſvaviſſimè decantantur. Johannes Camero Scoto-Britannus, Glaſcuenſis, prælectiones in Novi Teſtamenti loca quædam ſelectiora. 3. Tomis in quarto, Salmuri 1628. Et inter σωζόμενα, folio Genev. 1642. Myrothecium, ſeu ad alia quædam loca N. T. una cum Spicilegio Ludovici Capelli, 8vo. Ibid. 1632. Et inter Criticos ſacros. Obiit A. 1621. ætatis 46. Uti præfatio Libri in-

T di-

(b) D. Fell in Vita ejus apud Guilielm. Crowæum in Elencho Scriptorum in Sacr. Scriptur.

(c) Patricius Junius in Epiſtola Clementis p. 3.

(d) Crowæus l. c. p. 197.

dicat. Johann. Dougthejus, Canonicus Weſtmonaſterienſis, Analecta in Novum. T. Londini 8vo. 1660. Nor onus Knatchbullus Cantianus, Eques & Baronetus, Animadververſiones in N. T. Paradoxas-Orthodoxas, 8vo. Lond. 1659. In quatuor Evangeliſtas ſpecialiter commendantur D. Thom. Taylori Vita Chriſti, fol 1655. Anglicè. Henr. Gartvvaith Harmonia, 4. 1630. 1630. Johan. Hiud, vita Chriſti, una cum harmonia quatuor Euangeliſtarum 8. 1632. Johan. Lightfoot, Staffordienſis Theol. D. Collegii Catharinæ in Cantabrigienſi Academia Præfecti, Horæ Hebraicæ & Talmudicæ in quatuor Evangeliſtas, cum Tractatibus Chorographicis, ſingulis ſuo Evangeliſtæ præmiſsis. Cantabrigiæ in 4to, anno 1658. Et Lipſiæ è muſeo Johan. Benedicti Carpzovij Theol. Licent. Lingv. S. in Academia Lipſienſi Profeſs. 4. 1675. Cujus cenſura de opere iſto hic meritò locum obtinet. Ita verò ille in Epiſtola Dedicatoria ad Perilluſtrem Dn. Henricum Liberum Baronem à Frieſen; *Johannis Lightfooti, reconditæ eruditionis & exquiſiti non minus Ingenii, quam infinitæ Lectionis Viri Horæ Hebraicæ atq; Talmudicæ, quos plurimorum annorum diebus & noctibus in ſanctisſimam Servatoris noſtri hiſtoriam à quatuor Evangeliſtis Divini Numinis auſpicio & inſpiratione textam, inuſitata æq; diligentia ac Methodo impendit, & ſuccesſivè per plures retro numeratos annos in Anglia, nunc Londini, nunc Cantabrigiæ, prout occaſio ferebat, ſeparatim cum Chorographicis exercitationibus cuilibet Evangeliſtæ ſubinde præmiſsis edidit, jam in Germania primum conſilio meo atq; opera junctim ex noſtra hac prodeunt Academia.* ——— *Laudare autem, quin & mirari ſatis nequeo, has eruditisſimi Lightfooti lucubrationes, in quibus plus eruditionis, doctrinæ, ingenii, diligentiæ, obſervo, quam in prægrandibus nonnullorum voluminibus, ſine pondere, ſine fundamento, ſine Lingvarum cognitione, in hiſtoriam Evangelicam, ſolo ſcripturientis calami, geniiq; luxuriantis, & producentium*

hinc

hinc Scholaſticarum dicam, an Barbararum quæſtionum cum ſcandalo ſæpius motarum deciſarumq; atq; ſimilium nullius fructus materiarum adminiculo compilatis. Scopus noſtro unicus eſt, Evangeliſtarum & in his commemorata Chriſti verba, è vaſtis Talmudiſtarum Pandectis, & difficillimis Rabbinorum monumentis illuſtrare ——— *Atqui in immenſum hoc pelagus ſe demittens omnia curatè legit, diligenter exerpſit, ingenioſè digeſſit, eruditè ad Chriſti & Evangeliſtarum verba applicuit Lightfootus; Hoc vero qui nugas vocaverit, nugator ipſe ſit omnium maximus. Aut hic, aut nullus Talmudicæ Rabbinicæq; lectionis uſus eſt.* ——— *Paſſum equidem interdum humani quid, inficiari non poſſumus, dum lectione Talmudis, cui ſe totum immerſerat, abreptus, ea Chriſtum hinc mutuatum ſtatuit, quæ dicere ego mallem Rabbinos Chriſto ſurripuiſſe. Præterea cum in Calvini Schola eruditus ſit, ad præceptoris mentem ſcripturæ verba quandoq; inflecti, nemo mirabitur.* Idem auctor eſt alterius Tractatus Anglici, The Harmoni, Chronicle and Order of the Nevv Teſtament, the Text of the four Evangeliſts Methodized, ſtory of the Acts of the Apoſtels analyzed, Order of the Epiſtles Manifeſted, Times of the Revelation obſerved all illuſtrated, — Wit han Additional Diſcourſe concerning the fall of Jeruſalem and the condition of the Jevvs in that Land aftervvard. London. folio. 1655. Verſio quatuor Evangeliſtarum Perſico-Latina debetur Abrahamo Wheloco Salopienſi, Arabicæ Lingvæ Profeſſori Cantabrigiæ, ibidemque Bibliothecario publico, qui circa annum 1654. Vitam clauſit. A Franciſco Junio, Sene grandævo (quem Hagæ Comitis compellâſſe non ſine voluptate recordor) Evangelia IV. Gothicè & Anglo-Saxonicè ex antiquiſſimo M. S. in Bibliotheca Abbatiæ Werdenſis prope Coloniam Agrippinam extracta, proſtant. Accedunt Annotationes & gloſſarium Gothicum operâ ejusdem Junii & Thomæ Mareſchalli, Anglu

duobus voluminibus, Dordraci in 4to. Anno 1665. Aliàs etiam Evangelia Saxonicè habentur ab editore Dayo, quarto Lond. 1571. Cur quatuor Evangelia quatuor animalibus nempe Leoni, vitulo, Aquilæ & homini comparentur, veteres explicarunt Doctores, quamvis in applicatione ſibi invicem contrarientur. Vide Scharpii Symphoniam p. 469.

CAPUT I.
DE
EVANGELIO MATTHÆI.

In totum præter Lightfootum Richardus Ward, folio 1640. David Dixon Scotus, in Academia Glaſcuenſi Th. Profeſſor, 8. Anglicè, Anno 1647, item 1654. & folio inter Opera, Anno 1659. Johannes Pricæus Matthæum ex S. pagina, S. Patribus, Græcisque ac Latinis gentium Scriptoribus ex parte illuſtravit. 8. Pariſiis, 1646. vixit Anno 1647. In quatuor priora Capita Edvvardus Philippus, quarto 1607. In quintum, ſextum & ſeptimum caput, Wilh. Tyndal, folio, pag. 184. Anno 1573. In decem priora Capita Chriſtoph. Blackvvood, quarto 1657. Confer Notas Alexandri Mori, ad quædam loca novi fœderis, quæ annexæ ſunt Commentariis in Epiſtol. ad Hebræos, Ludovici Tenæ, Londini fol. 1661.

CAP. I. Vers. 1. &c. D. Joh. Boyſ. folio pag. 116. *vers. 6.* Johann. Angier. octavo 1647. *vers. 11.* ad finem. Jacobus Foreſter, 4to. pag. 59. *vers. 20.* Chriſtoph. Cartvvright, 8vo. pag. *129. vers 21.* Samuel Bolton. S. J. quarto *1646.* Walter Svveper, quarto 1622. Johannes Smith, in Symb. Apoſtol. folio pag. 71. Georgius Hopkins, octavo 1656. *vers 23.* D. Henr. Hammond, fo. piag. 49. 1664. Johan. Gaule Votivæ Speculationes, octavo pag. 1. *1622.* Wilhelm. Covvper, Edimburgo-Scotus, Epiſcopus Gallovidienſis, (mortuus Anno *1619.*) In Operibus Anglicis, Londini, fol. *1629.*

CAP. II. vers. 1. Hugo Latimer, Epiſcopus, quarto pag. 118

118. & 299. Anno. 1607. Angl. Iohan. Doughtej. Analect. Sacr. part. poſter. 8vo. pag. 1. 1660. *vers. 1. ad 13.* D. Joh. Boys in Poſtillis Angl. fol. pag. 630. Anno 1622. *vers. 1. 2.* Epiſc. Lancelot, folio pag: 83. Ludovicus Thomas, in the Hiſtory of Chriſts birth, ſ. hiſtoria Nativitatis Chriſti. Bartholom. Perſon. Firſt fruits of the Gentiles, in three Serm. hoc eſt de Primitiis Gentilium. 4to. 1618. *vers. 2.* Sages Star. ſ. Stella Magorum, Joſeph. Hall. fol. Tom. 2. Operum Anglic. pag. 12. Anno 1662. Idem pag 18. De Herode infanticidâ. D. Richardus Gardiner. qoarto 1639. D. Rob. Gall. Stella nova, 4. 1639. D. Thom. Svvadlin, 4. *1653. vers. 8.* Nathanael Hardy. Herodian Policy, S. Politia Herodiana. *v. 10.* Wil. Auſten, fol. p. 53. 1637. *v. 10. 11.* Ant. Maxey, 8vo pag. 1. 1634. *vers. 9. ad 12.* Johan. Parry D. Dublinenſis, 8vo. pag. 225, Anno 1666. *vers. 10. ad 12.* D. Edvvard. Sparkes, in Scintilla altaris, octavo pag. 121. 1663. *vers.* 11. Wilhelmus Brough, ſuper Epiphania, ſive duodecimo die poſt Natalem Jeſu Chriſti, octavo pag. 110. Thom. Adam: folio pag. 115. *vers. 12.* Ibidem pag. 804. Philipp. Goodvvin, Myſtery of Dreams, id eſt, Myſterium ſomniorum octavo pag. 248. Anno 1658. *vers. 13.* Thom. Taylor, folio. pag. 529. 1659. v. 13. ad 19. Joan. Boys fol. pagin. 627. *verſ. 15.* Ep. Arthur Lake, fol. pag. 53. *verſ. 16.* Joſeph. Hall, loco ſupra citato. Rich. Clerk, fol. pag. 80. *verſ. 16. 17.* Henr. Greenvvood, de Baptiſmo Chriſti, Angl. 8. pag. 378. 1634. *verſ. 18.* Wilh. Brough de die Innocentium. Petr. Hauſted. 4. pag. 83. anno 1636. *verſ. 20.* Rich. Gardiner 4.

CAP. III. verſ. 2. D. Henr. Hammond. fol. p. 139. Wilh. Bridge, 4. p. 21. *verſ. 3.* D. Hammond. ibidem. *verſ. 4.* Joh. Doughtej. Anal. part. 2. pag. 5. Joh. Gregorius 4. p. 132. *verſ. 7. 8.* Ep. Lancelot. fol. p. 153. Sam. Torshell ſerm. jejun. 4. p. 23. An. 1633. *verſ. 7. 8. 9.* Ralph. Brovvnrig. Ep.

fol. p. 184. *verſ. 8.* Daniel Pricæus, the Spring, i. e. de fonticulo. 4. An. 1609. *verſ. 10.* Ralph. Brovvnrig, fol. p. 565 *verſ. 10.* Sam. Hieron, Tomo 1. Sermon. Jejun. Anglic. p. 233. An. 1635. Wilh. Greenhill, S. Jejun. 4. 1645. Joh. Eachard, 4. 1646. Barthol. Perſon, The barren trees doom, ſive ſterilis arbor condemnata, 4to. Anno 1618. Ang. Alexander Udny, the voice of the Cryer, ſive vox Clamantis, 4to. pag. 1. 1628. *verſ. 12.* Johan. Brinsley, Reformatio Eccleſiæ, quart. 1643. Angl. *verſ. 13.* uſque ad finem. Thom. Taylor, fol. p. 607. Anno 1653. Edvv. Sparkes, loco ſuperius allegato. *verſ. 15. 16.* Joſ. Hall, de Baptiſmo Chriſti fol. Operum Tomo 2. pag. 27. Ep. Lake, fol. pag. 159. *verſ. 16. 17.* Henr. Greenvvood, de Chriſti Baptiſmo, oct. pag. 373. *verſ.* 17. Johan. Donn, fol. Operum Tomo 1. pag. 423. Anno 1640.

CAP. IV. In totum, Thom. White, 8vo. pag. 1. Anno 1654. ſuper undecim priora commata Iſaac Colf, oct. p. 1. Anno 1654. Angl. Jacob. Foreſter, 4to. pag. 95. An. 1611. à *verſ. 1.* ad 10. Wilh. Covvper, *verſ. 1* ad 11. Wilh. Perkins, fol. Operum Tom. 3. pag. 371. Anno 1631. Angl. Ep. Lancelot, 8vo. D. Jerem. Taylor, Life of Chriſt, ſive Vita Chriſti, fol 1659. Angl. Thom. Taylor, fol. Thom. Fuller Northantonienſis, Præbendarius Sariſburienſis, Theologiæ Doctor, Regis Caroli II. Sacellanus, de Chriſti tentatione, 8vo. Anglicè Londini, Anno 1652. Obiit diem ſuum An. 1662. Joh. Gumbleden, Chriſt Tempted and the Divel conquered, ſive Chriſtus tentatus, Diabolus devictus, 4to. Anglicè 1657. Daniel Dyke, Michael & Draco, Angl. 4to. An. 1631. Thom. Bentham, 8vo. 1591. *verſ.* 1. ad 12. Joh. Bois, in Poſtill. fol. pag. 230. Joſ. Hall, fol. Operum Tomo 11. pag. 29. Johan. Udall, octav. *verſ. 1.* Richard. Holdſvvorth Sac. Theol. Profeſ. Lection. XXVII. part. ſecund. fol Anno 1661.

Lat.

Digitized by Google

Lat. Ludov. Thomas, 8vo. *verſ. 2.* Henric. Maſon, the Chriſtian Faſt. S. Jejunium Chriſtianorum 4to. 1627. Anglic. Rich. Jameſius, de eodem argumento Angl. 4to. Anno 1630. Griff. William, Ep. 4. *verſ. 3. R. J.* A Sermon upon James Sallovvaies offering, to cut his ovvn throat, hoc eſt, ſermo de Jacobo Sallovvaies, qui ſibi ipſi jugulum præcidere volebat, 4to. 1663. *Angl. verſ. 4.* D. Robert. Wilkinſon, 4to. 1607. Thom. Playfer, 8vo. pag. 1. *verſ. 6.* Againſt preſumptuouſnes in Sinning, ſive contra peccandi ſuperbiam. Anonymus Oxoni in 4to. An. 1644. *verſ. 8.* Mr. Murcote, 4. 1655. Ang. *verſ. 9.* Rich. Clerck, fol. pag. 118. *verſ. 10.* Joan. Prideaux de ſanctorum invocatione, lect. XV. 4. p. 204. Idem Orat. XII. Inaugurali, de Sanctorum canonizatione, Oper. edit. Tigurinæ pag. 428. Wilh. Brough, de die S. Andreæ, 8vo. pag. 76. *verſ. 17.* Johan. Bradford, 8vo. 1590. Joh. Gaule, 8vo. pag. 215. Anno 1630. *verſ. 18.* Hugo Latimer, 4to. pag. 233. *verſ. 18. 19. 20.* D. Donn, fol. Oper. Tom. 1. pag. 717. & 726. *verſ. 18.* Simon called, id eſt, Simonis vocatio, Joſ. Hall. Tom. 3. Oper. fol. pag. 45. *verſ. 19.* D. Wilh. Worſhip. 8. pag. 79. 1615. Joh. Ravvlinſon, 4. 1609. *verſ.* 24. Doughtei. An. S. part. 2. pag. 7.

CAP. V. in totum, Wilhelm. Perkins, fol. vol. 3. pag 1. Thom. White, 8vo. pag. 38. Joh. Penington, 4to. de Beatitudinibus, Jacob Buck, Th. D. in octo Beatitudines Tract. 1630. Thom. Watſon, 4to. *verſ. 1.* Hugo Latimer, Epiſc. 4. pag. 186. *A verſ. 1. ad 12.* Robert. Harris, fol. pag. 241. *A verſ. 1. ad 13.* Johan. Boys. fol. pag. 772. *A verſ.* 1. *ad* 15. Jerem. Burrough, 4to. *verſ. 3.* D. Daniel Featlæus in Clave myſtica, fol. pag. 240. 1636. *verſ. 4.* Anth. Faringdon, vol. 2. pag. 128. fol. D. Rich. Sibbs, fol. pag. 207. *verſ. 5.* D. Gilbert. Primiroſius, 8vo. Wilh. Ramlei quarto. 1626. *verſ. 6.* Phineas Fletcher octavo. Jerem. Burrough, S. I. 4to. *verſ. 7*

Thom.

Thom- Jacomb. 4to. *verſ. 7 8. 9.* Joh. Montlaſſius Revvard of mercy, and praiſe of purity. de Præmio Gratiæ & laude puritatis. 4to. *1632. verſ. 8.* Alexander Lumsdenius, 8vo. *1614.* D. Johan. Donn. fol. *T. 1.* pag. *112. verſ. 9.* Iohan. Deniſon, de pacificatorum benedictione, 8vo. *1620.* Claudius Gilber- 4to. *1658.* Thom. Fuller, *S. J.* 4to. *1642.* & *8. 1654. verſ. 10.* Anthon. Faringdon, l. c. *verſ. 13.* Thom. Porterus, de ſale ſpirituali, 4to. Iohan. Montlaſſius 4to. Thom. Hall, 4to. *verſ. 14.* Michael Wigmore, de meteoris, 4to. *1633. verſ. 16.* D. Meredith Hanmer, 8vo. *1588.* Iohan. Squire, *4.* pag. *19.* D. Donn, fol. *T. 1.* pag *77. verſ. 17.* Thom. Baſtard, de plenitudine Chriſti, *4.* pag. *101.* Anthon. Burges, 4. pag. *265. verſ. 18.* Weemſeus, 4to. pag. *11.* Iohan. Prideaux, de punctorum Hebraicorum origine, lectio, fol. pagin. *180. verſ. 19.* Thom. Playfer, 8vo. pag. *117.* Franciſcus Peckius, the danger of little Sins, Periculum minorum Peccatorum, 8vo. *1643.* Iohan. Randal, 4to. *1640.* Wilh. Jeffrey, the narrovv vvay to glory. via anguſta ad gloriam, 8vo. *1634. verſ. 20.* Henr. Vaughan S. *I.* 4to. Oxon. *1644.* Ioſ. Hall, Tom. *1.* pag. *371.* Jeremias Taylor Epiſcopus Dunnenſis & Connacienſis in Hibernia, 8vo. *1663. a verſu 20. ad 27.* Iohan. Boys fol. p. *407.* & Foreſter, 4to. pag. *198. verſ. 21. 22.* Anth. Burges, *4.* pag. *166. 684. verſ. 22.* Iohan Weemſe, 4to. pag. *88.* D. Barten Holiday, 4to. pag. *135. verſ. 23. 24.* Joſeph Mede, fol. *1664.* Ioan. Arris, 4to. *1651. verſ. 24.* Egeon Askevv, de reconciliatione fraternâ, 4to. *1605. verſ. 25.* Iohan. Prideaux, 4to. *1627. verſ. 29. 30.* exercitia matutina, 4to. part. 2. pag. *39. v. 31.* Doughtei 8vo. pag. *10. verſ. 33. 34.* Edvvard Bovvle Duty and Danger of ſvvearing, de officio & periculo jurandi, 4to. *1655. verſ. 34.* A. Smalvvood, 8vo. *1666.* D. Rob. Boreman, 8vo. *1662. verſ. 37.* Iohan. Prideaux, lectione Theol. X. Op. noviſſ. edit. Tiguri, in 4to. anno *1672.* pag. *129. verſ. 38. ad 41.* Tho.

Baſtard,

Baſtard, de patientia Chriſtiana, 4to. pag. 80. *verſ. 47.* Thomas Secker, *8*vo. *1660.* Iohan. Pricæus, *8*vo. *1661.*

CAP. VI. in totum Wilh. Perkins, fol. volum. 3. pag. 1. Thomas White, 8vo. Iohan. Penington, *verſ. 1.* Ep. Lancelot, in fine Geneſis, fol. pag. *522. verſ. 1. 2. 3. 4.* Wilhelm. Burton, 4to. 1650. *verſ. 2. 5. 16. 33.* Thom. Svvadlin, Meditationes & preces tempore Peſtis, pag. 192. *verſ. 6.* Philip. Goodvvin, 4to. pag. 149. 1655. *verſ. 7.* Doughtei Anal. S. 8. pag. 17. *verſ. 9.* Daniel Whitby, de precatione ordinaria ſermo, 4to. 1644.

In Orationem Dominicam multi paſſim ſuas meditationes communicârunt, nempe Epiſ. Andreas Lancelot, 8vo. 1602. & fol. Epiſc. Gervaſius Babington, fol. pag. 109. 1637. Thomas Becon. Iohan Bradford, 8vo. Hugo Broughton, 4to. Wilhelm. Burton, 4to. pag. 155. 1602. *verſ. 9.* Ioh. Carter, Iohan. Dayus, in Horologio ſuo, 4to. pag. *251.* 1615. Arthurus Dent, 8vo. Edvvard. Elton, in expoſitione ſua, 4. 1646. Wilhelm. Fenner, 8vo. 1648. Henr. Greenvvood, 8vo. 1634. Wilhelm. Gouge, 4to. & folio. Jacob. Harvvood, 8vo. 1654. Rex Henricus VIII. *à verſ. 9. ad 13.* Alexander Huish, 4to. 1625. Rex Jacobus, 8vo. & fol. pag. 585. anno 1619. D. Henricus King, 4to. 1664. Ioan Knevvſtub, 4to. 1584. Ioſeph. Mede, fol. pag. 1. D. Io. Meyer, in Catechiſmo, 4to. 1644. Samuel Page, 4to. Willhel. Perkins, fol. tom. 1. 1609. Iohan. Smith, 4to. 1605. Petr. Viretus, 4to. 1582. Wilhel. Wiſchart, 8vo. *1633.* Georg. Withers, 8vo, 1665. *verſ. 11.* Edvvardus Norris, *8*vo 1636. *verſ. 12.* Anth. Burges 4to. Anth. Faringdon, l. d. *verſ. 16.* Epiſcop. Lancelotus, fol. pag. 136. *verſ. 16 ad 19.* Henricus Hollandus, 4to. pag 1. 1596. *verſ. 17, 18.* Richard Greenham, fol. pag. 254. & *528. verſ. 19.* Wilhelm. Burton, 8vo. 1608. *verſ. 19, 20, 21.* Iohannes Charldon, 8vo. 1586. *verſ. 19, 20.*

Digitized by Google

Iohan. Crodacot; 4to. 1655. *verſ.* 20. Henr. Goodcole, de bono Theſaurario, 4to. 1623. *verſ. 21.* D. Donn., fol. vol. ultim. pag. *61.* & *210.* Samuel Crooke, 8vo. 1615. *verſ. 22.* Iohan. Weemſe, 4to. *verſ. 24.* Iohan. Boys, fol. pag. 487. Th. Taylor, fol. p. 475. *v. 26.* Idem, f. p. *554. à v. 24. ad 34.* Iac. Foreſter, 4. p. *238. verſ. 33.* Hen. Parræus D. (primò Decanus Ceſtrenſis, poſtea Epiſcopus Glouceſtrenſis, interpres Colloquii quod Johannes Rajnoldus cum Johanne Harto Pontificio, de capite & fide Eccleſiæ habuit,) in concione de Regno Dei, 4to. Londini, 1606. Paul. Bayne, 4to. *1618.* Samuel Hieron, fol. tom. 2. pag. *23. verſ. 33.* Thom. Gatacker, Chriſtianorum cura, 4to. pag. *27.* Robert. Wolcomb, 8vo. 1618. Georgius Epiſcopus Darbienſis, in arte proficiendi Chriſtianorum, 4. 1610. Ant. Faringdon, vol. 2. fol. pag. 206. 219.

CAP. VII. In totum, Wilhelm. Perkins fol. vol. 3. pag. 195: Wilhelm. Tindallus, in operibus, fol. *1573.* Thomas White, 8vo. pag. 166. Johan. Penington, 4. *verſ. 1.* Thom. Carevv, contra hypocryſin, 8vo. 1605. *verſ. 6.* Wilh. Morice, Equ. de Euchariſtia ſacra, fol. pag. 639. *verſ. 7.* Ep. Lancelot, fol. pag. *17.* Thom. Playfer, 8vo. D. Richard. Sibbs, fol. pag. 235. *verſ. 12.* Exercitia matutina, 4to. pag. 248. Rich. Eburne, de Lege Regia, *4to.* 1616. Robert Abbot, Natures Aſſize, ſive Judicium naturæ, 12mo. pagin. 47. 1639. Tho. Pierſon, 4. D. Th. Jackſon, fol. vol. *2.* p. *3628. verſ. 13. 14.* Sam. Hieron, fol. tom. 1. p. 1. *v. 14.* Zach. Crofton *4. 1662. v. 15.* Steph. Deniſon, de Lupo albo 4to. 1627. Ephraim Pagettus de Lupo myſtico, 4to. 1645. *verſ. 15. ad 22.* D. Johan. Boys, fol. pag. 428. *verſ. 15. 16.* Thomas Epiſcopus Lincolnienſis 4to. pag. 67. 1580. Rob. Tilnej, 4to. 1609. *verſ. 16.* Richard. Carpentarius, de fructibus Romæ, ſermone peculari, 4to. *verſ. 21.* Joſeph Mede, 4to. pagin. 264. Ralph. Venning, 8vo. 1656. *verſ. 21. 22.* Laurentius Chaderton, 8vo. 1620.

1620. *verſ. 22.* Anton. Burges. fol. pag. 119. Chriſtop. Odingſellis, de Prophetia & miraculis, 8vo. 1620. *verſ. 23. 24.* Lancelot Davveſius, pag. 98. 4to. *verſ. 24. ad 28.* Iohan. Carter, Explicatio ſermonis Chriſti in monte, 4to. *verſ. 26. 27.* Griffith Williamus, Epiſ. fol. pag. 291. *verſ. 26. ad 28.* Robert. Barrel, 4to. 1624. *verſ. 37.* Jacob. Eglesfield.

CAP. VIII. verſ. 1. 2. Hugo Latimerus, Epiſcopus Wigornienſis & Martyr, anno 1551, 4to. pag. 313. *à verſ. 1. ad 14.* D. Boys, fol. pag. 149. & Jacob. Foreſter, 4to. pag. 59. *verſ. 2. 3. 4.* Henricus Morley, 8vo. 1609. *à verſ. 5. ad 14.* Edmundus Laurentius, 8vo. 1662. *verſ. 8.* Robert. Wolcombeus, 8vo. pag. 529. 1612. *verſ. 13. &c.* Ludovic. Thomas; 8vo. A. Palmer, octav. pag. 1. Johan. Madox, 8vo. 1581. *à verſ. 23. ad 27.* Thomas Jackſon; 4to. Wilhelm. Eſtius, The Chriſtians comfort in his croſſes, hoc eſt, de ſolamine Chriſtianorum in adverſitatibus, 8vo. 1614. Joh. Boys, ſol. pag. 163. D. Johan. Wood., 4to. 1618. Edvvin. Sandys, Archiepiſcopus, 4to. pag. 331. *verſ. 23. 24.* Hugo Latimer, Ep. 4to. pag. 314. *verſ. 23.* ad finem, Jacob. Foreſter, 4to. pagin. 59. *verſ. 25.* Anton. Sadler, de gratia in miraculo, 4. 1661. *verſ. 26.* Johan. Collinius, 4to. pag. 40. Samuel Rhetorfortis, *S. J.* 4to. 1645. *verſ. 28.* Joſeph. Hall, Ep. de Chriſto inter Gergeſenos verſante, fol. tom. 2.

CAP. IX. verſ. 1. Hugo Latimerus Epiſc. 4to. *à verſ. 1. ad 9.* D. Johan. Boys, ſol. pag. 521. & Iacob. Foreſter, 4to. pag. 254. *verſ. 2.* D. Donn, ſol. tom. I. p. 102. *verſ. 9.* D. Wilh. Brough, de feſto S. Mathæi, 8vo. pag. 183. Wilhelm. Jemmat, 8vo. De vocatione Matthæi. Epiſ. Hall, fol. tom. 2. pag. 71. Wilh. Auſten, fol. pag. 217. *à verſ. 9. ad 14.* D. Iohan. Boys, fol. pag. 750. *verſ. 12.* Johan. Abrenethy, de Medicina mentis, 4. pag. 1. Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 119. & 4to. pag. 74. 1660. *verſ. 13.* D. Turner, 4to. 1635. D. Donn, fo

vol ult. pag. 101. Norvicus Spackman, in ſermone coram Rege, 8vo. 1614. *verſ. 15.* Samuel Hieron, fol. tom. I. pag. 467. Greg. Budlejus, 4. 1609. D. Gunhil, 4to. 1661. Wilh. Auſten, fol. pag 97. Abraham Wright, 4to. pag. 1. 1656. *verſ. 18.* D. Jacob Brook, 4to. 1554. *verſ. 18. ad 27.* D. Iohan. Boys, fol. pag. 553. *à verſ. 18. ad finem.* Foreſterus, 4to. pag. 276. *verſ. 20. 21. 22.* D. Richardus Gardiner, 8vo. pag. 125. 141. *verſ. 23.* De Jairi filia, Ioſeph. Hall, fol. tom. 2. pag. 143. *verſ. 35.* Iohan. Stockvvood, 8vo. 1579. *verſ. 37. 38.* Ioann. Juellus Epiſc. 1611. *verſ. 55. 56.* Edvvard Symmond, The right of nature or temper of the ſpirit of the Goſpel, hôc eſt, de verâ naturâ ſive proprietate ſpiritus Evangelici, 4to. pag. 127. anno 1642.

CAP. X. verſ. 8. Wilh. Brough, D. de S. Bartholomæi die, 8vo. pag. 183. Wilh. Auſten, fol. pag. 215. D. Emanuel Uty, 4to. 1616. *verſ. 15.* D. Henr. Hammond, fol. pag. 175. *verſ. 16. part.* Iohan. Dovvn, 4to. Thomas Adam, fol. pag 822. Epiſcop. Jeremias Taylor, fol. pagin. 251. Barten Holiday, 4to. pag. 157. *verſ. 16.* Iohan. Doughtei, Anal. Sac. pag. 22, part. poſter. Iohann. Scull, 2. Sermones, 4. 1624. *verſ.* 17, Thom. Scot, de Chriſti Politicis. *verſ. 28.* Henr. Jeaneſius, commixtio Theologiæ ſcholaſticæ & practicæ, 4to 1656. Anglicè. Chriſtophorus Love, 4to. pag. 141. *verſ. 29. ad 31.* Wilh. Gouge, 4. pag. 173. Obadias Sedgevvicius. 4. p. 348. *verſ. 33.* Chriſtoph. Blackvvood, 4to. 1648. D. Robert. South, 4to. *verſ. 38.* Chriſtop. Love, de inferni terroribus. 4to pag. 141. *verſ. 41.* Joſeph Mede, 4to. pag. 336. *verſ. 42.* Henricus Smith, pauperis viri lacrymæ, 4to. pag. 502. 1637.

CAP. XI. verſ. 2. 3. Hugo Latimerus, 4to. pag. 254. *verſ. 2. ad 11.* Iohan. Boys fol. pag. 96. *verſ. 4. 5. 6.* Tho. Jackſon, D. 4to. *verſ. 5.* Benjamin Hinton, 4to. pag. 130. *verſ.*

Digitized by Google

verſ. 6. D. Donn, fol. tom. 2. pag. 411. *verſ. 7.* Iohan, Tillinghaſt, 8vo, pag. 225. *verſ. 8.* Iohan. Williamus Epiſcopus, 4to, *verſ. 10.* Wilhel. Auſten, fol. p. 189. *verſ. 12.* D. Ioh. Ravvlinſon, Surpriſing of Heaven, de apprehenſione cœli, 4to, 1625. Ralph. Brovvnrig, Epiſc. fol, pag. 549. Iohan. Gregorius, 4to. D. Richardus Sibbs, de radiis divini luminis, 4to. Henric. Hall, *S. J.* 4to. 1644. Chriſtoph. Love. 4to. pag. 1. Stephanus Marshall, *S J* 4to, 1647. *verſ. 19.* Io. Hoskins, 4to. *verſ. 20.* Wilh. Fenner, fol. pag 10. *verſ. 21.* Nathanael Carpentarius, 8vo. Richardus Roger, 4to, pag. 126, *verſ. 23.* Wilhelm. Strong, 4. pag 309. Io. Scheffield, 8vo. *verſ. 28.* D. Daniel Feathlæus, fol. pag 539. Jerem. Burrough, Chriſt inviting ſinners to come to him, ſive, de invitatione Chriſti, ut peccatores ad ſe veniant, 4to. Iohan. Gumbleden, 4to, pag 11. Joſeph Mede, 4to. *verſ. 28, 29, 30.* Griffith Williamus *Epiſ.* fol. pag, 67. Wilhelmus Leske, 4. 1617, *verſ. 29.* Edmundus Elys, de quiete animæ, 4to. 1659. Ralph. Robinſon. 8vo. pag. 12. Edmundus Bellus, 4to. 1659. Archibaldus Symmer, Reſt for the Weary, id eſt, de quiete feſſorum, 4to. 1630. *verſ. 29, 30.* Jeremias Burrough, 4to *verſ. 30.* Henricus Hammond, D. fol. pag. 19.

CAP. XII. verſ. 11. Iohan Weemſe, 4to. pag. 236. *v. 18.* D. Sibbs, in Radiis divini luminis, 4to. pag. 1. *verſ. 18, 19, 20.* Iohan. Preſton, 4to. pag, 47. *verſ. 19.* D. Daniel Feathly, clavis myſtica, fol. pag. 28. *verſ. 20.* Idem, fol, pag. 1. Rich. Sibbs, in Tractatu the bruiſed reed, and Smoaking flax, ſive, de arundine concuſſa, & lino fumanti, 8vo, 1638. *verſ. 22, 23.* Wilhelm. Bradshavv, 8vo. 1641. *verſ. 24.* Doughtej, Anal. ſac. part. poſt. p. 28, *verſ. 25.* Iohannes Gordonus, quarto Iohan. Randall, 4to. Edmundus Calamæus, *S. J.* 4to. Walter Bridge, 4to *verſ. 31.* Obadias Sedgevvicius, de Throno gratiæ, & Tribunali juſtitiæ 2. ſerm. 4. pag. 263. 166 . Angl.

D. Donn, fol. pag, 341. *verſ, 31, 32.* D, Wilh. Gouge, 4to. Thom. Carevv, contra apoſtaſiam, 8vo. W lh. Bridge, 4. pag, 353, *verſ, 32, 33.* Richardus Baxter, 8vo, 1655. *verſ, 35.* Jacobus Uſſerius Archiepiſcopus Armachanus, 8vo. pag, 70. 1651. Anthonius Burges, de peccato originali, fol. pag. 101. *verſ, 36.* Henr. Greenvvood, 8vo. Richardus Gardiner, 8. pag, 264. *verſ, 39, 40.* Epiſ. Lancelot. fol. pag. 335. *verſ. 42.* Thomas Hollandus, D. & Profeſſor Theologiæ Regius, 4to. 1601, *verſ, 43.* Iohan. Weemſe, 4to, pagin. 210. Edmundus Cobbes, 8vo. 1633. Thom. Jakſon, fol. part. 10, pag, 3280. *verſ, 43 ad 46.* Thomas Adam the black Devil, or Apoſtate, de Dæmone nigro, ſive Apoſtata, fol 1615. pag. 349. *verſ. 43, 44, 45.* Anthonius Tirrellus, 1589.

CAP. XIII. verſ, 1. ad 10. Georgius Giffard, 8vo. pag. 1. *verſ. 3.* Cartvvrightus, de Religione Chriſtiana, 4to. pag. 172. Thomas Epiſcopus Lincolnienſis, 4to pag 176, 196. 1573. *v. 8.* Doughtej Anal. Sac. p. p. pag. 25. *verſ. 9.* Robertus Wilkinſon, Cimelium auris, 8vo. 1629. *verſ. 11.* Roberti Sariburienſis, de veritate gratiæ Chriſti, Orationes tres, pag, 15. 25. 45, 4. 1618. *à verſ, 18, ad 24,* Religio Chriſtiana, pag. 173. *v. 19, 23,* Samuel Wright, 4to, pagin, 1. *verſ, 23.* Benjamin Hinton, bonum fundamentum, 4to, pag, 23, *verſ, 24.* Henricus Clapham, 4to. Hugo Latimer, Ep. 4. *a verſ. 24. ad 31.* Iohan. Boys pag. 181. Petrus Heylin, 4to. *a verſ. 24. ad 29.* Wilhel. Eſtius, 8vo. 1611. *verſ. 27.* D. Edvvardus Chaloner, unde zizania? ſive, de origine & progreſſu hæreſis, una cum fide Eccleſiæ ſanctæ Catholicæ, octavo. 1638. Henrici Hickmanni Theolog. Baccalaurei, & collegii Magdalenenſis ſocii, Oxon. concio latina, de hæreſium origine, cum brevi refutatione Tileni, 8vo. 1659. & Francofurti cum allis duabus concionibus, Roberti Croſſen, ex. 1. Cor. 2. *verſ. 14.* & Simonis Ford, ex. 1. Cor. 12. *verſ. 31.* in octavo recuſa, anno 1673.

1673. *verſ. 29.* Robertus Sarisburienſis, ut ſupra, *verſ. 30.* Iohan. Ramſej, mel lacrymarum, 4to. pag. 1. 1659. Iſaac. Ambroſius, 4to. pag. 267. *vers. 31.* Foreſterus, 4to. pag. 63. *vers, 33.* Thom. Adam, fol. pag. 429. *vers. 37.* Richard Peck, *vers. 38.* Doughtej An. *S.* pag. 31. *vers. 43. 44. 45.* Thomas Adam, the black ſaint, id eſt niger ſanctus, fol. pag. 349. *verſ. 44.* Richard Greenham, fol. pag. 97. 105. 112. Sam. Hieron, fol. tom. *1.* pag. 259. Zacharias Catlinus, Hidden-treaſure, ſive de theſauro abſcondito, ſermones 2. 4to. 1633. *vers. 44. 45. 46.* Iohannes Stalham, vindiciæ Redemptionis, 4to. 1647. *vers. 45. 46.* Daniel Pricæus de mercatore, 4to. 1608. Henricus Wilkinſon, Decad. 1. 4to. pag. 68. Samuel Gardiner, margarita pretioſa, 8vo. Richard. Roger, 4to. p. 48. Ric. Sibbs, 4. p. *48.* 1612. & 8. 1637. D. Th. Taylor, 8. p. 1. Thom. Calvert, 8. 1660. *Ioh.* Cragge, in capſula cimeliorum ſpiritualium, 8vo. pag. *19. vers. 46. part.* Thom. Jackſon, medium ad optimum contractum, *8*vo. *verſ. 47. 48.* Wilhel. Gayus, 8vo. pag. 135. *vers. 52.* Richard. Holdſworth, in Prælectione Theol. 1. fol. Londini 1661.

CAP. XIV. vers. 6. 7. Joſeph Hall, de Joannis Baptiſtæ decollatione, fol. tom. 2. Iohan. Gaule, 8vo. pag. 165. *vers. 21.* Alexander Henderſon, 4to. *vers. 22. ad 28.* Samuel Botton, *8*vo. *vers. 23.* Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 33. *vers. 31.* Obad Sedgevvic. 8.

CAP. XV. vers. 7. 8. Exercitia matutina, part. 2. 4. *v. 13. 14.* Iohan. Webſter, 4to. pag. 177. *à vers. 21. ad 29.* Ioh. Boys, fol. pagin. 146. Foreſterus, 4to. pagin. 91. *vers. 21, 22.* Samuel Rhetorfortis de examine & Triumpho fidei, ſermones diverſi, quarto. 1645. Ep. Lakæus, 4to. *à vers 22. ad 28.* Wilh. Worship, 4to. D. Wilh. Fulke, honor Canaanis, 4. Robert Wilmot, 8vo. 1601. Ioſeph Hall. fol. tom. 2.

CAP. XVI. verſ. 1. 2. 3. Iohan. Cotton, 4to. pag. *51. vers. 3.*

Wilh.

Google

Wilh. Tillinghaſt, 8vo. pag. 51. *vers.* 6. D. Laurentius Humfredus. 8vo. *à vers.* 13. *ad* 17. Willhel. Harvejus, 8vo. 1657. *à verſ.* 13. *ad* 20. D. Iohan. Boys, fol. pag. 730. *verſ.* 15. 16. Willh. Nicholſon, Epiſc. ſuper Symbolum Apoſtolicum, fol. *vers.* 16. Johan. Gaule 8vo. pag. 239. Johan. Prideaux de Chriſti Deitate, lect. 18. 4to. pagin. 245. Tig. ed. *vers.* 18. Roger Fenton, D. 4to. pag. 1. Matth. Brook, 4to. Richardi Jameſii concio ad Clerum, 4to. *D.* Wilhelmus Brough, ſermo in die S. Petri, 8vo. pag: 172. Thom. Carevv contra Papatum, 8vo. *Chriſtoph.* Cartvvright, octavo pag. 349. 362. Edvvardus Petrus, 8vo. pag. 504. 1657. *vers.* 19. Tho. Tomſon, 8vo. *vers.* 21. Edmudus Maſon, 4to. 1622. *vers.* 24. Thom. Hooker, 4to. pag. 1. Theophilus Polvvheele, tractatus de abnegatione ſui 8vo. 1659. Edvvardus Reynold, Abnegatio ſui explicata & applicata, 4to. 1646. *vers.* 24. *ad* 29. D. Thom. Taylor, 8vo. & fol. pag. 1. Chriſtoph. Wilſon, 4to. 1624 *vers.* 26. Thom. Covvper, E. 4to. Rich. Clerk, fol. pag. 405. Nathan. Culvervvell, de verbis animas concernentibus, 4to. pag. m. 197. Domus luctus, fol. pag. 265. Edvvardus Cobbes, 8vo. Edvvard. *W*illanus, 4to. pag. 71. Benjamin Hinton, 4to. pag. 57. Ieremias Taylor, fol. pag. 224. Iohan. Gaule, Praxis theoria. 8vo. pag. 239. Ieremias Burrough, 4to. pag. 201. Thom. *W*atſon, de animæ pretioſitate, 4. pag. 451. Iacob Liveſei, Sors maxima 8vo. 1659. *vers.* 27. Iſaacus Ambroſius parte ultimâ, 4to. pag. 218.

CAP. XVII. verſ. 1. 2. 3. Ioſeph Hall, Ep. Transfiguratio Chriſti, fol. tom. 2. pag. 169. *verſ.* 5. Ralph. Brovvnrig, Ep. vol. 2. fol. pag. 111. *verſ.* 6. 7. 8. 9. Idem ibidem, pag. 133. *vers.* 14. 15. Ioſeph. Hall, de Dæmone ejecto, tom. 2, pag. 212. *verſ.* 21. de eodem argumento, Epiſcopus Oſſorienſis, Griffith &c. 4. *v.* 24. 25. I. Hall, Tributū pecunia T. 2. pag. 122.

CAP.

CAP. XIIX. In totum, Thomas Brevverus, 8vo. 1656. *à vers. 1. ad 11.* Iohan. Boys, fol. pag. 758. *verſ. 3.* Richard. Paxter, 4to. *verſ. 6.* Doughtei Anal ſac. p. 35. *v. 7.* Ierem. Dyke, octavo. Thom. Taylor, fol. pag. 422. D. Donn, fol. tom. 2. pagin. 136. & 140. D. Henricus Hammond, de ſcandalo, 4to. pag. 50. Thom. Brightman, 4to. pagin. 25. *verſ. 10.* Iohan. Prideaux, 4to. 1636. *vers. 15.* Sam. Bolton, 4to. pag. 257. *à vers. 15. ad 20.* Religio Chriſtiana, 4to. pag. 189. *verſ. 17.* Henr. Leslej, 4to. 1637. Ioan. Prideaux, de auctoritate Eccleſiæ in rebus fidei, lect. 22. pag. 304. Oper. in 4. Tig. ed. *vers. 21. ad finem.* Ioh. Boys, p. 541. Foreſter, pag. 268. *vers. 35.* Doughtejus, analect. Sacrorum part. 2. pagin. 37.

CAP. XIX. vers. 8, Benjamin Laney, Epiſc. 4to. 1663. D. Tho. Pierce, the primitive rule for Reformation, ſive primitiva reformationis regula, *4to.* 1663. *vers. 9.* D. Iohan. Dove, 8vo. *1608.* Ioh. Weemſe, 4to. pag. 170. *vers. 14.* Ioh. Tovverſius, Epiſ. in ſermone, cum Iacobus comes Northamptoniæ baptizaretur, 8vo. pag. 73. *1660. vers. 17.* D. Donn, fol. vol. 1. pag. 163. *verſ. 20.* Anton. Burges, fol. pag. 142. *vers. 20. 21.* Iohan. Smith, 4to. pag. 340. *vers. 21.* Sebaſt. Benefield, 4to. pag. 30. *vers. 25.* Franciſcus Dillingham, de Salvationis difficultate, 4to. Anthonius Burges, fol. pag. *194. verſ. 28.* Richard. Head, the Revvard of imitation, id eſt præmium imitationis, 4to. *1647.* Iohan. Wall, ſanctorum gloria, 4to. pag. 75. *1627.* Carolus Richardſon, 8vo. *1617. vers. 30.* Walterus Cradock, 4to. pag. 137.

CAP. XX. A verſ. 1. ad 16. Iac. Foreſter, pag. *68. verſ. 1.* Hugo Latimer, Ep. 4to. *verſ. 3. 4. 5.* Thom. Hooker, 4to. pag. *188. verſ. 6. part.* Rob. Wolcomb, 8vo. pag. 37. *verſ. 6. part.* Edvv. Chaloner, miniſtrorum officium & miſſio, 4. pag. *27. vers. 15.* Henr. Beesley, 8vo. pag. *87. 1667. verſ. 17.*

Iohan. Smith in Symb. Apoſtol. *vers. 20. 21.* De filiis Zebedæi, I. Hall, Ep. tom. 2. pag. 21. *vers. 25.* Weemſe, 4to. pag. *83. verſ. 28.* Car lus Richardſon, 8vo. *vers. 34. part.* Ralph. Robinſon, 8vo. pag. *47.*

CAP. XXI. verſ. 1. ad 14. Iohan. Boys, fol. pag. *78.* Foreſter, 4to. pag. 10. *vers. 8.* D. *W*ilhel. Brough, Serm. in Dominicâ Palmarum, 8vo. *verſ. 9.* D. Henr. Killegrevvius 4to. *1666.* Iohan. *W*all, 8vo. *à vers. 12. ad 24.* Thom. Gibſon, 4to. *vers. 12.* Ludovicus Thomas, 8vo. *vers. 12. 13.* Ioh. Hovvſon, Epiſc. 4to. *1598.* Edvvin Sandys, Archiepiſ. 4to. pag. 205. Harbert. *W*eſtphalinus D. 4to. pag. *5. 1582.* Ioſ. Hall de proceſſione Chriſtiani ad templum, tom. 2. pag. *238. vers. 13.* Iohan. Tovvers, *8vo.* pag. *123.* Alexander Roſs, 4to. *1642.* *W*alter Balcanqval, D. Honor Chriſtiani templi, 4to. *1634. verſ. 19.* Edvvard. Symmond; de bono Patientiæ Chriſtianæ, 4to. *vers. 19. 20. 21.* Ep. Hall, tom. 2. pag. *234. vers. 22.* *W*illh. Barlovv, D. 8vo. *1600. A verſ. 28. ad 32.* Tho. Adam, fol. pag. *414. verſ. 32,* Iohan. Collinius, 4to. pag. 24. *verſ. 41.* Henricus *W*hite 4to. *1660. verſ. 42.* D. Donn fol. tom. 2. pag. 311.

CAP. XXII. verſ. 1. ad 15. D. Boys fol. pag. 530. Foreſter, 4to. pag. 259. Wilhel. Morice, Eqv. de Euchariſtia Sacra, fol. pagin, 411. Tho. Larkham, 8vo. *verſ. 2.* Hugo Latimer, 4to, pag. 177. *verſ. 3. 4.* R. Marsh. 4to. *verſ. 5.* Rich. Baxter, 4to. *verſ. 8.* Thom. Marshal, in ſermonibus. 4to. *verſ. 11.* Doughtej, Anal. ſac. pagin. 39. *verſ. 11. 12. 13.* Iohan. Dod, 4to. pag. 159. Rob. Wolcomb, 8vo. pag. 72. Griffith Williamus, fol. pag. 229. *verſ. 14.* Anton. Burges, fol. pag. 627. *verſ. 15.* Mr. Chedſey, 8vo. 1545. *verſ. 15. ad 22.* Foreſter, 4to. pag. 272. *verſ. 15. ad 23.* D. Boys, fol. pagin. *627. verſ. 16.* Jacob. Hyattus, de Præſide prædicatorum, 4. 1625. *verſ. 17.* Iohan. Weemſe, 4to. pag. 49. *verſ. 21.* Tho. Bradley,

Bradley, 4to. *1663.* Rich. Eburni triplex tributum, in 2. ſermonibus, 4to. *1613.* D. *Wilh.* Barlovv, 4to. Hugo Latimer 4to. *verſ. 21. part.* Epiſc. Lancelot, pag. *87. verſ. 24.* Weemſe 4to. pag, *192. verſ. 30.* D. Donn, tom. *1.* pag. 1. *à verſ. 34. ad 40.* Epiſc. Lake, fol. pag. *245. verſ, 34. ad finem.* D. Boys pag. *515.* Foreſter, pagin. *251. à verſ. 37. ad 39.* Iohan. Dayus in Horologio, 4to. pag. 211. *verſ. 39.* Weemſe pag. 1. Rich. Roger, quarto.

CAP. XXIII. verſ. 5. Doughtej, Anal. ſac, 8vo. pag. *42.* Dr. Tyer de Hypocryſis fructibus, 8vo. pag. *277. verſ. 7. 8. 9.* Johan. Smith, ſuper Symbol Apoſt. fol. pag. 133. *verſ.* 10. Petrus Sterry, *S. J.* 4to. *verſ. 16.* Weemſe, 4to. pagin. 141. *verſ. 27.* Iohan. Abrenethy de putrida hypocriſi, 4to. pag. *164. verſ. 18.* Doughtej *A. S.* pag. *44. verſ. 29. ad finem*, Sam. Gerton, Antidote againſt the common plague of the vvorld: hoc eſt, antidotum contra peſtem mundi epidemicam, 4to. *1657. verſ. 33.* N. B, quomodo inferno effugiendum ſit, 4to. *1649. verſ. 34. 35. 36.* D. Thom. Jackſon, ſuper Symb. Apoſt. vol. II. fol. pag. *3725. verſ. 34. ad finem* D. Boys pag. 631. *verſ. 37.* Wilh. Milborn, ſapientia clamitans, 8vo. *1638. verſ. 37. 38.* Wilh. Perkinſius fol. tom. 1. pag. 720. D. Thom. Jackſon, vol. II. pag. *3768 verſ. 38.* Joh. Haleſius, ſerm. 4. fol. pag. 43. 1660.

CAP. XXIV. verſ. 4. 5. Samuel Bolton, 4to. *verſ. 12. 13.* Rich. Roger, 4to. Joh. Trapp, 4. & fol. in *N. T.* pag. *1076.* in fine. *verſ. 23. ad 29.* Cartvvrighti Religio Chriſtiana, 4to. pag. *269. verſ. 25.* Ant. Faringdon, vol. 2. fol. *verſ. 26.* Richar. Sheldon, D. Chriſtus in ſuo throno, non in ſecretis Pontificiis, 4to. *1622. verſ. 28.* Tho. Baker, de adventu Chriſti ad judicium, 12. pag. *155. 1656. verſ. 30. 31.* Johan. Smith in Symb. Apoſtol. fol. pag. *226. 417. verſ. 37.* Arthur Lake, Ep. 4to. pag. *163. verſ. 37. 38. 39.* D. Robert. Gell, Alluvies Noæ recurrens

Digitized by Google

4to. *1655*. *verſ*. *42*. Anth. Faringdon, fol. pag. *293*. *311*. Edmundus Grindalus, Epiſcopus quondam Londinenſis, & Archiepiſcopus Eboracenſis, anno *1570*. deindè verò Anno *1579*. Archiepiſcopus Cantuarienſis, Croidonæ mortuus, anno *1583*. in concione apud Crucem Paulinam, cum Exequiæ Imperatoris Ferdinandi *I*. haberentur, quarto *1564*. *verſ*. *44*. Nathanel. Hardei, *S. F.* 4to. *1654*. *verſ*. *45*. *S. J.* 8vo. pag. *108*: *1601*.

CAP. XXV. vers. *1*. *ad 14*. Thom. Shepheard, Parabola de decem Virginibus, folio 1660. Murcot, quarto 1656. *verſ*. *1*. *ad 13*. Thomæ Johnſtoni, parabola de decem Virginibus, 4to.1630. *verſ*. *6*. Wilh. Bridge, 4to. *verſ*. *10*. Th. Drax, 8vo. 1608. *verſ*. *15*. C. B. ultimum Judicium, quarto 1607. *verſ*. *21*. Thom. Witherell, 8vo. pag. 1. Ioh. Wall, cœlum apertum, 4to. pag. 87. Edvv. Boteler, S. f. 8. 1662. *verſ*. *27*. Roger Turner, 4to. 1634. *verſ*. *30*. Iohan. Warren, 4to. *1655*. Epiſc. Lancelot, vol. ult. pag. 561. *verſ*. *34*. Nath. Cole, S. f. 4. Iohan. Smith, ſuper Symbol. Apoſt. fol. pag. 443. Exercitia matutina, 4to. pag. 647. *à verſ*. *34*. *ad 41*. D. Thom. Jackſon, fol. vol. II. pag. 3587. Io. Smith l. d. pag. 153. *verſ*. *41*. Sabaſtian. Benefield, D. pag. 97. latinè 1610. Iohan. Smith l. d. pag. 473. exercitia matutina pag. 621. *verſ*. *46*. Idem Benefield ibidem. D. Rich. Clerk, fol. pag. 545. Thom. Longland, 8vo. pag. 65. & 90. Iohann. Wingfield, 8vo. 1636. Wilhelm. Nicholſon, Ep. in Symb. Apoſtol. folio.

CAP. XXVI. à verſ. *1*. *ad 27*. D. Boys fol. pag. 281. Jac. Foreſter, pag. 110. *verſ*. 13. Daniel Pricæi memoriale Mariæ, 4to. *verſ*. *15*. Iohan. Smith, in Symb. pagin. 181. Lancelot Davves, 4to. pag. 53. *verſ*. *26*. Edmund. Gurney, 8vo. Wil. Perinus, 8vo. *1646*. Iacob. le Frank Baccal. Theol. contra Tranſſubſtantiationem, octavo. pagin. 63. 1662. *verſ*. *26*. *27*.

Thom.

Tho. Dodſon, contra Tranſſubſtantiationem & Conſubſtantiationem, 4to. 1608. *verſ. 26. 27. 28.* Jacob. Sannazar, de Euchariſtia, 4to. 1629. D. Richard. Jameſius, 4to. D. Harbert, Weſtphalinus, Sermo de cœna Domini, 4to. pag. 98. Ep. Lake folio pag. 161. Thom. Watſon 8vo. *1665. à verſ. 26. ad 30.* Roger Hutchenſon, octavo 1537. *verſ. 27.* Iſaac Ambroſius 4to. pag. 219. Philip. Goodvvin, 4to. 1656. *verſ. 28.* D. Rich. Sibbs fol. pag. *379. verſ. 29* Georgius Evanke, 4to. 1663. Iohan. Brinsley 8vo. pag. *1. verſ. 31.* Dan. Pricæus, *S. F.* 4to. *à vers. 34. ad 62.* Iohan. Udal, 8vo. 1596. *vers 38. 39.* Joſ. Hall, Ep. *T. 2.* pag. 250. *vers. 4.* D. Boys fol. pag. 286. Johan. Angier, auxilium pro melioratione cordis, 8. pag. 450. *vers. 40. 41.* Epiſ. Lake, folio pag. 221. *Vers.* 41. Ep. Jerem. Taylor, fol. pag. *125. vers. 43.* Wilh. Bridge, 4to. pag. 377. *verſ.* 47. ad finem, D. Thom. Taylor, folio pag. 317. *verſ. 47. 48.* Joſeph. Hall, Epiſc. *T. 2.* pagin. 245. *verſ. 50. 51.* Idem ibidem, pag. 253. *vers. 56. 57.* Idem pag. 256. *vers. 69. ad finem.* Carolus Richardſon, de lapſu & pœnitentia Petri, *verſ. 70.* Iohan. Gaule, 8vo. pag. 66. 264. *verſ. 72. 73. 74.* Johan. Udal, 8vo. *verſ. 74. 75.* Thom. Jackſon, lacrymæ Petri, 4to. 1612. *verſ. 75.* Ludovicus Thomas, de Pœnitentia Petri, 8vo. pagin. 24. D. Richard. Gardiner, octavo pag. 157. Johannes Haleſius, 4to. pag. 97. Johan. Gaule de pœnitentia Petri, in devotis ſpeculationibus, 8vo. pag. 287.

CAP. XXVII. verſ. 1. ad 5. Henric. Smith, de Chriſto prodito, 4to. pag. 385. *verſ. 1. &c.* Joſeph Hall, Epiſc. Chriſtus ducitur ad Pilatum, *T. 2.* pag. 254. 259. *verſ. 1.* D. Edvv. Sparkeſius de Paſſione Chriſti, pag. *287. à vers. 3. ad 6.* D. Thom. Taylor, fol. pag. 250. *verſ. 3.* Robert. Harris, de Judæ miſeria, 4to. & fol. 1653. anno 1671. Bernæ germanicè prodiit per Johannem Chriſtoph. Salbach, vide Jeremiæ Dyken Gutes gewiſſen, 8vo. in appendice. *verſ. 3. 4. 5.* Carolus

lu; Richardſon, de Judæ pœnitentia, *4to.* Lancelot Davves, 4to. pag. 89. Anth. Cade, 4to. D. Johannes Preſton, in reſiduis, 4to. *1637. verſ. 4.* D. Rich. Clerk fol. pagin. 170, *verſ. 5.* D. Wilh. Brough, 8vo. pag. *222. vers. 4* ibidem p. *291. vers. 26.* J. Hall, Epiſc. *T.* 2. pagin. 265. *vers. 27. 28. 29.* Rex Jacobus, fol. pag. *621 vers. 31.* Joh. Smith, in Symb. p. 211. *vers 34.* idem, pag. 219. *verſ. 45. 46.* Alexander Robertus, 4to. pag. *165.* 1614. *vers. 46.* Wilh. Brough, l. d. pag. 308. Ienkinus Lloydius, valedictio Chriſti, 12. pag. 101. *1658.* D. Richard. Sibbs, folio pag. 118. Joan. Gregorius. 4to. pag. 5. Joh. Smith in Symb. pag. 168. Ioſeph. Symond, deſertarum animarum caſus & curatio, octavo *1639. verſ. 50.* D. Clerk fol. pag. 134. Wilhel. Brough, 8vo. pag. *221. à vers. 50. ad 54.* Joh. Smith, in Symb. pag. *267.* 299. *vers. 51. 52.* Tho. Adam, fol. pag. *762. vers. 60. & 65.* Wilhelm. Brough l. d. pag. 308. & *13.*

CAP XXIIX vers. 1. Daynus, 4to. *vers. 1. 2.* Ioſ. Hall, Ep. de reſurrectione Chriſti, tom. 2. pag. *275. vers. 2.* Ioh. Gaule in ſpeculationibus, 8vo. pag. 345. conf. D. Edvvar. Sparkes, 8vo. *vers. 4. 5. 6.* Griffith Williamus, folio pag. 3. *vers. 6.* Thom. Morton, Epiſc. 8vo. pag. 65. 1650. D. Donn, fol. tom. 1. pag. 242. D. Richard Stuart, 8vo. p. 57. 1656. *verſ. 13.* D. Robert. Jones, 8vo. 1659. *verſ. 18. 19.* Thom. Barker, *4to. 1624. verſ. 18. 19. 20:* Epiſc. Lake, fol. pag. 221. Robert. Moſſom, fol. pag. 42. D. Iohan. Everard, 8vo. pag. *717.* Thom. Wynell, 4to. 1642. *vers. 19.* Henric. Smith, Claſſicum de cœlo, 4to. pagin. 513. *1599.* D. Wilhel. Brough in Dominic. Trinitatis, 8vo. pag. 61. Wilh. Jemmat, 4to. Iohan. Gregorius, 4to.

CAP.

CAPUT II.
de
EVANGELIO MARCI.

In totum extant Georgius Petterus Cantianus, mortuus circa annum 1660 ætatis 68. 2. volum. in fol. 1662. & Ioh. Lightforti horæ Hebraicæ quarto. Cantabrigiæ 1663. Confer Notas Alexandri Mori, fol. Angl. Londini, 1660.

CAP I. verſ. 2. 3. Anthon. Burges, *S. J.* 4to. *1643. verſ. 9.* Dan. Featbly, ſol. pag. *147. verſ. 14. 15.* Joſeph. Mede, 4to. part. 4. pag. *1. verſ. 15.* Thom. Becon, pag. 25. Henr. Sumner, 8vo. *1593. verſ. 17.* Hieronymus Philippus, de piſcatoribus, 4to. 1623. *vers. 18. 19. 20.* Epiſc. Lake, fol. p. 221. *verſ. 19,* Henric. Smith, 4to. pag. *516. verſ. 25. 26.* D. Ioh. Everard, 8vo. pag. *662. à verſ. 25. ad 34.* Wilh. Gouge, 4. pag. *122.*

CAP II. A verſ. 1. ad 14. Idem Gouge, pag. 136. *verſ. 19. 20.* Johan. Dayus, 4to. pag. 283. *verſ. 20.* Iohan. Brovvning, 4to. pag. 145. *vers. 28. 29.* Gouge, fol. 272.

CAP. III. verſ. 5. Ralph. Brovvnrig, Epiſc. fol. pag. 520. Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 185. *verſ, 24.* Iohan. Randal, 4to. *verſ. 28. 29.* Jacob. Rhetorfortis, 4to. *1647. verſ. 45. 46.* Thom. Pierſon, lac pro infantibus.

CAP. IV. verſ. 3. Hugo Latimer, Ep. 4to. pag. 328. *à verſ. 3. ad 9.* Thom. Carevv, 8vo. Thom. Taylor, 4to. *verſ. 24.* D. Donn, fol. tom. 2. pag. *228.* Benjamin Lanejus, Ep. 4to. 1665. Franciſcus Dillingham, inſtructio Chriſtiana ad utiliter audiendum verbum Dei, 8vo. 1611. *verſ. 34.* Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 272. *verſ. 38.* Samuel Rhetorfortis, *S. J.* 4to. 1645.

CAP. V. verſ. 22. &c. Joſeph Hall, de filia Jairi, fol. tom. 2. pag. 143. *verſ. 22. 23.* Hugo Latimer, 4to. *verſ. 25.*

26

26. Idem Hall, de fluxu ſanguinis, pag. 137.

CAP. VI. verſ. 20. Ralph. Brovvnrig, fol. 609. D. Richard Stuart, octav. pag. *49. 1659. verſ. 28. 29.* Ep. Joſ. Hall, tom. 2. pag. 125.

CAP. VII. verſ. 3. Doughtej Anal. ſac. part. poſt. pag. *65. verſ. 7.* Ant. Burges, fol. pag. *155. verſ. 21. 22. 23.* Joh. Biſco, 8vo. pag. 26. *vers. 22. 23.* Johan. Abrenetby pravus oculus, 4to. pag. 499. *verſ. 24. 25.* Samuel Rhetorfortis, Judicium & triumphus fidei, in aliquot ſermonibus, 4to. *verſ. 31. ad finem.* Johan. Boys, fol. pagin. *414.* Conſ. Foreſter, pag. 203. *verſ. 32. ad 35.* Tobias Higgins, de ſurdo curato, 8vo. 1642. *verſ. 37.* Johan. Gaule, octavo. Jacob. Egleſfield, 8vo. 1640.

CAP. IIX. verſ. 1. ad 10. D. Boys, fol. pag. *420.* Foreſter, 4to, *verſ. 15.* Iohan. Clarkius, 4to. *1646. verſ. 36.* Thom. Byrdall. 8vo. 1666. D. Iohan. Deniſon, 8vo. Mr. Capellus, 4to. 1632. D. Henric. Wilkinſon, Dec. 1. Concione 4. pag. 220.

CAP. IX. verſ. 7. Nicolaus Ruſt, 4to. 1650. *verſ. 20. 21.* Hall, Ep. tom. 2. pag. 100. *verſ. 24.* Nicol. Byfield, in Symb. Apoſt. 4to, pag. 16. Iohan. Calling, 4to. pag, 159, 180. *1653. verſ. 49.* D. Dan. Feathly, fol. pag. 196. *verſ. 50.* Samuel Hieron, fol. tom. 2. pag. 461. Richard Stanfaſt, 4to. *1644.* Jeremias Leechus, 8vo. 1633. D. Iohan. Everard, 8vo. pag. 1. H. Biam, oſculum pacis, Concio ad Clerum Exonienſem in triennali Viſitatione, Ioſephi Halli Epiſc. 8vo. 1641.

CAP. X. verſ. 8. Wilh. Erough de Matrimonio, 8vo. pag. 339. *à verſ. 13, ad 17.* Iohan. Brinslej, 4to. *verſ. 15.* Sam. Hieron, fol. tom. 1. pag. 29. *verſ. 17.* Henricus Wilkinſon, decad, 2, pag, 147, 4to, *verſ. 19,* Weemſe 4to, pag, 137,

CAP, XI, vers, 8, Doughtej, Anal, ſac, pag, 68, *vers, 17,* Joſeph Mede, fol, pag, 58, 1664,

CAP. XII.

CAP. XII. verſ. 32. 33. 34. Epiſc. Lake, fol. pagin. 358. *verſ. 41. 42.* Joſ. Hall, mica Viduæ, tom. 2. pag. 216.

CAP. XIII. verſ. 37. Thom. Gataker, 4to. & fol. pag. 61, Iohan. Roger, 8vo. Richard Peck; Samuel Torſhell, 4to. pag. 17.

CAP. XIV. vers. 4. 5. 6. Epiſc. Lancelot, pag. 456. *verſ. 15.* Iohannes Gregorius, 4to. pagin. 7. *à vers. 18. ad 22.* Johan. Dod, 4to. pag. 222. *vers. 22. ad 24.* Idem pag. 238. *vers. 27. ad finem,* Thom, Taylor, pag. 3. *vers. 35. 36.* Ep. Lake, fol. pag. 136. *vers. 38.* Willhel. *Dyer*, vigila & ora, 8vo. 1666. *vers. 46.* Johan. Crompe, Paſſio Chriſti, 4to. pag. 75. *vers. 55.* Iohan. Smith, in Symb. Apoſt. fol. p. 193.

CAP. XV. vers. 19. Doughtej Anal. ſac. pag. 71. *verſ. 23.* ibidem, pag. 74. *verſ. 25. 26.* Idem pag. 76. *vers. 33.* Iohan. Gregorius, 4to. pag. 5. *vers. 37.* Iohannes Crompe, Paſſio Chriſti, 4to. pag. 118. *verſ. 42.* Wilh. Brough, 8vo. pag. 258.

CAP. XVI. verſ. 1. ad 7. Ep. Lancelot, fol. pag. 403. & editionis ultimæ, 265. an. 1661. *vers. 6.* Thom. Muriel, 8vo. 1610. Edvv. Sparkes, 8vo. pag. 258. *vers. 7.* Ralph. Brovvnrig, Ep. fol. pag. 287. *verſ.* 14. Sidrach Sympſon, 4. 1658. *vers. 14. ad finem,* Foreſter, pag. 155. Edvv. Sparkes, octavo pag. 283. ſeqq. *verſ. 15. 16.* Iohan. Day, in Horologio ſuo, 4to. pag. 127. *verſ. 16.* Walter Cradock, 8vo. 1648. D. Petrus Lillius, in præſervativo ad curandas animas, 4to. 1620. D. Donn, fol. tom. 1. pag: 766. Iohannes Cragge, 8vo. Ioan. Traskius; 8vo. *verſ. 19.* Iohan. Smith, in Symb. Apoſt. fol. pag. 370.

CAPUT III.
de
EVANGELIO LUCÆ.

Vide Notas Alexandri M ri.

CAP. I. vers. 1. ad 5. Georg. Eſtey, p. 79. *verſ. 6* Tho.

Taylor, D. Sermo Nuptialis, 4to. 1623. *verſ. 11. 12* Joſ. Hall, Angelus cum Zacharia, tom. 2. pag. 1. *verſ. 7.* Ioh. Lightfoot, S. J. Elias redivivus, 4to. 1643. *verſ. 20, part.* Iohan. Wilſon, 8vo. *verſ.* 26. Wilh. Auſten, fol. pag. 1. *verſ. 26. 27.* Ep. Hall, de Annunciatione Chriſti, tom. 2. pag. 6. *verſ. 26. ad 39.* Iohan. Boys, pag. 659. *vers. 28.* Iohannes Shavv, 8. 1618. Ep. Lake, f. p. 113. Rex Henricus *VIII.* 4to: D. *W*illh. Brough, de Annunciatione Chriſti, 8vo. pagin. 131. *vers. 35.* Nicol. Byfield, in Symb. Apoſtol. 8vo. pagin. 247. Anton. Burges, de peccato originali, fol. pag. 387. *vers. 37.* Thom. Taylor, fol. pagin. 91. *vers, 45.* Iohan. Shavv, 8vo. *vers, 46. ad 56.* Iohan. Boys, fol. pag. 28. Jac. Foreſter, 4to. *vers. 57. 58.* Chriſtoph. Hooke, 4to. 1590. Iohan. Gaule, 8vo. *vers, 57. ad finem*, D. Boys, fol. pag. 715. *vers, 59.* Doughtej Anal. ſac. pag. 78, *vers, 63.* Wilh. Brough, in feſtum S. Iohannis Baptiſtæ, 8vo. pag, 166. *vers, 66. part.* Petrus Hauſted, 4to. pag. 65. *à vers. 67. ad 70.* Samuel Hieron, fol, tom. 1. pag. 97. *vers. 68. ad 80,* Anton. Anderſon, 8vo. 1573. Joh. Boys, fol. pag. 12. *vers, 69.* Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 324. & 4to. pag, 204. *à vers, 73. ad 76.* Georg. Dovvnham, Epiſc. fœdus gratiæ, 12. 1647. *vers. 74. 75.* Edvvin Sandys, Ep. 4. pag. 152. Ep. Lancelot, fol. pag. 634. *vers. 76. ad 80.* Thomas Baſtard, 4to. *vers, 77.* Iohan. Smith, in Symb. Apoſt. fol. pag. 608.

CAP. II. vers. 1. ad 15. Foreſter, 4to. pag. 27. *vers. 1.* Hugo Latimer, Ep. 4to. pag. 269. *vers. 6.* Idem, pagin. 279. Joſeph Hall, Episc. de Nativitate Chriſti. tom. 2. pag. 100. *vers. 7.* D. Iohan. Hevvit, 8vo. pag. 62. *vers. 7. 8.* Hugo Latimer, Ep. 4to. pag. 280. *vers. 10. 11.* Henr. Greenvvood, 8vo. confer ſermonem Epiſcopi Elienſis, 4to. 1610. & fol. pag. 33. recuſum anno 1632. Thom. Fuller, de Infantis Advocato, 8vo. 1653. D. Wilhelm. Brough, in diem Natalitium Chriſti,

Chriſti, pagin. 85. Michael Birkhed, recuperatio Paradiſi, 8vo. 1602. *vers. 11.* Rich. Clerk, fol. pag. 45. Iohan. Gaul, 8vo. pag. 47. Thom. Becon, *vers. 12. 13.* Epiſc. Lancelot, fol, pag. 61. Thom. Becon, pag. 108. *vers. 13. 14.* Richard Sibbs, acclamatio Angelica, 4to. Joſ. Mede, 4to. pag. 241, *vers. 14.* Jacob Harvvood, Antiphona Angelica, pag. 43. 4. Henric. Hibbert, corpus Theologiæ fol. pag. 18. 1662. Ep. Lancelot, fol. pag. 69. D. Iohan. Wall, Antiphonia Angelorum, 4to. Rich. Clerk, fol. pag. 55. Carol. Fitz Geoffery, 4to. Iohan. Boys, fol. pag. 94. Paulus Bayne, 4to, 1632. *vers, 15.* Iohan. Smith, ſuper Symbol. fol. pag. 114. *a vers. 15. ad 21.* Iohan. Udal, 8vo. *verſ. 15. ad 22.* Ioh. Boys, pag. 637. Jac. Foreſter, 4to. *vers, 15. 16.* Wilh. Auſten, fol. pag. 31. *vers. 21.* Iohan. Parræus, 8vo. pag. 186. Wilh. Nicholſon, Ep. in Symb. Apoſt. fol. Wilh. Brough, in Exordium novi anni, pag. 105. *verſ. 22.* Idem in diem Candelarum, pag. 121. Iohan. Weemſe, 4to. *verſ. 22. &c.* Edvvard Sparkes, 8. p. 363. *a verſ. 22. ad 27.* Iohan. Boys, pag 637. *verſ. 22. 23.* Joſ. Hall, Ep. de Purificatione Mariæ, tom. 2. pag. 17. *verſ. 25.* Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 509. & 4to. p. 316. 329. 1666. *vers. 28.* Thom. Fulvvar, Ep. 4to. 1642. *verſ. 29.* Wilhelm. Guild, D. 4to. Domus luctus, pag. 387. *verſ. 29. 30.* Timoth Woodroff, Cantus Simeonis, 8vo. 1659. D. Donn, fol. tom. 1. pag. 29. Wilhelm. Brough, in feſtivalibus, 8vo. Pag. 437. *verſ. 29. ad 32.* Anton Anderſon, ſuper: nunc dimittis, 4to 1581. *a verſ. 29. ad 33.* Henr. Smith, de Cantu Simeonis, ſermones duo, 4to. pag. 635. Stephanus Jeromeus, 8vo. pag. 73. 1620. *Iohan. Mayer, S. F.* 8vo, Ioh. Boys, fol. pag. 36. *verſ. 30.* Richard Clerk, fol. pag. 94. *v. 32.* Idem pag. 103. 112. Ralph. Robinſon, 8vo. part. 1. pag. 8. *vers. 34. part.* R. Alleſtrie, D. 4. 1666. *v. 36. 37. 38.* D. Iohann. Dayus, 4to. pag. 300. Wilhel. Leigh, 8vo. *a verſ. 41.*

Digitized by Google

ad 50. Georg. Carleton, Epiſc. Sermo unà cum vitæ curriculo Bernhardi Gilpini, 12. 1636. *verſ, 42. ad finem*, Foreſterus, 4to. *vers. 42* Hugo Latimer, Epiſc. 4to. pag. 298. *vers. 43.* D. Boys, fol. pag, 131. *vers, 46.* Joſeph. Hall Ep. Chriſtus in medio Doctorum, tom. 2. pagin. 29. *verſ. 48.* Thom, Artefertenſis, 4to. 1642. *verſ. 49.* Iohan. Prideaux, de Chriſti Adoleſcentia, concio, 4to. Edit. Tig. pag. 453. exercitia matutina, part, 2. pagin. 572.

CAP. III. verſ. 1. ad 23. Foreſter, *verſ. 7. 8. 9.* Epiſc. Lake, folio. pagin. 473. *verſ. 9.* Daniel Donnus, 8vo. 1623. *verſ. 10. ad 14.* Thom. White, 8vo. D. Petrus Lillius, 4to. pagin. 19. *verſ. 10. 11.* Epiſc. Lancelot, fol. pagin. 13. *verſ. 14.* Richard. Clerk, fol. pagin. 413. Franciſcus Blandus, militis iter ad ſalutem, 4to. 1647. Jacob Harvvood, lectio pro militibus, pag. 434. *vers. 19. 20.* Wilhelm. Gouge, quarto, pag. 165. *verſ. 21.* Wilhelm. Covvper, fol. pagin. 596. *verſ. 21. 2..* Ep. Lancelot, fol. pag. 440. *verſ. 36.* Iohan. Gregorii poſthumus, 4to. pag. 77. 1650.

CAP. IV. verſ. 2. Edvv. Sparkes, octavo. Richard Jameſius, in hiſtoria de jejunio Quadrageſimali, 4to. 1630. D. Wilh. Brough, libro de jejuniis, 8vo. pag. 240. *verſ. 6, 7.* Iohan. Allington, imprudens uſurpator, 8vo. pag. 41. 1650. *verſ. 8.* Simon Gutton, ſermo exactè probans cultum & adorationem Deo verè competere, quarto 1650. *verſ. 18.* Thom. Brightman, 4to. pag. 15. *verſ. 18. 19.* Ep. Lancelot, fol. pagin. 457. *verſ. 32 partem.* Iohann. Traſk, 8vo. *verſ. 43.* D. Tho. Taylor, fol. pag. 453.

CAP. V. verſ. 1. Doughtei, Anal. ſac. pag. 82. *à verſ. 1. ad 12.* Ioh. Dios, 8vo. 1579. Iohan. Boys, folio pag. 400. Foreſter, 4to. *vers. 3.* Fr. Goodvvini Theol. D. concio. 4to. 1601. *verſ. 5.* Roger Mathæus, Petri rete laxatum. 4to. 1624. *verſ. 8.* Doughtei Anal. ſac. pag. 84. Rich. Clerk, fol. pag.

193

193. *verſ. 10.* Samuel Hieron, quarto & fol. Timoth. Park, concio ad Clerum Cantabrigienſem, 1611. *verſ. 20.* Jerem. Taylor, Ep. 4to. pag. 1. *verſ. 31.* Thom. Taylor, 8vo. 1635. & fol. pagin. 119. 1653. *verſ. 31. 32.* Thom. Archer, 4to. 1646. Thom Watſon, 4to. pag. 467. *verſ. 33.* Religio Chriſtiana, 4to. pag. 241. *verſ. 35.* Iohan. Browning, rationes & fundamenta inſtitutorum jejuniorum. *vers. 35. ad. 38.* D. Petrus Gunning, de jejunio Quadrageſimæ, quarto. 1662. Edvv. Sparkes, 8vo.

CAP. VI. vers. 21. D. Gilbert Primiroſius, 8vo. *v. 24,* Anthon. Faringdon, volum. 2. *Vers. 36.* Tobias Conyerus, Sermone peculiari de exemplo gratiæ, 4to. 1659. *vers. 36. 37. 38* Wilhel. Eſtius, 8vo. 1611. Johan. Boys, folio pag. 394. *verſ. 36. ad 42.* Foreſter, 4to. pag. 191. *verſ. 37. 38.* Tho. Bark, 8vo. 1586. *verſ. 39. 40.* Thom. Tompſon, Examen ductorum, 4to. 1618. *vers. 47. 48. 49.* Johannes Dod, 4to, pag. 57.

CAP. VII vers. 1. 2. Ep. Joſ. Hall, bonus Centurio, *T. 2.* pag. 52. Ep. *Lake*, 4to. pag. 63. *verſ. 5. part.* Piercæus Burrel, de Suttonenſi Synagoga, ſive centurione Anglico, 4. 1629. *verſ. 7.* Gileſius Flemming, quarto. Fulko Robertus, Doughtei Anal. ſac. pag. 88. *verſ. 11.* Epiſc. Joſeph. Hall, de filio viduæ reſuſcitato, tom. 2. pag. 60. *à verſ. 11. ad 18.* Joh. Boys, fol. pag. 496. *verſ. 11. ad 17.* Foreſter, 4to. pag. 242. *verſ. 12. 13.* Anton. Walker, *S. F.* 4to. *vers. 31. ad 36.* Rich. Sibbs, 8vo. *vers 35.* Johan. Prideaux, 4to, Richard Eadeſius, 8vo. 1659. *vers. 37. 38.* D. Wilhel. Worshipp, 8vo. p. 103. 1615. D. Georg. Meriton, 4to, 1614, Thomas Baſtard, ſpeculum peccatoris in 2. ſermonibus, 4to. pagin. 49. J. Hall, fidelis Cananæa, tom. 2. pag. 93. Wilhel. Hudſon, ſancta Peccatrix, 8vo. *vers. 38.* Doughtei Anal. ſac. pagin. 93. *vers. 40, 41.* Nehemias Roger, 4to. 1648. idem ad finem uſque, 4to. *vers. 47.* Harim White, 8vo. 1618. Richard.

Gardiner, 8vo, pag. 14. Anthon. Burges, 4to. Wilhelm. Brough, Meditatio Pœnitentialis, in libro de Jejuniis, 8vo. pag. 267.

CAP. IIX. à vers. 4. ad 16. Foreſter, 4to. D. Boys, fol. pagin, 208. *verſ. 4. ad 8.* Thom. Taylor, de Parabola ſeminantis ſemen, 4to. *verſ. 11. 12.* Wilhel. Harriſon, 8vo. *verſ. 13.* Iohan. Abrenethy, Epilepſia Apoſtaſiæ, 4to, pag, 186. *verſ. 15.* Thom. Playfer, 8vo. pag, 179. *vers. 18.* Stephanus Egerton, terebratio auris, 8vo. 1623. Chriſtoph. Love, 8vo. pag, 99. Henric. Smith, de arte audiendi, 4to, pag. 296. anno 1599. confer ejuſdem cœleſtem frugalitatem, pag. 317. *vers, 19. 20. 21,* Henricus Smith, 4to. pag, 21. 1637. *vers, 21.* Edvvard. Chaloner, Officium fidelium, 4to, pagin. 103. *verſ. 22. 23. 24.* Iohan. Joneſius, 8vo. *verſ. 22.* Samuel Rhetorſortis, *S F* 4to *verſ. 51.* Domus luctus, pag, 345. *verſ. 52.* Wilhelm. Jemmat, *S F* 8vo. 1627. Franciſcus Moorus, *S F* 4to. 1656.

CAP, IX, verſ. 23. Abraham Wrigth, independentium methodus concionandi, octavo pagin. 163. 1656. Thomas Brightman, 8vo. Wilhelm. Chillingvvorth, fol. pagin. 49, Henricus Burton, 4to, D. Sebaſtian. Benefield, Iohannes Dovvne, 4to. Johan. Preſton, 4to. & 8vo. Thom. Peirſon, 4to. Wilhel. Fenner, octavo pag. 25. Chriſtoph. Wilſon, 4to. *verſ. 23. 24.* Richard Baxter, quarto. *verſ. 28.* Ralph. Brovvnrig, Ep. fol, pagin. 41. *verſ. 29.* Idem pag. 53. *verſ. 30. 31. 33,* Idem pag. 65. 79. 93. *à verſ. 53. ad 57.* Ep. Lake, fol. pag. 307. *verſ. 54.* D. Jerem. Taylor, 4to. *verſ. 54. 55, 56.* Epiſc. Lancelot, fol. pagin. 591. *verſ. 54. 55.* Epiſc. Iof. Hall, Commotio diſcipulorum ſedata, Tom. 2. pag. 145. *verſ. 55. 56.* Edvvard Symmond, 4to.

CAP. X. verſ. 1. ad 7. Johan. Boys, fol. pag. 766. *v. 1.* Domus luctus, pag. 1. Simon Harvvood, 8vo. *vers. 3.* Th. Adams, Lycanthropia, ſive lupus agnos vorans, fol. pag. 337. *verſ. 7*

verſ. 7. Fulko Robertus, *vers. 11.* D. Petrus Heylinus, 4to pag. 337. *verſ. 18.* Iohan. Fosbrook, lapſus Diaboli, ſermo peculiaris, 4to. 1633. *vers 20.* Richard Baxter, de vera lætitia, 4to. Joſeph Caryl, 4to. *vers. 23 24.* Ep. Joh. Juellus, 8vo. pag. 234. *à vers. 23 ad 26.* Johan. Boys, pag. 472. *vers. 23 ad 27.* Foreſter, 4to. pag. 230. *verſ. 25.* Henricus Smith, de legiſtarum quæſtione, 4. p. 556. *v. 26* idem ibidem, *vers. 27.* Petrus Heylin, 4to pagin. 367. *vers. 28.* Robert Wakeman, verus confeſſor, 8vo. *vers. 29.* Nathanael Ingelo, D. Th. 8vo. 1659. *à vers. 30 ad 38.* Nehemias Roger, 4to. *vers 38. ad finem.* Richard Sibbs, 8vo. Henr. Smith, Mariæ Electio, 4to pag. 817. 1657. *vers 39.* Doughtej, Anal. ſac. p. 96. *vers. 40 41.* Nehemias Roger, 4to. *vers 41.* Johann. Goodvvin, 8vo. 1641. *verſ. 41 42.* Wilhel. Nicholſon, Ep. in Symbol. Richard Baxter, 4to 1662. *vers. 42.* Iohannes Goodvvin, *S F* 8vo. 1658. *Lancelot, Laughorn, S F* 8vo. 1611. *vers. 42.* Thom. Taylor, fol. pag. 558. Iohan. Glaſcock, Electio Mariæ, *S F* 4to. 1650.

CAP. XI. vers. 1. ad 9. Iohan. Keltridgeus, 4to. 1578. *à v. 1. ad 5.* Henr. Greenvvood, 8vo. pag. 8. *verſ. 1.* Henric. *Langlejus*, 8vo. *v. 1. 2. &c.* Ep. *Lancelot*, fol *v. 2.* Thomas Fuller, 8vo. pag. 109. Anton. Burges, fol. pag. 186. Ioſ. Mede, fol. pag. 6. Petrus Baleſius, de Oratione Dominicâ, rogante meliorem commoditatem, 4to. 1643. *vers 2 ad 5.* Ioh. Boys, fol. pag. 2. *verſ. 5, 11.* Nehem. Roger, 4to. pag. 1. *vers. 8.* Chriſtoph. *Love*, 4to. pag. 37. *v. 9.* Ioh. Nevvman, Speculum petitorum, 8vo 1619. Wilhel. Fenner, 8. pag. 55. *v. 13.* Ralph. Brovvnrig, Epiſc. fol. pag. 323. Ioh. Penington, 4to. pag. 51. *v. 14, ad 17.* Wilh. Eſtius, flagellum ſecuritatis, 8vo *vers. 14, ad 29.* Iohan. Boys, pag 261. Jacob Foreſter, 4to. pag. 96 97. *vers. 15.* Iohan. Juellus, Ep. pagin. 202. *vers. 21 22.* Wilhelm. Bartholomæus, de Reſtitutione

ſutione Regis, 4to. 1660. *verſ. 21, 22, 23.* Roger Lejus, 4to. *verſ. 24. ad 26.* Edvvard Philipp, 4to. pagin. 221. *verſ. 28.* Henric. Maſon, Ioh. Weemſe, 4to. pag. 20. Chriſtoph. Love, 8vo. *verſ. 34. part.* D. Richard Alleſtrie, Profeſſor Regius Theologiæ, Oxonienſis, 4to. Oxonii, 1666.

CAP. XII. vers. 1. Iohan. Bramhall, 4to 1661. Cutbertus Sydenham, 8vo. 1654. Exercitia matutina, part. 2. pag. 655. Wilhelm. Gayus, contra hypocriſin, 8vo. p. 259. A. Burges, fol. part, 2. pag. 191, *vers. 4. 5.* Ralph. Brovvnrig, Ep. fol. pag. 495. *vers. 10.* Henricus Hoddeſdon, 8vo. *verſ. 15.* Ep. Lancelot, vol. ult. pag. 538. Jeremias Dike, 4to. 1620. *Wilhel.* Whatelæus, 8vo. Hugo Latimer, Ep. 4to. Johan. Stoughton, D. Reatus concupiſcentiæ, in 3 ſermonibus, 4to. 1640. Sidrach Simpſonius, 4to. pag. 211. *verſ. 16. ad 22.* Nehem. Roger, 4to. *verſ. 20.* Thom. Adam, fol. pag. 679. Iſaac Ambroſius, 4to. pag. 155. Martinus Dayus, 8vo. Jacob Uſherius, Archiepiſc. octavo pag. 149. *verſ. 32.* Wilhelm. Atterſol, remedium contra famem, aliquot ſermonibus explicatum, 4to. 1632. Lancelot Davves, 4to. pag. 1. *30. 35.* Thom. de Vicariis, *vers. 37.* Richard Sibbs, Chriſtianorum vigilium 4. ſermonibus expoſitum, 4. *verſ. 41. 42.* Iohan. Hovvſon, Ep. 4to. 1661. *verſ. 42, 43.* Jeremias Taylor, Ep. ſermo inauguralis, Dublini, 4to 1662. *vers. 48.* Wilh. Strong, 4to. pag. 705. Iohan. Hoskins, 4to pag. 1. *verſ. 49.* Thom. Adam, fol. pag. 780. Griffith William, Ep. fol. pag. 161. *verſ. 56.* Iohan. Prideaux, de Hypocryſi Oratio, pag. 423. ed. Tig. *verſ. 57.* Idem, de uſu Logicæ, in Theologia, An in graviſſimis fidei controverſiis attendatur ſuo loco rationis judicium, vel ita extermine-tur è fidei foro, ut nec procuratorem ibidem agat, nec actuarium, aut Cauſidicum? Affirmatur prius. lect. 14. Oper. 4. p. 191. Alex. Gillius, *v. 58. 59.* Steph. Jeromeus, 8. p. 1. 1620.

CAP. XIII.

CAP. XIII. verſ. 1. ad 6. Anonymi, Digitus Dei, 4. *à verſ. 1. ad 6.* Wilh. Atterſol, Buccina Dei, claſſicum canens, 4to. 1632. Iohan. Weemſe, 4to. pag. 105. *à verſ. 1. ad 5.* Thom. Scotus, 4to. 1622. *verſ. 3.* D. Thom. Taylor, Praxis pœnitentiæ, 8vo. *verſ. 5.* Jac. Usher, Archiepiſc. Vox Hiberniæ, 4to, 1642. D. Georg. Meriton, de Pœnitentia, 4to. 1607. Thom. Jackſon, 4to. Arthur Dent, 8vo. Griffith William. Ep. fol. pag. 79. *à verſ. 6. ad 10.* Nehem. Roger, ficus ſine ficubus, 4to. 1659. *verſ. 6. 7.* Iohan. Pharæus 4. 1645. *v. 6. 7. 8. 9.* Th. Byrdal, 8. 1666. *v. 7.* Th. Adam, f. p. 951. *à v. 7. ad 9.* Anton. Anderſon, 8vo. Tho. Jackſon, 4. *v. 14.* Fr. Blandus, 4. *v. 19.* Joh. Gregorius, 4to. pag. 57. *verſ. 22. ad 24.* Samuel *W*right, 4to. pagin. 263. Edvvard Chetvvind, porta anguſta, 8vo. 1612. *verſ. 23. 24.* Richard Gardiner, 8vo. pagin. 1. *verſ. 24.* Wil. Kingus, Paul. Bayn, 4. *verſ. 32.* Wilh. Atterſol, 4.

CAP. XIV. verſ. 1. ad 12. Johan. Boys, pag, 509. Iac. Foreſter, 4to. *verſ. 16.* Hugo Latimer, Ep. 4to. *à verſ. 16. ad 25.* Boys, pagin. 386. Foreſter, pag. 183. *verſ. 20.* Robert Watſon, 8vo. 1645. Ovvenus Feltham, fol. pag. 385. 1661. *verſ. 26.* Wilh. Pinkius, 4to. 1631.

CAP. XV. verſ. 1. ad 11. Foreſter, pag. *187.* Boys, pagin. *936.* Nehem. Roger, 4to. *verſ. 1. ad 7.* Sam. Wright, 4to. pag. *184.* 204. *verſ.* 2. Theophilus Field, ſolamen contra Calumniam, 8vo. 1626. *verſ. 7.* Joh. *D*eniſon, 8vo. Joh. Hevvit, D. Pœnitentia & converſio fabrica eſt ſalvationis, 8vo pag. 1. 20. *verſ. 10.* Brian Duppa, Epiſc. Angelorum lætitia, 4to. *1648.* Johan. Gregorius, pag. 134. Iac. Rhetorfortis, D. 4to. 1658. *verſ. 11, ad 24.* Obad. Sedgevvicius, de parabola filii *P*rodigi, 4to. 1660. *W*ilhel. Covvper, Ep. pag. 479. Neh. Roger, *4to. verſ. 11. ad finem,* Sam. Gardiner, 8. *v. 13. 14.* Rob. Horneus, ultimus fundus, 8. Rich. Brathvvait, 8. *v. 20 ad 24.* Joh. Hill, 8. *1613. v. 31.* Wilh. Gouge, D. 4.

CAP. XVI. verſ. 1, 2. Robert Bagnall, 4to. 1620. *verſ. 1. ad 10.* Boys, pag. 434. Foreſter, pag. 212. *verſ. 2.* Daniel Feathlay; fol. pag. 261. Domus luctus, fol. pag. 1. *Wilh.* Strong, *S. J.* 4to. *verſ.* 8. Hugo Latimer, Ep. 4to. *vers. 9.* Johannes Dovvlej D. fidus amicus, 8vo. 1630. Abraham Wright, Presbyterianorum methodus concionandi, 8vo. pag. 69. 1656. Wilhel. Chillingvvorth, fol. pag. 81. Roger Fenſon, ſapientia divitum, pag. 133. Johan. Gregorius, 4to. pag. 57. Iohan. Clerk, 8vo. 1655. *vers.* 16. Ep. Robert. Sanderſon, fol. pag. 291. Robert. Wimhledon, 8vo. 1588. Ioh. Weemſe, *4to vers. 19.* Robertus King, *S. F.* 8vo. 1652. Item Robertus Philippus, 8vo. 1600. *verſ. 19. ad finem,* Boys, pag. 366. Foreſter, pag. 178. Thom. Carevv, 8vo. 1603. Rob. Horneus, 4to. Weemſe, 4to. pag. 199. *verſ. 25.* Ep. Lancelot, fol. pag. 201. Johan. Haleſius, 4to. pag. 61. *v. 29* *W*eemſe, 4to. pag. 163. Nath. Ingelo, D. 8vo. 1659.

CAP. XVII. verſ. 1. 2. Iohan. Tombus, 8vo. 1641. *verſ. 5.* Iohan. Collinius, 4to. pag. 117. *vers. 11. ad 20.* Boys, folio, pag. 482. *vers. 11. ad 21.* Foreſter, 4to. pag. 233. *verſ. 12.* Joſeph Hall, decem Leproſi, tom. 2. pag. 150. *verſ. 14. 15. 16.* Matthæus Bayly, de leproſorum mundatione, 8vo. 1623. *vers. 17.* Iohan. Abrenethy, lepra ingratitudinis, 4to. pag. 447, 1650. *verſ.* 17. 18. Chriſtoph. Love, 8vo. pagin. 59. *verſ. 19.* Thom. Adam, fol. pag. 716. *verſ. 20. 21. 22.* Wilh. Sedgevvicius, 8vo. pag. 73. & 93. *verſ. 27. 28.* Exercitia matutina, part 2. pag. 561. *verſ. 31.* Ep. Lancelot fol. pag. 194. *verſ. 32.* Johan. Carpentarius, de Uxore Lothi, duo ſermones, 8vo. 1588. D. Robertus Wilkinſon; 4to. 1607. *v. 36,* Wilhelm. Barlovv, D. Aquilarum volatus, 4to. 1609. Tho. Abiesbury, 4to. 1623. Daniel Pricæus, 8vo. 1599.

CAP. XIIX. vers. 1. Walter Cradock, 4to. pag. 143. Iohannes Haleſius 4to. pag. 143. *vers. 2.* Wilh. Yongerus, 4to.

Digitized by Google

4to. *vers. 3.* Anton. Favvkner, 4to. *vers. 7. 8.* Ep. Lake, fol. pag. 532. *vers. 6. 7. 8.* Robert. Harris, *S. J.* 4to. Ralph, Brovvnrig, Ep. fol. pagin. 594. *à verſ. 9. ad 14.* Petrus Hauſted, 4to. pag. 193. Robert. Ball, 8vo. *à vers. 9. ad 15.* Boys fol. pag. 451. *v. 11.* Daniel Cavvdrejus, 4to. p. *31.* Weemſe, 4to. Henric. Hammond, fol. pagin. 213. *verſ. 12.* Anton. Faringdon, vol 2. *verſ. 13.* *T. F.* Meditationes cœleſtes, 12. 1606. Robert Lovellus, pictura pœnitentis, 4to. Iohan. Squier, 4to. *verſ. 30.* Chriſtoph. Cartvvright, 8vo. pag. *443.* *verſ. 31.* Boys fol. pag. 214. *verſ. 31. ad finem,* Foreſter, 4to. pag. *77. vers. 31.* Dr. Juxon, 4to. 1648. & Anonymus quidam, in ſcripto rubricato, Conſpiratio Diabolica, 4to. 1648 *verſ. 36. 37.* Alexander Henderſon, 4to. *1645.*

CAP. XIX. Ioſeph Hall, Epiſc. Zachæus, fol. tom. 2. pag. 104. *vers. 1. ad 9.* Henric. Smith, de converſione Peccotoris, 4to. pag. *617. vers. 1. ad 10.* Ioh. Wilſon, Zachæus converſus, 8vo. *verſ. 8.* Weemſe, 4to. pag. 246. *Wilhelm.* Chillingvvorth, fol. pag. 9. Benjamin Hinton, 4to. pag. 39. *vers. 10.* Thom. Adam, fol. pag. 877. *vers. 12. ad 28.* Ioh. Vicars, detectio rebellium, 4to. 1643. *verſ. 13.* Thom, Becon, *verſ. 27.* Edmund Barker, Actio pro Cæſare, 4. *1660* *verſ. 41.* Iohan. Laurentius, ſermone peculiari, cui titulus, Aurea buccina, ad Magiſtratum ſomnolentum excitandum, 4to. 1624. Nath. Hardei, *L*amentatio, luctus, Væ! 4to. 1666 Ludov. Thomas, 8vo. pag: 1. *vers. 41. 42.* Richard Maden, Baccal. Theologiæ, in peculiaribus ſermonibus, de lacrymis Chriſti, 4to. 1637. *verſ. 41 ad 45.* Johan. Stockvvood, 8vo. 1589. *vers. 41. ad 47.* Iohan. Boys, fol. pag. 441. add. Foreſter pag. 216. Daniel, Feathley, fol. pag. *891.* Alexander Groſſius, 8vo. pag. 201. 1640. Wilh. Eſtius. 8vo. Iohan. Pigot, Hieroſolyma lacrymis deplorata, 4to. 1642. Iohan. Brinsley, Lacrymæ propter Hieroſolymam fuſæ, *vers. 41. 42.* Petrus

Hauſted, 4to. pag. 97. *D.* Richard Parræus, 8vo. 1661 *v.* 46. Iohannes Chiſhull, 8vo. pag. 121. 1657. *verſ.* 46. Johan. Prideaux, 4to, Richard Fedderus, 4to. *verſ.* 47. Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 247.

CAP. XX. *verſ.* 14, Paul. Knellus, in ſpeculo perduellium, 4to. 1648, & 8vo. pagin. 113. 1660. Iohan. Allington, 8vo. *verſ.* 25. Edmund. Suckling, de obedientia, 1589. Samuel Hieron, fol. tom. 2. pag. 431.

CAP. XXI. *vers,* 19. Wilhelm. Covvper, Ep. fol. pag. 709. Edvvard Symmond, 4to. *vers.* 25. Iohan. Charldon, 8vo. 1580. Edvvinus Sandys, Archiepiſc. quarto. pag. 307. Thom, Jackſon, 4to. *à vers.* 25. *ad* 28. Hugo Latimer, Ep. 4to. pag. 243. *verſ,* 25. *ad* 34. Boys, fol. pagin. 866. *verſ.* 34. Richard Farmerus, 4to. 1620. Ralph. Frovvnrig, Ep. vol. 2. Iohan. Goade, 4to. 1663. Chriſtoph. Shute, D. quarto, 1661. Henricus Ramſden, de Epicuræorum cautione, 4to. pag. 111. *verſ.* 36. Robert Wolcomb. 8vo. pag. 247.

CAP. XXII. *verſ.* 11. 12. D. Rich. Holdſvvorth, 4to. pag. 45. 419. *vers.* 24. 25. D. Chriſtoph. Hampton, 4to. 1620. *verſ.* 24. *ad* 31. D. Boys, fol. pagin. 743, *verſ.* 26. Mr. Butler, 4to. 1593. *verſ.* 27. *ad* 29. Iohan. Doughtei Anal. ſac. pag. 98. *verſ.* 31. D. Thom. Taylor, fol. pag. 413. Lionell Dayi, concio ad Clerum Oxonienſem, 4to. 1632. *verſ.* 31. 32. Tho. Gage, 4to. 1642 Samuel Hieron, ſolio. tom. 2. pagin. 613. Wilhelm. Bridge, 4to. *verſ.* 32. Wilhel. Crashavv, Xenium in Virginia, 4to. 1610. *verſ.* 39. 40. 41. Samuel Smith, 8vo 1620. *verſ.* 42. Nicolaus Eſtvvick, 4to. 1644. Robert Tichbourne, quarto 1657. *verſ.* 44. Anton. Maxei, Agon Chriſti, octavo. pag 179. D. Wilhel. Brough, libro de jejùniis, 8vo. pag. 270. *verſ.* 48. Ibidem, pag. 277. Iohan. Ravvlinſon, Hypocritæ detecti duobus ſermonibus, quarto. 1613. *verſ.* 56. Ioh. Udall, de lapſu Petri, 8vo 1596. *verſ.* 60. Iohan. Gaule

ab-

abregatio Petri, 4to, pag. 265. *verſ. 60. 61.* Epiſc. Lake, fol. pag. 143. *verſ. 61.* Thom Fuller, Verè-pœnitens, 8vo. 1657. Johannes Gaule, Pœnitentia Petri, 8vo. pag. 287.

CAP. XXIII. verſ. 11. Doughtei, Anal. ſac. pag. 101. *v. 27. 28.* D. Johan. Parræus, 8vo. *vers. 27. ad 31.* Thomas Wilſon, *S. F.* 8vo. *verſ. 28.* D. Thom. Playfer, temperamentum luctus, 8vo. pag. 1. *verſ. 33.* D. Johan. Donn, fol. tom. 2. pag. 104. *vers. 33. 34.* Alexander Robertus, 4to. pag. 1. *verſ. 34.* Ioh. Hayvvard, 8vo. 1623. & Germanicè, 8vo. 1664. Ralph. Robinſon, 8vo. pagin. 167. Jenkin Lloyd, ex Heptalogo Chriſti, verbum primum, 12. 1658. *verſ. 39. 40.* Samuel Smith, de mirabiliter converſo, 8vo. *verſ. 39. ad 43.* Alexander Robertus, pag. 107. Joh. Smith, in Symb. Apoſt. fol. pagin. 239. *verſ. 40.* D. Donn, folio vol. ult. pagin. 1. *verſ. 42.* Wilhel. Fenner, 8vo. pag. 169. D. Rich. Gardiner, 8vo. pag. 87. *verſ. 43.* Richard Clerk, fol. pag. 126. Iſaac Ambroſius, 4to. pag. 367. Jenkin Lloyd, ſecundum verbum Chriſti, 12. pag. 139. *vers. 44. 45.* Petrus Hauſted, 4to, pag. 1. *vers. 46.* Alexander Robertus, pagin. 225. Jenkin Lloyd, Chriſti ſeptimum verbum, pag. 190 *verſ. 46.* D. Richardus Clerk, fol. pag. 142. Iohan. Smith, in Symb. fol. pag. 255.

CAP. XXIV. verſ. 5. D. Petrus Lillius, 4to. 1619. *v. 13.* Ioh. Smith in Symbol. Apoſt. folio pag. 314. *à verſ. 13. ad 49.* Boys, fol. pag. 670. *vers. 26. 27.* Iohan. Smith, in Symb. Ap. pag. 225. Ralph. Robinſon, octavo, pag. 73. *Vers. 32.* Ep. Lancelot, vol. ult. pag. 607. *vers. 34.* Wilhel. Brough, in feriam ſecundam Paſchalem, 8vo, pag. 21. *vers 36.* D. Iohan. Wall, concio Oxonii, 4to. 1653. *verſ. 38.* Daniel King, 4to. *vers. 39.* Wilhel. Brough, in feſtum Paſchale, pagin. 277. 8vo. *verſ. 45. 46.* Ioſeph Mede, 4to. part 1. pag. 210. & fol. pagin. 45. *verſ. 46.* Roger Fenton, 4to. pag. 111. 1617. Griffith William, Ep. fol. pagin. 865. Iohan. Cromp, Chriſtus

 loca-

vers. 6. Idem de peccato Originali, fol. pagin. 136. Sam. Hieron, fol. tom. 1. pag. 416. Wilhelm. Fenner, 8vo. pag. 104. fol. pag. 46. *vers. 8.* Thomas Barneſius, de portis gratiæ, 8vo. 1621. Anton. Burges, fol. pag. 214. *vers. 9.* Richard. Baxter, 8vo. pag. 5. *vers. 10.* D. Henr. Wilkinſon, Decad. 2. pagin. 89. Anthon. Burges, fol. pag. 210. *vers. 14.* Ralph. Robinſon, 8vo. part. 1. pag. 323. Thom. Collier, 8vo. 1651. Iohan. Androſius, de æneo ſerpente, 4to. 1621, Griffith *Wil*-liam, Ep. ſervans ſerpens, 4to. 1664. *vers. 15.* Sam. Bolton, fol. *vers.* 16. Jacobus Harvvood, Amor Dei, hominis vita, 4to. pag. 60. Iohan. Knevvſtubb, 4to. Robert Bidvvelus, 8vo 1657. Iohan. Bridge, 4to. 1581. *vers. 16.* Paulus Baynus, 4to. Griff. William, Epiſc. fol. pag. 21. Samuel Nicholſon, Xenium Dei, 8vo 1602. Andreas Kingſmill, 8vo. *à vers. 16. ad 21.* Joh. Boys, fol. pag. 205. *verſ. 17.* Richard. Baxter, 4to. 1663. *vers 19.* Thomas Taylor, fol. pagin. 195. Ralph. Brovvnrig, Ep. fol. pag. 131. *vers. 20.* Wilh. Fenner, 8vo. pag. 145. *vers. 22, ad finem.* Alexander Groſs, 8. Dan. Dyke Johannis ultimum teſtimonium de Chriſto, 4to. pag. 209. *verſ. 26.* Thom. Taylor, fol. pag. 407. *verſ. 29. ad 34.* D. Wilhelm. Gouge, 4to. pag. 101.

CAP. IV. vers. 1. 2. Daniel Dyke, 4to. pag. 261. *vers. 6.* Wilhel. Weſtermann, 8vo. Jacob. Cleland, Fons Jacobi, 4. 1626. *vers. 10.* Ralph. Robinſon, 8vo ut ſupra, *verſ. 10. ad finem.* Arthur. Hildersham: *vers. 13. 14.* Samuel Hieron, fol. tom. 1. pag. 197. *vers 10. 20. 21.* Anonymi *S. F.* 8vo. 1620 *vers 20.* Thom. Witherell, 8vo. pag. 215. *vers 21.* Anonymus, 8vo. 1664. *vers. 23.* Joſeph Mede, 4to. part. 1. pag. 179. & fol. pag. 65. *vers 23. 24.* Matthæus Poolus, D. 4to. 1660, Item Anonymi cultus Evangelicus, 8vo. 1667. *verſ. 24.* Richard Stock, de Deo, ejuſque Attributis, 4to. Chriſtoph. Cartvvright, 8vo, pagin. 17. Edvvard. Bagshavv 4to. 1662.

vers.

Digitized by Google

verſ. 27. ad 33. Samuel Rhetorfortis, 4to. *verſ. 34.* Jacob le Frank, 8vo, pag. 97. Edvvard Deering, 4to. 1569. *v. 43.* Andrevv Rivat, on the vvork of Redemption, 8vo. pag. 137. anno 1639. *verſ. 46. &c.* Ioſ. Hall, the Rulers Son cured, id eſt, Regii filius curatus, tom 2. pag. 63. *verſ. 46. ad finem* D. Boys, pag. 535. *vers 48.* Daniel Dyke, De curatione Regii filii, 4to l. d. Et hactenus ex ſecundo, tertio & quarto Johannis capite, adductæ hiſtoriæ ſex, nempe de mutatione aquæ in vinum, de templi repurgatione, colloquio Chriſti cum Nicodemo, Iohannis Baptiſmo, & ultimo teſtimonio, nec non de colloquio Chriſti cum Samaritanâ, Item curatione filii Regii, junctim Germanicè redditæ, & excuſæ ſunt Francofurti ad Mœnum, octavo 1664. ſub titulo: **Evangeliſcher Gnadenſtrohm.**

CAP. V. In totum, Wilh. Gouge, 4to, Edvvard Elton, *verſ. 2. 3.* Ios. Hall, Epiſc. tom. 2. pag. 161. *verſ. 7.* Richard Stock, 4to. pag. 256. 258. D. Thomas Philpot, the cripples complaint, ſive claudipes deploratus, ſermone peculiari, 4to. 1663. *verſ. 14.* Rob. Horneus, 8vo. Edvvard. Hieron. octavo 1621. Iohan. Androſius, in monitione Dei, 8vo. 1627. Robert. Lovellus, unguenta ægrotarum animarum, 4to. 1621. Wilh. Whatelæus, 4to. Iohan. Reading, fair vvarning, hoc eſt, nundinalis præmonitio, 4to. 1622. Thom. Svvadlin, 8vo. pag. 164. Rich. Meggot, 4to. 1662. Ant. Faringdon, vol, 2. fol. Richard Leake, the duty of deliverance, vel de officio abſolutionis, 8vo. 1620. *v. 17.* Ep. H. Latimer, 4to. pag. 266. Chriſtoph. Cartvvright, 8vo pag, 73. *verſ. 22.* D. Donn, fol. tom 2. pag, 94. *v. 25.* Ioh. Preſton, 4to, pag, 51, *vers, 28. 29.* Nicol. Byfield, octavo pagin, 409. D. Donn. fol. pag. 192. Wilhel. Colvil, Glorioſa reſurrectio corporis, per Chriſtum, 4to. *vers, 29.* Ioh. Froſt, fol. pag. 309. *verſ. 30.* Chriſtoph Goadeus, 4to, pag. 1. 1653.

Digitized by Google

153. *verſ.35* Iohan. Stoughton, D. 4to. Henric. Dennis, 8vo. 1642. Anton. Faringdon, vol. 2. *verſ. 37*. Thom. Shepheard, 8vo. pagin. 157. *verſ. 39*. Georg. Langford, Perquire Scripturas, 4to. 1623. Richard Stock, true ſaving kno vvledge vvhere to be ſought, ubi vera & ſalvans cognitio quærenda, &c. 4to. pag, 18. *verſ. 40*. Thom. Valentinus, *S. J.* 4to, *verſ. 44*. Iohan. Murcot, 4to. 1657.

CAP. VI. Johan. Cameronis ſermones, Gallicè, Genevæ 24to. 1633. *verſ. 1. ad 11*. D. Boys, fol. pag. 271. Foreſter, pag. 102. *verſ. 1. 2*, Edvvin. Sandys, Archiepiſc. 4to. pag. 293. *verſ. 5. ad 14*. Thom. Leaverus, 8vo 1573. *verſ. 6*. Wil. Brough, contra Apoſtaſiam in Religione, *8*vo. pag. *378. v. 14* Iohann. Prideaux, magni Prophetæ Adventus, quarto. D. Wilhelm. *Lloydius*, quarto. *1668. verſ. 25. 26. 27*. Iohannes Whitegift, Archiep. 8vo. *1626. vers. 26. 27* Johan. Dod, 4. pagin. 200. *verſ. 27*. Zacharias Boydius, *8*vo. 1627. Jacob. Biſſeus, 8vo. *1585*. Rich. Sibbs, the fruitful labour for eternal food, duo ſermones de utili labore ad æternum alimonium, 4to. Edvv. Rainbovv, 4to. *1635*. Thom. Granger, panis vitæ, 4to. *1616*, Ep. Lancelot, in fine Geneſis, fol. pag. *528. vers. 34*. Barten Holiday, D. pagin. *213. vers. 34. 35*. Edvv. Deering, 8vo. 1589. *vers. 35*. Iacob. Malton, Chriſtus panis vitæ, ſermo inter 20. 8vo. pagin. 207. *1664. vers. 36*. Iohan. Archer, Chriſtus panis vitæ, 4to. *vers. 37*. Gervaſius Babington, Ep. fol. pag. 49. *333*. Ep. Lancelot, vol. ult. pag. *528*. Iohannes Murcot, Chriſti proclivitas acceptandi humiliatos peccatores, 4to. Tobias Criſpus, 8vo. pag. *306. vers. 37. 38*. Thom. Goodvvin, In motivis ad credendum, nuperrimè à nobis germanicè redditis, 4to. *vers. 44*. Simeon Ash, *S. J.* 4to. Wilhelm. Colvil, de effectiva vocatione, 4to. pag. 75. *1667. verſ. 44* Iohannes Webſter, 4to. pag. 47. Richard Vineſius, 4to. *vers. 45*. Thom. Hooker, *8*.

verſ.

Digitized by Google

verſ.48. Robert Tichbournius, 4to. *verſ.51.* Gilbert Primiroſius, de menſa Domini, 3. ſermones, 8vo, *vers.53.54.55.* Ioh. Dayus, 4to. pag. 133. *vers. 54.* Wilhelm. Sclater, D. 4to. *1640. verſ.55.* Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 39. & 4to. pag. 24. *vers. 56.* Thom. Jackſon, fol. vol. II. pagin. *3328.* Anthon. Faringdon, fol. pag. 67. *verſ. 63.* Jſaac. Penington, 4to. pag. 44. *verſ. 67. ad 70.* Miles Smith, Ep. fol. pag. 23.

CAP. VII. vers. 17. Jeremias Taylor, Ep. Via intelligentiæ, 4to. 1662. Jacob. Malton, de duobus diſcipulis Dei voluntatem facientibus, inter 20. ſermones, pagin, 229. *v. 24* Ioſ. Hall, Ep. tom. 1. pag. 451 *vers. 37.* Th. Shepheard, 8vo. *vers. 37. ad 39.* Iohannes Dayus 4to. pag. 81. *vers. 46.* Weemſe, exerc. 2. 4to. pag. 101. *verſ. 48.* D. Henr. Hammond, fol. pag. 157. *vers. 51.* Wilhel. Eſtius, 8vo. Anthon. Faulkener, 4to.

CAP, IIX. verſ. 3. 4. Ioſ, Hall, Ep. fol. tom. 2. p. *189.* *verſ. 6.* Johann. Boys, in reſiduis, 4to. pag. *254. vers. 12.* Thom. Granger, lumen verbi, 4to. *vers. 13.* Ralph. Robinſon, 8vo. pagin. 225. & 4to. pag. *141. vers. 16.* D. Donn, fol. tom. *2.* pag. 101. *verſ, 24.* D. Henricus Wilkinſon, dec. 3. pag. 135. *verſ. 29.* Collectio ſermonum valedictoriorum. 8vo. *verſ. 30. 37.* Thom. Jackſon, part. ult. fol. pag. 3007. *vers. 31. 32.* Ralph. Mabſius, Character Chriſtiani, 8vo. 1627 *verſ. 34.* Wilhelm. Pemble, fol. pag. 539. *vers. 35* Anth. Burges, de peccato originali, fol. pag. 302 *verſ. 36.* Sam. Bolton, limites Chriſtianæ libertatis. Tobias Criſpus 8vo. p. 219. Georg, Dovvnam, Doctrina Chriſtianæ libertatis, 4to Jerem. Burrough, 4to *vers. 46.* Thomas Epiſcopus *Lincolnienſis*, 4to. p. *207. 1580. verſ. 46. ad finem.* I. Boys, fol. p. *274. verſ. 46. ad 59.* Jacob. Foreſter, 4to. pag. 106. *verſ. 51.* Domus luctus fol. pag. 211. *verſ. 54.* Anton. Burges, fol. p. 374. *verſ. 56.* Epiſc. Lancelot, fol. pagin. 28. Idem fol. vol.

 ult.

ult. pag. 530. *verſ. 58* Humfredus Sydenham, Refutatio Arianorum 4to. pag. 91.

CAP. IX. verſ. 1. 2. Ioſ. Hall, Ep. tom. 2. pag. 207. *verſ. 4. ad 8.* Iohan. Charldon, 8vo. *verſ. 16.* Arthur Dent, 8vo. *verſ. 19.* Richard Stock, 4to. pag. *246 verſ. 31.* Jerem. Taylor, fol. pag. *44. verſ. 46 ad 59.* Jac. Forſter, 4. p. *106.*

CAP. X. verſ. 1 ad 7. Ioh. Boys, fol. pag. 308. *verſ. 10* Iohan. Donnus, fol. pag. 62. *verſ. 11, ad 16.* Foreſter, 4to, p. *133. verſ.* 14. Iſaac. Penington, 4to pag. 58. *verſ. 20.* Ioſ. Mede, 4to. pag. *83. verſ. 22.* Iohan. Donnus, 4to, *vers. 22, 23* Samſon Pricæus, 4to, *verſ. 27.* Wilhelm Reſſold, deſcriptiô Chriſtiani, 4to, pag, 28, Griffith Williamus, Epiſc, the property and prerogatives of the true Saints, Proprietas & privilegia verè Sanctorum, pag, 2, 7. D. *Petrus* Heylin, 4to. pag. *367. verſ. 27, 28.* Ioh. Smith, in Symbol, Apoſt, fol, pag, *645,* Georg. Androſius, Paſtor & ovis, 4. Dublini, *1625, v, 30* Chriſtoph. Cartvvright, 4to, pag. 108.

CAP. XI. vers, 3. Jacobus Speght, in operibus Broughtoni fol, pag, *725, 1662, vers, 8.* Thom. Froyſell, *S. F.* 8vo. *vers, 11.* Jacob Speght, 4to, 1654. Doughtei, Anal. ſac. 8vo, pag, 106. Simeon Ash. *S F* 4to, Thom. Gataker, *S F* 4to. Henric. Hoddeſdon, 8vo, Thom. Reeve, *S F* 4. Franciſcus *W*arham, *S F. vers, 14 15.* Ioſeph Hall, de morte Lazari, tom, 2. pag, *225. vers, 21.* Johan. Fisher, Ep. *S F.* 8vo. anno 1554. D. Johannes Donnus, fol, tom, 1. pag, 816 *verſ. 23. 24.* Richard Sibbs, fol. pag. 315. Iohan. Smith, in Syn b. Apoſtol. fol. pag. *621. 688. verſ. 25.* Wilh. Trevethickius, *S. F.* 8vo. 1660. *verſ. 25. 26.* Domus luctus, fol. pag, 399. *verſ. 26.* Nicolaus Guy, *S. F.* 8vo. 1626. *verſ. 35.* Joh. Leslej, 8vo. 1631. Thom. Jackſon, *S. F.* 8vo. D. Donnus, fol. pagin 153. *verſ. 35. 36.* Ioſ. Hall, Ep. tom. 2. pag. *39.* 210. *verſ. 42.* Henricus Beeslej, 8vo. pagin. 24. *verſ. 50.* Wilh. Brough,

Brough, de jejuniis, pagin. 284. D. Daniel Featlæus, fol. pagin. 587.

CAP. XII. verſ. 6. Thom. Adam, fol. pag. 32. Ioh. Moorus, 4to. 1653. *verſ. 8.* Thom. Froyſell, porta opportunitatis, 4to, *verſ. 24.* Ralph. Brovvnrig, Ep. fol. pag. 256. Johan. Beeslej, in conflictu animæ, pagin. 24. *verſ. 27. ad 33.* Samuel Rhetorſortis, 4to. *verſ. 38.* D. Donnus, fol. pag. 52.

CAP. XIII. vers. 1. &c. Samuel Moorus, 8vo. 1657. Thom. Goodvvin in Tractatu, the heart of Chriſt in heavens tovvards Sinners on earth, Cor Jeſu in cœlis, erga peccatores in terrâ, 4to. Iohan. Tillinghaſt, octavo. *vers. 8. 9. 10.* Iohan. Wilſon, *vers. 13.* Doughtei Anal. ſac. 8vo. pag. 109. *vers. 17.* Robert Jeniſon, Promiſſa Dei conditionata, 12. *1642.* Samuel Ward, Felicitas praxis, 8vo. pag. 563. Robert Dyer, 8vo. Wilh. Gay, 8vo. pag. 110. Thom. Watſon, pag. *632.* *verſ. 34.* Idem 4to. Daniel Featlæus, fol. pag. 251. *verſ. 34. 35.* Iohan. Moorus, 4to. pag. 75. *vers. 35.* Thom. Taylor, fol. pagin. 539, Thomas Peirceus, 4to. Joſias Hanter, 4to. 1656.

CAP. XIV. vers, 1. Simon Patricius, in quiete cordis, 8vo. 1660. Rich. Sibbs, 8vo. & 4to. Iohan. Smith, in Symb. fol. pag. 41. Thom. Taylor, D. fol, pag. 76. *vers. 1. 2.* Gileſius Oldiſvvorth, lapis prolabens, quarto, 1663. *vers. 1. 2. 3.* Benjamin Cleland, 8vo. 1667. Domus luctus, fol. pag. 355. *verſ. 2.* D. Donnus, fol. tom. 1. pag. 637. *vers, 2. 3.* Iohan. Tovvers, Epiſc. 8vo. pag. 171, D. Ioh. Hartus, 8vo. 1664. *verſ. 3.* Chriſtoph. Love, 4to, pag. 113. *verſ.* 6 Ralph. Robinſon, 8vo. part 2. pag. 16. Wilhel. Harveius, 8vo. *verſ. 7.* Thom. Taylor, D. Cartvvrighti Religio Chriſtiana, 4to. p. 231. Tobias Criſpus, 8vo. pag. 1. *verſ. 8.* Wilhel. Brough, in Philippi & Jacobi diem, pag. 148. *verſ. 12.* I. Penington, quarto. *verſ. 15. 16.* Epiſc. Lancelot, fol. pagin. 398. Ralph

 Brovv-

Digitized by Google

Brovvnrig, Epiſc. fol. pag. 323. Wilhel. Freakeus, 4to. *verſ. 15. ad finem,* Iohan. Boys, pag. 345. *vers. 18.* Nicol. Lockier, pag. 1. Wilhel. Bridges, 8vo. pag. 1; *verſ. 20. 21.* *La* Blount, *S. F.* 8vo. 1620. *verſ. 20.* D. Iohan. Donn, fol. pag. 244. *vers. 26. Idem* pag. 277, &c. Iohan. Smith, in Symb. Apoſt. fol. pag. 478. ad 507. *verſ. 27.* Rich. Hooker, 4to. 1612. fol. 1622 pag. 535. & edit. recent. pagin. 544. per Henricum Jackſon, Anglicè.

CAP. XV. verſ. 1. ad 12. D. Boys, fol. pagin. 682. *v. 2.* *W*ilhel. Whatelæus, 4to. Ant. Burges, fol. pag. 84. Tho. Goodvvin, Lapis lydius, de incremento Chriſtiani, 4to. *v. 5.* Ralph. Robinſon, 8vo. part. 1. pag. 282. & 4to. pag. 177. 191. *verſ. 12.* Richard Carpentarius, 8vo. Hugo Latimerus, 4to. *I*ohan. Penington, 4to. pag. 1. *verſ. 12. ad 17.* D. Boys, fol. pag. 769. *verſ. 14.* *D.* Richard Alleſtrie, 4to. 1663. *verſ. 17. ad finem,* D. Boys, folio, pag. 334. *verſ. 20.* D. Henricus King, 4to. Johan. Weemſeus, 4to. pag. 40. *verſ. 22.* Wil. Kethius, 8vo. 1581. *verſ. 26.* Johan. Fisher, Ep. 8vo. Rich. Stock, de Deo ſpiritu Sancto, 4to. pag. 291.

CAP. XVI. verſ. 5. ad 16. D. Boys, fol. pag. 321. Foreſter, 4to. pag. 142. *verſ. 7.* Epiſc. Lancelot, fol. pag. 628. I. Usher, Archiep. 8vo. pagin. 93. *verſ. 8.* Petrus Sterrejus, *S. J.* 4to. 1645. *verſ. 8. 9. 10.* Richard Sibbs, Sanctorum Privilegium, in fine Hoſeæ, 4to. pag. 489. *vers. 8. ad 12.* D. Johan. Donn, fol. pag. 351. *verſ. 12.* Anthon. Faringdon, folio. pag. 77. *verſ. 16. ad 23.* D. Boys, fol. pagin. 314. Foreſter, 4to, pag. 137. *vers. 20.* Robert Wolcomb, 8vo. pag. 336. *verſ. 23.* Richard Clerck, folio, pagin. 186. D. Rich. Meredith, 4to. pagin. 23. D. Wilh. Brough, in Dominic. Rogationum, 8vo. pag. 33. *verſ. 23. ad finem,* Boys, fol. pag. 326. Foreſter, pagin. 147. Edvvard Sparkes, 8vo. p. 363. *verſ. 25.* Joſuah Sprigge, 8vo. *verſ. 28.* Wilhel. Auſtenius,

folio

folio pagin. 129. *verſ. 33.* Wilhelm. Grayetus, octavo 1587.

CAP. XVII. In totum, D. Andreas Willetus, fol 1614. Cantuar. Anton. Burges, fol. Georgius Nevvton, folio, 1660. *vers. 1.* Johannes Dovvn, Analyſis precationis Chriſti, 4to, *1633. vers. 3.* Robert Walvvynus, conſpectus generalis fundamentalium, 8vo. part. 2. pagin. *232. 1660.* Thom. Baſtard, via ad æternam fœlicitatem, pag. 118: Henric. Totzerus, 1640. Elnathan Parræus, fol. pag. 11. *verſ.* 9. Wilh. Loe, 8vo. 1609. *verſ.* 17. Iohan. Terrejus 4to. 1617, *verſ. 19.* Ioſua Sprigg, veritas in Jeſu, 8vo. pag. 69. *verſ. 23.* T. B. Explicatio principiornm Religionis, octavo, 1649. *verſ. 26.* Richard Sibbs, fol. pag. 341. 359.

CAP. XIIX. vers. 2. Ioſ. Hall, Chriſt be trayed, Chriſtus proditus, tom. 2. pag. 247. *verſ. 10.* Petrus & Malchus, ibidem, pagin. 153. *vers 11.* Iohann. Erinslej, bibitio amari calicis, 8vo. *vers. 24.* Ioſ. Hall, de Chriſto coram Caipha, tom. 2. pag. 256. *Vers. 24.* Johann. Crompius, de Paſſione Chriſti, 4to. pagin. 58. *vers. 28. 29. 30.* Idem ibidem, pag. 74. *verſ. 29.* Joſ. Hall, Chriſtus coram Pilato, pag. 259. *verſ. 36.* Iohan. Haleſius, 4to. pag. 157. Jeremias Burrough, 4to. Iohan. Allington, Grandis conſpiratio, 8vo. pag. 47. 1653. *vers. 36. 37,* Alexander Henderſon, *S. J.* 4to. *vers. 37.* D. Iohan. Hevvitius, 8vo. pag. 106. *vers. 39. 40.* Iohannes Cromp. 4to. pagin. 90. *vers. 40.* Henricus Hammond, D. Chriſtus & Barrabas, 4to. pag. 157. 1650.

CAP. XIX. vers. 1. 2. Joſ. Hall, Chriſtus coram Pilato, pag. 259. *vers. 5.* Ioh. Smith, in Symb. fol. pag. 205. Wilhelm. Thorneus, *vers. 7.* Wilhelm. Nicholſon, Epiſc. in Symbol. *verſ. 9. 10.* Petri Lilij, S. T. D. Columba Eccleſiæ, 4to. 1619. *verſ. 14. 15.* Richard Watſon, Regicidium Judaicum, 4to. 1649. *vers. 15.* Doughtei Anal. iac. pag. 114 Joh. Allington, 8vo. pag. 97. *vers. 15. part. ult.* Joſ. Hall tom. 2. pag.

pag. 411. vers, *16. 17. 18.* Iohan. Cromp, 4to. pag. 108. v. *19.* D. Iohan. Dolbenus, 4to. 1665. Iohan. Bourchier, Jesus Nazarenus, Rex Judæorum, 12. 1637. vers. *22.* Griffith William, Epiſc. fol. pagin. 351. *verſ. 25. 26. 27.* Alexander Robertus, 4to. pag. 59. vers. *26, 27.* Bezaleel Carter, 4to. Johan. Smith, in Symb. Apoſt. fol. pag. *228,* Jenkin Lloyd, Chriſti tertium verbum, pag. 76. 12. *verſ. 27.* Richard. Gardiner, 8vo. pagin. *284.* vers *28. 29.* Alexander Robertus, 4to pag. *201.* vers. *28.* Jenkin Lloyd, Chriſti primum verbum pag. 136. vers *29.* Doughtejus, Anal. ſac. pag. 111. vers. *30.* Idem Lloyd, Chriſti ſextum verbum, pag. 155. Joſ. Hall, tom. 1. pagin. *387.* Alexander Robertus, ibidem pag. 215. Ioh. Smith, in Symb. Apoſt. pag. 250. 261. vers 38. Idem, pag. 273. vers. *40.* Doughtej pag. 116. Chriſtoph. Flovver, de paſſione, 4to. 1666.

CAP. XX. vers. 1, ad 10. Foreſter, 4to. pag. 123. *verſ. 1. ad 11.* Boys, fol. pag. 395. Joſ. Hall, de Reſurrectione, tom. 2. pagin. 275. vers. *3. ad 6.* Henricus Maſon, Contentment in Gods gifts, de ſufficientia Donorum *Dei*, octavo. vers. *11.* Griffith William, Ep. fol. pagin. 509. *verſ. 11. ad. 17.* Epiſc. Lancelot, fol. pag. 353. *verſ. 12.* Idem ibidem pagin. 361. 368. 449. vers. *14.* idem pag. 273. Ioh. Smith, in Symb. pag. 308. *verſ. 16.* D. Thom. Walkington, lacrymæ Mariæ Magdalenæ, 8vo. 1620. Rich. Sibbs, 4to. *verſ. 17.* Ralph. Brovvnrig, Epiſc. fol. pagin. 305. Iohannes Sellarius, 8vo. pag. 217. *verſ. 19.* Epiſc. Lancelot, fol. pag. 414. Iohann. Smith in Symb. fol. pag. 336. *à vers. 19. ad 24.* Boys, pag. 505. Foreſter, 4to. D. Edvvardus Sparkes, 4to. vers. *22.* Jac. Usher, 8vo. pag. 286. *vers 23.* Epiſc. Lancelot, fol. pag. 710. *verſ. 24. 25.* Ioh. Smith, in Symb. Apoſt. fol. pag *347.* Nicolaus Coult, 8vo 1592. *verſ. 24. ad 29.* Wilhel. Auſten, fol. pag. 161. *verſ. 24. ad finem.* Boys, pag. 570. Nicolaus Bovvnd,

Bovvnd, 8vo. *verſ. 26.* Griffith William, Ep. Felicitas Sanctorum, 4to. *1657. verſ. 29.* Richard. Clerk, fol. pagin. 216. Wilhel. Brough, in diem Thomæ; 8vo, pag. 80. *verſ. 31.* Iohan. Weemſeus, 4to. pag. 61.

CAP. XXI. verſ. 15. 16. 17. Daniel Feathlæus, fol. pagin. 416. *vers.* 17. D. Chriſtoph. Potterus, 8vo. Petrus Hauſted, 4to. pag. *49. verſ. 17. 18.* Robertus Harris, Hanvvellenſis concio, quarto, Oxon, 1641. *verſ. 19 ad finem,* Boys, pagin. 609. Edvvard Sparkes, 8vo. pagin. 93. *verſ. 21. 22.* Griffith William, Ep. fol. pagin. 199. *verſ. 22.* Iohan. Deniſon, octavo, pagin. 49. Iohan. Sellar, 8vo. pag. *37.*

CAPUT V.
de
Scriptoribus Anglicis in Actus Apoſtolicos.

IOhannes Pricæus Acta Apoſtolorum illuſtravit, Pariſiis in 12. Anno 1647. Ioh. Lightfoot, commentar. Cronologico-criticum, ſuper eadem fecit, Anglicè 4to. 1645.

CAP. I. à verſ. 1. ad 12. Boys, fol. pag. 695. Foreſter, 4to. pagin. 154. *vers. 1. ad finem,* Edvvard Sparkes, 8. pag. 424. *verſ. 4.* Iohan. Tillinghaſt, 8vo. pag. 159. *vers. 6.* Robert Matton, 8vo. 1641. *vers, 8.* D. Donn, 4to. Wilh. Dell, 4to. 1645. *vers. 9.* Iof. Hal, Epiſc. tom. 2. pagin. 287. Paul. Knell, 8vo. pagin, 39. *verſ. 9. 10. 11.* Iohan. Smith, in Symb. fol. pag. 352. *verſ. 10. 11.* Anthon. Faringdon, vol. 2. fol. *vers. 11. 14.* Iohannes Gregorius 4to. pagin. *7. vers. 13.* Doughtei Anal. ſac. pag. *119. vers, 15. ad finem* Boys fol. pag. 643. *vers. 24.* Thomas Adam, folio, pagin. 540. *vers, 25.* Doughtei, pagin. 12.

CAP. II. vers, 1. ad 11. Edvvard Sparkes, pagin. 30. Boys, fol, pag. 359. *vers. 1. 2. 3. 4.* Wilhel. Nicholſon, Ep. in Symbol. fol. *vers, 1. ad 5.* Wilhel. Auſten, fol, pag. 145.

Iohan. Squire, 4to. Iohan. Gumbleden, 4to, *vers. 1. 2. 3.* Epiſc. Lancelot, Daniel Feathly, fol. pag. 834. 842. Wilh. Gay, 8vo. *vers, 3.* Wilhelm. Brough, Dominica in Albis, 8vo. pag. 42. *vers. 4.* Epiſc. Lancelot, fol. pag, 391. *vers. 5.* Joſ. Mede, 4to pag. 311. *vers, 14. ad 18.* Richard Greenham, fol. pag. 839. *vers, 17. ad 22.* Epiſc. Lancelot, fol. pag. 466. *verſ. 19. 20. 21.* *W*ilh. Leigh, 8vo. *verſ. 21.* Richardus Greenham, fol. pag. 859. Henric. Hoddeſdon, 8vo. *vers. 23.* Wilhel. Cartvvright, 8vo, 1652. *vers. 24. 25.* Ioh. Prideaux, de Apollo Inſtitutione, concio, folio, pag. 20. *vers. 26.* Wilh. Brough, die S. Matthiæ, pag. 126. *vers. 27.* Ralph. Robinſon, 4to. part. 2. pagin. 379. & 582. Iohan. Smith, in Symb. fol. pag. 282. *verſ. 36.* Iohan. Donn, fol. pag. 175. Iohann. Davenport, 4to. *verſ. 37.* Daniel Feathly, fol. pagin. 864. 883. Ep Lancelot, vol. ult. pag. 601. Rob. Bolton, D. 4to Ralph. Brovvnrig, Ep. fol. pag. 203. Iohannes Cotton, 4to. pag. 127. *vers. 37.* Joſ. Hall, Ep. tom. 2. pag. 279. *vers. 37. 38.* Richard Greenham, fol. pagin. 91. Ioh. Udal, of Amendment of live, id eſt, de emendatione vitæ, 8vo. *vers. 38.* Ralph. Brovvnrig, vol. 1. p. 359. *v. 39.* Ant. Burges, f. p. 587. *v. 42.* Lancelot, Ep. f. p. 696. *v. 46.* Rob. Wakeman, 8. Io. Randal, 4. pag. 278. *vers. 47. part.* Ioh. Day, 4to. pag. 101. Iohann. Philippus, Via ad cœlum, 4to. Iohannes Smith in Symbol. pagin. 523. 528.

CAP. III vers. 11. 12. Iohan. Walſal, 8vo. 1578. *verſ. 15* Thom. Svvadlin, 4to. pag. 23. *verſ.* 19. Anton. Burges, de juſtificatione, 4to. pagin. 255. *verſ. 26.* Henric. Hammond, folio, Nicol. *Lockyerus*, octavo.

CAP. IV. verſ. 12. Nicol. Byfield, 8vo. pagin. 156. Alexander Pringleus, The Saints deligt in the Spring of ſalvation, id eſt, Sanctorum gaudium in fonte ſalvationis. Chriſtophorus Cartvvright, 8vo. pagin. 84. *verſ. 36.* *W*ilhelmus Brough,

Brough, de feſtis diebus, octavo pagin. 160. Edvvardus Sparkes, 8vo. pag. 473.

CAP V. vers. 1. Roger Goſtvvicius, 4to. 1616. *verſ. 3.* Wilhel. Houghton, 4to. 1661. *vers. 3. 4. 5.* Joſeph Mede, 4to. pag. 379. *vers. 12. ad 17.* Boys, folio pag. 742. *vers. 20. 21.* Georg. Philippus, 8vo. *verſ. 31.* Exercitia matutina, 4. pag. 485. *vers. 38.* Iohan. Goodvvin, 4to.

CAP. VI. vers. 4. Johann. Brovvning, 4to. pag. 99.

CAP. VII. verſ. 16. Daniel Feathly, folio, pagin. 825. *verſ. 22.* Edvvard Reynold, *S. F.* 4to. 1658. Prideaux, de Sapientia Ægyptiorum, concio 4to. Oper. edit. Tig. confer Jerem. Burroughs of Moſes his Self-Denyall, pag. 441. *v. 32.* Griffith William, Epiſc. The monſtrous Murther of the moſt Holy Jesus parallel'd to murther of the King, ſive Monſtroſus homicida ſanctiſſimi Jesu, comparatus cum Regicida, fol. 1662. *verſ. 47. 48.* Iohann. Doughtei Anal. ſac. p. poſt. p. 132. *verſ. 55. ad finem,* Boys, fol. pag. 556. *vers. 56. 57.* Ioh. Squireus, 4to, pagin. 47. 1619. *vers. 59.* Richard. Clerck, fol. pag. 78. Thom. Gataker, *S. F.* 4to. *W*ilhelm. Tutty. *S. F.* 4to. 1659. *vers. 59. 60.* Benjamin Hinton, 4to. pag. 179. Edmund Calamæus, 4to. Wilhelm. Brough, die S. Stephani, 8vo. pag. 90. *vers. 60.* Richard Clerk, fol. pag. 429. D. Donn, vol. ult. fol. pag. 205.

CAP. IIX. verſ. 3. Ioh. Gaule, 8vo. pag. 315. *vers. 14. ad 18.* Boys. folio, pagin. 707. *vers. 17.* Edvvard Boughenius, quarto 1640. Johann. Priaulx, confirmatio confirmata, 4to. 1662. *verſ. 21.* Iohan. Scheffield, 8vo. 1659. *verſ. 24. 25.* Iohannes Prideaux, concio de Appollo inſtitutione, Oper. in quarto, pagin. 463. *vers. 26. 27. 28.* Carolus Sonnibank. 8vo. Samuel Smith, 8vo. *verſ. 26.* Edvv. Sparkes, 8vo. pag. 464. *vers. 27.* Doughtei Anal. ſac pag. 136. *verſ. 36. 37. 38.* Samuel Hieron, f. T. 1. pag. 281.

Digitized by Google

CAP. IX. verſ. 3. 4. Gaulei ſpeculationes, 8vo. p. 347. *verſ. 4.* D. Donn, tom. 1. pagin. 459. Daniel Pricæus, de Sauli converſione, 4to. *verſ. 5.* Wilh. Brough, die S. Pauli, pag. 116. Edvv. Sparkes, 8vo. pag. 400. Johan. Doughtei, Anal. ſac. pag. 140. *vers. 9.* Johannes Preſton, quarto, pagin. 179. *verſ. 23. 24. 25.* Georgius Abbot, 4to. *vers. 31.* Richard Roger, 4to. pag. 151. Anton. Tucknei, 4to. *verſ. 36.* Bartholomæus Parſonius, 4to. Edmund Wollei, *S. F.* 4to. 1640. Nathan. Lancaſter, *S. F.* 8vo. *1628. verſ. 36. 37.* Samuel Hieron, fol. tom. 1. pag. 389. Thom, Salternius, 4to. 1605. Joſias Hunter, Dorcas reviviſcens, 4to. 1660. *verſ. 37.* Doughtej, Anal. ſac, pag. 143.

CAP. X. verſ. 1. ad 8. Iohan. Stockvvood, 8vo. 1587. *vers. 1. 2.* Bartholomæus Parſonius, A Roman centurion be coming a good Souldier, id eſt, De Romano Centurione, milite pio, 4to. 1635. *vers. 3. 4.* Iohan. Gumbleden, 4to. *vers. 4.* Ioſeph Mede, 4to. pagin. 285. *verſ. 31.* Robertus Harris, 4to *verſ. 33. 34.* Thomas Anyan, 4to. *1615. v. 34.* Edvvin Sandys, Archiepiſc. quarto. pagin. 225. *verſ. 34. 35.* Epiſc. Lancelot pag. 495. *à verſ. 34. ad 43.* Thom. Taylor. fol. pag. 281. *verſ. 34. ad finem,* Boys, fol. pag. 666. Foreſter, pag. 165. *verſ. 38. part.* Thom. Fuller, 8vo. pag. 1. *vers. 40.* Chriſtoph. Cartvvright, 8vo. pag. 230. *verſ. 24.* ibidem pag. *279.* 292. 392. Johan. Smith, in Symb. Apoſt. fol. pag. 391. Nicolaus Byfield, in Symbol. 4to. pag. 495 *verſ. 44.* D. Donn, fol. tom. 1. pagin. 321. *W*ilh. Brough, 8vo. pag. 49. de feria ſecunda Pentecoſtali.

CAP. XI. vers. 18. Iohannes Smith, Cauſes of Repentance, de cauſis Pœnitentiæ, 4to. pagin. 268. *vers. 26.* Ioh. Gregorius, 4to. pagin. 159. Thom. Fuller, 8vo. pagin. 1. Chriſtophorus Feakius, quarto. 1650. *vers. 27. ad finem,* Iohannes Boys, folio, pagin. 735. *vers. 29. ad 31.* Petrus Bar-

Digitized by Google

Barker, 8vo. *vers. 38.* Ralph. Brovvnrig, Ep. pag. 359. fol.

CAP. XII. vers. 1. ad 12. Boys, pag: 722. *vers. 2.* Ioh. Wilhelm. Brough, die *S.* Iacobi, 8vo. p g. 178. *vers. 6. 7,* Robert Harris, fol. pag. 129. *vers. 15. part.* Robert Dinglejus, deputatio Argelorum, 8vo. 1654. *v. 15.* Doughtej, pag. 157, *v. 20.* Johan. Randal, 4to.

CAP. XIII. Richard Alleſtrie, D. ſermo inauguralis, quarto. 1660. *vers. 3.* Wilh. Brough, lib. de jejun. 8vo. p. 249. *vers. 4. 5.* Edvvard Wakeman, The Pattern of Eccleſiaſtical Ordination, ſive formula Eccleſiaſticæ ordinationis, 4to, *1664, verſ. 15.* Thom. Fuller, 8vo. pagin. *570. verſ. 16.* Doughtei Anal. ſac. pag. 146. *à verſ. 26. ad 42.* Boys, folio, pag. *675. verſ. 28.* Thom. Svvadlin, 4to, pag. 159. *verſ. 29.* Nicolaus Byfield, in Symb. 4to. pag, 434. *verſ. 33.* Iohan. Weemſe, 4to. pagin. 166. *verſ. 36.* Richardus Sibbs, Regis Davidis Epitaphium, in 3. ſermon. 4to. pagin. 163. Iohan. Tillingaſt, Opus Generationis, 8vo. Thomas Fuller, *S. F.* 4to. Thomas Jacomb, 4to. Gaſpar Hickius, 4to. 1645. Wilhelm. Goodeus, *S. J.* 4to. 1645. Matth. Nevvcomenius, *S. F.* 8vo. 1658. Domus luctus, folio pagin. 587. *verſ. 38. 39.* Harim White, 8vo. *verſ. 39.* Wilhelm. Colvil, juſtificatio per Chriſtum, quarto. pagin. 154. *vers. 45.* Edvvard Bagſhavv, quarto.

CAP. XIV. vers. 13. Doughtej, Anal. ſac. pagin. 149. *vers. 15.* Ioh. Smith, in Symb. fol. pag. 63. *verſ. 17.* Edvv. Chaloner, 8vo. pagin. 221. *vers. 22.* Johan. Cragge, octavo, *verſ. 28.* Thom. Svvadlin, D. 4to. pag. 159.

CAP. XV. In totum, Thomas Goodvvin, 4to. 1650, *vers. 6.* Iohannes Bovvlei, concio, quarto. 1631. *verſ. 21.* Johan. Dovvne, pag. 173. *vers. 29.* Wilhelm. Roe, Libertas Chriſtiana juſtè conſtituta, octavo. 1662. *vers. 36.* Thomas Adam, fol. p. 931. *vers. 39.* D. Pet. Lilius, 4. D. I. Hacket, 4to.

Digitized by Google

CAP. XVI. vers. 4. 5. Iohan. Brinslej, 4to. Iohan. Ovvenus, *S. J.* 4to. *1646. verſ. 13.* Doughtej, Anal. ſac. p. 153. *verſ. 14.* Richardus Sibbs, 4to. *verſ. 20.* Weemſe, Exercitat. 4to. pag. 40. *verſ. 21.* Ibidem, pagin. 173. *vers. 25. ad 34.* Richardus Roger, 4to. pagin. 461. *vers. 28.* Thomas Piercei, concio Synodica, 4to, 1661. *verſ. 30.* Ludov. Thomæ, via ad cœlum alta, 8vo. *vers. 30. 31.* Henricus Greenvvood, 8vo. 1624. Obad. Sedgevvicus, Humiliati peccatoris indagatio, quid faciendum ſit, ut ſalvetur? 4to. Tho. Taylor, fol. pagin. 161. *Vers. 31.* Exercitia matutina, 4to. pagin. 455. *vers. 33.* Ralph. Brovvnrig, Ep. fol. pagin. 377. Simon Patricius, 8vo. 1659.

CAP. XVII. In totum, Chriſtoph. Goadeus, 4to. pagin, 186. *vers 3.* Henricus Hibbertus, folio pagin. 47. *verſ. 4.* Joſ. Mede, folio pagin. 25. *vers. 11.* Georg. Meriton, D. de Nobilitate, 4to. *vers. 18.* Humfredus Sydenham, 4to. *verſ. 19.* Richard Clerk, D. folio pagin. 437. *vers. 22.* Iohann. Doughtei, Anal ſac. pag. 155. *vers. 23.* Edvvardus Chaloner, 4to. pag. 383. Iohannes Froſt, fol. pag. 61. *vers. 24.* Jac. Usher, 8vo. pag. 48. Robert Walvvyn, de fundamentalibus, part. 2, pag. 159. *vers. 24, ad 27.* Iohannes Dayus, 4to. pag. 79. *verſ. 27.* Doughtej, pag. 164. *verſ. 28.* Iohannes Sherman, 4to. *vers. 30.* D. Henricus Hammond, folio, pag. 191. 207. Adam Harſnet, Monitiones Dei ad generalem pœnitentiam, 8vo., & 12mo. Edmund Calamæus, *S. J* 4to. *vers. 30. 31.* Johannes Hartus, D. 8vo. 1664. D. Lazarus Seaman, The head of the Church. the judge of the World, ſive Caput Eccleſiæ, judex mundi, *S. J.* 4to. *verſ. 30. ad 34.* Thom. Taylor, folio, pag. 161. *verſ. 31.* Nathanael Kitchener, judicia mundi, 8vo. 1614. Johan. Brokettus, *S. F.* 4to. 1641. Exercit. mat. pag. 605. Anth. Burges, 8vo. Henr. Symond, 4to. Iohan. Smith, in Symb. fol, pagin. 397. 407.

CAP.

Digitized by Google

CAP. XIIX. vers. 6. Doughtei, Anal. ſac. pagin. 167. *verſ. 24.* Iohan. Froſt, fol. pag. 19. *verſ. 24. 25.* Iohannes Prideaux, concio de Apollos Zelo, & praxi, Londini, folio, pagin. 31. & Oper. edit. Tigur. quarto. pagin. 465. *verſ. 28.* Johan. Wall, 8vo.

CAP. XIX. à vers. 1. ad 20. Foreſter, 4to. pagin. 165. *verſ. 1. 2. 3.* Epiſc. *L*ancelot, fol. pagin. 414. *vers. 6.* Wilh. Brough, Dominica in Albis, fer. *3. 8.* pag. 54. *verſ. 11. ad 16.* Jacob Maſon, 4to. *1612.* *vers. 23.* Johann. Tillinghaſt, 4to. 1642, *verſ. 24.* Iohan. Gregorius, pag. 55. Doughtei, An. ſac. pag. 169. *verſ.* 28. Richard Senhouſe, Epiſc. 4to. pag. 65. 105. anno *1630.* *verſ. 35.* Johan. Gregorius, 4to. pagin. 42, 45. *verſ. 38.* Edvvard Chaloner, 4to. pag. 113.

CAP. XX. verſ. 7. 8. D. *I*ohannes Pocklington, dies Solis, non Sabbathi, 4to. *1636.* *verſ. 8. 9.* Iohan. Gregorius, quarto. pagin. *7.* *verſ. 9.* Mr. Eyreſius, 8vo. 1659. *verſ. 24.* Edvvinus Chetvvind, concio ad Clerum Oxon. pro gradu, 8vo. 1608. *verſ. 25.* Iohannes *D*onn, fol. tom. 1. pagin. 468. *verſ. 26. 27. 28.* Antoni. Burges, quarto. *verſ. 28.* Henricus Hibbert, fol. pagin. 119. Epiſc. Lancelot, quarto. *verſ. 28.* Richard Carpentarius, 8vo. Johann. Harpsfieldi concio in Eccleſia Paulina, Wilhelmi pii, Ciceſtrenſis, & Iohannis Wynſtei Archidiaconi Londinenſis oratio, Item Hugonis Weſtoni, Decani Weſtmonaſterienſis Oratio ad Clerum, cum Reſponſione, Edmundi Epiſcopi Londinenſis, Anno 1553. Nicolai Grimoaldi Oratio, ad Pontific. in Æde Paulina, Anno Domini 1553. in Synodo, 8vo. 1583. *verſ. 28. 29.* Wilhel. Overtoni, Epiſc. *L*ichfieldienſis, Oratio, 4to. 1601. *verſ. 28. ad 32.* Richard Courtoyſe, Epiſc. 8vo. *1584.* *verſ. 30.* Iohannes Svvan, 4to. 1639. *vers. 30. 31.* D. Petrus Heylin, 4to. pagin. *311.* *verſ. 32.* Georgius Svvinnock, ſermo peculiaris, quarto. 1662. *verſ. 34.* Johannes *W*eemſe, Obſervat. Moral.

Moral. 4to. pag. 118. *verſ. 36. 37. 38.* Thomas Blakius, *S. F.* 4to. 1658. Wilhelm. Houghton, *S. F.* quarto. *vers. 37. 38.* Humfredus Chamberus, quarto, *1654.* Anthonius Burges, *S. F.* quarto.

CAP. XXI. verſ. 13. Edvvardus Chaloner, Afflictio Chriſtianorum portio, pagin. 79. 4to. Franciſcus Gregorius, 4to. *vers. 14* Iohan. Tillingaſt, 8vo. pagin. 1. Wilhelmus Strong, 4to.

CAP, XXII. vers. 16. Stephanus Deniſon, 4to.

CAP. XXIII, verſ. 1. 2. 3. Jeremias Dyke, *vers. 5.* D. Wilhelm. Hayvvood, 4to. 1663. J. Prideaux, 4to. *vers 6. 7.* D. Donn, fol. tom. 1. pag. 487.

CAP. XXIV. verſ. 13. 14. Jacob Wilcock, 4to. *vers. 14.* Iohann. Dayus, 4to. pag. 157. Doughtej, pagin. 147. *vers. 14. 15.* Iohann. Bunyanus, Reſurrectio, & æternum judicium, 8vo. *vers. 14.* Simon Ford, *S. F.* 8vo, 1665. *vers. 15.* Ioh. Osbornius, 4to. 1651. *verſ. 16.* Richard Carpentarius, 4to. Iohannes Hughesius, 4to. 1622. Exercitia matutina, part. 2. *vers. 16.* Ephraim Huit, 8vo. Robert Harris, S. Pauli exercitium, 4to. & fol. pag. 21. *verſ. 23.* Doughtei Anal. ſac. pagin. 176. *verſ. 25.* Henricus Hammond, fol. Thomas Rutton, 4to 1658.

CAP. XXV. verſ. 27. Iohan. Vicars, Opinio Romanorum judicum, de incarceratione & libertate, 4to, 1643.

CAP. XXVI. *vers. 5.* Anthon, Burges, fol. pag. 56. 61. *vers. 7.* Iohan. Angier, 8. pag. 1. *verſ. 8.* Exerc. matut. 4. p. 577. *vers. 9.* Ant. Burges, 4, pag. 99. *verſ. 17, 18.* Nicol. Bernhardi Dialogus inter Paulum & Agrippam, 8. 1642. *verſ. 27, 28, 29.* Henr. Smith, 4. pag. 407. *verſ. 28.* Joh. Ramſey, 4. pag. 99. Joh. Chishull, 8. 1657. Matthæus Mede, ferè Chriſtianus, ſeptem ſermonibus excuſſus 12. Lond. 1666. & nuper Hamburgi Germanicè editus. *verſ. 29, 30.* Jacob. Nalton, 8. pag. 175, 1664.

Digitized by Google

1664. *verſ. 30. 31.* Henricus Greenvvood, de Ergaſtularii converſione, 4to. pag. 461. 1634.

CAP. XXVII. *verſ. 34*, Doughtej, Anal. ſac. pagin. 181.

CAP. XXIIX. *vers. 6.* D. Donnus, tom. 1. pag. 476.

CAPUT VI.
de
Scriptoribus Anglicis in Epiſtolas Paulinas, & primò de Epiſtolâ ad Romanos.

IN omnes Epiſtolas Pauli David Dixon, Latinè in 4to. Glaſcuæ, anno 1645. & fol. 1659. Iohann. Daleus, 8vo. 1652. Mr. Ferguſſon, 4to. Clariſſimus Daniel Featlejus in ſuis ad Epiſtolas Paulinas Annotationibus varias ex M. S. illo ſub THECLÆ nomine, lectiones ſtudioſè recenſet, teſte Gatakero, Adverſar. Cap. XVII. pag. 158. De pretioſiſſimo hoc antiquitatis cimelio Patricius Junius Bibliothecarius Regius Anglicus, in præfatione ad Lectorem, Clementis Romani Epiſtolæ ad Corinthios, anno MDCXXXII. præfixa, hæc affert: *Cyrillus, qui hodie Conſtantinopoli Patriarchatum obtinet, vir pietate & eruditione inſignis ex Ægypto, cum ſedem Alexandrinam relinqueret, magnam librorum ſupellectilem ſecum advexit, inter quos Codicem, omnium vetuſtiſſimum & longè pretioſiſſimum, in quo veteris & novi fœderis libri literis grandioribus, manu THECLÆ nobilis fœminæ Ægyptiæ, circa primi Concilii Niceni tempora, belliſſimè exarati ſunt, ——— dono ad Regem noſtrum tranſmiſit.* Hugo Grotius, in ſuis ſuper Novum Teſtamentum Annotationibus, illum ſæpè ſub ANGLICI CODICIS, Brianus Walton autem in Bibliis Polyglottis perpetuò ſub Manuſcripti ALEXANDRINI nomine allegat.

In totam Epiſtolam ad Romanos, Andreas Willetus, fol. 1620. Cantabrigiæ, Thomas Wilſon, folio, 1653. Elnathan

Parræus, Anglicè, fol. Londini, 1651. Mr. Palfreyman, 4. Robert. Rollock, 8vo. Genevæ, 1595. *Lugduni Batavorum*, 1608. In quatuor priora capita, Wilhel. Sclater, D. Paſtor S tmiſterienſis, in diſtrictu Sommerſettenſi, Clavis ad Scripturæ clavem, 4to, 1629. Obiit anno 1627. Ætatis ſuæ 50.

CAP. I. In totum Gabriel Povvelus, 8vo. Oxonii 1602. & 1615. *verſ. 7.* Griffith William, Ep. fol. pag. 401. *v. 14.* Iohan. Prideaux, fol. pag. 54. *vers, 15.* Thom. Hooke, 8vo. *verſ. 18.* Miles Smith, Ep. fol. p. 69. Ioh. Smith, uſus Evangelii, 4to. pag. 1. Petrus du Moulin, ſermo coram Rege habitus, quarto, 1620. *verſ. 17.* Samuel Ward, 8vo. Iohan. Smith, in Symb. fol. p. 29. *verſ. 17. 18.* Joh. Preſton, 4. pag. 1. 62. *v. 18.* Iohan. Rovve, 3. ſermones, 4to. 1653. *v. 19. 20.* Edvvard Wood, 8vo. p. 1. Iohan. Preſton, 4to. p. 163. ad 225, *v. 20,* Ioh. Prideaux, ſcala viſibilium ad inviſibilia, f. p. 54. & nuperrimæ edition. Operum p. 519. Tiguri in 4to. anno 1672. *verſ. 21.* Edvv. Chaloner, D. Dei liberalitas, 8. pag. 57. Tho. Goodvvin, de Peccato contra conſcientiam, 4to. libellus nuperrimè à me Germanitate donatus, Iohan. Weemſe, 4to, pag. 108. *v. 23.* Iohan. Doughtej, A. ſac. pag. 190, *verſ. 26.* Henr. Hammond, f. pag. 225. *v. 32.* Wilh. Reynoldus, de cœcitate lubenter peccantis, 4to, p. 67. 1627. Rob. Wildius, 4to, 1656. Thom. Svvadlin, 4to. pag. 186.

CAP. II. In totum, Foreſter, 4to, pag. 37. *v. 1.* Tho. Jackſon, fol, vol. II. pag. 3678, *verſ. 4.* Jerem. Taylor, fol. pag. 146. *verſ. 4. 5.* Thom. Goodvvin, de peccato contra gratiam 4to. 1658. Tractatus ſimiliter à me Germanicè redditus, *verſ. 5.* Johan. Abrenethy, de Medicina animæ, 4to, pag. 128. *vers. 14. 15.* Cartvvrighti Religio Chriſtiana, 4to. pag. 68. Ant. Burges, 4to. pag. 56. *verſ. 15.* Idem fol. pag. 334. 357. Weemſe, 4to. pag. 321, Wilhel. Fenner, fol. & 8vo. p. 21. Antonius Cadeus, de conſcientia, cum appendice

dice de ceremoniis, 4to, 1640. *vers, 16.* D. Matth. Days, S. F. 8vo. Iſaac Cravenus, Tribunal Dei, & hominis examen, 4to. Henr. Wilkinſon. 4to. p. 124. *verſ. 22.* Robert Pontus, de Sacrilegio, 8vo 1599. Wilhel. Walker, quarto. Iſaac Baſireus, D. 8vo. 1646. *vers. 25. 26.* Johan. Prideaux, Oratione 6. de Judæorum vocatione, pag. 368. Oper. in 4to. Tig. ed. *verſ. 28. 29.* Anton. Burges, fol. pag. 103. Richard Vineſius, 4to.

CAP. III. vers. 8. Rob. Sanderſon, in diverſis Conſcientiæ caſibus, fol. pag. 36. 1660. & latina prælectione 2, 8vo. p. 37. de Obligatione conſcientiæ, 8vo. 1670. *vers, 10.* A. Burges, de juſtificatione, 4to p. 49. *vers. 19. 20.* A. Palmer, 8vo. pag. 51. *vers. 22. 23.* Iohan. Eaton, *v. 23.* R. Parker, *vers. 23. 24.* Paul. Bayn, 4to. *vers. 24.* Rob. Tichbournius, 4to. *vers, 24. 25.* A. Burges, 4to. p. 23. Carolus Chauncæus, 4to. pag. 1. 1659. *vers. 24. 25. 26.* D. Iohan. Richardſon, de juſtificatione, 4to. 162 . *verſ. 27.* A. Burges, 4to pag. 118. *verſ. 27. 28.* Sebaſt. Benefield, 4to. *p. 53. v. 28.* Petri Baronis *D.* & Cantabrigiæ Profeſſoris prælection. 8vo, 1580. Iohan. Smith, in Symb. fol. pag. 1. *v. 28* Franciſcus Junnius, 4to. 1616. *vers. 31.* A. Burges, 4to, pag. 193.

CAP. IV. vers. 8. ad finem, Foreſter, p. 38. *v. 8. ad 15,* Boys, fol. pag. 621. *vers. 10, 11.* Cartvvrights Religio Chriſtiana, 4to. pag. 175. *verſ. 11.* Burges de juſtificatione, pag. 284. *verſ. 19.* Wilh. Bridges, vol. 2. p. 154. *v. 20.* Iohan. Ovvenus, *S. J.* 4to. 1650. *verſ. 23 24.* Burges, 4to. p. 238, *verſ. 25.* Wilh. Nicholſon, in Symb. fol.

CAP. V. vers 1. ad 6, Nath. Homeſius, fol. p. 207. *v. 1,* Exercit. matut, 4to. p. 502. Thom. Clendon, 4to. Benjamin Woodbridge, juſtificatio per fidem, 4to. 1653. Jac. Usher, 4to, part. 1. pag. 382, *vers. 2.* Idem ibidem. Edvv. Smith, *S. F.* 4to. *vers. 2, 3. 4. 5.* Rob. Wolcomb, 8vo. p. 371.

Digitized by Google

verſ. 5. Exercit. matut. 4to, p. 202. *v. 6.* Wilh. Haywood, D. 4to. *v. 8.* D. Henr. Wilkinſon, Decad. 3. p. 106. 4to, *verſ. 11.* J. Wall, *8vo. vers 12.* Nic. Byfield, the pattern of wholſome words, ſive exemplar ſalutarium verborum, pag. 93. Domus Luctus, p. 134. Iohan. Prideaux, de peccato Originis, lect. 21. p. 288. Oper. in 4tò, Tig. Rob. Walwyn, in Conſpectu generali de fundamentalibus, part. 2. pag. 255. 8vo. *verſ. 12. 13.* Religio Chriſtiana, 4to. p. 51. *verſ. 19..* D. Chriſtophorus Hampton, de miſeria humani lapſus, & myſterio humanæ reparationis, ſerm. 2. 1658. 4to. A. Burges, fol. pag. 26. de peccato Originali.

CAP. VI. In totum, Foreſter, pag. 120. 4to. *verſ. 1, ad 14* Georg. Giffard, 8vo. *v. 3. 4.* Ioh. Dayus, 4to. p. 107. *v. 3. ad 12.* Boys, fol. p. 458. *verſ. 5.* Wilhel. Haywood, *S. F.* 4to. Ioh. Brinslej, 8vo. *v. 6.* A. Burges, de peccato Orig. fol. pag. 77. Exercit. matut. p. 149. *v. 7.* Thom. Bedford, 8. *v. 8.* Henr. Ramſden, the Gate to Happineſs, id eſt, porta felicitatis 4. p. 1. 1639. *v. 9. 10. 11.* Ep. Lancelot, f. p. 149. *v. 11.* Domus luctus, f. p. 419. *v. 12.* Edw. Reynold, fol. p. 142. Wilh. Foſterus, 4. 1629. Thom. *Wilſon*, *S. F.* 4. 1609, *v. 12. 13.* Sam. Hieron, fol. tom. 1. pag. 385. *vers, 14.* Iohann. Preſton, 4to. Thom. Taylor, D. 8vo. *vers, 19. part.* Ioh. Juell, Ep. *8vo.* pag. 251. *verſ. 19. ad finem,* Boys, p. 416. *verſ. 21,* Dan. Featlæus, folio pag. 209. 620. 629. 638. 647, Thom. Pierceus, 8vo. Ierem. Taylor, fol. pag. 245. *vers. 21, 22, 23.* Thom. Jackſon, fol. *vers. 11.* pag. 3468. *v. 23.* Iohan. Mayer, 12. 1609. Religio Chriſtiana, p. 57. Domus luctus, fol. pag. 135. Griff, William, Ep. fol, p. 565. Rob. Bensfield, 4to. Jac. Uſher, quarto. pag. 117.

CAP. VII. In totum Edw. Elton. Anglicè Lond. 4. 1618. & fol. 1654. *verſ. 5.* Iohan. Abrenethy, 4to. pag. 255. *v. 7.* Henr. Hurſt, 8vo. 1660. A. Burges, peccat. orig. fol. pag. 154.

154. *ver. 9.* Wilhelm. Fenner, fol. p. 1. & 8vo. p. 2. *verſ. 9.* Edvvard Reynold, de peccato ſupra medum peccante, fol. p. m. 61. *verſ. 13.* Idem ibidem, *verſ. 13. part.* Wilh. Bridge, de peccaminoſitate peccati, 8vo. 1667. Thomas Goodvvin, de aggravatione peccati, quarto, libellus itidem à me Germanicè verſus, *vers. 17.* A. Burges, de peccat, origin. p. 87. *verſ. 19.* Jerem. Taylor, Ep. 8vo, 1663. *verſ. 21.* Idem Burges, ibidem pag. 92. *verſ. 23.* D. Jac. Buck, 4to. Exercitia n atur. part. 2. pag. 229. Iohan. Allington, grandis conjuratio, 8vo, p. 1. *v. 24.* Ant. Cadeus, S. Pauli Agon, 4to. Wilhelm. Teelingius, 4to. 1621. Stephanus Deniſon, *S. F.* 8vo. Iohann, Williamus, 4to. 1659. *verſ. 25.* Humfredus Sydenham, 4to. pag. 41. A. Burges, ut prius fol. pag. 82.

CAP, IIX. In totum Edvv. Philipp. 4to. p. 391. Tho. Draxus, Varvicenſis, Tract. Clavis Cœli, ſive accuratus & illuſtris Comment. Latinè, octavo. Oppenhem. 1615. & 1664. obiit 1616. Wilhelm. Covvper, p. 13. 1626. Hnathan, Parræus, 4. & fol. Edvv. *Elton*, 4. & fol. 1618. Ioh. Hedlamb, 8vo. 1579. *verſ. 1.* Johann. Deacon, 8vo. 1586. Joh. Tillinghaſt, 8vo. p. 98. *verſ. 2.* Rich. Sibbs, jubilaum ſpirituale, 4to, pag. 1. *verſ. 2. ad 28.* Johan. Freemannus, 8vo. 1611. *verſ. 4. 5.* Walter Cradock, 4to. *verſ. 6.* Griffith William, de miſeria hominis, 4to. *verſ. 8.* Nicol. Smith, 8vo. 1657. *verſ. 4.* Joh. Smith, iu Symb; fol. pag, 493. 499. Samuel Gardiner, 8vo *verſ. 9. 10.* Jerem. Taylor, p, 1, *v. 11.* Ralph, Brovvnrig, Ep. vol 2. fol, Richard Boremann, 4to, 1653. Richard Gardiner, 4to. *vers 11. 12. 13.* Thom. Jackſon, vol. 10. fol. pag. 3091. 3146. *vers, 12.* Edvv. Philippus, 4to. pag. 26c. *vers, 12. ad 18.* Boys, folio pag. 424. Foreſter, 4to. p. 206. *verſ. 13.* A. Burges, peccat. Orig. fol. pag. 105. Tho. Walſal, 8vo. Chriſtoph. Love, 8vo. Johann. Ovven, 12, 1658. *verſ. 14.* Ioſ. Hall, Ep. 4to. pag. 140. *verſ. 15.* Edvv.

Cc 3 Philipp.

Philipp. 4to. pag. 276. Johan. Biſco, the glorious myſtery of Gods mercy, ſive glorioſum divinæ gratiæ myſterium, 8. pag. 142. *verſ. 15. 16.* Richard Ribbs, fol. p. 173. *verſ. 16.* Edvv. Philipp. 4to. p. 294. Franciſc. Dillingam, 8. Johan. Donn, fol. vol. 1. pag. 532. Iohan. Forbeſius, Samuel Petty, the vvitneſſing of the ſpirit, de Teſtificationibus ſpiritus, 8vo. 1654. *verſ. 17.* Johan. Everard, 8vo. pag. 101. 145. *verſ. 17. ad 29.* Nath. Homes, Exercit. 9. fol. pag. 219. 1661. *verſ. 18.* Samuel Spinkius, 4to. 1651. Wilh. Svviſt, 4to. 1622. Edvvard Philipp, 4to. pag. 308. Wilhel. Clubbius, 8vo. Thom. Goodvvin, 4to. & 8vo. 1638. *v. 18. ad 24.* Thom. Wilcock, fol. Forester, 4to. p. 190. Eoys, fol. p. 391. *verſ. 22.* Wilhelm. Fenner, 8vo. p. 70. *verſ. 22. 23.* Thom. Draxus, 4to. 1613. *verſ. 24.* Ep. Lancelot, 8vo. p. 44. *verſ. 26. ad 30.* Iohann. Moorus, 4to. 1594. Nicolaus Bovvnd, Tractatus conſolatorius, 8vo. 1608. *v. 28.* Wilh. Covvper, Ep. a conduit of comfort, ſive inductio ſolatii, fol. pag. 275. Thom. Hering, 8vo. 1624. Exercit. Mat. 4to. pag. 353. Iohan. Barlovv, 4to. Thom. Watſon, Cordiale divinum, *verſ. 28. ad 39.* Edvv. Philipp. 4to. pag. 331. *verſ. 29. ad 31.* Nath. Homes, folio, pag. 138. *verſ. 30.* Anton. Mayer, 8vo. A. Burges, fol. pag. 581. Johan. Votier, 8. 1659. Richard Sibbs, S. Pauls challenge, hoc eſt S. Pauli exceptio, 4to. pag. 65. *verſ. 31.* Griff. William, Ep. folio pag. 55. Rich. Sibbs, 4to. pag. 65. Jerem. Leech de Pauli exceptione, 4to. 1644. Thom. Playfer, 8vo. pag. 55. *verſ. 31. 32.* Iohan. Smith, 4to. pag. 285. *verſ. 32.* Ioh. Cragge, 8vo. pag. 67. Anth. Faringdon, folio, vol. 1. pag. 23. *verſ. 32. 33. 34.* Thom. Broock, 8vo. *verſ. 33.* A. Burges de juſtificatione, 4to. pag. 112. *verſ. 34.* Wilhel. Chillingvvorth, fol. pag. 63. Thom. Goodvvin, Chriſtus exemplar, & columna fidei, 4to.

CAP.

CAP. IX. In totum Edw. Elton, *fol.* Ioh. Goodvvin, 4. *verſ. 3.* Weemſe, 4. pag. 157. Joh. Gregorius, 4. pagin. 157. Tobias Criſpus, 8. pag. 25. *vers. 10, 11, 12.* Ioh. Prideaux Lectiones Novem Oxoniæ habitæ, 1. de abſoluto Reprobationis Decreto, pag. 1, 2. edit. Novisſimæ, ſeqq, 2. de ſcientia media, p. 14. 3. de Gratia univerſali, pag. 29. 4. De converſionis medio, pag. 40, 5. de Juſtificatione, p. 53. 6. de Perſeverantia ſanctorum, pag. 68. 7. de Salutis certitudine, pag. 82. 8. de ſalute Ethnicorum, pag. 99. 9. de viſibilitate *Eccleſiæ*, pag. 113. confer eundem, p. 571. oper. 4, 1660. *vers. 16.* Burges, de Peccato originis, fol. pag. 289. Tho. Jackſon, vol. 11. pag. 2210. *vers. 18, 19.* Willh. Milbournius, Gods juſt Hardning Pharaoh, ſive de Juſta induratione Pharaonis, 8. pag. 99. *vers. 18.* Humfredus Sydenham, Jacob & Eſau, 8vo. *vers. 18. 19.* Thom. Jackſon, vol. 10. pag. 3222. fol. *verſ. 20.* Edvvard. Bagshavv, 4to. p. 1. *vers. 31. 32.* Iohan. Smith, 4to. p. 285. *vers. 32.* Anton. Faringdon, fol. pag. 23.

CAP. X. vers. 1. Exercit. matut. part. 2. pag. 187. *verſ. 3.* Burges, de juſtificatione, 4to. pag. 154. Tobias Criſpus, 8. pag. 257. *verſ. 4.* Chriſtoph. Hampton, 4to. p. 1. Burges, 4to. pag. 254. Ralph. Robinſon, 8vo. part 2. *v. 11.* Gabriel Granger, 8vo. *vers. 9.* Iohann. Collinius, 4to. p. 97. *verſ. 9. ad finem,* Boys, fol. pag. 563. *verſ. 11.* Ioh. Cleland, 4to. *vers. 15.* Iohann. Wall, 8vo. *verſ. 16.* Iohann. Donn, fol. pag. 52. *vers. 18.* Humfred. Sydenham, 4to. *v. 19.* Simon Harvvard, 8vo. 1582. *vers. 21.* Robert Harris, de precibus & gratia, 4to.

CAP. XI. In totum, Joh. Fox, cum concione de Olivâ Evangelii, in Baptiſmo viri Judæi, habita Londini, 8vo. 1588. Thomas Draxus, quarto, 1608. Anglice, Chriſtophorus Sutton, quarto, 1632. Anonymus, de liberatione domus Jſrael, 4to, 1641. *verſ. 2. ad 8.* Joh. Freeman, 8vo. *verſ. 7.*

Richard

Richard. Resburæus, 8vo. 1651. *verſ. 18. 22.* Franciſcus Taylor, 1593, *verſ. 23.* *W*eemſe, 4to. p. *57.* *vers. 25. 26.* Ioh. Prideaux, de Judæorum vocatione, Oratio, fol. p. 50. *verſ. 26.* Wilhelm. Strong, 4to. p. 266. Franciſcus Freak, 4to. 1650. *vers. 32.* Robert Wild, reatus peccatoris, quarto. *verſ. 36.* Nicolaus Byfield, 8vo. pag. 2. Cartvvrighti Religio Chriſtiana, 4to. pag. 30.

CAP. XII. vers. 1. Tho. Stoughton, Sacrificium Chriſtianum, 4to. 1622. Humfredus Sydenham, Aquæ de Marah & Meribeh, 4to. 1630. Sampſon Bond, 4to. 1646. *verſ, 1, &c,* Thomas Watſon, 8vo. *verſ. 1. ad 8.* Thomas Brevverus, octavo, 1656. *verſ. 1. ad 6.* Boys, fol. pag. 125. Foreſter, 4to. p. 46. *verſ. 2.* Joſ. Hall, tom. 2. pag. *377.* anno 1634. & p. 131. edit. anno 1661, in fol. Henr. Smith, praxis Chriſtiana, 4to. pag. 264. 426. D, Iohan. Coletus, ſermo de congruentia, 4to. 1661. D. Henr. Wilkinſon, 4to. Dec. 3. pag. 184. *verſ. 3.* Henr. Smith, 4to. *vers. 4. 5.* Matth. Griffith, 4to. 1661. Steph. Marshall, quarto. Wilhelm. Evans, 4to. *verſ. 6. ad 9.* Thom. Roger, 4to. *verſ. 6. ad 16.* Boys, fol. pag. 136. Foreſter, 4to. pag. 50. *verſ. 11.* Iohann. Angier, Helps to better hearts, ſive de auxiliis pro melioratione cordis, 8vo. pag. 553. *verſ. 12.* Wilhel. Jones, 4to. *vers, 13.* Caleb Dalechampius, 4to. 1632. *vers. 16.* Iohan. Doughtei, de abſtruſitate divinorum Myſteriorum, 4to. edit. 1628. *vers. 16. ad 22.* Foreſter, pag. 54. *verſ. 16. 17.* J. Jucellus, Ep. fol. pag. 255. *verſ. 18.* Wilh. Hayvvood, de pace, 1648. *vers. 19.* Wilhelm. Weſterman, 8vo, pag. 1. Henr. Glover, 4to. 1664. *vers, 20.* D. Iohann. Donn, fol. pag, 96. Henr. Beeslej, 8vo. pag, 188. Conf. Franciſci Triggi, Welburnienſis Eccleſ. Paſtoris Lucubrationes Latinas in hoc caput 4. Oxon. 1590.

CAP, XIII. Jac. Usher, Archiep. 4. 1644. Chriſtoph. White,

White, 4. Thom. Bilſon, Ep. 8. 1603. Thom. Ingmethorp, 4to. 1617. Iohan. Cragg, 8vo. 1661. Thom. Morton, Ep. 4to, 164[illegible]. Richard. Sanderus, ſermo, plenary poſſeſſion make a lavvful povver. 4to. 1652. Thom. Svvadlin, 4to. *vers. 1. 2.* Thom. Beacon, pag. 109. *Vers. 1. ad 7.* Thom. Leverus, 8vo. 1573. Foreſter, 4. p. 58. *vers. 1. ad 13.* Boys, fol. p. 258. *verſ. 2.* Joſeph Brookbank, de rebellibus examinatis & rejectis, 12. 1661. Sethus Ward, Epiſc. Againſt reſiſtance of lavvful povver, hoc eſt contra reſiſtentiam juſtæ poteſtatis, 4to. 1661. Iohan. Weemſe, 4to. pag. 68. *vers. 3.* Miles Smith, Ep. fol. pag. 283. Anton. Burges, folio p. 155. *verſ. 4.* Math. Milvvard, Baccal. Theolog. Officium Magiſtratus, 4to. 1640. Doughtei, Anal. ſac. pag. 198. Wilh. Hughes, 4to. Chriſtoph. Cartvvright, 4to. Sam. Burton, 4to. Iohann. Boys, 4to. pag. 160. Iohann. Clerk, 8vo. A. Burges, commiſsio Magiſtratus, *vers. 5.* Rob. Sanderſon, D. in diverſis caſibus, 8vo. lect. 5. p. 147. & latinâ prælect. 5. pag. 155. Iohann. Bukeridge, Ep. 4to. 1616. Iohann. Birkenhead, 4to. 1644. Iohan. Dovvnus, 4. *verſ. 7.* Rob. Sybthorp, Obedientia Apoſtolica, 4to. 1627. Johan. Donnus, folio vol. 1. pag. 88. *verſ. 8.* Henr. Wilſon, 8vo. 1625. T. Elborough, 8vo. pag. 106. *verſ. 8. ad 13.* Edvvin. Sandys, Archiepiſc. 4to. p. 710. *vers. 8. ad finem,* Hugo Latimer, Ep. pag. 222. Boys, folio, pag. 78. Foreſter, 4to. pag. 8. *vers. 11.* Johann. Donnus, fol. pag. 281. Domus luctus, fol. pag. 303. *verſ. 11. ad 14.* Iohan. Caldvvell, 8vo. 1577. *v. 12.* Thom. Piercæus, D. 4to. 1660. *vers. 13. part.* Thom. Fuller, 4to. pag. 139. *vers. 13.* J. Juellus, Ep. fol, pag. 210. Henr. Smith, via incedendi, 4to. pag. 160. *verſ. 14.* Henr. Smith, Tract. the vvedding garment, ſive veſtis nuptialis, pag. 149. Paul. Bayn, 4to. Johann. Stevvard, 8vo. Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 67.

Digitized by Google

CAP. XIV. Wilhelm. Morice, Eqv. de cœna Domini, folio pag. *465:* Iohan. Haleſius, 4to. pag. 26. *vers. 1. 4. 7. 8.* Richard Sibbs, 4to. *verſ. 3.* Rob. Sanderſon, fol. *verſ. 7. 8.* Domus luctus, fol. pag. 115. *vers. 8.* *W*ilhelm. Miller, *S. F.* 4to. Joſua Sprigg, the dying and living Chriſtian, id eſt vita & mors chriſtiani, 8vo. 1648. *vers. 9.* Richard Sibbs, l. cit. *vers. 10.* Anthon. Scattergood, Eccleſiæ Lincolnienſis Canonicus, celſa juſtitiæ curia, 12. *1652.* *vers. 13.* Robertus Baronius, D. Eccleſiaſtes Abredonenſis, & in Academia Mareſchallana Profeſſor Theologiæ, 4to. 1653. *verſ. 17.* Henr. Greenvvood, 8vo. Anton. Burges, folio, pag. 123. *verſ. 19.* Edvv. Reynold, pax Eccleſiaſtica, 4to. 1660. Rich. Warrus, 4to. 1660. *vers. 23.* David *L*indſej, 8vo. Rob. Sanderſon, 4to. pag. *61.*

CAP. XV. vers. 3. Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 200. *verſ. 4.* Hugo *L*atimer, Epiſc. 4to. pag. *16, 25. 91. vers. 4. ad 14.* Iohann. Boys, fol. pag. 84. Foreſter, pag. 13. *v. 5.* Richard. Henchmann, D. 4to. 1660. Robert Sanderſon, fol. pag. 153. Ralph. Robinſon, 8vo. pag. 125. *vers. 6.* Robert. Sanderſon, fol. pag. 251. *vers. 30.* Ioh. Wickiff, 4to,

CAP. XVI. vers. 17. Ioh. Doughtej, Tuching Church-Schiſm. de Schiſmate Eccleſiaſtico, 4to. 1628. Iohan. Reading, 4to. *verſ. 17. 18.* Matthæus Brook, 4to. D. *W*ilh. Overton, 8. 1581. *v. 20.* I. Jones, the conqueſt of the Saints, ſive Sanctorum victoria, 4. 1639.

CAPUT VII.
de
Scriptoribus in priorem Epiſtolam ad Corinthios.

IN totam, Thomas Morton, (acutus ſanè, accuratuſque Scripturæ Sacræ interpres, Gatakero in Cinno,) 8vo. *L*atinè, Lond.

Lond. 1596. Guilielmus Sclater, D. in utramque explicat. Analytic. cum ſcholijs Anglicè & Latinè, 4to, Oxonii, 1633. Robert. Rollock, in utramque cum Notis Piſcatoris, 8vo. Herbornæ, 1600. Et Jenæ 1602. Iohan. *Light*foot, in Hor. Hebraic. 4to. Cantabrig. 1664.

CAP. I. verſ. 2. Franciſc. Fulwood, The Miniſtery of England, a true miniſtery, hoc eſt miniſterium Anglicanum verum eſt miniſterium, 4to, 1652. *verſ. 3.* Matth. Meade, 4to. 1661. *vers, 4. ad 9.* D. Iohann. Boys, fol. pag. 512. Foreſter, pag. 250. *vers, 10.* D. Jaſper Mayne, 4to. 1646. Edvvard Boughenius, 4to. 1653. Iohan. Brinslej, 4to. *v. 12.* D. Thom. Laurentius, 4to. Thom. Fuller, 4to. p. 177. *vers. 24.* Ralph. Robinſon, 8vo. part 2. pag. 288. & 4to. p. 517. 530. 541. *vers, 26.* Franciſ. Dillingham, 8vo, p. *1.* Rob. Bolton, D. 4to. p. 169. Anton. Burges, Spiritual Refining, ſive purgatio ſpiritualis, fol. p. 606. *v. 26. ad 30* Franciſc. Taylor, 8vo. pag. 1. *verſ. 27.* Edvvard Corbet, *S. J.* 4to. 1647. *verſ. 29.* Thom. Caſeus, *S. F.* 4to. 1655. *v. 30.* Cartvvrighti Religio Chriſtiana, 4to. pag, 161. Thom. Hooker, pag, 171.

CAP. II. vers. 2. Wilhelm. Bridge, 4to. p. 22. Dan. Featly, fol. pag. 145. Henr. Wilkinſon, *D*ecad. 1. conc. p. 1. Thomas Stoughton, 4to. Johann. Wall, 8vo. Iohannes Everard, 8vo. pag. 39. Nicol. Byfield, in Symb. 4. pag. 382. *verſ. 7.* Iohann Doughtei, Anal, ſac. 8vo. pag. 199. *verſ. 8.* Barten Holiday, Thom. Aylsboury, Sermo paſſionalis, 4. 1626. Henricus Epiſcopus Dunnienſis, de Martyrio Regis Caroli I. 1648. in quarto, *vers. 9.* Nicol. Byfield, octavo, Georg. Strodeus, 4to. pag. 278. 1618. *verſ. 11.* Rob. Sanderſon, de diverſis conſcientiæ caſibus, 8vo, pag. 1. & Latina Prælectione 1. *vers. 12.* Tobias Criſpus, 8vo. pag. 351. *vers. 14.* Godofredus Goodman, de lapſu hominis, 8vo, Weemſe,

4to. pag. 78. Richard Croſs, Theol. Baccal. & Lincolnienſ. Collegii ſocius, de inſipientia rationis humanæ, in rebus fidei concio, quarto. 1655. Oxonii, & Francofurti, octavo. 1673. Edvvardus Reynold, Animalis homo, concio ad Academ. quarto, 1650.

CAP. III In totum, A. Burges, fol. *vers. 3.* Iohan. Rocket, 4to. 1650. *vers. 4.* Nathan. Culvervvell, de Schiſmate, 4to. *verſ. 9.* Barten Holiday, 4to. pag. 87. Thom. Tuckius, 8vo. pag. 142. Sam. Crooke, 8vo. pag. 73. *vers. 11.* Iohann. Tillinghaſt, 8vo. pag. 101. Nic. Byfield, in Symb. 4to. pag. 202. *verſ. 17.* Richard Byfield, 4. 1653. Iohann. Smith, in Symb. folio, p. 570. Johann. Ramſej, Templum internum, 4. pag. 129. 1659. *vers. 18.* Ep. Lake, fol. pag. 94. *verſ. 18. 19.* Thom. Horton, *verſ. 21.* Iohan. Tombus, 4to. *vers. 21. 23.* Richard Sibbs, 8vo. Thom. Watſon, 8. *verſ. 22. part.* Wilhelm. Strong. 4to. pag. 145. *verſ. 22. 23.* Thom. Palmer, 8vo. 1647.

CAP. IV. vers, 1. Thom. Lever, 8vo. 1571. Joſeph. Mede, fol. pag, 33. *vers. 1. 2.* Ioh. Juell, Ep. pag. *219. v. 4.* A. Burges, de juſtificatione, 4. pag, 217. *vers. 4. 5. 6.* Ioh. Boys, p, 91. *vers. 7.* Rob. Tichburnius, 4. *v. 9.* Doughtei, ut prius, pag. 202. *vers. 13.* Idem, pag. 203. *vers. 17.* Iacob. Nalton, 8vo. *verſ. 18.* I. Abrenethy, the tympany of Pride, i. e. Tympanum ſuperbiæ, 4. p, 392. *v. ult.* Wilh. Nicholſon, Ep. in Symb.

CAP V. verſ. 1. ad 6. Ep. Lake, fol. p. 18. Chriſtoph. Goade, 4. pag. 29. 72. *verſ. 7.* Griff. William, Ep. pag, 249. Ralph. Robinſon, 8vo. part. 2. pag, 406. & 4. p. 603. Ioſ. Hall, Ep. 4. pag. 185. *vers. 7. 8,* Epiſ. Lancelot, fol. pag. 447. Iohan. Lynchius, de Paſchate Chriſtiano, 4to. 1637. Richard Vines, 4. pag. 1. *verſ. 10. 11.* Richard Baxter, 8vo. 1658. *verſ. 11.* Weemſe, 4. pag. 297. Wilhelm. Morice,

Eq.

Eq. de Cœnâ Domini, fol. p. 631. *verſ. 20.* Ioh. Bridge, Legati ſpirituales.

CAP. VI. verſ. 2. Daniel Cavvdrejus, 4. Iohan. Gaule, 4to. Wilhelm. Fenner, 4. pag. 144. *verſ. 11.* A. Furges, fol. 363. *verſ. 13.* Johan. Hales, 3. ſern ones, fol. pag. 29. 1660. *vers. 17.* Exercitia Matutina, 4to. pag. 377. *verſ. 19. 20.* Edvv. Reynold, 4. R. Baxter, 8vo. Wilh. Chubb, 8vo. *v. 20.* Iohan. Cragg, 8vo. pag. 53. A. Faringdon, vol. 2. folio,

CAP VII. verſ. 5. Doughtei, Anal. ſac. pag. 208. *v. 9.* Johann. Abrenethy, Burning luſt, de uſtione libidinis, 4to. pag. 435. *verſ. 20.* Wilhelm. Perkins, folio, tom. 1. pag. 727. *verſ. 24.* R. Sanderſon, fol. pag. 237. *verſ. 28.* Wilh. Whatelej, 4. *vers. 26.* H. Wilkinſon, 4. *verſ. 29. 30.* Domus luctus, fol. pag. 229. Thom. Taylor, fol. pag. 449. Thom. Hauskins, *S. F.* 8vo. 1651. *verſ. 29. ad 31.* Rich. Sibbs, Sudovolgienſis, Theol. D. Aulæ Katharinæ inter Cantabrigienſes præfectus, 8vo. obiit 1631. Ætatis ſuæ 58. 8. & in fol, inter op. Angl. 1655. *v. 30. 31.* Chriſtoph. Love, 4. *verſ. 32. ad 34.* Johan. Dayus, 4. pag. 273. *vers. 35.* Rich. Steele, in Antidoto contra diſtractiones, 8vo. 1667.

CAP. IIX. verſ. 1. Robert Shelford, the ten Preachers, de decem concionatoribus, ſermo peculiaris, 4. p. 57. 1631. *verſ. 4.* Doughtei Anal. Sac. pag. 211. *verſ. 1. ad 13.* Simon Preſs, octavo.

CAP. IX. verſ. 9. Joſua Meenius, 4. 1636. *verſ. 13. 14.* D. Wilhelm. Sclater, 4. *verſ. 4.* Ioſ. Mede, 4. part. 1. pag. 324. Rob. Iohnſon, 4. 1633. *verſ. 16.* Thom. Svvadlin, 4to. pag. 125. Iohan. Bulteleus, 4to. Thom. Gibſon, 8vo. Rich. Iameſius, the hiſtory of preaching, id eſt, de hiſtoria Prædicationis Evangelicæ, 4. 1630, *vers. 19,* Sebaſt. Benefield, 4. *verſ. 24.* Henr. Greenvvood, 8vo. Henr. Smith, Scala Iacobi, ſive via ad cœlum, 4. p. 535. Thom. Taylor, 8vo.

Digitized by Google

8vo. & fol. pag. 78. Wilhel. Reſſold, a race to heaven, ſive Curriculum ad cœlum, 4. pag. 11. Thom. Tukeus, 8vo. Thom. *Watſon* 4. pag. *554. verſ. 24. ad finem*, Boys, p. *187.* Foreſter, pag. 67. *verſ. 24. 25.* Doughtei, Anal. ſac. p. *55. v. 25.* Barten Holiday, 4. pag. *55.*

CAP. XX. verſ. 1. ad 6. Thom. Covvper. 4. pag. *116 159, vers. 1, ad 16.* Boys. fol. p. 133. Foreſter, 4. *v. 3, 4, 5.* Ioſ. Mede, 4, part, 2, p, *556, vers. 4.* Chriſtoph. Hampton, 4to, R, Robinſon, 8vo. part, 2. pag, 121, *vers, 6.* Sam. Garey, Cæſaris holes, 4. p, *91. 1618, vers. 7.* Iohan. Prideaux, 4, *vers, 12.* Henr, Smith, præmonitio ad Chriſtianos, 4to, p, *454.* Epiſc, Lake, 4, p, *143*, *Wilh.* Chillingvvorth, fol. p, *137, vers. 16,* Johann, Bradford, I. Preſton, 4, p, *473 verſ. 16, 17, J, W,* ſermones *3*, 4. *1641. vers. 17,* Iacob Uſher, 4, *vers, 19, 20.* Thomas Aylsburi, 4, *vers. 21,* Franciſ, Dillingham, *8vo. vers. 23.* Rob. Sanderſon, fol, p. 213. Walt. Cradock, libertas Evangelica explicata, pag. 1. Wilhel. Chillingvvorth, fol. *verſ. 29. 30.* Domus luctus, fol. pag. 213. *verſ. 23.* Richard Stuart, 8vo. pag. 1. *v. 33.* Ioh. Bury, 4to. 1631.

CAP. XI. vers, 1. Anton. Faringdon, vol. 2. fol. *verſ. 2.* Rob. Bruceus, 4to, pag. 1. *verſ. 3.* Wilhel. Brough, de die judicii, 8vo. pag. 357. Henr. Hibbert, fol. pag. 103. Rich. Vines, 4to. *verſ. 4. 5.* Doughtei, Anal. ſac. pag. 218. *verſ. 5.* I, Mede, 4to. pag. 246. *verſ. 6.* Wilh. Quelchius, quarto, 1636. *vers. 10.* Ioſ. Hall, Ep. 4to. pag. 256. *verſ. 10. 11. 12,* Wilh. Sedgevvicius, God head of Chriſt, as Chriſt head of his Church, in his flashes of lightning, id eſt, Deus eſt caput Chriſti, & Chriſtus caput ſuæ Eccleſiæ, in radiis illuminationis, 8vo. *verſ. 13.* Georg. Eſtey, 4to, *verſ. 14.* Giles Firminus, 4to, 1656. *vers. 14. 15.* Doughtei, Anal. ſac. pag. 221. *vers. 16.* Epiſc. Lancelot, fol. pag. 343. Thom. Morton,

ton, Ep; 4to. 1642. *vers. 18.* Jacob le Frank, objurgatio Pauli, 8vo. pag. 1. 1662. *vers, 18. 19.* Wilh. Sclater, D. junior, remedia ſchiſmatis, 4to, 1642. *verſ. 18, ad 31.* Thom. Fuller, 4to, *vers. 19.* Calebi Palechampij, Hæreſiologia tripartita, conc. ad Clerum, 4to. 1636. *Wilh.* Sclateri, concio 4. 1651. Iohan. Prideaux, 4to. Rob. Moſſom, folio, pag. 1. *verſ. 22.* Ioſ. Mede 4to. Rob. Abbotus, the holineſs of Chriſtian churches, ſive Sanctitas Eccleſiarum Chriſtianarum, 8vo. 1640. *verſ. 23.* Ludov. Thomas, 8vo. pag. 25. *vers. 23. ad 28.* Iohan. Deniſon, 8vo. *s. verſ, 23. ad 34.* Steph. Deniſon, 4. 1621 *verſ. 23.* Rich, Vines, 4to; p. 24. Henr. Smith, Tractatus de Cœna Domini, 4to. p. 48. Ioh. Juell, Ep. 8vo. pag. 45. R. Bruce, 4to. pag. 61 Richard Preſton, 8vo pag. 1. 1621. Wilhel. Pemble, 4to. & fol. pag. 491. *v. 24.* Wilh. Brough, 8. p. 216. *v. 25.* A. Faringdon, fol. pag. 391. Rich. Jameſius, D. 4to. *verſ. 26.* Dan. Feathly, fol. pag. 856. *D.* Wilhelm. Bray, 4to, 1642. A. Faringdon, vol. 2. fol. Wilh. Morice, Eq. de cœna Domini, fol. pag. 656. *vers, 28.* Franc. Robertus, inſtructio Communicantis, 8vo. 1651. A. Faringdon, l. c. Johan. Angelus. Præparatio communicantium, 8vo. pag. 226. Wilh. Covvper, Ep. fol. Richard Greenham, ſol. pag. 498. Daniel Cavvdrej, 8vo. Robert Bolton, 4to. Wilh. Fenner, 8vo, pag. 210. & fol, *vers. 28.* Thom. Tukeus, Iohann. Dovvnham, 8vo. Thom. Purchaſius, 8vo. 1639. Iohann. Boys, fol. pag. 50. Theophil. Field, 8vo. pag. 6. Iohan. Wilmerus, 8vo. *vers. 28. 29.* Herbert Weſtphalinus, ſermo de Euchariſtia S. 4to. pag. 86. 1582. Rich. Sibbs, fol. pag. 285. Sam. Smith, 8vo. *vers, 29.* Jac. Usher, 4to. pag. 43. *vers. 30. 31. 32.* Sibbſius, fol. pag. 799. *vers.* 31. A. Burges, 8vo. *vers. 31. 32.* Barten Holiday, 4to, pag. 1. *verſ. 34.* Wilh. Schirlejus, 4. 1663. Brough, de Euchariſtia S., 8. p. 330.

CAP.

CAP. XII. verſ. 1. ad 12. Boys, fol. pag. 430. *vers. 2.* Weemſe. 4to. pag. 85. *vers, 3. ad 12.* Foreſter, fol. pag. 216. *vers. 3.* D. Iohan. Donn, fol. vol. 1. pag. 312. A. Faringdon, vol. 2. fol. *vers. 4. 5.* Joſephi Hall, Columba Noæ, concio Synodica, 4to 1624. confer tom, 1. p. 509. *v. 5. 6. 7.* Ep, Lancelot, fol. pag: 455. 464. 498. *vers. 7.* Rob. Sanderſon, fol, p. 49. *verſ, 13.* Ep. Lancelot, vol, ultim. in fine Geneſis, p. 614, *vers. 25. ad 27.* D. Wilh. Jameſius, 4. 1590. *vers, 28. 29,* Herb. Weſtphalinus, D. 4to. *v. verſ. 31.* Wilh. Bridge, 4to. Simon Ford, Theol. Baccal. & Ædis Chriſti alumni, Ambitio ſacra, conciones duæ. Oxon. 4to. 1650. & Francofurti 8vo. 1673.

CAP. XIII. verſ. 1. ad 9. Iohan. Boys, folio, pag. 204 *verſ. 1. ad finem,* Foreſter, 4to. p. 47. *vers. 4. ad 8.* Ioh. Knevvſtubb, 4to. *verſ. 6.* Wilhelm. Holbrooke, Querela amoris, 4to. 1609. *vers. 8. ad finem,* Boys, l. c. *verſ. 9.* Wilhelm, Price, ſermo recapitulans, pagin. 179. Griffith William, Ep. fol. p. 269. *verſ. 11.* Edvvin Sandys, Archiep. 4to. pag. 372. *verſ. 12.* D. Iohann. Donn, fol. 1. pag. 224. Nathan. Culvervvell, Optica ſpiritualis, 4to. pag. 177. *verſ. 13.* Thom. Adam, folio. pag. 134. *verſ, ult.* Wilhelm. Hayvvood, 4to.

CAP. XIV. verſ. 1. Robert Tempel, 8vo. 1594. Edvv. Williamus, 4to. pag. 1. Joſeph Sedgevvicius, 4to. 1653. Ralph. Brovvnrig, Ep. vol. 2. fol. *verſ. 11.* Weemſe, 4to. pag. 231. *verſ. 14.* Henr. Leslej, 4to, *vers. 16.* D. Thom. Hacket, ſermo convocatorius, Dublini, 4to. 1662. *verſ. 40.* Franciſc. Maſon, de Autoriate Eccleſiæ conſtituendi canones, 4to. 1607. Wilhel. Morice, Equ. de Cœna Domini, fol. pag. 607. Giles Widdovvius, 4to. 1630. Rich. Clerk, fol. pag. 256, Samuel Hoard, 4to. 1637. Alexander Read, 4to. 1636. Edvvard Boughenius, de ordine & decoro, 4to. Hen-

Henricus Painterus, 4to. 1632. Ioſ. Hall, Ep. 4to. p. 253.

CAP. XV. In totum D. Martinus Dayus, Tractat. de Reſurrectione carnis, in 22. ſermonibus, 4to. 1636. *vers. 1. ad 12.* Boys, fol. pag. 449. Forcſter, 4to. pag. 221. *verſ. 4,* Iohann. Smith, in Symb. fol. pag. 291. Chriſtoph. Cartvvright, 8vo. pag. 182. *verſ. 8.* Samuel Moor, 8vo. *vers. 10.* Ep. Lake, pag. 261. folio, Iohann. Hincklej, 8vo. pag. 89. *vers. 12. 13.* Thom. Jackſon, vol. 11. p. 3421. *v. 16.* Domus luctus, fol. pag. 81. Ralph. Day, 4to. *verſ. 17.* Richardus Cudvvorth, D. 4to. 1664. *vers,* 19. Jerem. Taylor, *S. F.* 4to. Philipp. Eaton, 4to. 1652. D. Iohann. Hevvit, 8vo. pag. 81. Jerem. Whitaker, *S. J.* 4to. 1645. Domus luctus, pag. 433. *vers, 19. 20.* Wilhelm. Pemble, fol. pag. 477. *verſ. 20.* Iohann. Prideaux, 4to. Barten Holiday, 4to. Ioh. Dayus, 4to, pag. 55. Ep. Lake, fol. pag. 151. Epiſc. Lancelot, fol, pag. 394. & 251. Dan. Featly, fol. pag. 62. Richard Garbut, 8vo. 1657. Ioh. Gregorius 4to. pag. 57. *verſ. 22,* Ant. Burges, de peccato Originali, folio pag. 505. *verſ. 23.* Ierem. Taylor, ſermo in funere Primatis Bramhal, 4to 1663. *verſ. 24. 25.* Roger Ley, 4to. *verſ. 26,* D. Donn, fol. vol. 1. pag. 144, Richard Baxter, 8vo. Domus luctus, p. 159, *verſ. 29.* Ioh. Lucius, 4to. 1664. Ioh. Donn, vol. 1. pag. 120. Richard Stuart, 8vo. pag. 91. *verſ. 32.* Doughtej Anal. ſac. pag. 224. Joſ. Hall, Ep. tom. 2. pag. 433. 445. Jerem. Taylor, fol. pag. 191. Thom. Taylor, fol. p. 115. Thom. Caſeus, 8vo. *vers* 36. Iohan. Gregorius, 4to. part. 1. pag. 127. Thom. Jackſon, fol. vol. 11. 3434. *v, 40.* Wilh. Morice Eqv. de Euchariſtiâ, fol. pag. 603. *verſ. 42. 43.* Mr. Burt, 8vo. *verſ. 49,* A. Burges, de peccat. Orig. fol. p. 180. *verſ. 50.* Johan. Donn, fol. tom. 2. pag. 118. *verſ. 55.* Joh. Gaule, *S. F.* 8vo. Domus luctus, fol. p. 73. Iohan. Bradſhavv, 4to, Ant. Tucknæus, *S. F,* 8vo, *verſ. 55. 56. 57.* Rich.

Digitized by Google

Kilbius, *S.F.* 1613. Rob. Tichbournius, 4. *verſ. 56.* Domus luctus, pag. 73. *verſ. 56. 57,* Wilhelm. Colvil, victoria de morte per Chriſtum, 4to, p. 39. *verſ. 57.* Thom. Ma[illegible]on, *S.F.* 4to. *vers. 58.* Ralph. Brovvnrig, Ep. fol. p. 225. Matth. Barker, 4to. 1648.

CAP, XVI. verſ, 1. ad 10, Mart. Day, Collectiones Corinthiorum, pro Sanctis Hieroſolymæ, 4to. *verſ. 13. 14,* Obad. Sedgevvicius, Samuel Kemus, 4to. 1659. *verſ, 14,* Johann. Ramſey, 4to, pag, 287, *verſ. 21,* Rich. Hook, 8vo, *verſ, 22.* Cartvvrighti Religio Chriſtianæ, 4to, pag, 194. Wilhelm. Pinkius, Trial of a Chriſtians ſincere love to Chriſt, hoc eſt, Examen ſinceri Chriſtianorum amoris erga Chriſtum, 12. 1636. D, Donn, vol, 1. pag. 393. Iohan. Preſton, quarto, Barten Holiday, 4to, pag, 241. Chriſtophor. Blackvvood, 4to. 1658.

CAPUT VIII.
de
Scriptoribus in Poſteriorem ad Corinthios.

CAP. I. In totum, Ant. Burges, fol. Richard Sibbs, folio, *verſ, 3.* D. Johann. Donn, vol. 1. pagin. 375. *vers, 24.* Nathan. Homes, 4to, p. 19. *vers, 5.* Mr. Tillius, 4to, 1646 *vers, 12,* Georg. Meriton, 4to. Nicol. Lockier, 8vo, A. Burges, Purgatio ſpiritualis, fol. p. 67.

CAP. II. verſ. 11. Dan. Featlæus, fol, pag, 369. Thom. Brook, pretioſum antidotum contra Sathanæ machinationes, 8vo. 1661. *verſ, 11, 12.* Burges, fol, p. 67. *verſ, 14.* Matthias Mılvvard, Militis triumphus, 4to. 1641. *vers. 15, 16.* Wilh. Lyford, 4to, 1654. *verſ, 16.* Caroli Maſoni, Theol. D. Officium Miniſtri, concio ad Clerum, 4to. 1663.

CAP. III. In totum, Burges, fol. *vers, 1.* Doughtei, Anal. ſac. pag. 227, *verſ. 4. ad 10.* Boys, fol. pag. 457. Jac. Foreſter,

Foreſter, 4to. p. 225. *vers. 5.* Ep. Lancelot, 8vo. & folio, *vers, 17. 18.* Sibbs, The excellency of the Goſpel above the lavv, id eſt, Præeminentia Evangelii, reſpectu legis, 8. *v. 18.* Wilhelm. Playfer, 4to. pag, 237. Wilhelm. Shervvin, 8vo, 1661.

CAP. IV, verſ. 1. ad 17. Boys, fol. pag. 747. Foreſter, 4to. *vers. 3. 4.* Ralph. Brovvnrig, Ep. folio, p. 631, *vers. 5.* Edvvard Reynold, Ep. prædicatio Chriſti, 4to. Rich. Sibbs, 4to. *verſ. 6.* D. Johan. Donn, vol. ult. folio pag. 357. *v. 7. part,* Nath. Hardei, *S, F.* 4to. Thom. Horton, 8vo. *v. 17.* Thom. Bradlej, oculus ad fidem, 4to. 1666. Joh. Dovvnham, part. 3. de Chriſtiano certamine, 4to, & fol, Thom. Playfer, 8vo. pag, 29. Rob. Abbot, 4to. Jac. Nalton, *S.F.* 8vo, 1661. *vers. 18.* Iohann. Wellus, 8vo. 1655. Thomas Goodvvin, 8vo.

CAP. V. verſ. 1. Doughtej Anal, ſac, pag. 230. Wilh. Harriſon, 8vo, 1599. Griffith Willliam, Ep. ædificatio æterna, 4to. Johan. Leech, *S. F,* 8vo. 1607. Franc. Dillingham, *S. F.* 4to. Humfredus Hardvvick, *S. F.* 4to. 1644. D. Tho. Hill, 4to, *verſ. 1. 2.* Iohann. Foxius, fol. 1570. *vers. 1. ad 9.* Wilhelm. Covvper, Ep. fol. pag, 545. *vers. 2.* Domus luctus, fol. pag. 251, *verſ. 5.* Thom. Goodvvin, 4to. *verſ. 6. 7.* Iohan. Moor, 4to, *verſ. 7.* Jerem. Burrough, 4to. pag. 161. Joſua Symondus, 8vo. 1651, *vers. 10.* Iohann. Moor, 4to. Cantabrigiæ anno 1594, Jac. Forſith, 8vo. Jerem. Taylor, fol. pag. 1. Thom. Jackſon, vol. undecimo, pag. 3375. Georg. Philippus, 8vo. Nicol, Bovynd, 8vo. Wilhelm. Strong, *S. J.* 4to. Richard. Baxter, 8vo. Thom. Scotus, 8vo, *verſ. 17.* Nicol. Shepheard, benedicta nova mutatio, 8vo. 1657. Robert Abbot, homo corde abſconditus, Wilh. Colvil, unio cum Chriſto, 4to. pag. 105. A. Palmer, 8vo. pag. 177. Emanuel Bourneus, 4to. 1622. Iohan. Preſton,

4to. pag. 283. ad 470. Henric. Tozer, 8vo. 1633. Thom. Taylor, Homo in Chriſto, 8vo. *verſ. 19.* Tob. Criſpus, 8 vo. pag. 370. *verſ. 20.* Iohan. Bird, Divinus & ſpiritualis Legatus, 4to. Wilhelm. Covvper, fol. Georgius Wall. D. 4. Edvv. Tukeus, 4to. Roger Hacket, 8vo. Iohan. Stoughton, 4to. Iohan. Donn, fol. vol, 2. pag. 364. Henr. Wilkinſon, decad. 3. conc. pag, 1. *verſ, 20, 21.* Ioh. Fox, Epiſc. 4to, Latinè, & 8vo. Anglicè, 1628. Sam. Richardſon, 8vo. 1643. *verſ, 20, part, & 21.* Richard Levvthvvat, vindiciæ Chriſti, 4to. 1655. *vers, 21.* Thom. Nevvhous, 8vo,

CAP. VI. vers, 1. 2. Ioh. Juell, Ep. fol. pag. 250. *vers. 1. ad 11.* Boys, fol, pag. 221. Foreſter, 4to. pag. 81. *verſ. 2.* Dan. Featly. fol. p. 397. Thom. Adam, fol, p. 999. *verſ. 2. 3.* Edvvin Sandys, 4to. pagin. 259. *verſ. 8.* Thom. Weſtfield, 4. 1646. *verſ. 17. 18.* Thom. Hill, *S. F.* 4. *verſ. 14.* Weemſe, in Decalogum, pag. 78. *vers, 19, 20.* Edvv. Reynold, 4to.

CAP. VII. vers, 1. Giles Oldſvvorth, 4. 1662. Henr. Hammond, fol. Thom. Draiton, de proviſore, ſive promiſſorum conditionibus, 4to. 1657. Barten Holiday, 4to. pag. 107. Wilh. Strong, 4to. pag, 421. Paulus Bayn, 4to. Rich. Gardiner, 8vo. pag. 196. 216. Anton. Huggetus, divina hortatio, ad obedientiam, 4to. 1615. *vers. 10.* Thom. Tuke, 8vo.

CAP. IIX. In totum, Samuel Bird, 8vo. 1602. *verſ. 9.* Rich. Sibbs, the Churches riches by Chriſts poverty, hoc eſt Eccleſiæ divites ſunt per Chriſti paupertatem.

CAP. IX. vers. 4. Rich. Stanvvix, Chriſtian Warfare, ſive certamen Chriſtianum, 8vo. 1660. *verſ. 4. 5.* Iohann. Biſco, 8vo. p. 1. *vers, 5.* Weemſe, exercitationes 4. p. 10.

CAP. XI. vers. 2. Wilhelm. Nicholſon, in Symbol. fol. *verſ. 3.* Walter Cradock, 4to. pag. 213. *verſ, 13.* Giles Firminus, *verſ. 19. ad 32.* Boys, fol. pag. 198. *verſ. 19. ad finem,*

Fo-

Foreſter, 4to. pag. 71, *verſ. 30.* Henr. Peeslej, 8vo. p. 1.

CAP. XII. verſ. 1. ad 11. D. Thom. Hill, 4to, *v. 8. 9.* Wilh. Pierce, Ep. 4. *verſ. 9.* Iohan. Gore, 4. Joh. Brinſlej, Aqua cœleſtis, 8vo. 1663. *vers, 14.* Henric. Hammond, 8vo. *vers. 15.* Ep. Lancelot, fol, p. 209.

CAP, XIII. verſ. 5. Arthurus Norton, Lapis lydius converſationis, 12. 1647. Wilhelm. Chibald, octavo. 1622. A. Burges, fol. p. 1. 6. 53. Thom. Hooker, 4. p. 201 Rich. Baxter, 8. *verſ. 11.* Anton. Sadler, 8vo. 1655. Nicol. Bernhard, D. ſermo valedictorius 8. 1651. Edvv. Sandys, 4to. Alexander Groſs, 8. p. 1. Georg. Dovvnham, Injunctio Apoſtolica Unitatis, 4to. Nehem. Roger, 4. *vers. 11.* Tho. Adam, fol. p. 995, *vers. 14.* Boys, fol. pag. 65. Thomas Thompſon, Chriſtoph. Cartvvright, 8vo. p. 321. 336. *v. 13.* Johan. Prideaux, lect. 20. de Spiritus Sancti Deitate & perſonalitate, pag. 273. Oper. in 4to. ed. Tig. anno 1672. folio, pag. 309.

CAPUT IX.
de
Scriptoribus in Epiſtolam ad Galatas.

IN totam, D. Thomas Lushington, fol. 1650. Mr. Ferguſſon, in quinque priora capita, Wilhelm. Perkinſius, fol. vol. 3. Robert. Rolloc. Analyſ. Logic. 8. Genevæ, 1603.

CAP. I. vers. 1. Joſ. Hall, Epiſc. 4. p. 19. Henr. Hibbert, fol. pag. 83. *vers. 4.* Ioh. Tillinghaſt, 8vo. *verſ. 10.* Ant. Faringdon, fol, p. 357.

CAP. II. verſ. 5. Edvv. Chaloner, No Peace vvith Rome, hoc eſt, Nulla pax cum Roma, 4to. pagin. 127. *vers. 9.* Doughtej Analj ſac. 8. pag. 232. Henr. Hibbert, fol. p. 144. *verſ. 10.* Rob. Wolcomb. 8. p. 270. *verſ. 13.* Rob. Sanderſon, de caſibus conſcientiæ, lect. 3. 8. p. 70. & prælect. Lat. pag.

Digitized by Google

pag. 74. *verſ, 15.* Thom. Blake, 4to. *verſ. 15. 16.* Franciſc. Taylor, 8. p, 239. *verſ. 19. 20.* *I*ohann. Cotton, via vitæ, 4. pag, 255. *verſ. 20.* *I*oſ. Hall, fol, tom 2, pag, 323, Rob. Abbot, 4to, pag, 197. Rich. Sibbs, fol, pag, 279, 297. 315. Edvv. Williamus, 4to, pag, 155. *W*ilhelm. Bridge, 4to, vol, 3.

CAP. III, verſ, 1. 2. Richard Baxter, 8vo, pag, 1. *v, 10.* Iohann, Knevvſtubb, 4to. Lancelot Davves, 4to. pag, 139. *vers, 10. 11. 12. 13. 28. 29.* Rob. Tichbourn, 4to, *vers, 11* A. Burges, de juſtificat. 4to, pag, 196, *v. 13.* Elkanah Waleſius, de Monte Ebal complanato, 8vo, 1659. *verſ. 16, ad 24.* Boys, fol, pag, 461, Foreſter, 4to, pag, 229. *v. 17, ad 20.* Georg. Creſvvell, *verſ. 17, ad 25.* Religio Chriſtiana, 4to, pag, 65. *vers. 19, ad 24.* Iohan. Smith, Tractat. de Pœnitentia, 4to, pag. 241, *v, 22.* Johann. Uſher, 4to. pag. 76. *v, 23.* Iohan. Biſco, tractatu de glorioſo Divinæ gratiæ Myſterio, 8vo. pag. 132. *vers. 24.* A. Burges, peccatum originale, fol, pag, 421. *vers, 27.* Thom. Nevvhouſe, 8vo, pag. 91 Robert Jeniſon, 8vo, 1625, *I*ohann. Donnus, folio, tom, 2. pag, 50, Barten Holiday, 4to, pag, 157. *vers, 29.* Wilhelm. Brough, de Baptiſmo, 8vo, pag, 324.

CAP. IV. vers, 1. ad 7. Foreſter, 4to, pag, 33, *1, ad 8.* Boys, fol, pag, 112, *v, 4, 5.* Thom. Douglaſs, 4to. 1661. Sam. Garey, 4to, Iohann. Donnus, fol. vol, 1. pag, 20. *W*ilh. Jones, 4to, Epiſc. Lancelot, pag, 23. Johann. Smith, in Symb, fol, pag, 113, Thom. Jackſon, 4to, *v, 4, 5.* Ralph. Brovvnrig, Epiſt. vol, 2. fol, pagin, 21. *v, 5, 6.* Robert Tichbourn, 4to, *v, 6.* Henr, Hibbert, fol, pag, 63, Iohann. Pricæus, 8vo, 1661, *v, 16.* Epiſc, Senhous, 4to, pag, 27. Sam. Kenrick, 4to, 1627. *vers, 17,* Doughtei, Anal, ſac. pag, 235. *v, 21, ad 31.* D. *W*ilhelm. Fulk, 8vo, 1577, *vers, 21, ad finem,* Foreſter, 4to, pag, 101. Boys, pag, 26. *v, 21, 22.* *W*ilhelm. Strong, 4to. p. 533. Thom. Jackſon, De Catholica Eccleſia, 4to.

4to, pag, 76. *v*, *21*, *ad 27*. Thomas Brightman, 4to, pag, 1, *v. 29*, Anton. Faringdon, fol, pag, 271.

CAP. V. verſ. 1. Jaſp. Main, D. concio ad Academ. Oxon. 4to. Ioh. *W*ebſter, 4to, p, 221. *verſ. 2.* Edvv. Keller, D. 4to. *verſ. 5.* *W*ilhelm. Chillingvvorth, folio, pag. 112. *vers, 6.* Johan. Preſton, 4to. *verſ. 9.* Thom. Adam, fol. pag. 693. *verſ. 15.* Tractatus ſingularis, ſub titulo, Faithful Teate, ſive fidelis mamma, 8vo. pag. 77. *verſ. 16.* Exercitia matutina, 4to. part. 2. pag. 83. *vers. 16. ad 25.* Boys, folio, pag. 479. Jac. Foreſter, pag. 234. *verſ. 17.* Willh. Perkins, fol. tom. 1. pag. 467. Iohann. Dovvnham, de certamine Chriſtiani, folio, Humfredus Sydenham, octavo. pag. 83. Chriſtoph. Love, 4to. pag. 111 Anton. Burges, de Peccat, Origin. fol. pag. 474. *verſ. 19.* Wilhelm. Nicholſ, octavo 1632. *verſ. 19. 20.* Johann. Abrenethy, de Invidia, quarto, *vers. 22. 23.* Rob. Sanderſon, 4. *verſ. 24.* Idem Abrenethy, 4to, pag. 167. Rich. Gardiner, 4to. Decad. 3. p. 89. Rob Gellius, fol. pag. 774.

CAP. VI. In totum Mr. Cudvvorth, 1588. *verſ. 1.* Ep. Lake, fol. 10. Iohann. Holmius, 8vo. 1582. *verſ. 2.* Boys, folio, pag. 946. Ioh. Smith, in Symb. fol. pag. 591. *v. 3. 4.* Iohan. Usher, 4to. pag. 37. *verſ. 5.* Iohan. Holm, onus Miniſterii, 8vo. *verſ. 6.* Richard Bernhard, *vers. 6. 7.* Rich. Eburnus, 4to. 1609. *verſ. 7.* Thom. Adam, fol. pag. 637. Roger Fenton, 8vo. Iohan. Haleſius, folio, pag. 1. *verſ. 9.* Robert Wolcomb, 8vo. pag. 577. *vers. 10.* Henric. Hammond, fol. pag. 249. Domus luctus, fol. pag. 445. *verſ. 11. ad finem*, Boys, folio, pag. 484. Foreſter, 4to. *vers. 14.* Thom. Bilſon, Epiſcopus Wintonienſis, Nucleus certorum ſermonum, de Univerſali generis humani per Chriſti mortem & ſanguinem redemptione, 4to. 1599. Johann. William, Epiſc. 4to, Andreas Kingſmil, exhontatio ad patientiam

Digitized by Google

tiam in adverſis, Item Dialogus pii & Chriſtiane informati hominis cum afflictà conſcientià, 8vo. 1585. Rich. Baxter, 4to. *verſ. 14. 15.* Rich. Greenham, fol. pag. 801. 808. *v. 15.* Anton. Burges, folio, pag. 245. 264. *verſ. 17.* Doughtei, Anal. ſac. pag. 235.

CAPUT. X.
de
Scriptoribus in Epiſtolam Pauli ad Epheſios.

IN totam, Paulus Baynus, Anglicè fol. 1658. Mr. Ferguſſon, 8vo. 1658. Lancelot Ridlejus, 8vo. 1540. & expoſitio per Henricum Binemannum, & Ralph. Nevvburium, 4to. impreſſa anno 1581. Rob. Bodius, Edimburgenſis Scotus, Theol. D. in Academiis Salmurienſi, Glaſcuana & Edimburgenſi Profeſſor, in Prælectionibus ſuper hanc Epiſt. fol. Londini, 1650. Edimburgi, f. 1652. & Genevæ, fol. 1660. (obiit A. 1627.) Robert. Rollock, comment. 8. Gen. 1606.

CAP. I. verſ. 4. Nicol. Byfield, 8vo, *verſ. 7.* Riceus Alyſon, 8vo. p. 39. 1647. *verſ, 10.* Ep. Lancelot, fol, p. 90. Thom. Granger, quarto, *vers. 13.* Iacob. Usher, quarto, pag. 411, *veus. 18.* Tho. Adam, fol. p. 661. *verſ. 19. ult. part.* Rich. Gardiner, 8vo. pag. 105. *vers, 22.* Nicol. Byfield, 8. pag. *344. vers. 22. 23.* Wilhelm. Sandtbrook, 1657; 8vo.

CAP II. vers. 1. Rich. Sibbs, Beams of divine light, ſive de radiis divini luminis, quarto. pag. 137. *vers. 1. 2. 3.* Iacob. Usher, deſcriptio hominis naturalis, 4to pag. 56. Iohann. Preſton, 4to. *vers 2.* Iohann. Doughtei, Anal. ſac. pag. 238. *verſ, 3.* Thom. Fuller, 8vo. Ant. Burges, de peccato orig. folio, pag. 526. Exercit. matutina, 4to. p. 173. *vers. 4.* Abraham Cheeſmannus. de Columba ramum Olivæ ferente, 4to. 1663. *vers, 4. ad 8.* Theophilus Higgenius, 4to, 1611. *verſ. 8.* Rich. Stock, de gratia Dei, 4to. pag.

pag. 170. *verſ. 8. 9.* Iohan. Simpſon, 8vo. pag. 1. 155. & *vers. 10.* Sebaſt. Benefield, 4to. Iohan. Dayus, 4to. p. 305. Thom. Beacon, fol. pag. 29. Ant. Burges, fol. pag. 283. 289. 296. *verſ. 12.* Alex. Groſs, hominis miſeria ſine Chriſto. 4to. pag. 291. *vers. 14. 15. 16.* Thom. Goodvvin, 4to. *vers. 19. ad 23.* Richard Eadus, D. quarto, pag. 1. 1627. *verſ. 19.* Edvv. Sparkes, 8vo. pag. 387. *vers. 19. ad finem,* Boys, fol. pagin. 575. *verſ. 20, 21.* Thomas Jackſon, folio, vol. 10. pag. 3345.

CAP. III, verſ. 1. ad 13. Boys, fol. pag. 627. Foreſter, 4to. pag. 42. *verſ. 4.* Philipp. Goodvvin, 8vo. p. 309. *vers. 8.* Thom. Brook, 4to. pag. 1. Thom. Peſtellus, 8vo. pag. 4. 1659. *verſ. 12.* Georg. Throckmorton, octavo. *verſ. 13. ad finem,* Boys, pag, 402. *vers. 14.* Wilhelm. Brough, contra inconſtantiam in fide, 8vo. pag, 398. *vers. 16.* Ioh. Preſton, 4to. *vers. 19.* Iohan. Durant, 8vo. 1655. *vers. 20.* Walter Cradock, 4to. pag. 165.

CAP. IV. Claudius Gilbert, Walk to heaven, id eſt, ambulatio ad Cœlum, 4to. 1648. Ant. Burges, fol. part. 1, pag. 654. *vers. 1. ad 18.* Boys, fol. pag. 501. Jac. Foreſter, 4to. pag. 147. *vers. 1. 2.* Johan. Tomkis, *verſ. 2. 3.* Richard Watſon, de ſchiſmate, 4to, 1642. *verſ. 3.* Wilhelm. Laudus, Archiepiſc. 4to. & 8vo. pag. 241 Henric. Vertue, deſiderium pacis, 4to. 1637. *vers. 7.* Wilhelm. Fuller, D. 4to. 1625. *verſ. 7. ad 17.* Ep. Lake, folio, pag. 177. 192. *verſ. 7, ad finem,* Boys, folio, pag, 677. *vers. 8.* Griffith William, fol. pag. 1010. *verſ. 9. 10.* Wilhel. Nicholſon, Ep. in Symb. fol. *verſ. 10.* Chriſtoph. Cartvvright, in Symb. 8vo. p. 253. *verſ. 13.* J. Usher, 4to. Thom. Adam, fol. pag, 736. *verſ. 14. 15.* Richard Vineſius, 4to. Wilhelm. Brough. 8vo. p. 398. *vers. 15.* Thom. Hill, 4to. *verſ. 16,* Wilhelm. Nicholſon, ubi ſupra, *verſ. 17. ad finem.* Boys, ſolio, pagin, 517.

Foreſter, 4to. pag. 153. *vers. 19.* Ioh. Abrenethy, 4to. p. 138. *verſ. 23.* Wilhelm. Lork, 8vo. 1620. Iohann. Gaudenus, D. 4to. pag. 85. Ant. Burges, de peccat. Orig. fol. 207. *v. 25.* Jerem. Taylor, fol. pag. 286. *verſ.* 26. I. Abrenethy, de Iræ inſania, 4to. pag. 271. Thom. Baſtard, 4to. p. 1. Johan. Trapp, fol. de Ira ſub finem Novi Teſtamenti, pag. 1070. *vers. 28.* *W*eemſe, 4to. pag. 218. *vers. 29.* Idem pag. 1 1. Ierem. Taylor, p. 286. *verſ. 30.* Ep. Lancelot, fol. pag. 650. Samuel Hoard, Animæ miſeria & reſtitutio, 8. 1636. Radford Maverick, 4to, 1620. Richard Sibbs, 8vo. J. Hall, Ep. 4to. pag. 101.

CAP V. In totum, expoſitio Anonymi, 4to. 1630. & Foreſter, 4to. pag. 95. *vers. 1.* Thom. Gheaſt, *verſ. 1, ad 13.* Boys, fol. pagin. 251. *verſ. 1. 2.* Walter Cradock, 4to. pag. 175. *verſ. 2.* Robert Jeniſon, de extenſione Mortis, & amoris Chriſti, 12. 1642. Thomas Adam, fol. pag. 799, 808. Richard Kentiſh, 4to. 1649. *vers. 8.* Humfr. Sydenham, 4to. pag. 189. Thom. Dugard, 8vo. 1641. *vers. 10.* Joſeph Caryl, præſens Officium & conatus Sanctorum, 4to. Nathanael Hole, 8vo. 1624. *vers. 15.* *R. A.* Vindiciæ pietatis, 8vo. 1664. Johann. Preſton, quarto, pag. 93. Richardus Eadus, 4to. Thom. Taylor, de circumſpecta ambulatione, 8vo, 1631. & fol. pag. 439. *verſ. 15. ad 23.* Boys, fol. p. 525. *verſ. 15. 16.* Iohan. Murcot, 4to. Edvvard Bovvleſius, 4to. 1648. Matth. Meade, 8. 1661. *vers. 16.* Elnathan Parræus, fol. pag. 24. Wilhelm. Whateley, 4to. Iſaac Ambroſius, 4to. *verſ. 16. part. ult.* Iohann. Froſt, fol, pag. 91. *vers. 18.* I. Abrenethy, paſſio ebrietatis, 4to. p. 426. Miles Smith, Epiſc. fol. pag. 272. *vers. 19.* Iohann. Cotton, 4to. 1647. Thomas Fiſher, quinque ſermones, quod pſalmos canere Chriſtianorum officium ſit, 8vo. 1653. Thom. Ford, 12. 1657. *vers. 21. ad finem,* Wilhelm. Gouge, 4to. & fol. *v. 22.*

Weemſe,

Weemſe, 4to. pag. 15. *vers, 22. ad 26.* Iohan. Preſton, 4to. pag. 75. *verſ. 23.* Wilhel. Whateley, 4to. Wilh. *Wood*, 4to. 1611, *verſ. 25.* Iohann. Smith, in Symb. fol. pag. 544. *vers. 25. 26.* Iohann Doughtei, Anal, ſac. pag. 240. *verſ. 25. 26. 27.* D. Donn, fol. tom. 2. pag. 31. *verſ. 30* Iohann. Tillinghaſt, 8vo, pag. 207. *vers, 31.* Nathan. Hardei, Amor & timor inſeparabiles gemelli, 4to. 1653. *vers, 32.* Iohan. Preſton, 4to. pag. 1. *vers. 32. 33.* Jerem. Taylor, fol. p. 219.

CAP. VI. In totum Expoſitio Anonymi, 4to, 1630. *v. 1. ad 9.* Wilhelm. Gouge, fol. anno *1634.* pag. 76. *vers. 45.* Idem, 4to. pag. 68. *vers, 5.* Johan. Weemſe, 4to. pag. 53. Daniel Cavvdrei, Reformatio familiæ, 12. p. 78. 1657. *v. 10.* Thom. Carevv, 8vo. Hugo Latimer, Epiſc. 4to. part. 1. p. 163. *vers. 10. ad 12.* Iohan. Dovvnham, part. 1. Chriſtiani certaminis, 4to, & fol. *vers. 10. ad 20.* Wilhelm. Gouge, fol. pag. 1. *vers. 10. ad 21,* Wilh. Gurnal, 4to, part. 3. 1660 *verſ. 10, ad 22.* Boys, fol. pag. 531. Foreſter, 4to. pag. 263. *verſ. 11. ad 18.* Henr. Laurentius, 4to. *vers, 12.* Iſaac Ambroſius, 4to. *vers. 14.* Doughtej, pag. 243. Anal. ſac. *vers, 17.* Wilhelm. Gurnal, Chriſtianus armatus, 4to. part. 3. *verſ. 24* Wilhelm. Pink, quarto, 1630. Exercit. Matut. part. 2. pag. 218.

CAPUT XI.
de
Scriptoribus in Epiſtolam ad Philippenſes.

IN totam, D. Henricus Ayray, 4to, 1618. Mr. Ferguſſon, octavo, 1658. Nathanael Tuckerus, Lancelot Ridlejus, 8vo.

CAP. I. vers. 3. ad 12. Boys, fol. pag. 538 Jac. Foreſter, 4to. pag. 267. *verſ. 6.* Wilhelm. Colvil, Perſeverantia in Gratia per Chriſtum, 4to. p. 1. 1655. *verſ. 11.* Thom.

Digitized by Google

Watſon, 4to, pag. 591. *verſ. 12.* Georg. Svvinnock, 4to, 1663. *verſ, 21.* Edvvardus Reynold, 4to. Obadias Sedgevvicius, 4to. Benjamin Spencer, 8vo, 1656. Epiſc. Lake, Stephanus Medop, *S. F.* 4to. 1655. Nathanael Hardei, *S. F.* 4to, Simeon Ash, *S. F.* 4to. *verſ. 23.* *W*ilhelm. Houghton, 4to. 1650. Nicol. Eſtvvick, *S. F.* 4to. in funere Roberti Boltoni, 1633. Iohann. Williamus, Epiſc. *Lincolnienſis*, in funere Jacobi Regis Angliæ, Iohann. Epiſc. Roffenſis, in funere Lanceloti Androſij, Epiſcopi Wintonienſis. Alexander Groſs, *S. F.* 4to, Nathan. Hardei, *S. F.* 4to. *v. 23. 24.* Rich. Sibbs, folio, pag. 193. Henr. Smith, votum Peregrinationis, 4to. pag. 152. Ioh. Millet, *S. F.* quarto, 1652. Wilhelm. Walker, *S. F.* quarto, 1614. Thom. Gataker, Mortis quæſtus, *S. F.* 4to. & fol. 1620. Thomas Watſon, *S. F.* 8vo. 1659. *verſ. 24.* Zacharias Croſton, 4to. 1656. *verſ, 27.* Ralph. Brovvnrig, Epiſ. vol. 2. fol. Jerem. Burrough, 4to, D. Jac. Duport, 4to, 1661. Matth. Nevvcomenius, 4to. *vers. 29.* Henr. *W*ilkinſon, 4to. pag, 69.

CAP. II. vers, 1. 2. Edvvard Reynold, 4to. *vers. 1. 2. 3.* *W*alter Cradock, 4to, pag, 181. *vers 2. ad 5.* Edvv. Sandys, 4to, *verſ. 4.* Thomas Beacon, fol. pag, 118. Thom. Foſter, flagellum concupiſcentiæ, ſermo peculiaris, 4to. 1631. *vers. 1. ad 8.* J. Usher, 4to. pag. 353. *vers. 5.* D. Richard Boreman, exemplar Chriſtianitatis, 4to. 1663. *verſ. 5. ad 12.* Cutbertus Tonſtallus, Epiſcopus, in Sermone coram Rege Henrico octavo, 4to, 1533. Iohan. Boys, folio. pag. 272. *verſ. 7.* Iohan. Smith, in Symb. folio, pag. 100. *vers. 8.* Iacob. Usher, 4to. pag. 376. Exercit. Matut. 4to. pag. 258. D. Rich, Clerk, fol. pag. 151. Chriſtoph. Cartvvright, 8vo pag. 168. Dan. Feathly, fol. pag. 719. Chriſtoph. Love, 4to pag. 1. *vers, 8. ad 12.* Epiſc. Lancelot, fol. pag. 311. *verſ. 9.* Dan. Feathly, fol. pag. 727. *verſ. 9. 10. 11.* Exercit. Matutina,

pag.

pag. 306. *vers. 12.* Wilhelm. Pullej, 8vo. *vers. 12.* Thom. *W*atſon, 8vo. Iohan. Ramſei, in Chriſtiani hominis penſo, 4to. pag. 255. *Vers. 12. 13.* Paulus Bayn, 4to, *vers. 12. ad 17.* Rich. Sibbs, 4to. pag. 47. *verſ. 20, 21.* *W*ilhelm. Jenkins, 4. 1645. Iohann. Cardellus, Danger of ſelf-Seeking, ſive periculum proprium commodum quærendi, 4to, 1650. *v. 21.* Nathan. Hardei, 4to. Edvv. Symmond, Eccleſiaſtica inquiſitio ſui ipſius, 4to. 1642. Edmund Calamy, 4to, Rich. Sibbs, 4to, pag, *274. vers, 24* Zachar, Croſton, 4to, *vers. 27. ad finem,* Rich. Sibbſius, 4to, pag. 137. Jerem, Burrough, 4to. pag. 1.

CAP. III. In totum, Sibbs, 4to, *vers, 1. ad 5.* R. *L.* concio *L*atina, Oxon. 8vo. 1594. *vers. 2.* Iohan. Donnus, fol. tom. 2. pag. 356. *vers. 7.* *W*ilhelm. Perkins, fol. tom. 1, pag. 635. *verſ. 7. ad 11.* Iohann. Benbridge, 4to, 1645. *verſ. 8.* Georg. *W*ebb, 8vo. pag. 41. Henr. Wilkinſon, in Concione quæ inter ſex numeratur, quinta, habita 1655 13. Ian. Latinè, 8vo. confer conc. 6. ſuper idem thema pag. 169 8vo. pag. 135. Edvv, *W*ood, 8vo. pag. 195. Chriſtoph, Blackvvood, 4to. pag. 1. Wilhel. Colvil, excellentia cognitionis Chriſti, 4to. pag. 32. *verſ. 8. 9.* Richard Vines, 8vo. Tob. Criſpus, 8vo. pag. 1. *verſ. 10.* Edvv. Reynold, quarto, pag. 473. Johann, Parræus, Decanus Dublinenſis, in Reflexionibus de Reſurrectione, 8vo. pag. 266. *vers, 10. 11.* A. Faringdon, vol. 2. fol. *verſ. 14.* Thom. Playfer, 8vo. pag, 123. *verſ. 15. 16.* Edvv. Reynold, 4to. *verſ. 17.* Hugo Latimer, Ep. 4to. pag. 204, *vers. 17. ad finem,* Boys, fol. pag. 546. Foreſter, 4. pag. 271. *vers, 18.* Ioſ. Hall, Ep. 4to. p. 1. *vers. 19.* Iohann. Abrenethy, The paſſion of Gluttony, ſive, de paſſione Helluationis, quarto pag. 401. *verſ. 19. 20,* Jerem. Burrough, 4to. *vers. 20.* Iohann. Stughton, D. 8vo. Iohan. Gore, 4to. Richard Eadus, 4to, *vers. 20. 21.* Ierem. Dyke,

Digitized by Google

Dyke, 8vo. Domus luctus, fol. pag. 195. Richard Greenham, fol. pag. 99. Wilhelm. Nicholſon, Epiſc. in Symb. folio, Edm. Calamy, *S, F.* 4to, Dr. Weſtfield, 8vo. pag. 147. *vers. 21.* Richard Sibbs, 4to, pag. 37. Henr. Beeslej, 8vo. p. 111. Johan. Maynard, 4. *1646. vers. 22.* Philipp. Goodvvin, 8vo. p, *457.*

CAP. IV. verſ. 1. Collectio ſermonum valedictoriorum, 8vo p. *161. verſ. 3.* Johan. Elborough, 4to, 1637. Richard Roger, 4. p. *173.* Edvvard Reynold, D. Gaudium in Domino, 4. 1655. Zach. Bogan, Meditationes, of the mirth of a Chriſtian life, hoc eſt, de lætitia Chriſtianæ vitæ, 8vo. *vers. 4. ad 8.* Foreſter, 4. p. 21. Boys, fol. p. 102. D. Iohann, Grant, 4. 1645 Robert Alvvin, 8vo. 1631. *verſ. 5.* Thom. Thorogood, *S. J.* 4. 1644. Exerc. Matut. part. 2. pag. 381. Nathan. Holmius, fol. pag. 10, 1661. Wilhelm. Perkins, fol. tom. 2. p. 501. Iohan. Pricæus 4. 1663. *verſ. 5. part.* Iacob. Harvvood, Dei Præſentia Patientes protegens, 4to. pag, 67. *vers. 6.* Thom. Pierſon, 8vo. *1636. verſ, 8. 9.* Rich, Tray, 4to. 1643. *vers. 9, part.* Mr. Cradacot, 8vo, 1663. R, Allenius, divini hominis portio, 8vo. p. 19. 1619. *vers. 11.* Johann. Gore, 4to. 1634. *verſ. 11. 12. 13.* Richard Sibbs, fol. pag. 379. Wilhelm. Colvil, Myſterium ſufficientiæ in Chriſto, 4to. p. 301. *vers. 12.* Jerem. Burrough, *S. J.* 4to. Thomas Watſon, 8vo. *W*eemſeus, Obſervat. Moral. 4to. pag. 122, Robert Sanderſon, folio, pag. 19. Paulus Hobſon, 8vo, pag. 79. 1646. *verſ, 13.* D, Wilhelm. Sclater, 4to. Iohann. Hales, 4to, pag. 123. Henr. Hammond, D. folio, pag. 1. *vers, 17.* Richard Stuart, D. 8vo. pag. 1. 1659.

CAPUT XII.
de
Scriptoribus ſuper Epiſtolam ad Coloſſenſes.

IN totam, Nicol. Eyfield, folio 1615. Edvvardus Elton, fol, 1637. Lond. Anglicè; Johann. Dod, 4to. pag. 253. Mr. Ferguſſon, 8vo. Thom. Cartvvright, Anglicè. Nic. Lockier, 4to, Johann. Davenanty Londinatis, (Theol. D. Dn. Magaritæ Profeſſor. Cantabrig. & Epiſc. Sarisburienſis, obiit, 1640.) expoſitio, Cantabrig. fol. 1627. 1639. Amſtelodami in 4to, 1646. & Genevæ 4to. anno 1655. conf, Rob. Rollock, lection, in quatuor priora capita, 8vo. Genevæ, 1603.

CAP. I. ſuper integrum, Paul. Bayn, 4. 1646. *vers, 3, ad 13.* Foreſter, 4to, pag, 275. *vers, 3, ad 24.* Boys, folio, pag, 552. *verſ. 7.* N. Macham, 8vo, 1649. *verſ, 10.* Willh. Fenner, 8vo. p. 111. *verſ, 11,* Nicolaus Lockier, Balm for bleeding England and Ireland, id eſt, Balſamus, pro cruenta Anglia & Hibernia, in ſermonibus funeralibus, 8vo 1649. *vers. 12. 13.* Iohan. Smith, iu Symb. fol. pag. 53, *verſ, 18.* Henr. Jeanes, 4to. pag, 134. *vers, 18. 19.* Robert. Moſſom, fol, p, 130. *verſ. 19.* Henr. Jeanes, 4to. *verſ. 19, 20.* Ioh. Donn, fol, tom. 1. pag. 1. *verſ. 20.* Rich. Gardiner, 8vo. p. 71. Exercit. Matut. 4to, pag. 337. *verſ. 24.* Iohan. Donn, fol. tom. 2. pag, 128. *vers. 25. 26.* Doughtei, Anal. ſac. part. poſt. pag, 46, *verſ, 27.* Henr. Wilkinſon, *S. F.* 8vo. Simeon Ash, *S. F.* 4to.

CAP. II, In totum, Paulus Bayn, 4to. & Foreſter, 4to. pag, 38. *verſ. 5.* Wilhelm. Strong, 4to, pagin, 91. *verſ, 6.* Willelm. Sandbrook, *S. F.* 8vo. 1657, Jacob Malton, inter 20. ſermones, 8vo. pag. 97. Ant. Faringdon, fol. pag. 45. *verſ. 6. 7.* Wilfrid Roß, 1587. Jerem. Dyke, 8vo. *v. 8.* D. Samuel, Fell, Decanus ad Ædem Chriſti, Oxoniæ, in Pri-

Primitiis, Orat. & concione, Oxon, 4to, 1667, *verſ, 9. 19.* Alexan. Groſs, octavo, pag. 1. *vers. 16.* Doughtei, Anal. ſac, pag. 249.

CAP. III. verſ. 1. ad 8. Foreſter, 4to, pag. 123. *verſ. 1.* Rich. Clerk, fol. pag: 444. R. Sibbs, octavo, Thomas Witherell, 8vo. pag, 97, Henr. Ramſdem, generatio indagatorum, quarto, pag. 195. 1639. *verſ. 1. ad 8.* Boys, fol. pag, 241. *verſ. 1, 2.* Epiſc, *Lancelot*. fol. pag. 459. *Wilhelm.* Fenner, 8vo, Anton, Burges, de Peccat. Origin. folio, pag. 325. *verſ. 2.* A. Faringdon, vol, 2. fol. pag. 325. *vers. 3. 4.* Wilhelm. Leigh, 8vo. Rich. Sibbs. 4to pag. 1. Chriſtoph. Love, ,4to, *verſ. 4.* Thomas Brook, *S, J.* 4to, Ralph. Robinſon, 8vo. pag. II. 28, Iohann, Preſton, 4to. Wilh. VVattus, D. 4to. 1639. Wilhelm. Fenner, 8vo. pagin, 55. *verſ. 5.* *Wilhelm,* VVhately, 4to. *vers. 9.* Rich. Clerk, fol. p. 150. *verſ. 11.* Thom, VVatſon, 4to. p. 417. Sam. VVard, 8vo. Ralph. Robinſon, 8vo. pagin. 1. *Exercitia* Matut. part. 1. pag. 611. Ierem, Burrough, 4to. pag. 31. Hánſerdus Knollis, 4to, 1646 *vers. 12. ad 17.* Foreſter, 4to, pag. 63. *verſ, 12. ad 18,* Boys, fol. p. 177. *verſ.* 12. Daniel Cavvdrei, 4to, Iac. Barcker, 8vo. *1661. v. erſ, 14.* Chriſtoph. Blackvvood, 4to. *vers, 16.* Philipp. Gooovvin, 8vo. p. 261. Iohan. Cottonus, 4to, Robertus VVolcomb, 8vo. p. 465. Georg. Philippus, Recreatio Animæ, 8vo. 1594, *v. 16, 18, 20.* Daniel Cavvdrei, 12. pag, 61, 100. 1657. *verſ. 18.* Tobias Criſpus, octavo. pag. 114. *verſ. 18. 19.* Thomas Gataker, de officiis conjugalibus, 4to. Franciſcus Dillingham, octavo *verſ. 18, ad finem,* Daniel Touteville, octavo, *1636. vers, 22.* Dan. Cauvvdrej, l. c. pag. *78. verſ. 25.* Iohann. Froſt, fol. pag. 183.

CAP, IV. verſ. 1. ad 9. Johann. Dayus, folio, p. 238, Foreſter, 4to. p. 90. *verſ. 5.* Thom. Thorovvgood, 4to. *v. 8.*

Willh,

Wilhelm. Fenner, 8vo. *vers. 12. 23.* Joſeph Majus, quarto, *vers. 17.* Jerem. Dyke, 4to, Sam. Hieron, ſermo viſitatorius, de Aaronis tintinnabulis ſonantibus,(Aarons bells à ſounding) 4to, 1623. Alexander Udnejus, 4to. 1625. Richard Gardiner, 4to. Latinè 1631.

CAPUT. XIII.
de
Scriptoribus in utramque Epiſtolam ad Theſſalonicenſes.

IN primam Iohann. Juellus, Devonienſis, Epiſcopus Sariſburienſis, folio, 1611. obiit 1571. Anglicè, D. Wilhelm. Sclater, 4to, 1627. & 1630. Robert. Rollock, 4to. 1606. Wilhelm. Bradshavv, 4to. 1620.

CAP. I. verſ. 14. Edvvardus Stanton, quarto, 1654.

CAP. II. verſ. 3. J. Preſton, quarto, pag. 121. *verſ. 13.* Iohann. Weemſe, quarto, pag, 76. *verſ. 19.* Jerem. Dyke, 8vo. 1640.

CAP. III. verſ. 5. Walter Wilsham, 8vo. Weemſe, 4to. pag, 386. *verſ. 13.* Idem, 4to. pag. 76. Thom. Granger, 4to.

CAP. IV. In totum, Foreſter, 4to. pag. 90. *verſ. 1. ad 9.* Boys, fol. pag. 238. *vers, 4.* Nicol. Byfield, 8vo. pag, 382. *vers, 6.* Carolus Richardſon, contra oppreſſionem & perfidiam, 4to. 1614. Robert Wolcomb. octavo, pagin. 201. Weemſe, 4to. pag. 197. *vers. 11.* Georg. Webb. 8vo. pag. 1. Anton, Faringdon, fol. pag. 416. Benjamin, Lanei, Epiſc, 4to. 1666. *verſ. 13.* R. Joſſelinus, *S. F.* 8vo. 1652. *verſ. 13. ad 18.* Iohan. Chardon, *S. F.* 8vo. 1586. *verſ. 13. 14.* Tho. Lye, *S. F.* 4to. 1660. Sam. Clerk, *S. F.* 4to. 1659. *verſ, 14.* Franciſcus Bayldius, 4to. 1660. Edvv. Stanton, 4to. Edm. Calamy, *S. F.* 4to. *verſ,* 17. Iohann. Donn, fol, tom. 1. pag.

Digitized by Google

254. *verſ, 18.* Wilhelm. Barlovv, 4to. Wilhelm. Gilbert, *S. F.* 4to, 1649. Iohan. Hovveſius, *S. F.* 4to. 1660.

CAP. V. verſ, 2. Benjamin Hinton, 4to, pag, 136, *v. 3.* Domus luctus, fol, pagin, *143. verſ, 9.* Thom. Nevvhouſe, de Statuto Dei, 8vo, 1614. Chriſtoph. Love, 4to. p. 118. *verſ, 9. 10.* Nic. Byfield, in Symb, 4to, pag, 415, *verſ. 12, 13,* Sam Clark, 4to, 1661. *verſ, 14,* Iohann. Ramſej, S. Pauli Tactica, 4to, pag. 163. Johann. Trapp, fol. in *N. T.* pag. 1044. *verſ, 16.* Iohann. Donn, tom. 2, pag, 406. Henr, Smith, Scala pacis, 4to, 368. *verſ, 16, ad 23.* Nathan. Homes, fol, pag, 250. *verſ. 17,* Johann. Preſton, 4to, Thom. Cobbet, 8vo, Samuel Tounefend, diſcurſus practicus de precibus, 8vo. 1658, *verſ. 18,* Sam. Ward, oblatio pacis ad Deum, 8vo, pagin. 471. Wilhelm. Bridge, 4to, Exercit. Matutin. 4to, part, 2. pag, 478. *verſ. 19.* Jerem. Dyke, of quenching the ſpirit, id eſt, de ſuppreſſione ſpiritus, 8vo, Richard. Greenham, fol, pag, 51. Theophilus Polvvheile, 8vo, 1667. *verſ, 19. 20.* Edvvard Philippus, 4to. pag, 512. Samuel Hieron, fol, tom, 2. pag, 895. Cartvvrighti Chriſtiana Religio, 4to. pag, 168. Iohann. Smith, in Symb. fol, pag, 519. Henric. Smith, verum judicium ſpirituum, 4to. pag. 368. *verſ, 19. ad 25.* Thom. Taylor, 4. *verſ, 20.* Sam. Hieron, folio, pag. *577. verſ. 21,* Iohann. Goad, 4to, 1664. Wilhelm. Whitaker, Cygnea cantio, S. illius ultima concio ad Clerum, paulò ante mortem ejus, cum diverſorum carminibus, Cantabrigiæ, 4to. 1599. Item tom. 1. pagin. 691, Wilhelm. Dillingham, 4to, Anonymi judicium diſcretionis 8vo, *1667. verſ. 23,* A. Burges, de Peccato Orig. folio, pag, 372. Rich. Crackenthorp, D. de ſanctificatione, 4to, 1608. Doughtei, Anal. ſac. 8vo, pag. *257. verſ. 25.* Griff. William, Epiſc. fol, pag, 107.

In Secundam Epiſtolam ad Theſſalonicenſes extant,

Ano-

Anonymus, 8vo, 1538, Iohann. Juellus, Ep. fol. 1611. D. Wilhelm. Sclater, 4to, 1627. Wilhelm. Bradshavv, 4. 1620, Timoth. Jackſon, 4to. 1621. Robert Rollock, 4to. 1606.

CAP. I. verſ. 11, Iohann, Collinius, 4to, pag, 1.

CAP. II. verſ. 1, 2. Johann. Prideaux, 4to, pag, 174. Rob. Shelford, Antichriſtus nondum venit, 4to, pag, 229, Prideaux, Orat. de Pſeudo-epigraphis, 4to, pag, 394. habita Oxon. 1625. Confer ejuſdem Orat, de ſpiritibus ſeductoribus, 4, p, 404. Item Orat. de impoſtorum Mendaciis, p, 414. de Anti-chriſto, lect. p, 144. *v. 1, ad 13.* Ioh. Sqvire, 4. *v. 3.* Nath. Homes, 4to. Wilh. Hinde, The diſcovery of the man of Sin, id eſt, detectio hominis peccati, quarto *1614. verſ. 3, 4.* Richard Tovvnſius, in Concione latina, *verſ. 3. ad 13.* Religio Chriſtiana, 4to. pag, 255. *verſ, 8.* Georg. Dovvnham, Ep, 4to, Iohan. Gereus, 4to. 1641. *vers. 12.* Robert. Abbot, 4to, *verſ. 14.* Rob. Johnſon, via ad gloriam, 4to. 1633. *verſ. 15.* Rich. Herrick, 8vo. pag, 53.

CAP. III, verſ. 2. 6, 15, Wilhelm. Morice, Eqv. de Cœna Domini, fol. pag, 623, *vers. 16.* Samuel Kemmius, Ramus Olivæ, 4to. *verſ. 19.* Iohann. Dod, 4to. pag, 178.

CAPUT XIV. de *Scriptoribus in Epiſtolam Primam ad Timotheum.*

CAP. I. verſ. 1, part. ult. Ralph. Robinſon, 8vo. part. 2. pag, *233. verſ, 2.* Paul. Bayn, 4to. *verſ. 5.* Iohan. Smith, in Symb. fol, pag, 16, *verſ, 8, 9.* A. Burges, 4to. pag. 1. *v, 9.* Wilhelm. Fenner, fol, pag, 1. *v, 10.* Mr. Jacob Maltoni lux recuperata, & homo recuperatus, 8vo, 1664. *v, 13.* Sidrach Sympſon, quarto, *v, 15.* Johan. Brinſlej, 8vo, Henr. Hammond, fol, pag. *293.* 307. D. Rich. Clerk, folio, pag, 78. Iohann. Donnus, folio, vol, ult, pag, 177. 190. D. Georg.

 VVebb,

VVebb. 8., p. 113. Griff. VVilliam. Ep. fol. p. 41. Laur. Sarſon, in Analyſi, Cantabrig. 4. 1646. & 1650. Boys, fol. p. 979. Ioh. Froſt, fol. pag. *251. vers, 17.* R. Stock, vita Dei, 4. p, *108; 1641. v. 18.* Ioſ. Bentham conflictus Chriſtianus 4. *v. 19,* R. Abbot, de frugalitate Chriſtiana. 8, Dan. Cavvdrej, 4. Tho. Pierſon.

CAP. II. Vers. 1. 2. Edvvard Sandys, quarto pag. 63. Nathan. Hardej, quarto. Richard. Gardiner, quarto, *verſ. 1. 2.* Joh. VVhite, quarto, & fol. pagin. 1. Johann. Smith, quarto. Samuel Sclater, 8vo. Johan. Rocket, quarto, *verſ. 2. P.* Eayn, quarto pag. 239. Steph. Marshal, Serm. Jejun. quarto, Rob. Sanderſon, in Caſibus Conſc. Lect. 9. 8vo. pag. 309. Prælect. Latin. 9. octavo, pag. 327. & Lect. 10. Caſuum, pagin. 362. Prælect. Lat. 10. pagina. 353. *vers. 4.* VVhilh. VVhitaker, T. 1. Oper. pag. *627.* Iohann. Forbeſius, *vers. 5.* Rob. VValvvin, in generali Conſpectu fundamentalium, part. 2. 8vo, pag. *275.* Exerc. Matut. quarto, pag. 261. Ioh. Brinslej, quarto pag. *verſ. 8.* Iohan. Doughtej. A. S. part. poſt pag. 254. *vers, 11. ad finem,* Epiſc. Lake, folio, pag. 6. 7. *vers. 14.* Iohann. Brinslej, in ſpeculo mulierum, quarto. *1645. vers. 16.* Thomas Morus, quarto. *1646.*

CAP. III. Verſ. 1, D. Johann. Sudbury, Officium & dignitas Epiſcopi, quarto. 1660. Doughtej, A. S. pag. 262 *verſ. 1, 2.* Georg. Dovvnham, Epiſ. ſermo de dignitate miniſterii, 4to. pagin. 1. 1608. *verſ. 1, 2, 3.* Iohan. Keltridge, 4to, 1578. *verſ. 10.* Wilh. Morice, Eqv. de Euchariſtiâ, *S. F.* pag. 671: *verſ, 15.* Johan. Smith, in Symbol. fol, pag, 549. Iohannes Preſton, 4to. pagin, 1. *vers 16.* Ralph. Brovvnrig, Epiſc. vol, 2. fol. pag. *2.* Richard Head, Myſterium pietatis, 4to, 1657. Ralph. Farmer, de magno pietatis & impietatis myſterio, 4to, 1655. *Epiſc.* Lancelot fol. pagina *17. verſ, 16.* Iohan. Donn, vol, ult. pag. 45. Joſ. Hall, Epiſc. 8vo. 1652. 1652. Cubert Sydenham, 8vo, 1636. Richard Clerk, folio,

pag.

pag. 63. Dr. Tyer, octavo, in ſermone Genethliaco, 1602. Robert Sanderſon, fol, pag. 173. Rich. Sibbs, fons apertus, 4to, pag, 1. Thom. Carevv, 8vo. Wili. Loe, 8vo. 1610.

CAP. IV. In totum Laurentius Saſſ[illegible], in Analyſi, 4to. *verſ. 1. 2, 3.* Joſeph Mede, Apoſtaſia ſuperiorum temporum, 4to. pag. 1. 1655. *vers. 2. part.* Iohann. Abrenethy, 4to. pag. 103. *verſ. 4.* Robert Sanderſon, ſolio, pag. 423. Thom. Byrdal, 8vo. 1666. *vers, 6.* Robert Mandevil, 4to. *verſ. 7.* Georg. Svvinnock, 4to. *vers, 8.* Carolus Pinner, 8vo. *verſ. 10.* Richard Sibbs, fol. pag. 184. Iohann. Brinſlei, 8vo. *vers. 14.* Jaſper Maynus, quarto 1662. *verſ, 16.* Richard Gardiner, in concione Oxonii, 4to. 1631.

CAP. V. vers, 3, 4. 5. Wilhelm. Page, 4to. *vers. 6.* Ioh. Abrenethy, de exceſſu intemperantiæ, 4to. pag. 245. *verſ. 17* Joſeph Bentham, officium & qualitas miniſterii Euangelici, 4to. 1657. Richard Clerk, folio, pag, 247. J. Wecmſe, 4to. pag, 71. Ioſeph Mede, 4to, pag. 296. *verſ. 17. 18.* Richard Sibbs, fol. p. 159. *verſ.* 22. Mr. Kircher, 4. 1661. Wilh. Morice, de Cœnâ, fol. pag, 671. Rich. Milburn 8vo. 1607. exercit. matutina, part. 2. pag. 161.

CAP. VI. verſ, 3. 4. 5. Sam, Collinius, D. 4to. 1608. *v. 6.* Thom. Gataker, vera ſatisfactio, ſermo peculiaris, 4to, & fol. 1620. Henr. Smith, 4to. pag. 3. Wilh. Pemberton, 8vo. Thom. Taylor, 8vo, pag. 1. Thomas Fuller, 8vo. *verſ. 10.* Bruno Riveſius, D. 4to. 1652. *verſ. 11.* Iohann. Tillinghaſt, 8vo, *verſ. 12.* Franciſc. Peckius, *S. F,* quarto 1645. Thom. Sutton, D. quarto, Iohann. Robinſon, 8vo. *verſ. 14. 15, 16.* Iohann. Forbeſius, 4to 1636. *verſ. 15.* Thom. Larkham, 4to. part, 2. pag. 43. *verſ. 16.* Robert Mandevil, quarto, Rich. Stock, de immutabilitate divinæ naturæ, quarto pag. 96. *vers 17.* Ioh. White, 4to, Joſ. Hall, Epiſc. fol. tom. 1. pag. 665. Georg. Giffard, 8vo, 1597. *vers, 17, 18, 19.* Ioh. Trapp, *N. T.*

 fol.

fol. pag. 614. Epiſc. Lancelot, fol, part, 2. pag. 1. Joh. Smith, quarto, Jerem. VVhitaker, quarto, Edvv. Reynold, Epiſc.4to. Wilhelm. Gouge, ſermo de bonis operibus, 8vo. *1664.*

CAPUT XV.
de
Secunda Epiſtola ad Timotheum.

IN duo priora capita, Iohannes Barlovv, folio, 1632. Londini, In Tertium & Quartum Caput; Thomas Hall, quarto & fol, 1658.

CAP. I. vers 2, 7. Iac. Nalton, octavo pag. 18. *vers, 2.* Paul. Bayn, 4to, pag. 255. *vers, 5.* Thom. Fuller, 4to. pag. 151. *verſ. 9. ad 17.* Bayn, p. 261. *verſ. 12.* Thomas Prior, *S, F.* quarto, 1632. *verſ, 13.* Exercitia Matutina pag. 1. & 684. Anton. Tuknæus, 8vo, p. 244, *vers, 13.* Nicol, Byfield, in Symbol. quarto, p. 1. *vers. 13, 14.* Johan. Stoughton, 4to, *verſ. 14.* Richard Sibbs, Antidotum contra naufragium fidei & bonæ conſcientiæ, 8vo. 1657.

CAP II. verſ. 1. Thomas Hill, quarto, Chriſtoph. Love, quarto, pag, *44. vers. 3.* Georg. Philippus, Arma & Patientia Chriſtiani, 8vo. 1594. *vers. 3. 4,* Thom. Baſtard, Miles Chriſtianus, quarto pag. 36. *vers. 8.* Thom. VVatſon, *S. F.* quarto, Nicol. Byfield, in Symb. quarto, pag. 452 *v. 15.* Carolus Richardſon, quarto, 1616. Robert. Bruceus, 4to, pag. *77. 368. vers, 16, 17.* Edvv. VVood, 8vo pag. 183. *v. 19* Iac. Cranford, 4. Ioh. Abrenethy, Gangrena hæreſis, quarto, pag. 202. *verſ. 19.* Henric. VVilkinſon, Decad, 3. pag. 119. Sam. Gardiner, 8vo, Rich. Clerk, fol, p. 458. Georg. Dovvnham, Ep. quarto, *verſ, 20. 21.* Thom Taylor, fol. p. 481. *vers, 22. ad 26.* Rob. Bruce, quarto pag. 393.

CAP, III. verſ. 1. Thomas VVillis, 8vo. *1659. verſ. 1. 2.* Johan.

Iohan. Abrenethy, lepra ingratitudinis, quarto, pag, 135. & 447, *verſ.1, ad 6.* Iohan. Vicars, quarto, *verſ. 2.* Iohann. Brinslei, quarto, *vers, 2, ad 5.* VVilhelm. Chilingvvorth, 4to *vers. 3.* Edm. Calamy, *vers, 4.* Iohan. Ramſej, 4to. *v. 5.* Joſ. Hall, fol. tom. 2. pag. 351. Thomas Hooker, Carnalis Hypocrita, quarto, 1638. Iohann. Preſton, 4to. Thom. Stephanus, 8vo, pag. 79. Thom. Morus, *verſ. 8.* Martin. Fotherby, D. 4to. 1608. Iohann. Gregorius, 4to. pag. 60. *verſ. 9.* Iohan. Abrenethy, fatuitas mentis, quarto, pag. 54. *verſ. 13, ad 18.* Chriſtiana Religio, quarto, pagina 59. *vers. 15.* Robert *W*alvvin, in conſpectu generali fundamentalium, 8vo. part 2. pag. 176, Wilhel. Chappellus, octavo, 1653. Nicol. Byfield, 8vo, Richard Stock, Scripturæ ſcriptæ per inſpirationem divinam, quarto, pag. 29. 39. 1642. Wilh. *W*orshipp, D. Edvv, Bush, 8vo. Rich. Capellus, D. 8vo. 1652. Exerc. Matut. 4to, pag. 85. Weemſeus, pag. 1.

CAP. IV. vers, 2. Johann, Brinslei, Concionatorum & Auditorum Officium, 4to, 1631. Iohan. Abrenethy, de Conſcientiâ Stigmatiſata, 4to. *vers. 3. 4.* Iohann. Ramſey, Difficultas nuperorum temporum, quarto, 1656. *verſ. 5. 6, 7.* G. Burches, Baccal. Theol. *S. F.* quarto, 1641. *vers. 5. ad 16.* Iohan. Boys, fol. pag. 793. *W*ilhelm. Fenner, 8vo. p. 104. *vers. 7.* Sam. Hieron, *S. F.* fol. tom, 1. pag. 219. Bezaleel Burton, 8vo. Iohann. Barlovv, *S. F.* 4to. Bruno Riveſius, *S, F.* 4to. 1656. *verſ. 7. 8,* D. Iohann. Barvvick, *S. F.* 4to. 1660. Bezal. Burton, 8vo. Ephraim Udal, 4to. Domus luctus, fol. pag. 597. D. *W.* Sclater, *S. F.* quarto, *verſ. 8.* Thom. Hodges, 4to, 1656. Thom. VVatſon, 4to. *verſ. 10.* Richard Sibbs, fol. pag. 183. *vers, 11. part, prior.* *W*ilhelm. Brough, in diem Sancti Lucæ, 8vo. pag. 200. *part. poſter.* Idem ibidem, in diem Sancti Marci, pag. 143. *verſ. 13.* Richard Jameſius, quarto, Latinè 1625. *vers. 17. 18.* Richard

Sibbs,

Sibbs, folio, pag, 159. *vers. 22.* Nicolaus *L*ockier, 8vo. pag. 123.

CAPUT XVI.
de

Scriptoribus in Epiſtolas Pauli ad Titum & Philemonem.

IN totam ad Titum, Thom. Taylor, fol. 1659.

CAP. I. Vers. 5. VVilh. Sancroft, 4to, 1660. *vers. 12* Iohann. Doughtei, Anal.ſac. p. p. pag. 265. *verſ. 13.* Edvv. Chaloner, Credentium convictio, quarto p, 1. 1629. *vers, 15.* Anton. Burges, de Peccat. Orig. fol. p. 221 Rob. Rollock, Comment. 8o. Genev. 1602.

CAP. II. vers. 1. Henr. King, Epiſc. Ciceſtrienſis, cum viſitationem inſtitueret, 4to, *1663.* Daniel Bernhardi, concio ad clerum, de Obedientia erga Principes & Præfectos, *1587. vers, 2.* Iohann. VVallifius, Theol. Doct. & Profeſſor Geometriæ, Oxonienſis, concio de mente ſobria ſeriò commendata, Oxon. 8vo. *1657. vers, 7, 8.* VVilhelm. Covvper, Ep. fol. pag. *797. vers. 11.* Rich. Clerk, fol. pag, 87. *v, 11. 12.* Edvv. Philippus, 4to. pag. 406. *ad finem,* Iohann. Knevvſtubb, 4to, *verſ, 11. 12.* Chriſtophor. Goadus, quarto pag. 23. *v, 13.* Domus luctus, fol. p. 163. Thom. VVatſon, quarto pag. *574. v, 14.* Thom. Hooker, 4to, *vers, 14. part.* Ioh. Froſt, fol. pag. 205. *vers, 15. part.* Iohann. Dovvnus, 4to, *vers. ult.* Robert South, D. 4to, *1666.*

CAP. III. vers 1. 2. Sermo ad Sancti Pauli Crucem habitus, pag. 80. *1583. vers, 3.* Daniel Roger, 4to. *v, 4. ad 8.* Jac. Foreſter, 4to, pag. 28. *vers, 5.* Ioſ. Mede, 4to, pag, 262. VVilh. Lyford, quarto, *1648. v. 8.* Rob. VVolcomb, 8vo. p. 160. 1612. Iohan. Gore, quarto.

Epiſtola ad Philemonem interpretes nacta eſt, *W*ilhelmum

Atterſolum, fol. 1612, & 1618. Anglicè, Daniel Dyken, 4to. 1618 Wilhelmum Joneſium, D. fol. 1636. Anglicè omnia ejus opera uno volumine extant, folio, Londini 1612. 1618. aliiſque vicibus excuſa, *vers, 2.* Nathan. Hardej, quarto, *vers. 15.* Joh. Goodvvin, quarto, 1645.

CAPUT XVII.

Recenſus Interpretum Epiſtolæ ad Hebræos.

IN totam *W*ilhelm. Joneſius, folio, 1636. Thomas Luſhington, D. folio 1640. David Dikſon, octavo, 1635. 1654. Glaſcæ, Wilhel. Gouge, D. fol. 1657. *Lond.* Anglicè, Georg. Lavvſon, fol. 1662. Huc refer volumen ſic inſignitum: „Exercitations on the Epiſtle to the Hebrevvs, alſo concer„ning the Meſſiah, vvherein the Promiſes concerning him, „to be a Spiritual Redeemer of mankind, are explaned and „vindicated; His coming, and Accompliſhment of his vvork „according to the promiſes, ih proved and confirmed. The „Perſon, or vvho he is, is declared, the vvhole œconomy of „the Moſaical lavv, Rites, *W*orship, and ſacrifices, is expla„ned; And in all the doctrine of the Perſon, office and vvork „of the Meſſiah, is opened, the nature and Demerit of the firſt „Sin is unfolded, the opinions and traditions of the Antient „and modern jevvs are examined: their Objectios a gainſt the „Lord Chriſt and the Goſpel are anſvvered: te time of the „coming of the Meſſiah is ſtated: and the great fundamen„tal truths of the Goſpel vindicated, vvith an expoſition, and „Diſcourſes on te tvvo firſt Chapters of the ſaid Epiſtle to te „Hebrevvs, by Iohan Ovven„ D.D. tempore inteſtinarum turbarum Vice-Cancellar. Oxon. London fol. 1668.

In quinque priora capita & partem ſexti, Eduardus Deering, Cantianus, quarto, Anglicè Anno 1590. Londini, obiit 1576.

CAP. I. verſ. 1. Robert. Rollock Anayſi Logic. octavo, Genevæ, *1605.* Iohan. Weemſe, quarto, pag. 43. *verſ. 1. ad 12.* Boys, fol. pag. *587.* Foreſter, quarto, pag. *17. vers. 1. 2. 3.* Ep. Lancelot, folio pag, 53. Iohann. Trapp, octavo, 1641. Miles Smith, Epiſc. fol. *vers, 5.* Richard Clerk, fol. pag. 18. Iſaac Ambroſius, quarto, pag. 305. *verſ. 5.* Richard Clerk, folio, pag. 25. Rich. Stock, de Deo Patre, quarto, pag. 268. Item de Deo Filio, pag. 279. *verſ. 7.* Iohan. Trapp, fol. *N. T.* pag. 1067. *vers. 8.* Rich. Clerk, fol. pag. *35. vers. 8. 9.* Ioh. Smith, in Symb. folio, pag, 86. *verſ. 14.* Henr. Wilkinſon, quarto, decad. 3. pag, *37.* Iſaac Ambroſius, quarto, pag. 191. Wilh. Brough, Feſto Michaelis, octavo, pag. 195. Chriſtoph. *Love*, Tractatus de Angelis, quarto, *1657.*

CAP. II. vers. 3. Rich. Eadus, octavo, *verſ. 9.* Thom. Morus, quarto, *vers. 15.* Thom. Hodgeſius, in Meditatione de mortalitate, quarto, 1658. Domus luctus, folio pag. 33. Robertus Tatnal, Antidotum contra timorem mortis, 4to. *1665. vers. 16.* Ep. Lancelot, folio, pag. 1. *vers. 17.* Anton. Faringdon, fol. pag. 1. *verſ. 17. 18.* Wilhelm. Bridge, quarto, *vers. 18.* Iacob. Malton Chriſts temptation, the Saints Supportation, octavo, inter 20. ſermones.

CAP. III. verſ. 4. Chriſtoph. Cartvvright, octavo, pag. 60. *vers. 5. part.* Theophilus Taylor, quarto, 1629. *verſ. 7. ad 12.* Hugo Robertus, quarto, *vers. 8.* Henr. Leslei, 4to. *1628. verſ. 10.* Iohannes Meredith, quarto, 1664. *verſ. 12.* Thom. *Larkham*, Vita Dei, quarto, part. 1. Johann. Gregorius, quarto, pag. *163.* Iohann. Abrenethy, de incredulo corde, quarto pag. *65. verſ. 12.* Wilhelm. Nicholſon, Epiſ. in Symb. fol. *vers. 12. 13.* *Wilhelm.* Pemble. folio, pag. 563. *verſ. 13.* P. Bayn, quarto, *verſ. 14.* Hugo Robert, quarto, pag. 38, *verſ. 15.* Iohan. Abrenethy, de cordis duritie, 4to, pag. *81.* Iohan. Smith, quarto, *vers, 16.* Iohan. Meredith,

4to

4to, *verſ. 16. 17.* H. Robert, quarto, pag. 75. Idem *verſ. 18. 19* pag.

CAP. IV. verſ. 1. Rob. Cleaver, 4to. Jacob. Malton, amiſſio ſalvationis, & via hanc obtinendi, inter 20, Sermones, 8vo. *vers. 2.* Jo. Froſt, folio, pag. 121. 142. *verſ. 7.* Johan. Smith, tempus pœnitentiæ, 4to. p. 275. I. Uſher, 4to. pag, 18. Iohan. Buckeridge, Epiſc. 4to. 1618. *verſ, 9.* Richard Baxter, Sanctorum quies, 4to. 1662. Richard *Læi*, effigiatio Sabbathiſmi, 8vo. 1605. *verſ, 12.* Thom. Watſon, Anatomia Divina humani cordis, quarto, 1649. *verſ. 12. 13.* Thom. Jackſon fol. vol. 11. pag. 3783. *verſ. 18.* Petrus Guntherus, quarto, 1615. Matth. Nevvcomen, *S. J.* quarto, *1646.* Thom. Watſon, *S. I.* quarto, Anton. Burges, quarto, pag. 85. *verſ, 15.* Thom. Goodvvin, cor Chriſti in cœlis, erga peccatores in terris, quarto, *verſ. 16.* Iacobus Uſher, quarto, part. 2. pag, 361.

CAP. V. Iohann. Prideaux, de vocatione Miniſtrorum, Orat. pag. 386. Op. in quarto, Tiguri edit. *verſ. 7. 8. 9.* Edvv. Deering, octavo *verſ. 12.* Rob. *W*alvvin, de fundamentalibus, part. 1. pag. *1. vers. 13. 14,* Wilh. Lyford, quarto.

CAP, VI. verſ, 1. 2. R. Walvvin, l. c. part. 3. pag. 303. *verſ. 1. 2. 3.* Wilhelm. Pemble, fol. pag. 1. Henr. Hammond, quarto, pag. 25. *verſ. 2.* Chriſtoph, Cartvvright, octavo, pag. 430. I. Brinslei, quarto, *verſ. 4. 5. 6.* Wilhelm. Sclater, octavo. Exercitia matut. part. *2.* pag: 64. *verſ. 6.* Anton. Burges, fol. pag, 116. Rich. Stock, quarto. pag. 168. *v. 7. 8.* Thomas Adam, fol. pag, 1016, *verſ. 11.* Ep, Lancelvt, folio, vol. ultim. pag. 578. *vers. 13. ad 16.* Wilhelm. Carter, quarto *verſ. 16.* Roger Fenton, octavo, 1615. *verſ. 18.* Sanctorum Refugium Anonymi, octavo, 1640.

CAP. VII, vers. 8. J. Carter, quarto, *verſ. 13. ad finem*, Cartvvright, in Religione Chriſtiana, quarto, pag. 134. *v. 25,*

 Chriſt.

Digitized by Google

Chriſtoph. Cartvvright, octavo, pag. 97. *verſ. 26.* Henric. Hibbert, fol, pag. 1.

CAP IIX. verſ. 1.2. Thom. Jackſon, vol. 10. pag. 3152. *vers. 6.* Exercit. Matut. quarto, pag. 233. Thom, Criſpus, octavo, pag. 51. *vers, 14. ad 17.* Nathan. Homes, quarto, Exercitat. fol, pag. 65.

CAP. IX. verſ. 10. part. Thom. Fuller, ſermo de reformatione, quarto, 1643. *W*ilhelm. Dellus, quarto, 1646. *verſ. 10. 11. 12.* I. Penington, quarto, pag. 65. *vers. 11. ad 16.* Boys, fol. p. 272. *verſ, 12.* Ioh. Wall, quarto, pag. 51. *v. 13. 14.* D. Iohan. Sheldon, quarto, 1621. *vers. 24.* Iohan. Durant, octavo, *vers, 27.* Iohan. Kitchin, *S. F.* quarto, 1660. Thom. Longland, octavo, pag. 1. & 32, 1657. Wilhel. Shepheard, de quatuor Noviſſimis, quarto, 1649. *verſ. 27. part.* Epiſc, *L*ake, Richard Clerk, fol. pag. 551. Edvvard Kelletus, in Miſcellaneis, folio, pag, 1. 1638. Georg. Strode, Anatomia Mortalitatis, quarto, 1610. Jer. Burrough, quarto, pag. 107. Thom. Neesham, *S. F.* quarto, Thom. Bedford, *S. F.* quarto, Chriſtoph. Blackvvood, quarto. pag, 27. *vers, 27, 28.* Wilhelm. Sclater, *S, F.* quarto. Wilh. Leigh, quarto, Chriſt. Love, quarto, *vers. 28.* Bartholomæus Chamberlaine, 8vo. 1581.

CAP. X. Richard Stuart, octavo, pag. 109. *verſ, 10. ad 16.* Chriſtoph. Goadus, quarto, pag. 104. *verſ, 12.* Thomas Jackſon, vol. 11. pag, 1. Ioh. Levvis, quarto, 1624. Ioh. Smith, in Symb. fol, pag. 380. *verſ. 19. ad 25.* Iohann. Hudſon, octavo, 1589. *verſ, 24. 25.* Idem folio, pag, 601. Gaſper Maynus, quarto, *verſ. 25.* Rob. Abbot, Vicarius Cranebrucenſis in Cantio, a triall of our churchforſakers, id eſt, Examen abnegantium noſtram Eccleſiam, contra Brovvniſtas, octavo, 1639. *verſ. 26. ad 31.* Sebaſt. Benefield, quarto, *verſ. 26.* Johann. Meredith, de Blaſphemo in Spiritum Sanctum

Digitized by Google

ctum peccato, quarto, Ioh. Deniſon, de eodem themate, quarto & 8vo. 1611. *verſ. 34.* Sam. Clerk, quarto, 1655. *vers. 39. P.* Bayn, quarto,

CAP. XI. In totum Wilhelm. Perkins, fol; vol. 3. Sam. Bird, octavo, 1598. *verſ, 1.* Richard Baxter, quarto, Petrus Finkius, quarto, 1659. Domus luctus, fol. pag, 367, Jerem. Burrough, quarto pag. 63. *vers, 4.* Thom. Reeve, D. Mortuus ſermocinans, ſive inclyta memoria, Regis Caroli I. ſermone peculiari celebrata, quarto, 1661. Barten Holiday, quarto, *vers, 5.* Johann. Pearſon, D. quarto, 1664. *verſ. 6.* Wilhelm. Hayvvood, quarto, pag, 17. Rob. Johnſon, de fidei neceſsitate, quarto, 1624. Rich. Stock, de divinâ cognitione, quarto, pag. 50. Iohann. Preſton, quarto, pag, 1. Ep, Lancelot, introductione ad Decalogum, folio, pag. 15. Elnathan. Parræus octavo, 1629. Chriſtoph. Cartvvright, in Symb. octavo, pag. 1. *verſ, 7.* Jerem. Dyke, quarto, Tho. Gataker, quarto, Obad, Sedgevvicius, *S. I* quarto, Chriſt. Shute, octavo, 1577. *verſ, 13.* Richard Sibbs, quarto, pag. 195. Edm. Calamy, *S. F.* quarto, Henr. Horneus, *S. F.* quarto, *v. 16,* Ralph. Robinſon, quarto, *vers, 17.* Nathanael Hardej, *S. F.* Domus luctus, folio, pag. 1. *verſ. 24.* Jerem. Burrough, octavo, *verſ. 25. 26.* Idem quarto, *vers 26.* Iohann. Wingh, Sanctorum Quæſtus, quarto, 1624. *verſ, 28.* Wilhelm. Fenner, octavo, *vers. 30.* D. Richard. Sibbs, quarto, pag. 59. Thom. *W*ilſon, *S. J.* quarto 1643. *vers. 32. ad 36.* Johannes Maudet, quarto, 1649. Wilhelm. Fridge, quarto, pag. 1. & 35. *verſ. 35.* Johann. Donnus, folio, tom. 1. pagin. 213. Doughtej Anal; ſac. p. poſt. pag. 267. *vers. 38.* Wilhelmus Jenkins, quarto, pag. 1. Sam. Fayreclough, *S. F.* 4to. 1654.

CAP. XII. vers. 1. Wilhelm. Perkins, fol. tom. 3 pag. 399. Johan. Fosbrook, Chriſtiani curriculum, 4to. 1633. *vers. 1.* Ant. Burges, de Pecc. Orin. fol. pag. 96. Thom.

Digitized by Google

Barton, quarto, 1643. Collectio ſermonum valedict. 8vo, *verſ. 1. part. ult.* Johann. Brinslei, octavo *verſ. 1. 2, part.* Iohan. Atkins Chriſtiani curriculum, quarto, 1624. *vers. 2.* Ep. Lancelot, fol. pag. 365. Chriſtoph. Cartvvright, 8vo. pag. 270. Ralph. Robinſon, octavo, part. 2. pag. 181. Iſaac Ambroſius, quarto, 1658. *verſ. 3.* Rob. Sanderſon, D. fol. pag. 31. *verſ. 4.* Iohann. Leech, de cohorte militari, octavo 1619. *vers. 6.* Benjamin Hinton, octavo, pag. 94. Rich. Gardiner, D. octavo, pag. 177. *verſ. 10.* Domus luctus, fol. pag, 543. *verſ. 11.* Henr. Bagshavv, quarto, 1667, *vers, 11. 12.* Georgius Hugheſius, 1644. *vers. 14.* D. Walter Curleus, quarto, 1622. Iohann. Gaudenus, quarto, Thom. Taylor, folio, pag, 418. Thomas Brook, quarto, 1662. Exercitia Matut. quarto, pag. 454. Thom. Edvvard, 8. *1658.* Willh. Strong, quarto, pag. 31. *vers, 16, 17.* Thom. Hopkins, 4to, 1623. Georg. Gifford, 8vo. 1597. *verſ. 18. ad finem,* Chriſt. Gead, quarto, pag. 185. *vers, 18. 19, 20.* Walter Cradock, quarto, pag. 188. *verſ. 22.* Thom. Brook, quarto, *verſ. 22, ad 25.* Thom. Adam, fol. pag. *515. vers. 23.* Franciſc. Fulvvood, D. in generali conventu, 4to, 1667. *verſ. 24.* Iohan. Gregorius, quarto, pagin. *118. verſ. 28. 29.* Ierem. Taylor, fol. pag. 83. *vers, 29.* Ioſias Banyer, octavo, 1666.

CAP. XIII. vers, 1. Edvvin. Sandys, quarto, pag. 277, *vers. 3.* Carolus Fitz Geoffrey, quarto, 1637. *vers. 4.* Rich. Clerk. fol. pag. 517. Dan. Roger, quarto, Daniel Cavvdrey, 12. pag. 91. 1657. Thom. Mouus, de fornicatione condemnata, quarto, 1667. *vers, 4. part.* Rich. Cookus, 4to. 1629. *vers. 5.* Robert Harris, fol. pag. 599. Dan. Roger, honor Matrimonii &c, p. 1. & 327. 1650. Edvvard Reyner, concionator Lincolnienſis, octavo, 1657. *vers. 6.* Iohann. Bukeridge, Ep. *S. F.* quarto, 1626. Richard Cook, Lodix pura, ſive monitio contra fornicatores, *vers. 8.* Edvvard Laneus,

Laneus. look unto Ieſus, id eſt, adſpice Ieſum, quarto 1663. Thom. Adam, fol. pag. *850. vers. 9.* Anton. Burges, folio, pag. 309. Johan. Brinslej octavo, *vers 10.* Iohan. Prideaux, de Miſſæ Sacrificio, lectio, 16. pag. 218. 4to. Doughtei, An. ſac. p. poſt. p. 270. *verſ. 12.* ibidem, pag. 273. *vers. 13.* R. Sibbs, quarto, pag. 145. *vers. 14. part.* Edvvardus Boteler, *S. F.* octavo, 1664. *vers. 14.* Edvv. Sparkes, *S. F.* 8vo. *v. 15.* Thom. Lanei, Epiſcop. Electus *Lincolnienſis*, quarto, 1663. Chriſtoph. Goad, quarto, pag. 120. *verſ. 16.* Johan. Elienſis, fol. in fine ſermonium Epiſcopi Androſij, 1661. Thom. Weſtfield, Ep. quarto, Iohann. Pricæus, octavo *vers. 17.* Ioh. Stilemann, ſermo peculiaris, quarto, 1663. Wilhelm. Nicholſon, Ep. in *Symb.* fol. Richard Greenham, de miſericordia erga pauperes, folio, pag. 777. Wilhelm. Morice, Eqv. de Euchariſtia, fol. pag. 676, Wilhelm. Strong, 4to. pag. 109. Iohann. Feathly, quarto, Franciſcus Holyokeus, quarto, 1613. *verſ. 18.* Sam Ward, Balſamum de Gilead, pro ſanandis Conſcientiis, octavo, p. 315. Robert Harris, quomodo quis bonam conſcientiam habere, retinere, & uſurpare poſſit, quarto & fol. 1632. *vers. 18.* Franciſcus Whiddon, in Topaſio, ſive cimelio cordis, octavo, 1656. *vers. 20.* Ralph. Brovvnrig, Ep. fol, pag. 142. Ralph. Robinſon, octavo pag. 242. & quarto, pag. 156, *vers. 20. 21.* Ep. Lancelot, fol. pag. 577. *verſ. 25.* Sam. Harſnet, octavo

CAPUT XIIX.
de
Exegetis Epiſtolæ Sancti Jacobi.

IN totam, Richardus Turnebullus, octavo 1591. & quarto, 1629. D. Iohan. Mayer, quarto *1629.* Thom. Manton, (Vir in Vinea Domini laborioſiſſimus & fideliſſimus, Henrico Wilkinſono in Tract. lat. de libro arbitrio, pag. 118.) quarto, 1657.

1657. David Dixon, fol. pag. 278. Anno 1659.

CAP. I, In Totum, Wilhelm. Eſtius, octavo, anno 1616. Thomæ Tuckij Dilucidatio ſive index fidei, Londini, quarto 1618. *verſ. 1.* Edvvard Sparkes, octavo, pag. 461. *vers. 1. ad 6.* Thom. Goodvvin, de Patientia, octavo, 1666. *vers. 1. ad 14.* Boys, fol. pag. 608 *verſ. 2.* Iohann. Dovvnham, in certamine Chriſtiano, part. 3. quarto, & fol. *v. 4.* Wilhel. Geoffrey, octavo, 1627. Domus luctus, fol. pag. 47. *v. 6.* Exerc. Matut. quarto, part. 2. pag. 634. *v. 8.* Doughtej, Anal. S. p. poſt. octavo, pagin. 276. *vers. 9. 10.* Philippus Joneſius, octavo, 1588. *v. 12.* Richard Head, Sanctorum hæreditas, quarto, 1647. Nathan. Hardei, *S. F.* quarto, Ep. Lake, fol. pag. 108. Richard Holdſvvorth, D. quarto, pag. 185. Richr. Sanderſon, in caſibus, octavo, p. 105. *vers. 14.* Rich. Capellus, de tentationibus, earum natura, difficultate & remedio, octavo, 1658. Ant. Burges, de Peccat. Orig. fol. pag. 455. *v. 15.* B, Carrier, D. quarto, 1606. *verſ. 16.* Anton. White, error rejectus, ſermo peculiaris, quarto, pag. 31. 1628. *vers. 16. 17.* Ep. Lancelot, fol. pag, 491. *verſ, 17. ad 22.* Boys, fol. p. 317, *vers. 17. part.* Benjamin Brunning, Sapientia optima, *1660. vers. 17. ad finem,* Foreſter, quarto, p. 141. 146. *verſ. 18.* Henr. Leſlej, quarto, Edvvard. Tharpe, 4to. 1655. Johan. Robinſon, octavo, 1657. Franciſcus Warham, octavo, 1658. *v. 22.* Ralph. Brovvnrig, Ep. vol. 2, fol. p. 1. *verſ, 22. ad finem.* Boys, fol. pag, 324. *verſ. 24.* Wilhelm. Bridge, quarto, pag, 51. in quatuor Sermon. *v. 25.* Henricus Hibbert, fol, pag. 129. *vers. 27.* Robert Abbot, quarto, *1623.* Anton. Faringdon, fol. part. 2. pag. 1. & vol. 2. pag. 26, *1663.*

CAP. II In totum, Thomæ Tuckii Dilucidatio, quarto, *vers. 4.* Robert Abbot, quarto, 1623. *v. 8.* Joh. *W*eemſe, quarto, pag. 1 Ioh. Doughtej, Anal. ſac. part. poſt. octavo, pag. 279. *vers, 12,* D. Donn, fol. vol. ult. pag. 28. 241 Thom. Gil-

Gilbertus, octavo, 1657. Domus luctus, fol. pag. 323. v. 15. Thom. Goodvvin, quarto, vers, 14. ad 27. Georg. Giffard, octavo, pag, 185. vers, 15. Johan. Doughtej, Anal. ſac. ut ſupra, pag, 281. verſ. 18. Rich. Clerk, folio, p. 438. verſ. 19. Miles Moſſius, D. quarto, 1614. Petrus Baron, octavo, pag, 437. 1560, verſ, 20, 21. Edvv. Philippus, quarto, pag, 423. vers, 23. Jerem. Dyke, Viri candidi honor, octavo, 1639. vers. 24. Jerem, Taylor, Ep. octavo, 1663. verſ. 25, 26. Edvv. Philipp. quarto, pag, 441. verſ. 26. A. Burges, fol, p. 167.

CAP, III. verſ. 1. ad 13. Georg. Giffard, octavo, pag. 123. verſ. 2. Joſ, Svvaffield, octavo, 1661. vers. 2. part. Petrus Baleſius, infirmitates ad conformitat.m inducentes, quarto, 1650. verſ. 5, ad 8. Georg. Webb, octavo, 1613. verſ. 8. Thom. Adam, folio, pag, 143. Johan. Abrenethy, lingua virulenta, quarto, pag. 463. verſ. 17. Nathan. Hardei, 4to, Benjamin Brunning, quarto,

CAP. IV. vers. 1, ad 4, J, Dod, quarto, verſ, 1. ad 6. Chriſtoph. Goad, quarto, pag. 151. v. 6. Iohann. Abrenethy, quarto, pag, 392. v, 7. Richard Alleſtrie, D quarto, 1667. Benjam. Hinton, quarto pag, 82. Iohan. Smith, quarto, p. 455. Thomas Broad, octavo, Iohann, Preſton; octavo, verſ. 7. part. Wilhelm. Gouge, quarto, pag, 167. v, 8. Joſ. Hall, Ep. quarto, pag, 84. I. Caryl, part. prima, S. J. 4to, 1646. Rich. Vines, part. ult. S, J. quarto, verſ. 8. 9. 10. Ep. Sandys, quarto, p. 107. verſ, 9. part. Sam. Hieron, folio, tom. 1. p. 429. Sebaſtian. Benefield, quarto, 1609. verſ. 12. Richard Sanderſon, in caſibus, lect. 4. octavo, p. 105. Prælect, lat. quarto, p. 110. v. 13. Emanuel Bournius, quarto, 1620. verſ. 13. 14, Johan. Gregorius, quarto, pag, 100. vers. 14. Domus luctus, fol, p. 291. Iohan. Ley, quarto, 1644.

CAP. V. vers, 1. ad 5. Thom. Carevv, octavo, vers, 2. Wilhelm. Bridge, quarto, v. 5. Iohan. Abrenethy, exceſſus

Digitized by Google

intemperantiæ, quarto, p. 245. *v. 7.* Edvv. Gee, quarto, 1620, *verſ, 7, 8.* Henr. Penington, quarto, pag. 125. *verſ. 9.* Rich. Peck, quarto, *Wilhelm. Durham*, quarto, *v. 13.* Dr. Peterſon, quarto, 1642. Simon Ford, octavo, *v. 16.* Boys, in Relictis, quarto, pag. *272.* 1631. *Wilhel. Cromton*, 8vo. *v. 17.* Thom. Caſeus, octavo, *verſ. 17. 18.* Iohann. Gore, quarto, 1638.

CAP. VI. vers. 4. Iohann. Abrenethy, 4to. p. *362.*

CAPUT XIX.
de
Scriptoribus in Priorem Epiſtolam Petri.

IN utramque Petri extat explicatio analytica Guilielmi Ameſij Amſtelodami, anno 1635. in 12. In totam, Wilhel. Dixon, fol. pag, 287. 1659. Georg, Alley, Epiſcopus, fol. 1560. Iohan. Rogerus, folio, 1660. Mr. Nesbitius, octavo 1637. In tria priora capita, Nicol. Byfield, fol. 1637.

CAP. I. vers. 2. Thom. Watſon, quarto p. 511. *vers 3.* Johann. Forbeſius, octavo, 1618. *v. 3. 4.* Ep, Lancelot, fol, pag. *493. v. 4.* Thom, Brook, octavo, 1657. *v. 8.* D. Gervaſius Niddius, octavo, pag. 59. *1636. vers. 9.* Chriſtophor. Ielingerus, in botro, octavo, *1664. v. 9. ad 13.* Walter Cradock, quarto, pag. 201. *vers. 12,* Rich. Holdſvvorth, quarto, pag, *489. vers. 13.* Georg. Eſtey, quarto, pag, 147. *vers. 15.* A. Burges folio, p. 659. *v. 16.* Iohannes Archboldus, pulchritudo ſanctitatis, quarto, 1615. *vers. 17.* Ioſ. Hall, Epiſc. p. 192. Paul. Bayn, quarto, Ioh. Donn, fol, vol. 1. p. 384. *vers. 17. 18.* Joh. Smith, in Symb. folio, p, *145. vers. 19. part* D, Robert. Ieniſon, octavo, *1636. v. 19. part.* Thom. Caſeus, octavo, *1655. v. 22.* Thom. Watſon, quarto, p. *616. vers 24.* Gervaſius Nidd. D. p, 87.

CAP II. vers, 2. Henr. Smith, food for nevvborn Babes,

bes, hoc eſt alimentum pro recens-natis infantibus, quarto, p. 452. Thom. Baker, *vers, 3. ad 6.* Mr. Ingmethorp, *v. 4. 5.* Georg. Maſterſon, Domus ſpiritualis, ſecundum fundationem, materialia, miniſtros, & diſciplinam conſiderata. octavo *1661. v. 5.* Iohann. Boys, fol. pag. 973. *v. 6.* Ralph. Robinſon, octavo, part. 1. p. 385, & quarto, pap. 244. 250. 268. 275. *vers. 7.* Rich. Eades, 8vo. Jac. Maltoni, concio de pretioſitate Chriſti, inter 20 octavo, *1669.* Londini, *vers. 11.* Wilh. Sclater, quarto, Hugo Robertus *verſ, 11. 12.* Iohan. Randal, quarto, 1640. *verſ. 11. ad 18.* Boys, fol. pag. 311. *verſ. 13. 14.* Harim White, octavo, 1610. Iohann. Dunſter, octavo, *vers, 13. 17.* Robert Gomerſal, quarto, 1634. *v. 16.* Robert Sanderſon, folio, pag. 364. Thom. Hall, pulchritudo ſanctitatis, octavo, 1653. *vers, 17.* Ep. Griffith William, quatuor præcipua Chriſtiani hominis officia, fol, pag. 117. Ioh. Winter, ſerm. pecul. quarto, 1662. Edm. Harris, 8vo. 1590. Richard Clerk, fol. p. 219. Richard Sanderſon, fol. pag. 43. Carolus Pynner, octavo, pagin, 1.41. Ioh. Monlaſſius, quarto, pag. 126. *verſ. 19, ad finem,* Boys, folio, p. 305. Foreſter, quarto, *vers. 21.* Ioh. Prideaux, de Chriſti ſatisfactione, fol. p. 294. *verſ. 14. part.* Rich. Clerk. fol. Ep. Lancelot, vol. ult. in Geneſin, fol. pag. 644. *vers. 25* Nicolaus Drayton, quarto, 1641, Epiſcop. Benjamin Laney, quarto, *1662.*

CAP. III. verſ. 1, ad 10. Nic. Byfield, fol. *vers 2. part.* Jac. Harvvood, pag. 76. quarto, *vers, 3.* Iohann. Weemſe, quarto, pag. 355. *vers, 34.* Martinus Dayus, octavo, 1621. Thom. Carevv, octavo, *verſ. 7.* Philippus Goodvvin, Religio Familiæ porrò excitata, octavo, pag. 407. 1655. Ioh. Weemſe, quarto, pag. 20, Domus luctus, fol. pag, 377. *verſ. 8.* Thom. Tvveetej, quarto, *verſ. 8. ad 10.* Foreſter, pag. 295. *vers. 8. ad 16.* Boys, fol. pag. 397. *v. 15.* Wilh.

Morice de Euchariſtiâ, fol. pag. 676. *verſ. 18.* Wilhel. Gay, octavo pag. 84. *verſ. 19.* Ambroſius Stavelej, ſermo de pædobaptiſmo, quarto 1655. *vers. 21.* Richard. Sibbs, quarto, pag. 169. Steph. Marshall, quarto, *vers. 21. 22.* *W*ilhelm. Hubbackus. *verſ. 22.* Barten Holiday, quarto,

CAP. IV. vers. 2. 3. 4. D. Dan. Feathly, quarto, 1660. *vers, 3.* Rich. Clerck, fol. 479. *vers. 4.* Nathan, Canon, octavo, pag. 1. *verſ. 5.* Iohann. Smith, in Symb. fol, pag. 385. *vers, 7, 8.* Ep. Sandys, quarto, pag. 344. Robert Abbot, quarto, 1623. *verſ. 7.* Radford Maverick, S. Petri Symbolum, octavo, *verſ. 7. ad 13.* Foreſter, quarto, pag. 195. *verſ. 8.* VVilhelm. Clerk, innocens feſtum amoris, quarto, 1656. *vers. 8. ad 13,* Boys, folio, pag. 351. *verſ. 11.* Ep. J. Juellus, octavo, Henr. Wilkinſoni, D, conc. Miniſtri munus, 8vo. pag. 65. confer ejuſdem Oracula Dei, pag, 101. *v. 12* Franc. Dillingham, octavo, *verſ. 12. ad finem.* Oliver Pigge, octavo, 1582, *verſ, 17.* Iohann. Yateſius, Sanctorum perpesſiones, 12. 1631. Richard Sibbs, fol, pag. 213. 227. *vers, 18.* Idem, pag. 239, P. Bayn, quarto, *vers, 19.* Thom. Adam, fol, p. 908. D. Sibbs, fol, pag. 347. 259.

CAP. V. verſ. 2. *I*ohann. Eeatniff, octavo, 1590, Rob. Benefield, concio ad Clerum, quarto, 1629, *verſ, 2. 3. 4.* D. Dan. Feathly, fol. pag, 133. *verſ. 3. 4. 5.* Dr, Tyer, the Charge of Clergy, id eſt, Mnnus Clericorum, octavo, 1602. idem, in corona Chriſtianorum, *v. 5.* Iohann, Abrenethy, Tympanites Superbiæ, quarto, pag, 392. Henr. Smith. honor humilitatis, quarto, pag, 223, Miles Smith, Ep. fol, pag, 165, Thomas Beacon, folio, pag, 101, *vers, 5. ad 12.* Boys, fol. pag, 383, Foreſter, quarto, pag, 187, *vers, 6,* A. Faringdon, vol. 2. fol, in 2. ſermon. Johan. Prideaux, 4to, Richard Gardiner, quarto, *I*ohan. *W*all, octavo, Robert Lovelius, the highvvay to honour, id eſt, alta via ad honorem,

rem, quarto, 1627. *vers, 7.* Iohann. Pelling, quarto, 1627. *vers, 8.* Iohan. Foſbrook, the vvar and conflict betvveen man and Devil, hæc eſt, Conflictus hominis cum Diabolo, Sermo peculiaris, quarto, 1633. *vers. 8. 9.* Robert. VVolcomb, octavo, pag, 114. Georg. Giffard, octavo, pag. 33. *vers. 10.* Anton. Furges, fol, pag. 664. *W*ilhelm. Bridge, quarto, pag. 425. *vers. 14.* Ioſeph Cooper, Tractat. The Dead, vvitneſs yet ſpeaking to living friends, &c. ſive Mortuus teſtis vivos amicos alloquens, octo ſermonibus abſolutus, octavo, 1663.

CAPUT XX.
de
Interpretibus poſterioris Epiſtolæ Petri.

IN totam, Thom. Adam, fol. 1633. D. Archibald Sympſonius, quarto, 1632. Willhelm. Dixon, folio, pag. 298. 1659. Johan. Hall, Prophetia Petri de ultimis diebus, 4to. pag. 1. 1611. confer Notas Edvvardi Pockockij Latinas, quarto, Lugduni Batavorum 1630.

CAP. I. In totum, Stephanus Deniſon, quarto, 1622. *vers, 1.* Jerem. Burrough, quarto, pag. 1. *v. 1, ad 11.* Georg. Giffard, octavo, pag. 110. *verſ. 3.* Richard. Sibbs, fol, pag. 301. *verſ, 4. ad 8.* Epiſc. Lancelot, vol. ult. in Geneſin, fol, pag. 614. ſeq. *vers. 5.* *W*eemſe, Obſervat. Moral. quarto, pag. 126. *verſ. 5. ad 8.* Cornelius Burges, Catena gratiæ, octavo, 1635. *verſ. 9.* Iohann. Tombi, 2. Sermones, 4to, 1643. Epiſc. Lancelot, ubi prius, pag. 344. *vers 10.* Ioſ. Hall, Ep. quarto, pag. 265. D. Georg. Meriton, the Chriſtian mans aſſuring houſe, id eſt, Domus ſecura hominis Chriſtiani, quarto, 1614. Rich. Crackenthorp, D. de Prædeſtinatione, quarto, 1623. Richard Bernhard, octavo 1609. Nathan. Culvervvell, Tractatus de ſecuritate, octavo, 1654.

Digitized by Google

& quarto, pag. 97. *1661.* Ant. Burges, fol. pag. 670. Tho. Fuller, de ſecuritate, quarto, 1648. *verſ. 10.* Franciſc. Taylor, octavo, pag, 157. Chriſtoph. Love, quarto. *v. 12.* Ant. Burges, de Pecc, Orig. fol. pag. 247. *verſ. 16.* Joh. Abrenethy, quarto, pag. 54. *verſ. 19.* Wilh. Bridge, quarto. pag. 1. *verſ. 20.* Ant. Burges, fol, pag. 187. *vers, 21.* Benjamin Hinton, fol. pag. 116. Iohann. *W*eemſe, quarto. pag. 65.

CAP. II. vers. 1. Joſeph. Mede, quarto. part. 3. pag. 1. Richard Vineſius, *S. J.* quarto. *vers, 1. 2. 3.* Thom. Barneſius, quarto, 1593. *v. 2,* Thom. H dges, *S. J.* quarto, *1647. verſ. 3. ad 12.* Thom. Cartvvright, Religio Chriſtiana, 4to. pag. 253. *vers 4.* Joſ. Mede, folio, pag. 10. *1664. verſ. 9.* Iohann. Abrenethy, quarto, pag. 59. Nathan, Colt, 8vo. 1617. Johan. Tombus, quarto, *verſ. 14.* Iohann. Weemſe, quarto, pag. 147. *verſ. 16.* Johann. Abrenethy. Madneſs of Mind, ſive de fatuitate mentis, quarto, pag. 44. *verſ. 20.* A. Burges, fol. pag. 187. *verſ. 22.* Wilhelm. Brough, octavo, pag. 389,

CAP. III. In totum, Joſ. Mede, quarto, 1650. *vers. 7.* Weemſe, Obſervat. Natural. quarto, pagin. *32. v. 10.* Ioh. Doughtei, Analector. part. poſt. octavo, pag. 284. *verſ, 10. ad 15.* Nathanael Homeſius, exercitatione ſecundâ, fol. p. *11. verſ. 11.* D. Henr. Wilkinſon, quarto, Decade 2. ſerm. p. 65. *vers, 13.* Johann. Prideaux, quarto, Ioh. Donn, *S. F.* octavo, Nathan. Homes, quarto, Michael Thomas, *S. F.* quarto, Thom. Baker, octavo, Iohann. Smith, in Symbolum Apoſtolicum, fol, pag. 412. *Verſ. 16,* Ioh. Haleſius, quarto, *vers. 17. 18.* Iohann. Barlovv, folio, 1632, *vers. 8.* Richard Lee, Ver ſpirituale, quarto, 1625. Jerem. Taylor, fol. pag. 172. Nehem. Barnetus, 8. 1646. Riceus Alyſon, 8vo. Ioh. Smith, the encreaſe, of Repentance, hoc eſt, de Incremento pœnitentiæ, 4to. pag. 378,

CAP.

CAPUT XXI.

de

Scriptoribus in Epiſtolas Johannis & Judæ.

IN primam Iohannis plenè extat, David Dixon, fol. pag. 504. Wilhelm. Tindallus, Martyr, fol. 1573. Anonymus, in octavo, 1538. Iohann. Cottonus, fol. 1658.

CAP. I. In totum, Nathan. Hardei, quarto, *verſ. 1. ad finem,* Boys, fol. pag, 604. Iſaac Penington, pag. 24. *v. 3.* Iohann. Smith, in Symbol. folio pag. 597, Edvvard May, communio Sanctorum, quarto, 1631. Iohann. Bentham, quarto, 1636. Chriſtoph. Cartvvright, quarto, pag. 412. D. Iohann. Ovven, quarto, 1658. Ralph. Brovvnrig, Epiſcop. vol. 2. fol. *vers, 3. 4,* Wilhelm. Cradock, *S. I.* quarto, *v, 4.* Iohann. Gregorius, quarto, pag. 108, Iohann. Penington, quarto. 1656. *verſ. 5.* Thom. Drant, Laterna divina, 4to. 1637. Joſ. Hall, Ep. quarto, pag. 13. *Vers. 5. 6. 10.* Wilh. Nicholſon, Ep. Cloceſtrenſis nuperrimè, in Symb. folio, *v, 7.* Matth. Griffith, D. Doctor Catholicus, ejuſque Spirituale catholicum, quarto, 1662. *vers. 8.* Rob. Gell, fol. pag. 787. *v. 9.* Thom. Hotchkis, Exercitatio de condonatione peccati, 12. 1655. Ludovicus Thomas, ſermone ſextò, octavo, 1619. D. Anton. Sparrovvius, de confeſſione peccati & poteſtate abſolutionis, quarto, 1637.

CAP. II. verſ, 1. 2. Nathan. Hardei, quarto, *vers. 2.* Iohann. Tillinghaſt, octavo, pag, 261, *vers, 3.* Joſ. Mede, folio, Ant. Burges, fol. pag, 61, *vers, 3. ad 6.* Thom. Ingmethorp, quarto, *vers. 3. 4.* Ralph. Cudvvorth, 4to, 1647. *vers, 6.* VVilhelm. Fenner, octavo: pag. 107. Ralph. Robinſon, octavo, pag. 1. *vers, 15.* Thom. Fuller, quarto, pag. 116, Iohann. Dovvnham, part. 2. certam. Chriſtiani, *vers. 16.* Iohan. Trapp, in fine, N. T. fol. pag. 1060. *vers. 18.* Humfr. Ellіſius,

Elliſius, in 2. Sermon, quarto, 1647. Thomas Thompſon, Antichriſtus accuſatus, quarto, 1618. Iohann. Donn, octavo *vers, 20.* Dr. Tycr, 8vo. pag, 67.

CAP. III. vers, 1. Sam. Hieron, fol. tom. 1. pag, 349. Ferguſius Storej, octavo, *1661. vers. 1. 2. 3.* Thom. Stoughton, Chriſt. Hook, octavo, 1603. *verſ. 2.* D. Georg. Ruſt. in funeratione Epiſcopi Taylori, quarto, *1668. verſ. 2. 3.* Thom. White, *S. F.* octavo, 1580. Obad. Sedgevvicius, Conſilium Chriſti langueſcenti Sardenſium Eccleſiæ ſuppeditatum, *8vo.* 1640. *vers, 3.* D. Henr. Hammond, folio, pag, 265. 279. Jerem. Burrough, quarto, pag. 95. *vers. 8.* Ralph. Brovvnrig, Epiſc. folio, pag, 161. *vers, 9.* Thom, Nevvhous, de regeneratorum ſtatu, octavo, pag. 46. Johan. Sympſon, 8vo. pag. 227. *verſ. 9. 10.* Edvv. Philippus, quarto, pag. 451. A. Burges, fol. pag. 72, *verſ. 10.* Sam. Hieron, fol. tom. 2. pag. 313. *verſ. 11.* *W*ilhelm. Gearing, Tractatus de Philadelphia, octavo, 1670. *verſ. 13.* Gervaſius Niddius, octavo, pagin. 1. *verſ, 13. ad finem.* Boys, pag. 375. Foreſter, quarto, pag. 182. *verſ, 18.* Thom. Beacon, pag. 122. Ant. Burges, fol. pagin. 96. *verſ. 18. ad 22.* Thom, Hill, quarto, *verſ. 20. 21.* Arthur Lake, Ep. fol. pag. 176. *verſ. 22.* Wilhelm. Brough, contra defectionem a bono, &c. octavo, pag. 389.

CAP. IV. Sydrach Sympſon, quarto, pag. 411. Iohan. Ramſey, Examen ſpirituum, quarto, pag. 51. Henr. Smith, quarto, pag. 63. Richard Bancroft, Ep. octavo, 1588. A. Burges, fol. pag, 90. *I. W.* quarto, pag. 63. 1641. *vers. 1, 2. 3.* Edvvardus Boughenins, quarto, 1655. *vers, 7. ad 21.* Boys, folio, pag, 363. Foreſter, quarto, pag. 177. *verſ. 8.* Thom. Larkham, quarto, part. 2. p, 153. Richard Stock, de Amore Dei, quarto, 155. *vers, 10. part.* Idem Larkham, l. c. *verſ, 10* Ralph. Brovvnrig, Epiſc. fol. pag. 167. *vers, 10. 11.* Ludovic. Thomas, octavo, 1600. *verſ, 18.* A. Burges, fol, pag. 90. *verſ.*

verſ.19. Iohann. Ludovicus, ignis cœleſtis, octavo, 1620. Griffith· Williamus, Ep. Summa cauſa propter quam Deum amare debemus, folio, part. 2. pagin. 33. Iohann. Hevvit, Dei & hominis mutua amplexatio, octavo, Sam. Morus, 8vo.

CAP. V. verſ. 1. Collectio ſermonum valedictor. 8vo. 1662. *verſ. 2.* Ralph. Brovvnrig, Ep. folio, vol. 2. pag. 461. Thom. Watſon, in appendice Beatitudinum, quarto, p. 402. *v. 4. ad 13.* Boys, fol. p. 199. *v. 5. 6,* Ep. Lancelot, fol. pag. 735. *verſ. 7.* Nobile iſtud Scripturæ Oraculum, quod ternarium Perſonarum in Divinitate numerum, earumdemque æqualem eſſentiam, ſive ὁμοούσιαν adverſus Antitrinitarios, Arianos videlicet, Photinianos, alioſque hujus familiæ lucumones ſolidè adſtruit, quo fato iniquo admodum, in nobiliſſimo THECLÆ Manuſcripto ſit omiſſum, doctiſſimi homines dudum anxiè diſquiſiverunt, veluti poſt alios inſignis Dn. Thomas Hyde, Protebibliothecarius Bodlejanus Oxoniæ, amicus honorandus, cum codicem laudatum juxta cum aliis Cimeliis melioris eruditionis mihi monſtraret, familiariter referebat. Quod obiter hic, quandoquidem paucis rariſſima iſthæc antiquitatis ſacræ monumenta videre contingit, commemorandum eſſe cenſui. Conſuli interim de loco dicto poſſunt, Edvvard Sparkes, octavo, pag. 332. 1663. J. Prideaux, de SS. Trinitate, lect. fol. pag. 261. 1648. & edit. noviſs. in quarto, pag. 232. Oper. Wilhelm. Nicholſon, Ep. in Symb. fol. Johann. Dayus, quarto, pag. 39. Religio Chriſtiana, quarto, pag. 9. Chriſtoph. Cartvvright, 8vo. pag. 38. Nicol. Byfield. in Symb. quarto, pag. 536. Exercitia Matut. *verſ. 7. ad 14.* Georg. Giffard, octavo, *v. 7. 8.* Johan. Donn, folio, tom. 2. pag. 39. *vers. 10.* Richard Baxter, octavo, pag. 77. *verſ. 12. part. prior.* Edvv. Reynold, quarto, pag. 379. *verſ. 12.* Iohann. Preſton ſermo de ſpirituali vita & morte, quarto, pag. 27. *verſ. 13.* Exercit. Matut.

4to. pag. 2. part. 305. *verſ. 15. 16.* D. Wilh. Sclater, quarto, *vers, 16.* Thom. Bedford, quarto, *verſ. 17.* Robert. Walvvyn, de fundamentalibus, octavo, part. 2. pag. 211. *verſ, 20.* Wilhelm. Perkins, fol. tom. 1. pag. 257. *verſ. 21.* Thomas Porter, quarto,

*In totam ſecundam Epiſtolam Iohannis, D. Wilhelm. Johneſius, folio 661. *verſ. 8.* Dan. Cavvdrej, quarto, pag. 61. Adde Notas Latinas in ſecundam & tertiam Iohannis nec non Iudæ Epiſt. Pococky, Lugduni in Batavis, 4to. *1650.*

In tertiam idem Iohan. fol. pag. 683. *vers. 16.* Iohan. Knevvſtubb, quarto, 1584.

In Epiſtolam Judæ integram, expoſitio Anonymi. 8vo, in Bibliotheca Holdſvvorchi, Wilhelm. Perkins, fol. pag. 479. Rich. Turnebullus, octavo, 1603. & quarto, 1591. Andr. Willetus, D. octavo, 1603 & fol. 1614. Cant. Sam, Oates, fol. 1633. Wilhelm. Jenkins, quarto, & fol. 1652. Thomas Manton, quarto, 1658. David Dixon, folio, pag. 320, *In partem* Hugo Broughton, fol. pag. 463. *v. 1.* Edvv. Sparkes, octavo, pag. 576. 1663. Wilhelm. Frough, die Simonis & Judæ, octavo, pag. 205. *vers, 1, ad 9,* Boys, fol. pag. 766. Jac. Foreſter, quarto, *vers. 1. 2.* Franciſc. Tomlinſon, quarto, *1612. vers. 3.* Theophilus Field, Epiſcop. octavo, 1604. Wilhelm. Morice, Eqv. de Euchariſtia, fol. pag. 656. Iohan. Templerus, quarto, 1660. Chriſtophor. Cartvvright, octavo, pag. 458. *vers, 4.* Thomas Jackſon, fol. part. ult. pag. 3194. Wilhelm. Strong, quarto, pag. 187. Iohann. Templerus, quarto, Nic. Clagetus, quarto, 1659. Johann. Smith, *vers, 6.* Ioſ. Mede, quarto, pag, 99. *verſ. 8.* Philippus Goodvvin, octavo, pag. 86. *verſ. 9.* Iohann. Blenkovvius, pugna Michaelis cum Diabolo, quarto, 1640. *v. 11.* Thom. Baylieus, in concione ad Clerum, cum diatrib. 2. de Mortis Chriſti merito, & modo converſionis, Oxon. quarto, *1676.*

1626. *verſ. 12.* Doughtei, Anal, ſac. part. poſt. octavo, pag. 286. *verſ. 14. 15.* Robert Hornéus, octavo, pag. 631. *verſ. 17. ad 22.* Richard Hooker, tvvo ſermons, quarto, & folio, pag. 509. 570. *verſ, 20.* Thom. Taylor, D, fol. pag. 548. *verſ. 20. 21.* Epiſc. Lake, quarto, pag. 24, Thom. Brightman, quarto, 1647. *verſ, 22. 23.* D. Jeremias Taylor, fol. 197.

CAPUT XXII.
de
Scriptoribus in Apocalypſin Johannis.

IN totam, Jacobus Angliæ Rex, anno 1624 Menſe Martio defunctus, Paraphraſin ſcripſit, quæ inter Opera ejus à Jacobo Montacutio, Epiſcopo Wintonienſi, & Sacelli Regii Decano, Londini edita anno 1919. in folio, pag. 1. reperitur. Guilielmus Fulco, Prælectiones in Apocal. Londini, quarto, 1557. Iohann. Foxus Lincolnienſis, Martyrologus, Meditationes, folio, Londini, 1587. Genevæ. 1596. & octavo, 1618. obiit 1587. ſeptuagenarius. Hugo Broughton, Anglicè, 1623. quarto, pag, 412. Iohann. à Forthe, ſive de Vado, Anglus, expoſitionem, quarto, Lond. 1697. Arthurus Dent, 8vo. 1644. Wilhelm. Child, octavo, 1656. Rich. Bernhard, quarto, 1617. VVilhelm. Covvper, Epiſc. fol. pag, 817, anno 1612. Patricius Forbeſius, Dominus à Corſe, Baro de Oneil, Presbyter Kethenſis, Conſiliarius Regius & Cancellarius Aberdonienſis in Scotia, qui adhuc Laicus, verbum Dei publicè prædicavit & Epiſcopus obiit, anno 1635. Ætatis ſuæ 71. teſte Crovvei Elencho, pag. 283. illuſtrem commentarium ſuper Apocalipſin vulgavit, in quarto, 1613. Angl. quem deinceps Latinè redditum, filius Iohann. Forbeſius Amſtelodami curavit imprimi, quarto, 1646. Anonymus, quarto, 1612. Thom. Brightman, Analyſin & Scholia, quarto, Froncofurti

 1609.

1609. Latinè octavo, 1612. Heidelbergæ, 1617, Item Anglicè quarto. 1644. Caſtigationem hujus ſcripti edidit Andreas Fudæmon, alias Iohann. Cydonius Ieſuita, Coloniæ, octavo, 1611. Thom. Maſon, quarto, Georgius Giffard, quarto, 1596. Iohan. Napier, Comes Marchtonenſis, quarto, 1611, Iacob Durham, fol. 1658. Ezechias Hollandus, quarto, 1650. conferatur Ioſephi Mede Clavis Apocalyptica, ex innatis & inſitis viſionum characteribus eruta & demonſtrata. unà cum commentaris, 12. Latinè & Anglicè 1612. & quarto, 1649. ejuſdem ſunt Opuſcula ad Apocalypſin ſpectantia, breves Obſervationes in aliquot loca &c, Anglicè, deceſſit autor celeberrimus, anno 1638. Ætatis ſuæ 52. Vita illius in initio Operum deſcripta legitur. Franciſci Triggij in 2. priora capita, Noctes ſacræ, extant Oxonii, quarto, 1590. In tria priora capita, Wilhelm. Perkins, tom. 3. pag. 207. Wilhel. Hickius, folio, 1662. Adde, ſi placet, Apparatum in Apocal. Guilielmi Alabaſtri, quarto, Antverpiæ, 1607. & 1617. Vixit anno 1633. Ætatis ſuæ 66.

CAP. I. vers. 5. 6, Iacob Conyerus, de amore Chriſti, quarto, 1635. *vers.* 7. Petrus Sterry· *S. I.* 4to. *v. 8.* Thom. Larckham, quarto, part. 3. pag. 1. *vers. 9.* Wilhel. Brough, D. in die S. Iohannis, octavo, pag. 95. *vers. 10.* Idem ibid. Weemſius, quarto, pag. 34. Georg. Hackevvell, quarto, 1641, Edvvard Sparkes, octavo, pag. 340. An. 1663. *verſ. 11. 12.* Petrus White, octavo, *verſ. 16.* Rich. Bayly, 4to. Latinè. Ioh. Brinslei, octavo, 1656. *vers. 18.* D. Daniel Feathly, fol. pag. 522. Ant. Faringdon, fol. pag. 45. *verſ. 20.* Georg. Dovvnham, Epiſc. Sermo Apologeticus, pro honore Dignitatis Epiſcopalis, in conſecratione Epiſcopi Bathonienſis & Wellenſis, quarto, 1608.) Smith, In Symb. Apoſt. fol. pag. 533.

CAP. II. v. 1. Wilh. Strong. quarto, pag. 681. Conſtantinus

ſtantinus, Ieſſopus, quarto, 1644. Wilh. Bridge, quarto, pag: 405. Thom. Bradley, D. concio ad Clerum 4to. 1663. An expoſition of the ſeven Epiſtles to the ſeven churches togeher with a brief diſcours of Idolatry, with application to the Church of Rome, by Henry More, D.D. Londini 8vo. 1669. Anglicè. confer *I*ohann. Pricæum in Epiſtolas Apocalypticas, inter Criticos ſacros Londini, *verſ, 2. 3.* Joſeph Caryll, *S, J.* quarto, 1642. *verſ. 3.* Steph. Marshall, Languedo Angliæ, *S. I.* quarto, *verſ, 4.* Johan. Prideaux, quarto, Thom. Covvper, qnarto, *verſ. 4. 5.* Paulus Bayn, quarto, 1618. *verſ. 5.* Henr. Biamus, quarto, 1628. Sampſon Pricæus, quarto, 1613. Collectio ſermonum valedictor. octavo, Thom. Fuller, Metus de amiſſione antiqui luminis, ſermo peculiaris, quarto, 1646. Richard Kentish, *S. I.* quarto, *1647.* Iohann. Smith, de cauſis pœnitentiæ, quarto, pag. 89. *verſ. 6.* Ralph. Venning, quarto, 1656. Thom. Taylor, D. fol. pag, 432. *verſ. 7.* Ep. Lancelot, vol. ultim. in Geneſin, pag. 578. *vers, 10.* Georg. Jajus, ſermo in aula habitus quarto, 1632. Wilh. Flemming, *S. F.* octavo, 1606. D. Wilhel. Spurſtovv, *S. F.* quarto, 1662. Richard Senhous, Epiſc. quarto, pag, 1. Thom. Gataker, quarto, & folio, 1624. Thomas, Watſon, quarto, Paulus Amiratus, quarto, 1646. *vers. 11.* Hannibal Gammon, quarto, 1621. *verſ. 11. ad 16.* Sam. Smith. octavo, 1657. *verſ. 17.* Ioh. Doughtei, Anal. ſac. pag. 289. part. poſt. D. Daniel Feathly, fol. pag, 319. *vers, 18. 19. 20.* Idem ibidem, pag. 414. *vers, 20.* Thomas Gataker, *S. F.* quarto, *verſ. 26.* Daniel Pricæus, quarto, 1608.

CAP. III. verſ. 1. Ant. Burges, folio, pag, 2. 166. *W*ilh. Fenner, quarto, *vers. 2.* Idem fol, pag. 1. *verſ, 2. 3.* Obad. Sedgevvicius, octavo, 1640. *vers. 3.* Richard Sibbs, fol, pag. 195. Thom. Manton, quarto, 1648. *vers, 4.* Richardi Parræi, concio ad Clerum, octavo, 1628. & Caryl; part. ultimâ

 quarto,

Digitized by Google

quarto, *1662. verſ. 9.* Nathan. Hardei, quarto, *vers. 11.* Ioh. Gee, jejuna, quarto, 1624. Jac. Malton, Sanctus perſeverans coronabitur, inter 20. ſermones, octavo, Mr. Ballingford, octavo, *vers. 11. 12.* Franciſcus Ravvlinſon, quarto, pag. 20. Sam. Blainford, octavo, pag. 59. *1660. vers. 15. 16.* Sampſon Pricæus, quarto, Thom. Sutton, D. octavo, *verſ. 16.* Henr. Wilkinſon, quarto, 1641. *verſ. 17.* Iohann. Abrenethy, 4to. pag. 19. *vers. 18.* Wilhelm. Harriſon, octavo, 1639. Tho. Valentinus, *S. I.* quarto, *verſ. 19.* Daniel Featly, fol. pag. 673. Adam Harſnet, Cordiale afflictorum, 1632. Richard Greenham, folio, pag. 69. Sam. Ward, Carbo de arâ, octavo, p. 233. Griffith William, Ep. fol. pag. 139. Iohan. Trapp, octavo, 1637. Iohan. Cragg, octavo, pag. 34. 1657. *verſ. 20.* Wilhelm. Dyer, vox ad Peccatores, octavo, *1666.* Thom. Jackſon, quarto, 1609. Johann. Cotton, quarto, *vers 20.* Thom. Drant, quarto, 1617. Obad. Sedgevvicius, octavo, *verſ. 21.* Henrici *Parræi*, Th. D. concio de victoria Chriſtiana, quarto, 1606. Wilhelm. Blake, fons parvus divinæ dulcedinis, octavo, 1650.

CAP. IV. vers. 1. ad finem, Boys, fol. pag. 349. *vers. 2. 3.* Wilhelm. Wigmorus, de bono Periclitatore, quarto, 1620. *verſ. 6.* Thom. Adam, Navigator ſpiritualis, folio, p. 392. & quarto, Wilhelm. *Loeus*, *S. F.* quarto, 1645, Chriſt. Maſſejus, *S. F,* quarto, 1650. Wilhelm. Strong, quarto, pag. 567. *vers. 8.* Johann. Donn, fol, vol. 1. pag. 432. Nicol. Byfield, in Symb. Ap. quarto, pag. 138. Wilhelm. Bridge, Griff. William, Epiſc. in deſcriptione quatuor maximè admirabilium brutorum, quarto, *1663.* & *1665. verſ. 11.* Nicol. Byfield, octavo,

CAP. V. vers. 1. ad finem, Jac. Foreſter, quarto, pag. 172. *verſ. 5.* Iohann. Carter, octavo, *vers. 9. 10.* Thom. Goodvvin, quarto, 1654. *verſ. 10.* Sebaſtian. Benefield, D. quarto,

quarto, Latinè, *1616.*

CAP, VI. Iohann. Gereeus, quarto, 1648. *vers.7. 8.* Sam. Ward, Vita fidei in morte, octavo, pag. 165. *verſ. 15. 16. 17.* Nathan. Greenfield, octavo, *1660. verſ. 16.* Thomas Adam, folio, pag. 751. *vers, 17.* Wilhelm. Dyer, de magno die iræ divinæ, octavo, *1666.*

CAP. VII, verſ. 1. Jac. le Frank, octavo, pag. 39. 1662. *vers. 2. ad 13.* Boys, fol. pag. 769. Foreſter, quarto, *verſ. 2. 3.* Ioh. Donn, fol. vol. 1. pag, *445. verſ. 9.* Item vol. 2. pag, *279. vers. 10.* D, Johan. *W*all, octavo, 1627, D. Rich. Clerk, fol. pag, *202. verſ, 13. ad 17.* Robert. *W*olcomb, *S. F.* octavo, *verſ. 14.* Dan. Featly, fol. pag, 307. *vers. 17.* Samp. Picæus, de Clarificatione Vultus Sanctorum. quarto, 1617. Joh. Donn, fol, vol. 2. pag. 23.

CAP. IIX. vers. 4. Johan. Wall, Species Evangelicæ, octavo, *1627.*

CAP X. vers. 1. D. Iohann. Williamus, de Chriſti juſtitia & in regno ſpirituali Eccleſiæ officio, concio ad Oxonienſes, quarto 1597.

CAP. XI. vers. 3. ad finem. Nathan. Homeſius, Exerc. 6. fol. pag. 124. *verſ. 3. 4. 5.* Iohann. *P*rideaux, de duobus Teſtibus, Oratio, quarto, pag. 324. Oper. edit. Tigur. An. 1672. *vers. 3. 14.* H. K. de duobus teſtibus, octavo, 1667. *vers. 3. 15.* Franciſcus *W*oodcock, quarto, 1643. *verſ. 10.* Douglitej, Anal. S. poſt. part. p. 296. *vers. 11. 12. 13.* Wilhel. Sedgewick, teſtes de Morte & Reſurrectione Chriſti, 8vo. pag. 187. 219. anno 1648. *verſ. 13. ad finem,* Henr. Burton, quarto, 1641. *verſ. 15.* H. K. de ſeptem Phialis, octavo, ut ſupra. Georg. Hugheſius, quarto, *vers. 16. 17.* Johan. Caryll, quarto,

CAP. XII. In totum, Thom. Taylor, quarto, in priores novem verſiculos, Epiſc. Richard Courtoiſe, octavo, *1584.*

vers.

Digitized by Google

verſ. 1. 2. D. Iohan. Arrovvſmith, *S. I.* quarto, 1647. *vers. 6.* Dan. Featly, fol. pag. 292. *vers, 7. ad 14.* Boys, fol. pag. 754. Edvvard Sparkes, octavo, pag. 549. *vers. 7. 8.* Epiſc. Lanceloti lectiones, fol. pag. 586. 1657. *verſ. 11.* Thom. Hill, *S. I.* quarto, *verſ. 15. 16.* Obad. Sedgevvick, *S. I.* quarto.

CAP. XIII. In totum Henr. Morus, fol. part. 2. 1664, Iohann. *W*ilkinſon, quarto, *verſ. 7. 8.* Epiſc. Lancelot, vol. ult. in Geneſin, pag. 586. *vers. 8.* Johan. Prideaux, de libro vitæ, Oratio, quarto, pag. 352. Iohann. Abrenethy, de cœcitate mentis, quarto, *verſ. 18.* Nathanael Stephanus, quarto, 1657.

CAP. XIV. verſ. 1. ad finem, Boys, pag, 613. *verſ. 6.* Wilhelm. Dyer, octavo, *verſ. 7.* Domus luctus, fol. p. 193. *verſ. 8.* Wilhelm. Fulk, octavo, 1584. *verſ. 9. ad 12.* D. Richard Sheldon, quarto, *verſ. 12. 13.* Samuel Ainſvvorth, *S. F.* quarto, 1645. *verſ. 13.* *W*ilhel. Brough, de bono mortis, octavo, pag. 443. D. Robert Baronius, in funeratione Patricii Forbeſii, Epiſcopi, quarto, pag. 1. 1635. Matth. Dayus, D. *S. F,* quarto, Franciſcus Ravvorth, *S. F,* octavo, 1656. Georg. Dovvnham, D. octavo, 1607. Thom. Sparkins D. *S. F.* octavo 1600. D. Richard. Clerk, fol. pag. 559. 567. D. Thomas Svvadlin, quarto, pagin. 140, 1661. Domus luctus. fol. pag. 107, 509. 519. Epiſc. Richard Davieſius, quarto, 1577. *S. F,* Iohan. Hooper, *S. F.* octavo, 1549. Thomas Hotchkeyeſius, octavo, 1641. Iohann. Ley, *S. F.* uarto, 1654. Thom. Manton, *S. F.* quarto, 1656. Thom. Cartvvright, *S. F.* quarto, Georgius Bovvnd, *S. F.* quarto, 1659. Iohann Tovverus, Epiſc. in funeratione Wilhelmi Comitis Northamptoniæ, quarto, pag. 1. 1660. Jacob. Janevvay, *S. F.* octavo, 1669. *vers, 16.* Richard Sibbs, quarto, *vers. 18.* Wilhelm. Bridge, quarto.

CAP. XV. In totum, H. Burton, 4. *v. 3. 4.* Steph. Marshall, 4.

CAP.

CAP. XVI. In totum, H. Burton, quarto, Johann. Cotton, quarto, H. K. de Regno Chriſti, & Anti-Chriſti, octavo, 1667. *v.15.* Rich. Sibbs, quarto, Franc. Woodcock, *S. I.* quarto, 1644.

CAP. XVII. In totum Henr. Morus, fol. part. 2. *1664. vers.6.* Richard Clerck, fol. pag. 226. *verſ. 7.* Rich. Sibbſius, quarto, pag, 1. *vers. 17.* Georg. Abbotus, quarto.

CAP. XIIX. vers. 2. *W*ilhelm. Strong, 4to. pag. 64. Theophilus Higgons, quarto, *vers, 4.* Epiſcopus Bedell, in ſermone ad ædem Chriſti, Dublini habito, octavo, 1634. deinceps recuſo 1658. Wilhelm. Strong, Vox de cœlo, 4to. Thom. Taylor, quarto, Wilhelm. Perkins, folio, tom. 1. pag. 549. Wilhelm. Pricæus, quarto, 1644. *verſ. 6.* Joſeph Bodenus, quarto, 1606. *W*ilhelm. Symond, quarto, *verſ, 7.* Doughtej, Anal. ſac. part. poſter. pag. 290. *vers, 17.* Iohann. de la March, quarto, 1641.

CAP. XIX, vers. 2, Edvv. Sparkes, de ſancta civitate, octavo, pag. 587. Anton, Burges, quarto, *vers, 8.* Iohan. Doughtei, Anal. ſac. l. c. pag. 302. *vers, 14.* ibidem, pag. 305. *verſ. 19.* Laurentius Dejos, octavo, 1569.

CAP. XX. In totum, Rob. Maton, quarto, 1652. *vers. 1. ad 8.* Iohann. Prideaux, in lection. Theolog. 13. de mille Annis Apocalypticis, pag. 177. Edit. Tigurenſis, de Anno 1672. in quarto, *verſ. 1. 2.* Iohann. Lightfoot, *S. I.* quarto, *vers. 1, 2, 3.* J. Usher, Archiep. *verſ. 3. 4.* Georg. Carleton, 8vo. *vers. 4.* Iac. le Frank, octavo, pag. 97. *verſ. 6.* Ant. Anderſon, *S, F.* octavo, 1581. Ioh. Donn. fol. vol. 1. pag. 183. Iohann. Cotton, quarto, *verſ. 7. 8. 9.* Nath. Homes exercit. 3. fol, pag. 46. Johan. Prideaux, Oratio de Gog & Magog, quarto, Op. pag. 344. *verſ. 7. ad 11.* Jacobus Rex, folio, pag. 73. *vers, 11. 12.* Wilhelm. Sclater, quarto, 1653. *vers, 11. ad 15.* Sam, Smith, octavo, 1665, *verſ. 12.* Iohann. Ryland, quarto,

Ll pag.

Digitized by Google

pag. 35. Thom. Paker, Epiſcop. Hiberniæ, octavo, 1657. Emanuel Bournius, 4to. 1623. Thom. Fuller, 4to. pag. 45. Sam. Gardiner, quarto, 1605. Johann. Smith, in Symbol. fol. pag. 437. *vers 20.* Jacobus Rex, ubi ſupra.

CAP. XXI. verſ. 2. Edmundus Reevius, quarto, 1652. *v. 3, 4.* Joſ. Hall, Ep, folio tom. 1. pag, 423. *Vers. 8.* Nath. Homes, exercitat. 8. fol. pag. 102. *vers, 10. ad 5. capitis ſequentis* Ioh. Bunyanus, 12. 1665. *verſ, 21.* Ioh. Weemſe, quarto, p. 282.

CAP. XXII. vers. 8. Iacob. Usher, quarto. pag. 137. *vers. 11.* Hannibal Gammon, quarto, *vers 12.* Gr-*W*illiam, Ep. quarto, 1667. Thom. Adamus, fol. pag. *651. 1666.* Domus luctus, fol. pag. 258. 1660. Lud. Thomas, *vers. 13.* Ioh. Doughtei, Anal. ſac. p. poſt. p. 308. 1660. *vers, 15.* Franciſc, Ravvlinſon, quarto, 1611. *vers, 16.* Jac. Speght, *vers, 16. 17.* Wilhelm. Greenhil, octavo, 1656. *vers, 17.* Richard Sibbs, Echo Eccleſiæ, quarto, pag. 99. *1638. verſ. 19.* Domus luctus, fol. pag. *527. verſ. 20. part. ult.* Thomæ Vincentii, ſubitanea commonitio, de Judicio extremo, octavo, *Lond.* 1669. *v, 20.* Rich. Sibbs, *S. F.* octavo: 1638. Alexander Groſs, octavo, pag. 257. 1640.

FINIS LIBRI SECUNDI.

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTHECÆ ANGLORUM

THEOLOGICÆ

LIBER TERTIUS.

DE

THEOLOGIA POSITIVA.

CAPUT PRIMUM

DE RELIGIONE CHRISTIANA.

ABſolutis duobus prioribus, qui in *Theologiâ Exegeticâ* utramque paginam faciunt, Libris, Synopſis *Theologiæ poſitivæ*, quæ locos Theologicos ordine & Syſtematicè proponit, ac vulgo Didactica dici ſolet, qua fieri poteſt, ex Anglorum ſcriptis repræſentanda venit. Sicut autem univerſa Theologiæ Tractatio ratione τρόπυ παιδείας, communiter *Præcognitis*, ipſoque Syſtemate comprehenditur: Ita & hic nonnulla de Protheoriâ ſpeciali ante afferemus, quàm rem ipſam aggrediamur. Initiò quidem Subjectum conſiderationis Theologicæ generale eſt *RELIGIO CHRISTIANA*, ſive verbo Dei revelato conformis verus de Deo ſenſus, & verus juxta eandem normam Dei cultus, ut homo à Deo avulſus Deo reduniatur. Eò tendit Thomas Beconus, Theologus ſuperiori ſeculo Oxonienſis, in Tractatu de Principiis Religionis, Tomo 1. Operum ejus, Anno

 1564.

Digitized by Google

1564. Anglicè in folio vulgatorum. Laurentius Humfredus, Theolog. Profeſſor Regius, & Collegii Magdalenenſis Oxonii Præſes, Anno 1589. mortuus, in *Libro* de conſervandâ Religione. Willhelm. Perkinſius, in fundamento Religionis Chriſtianæ, qui Tractatus in principio operum ejus reperitur. Williamus de optima Religione. D. Henricus Hammondus, de Veritate Religionis Chriſtianæ, Anglicè, The ſeſonableneſs of Chriſtian Religion. De excellentia Chriſtianæ Religionis, Robertus Scharrockius *LL D.* libro de officijs ſecundum jus naturæ, ſtudio D. Samuelis Reyheri Gothæ, anno 1667. in 12. recuſo, cap. *XVI.* pag. 660. & ſeqq. Edvvardus Brerevvood. in Scrutinio Religionum, Latinè per Johannem Jonſtonum Francofurti ad Mœnum edito, in 12. anno 1657. Edvvinus Sandiſius, Eques, de ſtatu Religionis. Lancelotus Androſius, primùm Ciceſtrenſis, deindè Elienſis, tandem Wintonienſis Epiſcopus, Regiæ Majeſtati ab arcanis ſacriſque conſiliis, introductione in Decalogum. D. Henricus Morus, de myſterio Dei. D. Edvvardus Stillingfleeth, in Originibus ſacris, hoc eſt, ut inſcriptio ſonat: An account of the grounds of Chriſtian faith, in quarto Londini, anno 1675. Jackſonius de ſubſtantia Religionis. Ephraim Pagitius in Chriſtianographia, folio. Samuel Oateſius, Tractatu: Opinio Theologorum de Religione. Epiſtolarum commercium *Dnn.* Georgii & Kenelmi Dygbæorum Equitum, de Religione, octavo. Richardus Baxterus, de Religione naturali, octavo, Edvvardus Leigh, in ſcripto cui titulus eſt; Felix conſortium, ſive apta Conjunctio Religionis & Literaturæ, volumen integrum, comprehendens ſex libros, quorum primus agit de Religione in genere, de Religione verâ & falsâ, cum diverſis quæſtionibus ejuſdem argumenti diſcuſſis. Secundus de literaturâ ejuſque præſtantia & utilitate. de artibus liberalibus, præcipuis linguis, Academiis, Gymnaſiis

&

& ſcholis publicis diverſarum Nationum. Tertius, quartus, quintus & ſextus liber, agit in ſpecie de viris in Religione & literatura eminentibus, tum Eccleſiaſticis tum politicis, inter Judæos & Chriſtianos, antiquos & modernos, Proteſtantes & Pontificios, & identidem χαρακτηρίζει eorum Perſonas, additque ἐπίκρισιν in eorum opera, ordine Alphabetico, Anglicè *Londini* in folio, anno 1656. Alexander Roſſæus, de variis totius Orbis Religionibus, octavo, Anglicè, Belgicè & Germanicè. Johannes Forbeſius à Corſe, Theologus Aberdonienſis, Inſtructionum Hiſtorico-Theologicarum lib. VII. cap. 1. & ſeqq. à pag. 301. uſque 371 edit. in folio, Amſtelodami anno 1645. Ubi de objecto Religioſi cultus agit. Hugo Grotius, de veritate Religionis Chriſt. à D. Ed. Pocockio Arabicè verſus, cui quantum ſit tribuendum, ut appareat παγκάλως ὅσον Judicium „Nicolai Vedelii (a) ſubjicio. Hugo Grotius, *ICTUS*, inquit, „(Vir cujus eruditioni & eloquentiæ extra res Theologicas, „in quibus cum Arminianis malè ſentit, plurimū defero, utpote „qui dona Dei in omnibus hominibus æſtimo, Deo rationem „reddituris, benè an ſecus illis uſi fuerint.) Libro I. de veritate „Religionis Chriſtianæ, pag. 25. edit. Lugdunenſis, anno 1629. „dicit: omnes alias Religiones veteres, exceptâ Judaicâ, cu„jus Chriſtiana quaſi perfectio ſit, evanuiſſe. Verba ejus „ſunt: miracula autem aliqua revera aliquando eſſe conſpecta, „etiamſi de aliarum hiſtoriarum fide dubitari poſſet, vel ſola „Judaica Religio facilè evincat, quæ jam pridem omnibus hu„manis auxiliis deſtituta, imò contemptui ac deriſui expoſita, „per omnes ferè mundi plagas in hunc diem perdurat, cùm „Religiones aliæ omnes (exceptâ Chriſtianâ, quæ Judaicæ „quaſi perfectio eſt,) aut evanuerint, ſimulatque ſubducta eſt „ipſis vis atque auctoritas imperantium, ut paganicæ omnes, aut

(a) part. III. Arcan. Arminianiſmi, lib. 2. c. 9. p. 139.

Digitized by Google

„aut eadem imperii vi adhuc perpetuò ſuſtententur, ut Mahu-
„mediſmus. Quod ſi quæratur, quæ ſit cauſa, cur Judaica
„Religio in Hebræorum omnium animis tantas egerit radices,
„ut evelli nequeat &c. Ex quo vel ſolo exemplo, poſſent
„autem alia plura adferri, judicandum ſapientioribus relin-
„quo, anne conſultum ſit *LIBELLUM ILLUM DE VERITA-*
„*TE RELIGIONIS CHRISTIANÆ*, (quem in idioma Germa-
„niæ ſuperioris recenter translatum eſſe intelligo) *VULGI*,
„*AUT JUVENTUTIS MANIBUS TERI?* Confer Andreæ Ri-
„veti Præfationem animadverſ. ad Anotat. Caſſandri, & Ri-
„chardi Baxteri Religionem Grotianam, ſub titulo: The Gro-
„tian Religion diſcovered, at the invitation of Mr. Thomas
„Pierce in his vindication. in octavo.

Summa autem Religionis in Symbolis Chriſtianam Fidem exprimentibus continetur. Quemadmodum enim Symbolum (ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν, hoc eſt committere vel conferre,) ſive teſſera militaris, milites ſub eodem Duce in bellis profanis merentes, ab hoſtibus diſcernit; quo ſenſu Plutarchus in vita Romuli cap. 21. ſignum quod Romulus ſuis militibus contulerat, Symbolum vocat, nempe illud, rei aggrediendæ opportunitatem adeſſe, cum ipſe ſurgêns purpuram in ſinus contraxiſſet, & rurſum contractam explicâſſet: Ita confeſſio fidei noſtræ in Catechiſmo contentæ, Symbolum vel quaſi teſſera eſt, quâ credentes ſe tanquam ſacramento militari ab omnibus aliis, aut penitus à fide Chriſti alienis, aut eam adulterantibus & pervertentibus, nullo negotio dignoſcere poſſunt. Dantur autem Symbola vel antiquiora, & ubivis inter Chriſtianos recepta, ut Symbolum Apoſtolicum, Nicenum, &c. vel recentiora, & ratione minus ſolennis approbationis particularia. De antiquioribus, (Apoſtolico nempe, Niceno, Athanaſiano, Epheſino, Chalcedonenſi, aliiſque ſcripſit Jacobus Uſſerius peculiarem Diatribam, Oxonii, anno 1660. in quarto,

Digitized by Google

quarto vulgatam. De inſtitutione Symboli Apoſtolici, ejus diſtinctione, & cum Scripturâ ſacrâ conſonantiâ, Iohan. Forbeſius Inſtruct. Hiſtorico-Theol. l. 1. cap. 1. docet. Cap. IV. ſequenti proponit Antiochenum, Nicenum, Conſtantinopolitanum & Athanaſianum, unà cum excerptis quibuſdam, ad hujus doctrinæ illuſtrationem ſpectantibus, ex Athanaſii Epiſtolâ, de fide ad Jovinianum Imp. ejuſdemque libro, cui Titulus eſt; ἔκθεσις πίςεως, & ex Synodali Patrum Concilij Conſtantinopolitani Epiſtola. Hiſtoriam Symboli Niceni illuſtrat Seldenus libro de originibus Eccleſiæ Alexandrinæ, ex Batricide, ubi cumprimis de numero & nominibus eorum, qui Concilio interfuerunt. In poſteriorem claſſem referuntur cujuslibet Eccleſiæ & nationis (*a*) confeſſiones, quæ ſuo uſu in Eccleſia Chriſtiana non deſtituuntur. Confeſſio Anglicæ Eccleſiæ eſt duplex. Utraque extat in Harmonia confeſſionum. una de an. 158?. ex operibus Juelli deprompta, altera in Synodo Londinenſi, anno MDLXII. ad tollendam opinionum diſſenſionem edita, & anno LXXI à Regina Eliſabetha confirmata. Edita quoque eſt confeſſio Scoticana veræ fidei, anno MDLXIII. ſcripta, prout illa in Actis Parlamenti publicis recepta, & à Jacobo primo confirmata fuit anno MDLXXX. Confeſſio fidei Anglorum quorundam in Belgio exulantium, articulorum 75. anno 1607. Confeſſio auctoritate Parlamenti à Theologis Weſtmonaſterij congregatis, concepta Cantabrigiæ in octavo, anno 1659. Paucis etiam abhinc annis lucem & examen ſubiit confeſſio Congregationalium, ſive independentium, octavo, nec prætereundus eſt alius tractatus, ſub hoc titulo: A collection of Articles, injunctions, canons, orders, ordinances and Conſtitutions Eccleſiaſtical, with other publick Records of the Church of England, chiefly in the times of King Edward VI. Queen

Digitized by Google

Elizabeth, King James and King Charles I. Editio 2. In quarto, Londini anno 1671. Cum præfatione Anthonij Sparrovv. Syllabus contentorum hic eſt: King Edvvards injunctions, anno 1547. pag. 1. Order of communion-ſervice, anno 1547. pag. 13. Archbiſhop Cranmers, Articles of Viſitation an. 1548. pag. 25. Biſhop Ridleys Articles of Viſitation, pag. 33. anno 1550. Articles of Religion agreed upon in the convocation. anno 1552. pag. 39. The Latin Edition of thoſe Articles, anno 1552. pag. 53. Queen Elizabeths injunctions, anno 1559. pag. 65. Articles of Religion aggreed on in convocation, &c. and compared vvith Edvv. 6. articles anno 1562. pag. 85. anno 1562. An act for uniformity of Prayer, &c. anno. 1. Elizabethæ, vvith à clauſe, an. 8. Eliz, and Reformation of Diſorders in Miniſters of the Church, an. 13. Eliz. pag. 109. an. 1559. Advertiſement for due order about Miniſters apparel, the communion &c. pag. 121. an. 1564. The Oaths of Supremacy, Allegiance, Canonical obedience, Reſidence, pag. 129. The Oath againſt ſimony, pag, 131. A proclamation declaring the proceedings in eccleſiaſtical Courts to be according to the Lavv of the land. pag. 132. à Table of Degrees of Mariages ſet forth by Biſhop Parker, pag. 134. anno 1563. a Table of the Fees belonging to the Officers of eccleſiaſtical cours ſet forth by Biſhop Whitgift. p, 134. anno 1597. The Book of Ordination, pag, 135. anno 1559. Prayers at the Healing of the Kings Evil. pag, 165. Of abrogation of Holy-days in King Henr. 8. time, pag. 167. anno 1536. a proclamation of Queen Elizabeth, againſt the diſpiſers or Breakers of the ordres preſcribed in the Book of Common-prayer pag. 169. anno 1573. a proclamation againſt the ſectaries of the Family of Love, pag. 171. an. 1580. a proclamation againſt ſchiſmatical and ſeditioouſ Books and libelſ pag. 173. anno 1588. Articles of viſitation in the firſt year of Queen Elizabeth,

zabeth, pag. 174. anno 1559. Articuli pro Clero in ſynodo Lond. pag. 183. an. 1584. Celebratio Cœnæ Dominicæ in Funebribus, in the ſecond year of Queen, Elizabeth pag. 199. an. 1560. Articuli Religionis in ſynodo Lond. pag. 207. anno 1562. Liber quorundam Canonum Diſciplinæ Eccleſiæ Anglicanæ, pag. 223. an. 1571. Capitula ſive Conſtitutiones Eccleſiaſticæ in ſynodo Londinenſi, pag. 243. anno 1597. Conſtitutions und canons eccleſiaſtical, agreed, on in the convocation at London, in the firſt year of king James, anno 1603. The ſame in Latin anno 1604 Conſtitutions and canons eccleſiaſtical agreed on in the convocations at London and York in the ſixteenth year of King Charles the firſt, anno 1640, Londini in quarto, anno 1668. Per Thomam Rogers, D. In Divinitie and Principal of Alban Hall in Oxford, Sub Eliſabethâ Reginâ, Liber precum publicarum, aliarumque Ceremoniarum in Eccleſiâ Anglicanâ, proſtat Londini in octavo, an. 1574. (β) Libelli Catechetici, quales Chriſtiani tam Orthodoxi, quàm heterodoxi, hæretici varii & ſchiſmatici, imò infideles Apellæ & Mahumedani habent. (b) Principia Catechetica κυρίως ſic dicta multi Anglorum explanârunt; Richard Bruch in vita Religionis, octavo, 1615. Thom. Elborovv, in expoſitione precum Eccleſiæ Anglicanæ, octavo, 1663. Jacob Baconus, octavo, 1660. Wilhelmus Gayus, octavo, 1655. D. Richardus Scherlock, in Paraphraſi Catechiſmi Anglic. Eccleſiæ, octavo, 1662. Catechiſmorum autores & interpretes juxta ſeriem alphabeticam ſequuntur. Robertus Allenius, fol. 1608. Guilielmus Ameſius, in Sciagraphia Catecheſeos, Amſtolodami in 12. anno 1635. Lancelot Androſius Epiſc.

(b) Vide Hottingeri Bibliothecar. Quadripart, lib. III, c. 1, p 313. ſeqq.

Epiſc. fol. 1650. Iohan. Ball, octavo, 1646. Paulus Payne, octavo, 1619. Richardus Baxter, The agreement of divers Miniſters of Chriſt in the county of Worceſter for catechizing or perſonal inſtructing, all in their ſeveral Pariſhes, that vvill conſent, the reunto; containing. 1. The articles of our agreement, 2. an exhortation to the people to ſubmit to this neceſſary vvork. 3. The profeſſion of Faith and catechiſm. in octavo, Thomas Beconus, cujus catechiſmus brevis, Tomo 1. Oper. ejus fol. 1564. *Anglicè* impreſſorum, habetur. Richard Bernardus, octavo, 1630. Edmundus Bonner, *E*piſcopus, quarto, 1545. Broxholmius in catecheſin Perkinſij, explicans ſex ſermonibus totidem principia, Tho. Cartvvrightus, octavo, Thom. Crammerus Martyr, inter opera ſua quoque catechiſmum numerat. Wilhelm. Cromtonus, octavo, 1631. Samuel Crookus in Hodego, octavo, 1650. Edvvardus Deering, mortuus anno 1576. reliquit ſuccinctum catechiſmum. Wilhelm. Fenner, octavo, 1648. D. Henricus Hammond, quarto, 1646. & octavo 1662. *A*lexander Novellus, Theolog. D. & ad D. Pauli *L*ondini Decanus, defunctus anno 1601. Cathechiſmum majorem Latinè in quarto, & minorem *L*atinè in octavo, item Græcè & Hebraicè vulgavit. (c) anno 1572. Wilhel. Joneſius, octavo, 1633. Adamus Litleton, octavo, *1662*. Wilhelm. Lyford, octavo, 1655. D. Iohann. Mayer, quarto, 1635. Johannes Morus, Paſtor S. Andreanæ *E*ccleſiæ Nordovicenſi Sub finem ſuperioris ſeculi, in parvo catechiſmo. Wilhelm. Nicholſon, Epiſcopus quarto. 1661. Gaſparus Olevianus, quarto, in

(c) Henricus Hollandus, ſive Anglus, ſive Belga, ut Valerio Andreæ in Bibliothecâ Belgicâ placet, in Herəologia Anglica in folio, Amſtelodami apud Iohannem Janſonium & Criſpinum Paſſæum,

in expoſitione ſuâ, octavo 1589. Iohann. Prideaux, octavo Iohannes Reading, quarto, 1651. Edmundus Reeveus, quarto 1636. Daniel Rogerius, Dedhamenſis, quarto, 1640. Hujus catechiſmus junioribus ad formandas conciones maximê inſervire poteſt (d) Robertus Scherlock, octavo, 1658. D. Wilhelm. Sclaterus, octavo, 1643. Thomas Taylor, folio, 1650. Jacobus Uſſerius, folio 1645. Iſtis addi queunt Mr. Cravveni, Edoardi Bougenij, Mr. Langleji. Mr. Shepheardi, & Mr. Viccars opera Cathechetica, quorum quodlibet in octavo excuſum eſt. Spaciatim in quodvis Catecheſeos caput, Scriptores magno numero extant. In Decalogum ſupra libro 1. ad caput XX. Exodi, aliquos recenſuimus, quorum catalogum augeant Iohannes Brinsleius, octavo, D. Gabriel Povvel, octavo, D. R. Cudvvorth, Iohannes Dovvnham, in Epitome Decalogi, octavo, 1625. Edoard Elton, quarto, 1647. Georg. Eſtey, quarto, pag. 37. 1603. Franciſcus Bunnius, octavo, Wilhelm. Burtonus, in quæſtionibus & reſponſis, quarto, pag. 87. anno 1602. item in ſeptem ſermonibus ſuper quintum præceptum, quarto 1649. Iohann. Dod, expoſition, of the ten commandements, Londini anno 1612. in quarto, Thomas Granger, octavo, 1616. Jacob. Perrotus Eques, in Meditationibus, 12. 1630.

In Symbolum Apoſtolicum, Thomas Adam, fol. 1630. Gregorius Ashvvellus, octavo 1653. Richardus Baker, Eqv. octavo, 1646. Iohannes Baker, octavo, 1613. Gervaſius Babington, Epiſcopus Wigornienſis, anno 1610. mortuus, in quarto, & folio, Petrus Barker, quarto, Richard Bernardus, de Deſcenſu Chriſti ad inferos, quarto, 1641. Ioh. Boys, fol. pag. 16. anno 1622. Iohannes Bradford, lector

Mm 3 Theo-

(d) Judicio Gisberti Voeti, in Bibliotheca Studioſi Theologiæ, Lib. II. pag. 498.

Digitized by Google

Theologiæ, Londini ad ſanctum Paulum, & Martyr, ibidem anno 1555. die 1. Julij combuſtus, in 12, anno 1614. Rich. Byfield, octavo 1630. Nic. Byfield, quarto, 1626. Tho. Cartvvright, octavo, 1650. Chriſtophorus Cartvvright, in 12. 1650. Johannes Coletus, Paulinæ Eccleſiæ Londinenſis Decanus, ſuperiori ſeculo Librum in Symbolum compoſuit. (e) Arthurus Dent, 8. 1591. Johannes D'Eſpaigne 8. 1647. Alexander Gill, fol. 1640. Petrus Heylin, fol. 1654. Johannes Hooperus, Epiſc. 8. 1550. Thomas Jackſonus, 4. & fol. in undecim voluminibus. Wilhelmus Nicholſon, Epiſc. fol. 1661. Johannes Northbrook in Tractatu: Spiritus eſt vicarius Chriſti in terris, An. 1582. Johannes Pearſon, D. Theol. Præſes Collegii S. Trinitatis, Profeſſor Cantabrigienſis Margareth. & concionator Regius, in fol. an. 1669. cujus doctiſſimum commentarium ex Anglico Latinè redditum, Clariſs. Dn. M. Bartholomæus Bredelo civis & amicus meus chariſſimus brevi eruditis exhibebit. Wilh. Perkinſius, fol. anno 1613. volum. 1. pag. 121. Johann. Reading, quarto, 1650. Thomas Roger, fol. 1579. Iohann. Smith, fol. 1632. Jeremias Taylor, octavo, 1652. Thomas Taylor, Exercitat. Catechetic. fol, anno 1653. pag. 1. De Symbolo Apoſtolico veteri Romanæ Eccleſiæ, Uſſerius, Oxon. quarto, 1660. ubi plurima ſymbolorum exempla producit. Quantæ olim exiſtimationis Symbolum Apoſtolicum in Eccleſia fuerit, teſtimonia quædam ex Anglicis Scriptoribus obiter collecta, declarant. Venerabilis Beda, Presbyter Anglicanus Sæculo octavo, lib. 1. Hiſtor. Anglic. cap. 8. pag. 41 edit. Cantabrig. in fol. anno 1653. curâ Abrahami Wheloci. Quilibet, inquit, Chriſtianus Orationem Dominicam & Symbolum Apoſtolicum ritè calleat. Inter canones Edgardi Regis Angliæ, extat 22, can.

(e) Heroolog. Angl. Tomo. II. pag. 149.

„can, pag: 67. Ἀρχαιονομίας. Decernimus etiam, ut quiſque „Pater noſter & credo, priuſquam in conſecrato ſepeliatur „cœmeterio, vel idoneus cenſeatur Euchariſtiæ percipiendæ, „calleat: propterea, quod Chriſtiani non eſt dignus nomine, „qui hæc noluit ediſcere, nec in Baptiſmo alios valeat è ſacro „levare fonte, nec in confirmatione à manibus Epiſcopi ſuſ„cipere, ſi hæc prius non calluerit. Inter Leges Canuti Re„gis extat 23. Sax. 21. in chronico Iohannis Bromtoni, col. „921. Hiſt. Anglic. Omnes Chriſtianos ſedulò commonemus, „ut fidei rectam intelligentiam habeant & ſciant Pater noſter, „& credo in Deum, quia per illud Deum exoramus, per aliud „rectam fidem declaramus. Chriſtus ipſe primus hanc Ora„tionem protulit, & diſcipulos ſuos docuit, in qua ſeptem „ſunt petitiones, & quando quis eam intimo corde cantabit, „cum ipſo Deo agit, de quacunque neceſſitate vitæ præſentis „& futuræ. Sed quomodo poteſt aliquis devotas ad eum pre„ces effundere, qui non habet intimè rectam fidem in eo? „Non habet ſanè poſt tranſitum ejus aliquam portionem cum „Chriſtianis in requie ſanctorum, nec ſancta Communione „dignus, nec verè Chriſtianus habendus eſt, qui non vult eam „diſcere. Nec ad eum juſtè pertinet aliquem in ſancto Bap„tiſmo ſuſcipere, nec ad manus Epiſcopi in confirmatione, „& datione Spiritus ſancti tenere, antequam benè ſciat eam.

In Orationem Dominicam præter nominatos ad caput Matthæi ſextum commendantur, Richardus Baker, Eques in Meditationibus quarto, anno 1640. Anglicè Londini, & Germanicè per Andream Gryphium νῦν ἐν ἁγίοις, Lipſiæ an. 1663. in 12. ſub Epigraphe: Fragſtükk / und Betrachtungen über das Gebeth des HErren. Paulus Bayne, octavo, 1619. Iohann. Boys, quarto, & folio pag. 2. anno 1622. Iohann. Coletus, Iohannes d'Eſpaigne. quarto, 1647. Iohannes Dod, quarto, 1635. Georgius Dovvnham Epiſc. quarto, 1640,

1640. Rogerus Fenton, in brevibus Meditationibus ſuper Numeros, in 16. anno 1603. Robertus Hill, octavo, 1617. Thomas Hooker, quarto, 1645. Hugo Latimerus Epiſcop. pag. 125. ad 177, in quarto, anno 1607. Henricus Langlejus, in analyſi Orationis Dominicæ, octavo, 1616. Wilhelm. Nicholſon, Epiſcopus libro citato, Iacobus Perrotus, Eqv. in Meditationibus, octavo, 1630. Mr. Samvvaies, Iohan. Smith, quarto, 1605. Henricus Scudderus, 12. D. Mericus Caſaubonus Præbendarius Cantuarienſis, Iſaaci Filius, Defenſionem Orationis Dominicæ adornavit.

In Doctrinam de Sacramentis generaliter Wilhelmus Atterſol, quarto, Thomas Bedford, octavo, 1639. Stephanus Deniſon, quarto, 1621. Iohannes Dod, 1609. 4to. Johann. Juellus, Epiſcopus, fol. pag. 261. oper. anno. 1611. Simon Patricius, octavo 1660. Daniel Rogerius, quarto, Wilhelm. Sclaterus.

Specialiter de Baptiſmo, Richardus Baxter, Paſtor in Kederminſter, de Pædobaptiſmo, plain Scripture proof of infant Churchmembership and Baptiſm, octavo, 1658. Iohannes Brinslei, ſuper Hebr. cap. VI. v. 2. anno 1645. octavo Cornelius Burges, de regeneratione Baptiſmali, quarto, 1629. Thomas Cobbetus, quarto, Wilhelm. Carterus, quarto, Iohann. Cottonus, de fundamento & fine Baptiſmi, quarto, 1647. Johann. Davenantius in Epiſtola ad Samuelem Wardum, de hoc argumento, octavo Londini, 1654. Daniel Featlæus, quarto, pag. 39 anno 1645. Simon Ford, octavo, 1654. Iohannes Frith, fol. pag. 90. Oper. anno, 1573. Tho. Fuller, octavo, 1653. Thomas Gataker de Pædobaptiſmi efficacia & vi, octavo. Londini, 1952. Johann. Gereus, 4to. Thomas Hall, Henricus Hammond in Oper. octavo anno, 1650. pag. 174. Nathanael Homeſius, Henricus Laurentius, octavo, 1649. Stephanus Marshall, quarto, 1645. Rob. Moſſom

Moſſom, in Matth. cap. XXIIX. *verſ. 19.* Simon Patricius, in Actor. XVI. *verſ. 33.* octavo, 1659.

De Cœna Domini, Samuel Bolton, ſancti ſui ipſius locupletatio & examen, Anglicè, quarto, 1634. Iohann. Bradford, in concione de cœna S. quod non liceat Miſſis intereſſe; Wilhelmus Bradshavv, præparatio ad dignam corporis & ſanguinis Chriſti uſurpationem, *A*nglicè, 12. 1623. Robertus Brucéus, ſermons upon the lords ſupper, *E*dimburg. 1590. in octavo, & de Myſterio Cœnæ Dominicæ, octavo, 1614. *W*ilhelmus Cooper, *E*p. præparatio ad novum Paſcha, fol. pag. 267. Oper. anno 1629. Johannes Checus, quondam Cantabrigienſis Academiæ Orator, poſtea *E*ques ab *E*duardo Rege creatus, de Euchariſtiæ Sacramento. (g) Thomas Crammerus, in libro de *E*uchariſtia & Lutheri doctrina de Cœna Domini, libro 1. Præparationem ad fructuosè adminiſtranda Pœnitentiæ & Euchariſtiæ Sacramenta, *A*nglicè, Hiſpanicèq; ſcriptam, ſine adjectione nominis, Joſepho Cresvvello, Jeſuitæ Anglo, tribuit Philippus Alegambe. (h) Ralph. *C*udvvorth, diſcurſus de vera notione S. Cœnæ, Iohann. Deniſon, octavo, 1619. Jeremias Dyke, dignus communicans, 8vo 1635. & 1652. *A*nglicè, Germanicè in 12. paucos ante annos. Johannes Dovvnham, octavo, 1645. Georgius Eſtey, quarto, 1603. Theophilus Field, in præparatione ad Sacramentum, octavo, 1624. Wilhelm. Fenner, de periculo & officio communicantium, octavo, pag. 175. anno 1644. & fol. anno 1657. pag. 101. Johannes Foxus, Theologus Oxonienſis, Londini mortuus, anno χριϛογονίας 1587. inter opera ejus in folio, Philippus Goodvvin, octavo, 1660. Wilhelm. Gouge, quarto, & fol. Robertus Hill, commnnicantis inſtructio,

Nn octavo,

(g) Libro dicto. (h) In Bibliotheca Jeſuitarum, pag. 285

oċtavo, 1617. Thomas Morton, Epiſcopus, Tractat. de Cœna Domini, Cantabrigiæ, 1640. quarto, Petrus Molinæus, de præparatione ad cœnam, Anglicè & Germanicè, in libello: **Woche geiſtlicher Betrachtungen und Gebete**/ in 24. Francof. ad Mœnum, 1665. pag. 141. Johann. Metrcſat, in brevi explicatione Doctrinæ de cœna, *Anglicè*, Gallicè, oċtavo 1631. & Germanicè, in 24. ſub titulo: **Goldnes Kleinod zur Himliſchen Hochzeit**/ Ibidem anno 1663. pag. 256. Wilhelmus Pembleus, iutroductione de Sacramento, fol. 1658. pag. 401. Wilhelm. Perkinſius, fol. vol. 1. pag 75. Johannes Preſton, quarto, 1634. Johann. Randall, quarto, 1630. D. Edvvard Reynold, *E*piſcopus Norvvicenſis, Regiæ Majeſtati à ſacris, Orthodoxiæ acuminis & induſtriæ exemplar inſigniſſimum, *(i)* in Meditationibus de cœna, quarto, 1639. & folio anno 1658. *L*ondini, Anglicè inter Opera Theologica, pag. m. 569. ad 665 Nicolaus Ridlejus, Epiſcopus Londinenſis, ſuperiori ſeculo, de S. cœna. Franciſcus Robertus, oċtavo 1659. Franciſcus Rogerius, quarto, 1636. Samuel Smith, oċtavo, 1630. Jeremias Taylor, Ep. the vvorhy communicant, *L*ondini, *8*vo, 1661. Wilhelm. Tyndallus, de Sacramento Altaris, & ſacramentalibus ſignis, in Operibus, folio. 1573. 1600 Henricus Tozer, oċtavo, 1640. Richardus Vineſius, quarto 1657. Wilhelmus Morice, *E*ques, de cœnâ D. fol. 1660. Londini. Chriſtophorus Sutton, 12. 1626. Johannes Timſon, oċtavo, 1655.

CAP-

(i) D. Henricus Wilkinſon in Epiſtolarum Decade, Epiſtol, 7. pag. 182, Edit, Oxon. in oċtavo 1658.

CAPUT II.

DE
Principio Theologiæ, cognoſcendi, ſive de Scripturâ Sacrâ & Concluſionibus indè deductis.

Scripturæ ſacræ, inter Præcognita Theologiæ locus aſſignatur, quatenus illà principium Theologiæ cognoſcendi audit, mediante hâc propoſitione: Quodcunque Scriptura ſacra docet, θεόπνευςον & infallibiliter verum eſt. Subjectum Scripturæ ſunt libri veteris & novi Teſtamenti. Veteris quidem fœderis in duplici differentia. Alii Canonici, qui Judaicæ Eccleſiæ teſtimonium habent, numero triginta octo; cum contra Apocryphi hoc teſtimonio deſtituantur. In illos Iohannes Rainoldus, Theologus Oxonienſis, ducentis quinquaginta prælectionibus, contra Pontificios cenſuram exercuit, Volumen integrum in quarto „extat. Hunc auctorem in omnibus claſſicis auctoribus ita „verſatiſſimum fuiſſe affirmant, ut veriſſimè viva bibliotheca, „ſeu tertia uniuerſitas dici potuerit. Gentilis falſus eſt, cum „meliorem legum notitiam habuiſſe, quam ſe ipſum; cum „tamen illarum Profeſſor fuerit:(k) Affectiones Scripturæ ſunt vel primariæ, nempe divina auctoritas, infallibilis veritas, in rebus tam dogmaticis quàm non dogmaticis, perpetua conformitas, revelationis perfectio, perſpicuitas, ſemetipſam interpretandi facultas, normæ tam fidei, quam morum majeſtas, poteſtas judiciaria, efficaciæ & operationis divinæ ſingularitas: vel ſecundariæ; videlicet, neceſſitas, integritas, non

(k) Iohannes Jonſtonus, in Diatriba de Naturæ conſtantia, pag. m. 66. Thomas Gataker, Adverſar. Miſcellan. cap. 8 pag. 72.

ſolum ratione canonis univerſi, verum etiam ratione ſingulorum librorum, literarum & punctorum, fontium puritas, Catholica communicabilitas, ad omnes homines rationis compotes, etiam Laicos ſe extendens, quæ actu ipſo per varias Orientales & Occidentales translationes feliciſſimè perficitur.

Hic Angli induſtriam ſuam variis eruditis ſcriptis probarunt, vel κα]ὰ πλάτος, ut Iohannes Juellus, κειμήλιον illud hominis, in tractatu de Scripturis. Wilhelm. Whitakerus, Lancaſtrenſis Cantabrigiæ Theologiæ Profeſſor, in diſputatione de Scriptura ſacra tomo I. Operum Latinorum, edit. Genevæ, folio, anno 1610. pag. 253. ad 417. ubi potiſſimum ſex quæſtiones tractat, I. de numero Canonicorum librorum Scripturæ, II. de editione authenticâ ſcripturarum & verſionibus vernaculis, III. de autoritate ſcripturæ. IV. de Perſpicuitate, V. de Interpretatione, VI. de Perfectione ſcripturæ contra non ſcriptas traditiones. Tom. II. habentur ejuſdem libri tres contra Thomam Stapletonum, Anglo-Papiſtam, de auctoritate ſcripturæ, à pag. 2. uſq; 509. Cranmerus confutationem ver tatum non ſcriptarum adornavit. Iohannes Goodvvinus egit de auctoritate divinâ ſcripturæ, Johannes Weemſeus dedit exercitationem demonſtrantem, Scripturæ neceſſitatem, autoritatem, ſinceritatem & perſpicuitatem; Item Chriſtianam Synagogam, de differenti lectione, judicio diſcretionis ſano, translatione & collatione S. Scripturarum. Edvvardus Leigh, de autoritate, translationibus, fine, proprietatibus, explicationibus &c. Scripturæ. Samuel Hieronus, de dignitate ſcripturæ. Thomas Morus Cancellarius quondam ſub Henrico VIII. Rege Britannorum, ſcripſit de correctione translationis vulgatæ Novi Teſtamenti. Leidæ in 12. anno 1625. Iohannes Forbeſius à Corſe, exercitationes de verbo Dei, nec non diſſertatioenem de verſionibus vernaculis, quas ipſe allegat Inſtruction. Hiſtorico-Theologic. lib. IV.

Iohan-

(l) Iohannes Ovvenus, de divinâ autoritate lumine lucidiſſimo, & virtute efficaciſſima ſac. Scripturæ, cum reſponſione ad hanc quæſtionem; qua ratione dignoſcere poſſimus, ſacras ſcripturas eſſe verbum, cum vindicatione puritatis & integritatis Textus Hebræi in veteri, & Græci in Novo Teſtamento, in conſideratonibus quibuſdam ſuper prolegomena & appendicem Bibliorum Polyglottorum. Thomas Gataker de Stylo N.T. contra Sebaſtianum Pfochenum Frieburgenſem, quarto, Londini 1648. Johan. Prideaux, lectione Theologica, XII. pag. m. 160, ſeq. diſquirit: An puncta Hebraica ejuſdem cum literis & conſonantibus, quibus hodie adſcribuntur, ſint antiqitatis? ad quam quæſtionem contra Hugonem Broughtonum, verſatiſſimum in Orientalibus literis, conterraneum, octo argumentis negare conatur, puncta Hebræorum, non quidem quoad ſonum, valorem aut munus, ſed quo ad characteres ipſos, ejuſdem cum conſonantibus eſſe antiquitatis; cum videantur potius recentius inventum á viris Synagogæ M. inchoatum, á Maſorethis ſucceſſoribus continuatum, & á Tiberienſibus completum. Quâ aſſertione fontium integritas, & indubitatâ Scripturæ ſacræ intelligentia maximè dubia redditur. Exindè Clariſs. D. Heideggerus, olim Tigurinus, nunc Leidenſis Theol. Profeſſor, offenſus, auctorem alias doctiſſimum, deliquiſſe modeſtè innuit, hâc ἐπιχρίσει præfationi Operum Prideauxii inſerta: Ut flamma firmior nunquam ſine fumo ſurgit: ita clariſsima etiam ſubinde „virorum doctiſsimorum, ipſiuſque ſolis æmulam lucem tenuis „nebecula inſuſcare ſolet. atque idipſum celeberrimo huic „auctori accidit. Iohannes Strangius de Interpretatione & perfectione Scripturæ, quarto, Roterodami, anno 1663. Robertus Boyle, ſome conſiderations touching the ſtyle, of the

(l) Cap. IV. §. 8. pag 179.

Digitized by Google

the Holy ſcriptures. *Londini*, 8vo. 1668. *Anglicè* & pauló poſt *Latinè* ibidem, vel *κατ' ἐπιτομήν*; ſic pro certitudine & auctoritate ſacræ ſcripturæ pugnat D. Edvv. *Stillingfleet*, Orig. ſacr. B. *3.* c. 6. Alexander Morus, *Lancelot Androſius*, Decal. Introduct. cap. 14. (m) Iohannes Rainoldus contra Hartum, Palponem Romanum demonſtrat, genuinum ſcripturæ ſenſum, non in Vaticano diverſari, ſed in ipſa ſcriptura, quæ per ſcripturam explicanda eſt. (n) Confer Forbeſij inſtructiones Hiſtorico-Theologicas. (o) Porró ſcripturam ſolam eſſe regulam fidei, & lapidem lydium controverſiarum Theologicarum. (p) Quod Scripturæ ſenſus veritas ſit, (q) Pontificiorumque explicatio ſcripturæ fruſtra Patrocinium Patrum crepet, cum ipſe Cardinalis Cajetanus (r) hoc tanquam principium ponat; „Deum non alligâſſe expoſitionem ſcripturarum Patrum ſen-„tentiis; quare ſi incidat in novum aliquem ſenſum textui „conſonum; quamvis à torrente Doctorum ſacrorum ſit alie-„nus, lectori conſulit, ne eum reſpuat. Quin etiam Didacus „Payva Andradius, *Luſitanus*, inter Theologos Tridentini con-„cilii præcipuus, ejuſdemque Interpres, homo tumidus & „maledicus (vide D. Quenſted, de patriis illuſtrium virorum) „oſtendit, (s) primó Patres multis in locis ſcripturas non ex-„ponere ſecundum literalem ſenſum, (qui ſolus ſuppeditat „argumenta ad religionis dogmata confirmanda;) ſed alle-„goricè & moraliter. Poſſet quivis impunè eorum allegoriis „dimiſſis, ſimplicem ac literæ germanam explicationem re-quirere,

(m) apud Johann. Wilkins, in Eccleſiaſte, Anglicè pag. 169. (n) In Colloquio cap. II. ſect. 2. p. m. 31. ſeq. (o) Lib 1. cap. 7. ¶. 4. p. 19. (p) Idem Rainoldus, l. c. p. 14. 35. 96. 268. add. Guilielm. Twiſſus de Scripturæ ſufficientia ad determinandas omnes fidei materias. (q) Rainoldus lib. d. p. 23. (r) præfat. commentar. in libros Moſis. (s) lib. II. Defenſ. Fidei Trident.

Digitized by Google

„quirere. Deinde docet, Patres, dum quiſque eorum veros „ſcripturæ ſenſus inquirit, non ſemper tamen invenire, ſed „valdè ab aliis diverſos atque diſſimiles reddidiſſe. Integrum „eſt nobis, omnibus illis prætermiſſis ſenſum alium veteribus „etiam difficilem afferre. Et ut rem exemplis illuſtraret, „ſenſum variorum locorum ipſe diſſimilem reddit Patrum ſen-„tentiis; quod ſatis firmis rationibus ait ſe adductum facere. „Rurſus præcipuorum Patrum ſententiis confirmat, eos in „ſcripturis explicandis divina reſponſa non edidiſſe, ſed in iis „potuiſſe falli. Narrat præterea, lapsûs ejus verſionis, cui „addicti fuerunt, cogere eos ſæpè, ut ab ipſa Spiritus ſancti „ſententia aberrent. Addit denique, neceſſe eſt, ut fatea-„mur, niſi præclariſſimis ingeniis ingrati eſſe volumus, plu-„rima in Moſe & Prophetis eſſe noſtro hoc ævo Doctorum „hominum diligentiâ multò accuratiùs quam uſquam antea explicata. Hinc tandem concludit: Spiritum cœleſtem vo-„luiſſe, qui unicus eſt ſcripturarum fiduſque interpres, quæ-„dam habere explorata poſteritatem, quæ majores omninò latuerant, atque occulta nobis, illi verò ſatis perſpectâ ra-tione effeciſſe, ut ex plurimis ſcripturæ locis veteres myſte-„ria haurirent augendæ pietati, informandiſque moribus ap-„tiſſima; poſteritas verò genuinum ac proprium eorundem „ſenſum aſſequeretur. Hactenus Andradii judicium.

Quod autem unicus ſcripturæ literalis ſenſus ad ratam veritatem arguendam valeat, ideòque neceſſariò in rebus fi-dei audiendus ſit, ipſe Bellarminus (t) fatetur, ſcribens: con-venit inter nos & adverſarios, ex ſolo literali ſenſu peti de-bere argumenta efficacia; & eum ſenſum, qui ex verbis im-mediatè colligitur, certum eſt, ſenſum eſſe Spiritus ſancti, ſenſus myſtici non ſemper conſtant, an ſint à Spiritu ſancto in-tenti

(t) Controverſ. 1. quæſt. 5.

tenti, niſi ſint in ſcripturis explicati, ut illud Johannis XIX, Non confringetis os ex eo, His exceptis, ſtultum eſt ex myſticis ſenſibus velle efficaciter probare dogmata fidei, Quamvis ſoli ſcripturæ adhærere pro ſingulari reputent hæreſi Pontificii, traditionibus ſuis haud parum attribuentes. (u) Ita etiam Iohannes Forbeſius à Corſe (vv) obſervat, ſingulariter notabili ac miſericordiſſima providentia Dei, ſcripturas ſac. V. & N. T. legales, Propheticas & Evangelicas Divinas, adhuc incorruptas, integras, involutaſque in hunc uſque diem contra omnes Satanæ inſultûs cuſtoditas eſſe, in manibus Judæorum & Chriſtianorum, lib. VII. cap. 11. §. 15. pag. 359. Ejus perfectionem, veracitatem, caſtitatem & ſtabilitatem depredicat. De plenitudine ſcripturæ, lib. IV. cap. 4. §. 27. pag. 184. Et quod ad defenſionem alicujus definitionis ea poneda ſint, quæ alteri intellectui, à quo videtur definitio diſſonare, non cedant, & eam regnlam, cui ſunt aptata, non deſerant, lib. VIII. cap. 3. §. 1. pag. 382. Scripturæ præ patribns auctoritatem aſſerit, lib. X. cap. 3. §. 39. pag. 489. exemplo Auguſtini, qui lib. II. contra Creſconium cap, 32. de „S. Cypriano dicit: Verba ejus ex epiſtolâ ad Jubaianum, in„ſerviſti literis, quibus ei placuiſti monſtrares, baptiſandos „eſſe in Eccleſiâ Catholicâ, qui fnerint in hæreſi, vel ſciſma„te baptiſati. Ljus hujus epiſtolæ autoritate non teneor, „quia literas Cypriani non ut canonicas habeo, ſe eas ex ca„nonicis conſidero, & quod in eis divinarum ſcripturarum „auctoritati congrit, cum laude ejus accipio; qnod autem non „congruit, cum pace ejns reſpuo. Ac per hoc ſi ea quæ „commemorâſti, ab illo ad Jubaianum ſcripta, de aliquo A„poſtolorum vel Prophetarum canonico recitares, quod om„ninò contradicerem, non haberem: Nunc verò quoniam cano-

(u) vide Rainoldi Colloquium, cap. VIII. p. 266. (vv) Inſtruct. Hiſtorico-Theolog. lib. IV. cap. 4. pag. 137.

„canonicum non eſt, quod recitas, ea libertate, ad quam nos „vocavit Dominus, ejus viri, cujus laudem conſequi non „valeo, cujus multis literis mea ſcripta non comparo, cujus „ingenium diligo, cujus ore delector, cujus charitatem mi„ror, cujus Martyrium veneror, hoc quod aliter ſapuit, non ac„cipio. Non accipio, inquam, quod de rebaptiſandis hæreticis „& ſchiſmaticis, B. Cyprianus ſenſit; quia hoc Eccleſia non „accipit, pro qua B. Cyprianus ſanguinem fudit. ——— Qua„propter ita hoc Cypriani non accipio, quamvis inferior in„comparabiliter Cypriano, ſicut illd Apoſtoli Petri, quod „gentes judaizare cogebat, nec accipio nec facio, quamvis „inferior incomparabiliter Petro.

Scripturas autem genuinas juxta Tertullianum, dignoſci poſſe, ex conſenſu antiquo Apoſtolicarum Eccleſiarum, apud quas (de ſui ſeculi Eccleſiis loquitur) ipſæ adhuc Cathedræ Apoſtolorum ſuis locis præſidentur, & apud quas ipſæ authenticæ literæ eorum recitantur, puta Eccleſiarum Corinthiacæ, Philippenſis, & Aſiaticarum, & Romanæ &c. (x). Quod eaſdem V. & N. T. ſcripturas incorruptas habeamus, quas veteres Patres habuerunt, aſſerit Forbeſius lib. IV. cap. 4. §. 8. p. „179. Non enim, inquit Irenæus, (y) diſpoſitionem ſalutis „noſtræ cognovimus, quam per eos, per quos Evangelium „venit ad nos, quod quidem tunc præconiaverunt, poſtea ve„rò per Dei voluntatem in ſcripturis nobis tradiderunt, funda„mentum & columnam fidei noſtræ futuram. Idem Forbeſius in doctiſſima epiſtola ad Carolum Regem Britanniæ, inſtructionibus laudatis præmiſſâ, graviter illos culpat, qui hominibus lectione ſacrarum literarum interdicunt, locum ex

 B. Atha-

(x) Libro de præſcriptione cap. 3. 32. 33. ſeq. Forbeſius Inſtruction. lib. XIV. cap. 6, §. 10. (y) Lib. III. adverſus hæreſes Cap. I.

Digitized by Google

„B. Athanaſio huc adducens (z) Illi à ſcripturis arcent, ſub „prætextu inacceſſibilitatis, qui ſuæ malæ doctrinæ examen per „ſcripturas refugiunt, & ſeipſos ſolum dogmatum ſuorum ju„dices admittunt, atque ſi quandó ſcripturæ teſtimonio pre„mantur, invertunt ſcopum ejus & uſum; cum autem ſuis „conducere inſtitutis exiſtimant, trahunt violenter, in cauſæ „ſuæ confirmationem, dictum aliquod nudum, & genuina „orationis ſerie reciſum: ideóque inſpici ſcripturas nolunt. „Quare Chryſoſtomus multis argumentis ſuos auditores, e„tiam Laicos & Politicos imó Idiotas & mulieres ad ſedulam „ſcripturæ lectionem hortatur: Hoc, inquit, ſemper vos hor„tor atque hortari non deſinam, ut non ſolum attendatis, „quæ hic dicuntur, ſed & cum domi eſtis, lectioni ſacrarum „ſcripturarum operam detis. &c. (a)

De Dogmatibus Theologicis, ſive capitibus Chriſtianæ doctrinæ, quæ in ſacris extant, vel αὐτολεξεὶ, vel κατὰ συνακολούθησιν, & veritates Theologicæ dicuntur, ſive fidem, ut articuli fidei; ſive morum præcepta, comminationes ac promiſſiones Legales & hiſtorica, non niſi morales doctrinas contineant, videri poſſunt, qui ſyſtemata integra, ſub titulo *Corporis Theologiæ* elaborarunt, Iacobus Uſſerius, in folio, omni exterorum laude major, Henricus Hibbertus, folio, 1662. Gervaſius Babington, de articulis fidei, Thomas Crammer, in locis communibus ex doctoribus collectis, lib. XII. Thomas Beccarus, in Principiis Religionis Chriſtianæ, tomo II. Operum, item in particulis Religionis Patrum autoritate comprobatis, Tomo III. Oper. Dudlejus Fenner, in Theſauro Orthodoxæ fidei, nec non ſacrâ Theologiâ, Genevæ 1589. octavo, & 1604. ibidem. Edvvardus Leigh, in fol. quo de Henrici Wilkinſoni, ſac. Theol. D. & Aulæ Magdalenæ

(z) Tomo II. Oper. pag. 1296. edit. Pariſ. (a) Oratione III, in Lazarum, tomo V. Oper, p. 242.

dalenæ apud Oxonienſes, judicium lubens lectori ſiſto. (b) „Viro ornatiſſimo Edvvardo *Leigh*, armigero, *Artium* magiſtro, „ex Aulâ Magdalenæ, ſpectatæ Religionis, Eruditionis & Induſtriæ, amico perquam colendo & ſuſpiciendo, χάρις καὶ εἰρήνη. Accepi nudius tertius, haud mediocri perfuſus gaudio, „SYSTEMA THEOLOGICUM tuam redolens lucernam, luce limâque donatum feliciſſimâ. Hinc facilè mihimetipſi polliceor, neminem hominum vel unciolam operæ & olei amiſſurum, qui in iſtius libri ſtudio diligentiori & ſcrutinio „penitiori elucubratas collocaverit vigilias. Lectorem nec „ipſi, nec auctorem lectori ullatenus defuturum arbitror. Tu „revera Theologiæ fundamenta, & ſenioribus & junioribus „propinas addiſcenda & imbibenda: Quibus expotis liquoribus, vires animi ſtatim refocillabuntur. Facilè quis poterit „doctior hinc evadere, modò ſibi ipſi non defuerit. Meſſem „peperiſti Theologicam, undè quilibet ſani ſincipitis facilius „valeat ariſtas manibus confricare, & ſecurus commedere. „Quod ſpectat ad Zizania Loyolitica, rabiem anabaptiſticam „& fermentum Arminianum, ad inferos, undè prodierunt „iſta ſpuria dogmata, cenſes omnia releganda: Quibus contradicis ſtrenuus, & de erroribus triumphas laureatus. Quum „contemplor mecum (prout ſæpius ſoleo) ſanctitatem, acumen, zelum ſumma cum humanitate & induſtria conjuncta, (quæ omnia ex tuis ſcriptis publici juris factis, mihi, „abundè innoteſcunt) obſtupeſco, ſanè quapiam præter ſolitum admiratione perculſus; Gratulor mihi imperſius „notitiam tui, nec non familiare ſodalitium, non ingratus

---

(b) In Epiſtolarum decade Epiſt. V opuſculis (ubi conciones ſex ad Academicos Oxonienſes Latinè habitæ, Tractatus duo, de Jure divino diei Dominicæ, & impotentia liberi Arbitrii ad bonum ſpirituale) annexa Oxonii, octavo; 1658.

Digitized by Google

„tuis erga me beneficiis, ſed oppreſſus. Gratulatur Aula Mag„dalenæ felici enixa puerperio talem peperiſſe filium, qualis „fuerit ipſi matri decori & ornamento. Junge his Roberti Rolloci Tractatum de vocatione efficaci, uti quidem titulus habet, etſi compendium Theologiæ ſit: Juellum contra Hardingum, Iohannis Arroſmith, catenam Principiorum Theologicorum, Edmundi Reeveſii, Theologiam, Henrici Jeaneſii Theologiam ſcholaſticam, Johannis Prideaux locos Theologicos. Perkinſij armillam auream, ſive Theologiæ deſcriptionem inter ejus Opera. Methodum Theologiæ, Iohannis Jatſij, Summam Theologiæ Georgii Dovvnhami, quam Epiſcopus Wilkins (c) ab utilitate ſingulari commendat, quod inſtar ſtatuæ Mercurialis in hoc ſtudio eſſe, & quilibet hujus ope, analyſin captui ſuo accomodatam, ſibi fabricare poſſit. Principia Theologiæ Nicolai Byfield, Moreſij medullam modernæ Theologiæ, Iohan. Ovvenum, de natura, ortu, & ſtudio veræ progreſſus Theologiæ, in quarto, anno 1661. Oxonii- Matthæum Sutlivium, de recta ſtudii Theologici ratione, lib. I. Hanoviæ in octavo, anno 1604. Jdeam Theologiæ tàm contemplativæ, quam activæ, ad formam S. Scripturæ delineatam, opera Theophili Galei, *Londini*, ad inſigne *Leonis* in Cœmeterio Paulino, 12. anno 1673. Inprimis etiam Iohannis Forbeſij, inſtructionum Hiſtorico-Theologicarum, De Doctrinâ Chriſtianâ, & vario rerum ſtatu, ortiſque erroribus & controverſiis, jam inde à temporibus Apoſtolicis, ad tempora uſque ſeculi decimi ſeptimi, priora, libros ſexdecim, circa quos diverſa eruditorum judicia occurrunt. Cum anno MDCXLV. Volumen illud Amſtelodami excuderetur, Facultas Theologica Lugduno-Batava ſuper eo ſic pronunciabat; In magna felicitatis parte ponendum

(c) In Ecclaſiaſte, pag. 118.

„nendum cenſemus, quod Deus excitavit ſpiritum Clariſſimi „hujus viri, ut in hanc curam cum curâ incumberet, & cum „dogmatico Inſtructionum Theologicarum genere, Theo-„logiam Hiſtoricam ſolidè & methodicè, quoad præcipua ca-„pita exequeretur. Si quid judicamus, opus hoc ætatem fe-„ret, & gaza erit ac ἀνάθημα pretioſum in domo Dei. Quia „verò per occupationes Academicas & Eccleſiaſticas nobis „tractatum iſtum integrum expendere, & de ſingulis cum „auctore abſente conferre non licuit, quod de aliquibus pro-„nunciare non poſſumus, (in quibus ut ſuam ipſi libertatem „relinquimus, ſic nobis etiam noſtam reſervatam volumus,) „de ſummâ tamen rei pronunciamus, opus iſtud & multæ „lectionis & variæ eruditionis, & ſubacti in antiquitate *Ec*-„cleſiaſticâ judicii eſſe, adeoque ejus auctorem bonorum o-„mnium amorem & benevolentiam inſigni iſto labore me-„reri. Nec dubitamus, quin adſpirante divinâ gratiâ exi-„miæ iſtæ lucubrationes, quæ penu Antiquitatis ſunt, multis „in veritate orthodoxa vel erudiendis, vel confirmandis, a-„liis etiam ad minus, cruda & ſaniora circa capita multa „judicia revocandis, adeoque Regno Dei promovendo, uti-„les admodum & opportunæ ſint futuræ. Optamus quin „etiam, ut vel auctor ipſe, quæ adhuc deſunt, ad plenam „variorum capitum pertractationem, cum tempore nobis „eadem methodo exhibeat; vel ut ipſius exemplo ex-„citati viri eruditi alii, in partem iſtius curæ veniant, „& veritatis ſacræ & antiquariæ negotium eadem fide & fe-„licitate agant. Similiter D. Andreas Rivetus, Theologus „quondam Leidenſis, placuit mihi admodum, inquit, hæc „res Theologicas tractandi ratio, in qua cum dogmatibus „conjungitur hiſtoria rerum Eccleſiaſticarum, atque ita ad-„curatè tractantur dogmata fidei, ut non ſolum quid ex ſacra „Scriptura de iis ſtatuendum ſit, demonſtretur, ſed etiam

 uno

Digitized by Google

Cum tractatio Theologiæ juxta analogiam habituum Practicorum inſtitui debeat, exordium ſtatim à fine faciendum eſt. Finis veró cui, ſeu óbjectivus, eſt ipſe Deus, qui vel *Cognitione naturali*, vel *ſupernaturali & revelatâ* cognoſcitur. Naturalem examinat M. Nathanael Culvervvell, in doctiſſimo tractatu Light of Nature, ſive de lumine rationis, Anglicè, Oxonii 1669. quarto, Epiſcopus Jeremias Taylor, in ductore dubitantium, or the Rule of Conſcience in all her general Meaſures, ſerving as a great inſtrument for the determination of caſes of conſcience, in four books, London, 1660. fol. B. 1. cap. 1. 2. & B. 4. Seldenus de jure naturæ, Iacobus Janevvay, tractatu Anglico: Heaven upon earth, hoc eſt, cœlum in terra, p. m. 5. Londini, octavo, 1669. D. Scharrock Hypotheſi Ethicâ, ſive de officiis ſecundum jus naturæ, cap. 1. num. 7. & c. 16. per totum à p. 618. ad 674. Edit. Gothanæ in 12. 1667. Beaconus, in ſpeciminibus, Anglicè. Edoardus Baro Herbert, de Cherlebury & Caſtri inſulæ de Keri in Hibernia, à ſacris Belli Conſiliis Regibus glorioſiſſimis Jacobo & Carolo, in periculoſis & magno cum judicio legendis ſcriptis, de veritate prout diſtinguitur à revelatione & à veri ſimili, à poſſibili & falſo, item de Religione gentilium, eorumque apud eos cauſis, Amſtelodami in quarto, anno 1663. Quibus de libris meritó quivis cordatus exclamet: Heu! fugite hinc, latet anguis in herba. Conatur nimirum Auctor aliis perſuadere ſalutem abſque Chriſto, extra quem non eſt ſalus, mortales adipiſci poſſe, dummodo quinque ex communi providentiâ divinâ deductos articulos, quos communes circa religionem notitias vocat, obſervent. Ut prægustum novæ hodomoriæ habeas, en articulos. I. eſſe ſupremum aliquod Numen. II. Supremum iſtud Numen debere coli. III. Virtutem cum pietate conjunctam, præcipuam partem cultus Divini habitam eſſe, &

ſemper

ſemper fuiſſe. IV. Horrorem ſcelerum hominum animis ſemper inſediſſe, adeoque illos non latuiſſe, vitia & ſcelera quæcunque expiari debere ex pœnitentia. V. Eſſe præmium, vel pœnam poſt hanc vitam. Hiſce articulis in opuſculo de „Veritate pag. 283. ſubdit: Hæ ſunt omninò notitiæ communes, ex quibus vera Eccleſia Catholica ſive univerſalis conſtat. „Neque enim illa macerie quacunque, ſive lapide exciſo, & „calce viva, ſive marmore exſtructa quædam moles, Eccleſia, „quæ errare non poteſt, nuncupanda eſt. Imo nec ipſi homines, ſive dicto, ſive ſcripto ſua promiſcuè & tumultuariè „effutientes ſuffragia, Eccleſiam verè Catholicam conſtituunt; „Minus adhuc quæ ſub aliquo vexillo particulari militans, vel „in aliquem gregem compulſa, anguſtiis alicujus orbis terrarum partis vel ſeculi concluditur, Eccleſia verè Catholica ſive univerſalis cenſenda eſt. Sola Catholica, ſola *μονοειδὴς* Eccleſia eſt, *notitiarum communium doctrina*, omne ſpatium, omnem numerum complens. Hæc ſola enim providentiam divinam univerſalem, ſive naturæ ſapientiam pandit. „Hæc ſola rationem, unde pater communis invocatur Deus optimus Maximus, exponit, extra hanc deniq; nulla ſalus.

„In Tractatu autem de Religione Gentilium cap. 15. perſvadere vult lectori, non ſolum in Dei ſummi cultu, ſed & „in eodem ſaltem præcipuo cultus genere, Gentiles cum Chriſtianis concordaſſe. Tandem pag. 210, concludit: Heic „(ut in pluribus aliis religionis articulis) veritatem eximiam „veriſimilibus, poſſibilibus & falſis ſuis temerabant & fere deprimebant gentiles; perinde facientes, ac qui ædificium ipſum „in ſe ſolidum ex tecti pondere propemodum obruerent: nihilominus non ſolùm quatuor articuli ſupra memorati ſemper ſtetère, nempe I. Eſſe Deum Summum. II. Coli debere. „III. Virtutem eſſe præcipuam cultus divini partem. IV. „Reſipiſcendum eſſe à peccatis. V. Sed & hic ultimus, dari præ-

Digitized by Google

,,mium & pœna tum in hac vita, tum poſt hanc vitam, ſtetit, in ,,in æternumq; ſtabit. Quantumvis enim ſupra eorum *βά-* ,,*σιν* ſexcenti errores accumulentur, ex quinq; tamen hiſce co- ,,lumnis inter ſe nexis, ita fulcitur cultus divini ratio, ut moles ,,quæcunque (uti in fornicato opere videre eſt,) hiſce ,,ſuperpoſita, haud labefactare vel loco movere poſſit ,,ædificium. Hæc igitur providentiæ Divinæ univerſalis, ,,caſtæque Religionis ſunt firmamenta illa, quæ nullo defuere ,,vel deeſſe poſſunt ſeculo vel regioni. Et iterum pag. 217. ,,quinque hoſce articulos bonos Catholicoſque eſſe unuſ- ,,quiſque procul dubio fatebitur: Ad ſalutem tamen æter- ,,nam comparandam non ſufficere perhibebunt nonnulli. — ,,Cæterum qui ita locutus fuerit næ ille quidem audax, ne- ,,dum ſævum temerariumq; effatum (mea ſententia) protulerit. ,,Sufficientiam quinque iſtorum articulorum ad ſalutem ſine ,,temeritate negari non poſſe tribus rationibus probat. I. ,,Quod nulli ſat s explorata ſint judicia divina, quæ quia æque ,,affirmanti obeſt parti, ſubjungit: quam etiam ob cauſam ,,neque eos ſufficere protinus dixerim. II. Ex ſcholaſtico- ,,rum oraculo: Homini facienti quod in ſe eſt, Deus non ,,denegat gratiam, deſumpta, attamen, inquit, magis probabilis ,,mihi videtur eorum opinio, qui æquè piè ac leniter de Dei ,,judiciis ſtatuunt; Dum homo, quod in ſe eſt, præſtat, neque ,,enim in cujuſvis poteſtate eſt, ut fides ſive traditiones, quan- ,,tumvis laxæ (præſertim ubi aliqua ex parte convertuntur) ,,ad ſe ſatis pertingant. III. Neque tandem ex recta com- ,,munique ratione quinque articulis noſtris addi poteſt dog- ,,ma, unde magis ſinceri piique evadant homines, aut pax ,,concordiaq; publica magis promoveatur, ſat equidem ſcio, ,,plurimas ubique ferè gentium invulgari doctrinas, unde ,,in ſpem veniæ citò adducantur peccatores, ſed & doctrinas illas ,,ingens ſolatium peccatoribus afferre: vereri tamen hic liceat,
ne

„ne doctrinæ illæ (niſi ritè cautèque explicentur) peccatoribus „ſufficiant, utpote qui ex facili delictorum ſuorum condona„tione ad volutabrum citius revertantur, & in fœdiora ſub„inde dilabantur crimina: Dum enim ex ſubſidiaria opera, „ſalutem ſuam impetrari poſſe credunt, quæ ad ſuas ſpectant „partes, deſtituunt ut plurimum vel negligunt. Sed virtu„tem & pœnitentiam pariter ſuaderi, vel etiam indici reſ„pondebunt Sacerdotes. Verum enimveró ut hoc etiam „concedatur, communis tamen teſtatur experientia, ab ex„ternis auxiliis potius, quam ex virtute & interna pœnitentia „ſalutem peti debere.

Hæc quò tendant nemo emunctioris naris non odoratur, nimirum ut juxta judicium humanæ rationis, quæ Trinitatem, Patrem & Filium ac in quo uterque invocari vult, Spiritum S. ignorat, fidem noſtram dirigamus; Et ſufficientiâ quinque articulorum vanè dementati, quia in qualibet Religione inveniuntur, religionibus ſeu affectibus utamur, omnemque defectionis à vera fide maculam communium circa religionem notitiarum purpurâ obvelemus. Quid tandem ad ἀθεότητα reſtabit? Pauca hæc perverſæ mentis emblemata, cum libros ipſos paucioribus volvere contingat, in gratiam lectoris apponere placuit, ut de reliquis abſurditatibus, ex his colligere queat. Peculiarem iis diſſertationem Theologicam Jenæ Dominus D. Muſæus, niſi me memoria fallit, anno M. DC. LXVII. oppoſuit, ſcriptoriſque vanas opiniones refutavit. Rectius illuſtris Baconus Baro de Verulamio, Theologiam naturalem ejuſque vires perpendit, mentem ſuam hoc diſcurſu aperiens: „(f) Theologia naturalis Philoſophia etiam divina rectè ap„pellatur. Definitur autem hæc, ut ſit talis ſcientia, ſive po„tius *Scientiæ Scintilla*, qualis de Deo haberi poteſt per lumen

(f) Lib. 3. de Augmentis ſcieniarum cap. 2.

Digitized by Google

„naturæ & contemplationem rerum creatarum. *Et* ra-
„tione objecti, ſanè & divina, ratione informationis, natura-
„lis cenſeri poteſt. Hujus ſcientiæ limites ita verè ſignantur,
„ut ad *A*theiſmum confutandum & convincendum & ad legem
„naturæ informandam, ſe extendant, ad Religionem autem
„adſtruendam non proferantur. Quamobrem nec Deus
„unquam edidit miraculum quo converteretur Atheus, quia
„poterat ipſo naturæ lumine ad notitiam Dei perduci; verùm
„miracula ad convertendos Idololatras & ſuperſtitioſos deſigna-
„ta ſunt, qui Numen agnoverunt, ſed in cultu ejus aberrarunt;
„quoniam non ſufficit lumen naturæ Dei voluntati declaran-
„dæ, aut cultui ejus legitimo prodendo. Sicut enim Opificis
„potentiam & peritiam oſtendunt opera ejus, imaginem au-
„tem minimè; Sic opera Dei, conditoris omnipotentiam
„& ſapientiam oſtendunt, imaginem ejus haud quaquam de-
„pingunt. Atque hac in re, Ethnicorum opinio ſacra veri-
„tate recidit. Illi ſiquidem mundum imaginem Dei ſtatue-
„bant, hominem mundi. At ſacræ literæ haud tali honore
„mundum dignantur, ut Dei uſpiam imago dicatur; ſed ſo-
„lum modò opus manuum ejus, hominem verò imaginem Dei
„immediatè ſubſtituunt. Quocirca, quod ſit Deus, quod rerum
„habenas tractet, quod ſummè potens, quod ſapiens & præ-
„ſcius, quod bonus, quod remunerator, quod vindex, quod
„adorandus, etiam ex operibus ejus demonſtrari & evinci
„poteſt: Et admirabilia complura ſecreta attributa ejus, &
„multò magis circa regimen & diſpenſationem ſuper univer-
„ſum, etiam ſobriè ex iiſdem elici & manifeſtari queunt. *Eſtq;*
„iſtud argumentum a nonnullis utiliter pertractatum. Ve-
„rum ex intuitu rerum naturalium, atque humanæ rationis
„principiis, de Fidei myſteriis vel ratiocinari, vel etiam
„ſuadere vehementius, aut rurſus ea curioſius introſpicere &
ventilare, & de modo myſterii inquirere, haud tutum meo ju-
dicio fuerit. Quare

„Quare fruſtra ſudaverit qui cœleſtia Religionis arcana „noſtræ rationi adaptare conabitur. Decebit potius mentes „noſtras ad cœleſtis veritatis thronum adorandum attollere. Utrum vero gentes, qui nec Meſſiam promiſſum expectarunt, nec miſſum agnoverunt, ex naturæ lumine ſalutem potuiſſent conſequi, hoc eſt, an conatus Philoſophicus *E*ſaviticæ ſervitutis vincula valuit excutere & in libertatem filiorum ſuos cultores aſſerere? nervosè diſcuſſit D. Iohannes Prideaux, Hartfordienſis in Devoniâ, Exonienſis Rector (obiit 1650. Bredoniæ, Crovvæus El. pag. 231.) Theol. Profeſſor Regius Oxonii, & deinceps *E*piſcopus Wigornienſis lect. Theol. octavâ. Affirmativam ſententiam in Concilio Tridentino prædicatam ac poſtea defenſam ab Andradio, Sotone, Vega, & Victoria, idem commemorat lect. 3. de univerſali gratia, §. 2. ubi pulcra reperire licet. Concione autem ſexta, de ſcala viſibilium ad inviſibilia circa finem, *E*thnicos inexcuſabiles eſſe demonſtrat. pag. 519. edit. noviſs. Tiguri in quarto, anno 1672. Confer Faſciculi controverſ. Theolg. quæſt. Procemial. de exiſtentia Dei. An conſtare poſſit ex rationis ductu in iis, qui ſunt adultæ & non emotæ mentis, aliquem eſſe Deum? Oper. p. 531. ſeqq. contra Rationaliſtas, deriſores, ventricolas, & reliquos ex Diagoræ Luciani & Epicuri haris. Hujus de Operibus Clariſ. D. Iohann. Henricus Heideggerus ſic pronunciat in præfatione ſuper illa: Quiſquis evolvendo præclaro huic operi bonas horas impendere haud gravabitur, non carbones ille, ſed pretioſiſſimas uniones & margaritas, non verba *ἀέρα εἰς κενὸν δέροντα*, ſed acriter ferientia & flexanima obvia habebit & exoſculabitur. Certant ubique cum rerum momentis & apicibus ſummis verba *ταλαντιαῖα* ſchemata ſermonis inuſitata, quæ & ſuaviſſimè lectoris animos demulcent, & potenter convincunt, inſtruunt & ædificant. Sed ad lineam unde digreſſus ſum! *Cognitio ſupernaturalis ſive revelata* ex verbo Dei ſcrip-

 to

Digitized by Google

to hauſta tum *eſſentiam Dei abſolutè*, citra reſpectum ad tres perſonas, & *relativè*, in ordine ad tres divinitatis perſonas, tum *attributa variaq; opera* explicat. De Deo & eſſentia ejus agit Mr. Iohannes Smit, D. Henricus Morus in Antidoto Atheiſmi, Sydenhamus, in myſterio divinitatis. D. Tillotſon ſapientia Religioſi, Edvvard Stillingfleet, orig. ſacrarum B. c. 1. M. S. Parker, in tentaminibus. (g) Epiſc. Androſius introduct. Decal. cap. 5. 6. De Deo ejuſque natura, Perkinſius, in Armilla aurea, cap. 2. pag. 2. ſeqq. operum. Jeremiæ Burrough, de natura Dei tractatus. Edvvardus Leigh tract. de Deitate. Samuel Hieronus in poſterioribus Jehovæ. Thomas Mortonus de natura divina, Johan. Preſton *de Attributis Dei*. Forbeſius inſtruct. lib. 1. cap. 34. 35. Thomas Jackſonus de eſſentia divina & ejus attributis. Joſ. Mede, Eſſexienſis, mortuus anno 1638. ætatis ſuæ 52. (h) De Sanctificatione nominis divini. Preſton de plenitudine Dei. Richardus Stookius de attributis Dei, Iohan. Ovvenus, de juſtitia divina. M. Samuel Parker, de juſtitia ejus omnipotentia & dominio. Wilhelmus Geering in potentia Dei explicata. Hallus de sanctitate Dei. Chriſtophor. Lovius, de omnipræſentia Dei. Franciſcus Cheynelius, de Vindicatione ſacro-S. Trinitatis. Johann. Prideaux lect. 17. de Sancta Trinitate ad Prior. Ioh. 5. cap. *verſ.* 7. pag. 232. operum in quarto, Tiguri. Jerem. Broughtoni diſceptatio Hebræo-Anglica de Trinitate, inſerta translationi Anglicæ Eccleſiaſtis. Hillius, in collectione ex Zanchio, de Tribus Elohim. D. Pearſon, in Symbolum Apoſtolicum. Forbeſius inſtruct. lib. 1. cap. 5. de Trinitate in Unitate eſſentiæ. Omne nomen dictum de Deo reſpectu creaturæ indicat eſſentiam

(g) Wilkins, in Eccleſiaſte pag 129. (h) vid. vitam ejus a initio operum.

ſentiam, adeoque prædicatur de tribus perſonis ſingul: exceptis quæ pertinent ad unionem ſeu diſpenſationem, id eſt, ad incarnationem ſive aſſumptam carnem, idem ex verbis Auguſtini & Bonaventuræ, lib. 1. c. 12. par. 1. unitas eſſentiæ divinæ in Trinitate Perſonarum, per doctrinam Baptiſmi & unitatem nominis, ex multis Patribus eſt oſtenſa, ibidem c. 17. De Deo Patre totius Deitatis principio, id. lib. 1. c. 6. §. 5. Quod ſit Filii & Spiritus Sancti auctor, cauſa, fons, origo, lib. 1. c. 18 §. 11. cap. 20. §. 1, 2. 3 Quid Pater peculiare habet à Filio, lib. I. c. 2. par. 11. cap. 13, §. 4. cap. 10. §. 3. Quomodo filio loquatur in illo: faciamus hominem, & cætera. lib. 1. cap. 13. §. 6. an operetur mediatè per filium, filius mediatè per Spiritum Sanctum? lib. 1, c. 10. §. 5. an filio ſit potentior, quia creatorem genuit, filius non genuit? lib. 1. c. 5. §. 6. Pater & Filius, quomodo ad nos veniant & in nobis maneant? lib. 1. cap. 27. §. 1. lib. 1. cap. 35. §. 25. Pater quo ſenſu dicatur ſolus ſcire diem ultimum quem Filius dicitur neſcire? lib. 3. c. 20. §. 26. Pater in adoratione Dominica ſumitur eſſentialiter. lib. 1. cap. 18. §. 11. lib. 1. cap. 32. §. 1. de perſona Patris lib. 1. cap. 25. §. 5. Patris nomen in ſe & Filii nomen habet, & viciſſim l. 1. c. 31. §. 31. l. 1. c. 32. §. 1. Patris & incarnati filii & Spiritus ſancti una adoratio, l. 7. c. 3. §. 5. Patris & Filii & Spiritus ſancti dignitas impartibilis, l. 1. c. 23. §. 5. 6. una præſentia, una gratia; l. 1. c. 27. §. 10. Patri cur appropriatum, quod toti convenit Trinitati in negotio reconciliationis per mediatorem, l. 1. cap. 20. §. 4. Dei naturam quomodo nobis declaret Scriptura, lib. 1. cap. 34. §. 2. efficaciſſimæ vires l. 8. c. 17. §. 20. Omnipotentiſſima poteſtas, ibid. §. 21. De perſonis divinis, Perkinſius in Armilla aurea c. 6. De Divinitate Spiritus ſancti, Juellus in Antapologia oppoſita confutationi Hardingi, contra Apologiam Eccleſiæ Anglicanæ, tom. 11. Oper. in folio, Genevæ, anno 1585. Latinè per Thom.

Digitized by Google

Thomam Bradokum, Theologiæ Baccal. Colleg. Chriſti Cantabrigiæ olim ſocium, pag. 83. D. Mathæus Poolus, de eadem peculiari Tractatu. Iohannes Prideaux, lect. 20. ad poſt. cor. 13. *verſ. 13.* pag, 273. oper. quarto, Tigur.

Inter opera Dei ad extra, externa eſſentialia omnibus tribus Deitatis perſonis, earum tamen ordine ſervato, ſunt tam *Opera potentiæ*; creatio, providentia & mundi annihilatio: quam *Opera miſericordiæ*, Redemptio, vocatio, converſio, &c: nec non *Juſtitiæ*, mortuorum reſuſcitatio, & extrema dijudicatio. De operibus miſericordiæ & juſtitiæ & fine mundi, in poſterioribus agendum erit, hic potiſſimum *Creatio & Providentia* ſedem habent. *De Creatione hominis*, tractat Perkinſius, cap. 10. Armillæ aureæ. Georgius Walkerus in externis Dei operibus, Stillingfleet, de origin. ſac. B. 3. c. 2. Thom. Jakſonus aliique ſuperius allegati ſymboli Apoſtolici explicatores. Iohan. Forbeſius, lib. 1. cap. 13. §. 1. ſeqq. confer pag. 198. *De Animæ immortalitate*, Kenelmus, Eques Digbæus, Carolo I. magnæ Britanniæ Regi, a ſecretiori conclavi & in rebus maritimis adminiſtrator præcipuus, in lib. cujus titulus: Demonſtratio immortalitatis animæ rationalis, ſive tractatus duo Philoſophici, in quorum priori natura & operationes corporum, in poſteriori verò natura animæ rationalis ad evincendam illius immortalitatem, explicantur. primò Anglicè, Pariſiis in fol, anno 1644. typis Ægidii Blaizod, deinde Latinè per Iohann. L. Francoſurti, in octavo 1664. Quo de ſcripto nervoſum judicium Iacobi Odulæi in ſacra facultate Pariſ. D. Theol. appono: erudita, inquit, iſthæc „lucubratio, eruditis edita cogitationibus, nihil habet ortho- „doxis quod repugnat maximis, mage maximum magnæ Bri- „tanniæ decus loquitur autorem; Verè Virum & primis „Chriſtiani orbis componendum heroibus, ea doctrinæ & for- „titudinis laude, eo caſtrenſis & literarij pulveris uſu, iis pro

patria

„patria & religione negotiationibus, ea potenti ſuada, tam „ſuper eminenti Politia, tot terrâ marique rebus geſtis inclytum, ut ejus commentario prælatum nomen, non modò lucis ipſi uſuram, ſed & quovis terrarum in offenſo pede commeandi, & jura civium vendicandi promereatur. Iohann. Jakſonus, in defenſione immortalitatis animæ, Jeremias Burrough, tractatus de excellentia immortalitatis animæ humanæ, Oateſius de origine animæ, Epiſcopus Ruſt, in ſerm. ex poſt. Tim. 1. v. 10. *De Angelis* Joſeph. Mede, B. 1. Diſc. 4. 10. B. 3. 4. 5. 6. Perkinſius, cap. 9. Armil. aur. Richardus Greenhamus in operibus fol. Wilhel. Hoyvvod, Laurentius, Deſcriptio Angeli. Forbeſius, lib. 13. c. 10. §. 10. Angelorum invocatio eſt idololatria l. 7. c. 4. §. 11. 14. conf. c. 5. §. 9. inſtruct. De *Diabolis*, Mede, l. modo citato. *De Homine*, Iohann. Weemſeus, in pictura hominis, Anthon. Nixonus, de dignitate hominis, homo ſublimis creatus, ut cœlum intueatur, Forbeſius inſtruct. l. 7. c. 8. §. 21. eſt ſimulacrum Dei, & ad imaginem Trinitatis factus, id. lib 1. c. 13. §. 15. ex Auguſt. l. 12. de Trinit. c. 7. *De Providentia divina* quæ rerum omnium creatarum ſolicitè curam gerit, diverſorum Auctorum tractatus extant, nimirum Thom. Jakſoni, Wilhelm. Pembenli, divini dialogi cujuſdam. Walkeri de actuali providentia, Georgij Hakvveli, Apologia, pro potentia & providentia Dei, Wilhel. Gougei, de latitudine divinæ providentiæ. Sam. Rhetorfortis de Providentia, Edimburgi in quarto, 1649. Iohann. Veronij, de eadem. Iohann. Wilkinſoni, Decus providentiæ. Hactenus de fine Theologiæ objectivo, nempe Deo, ſcriptores adducti ſunt; nunc de fine formali ſive de *Fruitione Dei* dicendum erit.

Fruitio Dei vel eſt inchoata, & in hac vita per fidem in Chriſtum, & prægustum aliquem eſſentialium vitæ æternæ donorum præbet; vel *conſummata*, ſecundum quid animæ ſeparatæ

ratæ competens; aut *abſolutè talis*, totum compoſitum poſt animam cum corpore redunitum ſpectans; alio nomine Vita æterna & Regnum Cœlorum appellatur. In hoc viſio Dei beatifica principem locum obtinet, de qua Forbeſius inſtruct. l. XIII. c. 8. §. 18. ex Nazianzeno. *Vita æterna* gratuitum Dei donum & miſericordia dicitur, quatuor potiſſimum ex cauſis (α) quia gratia Filiis Dei per Chriſtum Jeſum miſericorditer promiſſa eſt. (β) quia bona fidelium opera, ſunt revera dona Dei gratuita. (γ) quia paſſiones hujus temporis non ſunt condignæ ad futuram gloriam. (δ) quia in exequendis bonis operibus nobis adſunt vitioſi defectus, id. l. VIII. c. 7. §. 9. ſeqq. ad 15. Quo ſenſu debita, & Deus debitor ſit, id. l. VIII. cap. 8. §. 1. de ſtatu electorum quando ſunt mortui, ſive glorificatione, Perkinſius in Armilla aurea, c. 48. de Electorum beatitudine in cœlis, idem c. 50. Richard. Greenhamus de beatitudine. Iohan. Ovvenus de ſtatu animæ piæ poſt ſeparationem á corpore. Ejuſdem Tractatus de Communione cum Deo Patre, Filio & Spiritu ſancto, Perſonis diſtinctè conſideratis. M. Roberti Steedman, de unione myſtica ſanctorum cum Chriſto. Quemadmodum autem vitæ æternæ certum atque à damnatorum receptaculo diſtinctum πȣ̃, mortalibus tamen incognitum aſſignatur: Ita etiam ex oppoſito *privatio vitæ æternæ, damnatio* ſcilicet ſive mors æterna in πȣ̃ inferni, æque nobis incognito toleranda erit. De his conſule Robertum Boltonum, Willielm. Gougeum, Sam. Smith, Wilhelm. Fennerum, Wilhel. Atterſolum, quatuor noviſſima explicantes, (i) Baxterum de morte. D. Pearſonum in Symbolo Apoſtolico. Wilh. Perkins, de ſtatu reproborum poſt mortem in Arm. c. 55. de illorum damnatione in ultimo judicio. c. 56. & ſtatu in inferno cap. 57. conf. Forbes l. XIII. c. 9. §. 6. inſtruct.

(i) Wilkins In Eccleſiaſte, pag. 177.

CAPUT IV.

THEOLOGIÆ POSITIVÆ PARS SECUNDA

SIVE

ANTHROPOLOGIA,

DE

Homine, ut Theologiæ ſubjecto poſt lapſum ad Deum reducendum.

LApſum hominis antecedit ſtatus innocentiæ, tanquam terminus á quo, quando homo imaginem Dei, hoc eſt, excellentiſſimam cum Deo *A*rchetypo conformitatem, quæ perfectionem intellectus, voluntatis & appetitus ſenſitivi involvit, poſſidebat. *ſtatum innocentiæ* tractat Perkins. Armil. aurea c. 10. Imago Dei in homine in quo præcipuè conſiſtat, diſquirit Forbeſius inſtruct. l. 1. c. 13. §. 17. Terminus ad quem lapſus Adamitici eſt peccatum, hujuſque effectus, miſeria. Lapſum Adami expendit Joſeph Mede, B. 1. diſcurſu 37. 38. 39. peccato infecti ſunt tum Angeli mali, tum homines. De *L*apſu Angelorum, Perkins Armill. c. 11. De Lapſu Hominis c. 12. Senaultus, in tract. homo lapſus & reus. Lapſus hominis primi undè *Peccatum originis originans* deſcendit, *peccato originis originato* contra diſtinguitur, quod in origine cujuslibet hominis humanam naturam inficit, omniumque peccatorum actualium ſcaturigo eſt. vid. Perkinſij Armill. c. 13. Jeremiæ Taylori, Cantabrigienſis, Collegij Gonvil. & Caji præfecti, S. Theol. D. & Epiſcopi Dunenſis, tractatum de peccato. Wilhelm. Whitakeri libros tres de peccato Originis contra Stapletonum, Robertum Harri-

 ſium

Digitized by Google

ſium, de triplici hominis ſtatu. Sam. Wardi, prælectiones de pecc. orig. Ioh. Prideaux, lect. 21. ad Rom. 5. v. 12. pag. 288. Oper. in quarto, Tigur. Mortonum de eodem. Ioh. Srorg Acad. Glaſguenſis Theol. Profeſſ. de voluntate & actionibus Dei circa peccatum, in quarto, Amſtelod. 1657. Forbes, inſtruct. l. VIII. c. 2. §. 4. an peccatum ſimul pœna & cauſa peccati ſit, ibidem §. 17. Peccati vacuos eſſe non poſſe homines, adverſus Pelagianos §. 3. de peccato Adamitico nobis imputato, Epiſc. Edvvardus Reynoldus, in Tractatu the ſinfulneſs of ſin. Anglicè, ſive de peccati peccaminoſitate, p. m. 70. Oper. in folio. Item Edvvardus Reyner, in libro ſub eodem titulo edito.

Peccata actualia, ſive opera carnis, & infructuoſa tenebrarum juxta Scripturæ phraſin Gal. 5. 19. Eph. 5. v. 11. (α) Ratione ſuppoſiti peccantis ſunt vel *Venialia*, vel *Mortalia*. Forbes inſtruct, l. XIII. c. 11. §. 3. l. XII. c. 7. §. 25. (β) Ratione cauſæ in agendo deficientis internæ, alia *voluntaria*, ſive *προαιρετικὰ*, alia *involuntaria*, ignorantiæ & infirmitatis. Reynoldus loco ante citato. Preſtonus de infirmitatibus ſanctorum (γ) Ratione materiæ iniquæ, peccata alia *interna*, cogitatione, ſive vitioſo cordis motu perpetrata, alia *externa*, ipſo opere commiſſa, Reynoldus l. d. (δ) Ratione materiæ circa quam, quædam *contra primam tabulam*, immediatè & directè; quædam *contra ſecundam tabulam*, alia immediatè *contra Deum*, alia *contra proximum*, alia *adverſus peccantis propriam perſonam*. Tit. 2, v. 12. de poſterioribus Reynoldus, l. d. Sibbſius de homine mortuo natura, Eph. 2. v. 1. Dan. Dyke, in myſterio propriæ deceptionis: Rurſus alia in *Filium hominis*, alia *in Spiritum Sanctum*, Math. 12. c. 12. v. 31. 32. Guilielm. Bradshavv, de peccato in Spiritum Sanctum. Confer D. Donnum, ſuper allegatum Matthæi locum, Iohann. Deniſonum, Sebaſt. Benefield, Henr. Hoddeſdonum

num

num, Iohann. Meredithum, in criminali peccato contra Spiritum S. Gougij tres ſagittas, quatuor noviſſima, & Thom. Baerti tonitru judiciorum Dei. Obad. Sedgevvicium de peccatis in Spiritum S. Huic ordini inſeri poſſunt peccata *extra corpus*, & *intra corpus proprium*, ut ſcortatio 1. Cor. 6. v. 18. Quam peculiari tractatu (*AGAINST* fornication and adulterie) Anglico Georgius Dovvnamus explodit. (5) Reſpectu adjunctorum, alia *gravia*, alia *levia*, alia *occulta*, alia *manifeſta*. Obadias Sedgevvicius, in Anatomia peccatorum ſecretorum, Perkinſius, de damnis minorum peccatorum, alia *mortua*, alia *viva*; Reynoldus l. c. pag. 144. ſeqq. Sedgevvicius l. c. De peccatis dominantibus. Alia *manentia*, alia *remiſſa*. Forbes, inſtruct. l. XII. c. 4. §. 7. 8. l. X. c. 3. §. 24. & 29. Alia cum *Induratione* & *execratione* conjuncta, alia non, Samuel Hoardus de præfractis peccatis. Jeremias Dyke, de extinctione Spiritus. Add. D. Hammondus & Richardus Greenhamus, de obduratione cordis. De aliis peccati ſpeciebus, earumque vitioſitatibus, præter Edvvard. Reynold, agit Nic. Byfieldus, in regulis noſtra peccata concernentibus; Tho. Goodvvin, *De aggravatione peccati, peccato contra gratiam & contra conſcientiam*, quos tres conceptus ex Anglico Germanicè reddidi. Samuel Bolton, de peccato & dominio fidei. Wilh. Bridge de peccati vitioſitate & perfectione Chriſti ſermones 2. Obad. Sedgevvicius, de *peccato præſumptionis*, Ioh. Tombus, de *peccato gloriationis in homine*, Thom. Hooker, de deceptione peccati & cordis humani ad Iacob. 1. v. 26. & & Jerem. 17. in concione ſuper pſ. 119. 29. & poſt. Timoth. 2. v. 6. Poſt triſtiſſimum hominis lapſum, ex eoque emanantem divinæ imaginis jacturam *exiguæ vires*, quaſi ſcintillæ amiſſi boni, in meliori hominis parte permanſerunt, quæ in genere circa verum naturale reſpectu intellectus, & circa bonum naturale ratione voluntatis verſantur. In ſpecie autem ob-

jectum intellectus ſunt κοιναὶ ἔννοιαι, & omnia per naturam cognoſcibilia, præſertim τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ Rom. 1. v. 18. Act, 17. v. 27. Objectum voluntatis ſunt omnia per naturam agibilia & factibilia, amor honſtatis externæ, pudor de turpidinibus, & inprimis τὰ τοῦ νόμου Rom. 2. v. 14. 15. Hæ vires naturales, quatenus adæquatè ſpirituali, quod ex gratia eſt, opponuntur, alias vulgato nomine audiunt *liberum arbitrium*, Quod quantillum valeat, exponit Perkinſius, tractatu de libera Dei gratia & libero hominis arbitrio, inter Opera latina. Edvvardus Reynoldus de animali homine, arbitrium noſtrum captivum & ſub poteſtate tenebrarum, ſervum peccati, mortuum, mortifera ſervitute captivum, liberum ſine Deo, ſerviliter liberum, & per Chriſtum à poteſtate Diaboli liberari declarat Forbeſius, inſtuct. l. VIII. c. 26. D. Henricus Wilkinſon, in tractatu Latino de impotentia liberi arbitrii ad bonum Spirituale, in octavo, Oxonii anno. 1658.

CAPUT V.

THEOLOGIÆ POSITIVÆ

PARS TERTIA,

SIVE

THERAPEUTICA.

Conſiderato hactenus integritatis & corruptionis ſtatu, ſtatus reparationis ſubjungendus eſt, ubi primò de principiis à quibus ſalus æterna dependet, poſtmodnm de mediis per quæ homo lapſus illam conſequitur, agi debet. Principia ſalutis noſtræ ſecundum Tres Perſonas Divinitatis tria potiſſimum occurrunt. (α) *Benigna Dei Patris erga lapſos volun-*

voluntas, univerſaliter omnes homines complectens, juxta Scripturam 1. Tim. 2. v. 4. Deus vult omnes ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire. Cujus dicti explicationem è PP. Cathol. collegit Forbeſius, inſtruct. l. viii. c. 18. Conf. Perkinſij cap. 16. Armil. aur. Thomæ Aylesburij Diatribam de æterno divini beneplaciti circa creaturas intellectuales decreto, ubi *Patrum* conſulta, Scholaſticorum ſcita, & modernorum Placita, ad ſanctæ ſcripturæ amuſſim & Orthodoxæ Eccleſiæ Tribunal deferuntur. Cantabrigiæ in quarto, 1659. Richardus Greenhamus de Vocatione noſtra Generali & ſpeciali, item de libera Dei gratia, juſtitia & miſericordia. Quatenus diſtinctio Voluntatis divinæ in abſolutam & conditionatam, antecedentem & conſequentem, in arcanam & revelatam, admittenda? Forbes, l. c. it. l. 1. c. 34. §. 29. & 31. Ex Univerſali benevolentia Dei in mediorum Salutis ordinatione ſe exerente, *gratia oritur ſpecialis*, ſive ordinatio fidelium ad ſalutem cum προθέσει & προγνώσει conjuncta, quæ alias Theologis prædeſtinatio, Scripturæ verò Theſis εἰς περιποίησιν σωτηρίας. 1. Theſſ. V. v. 9. dicitur. *De Prædeſtinatione*, videatur Iohannes Cottonus & D. Wilh. Twiſſus, Perkinſius, de ordine & modo prædeſtinationis, Johan. Ailwardus, & Johan. Veronius, in Apologia prædeſtinationis, Matth. Epiſcopus Eboracenſis in dilucida explicatione veræ doctrinæ de *Electione*, Prædeſtinatione, &c. Hardervici, 1623. octavo. De ſubjecto Prædeſtinationis; hominibus nempe lapſis, Virtute Spiritus Sancti, per miniſterium Verbi efficaci, perſeveranter ad finem vitæ in Chriſtum credituris, Robertus Abbot, *E*piſc. Sarisb. libro de gratia & perſeverantia ſanctorum, Francof. ad Mæn. anno 1618. octavo, Adde ejuſdem notas in Diatribam Richardi Thompſoni, de amiſſione & interceſſione juſtificationis & gratiæ, Lugduni Batavorum, octavo, anno 1616. Londini, in quarto, 1618. Gatakerus,

mina, *JESUS*, *MESSIAS*, *JMMANUEL*, *ADMIRABILIS*, *MEDIATOR*, &c. Vide ſupra c. 1. hujus libri III. in Symbol. Apoſt. & c. 1. l. 2. ad Matthæi initium, v. 21. ſeqq. Citatos auctores, nec non Wilh. Dyeri celebres Chriſti Titulos, Ioh. Davenport, de Meſſia & cognitione Chriſti, Thomam Taylorum in Chriſto revelato. octavo, Leidæ, 1661. & Genevæ, octavo, 1664. (2) ejuſdem *Perſona* vel *ἄσαρκος ante Incarnationem* ab æterno Adi c. III, hujus l. III. vel *ἔνσαρκος* quia in temporis plenitudine noſtram naturam in divinam hypoſtaſin aſſumpſit, adeoque ex duabus naturis divina ſcilicet & humana, vi unionis perſonalis, conſtat. Secundum utramque naturam eſt Filius Dei naturalis. Forbes. inſtruct. l. 1. c. 29. §. 1. 6. 7. c. XXX. §. 8. 10. Eſt una perſona. l. III. cap. 21. §. 43. De incarnatione ejus, Uſſerius Armachanus, & Mericus Caſaubonus, de Vita Chriſti in terris. Scheeringus, Ralph. Robinſon, Richardus Montacutius & *L*uptonus. Iohannes Davvſonus, de Salvatoris noſtri Incarnatione & Nativitate, Quo anni tempore Chriſtus natus fuerit, examinat Iohann. Scharpius, Andreopolitanus, Scotus, Theol. D. Academiæ Dienſis in Delphinatu *P*rofeſſor & Rector, Symphoniâ *P*rophetarum & Apoſtolorum, p. m. 471. Edit. Genev. in 4to. anno 1670. Iohan. *P*rideaux, lect. 18. de Deitate Chriſti contra Socinianos. pag. 245. Oper. in quarto, Edit. Tugur. Quo ſenſu ſecundum quid homo, dici poſſit Filius Dei? Forbes. loco dicto l. VI, c. 7. §. 1. Thomas Lydiat, explicatio & additamentum argumentorum de Annis Nativitatis & Miniſterii Chriſti, Londini anno 1613. in 12. Quomodo minor *P*atre Forbes, l. 1. c. 25. §. 1. Quomodo profecerit ſapientia, l, III. c. 19. §. 4. & c. 20 §. 11. Homo à cæteris hominibus quid differat. l. 1. cap. 19. §. 3. De Hæreticis naturæ humanæ originem falsò deducentibus, lib. II. cap. 2. §. 1. De aliis humanitatis naturam & veritatem impugnantibus, l. II. c, 1. § 2

Digitized by Google

& c. III. §. 1. Quomodo Frater noſter, l. 1. c. 30. §. 1. ſeq. „(3) De coalitione duarum naturarum ad unum ὑφιςάμενον, „& inde fluentibus prædicationibus perſonalibus, nec non „communicationis Idiomatum triplici genere. Wilhel. Colvilius, de plenitudine Chriſti quoad juſtificationem & ſanctificationem, Iohannes Preſtonus, de plenitudine Chriſti. Ralph. Robinſon, Chriſtus omnia in omnibus, ejuſdem alluſiones ad Chriſtum. Wilhelm. Robotham, pretioſitas Chriſti, Jeremias Burrough, de excellentia Chriſti, item ejus manſuetudine & ira. Brookius, de Divitiis Chriſti, ſecundum utramque naturam. Una adoratione adorandus eſt, Forbeſius lib. VII. c. 3. §. 4. 5. 6. Eſt etiam in carne omniſcius, quamvis non ex carne neque per carnem, idem lib. III. c. 19. §. 16. 17. Quomodo diem judicii ignorare ſe dicat, eodem capite §. 2. cap. 20. §. 11. Verè ſubſtantia carnis ſuæ & ſanguinis ſui animas noſtras vivificat, lib. II. cap. §22. 11. In cœlo eſt. lib. II. cap. 6. §. 12. Chriſti à terris abſentia corporalis, uſque ad finem ſeculi, lib. II. cap 12. §. 18. Chriſti prærogativa præ Angelis, lib III. cap. 20. §. 11. Quo ſenſu ſervus dicatur, l. VI. c. 5. §11. Profectus ejus fuit verus ac propriè dictus profectus ſecundum humanitatem, l. III. c. 19. §. 12. Profectus diſtinctio l. III. cap. 20. §. 11. De ſcientia & neſcientia & profectu ſecundum humanitatem in diebus ejus infirmitatis, diſſertatio ſcholaſtica, l. III. c. 20. Num una vel duplex ejus operatio ſit, l. V. c. 8. v. 1. An voluntas Hypoſtatica & gnomonica ſit, vel naturalis? l. V. cap. 26. §. 1. Quomodo Chriſtus diſcipulis poteſtatem remittendi peccata dederit, l. IX. c. 5. v. 34. (4) *De triplici officio Chriſti*, juxta propheticum officium, eſt Doctor noſter humilis, Jeremias Burrough, Nicolaus Darton, in Tractatu; Verus & abſolutus Epiſcopus animarum noſtrarum Chriſtus. Ipſe & in ipſo gratia per Sacramenta accipitur. Forbeſius l. IX. c. 1. §, 35. juxta Sacerdotale

eſt

eſt mediator & interceſſor noſter per merita propria, Thom. Goodvvin, in Chriſto fidei exemplo, parte 5. ſuper Roman. 8. v. 34. Forbes, l. 1. c. 19. §. 1. l. VII. c. 2. §. 6. Eſt Sacerdos & ſacrificium, Deus & templum, l. 1. c. 19. §. 4. Solus juſtitiæ Dei pro nobis ſatisfecit plenariè, l. XII c. 8. §. 15. Pro nobis Patri perfectè obediens, & ſuam nobis impertiens obedientiam nos juſtificavit in ſe ipſo. l. VIII, c. 24. §. 18. Meritus eſt non potentiam tantum ad ſalutem, ſed ipſam ſalutem cum conditione certa, l. VIII. cap. 16. §. 12. Nobis ſuam juſtitiam aſſignat, lib. VIII. c. 24. §. 20. Oblatus eſt ſemel in ſe ipſo, ſæpè autem immolatur in ſacramento, l. II. c. 20. §. 21. ſeqq. Iohann. Nortoni, diſcuſſio inſignis in Theologia Articuli, ſive de paſſione Chriſti & quæſtione circa activam & paſſivam ejus juſtitiam ventilata. Thomæ Gatakeri Animadverſiones in I. Piſcatoris & *L.* Lucij ſcripta adverſaria & cum reſponſione ad *Lucij* vindicias, anno *1641*. De cauſa meritoria juſtificationis. Stricturæ in Bartholomæi Wegelini Santgallenſis, de obedientia Chriſti diſputationem Theologicam anno 1653. Wilhelm. Bridgeus, de utilitate officij Chriſti ſacerdotalis, ejuſdem, de amore Chriſti erga ſuos in tentationibus. Iohan. Prideaux, lect. 19. De ſatisfactione Chriſti ad 1. Petr. 2. 24. p. 260. Op. in quarto, Tigur. Iohann. Brinsleius de officio mediatorio. Iuxta officium Regium omnia in Cœlo & terra potenter gubernat, imprimis verò Eccleſiam ſuam defendit. Prædeſtinatus enim eſt ſponſus ſuæ *Eccleſiæ*, ejuſque fundamentum. Forbeſius l. VIII. c. 30. §. 2. 3. Hammondus, in pract. cat. 13. 1. ſect. 2. Edvv. Reynoldus, in pſalm. 110. Iohann. Durant, de dulci affectu Chriſti erga omnia ſua membra infirma (5) *De Regno Chriſti* prolixè Reynoldus in explicatione *Pſ. 110.* Ioh. Archerus, de perſonali Chriſti regno, Nathanael Homeſius de eodem. Richardus Greenham, de Chriſti poteſtate contra Satanam. (6) *De ſtatu exinanitionis Chriſti.* Dr. Jackſonus'

Digitized by Google

ſonus, in tractatu: Humiliatio filij Dei. *E*dvv. Reynoldus ad pſ. 110. de neceſſitate humiliationis Chriſti. Dan. Dyke, Treatis of Chriſts Temptations, *L*ond. 1616. quarto, *E*piſc. Taylor, de *Nativitate Chriſti*, exemp. ſect. 3. Dr. Pearſon, in ſymbolum Apoſtolicum. (7) *De Paſſione Chriſti*, Thom. Bilſon, Henricus Jacobus & Pinchonus. Arthur Lake, Andreas Lancelotus, & Brovvnrig, in ſermonibus de Nativitate & Paſſione Domini. (8) de *Crucifixione* Chriſti videantur Commentatores ſuper ſymbolum Apoſtolicum. Chriſtus non ignoravit exitum & effectum ſuæ *P*aſſionis, Forbeſius, inſtruct. l. VIII. cap. 19. §. 10. (9) *De Morte & Sepultura Domini*, Davenantius *E*piſcopus Sariſburienſis. San uelis Rethorfortis, Chriſtus moriens. Thomas Goodvvin in Chriſto fidei exemplo, parte 1. & 2. (10) *De ſtatu Exaltationis* & (I) *Deſcenſu Chriſti ad inferos*, explicatores, in Symb. *A*poſt. Chriſtus nobis ſuam victoriam tribuit. Forbes. lib, VIII. c. 24. §. 29. l, VIII. c. 15. 1. ſeq. & cap. 16. l. II. c. 10. §. 44. In primis Hugo Sanfordus 4. libris, quos Robertus Parkerus ad umbilicum perduxit & evulgavit Amſtel. 1611. quarto. Thomas Taylor, in certamine Chriſti cum dracone. De deſcenſu Chriſti ad inferos quinque diverſæ Patrum ſententiæ, apud Forbeſium inſtruct. l. XIII. c. 12. §. 15. l. VIII. c. 18. §. 9. (II) *de Reſurrectione*: Richardus Sibbſius, de potentia Reſurrectionis Chriſti, ejuſdem cœleſtis collatio inter Chriſtum & Mariam poſt reſurrectionem. Thom. Goodvvin, in Chriſto fidei exemplo, parte 3. Richardus Garbut de reſurrectione Dominica. (III) *de Glorioſa Chriſti aſcenſione ad cœlos* & (IV) *Seſſione ad dextram Dei*. Goodvvin, Tractatus modo citati parte 4. Edvvard Reynold, in explicat. pſal. 110. p. m. 299. fol. Chriſtum verè mortuum, verèque reſurrexiſſe, quinam hæretici cum Mahumede negarint? Forbeſius inſtruct. l. IV. c. 7. §. 3. Non reſurrexit Chriſtus clauſo ſepulchro, nec per januas

januas clauſas intravit ad diſcipulos, l. II. c. 6. §. 35, Hactenus de Redemptoris nomine, Perſona, Officio, ſtatu, jam de *ipſa Redemptione* pauca addenda reſtant. Redemptio ſive ἀπολύτρωσις vel ἐξαγορασμὸς Luc. II. 28. III. 24. IIX. 13. Gal. III. 13. IV. 5. Duplici modo ſpectatur, Proſper ad primam objectionem Vincentianam in Forbeſij inſtruct. l. VIII. c. 15. §. 8. Ad tres hominum ordines pertinet, idem lib. VIII. c. 16. ex Remigio Epiſcopo Lugdunenſi. Kendallus de univerſali redemptione contra Iohannem Goodvvinum. Iohann. Nortonus in Tractatu, nemo præter Chriſtum. Pinchonus de univerſali redemptione. Matonus de redemptione redempta. Anton. Tucknæus in tract. Nemo extra Chriſtum, cum quæſtione, quid de Ethnicis & Idiotis, quoad ſalutem eorum ſtatuendum ſit? Wallius, nemo præter Chriſtum. (c) Tertium ſalutis noſtræ principium eſt *Gratia Spiritus ſancti applicatrix*, quæ circa bona humano generi clementiſſima Dei voluntate deſtinata & fraterna Jeſu Chriſti redemptione acquiſita nobis offerenda & applicanda occupatur. Actus ejus præcipui ſunt 1. *Gratioſa vocatio Spiritus ſancti* per externam verbi prædicationem, quæ bona per Chriſti meritum parta omnibus hominibus manifeſtat, & offert ſeria intentione, ut omnes æternam ſalutem per Chriſtum conſequantur. Vide Anton. Burgeſii purificationem ſpiritualem, ſectione 12. Jeremiæ Burrough humaniſſimam Chriſti invitationem. Vocationis cum electione cohærentia & efficacitas. Forbeſius, inſtruct. l. VIII. c. 17. §, 12. Perkinſius Armill. aur. c. 27. (II) *Regeneratio*, ſive collatio virium credendi, & è morte ſpirituali ſurgendi. De ea iterum Burgeſius l. c. ſectione 4. 8. 9. Regeneratio ex aqua non eſt ejuſdem neceſſitatis cum regeneratione ex ſpiritu; ſed hæc ſola à Chriſto componitur, ut neceſſaria neceſſitate medii. Idcirco & hanc ſolam repetit Dominus Iohannis 3. v. 68. Illam verò neceſſariam, tantum neceſſitate

Digitized by Google

cepti. Forbeſius lib. inſtruct. 10. cap. 9. §. 8. D. Hammondus, *Pr.* Cat. B. 1. 8. 4. Thomas Goodvvin, de incremento gratiæ. Wilhelmns Whatelæus de regeneratione. Iohan. Angier, media acquirendi cor melius. Edvvard. Reynoldus & Richardus Baxter de abnegatione ſui ipſius. *De* malis ortis ex ignoratione ſui ipſius, deque utilitate orta ex vera cognitione ſui. Crookus de ſomnolento vigilante. Jeremias Dyke, de vera receptione Chriſti. *Prinnius* de perpetuitate hominis regenerati. Daniel Featlæus, de palingeneſia. D. Henr. Wilkinſon, de eadem, in Epiſtola tertia, ad Fratrem Iohann. Wilkinſon, Medicinæ Doctorem, pag. m. 156. ſeqq. (III) *Converſio*, ratione ſubjectorum tam infidelium, ſive prima, quam continuata & renatorum ſtantium, item reiterata & renatorum lapſorum & ad ſanam mentem redeuntium. De converſione omnium infidelium Judæorum & Mahumedanorum ante finem ſeculi, Forbeſius inſtruct. l. IV. c. 23. §. 7. de converſione Judæorum Whitfieldus. Item Johannis Stalhami relatio. Richardus Baxter de converſione & *προσφώνησις* ad non converſos. Iohannes Cottonus de converſione *E*uangelica. Mortoni limes converſionis. Nevilus de converſione. (IV) *Pœnitentia*, converſionis effectus immediatus, ſive converſio paſſiva. *Perkinſius* in exhortatione ad pœnitentiam, idem de reſipiſcentia ejuſque fructibus. in *Armilla*, cap. 40. & Tractat. de natura & praxi reſipiſcentiæ. Iohannes Bradford, concio de hoc themate. Daniel Dyke, Lond. 1616. quarto, & Arthur Dentius, item Thom. Taylor, & Hammondus de reſipiſcentia, Wilhelm. Fenner de impœnitentia & ſera pœnitentia. Confer homil arum Anglicarum vol. 2. num. 20, apud Wilkinſium in Eccleſiaſte, p. 133. *Pœni*tentiæ definitio & diſtinctiones diverſæ, Forbeſius inſtruct. lib. 12. c. 5. §. 1, 4. 5. 8. 9. 39. 44. Quatenus tribuatur Deo? lib. 1. c. 34. §. 10. Non eſt Sacramentum nec intrinſeca ſacra-

mento

mento lib. IX c. 5. § 10. & 8. Raró ſacramentum dicitur à Patribus, fatente Pamelio, ibid. §. 1. & 17. Pœnitentia ſecunda veteribus quæ? lib XII. c. 5. § 39. 44. *Pœnitentium* confeſſio l. XII. c. 5. §. 19. Pœnitentibus veniam negantes hæretici, l. XII. c. 10. toto. Pœnitentiæ expletæ conſequens eſt reconciliatio & *μέτεξις*, lib. XII. c. 6. §. 13. De veterum partitione pœnitentiæ in *contritionem cordis, confeſſionem oris, & ſatisfactionem operis*, Quamvis pœnitentia ſtrictè ſumta, ut eſt virtus animi, externos effectus non comprehendat formaliter, ſed producat efficienter. Internam Deo confeſſionem & ſatisfactionem, ſive emendationis ſincerum propoſitum omnis pœnitentia ſalutaris importat. lib. XII. cap. 5. §. 13 Pœnitentiæ publicæ apud veteres quatuor gradus totidem locis ex Gregorio Thaumaturgo circa annum Domini ducenteſimum trigeſimum tertium, Neocæſareæ in Ponto Epiſcopo, epiſtol: canonicæ can. decimo vel ultimo recenſentur, *Fletus ſeu deploratio* (*πρόσκλαυσις*) eſt extra portam Oratorii, ubi peccatorem ſtantem oportet fideles ingredientes orare, ut pro ſe precentur. *Auditio* (*Ἀκρόασις*) eſt intra portam in porticu (in loco quem *νάρθηκα* vocant) ubi oportet eum qui peccavit, ſtare uſque ad Catechumenos, & illinc egredi: Audiens enim (inquit) Scripturas & doctrinam ejiciatur, & precatione indignus cenſeatur. *Proſtratio* (*ὑπόπτωσις*) autem eſt, ut intra templi portam ſtans cum Catechumenis egrediatur. *Congregatio* (*σύστασις*) ſeu conſiſtentia eſt, ut cum fidelibus conſiſtat, & cum Catechumenis non egrediatur. (Sic peracta pœnitentia tandem ipſi concedebatur *μέθεξις* ſive participatio ſacramentorum). Forbes, l. XII. c. 6. §. 2. Pœnitentiam publicam ſuſcepturo duæ conditiones erant neceſſariæ, 1. ut de ſuo ipſius peccato pœnitentiam quiſque ageret. 2. ut á peccato illo deſiſteret & ſincerum ejus odium & dolorem confeſſus pacem peteret. l. XII. c. 7. §. 1. 2. De hæreticis pœnitentiam

Digitized by Google

tentiam tollentibus, l. xii. c. 9. & 10. per totum. Inſtitutio preſbyteri pœnitentiarij ab Epiſcopis poſt medium ſeculi tertij introducta & in oriente abrogata, lib. xii. c. 5. §. 22. 23. 24. *Partes* pœnitentiæ ſunt duæ, contritio & fides. Robertus Jeniſonus de compunctione propter peccata. Franciſci Roberti, cor contritum. De fide vide Homiliar. vol. 1. num. 4. D. Jakſo: um, Perkinſium, Iohan. Dovvnhamum, Iohann. Ballum, Richard. Baxterum, Hammondum, pract. Cath. B. 1. §. 3. Jerem. Burrough, de fide & ſpe, Obadiam Sedgevvicium, Wilhelm. Bridge, de actibus fidei ſpiritualibus, reſipiſcentia Eua gelica, vita ſpiri uali, Wilſoni, media ad fidem. Ioh. Collinij Tractat. de fide & experientia. Matthæum Laurentium de fide univerſali, unà cum excellentiâ vitæ ſpiritualis, quarto, anno 1669. Medum, Rogerium Dedhamenſem de fide. Preſtonum de fide & charitate. Samuel. Rhetorſortem in triumpho fidei. Iohann. Cliecus, de fide juſtificante lib. 1. Fides Chriſtianorum æque utilis & efficax ac fides Veterum, Forbeſius lib. x, c. 7. §. 3. 4. Quid & quotuplex? lib. viii. c. 10. §, 3. 7. cap. 17. §. 14. lib. xv. c. 9. §. 2. lib. xiv. c. 6. §. 20. l. b. x. c. 4. §. 5. lib. xv. c. 9. §. 5. Catholica una, lib. ii. c. 13. §. 3. Quomodo in omnibus fidelibus una? lib. xv. c. 9. §. 4. ſua quemque ſalvat, ibidem §. 5. aliena quomodo ſalvet? lib. x. cap. 7. §, 8. & lib. x. cap. 8. §. 9. *Eccleſiæ* ad ſalutem infantum ſufficit, lib. 10. cap. 7. §. 9. *Parentum* ſufficit ad ſalutem infantum, ibidem §. 2. de fide juſtificante lib. viii. cap. 23. §. 3. ſola juſtificationis inſtrumentum eſt. lib. viii. c. 24. §. 2. Juſtificans eſt fiducialis aſſenſus, lib. viii. cap. 28. §. 1. 3. In omni credente per dilectionem operatur. lib. viii. c. 28. §. 2. Quo ſenſu dicatur ad juſtitiam imputari? lib. 8. cap. 23. §. 2. Curetne peccata ut actus credentis, an ratione objecti? lib. x. cap, 8. §, 10. Non ex perſonis, ſed perſonæ ex fide probandæ. lib. xvi. cap. 6. §. 17. Cum ſit in corde hominis, quomodo vi-

videantur? lib. VIII. c. 25. §. 17. Fundamentum virtutum eſt. l. VIII. c. 23. §. 4. Quomodo Petri & reliquorum Apoſtolorum inexpugnabilis? l. XV. c. 12. §. 1. 4. Fides non Martyrium ſalvat. l. x. cap. 11. §. 1. Fides & Baptiſmus diſparata, l. x. c. 10. §. 18. Fides non ad integritatem, ſed virtutem Sacramenti neceſſaria. l. x. c. 4. §. 8. 10. Eſt vinculum unionis Chriſti & fidelium, ſive *E*ccleſiæ. l. IX. c. 8. §. 25. Vera non mutatur diverſitate temporum. l. v. c. 30. §. 16. Fidei certitudo ſupernaturalis. l. VIII. c. 25. §. 19. Habitualis ac mortua calumnia *E*ccleſiis Orthodoxis malitioſè impacta. l. I. c. 17. §. 2. Rectè radix ſemper manet. l. VIII. c. 22. §. 7. Sobriæ & vigilantis efficacia, l. VII. cap. 28. §. 18. Fidem habens videt eam in ſuo corde. l. VIII. c. 25. §. 15 Fidem ſolam ſed non ſolitariam juſtificare ex Patribus oſtenſum. l. VIII. c. 24. §. 1. Fide Chriſtus tenetur. l. XII. c. 6. §. 13. Fideles veteribus dicebantur omnes Baptiſati, ſive (ut Tertullianus loquitur) intincti, quos etiam ibidem libro de Præſcription. adverſus hæreticos c. 41. Perfectos Dei ſervos vocat. l. XII. c. 1. §. 7. Effectus autem Pœnitentiæ immediatus eſt. (V) *Juſtificatio hominis peccatoris coram Deo*, De qua Iohann. Davenantius in Prælectionibus de Juſtitia habituali & actuali, editis Cantabrigiæ, anno 1631. Anthon. Burgeſius duabus partibus, Gregorius Dovvnham, Pembelius, Sympſonius, Benjam. Woodbridgeus, Henr. Roborough, Baxterus quatuor diſputationibus, Hammondus Prælect. Lat. B. 1. S. 4. Richardus Hooldſvvorth, Wilhel. *E*yre, Wilhelm. Bradshavv. diſſertat. de juſtificationis doctrina, Leidæ 1618. 12. *E*t omnium recentiſſime Dn. D. Thom. Tully, Aulæ *E*dmundanæ inter Oxonienſes Rector, Amicus & Fautor honorandus, in juſtificatione Paulina ſine operibus, ex mente Eccleſiæ Anglicanæ, in quarto, Oxon. 1674. Ex profeſſo tractarunt. Status controverſiæ de juſtificatione inter Orthodoxos & Pontificios, de ſolâ juſtitia inhærente & ha-

Digitized by Google

bituali juſtitia inter Catholicos & Pelagianos, diſcutitur à Forbeſio, l. VIII. c. 23. §. 7. 10. Perkins, Armil. c. 38. De juſtificationis materia & forma Elenchus Thomæ Gatakeri (qui anno 1654. Ætatis ſuæ 80. Barkedalij deceſſit) anno 1640. Franciſco Gomaro oppoſitus. *(VI) Juſtificationis effecta ſunt (α) Unio noſtra myſtica cum Deo.* Iohan. Randallus de communione cum Deo. Brinslejus & Joſeph. Bentamus, de communione Sanctorum. Albertus de adhærentia Dei, Nicol. Lockier, de communione Chriſti. Forbes, l. XI. c. 12. §. 37. 38. 39. M. Robert Steedman, de myſtica Sanctorum Communione cum Chriſto. *(β) Adoptatio in filios Dei.* Iohannes Ford, Baltonienſis. (obiit 1628. octuagenario major) De ſpiritu ſervitutis & adoptionis adoptati Quinam? Forbes, l. VI. c. 4. §. 1. l. 1. c. 30. §. 8. 21. *(γ) Pax Conſcientiæ* Emanuel Sonthomb. Im guldenen Kleinod parte 2. c. 7. Richard. Baxteri directiones triginta duæ ad pacem faciendam cum Deo. Anglicè. Thomas Goodvvin, in Nuncio pacis, ex *Pſ.* 85. v. 9. *(δ) Certa precum exauditio* idem Goodvvin de hoc Argumento in *Pſa*lmi modo citati verſum, 9. Thom. Cobbetus in diſcurſu practico de natura & ratione precum. Samuel Tovvnſend diſcurſus practicus de precibus. Edvv. Gee, de precibus, *(ε) Sanctificatio* & *(ζ) Salus æterna.* Preſton. de qualitate ſanctorum. Iohan. Dovvnham de ſtatione ſpirituali. Scudderus de ambulatione quotidiana cum Deo, ex *A*nglico idiomate in Germanicum plures ante annos à Dn. Thedoro Haken translatus. Roberti Boltoni inſtructiones ad bene ambulandum. Brinslei vigilantia vera. Pauli Baineſij, inſtructiones ad praxim pietatis. Forbes, inſtruct. l. VIII. c. 33. §. 4. Wilh. Goudhry, tractatu de magno bono Chriſtiani nempe ſalute æterna obtinenda. Crooki & Groſſæi Manuductor ad beatitudinem. Sibbſij meta hominis Chriſtiani. Finis Chriſtiani. Meta hominum ſpiritualium, anhelatio ad Deum Hookeri

keri ſanctorum ὁδηγός. (VII) *Renovatio* quatenus juſtificationi & regenerationi contradiſtinguitur, atque cum ſanctificatione coincidit,ut idem ſit ac languoris reſidui ſanatio, veteris Adami ſucceſſiva ſuffocatio, viriumque intellectus voluntatis & appetitus reſtitutio, quo membra corporis arma juſtitiæ fiant. Thom. Taylor, de nova creatura, ejuſdem circumſpecta ambulatio. Thom. Playfer in praxi tranquillitatis. Chriſtophorus Lovius, de Mortificatione. Franciſcus Grey de perfectione Chriſtianorum. Thom. Gatakerus in viri juſti gaudio cum characteribus ſinceritatis, Nathanael Culvervvell, filius revertens. Richard Baxter de vero Chriſtianiſmo. Crucifixio mundi per crucem Chriſti, ejuſdem. Nicolaus Byfield, de characteribus viri pii, item directiones variæ ad vitam & viam ſalutis. Baxteri tractatus, Nunc aut nunquam. Item aut Sanctus aut Brutum. Ioſeph. Mede, de vera quidditate ſanctitatis. Thom. Goodvvin lapis lydius de Chriſtiani incremento, ſuper Iohannis cap. 15. v. 1. 2.

CAPUT VI.

DE

MEDIIS SALUTIS

SIVE

MYSTERIOSOPHIA.

MEdia Salutis κυρίως ſic dicta, alia ſunt ex parte Dei, nempe δοτικά, aliud ex parte hominis, ληπτικόν ſive apprehenſivum. *Media exhibitiva ſunt verbum & Sacramenta*, ubi notari debet (1) verbum legis & Euangelij. *Lex naturalis*, ſive jus homini per naturam impreſſum, quinque principia practica naturâ nota, continet; nempe Deum cole, ſuperiores

 honora,

honora, hone è vive, neminem læde, ſuum cuique tribue. Vide Auctores ſupra capite tertio hujus Libri cit. *Lex moralis* circa facienda & fugienda moralia verſans, à commentatoribus Decalogi l. I. ad caput 20. Exodi. & l. III. c. I. nominatis ſufficienter explicatur. Agit etiam de illa Iohan. Weemſe peculiariter, & Iohan. Reynoldus de uſu legis, Perkins Armill. aur. cap. 20. ad 29. de uſu legis c. 30. Petrus Baro de præſtantia & dignitate divinæ legis in octavo, Londini. Ceremonialem & forenſem legem idem Weemſeus expoſuit. (2) *De Euangelio*, quatenus notat concionem gratiæ gratuitæ per Chriſti meritum, eó parta beneficia omnibus hominibus offerentem, & ſalutem quibus annunciatur per fidem conferentem, Perkins Armilla aurea c. 32. De Fœdere gratiæ. Forbes. inſtruct. lib. X. cap. 8. §. 6. Blakeus de fœdere gratiæ. Thom. Calvertus in medulla Euangelii, ſive practica expoſitione ſuper Eſaiæ caput 53, Iohann. Cottonus, in fœdere gratiæ. Walterus Cradok de ſanctitate Euangelica. Item libertate Euangelica Greenham de auditione verbi divini. Graieus de fœdere gratiæ contra Egreum. Iohann. Preſton, de novo fœdere. Sam. Rhetorfortis de fœdere gratiæ. Richard Sibbſius de Excellentia Euangelij ſupra legem, ad 2. Cor. III. v. 18, Exaltatio Euangelica ejuſdem. Thom. Taylor, Oracula Euangelij. Margarita Euangelij cum ſpeculo fœminarum nobilium. Richard. Baxter de contemptu Euangelii, Jerem. Burrough, de Euangelico Dei cultu. (3) *De Sacramento*, quæ alterum medium ſalutis ὀργανικὸν ſunt. In V. T. erant *Circumciſio & Agnus Paſchalis.* Circumciſio demum octava die celebrata Forbes, inſtruct. l. X. c. 5. §, 18. Eſt figura Baptiſmi l. X. c. 3, §. 6. Etiam ante Mahumedem apud Saracenos in uſu. l. IV. c. 14. §. 1. De hæreticis circumciſionem obſervantibus, ibid. *Novi T. Sacramenta* ſimiliter duo numerantur. *Baptiſmus & Cœna domini.* In genere de Sacramentis eo-

eorumque definitione & notatione vocis Sacramenti apud Latinos Patres, Forbes. inſtruct l. ix. c. 1. §. 4. 5. 7. 16. l. xi. c. 9. §. 22. lib. vi cap. 2. §. 2. 3. 4. Sacramentum eſt ſigillum gratiæ Chriſti & ſignum ejus. lib. ix. c. 1, §. 35. Sacramenta propriè dicta duo tantum, l. ix, c. 9, §. 1, ſeqq. ſunt conferendæ gratiæ organa l. ix. c. 2. §. 1. Indignè in perniciem ſuſcipiuntur §. 2. Quo ſenſu vaſa gratiæ, §. 5. An per virtutem inſiſtentem, an aſſiſtentem, gratiam conferant; §. 6, 7. Non ſunt efficacia ex ſolo opere operato §. 14. Corporaliter participant hæretici ad majus judicium, l. x. c. 5. §. 10. In ſolis fœderatis efficacia, l. ix. c. 2. §. 14. Ex latere Chriſti profluunt, l. ix. c. 8. §. 20. Sunt media ſalutis poſitiva, lib. x. c. 8. §. 3. ſigna practica lib. ix. c. 1. §. 14. Sigilla fœderis & juſtitiæ Dei. l. ix. c. 1. §. 11. Novi Teſt. communia ſigilla ſalutiferæ gratiæ, l. ix c. 1. §. 27. Non tantum futurorum, ſed & præſentium & futurorum ſigna, ibid. §. 15. Dant ſalutem §. 28. Similitudinem gerunt earum rerum, quarum ſunt Sacramenta. l. ix. c. 1. §. 19. l. xi. c. 1. §. 6. Non ſunt longè portanda. lib. xi. c. 7. §. 18. Secundum Domini inſtitutionem ſunt celebranda. l. ix. c. 1. §. 25. Sacramenti N. T. definitio & conditiones, l. ix. c. 1. §. 32. 36. Sacramentorum neceſſitas multiplex, l. x. c. 5. §. 24. Eorum prærogativa præ ſacramentis V. T. & utilitas. l. ix. c. 1. §. 28. l. xi. c. 11. §. 7. Flakeus de ſignis fœderis. Bohemus, de promiſcua acceptione Sacramenti (4) in ſpecie, *de Baptiſmo*. Nubem auctorum l. iii. c. 1. Congeſſimus, quibus ſuper Pondij loco addi poſſunt Chuteus Tract. de Baptiſmo. Robertus Cookus de pœdobaptiſmo. Fiſcherus de ſacramentis Giles Firminus de Baptiſmo infantum, Richard. Greenhamus. Georgius Hammon, Paſtor Eccleſiæ Chriſti Bindendenſis in Cantio, Tract. Anglico Truth and innocency, prevailing againſt error and inſolency: Wherein is examined and diſcovered theſe following particulars 1. Whether Baptiſm

Digitized by Google

be ſprinkling or Dipping. 2. Whether the ſubject to be Baptiſed be infants or Belivers, &c. Londini quarto, *1660.* Jeanſus de Sacramentis. Gilbertus Primiroſius, de eodem Themate, Item*P*rinnius, Randallus & Suttonus. De Baptiſmatis infantilis vi & efficacia diſceptatio inter Doctorem Sethum-Wardum & *T*hom. Gatakerum, Londini octavo. anno *1652.* Iohan. Readingus, Sydenhamus & Wennellus de Baptiſmo infantum, vi fœderis. Baptiſmus quando adminiſtrandus, Forbes, l. x. c. 5. §. 25. 27. 28. Ad *E*ccleſiam accedentibus, qua cautione impertiendus? l. xii. c. *1*. §*1*. Ægrotantibus in lecto adminiſtratus, l. x. c. 5, §. *12*. Quibus conducat, l. viii. c. *21*. §. *7*. 8. Baptiſmus fluminis, flaminis, ſanguinis. l. x. c. *5*. §. 6. c. 8. §. *14*. cap. *11*. §. 4. c. 5. §. 4. Baptiſmus eſt janua Sacramentorum. l. x. c. 4. §. *19*. Alia ejus encomia, l. x. c. 5. §. *11*. 40 *41*. 42. 43. Baptiſmus apud hæreticos non prodeſt. l. x. c. 3. §. 8. *17*. Infantum cur à Patribus aſſertus? l. x. c. 5. §. 24. l. *viii*. c. 2. §. 19. *P*rivatus prohibitus l. x. c. 5. §. 13. Mulierum refutatur, l. x. c. *13*. §. 26. Baptiſmi neceſſitas l. x. c. *5*. §. 10. & 53. Requiſita ex mente Auguſtini quæ? lib. x. c. 1. §. 10. Baptiſmi quoad tempus non eadem quæ circumciſionis ratio, l. x. c. *5*. §. *18*. Trina an ſimplex præferenda? c. 5. §. *48*. 49. 50. 51. 53. 54. Baptiſmo adhibitæ Ceremoniæ humanæ non pertinent ad ejus integritatem l. x. c. 1. §. 1. Baptiſmum in caſu neceſſitatis ab hæretico accipere Auguſtinus concedit l. x. c. 3. §. 8. Baptiſterij elogia, l. x. c. 5. §. *15*. Baptizandi *P*riſcus modus, lib. x. c. *5*. §. 40. *51*. Baptiſare ſolis licuit Epiſcopis & Sacerdotibus, lib. x. cap. *13*. §. 1. 2. 4. 5. 10. Baptizari ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, pro mortuis, quid notet, l. x i i i. c. *12*. §. 30. Baptizatus in lecto an in Clerum aſſumi poſſit? l. x. c. 5. §. 30. Baptizati ab hæreticis non rebaptizandi? l. x. c. 2. §. Quia Baptiſmum verum habere poſſunt, non habentes veram fidem, l. x. c. *3*. §. *18*. Baptizati à non vocato rebaptizandi l. x. c. *14*. §. *13*. Ba-

p tiſmus

tiſmus cum φώτισμα dictus? l. x. c. 10. §. 23. Baptizatur tutius in nomen Trinitatis quam Chriſti l. x. c. 1. §. 1. Ioh, Dovvn de fide infantum. Samuel Hieronus de Baptiſmo Eunuchi, Act. VIII. v. 36. 37.

5. De *Cœna Domini* præter ſupra c. 1. lib. 3. adductos laudantur, Anthonius Burgeſius, Tractatu de αὐτοκρισία ante *S.* Synaxin. Iohann. Deſpagneus de manducatione corporis Chriſti, Richardus Greenham de examine ante *S.* Cœnam. Thom. Watſon, de cœna Domini. Euchariſtia qualis cibus? Forbes, inſtruct. l. II. c. 11. §. 10. 17. Panis in cœtu publico fidelium palam conſecratus, deferebatur ad infirmos & quare? lib. II. c. 7. §. 31. More veterum à jejunis accipiebatur. ibid. §. 29. Olim Euchariſtia ad abſentes miſſa, & quare? §. 14. 15. Etiam parvulis & infantilus baptizatis tempore Cypriani dabatur. l. VIII. c. 20. §. 6. l. XII. c. 1. §. 8. Euchariſtiæ accipiendæ tempus, lib. I. cap. 37. §. 14. Celebrationis modus tempore Juſtini Martyris, l. II. c. 7. §. 26. Celebratio à Juſtino deſcripta, lib. II. c. 10, §. 9. Sub finem ſecundæ Apologiæ, Ei, inquit, qui fratribus præeſt, offertur panis & poculum aquæ & vini. Poſtquam verò præſidens gratiarum actionem abſolvit, & populus univerſus læta apprecatione (Amen) acclamavit, qui apud nos vocantur Diaconi ſive Miniſtri, diſtribuunt unicuique præſentium, ut participet eum, in quo gratiæ actæ ſunt, panem & vinum & aquam, confer Dialogum cum Tryphone Judæo, p. 259. 260. edit. Pariſienſis, Græco-Latinæ in folio, anno 1615. Communio ſub utraque ſpecie viguit in antiqua Eccleſia l. II. c. 7. §. 29. Dabatur pœnitentibus moribundis apud priſcos, ibidem §. 24. 30. Adoratio Euchariſtica Idololatrica & mutilatio undè nata, l. VII. c. 2. §. 39. 43. lib. II. c. 19. §. 1. 2. Aſſervatio qualis in veteri Eccleſia uſitata, lib. II. c. 7. §. 30. 32. Reliquiæ alicubi igne crematæ. l. II. c. 7. §. 7. Veteres autem illas pueris incor-

ruptis

Digitized by Google

ruptis comedendas offerebant. lib. 11. c. 7. §. 36. In Euchariſtia quod fideles accipiunt certis nominibus apud Patres inſignitur. l. 11. c. 9. §. 7. ſeqq. (6) *de Miſſa ſacrificio Papiſtico* Miſſa ſine Communione, Forbes, lib. 11. c. 7. §. 23. *Miſſa Sacrificium deſtruitur pluribus argumentis* l. 11. c. 20. §. 1. ſeqq. Miſſæ in honorem Sanctorum impiæ, l. VII. c. 2. §. 12. Miſſam eſſe Sacrificium Propitiatorium, opinio ſacrilega unde nata? lib. XI. c. 19. §. 10. Palmerus in defenſione Miſſæ Chriſtianæ. Mortonus Epiſcopus de Miſſa. (7) *Poſt media ſalutis δοτικά, ſequitur medium ληπτικόν,* hoc eſt, fides Chriſti merito innixa, qua homo regeneratus *θεανθρώπου meritum interiori cordis motu individualiter ſibi appropriat.* Vide ſcriptores atecedenti capite ad locum de pœnitentia citatos. (8) *Effectus fidei juſtificæ & ſalvificæ* immediatus ſunt bona opera, per quæ fides eſt *ἐνεργουμένη* Gal. V. 6. De his agitur in homiliis Anglicis, volum. 1. num. 5. Bernhardi via ad opera bona. Bona Opera fidelium quo ſenſu Patribus merita dicantur? Forbeſius inſtruction. l. VIII. c. 7. §. 2. Opus noſtrum nullum dignum juſtitia Dei. ibid. §. 15. Opera noſtra imperfecta §. 13. Opera credentium non juſtificant eos coram Deo, l. VIII. c. 24. §. 16. oſtendunt fidem, ibid. §. 22. Sanctorum nulla indebita aut ſuperrogatoria ſunt, l. XII. c. 8. §. 25. Infidelium peccata, l. VIII. c. 2. §. 13. (9) *Exercitium bonorum operum in tota ſua latitudine vocari poteſt militia Chriſtiana,* quam nervosè deſcripſit Johannes Dovvnhamus in folio. confer Perkinſij c. 41. 42. 43. 44. Armillæ aureæ. Chriſtophori Lovii certamen inter carnem & ſpiritum. Emanuel Sonthomb. Ein guldenen Kleinodt. parte 3. c. 21. Joſeph Benthamus de conflictu Chriſtianorum. Pauli Baineſii militia Chriſtiana. Johan. Arrovvſmith, in libro, cujus titulus eſt, Tactica ſacra de milite ſpirituali, pugnante, vincente, triumphante. Cantabrig. 1657. Arma hujus militiæ ſpiritualis deſcribuntur

ſcribuntur Epheſ. 6. 10. ſeq. Wil. Gouge de armatura Spirituali. Baineſij Armatura ſpiritualis. Joh. Ball. de certamine Spirituali item Ralph. Robinſon. (10) *Signum ſub quo militatur vexillum crucis eſt*. Matth. 16. 24. Emanael Sonthomb. Lib. cit. part. 2. c. 11. 12. 13. 14. 15. 16. Parkerus de Cruce. Greenhamus de afflictione, Perkinſius armillæ cap. 45. de Tolerantia Crucis. Idem de Apologia & martyrio in periculis, cap. 47. Daniel Dyke Schola afflictionum, Thomas Fuller de Tentationibus. Hugheſius de Labore & Lucro afflictionum, Chriſtoph. Lovius de Cura animæ dejectæ. Senaultus in homine Chriſtiano. Sibbſius de Conflictu animæ. (11) *Militiæ ſacræ ſubſidium primarium eſt oratio Fidelium*. Orandum pro omnibus, Forbeſius inſtruct. Lib. VIII. c. 13. §. 48. c. 18. §. 5. 12. 13. Quare pro inimicis orare neceſſarium? l. VIII. c. 10. §. 3. Orationis duæ cauſæ impulſivæ, L. XIII. c. 10. § 10. Pallus & Erovvnrig de precibus. Cobbetus de precibus ejaculatoriis publicis & privatis. Georg. Dovvnham, Prideaux & Greenham de iiſdem, ultimus quidem in verba Joelis. c. 2. 23. Thomas Fuller in meditationibus, tum proſperis tum adverſis tempeſtatibus adhibendis. Preſtonus in quotidiano ſanctorum ſacrificio. Robertus Harriſius in adaucta Petri triſtitia. Thomas Goodvvinus de utilitate precum. Joh. Cottonus de ſtatis precum formulis. Giffordus, Greenvvodus & Medus de precibus compoſitis.

CAPUT VII.

DE
SALUTIS OFFICINA, ECCLESIA.

I. ECcleſia γενικῶς cœtum vocatorum promiſcuum ἰδικῶς vel ſtrictè cœtum ſanctorum; Sive is

 con-

conſideretur anteLegem,vel poſt legẽ,congregatus. Joh.Ovve. in Theologia AnteDiluviana Noachica &c. De *E*ccleſia ſub Novo Teſtamento ex profeſſo agunt Commentatores ſuper ſymbolum Apoſtolicum. Dr. Fieldus de Eccleſia ſcribens & de Eccleſia optime audiens(k) Epiſcopus Mortonus & Jakſonus de Eccleſia. Hudſonus de Eccleſia viſibili. D. Kingus, via ad *S*ionem. D. Pearſon in *S*ymb. Apoſtol. art. *7.9.* Richardus Rogerius de Exiſtentia *E*ccleſiæ *P*roteſtantium. Matthæus Sutlivius, Theologus circa initium Currentis ſeculi Anglicanus, lib. uno de vera *C*hriſti *E*ccleſia, adverſus Robertum Bellarminum, aliosque *S*ectæ Jebuſiticæ Sodales, eorumque errores & hæreſes. *L*ondini in 4to. 1606. Scheeringus de Ruinâ navis falſarum *E*ccleſiarum contra Chamberlainum. Henric. Smith, in Ruina falſarum *E*ccleſiarum. Edvvard Chaloner ſuper credo Eccleſiam Catholicam, I beleeve the holy Catholike *C*hurch, The Authoritie Univerſalitie and Viſibilitie of the Church, handled an diſcuſſed, quarto Lond. *1625.* Thom. Wilſon de perpetua *E*ccleſiæ Chriſti gubernatione. *L*ondini quarto 1611. Suttonus de falſitate Eccleſiæ Romanæ, Edvvard Sympſonius de *E*ccleſia. Jacobus Uſſerius de Succeſſione Eccleſiarum Chriſtianarum in partibus occidentis, à temporibus Apoſtolorum ad noſtra usque tempora, Hanoviæ octavo 1658. Virelius de Viſibilitate veræ *E*ccleſiæ. Robertus Moſſom, Joh. Randallus & Williamus de Eccleſia. Joh. VVhitcus de Orthodoxia Eccleſia, Johann. Raineldus in Colloquio cum Harto, pag. 18. 21. 22. 43. 261. 388. 140. 141. 211. 212. 218. Eccleſia cur Catholica dicta: Forbeſ. inſtruct. *L*. XIV. c. 1. §. 1. Eccleſiæ Catholicæ et ſchismatis atque hæreſeos diſcrimen; ibid. Eccleſia novi Teſtamenti nulli particulari civitati, aut regioni, aut genti alligata eſt. L. XIV. c. 6. §. 8. ubi ſit, cujusmodi argumentis demonſtrandum? *L*. XIV. c. 5. §. 17.

2. Im-

(k) Judicium eſt Henrici Wilkinſoni, in dec. Epiſt. pag. 175.

2. Impropriè & Metonymice *Eccleſia* notat locum publicum, in quo cultus religioſi cauſa convenitur. I. Cor. II. 18. ſive templum. H. Spelmannus *Eques*, de non temerandis *Eccleſiis*. Joſeph. Mede, B I. Diſc. 18. B. 2. homiliæ Anglicæ Vol. 2. num. 13. Epiſcopus Taylor exemplo, ſect. 2. *An*dreas Lancelotus, Comm. quarto, cap. 9. Johann. Yateſius de honore Domus Dei,

3. *T*otum illud aggregatum, quod *Eccleſiæ* nomine venit, tres diſtinctos ordines ſive Hierarchias, includit, Eccleſiaſticum nempe, *P*oliticum & Oeconomicum. Eccleſiaſticus potiſſimum comprehendit Eccleſiæ miniſtros ſecundum diſcrepantes gradus. Richardus Bernhardus de Miniſterio & officio Miniſtrorum. Paſtor fidelis ejuſdem. Oliveri Bovvles Tract. cujus Titulus eſt: de Paſtore Evangelico, tribus Libris, in qvo univerſum munus paſtorale, tam quoad paſtoris vocationem & præparationem, quam ipſius muneris exercitium accurate proponitur. Opera & ſtudio Oliveri Bovvles, *A*ngli, Eccleſiæ quæ Sutoniæ eſt in Agro Besfordienſi quondam paſtorit eximii, & in ſynodo Weſtmonaſterii olim vocati egregii Theologi, in octavo. Londini 1655. in 12. Amſtelod. 1659. Genevæ, octavo anno 1667. (de quo tale judicium fertur: (1) munus autem paſtoris quod attinet, fideliter peragendum, „ conſulendus eſt Oliverus Bovvleſius apprime doctus & pius „ Theologus, in libro cujus Titulus eſt, Paſtor Evangelicus, cujus ſcripta verè aurea decies perlecta placebunt. *S*amuel Clarke de officio Miniſtrorum Eccleſiæ & populi erga eos. Matth. *S*utlivius de ratione Concionandi, Hanoviæ, octavo 1604. Johann. Cottonus & Epiſcopus VVilkins, item *W*ilhel. Pricæcæus, de *E*ccleſiaſte. Johann. Ovvenus de officio Paſtoris.

(1) Henr. Wilkinſon. Epiſt. Decad. p. 190 5 Conf. Concionem tertiam ejusdem, de munere miniſtri ad Academicos Oxonienſes, 13. Jan. 1652. p. 80.

Samuel Hieronus de Spirituali piſcatura. Stoughtonus de Miniſtrorum dignitate & officio, Greenhamus de auditione verbi divini & de miniſterio. Maſonus de Miniſterio item de ἀκρόασει & πράξει. Livordus de Miniſterio Prima defenſio Epiſcopatus, Autore Carolo I. Rege Magnæ Britanniæ. Crookus de Agricultura Miniſteriali. Collinii vindicatio ſacri miniſterii. Fulvvordus de eodem Themate, Gaudeni Apologia pro Miniſterio. Thomas Hall. Apologia pro miniſterio Evangelico, octavo, Francofurt. 1658. Lancelotus Ep. & Edvvard. Raynoldus de Epiſcopatu. Abboti volumina duo contra Epiſcopos. Forbes. inſtruct. l. XVI. de Epiſcopatu & Presbyterio, ibid. De Diaconorum munere & auctoritate, quarto. *De Miniſtrorum Vocatione.* Joh. Prideauxii Oratio Inauguralis, ad Hebr. 5. v. 4. pag. 386. Oper. Tig. Perkinſii duæ excellentisſimæ tractationes de eadem, per Wilh. Krashavv. editæ.

5. *De Miniſtrorum Ordinatione*, Laurentius Brinslei, Sermo de Ordinatione, Pooleus in Vindicatione Ordinationis Forbes. L. IX. c. 7. §. 3. L. XVI. c. 1. §. 12. 13, 20. & C. 3. §. 20. 6. *De Confirmatione*, D. Henricus Hammondus. D. Patricius. M. Richard. Baxter. In quinque diſputationibus de Politia Eccleſiaſtica Anglice. Forbes. inſtruct. L. IX. c. 4. § 4. 5. L. l. c. 27. §. 8. 7. *Salaria Miniſtrorum* examinat Milburnius, de Mediis liberalis Suſtentationis Miniſtrorum. Wilhel. Thompſon, de Amore paſtoris erga populum amantem. Lancelotus Epiſcopus, Carletonus Ep. Jacobus Sempleus, Eques D. Heylin, Prinnius & Prideaux de Decimis, Robertus Tillesly, Steph Nettleſius. H. Spelman. 8. *De Miniſterii Eccleſiaſtici poteſtate circa claves*, Daniel Cavvdrei. & Joh. Cottonus in clavibus regni. Forbes. inſtruct. L. XII. c. 4. §. 8. L. XVI. c. 3. §. 1. c. 2. §. 4. Confer Theoremata CXI. De Miniſterio & regimine Eccleſiaſtico, octavo. Edinburgi 1648.

9. De

9. *De Diſciplina Eccleſiaſtica*, Greenhamus de cenſura & correctione. De admonitione Chriſtiana idem. Cauſes de Correctione inſtructione. Richardus Hooker Exonienſis, & Collegii Corporis Chriſti Oxonij ſocius, & deinde *Lond.* templi interioris in ſacris Magiſter & Rector, (obiit anno 1603. ætatis ſuæ 50.) Of The *Lawes* of Eccleſiaſtical *Politie* Eight Bookes; id eſt, De Diſciplina & *Politia* Eccleſiaſtica libri octo, *Londini* fol. 1666. Anglice. Cujus operis ſedulam *Lectionem* glorioſæ memoriæ Martyr, *Carolus*. I. Britanniæ Rex, valedicens liberis ſuis ſerio commendavit. (m) judicium de Hookeri ſcriptis & ingenio, vide in vita ejus Politiæ præmiſſa. D. Henr. King *Epiſ.* Ciceſtrenſis in epiſtola ad Magiſtrum Iſaacum Waltonum Anglica, Hookerum Schiſmaticorum malleum appellat. Robertus Parkerus de Politia *Eccleſiaſtica* Francof. ad Mænum in quarto 1616. Wilh. *Pagitius* de Regimine Eccleſiæ. Richardus Rogerius de reformatione legum Eccleſiaſticarum. Samuel Rhetorfortis volumina quædam de regiminis Eccleſiaſtici jure divino. Leyus de legibus ſive Canonibus. Turnerus & Thorndikus de jure Eccleſiæ. 10. *de Eccleſia repræſentativa*, ſive Conciliis & Synodis Eccleſiaſticis. Rainoldus in colloquio cum Harto, pag. 75. 76. 310. 311. 379. 373. 380. ſeqq. Forbes prolixè paſſim in inſtruct. Sutlivius de Conciliis & eorum Autoritate contra Bellarminum l. II. Londini Lat. quarto 1600. 11. *De Eccleſiarum Evangelicarum unitate & concordia*. Forbes, inſtruct. l. XIV. c. 7. §. 1. ſeqq. Richard Baxter Chriſt an concord, or the agreement of the Aſſociated paſtors and Churches of Worceſtershire, in quarto Anglicè. Ejuſdem Catholic unity, or the only vvay to bring us all to be of one Religion &c. in 12. Anglicè. The true Catholic and Catholick Church deſcribed &c. in 12.

 Ana

(M) Georgius Bateus Regius protoMedicus, Elench. motuum nuperorum in Anglia, part. I, pag. 155.

Anglicè Mr. Jerem. Burrough irenicum,liber pernecesſarius (n) Bovveni computus ſive æſtimium Eccleſiæ Catholicæ. Benthami communio ſanctorum. Brinslejus de eadem, Thom. Goodvvin εἰρηνοποιΐα, Joſeph. Halli εἰρηνόποιος. Idem de moderatione. Iſaacſonus, de pacificatione. Primiroſius de pacificatione inter*L*utheranos & Reformatos. Edmundi Reevii via ad unitatem *C*hriſtianam, Edvv. Reynoldus, de pace *E*ccleſiæ. Rethorfortis de tolerantia. Thom.Edvvard contra tolerantiam. Taylor, modulus pacis. **12.** *De ſchiſmate.* Iohann. Haleſius. Iohannes, Ballus contra ſchiſmata. Iohannes. Ovvenus,Cavvedrei,Hammond,Culvervvell,Pearſonus in ſymboli *A*rtic. 9. Brinsleius in antidoto contra ſchiſmata. Firminus,de ſeparatione,hoc argumentum perſequuntur. **13.** *De Hæreſi*,Hammondus Tractatu peculiari. Forbes. inſtruct. l. IV. c. 5 §. 1. 7. l. XII. c. 7. §. 25. Hæreticorum deſcriptio. l. XIV. c. 1. §. 1. 5. Doloſitas,l. VIII. c. 27. §. 6. Vafrities & fallendi artificium,l. 1. c. 37. §. 11. Hæreticorum & ſchiſmaticorum puritatem & perfectionem ſuam jactantium, cum aliorum contemptu,varia genera,l. XIV. toto capite ſecundo Inter hæreticos & ſchiſmatico-hæreticos diſcrimen,l. XIV. c. 1. §. 10. Mede in Apoſtaſia ultimorum temporum. **14.** *De ceremoniis & Adiaphoris*, mutationeque libertatis Chriſtianæ in licentiam minimè Chriſtianam. Richard Greenham. *A*nthonius Burgeſius de ceremoniis. 15. *De Libertate Chriſtiana.* Samuel Bolton, limites Chriſtianæ libertatis, Iohan. Dovvnham de libertate. Palmeri libertas Chriſtiana contra Humfredum. Preſtonus de libertate Chriſtiana. Shpheardus de vero libertatis uſu. 16. *De Diebus Feſtis, & ſolennitatibus in Eccleſia obſervandis.* Sibbſius de feſto glori-

(n) Dr. Henr. Wilkinſon Conc. 3. de munere miniſtri Lat. p. 83. in octavo.

glorioſo. Wilhelm. Brough & Henricus Jeanes in feſtivalibus. Andreas *L*ancelotus, comm. quarto c. 2. 3. 8. Meſeſius de vindicatione feſti metropolitani. 17. *De jejuniis*, Hildershamus & Maſonus, Hammondus, pract. Cath B. 2. *S.* 12. B. 3. *S.* 3. Taylor de vitæ ſanctimonia c. 4. & in exempl. ſect. 12. Greenham, de jejuniis. Henr. Burtonus de jejun, Jſraelis. Th. Becon de jejun. homil. Anglic volum. 2. num. 4. Rich Jameſius in hiſtoria de jejunio quadrageſimali. edita anno 1630. in quarto. 18. *De Sabbatho* diverſorum tractatus extant M. Daniel Cawdrejus & *P*almerus omnium inſtar celebrandi ſcriptores, par doctiſſimum, quorum unus militat adhuc bonam militiam in terris, alter triumphat in cœlis. ——— Cœteris quoque ſuus debetur honor viris ſanè integerrimis, quales ſunt Greenham, Perkins, *L*eius, Walkerus, Twiſſius, Gowius, Bernhardus, Sprintius, Shepheardus, Iohannes Whitus, *P*hilip. Goodwinus, Hakwillus, Scudderus, Dodius, Baylæus, &c. Qui ſabbathi redivivi ὑπερασπισαὶ de Eccleſia Dei ſtipendia demeruerunt longè honorificentiſſima. (o) His junge conceptus Frerewoodi, Chafii, Harvæji, Lauſoni, Pinchoni, *P*otteri, *P*rimiroſij, de eodem themate. *P*rideauxij oratio de ſabbatho, anno 1622. in promotione, 5. Drum. Theol. Habita pag. 376. oper. in quarto, Tigur. Robert Loeus de effigiatione Sabbathiſmi. Georg. Abboti vindicij Sabbathi, Wilh. Ameſius, de origine Sabbathi & de die Dominica, in 12. Franekeræ. *P*rodiit item *L*ondini liber anoymus hac rubrica: Dies Dominica, ſive ſuccincta narratio ex ſacræ ſcripturæ & venerandæ antiquitatis *P*atrum teſtimoniis concinnata, quarto, anno 1639. *P*rinnius de inchoatione *S*abbathi, de ſcripto Cawdrei apud Billingiam *P*aſtoris vigilantiſſimi ſic Wilkinſonus in epiſtola anno

(o) D. Henricus Wilkinſon in Tractatu de jure divino Chriſtiani Sabbathi, c. 4. in fine.

anno 1653. Vir colendiſſime —— quoties tractatum tuum de Sabbatho Chriſtiano, avidisſimis perluſtro oculis, toties me devinctum tibi perſentiſco, multipliciq; obſervantiæ nexu obæratum. Cum novatores (proh deflenda temporum iniquitas!) cum Regalis tum popularis auræ mancipia perditiſſima Sabbathum Dominicum evaginato pugiore ſategerunt amputare, tu antagoniſtarum viſcera facilè transfixiſti, ——— Hinc ſatis conſtat ex tuis ſcriptis, luce & lima donatis, & indole omninò elucubratis felicisſima; Sabbathum Chriſtianum eſſe redivivum, diemque Dominicam jure Divino eſſe ſanctificandam. Quidquid blaterent, musſitent, vellicent, gigantea Antiſabbathariorum volumina, incaſſum cedunt & a te ſtrenuè vapulatum eunt. (p) Antiſabbathariorum familiam augent, verba ſunt laudati Wilkinſoni, (q) „Genio iſtius tempeſtatis, velificantes, & Regalis & popularis „auræ mancipia perditisſima, cujusce furfuris extiterunt „Traskius, Broadus, Ockfordius, Braburnus, Pocklingtonius, „Heylinus, Dovvius, Ironſidius, Fisherus Armiger, (ut præ „ſe fert) revera arma gerens contra diem Dominicum, Franciſcus Whitus Epiſcopus Elienſis, nigro carbone notandus.

Qui color albus erat, nunc eſt contrarius albo.

Quomodo violatores Sabbathi præſentisſimas pœnas dederint, exponit theatrum vindictarum divinarum Doctoris Beardi. Ille „inter opera ruralia jacuit interemptus fulmine ſubitaneo, hic „artuum contractione mulctatus fuit. Ille inter exercitia ludrica ictu inviſibili percuſſus occubuit. Ego ſanè tremebundus obſervavi per multos annos unum aut alterum quotannis Die Dominico natantem aquis ſubmerſum fuiſſe —— „& (ni malè memini) anno Domini 1636. Operariorum unus

(p) pag. 152. Opuſc. in octavo. (q) De jure divino Sabbat. Chriſtianor. pag. 2.

unus qui Oxonii die Dominico ſcamna erigebat ludorum „ ſcenicorum gratia coram Rege perſonandorum è ſublimi „ procubuit, ultimosque brevi habitus exſpiravit. (r) *19. De Muſica in templis.* Homeſius de Muſica Evangelica, ſive vindicatione Pſalmodiæ contra Tombum. Tho. Beconus, de Cythara Davidis. Seldanus de Muſica veterum. *20. De Turbatione Eccleſiæ*, maxime per AntiChriſtum. Rob. Abbot, Ep. Sarisbur. in Antichriſti demonſtratione, contra fabulas pontificias & ineptam Rob. Bellarmini de Antichriſto diſputationem c. 7. Jacobus IV. Rex Angliæ de AntiChriſto ex Apoc. c. 20. Ioh. Dovvnham & Tompſonus in AntiChriſto confutato, Iohan. Whitgift, Doctor & Profeſſor Cantabrigienſis, ac Decanus Lincolnienſis in Defenſione Papam eſſe AntiChriſtum. Thom. Draxu (ſub quo nomine latet Andreas Willetus Warvicenſis, mortuus 1616.) De Antichriſto, in octavo, Francof. 1619. Ejusdem præmonitio Angelica de Fuga è Babylone. ibid. in octavo. Wilhelm. Whitakerus in Theſi propoſita & defenſa Cantabrigiæ anno 1582. Pontifex Romanus eſt ille Antichriſtus quem futurum Scriptura prædixit. Antichriſtus quando natus? Forbes inſtruct. l. IV. c. 21. §. 12. in templo Dei ſedens cavendus, l. XIV. c. 6. §. 12. l. XVI. c. 6. §. 10. AntiChriſti tempus Quale? l. XIV. c. 6. §. 15. Antichriſti Romani propria ſpecimina. l. IV. c. 21. §. 2. 3. 12. *21. De Ordine Politico*, ſive Magiſtratu ac ſubditis, eorumque erga ſe invicem officiis. Thom. Bilſonus de ſubjectione, Hammondus contra eos qui Magiſtratui reſiſtunt. Cobberus de Magiſtratu. Greenhamus & Wilh. Prynnius de eodem Themate. Lib. Fulcimentum gladij Chriſtianorum Regum, ad hæreticos, ſchiſmaticos &c. puniendos. octavo 1640. Lond. Hic ipſe eſt ille Pryn. cui ob Tragœdiam quandam de violatione Sabbati & ſtatu Epiſcoporum conſcriptam, una cum Doctore Iohann. Faſtvvick Medico, & M. Pourton, Paſtore Londinenſi,

(r) Wilkinſon. l. c. c. 3. in fine

Digitized by Google

anno 1653. Vir colendiſſime —— quoties tractatum tuum de Sabbatho Chriſtiano, avidisſimis perluſtro oculis, toties me devinctum tibi perſentiſco, multipliciq; obſervantiæ nexu obæratum. Cum novatores (proh deflenda temporum iniquitas!) cum Regalis tum popularis auræ mancipia perditiſſima Sabbathum Dominicum evaginato pugione ſategerunt amputare, tu antagoniſtarum viſcera facilè transfixiſti, —— Hinc ſatis conſtat ex tuis ſcriptis, luce & lima donatis, & indole omninò elucubratis ſelicisſima; Sabbathum Chriſtianum eſſe redivivum, diemque Dominicam jure Divino eſſe ſanctificandam. Quidquid blaterent, musſitent, vellicent, gigantea Antiſabbathariorum volumina, incaſſum cedunt & a te ſtrenuè vapulatum eunt. (p) Antiſabbathariorum familiam augent, verba ſunt laudati Wilkinſoni, (q) „Genio iſtius tempeſtatis, velificantes, & Regalis & popularis „auræ mancipia perditisſima, cujusce furfuris extiterunt „Traskius, Broadius, Ockfordius, Braburnus, Pocklingtonius, „Heylinus, Dovvius, Iroſidius, Fisherus Armiger, (ut præ „ſe fert) revera arma gerens contra diem Dominicum, Fran„ciſcus Whitus Epiſcopus Elienſis, nigro carbone notandus.

Qui color albus erat, nunc eſt contrarius albo.

Quomodo violatores Sabbathi præſentisſimas pœnas dederint, exponit theatrum vindictarum divinarum Doctoris Beardi. Ille „inter opera ruralia jacuit interemptus fulmine ſubitaneo; hic „artuum contractione mulctatus fuit. Ille inter exercitia lu„drica ictu inviſibili percuſſus occubuit. Ego ſanè treme„bundus obſervavi per multos annos unum aut alterum quo„tannis Die Dominico natantem aquis ſubmerſum fuiſſe —— „& (ni malè memini) anno Domini 1636. Operariorum unus

(p) pag. 152. Opuſc. in octavo. (q) De jure divino Sabbat. Chriſtianor. pag. 2.

Digitized by Google

unus qui Oxonii die Dominico ſcamna erigebat ludorum „ ſcenicorum gratia coram Rege perſonandorum è ſublimi „ procubuit, ultimosque brevi habitus exſpiravit. (r) *19. De Muſica in templis.* Homeſius de Muſica Evangelica, ſive vindicatione Pſalmodiæ contra Tombum. Tho. Beconus, de Cythara Davidis. Seldanus de Muſica veterum. *20. De Turbatione Eccleſiæ*, maxime per AntiChriſtum. Rob. Abbot, Ep. Sarisbur. in Antichriſti demonſtratione, contra fabulas pontificias & ineptam Rob. Bellarmini de Antichriſto diſputationem c. 7. Jacobus IV. Rex Angliæ de AntiChriſto ex Apoc. c. 20. Ioh. Dovvnham & Tompſonus in AntiChriſto confutato, Iohan. Whitgift, Doctor & Profeſſor Cantabrigienſis, ac Decanus Lincolnienſis in Defenſione Papam eſſe AntiChriſtum. Thom. Draxu (ſub quo nomine latet Andreas Willetus Warvicenſis, mortuus 1616.) De Antichriſto, in octavo, Francof. 1619. Ejusdem præmonitio Angelica de Fuga è Babylone. ibid. in octavo. Wilhelm. Whitakerus in Theſi propoſita & defenſâ Cantabrigiæ anno 1582. Pontifex Romanus eſt ille Antichriſtus quem futurum Scriptura prædixit. Antichriſtus quando natus? Forbes inſtruct. l. IV. c. 21. §. 12. in templo Dei ſedens cavendus, l. XIV. c. 6. §. 12. l. XVI. c. 6. §. 10. AntiChriſti tempus Quale? l. XIV. c. 6. §. 13. Antichriſti Romani propria ſpecimina. l. IV. c. 21. §. 2. 3. 12. *21. De Ordine Politico*, ſive Magiſtratu ac ſubditis, eorumque erga ſe invicem officiis. Thom. Bilſonus de ſubjectione, Hammondus contra eos qui Magiſtratui reſiſtunt. Cobbetus de Magiſtratu. Greenhamus & Wilh. Prynnius de eodem Themate. Lib. Fulcimentum gladij Chriſtianorum Regum, ad hæreticos, ſchiſmaticos &c. puniendos. octavo 1640. Lond. Hic ipſe eſt ille Pryn. cui ob Tragœdiam quandam de violatione Sabbati & ſtatu Epiſcoporum conſcriptam, una cum Doctore Iohann. Faſtvvick Medico, & M. Pourton, Paſtore Londinenſi,

(r) Wilkinſon. l. c. c. 3. in fine

anno 1653. Vir colendiſſime —— quoties tractatum tuum de Sabbatho Chriſtiano, avidisſimis perluſtro oculis, toties me devinctum tibi perſentiſco, multipliciq; obſervantiæ nexu obæratum. Cum novatores (proh deflenda temporum iniquitas!) cum Regalis tum popularis auræ mancipia perditiſſima Sabbathum Dominicum evaginato pugione ſategerunt amputare, tu antagoniſtarum viſcera facilè transfixiſti, —— Hinc ſatis conſtat ex tuis ſcriptis, luce & lima donatis, & indole omninò elucubratis felicisſima; Sabbathum Chriſtianum eſſe redivivum, diemque Dominicam jure Divino eſſe ſanctificandam. Quidquid blaterent, musſitent, vellicent, gigantea Antiſabbathariorum volumina, incaſſum cedunt & a te ſtrenuè vapulatum eunt. (p) Antiſabbathariorum familiam augent, verba ſunt laudati Wilkinſoni, (q) „Genio iſtius tempeſtatis, velificantes, & Regalis & popularis „auræ mancipia perditisſima, cujusce furfuris extiterunt „Traskius, Broadus, Ockfordius, Braburnus, Pocklingtonius, „Heylinus, Dowvius, Ironſidius, Fisherus Armiger, (ut præ „ſe fert) revera arma gerens contra diem Dominicum, Fran„ciſcus Whitus Epiſcopus Elienſis, nigro carbone notandus.

Qui color albus erat, nunc eſt contrarius albo.

Quomodo violatores Sabbathi præſentisſimas pœnas dederint, exponit theatrum vindictarum divinarum Doctoris Beardi. Ille „inter opera ruralia jacuit interemptus fulmine ſubitaneo; hic „artuum contractione mulctatus fuit. Ille inter exercitia lu„drica ictu inviſibili percuſſus occubuit. Ego ſanè treme„bundus obſervavi per multos annos unum aut alterum quo„tannis Die Dominico natantem aquis ſubmerſum fuiſſe —— „& (ni malè memini) anno Domini 1636. Operariorum unus

---

(p) pag. 152. Opuſc. in octavo. (q) De jure divino Sabbat. Chriſtianor. pag. 2.

unus qui Oxonii die Dominico ſcamna erigebat ludorum „ ſcenicorum gratia coram Rege perſonandorum è ſublimi „ procubuit, ultimosque brevi habitus exſpiravit. (r) *19. De Muſica in templis.* Homeſius de Muſica Evangelica, ſive vindicatione Pſalmodiæ contra Tombum. Tho. Beconus, de Cythara Davidis. Seldanus de Muſica veterum. *20. De Turbatione Eccleſiæ,* maxime per AntiChriſtum. Rob. Abbot, Ep. Sarisbur. in *Antichriſti* demonſtratione, contra fabulas pontificias & ineptam Rob. Bellarmini de *Antichriſto* diſputationem c. 7. Jacobus IV. Rex Angliæ de AntiChriſto ex Apoc. c. 20. Ioh. Dovvnham & Tompſonus in AntiChriſto confutato, Iohan. Whitgift, Doctor & Profeſſor Cantabrigienſis, ac Decanus *Lincolnienſis* in Defenſione Papam eſſe AntiChriſtum. Thom. Draxu (ſub quo nomine latet *Andreas* Willetus Warvicenſis, mortuus 1616.) De *Antichriſto*, in octavo, Francof. 1619. Ejusdem præmonitio Angelica de Fuga è Babylone. ibid. in octavo. Willhelm. Whitakerus in Theſi propoſita & defenſâ Cantabrigiæ anno 1582. *Pontifex* Romanus eſt ille Antichriſtus quem futurum Scriptura prædixit, Antichriſtus quando natus? Forbes inſtruct. l. *IV*. c. 21. §. *12*. in templo Dei ſedens cavendus, l. XIV. c. 6. §. 12. l. XVI. c. 6. §. 10. AntiChriſti tempus Quale? l. XIV. c. 6. §. 15. Antichriſti Romani propria ſpecimina. l. IV. c. 21. §. 2. 3. 12. *21. De Ordine Politico,* ſive Magiſtratu ac ſubditis, eorumque erga ſe invicem officiis. Thom. Bilſonus de ſubjectione, Hammondus contra eos qui Magiſtratui reſiſtunt. Cobbetus de Magiſtratu. Greenhamus & Wilh. Prynnius de eodem Themate. Lib. Fulcimentum gladij Chriſtianorum Regum, ad hæreticos, ſchiſmaticos &c. puniendos. octavo 1640. Lond. Hic ipſe eſt ille Pryn. cui ob Tragœdiam quandam de violatione Sabbati & ſtatu Epiſcoporum conſcriptam, una cum Doctore Iohann. Faſtvviek Medico, & M. Fourton, Paſtore Londinenſi,

(r) Wilkinſon. l. c. c. 3. in fine

anno 1653. Vir colendiſſime —— quoties tractatum tuum de Sabbatho Chriſtiano, avidisſimis perluſtro oculis, toties me devinctum tibi perſentiſco, multipliciq; obſervantiæ nexu obæratum. Cum novatores (proh deflenda temporum iniquitas!) cum Regalis tum popularis auræ mancipia perditiſſima Sabbathum Dominicum evaginato pugione ſategerunt amputare, tu antagoniſtarum viſcera facilè transfixiſti, —— Hinc ſatis conſtat ex tuis ſcriptis, luce & lima donatis, & indole omninò elucubratis feliciſſima; Sabbathum Chriſtianum eſſe redivivum, diemque Dominicam jure Divino eſſe ſanctificandam. Quidquid blaterent, muſſitent, vellicent, gigantea Antiſabbathariorum volumina, incaſſum cedunt & a te ſtrenuè vapulatum eunt. (p) Antiſabbathariorum familiam augent, verba ſunt laudati Wilkinſoni, (q) „Genio iſtius tempeſtatis, velificantes, & Regalis & popularis „auræ mancipia perditisſima, cujusce furfuris extiterunt „Traskius, Broadus, Ockfordius, Braburnus, Pocklingtonius, „Heylinus, Dovvius, Ironſidius, Fisherus Armiger, (ut præ „ſe fert) revera arma gerens contra diem Dominicum, Franciſcus Whitus Epiſcopus Elienſis, nigro carbone notandus.

Qui color albus erat, nunc eſt contrarius albo.

Quomodo violatores Sabbathi præſentisſimas pœnas dederint, exponit theatrum vindictarum divinarum Doctoris Beardi. Ille „inter opera ruralia jacuit interemptus fulmine ſubitaneo; hic „artuum contractione mulctatus fuit. Ille inter exercitia ludrica ictu inviſibili percuſſus occubuit. Ego ſanè tremebundus obſervavi per multos annos unum aut alterum quotannis Die Dominico natantem aquis ſubmerſum fuiſſe—— „& (ni malè memini) anno Domini 1636. Operariorum unus

(p) pag. 151. Opuſc. in octavo. (q) De jure divino Sabbat. Chriſtianor. pag. 2.

unus qui Oxonii die Dominico ſcamna erigebat ludorum „ ſcenicorum gratia coram Rege perſonandorum è ſublimi „ procubuit, ultimosque brevi habitus exſpiravit. (r) *19. De Muſica in templis.* Homeſius de Muſica Evangelica, ſive vindicatione Pſalmodiæ contra Tombum. Tho. Beconus, de Cythara Davidis. Seldanus de Muſica veterum. *20. De Turbatione Eccleſiæ,* maxime per AntiChriſtum. Rob. Abbot, Ep. Sarisbur. in Antichriſti demonſtratione, contra fabulas pontificias & ineptam Rob. Bellarmini de Antichriſto diſputationem c. 7. Jacobus IV. Rex Angliæ de AntiChriſto ex Apoc. c. 20. Ioh. Dovvnham & Tompſonus in AntiChriſto confutato, Iohan. Whitgift, Doctor & Profeſſor Cantabrigienſis, ac Decanus Lincolnienſis in Defenſione Papam eſſe AntiChriſtum. Thom. Draxu (ſub quo nomine latet Andreas Willetus Warvicenſis, mortuus 1616.) De Antichriſto, in octavo, Francof. 1619. Ejusdem præmonitio Angelica de Fuga è Babylone. ibid. in octavo. Wilhelm. Whitakerus in Theſi propoſita & defenſa Cantabrigiæ anno 1582. Pontifex Romanus eſt ille Antichriſtus quem futurum Scriptura prædixit. Antichriſtus quando natus? Forbes inſtruct. l. IV. c. 21. §. 12. in templo Dei ſedens cavendus, l. XIV. c. 6. §. 12. l. XVI. c. 6. §. 10. AntiChriſti tempus Quale? l. XIV. c. 6. §. 15. Antichriſti Romani propria ſpecimina. l. IV. c. 21. §. 2. 3. 12. *21. De Ordine Politico,* ſive Magiſtratu ac ſubditis, eorumque erga ſe invicem officiis. Thom. Bilſonus de ſubjectione, Hammondus contra eos qui Magiſtratui reſiſtunt. Cobbetus de Magiſtratu. Greenhamus & Wilh. Prynnius de eodem Themate. Lib. Fulcimentum gladij Chriſtianorum Regum, ad hæreticos, ſchiſmaticos &c. puniendos. octavo 1640. Lond. Hic ipſe eſt ille Pryn. cui ob Tragœdiam quandam de violatione Sabbati & ſtatu Epiſcoporum conſcriptam, una cum Doctore Iohann. Faſtvviek Medico, & M. Pourton, Paſtore Londinenſi,

Uu

(r) Wilkinſon. l. c. c. 3. in fine

Anglicè Mr. Jerem. Burrough irenicum, liber perneceſſarius (n) Bovveni computus ſive æſtimium Eccleſiæ Catholicæ. Benthami communio ſanctorum. Brinslejus de eadem, Thom. Goodvvin εἰρηνοποιΐα, Joſeph. Halli εἰρηνόποιος. Idem de moderatione. Iſaacſonus, de pacificatione. Primiroſius de pacificatione inter *Lutheranos* & Reformatos. Edmundi Reevii via ad unitatem Chriſtianam. Edvv. Reynoldus, de pace *Eccleſiæ*. Rethorfortis de tolerantia. Thom. Edvvard contra tolerantiam. Taylor, modulus pacis. **12.** *De ſchiſmate.* Iohann. Haleſius. Iohannes. Ballus contra ſchiſmata. Iohannes. Ovverus, Cavvedrei, Hammond, Culvervvell, Pearſonus in ſymboli Artic. 9. Brinsleius in antidoto contra ſchiſmata. Firminus, de ſeparatione, hoc argumentum perſequuntur. **13.** *De Hæreſi*, Hammondus Tractatu peculiari. Forbes. inſtruct. l. IV. c. 5 §. 1. 7. l. XII. c. 7. §. 25. Hæreticorum deſcriptio. l. XIV. c. 1. §. 1. 5. Doloſitas, l. VIII. c. 27. §. 6. Vafrities & fallalendi artificium, l. 1. c. 37. §. 11. Hæreticorum & ſchiſmaticorum puritatem & perfectionem ſuam jactantium, cum aliorum contemptu, varia genera, l. XIV. toto capite ſecundo Inter hæreticos & ſchiſmatico-hæreticos diſcrimen, l. XIV. c. 1. §. 10. Mede in Apoſtaſia ultimorum temporum. **14.** *De ceremoniis & Adiaphoris*, mutationeque libertatis Chriſtianæ in licentiam minimè Chriſtianam. Richard Greenham. Anthonius Burgeſius de ceremoniis. 15. *De Libertate Chriſtiana.* Samuel Bolton, limites Chriſtianæ libertatis, Iohan. Dovvnham de libertate. Palmeri libertas Chriſtiana contra Humfredum. Preſtonus de libertate Chriſtiana. Shepheardus de vero libertatis uſu. 16. *De Diebus Feſtis, & ſolennitatibus in Eccleſia obſervandis.* Sibbſius de feſto glori-

(n) Dr. Henr. Wilkinſon Conc. 3, de munere miniſtri Lat. p. 83. in octavo.

glorioſo. Wilhelm. Brough & Henricus Jeanes in feſtivalibus. Andreas *Lancelotus*, comm. quarto c. 2. 3. 8. Meresius de vindicatione feſti metropolitani. 17. *De jejuniis*, Hildershamus & Maſonus, Hammondus, pract. Cath B. 2. *S.* 12. B. 3. *S.* 3. Taylor de vitæ ſanctimonia c. 4. & in exempl. ſect. 12. Greenham, de jejuniis. Henr. Burtonus de jejun, Jſraelis. Th. Becon de jejun. homil. Anglic. volum. 2. num. 4. Rich Jameſius in hiſtoria de jejunio quadrageſimali. edita anno 1630. in quarto. 18. *De Sabbatho* diverſorum tractatus extant M. Da iel Cavvdrejus & *P*almerus omnium inſtar celebrandi ſcriptores, par doctiſſimum, quorum unus militat adhuc bonam militiam in terris, alter triumphat in cœlis. —— Cœter s quoque ſuus debetur honor viris ſane integerrimis, quales ſunt Greenham, Perk ns, *L*eius, Walkerus, Tvviſſius, Govvius, Bernhardus, Sprintius, Shepheardus, Iohannes W h tus, *P*hilip. Goodvvin us, Hakvvillus, Scudderus, Dodius, Baylæus, &c. Qui ſabbathi redivivi ὑπεpασπιςαὶ de Ecclesia Dei ſtipendia demeru runt lo gè honorificentiſſima. (o) His junge conceptus Frerevvoodi, *C*hafii, Harvæji, Lauſoni, Pinchoni, *P*otteri, *P*rimiroſij, de eodem themate. *P*rideauxij oratio de ſabbatho, anno 1622. in promotione, 5. Drum. Theol. Habita pag. 376. oper. in quarto, Tigur. Robert Loeus de effigiatione Sabbathiſmi. Georg. Abboti vindicij Sabbathi, Wilh. Ameſius, de origine Sabbathi & de die Dominica, in 12. Franekeræ. *P*rodiit item *L*ondini liber anoymus hac rubrica: Dies Dom inica, ſive ſuccincta narratio ex ſacræ ſcripturæ & venerandæ antiquitatis *P*atrum teſtimoniis concinnata, quarto, anno 1639. *P*rinnius de inchoatione *S*abbathi, de ſcripto Cavvdrei apud Billingiam *P*aſtoris vigilantiſſimi ſic Wilkinſonus in epiſtola anno

(o) D. Henricus Wilkinſon in Tractatu de jure divino Chriſtiani Sabbathi, c. 4. in fine.

unus qui Oxonii die Dominico ſcamna erigebat ludorum „ ſcenicorum gratia coram Rege perſonandorum è ſublimi „ procubuit, ultimosque brevi habitus exſpiravit. (r) *19. De Muſica in templis*. Homeſius de Muſica Evangelica, ſive vindicatione Pſalmodiæ contra Tombum. Tho. Beconus, de Cythara Davidis. Seldanus de Muſica veterum. *20. De Turbatione Eccleſiæ*, maxime per AntiChriſtum. Rob. Abbot, Ep. Sarisbur. in Antichriſti demonſtratione, contra fabulas pontificias & ineptam Rob. Bellarmini de Antichriſto diſputationem c. 7. Jacobus IV. Rex Angliæ de AntiChriſto ex Apoc. c. 20. Ioh. Dovvnham & Tompſonus in AntiChriſto confutato, Iohan. Whitgift, Doctor & Profeſſor Cantabrigienſis, ac Decanus Lincolnienſis in Defenſione Papam eſſe AntiChriſtum. Thom. Draxu (ſub quo nomine latet Andreas Willetus Warvicenſis, mortuus 1616.) De Antichriſto, in octavo, Francof. 1619. Ejusdem præmonitio Angelica de Fuga è Babylone. ibid. in octavo. Wilhelm. Whitakerus in Theſi propoſita & defenſa Cantabrigiæ anno 1582. Pontifex Romanus eſt ille Antichriſtus quem futurum Scriptura prædixit. Antichriſtus quando natus? Forbes inſtruct. l. IV. c. 21. §. 12. in templo Dei ſedens cavendus, l. XIV. c. 6. §. 12. l. XVI. c. 6. §. 10. AntiChriſti tempus Quale? l. XIV. c. 6. §. 15. Antichriſti Romani propria ſpecimina. l. IV. c. 21. §. 2. 3. 12. *21. De Ordine Politico*, ſive Magiſtratu ac ſubditis, eorumque erga ſe invicem officiis. Thom. Bilſonus de ſubjectione, Hammondus contra eos qui Magiſtratui reſiſtunt. Cobbetus de Magiſtratu. Greenhamus & Wilh. Prynnius de eodem Themate. Lib. Fulcimentum gladij Chriſtianorum Regum, ad hæreticos, ſchiſmaticos &c. puniendos. octavo 1640. Lond. Hic ipſe eſt ille Pryn. cui ob Tragœdiam quandam de violatione Sabbati & ſtatu Epiſcoporum conſcriptam, una cum Doctore Iohann. Baſtvviek Medico, & M. Bourton, Paſtore Londinen-

Uu ſi,

(r) Wilkinſon. l. c. c. 3. in fine

ſi, anno 1637. d. 30. Junii ſententiâ latâ, in palatio Weſtmonaſterienſi ambæ auriculæ amputatæ ſunt, dictâ multâ, quinquies mille librarum Britannicarum, qui etiam perpetuo carceri mancipatus eſt. Sed rebus regni turbatis & Rege cum ſuis pulſo, inde cum ſolenni triumphu eductus & Parlamenti membris aſſociatus eſt.(s) Thomæ Mortoni *Cauſa Regia*, ſive de Autoritate & Dignitate principum Chriſtianorum, in quarto, Londini 1620. D. Andreæ ſ. Androſii *Concio* de jure ac poteſtate convocandorum cœtuum. Lond. quarto, 1608. *Confer* ſupra librum. II. *Cap.* 6. ad cap. 13. Epiſtol. ad Rom. 22. *De ſtatu Oeconomico*, ubi quæ matrimonium concernunt, attenduntur. *Perkinſii Chriſtiana* Oeconomia ſeu diſciplina domeſtica, *Latinè* ſcripta. Thom. Beconi liber Matrimonialis. Tomo I. Oper. Robert. Abbot. *Concionator Londinenſis*, de Gubernatione familiæ. Lond. octavo 1653. *Cavvdreus* de reformatione familiarum. Ioh. Dod, de regimine familiæ. Gatakerus de Matrimonii officiis. Gaudenus de Matrimonio. Philip. Goodvvin de familiarum reformatione, Gougeus de officiis Oeconomicis & domeſticis, Greenham. Tractatus de Contractibus Matrimonialibus ante ſponſalia, de parentibus, educatione liberorum, gubernatione juventutis, & cura paternitatis, ejusdem, *Anglicè*. Richardus Rogerius de honore Matrimoniali. Forbes. inſtruct. l. ix. c. 8. per totum. Ioſeph. Hall. *Oeconomia*. Reynerus, de eadem Henr. Wotton. Eques, de liberorum educatione. Georgii Svvinnock opus de *Chriſtiani* hominis vocatione tribus voluminibus in quarto, Lond, anno 1669. Anglicè. Quomodo *Chriſtianus* in officiis pietatis, actionibus naturalibus ſuo vitæ genere, familiæ directione, & propria recreatione pie ſe gerere debeat, pars prima. Secunda, qualem ſe præbere debeat erga parentes, liberos, conjugem, heros & ſervos, tam in

---

(s) D. Joh. Meiſner in Irenico Duræano explicato ſect. 1. p. 70

proſpero:quam adverſo ſtatu. Tertia, quomodo ipſi cum quolibet converſandum quos ſocios eligere,qualiter in converſatione cum bonis & pravis,necnon in ſolitudine,item quando ægrotat,vel ægrotantes viſitat, imo cum morti adpropinquat, ſe debeat exhibere. Oateſii officium parentum Chriſtianorum. Wilſoni diſciplina liberorum. Woodvvardi patrimonium liberorum. Wilhelm. Brough,de matrimonio. De Polygamia & divortio Edmundus Bunnius, Miltonus & Hammond,Pract. Cath. 2. B. 2.Sect. 7.

CAPUT VIII.

DE

MEDIIS SALUTIS LATE SUMPTIS

Media Salutis magis proprie ſic dicta', eademque ex parte Dei tum δοτικά, ex parte hominum ληπτικόν, ſubſequuntur media ὡς ἐν πλάτει ſive generalius ſumpta, quæ quomodocunque ad obtinendum finem ſupremum, æternam ſcilicet εὐδαιμονίαν, faciunt. Horum quatuor numerantur,1. *Mors*, De morte & mortalitate Perkins. in tractatu *A*nglico,de bene moriendi tatione (A Salve for a ſicke man: or a treatiſe containing the nature, differences,and kindes of death; as alſo the right manner of dying) *L*ond. 12. apud Johann. *L*egat. Mancheſter Almondo, Contemplatio de motte & immortalitate, Anglicè,Robertus Harris,*S*amuelis quietus Barſillai. Samuel Hieroni, utiles meditationes de mortalitat ,in Philip. 1. v, 2.3. Wilh. Couperi μακαρισμὸς θανάτου, ſermones funebres editi ſub titulo θρήνοικος. Byfieldi Medela contra mortis timorem.Zach. Crofton defenſio contra metum mortis. Samuel Crookus de morte Subacta. Edvvard. Reynold, lucrum ex morte.*E*p. Talyor, de vita & morte. Joſua Sprigg,Chriſtianorum vita & mors-

takerus de utilitate mortis Wilhelm. Brough, de bono mortis. Greenhamus ut & Pagetius de morte. Omnes *A*nglicè. Mors Corporis an in peccati vindictam fidelibus adhuc ſubeunda reſtet? Forbes. inſtruct. l. XII. c. 8. §. 18. Repentina vel ærumnoſa, non facilè ſiniſtris præjudiciis traducenda, l. III. c. 30. §. 3. num homo ante reſurrectionem in ſtatu immortalitatis ſit? Georgius Hammon in tractatu *A*nglico, veritas & innocentia contra errorem & inſolentiam prævalens, quæſtione 4. 2. *Reſurrectio mortuorum*, vide Epiſc. *L*anceloti & *E*p. Brovvnrigi ſermones paſchales. Dr. Pearſon cum aliis commentatoribus ſuper Symb. Apoſtolicum. Ep. Lakej & Dr. Donni concion. *P*aſchal. Greenham in tractatu de Reſurrectione. Dayus de reſurrectione in Eſaiam, Dn. Robert Boyle diſcurſe abouth the poſſibility of the reſurrection, octavo, *L*ond. 1675. Reſurrectionem corporum ut maturet Deus, quomodo cupiant beati, & quatenus nos orare ita debeamus? Forbes. inſtruct. l. XIII. c. 10. §. 12. num iiſdem corporibus, quæ nunc habemus, vel aliis reſurgemus? Georgius Hammon, l. c. quæſt. 5. 3. *Judicium extremum.* Thom. Vincent. *P*aſt. *L*ond. in tractatu Anglico Chriſt certain and ſudden appearance to judgement. id eſt, de certo & celeri Advent. Chriſti ad judicium *L*ond. octavo 1669. Richard. Baxter, de Die judicii, Greenham de judicio, Greenvvood de die univerſalis judicii. Sam. *S*mith de adventu magno. Wilh. Fenner, judicium mundi latum per ſanctos. Wilh. Atterſol Tuba Dei. Joſ. Mede de prophetia *P*etri concernente ſecundum Chriſti adventum. Omnes *A*nglicè, Tuba monitoria extremi judicij, Andreæ Willeti Latinè & Germanicè, Hanov. octavo, 1617. &c. 4. *Conſummatio ſeculi ſive finis mundi*, Perkinſij dialogus de hoc themate, cui junge ſupra c. 3. circa finem allegatos ſcriptores de quatuor novisſimis; Iſaaci Ambroſij prima, media, ultima: & Birckbeckij quatuor

tuor ultima, *Prideauxij cap. 7.* Faſcicul. controverſiar. Theolog.

CAPUT IX.

DE

SCRIPTORIBUS AD THEOLOGIAM POLEMIcam Spectantibus.

ABſoluta Theologia *Poſitiva* auctores Elenchticos ordo recenſere jubet. Quemadmodum enim in aliis Theologiæ partibus diligentiam ſuam Angli exteris nationibus ſuperabundanter & ad invidiam uſque probarunt: Ita contra hæreſes & errores graviſſimos diſputationum aciem inſtruere maſculè conſueverunt; ſe *γνησίως* Theologos exhibentes, quippe quibus magnus Gentium Doctor ſeriò injungit *τὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν, καὶ ματαιολόγυς καὶ φρεναπάτας ἐπιστομίζειν.* Tit. c. 1. v. 9. 10. 11. Inde tot magnorum virorum operoſa volumina, tot collocutiones & diſputationes inſtitutæ, nullo alio fine; quam ut ſeductores vi veritatis convincerent, ſeductos autem rectiùs informarent, & ad gremium Catholicæ Eccleſiæ piè reducerent, paſſim reperiuntur. *Poſſet* ſanè quis per diſtinctos locos controverſos ſpecimen Theologiæ Polemicæ ex iis colligere, & ſic ex antecedentibus haud pauca, vix tamen abſque tædio lectoris, cum pretioſiſſimi aliiſque negotiis deſtinati temporis jactura, repetenda forent: Utrumque verò adamatæ brevitatis ſtudium diſſuadet, nec Gratiis invitis quidpiam agere libet. Conſultum igitur videtur, potiora tantum capita controverſæ Theologiæ heic perſequi, ut intricata aliàs & moleſta ſatis contentionum tela faciliùs pertexatur. Commodè autem præmitti poteſt Ioh. Prideauxij manuductio ad Theolo-

giam polemicam, octavo, Oxonii, 1657. Porrò generalem quandam Theologiæ polemicæ σκιαγραφίαν è faſciculo controverſiarum Theologicarum ejuſdem Autoris de præcipuis fidei capitibus exhibemus. Caput primum agit de ſcriptura, ubi ſeptem quæſtiones. 1. an ſcriptura ſit verbum Dei revelatum? aff. contra Celſum Epicureum apud Originem, Julianum, apud Cyrill. Alexandrinum, Fauſtum Manichæum, ap. Auguſtinum. 2. An Ejus canon integer & illibatus à noſtris retineatur? aff. 3. An Textus Hebraicus V. T. & Græcus V. T. ſit authenticus? aff. 4. An Verſio vulgaris Latina ſit fontibus æquanda & cœteris omnibus translationibus præferenda? neg. contra Pontificios. 5. an vulgari debeat ſcriptura in ea lingua quam populus intelligat? aff. 6. An Ultima fidei reſolutio ſit in ſcripturas canonicas? aff. 7. An Traditiones non ſcriptæ admittantur in ſcripturæ ſupplementum? neg. à pag. 534. oper. nuper Tiguri editorum in quarto, ad pag. 558.

Cap. 2. de Cognitione Dei, ubi Qq. ſeqq. à p. 559. ad 583. Quæritur An

1. Deus ſit actus purus, cui omnia attributa ſunt eſſentialia? aff. contra Vadianos, & Vorſtianos.
2. Sit Trinitas perſonarum in una natura individua? aff. contra Samoſatenianos, Photinian. Sociniſtas & Arianos.
3. Filius ſit ab æterno genitus à Patre? aff. contra eoſdem & Mahumedanos.
4. Filius ſit ejuſdem cum Patre naturæ, potentiæ & æternitatis? aff. contra Sociniſtas.
5. Spiritus ſanctus à Patre & Filio ab æterno procedat? aff. contra Græcos.

6. Spiritus ſanctus ſit perſona invocanda? aff. contra *Pneumatomachos.*

An

7. Dogma de tribus diſtinctis perſonis in una individua Deitatis eſſentia ſit fundamentale & ad ſalutem neceſſarium? affir. contra Antitrinitarios.

Cap. 3. de peccato p.585 ad p. 601.

1. Dæmones (ante hominis creationem) propter ſuperbiam, è cœlo ſint deturbati? aff. contra Manichæorum & Scholaſticorum ſtrophas. Sed non probat. Dæmones ante caſum Adami peccâſſe, extra dubium eſt, quia Dæmon Evam ſua πανυργία ſeduxit, 2. Cor. 11. 3, Et per eam protoplaſtum. 1. Tim. 2. 44. Sed nullibi reperitur ante creationem hominis, Angelos defeciſſe à Deo, quia adhuc poſt hominis creationem, dicuntur omnia, quæ Deus fecerat, valdè bona fuiſſe. Geneſ. 1. 31.

Ubi quæritur an.

2. Juſtititia Originalis ante lapſum Adamo fuit naturalis? aff. contra Pelagianizantes.

3. Detur originale peccatum ab *A*damo in omnes ejus poſteros propagatum? aff. contra Pelagianos.

4. *L*iberum arbitrium ad bonum ſalutare

lutare, per lapſum erat prorſus ſublatum? aff. contra eoſdem.

5. Concupiſcentia in renatis maneat peccatum? aff. contra Pontificios.

6. Omne peccatum ſua natura ſit mortale, & a Deo tantum remiſſibile? aff. contra eoſdem.

An

7. Peccatum in Spiritum S. nunquam veniam conſequatur? aff. contra quoſdem ſcholaſticos, qui huic extraordinariam remiſſionem concedunt.

Cap, 4. Ejusque ſectio prima de Eccleſiæ Natura, à pag. 602. ad p. 619.

Quæritur An.

1. Eccleſia ſit certus electorũ numerus ex maſſa peccati, pro mero Dei beneplacito totaliter & finaliter à gratia nunquam excidens? aff. more Reformatorum conſueto.

2. Eccleſia electorũ in militantem & triumphantem rectè dividatur? aff. contra Socinianos, Arminianos, Anabaptiſtas, & alios.

3. Eccleſia militans ſemper glorioſè ſit viſibilis? Neg. contr. Pontific.

4. Viſibilis Eccleſiæ cujuſvis determinatio in rebus fidei, ſive in concilio, ſive aliàs errori & examini ſit ſubjecta? aff. contra eoſdem.

5. Penes Concilium generale ſit ſuprema in terris litium eccleſiaſticarum deciſio? aff.

6. Ordinata Euangelii promulgatio &

Digitized by Google

&ſolennis Sacramentorum admi-
niſtratio, in publicis conventibus
characteres ſint præcipui viſibilis
alicujus Eccleſiæ? aff. contra Pon-
tificios&Socinianos.

An

7. Extra Eccleſiam Catholicam ſa-
lus unicuiq; in ſua religione ſit ex-
pectanda? neg. contra Novatores.

Sectio Secunda de membris Eccleſiæ. à pag. 620. ad p. 635.

Quæritur An

1. Sancti in cœlis vel Angeli ſint in-
vocandi? neg; contra Pontif.
2. Reprobi, Athei, aut apertè impii
membra militantis Eccleſiæ cenſe-
antur, neg. contra Romanenſes.
3. Clerici ſint exemti à Regimine ſe-
cularis poteſtatis? negat. contra e-
osdem.
4. Clericis liceat Matrimonium con-
trahere? aff. contra eosdem.
5. Monachatus ſit religioſus vitæ ſta-
tus, in quo Inveniatur ſuperero-
gatio? neg. contra eosdem.
6. Juramentum fidelitatis Laicis Ma-
giſtratibus tam à Clericis quam La-
icis ſit præſtandum? aff. contra eos-
dem, confer. Roger Witheringtoni-
us contra Fitzherbert, Sculkenium,
aliosque.
7. Aliqua ſint membra Eccleſiæ la-
borantia in purgatorio? neg. con-
tra eosdem.

Digitized by Google

lutare, per lapſum erat prorſus ſublatum? aff. contra eoſdem.
5. Concupiſcentia in renatis maneat peccatum? aff. contra Pontificios.
6. Omne peccatum ſua natura ſit mortale, & a Deo tantum remiſſibile? aff. contra eoſdem.

An

7. Peccatum in Spiritum S. nunquam veniam conſequatur? aff. contra quoſdem ſcholaſticos, qui huic extraordinariam remiſſionem concedunt.

Cap, 4. Ejusque ſectio prima de Eccleſiæ Natura, à pag. 602. ad p. 619.

Quæritur An.

1. Eccleſia ſit certus electorũ numerus ex maſſa peccati, pro mero Dei beneplacito totaliter & finaliter à gratia nunquam excidens? aff. more Reformatorum conſueto.
2. Eccleſia electorũ in militantem & triumphantem rectè dividatur? aff. contra Socinianos, Arminianos, Anabaptiſtas, & alios.
3. Eccleſia militans ſemper glorioſè ſit viſibilis? Neg. contr. Pontific.
4. Viſibilis Eccleſiæ cujuſvis determinatio in rebus fidei, ſive in concilio, ſive aliàs errori & examini ſit ſubjecta? aff. contra eoſdem.
5. Penes Concilium generale ſit ſuprema in terris litium eccleſiaſticarum deciſio? aff.
6. Ordinata Euangelii promulgatio &

Digitized by Google

&ſolennis Sacramentorum adminiſtratio, in publicis conventibus characteres ſint præcipui viſibilis alicujus Eccleſiæ? aff. contra Pontificios & Socinianos.

An 7. Extra Eccleſiam Catholicam ſalus unicuiq; in ſua religione ſit expectanda? neg. contra Novatores.

Sectio Secunda de membris Eccleſiæ. à pag. 620. ad p. 635.

Quæritur An

1. Sancti in cœlis vel Angeli ſint invocandi? neg; contra Pontif.
2. Reprobi, Athei, aut apertè impii membra militantis Eccleſiæ cenſeantur, neg. contra Romanenſes.
3. Clerici ſint exemti à Regimine ſecularis poteſtatis? negat. contra eosdem.
4. Clericis liceat Matrimonium contrahere? aff. contra eosdem.
5. Monachatus ſit religioſus vitæ ſtatus, in quo Inveniatur ſupererogatio? neg. contra eosdem.
6. Juramentum fidelitatis Laicis Magiſtratibus tam à Clericis quam Laicis ſit præſtandum? aff. contra eosdem, confer. Roger Witheringtonius contra Fitzherbert, Sculkenium, aliosque.
7. Aliqua ſint membra Eccleſiæ laborantia in purgatorio? neg. contra eosdem.

lutare, per lapſum erat prorſus ſublatum? aff. contra eoſdem.

An

5. Concupiſcentia in renatis maneat peccatum? aff. contra Pontificios.
6. Omne peccatum ſua natura ſit mortale, & a Deo tantum remiſſibile? aff. contra eoſdem.
7. Peccatum in Spiritum S. nunquam veniam conſequatur? aff. contra quoſdam ſcholaſticos, qui huic extraordinariam remiſſionem concedunt.

Cap, 4. Ejusque ſectio prima de Eccleſiæ Natura, à pag. 602. ad p. 619.

Quæritur An.

1. Eccleſia ſit certus electorũ numerus ex maſſa peccati, pro mero Dei beneplacito totaliter & finaliter à gratia nunquam excidens? aff. more Reformatorum conſueto.
2. Eccleſia electorũ in militantem & triumphantem rectè dividatur? aff. contra Socinianos, Arminianos, Anabaptiſtas, & alios.
3. Eccleſia militans ſemper glorioſè ſit viſibilis? Neg. contr. Pontific.
4. Viſibilis Eccleſiæ cujuſvis determinatio in rebus fidei, ſive in concilio, ſive aliàs errori & examini ſit ſubjecta? aff. contra eoſdem.
5. Penes Concilium generale ſit ſuprema in terris litium eccleſiaſticarum deciſio? aff.
6. Ordinata Euangelii promulgatio &

&ſolennis Sacramentorum admi-niſtratio, in publicis conventibns characteres ſint præcipui viſibilis alicujus Eccleſiæ? aff. contra Pontificios&Socinianos.

An

7. Extra Eccleſiam Catholicam ſalus unicuiq; in ſua religione ſit expectanda? neg. contra Novatores.

Sectio Secunda de membris Eccleſiæ.
à pag. 620. ad p. 635.

Quæritur An

1. Sancti in cœlis vel Angeli ſint invocandi? neg; contra Pontif.
2. Reprobi, Athei, aut apertè impii membra militantis Eccleſiæ cenſeantur, neg. contra Romanenſes.
3. Clerici ſint exemti à Regimine ſecularis poteſtatis? negat. contra eosdem.
4. Clericis liceat Matrimonium contrahere? aff. contra eosdem.
5. Monachatus ſit religioſus vitæ ſtatus, in quo Inveniatur ſupererogatio? neg. contra eosdem.
6. Juramentum fidelitatis Laicis Magiſtratibus tam à Clericis quam Laicis ſit præſtandum? aff. contra eosdem, confer. Roger Witheringtonius contra Fitzherbert, Sculkenium, aliosque.
7. Aliqua ſint membra Eccleſiæ laborantia in purgatorio? neg. contra eosdem.

lutare, per lapſum erat prorſus ſublatum? aff. contra eoſdem.

5. Concupiſcentia in renatis maneat peccatum? aff. contra Pontificios.

6. Omne peccatum ſua natura ſit mortale, & a Deo tantum remiſſibile? aff. contra eoſdem.

An

7. Peccatum in Spiritum S. nunquam veniam conſequatur? aff. contra quoſdem ſcholaſticos, qui huic extraordinariam remiſſionem concedunt.

Cap, 4. *E*jusque ſectio prima de Eccleſiæ Natura, à pag. 602. ad p. 619.

Quæritur An.

1. Eccleſia ſit certus electorū numerus ex maſſa peccati, pro mero Dei beneplacito totaliter & finaliter à gratia nunquam excidens? aff. more Reformatorum conſueto.

2. Eccleſia electorū in militantem & triumphantem rectè dividatur? aff. contra Socinianos, Arminianos, Anabaptiſtas, & alios.

3. Eccleſia militans ſemper glorioſè ſit viſibilis? Neg. contr. Pontific.

4. Viſibilis Eccleſiæ cujuſvis determinatio in rebus fidei, ſive in concilio, ſive aliàs errori & examini ſit ſubjecta? aff. contra eoſdem.

5. Penes Concilium generale ſit ſuprema in terris litium eccleſiaſticarum deciſio? aff.

6. Ordinata Euangelii promulgatio &

Digitized by Google

&ſolennis Sacramentorum adminiſtratio, in publicis conventibus characteres ſint præcipui viſibilis alicujus Eccleſiæ? aff. contra Pontificios & Socinianos.

An

7. Extra Eccleſiam Catholicam ſalus unicuiq; in ſua religione ſit expectanda? neg. contra Novatores.

Sectio Secunda de membris Eccleſiæ. à pag. 620. ad p. 635.

Quæritur An

1. Sancti in cœlis vel Angeli ſint invocandi? neg; contra Pontif.
2. Reprobi, Athei, aut apertè impii membra militantis Eccleſiæ cenſeantur, neg. contra Romanenſes.
3. Clerici ſint exemti à Regimine ſecularis poteſtatis? negat. contra eosdem.
4. Clericis liceat Matrimonium contrahere? aff. contra eosdem.
5. Monachatus ſit religioſus vitæ ſtatus, in quo Inveniatur ſupererogatio? neg. contra eosdem.
6. Juramentum fidelitatis Laicis Magiſtratibus tam à Clericis quam Laicis ſit præſtandum? aff. contra eosdem, confer. Roger Witheringtonius contra Fitzherbert, Sculkenium, aliosque.
7. Aliqua ſint membra Eccleſiæ laborantia in purgatorio? neg. contra eosdem.

Digitized by Google

giam polemicam, octavo, Oxonii, 1657. Porrò generalem quandam Theologiæ polemicæ σκιαγραφίαν è faſciculo controverſiarum Theologicarum ejuſdem Autoris de præcipuis fidei capitibus exhibemus. Caput primum agit de ſcriptura, ubi ſeptem quæſtiones. 1. an ſcriptura ſit verbum Dei revelatum? aff. contra Celſum Epicureum apud Originem, Julianum, apud Cyrill. Alexandrinum, Fauſtum Manichæum, ap. Auguſtinum. 2. An Ejus canon integer & illibatus à noſtris retineatur? aff. 3. An Textus Hebraicus V. T. & Græcus V. T. ſit authenticus? aff. 4. An Verſio vulgaris Latina ſit fontibus æquanda & cœteris omnibus translationibus præferenda? neg. contra Pontificios. 5. an vulgari debeat ſcriptura in ea lingua quam populus intelligat? aff. 6. An Ultima fidei reſolutio ſit in ſcripturas canonicas? aff. 7. An Traditiones non ſcriptæ admittantur in ſcripturæ ſupplementum? neg. à pag. 534. oper. nuper Tiguri editorum in quarto, ad pag. 558.

Cap. 2. de Cognitione Dei, ubi Qq. ſeqq. à p. 559. ad 583.
Quæritur An

1. Deus ſit actus purus, cui omnia attributa ſunt eſſentialia? aff. contra Vadianos, & Vorſtianos.
2. Sit Trinitas perſonarum in una natura individua? aff. contra Samoſatenianos, Photinian. Sociniſtas & Arianos.
3. Filius ſit ab æterno genitus à Patre? aff. contra eoſdem & Mahumedanos.
4. Filius ſit ejuſdem cum Patre naturæ, potentiæ & æternitatis? aff. contra Sociniſtas.
5. Spiritus ſanctus à Patre & Filio ab æterno procedat? aff. contra Græcos.

Digitized by Google

6. Spiritus ſanctus ſit perſona invocanda? aff. contra *Pneumatomachos.*

An

7. Dogma de tribus diſtinctis perſonis in una individua Deitatis eſſentia ſit fundamentale & ad ſalutem neceſſarium? affir. contra Antitrinitarios.

Cap. 3. de peccato p.585 ad p.601.

1. Dæmones (ante hominis creationem) propter ſuperbiam, è cœlo ſint deturbati? aff. contra Manichæorum & Scholaſticorum ſtrophas. Sed non probat. Dæmones ante caſum Adami peccâſſe, extra dubium eſt, quia Dæmon Evam ſua πανουργία ſeduxit, 2. Cor. 11. 3, Et per eam protoplaſtum. 1. Tim. 2. 44. Sed nullibi reperitur ante creationem hominis, Angelos defeciſſe à Deo, quia adhuc poſt hominis creationem, dicuntur omnia, quæ Deus fecerat, valdè bona fuiſſe. Geneſ. 1. 31.
2. Juſtititia Originalis ante lapſum Adamo fuit naturalis? aff. contra Pelagianizantes.

Ubi quæritur an.

3. Detur originale peccatum ab Adamo in omnes ejus poſteros propagatum? aff. contra Pelagianos.
4. Liberum arbitrium ad bonum ſalutare

&c ſolennis Sacramentorum admi-niſtratio, in publicis conventibus characteres ſint præcipui viſibilis alicujus Eccleſiæ? aff. contra Pontificios & Socinianos.

An

7. Extra Eccleſiam Catholicam ſalus unicuiq; in ſua religione ſit expectanda? neg. contra Novatores.

Sectio Secunda de membris Eccleſiæ.
à pag. 620. ad p. 635.

Quæritur An

1. Sancti in cœlis vel Angeli ſint invocandi? neg; contra Pontif.
2. Reprobi, Athei, aut apertè impii membra militantis Eccleſiæ cenſeantur, neg. contra Romanenſes.
3. Clerici ſint exemti à Regimine ſecularis poteſtatis? negat. contra eosdem.
4. Clericis liceat Matrimonium contrahere? aff. contra eosdem.
5. Monachatus ſit religioſus vitæ ſtatus, in quo Inveniatur ſupererogatio? neg. contra eosdem.
6. Juramentum fidelitatis Laicis Magiſtratibus tam à Clericis quam Laicis ſit præſtandum? aff. contra eosdem, confer. Roger Witheringtonius contra Fitzherbert, Sculkenium, aliosque.
7. Aliqua ſint membra Eccleſiæ laborantia in purgatorio? neg. contra eosdem.

Sectio Tertia, de Diſciplina Eccleſiaſtica, p. 636. ad pag. 665.

Ubi Controvertitur An

1. Regimen Eccleſiæ Catholicæ per Papam tanquam Chriſti vicarium debeat eſſe Monarchicum? neg. contra Pontif.

2. Ex inſtitutione Chriſti, aut Apoſtolorum, Epiſcopatus ſit ordo ſive gradus à Presbyteriatu diſtinctus, eoque ſuperior? aff. contra quosdam ex Reformatis, cui Theſi D. Samuel. Mareſius peculiarem diſputationem oppoſuit, quæ annexa eſt operibus Ep. Anglicani in edit. Tigurina.

3. Clerici Jure divino exerceant jurisdictionem temporalem, aut Laici Spiritualem? aff. adverſus alios Reformatos Ciſmarinos. Contradixit eidem peculiari diſputat. citatus Mareſius in appendice, p. 45. ſeqq.

4. Liceat Subditis contra Legitimum ſuum Magiſtratum ſub prætextu quovis Religionis arma movere? neg. contra AntiChriſtianos.

5. Statæ Liturgiæ in diverſis Eccleſiis diverſæ, modo ſacris literis non repugnant, ſint probandæ? aff. contra Enthuſiaſtas.

6. Liturgia Anglicana ſit ſacris literis conformis? aff. cont. adverſarios.

7. Vocatio Ceri Anglicani ad ſacros ordines poſt Reformationem fuerit legitima? aff. contr. pontif. & Anabaptiſtas.

1.

Cap. 5. de Redemptione,

a. p. 666. ad 678.

ubi diſquiritur An

1. Chriſti in carnatio fuerit, poſſibilis, neceſſaria, aut conveniens. aff. cont. Veteres hæreticos, modernos ſocinianos & Antichriſtian. Schiſmatic.
2. In Hypoſtatica naturarum unione inconfuſæ maneant Naturæ cum Idiomatibus? aff. cont: Vet, & novos hæreticos
3. Secundum utramq; naturam Chriſtus ſit Mediator? aff. contr. Bellarmin. Oſiandrum. Stancarum.
4. Pro peccatis omnium credentium plene & integre ſatisfecerit? aff. contr. Socinian.
5. Sola fides ex parte hominis juſtificet? aff. cont. Pontif. Socin. & Armin.
6. Aliquis poſſet eſſe certus de ſua ſalute? aff. contra dubitantes.
7. Gratia ſufficiens ad ſalutem concedatur omnibus? aff. cont. commun. proteſtantium ſententiam, ut Calvini Sectator.

Cap. 6. De Sacramentis

a. p. 679. ad 692.

ubi quæritur An

1. Sacramenta conferant gratiam ex opere operato? neg; contra Pontific.
2. Duo tantum ſint N. T. ſacramenta? aff. contra Bellarminum.
3. Baptiſmus ad ſalutem abſolute ſit neceſſarius? neg; cont. Romanenſes
4. Pædobaptiſmus ſit probandus? aff. contra Tranſylvanos miniſtros ap. Bellarmin. de Baptimo L. I. c. 9.
5. Detur Tranſſubſtantiatio? Neg. cont. Romanenſes. 6.

Digitized by Google

6. Miſſæ ſacrificium ſit idololatricum? aff. contra eosdem.

7. Matrimonium legitimum ſit diſſolubile quoad vinculum? neg. contra ſentent. aliorũ proteſtantiũ, quorũ nomine ad exceptiones Wigorniensis Præſulis. D. Mareſius peculiari diſſertatione punctuatim reſpondet. vide append. Oper. Prideaux. p. 31. ſeqq.

Cap. 7. De Novisſimis à p. 693 ad 704. ubi quæritur An

1. Bona Renatorum opera ſint ſalutis æternæ meritoria? neg. contra Pontificios.

2. Præter Papam ante ultimum Chriſti adventum expectandus ſit alius AntiChriſtus? neg.

3. An futura ſit Nationalis ante finem mundi Judæorum vocatio? aff.

4. Chriſtus hic in terris ante ultimum judicium ſit cum Martyribus excitatis per mille annos regnaturus? Negat. contra Chiliaſtas.

5. Mortuorum animæ annihilentur, aut dormiant ante ultimam reſurrectionem? neg. contra Pſychopannychitas.

6. Poſſibilis ſit ejusdem numero corporis poſt mortem reſurrectio? aff.

7.

Digitized by Google

An 7. Mundus hic viſibilis per ultimam conflagrationem ſit annihilandus? aff. contra confeſſionem Belgicam, quam aſſertionem itidem Mareſius Diſputatione oppoſita exploſit, p. 61. l. c.

CAPUT X.

RECENSUS SCRIPTORUM

CONTRA ATHEOS, JUDÆOS, TURCAS, & alios Infideles.

CONtroverſiæ ſpeciatim agitantur vel contra *A*theos, Judæos, Turcas alioſque ex Infidelibus; vel contra varias in Chriſtianiſmo ſectas, nempe *P*ontificiorum, Socinianorum, Anabaptiſtarum, Arminianorum, Antinomorum, ac reliquas cum damno veræ *E*ccleſiæ, in Anglicano Regno Eheu! longè lateque diffuſas. Singularum ſummarium dabitur. Apoſtolus Epheſios ante converſionem & per Chriſtum ad verum Deum reſtitutionem, ἀθέυς vocat, c. 2. v. 12. Epiſtolæ ad eos exaratæ; nulla alia de cauſa, quam quia veri Dei cognitione carebant, Idololatriæ gentili πολυθεία penitus immerſi. Quanti enim Dianæ cultum æſtimaverint, ex Act. c. 9. v. 23. liquidè cognoſcitur. Jam autem Gentilium Dii Deæque vana ſuperſtitionis figmenta, minimè verè Dii ſunt, ut eos colens absq; Dei notitia exiſtere meritò dicendus veniat. Hinc notanter *P*aulus *E*pheſiis *A*theiſmi Characterem inurit, ſubjiciens; Quia erant χωρὶς χριςῦ. Nam qui juxta Salvatoris effatum, non cognoſcit ac honorat filium, Is neq; honorat *P*atrem, atque ſic à vera veri Dei cognitione longiſmè

giſſimè abeſt. Et talis *A*theiſmus quibuſdam vocatur indirectus, quo ſcilicet omnis Dei cognitio per neceſſariam ſaltem conſequentiam evertitur; ad differentiam *A*theiſmi directi, qui in totali Numinis alicujus privatione conſiſtit. Cœterum indirectus ille *A*theiſmus commodè dividitur in Theoreticum & *P*racticum. Theoreticè *A*theus ex fixa mentis intentione per ſolidam aliquam ſeqvelam, Deum negare aut tollere conatur, practicè veró *A*theus non tam ſenſu & profeſſione, quam vitæ pravitate & perverſa praxi, exercitia pietatis tanquam inutilia, vel contemnendo vel omittendo, *D*eitatem omnemque Religionem deſtruere ſtudet, quamvis alicui religioni ſe addictum aſſerat. *A*liàs ſcriptoribus *E*ccleſiaſticis hæretici ob dogmata *A*thea καὶ βλάσφημα *A*thei vocantur, uti de Gnoſticis manifeſtum eſt, quos ἀθέυς καὶ ἀσεβεῖς Irenæus lib. II. c. 58. lib. v. c. 4. ſalutat. Marcionitæ, Valentiniani, *A*riani, *A*thanaſio ſunt ἄθεοι. Gentiles item apud Sozomenum, Theodoretum, De Græcorum affect. curat. ſerm, 3. & *C*lementem *A*lexandrinum, in *P*rotreptico p. 21. quos recentiores ſequuntur, teſte Gisberto Voëtio, parte 1. Diſputationis de *A*theiſmo.

Hàc lue non ſaltem Italia famoſa illa iniquitatis officina, Belgium Fanaticorum monſtrorum *A*frica, Gallia Novitatum curioſa mater, verum etiam *A*nglia nimium quantum infecta eſt & corrupta, undè tot cordatorum virorum graviſ„ſimæ querelæ leguntur. Hinc, inquit, Perkins, (t) *A*the„iſmus hujus ſeculi qui paſſim abundat, nobis patefit; „Deum enim contemnere & odio proſequi, eſt pu„rus putus *A*theiſmus. Jam verò qui corda ſua Deo „ſubducunt & ſeſe huic mundo totos devovent, manda„tis Dei obliti, & eorum obedientia excuſſa, Dei contem„ptores oſoreſque Chriſto judice habentur, horum veró ple„na ſunt omnia. Novi quidem hos homines, ut Athei audiant, valde

(t) Oper. Tomn 2, p. 446.

„valdè indignari, nihil tamen refert, quantum à mundo „fiant, uſque dum ſceleſtos hos mores correxeint, Chriſtus „eos meliores non ducet. Iohan. Caſus, Philoſophus Oxonienſis in Proleg. ad Phyſ. pag. 14. 15. 16. Graviſſimè ſtudioſos præmonet, contra Atheiſmos ſuo tempore graſſantes, „his verbis: Horrendum eſt dictu quidem, (& tamen dicendum) multi ſunt hodie incredibiliter ſtulti, qui audeant, „cœtera quis neſcit? Totus horreo verba repetere, qui in„quam, audeant dicere (ô tempora!) NON ESSE DEUM. Iſtos „ſi Oraculis divinæ Philoſophiæ urgeas, fanatico quodam „ſpiritu, & furore perciti, hæc ipſa negant, & certè non „mirum, cum ipſum Deum eorum autorem negent. Si non „vidiſſem, ſi non audiſſem hæc monſtra, (Hacketum, blaſ„phemum illum Atheum, aliosque ab inferis, furenter ex„citatos ſcorpiones & locuſtas intelligo,) certè tam multus „vehemens & copioſus in hac cauſa non fuiſſem. Sed quo„niam vidi non ſolum iſtos, ſed iſtorum aliorumque furias „ſatiraſque volantes in Deum, in Dei verbum, in fidem, „in Eccleſiam & Academias Optimarum literarum Aſyla; „operæ pretium eſſe putavi, bellum illis palam indicere, & „rationis telis illorum inſaniam, furorem, blaſphemiam, „pro viribus configere.

Atheiſmum Petrus Firmianus, de deteſtabili quodam Atheorum Pariſiis Gymnaſio differens, vivis coloribus graphicè depingit, verba ejus apponere haud quaquam piget: „(u) ignota vobis loquar. Etiam impiæ fortitudinis, cujus „mentionem fecimus, ſchola fuit. Urbem quæritis? Ea „eſt, cui nomen ſeu à luto (Lutetia Pariſiorum) ſeu à Luce „rectiſſime impoſitum: nihil enim illa præclarius, ſi fortuna„rum, ſi munerum, ſi ædificiorum dignitatem ſpectes: nihil, „ſi vias ipſas, lutulentius. An per ſucceſſores ſtet adhuc do„mus illa, ubi ex condicto perditi homines conveniebant, ad ſui

(u) De Seculi Genio Diſſertat VI p. m. 181. ſeqq.

„ſui Doctoris percipiendam Sapientiam, mihi incertum; ſed „de iis quæ acta ſunt, erumpente illa impietate, nec ſe adhuc „luci committere auſâ, licet obſcurè acta ſint, referentis pro-„bitas dubitare non ſinit. Aves qvædam ſunt, quibus lumen „inimicum, & cum cæteris, quæ ſole gaudent, nulla ſocietas; „illis quoq; ex colore & cantu cum tenebris affinitas aliqva, ceu „conſenſio; ut non mirum ſit eas interdiu latebroſis tegi & ad „lumen pavere. Qui primi impietatis magiſtri in Gallia extite-„runt, bubonum inſtar, nocte tantum congregabantur, ibi „ex conſcientia metuentes, & ea calliditate diſpenſantes im-„pietatem ſuam, ut ſe nefaria docuiſſe, negare omninò poſ-„ſent, ſi vocentur ad tribunal. Soli qui conſcii eſſent, inter-„erant nocturnis conventibus, quia tamen neceſſarii tyrones, „ne citò periret recens malum; cautè delecti inter Novi-„tatum Amatores, ſub his conditionibus admittebantur, ut „ſecreta res eſſet, neque differentem Magiſtrum prius vide-„rent, quam ejus argumentis convicti, faterentur verum „eſſe quod ab eo audiviſſent. Expectata ideò nox, ut vir ille „à quo totam fabulam accepi, non vulgaris ſapientiæ ora-„cula mirabundus exciperet.

„Et hæc loci diſpoſitio erat; in ampliſſimo cubiculo ex-„ilis lucerna noctem ita amovebat, ut non tota abſcederet; „lunam eſſe putares, orbe imperfecto, vix inter denſiſſimas „nubes pallida cornua proferentem, nec viatoribus ita con-„ſulentem malignâ luce, ut ſecurè poſſent iter carpere. In „cubiculo adeſſe non paucos plus ex veſtigiis ſe prementibus, „quam ex aſpectu aut vario vocum tenore, tremens tyro ag-„novit. In loci ambitu Cathedræ plures, inter quas una re-„motior, tacentes exceperunt; ipſe qui novus accedebat, „amico monſtrante, in una ſellarum acquievit; mox ille qui „locuturus ſeceſſerat, ubi nulla exigui luminis poſſet timeri „proditio, de Deo & providentia ita diſſerrere cœpit, ut non

ſine

ſine pietatis ſenſu audiretur ab eo, quem cæteri mox ſuum,, fore, præmaturo gaudio exiſtimabant. Media pars horæ,, in iis, quæ de Deo, de animarum immortalitate, de judicio,, futuro credimus, ferè conſumpta eſt; nec argumentis qui-,, bus religio firmaretur, deerat illa, quæ affectus movet, o-,, rationis vehementia, ut nihil eorum, quæ pietatem quoquo-,, modo mentibus humanis infundunt, ſincerus homo, cauſam,, ipſius agens, de induſtria omiſiſſe videretur. Poſthæc ad-,, mirationi datus eſt locus, dictumque ſub murmurantibus,, ſuffragiis; quidquid veteres Patres, quidquid omnis theolo-,, gorum chorus, in hoc argumentum ſolidioris doctrinæ ad-,, ducerent, illo ſermone comprehendi. Reddito ſilentio,,, vox eadem audita eſt, majora ſe venoraque habere profeſſa,, quæ de religione diceret; á commiſeratione impius ſermo,, incepit. Peſſimum ſervitutis genus illud eſſe, quo animus,, humanus cogebatur incredibilia credere, & quæ ſentienda,, eſſent de Deo, ita accipere á majoribus, ut nefas eſſet, ſimpli-,, ciſſimæ ætatis pietatem, vel leviter, nimiæ credulitatis inſi-,, mulare. Ita quemlibet hominum naſci, ut jus ad rationem,, habeat, nec fidei leges juſtè nobis imponi ab iis, qui ideo,, ſolum ſapientiores exiſtimantur, quia priores nati ſunt. Plu-,, ra dixit in gratiam libertatis, addiditque Politicam pote-,, ſtatem, quæ cohibendis ſceleribus juſtiſſimè ſævit, nimis in-dulgere opinioni, cum liberæ mentis homines, & fortiori,, ſapientia imbutos, eadem loqui imperat, quæ plebs pro cer-,, tiſſimis tenet, ob id ſolum quia tradita ſunt, & audire con-,, ſuevit. Inde ad argumenta illa ventum eſt, quibus oppug-,, natam religionem adverſus impios tuemur; quæ ut diſſol-,, veret callidus homo, primum ratiunculis uſus, quarum tota,, vis in gratia verborum & eloquentiæ imagine, ſenſim venit,, ad illas argutias, quibus olim Chriſtiana religio apud dica-,, ces infideles ſcurriliter traducebatur. Nihil nobis reveren-,,

 dum,

„dum, nihil ſanctum, quod non luderet urbanus Evangelii „Obtrectator, impietatem ideo ſalibus condiens,ut venenum „cujus horror eſſe poſſet, ſi ſolum voluptatis ſocietate ad gu-„ſtum accedens, ſumeretur fidentius. Sic exhilaratis animis i-„ta poſtea diſſeruit de Chriſto, ut ipſe Julianus Apoſtata de-„ſertionis ſuæ crimen diluens, & *Lucianus* in Deum facetiis „atrox, impietate vincerentur. Interea per vices auditorum „riſu incitabatur ſcenica viri eloquentia, laudem ex ſacri-„legio captans, & quam placeret cachinnatione admonita, „ſemper in progreſſu impudentior. Finito ſermone, qui „propiores novitio homini fuerant, blandè petierunt, quid „ſibi de doctrina iſta videretur; ſed anxie nec ad expectati-„onem ſatis reſpondebat, integræ adhuc conſcientiæ minis „prohibitus, ne tantæ impietati ſuffragaretur. Laudavit ta-„men viri indicendo copiam, ſeque dixit amico multum de-„bere, qui viam ſibi præiiſſet, ad honeſtiſſimorum virorum „congreſſum, & ſtupendæ eruditionis arcana. Non placuit „perplexa laudatio, verbis ea arte diſpenſatis, ut neſcires e-„am'ne doctrinam, monſtrum diceret, an miraculum. Fri-„gidius ergo noctivagi abierunt, quam venerant, nec Magiſtri „facta eſt *Epiphania*, qui non niſi credentibus ſuum vultum „exhibere ſolitus erat, ut & apud illum viſio eſſet fidei mer-„ces. Hæc mihi ab eo relata ſunt, qui nocturnæ concioni in-„terfuit, ita feliciter mixtus nequiſſimis viris, ut deinceps re-„ligioſior eſſet, impietatis enim atrocitate commotus, & ex „periculo prudentiſſimus effectus, ne nomen quidem viro-„rum fortium, ſine ſtomacho audiebat.

His ita præmiſſis ipſi Scriptores *Angli*, qui *Atheiſmum* arietarunt, queunt conſuli. Nempe Martinus Fotherbæus contra Atheiſmum in folio, Tractatu Atheomaſtix. Johan. Yateſius, Alexander Roſs, (x) Et Moreſius contra eundem Con-

(x) apud Hoornbek, Summa Controverſiarum libro I, allegati

Confer Henr. Hammond of the reaſonableneſs of Chriſtian religion. Edvvin Sandis,in relat. pag. 45. King in lect. ſuper Jonam; Sect. 32. p.442. Nuperrime Dn. Carolus Wolſeley Baronetus, irrationabilitatem Atheiſmi revelavit, prodiitque liber ejus, The Unreaſonableneſſe of Atheiſm made manifeſt, ſecunda vice Londini in octavo Anglicè anno 1669. *Ex* Epilogo ejus Cathechiſmum Atheiſtarum hic Latinè veſtitum, in gratiam lectoris ſubjicimus.

Quæſtio. Credisne Deum eſſe; Reſp. non credo eſſe.

Qu. *Ex* quo fundamento certo ſic ſtatuis? Reſp. Quia non cogito eſſe Deum.

Qv. Qualem hujus das rationem? Reſp. Quia nunquam vidi Deum.

Qv. Si *Deus*, nonne idem infinitus atque inviſibilis eſſe debet? Reſp. Omnino ſic debet eſſe, ſi eſt.

Qv. Quare ergo eum videre poſtulas? Reſp. Quia novi illum inviſibilem eſſe, certum principium habebo, negandi ipſius exiſtentiam.

Qv. Quomodo hic mundus extitit, ſi Deus non eſt? Reſp. Fortuitto ex ſe ipſo provenit.

Qv. Qua ratione hoc totum compingebatur? Reſp. Per caſualem *A*tomorum compactionem, ſibi invicem ad hærentium.

Qv. Qvomodo *A*tomi inter ſe conglomerabantur? Reſp. in infinitio ſpatio æternum circumcirciter ſaltantes.

Qv. Unde ratio humani generis, & reliqua totius Orbis harmonia profluxit? Reſp. Ex mera Atomorum accidentali conjunctione.

Qv. Quid vocatur Religio? Reſp. Eſt impoſtura *Politica* mundo obtruſa.

Qv. Quinam primi impoſturæ hujus Architecti ſunt?

 Reſp-

Digitized by Google

Reſp. Sagaces quidam viri, quibus propoſitum fuit mundum in ſubjectione & timcre continere.

Qv. Quale fundamentum primum erat? Reſp. Homines relatione fabularum de inviſibilibus & vanis nullitatibus perterrebantur.

Qv. Quando timor ille homines primum occupavit? Reſp. Ante multum tempus: & (nam neceſſum eſt indagare) ætate mundum ipſum adæquabat.

Qv. Invaſit iſte timor omnes homines ubique? R. Omninò totus Orbis per omnes ætates vano timore poſſeſſus eſt.

Qv. In quem finem homo maxime & præcipue vivit? Reſp. Ut ſibi ipſi complaceat.

Qv. Quomodo hoc probas? Reſp. Quia nihil ſupra ipſum eſt, igitur ille ſibi propria lex.

Qu. Debentne homines actiones ſuas distingvere? Non amplius, nec ex alia cauſa, quam quatenus ipſos illæ delectant, vel minus.

Qv. Daturne bonum vel malum? Reſp. Non, ſed nuda hæc diſtinctio mundum decepit.

Qv. Quando iſta diſtinctio mundo innotuit? Reſp. Circa idem tempus quo fabulæ de Deitate & quæ ad eam plenè referuntur, percrebuerunt.

Qv. Numquid homini ulterius præter mundum ſperandum vel metuendum reſtat? Reſp. plane nihil.

Qv. Ecquid ſequitur poſt mortem hominis? Reſp. Redit ille in Atomos.

Qv. Ad quid conducunt Atomi? Reſp, Magnum mundi ædificium perpetuo ſufferre juvant.

An huc libellum famoſum ſub titulo Religio Medici, Anglice primò ſcriptum, ac deinceps à quodam Joanne Merryvveather Latinitate donatum, referam, anceps hæreo. Prodiit

diit ille aliquoties occultato autoris nomine, quod demum editio Leidenſis præfationi ſubjunctum dedit, ut ſatis conſtet, eſſe Thomæ Brovvne Medici, de quo auctor Annotationum doctisſimarum ab eundem tractatum, *L. N. M.* id eſt, Levinus Nicolaus Moltkius, Eques eruditus (ut auctor itinerarii Germaniæ Politici, p. 264. innuit) in præfatione Edit. Argentorat. an. 1652. in octavo, ſuam ſententiam ita declarat: Jam „ante mihi innotuerat, lectionem illius libri multos præclaros viros delectaſſe imò occupaſſe. Non ignorabam librum „in Anglia, Gallia, Italia, Belgio, Germania, cupidiſſimè legi. „Conſtabat mihi cum non ſolum in Anglia, ſed & Pariſiis „cum præfatione, in qua auctor magnis laudibus fertur, eſſe „typis mandatum. Compertum mihi erat, multos magnos atque eruditos viros cenſere, auctorem (quantum ex hoc ſcripto perſpici poteſt,) ſanctitate Vitæ, ac pietate elu-„cere. Eum vera firma ac generoſa fide ſe ſcru-„pulis, quibus interdum conflictatus fuit, exſolviſſe, „ejus conatus tendere ad profectum, ad bonam mentem, ad „veram non fictam pietatem, ad admirationem ſapientiæ ſe-„cretorumque Dei, ad objugrandum cœcum zelum in Reli-„gione Chriſtiana, ad inſinuandum ſtudium charitatis & „concordiæ, ad irridendum ſtolida atque abſurda Atheorum, „ad teſtatum faciendum, non omnes ingenioſos rerum na-„turalium atque abſtruſarum indagatores, flagitioſiſſimi A-„theiſmi contagione contaminatos eſſe. Reperiebam tamen „ego, hominem, præſertim ſi durum ac rigidum (ut nunc „mos fert) nanciſcatur cenſorem, in nonnullis reprehen-„ſionem mereri: Dubia enim interdum proponit, quæ „non reſolvit, ſcrupulos injicit, quos non eximit. Se diffi-„cultatibus nonnullis urgeri fatetur, quomodo illis liberemur, ſilet. Præfationis autem Pariſienſis memoratæ ini-„tium eſt: Atheiſmi ſuſpicione laborantes medicos, pur-

Digitized by Google

„gaturus hic medendi artifex, & innocentem artem, Apo-
„ſtoli laudibus claram, interque divina chariſmata annume-
„ratam, à magnis & impudentibus vulgi calumniis vindica-
„turus, fidem ambiguam non tantum manifeſtat, verum e-
„tiam occupat omnia, quæ contra illam ab Atheis, Turcis,
„Judæiſque opponi poſſe arbitratus eſt. Contra D. Mullerus in Atheiſmi devicti præfatione ſic loquitur de hoc libro: Religio medici, durch Thomas Brovvne, zu Paris/ auch in Engeland gedruckt/ darin der Autor in allen Capiten ſich anſtellet/ alß ob er ein gutter Chriſt wäre/ am ende aber eines jeden Capitels ſolche dubia furbringt durch welche alles wieder umgeſtoßen und in zweiffel geſetzet/ das er im Anfang geſchriben.

II. Atheis ſubjungo *Judæos*, miſerrimam mortalium hodie gentem, de quibus notanter Tertullianus in *Apolog.* dicit, *Diſperſi, palabundi & cœli & ſoli ſui extorres vagantur per orbem, ſine homine, ſine Deo Rege, quibus nec advenarum jure terram patriam ſaltem veſtigio ſalutare conceditur.* Hos confutavit Hugo Broughtonus, in epiſtola Hebraico-Latina ad Rabbinum Abraham Ruben, in collatione cum Rabb. Farrar; & translatione *A*nglica Eccleſiaſtis, eique inſerta diſceptatione Hebræo-*A*nglica, De Trinitate, item aliquot opuſculis in Danielem. Lancelotus in Catecheticis. *I*oh. Foxus in concione ad Judæum baptiſatum, ex capite undecimo ad Romanos. Edvvard Pocock in Porta Moſis; qui etiam multa de blaſphemijs Judæorum ex eorumdem ſcriptis per Chriſtianos fortè ſublatis exhibet, in appendice Notarum Miſcellanearum, Oxonij, quarto 1654. Judæi Chriſtianorum capſarij & librarij ſunt. Forbes, inſtruct. lib. IV. c. 4. §. 14. Judæi & Mahumedani ex imaginum cultu ſcandalizantur. l. VII. c. 9. §. 21. Judæorum Codices, hoc eſt, Scripta Prophetarum, maximum momentum adferunt Chriſtia-

ſtianis in convictionem paganorum. l. iv. c. 4. §. 13. Commentum, quaſi Deus allocutus ſit Angelos creaturus hominem, refellitur. l. 1. c. 13. §. 9. Judæorum Mahumedanorumque ad Chriſtianiſmum converſio quando futura? l. iv. c. 23. §. 7. De Judæorum vocatione, Ioh. Prideaux Oratione 6. ad Rom. 11. v. 25. 26. Oper. Edit. Tigur. p. 386. *Americanos* hodiernos ex Judæorum proſapia oriundos eſſe, Thom. Thorovvgood, Baccal. Theol. Probare ſuſcepit Tractatu peculiari Anglico, Londini in quarto, 1650. edito hâc inſcriptione Ievves in *America*, or Probabilities that the *Americans* are of that Race. &c. id eſt, Judæi in *America*, ſive probabilitates, *Americanos* originem trahere à Judæis; ubi etiam de horum converſione media & directiones quædam proponuntur. Huc pertinent Quæſtiones á Georgio Hammone in vindiciis antiquarum legum & ſtatutorum Ieſu Chriſti deciſæ, (The Good Ancient Lavvs and ſtatutes of King Ieſus Vindicated) in quarto, 1660. Et ex Anglico hic Latinè redditæ.

Quæſtio I. Utrum homo peccati ſive *Antichriſtus* exiſtet, antequam Iſraelitæ Civitatem & Templum reædificent? pag. 209.

Reſp. Neg.

Qv. II. Utrum homo peccati Aſſyrianus erit? p. 210.

Reſp. affirm.

Quæſt. III. Utrum Judæi redibunt, novamque civitatem & templum à Tito Veſpaſiano deſtructum reædificabunt? p. 210.

Reſp. affirm.

Qv. IV. Num ulla natio Antichriſto non ſubjecta Judæis ſub regno hominis peccati ſuccurret? p. 211.

Reſp. affirm.

Qv. V. Num adveniente Chriſto Judæi æquè ac creden-

dentes Gentiles mutabuntur, aut immortales fient, vel vivent longiore vitam naturæ beneficio? p. 211,

Reſp. diſtinguendo inter credentes & nondum converſos. De Credentibus affirmatur. De cœteris negatur.

Qv. VI. Utrum Chriſtus Judæis dabit peculiarem legem, quam obedientes erga eum ſervent, diſtinctamâ lege Moſaica, Vel Novum T. proponet?

Reſp. Glorioſa Chriſti in nubibus apparitio erit medium converſionis Domus Iſraeliticæ, pag. 212.

Qv. VII. Utrum Chriſtus in monte Sionis Hieroſolymis regnabit & judicium in valle Joſaphat exercebit?

Reſp. affirm. pag. 212.

Qv. VIII. Utrum nova Hieroſolyma de Cœlo deſcendens Chriſti & Sanctorum Regnum erit?

Reſp. affirm. p. 213.

III. Judæos excipiunt *Muhammedani* ab execrando impoſtore Muhammed (quæ vox *A*rabica à verbo חמד & per methatheſin מחד, laudavit, gratias egit, deſumpta, Hebræorum איש חמודות, Vir deſideriorum, Daniel c. x. v. 11. exprimit, Græcis Ἐράσμιος *L*atinis Deſiderius; apud ſcriptores *L*atinos & Græcos veræ & nativæ hujus vocabuli Originis ignaros, corruptè ſcribitur Machumet, Machomet, Græcè Μαχουμὲθ pro Muhammed, vel Mohammed.)(y) Abulcaſimo *A*rabe, circa vigeſimum vel trigeſimum ſeculi ſeptimi annum, nato vel noto, ſic dicti, quorũ doctrinam per Orientem diffuſã, hæreſium colluvies jure vocari meretur. Liber in quo impietates continentur, *A*lcoran ſive *A*lfurcan, vel *A*lphorhan, ſive Phorcan, Muhammedanis appellatur; Indè Cardinalis Cuſanus librum ſuum, Cribrat. *A*lcorani ita orditur: *Eſt liber legis Arabum Alcboran, ob præceptorum Collectionem, atq; al-*

(x) Iohann. Henric. Hottinger, in Hiſtor. Oriental. cap. 2. pag. 13. l. 1.

Alphorcan, ob diſcretam capitum ſeparationem nominatus. (z) Suratas ſive capita continet centum & quatuor decim, juxta Latinam verſionem centum vigintiquatuor. Ex Arabiſmo in Latinitatem Alkoranum convertit Robertus Retinenſis Anglus, cum Hermanno Dalmata, An. MCXLIII. Juſſu Petri Abbatis Cluniacenſis; quam verſionem deinde Anno MDL. Cum multis huic argumento neceſſariis, præcipuè Alcorani Refutationibus, luci expoſuit Theodorus Bibliander, Profeſſor tum temporis inter Tigurinos clariſſimus. Huic verò verſioni parum fidei tribuendum eſſe, illuſtris Scaliger in Epiſtola CCCLXII. nec non D. Calixtus in Diſputat. de Veritate Religionis Chriſtianæ, prudenter monuit. Quandoquidem illa non ipſos Alkorani fontes, ſed diffuſos Paraphraſium rivulos ſequitur, uti ex collatione ejus cum aliis verſionibus, ipſoque Alkorano, nimium quantum ab illá diſcrepantibus ad oculum patet. Teſtis eſt David Chytræus, cujus Oratio de Statu Eccleſiarum in Græcia, pag. 29. ſequentia verba continet: *Ex publicis hiſtoriis & Alcorano ipſo, ac refutationibus Baſileæ conjunctim editis ſtudioſi cognoſcent. Quos, ſi diſſimilitudine editionum Alcorani offendentur, illud moneo, quod ex Jacobo Palæologo Græco, Pragæ didici, libros unde illæ translatæ ſunt, non ipſum Alcorani contextum, rhytmis Arabicis conſtantem, ſed Paraphraſes Alcorani majori verborum copia, diverſis ab interpretibus inſtitutas, continuiſſe.* Contra hæreſes Muhammedicas, quibus Turcæ infecti ſunt, tela vibrat. Lancelotus in Catecheticis, & Forbes. inſtruct. l. IV. è quo pauca delibanda ſunt. Muhammedis origo, l. IV. c. 1. §. 1. adjutores, c. 3. §. 6. Alcoranus, ibidem. Succeſſor in Regno, ibidem §. 6. Sepultura, §. 10. Confeſſio de Chriſto, l. IV. c. 4. §. 30. Falſus

(z) Conf. Fabricius, Specim. Arab. p. 46. Levinus Warner app. comp. Confeſ. Muhamm. de fide Chriſt. pag. 7. Sedlen. proleg. de ſucceſſionibus.

Digitized by Google

ſus pietatis prætextus, c. v. §. 1. Atheiſmus, Idololatria, ibid. Errores de regula fidei, c. iv. §. 3. 5. c. 5. §. 10. 13. c. 6. §. 11. Sacrilega impudentia & flagitioſa mulieroſitas, c. 11. §. 13. Immanis libido. §. 14. Diabolica in Chriſtum calumnia, c. 8. §. 3. 8. Fabulæ c. 13. §. 1. 3. Obitus. c. 16. §. 1. Specimina doctrinæ, c. 9 §. 3. 4. c. 10. §. 6. c. 4. §. 23. c. 5. §. 5. 10. 12. cap. 6. §. 7. cap. 7. §. 1. cap. 5. §. 14. c. 9. §. 1. c. 10. §. 1. c. 11. §. 1. c. 13. §. 2, c. 15. §. 1. Muhammedanorum ſtupidæ obedientiæ refutatio, c. 15. §. 3. Confer Brerevvoodum in Scrutinio religionum, cap. 3, Et Alexand. Roſſ, Libro Anglico, a Caveat for reading the Alkoran.

iv. Pagani ſive Gentiles; quos itidē Lancelottus ferit in Catecheticis. Henr. Ainsvvorth, in ſagitta contra Idololatriam. Tucknætus in quæſt. quid de Ethnicis & Idiotis quoad eorum ſalutē ſtatuendū? Pagani religionis Chriſtianæ oſores Prophetijs de Chriſto ſolidisſime convinci poſſunt. Forbeſius l. iv. c. 4. §. 13. quid de Chriſto ſenſerint. l. iv. c. 6. §. 4. Paganorum in Chriſtum blasphemia, l. iv. cap. 4. §. 12. Diabolicæ in Chriſtianos calumniæ, earumque occaſio & origo. l. 1. cap. 37. §. 7. 8. lib. iv. c. 8. §. 2. lib. vii. c. 21. §. 44. Criminatio adverſus Chriſtianos quaſi religioſos crucis, lib. vii. c. 8. §. 12. Quorundam teſtimonia contra uſum ſimulacrorum in ſacris, lib. vii. c. 7. §. 7. De maligno eorundem ſtudio ſacras pervertendi Hiſtorias, Mericus Caſaubonus, Tractatu ſingulari, The original cauſe of temporall Evils. pag. 27. 28. Baxterus The unreaſonableneſſe of infidelity, in four parts. &c. in octavo. Anglicè hoc eſt de irrationabilitate infidelitatis, quatuor partibus in octavo.

CAPUT IX.

SCRIPTORES POLEMICOS
CONTRA PONTIFICIOS EXPENDENS.

TYrannidem Papalem à Gregorio vii. aliàs Hildebrando no-

nominato, cui concilium Romanum nomen Papæ appropriavit, poſt medium ſeculi undecimi ad ἀκμὴν promotam, Angli tam ſuperioris quam currentis ſeculi Theologi, omnibus modis, tanquam fideles Catholicæ Eccleſiæ Athletæ, oppugnarunt; operæ igitur pretium fuerit, quantum quisque ad ſacram veritatis militiam contulerit, Ordine Alphabetico indicare. Georgius Abbotus, Archiepiſcopus Cantuarienſis, ſub initium præſentis ſeculi, edidit D. Hilli Rationes pro Papatu, Oxon. 1604. quarto. Robertus Abbot, Epiſc. Sarisb. de ſuprema poteſtate Regia, contra Bellarminum & Suarez, Lond. 1619. quarto. Ejuſdem extat Antilogia contra Apologiam Andreæ Eudæmon - Johannis pro H. Garneto, Jeſuita. Lond. 1613. Illius ita meminit Marcus Antonius de Dominis; (a) ANDREAS EUDÆMON IOHANNES res Anglicanas non magis ſapit, quam Lapis, nec quidquam aliud in ſua illa declamatiuncula, quam confictas ab aliis ridiculas calumnias, phraſiunculis Latinis induit, clamoſus Grammaticaſter. Ejus portentoſa mendacia ineptiasque diſſlavit vir doctiſſimus ac integerrimus, optimæ memoriæ, D. Robertus Abbotus, Theologiæ Profeſſor Oxoniæ, poſtea Epiſcopus Sarisburienſis, in ſua ANTIOLOGIA adverſus APOLOGIAM ejusdem Cretenſis, pro Henrico Garneto. Defenſio reformati Catholici à Perkinſio ſcripti contra Spurium & fictum Catholicum D. Bishopi, Lond. 1611. 4to. Apologia contra eundem Bishopum ſub titulo: Verus & Antiquus Romano-Catholicus. Lond. 1611. Antichriſti demonſtratio contra Pontificios. Lond. 1603, quarto, & cum Commentario Jacobi Angliæ Regis Latino, Lond. 1608. in octavo, Vid. ſupra pag. 335. Speculum ſubtilitatum & impoſturarum Papalium. Lond. 1594. quarto. Addatur ejusdem Explicatio ſex illuſtrium quæſtionum, de mendacio, circumſione & Baptiſmo, Aſtrologia, præſentia in

(a) Oſtenſ. Error. Franciſci Suarez, cap. 6. n. 24.

Digitized by Google

cultu idololatrico, fuga in Perſecutione & peſte, an Deus ſit Autor peccati? Francof. ad Mœnum, quarto 1619. Georgius Acvvorthus, de viſibili Romanâ Anarchia, contra Nicolai Sanderi Monarchiam. Lond. 1572. περιλεγομένων lib. II. in quarto. Wilhelm. Alabaſter Sudovulgienſis, S. Theol. D. Commentarius de beſtiâ Apocalyptica, Delphis, 1621. duodecimo. Wilhelm. Ameſius exhibuit Bellarminum enarvatum Tomis quatuor Franekeræ (ubi Profeſſorem egit) octavo 1625. idem de circulo Pontificio. Francof. ad Mœn. octavo, 1610. Ludov. Baily, libro the practice of Piety, Anglicè, errores Pontificiorum revelat, Vid. Theophil. Groſgebauer de Veteri Religione, Joſ. Halli, pag. 632. ſeqq. Ed. Roſtoch. 1668. in octavo. Thom. Barnſius æquivocationes Pontificiorum. Conf. Ioh. Prideaux, lection. Theolog. X. de Quæſtione. An æquivocatio Jeſuitica excuſet, à mendacio, aut perjurio? operum Latin. edit. noviſſ. pagina 129. Prodiit etiam in Anglia tractatus de Æquivocationibus, quo de Hoſpinianus libro IV. Hiſtoriæ Ieſuiticæ, cap. 2. fol. 228. ſequentia recenſet: Liber quoque paulò ante mortem Eliſabethæ Reginæ editus eſt hoc titulo: *Æquivocationis Tractatus, à Garneto Jeſuitarum in Anglia Provinciali & Blackwello Angliæ Archipresbytero non ſolum viſus, ſed etiam approbatus.* In principio autem Garnetus ſua ipſius manu verbum hoc Tituli Æquivocationis delevit, & ſic mutavit: *Tractatus contra Æquivocationes & falſas diſſimulationes*, cum rem ipſam pro virili tueatur. In fine etiam Blackvvellus librum hunc adprobavit, & commendavit his verbis: *Tractatus iſte verè doctus & verè pius & Catholicus eſt: Certè ſacrarum Scripturarum, Patrum, Doctorum Scholaſticorum, Canoniſtarum & optimarum rationum præſidiis pleniſſimè firmat æquitatē æquivocationis; ideoq; digniſſimus, qui typis propagetur, ad conſolationem afflictorum Catholicorum, & omnium piorum inſtructionem.*

Et

Et tamen *A*pologiſta quidam in ſecunda *A*pologia ſua negat, ullum unquam ejuſmodi tractatum in rerum natura ſuiſſe, & qui ejus meminerunt, impoſtores vocat. Sunt autem in *A*nglia plurimi, qui partim viderunt, legerunt eum librum; partim etiam hodie eum ſervant: Si etiam Andreæ Eudæmonis Iohannis Apologiam c. 2. inſpexerit, levitatem & imprudentiam ſuam agnoſcere cogetur Apologiſta iſte. In hoc tractatu citatur ab autore Æquivocationis exemplum Conventrienſe, ſermonibus multorum in Anglia jactatum & ſic narratur ac defenditur; Graſſante in Anglia peſtilentiâ, præſertim *L*ondini, quidam indè *C*onventriam venit. Ad portam urbis occurrunt deſtinati à Magiſtratu, qui delato jurejurando eum interrogant, veniat nec ne *L*ondino? ille negat ſtrenuè, & dictis jurejurando fidem facit. *Hic autor libelli negat eum peccaſſe*; Cauſam hanc affert. *P*rincipali inquit, & finali propoſitæ quæſtionis ſcopo, ſcilicet, an ſi venerit, ut civitati peſtem afferret, reſponſum dedit, licet immediatus quæſtionis ſenſus fuerit, ſcire, utrum *L*ondino profectus ſit, nec ne? De hoc bona conſcientia jurare ut poſſet, perſuaſio præſtitit, aut ſcientia certa, quam jurans habuit, vel peſtem jam non eſſe *L*ondini, vel äerem non eſſe ibi infectum, neque prætereuntes inficere, vel ſe, equo vectum citato curſu abſque noxa tranſiiſſe. Hæc eſt deciſio illius *T*ractatus autoris: Et ut illuſtret novam hanc doctrinam admirabilem refert Theoriam, de differentia propoſitionis verbalis, & reſervationis ſive retentionis mentalis: Item de propoſitione ſcriptâ vel mixtâ, quæ partim vocis prolatione, partim ſilentio conſtat: quando animi ſenſum partim verbis exprimimus, partim ſilentio premimus, & in mente reſervamus. Extat in eodem tractatu aliud exemplum: Quidam poſt contracta ſponſalia per verba de præſenti, mox ad alias nuptias convolans, fidem ſuam alteri ſponſæ ſimiliter

per

per verba de præſenti obligat. Vocatur in jus, & præſtito jurejurando verum dicere jubetur: Deinde interrogatus an non priori ſponſæ per verba de tempore præſenti ſeſe obſtrinxerit? negat ille & pernegat. Autor dicti Tractatus *Negat peccatum in hoc eſſe.* Nam Judicis, inquit, quæſtio eo tendebat, ut juſtumne eſſet prius matrimonium cognoſceret: cum igitur reus id Matrimonium pro irrito & illegitimo habet, nullo conſcientiæ periculo jurare poteſt, non feciſſe, quod fecerat, cum hac utique retentione mentali; eo animo, ut id eſſet legitimum matrimonium. Magni ſcilicet pretii hæc Æquivocationis doctrina eſt, quæ tam facilè omnia peccata & ſcelera excuſare poteſt. Illud quoque fateantur omnes neceſſe eſt, per hanc novam doctrinam, ad omnia quamvis execranda piacula latam pateſieri, non dico feneſtram, ſed januam & portam; ut meritó facturi ſint homines facinoroſi, & ad omnem impietatem projecti, ſi patronos & aſſertores Æquivocationis pro benè de ſe meritis habeant. Hactenus Hoſpinianus. Rob. Baronius Eccleſiaſtes Abredonenſis, & Theol. Prof. in Acad. Mareſchallana, ad Georg. Turnebulli Tetragoniſmum Pſeudographum, apodixin Catholicam, ſive Apologiam pro diſputatione, de formali objecto fidei, in quá variæ eæque utiliſſimæ quæſtiones de analyſi fidei, auctoritate Papæ, & conciliorum, ordine credendi, primo credibili, ratione inveſtigandi veram Eccleſiam, circulo Pontificiorum, communibus fidei motivis, miraculis, Traditionibus, deque fundamento illius fidei, qua ſanctæ ſcripturæ auctoritas creditnr, perſpicuè tractantur & explicantur. Latinè, Londini, 12. 1657. Richard Baxter tract. A key for Catholicks, to open the Jugling of the Ieſuits and ſatisfie all that are but truly vvilling to underſtand, vvhether the cauſe of the Roman or Reformed Churches be of God; &c. id eſt clavis Catholicorum, reſerans Ieſuitarum præſtigias,

gias, vanitatem Papiſmi &c. quarto. De falſa religione, contra Pontificios, in octavo, *Anglicè* The true Catholick, and catholick Church deſcribed, &c. in 12. id eſt, Verè Catholicus & Catholica Eccleſia. Thom. Beconus, Theologus Oxonienſis ſub Rege Edoardo ſexto, defunctus anno 1570. tomo 3. Oper. deſcribit Miſſæ Papalis Reſurrectionem. Item comparationem inter cœnam Dominicam & Miſſam Papalem. Portentoſam Romanorum Pontificum mercedem, nec non reliquias Romæ. in folio anno 1564. D. Bernhard clavos trabales, contra Pontificum imaginariam ſuper Principes poteſtatem. Ioh. Bramhallus, Ep. agit de traditione orali & Tranſſubſtantiatione, contra Militierum. Wilh. Chillingvvorth contra infallibilitatem Papæ Romani. Collinius edidit Aſſertationem Epiſcopi *Lanceloti*, quod *Principes* Papæ ſubjecti non ſint. Epiſcopus Couſin, Tract. de libris ſcripturæ Apocryphis. Thom. Crammerus Archiepiſc. Cantuarienſis & Martyr, lib. II. contra primatum *Papæ*. lib. II. de juſtificatione lib. II. contra *Purgatorium*. Contra Miſſas, & *Adorationem* panis *Euchariſtici*. Davenantius de juſtificatione. Edvvard. Deering, Concionator Londinienſis, anno 1576. mortuus, Reſponſionem modeſtam concinnavit adverſus Hardingum. Iohan. Durellus Eccleſiæ *Anglicanæ* Presbyter, Regiæ Majeſtati à ſacris, ſanctæ Eccleſiæ Anglicanæ adverſus iniquas atque inverecundas Schiſmaticorum criminationes, Vindicias, *Lat. Londini*, quarto, 1669. Georg. Dovvnham, Papa *Antichriſtus*, Lat. *Lond*. quarto 1620. Iohann. Dovvnus de Tranſſubſtantiatione. Baro Falkland, contra Pontificis infallibilitatem. Daniel Featleus, vertumnum Romanum. Magnum Eccleſiæ Romanæ Sacrilegium, contra Fisherum. Wilhelm. Fenner, contra Idololatriam, & ἐθελοθρησκείαν, Sermones 4. De Pontificis Romani ſuorumq; Typho Donatiſtico & Antichriſtiano. Iohan. Forbeſius à

Corſe

Corſe, inſtruct. l. xiv. c. 6. §. 23. Pontificis Romani Electio non rata, niſi ab Imperatore confirmaretur; idem l. v. c. 18. §. 7. ejuſdem electio & electi imperialis confirmatio, antecedebant conſecrationem. l. iii. c. 30. §. 2. Id quomodo poſt variè mutatum? ibidem. Pontificis Romani privilegia apud Canoniſtas, l. xvi. c. 1. §. 1. ſeqq. Pontifices Romani quinam graviter errârint? l. v. c. 17. §. 19. Num omnes ſalventur? l. xv. c. 12. §. 3. Pontificum Romanorum Antichriſtianiſmus. l. iv. c. 21. §. 2, 3. Degenerum ac flagitioſiſſimorum ætas. l. xi. c. 18. §. 8. Inſana dominandi libido, cauſa funeſtorum bellorum. lib. iv. c. 21. §. 12. Pontificii ſtatuunt Politicam & ſubſtantialem Chriſti præſentiam, lib. xi. c. 6. §. 5. Majorem Baptiſmi quam Euchariſtiæ neceſſitatem ſtatuentes, à doctrina Patrum deficiunt. l. x. c. 5. §. 1. Pontificiorum diſſenſiones de Sacramento Matrimonii, l. ix. c. 8. §. 30. ſeqq. Temeritas & iniquitas in allegandis perperam teſtimoniis Patrum reprehenditur. l. xiii. c. 12. §. 11. Primatus Pontificis Romani origo, l. iii. c. 2. §. 3. Eccleſiæ Romanæ antiquitùs à quamplurimis non fuit agnitus. lib. iii. c. 30. §. 14. Iohannes Foxus, Theol. Oxonienſ. defunctus anno 1587. Londini vulgavit Chriſtum triumphantem, contra Oſorium Papiſtam, item contra Papam librum, & Tractatum adverſus calumnias Delrij, nec non diſput. contra Jeſuitas & eorum argumenta, quibus inhærentem juſtitiam, ex Ariſtotele confirmant, Lat. Thom. Gatakerus diſcurſ. de Tranſſubſtantiatione, Anglicè, quarto, 1638. Animadverſiones in Piſcatoris & Lucii ſcripta. Ejuſdem eſt nominis Tetragrammati vindicatio, adverſus Ludovicum Capellum. Joſ. Hall, Ep. antiquam religionem contra Papæos, Anglicè, & Germanicè per Theophilum Groſgebauer, Roſtochij, 1667. octavo, item librum cum titulo: nulla pax cum Roma, ſive, Roma irreconciliabilis, Lond. 1612. octavo, Angl.

&

& *Latinè*. Henricus Hammondus, contra *Papæ* infallibilitatem, vindicationes adverſus Idololatriam, Schiſma, ſive diſceſſionem à Romana *Eccleſia*, & oralem Traditionem. Henr. Octavus, Angliæ Rex, *Aſſertionem* Sacramentorum, ad *Leonem* Decimum Papam, Item Reſponſionem ad Epiſtolam Card. *Perronij*, & librum pro jure Regio. *Laurentius* Humfredus, Theologus Regius, & Magdalenenſis *Collegii* apud Oxonium Præſes, mortuus anno 1589. Scholaſticè elaboravit Ieſuitiſmum, ſive praxin Curiæ Romanæ, & legationem Ieſuitarum in Angliam, item Puritano-Papiſmum, ſ. Doctrinam Ieſuiticam, contra Edmundum Campianum & Iohan. Duræum; Concionem de Fermento Phariſæorum & Ieſuitarum, ad Oxonienſes, anno 1582. Defenſionem Juelli, contra refutationes Hardingi, Sanderi, Copi, Oſorii, *Luſitani*, & *Pontaci* Burdigalenſis. Jacobus Sextus, Rex Angliæ, commentationem de Antichriſto in *Apocal.* c. xx. v. 7. 8. 9. 10 *Lat.* octavo, *Londini*, 1608. *Add.* lectio Theolog. xi. Ioh. *Prideaux*, de eodem Themate, Oper. pag. m. 144. *Edit* Tig. Thom. Jameſius S. Theol. D. Oxonienſ. Protobibliothecarius, bellum Papale, ſ. Concordiam diſcordem Sixti Quinti & Clementis Octavi *Pontificis* Maximi, circa Hieronymianam editionem, *Londini* quarto, 1606. In illo ſcripto collatio verſionis vulgatæ ex Editionibus *Sixtina* & Clementina inſtituitur. Ejuſdem Scriptoris eſt *Liber Anglicus* hoc titulo inſignitus: *A* manuduction or introduction unto Divinitie, containing à confutation of Papiſts, by Papiſts, throughout the important articles of our Religion, their teſtimonies. in quarto, Iohan. Juellus, *Saliſberienſis*, (quo vix ullus è conciliis vel doctoribus, quotquot primis fuere annis ſexcentis, non animoſius modo, ſed doctius quoque vel felicius impugnavit adverſarios,) (b) Volumen integrum contra Hardingum

(b) Whitakerus in præfatione ad op. Juelli,

quo XXVII. quæſtiones ex ſcripturis & monumentis Patrum tractantur. Guilielmus Whitakerus Latinitate donavit, anno 1585. in folio, Syllabus earum hic eſt. I. Non conſtat aliquam in orbe univerſo per annos à Chriſto ſexcentos, Privatam Miſſam fuiſſe. à pag. 3. ad 63. II. Vel Communionem altera dumtaxat ſpecie fuiſſe ad miniſtratam, à p. 63. ad 100. III. Vel preces publicas lingua Populo incognita fuiſſe recitatas, ad pag. 147. IV. Vel Romanum Pontificem univerſalem Epiſcopum, ant Eccleſiæ univerſalis caput appellatum eſſe. à p. 147. ad 204. V. Vel populum edoctum eſſe, ut corpus Chriſti realiter, ſubſtantialiter, corporaliter, carnaliter aut naturaliter in Sacramento eſſe crederet. à p. 2. ad 21. VI. Vel Chriſti corpus eſſe in infinitis locis, eodem tempore diffuſum; à pag. 21. ad 34. VII. Vel Sacramentum ſupra caput ſuſtuliſſe, ad pag. 73. VIII. Vel plebem provolutam divinum Sacramento honorem detuliſſe, ad pag. 57. IX. Vel tum Sacramentum in Conopeo fuiſſe, ad p. 62. X. Vel peracta conſecratione ſola accidentia & ſpecies abſq; ſubſtantia panis & vini in ſacramento remanere, ad pag. 73. XI. Vel Sacerdotem in tres partes diſtribuiſſe, ſibique uni totum reſervaſſe, ad pag. 76. XII. Vel qui Sacramentum figuram, pignus, ſignum aut commemorationem Corporis Chriſti appellâſſet, hæreticum fuiſſe eo nomine judicatum. ad pag. 94. XIII. Vel tum fuiſſe licitum 30. 20. 15. 10. aut 5. Miſſas in uno templo celebrare eadem die, ad pag. 105. XIV. Aut collocatas in templo fuiſſe imagines, ut à populo adorarentur, ad pag. 118. XV. Vel Laicis tum interdictum fuiſſe verbi Dei vernacula lectione, ad pag. 133. XVI. Vel tum licuiſſe Sacerdoti verba conſecrandi tacitè & ſilentio ſibi demurmurare. ad pag. 139. XVII. Vel Sacerdotem Chriſti Deo Patri in ſacrificium offerendi poteſtatem habuiſſe. ad p. 155. XVIII. Vel Sacerdoti datam eſſe poteſtatem, ſacramentum

mentum pro aliis percipiendi, quemadmodum illi faciunt à pag. 156. xix. Vel tum Sacerdotem potuiſſe mortis paſſioniſque Chriſti veritatem cuiquam in Miſſa applicare, pag. 159. xx. Vel tum doctrinæ genus ſanum habitum fuiſſe, Miſſam ex opere operato aliquam peccatorum noſtrorum partem tollere poſſe, ad pag. 165. xxi. Vel tum Chriſtianos ſacramentum Dominum & Deum ſuum appellaſſe, ad pag. 173. xxii. Vel tum inſtitutum fuiſſe populum, ut corpus Chriſti tantiſper in Sacramento remanere crederet, dum accidentia panis integra & ſalva permanerent. à pag. 174. ad 178. xxiii. Vel murem aliumve vermiculum aut beſtiam corpus Chriſti comedere, ita enim aliqui ex adverſariis noſtris affirmarunt atque docuerunt, à pag. 178. ad 180. xxiv. Vel quando Chriſtus dixit: Hoc eſt Corpus meum, pronomen hoc, non panem ſed Individuum vagum demonſtrare, ut aliqui eorum affirmant. à pag. 181. ad 182. xxv. Vel accidentia aut formas, aut ſpecies panis aut vini eſſe corporis & ſanguinis Chriſti Sacramenta, nec ipſum potius panem & vinum, à pag. 183. ad 185. xxvi. Vel ſacramentum eſſe ſignum corporis Chriſti, in eo latenter remanentis, à pag. 186. ad 187. xxvii. Vel ignorantiam eſſe veræ pietatis atque obedientiæ parentem atque cauſam. à pag. 188. ad finem. Hæc omnia habentur Tomo 1. Oper. Juelli. Tom. II. Extant Antopologia oppoſita confutationi ab Hardingo contra Eccleſiæ Anglicanæ Apologiam, interprete Thoma Bradocco, Theolog. Baccal. & Collegii Chriſti apud Cantabrigienſes olim ſocio. Epiſcopus Lancelotus ſcripſit contra Bellarminum ἀνωνύμως Torturam Torti, ſive ad Matthæi Torti librum reſponſionem; anno 1609. in quarto, cui repoſuit Bellarmini nomine Jeſuita Martinus Becanus refutationem Torturæ Torti, ſeu contra Sacellarium Regis Angliæ, quod cauſam Regis ſui negligenter egerit, prodiit Moguntiæ in

 octavo,

Digitized by Google

octavo, anno 1610. & 1612. Huic anno 1611. oppoſitus & editus eſt elenchus refutationis Torturæ Torti, contra M. Becanum autore Richardo Thomſonio Cantabrigienſi. Item Roberti Burhilli Angli, eodem anno ibidem edita reſponſio pro tortura Torti. Lond. octavo. Oppoſuit etiam Torturæ Torti ſe alius Jeſuita Græcus, P. Andreas Eudæmon, Iohan. Cidonius, libro, cui titulus: Parallelus Torti ac Tortoris ejus. Coloniæ in octavo, anno 1611. Quem fœtidiſſimam convitiorum & impudentiſſimorum mendaciorum cloacam appellat Caſaubonus. (c) Tractatus ſub titulo Triplici nodo triplex cuneus, ſive apologia pro juramento fidelitatis, adverſus duo brevia Papæ Pauli V. & recentes literas Cardinalis Bellarmini, ad Georgium Blackvvellum Angliæ Archipresbyterum ſcriptas, Anglicè, anno 1607. Londini editus eſt ab ipſo Rege Jacobo, eum in finem, ut liberaret animos ſubditorum Pontificiorum falsâ opinione præconceptâ, quaſi bonâ cum pace conſcientiarum ſuarum, injunctam ipſis formulam juramenti fidelitatis, ob detectas varias conſpirationes Jeſuitarum aliorumque Catholicorum, in Regiam perſonam neceſſariam exiſtimatam, dicere non poent, quamvis Archipresbyter ille hoc ipſum, non obſtantibus Papæ brevibus & Cardinalitiis literis dixerit, uti patet ex proceſſu ejuſdem impreſſo Londini hac inſcriptione, anno 1609. in Georgium Blackvvellum Angliæ Archipresbyterum à Clemente VIII. deſignatum, Quæſtio bipartita, cujus actio prior Archipresbyteri jusjurandum de fidelitate præſtitum; altera ejuſdem juramenti aſſertionem, contra Cardinalis Bellarmini literas continet. Quam Goldaſtus tom. III. Monarchiæ S. Rom. Imp. inſeruit p. 565. Hic liber mox Latinè redditus & refutatus eſt à Bellarmino, ſub nomine Matthæi Torti. Iſaaco Caſaubono

(c) in Epiſtola ad Frontonem Ducæum.

ſaubono audit liber graviſſimus & ſummæ pietatis. (d) Reperitur inter Opera Regis Jacobi, *Latinè*, *Anno* 1619. *Londini* in folio conjunctim excuſa. Colomeſius in clave *Epiſtolar*. Caſauboni, ad pag. 833. Franciſcus Maſon, Theolog. Baccal. Archidiaconus Norfolc. & *Socii* Collegii Mertonenſis Oxonii, Vindicias elucubravit Eccleſiæ Anglicanæ, de legitimo ejusdem miniſterio, id eſt, de Epiſcoporum ſucceſſione, Conſecratione, Electione & Confirmatione; item de Presbyterorum & Diaconorum, *Lib*. V. Quibus Eccleſia Anglicana à Bellarmini, Sanderi, Briſtoi, Hardingi, Alani, Stapletoni, *Parſonii*, Kelliſonij, *Eudæmonis*, Becani, aliorumque Romaniſtarum calumniis & contumeliis vindicatur, *Londini* in fol. *Lat*. an. *1638*. Item de æquivocatione Pontificia. Huic ſcripto citra dubium inter alia occaſionem dedit *Edvvardus* Knottus, vero nomine Matthias Wilſonus, Jeſuita Anglus, qui nomine Nicolai Smithei libellum hac inſcriptione compoſuit. Modeſta & brevis diſcuſſio aliquarum aſſertionum D. Doctoris Kelliſonii, quas in ſuo de Eccleſiaſtica Hierarchia Tractatu probare conatur, ex *Anglico* in Latinum à Georgio Wrighto converſa, & plurimis Doctor. atque adeo Catholicarum Univerſitatum ſuffragiis approbata. Imprimebat *Antverpiæ* Balthaſar Moretus, *1631*. in octavo. Joſephus Mede *Apoſtaſiam* noviſſimorum temporum, octavo, Baſileæ. 1656. *Petrus* du Moulin, *Anatomiam* Miſſæ Anglicè. Jugulum cauſæ Pontificiæ, ſeu nova unica, compendiaria & una propemodum periodo comprehenſa ratio, per quam totus doctrinarum Romanenſium complexus, de quibus lis eſt inter Proteſtantes & *Pontificios*, & una Papa, ejusque imperium funditus evertuntur, *Londini* *Lat*. octavo. 1671. Autore *Ludovico* Molinæo, olim Profeſſore Hiſtoriarum Oxonienſi, (e) quem

(d) In Append Epiſt. CVI.

(e) Hoornbeck in ſummâ Controvers. L. X. pag. m. 785

quem mihi tum temporis præſenti, Nobiliſſ. Dn. Oldenburg, Societ. Reg. Secretarius meritiſſimus, innuit, ad quem inter alios viros Principes, Comites & Eruditos Epiſtola præliminaris directa eſt. Ex ejusdem Scriptoris cerebro nata eſt Parænesis ad ædificatores Imperii in Imperio, paulo ante ibidem in quarto excuſa, qua Papalem Hierarchiam evertere conborat. Richardus Montacutius Analecta, Apparatus & Origines Eccleſiaſticas. Heidelbergæ duobus Tomis. fol. 1609. Thomas Mortonus in Miſſam, item de magna Impoſtura contra Parſonium, Jeſuitam Anglum, qui Romæ vixit, ibique mortuus eſt, diſputationibus autem prolixis æquivocandi, ſive potius decipiendi artem acriter defendere conabatur. Antidotum adverſus Romanæ Eccleſiæ Meritum, quarto Cantabrig. 1637. Henricus Morus, Myſterium Iniquitatis. Alexander Novellus, Theol. D. ad D. Pauli Decanus, Anno 1601. defunctus, contra Dormannum Anglo-Papiſtam, Lib. II, Anglicè, alium item contra Sanderum de Transſubſtantiatione, Angl. Rob. Parker de Politia Eccleſiaſt. Francof. ad Mœnum, quarto 1616. Wilhelm. Perkinſius, Catholicum reformatum, qui Hiſpanicè converſus, non potuit à quoquam Catholicorum Regis Catholici refutari, juxta Heroologiam Anglicam. (f) Confer Idololatriam noviſſimorum temporum. Matthæus Poolus ſimiliter nonnulla contra Pontificios Luci dedit. Gabriel Povelus, Papam Romanum magnum illum AntiChriſtum, & Papanam Eccleſiam ipſiſſimam AntiChriſti Synagogam, libris duobus irrefragabiliter demonſtrans, ab Anno Domini DCCCLXXX. ſexaginta octo oppugnatores AntiChriſti in Academiâ Oxonienſi nominetenus recenſet, Libb. Diſpp. duobus pag. 20. ad 73. ad annum Domini CIↃDLV. Edit. in octavo Lond, 1604. De Legendis Monachorum inſipidis, Ioh. Prideaux, Oratione in-

(f) pag. 220.

inaugurali adverſus impoſtorum mendacia, pag. 418. Oper. in quarto. Edit. Tigur. Potterus de AntiChriſto, in notabilem numerum 666. Johannes Raynoldus Lectiones de Libris Apocryphis & Papæ primatu contra Hartum. Tomis II. Oppenheim. quarto, 1611. Ejusdem ſex Theſes de ſacra Scriptura & Eccleſia, ut publicis in Academia Oxonienſi diſputationibus explicatæ, ſic editæ, ante annos viginti; nunc autem recognitæ & Apologia contra Pontificios Elymas, Stapletonum, Martinum Becanū, Bellarminum, Baroniū, Juſtum Calvinum, Veteracaſtrenſem, auctæ 1602. Lat. Hanoviæ. in octavo 1603. De Romanæ Eccleſiæ idololatria contra Bellarminum, de Valentia & alios Pontificios, octavo 1598. Ejusdem Raynoldi liber de divortio contra Bellarminum, Cocus in cenſura quorundam ſcriptorum Veterum in fine citat, Matth. Sutlivius de vera Chriſti Eccleſia adverſus Bellarminum. Liber Unicus, in quarto Lat. 1600. Lond. De Conciliis & eorum auctoritate contra eundem Libri II. ibidem quarto 1600. De Monachis eorumque inſtitutis & moribus contra Bellarminum, univerſamque Monachorum & Mendicantium fratrum colluviem, Diſputatio. Lat. Lond, anno 1600. De Purgatorio, in octavo, Hanoviæ 1603. De Pontifice Romano ejusque injuſtiſſima in Eccleſia dominatione. ibid. octavo 1605. De indulgentiis & Jubilæo. Lib. II. 1606. in duodecimo. Epiſcopus Taylor, contra Transſubſtantiationem. D. Tillotſon contra Oralem Traditionem in regulis fidei. Rogerius Twisden, Eques, de Seceſſione à Romane Eccleſia, Wilh. Whitakerus, Doctor & Profeſſor Regius Cantabrigienſis, ſcripſit contra Thomæ Stapletoni, Anglopapiſtæ demonſtrationem ſolidam, aut defenſionem Eccleſiaſticæ auctoritatis, quam ipſe luculentam & accuratam inſcripſit, tribusque Libris digeſſit, duplicationem pro auctoritate Scripturæ Sacræ contra Nicolai Sanderi Anglo-papiſtæ

De-

Digitized by Google

Demonſtrationes Quadraginta, quod Papa non ſit AntiChriſtus ille inſignis, qui unus tantum homo eſt, cum plusquam ducenti Pontifices Romani fuerint, & earundem demonſtrationum ſolidam refutationem; ad Decem rationes Edmundi Campiani Jeſuitæ, Chriſtianam reſponſionem. Ad decem illas rationes, quibus fretus Campianus certamen Eccleſiæ Anglicanæ miniſtris obtulit, in cauſa fidei, defenſionem. Contra Johannes Duræi, Jeſuitæ Scoti, fragmenta Veterum hæreſium ad Conſtituend. Eccleſiæ pontif. &c. vid. ſupra p. 335. De Scriptura Sacra Diſputationem contra Bellarminum & Stapleton. Quæſtionibus propoſitam & tractatam de Eccleſia contra Bellarminum in ſeptem Quæſtiones opus diſtributum & editum per Johannem Allenſon. De Conciliis contra Bellarminum quæſtiones ſex per eundem Allenſon. De peccato Originis, libros III. contra tres primos libros Stapletoni. Prælectiones de Pontifice Romano, octavo, per quæſtiones contra Bellarminum edente Allenſono. Adverſus Wilhelm. Reginaldum. Roger Widringſtonus. diſputat. Theologic. de juramento fidelitatis contra Bellarminum, Albionopoli. 1614. octavo. Apologiam contra Bellarm. pro jure Principum, Coſmopoli. 1611. octavo. Andreas Willetus, Synopſin Papiſmi, Oppenheim, octavo. 1614. Diſputat. Theolog. de Gratia Generi humano in primo parente collata, contra Bellarm. Leidæ octavo 1609. Thomas Wright Sacerdos Commentariolum trium foliorum edidit, quo aliquot rationum contextu liberum Angliæ Catholicis ad Proteſtantium ſacra aditum patefecerat, huic oppoſuit aliud ſcriptum de ſacris alienis non adeundis, quæſtiones duæ in uſum praxinque Angliæ breviter explicatæ R. P. id eſt, Robertus Parſonius, Jeſuita, Audomari, anno 1607. Teſte Philip. Alegambe in Bibliotheca Jeſuitarum. Huc pertinent quædam diſputationes mixtæ, inter Abbotum & Bishopum, Chillingworth, & Knottum, Juellum

ellum & Hardingum. Item Colloquia cum Pontificiis eminentiora, videlicet I. Oxonienſe, anno MDXLIX. IV. Nonas Maij, cum Martyre & Treshamo aliiſque Pontificiis; inter quos cum imprimis adeſſe debuiſſet Smythæus, cujus puer paulò ante Martyrem ad habendam in Academia Lectionem pergentem, ſchedula ad diſputationem eâ ipsâ horâ habendam provocârat, quod tempus Martyr non diſputationis dicebat ſibi eſſe, ſed lectionis, illam in aliud commodius rejiciens tempus; à lectione veró eum Vice-Cancellarius Academiæ porrectâ manu apprehenſum de Cathedrâ vix ſalvum domum reduxiſſet. Jam tempore, legibuſque habendæ diſputationis ſcriptis, cum etiam Legati Regii adeſſent, Smythæus turpiter aufugit, in Scotiam primó indè in Brabantiam: diſputatione nihilominus per quatuor dies producta inter Martyrem, & tres alios Theologos Pontificios, cujus Acta teſtimonio Legatorum Regiorum comprobata extant. II. Cantabrigienſe, inter Martinum Bucerum, & Ioh. Jungum, Sedgevicum ac Pernum, Pontificios, anno cIↃ IↃ L. Ubi de Scripturæ S. libris Canonicis, de infallibilitate Eccleſiæ & operibus non-renatorum ante juſtificationem diſputatum eſt, ceu Buceri ſcripta Anglica teſtantur, fol. 711. III. Oxonienſe, anno cIↃIↃLIV. d. 16. Aprilis, inter Thomam Cranmerum ex carcere dimiſſum, Latimerum Wigornienſem, & Ridleum Londinenſem Ep. nec non Weſtonum á parte Papali. Sed nullo fine alio, quàm ut infracti veritatis pugiles arctiùs vinculis conſtricti, tandem biennio poſt comburendi rogo imponerentur. (g) IV. Weſtmonaſterienſe, anno cIↃIↃ LIX. die ultima Martij, Weſtmonaſterij propè Londinum, juſſu Reginæ Eliſabethæ inſtitutum, inter Reformatos

(g) Iohan. Prideaux, in Synopſi Conciliorum, cap. IX. p m. 732. ex Foxii Martyrologio.

tos, Coxum, Gryndallum, Edvvinum, Sandes, Juellum, Ioh. Philpott &c A parte autem Pontificiâ, Whitum, Bainum, Watſonum, Colum, Harpsfeldum alioſque; ubi de ſacris lingua populari celebrandis, de auctoritate Eccleſiæ, & Miſſa, pauc's ſermone ver aculo diſceptatum, indè contentione de modo diſputandi oborta, re vera, quia inconſulto Romano Papa non auderent, juxta axiomata Eccleſiæ ſuæ, palam de fide & vulgari lingua agere, ſoluta diſputatio: ſecutaque publica Eccleſiæ per Angliam & Hiberniam, reformatio, repetitis, quæ Eduardi VI. tempore circa Religionis negotium editæ fuerant pro Papatu eliminando, conſtitutionibus.(h) In hoc colloquio Papicolæ ad congreſſum vocati (ut filii Ephraim armati) tantum non ridiculè ſeſe dederunt, teſte Prideaux loco citato. V. In arce Londinenſi, ubi tenebatur Johan. Hartus, quia contra Leges Regni, iſtud ſubintrarat, Colloquium habuit Johannes Raynoldus, anno MDLXXX. *de Capite & fide Eccleſiæ, ubi variæ obiter tractantur Quæſtiones. De Sufficientia & Orthodoxa Expoſitione Scripturarum, Miniſterio Eccleſiæ, functione Sacerdotali, Sacrificio Miſſæ, una cum aliis quæ in Religione agitantur controverſiis, præcipuè verò & ex Inſtituto, quæſtio de Eccleſiæ regimine explicata, in iis, quæ de Chriſti ſuprema Monarchiâ, de Petri prætenſa, Papæ uſurpata, Principis legitima Supremitate diſputantur.* Ex Anglico ſermone in Latinum vertit Henricus Parræus, Glouceſtrenſis Ep. Lond. fol. 1611. & Oppenheimij; octavo 1613. Altera etiam propoſita quidem quæſtio fuerat de fide, probaturumque ſe Hartus ſuſceperat, fidem Anglorum haud eſſe veram & Catholicam; Sed eam aggredi

(h) Cambdenus Annal. Eliſabethæ lib. I. Prolegomena de vita Juelli præmiſſa ejus Operibus in folio, pag. 48. Richard. Baker, Chron. Angl. in vitâ Eliſab. Emanuel Meteranus, Hiſtor. Belgic. Lib. 1. Apud Hoornbek, ſumma Controv. lib. IV, pag. 256.

gredi noluit, manſitque intacta, dicens ille tandem, longiùs non progrediar, niſi priùs devitâ ſim ſecurior. Diſputârunt ſcripto, editaque diſputatio quidem àRaynoldo fuit, ſed quam Hartus adprobavit, ſic ipſe ſcribens: *Per literas tum datas ad Raynoldum, tum ab illo acceptas, obtinui, ut ſermones rationesq́, meæ, prout volebam, perficerentur. Quare, agnoſco veram iſt hic ab illo deſcriptam eſſe earum rerum narrationem, de quibus ego et ille inter nos in Colloquio egimus, juxta fundamenta, locaq́ autorum ipſorum, quos deſignâram, et quibus me addixeram.* Quæ valde commendant Raynoldi tum eruditionem, tum æquitatem; quibus ipſi etiam adverſarii alibi dederunt teſtimonium, in Concertatione Eccleſiæ Catholicæ in Angliâ part. III. pag. 222. Ubi de Harto ſuo: *ad eum miſerunt D. Raynoldum, Miniſtrum Synagogæ Anglicanæ non vulgarem, qui cum Chriſti Confeſſore de difficultatibus inter Catholicos & Calviniſtas controverſis, diſſereret, idq́ ſanè præſtitit quam diligenter.* Neque candor Harto defuit, cum agnoſceret ſe hoc tanquam certam concluſionem tenere, eorum opinionem, qui Pontificem temporalem eſſe Regem, Principumque Dominum cenſent, à ratione atque probabilitate prorſus abhorrere. Dignum eſt Colloquium, quod ab omnibus, ſuper iſthoc argumento, & propter plura alia, quæ doctiſſima ſundique pro eruditione ſua Raynoldus adſperſit, legatur. VI. Londini inter D. Featly & Muſhetum. 1623. Eodem anno d. 18. April. inter D. Featly & Egelſtonum, Eodem anno d. 17. Jun. inter D. Featly & Jeſuitam Fiſherum. Similiter Wilhelm. Laud. ArchiEp. Cantuarienſis, cum eodem Piſcatore contulit. De hoc Colloquio Irenæi Philadelphi in Epiſtola ad Renatum Veridæum (id eſt, Andream Rivetum, ſi anagrammatiſtæ aliquot literas condones,) tale judicium legitur: Agmen ducat Guilielmus Laudus, Archiep. Cant. novatorum & Altaricolarum Coryphæus, Dogmatum & rituum Papalium ſub incudem revocatorum, non tantum fautor & Vindex, ſed

Digitized by Google

& Auctor inſtauratorque longe acerrimus, qui dum totus eſt,
„ut uniformitatem rituum; ſub quorum onere omnes boni ge-
„munt, per totam Britanniam ſtabiliat, faciem Eccleſiæ de-
„formavit, & penè compagem Eccleſiæ & Reipublicæ abrupit,
„idque vulneris inflixit, quo etiam tument duo regna à ſe in-
„vicem divulſa, adeo ut ni mature fidelium cauſæ remedium
„adhibeat Deus, timendum ſit, ne res in pejus ruant: Ete-
„nim facile eſt, ἐκ τῶν παρόντων τεκμαίρεσθαι τὰ μέλλοντα. Annus
„eſt, & quod excurrit, ex quo prodiit volumen ab ipſo exa-
„ratum, & annos plus minus viginti meditatum, antequam
„lucem adſpiceret, quod continet acta Diſputationis cum Je-
„ſuita Piſcatore, quæ quidem diſputatio proprior amicæ veli-
„tationi & collationi inter fratres in paucis diſſidentes, quam
„diſceptationi inter duos ſententia & religione ex adverſo
„pugnantes: quisquis enim operam perdere voluerit in e-
„volvendo hoc libro, quem fidum eſſe cuſtodem officinæ Biblio-
„polarum conſtat, utcunque ſedulo curarit Latine reddi, com-
„periet Archiepiſcopum eo modo impugnare Ieſuitam, quo
„Diabolus Diabolum ex corpore humano expellit, non animo
„infenſo, ſed ex compacto, & occulto ſyncretiſmo conſpi-
„rans cum eo, quem mentitur adverſarium. Gemina his oc-
currunt de Laudi illaudabili conatu in libello. Engeländiſch
Memorial pag. 24. Wilhelm Laud / Ertz-Biſchoff zu Cantel-
berg in Londen enthauptet den 10. Januarii / anno 1645.
Wird beſchuldigt artic. 7. pag. 26. Daß Er verrätherlich ge-
trachtet hat / Gottes wahre Religion / die mit Geſetzen in dieſen
Königreichen geſtifftet iſt / zu verändern und umzuſtoſſen; und
andero ſtat Bäpſtliche Aberglauben und Abgötterey auf-
zurichten. Und hat zu dem Ende in Predigten und gedruck-
ten Büchern unterſchiedliche Bäpſtliche Lehrſtücke und Mei-
nungen / die wieder die Articul der geſtiffteten Religion ſtrei-
ten / erkläret und gehandhabt.

„Magnæ Britanniæ Rex haud infami morte periiſſet, ni-

ſi

ſi pravis conſiliis Archiepiſcopi Cantuarienſis, aliorumque,, ductus, eosdem ritus, qui ſunt in Eccleſia Anglicana, Eccleſiæ Scoticæ obtrudere tentâſſet. Veriſſimè judicavit doctiſſimus doctiſſimarum annotationum auctor ad religionem Medici. (i) Præter enumeratos quoqueD. Johann. Baſtvvick Medicus peritisſimus contra Schiſmata & hæreſes diligentiam haud ſuperfunctoriam adhibuit; quantum quidem ex D. Henr. Wilkinſoni Epiſtola prima (k) colligere licet: *Emisſo*, inquit, *ſæpisſime Antagoniſtarum ariete in arenam deſcendiſti intrepidus, totus divino innixus ſubſidio, cœleſtiq; inſtructus* ,, *πανοπλίᾳ meretrici Babylonicæ bellum indixiſti apertisſimum, in,, utrumq; adq; paratus, vel ad opponentis vel reſpondentis vices ſu-,, ſcipiendum* ——— *Ipſe revera nec ullis Sirenum incantati-,, onibus irretitus, nec ullis magnatum minis perterrefactus ad-,, duci unquam potuiſti, ita ut beſtiam Apocalypticam (meretricem intelligo purpuratam) primoribus labiis vel ſemel deoſculari, ,, non erubueris.* ——— *Uti cæpiſti, perge elencho ſeveriori* PAPISMUM, ANABAPTISMUM, ATHEISMUM, LATIALESQUE EPI-,, SCOPOS, (quotquot cum IGNATIO LOJOLA & JACOBO ARMI-,, NIO, individuo nexu in unum coalucrint.) in quos haud i-,, ta pridem tua cudebatur faba paratiſſima, perſtringere, ,, perfodere & radicitus evellere. Conferatur D. Stillingfleet, contra T. C. item diſcourſe Concerning idololatrie Practiſed in the Church of Rome, Lond. octavo 1671. & Henric. Burtoni triumphus Veritatis de Tridento. Robertus Baronius, Excercitat. III. Philoſophiæ Theolog. ancillantis.

Bbb 3 Cap-

(i) Pag. 26. Confer Ægidii Strauchii continuat Synops. Hiſtor. Sleidani, pag. 126.

(k) Decadis quæ aliis opuſculis in octavo annexa eſt. pag. 149. ſeqq.

CAPUT XII.
DE
SOCINIANIS ET ANABAPTISTIS.

Socinianiſmus peſtilens & ultimus Sathanæ conatus, qui Sacro-Sanctam Trinitatem pro ludibrio & idolo vanæ mentis habet, ante ſeculum & quod excurrit, à Lælio Socino Senenſi, ex celebri Socinianorum familia in Hetruria, (quam plures clari Nominis, Petrucciorum, Piccolhomineorum, quin etiam Papæ Pii Secundi & Tertii conſanguinitate tangunt,) qui Michaelis Serveti Hiſpani blaſphemias (propter quas hic Genevæ anno 1553. 17. Octobr. flammis abſumptus eſt.) ſectatus, venenum peſſimorum dogmatum explicatione heterodoxâ, ſupra primum Iohannis caput, in Transſylvania & Sarmatia primùm diſſeminavit, nec ad meliorem mentem, etſi à Calvino Epiſtolâ anno 1552. ad illum ſcripta graviter increpatus, rediit; ſed in hæreſibus præfractè perſeverans, anno 1562. Tiguri, Ætatis anno XXXVII. Ex hac vita migravit; Patruum Fauſtum, Alexandri filium, verè infauſtum, (l) ſuæ Bibliothecæ ac pravæ mentis non minus hæredem, quam propagatorem relinquens. Hunc Fauſtum ſemi-Turcam nominant, ejuſque aſſeclas novos Arianos vel Sociniſtas, nomine Chriſtiano indignos cenſent; Theologi Reformati Academiæ Lugdunenſis apud Batavos, D. Junius Trelcatius ſenior, & Gomarus, in judicio ad poſtulatum præpot. Ordin. General. 1598. De eodem Socino lato. Dum enim Deitatem & ſatisfactionem Chriſti negant, ejuſque naturam & officium impugnant, ex Chriſto tantum Prophetam & internunciumDei faciunt, Turcis propiùs quam Chriſtianis accedunt, ideòq; nobiliſſimum Chriſtianorum nomen ipſis minimè com-

(l) Vid. Ioh. Gerhard. præfat. partis 1, Harmon. Evang. continuatæ.

Digitized by Google

competit. De ipſa autem Socinianorum hæreſi meritò illud Oſiandri de Neuſero Apoſtata, vel potius Neuſeri de ſe „ipſo uſurpare hic liceat: Qui vult vitare Muhammediſ„mum, Gentiliſmum, imò Atheiſmum, ſive directum ſive „indirectum, vitet ac caveat ſibi à Socinianiſmo; cum impu„denter atque audacter ita quidvis negant (Sociniſtæ,) ut „ſuſque deque habeant, an ſua negatione aut exceptione A„theiſtis, Judæis, Muhammediſtis, Gentilibus, omnibuſque „Scripturarum & Chriſtianiſmi adverſariis, latam portam a„periant, imò & propriis placitis contradicant, modò a„verſario ſuo in præſenti diſceptatione obicem ponant; Ut Voëtius in Antidot. general. ad uſus Socin. obſervat. Nec à regia veritatis ſemita deflectit D. Maccovij effatum: Dog„mata Socinianorum planiſſimè eadem ſunt cum dogma„tibus Turcarum, (m) Et ut ut abſurdè erret Alcoranus, multò „tamen abſurdius errat hæc fex: Et certè, ſi agatur cum illis „de differentia inter Muhammedanos & illos, nihil aliud præ„ferre poſſunt, quam quod diximus, ſcilicet Turcas „multas habere fabulas, ſed eas & ipſi habent. Item: Nihil „docent Sociniani, quin hoc itidem doceant Muhammedani, „& aliquando tolerabilius: (n) Utriuſque παραλληλισμὸν θεϊκῶς inſtitutum proponit D. Hottingerus in Hiſtoria Orientali. (o) „Si doctrina ipſorum cum aliorum Chriſtianorum ſic latè „dictorum, confertur, Socinismus Papiſmi & Calviniſmi quin„ta eſſentia videtur. Papiſmi quidem, quantum ad articu„lum de juſtificatione, de lege, de peccato Originali &c. Cal„viniſmi autem quantum ad doctrinam de communicatio„ne idiomatum, de præſentia corporis Chriſti in Cœna, de

Actia,

(m) Theologia Polem. cap. 17, de fide, pag. 147. (n) Ibidem, pag. 148. (o) Lib II cap. 3. pag. 363. ſeqq.

„Adiaphoris &c: (p) adeo eorum Theologia magis deſtructi-
„va eſt, quam adſtructiva, quia difficilius eſt adſtruere quam
„deſtruere, juxta monitum Atiſtotelis, l. VII. Top. c. 3. Succeſſu temporis hæc gangræna Germaniam, Belgium & Angliam invaſit, multorumque medicas manus, quæ malo ex-
„ſtirpando inſudabant, delaſſavit. In noſtris regionibus, in-
„quit D. Hoornbek, (q) per contentiones Remonſtranti-
„cas tantopere innotuit & divulgatus eſt Socinianiſmus, poſt-
„quam anno Chriſti 1598. magno animo & Zelo publico or-
„dinum decreto, exulare hinc cum Turcica ſua doctrina coacti fuerunt auctores ejus Oſtorodus & Vaidovius. Reperit autem in Anglia acerrimos oppugnatores. Enim vero anno hujus ſeculi decimo quarto, menſe Aprili, Catechiſmus Rakovienſis, ibidem decreto Parlamenti, igni adjudicatus fuit. Conradus etiam Vorſtius, tum temporis Profeſſor Theologiæ in ſchola illuſtri comitum Benthemiorum, Steinfordenſi, homo jam á multis annis non ſuſpectus modo Sociniſmi, ſed manifeſtus, Theologus, καινοφωνος, juxta Caſauborum, Epiſtola ad Thuanum, 282. illic á Matthæo Slado convictus, & Regis Iacobi declaratione, qua per legatum ſuum minabatur, ſe fœderi cum ordinibus renunciaturum, niſi hæreticum hominem dimitterent, cum nempe Leidæ Profeſſionem Theologicam ſuſcipere vellet, rejectus eſt, & Goudam abiit. Idem Rex librum Vorſtii de Deo, in quo aſſerebat: Deum eſſe corpus, quantum, magnum, finitum, compoſitum ex eſſentia & accidente, mutabilem voluntate, paſſivæ potentiæ obnoxium; & alia dogmatum portenta, jam ante multa ſecula in ſynodis œcumenicis quatuor condemnata, damnanavit, & exemplaria tum Londini, tum in utraque Academia comburi juſſit (r) Teſte itidem Caſauboni Epiſtola ad Perronum

(p) D. Hieron Kromayer, in ſcrutin. Religion. p. 163.

(q) Summa Controverſ. lib. VII. pag. 568. (r) Vid, Georg. Hornii Hiſtor, Eccleſiaſt. p. m. 218. Edit. Ledenſis.

num Cardinalem, pro Rege ſuo reſponſoria. *C*heynelius edidit doctam vindicationem SS. Trinitatis contra Socinianos, item hiſtoriam *S*ocinianorum. Colvillus de plenitudine Chriſti quoad juſtificationem & ſanctificationem. Matthæus *P*oolus Tractatum de Deitate Spiritus Sancti. Matthæus Wren, Epiſcopus Elienſis, pugnat contra Cathecheſin Rakovianam. Robertus Fergüſon tractat juſtificationem tantum per ſatisfactionem Chriſti. Johannes Ovvenus generali tractatu contra Socinianos, & Walkerus in clave ſcientiæ contra eosdem decernit. Johannes Forbes. inſtruct. Hiſtorico Theolog. l.1.c.7. in Elencho contra *A*nonymi cujusdam Socinianorum Patroni, Diſſertationem exhibet de Pace & *C*oncordia Eccleſiæ, editam per Irenæum, *P*hilalethen, ſic falſo dictum, cum ſit *A*caſtaſius Miſalethes, ubi hæc quæſita ventilantur: An Sociniani ſint hæretici & *αὐτοκατάκριτοι*? An Scripturarum & Symboli Apoſtolici expreſſis verbis ſubſcribant? Qua de cauſa ab Eccleſiis Orthodoxis proſcribantur? Eorum de ſanctiſſima Trinitate & redemptione, errores horrendi; an in Eccleſia hodie tolerandi ſint, & quam peſtiferi? *C*onfer Thomam Bradvvardinum, Archiep. Cantuar. circa annum *1270*. Auctore Balæo, de cauſa Dei contra Pelagium & de virtute cauſarum, lib. III. ed. Henric. Savilio, ex ſex manuſcriptis codicibus collatis, emendatum, *L*ond. in folio 1618. *Ex* officina *N*ortoniana. Locum etiam ſuo merito hic occupat William *Lucy*, Ep. S.Davidis, contra Socinismum in libro Anglico, cujus titulus eſt: Obſervations, cenſures and confutations, of notorius errours in M. Hobbes his *L*eviathan aud other his Bookes. To Which are annexed, occaſional animadverſions on ſome vvritings of the Socinians, and ſuch hæreticks of the ſame opinions With him. Lond. anno 1673. quarto, cujus Scriptoris genium quo lector meliùs cognoſcat, judicium VVilkinſoni attuliſſe operæ pretium fuerit. Ita vero ille in concione de ſcientia Chriſti,

„p. m. 187. differit. Prodiit nondum duobus ab hinc an-
„norum luſtris interjectis ingentis molis *L*iber, non ita vere-
„cundiæ; religioni æque ac modeſtiæ peregrinus, cui titulus
„eſt Leviathan: Utinam non eſſet aliqua ex parte ejuſdem
„cognationis cum *L*eviathane ſerpente tortuoſo, prout videre
„eſt apud Jeſaiam, cap. XXVII. vers. I. Ex multis pauca de-
„libabo, quoniam de hoc Themate ex profeſſo diſſerere mihi
„non eſt in propoſito. ——— *A*utor iſte aut nullius reli-
„gionis aut omnium, audacter aſſerit: (s) Nos non teneri,
„Chriſti leges civilibus repugnantes recipere. Quod ſi juſſi
Chriſtum negaſſent, non ipſi negaſſent, ſed jubentes. O
„tempora! O mores! Quousque ſe Athei iſta effrænata ja-
„ctabit audacia? quousque tandem Chriſti abutetur patien-
„tiâ? Quorſum integumento ſpecietenus obſequij quinto
„præcepto exhibendi, unico ictu reliqua novem amputare
„ſatağet? Autorem noſtratem agnoſcimus, noſtrum nequa-
quam, nec familiarem. Semetipſum, tametſi immenſum ef-
„fert, inaudita intumeſcens philautia, quaſi ex tripode di-
„ctum, quidquid aſſeruit jactitando, ſatis tamen conſtat, ip-
„ſum ſatis vapulatum iri à Doctiſſimo Profeſſorum (D. VVal-
„lis, & D. VVard, *(t) P*roff. Oxon.) pari, in quos convitiorum
„& ſarcaſmorum copiam intorquet effuſiſſimam. Contra
„eundem militat D. Robert Scharroek, lib. de officiis ſecun-
„dum jus naturæ, in cujus præfatione de Hobbeſio ſic pronun-
„ciat: De cœtero conſcientiam ſuſtulit, facileque edidit de
„moribus Hypotheſin; ſed horrenda quæcunque morum in-
„troduxiſſe atque admiſiſſe auſus eſt portenta. Henricus
Hickman in Diſſertat. *L*atinâ de Hæreſium Origine: *Quid
referam*, inquit, *Hobbium, cœlo inviſum caput, nec hæretici no-
mine*

(s) Vid. Hobbeſii Leviath pag. 286 & 261 (t) Sethus Wardus Ep: Salisburienſis, octavo Oxon. 1656 in exercitatione Epiſtolica ſuper Hobbeſii philoſophiam.

mine dignandum? *A*ddatur Johannis Templeri S. Theolog. D. ideaTheologiæ*L*eviathanis, in qua proponuntur 1. *L*eviathanis dogmata, 2. Dogmatum defenſio ab Autore. 3. Defenſionis examen. *L*ond. impenſis Guilielmi Morden. Bibliop. Cantuar. anno 1673. octavo.

II. Anabaptiſmus ſub initium ſuperioris ſeculi in Saxoniâ exortus, auctorem habet Nicolaum Stork, ſive *P*elargum, *P*aſtorem Cygneum. De quo David Chytræus in præfatione ſuper *A*pocalypſin Johannis, ita diſſerit: in primis initiis *E*ccleſiæ noſtro tempore nocuit excitata *C*atabaptiſtarum ſecta, cujus Autor primus & propagator in Germania fuit Nicolaus Pelargus, circa annum Chriſti, 1523. Hic, ut „ novo dogmati ſuo apud rude & imperitum vulgus autori-„ tatem aliquam conciliaret, *A*ngelorum colloquia jactitabat, „ qui viſibili ſpecie ipſi apparuiſſent, & nomine *D*ei revelas-„ ſent, *P*elargum Eccleſiæ *C*hriſtianæ inſtauratorem fore. *C*on-„ temnebat Magiſtratum Politicum, contumelioſè abjiciebat „ omnes traditiones humanas, miniſterium verbi publicum, „ efficaciam ſacramentorum prorſus extenuabat. Juſtitiam, „ hominis coram Deo eſſe raptus & enthuſiaſmos, & novam „ ac cœleſtem lucem in corde ab ipſo immediate accenſam ; „ docebat, non remiſſionem peccatorum propter Chriſtum, „ per fidem in verbo & ſacramentis oblatam. ——— Hæ, „ magnificæ jactationes de rebus tantis & ignotis, magnam „ apud multos admirationem, & ſingularis cujusdam & exi-„ mii Prophetæ opinionem de Pelargo concitabant. *A*c du-„ o inprimis mediocri doctrina & facundia præſtantes Vi-„ ri, Thomas Muntzerus & *A*ndreas Carolſtadius, hunc *P*e-„ largum magnifecerunt, & doctrinam ab ipſo acceptam, „ propagarunt. Illud innuit D. Erhardus. Snepffius, in Con-„ feſſione ſua de ſancta *ἐυχαριςία*, plagula D. *A*ccedebant aliæ „ etiam offenſionum & ſimultatum cauſæ. Nam *P*ſeudoPro-

 phetæ

phetæ quidam, Nicolaus Storckus cum ſectatoribus, qui En-„
thuſiaſmos vel fingentes, vel, quod libentius credo, à Sathana „
„nimirum *καϑηχέμενοι* verè patientes, Wittenbergam irrepſe-
„rant, qui cum monſtroſa quædam alia dogmata propo-
„nerent, tum gladio exſcindendos eſſe, Cananæorum
„inſtar, Pontificiæ ſectæ addictos, iis ſeſe Monetarius,
„Carolſtad & alii adjungebant: Ex quibus Monetarius non
„multò poſt, anno videlicet Domini 1525. In ſeditione ru-
„ſtica ſeditioſorum agricolarum, qui Frankenhuſij in Thurin-
„gia confluxerant, Anteſignanus factus, triſtiſſimum vitæ
„exitum ſortitus eſt. Carolſtadius autem cum Rotenburgi
„quæ civitas eſt imperii, ad Tuberum flumen ſita, hyemem
„totam latuiſſet, ſub tempus vernum, magna jam Germaniæ
„parte ſeditionibus & civilibus armis flagrante, cum à ſedi-
„tioſis conſiliis non abhorreret, in lucem prodiit. Tandem
„autem reſtincto nonnihil incendio, & paſſim jam cæſis ac
„oppreſſis ſeditioſis, elapſus eſt Carolſtad, per ſportam de
„muro Rotenburgenſi demiſſus, Miniſtri autem Eccleſiæ
„Rotenburgenſis ſecuri percuſſi. & ingens civium numerus
„erutis luminibus ad calamitoſiſſimam mendacitatem reda-
„ctus eſt. Hactenus ille.

Generatim Enthuſiaſtæ, Anabaptiſtæ, Mennonitæ, olim hodieque appellati, à majori aut vulgatiori eorum parte. Primum nomen Enthuſiaſtarum illis adhæſit, quia Enthuſiaſtarũ & cœleſtes revelationes ſomniabant. Inde à præcipuo doctrinæ capite Anabaptiſmo Anabaptiſtæ dicti; Omnes enim ſuis erroribus deditos, rebaptizabant, quo à vulgo & reliqua mundi parte ipſis ſcilicet abominanda, ſepararent, ac ſanctificarent. In Belgio eorum Confeſſio anno 1622. Hornæ edita eſt, una cum illorum Martyrologio. (u)

Cæ-

(u) Hoornbeek l. v. ſumm. Controverſ. p. 332. Editionis Colbergenſis, Anno 1676.

Cæterum, quoniam Anabaptiſtica ſecta variorum fanaticorum hominum, qui tamen omnes Aanabaptiſmum urgent, genus complectitur, diverſa illorum nomina, quæ vel à Doctoribus, quorum inſtituta ſequuntur, vel à vitæ genere, quod profitentur, vel à locis, ubi commorantur, acceperunt, recitabo, eorumque dogmata breviter inſeram. Ad primam claſſem referuntur (vv) Müntzeriani, qui Thomam „Müntzerum vel Monetarium ſecuti, doctrinam ipſius ap„probarunt, & ſeditionis ipſius operibus ſeſe miſcuerunt. „Huttitæ, nomen à Iohanne Hutto conſecuti, viſiones & En„thuſiaſmos jactabant, Iſraelem Dei corporalem ſe vocabant, „Cananæos verò gladio exſcindendos eſſe, inſtare diem judi„cij, tubam Angeli audire dicebant. Unde factum, ut multi „vana ſpe, ac magno ſuo malo bona, quæ poſſederant, tan„quam ſarcinam abjecerint.

„Auguſtiniani, qui nomen ab Auguſtino quodam Bo„hemo adepti, cœlum ante diem extremum (ut Pontificii „ante aſcenſionem Domini) clauſum, & animas fidelium ante „diem extremum, à viſione Dei excluſas volebant. Hoff„manniani, à Melchiore Hoffmanno, qui plures diſcipulos „Argentorati poſt ſe traxit, nomen habent. Hic poſtquam „confutatus in colloquio cum Eccleſiæ Miniſtris Argenti„nenſibus, Embdam ſeculi ſuperioris anno 28. veniſſet, in „Germaniam inferiorem Anabaptiſticos errores primus in„vexiſſe creditur. A diſcipulis ſuis Elias ante noviſſimum „diem mittendus ſuit habitus. Cum verò Argentoratum „redux factus antiquum obtineret, & plures in naſſam ſuam „pelliceret, carceris colonus ibidem diem ſuum obiit. Ga„brielitæ & Hütteriani Anabaptiſtæ Moravi, à duobus Ante„ſignanis, Gabriele Scherdingo & Jacobo Hüttero nuncupati „fuerunt. Inter duas haſce ſectas Schiſma natum conatus

(w) Kromayer Scrutin. Religion. p. 110. ſeqq.

Digitized by Google

„Anabaptiſtarum non parum ibidem ſufflaminavit. Men-„niſtæ vel Mennoniſtæ nomen tulerunt à Mennone *S*imonis, „*A*nabaptiſta celebri, qui natus in quodam Friſiæ pago, „prope Harlingam, è tenebris quidem Papatus eluctatus fuit, „ſed *A*nabaptiſticis erroribus faſcinatus circa ortum humanæ „Chriſti naturæ, pœdobaptiſmum, Magiſtratus officium, & „alia id genus dogmata, non tantum hæreſes varias arripuit, „ſed etiam voce, colloquiis, ſcriptis eaſdem diſſeminavit. „Hic Menno *S*imonis etiam ex Monaſterienſibus prodiit. *E*x „Ubbonis enim *P*hilippi, & hic ex Bartholomæi ſive Bartholdi, „biblio pegi, ſcholis fuit egreſſus, cujus Apoſtolatus ad *I*oh. „Matthcelebrem prophetam Monaſterienſem, piſtorem prius „Harlemenſem, (qui tempore obſidionis Monaſterienſis ex-„tra urbem egreſſus, & in pugna cum hoſtibus occubuit, du-„bio procul forcipibus candentibus ad exemplum ſociorum „diſcerpendus, ſi vivus in hoſtium poteſtatem perveniſſet.) „refertur. *A* Mennone Simonis, qui diem ſuum inter *L*u-„becam & Hamburgum, anuo 1559, vel ut alii volunt, anno „1561. *S*exagenario major obiit, Anabaptiſtæ plerique in Bel-„gio Menniſtæ vel Mennoniſtæ adpellantur.

„ *A* vitæ genere nomen acceperunt *A*poſtolici, ſic dicti, quod „Apoſtolorũ imitatores ſe profitentes, uxores, liberos, profeſſi-„ores, artes manuarias desererẽt, abſque calceis, pera, pecunia, „diſcurrerent, è tectis domorum conciones haberent, pedes „ſibimet invicem lavarent, (unde *P*odoniptæ, id eſt, lotores „pedum dicti) & omnia communia inter ſe haberent. Hi „nudam ſcripturæ literam ſeſe tenere jactabant.

„Separati à mundo & ſpirituales *A*nabaptiſtæ ſunt, qui ſchema „mundi deteſtantes, veſtitu ſimplici ac vili, cujus materiam & „formam præſcribunt, utuntur, in cibis, ſomno, inceſſu, ſeſſio-„nibus ſingularitatem quandam affectant, à conviviis, nup-„tiis, muſica & aliis ſeculi oblectamentis abſtinent, ridentes

hac

„hac voce arguunt: Væ vobis, qui nunc ridetis, mox enim „lugebitis. Triſtes iſ cedunt, armorum geſtationes impro„bant, à peccato ſe immunes dicunt; quam ob cauſam nec „ipſi pro peccatorum remiſſione orant, nec aliorum preces „poſtulant, infantes ſine peccato naſci ſtatuunt.

„ Fratres tacentes, vel ſilentiarii, qui non tantum mul„tiloquium vitant, ſed & à Concionibus & diſputationibus „ſuper religionis capitibus abſtinent, propterea quod oſtium „ſit clauſum, & ſint mala tempora, juxta Paulum. Interrogati „quoque de Religione, ne verbulum quidem reſpondent. „Fratres orantes, vel Euchetæ, qui ſemper orationi vacandum „dicunt, utpote cui maximam vim tribuunt, nec media vi„vendi, cum Deo ſint relicti, quærunt.

„Libertini vel Adiaphoriſtæ, quia per Chriſtum à lege „ſint redempti, ſe nulli ſervituti amplius ſubjacere, nec de„cimas, aut annuos cenſus ſolvere debere, mulieres com„munes eſſe oportere, imò ne ſalvari quidem poſſe, niſi li„berum ſui corporis uſum permittant, aſſerunt. Meretri„ces enim tales in regno cœlorum, alias mulieres dignitate „anteceſſuras. Mulieres peccare, ſi maritis Ethnicis, hoc „eſt, ſuo ritu non baptizatis, jungantur, non autem peccare, ſi „cum Anabaptiſtis miſceantur, propterea, quod inter ipſos „ſpirituale ſit conjugium. Eſt & aliud Libertinorum ge„nus inter Anabaptiſtas, qui Pædobaptiſmum, Magiſtratum, „jusjurandum, res medias ac liberas eſſe ſtatuunt. Exter„nam verbi prædicationem & ſacros congreſſus non eſſe ma„gni faciendos, cum omnes ſint à Deo docti: Sacramenta „non neceſſaria & parvæ utilitatis eſſe, quod fideles habeant „ſpiritum, nec rebus externis amplius indigeant. Liberum „eſſe confiteri fidem vel ſecus, pro temporum ratione; Re„ligionis cauſa neminem ſe morti exponere debere, ſed tran-

quil-

Digitized by Google

„quillitatis gratia, cuivis Religioni ſe poſſe accommodare „ſentiunt.

„Enthuſiaſtæ & Ecſtatici, revelationes divinas & colloquia ſecreta cum Deo, præſertim de altero mundo, jactant, „& verbo ſcripto anteponunt, ſuiſque ex ſomniis dijudicandum eſſe volunt. Diem Domini certo tempore præfiniunt, „& in plateis diſcurrentes vociferantur, Dies Domini, Dies Domini.

„Adamitæ ſunt, qui veſtibus exutis ipſorum congre„gationi, priuſquam recipiantur, ab ipſis ſiſtuntur. Adami„tarum nomen acceperunt, quod inſtar Adami, cum eſſet „in ſtatu integritatis, nudi, nec tamen concupiſcentias car„nis ſentientes, incedant. Qui recipi volunt in hoc conſor„tium, per integrum horæ ſpatium in media mulierum & vir„ginum turba nudi obambulare, & circumſtantes aſpicere „debent: Si præter'apſa eſt hora, & bonâ conſcientiâ ſe nul„lam pruriginem carnis ſenſiſſe, affirmare poſſunt, in con„ſortium Adamitarum cooptantur.

„ABCDarii ſunt, qui literatos, imo qui tantum legere „ac ſcribere norunt, damnant, ſic Carolſtadius non tantum „ab initialibus nominis ſui, Andreas Bodenſtein, Carolſta„dius Doctor, literis, ſed & a mutato vitæ genere, quod eju„rato Doctoris nomine, ruſticum & ligni vectorem egerit, „& inter illiteratos nomen profiteri maluerit, ABCDarius „fuit dictus.

„Aquarii, Borboritæ, Hamaxarii (Die Waterländer/ „oder Dreckwagen) ſciſſione á Mennoniſtis veteribus facta, „propter Anathematiſmorum ſeveritatem, quoſvis á ſectis aliis „excommunicatis recipiunt, & omnis generis ſordes ſecum „vehunt. Sectæ hujus Autores Henricus Naeldeman & „Georgius Heyns, fuiſſe dicuntur.

„Fratres charitatis ſunt, qui venum exponentes merces cer-

tum

tum pretium nonpoſtulant, ſed emptoris arbitrio permittunt, quantum dare velit, dicentes: Date tantum, quantum conſcientia veſtra dictat; vel, ſi vultis gratis accipite.

Ratione Locorum etiam, ubi nidos & latibula quæſi-,, verunt, diverſa nomina ſortiti ſunt *Anabaptiſtæ*, ita, ut jam,, olim diviſi fuerint, in Germanos, Helvetios, Moravos, Bel-,, gas: Germani rurſus in Svevos, Francos, Saxones, Monaſteri-,, enſes; Belgæ in Friſios, Flandros, Batavos, Watterlandos; Friſij ſubdiviſi fuerint in Veteres & recentiores. Belgæ etiam ab urbibus, ubi ſedes fixerunt, nomen gerunt, ut *Antvverpiani*, Embdani, Franequerani, *Leovvardienſes*, Zieritzienſes, &c.

Dogmata Anabaptiſtarum ſunt, qualia ipſi hominum genus, varia, aliaque hæ inter eos ſectæ, diverſa iſtæ tenent. Apud Belgas vulgo noti ſunt ex quinque articulis; oppugnati Pædobaptismi, erroris primarii, & apud illos communiſſimi; defenſi Anabaptismi; Negatæ Chriſti ex matris ſubſtantia incarnationis; interdicti ipſis omnis generis juramenti, & officii Magiſtratus. Sed & alia aſſumunt, illis ne quidquam leviora: *Liberi Arbitrij* vires in Spiritualibus plus æquo communiter extollunt; negant peccatum originis alii, & juſtificationem gratuitam abſque noſtris operibus; Trinitatem perſonarum, in una Dei eſſentia, aliaque in quibus aut *Pelagianorum* aut Socinianorum prava dogmata adoptant & ſequuntur. Qui anno 1575. in Anglia captivi ſub Eliſabetha tenebantur, in ſupplici ad Reginam libello, nil hæretici, quod ad dogmata de baptismo, juramento & Magiſtratu admiſcere ſe, ſolùm judicium vero de modo vel principio incarnationis Chriſti, an ex carne matris, ſuſpendere, cœterum & convenire cum Belgicæ Eccleſiæ miniſtris ajebant. in eo etiam quod bona cum conſcientia, in re certa & probe nota Deum quidem teſtem invocarent. Et in reſponſione ad Johannē Foxum, Scotum, ita palam loquuntur: ſive vivamus, ſive

moriamur, ſalutem ponimus non in operibus noſtris vel ſanctitate, ſed ſolum in Chriſti morte & reſurrectione. (x) Anabaptiſtæ in *Anglia* Tyrones adhuc ſunt, nec dum ad eos errores delapſi, quos apud tranſmarinos invenias. Tota ferè controverſia, quam cum Orthodoxis habent in *Baptiſmate* conſiſtit & *vocatione* miniſtrorum. Nam formam Baptiſmi in *immerſione* conſtituunt, & eos tantum membra veræ Eccleſiæ eſſe dicunt, qui poſt confeſſionem in flumine quodam *toti* ſubmerguntur, & quaſi aquis ſepeliuntur. Ediderunt autem confeſſionem fidei ſuæ, quæ nomine ſeptem Eccleſiarum, Anabaptiſtarum Londinenſium, anno 1644. publicata primum, & anno 46. recuſa fuit. Conſtat in univerſum 52. Articulis, quorum plerique ſunt referti ambiguitatibus, & ſophiſticis reſervationibus. Hæreſes ſuas incruſtant ſubdola Phraſiologia. Bonus ille ſenex, *Euſebius Pagit*, quoſdam articulos obiter annotavit. Ut articulo 38. dicunt. *Stipendia Miniſtrorum debere eſſe libera*, ſenſus eſt: Stipendia Miniſtrorum debere eſſe non *ſtata*, ſed voluntariam contributionem. *Articulo* 39. dicunt: *Baptizandos eos tantum, qui fidem profiteantur, & diſcipuli ſint.* Senſus eſt: *Infantes non eſſe baptizandos.* *Art.* 40. *immerſionem* faciunt abſolutè neceſſariam. Art. 41. Sacramenta diſpenſari volunt à concionatore diſcipulo. Art. 42. Quibus Deus dona dedit illi concionari poſſunt ac debent. Itaque ſi urgeas eos: *An infantes ſint baptizandi?* ſtatim velut anguillæ elabuntur, ac dicunt: Se in confeſſione ſua Pædobaptiſmum non rejeciſſe. Et ſic in cæteris ita mentem ſuam explicarunt, ut tamen controverſias callidè prætereant. (y)

Horum vanitates inprimis de Baptiſmo infantum re-

rejecto

(x) Hoornbeek ſumm. Controv. L. V. p m. 358. ſeqq.
(y) Georg. Horn, Hiſt. Eccleſiaſt. p. 268.

jecto, detexerunt, omnibus piis explodendas, Henricus Ainſvvorth, Baily, Richard Baxter, Blake, Cobbetus, Robertus Cookus, Thomas Cottisford, Theologus anno 1540. mortuus, Iohan. Cottonus, Daniel Featlæus, Iohan. Goodvvinus, Hallus, Hammondus in ſex quæſtionibus, Huſſeus, Marshallus, Readingus, Sympſonius, Stephens, Ep. Taylor aliique diverſis tractatibus.

CAPUT XIII.
DE
ENTHUSIASTIS, LIBERTINIS, ANTINOMIS ET ARMINIANIS.

ENthuſiaſtarum & Libertinorum, ſive Antinomorum deliria ad Anglos deduxit Henricus Nicolai (Monaſterio-Weſtphalus.) homo indoctus, vafer, ad Hypocriſin factus, revelationes Angelicas, à Gabriele Angelo infuſas ſibi ſomnians, & ſymbolo utens: *Charitas extorſit*; Qui poſt medium ſuperioris ſeculi ex Belgio in Angliam trajecit & permultos ex vulgo operarios, mulierculas atque incautam plebem infectam ſuam (quam ſpecioſum illud nomen *familia charitatis* cujus ſe primum illuminatum ſeniorem vocavit, oppido commendabat,) pertraxit. Epiſtolæ ejus in Anglia ad duas filias, Warvvicenſes perſcriptæ ab Henrico Ainſvvorth confutatæ ſunt. Libro autem ejus, *Evangelium Regni* inſcripto, Iohannes Knevvſtub Anglus ſe oppoſuit, Exordium ejus libri Thraſonicum cap. 1. ſic decurrit, H. N. Gratia & miſe-„ ricordia Dei, & per ſpiritum ſanctum Jeſu Chriſti, excitatus,„ à ſummo Deo, à morte ſecundum Dei providentiam & pro-„ miſſiones: Unctus Spiritu S. in tempore antiquo ſacræ cog-„ nitionis Jeſu Chriſti: Deificatus cum Deo in ſpiritu amo-„ ris ejus: Factus cum Chriſto hæres in cœleſtibus divitiarum,„

Digitized by Google

„Dei: Illuminatus ſpiritu veritatis cœleſti, verâ perfectæ „eſſentiæ luce, electus in miniſtrum gratioſi verbi, (quod „jam ultimis temporibus à Deo excitatum, juxta promiſſio-„nes ejus) in ſanctiſſimo Chriſti miniſterio ſub obedientia „Charitatis ejus: ad manifeſtandum his ultimis temporibus „ex eadem gratia & miſericordia Dei, & per eundem ſa-ctum Spiritum amoris Jeſu Chriſti, bonum nuncium, &c. Ex quibus emblematis de reliquis judicium formare cuivis pronū eſt(z) Nuper eorundē errores, quia cū Antinomis in Anglia repullularūt, agente hoc maximopere, miniſtro Randallo, aliquo, detexit denuò Johannes Etherington; & una perſtrinxit in Scripto Anglico adverſus Antinomos præcipue adornato, celebris vir Samuel Rhetorfortis, S. Theolog. in Academia Scotiæ Sanctandreana Doctor & Profeſſor. Anno 1575. hujus furfuris homines confeſſionem edidere, atque anno 1604. Una cum ea libellum ſupplicem obtulere Jacobo Regi, in quo uti ſe ſingulariter ſeparantà Broovvniſtis, alijsque, ita Broovvniſtæ quoque in ſua ad Regem Jacobum Apologia, anno 1596. adverſus Doctores Oxonienſes, ſe diligenter purgant ab omni cum familiſtis communione, quæ impacta iis erat per Oxonienſes. Anno 1580. Regina Eliſabetha adverſus illud hominum genus edictum promulgavit (a) Antinomorum primus in Anglia fundator fuit quidam Iohannes Eatonus, qui librum publicavit de gratuita juſtificatione, ſive libera, per ſolum Chriſtum gratia: In quo præcipue inſiſtit huic errori, Deum nec velle nec poſſe videre ullum peccatum in juſtificatis, (b) Hi homines ægre, vocari volunt Antinomi præſertim Libertini, ſed potius *aſſertores liberæ gratiæ* dici geſtiunt. Unde illorum aſſidui clamores, librorumque titu-

tu-

(z) Hoornbeek Summ. Controv. L. VI. p. 394.

(a) ibidem. (b) l X. p. 812. Honorius Reggius, id eſt, Georg. Horn, De ſtatu Eccleſ. Britan. p. 60. & Hiſtor. Eccleſiaſt. p. 267.

tuli, libera gratia. (c) Eos ex Anglis defenderunt Tobias Criſpus. D. Theolog. in Sermonibus & tribus libris, quorum titulus eſt: Chriſt alo e exalted. Samuel Richardſon, Criſpi ὑπερασπιστὴς lib. Divine Conſolation Eatonus in Alveari & ſi de mortua, Johannes Saltmarshi de libera gratia, Robert. Tovvn in aſſertione gratiæ. Contradictoriam ſententiam propugnant Hiſtoria Antinomorum, Thomas Bedford. in Vindiciis gratiæ ſacramentalis cum præfixa epiſtola Davenantii, Lond. octavo anno 1650. Thomas Gatakerus Saltmarshi Antagoniſta, Gereus contra Criſpum, Wilhelm. Hinde de officio & uſu legis moralis, Johannes Sedgevvicius, Antonius Burges, Joh. Fiſco, Taylor de uſu legis, &c.

II. Antimoniis commodè ſociantur Arminiani, ſive ut ipſi ſe appellant, Remonſtrantes, aut Remonſtrantico-Reformati, qui paſſis velis omnes religiones admittunt & ad Libertiniſmum terminantur. Nominatim vero Sociniſtis ſe miſcent, uti probant peculiaribus commentariis Vedelius in Arcanis Arminianiſmi. Bodecherus in Sociniano-remonſtrantiſmo. Feſtus Hommius in ſpecimine controverſiarum Belgicarum, è Venatoris declaratione, pag. 112. Nomen traxerunt à Jacobo Arminio, (ſive Jacobo Herman) quod vocabulum in Arminium mutarat) Veteraquinate Batavo, ex oppidulo Oudewater/ in meditullio Bataviæ oriundo, Eccleſiæ Amſtelodamenſis paſtore. Vir erat ingenii quidem excitatioris, verum, cui nihil arrideret, niſi quod aliqua novitatis ſpecie ſe commendaret, qui veterem *Maſſilienſium & Syracuſanorum* cauſam non nihil interpolatam cum ſequacibus reaſſumpſit. D. Paræo teſtante. Adeo ut pleraque in reformatis Eccleſiis recepta dogmata, vel hoc ipſo nomine, quod *eſſent recepta, faſtidere videretur.* Unde clam palamque

(d) Hoornbeek, l. d. p. 813.

que ſugillabat præſtantiſſimos Eccleſiæ reformatæ Doctores, inprimis Johannem Calvinum, Bezam, Zanchium, Martyrem, aliosque, ac dogmata Pelagianiſmo affinia inter ſuos clam propagabat. Præcipuus ſectatorum ipſius erat Johannes Uutenbogardus magni nominis Concionator, ſed literarum humaniorum fere rudis, cujus in primis authoritate ac inſtantia commoti penes quos poteſtas, Arminium in defuncti Franciſci Junij locum ad Profeſſionem Theologicā in Academia Leidenſi, ubi primus currentis ſeculi anno tertio Theol. Doctor creatus eſt, anno autem 1609. Ætatis quadageſimo nono, deceſſit. Oppoſuerunt ſe huic vocationi acriter tum Eccleſiarum deputati, oſtendentes periculum contentionum & ſchiſmatis in Eccleſia: tum ipſum presbyterium Amſtelodamenſe in dimiſſionem Arminii conſentire nolebat, hanc potiſſimum ob cauſam, quod exiſtimarent prudentiores, ingenium tantopere luxurians ac novaturiens, evidentiori cum periculo in Academia, in qua juventus miniſterio Eccleſiarum conſecrata inſtituitur, majorque docendi libertas uſurpari ſolet, quam in Eccleſia aliqua particulari, in qua Presbyterij vigilantia atque auctoritate intra limites coerceri poſſet, eſſe verſaturum. Sed ſalutare hoc conſilium Uutenbogardus evertit, ac vocationem Arminii impetravit. *(d)* Hinc diſſidia in Eccleſiis Belgicis mota ſunt, ex quibus poſtea ſchiſma Remonſtrantium propullulavit, qui Arminio adhærebant Arminiani; qui verò receptam à Reformatis defendebant doctrinam, Gomariſtæ appellabantur, à Franciſco Gomaro itidem Theolog. in Academia Leidenſi Profeſſore & Arminij collega, qui novitatibus his ex juſtiſſima cauſa infenſiſſimus erat. Iiſdem arma ſpiritus & veritatis obverterunt plures Anglorum; Nempe Abbotus, Wilhelm. Ameſius, profundæ & accuratæ eruditionis Theologus, qui non ſolum ante Syn-

(d) Horn Hiſtor. Eccleſ. p. 215.

ſynodum nationalem, Cal. Novemb. anno 1618. præſentibus Theologis Fœderati Belgii, Britannicis, *P*alatinis, Brandenburgenſibus, Haſſiacis, Wetteravis, Helvetiis, Genevenſibus, Bremenſibus, Embdanis aliiſque coactam; duello Theologico cum Nicolao Grevvinckhovio, ſed etiam ſcripta editaque cerodide ad collationem Hagienſem, *A*mſtelodami 12. anno 1636. in quarto, *Leidæ* anno 1618. & poſt Synodum Antiſynodalibus cum univerſa remonſtrantium ſocietate, refutatis capitalibus eorum ſcriptis, fortiter, prudenter & feliciter pugnavit & aliorum in hoc certamine fortem & invictum ducem ſe præbuit. (e) Vide ejuſdem diſceptationem cum Nicolao Grevvinckhovio, de *A*rminij ſententia; quæ electionem omnem particularem fidei prævisæ docet inniti: in quarto Amſtelodami, 1613. *A*d reſponſ. Nicolai Grevvinckhovii reſcriptionem contractam, Leidæ in 12. 1617. & Hardervici, 12. 1645. *A*ntiſynodalia ſcripta in 12. *A*mſtel. anno 1633. Exercitationem Apologeticam pro divina gratia, octavo, Franekeræ 1636. *S*ed conſiſtit omnis ille labor, lucta & certamen intra circum quinque ariculorum remonſtrantiæ, qui in ſynodo Dordracena examinati & deciſi ſunt: ad alios Remonſtrantium errores ſe non extendit. Anno 1621. Confeſſionem ſuam qui merus cothurnus eſt, verbis ex ſchola Socinianorum depromptis, conſarcinatus, ediderunt & cum cenſura Theologorum *L*eidenſium (cujus auctor creditur Feſtus Hommius) notaretur; *A*pologiam Socinianis erroribus non parum infectam, anno 1630. emiſerunt; quam declaratio ejuſdem nihilo melior excepit. *E*ſt autem Arminianiſmus, vel Remonſtrantiſmus, qualis circa tempora *S*ynodi prædictæ, præcipuè poſt illa fuit. Nihil aliud quam in quibuſdam articulis fidei, Cripto-Socinianiſmus ſub *L*ibertiniſmo, (non vivendi, ſed) credendi, deliteſcens, & clanculum ſubintroductus, aliis ipſius *A*rminii dogmata quædam atten-

(e) Mar. Nethenus, in præfat. ad lect. ſuper examen Arminianiſmi.

attendentibus, eſt in præcipuis fidei articulis, ſubtilis Papiſmus: *Aliis* in controverſis fidei articulis Pyrrhoniſmus Theologicus. *Aliis* diſpoſitio ad Socinianiſmum. (f) Evolve Baily antidotum contra Arminianiſmum, Antonij Burgeſij & Iohan. Ovveni ſcripta contra *Arminianiſmum*, Davenantij animadv. in Hoardum, de amore Dei erga homines. Featlæi, Pelagium redivivum. Ep. Hotton. Kendall. contra Iohann. Goodvvin. *Anonymi Parallelismum* Novantiqui erroris *Pelegiarminiani*, *Latinè* & *Anglicè* in quarto, 1626. Londini. Sam. Rhetorfortis, *Examen* Arminianiſmi, octavo, Ultrajecti, anno 1668. Quo de Matthias Nethenus Theologus Ultrajectinus in Præfatione ad *Lectorem* ſic pronunciat: Ex omnibus libris, quos contra Remonſtrantes Theologi noſtri *Latinè* ſcripſerunt, nullum ego quidem novi, qui tam plenè, doctè, nervosè, methodicè & ſimul quantum licebat, breviter, adeoque tam accommodatè ad Tyronum & Doctiorum uſum, totam remonſtrantium doctrinam examinaverit, & Orthodoxam *Eccleſiarum* noſtrarum doctrinam contra eos aſſeruerit, quam eſt hic Doctoris Rethorfortis Liber. ——— Invenies enim hic autorem pro ſagacitate ingenij & judicij ſui, penetrare in intimos ſinus & receſſus harum controverſiarum, præcipuis controverſijs præmittere notabilem aliquem ſcripturæ locum, ſedem materiæ; tum accurate omnia circumſpicientem, diligenter inveſtigare ſtatum controverſiæ, eumque idoneis ac neceſſariis terminorum ac Phraſium explicationibus & rerum deſcriptionibus, ac diſtinctionibus adhibitis & dextrè applicatis, adductisque proprijs adverſariorum teſtimoniis ac verbis, clara in luce collocare: Sententiam Orthodoxam, contra Pelagianizantes aut Socinianizantes adverſarios, pro ratione compen-

(f) D. Kromayer, Scrutin. Relig. diſp 8vi. p. 191.

compendii brevibus & fere ſolidis aliquot argumentis, inprimis vero ex loco præmiſſo, adſtruere & confirmare, adverſariorum hypotheſes dextre ſubvertere; Spiritus S. verba ac teſtimonia, ab iis ad confirmationem errorum detorta, ab eorum corruptelis feliciter vindicare, & genuinum verumque ſenſum fideliter eruere ac oſtendere, omnesque boni Doctoris & Diſputatoris partes implere. Conferatur Wilhel. Tvviſſus, Synodi Weſtmonaſterienſis Prolocutor doctiſſimus, imo malleus & flagellum Arminianorum, nec non de Eccleſia Dei optime meritus Theologus, (vv) in materia prædeſtinationis, ubi Arminii contra Wilhelmum Perkinſium & Franciſcum Junium; item Johannis Arnoldi Corvini contra Danielem Tilenum, ſcripta, juſta diligentia examinat & refutat nempe in Vindiciis Poteſtatis ac Providentiæ contra Arminium, quarto, Amſtelodami, MDCXLIIX. De Scientia media, lib. III. contra Penottum & Svareſium, folio. Arnhemi, MDCXXXIX. Animadverſion. ad Arminij Collationem cum Franciſco Junio &c. de prædeſtinatione, Gratiâ & libero arbitrio &c. pro Dan. Tileni Conſiderat. folio Amſtelod. MDCL. quæ opera duobus juſtis voluminibus comprehenſa anno hujus ſeculi trigeſimo primo & quadrageſimo nono in lucem prodierunt. Idem contra Hoardum calamum acuit. Offucias Pelagianiſmi revelat Johannes Prideaux in novem lectionibus Theologicis, ſupra libro ſecundo ad Romanos c, 9. v. 10. 11. 12. citatis.

CAPUT XIV.

DE

SECTARIIS ANGLICIS IN SPECICIE, NEMPE

Puritanis, Separatiſtis, Brovvniſtis, Independentibus, Orthodoxis, Fanaticis, Quæſtioniſtis, Epiſcopalibus, & presbyterianis. &c.

Ece Angli-

(w) D. Henr. Wilkinſon. de lib. Arbitrio p. 123. Nethenus loco dicto.

ANgliam Spiritualem Africam, propter variarum in religione opinionum monſtra ibidem enata, qui dixerit, veritatem ſane haud quaquam offendet. Quantam à male feriatis affectata *Ἀναρχία*, quodlibet ſentiendi, quæ quisquam velit, & docendi quæ ſentiat, Liberras; Quantam factioſorum cerebroſæ contentiones Reipublicæ huic florentiſſimæ ſtragem dederint, quales tragœdias excitarint, toti dudum Europæ innotuit: Nec externorum hominum teſtimoniis illud comprobare attinet; ipſis indigenis inflictam Eccleſiæ plagam lugubriter deplorantibus. Ioſeph. Hall. Ep. Norvicenſis, in Irenico patheticè diſtractisſimum Eccleſiæ Anglicanæ ſtatum, ſectione 23. deplorat. *Hoc ævo animæ Chriſtiani populi ſeducuntur, non tantum à Papiſtis, Anabaptiſtis, Antinomis, Pelagianis, ſed & per infernalem Socinianorum hæreſin, Antitrinitarios, Neo Arianos, ut ultima Chriſtianitatis in Anglia deſtructio metuenda ſit.* Auctores Annotationum in Biblia Anglica, ad cap. x. Geneſeos, v. 25. *Quam refert nomen Pelegi infelicia tempora noſtra? Quot cauſas habemus liberos qui naſcuntur, Pelegos vocandi? quam diviſi ſumus non in Lingvas tantum, ut Babylone factum? ſed capita, corda, manus. Quantæ diviſiones non tantum Rubenis, ut Judicum V. v. 15. ſed omnium tribuum Iſraelis noſtri; Et O ſi tantum diviſi eſſemus? Jam vero ſubdiviſi ſumus in complures factiones Reipublicæ, in varia ſchiſmata Eccleſiæ. Quam nos indices noſtros, implere poſſemus nomine Pelegi, conſideratâ lamentabili diviſione, quæ eſt inter nos.* Euſebius Pagit. in Epiſt. dedicatoria Hæreſiographiæ, apud Honorium Regg. Comment. de ſtatu Eccleſiæ Britan. (x) *Amota Hierarchia ſubitò ingens hæreticorum numerus, ut locuſtæ Eccleſias Anglicanas obruerunt.* FAMILISTæ, ANABAPTISTæ, DONATISTæ, BROVVNISTæ, ANTINOMI, INDEPENDENTES, ARMINIANI, SABBATARII, HETHERINGTONI, SOCINIANI, ARIANI

(x) pag. 50.

ANI ET ATHEISTæ. ——— Magnus eorum numerus eſt. Quidam coram Judice provinciali incarnationem Jeſu Chriſti irridebat. Concionantur, excudunt & exercent pra-„ vas ſuas opiniones palam: ——— Congregationes no-„ ſtræ ſuos Paſtores deſerunt: populus noſter fit ut Tribus„ Gad, currens poſt ſeductores inſanum in modum. Infantes„ non baptiſantur, cœnam nemo capit, ipſa Domini Oratio„ abominabilis eſt. Thom. Edvvardus Paſtor Londinenſis in„ Gangræna, ed. anno 1645. Nulla hæreſis, blaſphemia, con-„ fuſio eſt, quæ non vel inveniatur in Anglia, vel oriatur. Re-„ formatio ab uno extremo ad aliud collapſa eſt. A Scylla„ in Charybdim ventum. *Pro Papalibus* innovationibus ſu-„ perſtitionibus & tyrannide *Prælatorum*, damnandæ hæreſes,„ horribiles blaſphemiæ, *Libertiniſmus*, & tremenda Anar-„ chia eſt. Non ablata mala ſed aucta, diabolo pejor Spiritus„ ſucceſſit, cœpta reformatio in deformationem exit, jam &„ ipſam abnegant Scripturam, & tam enormis omnium reli-„ gionum libertas propugnatur, ut etiam blaſphemiæ & Athe-„ iſmus includantur. *Et* hoc publicis ſcriptis fit, in conſpe-„ ctu *Parlamenti* imagines Trinitatis, Chriſti, Mariæ, Apoſto-„ lorum, deletæ ſunt; & jam ipſa Trinitas, Chriſtus, Maria,„ Apoſtoli, vilipenduntur, denegantur & ſpurcis calumniis„ fœdantur. *Crux* & ingeniculatio ex ſacramento ſublatæ,„ jam Hæretici diem Dominicum irrident ac ſpernunt. Hi-„ erarchia Epiſcopalis ſublata; Iam plane nullum regimen„ volunt. Tempore Epiſcoporum *Pſalmi* & preces, niſi ex„ libro, abrogabantur; nunc in eundem cenſum veniunt de-„ cantatio Pſalmorum, preces ac omne ſacrum miniſterium. Ceremoniæ *Papales* ſub Epiſcopis, & ingeniculare ad alta-„ re, nunc inunctio per oleum eſt, tunc erat *Epiſcopatus* in-„ factum; nunc manus imponuntur viris ac fœminis. In-„ tolerabilis viſa in Epiſcopis quarti præcepti abrogatio, jam„

Digitized by Google

„Antinomis permittitur decem præcepta tollere: totam „ſcripturam quærentibus. Ingens numerus opificum concionatorum, & rudiſſimorum nebulonum. Etiam fœminæ „& pueri concionantur; *S*ectarij in una Parœcia Londinenſi „undecim congregationes habent. Sicut olim Regis proclamationes contra Jeſuitas & Papiſtas tantum in ſpeciem „propoſitæ fuerunt, creſcente interim numero; & ſi quis „exequi eas veliet, pro gratia odium reportavit: Ita nunquam major licentia fuit, quam poſtquam interdictum rudibus concionari. Nunquam effrænatior nequitia contra „Regimen Presbyterianum ſanctiſſimum, quam poſtquam illud decretum. Nunquam plures horrendi libri publicati, „quam cum id interdictum. Si quis conqueratur apud Parlamentum, quantum illi ſchiſmatici favorem inveniunt? „Quam cœteri contemnuntur? Sicut olim gradus ad favorem in aula fuit Puritanos vexare, ita qui Orthodoxis Presbyteris negotium faceſſit, τὰ πάντα eſt, inde usque à primo „hujus Parlamenti anno creverunt; ſed hoc quadrageſimo quinto adeò in immenſum, ut ſi ea proportione pergant, non ſit opus *P*apiſtas metuere, qui religionem „deſtruant. Ipſi facient. Quid tot victoriæ, declarationes, „Proteſtationes effecerunt, niſi plus quam diabolicam confuſionem? Mirantur Scoti. *E*xteri mirantur, & dicunt: „Cur non Rex poſſit tolerare unam falſam Religionem *Pa*„piſticam, cum Parlamentum omnes toleret?——— *S*olemne „fœdus de extirpandis Schiſmaticis pedibus conculcatur: *C*um „exercitus, civitas *L*ondinenſis, & omnes Provinciæ ſub *P*arlamento ſunt *L*erna ſchiſmatum. *A* condito orbe non fuerunt „tot monſtroſæ opiniones, quot nunc in *A*nglia. *Doctiſſimus* „*Robert. Cryghton Hiſtor. Concil. Florent. Præfat. ad Lectorem.* „Cuilibet, *inquit*, libertas conſcientiæ relicta mox in licentiam & compluri mas degeneravit ſectas. Et ſectariorum col-

,,colluvie miſerabilis inſula non minus oppleta fuit, quam
,,tellus olim Memphitica locuſtis ac ranis. Reperiuntur qui-
,,dem, qui ſchiſmata & hæreſes in Anglia exortas turbis ab E-
,,piſcopis concitatis originem debere aiunt. Quidquid ma-
,,lorum, *ſcribit Honorius Reggius*, (y) Eccleſias Britanicas
,,unquam afflixit, ab Epiſcopis originem habuit. Omnes ſectæ
,,& ſchiſmata tyrannidem ipſorum matrem agnoſcunt. Niſi
,,enim veritatem, puritatem & libertatem conſcientiarum
,,ſuis edictis & curiis oppreſſiſſent, non ad eos errores delapſi
animi, non ad ea diſſidia ventum foret. *Et Robertus Bailyus*
,,*Kilwinenſis Paſtor, & ad Synodum VVeſtmonaſterienſem anno*
1645. à rebelli Parlamento coactam delegatus, in ſcripto, quod
,,*αὐτοκατάκριϛις Laudenſium vocatur, ex variis teſtimoniis probat,*
,,*quod factio illa, cujus caput eſt Archiepiſcopus Wilh. Laud*, rea ſit
,,aperti Papiſmi, Arminianiſmi & tyrannidis tam Eccleſia-
,,ſticæ quam politicæ. Quod omnia ejus conſilia tendant
,,ad Henoſin inter Papiſmum & reformatam religionem, ſed
,,conditionibus uſque adeo iniquis, ut reformatis ſtatio ſua
,,ſit deſerenda. *Nec melius teſtimonium à Georgio Hornio* (z)
,,*reportat, dum ſcribit*, quod homo ambitioſiſſimus, turbu-
lentus, crudelis fuerit, cujus præcipuum opus erat novas in-
troducere paſtum à Papiſmo diſcrepantes ceremonias, per-
ſequi illos, qui eis ſe conformare nolebant: Denique Eccle-
ſiam Anglicanam, Scoticam & Hibernicam miris modis af-
fligere, opprimere ac perturbare. *Et rurſus*: (a) circa an-
num 1627. fatalis quædam rabies Laudum invaſit, novas ce-
remonias ac Liturgiam ſemi-Papiſticam obtrudendi Scotis,
eoſque cum Eccleſia Anglica conformare. Ab hoc maleſano
auſu & peſſimo conſilio omnes illæ calamitates fluxerunt, quæ

 in

(y) De ſtatu Eccleſiæ Britan, præfat. ad Lector.
(z) Hiſtor. Eccleſ. p. 235.
(a) ibid, p. 251. confer Salmaſ. in defenſ. Regia c. 10.

in hunc uſque diem Eccleſias Britannicas exercent, idcircò anno 40, primò omnium conjectus fuit in carcerem Laudus, habitus malorum auctor & artifex. At verò etſi Epiſcopis propter enormem ſuæ poteſtatis abuſum, & in primis Laudo turbæ iſtæ & confuſio imputari queant, illos tamen non ſolos, ſed maximè cœcum Puritanorum impetum iſtas conci-
„taſſe exiſtimo. (b) Immaturus enim eorum zelus, ſi ſuis ſe
„carceribus continuiſſet, nec in Anglia Colmannus, Bottonus,
„Halinghamus, Benſonus & alij, à Regina Eliſabetha (partim car-
„cere, partim exautoratione puniti) qui plus cæteris in religi-
„one ac puritate ſinceri aut eſſe ſibi perſuadebant, aut videri volebant, (c) receptam in Anglicana Eccleſiâ diſciplinam, Liturgiam & Epiſcoporum autoritatem in quæſtionem vocare cœpiſſent, nec omnes ejus ritus ad præſcriptum Eccleſiæ Genevenſis conformari cupiviſſent, ſi non, quod ſine ſimpliciorum ſcandalo factum non eſt, ut Bzovius refert, (d) in ſtatuas & imagines ſæviſſent, illas templis ejeciſſent, & incampum raptatas ac pro ſcopo collocatas ſagittis & jaculis petiiſſent, imò ipſius Salvatoris imaginem in ignem conjeciſſent, ſi non Epiſcoporum depoſitionem, imò Hierarchiæ Epiſcopalis everſionem, ſed tantum correctionem tentaſſent; Si non rituum, qui ſine peccato ſervari poterant, omiſſionem, ſed ut differentium obſervationem quæſiviſſent, imò niſi tandem ſeceſſionem feciſſent, Brovvniſmus non exortus eſſet. Quemadmodum enim facilè ab uno extremo ad aliud tranſitus datur, ita tum quoque in Anglia multis contigit. Qui cum viderent multos in Eccleſia Anglicana nævos, multas ſuperfluas ac inutiles vanas ceremonias, offenſi inſuper creſcente indies faſtu Epiſcoporum & dominatione, eo prorupe-

perunt,

(b) Lætus in Compend. Hiſt. Univerſ. c. 33. Horn. Hiſt. Eccleſ. p. 232.

(c) ad annum 1559. num. 89.

petunt nimio affectu pietatis, ut *Eccleſiam* Anglicanam tanquam falſam, Apoſtaticam & Antichriſtianam condemnarent, atque ab ea ſeceſſionem facerent. (d) *Cœperunt autem puritani iſti, propriorum flagitiorum molem puritatis ac ſanctitatis velamento obumbrantes, ſub imperio Eliſabethæ è tenebris Orci prodire & Eccleſiam divexare, imo ipſam Rempublicam concutere.* Non enim ſunt minores Reipublicæ peſtes quam Eccleſiæ, *velut Cl. Salmaſius eos ſuis coloribus depingit.* (e) Tria eorum genera numerabant; qui ſe ab *Eccleſia* Anglicana prorſus ſeparabant, qui non totos ſe ab eis ſegregabant, & qui licet ſtatum iſtius temporis non probarent, ſeſe tamen ei accomodabant. Iſti ut inter malos, optimi, primi peſſimi; Separatiſtæ, Non-conformiſtæ, & Conformiſtæ. Conformiſtæ erant Orthodoxi Theologi, qui contra *A*rminianos, Socinianos, Pelagianos, Anabaptiſtas, Papiſtas, pugnabant, & ſe filios Eccleſiæ Anglicanæ profitebantur. Id eſt, ceremonias antiquas utcunque inviti tolerabant. (f) Hos inter multos *A*ngliæ Clariſſimos Doctores refert Ameſius in Præfatione ad *P*uritaniſmum *A*nglicanum, anno MDCX. Francofurti editum, verba ejus hoc tramite decurrunt: Non eſt cur quenquam pudeat magnorum luminum, quæ Deus in noſtris ſplendere voluit oris; quorum alij ſanguine ſuo ſementem fecerunt *E*ccleſiæ, ut Wichleſius, Tindallus, Rogerſius, Bradfordus & ejuſdem ævi ſimiles; alij *ἐν ταῖς γραφαῖς δυνάτοτατοι* calore & rore cœleſti eandem foverunt ſedulò, Whitehedum, Goodmannum, Gilbejum, Foxium, Morum, Dearingum, Acontium, Novellum, Greenhamum intelligo. Alij verò inſtar pluviæ ſerotinæ lætiſſimam

(d) Horn Lib. citat. pag. 233.

(e) In defenſione Reg. ap. m. 221. ſeq. Edit. Pariſienſ. in 4to Anno 51. Horn. l. c p. 254.

(f) Horn. Hiſtor. Eccleſ. ex Dn. Brookio. p. 254.

mam fecerunt ſegetem Domini, ſeges ipſi (ſi qua in mortalibus) & materia gloriæ ſumma, inter quos illuſtres præ cæteris Cartvvrightus, Fennerus, Fulco, Whitakerus, Rainoldus, Perkinſius, & ſplendido nomine non indignus Brightmannus ille, quibus omnibus nihil melius, nihil ſanctius, nihil in omni genere laudis ad exemplum Chriſti magis expreſſum: Hos omnes Puritanos fuiſſe, eademque feciſſe & tuliſſe Ameſius aſſerit, qui etſi ad eam ſanctitatem innocentiamque, qua cæteri καθαροὶ hodie gloriantur, nondum aſpirârunt, ſatis tamen eſſe ait, ſi majori ex parte & in ſummam præbuerunt aſſenſum. Nam miſera experientia nos multa docuit, quæ latuerunt Patres, ipſa etiam concertatione nonnihil elicitur lucis, nonnullæ detectæ labes. Non-Conformiſtæ ſe à ceremonijs quibuſdam ſeparabant, ſed non omnes ab ijſdem. Erant qui admitterent, quas alij rejiciebant. Separatiſtarum natio in duas etiam claſſes dividebatur, à nominibus auctorum ſuorum appellatas; rigidiorum & remiſſiorum; illi Brovvniſtæ, iſti Robinſiniani, qui etiam Semiſeparatiſtæ dicuntur. Jacobus Rex à Puritanis ab ipſa tenera juventute vexatus, mores & inſtituta illorum in *Dori Baſilici proœm.* graphicè exprimit, fol. 132. ſcribens, quod laudi ſibi ducant, Reges habere adverſarios, omniaque divina & humana in Republica miſcere. Et p. ſeq. cum originem Puritanorum ab Anabaptiſtis arceſſiviſſet, & hos præcipuè Puritanos appellari dixiſſet, ſic pergit: Verumtamen eos quoque hoc titulo inſignimus, qui cum illius ſectæ nomen reſpuant, eorum tamen moribus & erroribus affines ſunt; quales ſunt maleſani & vertiginoſi Concionatores; eorum diſcipuli, qui Magiſtratus contemptu & ſomniorum ſuorum & revelationum credulitate, communem Anabaptiſtarum regulam ſequuntur: propriam verò familiæ diſciplinam in multis alijs æmulantur. Nam profanos æſtimant, quotquot in eorum

eorũ verba non ſunt jurati, & de minimis Politiæ Eccleſiaſticæ,,
quæſtiunculis tantum excitant turbarum, ac ſine S. S. Trini-,,
tate ageretur, conſcientiæ ſuæ ſcripturam accommodant, .,
non ſcripturæ conſcientiam, quisquis minimi alicujus nuga-,,
menti apicem negaverit, ſtatim audit Ethnicus & publica-,,
nus, ipſo Spiritu, nedum ſacramentorum communione in-,,
dignus; ſatius eſſe Regem, Legem, Gregem, pedibus con-,,
culcari, quam horum quidquam attingi; & bellum ſacrum,,
ex ejuſmodi cauſis excitatum impiæ paci eſſe præferendum,,
Quin Chriſtianis Principibus non modo reſiſtendum, ſed,,
pro illis ne orandum quidem eſſe, orationem enim ex fide,,
eſſe, at eorum conſcientijs jam eſſe revelatum, ejusmodi ,,
preces Deo curæ non eſſe ——— Hoc genus hominum,,
ſeverus in libro meo perſtrinxi, adeoque filio meo, quoties,,
legum autoritatem contemnunt, & a ſeditionibus non abſti-,,
nent, cenſui puniendos. In quos eam quoque ob cauſam,,
acerbius invectus ſum, quod multos famoſos libellos & pro-,,
bra ſparſerint in vulgus, non modo Chriſtianis Principibus,,
contumelioſa, verum etiam noſtræ religioni, cujus prætex-,,
tu edita fuerunt. *Et in ipſo libro hoc primum ac præcipuum,,
eorum axioma eſſe ait*, omnes Reges & Principes Eccleſiæ li-,,
bertati eſſe inimicos, & jugum Chriſti non ferre. *Rur-,,
ſus paulo poſt*: Puritanos nec jure jurando fidos facias, nec,,
promiſſis conſtringas: Sine modo ambitioſos, ſine cauſa,,
maledicos, nec quicquam ſpirantes, niſi ſeditiones & calum-,,
nias, quibus una conſcientiæ regula eſt, non divini verbi au-,,
toritas, ſed commentorum ſuorum vanitas. Teſtor illum,,
Magnum Deum, (nec teſtamentum condenti fas eſt men-,,
tiri) nunquam inter montanos aut limitaneos noſtros latro-,,
nes majorem ingratitudinem aut perfidiam reperiri poſſe, ,,
quam inter hos fanaticos nebulones: nec patere, ſi pacate ,,
vivere decreveris, ut hi eadem tecum patria fruantur, niſi,,

„forte patientiæ ergo, ut Socrates vixit cum Xantippe. Idem Rex præfat. monit. ad Apol. pro juramento fidelitatis „fol. 304. Quo ſtudio in Epiſcoporum & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ (Politici duntaxat ordinis cauſa) denfenſionem ſemper incubui, eodem in conſuſam illam Anarchiam & Paritatem Puritanorum invectus ſum, ut vel ex βασιλικῷ Δώρῳ ſatis conſtat. ——— Quamobrem ſatis equidem mirari „non poſſum, quo ore iſte Apologiæ meæ Cenſor pronunciare potuerit, me in Scotia Puritanum & Proteſtantium inimicum exſtitiſſe. Ego igitur Puritanus? qui „à Puritanis non ſolum à nativitate continuo vexatus ſui, verúm etiam in ipſo matris utero propemodum exſtinctus, „antequam in lucem editus eſſem. ——— Ego qui in meo ad filium libro multo acrius ac vehementius in Puritanos, quam Pontificios invectus ſum, cui etiam, cum ſecundo „ederetur, prolixam in odium Puritanorum præfationem „Apologeticam præpoſui? Ego denique, cui ſex totis annis „antequam in Angliam venirem, præcipuus labor fuit, dejectos Epiſcopos reſtituere, & Puritanorum Anarchiam expugnare? *Tandem concludit his verbis*: Præclara ſane laus, „præclarum encomium, quo Puritanos ornavi, cum me plus „fidei vel in illis efferis, cum montanis, tum limitaneis latronibus, quam in hoc genere hominum inveniſſe profeſſus „ſum. (g) Doctrinæ illorum hæc ſumma eſt: Regnum „Chriſti non poſſe hærere nec morari in eadem ſede cum „Regno hominum. Reges omnes quamvis Chriſtianos & „fideles pro Chriſti inimicis eſſe deputandos; neminem quippe poſſe dare Regem tam bonum & juſtum, quin ſit injuſtus, „improbus, impiusque, reſpectu ſanctorum, qui regnum „Chriſti componunt, idemque promovere conantur. Se ſolos enim

(g) Salmaſius l. c p. 220. Confer Durelli Vindicias Eccleſiæ Anglicanæ Londini 1669. editas, cap. 1. pag. 8.

enim veroſque eſſe ſanctos, qui proinde nullum Regem fer-„ re nec pati debeant, quia fidelium ſanctitas & Regum ma-„ jeſtas non bene inter ſe conveniant.. Tantum quippe mo„ ræ afferri regno Chriſti, quantum temporis in ſeculo Re-„ ges durant regnantes: eos veræ eſſe libertatis Eccleſiæ ho-„ ſtes unicos & acerrimos. Hi niſi removeantur, Eccleſiam ſtare liberam non poſſe. Contra Puritaniſmum legi me-„ retur Puritaniſmus Anglicanus Anonymi, edente Willhel-„ mo Ameſio, acerrimo cum primis Hierarchiæ hoſte, & Bro-„ vvniſtarum deliriis (ex ſententia Mareſii & Durelli) addi-„ cto, Francof. ad Mœnum, octavo 1610. Ejusdem alii duo tractatus contra Mortoni tres ceremonias extant, eorumque tractatuum defenſio, contra Burgheſium, Anglicè.

Brovvniſtarum ſecta initium ſumſit ſub Regina Eliſabetha, à Roberto Boltono, qui primus regiminis diſciplinæque hujus temporis pertæſus, ab Eccleſia Anglicâ ſegreges cœtus coëgit; poſtmodum errorum & temerarii ſchiſmatis convictus, Londini in primario templo publicè recantavit, donec tandem cauteriatæ conſcientiæ furiis agitatus, ex ſe pendulus literam longam faceret. Hunc ſecutus Robertus Brovvne, undè Brovvniſtarum nomen ortum, primùm Ludimagiſter in Southvvarke, deinceps verbi Miniſter Isli gtoni propè Londinum, qui partibus Separatiſtarum adhærens, unà cum ſuo grege, Anno cIↃ IↃLXXX. Ex Angliâ Medioburgum Selandiæ trajecit, cum autem inter ipſos graves diſſenſio oriretur, plerique ad Anabaptiſtas deflexerunt, ipſo Brovvn in Angliam reverſo, ac poſt editam palinodiam ab Epiſcopis beneficio quodam ornato. De eo inter alia ridicula referunt, quod cum uxorem ſuam frequenter percuteret, reprehenſus propterea reſponderit: ſe non verberare eam ut ſuam uxorem, verum ut nefariam & maledictam vetulam. Sed uti homo

Digitized by Google

factioſus erat, ita propter malefacta & ſcandala data carceri incluſus diu latuit. Hinc aſſeclæ ejusdem turbonis ab ipſo denominari dedignantur, utpote quem in Ægyptum regreſſum & à Deo deſertum, quia eum ipſe prior deſeruerat, ſcribunt, teſte Johanne Robinſono in libro Anglico: Iuſtification of ſeparation, againſt Richard. Bernhard. p. 50,

Porrò Henricus Barrovv, à quo nomen Barrovviſtarum contradiſtinctum nomini Brovvniſtarum, Eccleſiæ Reformatæ haud parum detraxit, ſuo cœtui contra hanc alieniſſimum affectum inſpirans, ceu Antagoniſta ejus Richard. Bernhard, libro, The Separatiſts Schiſme pag. 22. & 70. Nec non alio: the errours of Barrovv confuted; teſtatur. Tandem hic poſt ſexennalem carcerationem, unà cum ſocio Johanne Greenvvood, anno Regni Eliſabethæ xxxvi. Chriſti clↄ Iↄxciii Inſtigantibus Epiſcopis, ſuſpendij pœnam luit. Malo conſilio crudelium Prælatorum juxta ſe, inquit Robertus Bailyus Glaſcovienſis, Libro: à Diſſuaſive from the Errours of the time. p. 14. Hoc facto territi qui huic factioni addicti erant, cum Franciſco Jonſono & Henrico Ainſvvorth, Amſtelodamum ex Anglis migrârunt, ſuamque Confeſſionem anno clↄ Iↄ cii. ediderunt. Poſthæc inter Jonſonum & Ainſvvorthum ſimultate oborta, in duas partes ſecta ſciſſa eſt, quæ ſe mutuò excommunicabant. Interim Jonſonius cum ſuis Emdam conceſſit, ubi cum ejus morte congregatio illa defijt. Ainſvvortus ad Hibernos perrexit, ibique aliquot diſcipulis relictis Amſtelodamum rediit. Huic poſt multas mutationes ſucceſſit Johannes Cann in Angliâ, & Johannes Smith Leidam ex Anglis ſe convertens, Separatiſtarum conciunculam ibi inſtauravit; tandem verò antiquioribus Separatiſtis ſive Brovvniſtis oppidò adverſus & Anabaptiſtarum caſtra ſecutus, ſe planè novo exemplo ipſum baptizavit, unde Sebaptiſta audire cœpit. Inter hoſce Cadmæos fratres optimus

timus numeratur Iohannes Robinſonus, *Leidenſium* Separatiſtarum concionator, vir probus atque eruditus, qui cum ex *Anglia* in Belgium veniſſet, varios pro ſeparatione ab Eccleſia Anglicana, illiuſque juſtificatione emiſit Tractatus, ſed poſtea crebris Ameſij & *Parkeri* literis ac interpellationibus aures præbens, in viam priſtinam rediit, ut de reducendo ſuo ad *Eccleſiam* unde defecerat, cœtu, ſerio deliberaret, ac poſt rigidas Separatiſtarum opiniones mitigatas, Semiſeparatiſmi introduceret, concedens ſuis ſaltem communicare *Eccleſiæ* Reformatæ, verbo & precibus tam publicis, quam privatis; quo de argumento liber ejus of the communion private and publike, agit. Ac ſpes ſupererat haud vana de plena in Sacramentis & diſciplina Eccleſiaſtica communione reſtauranda, niſi illum immatura mors abripuiſſet. *Apologiam* edidit ſuo & *Eccleſiæ* cui præerat, nomine, *Anglicè* & *Latinè*, anno 1619. quæ recuſa anno 1644.

Communiter hi Sectarij in *Confeſſione* prima an. 1596. Ang. Lat. & Belgicè vulgatâ ejuſque Apologia ad Doctores Oxonienſes, anno 1598. ſe Anglos in Belgio exulantes nominant, quia Brovvniſtæ, ob tetrum Rob. Brovvn facinus, æq; ac Barrovviſtæ dici renuunt. Quæſtiones ab iis contra Eccleſiam *Anglicam* motæ concernebant aut ordinem Eccleſiaſticorum hierarchicum; aut liturgiam & modum cultus ſacri. Ibi illis minimè placebat, quod Epiſcopos habebant & Archiepiſcopos, Suffraganeos, Diaconos & reliquam Cleri hierarchico-Papalis turbam. Inſuper improbabant quoque, quod Perſonæ *Eccleſiaſticæ* politica tractarent munera & negotia. Jam in cultu divino primùm ceremonias reſpuebant; tum librum illum uſitatum communium precum, varijs *Papatus* lemmatis ac ſuperſtitionibus refertum (h) Undè

 col-

(h) Hoornbeek Summ. Controv. Lib. X. p. m. 739. ſeq. Horn. Hiſt. Eccl. p. 253. ſeqq.

colligere licet, ſeparatiſmum ſive Brovvniſmum non alios habuiſſe autores, quàm cum tyrannide & ſuperſtitione Epiſcopos dominantes, qui á Joanne Baſtvvick in πράξει τῶν Επισκόπων, ſive Apologetico ad Præſules Anglicanos graviter caſtigantur. (i) Nervum effuſarum querelarum ſummatim comprehendit Laitonus his penè verbis: Non legimus de majori perſecutione contra populum Dei, in ulla natione Euangelium Dei profitente, quam in hac Inſula, In primis poſt exceſſum Eliſabethæ. —— Cum primitus ſub Eduardo VI. ac iterum ſub Eliſabetha, Papæ Primatus, cum falsâ doctrinâ fuiſſent Regno Britanniæ ejecta, Epiſcopatus, ſive Hierarchia Papalis, dempto tantum capite, cum externo Romanæ Eccleſiæ cultu ac ceremonijs retentus eſt. Igitur tota externa adminiſtratio ſacrorum Papiſtica fuit, tota Hierarchia Papalis. Quod etiam in hoc patet: Cum Papa excommunicare vellet Eliſabetham, Franciſcus Walſinghamus callido commento eum circumvenit. Duos Papales exploratores quaſi ſecretò in Angliam traduxit; ubique oſtendi ijs curat ſacra ſolennia Cantuariæ & Londini, in omnibus Pontificalibus, cum pompâ & proceſſione Prælaticâ, decantata & lecta. Hinc mirati Papam ejus Regni excommunicationem moliri, quod Romano cultui tam addictum eſſet, Romam revertuntur, quid viderint narrant, non alia apud Anglos ſacra obtinere, quam quæ & Romæ ſint. Sic Bulla revocata, terribile illud fulmen tum evanuit —— Et ſatis conſtat, quod Carletonus Ciceſtriæ Epiſcopus in Vitâ Eliſabethæ tradit, Pium IV. Anglis obtuliſſe Cœnam ſub utraque ſpecie: & Liturgiæ (qua utebantur) vernaculæ confirmationem, modò primatum Papæ agnoſcerent. (k) Ex hac Hierarchia (ſubjicit Hornius) plus damni Religio in Anglia acce-

(i) Idem ibidem pag. 236.
(k) Horn. pag. 244.

accepit, quam Marianis temporibus factum. *Primò* enim pij, quibus adverſa erat illa Epiſcoporum pompa, faſtus, cruces, ceremoniæ, candidæ, & alia nugalia, odioſo *Puritanorum* nomine proſcißi ſunt. Mox creſcente contentione alia quoque in contemptum nomina conficta; & *Prælati* illos, qui diſciplinam Genevenſem ſequebantur, Calvinianos, Preſbyterianos, Diſciplinarios, Omniparios vocabant: ut ex *Laitono* & Baſtvvico patet. Dein dè cum pij viderent indies magis ac magis ſuperſtitiones ac impietatem ſub Prælatico regimine creſcere, ſeceſſionem omnino fecerunt, ac patriâ ob id pulſi, in ſchiſma & graviores errores lapſi ſunt. (l)

Potiores illorum controverſiæ ſunt ſequentes: Quæritur enim cum Brovvniſtis (m)

I. Num Eccleſia *Anglicana*, & præter eam Reformatæ omnes aliæ, adeò fuerint corruptæ, ut ab iis ſecedendi cauſas ſatis juſtas & graves habuerint *Angli* Brovvniſtæ, ſive Separatiſtæ; vel an ab ejus Eccleſiæ communione ſeparare nos oporteat, ubi de ſingulorum in ea membrorum converſione & probitate non ſumus certi, atque convicti? Negatur.

II. Num poteſtas gubernandi Eccleſiam ſit penes eam totam, & ſingula ejus membra? adeoque negotia omnia *Eccleſiaſtica*, non in ullo conclavi ſed publicè, & in facie totius Eccleſiæ, atque ab ea tractari debeant? Negatur.

III. Num *Eccleſiæ* Seniores omnes debeant eſſe perpetui, & ex officio quoque διδακτικοί? Negatur.

IV. Num particularis quælibet Eccleſia debeat eſſe non amplior, quàm quæ uno ambitu & loco ad ſacra celebranda, ſub uno Paſtore, convenire queat? Negatur.

V. Num regimen ſingularum Eccleſiarum debeat eſſe

In

(l) Idem p. 245. Confer Concionem Newcomeni paſtoris Dedhamenſis In Eſſexia p. 247. allegatam (m) Hoornbeck Sum. Controv. l. X in fine p. 831.

Independens, & abſtractum à communione cum Eccleſijs alijs, ac combinatione mutuâ in congregationes Claſſicas aut Synodicas, eaſque ſtatas & ordinatas? Negatur.

VI. Num Idololatrica olim Papiſtarum templa, campanæ &c. non queant ad uſus ſacros repurgari & adhiberi: Neque miniſtri verbi ex reditibus, aut decimis, ſed ex ſola populi collectâ ſuſtentandi ſint? Negatur.

VII. Num non liceat Miniſtro in Eccleſiâ conjugium confirmare & benedicere? Negatur.

VIII. Num nullas liceat habere precandi formulas, neque adeo ipſam orationem Dominicam pro precatione uſurpare? Negatur.

IX. Num Infantes non ſint bapti ſandi, quorum Parentes proximi non ſunt membra Eccleſiæ in communione S. cœnæ, quamvis in Eccleſia nati? Negatur

Ex his Puritanis & Brovvniſtis, uti ante ſub Eliſabetha & Jacobo nominabantur, *Independentes* ſive *congregationales* emerſerunt à primô auctore Robinſono, qui rem & vocem in Apologia cap. 5. adhibet ſcribens: *Cœtus particularis (rectè inſtitutus & ordinatus) tota integra & perfecta Eccleſia ex ſuis partibus conſtans, immediatè & independenter quoad alias Eccleſias, ſub ſolo Chriſto.* Et ante hæc Apologia Brovvniſtarum contra Doctores Oxonienſes th. IX. claſſes earumque regimen inter regulas regiminis Papiſtici collocat. *Ne Eccleſia regatur ex regulis Papiſticis, foris, claſſibus.* (n) In doctrina nihil vel parum, in nullo ſaltem articulo fundamentali ab alijs Eccleſijs Reformatis diſcrepant, ſed in Eccleſiaſtico ſaltem regimine. De reliquo majorem puritatem, vitæ ſanctitatem ac perfectionem præ ſe ferunt. Ut autem genius, mores & diſciplina Independentium exactius cognoſcantur, Salmaſius præ aliis audiendus erit: conſcientia ipſis pro regula & norma tam fideiquam doctrinæ. Scripturam

(n) Hoornbeek l. c, p. 775.

turam ipſam ad hujus amuſſim exigunt, non conſcientiam ex Scripturæ præceptis dirigunt. Non locis, non temporibus, non Perſonis, non rebus ſerviunt. Cuilibet, ubivis, quando libet, verbum Dei prædicare licet, ſine ætatis, aut ſexus, aut muneris, aut conditionis diſcrimine. Servos & Reges in Eccleſia eodem loco habent, & pari modo utrosq; arcent à communione, quia & ſervis dant prædicandi licentiam. Formulas precum reſpuunt, ideo & Dominicam Orationem rejiciunt tanquam libertati Spirituali exitialem. Ut cuique Spiritus dictat, ita eſſe orandum præcipiunt. Nec ſemper eodem modo, quia non ſemper ad idem exemplum Spiritui preces placet, ut concipi debent, dictare, etiam eidem homini. De genere autem eorum converſationis qualitas fidei æſtimari poteſt, & judicium de doctrina facit diſciplinæ ratio. Cujus everſionem pro ipſa diſciplina habent, & qui hujus curam habent, tanquam lenocinii artifices in noſtris reprehendunt. *L*aicis Paſtoris munus injungunt, *Paſtores* loco laicorum ducunt. Fœminis etiam ſuis permittunt in Eccleſia docere, concionari & de fidei dogmate diſputare. Cœtus Eccleſiaſtici ſine gravitate & autoritate, ſine ordine. Dum alii de rebus ad deliberandum propoſitis inter ſe ad menſam loquuntur, alij de alijs negotijs ſeducti garriunt; quidam interim hauſti fiſtula tabaci fumes in angulo revomant. (o) *Et poſt nonnulla pergit*: Cum prima improbæ Sectæ vota ſint locum habere liberum, ubi regnet, paremque agendi libertatem omnibus hæreſibus amicis concedi flagitat. In ſecundis habent votis amoliri eos, per quos eam libertatem, quam ambiunt, impediri poſſe exiſtimant. Sic Epiſcopos ab *E*ccleſiâ removerunt. Deinde ab exercitu expulerunt, quos parum ſibi favere ſciebant. Poſtremò è Se-

(o) Defenſ. Reg. cap. 10. p. m. 217.

Senatu ejecerunt, quos contrarios propoſito ſuo fore ſuſpicabantur. Tum demum Regem adorti ſolio excutere, quem, ut veræ Religionis defenſorem & protectorem decuit, acerrimum, non minus acrem ſuarum blaſphemiarum vindicem erant ſenſuri (p)

Pauló diſtinctiùs convenientiam & diſcrepantiam Presbyterianorum (qui in Synodo Londinenſi Anno MDCXLII. Ex Anglorum Scotorumque Theologis ad Eccleſiæ Reformationem convocata omnia ad normam Eccleſiæ Scoticæ & Genevenſis conformari volebant, ut Eccleſiæ per Paſtores & Presbyteria, hæc per claſſes, illæ per Synodos provinciales, iſtæ per Nationales gubernarentur,) & Independentium, CL. Anonymus (q) tali modo ob oculos ponit: Conveniunt I. In confeſſione fidei, & articulis Religionis omnibus, nullaque inter eos & Reformatos transmarinos alicujus momenti diſcrepantia eſt. II. Utrique Eccleſias particulares gubernant per Presbyteros, tum docentes, qui Paſtores ſunt; tum Regentes. III. Jus vocandi miniſtros apud utroſque penes Eccleſiam eſt.

Diſcrepant I. In Conſtitutione Eccleſiarum particularium. Presbyteriani quoſvis, qui non in aperto ſcandalo & impietate vivunt, tanquam membra Eccleſiæ ſuſcipiunt, & numero potiùs quàm delectu gaudent. Independentes vero ſtrictiores & rigidiores ſunt, in membris Eccleſiaſticis admittendis, quærentes poſitivam ac viſibilem ſanctitatem.

In gubernatione I. Presbyteriani Eccleſias habent in templis publicis; Independentes partim in templis, partim in privatis ædibus aliisq; locis. II. Presbyteriani ad Sacram cœnam admittunt quoſvis ſibi notos, ſi ſcandalo aperto non inquinati ſunt:

(p) ibid. p. 250. (q) De ſtatu Eccleſiaſtico Angliæ, Scot, & Hiberniæ recenti. apud Lucam de Lindâ in Deſcriptione Orbis, Lib. V, p. m. 395. Edit. Amſtelod. 8. Anno 1665.

ſunt: Independentes eos tantum, quos noverunt (quantum ex viſibili & externâ converſatione judicare licet (non tantum ſceleris puros, verum etiam vitâ integros, in divinis ſcriptis & rebus Theologicis probè verſatos, cujus documenta tum precibus, tum interpretatione Scripturarum coram Eccleſia ediderunt. Celebrant autem independentes ſacram cœnam vel ſingulis Dominicis vel rarius.

Presbyteriani illos tantum dignos habendis ſacris concionibus autumant, qui operam ſtudiis, Lingvo & Theologiæ navarunt, & ad Eccleſiaſtica officia legitimè vocati ordinatique ſunt, diverſis pro ſententia ſua defendenda in me dium prolatis argumentis. E. g. Sanctum non eſſe profanandum, nec ante currendum vel prophetandum; quam quis vocatus ſit, omnia ordine & decenter in Eccleſia fieri debere. Deum quoſdam dediſſe Apoſtolos, alios Evangeliſtas, metuendam confuſionem & ſectas, tum verò hæreſes promiſcua alia licentia pullulantes.

Contra Independentes quemlibet ad conciones admittunt, qui dona ſolùm & impetum habent. Horum hæ ſunt rationes: Vocationem ad miniſterium internam à Deo, & non externam, vel ab hominibus eſſe. Tales eti amſi non in ſcholis, tamen à Deo doctos. Scholaſticam eruditionẽ non ſufficere ad miniſterium, niſi interna accedat vocatio. Hanc cauſam, illam ſolùm ornamentum & inſtrumentum eſſe Spiritualia neminem poſſe comprehendere, aut decere, niſi ſpiritualiter & à Cœlo doctum. Deum ſua dona non aligare certis hominibus ſed nullo reſpectu perſonarum habito, vel etiam externæ vocationis, illa quibus velit, largiri. Verbum Dei eſſe clarum & ſimplex, Deum contempribilia mundi elegiſſe, ut ſapientiam hominum confunderet. Ea nùnc inſtare tempora, quibus Deus ſpiritum ſuum in omnem carnem effundat, & univerſam terram ſua notitia impleat, imminere Judæorũ & Gentilium converſionem, ac propterea

relinquendam ſuam Spiritui S. libertatem, neque cui ſum verbi Dei impediendum, aut dona Dei, ut lucem ſub modio occultanda, quemlibet teneri ad propagationem gloriæ cognitionisq; divinæ, ſolum Deum cordium eſſe ſcrutatorem.

*P*resbyteriani Eccleſias particulares ſubjiciunt claſſibus, claſſes *S*ynodis Provincialibus, has Nationali, eamque ſubordinationem juris divini, & Decreta Synodorum leges neceſſariò ſuſcipiendas faciunt. Independentes quamvis Eccleſiam particularem ſui juris, nulli alij ſubjectam ſtatuant, nemine fidei ſuæ rationem reddunt, niſi illis, cujus membra ſunt Eccleſiæ, Magiſtratui autem in cauſa turbatæ Reipublicæ, alijsque rebus civilibus jus ſuum relinqunt. Habent etiam claſſes ſive aſſociationes & *S*ynodos, quibus conſultandi & perſuadendi, non imperandi & decernendi decidendique poteſtas tribuitur. Quapropter claſſes & *S*ynodos approbant, quoad conſilia, improbant quoad jurisdictionem, humanum inſtitutum fatentur, *D*ivini eſſe negant juris.

*C*æterum ſub uno & communi nomine Independentium omnes ſchiſmatici qui *A*ngliam inquietant, comprehenduntur. *P*rimò, quia omnes ſe profitentur tales, etiam viliſſimi; ut qui ſcripturam & Divinitatem Jeſu Chriſti negant, illi ab Eccleſia Anglicana & communione ejus ſe ſeparant cum Independentibus. Deindè, quia Independentes ſeipſis perpetuò adjungunt contra presbyterianos (r) Ex hoc Independentiſmi Trojano equo plus quam quadraginta inauditæ ſectæ proſiluerunt. Quidam omnem veteris & Novi Teſtamenti Scripturam, velut rem nihili rejiciunt. Alij tam monſtroſas opiniones habent, ut ne commemorari ſine horrore queant. (s) Fanaticorum illorum ſectæ & ſchiſmata quæ exteris numero carere videntur, ad quatuor claſſes re-

(r) Horn Hiſt. Eccleſ. pag. 261.
(s) Ibid. pag. 265.

revocari poſſunt, *Quærentes* ſive *Expectantes*, *Antinomos*, *Anabaptiſtas*, *Congregationales*. Quanquam enim multa inter ſe communia habeant & omnes quoque Congregationales dici velint; tamen in præcipuis quibuſdam capitibus manifeſtè differunt ac diſtinguuntur.

Quærentes ſive expectantes, *Anglis Seekers & Waiters* dicti, ſunt, qui hos in duo genera diſpeſcunt, & alios ſtatuunt *Quærentes*, alios *Expectantes*: Summa diſcriminis in eo conſtituitur, quod illi credant Eccleſiam alicubi eſſe, ſed latere, ideoque inquirendam, unde & Quærentes dicti; alteri autem planè ejus præſentem exiſtentiam negent, & in futurum expectent, miraculoſam cœtus Chriſtiani per Apoſtolos reſtitutionem. Sed quoniam utrique in eo conſentiant, nullam eſſe viſibilem Eccleſiam, ideò noluimus eſſe curioſi in multiplicandis ſchiſmatis.——— Quis primus infamis hujus ſectæ, & quæ parem ab orbe condito non habuit, auctor fuerit, non innotuit. Orta videtur in nova Anglia, inde in veterem traducta eſt, & quidam Rogerus Guilielmi, ex nova Anglia proſcriptus, eam Londini propagavit. Præcipuum caput erroris eſt; Nullam eſſe Eccleſiam, nullum miniſterium, nulla Sacramenta vel diſciplinam, propterea quia nullus ſit Apoſtolus. Itaque hi tamdiu quæſiverunt Eccleſiam, donec eam planè amitterent. Expectant Apoſtolum Johannem, quem adhuc vivere credunt, & brevi compariturum, ut Eccleſias reſtituat. Alij dicunt eum jam in Suffolcia conſpectum. Juxta alios verò in Tranſſylvania hæret; & eò deſtinarunt literas, quibus ipſum hortantur & obteſtantur, ut citò veniat in Angliam. Ideo moris apud eos eſt, quando peregrinum aliquem vident, inquirendi, num is fortaſſe Apoſtolus Johannes ſit? (t)

Antinomi de quibus præcedenti capite actum eſt, vetus

(t) pag. 266. 267.

Teſtamentum velut jam completum & abolitum rejiciunt, ſolumque Novum Teſtamentum amplectuntur. In concionibus non niſi abſolutam Dei gratiam & Evangelium, ſublimia ſpiritualia, omnia prædicant, legem verò & cenſuras Eccleſiaſticas omnes, tanquam ad Moſaicam Pædagogiam pertinentes, ſuſq; deq; habent (u)

Anabaptiſtarum errores ſupra ſimiliter tactos hic non repetimus. Reſtant ergo Congregationales, qui pro poteſtate particularium congregationum maximè pugnant, & Eccleſias ſuas vocant Congregationales, uti Johan. Cottonus Libri ſui titulum fecit, the vvay of Congregationall Churches cleared. Hi ut ſectæ ſuæ auctoritatem conciliarent, proceres Regni ad ſuas partes pertraxerunt. Robinſonus Apologiam ſcripſit, in qua fundamentum poſuit Independentiſmi, anno MDCXIX. Verum cœtus ejus, cui Leidæ præerat, quamque ad ſuam illam regulam gubernabat, valdè exiguus ſecum ferè interijt. Ex eo tamen aliqui mare traijcientes in Americam, quò & multi hinc inde Angli ducebant colonias & novam formabant Angliam, in Neo-Plemmudà cœtum Independentem erexerunt, circa annum MDCXXX. Cui anno MDCXXXV. accedens ex Anglia, cum innumeris alijs pulſus perſecutione Epiſcoporum, Cottonus, horrore ordinis Epiſcopalis, qui ſibi omnia, reliquæ Eccleſiæ nihil concedebant, ex adverſo in aliud extremum prolapſi, omnia Eccleſiæ & Plebi, abſque vinculo, in quo aliam timebant iterum tyrannidem, aliarum Eccleſiarum concedebant. Cottonus iſte primùm in Anglia alterius longè ſententiæ fuerat, unde & plurimorum errorum hæreſiumque reus, maximus ordinis vel ἀταξίας illius quaquaverſum promotor extitit; atque adſe ex Anglia attraxit Thomam Goodvvin, alioſque quos ſuis opinionibus diligenter imbuit; habuitque ſecum, quemad-

(u) Linds in deſcript. Orbis pag. 197.

quemadmodum Montanus olim Maximiliam, Hutchinſonam, de qua varia & prodigioſa referunt. In Belgio Eccleſia AnglicaRoterodamenſis hactenus fuerat ſub ordine Preſbyteriali, cum Belgica uſque ad adventum Hugonis Petri, qui Cottoni, ut creditur, literis ex nova Anglia inſtructus, illam formavit ad typum Independentiſmi, ſed quam ipſe non diu poſt deſeruit, atque confluxit quoque in novam Angliam. Secuti eum in Roterodamenſi cœtu Bridges, Symſon, & Ward ex Angliâ, qui primùm renunciantes ordinationi Anglicanæ, ex qua hactenus miniſterio functi fuerant, & in privatorum cenſum redacti poſtea à cœtu in miniſtros electi fuerunt atque ordinati. Bridgo ordinante Wardum, tum Wardo illum. Verum oborta mox gravis diſſenſio inter Symſonem & Bridgum, propter exercitium prophetandi ad morem Brovvniſtarum, quod hic improbabat & impediebat, alter verò urgebat: unde ſciſſa in duas partes Eccleſia, atque cœtum proprium erexit Symſon adverſus Bridges. Deinde Wardum Bridgi collegam faſtidire cœtus incipiens, non quievit, uſque dum ſua privata, nam reclamabat collega, autoritate miniſterio exuiſſet. Quæ res ſcandalum cauſata, vicinos ejuſdem familiæ Arnhemienſes movit, ut ſe interponerent, atque Roterodamum mittentes miniſtros duos Goodvvinum ac Nye, cum duobus ſenioribus, adſcito ad ſe Bridgo, cum ſuorum nonnullis, conſtituerent illam Synodi formam, quam prolixe in Apologia narrant, commendãtque ſuper alias Synodos omnes. (vv) Titulus eſt: Apologia Miniſtrorum quorundam antea exulum, nunc vero membrorum Synodi Theologorum, Anglicè; ſubſcripta à Thoma Goodvvin, Philipp Nyé, Sidrac. Simpſon. Jeremias Burrough, Wilh. Bridge. (x) Quod ad diviſos cœtus Simpſonis & Bridgi, interceſſit tandem auctoritas publica Magiſtratus, eoſque unire iterum coegit. Interim

(w) Hoornbeek Summa Controv. l. X. p. 777. (x) idem p. 776.

rim poſtquam Bridgius & Simpſon in Angliam remigraſſent, alii ex nova Anglia Londinum gregatim ſe contulerunt, eamque metropolim fecerunt, ex qua communibus conſiliis Independentis mum propagarent. Palmarium eorum opus fuit, *Reformationem impedire, ſchiſmata & hæreſes fovere, Synodum ac ejus conſilia ſubvertere.* ——— Cum Parlamentum magno dolore ipſorum tandem Synodum vocandam ſtatuiſſet, operam dederunt ut independens Synodus vocaretur *Electiva* tantum & *conſultativa.* Quotquot habebant celebres inter ſuos, intruſerunt; multis veteribus Puritanis non-conformiſtis excluſis, quibus Epiſcopales ac Liturgicos homines prætulerunt, ——— & cum jam Synodus in tertium annum duraverit, ac plures quam quingentæ ſeſſiones habitæ ſint, (quod in nullâ à condito orbe Synodo factum,) nihil tamen opis & conſolationis Eccleſia contra inundationes hæreticorum accepit. Petierat Synodus á diſſentientibus fratribus (ita tum vocabantur independentes numero ſeptem,) ut regiminis ſui formulam exhiberent. Cum hoc diu & per multos menſes fruſtra expectatum fuiſſet, tandem Thom. Goodvvin, Jerem. Burrough, Guilielmus Greenhill, Guilielm. Bridge, Philip. Nye, Sidrac. Simpſon & Guilielmus Carter, exhibent Synodo *Remonſtrantiam*, quam vocant, qua exponunt cauſas, *cur nec poſſint, nec velint Synodo exhibere formam regiminis ſui.* Hæc charta fuit ab ipſis communicata alijs, & clam typis excuſa, magno cum Synodi præjudicio. Scopus ejus fuit, perſvadere populo, quod ſemper parati fuerint profiteri quod ſentiant de regimine Eccleſiæ. Huic libello Synodus graviſſimam reſponſionem oppoſuit, quæ ſequentibus verbis concluditur: *Exiſtimamus, Fratres non deſtitui juſtâ causâ, cur formulam regiminis ſui non exhibeant Synodo; ſed eos vana prætendere, ac latere aliquid ſub hoc tectorio. Fortaſſe nondum*

nondum ipſi conſtituerunt, cui inſiſtant firmiter? quia reſervant ſibi libertatem mutandi & retractandi, quod exhibita ſemel forma tam commodè vel honorificè fieri non poſſet. Vel non convenit ipſis inter ſe. Facilius eſt conſentire in negando, quàm affirmando. Vel ſi bi ſeptem conveniunt, alii fortaſſe fratres ipſorum, quibus formula hæc communicata fuit, diſſentiunt. Vel ſi & hi conſentiant, nolunt offendere eos, à quibus ſubſidium ſperant. Vel exſpectant aliam opportunitatem evulgandi ſenſus ſuos, Synodo diſſoluta, ut ne reſpondere poſſit ipſis: Presbyteriis introductis, quæ diſplicitura credunt populo, & tum tempus fore ſcribendi arbitrantur. Quid hic hujus ſit, committimus cauſam noſtram Domino, qui amat veritatem et ſimplicitatem, et ſuo tempore deteget, quæ nunc latent. (y)

Independentium genuina propago *AntiScripturiani* totam Scripiuram ſacram rejiciunt, dicentes: eundem ſe Spiritum cum Prophetis & Apoſtolis habere; idcirco omnes libros & eruditionem ſpernunt, conciones Eccleſiaſticas rejiciunt, Spiritu ſolo contenti. ——— Succedunt *Ranteri, qui* omnium turpiſſimi & impiisſimi eſſe judicantur: In agendis ſolum ſuam pravam ſequuntur voluntatem. Omnia naturalia à Deo, adeoque neceſſariò bona eſſe putant. Verùm hi cum omnem honeſti reſpectum exuerint, in publico nullibi tolerantur, ſed ubicunque deprehenduntur, in carcerem conjecti libertatis amiſſione & corporis pœna plectuntur. Inter hos & alios multos fanaticos quidam ſunt, qui ſe Moſen & Aaronem dicunt, ſibi parem cum illis poteſtatem arrogantes. *Levellerii* politica potius quam religioſa factio ſunt, ſtatus democratici vel potius *A*narchici ſtudioſiſſima. Leges naturales vel illis dictas fundamentales gentis, inprimis urgent, quibus cuivis homini poteſtas æqualis in Rempubl. ejusque adminiſtrationem data ſit, neque verò alium alteri ſuperiorem vel in-

(y) Horn. H. E. p. 271. 290. 291.

inferiorem honore, vel opibus eſſe debere, verum omnia æqualia & quaſi communia habenda. *Atque* hi maximi ſunt Magiſtratus hujus hoſtes, ſatisque numeroſi. *E*orum primipilus eſt Johannes Lilburn, homo plebejus factioſus & fanaticus, procaciſſimi oris, auctoritati ſuorum ſuperiorum ſemper contrarius, & multarum in *A*nglia turbarum auctor. (z) Omnes atroces & periculoſas independentium opiniones exponere inſtituti noſtri non eſt, neque difficultate caret, idq; ex eo, quia Scepticiſmum cum mutabilitate in ſententiis amplectuntur. Nihilominus tamen diverſas illorum cæremonias Hornius enarrat, qui deſiderio *L*ectoris facilè ſatisfacere poterit. (a)

Memorabilis eſt *In*dependentiſmi fanatici hiſtoria, quod Hutchinſonia ſumma novæ Religionis *S*acerdos & *D*ux hæreticorum, uno tempore XXX. monſtroſos partus enixa eſt, quot ferè monſtroſas opiniones fovebat. Quidam majores, alij minores erant, nulli humanam formam retulerunt. Alia fœmina Hutchinſoniæ ſocia, nomine DIER, partum fœmineum monſtroſiſſimum edidit. *C*arebat capite, facies in pectore erat, aures ex humeris, oculi & os latè prominebant, naſus ſurſum ſpectabat, pectus ac tergum plenum acutis ſtimulis, umbilicus, venter & natura in dorſo. Pro digitis pedum tres ungves avium. Indorſo ſupra ventrem duo magna foramina hiabant, & ex quovis maſſa carnea prominebat. Supra oculos loco frontis, quatuor acutæ & dura cornua. Nihil his moti hæretici, ſed cauſam monſtrorum in Eccleſiam, quam pro hoſtibus ſuis habebant, conjecerunt, *Et* hæc, inquiebant, veſtri gratia fiunt, Legaliſtæ. (b)

Ad Cognitionem Controverſiarum *S*eparatiſticarum ſequentes Auctores apprimè utiles habentur. A parte *S*eparatiſtarum, Con-

(z) Luc. de Linda deſcript. Orbis, p. 397. ſeq. Conf Horn. H. E. p. 272. *(a)* ib. p. 273. usque 290.
(b) Reggius Lib. cit. p. 45.

Confeſſio pro Apologia, Anglicè & Belgicè. *Apologia* Robinſoni, Johannes Cann, de neceſſitate Separationis. *Anglicè*. *Ejusdem* de Independentia Eccleſiarum contra Regimen claſſicum & Synodicale: Cottoni clavis Eccleſiæ *Anglicè*. Catharina Chidley Angla, ex Independentium ſecta ſcripſit *Librum* contra M. Eduardum Presbyterianum: the Juſtification of the Independant Churches of Chriſt. *Londini* 1641. octavo. Johannes Baſtvvick praxis *Epiſcoporum*, ſive *Apologeticum* ad præſules *Anglicanos*. Johannes Goodvvin Reſponſio ad *Antapologiam*. Maltheri & Thomſoni reſponſum ad Herleum, Angl. Nortoni Reſponſio ad Apollonium, qui nomine Eccleſiarum Walachriæ agebat, Anglicè. Triginta duæ Quæſtiones, Anglicè. Welli Reſponſio ad Rathbandum, Anglicè. Johannes Beverley contra Hoornbeekium. A parte Reformatæ *Eccleſiæ* Independentiſmum exenterarunt, Guilielmus Apollonius, in Conſideratione quarundam controverſiarum ad regimen Eccleſiæ Dei ſpectantium, quæ in *Angliæ* Regno hodiè agitantur, octavo Londini, 1644. Johannes Baſtvvick in libro; Independency no god Ordinancy. Baily Diſſvaſive. Balli Judicium de fundamentis ſeparationis. *Edvvardi* rationes & Antapologia. Joſephus Hall contra Brovvniſtas. Herleus de Independentia Eccleſiæ. Hudſonus de Eſſentia & unitate *Eccleſiæ* Catholicæ, Pagetus contra *Ainſvvorthum*. Ejusdem tractatus poſthumus de claſſibus & Synodis contra Johannem Cann. Rathbandi Relatio de rebus Eccleſiaſticis in nova *Angliâ*. Rhetorfortis Tractat. de Regimine Eccleſiæ Scoticæ, ejusdem Tract. de Jure *Presbyterorum*, *Anglicè*, ut & reliqui ſuperius nominati Scriptores. D. Stevvardi Conſiderationes & Duplica, Anglicè. Robertus Abbotus in Examine de abnegatoribus Eccleſiæ.

Porro diviſis in diverſas ſententias Eccleſiarum antiſtiti-

ſtitibus, dum aliis Regimen Epiſcopale placebat, alii autem contra ſtatuebant, tertia factio á Politicis excitata fuit ambiguo conſilio. Quidam Colemannus Paſtor Londinenſis, videns paratos novaturientibus ſectatores, inſtinctu Politicorum, tertiam viam regiminis Eccleſiaſtici aperuit, ex Thomæ Eraſti Medici & Senatoris Eccleſiaſtici Heidelbergæ lacunis hauſtam. Cum enim ibidem circa Anno MDLXV. de gubernatione Eccleſiæ ageretur, & (Olevianus inſtanter urgeret, ut ad exemplar) Eccleſiæ Genevenſis diſciplina quoque inſtitueretur, huic conatui Chriſtophorus Probus Cancellarius, Eraſtus & Adamus Neuſerus Paſtor ad D. Petri acriter reſiſtebant, quod hæc gubernandi ratio Tyrannica videretur. Ad horum igitur inſtitutum Colemannus vana prurigine motus; in concione ad) Parlamentum habita prima ſemina *Eraſtianiſmi* ſparſit, & regimen Eccleſiæ Magiſtratui dedit, qui per Interimiſticos commiſſarios) Eccleſiam gubernaret, Scotorum Delegatos criminabatur, quod cauſa ſint diſſidiorum in Synodo, & nationalem determinationem ſecum attulerint. Ex horum numero ſe ipſi oppoſuit Georgius Gilleſpy, Miniſter Edinburgenſis, cujus, contra Colemanni maledicas ineptias, eruditæ extant diſſertationes, quibus omnem Eraſtiani commenti iniquitatem aperuit. Poſt eum celeberrimus Samuel Rhetorfortis ex profeſſo Eraſtianiſmum, & quidquid pro eo tum ipſe Eraſtus, tum Colemannus & alij in Anglia attulerunt, refutavit. Myſterium ſectæ hujus eſt, quod omne regimen Eccleſiæ ad Magiſtratus civile arbitrium defert. Cæterum quanquam & Synodus & pij quique in Anglia ſe huic intemperiei opponerent, tamen Politicorum conſilia prævaluerunt; & Eraſtianum Eccleſiæ regimen ſtabilitum, quod commiſſarij politici exercerent. ——— Nec evulgata declaratio quidquam profuit, ſed acriùs omninò animos offendit. Inde-

pen-

pendentes in ſinu gaudebant, quaſi exarmatis illo decreto Presbyteriis, in ſalvo omnia eſſent; cum tamen ipſorum quoque Independens regimen, illo decreto, manifeſtè ſublatum eſſet. (c)

Epiſcopales Angli Syncretiſmum in negotio Religionis cum Papæis obtentum alijs quoque nationibus perſuadere conati ſunt, ſed irrito conatu. Ab Anglis Epiſcopis, Iohanne Davenantio, Sarisburienſi, Thoma Mortono, Dunelmenſi, Joſepho Hallo Exonienſi prodiére, de pacis Eccleſiaſticæ rationibus inter Evangelicos uſurpandis, & de Theologorum fundamentali conſenſu in colloquio Lipſienſi inito, ſententiæ, Johanni Duræo Scoto-Britanno, ab ipſis ad Evangelicarum Eccleſiarum ædificationem & reconciliationem promovendam traditæ anno MDCXXXIV. & Francof. ad Oderam anno MDCXL. in octavo editæ. Extant de hoc inſtituto Forbeſij Inſtruct. Hiſtorico-Theologic. lib. XIV. cap. 7. judicium. Nominatus Duræus Synodi Weſtmonaſterienſis anno MDCXLV. à rebelli Parlamento coactæ aſſeſſor, ab annis quadraginta & quod excurrit, ſolicitatorem & ἐργοδιώκτην conſiliorum concordiæ Chriſtianæ procurandorum ſe agere profeſſus, totam fermè Europam, quam latè patet, terra marique peragravit, ut animos hominum ſenſusque exploraret, & conſilia virorum prudentum ac moderatorum inter Proteſtantes, quæ ad concordiam reſtaurandam pertinere judicarent, exquireret. Equidem nullis ille laboribus hactenus, nullis curis ac vigilijs, nullisque ſumptibus, quamvis ſupra facultates eſſent, pepercit, & id dedit operam ſedulò, ut quam ipſe mente concepit, concordiam aliis quoque perſuaderet. Qui etiam multos applauſores, non infimæ ſortis, & quidem non falsò fortè laudat. Non pauci certè indefeſſum ejus, quod in pacificanda Eccleſia impendit ſtudium mi-

(c) Horn. H. E. p. 338. ſeq.

mirantur,& non tantum ſummis in cœlum laudibus evehunt, ſed etiam ſucceſſus tantis ſudoribus laboribuſque exantlatis condignos exoptant. De pace Evengelica tractatum edidit Londini in octavo, anno 1657.

Irenicis accenſe Johann. Beverley unionem Reformantium, octavo Londini 1659. Itemque Edvvinum Santes, qui Syncretiſmum prolixè & fortiter urget im Bericht vom Zuſtand der Religion/ fol. 480. ob conſenſum in fundamento Symboli Apoſtolici, folio 483. 507. &c. anno MDCXLVI.

Pro Epiſcopali regimine ſteterunt Epiſcopus Androſius, Bancroft Archiepiſcopus Cantuarienſis, Bilſonus Epiſcopus D. Burgheſius, Epiſc. Georgius Dovvnham, Hallus Epiſ. D. Hammondus quatuor diſputationibus pro Epiſcopatus juribus, oppoſitis Blondelli Apologiæ pro Hieronymi ſententia, in quibus juxta D. Samuelis Mareſij judicium, in diſputat. de Epiſcopatus origine, contra Joh. Prideaux, eo furoris proceſſit, ut cauſam Papæ ex profeſſo propugnet, eumq; neget eſſe Anti-Chriſtum. D. Petrus Heylin Sacellanus Caroli I. & Caroli II. Monarcharum Britanniæ in Aerio Redivivo, ſive the Hiſtory of the Presbyterians, Oxford in folio, anno 1670. Quem tractatum doctiſſimum in linguam Germanicam transferre conſtituit Clariſſimus & diligentiſſimus Dn. M. Bredelo. (Eundem Heylinum agnoſcit autorem liber ἀνώνυμος: Reliquiæ Sacræ Carolinæ, The vvorkes of that great monarch and glorious Martyr Kingh Charles the firſt. Hague. Item Hiſtoria S. Georgij Martyris, in quarto, Londini anno 1631. Anglicè, quod curioſos librorum inquiſitores celare nolui) Hookerus in Politia Eccleſiaſtica. Sutlivius de Epiſcopatu & Presbyterio, Simon Fitz in Miniſtromachia Britannica. Liturgia Anglicana cum Conſtitutionibus Eccleſiaſticis, anno 1603. Reſponſum Oxonienſium

ſium ad petitionem mille miniſtrorum. Maſon. Mortoni defenſio trium innocentium ceremoniarum. Ejuſdem Mortoni defenſio contra Ameſium, Anglicè. Ep. Sanderſonus, D. Stillingfleet in Irenico. Ep. Taylor, Epiſc. Whitgift, adverſus Cartvvrightum. Bramhall, in monitione contra Scoticam diſciplinam. Declaratio de Regimine Presbyteriali, Grallæ Anonymi. Onus Iſaſchar. Rationes fratrum diſſentientium. Contra pugnant Declaratio Lincolnienſium Miniſtrorum. Reſponſio ad Dovvnhami ſermonem. Provincialis congregatio Londini; Paulus Bainus in Diatriba de Diœceſianis. Didoclavij, id eſt, doctiſſimi Davidis Caldervvodi eximium opus altaris Damaſceni; Thomas Cartvvright, Robertus Parker, de Politia Eccleſiaſtica, Smectymnus, & quem primo ferè loco nominare debueram Guilielmus Prynne, Prælatorum & Guilielmi Laudi hoſtis infenſiſſimus, inter primos relatus, qui ſe Epiſcopis omnimodè oppoſuerunt. Varij ejus Tractatus Anglici proſtant, nempe The ſouveraine povver of Parliament and Kingdomes, Londini, in octavo 1643. Fulcimentum gladij Chriſtianorum Regum ad Hæreticos. Schiſmaticos &c. puniendos, ibidem octavo, anno 1649. Alij Presbyteriani ſunt; de quibus jus divinum Regiminis Eccleſiaſtici Miniſtrorum Londinenſium, vindiciæ Bailij, reſponſum ad D. Bramhall, Pageti defenſio regiminis Eccleſiaſtici, Appollonius, Gylleſpie aſſertio regiminis Scotici. Gerſonis Buceri amica collatio cum Georgio Dovvnham. Reſponſum ad rationes diſſentientium fratrum, Conventus Perthanus, doctiſſimum Scriptum, contra ceremonias Anglico-papiſticas Eccleſiis in Scotia obtruſas, Anglicè, Jehan. Brinslei. Pro Eccleſiæ Scoticæ regimine, agit Leyus contra Saltmarshium.

Caput

CAPUT XIV.
DE
QUAKERIS

POſt tot Sectariorum in Anglia cœtus enumeratos unicè reſtat, ut de Quakeris, viliſſima erronum fece, quædam proferantur. Quakeri vel Shakeri, alii ſcribunt Quaqueri & Schagueri, proprium & ab aliis ſectis diſtinctivum nomen habent ab artuum tremore in lingua Anglica; Germani dicunt die Bebende / Zitternde / Latinis audiunt tremebundi propter Enthuſiaſticum quo nonnunquam verè corripiuntur tremorem. Miſelli quippe hi interna aliqua Dæmonis ἐνεργείᾳ nonunquam concitati in tantas incidunt Ecſtaſes, ut toto corpore contremiſcant. De Impoſitione hujus nominis Johannes Laſſenius (d) ita diſſerit: Qvaker iſt ein Engliſch wort / bedeutet ſo viel als zittern und beben / welchen nahmen ſie darum haben / weil ſie bey Auſſage ihrer ſo geglaubten offenbahrung mit händen und füßen zittern und beben / und dieſes hab ich ſelbſt in England geſehen / bey ihrer Zuſammenkunfft / welche alſo zugieng. Es verſamleten ſich in ein da zu verordenetes Gemach / Mann und Weib bey einer großen Mänge / grüßte aber einer den andern nicht / weder mit Hut abnehmen / oder mit reden / ſondern ſetzte ſich ſtille nieder / als ob ſie in tiefſten Gedanken ſäſſen / bald fieng

(d) In der hiſtoriſchen und Schriftmäßigen Erörterung der vor wenig zeit in England und Schottland entſtandenen neuen Secte der Qväker / cap. 1. p. 9. Jenæ in octavo. anno 1651.

ihm das Maul anzuſchäumen/ nicht lang hernach ſprang einer auf die Bank/ fieng an mit ſolchem Eyffer/ als ob er dazu inwendig getrieben und bewegt würde/ zu reden von der Erkäntnis GOttes/ welche man haben könne aus den erſchaffenen Dingen; Und wie er mitten in der Rede war/ fiel er wieder nieder auf ſeinen Platz und redete kein Wort mehr. Bald fiengen ihrer viel auf einmahl anzureden/ und weißagten alle zitternd und Bebend/ auch mit ſchäumenden Munde/ darunter etliche redeten/ etliche ſungen/ welches denn eine greuliche Harmoni verurſachte. Etliche redeten hie/ etliche davon/ etliche verwarffen und verdammten die andere/ ſprechende: Sie hätten keinen guten Geiſt/ der aus ihnen redete/ da denn einer gegen den andern redete/ und ein Geiſt mit dem andern ſtritte. Nach Verlauff einer Stunde/ verlohr ſich wiederum aus gedachter Verſamlung/ einer nach dem andern. Wilhelmus Caton, cujus liber den Matelycke Onderſoek, ex Anglico in Belgicum Idioma translatus eſt Anno 1659, de illis hæc verba in Latinum verſa adducit: (c) Poſtquam eos viſitavit Deus ſuo æterno amore, eosque convicit ſua veritate, tum manifeſtabat ſuam virtutem, (ito vocat Quakerus vim illam Dæmonis internam, qua ſui nonnunquam concitantur) In illis, quæ robuſtum virum ligabat, cuſtodemque domus commovebat. Qua virtute efficaci quorundam ex populo hoc corpora contre-

Iii mi-

(c) Quæſt. VI. p. m. 7.

miſcere cœperunt, ſicut & in Davidis hoc factum eſt corpore. Et cum hoc accidebat, multis qui id intuebantur præſentibus convitiati hoc valdè & admirati ſunt operationem per virtutem Domini. Hi convitiatores & admiratores, qui & illuſores erant, imponebant ita huic populo nomen QVAKERORUM. Cenſentur etiam nomine *virorum quintæ Monarchiæ*, (f) Fanatici enim iſti Chiliaſmum ſomniantes excitis & deletis omnibus Magiſtratibus, Chriſtum per mille annos cum ſanctis ſuis regnaturum credere dicuntur. Facta etiam *Londini* ſeditione cum autor ejus Vennerus quidam captus cauſam dicere cogeretur, multa de quintâ Monarchia garrire incepit: (Huc facit *Liber* Johannis Archeri, Paſtoris quondam Independentium *Arnhemenſis*, de Perſonali Regno Chriſti in hac terrâ, cujus tamen ſententiam non in omnibus cæteri probant. *Pro* hac cauſa doctiſſimè Anno 1646. ſcripſit Thomas Parkerus, Paſtor Nuberienſis in Anglia, in Expoſitione viſionum ac Prophetiarum Danielis.) (g) Conjurarunt præterea Quakeri in declaratione ſuâ, cujus Apographa Londini inventa ſunt: ſe, ubi in Anglia captivitatem duxerint captivam, in Galliam, Hiſpaniam & Germaniam, effuſuros, Principumque ibidem locorum thronum everſuros eſſe. Se ipſos ad diſtinctionem aliorum vocant Quakero-Chriſtianos, item populum Dei, nos verò gentiles. (h)

Pertinent autem hi ad turbam INDEPENDENTIUM, quia æque ac alii, quibus hoc nomen eſt, Magiſtratum tam Politicum quàm Eccleſiaſticum repudiant. Vel, ut ipſe independens Miltonus (i) ait: quia cum claſſes & Synodos ſupra Eccle-

(f) Nubila Jubila Britanniæ, p. 856.

(g) Horn. Hiſt. Eccleſ. p. 333.

(h) Vindiciæ contra Reverend. Miniſterium Hamburg. ſub Titulo, die alte Warheit erhöhet. p. 25. 28.

(i) In Præfatione Defenſ. Pop. Anglic.

Eccleſiam quamque ſingularem eſſe non agneſcant, eas omnes velutHierarchiæ particulas quaſdam, aut certè tr un cum ipſum eradicandas eſſe ſentiunt. Alias appellanturEnthuſiaſtæ fanatici,ob arctius cum Deo commercium & majorem familiaritatem (ſed vanè ab ijs ſibi aliisque perſuaſam) ut eos Cromvvellus apudClariſs.GeorgiumBateum,Regis Caroli II. Protomedicum,deſcribit, (k) Similes impoſturas multi antiqui Duces ac Reges adhibuerunt populis ſeducendis; Minos ſuum cum Jove colloquium, Numa ſuum cum Egeria Nympha congreſſum, Scipio ſuum in cella JovisCapitolini accubitum, Sertorius Cervam ſuam; Muhammedes ſuam columbam: Ita Spiritum ſuum ſanctum Dux Independentium nationi Anglicæ decipiendæ commentus eſt. (l) Spiritum qui eorum ſanctos facit tam varium habeut ac mutabilem, & non ſolum ubi velit, & quandò flantem, ſed etiam quod aliàs inſpiraverit, ſæpè reflantem,ut inſtar vertumniRomanorum, Protei Ægyptiorum, & Empuſæ Græcorum, planè Quadrigeminus Deus eſſe videatur. Mille formas induit exuitque, in dies & horas & momenta dubiæ & fluxæ Inſpirationis. (m) Quemadmodum exIndependentibus inter alios Sectarios, prodierunt Antiſcripturiſtæ, & ex his Quærentes; ita tandem ex iſtis(Enthuſiaſmo Cromvvelli ductorumque obſtetricante)prodierunt Quakeri. (n)

Primarius Tremulorum auctor habetur Jacobus Naylorus, è Ducatu Eboracenſi, miles primum ſub Fairfaxio, deinde ſub Lamberto. Interfuit quoque bello, quod Cromvvellus contra Scotos geſſit, ſtulti & levis ingenii homo, qui pro Chriſto Jeſu ſe gerere non erubuit, voceque, vultu, geſtu ejus

Iii 2 Per-

(k) In Elencho Motuum Anglic, part. 2. p. 275.
(l) Salmaſ. Defenſ. Reg. cap. 10 p. 228.
(m) Idem Salm. l. c, p. 227.
(n) Bateus libro allegato, p. 253.

ſonam imitatus eſt, & eo tandem inſaniæ pervenit, (creſcente per plauſus multorum & admirationem aliorum audacia) ut in omnibus eundem repræſentaret. Nam equinum conſcendens pullum, urbem verſus Briſtoliam obequitabat, ſternente viam ſuæ ſectæ populo frondibus ramuſculisque, & Hoſanna, Hoſanna, ingeminante, benedictus, qui venerit in nomine Domini. Sed nec ibi ſe ſiſtebat præceps amentia; Divinam venerationem lymphaticus affectabat, quaſi poſſet ille mortuos in vitam revocare, morboſis reſtituere ſanitatem, & ad Chriſti ſimilitudinem jejunare. Ita breviter quidem ſed nervoſe impudentiam hujus fanatici depingit Pateus (o) Hanna quædam Strangeria in litteris eum ut Meſſiam venerata eſt, ceu Apographa à Laſſenio hiſtoriæ ſuæ inſerta teſtantur. (p) Dum Pſeudo-Meſſias iſte flagris ignominioſe cæſus & perpetuo piſtrino quidem coërcendus, iterum tamen liber evaſiſſet, cœtum è quo exijt, repetijt, & ſcripta Profeſſione ante geſta damnavit. (q)

Viperinus hic fanaticorum Tremulorum partus excluſus eſt in Scotia circa annum Chriſti MDCL. (r) Ad quem annum quidam olim ex Independentibus regni Chiliaſtici initium poſuerunt, quo tempore crediderunt tantam in Anglia futuram eſſe felicitatem, qualis non ab orbe condito fuerit. (s) Ab anno MDCLII. ad annum MDCLX. tantopere Quakerorum colluvies ſuccrevit, ut de ſuis incrementis ipſi fuerint gloriati fanatici. (t) maxima tamen pars ex Se-

(o) L. c. p. 253.
(p) cap. II. ſeq.
(q) Ameſius in Apologia contra Laſſenium, p. 50.
(r) Laſſen. in Hiſtor. p. 7. Caton, Onderſoeck qu. 1.
(s) Reggius de ſtatu Eccleſ. Britan. p. 114.
(t) Caton, l. c, q. 1. Barnelius Jm Eltſtein p 5, Richard Baxter in Catechiſmo Quakerorum, Angliće. p. 9. 10.

Separatiſtis, Anabaptiſtis, aliiſque Sectarijs acceſſit. Non ergó in Scotia manſit monſtroſa ſecta, ſed ſtatim Angliam, commenem tum temporis hominum peſſimorum ſedem infecit, & ex hac in Americam, Belgium, Germaniam ſuperiorem, Pruſſiam regalem &c. ſe effudit. Quantum ad dogmata & ritús ridiculos eorum attinet, Articulos fidei plures arietantes ſcripturam eſſe literam mortuam, nec Dei verbum dicunt. Scripturam Vulcano conſecrandam, & è medio tollendam. Enthuſiaſmos autem & immediatas inſpirationes doctrinæ ſuæ fundamentum ſubſternunt.

Patientes ἐκστάσεις toto corpore tremunt, quod tantum lumen & ſplendorem divinum perferre non poſſint, prætendentes. Super his Enthuſiaſmis in ſtentorias vociferationes multoties erumpunt, ut homines & bruta perterrefaciant, Sibimet reſtituti de revelationibus iſtis mira narrant, & plebem, velut objecto Gorgonis capite, in lapides convertunt.

Trinitatem Perſonarum in unitate divinæ eſſentiæ negant; conſequenter Chriſti Deitatem impugnant. Incarnationem figurato dicendi modo factam garriunt.

Hominem ad ultimum perfectionis gradum in hac vita pertingere poſſe, volunt, quare ſe immunes eſſe à peccato credunt.

Sacramenta, tanquam inutiles ceremonias, ex cœtibus ſuis rejiciunt. Cœnam tantum pro Apoſtolis inſtitutam ſentiunt.

Miniſterium Eccleſiaſticum, Theologiæ Doctores & Profeſſores odio ſerpentino proſequuntur. Ad officium docendi non opus eſſe vocatione, ſed omnes à Deo vocatos eſſe dicunt.

Salaria, Decimas, nummos confeſſionarios, ut & arbitraria munuſcula miniſtris Eccleſiæ praberi ſolita damnant, & gratis docendum eſſe volunt.

Digitized by Google

Sexui etiam ſequiori conciones permittunt, textum Apoſtolicum 1. Tim. 2. v. 11. 12. tantum de uxoribus in conjugio viventibus, non autem de virginibus & viduis intelligentes.

Academias, Gymnaſia, ſcholas, linguas, artes, diſciplinas, templa (quæ ædes turritas vocant) cum omnibus ad ea pertinentibus, rejiciunt & damnant; veſtes talares Eccleſiæ Miniſtrorum rident.

Magiſtratum, ad quem accerſiti capitibus opertis ſine ullo reverentiæ ſigno venerunt, contemptui habent, ipſiq; peſſima quæque minantur; juramenta, titulos honorum & officiorum repudiant. Studium humanitatis & morum elegantiam hypocriſin interpretantur. Veneficiis operamdare dicuntur.

Nec reſurrectionem mortuorum, nec judicium extremum, nec cœlum nec infernum, prout Scriptura nos docet, credunt.

Quales in diſputatione Cantabrigiæ cum quodam ſcholari, præſentibus utriuſque ſexus plurimis, anno MDCLIX. habita ſe geſſerint, & quomodo riſui omnium ſemet ipſos propinaverint, Protocollum teſtatur. jam enim ſimpliciter, jam concluſionem, conceſſis præmiſſis, negarunt, jam nihil ad rhombum reſponderunt, jam ſtupidi conticuerunt, jam ſtationes permutârunt, jam duas contradictorias ſimul veras habuerunt &c. Vide colloquium ipſum cum præmiſſis dogmatibus, Hamburgi anno M DC LXIII. editum. (u)

Habent & aliud ſectæ ſuæ dogma, quo ſibi perſuadent, ſe poſſe cujuslibet ſceleris eſſe affines, & tamen ſanctitatem in medio ſceleris actu retinere. Quod enim in aliis homini-

(u) Kromayer, in Scrut. Relig. Diſp. V. p. 118. Linda in Deſcript. Orbi p. 587.

nibus peccatum cenſetur, hoc in ſanctis non eſſe. Sanè ut Grammaticus Solœciſmum non facit, quem facit ſciens, ita ſanctus poteſt quidlibet contra legem Dei committere, & tamen ut alicujus mali vel delicti conſcius non poteſt argui, quia ſcit in conſcientia ſua quid egerit; Ita non infirmas habent, ſed delicatas conſcientias, quæ omnis criminis & flagitij in proximum, ſed cum charitate capaces ſunt. Satis eſt ſi firmiter credant, non eſſe peccatum, quod admiſerunt: Quia nunquam eos charitas tale quid patrantes, nec bona conſcientia deſerit. Memorant aliquando deprehenſum fuiſſe in ſancta ex illo grege quendam ſanctum, qui nullo rubore ſuffuſus confidenter dixit, ſe non voluntatis efficiendæ gratia torum ejus inſcendiſſe, ſed ut ſororem male affectam refocillaret, & frigentia miſellæ membra gremio ejus infuſus recalfaceret. (w) Sed ne prolixiores lineas ducam de Phantaſtarum erroribus, ex Simonis Magi, Saturnini, Baſilidis, Cerinthi, Marcionis, Tatiani Montaniſtarum, Donatiſtarum, Meſſalianorũ, Joviniani ſtarum, Pelagianorum, Anabaptiſtarũ, Sociniſtarum, Weigelianorumque ſcholis hauſtis ac dudum ab Eccleſia Catholica proſcriptis; quandoquidem proximis Annis Libri in Germania & Belgio circa hoc negotium divulgati ex profeſſo occupantur; commode, ut Epiphanius olim Ebionis (x) TREMULORUM prophetaſtrorum hæreſin vocare poſſumus multiforme monſtrum, fabuloſæ illius multiplicis hydræ ſerpentariam formam in ſe exprimens. Quemadmodum enim ſi quis copulaſſet ſibi ornamentum ex diverſis lapillis pretioſis & veſtem variegatam ac ſplendidè ſe exornaſſet: Sic hi vice verſa quidquid horrendum eſt, ac pernicioſum & abominabile, informèque ac incredibile, & odio plenum, id à ſingulis ſectis acceperunt, & ſe ipſos in omnes efformârunt.

Pro

(w) Salmaſ, Defenſ Reg. cap. 10. p. 228. 229. (x) hæreſ. XXX.

Digitized by Google

Pro hiſce TREMULIS extant ſequentia ſcripta: Wilhelm. Caton Matelyck Onderſoeck, alarm an alle Nationen ejuſd. exBelgicò in Germanicum verſum, An: 1657. Franciſci Howgil Eröffnung des Bauchs der Morgenröth. Ejusdem Erbtheil Jacobs. Jac. Barnelij, der Stein den die Bauleut verworffen/iſt worden zum Eckſtein. Edvvardi Burroughi, Eine Standart und panir fürgehalten allen Nationen, ex Anglico inBelgicum translatum An. 1659. Maſoni liebliche Nöhtigung. Whitehaud Iſmael mit ſeiner Mutter vertrieben. Penningtoni Weg des Lebens, Ameſii & Georgii Foxijcujusdam diverſæ ſchedæ ab agyrtis paſſim ſparſæ, & Germanice redditæ. Modo nominatus Foxius in ſalutatione Regia Cap. IV. Cromvvellum Moſen Anglorum appellat. Eine Unterweiſung vor alle dieden Weg zum Königreich wiſſen wollen. Anonymi Anno 1659. (y) Contra eos legi merentur Richardi Baxteri Cathechiſmus Quakerorum, or the Quakers Queſtioned in quarto. Anonymi Diſſertatio de ſtatu Eccleſiæ Anglicæ, Wallicæ & Scoticæ. Edmund. Dickinſon in Delphis Phœniciſſantibus. Mericus Caſaubonus, Iſaaci filius, Præbendarius Cantuarienſis, Septuagenario major, de Enthuſiaſmo. Clarkius Presbyter Londinenſis in Mirror, ſive ſpeculo. Nathanael Smith, Olim Quakeri. Curia Spiritualis proclamata, ſive exacta relatio de duabus erga Quakeros executionibus, una cum ſerie errorum ac corruptelarum in Principijs & Praxi eorum, ante hac nunquam orbi detectorum. Johannes Nortonus de Doctrina Trementium. Johannes Timſon adverſus illos. In Apoſtaſia Tremulorum. Edmundus Skipp, concionator Bodenhamenſis in diſtrictu Herfordiæ, in tract. Anglico; The Worlds Wonder, or the Quakers blazing Starr, With an Aſtronomical Judgement given upon the ſame

(y) Vid Quäker-greuel Miniſterij Hamburgenſis anno 1661. in octavo Germanice, Hamburgi.

from 11. Corinth xi. v. 13. 14. 15. Proving them to be altogether deluded by Satan both in their judgments and Walkings. Id eſt Miraculum Orbis, ſive Cometa Quakerorum &c. Londini quarto Anno 1655. D, Prynnij Narratio de quibusdam tremulis apud Briſtolienſes examen ſubeuntibus. Confer Haineum & Joſeph. Hallum contra Chiliaſtas. Peitreum adverſus Malonum de Chiliaſtis.

CAPUT XVI.

DE THEOLOGIA SCHOLASTICA.

Elenchticæ Theologiæ Scholaſticam, quæ communiter ſtylo neglecto credenda, agenda & prædicanda tricis & inutilibus rixis magis involvit, quam ſimpliciter explicat, nonnulli ſubjungunt. Methodicus Scripturas interpretandi modus Theologiam tandem peperit Scholaſticam, per quam doctrinam Theologia in artem, tanquam in ciſternam collecta eſt, atque inde axiomatum & poſitionum rivuli in omnes partes ſunt diſtributi. (z) Eidem vulgo tres Periodi aſſignantur. Prima initium ſumſit à Lanfranco Papienſi, Anno MXX. per annos fere CC. ad Albertum Magnum extenſa, Patrum tantum Scripturæ æquabat ſententias. Secunda ab Alberto ad Durandum Portianum, intervallo ſcilicet CX, annorum; nempe ab anno MCCXX. ad MCCCXXX. Ariſtotelis & aliorum Philoſophemata ad Theologica determinanda admiſit. Tertia à Durando ad noſtra usq; tempora, ſuperioribus adjecit Papæ decretalia, ut de fide habeatur illud, vel aliter in ſcholis defendatur, quidquid Pontifici placuerit è cathedra ſtabilire. Hanc præ cæteris excoluerunt 1. Lombardus, 2. Albertus. 3. Halenſis, 4. Aquinas, 5.

(z) Baconus l, IX. de Augmentis Scientiarum, Cap. 1. Operum in fol. p. 262.

Digitized by Google

Scotus. 6. Occamus, 7. Durandus. *E* quibus protuberarunt, I. *Sententiarii*, Lombardi Interpretes, II. *Summiſtæ* Aquinatis. III. *Caſuiſtæ*, nectentes plerumque nodos, quos non ſolvunt. IV, *Dictionariſtæ*, quales Altenſtaig & Reynerius de Piſis, alphabeticè ſingula diſponentes. V. *Gloſſatores*, ordinaria ut interlinearia. VI. *Poſtillatores*, è Textu theſes elicientes. VII. *Conciliatores*, diſſentientium Thomiſtarum & Scotiſtarum, ut *S*arnanus & Rada. Inter horum tamen ſpiſſa volumina (α) De Scripturæ autoritate ut & *C*anone. (β) De Papæ Infallibilitate & *S*uprematu (γ) De Eccleſiæ natura & notis. (δ) De Conciliorum Juriſdictione & poteſtate. (ε) De cultu & invocatione Sanctorum, (ζ) De fide Juſtificâ. (η) De Iuriſdictione Magiſtratus civilis in ſacris, parum aut nihil occurrit. Sententiarum, [quæ nihil aliud ſunt, quam ſyſtemata quædam Theologica,] Magiſtro facem prætulerunt, *D*amaſcenus. Hugo de *S*ancto Victore, Richardus de Sancto Victore, Petrus *A*beilardus, Bendinus, Wilhelmus Theodorici & Gualterus Pictavienſis, circa annum MCXXV. (a) Primum ejuſmodi Syſtema inter *La*tinos tribuitur Abellardo; Unde ab illo *T*heologiam Scholaſticam auſpicatur Cl. Thomaſius. (z) Et memorans eum Trithemius in Catalago Scriptorum Eccleſiaſticorum p. 74. rectè addit: *Ab hoc tempore* (Abeilardi puta, non Lombardi, uti citatur apud Calixtum p. 137. *A*pparatus, vitio librarii ut opinor) *Philoſophia ſecularis Theologiam ſua curioſitate inutili fœdare cœpit.*

Qnamvis autem de illa Angli recentiores parum ſoliciti fuerint, utilioribus ſtudiis tempus dignè conſecrantes; attamen nemo eos facilè hujus planè ignaros veritate adſtipulante pronunciabit, niſi in illorum ſcriptis divulgatis planè ſit

(a) Ioh Prideaux Oper. Theolog. p. 735.
(b) In Schediaſmate Hiſtor. p. 63.

ſit hoſpes & peregrinus. Teſtem vel unicum Iohannem Prideaux adduxiſſe ſufficiet. Is è ſeptem capitibus Doctrinam Scholaſticam, qualis nunc obtinet, & Lombardi quatuor Libros Sententiarum, Halenſis ac Aquinatis ſummas, Iohannis item de Combis, & Alberti ſive Bonaventuræ compendium, in præcipuis ſaltem exhaurit, Syntagmati Mnemonico incluſit, à pag. 735. ad 751. Operum Theologicorum, Editionis Tigurinæ in quarto. Οἰκονομία capitum hæc eſt.

CAP. I. De Deo.	Ubi moleſtè diſcutiuntur I: Trinitas. II. Propria III. Appropriata. IV. Notiones V. Relationes VI. Attributa. VII. Ideæ.
CAP. II. De Operibus	Hinc claſſicali quaſi quadam conformitate è nihili abyſſo emerſerunt. I. Spiritus. II. Lux. III. Cœlum. IV. Tellus. V. ſtellæ. VI. Piſces. VII. Pecudes cum homine ipſorum Domino.
CAP. III. De Peccato	Cujus Monſtri ſeptem cenſeantur capita. I. Angelicum. II. Originale. III. Veniale. IV. Lethale. V. Clamans. VI. Sacrilegum, VII. in Spiritum Sanctum.
CAP. IV. De Redemptione.	Sectio prima de lege. Ubi occurrit. I. Æterna. II. Naturalis. III. Humana. IV. Conſvetudo. V. Moralis. VI. Ceremonialis. VII. Iudicialis. Sectio ſecunda de ſalvatore, cujus perpendenda ſumma cum veneratione occurrunt. I. Æterna generatio. II. Incarnatio. III. Muneris Mediatorii adminiſtratio,

tio· IV. Paſſio. V. Reſurrectio. VI. Aſcenſio. VII. Gubernatio.

CAP. V. De Gratia: Quæ juxta Magiſtrum eſt, I. Habituum infuſorum. II. Virtutum. III. Donorum. IV Præceptorum. V. Conſiliorum. VI. Beatitudinum. VII. Fructuum.

CAP. VI. De Sacramentis. Ut ſunt I. Baptiſmus. II. Confirmatio pugnantium. III. Euchariſtia vires reſumentium. IV. Pœnitentia reſurgentium. V. Ordo. VI. Matrimonium. VII. Extrema Unctio.

CAP. VII. de Noviſſimis. Cujusmodi ſtatuuntur I. Adventus Anti Chriſti. II. Gog. & Magog. III, Enoch. & Elias. IV. Animarum poſt mortem receptacula. V. Mundi conflagratio. VI. Reſurrectio. VII. Iudicium.

Confer D. Henrici Jeaneſii Theologiam Scholaſticam ſupra cap: II. Libri tertii citatam, quæ etiam adducitur à Georgio Ritſchelio in Diſſertatione de Ceremoniis Eccleſiæ Anglicanæ. p. m. 16. Item Philoſophiam Theologiæ ancillantem, hoc eſt piam & Sobriam explicationem quæſtionum Philoſophicarum in Diſputationibus Theologicis ſubinde occurrentium, Autore Roberto Baronio, Philoſophiæ Profeſſore in illuſtri Collegio S. Salvatoris, octavo, Anno 1641. Oxoniæ. & in 12. Amſtelodami, 1649.

CAPUT XVII.

DE

THEOLOGIA PRACTICA

QVia Theologia veritatem Cœleſtem non modo proponit, defendit & explicat, verum etiam variis modis ad univerſas hominis Chriſtiani actiones applicat; idcirco applicatio nunc potiſſimum attendenda venit. Summam

hæc

Theologiæ Aſceticæ, quæ alio nomine Moralis queque appellatur, quia vitam hominis Chriſtiani informat, & docet, quomodo ea non tantum civiliter bona eſſe, ſed & Theologicè Deo placere poſſit; Titus Cap. II v. 11. complectitur; illuxit gratia Dei ſalutifera omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegata impietate & mundanis concupiſcentijs, ſobriè, juſtè, piè, vivamus in præſenti ſeculo, expectantes beatam ſpem. Hæc enim eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra 1. Theſſ. 4. v. 3. 7. Speciminis loco juxta ordinem Alphabeticum ex Theologia practica cinnus variarum materiarum apprimè utilium, quando de hoc vel iſto themate agendum foret, ex ſcriptoribus Anglicanis ſequitur. (1) *Ablutio manuum ante conſecrationem ſanctæ Cœnæ in Eccleſia antiqua uſitata*, Forbeſius inſtruct. Hiſtorico-Theolog. lib. XI, cap. 9. §. 11, (2) *Abnegatio Dei.* D. Scharrock de offic: ſecund. jus naturæ, cap. IV. p. m. 298. ſeqq. (3) *Abnegatio ſui ipſius.* D. Reynoldus in Matthæi cap. XVI. v. 24. Richard Baxter, à Treatiſe of ſelfdenyal. Lond. quarto, Anglicè anno 1660. qui liber nuper in Germanicam linguam translatus prodijt, lectu digniſſimus. Jeremias Burrough, Hookerus, Preſtonus, de eodem argumento, conferatur Hammondus cat. pract. 1. S. 3. Item de ſuſceptione Crucis ibidem B. 1. S. 3. (4) *Abortus non procurandus.* Scharrock l. c. pag. 142, & 423. Joſ. Hall in Caſibus Conſcient. à me Germanicè redditis & Francofurti ad Oderam in 12. excuſis, Anno 1677. Decad. 2. Caſu 3. p. 121. ſeq. (5) *Abſtentio ſive ſeparatio à Communione in priſca Eccleſia, quibus irrogata, ſive major ſive minor.* Forbes. inſtruct. lib. XII. §. 3. c. 9. 10. 11. (6) *Abſtinentia à Venere.* Scharrock pag. 492. (7) *Abſolutio publica & privata quo loco habenda?* Forbes. lib. IX. c. 5. §. 14. (8) *Academia.* De Academiarum deſtructione quidam Webb, homo novæ lucis, ex Anabaptiſta factus Atheiſta (c) cui

(c) Horn. Hiſtor. Eccleſ. p. 318.

Digitized by Google

ab alio reſponſum eſt. (9) *Acetum in potu Chriſto in cruce porrectum.* Thomas Gataker, adverſ. Miſcell. cap. VI. pag. 54. in folio (10) *Acceptio Perſonarum non cadit in Deum.* Forbes l. VIII. c. 2. §. 28. (11) *Admonitio fraterna.* Rich. Greenham, tractatu ſpeciali. Hammondus cat. pract. B. 2. S. 5. B. 4. S. 1. (12) *Adoratio argumentum Deitatis.* Forbes l. VII. c. 3. §. 16. 17. l. I. c. 17. §. 17. c. 23. §. 1. 8. 10. 19. 32. lib. VII. c. 3. §. 4. 5. 10. & cap. 4. §. 5. l. XVI. c. 6. §. 11. (13) *De Forma adorationis judaicâ.* Pinchonus. (14) *Adulatio.* Ep. Taylor, Serm. contra adulationem. Duty of man, ſive de officio hominis p. 13. (15) *Adulter, adulterium.* Thomæ Beconi invectiva adverſus adulterium. Greenhamus de adulterio affectibuſque juvenilibus. Scharrock in judicijs de variis incontinentiæ ſpeciebus, cap. 1. Georg. Dovvnham tractatu peculiari Anglico. Adulteris ad pœnitentiam quindecim olim anni definiti, Forbes. l. XII. c. 6. §. 6. (16) *Adventus Dei.* Duplex, viſibilis & inviſibilis. Idem L. 1. c. 26. §. 3. (17) De *Agricultura.* Whateleus. (18) Ægrotos viſitandi in contagione mos veterum Chriſtianorum, Forbes. l. XII. cap. 2. §. 6. (19) Ægroti medicinam exhibet Beconus Tom. II. oper. Adde *Lanceloti* manuale pro ægrotis. (20) *Æquitas.* Perkins, de æquitate Chriſtiana. (quem ſcriptorem Voëtius in Bibliotheca ſtudioſæ Theologiæ hoc elogio commendat: Inter eos qui praxin conſcientiæ, reſipiſcentiæ, fidei, docuerunt, agmen ducit Perkinſius, qui in Anglia practicæ Theologiæ vexillum extulit, è cujus ſcriptis & concionibus ceu fonte perenni tot eximia ſcripta practica, & tot efficaces conciones in Anglia & deinde paſſim in Belgio atque alibi natæ & irrigatæ. Præceſſerant illum, & lapides & calcem congeſſerant Bradford, Tindallus, Greenham, Deering, Cartvvright, & ſecuti ſunt Paul Baines, Rob. Bolton, alijque) D. Sanderſonus in concionibus ad Magiſtratum,

tum. D. Donnus, in Romanor. c. XIII. v. 17. (21) *Æquivocatio* Ars mentiendi diabolica & variis modis noxia, Forbes. lib. III. cap. 20. §. 37. Barneſius, Maſonus & Epiſc. Mortonus contra Parſonum de eodem themate (22) *Æternitas*. Proſpectus æternitatis Welli. [23] *Affectus*, Gataker. Adv. Miſcell. c. 10. p. 114. c. 14. (24) *Affectus naturalis ergà conſanguineos*: Scharrock de offic. cap. VIII. Edvvard. Reynold. de Paſſionibus ſive affectibus. Item Wilhelm. Fenner, Nic. Mosley Eques, de paſſionibus & facultatibus animæ, in naturalibus & divinis contemplationibus. Thom. Wrightus de paſſionibus animi, Ioh. Ball de affectibus (25) *Afflictiones* De his Ioſeph Hall, in balſamo Gileaditico ex profeſſo agit. Lachrymæ Magdalenæ. D. Patricius in exoneratione cordis. Greenham in tractatu ſpeciali. Iohann. Fox. in ſupplicatione ad proceres Angliæ pro afflictis fratribus. Forbes, lib. XIII. inſtruct. c. 11. §. 8. (26) *Altare* Menſa Domini, Gataker adverſar. miſcell. c. 28. p. 205. (27) *Ambitio*; De Ambitione ſacra conciones Latinæ duæ Simonis Ford. ſac. Th. Baccalaurei & ædis Chriſti alumni 1. Cor. 12. v. 31. in oct. Francofurti, juxta exemplar Oxonienſe, anno 1673. (28) *Amicitia*. D. Donn. in Roman. XII. v. 20. Rogeri Amicus in ſinu. Janevvay optimus amicus. Scharrock de off. cap. 12. p. 428. 482. (29) *Amor ſui*. Idem cap. 6. per totum. Gataker cap. 13. p. 129. Amor non cogitur, ſed cogit, id. cap. 16. pag. 150. Amor amorem exigit, cap. 13. p. 128. (30) *Amor Dei*. Epiſc. Androſius, comm. 1. c. 12. Ep. Sanderſon, in 1. Tim. IV. v. 4. Ep. Taylor, c. 4. De vita ſancta. M. Pinck in examine ſinceri amoris Chriſtiani. Robertus Boyle, (ex illuſtri Corcagiæ in Hibernia Comitum familia, ſocietatis Regiæ Londinenſis Phoſphorus diverſiſque doctiſſimis commentarijs de rebus naturalibus emiſſis, famigeratiſſimus, patronus in Anglia meus faventiſſimus, cujus memoria grato animo

animo nunquam excidet!) in motivis & incentivis ad amorem Seraphicum, Anglicè Londini, octavo anno 1670. quintùm prodijt. Gurnallius de amore ſpirituali. Trapp, ſigna amoris, Fiſcheri ſigna amoris. (31) *Amor fraternus*, Wilhelmus Gearing de Philadelphia, tractatus Anglicus, *8*vo anno 1670. (32) *Anathematis expoſitio*. Forbes, inſtruct. l. 2. c. 7. §. 7. (33) *De Angelis*. Joſeph Mede, B. *1*, diſc. 4. 10. B. 3. c. 3. 4. 5. 6. Greenham. Hayvvoodus. Angeli Deſcriptio. Forbes. inſtruct. l. XIII. c. 10. §. 10. Angelus cur filius Dei vocetur? Idem l. 1. cap. 32. §. 9. Angelus magniconſilij Chriſtus, id. L. 1. 14. §. 13. Angelus unus non poteſt eſſe duobus in locis ſimul. id. l. XI. c. 6. §. 39. (34) *Anima*. De animæ humanæ immortalitate Kenelm. Digby, Johan. Jackſonus in Defenſione immortalitatis animæ, Johann. Smith. Henr. Moor, Richard Baxter. Ep. Ruſt in ſerm. ſuper 2. Tim. 1. v. 10. Jerem. Burrough. de immortalitatis animæ humanæ excellentia. (35) *Animæ pugna*. Richard Sibbs, ex Anglico German. octavo Caſſellis 1675. (36) *Animæ fidelium defunctorum ſtatim in requiem cœleſtem aſſumuntur*, Forbes. inſtruct. l. XIII. c. 11. §. 1. Dulci fruuntur ſomno, ibidem §. 2. Plenariam culpæ & pœnæ remiſſionem in hac vita conſecutæ ſunt §. 4. 13. Animarum defunctorum quæ ſit conditio ſecundum Platonicos? L. XIII c. 2. §. 3. Earundem ſtatus & locus usque ad diem judicij ſecundum Patres, L. XIII c. 6. §. 1. ſeqq. Animas circa tumulos & corporum ſuorum reliquias oberrare, vulgi error *L*. VII. c. 8. §. 21. (37) *Animæ medela*. Joh. Stearne conſ, diſpenſatio animarum Aleſordi. vector animarum Pricæi. (38) *Annonæ flagellatio*. Scharrock de offic, c. 3. p. 209. (39) Ἀνθρωποθυσία. Quod apud Britannos uſitata olim fuit, Tacitus *L*. XIV. Annal. teſtatur. Joh. Ovven. lib, de Theologiæ ortu. c. 7. in primis libro I. c. 8. conciſè illam

Jam ſic perſtringit: Neque ulla pars cultus eſt Sathanici, in quam magis concorditer conſpiraſſe genus humanum comperietur. Sive ſe hic magnificè efferre & devictos peccatores triumphare, ipſe olim triumphandus in cruce Chriſti, in animo habuit antiquus ſerpens, ſive vero ſacrificio in hominum mentibus præjudicia & contumeliam facere, omne virus ſuum longè lateq; in hoc ſcelere promovendo eum effudiſſe conſtat, De Afris res nota eſt, *infantes penes Africam Saturno immolabantur palam usq; ad Proconſulatum Tiberii.* Tertull. Apologetici c. 8. Eadem habet Arnobius. Cum Carthaginenſes victi eſſent ab Agathocle Siculorum Rege, iratum ſibi Deum putantes, ut diligentius piaculum ſolverent, ducentos nobilium filios immolarunt Saturno; Teſtis eſt Peſcenninus Feſtus apud Lactantium. Bello Romani preſſi eadem ſacra fecerunt, ipſius Annibalis filius Aſpar mactatus. Hinc Amilcen uxorem ejus ſcelus hoc plangentem inducit Silius. Lib. IV. Punic. *qua porro hac pietas,* &c. Apud Romanos homines vivos ſe ipſos Diis inferis devovere, ſolenne: Nota eſt, Deciorum hiſtoria: Pater bello Gallico, filius Samnitico ſe in eundem modum devoverunt, quos celebrat Juvenalis ſatirà octavà.

Plebejæ Deciorum animæ &c.

Olim Jovem Latialem homicidio colere in more fuiſſe affirmat Arnobius. Cornelio Lentulo & Publio Licinio Craſſo, Coſs. Senatus conſultum factum eſt, ne homo immolaretur: palamque ad illud tempus prodigioſa celebrata fuiſſe narrat Plinius, Hiſtor. Nat. L. xxx. c, 1. Itaque irruentibus Gallis, majores natu, ampliſſimis uſi honoribus in forum coierunt, ibique devovente Pontifice, Dijs ſe manibus conſecraverunt; apud Florum. l, 1. c. 13. Gallos quoque nefandis his ce hoſtijs Deos placare conſveviſſe narrat Cicero, Oratione Pro Fontejo: Quis ignorat, inquit, eos ad hunc usque diem

LI illam

immanem & barbaram conſuetudinem hominum immolandorum obſervaſſe? Etiam Gallum & Gallam Romæ quotannis ſacrificari ſolitos monet Plutarchus. Hadrianus Imp. Rom. Catamitum Antinoum in Ægypto Dijs immolavit apud Xiphilinum. Dio L. 96. Inſulæ Tylæ habitatores ad ſua usque tempora conſvetudinem hanc obſervaſſe refert Procopius. Idem mos Britannis. Mona inſula a Paulino devicta, *præſidium impoſitum victis, exciſi luci ſævis ſuperſtitionibus ſacri, nam cruore captivo adolere aras, & hominum fibris conſulere Deos fas habebant*, ait Tacitus. Annali. XIV. Et in locum illum Horatii, Ode IV. L. 3. Carminum:

Viſam Britannos hoſpitibus feros,

Acron; Britanni hoſpites mactabant pro hoſtia.

(40) Ἀνθρωποφαγία. Scharrock de offic. p. 143. & 441. (41) *Apoſtaſia.* Wihelm. Pemble, Thom. Goodvvinus. in Apoſtaſiæ periculo, Featlæus in Ezech. XVIII. v. 24. Mede, de Apoſtaſia ultimorum temporum. Sibbſius de Apoſtata revertente. Apoſtaſia Eccleſiæ Romanæ naturæſcens, Forbes. L. XI, c. 18. § 8. 9. Sedis Romanæ duplex. L. VII. c. 10. §. 5. Illius ingentis principium, L. XIV. c. 6. §. 12. (42) *De Apoſtolis*, idem L. XII. C. 4. §. 24. L. XV. c. 1. §. 1. c. IV. L. XVI. c. 1. §. 2. Fuerunt primi Epiſcopi, quibus alii ſucceſſerunt. L. XVI. c. 5. §. 12. Utrum Sacerdotes fuerint ante ultimam cœnam nec ne? L. X. c. 13. §. 13. Apoſtolorum coryphæi Petrus & Paulus. L. XV. c. 4. §. 7. Petrus, Jacobus & Johannes §. 8. Apoſtolorum divina & infallibilis auctoritas aſſerta. L. IV. c. 4. §. 10. 11. Poteſtas ad ſucceſſores eorum pari auctoritate transmiſſa. L. XVI. c. 1. §. 2. Apoſtolici officii Apoſtolis omnibus ex æquo dati eminentia & ſublimitas, L. XV. c. 5. §. 6. Apoſtolici vocabulum non ſoli Epiſcopo Romano, ſed & aliis olim Epiſcopis tributum. L. XVI. c. 1. §. 28. (43) *De apparentia mali.* Jeanſus. (44) *Apparitiones Dei.* Forbes. L. I. c.

36.

36. §. 6. Defunctorum per bonos ne an per malos *Angelos* fiant. L. XIII. c. 7. §. 5. 6. (45) *Aqua in Baptiſmo cur adhibita?* idem L. X. c. 5. §. 46. Naturalis quælibet ad Baptiſmum idonea, eodem capite §. 47. Aquæ mistio cum vino in Euchariſtia quid notet? L. XI. c. 14. §. 2. 3. Non eſt de neceſsitate vel integritate Sacramenti, l. XI. c. 7. §. 27. *Eſt* res media. l. XI. c. 10. §. 31. L. XI. c. 14. §. 4. & C. 10. §. 17, (46) *De Arbitrio.* Perkins de libera *Dei* gratia & libero hominis arbitrio. Iohannes Bradford in colloquio inter pædeſtinationem & liberum arbitrium, Iohannes Veronus de libero Arbitrio. (47) *Aſperſio ſeu perfuſionum verus Baptiſmus?* Forbes L. X. c. 5. §. 55. 56. Aſperſionem in Baptiſmo occidentales recepere. ibidem §. 57. (48) *Aſpidum incantatio.* Gatakerus adverſ. miſc. c. 8. p. 71. 72. (49) *Aſſervatio Euchariſtiæ in veteri Eccleſia.* Forbes. L. XI. c. 7. §. 30. unde cœpta; §. 32. abſque ea conſuli poſſe infirmis, eam quæ hodie rationes diſſvadeant? §. 33. (50) *De Aſtrologia.* Gaulius & Homeſius contra Aſtrologiam, Iohnſonus in Aſtrologia judiciaria damnata. (51) *De Atheiſmo,* Smith. in ſagittis. Martinus Fotherbæus tract. Atheomaſtix. Iohannes Weemuſt. de Atheo. Scharrock de off. c. 16. p. 661. ſeqq. plures de hoc argumento in Theologia polemica c. 10. recenſuimus. (52) *De Avaritia.* Greenhamus & *Preſtonus* contra avaritiam remedia ſuppeditat, ut & Robertus Harriſius, nec non Ierem. Dyke, in Antidoto contra avaritiam. Whatelæus de cautela pro avaris, adde Stughtonum in Baruchi lachrymis apertis. (53) De Αυταδεία. Richardus *Rogerius* in Hiſtoria Naamanis. Daniel Dyke in Noſce te ipſum. Hallus Ep. de magno impoſtore. in Ierem. XVII. v. 9, Dovvnhamus in Spirituali ſtatione (54) De Αυταρκεία D. Taylor. *Ep.* Hall. Thom. Watſon. Henric. Maſon & Berrough. (55) Αυτοκατάκριτοι. Scharrock de offic. p. 352. (56) De Αυτοχειρία Iohannes Don. Hall. in caſibus conſci-

Lll 2 enti-

entiæ. Decad. 2. Caſu 10. p. 210. Scharrock de off. c. 6. p. 393.
(57) *Azyma in Sacris*, Gataker adverſ. miſc. c. 5. p. 43.

(1) *Balſamum*. Bartletus tract. pecul. Lockier Balſamum pro Anglia & Hibernia ſanguinem reddente, Tucknæi & Joſ. Halli balſamum Gilead (2) *Baptiſmus*. Whatelæus de Regeneratione. M. Nicolaus Hund, de deſcriptione regenerati Chriſtiani. Johan. Dovvn, de fide infantum. Sam. Hieronus de Baptiſmo Eunuchi, Act. VIII, v. 36. 37. Conf. ſupra c. I. & VI. Theologiæ poſitivæ, item Zachariæ Croftoni, tractatum de virtute & valore baptiſmi contra contemptores ejuſdem Catechetice propoſitum. Et Gatakerum Adv. miſc. c. 42. 43. p. 418. 419. 441. (3) *Beatitudo*. Crooki ὁδηγὸς ad Beatitudinem, Reynoldi tractatus tres, Stoughtoni felicitas ultima ſeculi. Henr. Smith Davidis vir beatus, Jus juſtificatorum ad beatitudinem. Rob. Bolton de vera felicitate Joh. Dovvnham de varietate rerum mundanarum. Trappi verus theſaurus. Venningi Semita ad veram Beatitudinem. Beatitudo vera in quibus conſiſtat? Forbes inſtruct. l. IV. c. 11. §. 7. Scharrock de off. c. ultimo, p. 692. (4) *Bellum*. Belli ſacri occaſio, primæ expeditionis Duces, militum numerus. Forbes. l. IV. c. 20. §. 2. 3. 4. Exitus infelix, ib. dem §. 11. 12. Bellum ſacrum in Waldenſes converſum, l. IV. c. 21. §. 16. Bellorum funeſtiſſimorum in oriente & occidente cauſæ. l. IV. c. 21. §. 12. Scharrock de offic. c. 15. p. 614. ſeqq. (5) *Benedictio panis & inſtitutio uſus in ſacra cœna concurrebant*. Forbes. l. XI. c. 7. §. 9. Benedictio ſine diſtributione non efficit cœnam Domini. ibidem, Benedictionis poculum. Gataker Adverſ. Miſc. c. 7. p. 59. 60. (6) *Beneficentia*. Scharrock de off. c. 5. paſſim. (7) *Beneficium*. idem ibid. (8) *Blanditiæ*. Harſleckii explicatio Blanditiarum. (9) *Blaſphemia*. Hammondus ſerm. in 2. Pet. 3. v. 3. (10) *Bona opera*. Bernhardi via ad bona opera

opera. Bona opera fidelium quo ſenſu merita Patribus orthodoxis? Forbes. l. VIII. c, 7. §. 2. Boni & mali operis non eſt par ratio quoad meritum. ibid. §. 8.]

(1) *Calendarium.* Foxij primam & ſecundam partem impugnavit Rob. Perſonius Jeſuita Anglus, ſuppreſſo nomine. Audomari, octavo 1604. (2) *Calix*: triplex, primò tribulationis, ſecundò conſolationis, tertiò gratulationis vel ſalutum. Gataker adverſ. Miſc. c. 5. 6. 7. p. 31. 53. 56. (3) *Calicis ſacrilegium in Papatu undè?* Forbes. l. XI. c. 17. §. 2. Nempe ſtatim poſt dogma tranſſubſtantiationis ab Innocentio tertio anno M.CC.XV. promulgatum, in uſu eſſe cœpit, uti ex Thoma & Bonaventura, qui eodem ſeculo floruerunt, colligitur. (4) *Calumnia.* Calumniæ paganorum de adoratione capitis Aſinini & Onychitæ & de Infanticidio Chriſtianis objectæ. Idem l. VII. c. 8. §. 12. (5) *Canoniſatio ſanctorum.* De illa vide Iohan. Prideaux Orat. 13. pag 428. Oper. edit. Tigur. quarto. (6) *Canticum.* Iohan. Cottonus de cantatione Pſalmorum. Hattorus in Pſalmis Homeſij muſica Evangelica. Guild explicatio & applicatio cantici canticorum, Witheri Pſalmi. Bartoni & Barkeri Pſalmi. (7) *Caro* Caro flacceſcens & fides florens, Georg Swinnock. Carnis inpalpabilis reſurrectio erroneè credita. Forbes l. III. c. 3. Robert. Boltoni Profeſſor carnalis. (8) *Caſtitas* Ep. Taylor, de vita ſancta c. 2. Georg. Downham, tract. contra ſcortationem. Hammond. cat. Pract. B, 2. S. 6. Homiliarum Anglicarum vol. 1. num. 11. (9) *Catechiſatio.* Zacharias Croftonus, de Cathechiſatione. Ep. Androſius introduct. decalogi c. 1. (10) *Catechumeni.* Ad audiendas conciones admiſſi, ante celebrationem Euchariſtiæ dimiſſi. Forbes. l. XII. . 1. §. 6. (11) *Ceremoniæ.* Georgius Joye de Honoribus ceremoniarum. Georgius Ritſchelius diſſertatione de ceremonijs Eccleſiæ cumprimis Anglicanæ Londini, anno 1661. in 12. & re-

cuſa Stutgardiæ anno 1663. in 12. promotore Magno Heſentalero. (12) *Cenſura.* Richard Greenham de cenſura & correctione. Cenſuræ diverſitas pro diverſitate peccati. Forbes. l. XII. c. 3. §. 18. (13) *Certitudo.* De certitudine ſalutis, Coaleſius in certitudine piorum. Greenham ſigna hominis juſtificati. Certa electionis ſigna ejuſdem. Item character viri juſti. Perkins. tract. declarans ſitne homo in ſtatu gratiæ necne? Ejuſdem ſolutio caſus unde homo ſcire poſſit, ſe ex filijs Dei eſſe? Samuel Hieronus in demonſtratione adoptionis, ſuper 1. Johannis 3. v. 1. ejuſdem adoptio ſpiritualis in 1. Theſſ. 5. v. 19. Byfield, ſigna hominis pij & impij. Certitudo amoris divini & ſalutis humanæ, Tim. Rogerius de evidentia hominum piorum à cœlo. Franciſcus Robertus de evidentia credentium, Wilhelm. Whatelæus de agno Dei (14) *Charitas,* vol. 1. concion. Anglic. n. 6. Hammond. pract. cat. B. 1. S. 3. Officium hominum, pag. 16. 17. Ep. Androſius conc. 5. cap. 1. Charitas diſcipulorum Chriſti γνώρισμα, Forbes. l. XIV. c. 1. §. 1. Charitas quæ deſeri poteſt nunquam vera fuit. Idem l. VIII. c. 21. §. 10. Preſtonus de Charitate. Wilhelmus Pemble de Charitate Chriſtiana. Sanderſonus in 1. Tim. 4. v. 4. Pinckius de probatione Charitatis Chriſtianæ. Donnus in 1. Cor. 16. v. 22. Rouſei Charitas Catholica. Potteri defectus charitatis. (15) *Chriſtus.* Greenham de Chriſti poteſtate contra Satanam & amore erga fideles. Bridge de perfectione Chriſti. Preſton de amore Chriſti, Ioh. Norton, nemo præter Chriſtum. Scheffieldi exortus Solis juſtitiæ. vid. c. 5. L. III. ſup. (16) *Chriſtianus.* M. Georg. Swinnock. Chriſtianus verus delineatus, ſive cœlum & infernus. Bohemi, deliciæ Chriſtianorū. Thom. Taylor character boni Chriſtiani, Ejuſdem excuſatio boni Chriſtiani. Chriſtophori Lovii, Chriſtianus cœlo ardens. Thom. Watſoni character Chriſtiani. confer Scharrock de off. p. 266. 691. ſeq. (17) *Ciconias lædere*

cur

cur dicatur piaculum? Scharrook ibid, p. 147. 18, *Cincinni*, Prynnius contra Cincinnos in amorem aliorum geſtatos. Scharrock de of. p. 468. (19) *Circumciſio*, Vaſavor Povvel de Excellentia Chriſti & Moſis, Angl. Circumciſio ab Ægyptiis ad Iudæos non pervenit. Gataker adv. miſc. c. 42. p, 417. adde ſup. c. 6. l. *m*. (20) *Clementia*. Scharrock de offic. p, 622. 623. (21) *Cælibatus*. De hoc Smithæus & Iohannes Dovvhamus, Iohannes Falæus Sudovolgius, Oſſorienſis apud Hibernos ſuperiori ſeculo Epiſcopus contra Cleri conjugium; confer Thomæ Beconi, librum de *Sacerdotum* conjugio, & Georg. Joye, Bedfordienſ. Theol. ante ſeculum defuncti, defenſionem matrimonii. (22) *Cælum*. Ieremias Burrough. via facilis ad cœlum. Thomas Calvert Mel cœli. Chetgvvindus de porta anguſta. *Sibbſii Lux* è cœlo. Venningii ſemita ad cœlum. Thomæ Watſoni cœlum pie expugnatum. Thom. Beconi nova è cœlo. *Artur* Dentij ſen ita plana ad cœlum. (23) *Cœna Domini*. De illa conſule caput primum & ſextum ſuperius ubi prolixum ſcriptorum agmen adducitur. (24) *Coccus & Coccinium*. Gataker adverſ. miſc. cap. 40. p. 404. (25) *Cogitationes*. De cogitationibus obſervandis Perkinſius, & Joh. Dovvnham in certamine Chriſtianorum, de cogitationibus blaſphemis, qui tractatus per Georgium Heinium, anno 1668. in *ii*. Caſſellis Germanicè prodierunt. Th. Covvper. Thom. Goodvvin, de vanitate cogitationum, quem ipſe ex *Anglico* verti Germanicè. Wilhelm. Fenner. Scheffield & Reynerus. (26) *Cognitio*. Greenham de cognitione & ſcientia. Perkins tractatus de vero modo cognoſcendi Chriſtum crucifixum. Wilhelm. Pemble, de malo ignorantiæ. Featlæus in 1. Cor. c. 11. v. 2. (27) *Coma*, Scharrock de officijs, cap. 11. quod inſcribitur de habitu crinis, à pag. 450. ad. p. 469. (28) *Comedia* Prynnij Hiſtriomaſtix, ſeu contra ludos comicos. (29) *Comminationes*. Boganus de ſcripturæ comminationibus. (30)

Com-

Communio ſanctorum. Benthamus de hoc themate. Communio pœnitentibus moribundis in Vet. Eccleſia dabatur. Forbes. l. xi. c, 7. §. 24. 30. Communio ſub utraque ſpecie in veteri viguit Eccleſia. ibidem §. 29. (31) *Communicatio corporis & ſanguinis Chriſti, non eſt carnalis, ſed Spiritualis.* Idem l. xi. c. 22. §. 16. (32) *Communio.* De communione veteris Eccleſiæ Iohannes Jonſtonius in 12. Amſtelodami 1659. (33) *Confeſſio.* peccati privata. Forbes. l. xii. c. 5. §. 18. 21. à Nectario & Orientalibus abrogata ibid. §. 22. Auricularis Pontificia damnatur, §. 28. De ea conſtitutio Innocentij Tertij Papæ Romani. §. 31. 32. 33. 35. Rob. Recordus Theologus ſub Edvvardo, ſexto mortuus anno 1552. De confeſſione auriculari librum edidit. (34) *confirmatio ab hominibus inſtituta.* Forbes. inſtruct, l. ix. c. 4. §. 4. Num oleum an balſamum ſit de ejus eſſentia? ibidem §. 5. confirmationis ritus apud Æthiopes peragitur impoſitione manus ſacerdotis ſuper baptizatos, additis his verbis: Benedicat vobis Dominus Jeſus, Accipite Spiritum ſanctum per virtutem Dei Patris, per virtutem Filii Jeſu Chriſti, & per virtutem Spiritus ſancti. idem ex Bibliotheca Patrum, tom. 6. edit. 4. colum. 73. Inſtruct. l, 1. c. 27. §. 9. (35) *conjugium.* Johan. Ponetus, Epiſc. Roffenſis ſub Edvvardo Rege, in exilio autem anno 1556. die 11. Auguſti, Argentinæ defunctus, vulgavit librum de conjugio Miniſtrorum & Apologiam ejuſdem. Johann. Chekus, de Quæſtione; An poſt divortionem nubere liceat? adde ſupra c. 7. l. iii. num. 21. (36) *conjunctio.* Secundum carnem nobis cum Chriſto duplex. Forbes. l. xi. c. 12. §. 36. conjunctio noſtri cum Chriſto per manducationem carnis ejus. ibid. §. 33. (37) *Conjunctio & congregatio hominum.* Scharrock de offic. p. 441. conjunctionis appetitus communis eſt omnium animantium idem p. 401. (38) *Conſcientia.* Perkinſius in Anatomia conſcientiæ humanæ cum curandi conſervandique

dique genuina methodo per Wolfgangum Maierum Baſileenſem, anno 1603. Ex Anglico in Latinum verſa. Samuel Wardus, De Conſcientia. Balſamum Gileaditicum Halli. Greenhamus de Conſcientia. Ierem. Dyke de eadem ſub titulo. Good Concience. Lond. octavo 1626. Wilhelmus item Fennerus, & D. Hammondus. Harriſius de Judæ Miſeria. in Matthæi c.27. v. 3. Sancti Pauli exploratio & ejusdem fiducia. Actor. 21. Acquiſita, cuſtodita & uſurpata bona conſcientia, in Hebræor 13. v. 18. Richardi Bernhardi; Chriſtiani attendite ad Conſcientiam. Johannes Scheffieldus in tractatu; Bona conſcientia fortiſſimum munimentum. Anglice & Germanice, Baſileæ octavo 1675. Carpentarius de Conſcientia. VVilhelmus Bridge, vulnerata Conſcientia curata, infirma confortata, dubitans informata. Anglicè, Reſponſi loco ad D. Johannem Fearne, anno 1642. remiſſa, in quarto. Roberti Boltoni inſtructio pro afflicta Conſcientia. De Conſcientia libera. Forbes. inſtruct. L. x.. c. 13. §. 28. Robertus Sanderſonus in prælectionibus Oxonienſibus decem de Obligatione conſcientiæ anno 1647. habitis. Lond. in octavo anno 1670. Latinè conf. Scharrock de offic. p. 45. 46. 47. (39) *Conſenſus voluntarius*, idem p. 235. 236. (40) *Conſolatio*. Conſolandi ritus. Gataker adverſ. miſc. c. 6. p. 53. Sub hunc cenſum referuntur Thomæ Bekoni gemma jucunditatis, Caſtellum conſolationis. Animæ ſolatium. Turris fidelium. Cradocki Guttæ divinæ. Durranti Sorbilla dulcedinis, corroboratio & conſilium. Egertoni corroborationes. Roberti Boltoni tractatus de Conſolatione. Collinſii corroborativum. Crofti paradyſus terreſtris. Crumius de corroboratione. Fenneri divitiæ gratiæ. Gatakeri viri juſti gaudium, cum characteribus ſinceritatis. Groſſæi perſvaſiones animæ, Columna ignea. Germina gratiæ. Roberti Harriſii Petri liberatio è carcere. Hayvvardi Sanctuarium animæ perturba-

tæ, auxiliator fortis. Liſordi legatum. Lynakeri conſolationes. *P*arri AbbaPater. Quarleſij judicium & miſericordia. *R*ichardſoni ſacræ conſolationes. Sibbſij corroborativa. Henr. Smith. fulcrum fidelium. Obadiæ *S*edgevicii peccator humilis ſolatio demulſus. Conſilium SardicenſiEccleſiæ datum de divitijs gratiæ. Edvvardi *S*ymondi tres tractatus, oculus fixus, viſio & fides. Caſus & *C*uratio. *T*rappi verus*T*heſaurus Ejusdem ſigna amoris. Venningii Lac & mel. Memoriale miſericordiæ. VValli nemo præter*C*hriſtum. VVatſonii verbumConſolationis pro*D*ei*E*ccleſia. VVhathelæi oleum lætitiæ. *A*ndreæ VVilleti Synopſis conſolatoria, Francofurti, octavo 1618. Yarrovveſii Corroborativa. *A*dde, ſi placet, ſolatium Catholicorum in vinculis pro Chriſti fide exiſtentium, *Ro*berti Southvvell, Ieſuitæ Angli (qui teſte Alegambe p. 416. Maternæ lingvæ elegantiam tum proſa, tum verſu mirificè asſecutus eſt.) *L*ondini & *A*udomari (41) *Conſtantia*. Barlovv de ſpirituali Conſtantia. Gatakeri Conſtantia *C*hriſtiani à Chriſto coronata in revelationis Iohanniticæ c. 11. v. 30. Venningii dehortatio ad inconſtantes. (42.) *Contemptus*. *R*obertus Young. in remedio contra contemptum. (43.) *Contemptus Sacramentorum exitialis*. Forbes. inſtruct. L. x. c. 5. §. 1. (44) *Continentia*. Scharrock de offic. p. 112. Continentia a Venere, idem p. 49 (45) *Contractus* fraudulentus ſervandus non eſt Háll. *D*ecad. 1. Caſu vi. p. 48. ſeqq. (46) *Contrarietas*. Thomas Taylor. Contrarietas duorum Dominorum. (47.) *Contritio*. vid. ſupr. c. 5. l. 3. circa finem. (48.) *Converſatio*. *S*toughtoni Converſatio Cœleſtis. Ierem. Burrough de vera converſatione. (49) *Converſio*. De tribus *A*ngliæ Converſionibus *R*ob. Perſonus Ieſuita Anglus, Audom. 12. anno 1630. apud *A*legambem. (50) *Cor*. Birkbek confirmationes cordis, Adapertio cordis Crooki Felicitas cordis. Scheringi. *S*chola cordis Strutheri. Watſoni Anathomia cordis pii. De Obduratione cordis Greenham. (51.)
coro-

Corona. Coronarum ſpecies, Gataker adverſ. miſc. c. 24. p. 470. (52) *Cornua*. ad bibendum parata, idem Gatakerus ibidem (53) *Creatura. Creatio*. Creatio hominis commune eſt trium perſonarum opus & cur? Forbes. inſtruct. l. I. c. 13. 5, 1. &c. Creatura non eſt productiva gratiæ, idem L. IX. c. 2. §. 4. Mera non eſt adoranda. L. VII. c. 8, §. 13. De Creatione Georg. Walkerus & Thomas Iackſonus in externis Dei operibus. (54) *Credulitas*. D. Mericus Caſaubonus de credulitate & incredulitate in divinis & ſpiritualibus rebus, ſimiliter quid de incantationibus tenendum ſit? Anglicè. octavo Lond. anno 1670. 55. *Cultus Divinus*. In N. T, nulli loco alligatus. Forbes. l. IV. c. 21. §. 13. Cultus Religionis & dilectionis cauſaliter religioſus formaliter civilis. l. VII. c. 1. §. 10. & 20, Cultus alienis Diis præſtitus Dæmoniis exhibetur l. VII. c. 8. §. 24. Cultui imaginum ſemper palam contradictum eſt. l. VII. c. 14. §. 6. (56) *Crux*. Parkerus de cruce. Crux non eſt de eſſentia Sacramenti. Forbes. L. IX. c. 4. §. 10. Non habet divinam inſtitutionem. ibidem §. 11. Crux è lana rubra humeris hominum eorum affixa, qui anno 1096, in Palæſtinam ad bellum ſacrum contenderunt. l. IV. c. 20. §. 12. Crux Conſtantini magni quare inſerta vexillo à Conſtantino? l. VII. c. 9. §. 2. & 4. Crucis cultus l. VII. c. 5. §. 11. Eam adorare gentilis error eſt. ibidem. Ejus nulla adoratio usque ad Conſtantinum magnum l. VII. c. 8. §. 30. Crucis Dominicæ lignum. l. III. c. 6. Signum impermanens ante Conſtantinum magnum l. VII. c. 8. §. 30. Crucis ſigno quomodo uſi veteres? ibidem. (57) *Cura*. Cura animæ. Iohannes Abrenethy, Lond. quarto 1622. Anglice, & Germanice nuper. Cura animæ dejectæ Chriſtoph. Lovii. Maſoni remedium curarum. Pierſonus de cura ſeu medela curarum. Playſeri tranquillitatis praxis. Cura hominis Chriſtiani; Gataker.

(1) *Damnatio*. Pearſon in ſymbolum (2) *Damnum*

Scharrock de offic. p. 580. ſeqq. (3) *Debitum*. Svvani Redde debitum. Debitum aliud ex commiſſo, aliud ex promiſſo, Forbes, inſtruct. l. VIII. c. 8. §. 5. (4) *Decalogus*. vid. ſupr. L. III. c. 1. (5) *Delicta* varia contra cauſas publicas ſacras. Scharrock de offic. p. 203. contra cauſas profanas & perſonas priva as. id. p. 208. 209. (6) *Dentium ſtridor apud inferos non frigoris cauſa*, Gataker adverſ. miſc. c. 47. p. 466 468. (7) *Deſertio*. Symondus de ſtatu & curatione animæ deſertæ, D. Sibbſ. propria animæ pugna. Arundo conquaſſata. Greenhami Conſolatio pro animâ afflicta. Garrovv. In ſolatio Principali. Hayvvard. in auxiliatore forti. Thomas Goodvvin in filio lucis ad Pſalm. 80. v. 10. (8) *Deſperatio*. Deſperandum de nemine vivo. Forbes. l. VIII. c. 18. §. 9. (9) *Deus*. Preſton tract. de Eſſentia divina & ejus attributis ſive proprietatibus. Buckleri Deus omnia in omnibus. Forbes. in inſtructionibus paſſim prolixe. Deus ſolus immortalis. Gataker adv. miſ. c. 10. p. 90. Eſt Creator, Conſervator & Redemptor, Scharrock de off. p. 496 Dominium in creaturas homini tranſtulit, idem ibid. p. 157. Implacabilis non eſt. p. 617. 621. 659. Nihil fruſtra facit, pag. 618. Nos non illudit, p. 682. Peccatis offenditur, p. 617. tribus excellit, nempe æternitate vitæ, exuberantia potentiæ, & in eo, quod non deſinat hominibus benefacere, p. 346. conf. c. 3. L. III. (10) *Devotio*. Daniel Featlæus in ancillâ Devotionis, Andreæ Lanceloti devotiones privatæ. Henr. Valentini devotiones privatæ in ſex *Litaniis* conceptæ (11) *Diabolus*. Religiose colitur, Scharrock de off. p. 350. *Colloquium & pactum D aboli*. Hall. dec. III. Caſu 1. 11, (12) *Diſciplina*. Diſciplina Eccleſiaſtica quomodo moderanda? Forbes. L. XII. c. 4. §. 51. Diſciplina index Doctrinæ L. XVI. c. 6. § 26. Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſeveritas erga graviter lapſos in Veteri Eccleſia Chriſtia os. L. XI c. 7. §. 28. & 30. Publicæ diſciplinæ ordo circa lapſos, l. XII. c. 5. §. 19. Severitatem erga pœnitentes, quibus de cauſis mitigare poſſent olim Epiſcopi, l. XII, c. 7. §. 12. & 36. (13) *Diſpen-*

ſpenſatio. Diſpenſationis vocabuli abuſus. Forb. inſtruct. l. XII. c. 20. §. 35. Diſpenſatio Epiſcoporum per indulgentiam ſeverioris diſciplinæ erga lapſos pœnitentes, idem lib. XII. cap. 7. §. 11. (14) *Divitiæ*. Divitiarum alumna vitia, Gataker adverſ. Miſc. c. 3. p. 12. 13. cœcutiunt, capite, 10. pag. 89. Divitiæ magnæ ap petendæ, quod efficiant facilia charitatis officia, Scharrock, de off. p. 439. 15. *De Divortio*. Edmund. Bunnius de Divortio ob adulterium, Novum vinculum Miltoni. Tractatus vindicatio. Dove Tetrachordon. Hammond. pract. cat. 2. B, 2. S. 7. *Divortia in Anglia olim familiaria.* Lanfrancus ad Terdelvacum Hiberniæ Regem, Epiſtola 27. Hibernicarum Jacobi Uſſerij Veter. acriter invehitur his; relata nobis ſunt quædam, quæ diſplicent; videlicet quod in Regno veſtro quiſque pro arbitrio ſuo legitimè ſibi copulatam uxorem, nulla canonica cauſa interveniente relinquit, & aliam quamlibet, ſeu ſibi, vel relictæ uxori conſangvinitate propinquam, ſive quam alius ſimili improbitate deſeruit; maritali; ſeu fornicaria lege, punienda ſibi temeritate conjungit. Quod Epiſcopi ab uno Epiſcopo conſecrantur. Quod infantes baptiſmo ſine chriſmate conſecrato baptizantur, Quod ſacri ordines per pecuniam ab Epiſcopo dantur. &c: De barbara autem iſta (quæ non ſolum in Hibernia, ſed etiam apud Anglo-Saxones & Scotos in Britania invaluerat) legitimas uxores deſerendi conſuetudine, videndus Cambdenus in Hibernia, p. 765. & Johan. Piccardus in not. ad Anſelm. l. 3. Ep. 142. (16) *Dolor* animi vitandus. Scharrock, p. 60. de officijs. 17. *De dubitatione*. Babingtonus Ep. Perkins. pugna inter carnem & Spiritum. D. Sanderſon. in Rom. 14. v. 23, Samuel Bolton, navis fluctuans. Sedgevvicij Chriſtianus dubitans quomodo confirmetur. Wilh. Tvviſſi conſcientia dubitans. Sibbſij conflictus animæ & arundo concuſſa, item Hoardus, Iohan. Smith conflictus animæ. Anthon. Burges de refectione ſpiri-

Digitized by Google

ritus. ſect. 1. Dubitationes in animis fidelium non fovendæ, ſed reprimendæ ſunt. Forbes. l. VIII. c. 25. §. 7. (18) *Duellum* De eo Hammondus *Pract.* cat. B. 2. ſect. 5. Haleſius in ſerm. Taylor in caſibus conſcientiæ B. 3. c. 2. Hall in caſibus conſcientiæ decad. 2. caſu 11. Scharrock de offic. p. 352.

(1) *De Ebrietate.* Homil. Anglic. vol. 2. num. 5, Georgii Dovvnham Tractatus contra ebrietatem. Scharrock de off. p. 53. & 547. Gataker adv, Miſc. c. 15. p. 143. Taylor in vita ſancta. Hammond cat pract. B. 3. S. 3. Harriſius contra poculum ebrioſum, in Jeſai c. 5. v, 5. Geree de poculis ſanitatis. Prynnius contra potationes ſanitatum aliorum factas Robert. Young contra ebrietatem. (2) *Eccleſia.* De Dignitate & officio Eccleſiæ, Preſtonus. Honor domus Dei. Johan. Yateſii. Eccleſia triumphans *Alefordi.* Johan. Cotton de Eccleſia, Item de Sanctitate membrorum Eccleſiæ. De Autoritate Eccleſiaſtica in rebus fidei, Johan. Prideaux lectione 22. et ultima ad Matth. 18. v. 17. p. 304. oper. quarto Tigur. 1672. De Eccleſiaſtica juriſdictione. Scharrock de off. pag 276. (3) *Educatio liberorum.* Scharrock de off. p. 361. 362. 403. (4) *Eleemoſyna* Johannis Dovvnhami interceſſio pro pauperibus. Wilhelm. Whatelæus in advocato pauperum. Ep. Andreas & Ep. Hallus in *I.* Timoth. 6. v. 17. Robertus Harriſius de Religione veteri. Thomæ Wat ſoni Controverſia de eleemoſynis. Homil. Anglic. vol. 2. num. 11. Ep. Raynoldus in 1. Timoth. 6. v. 17. Mede B. 4. Diſc. 22. 32. Taylor de vita ſancta c. 4. Exemp. ſect. 12. Hammondus, ſermone in Deut. 26. cat. pract. B. 3. S. 1, Elemoſynæ pro defunctis. Forbes lib. XIII. cap. 9. §. 25. 32. (5) *De Electione.* Thom. Taylor, Greenhami certa electionis ſigna. Chriſtoph. Lovij vocatio efficax & electio. Electi omnes ſalvantur. Forbes inſtruct. l. VIII. c. 18, §. 4, 7. Electio duplex. l. VIII c. 17. §. 12. (6) *De Enthuſiaſmo.* Mericus Caſaubonus & Henricus Moor,

Moor de Enthuſiaſtis. Forbes. l. II. c. 8. §. 1. & 4. (7) *Epiſcopatus & Epiſcopi*, vid ſupra c. 7. l. III. §. 3. Scharrock de off. p. 278. 8. *Errores*. SamuelBoltonus de confutatione errorum. Burrough Jrenicum. Daver antij adhortatio ad communionem. Balus contra errores, item errores catechetici. Deſpagne de erroribus popularibus. Liſordus contra errores. Johann. Nortoni Evangelicus Orthodoxus, ſive confutatio errorum. Error & ignorantia an peccatum? Forbes. inſt. l. VIII. c. 2. §, 23. Error tanto pernicioſior ad ſuſcipiendum, quanto ad fallendum vereſimilitudinis colore verſutior. l. VIII c. 1. §. 10. Error fundamentalis quinam? l. XIV. c. 7. §. 7. & 9. Eſt vel Theoricus vel practicus ibidem §. 8. Error practicus fundamentalis deterior eſt errore Theorico; vel practico non fundamentali §. 13. Errore ſimplici deterior in errore contumacia l. I. c. 7, §. 8. Errores anathematizandi, non errantes. l. V. c. 27, §. 7, Errores Patrum excuſandi, non in confirmationem dogmatis accipiendi l. l. VII. c. 5. §. 22. (9) *Evangelium* ſupra c. 6. lib. III. §. 2. Non adimit ſalutem ſed affert. Forbes. inſtruct. lib. 10. c. 8. §. 6. Hiſtoriam Evangelicæ prædicationis habemus à Richardo Jameſio. (10) *Euchariſtia*. ſupra c. 6. modo dicto §. 5. (11) *Excommunicatio* Major. & minor. Forbes, l. XII. c. 3. §. 22. Ejus deſcriptio. l. XII. c. 3. §. 2. 9. & 10. Species apud Hebræos, eodem libro & capite §. 14. Excommunicatus juſtè à quo recipiendus? l. XII. c. 4. §. 56. Quomodo vir bonus injuſtè excommunicatus ſe gerere debeat? l. XII. c. 4 §. 41. Excommunicatorum conſortium quatenus & in quibus rebus vitandum? l. XII. c. 3. §. 22. in quibus licitum, §. 23. Excommunicatorum & impœnitentium filij baptizandi l. X. c. 10. §. 36. Excommunicatos juſtè invadit Diabolus. lib. XII. c. 3. §. 4. (12) *Experientia*. Poveli experientiæ. (13) *Extrema Unctio*. à quo adminiſtranda. Forbes inſtruct. l. IX. c. 6. §. 5.

(1) *De fama*. Greenhami famæ defenſio ſuper *Prov.* 22. *v.* 1. Gatakeri utilitas bonæ famæ, in Eccleſiaſt. c. 7. v. 1. Thom. Fuller de fama optima (2) *Felicitas*. Franciſci Rouſei ars felicitatis. (3) *De Fide* Samuel Ward de vita fidei. Culvervvel tract. de fide, ut & Negus de eadem. Thomæ Goodvvini motiva ad fidem à me Germanicè reddita. Perkins, in Hebræor. cap. XI. Granum ſynapi. Thom. Shepheardi ſanus credens vel fidelis. Doron de fide. Weaki fidelis animoſus, adde ſupra l. III. c. 5. §. 4. (4) *De fide ſervandâ* Naturale placitum. Scharrock de off. p. 229. Non fallenda, p. 510. 591. Fides data contra naturæ dictamen, nulla ratione obligare poteſt, p. 499. ſeqq. An fides gratitudini præferenda? p. 506. (5) *Fiducia*. Harriſius de ſolatio Davidis in Ziklag. Sam. Boltoni veſtis nuptialis. (6) *Filii Dei*. Joh. Taffini, ſigna filiorum Dei. Filij quidam Dei non filii. Forbes. inſtruct. l. x. c. 10. §. 24 (7) *De fœdere gratiæ*. Bulkleus de fœdere Evangelico. Epiſ. Dovvham de fœdere gratiæ. Harriſius item confer confer ſupra c. 6. l. II. §. 2. (8) *fœmina*. Homeſij fidelis fœmina. Torshelius de gloria mulierum. Oateſius de ornamento mulierum. Wilhelm. Bridge de Muliere cananæa, Thom. Taylor ſpeculum fœminarum nobiliorum. contra Hæreticos promiſcuum fœinarum uſum exercentes, Forbes inſtruct. l. IV. c. 8. §. 2. (9) *Fœnus* Num parata pecunia, vel venditione mercium venari fœnus licitum ſit? Hall in caſibus dec. 1. caſ. 1. & 2. (10) *Fuga* Maleficorũ ex cuſtodiâ Hall Dec. 2. caſ. 4. (11) *Funus*. Funebre officium ſanctis quomodo Veteres peregerint, Forbes, l, XIII. c. 9, §. 7. Concionum funebrium paſſim mentio occurrit l. 1. & II. hujus tractatus. (12) *Fraus* Ep. Androſius Comm. octavo c, 5. (13) *Furtum*. Furto ablata bona num emenda? Hall, Decad. 1. caſ. 10. (14) *Futurus ſtatus*. Windet de vita functorum ſtatu.

Gaudium

(1) *Gaudium.* Gataker in Pſalmum 70. v. 11. Confer Adverſarior. miſcellaneor. cap. V. pag. 33. Gaudium ex factis, Scharrock de offic. p. 62. Viri juſti gaudium. Wilhelmus Cooperus de Cœlo gratiæ aperto. Iohannes Geere. Iudæ gaudium ſuper feſtuca ſeu macula. Richardus Greenham de gaudio & triſtitia. Donnus in Pſalm. 32. v. 10. 11. Whatelæi oleum lætitiæ. (2) *Gemma.* De Gemmarum forma efficacia, proprietatibus & pretio, Thom. Nicols, Profeſſor Cantabr. pecul. tractat. Anglice, nunc Germanice redd to per Iohannem Langen. Hamburgi octavo 1675. Confer Illuſtris Roberti Boyle, Specimen de Gemmarum Origine & virtutibus ex Anglico in Latinum translatum, duodecimo Hamburg. anno 1673. (3) *Gloria Dei.* Saltmarshij Scintillæ ſive ſtricturæ gloriæ. Scharrock de offic. p. 70. & 691. Gloriæ regnum. idem ibidem p. 693. (4) *Gratia.* Thomas Goodvvin de accremento in gratia, D. Taylor de progreſſu Sanctorum, Groſſæi germina gratiæ. Chriſtophorus Lovius de differentibus gratiæ gradibus, Obadias. Sedgevvicius tractat. de Natura & gratia. Bakeri inſtauratio gratiæ & gloriæ. Andreas Willetus, inſignis ille & realis commentator, de gratia. Wingi Profectus ſanctorum. Gratia diſtingvitur à lege & à natura. Forbes. L. VIII. c. 10. §. 4. c. 18. §. 8. Gratia Dei adultis ad ſingulos actus datur: L. VIII. c. 2. §. 5. Etiam juſtificatis datur ſine operum merito. L. VIII. c. 7. §. 7. Non datur ſecundum merita. L. VIII. c. 13. §. 38, datur miſericorditer, gloria miſericorditus L. VIII. c. 7. §. 11. Gratiæ diſtinctio in generalem & ſpecialem L. VIII. c. 18. §. 8. L. VIII. c. 2. §. 7. 8. c. 19. §. 5. c. 28. §. 6. 8. (5) *Gratitudo erga Deum.* In quacunque conditione, Wilhelmus Bridge, adde Scharrock de offic. pag. 309. ſeqq. 522. 384. 592.

(1) *De Hæreſi,* Sedgevvicij ſermones varij, item Crangordij, Vineſii, & Clarkij. Pagetij Hæreſiographia. Scharrock

de offic. p. 205. (2) *Homo.* Harriſius de triplici hominis ſtatu. Mortonus de eodem argumento. Primiroſius de homine fideli. Edvvardus Reyneldus de homine animali. Senaultus de homine Chriſtiano, lapſo & reo, Bernhardus de inſula/hominis. Tillinghaſt opus de Generatione hominis. (3) *Homicidium.* Symi præſervativa vitæ. Donni Βιοθάνατος Hall, Decad. 2. Caſ. 1. Homicidarum ſponte interficientium pœnitentiæ viginti olim anni præfiniti; ita ut talis quatuor annis homicidium defleat, ſtans extra fores Oratorii, & fideles ingredientes roget, ut pro eo precentur, ſuam iniquitatem pronuncians. Poſt quatuor autem annos inter auditores recipietur, & quinque annis cum ipſis egredietur. Septem annis cum ijs qui in poſtratione ſunt, orans egredietur. In quatuor annis ſtabit ſolum cum fidelibus, ſed non erit oblationis particeps. Iis autem expletis erit Sacramentorum particeps. Forbes. inſtruct. L. XII. c. 6. §. 4. ex Baſilio Magno. (4) *Honor* Servitutis vel charitatis. idem L. VII. c. 1. §. 13. Honor quo intuitu exhibeatur. L. XV. c. 3. §. 2. Honorari quotupliciter aliquid poſſit. L. VII, c. 2. §. 4. Scharrock de offic: p. 348. 349. 354. (5) *Hoſpitalitas.* Dalechampius de liberalitate Chriſtiana. (6) *Humanitas.* Scharrock de offic. p. 409. 536. 594. Ad humanitatis officia naturalis obligatio. idem p. 433. (7) *Humilitas* Roberti Boltoni media ad humiliationem, Greenham de humilitate & ſuperbia. Caudreus de humilitate ſanctorum. Featlæus. in Matth. 5, v. 3. Joſeph. Hall. de caſu Superbiæ, in Proverb. 29, v. 23. Humilitas erga Deum, Ep. Taylor ſerm. de Timore Domini Ep. Androſius, Comm. 1. c. 8. 9. Duty of man, ſive officia hominis, part. 1. Humilitas erga homines, Homil, Anglice volum. 1. num. 10. volumine 2. num. 21. Ep. Taylor de vita ſancta c. 2. Archiepiſcopus Uſſerius de potentia Principis & obedientia â ſubditorum. Ep. Dunconi tract. de humilitate. Sanderſonus de obligatione Conſcientiæ

emiæ. Androſius Com. 5. c. 3. (8) *Hypocryſis.* Greenhamus & Sydenhamus de Hypocriſi. Sanderſon in 1. Reg. 21. v. 29. & Gen. 20. v. 6. Gataker in Pſalm 97. v. 11. Scheffield pecul. tractat. Smith de Juſtitia Phariſaica *D.* Patricius de hypocryſi *Judæorum.* Androſius Com. 1. c. 16. Torshelius de hypocriſi. Iohannes Prideaux. Orat. Inaugural. XII. p. 423, Oper. Edit. Tigurinæ. de anno 1672: quarto. Hypocritarum mores, Scharrock de officijs p. 700. Hypocritæ ſunt ſimiæ. Th. Gataker adverſ. miſcell, c. 40. p. 417.

(1) De *Idololatria.* Homiliarum Anglicarum volum. 2, num. 2. Hammondus tractatu ſpeciali. Iohannes Seldenus de Diis Syris. Iohannes Weemſeus de Idololatria. Perkinſii cautela contra idololatriam ultimorum temporum. Richardus Verſtegan; de idolis veterum Germanorum, in the reſtitution of antiquities. c. 3. conf. Scharrock libro de offic. ubi de idolis & idololatria multa paſſim exhibet. p. 388. 330. ſeqq. 324. Cultui Idololatrico intereſſe quando conceditur? Hall. Decad. III. Caſu 3. Idolum etiam id, quod vero Deo fabricatur. Forbes, inſtruct. L. VII. c. 6. §. 6. Idolum etiam ſimilitudo rerum exiſtentium ſi adoretur. §. 6. Idola Dæmonibus inveniendi cauſa impulſiva quæ? L. VII. c. 7. §. 5. 7. 8. 24. Idola num ante diluvium §. 2. Ægyptiorum, ibidem. Idola colere Chriſtianis aperte vetitum. L. VII. c. 8. §. 19. Cur vanitas? nihil. L. VII. c. 6. §. 2. 3. cur εἴδωλα. L. VII. c. 6. §. 4. Idolorum auctores mali Dæmones & ab iis edocti homines. L. VII. c. 7. §. 4. Origo à Chaldæis §. 2. Origo & uſus Ante Chriſtum. L. VII. c. 7. Vanitas, L. VII. c. 8. §. 19. Idololatria quid? L. VII. c. 1. §. 9. c. 4. §. 13, c. 9. (2) *Jejunium.* Maſonus; de Chriſtianorum & Epicureorum jejunio. Variæ conciones de jejunio coram parlamento habitæ. Jejunia Muhammedana. Forbes, L. I V. inſtruct. c. 9. §. 2. c. 11. §. 8. hiſtoriam de jejunio quadrageſimali edidit Richardus Jameſius in quarto, Anno MDCXXX. (3) *Ignis,* de Igne

Digitized by Google

gne Sermones M. Elborough. *Ignis exploratorii de quo A*poſtolus c.*III.* prior. Epiſt. ad Cor. agit, varia Expoſitio. Forbes. inſtruct. L. XVI. c. 12. §. 22. 27. (4) *De Imagine*. Imago Trinitatis una eſt, ad quam factus homo. Forbes. inſtruct. l. I. c. 13. §. 11, &c. Imagini ſuam vicem Chriſtus nuſpiam commiſit imagines Chriſto & Apoſtolis olim locatæ ἐθνικῇ συνηθείᾳ. idem L. VII. c. 8. §. 6. Imagines an eodem cultu cum exemdlari adorandi? l. VII. c. 2. §. 26. Imagines adorare nefas, ſed in templis utiliter haberi poſſe, uſque ad Quini-ſextam Synodum creditum. l. VII. c. 9. §. 28. Qua occaſione irrepſerint templa? l. VII. c. 9. §, 22. Non debent dici ſanctæ l. VII. c. II. §. 3. Non ſunt libri à Deo inſtituti, ibid. §. 15. Converſionem Judæorum & Muhammedanorum impediunt. l. VII. c. 14. §, 5. Imaginum in Eccleſia nullus uſus uſque ad Conſtantinum Magnum. l. I. c. 8. §. 29. Cultus & adoratio circa annum Chriſti ſeptingenteſimum cœpit. l. VII. c. 10. §. 3. Origo in Eccleſia Chriſtiana, an ab ipſo Chriſto? l. VIII. c. 8. §. 1. Primi auctores inter Chriſtianos quinam? l. VII. c. 8. §. 14. Uſus in Eccleſia Chriſtiana primis trecentis annis vetitus, l. VII. cap. 8. §. 27. Earum uſus & cultus non eſt neceſſarius de jure divino. Ibidem. Uſus in ſacro cultu inextricabilis conſcientiarum laqueus. l. VII. c. 2. §. 29. (5) *Impoſitio manuum in abſolutione*. Idem l. IX. c. 5. §. 34. Non fuit Sacramentum l. IX. c. 4. §. 2. *Legitima* eſt non verò ſacramentum. §. 8. Eſt oratio ſupra hominem ib. Hall, dec. 3. caſ. 9. (6) *Inceſtus* Id. in appēd. caſuum conſc. p. 74 & ſeq. *Inceſtuoſorum diſciplinæ veteri duodecim anni præfiniti*. Forb. l. XII. cap. 6. §. 8. l. XII. c. 7 §. 4. (7) *Incredulitas* Scharrock de off. p. 689. (8) *Indulgentia*. Indulgentiarum Papalium valor quis? Forbes. l. XII. cap. 8. §. 30. Quas ob cauſas indulgentiæ concedi ſoleant. ibid. §. 10. Quales agnoverit Catholica antiquitas. l. XII. cap. 7. §. 32. (9) *Infallibilitas*. Falkland de infallibilitate. (10) *Infirmitas*. Wilh.

Pa-

Pagetij exemplar imperfectiorum humanarum. Stalham de potentia ex infirmitate (11) *Ingratitude.* Scharrock de off. p. 312. 411. 428. 502. (12) *Inimicus.* Inimici ſæpius nolentes inimicis benefaciunt, id. p. 488. Inimicorum benefaciendo devincamus malitiam. p. 317. (13) *Initiationis in Eccleſiam ritus plures.* Thom. Gataker adverſ. Miſc. c. 4. p. 21. (14) *Injuria* Scharrock de off. p. 563. 569. 139. Injuriam facere deterius, quam perpeti. p. 475. (15) *Innocentia* idem p. 86. 136. 202. 448. 540. 587. Innocentes lædere non oportet, pag. 391. (16) *Inquietudinis Pharmacum.* idem ibid, pag. 42. (17) *Integritas.* Richard Steele de candore, proprietatibus & privilegijs ejus. conf. ſupra titulum de Æquitate. (18) *Ira.* Greenhamus. Johann. Dovvnham tractatu contra iram. Ira & odium Dei. Forbes inſt. l. 1. c. 34. §. 35. Adamus de ira divina. Iræ flos eſt inſania. Gataker adv. Miſc. c. 47. p. 466. (19) *Judicium.* Varia de judice apud Hall. dec. 2. caſuū Beardi theatrum judiciorum div. De judicio extremo vid. ſup. c. 8. l. 11. ſ. b. finem. Henr. Smith, confeſſus magnus ſeu judicium magnum. (20) *Juramentum.* Ep. Andrewſius in Jerem. IV, v. 2. Joh. Dovvnham contra pejeratores. Roberti Sanderſoni prælectiones Latinæ de obligatione juramenti promiſſorij. Joſeph. Hall Decad. 11. caſ. 5. pag. 148. ad 157. Homil. Anglic. vol. 1. num. 7. Hammondus, pract. cat. B. 2. S. 8. Officia hominis p. 4. Leyus de juramento & legibus Fovveli Renunciationes pro pejerantibus. Youngus contra pejerationes. Juramentum doloſum. Forbes, inſtruct. l. 1v. c. 9. §. 1. Scharrock de off. p. 576. 502. 503. (21) *Jus Gentium.* Idem Scharrock, p. 448. Innocentis, p. 556. Naturale, p. 91. Jus Naturæ à Deo datum. p. 4. 25. 132. &c. (22) *De Juſtificatione.* Iohan. Goodvvinus, Forbes inſtruct. l. x. c. 8. §. 9. l. vi 11. c. 23 §. 1. 10. Hollingvvorthus in tractatu ſpeciali in 12. (23) *De Juſtitia.* Scharrock, de off. p. 105. 109. 541. Juſtitia naturalis, p. 353. Juſtitiæ fon-

tes

Digitized by Google

tes,p. 2. Juſtitia duplex, Habitualis & actualis. Forbes. inſtruct. l. VIII. c. 23 §. 2. & 4. Juſtitia Chriſti nobis donatur imputando, cap. citato. §. 2. & lib. VIII. cap. 24. §. 20, 17. 18.

(1) *Lacbrymæ*. Brinsleus in tractatu lacrymæ Chriſti ſuper Hieruſalem, Daniel Featlæi fons lacrymarum, (2) *Laicus* Scripturam ſacram interpretari poteſt; Joſ. Hall, Decad. III. caſ. 10. p. 472. ſeqq. (3) *Latrocinia*, Scharrock de off. p. 160 ſeqq. (4) *De lege* vide ſupra cap. 6. Theolog. Poſitivæ. *Lex* Dei eſt inventum & munus Dei. Scharrock de off. p. 25. 26. Lex Moſaica, idem p. 583. ſeqq. Lex naturæ, p. 90. 73. 79. 83. Legislator. p. 604. Leges humanæ ad obedientiam obligant. Joſ. Hall, decad. 3. caſ. 6. p. 374, ſeqq. (5) *Liberalitas ejusq; genera*, idem p. 311. Liberalitas proſit amicis, noceat nemini. p. 498. Liberalitas vulgaris, p. 514. (6) *Liberi ad obſervandos parentes tenentur ex innato gratitudinis inſtinctu*. Idem ibid. p. 381. ut á Parentibus amentur naturâ fit. p. 401. (7) *Lingua* Iohann. Ball de linguæ regimine. Greenham, Perkinſius & Reynerus de eodem (8) *Lucrum*. Edvvard Reynoldi verum lucrum, Wardneri amiſſio lucri. Perkins. de vero lucro omnibus terrenis divitijs pretioſiori. (9) *Luxus Muliebris*. Th. Gataker Adverſ. miſcell. c. 9. p. 82.

(1) *De Magia*. Rex Jacobus in Dæmonologia, Perkinſius tract. de Baſcarologia ſive arte Venefica. Johannes Weemſeus de Magia. Johannis Cottæ, probatio Magiæ. Scotus de revelatione Veneficarum. Glanvvil de Incantationibus. Mericus Caſaubonus, quid de incantationibus tenendum ſit in Libro Anglico of Credulity and incredulity; in things Divine & Spiritual: Wherein (among other things) a true and faithful account is given of the Platonick Philoſophy as it hath reference to Chriſtianity: As alſo the buſineſs of vvitches and vvitchcraft, againſt a late Writer, fully argued and diſputed. Londini octavo, 1670. Confer

fer *Ioſ.* Hall. *Decad.* III. *Caſ.* 2. p. 258. ad 288, (2) *Magiſtratus Obſervantia*, Scharrock de offic. p. 366. (3) De *Magnete Sam.* Ward tractatus *Phyſico* - Theologicus in Magnetiſe reductorio Theologico - tropologico, duodecimo *Lond.* 1639. (4) *Malitia Voluntaria* & involuntaria. Scharrock l. c. p. 530 ſeqq. (5) *Malum*. Thomas Taylor. De ſequela multitudinis ad malum. Mala clarorum virorum facta non ſunt imitanda, ſed virtutes. Forbes. inſtruct. l. x. c. 3. §. 35. De Apparentia mali Henric. Jeaneſius (6) *Maleficium*. Scharrock, p. 579, ſeqq, (7) *Malum minus & maximum*, idem ibidem. p. 59. (8) *Maledictio*. Sine cauſa probata vana eſt. Forbes. *L.* VII. c. 13, §. 10. (9) *Mandata Dei*. Scharrock de offic. p. 501. (10) *Manuum lotio*. in pactis ineundis. Gataker adverſ. miſc, c. 5. p. 42. (11.) *Martyr, Martyrium*. Quo pacto aliquis ſine ſanguinis effuſione Martyr eſſe poſſit? Forbes. inſtruct. l. XII. c. 2. §. 9. ſeqq. Martyrem non pœna ſed cauſa facit. l. III. c. 28. §. 21. Martyres qui? l. XII. c. 2. §. 1. Quomodo à Chriſtianis honorati? l. VII. c. 5. §. 19. Martyres Cathechumeni abſque baptiſmo coronantur, l. x. cap. 5. §. 4. Martyrium duplex, publicum & occultum. l. XII. c. 2. §. 9. 12. 13. Verum Martyrium tria requirit, pœnam, cauſam & fidem. lib. x. c. 11. §. 1. Martyrium infantum in utero. ibid. §. 3. 5. Maryrij varia genera. l. XII c. 2. §. 2. ſeqq. (12) *Matrimonium*. Scharrock de off. p. 403. Adæ & *Evæ* quid ſignificet? Forb. l. IX. c. 8. §. 19. Chriſti & *Eccleſiæ* l. IX c. 8. §. 17. Clandeſtinum quid? ibid. §. 36 Matrimonij primæva inſtitutio, §. 16. Matrimonij corporalis & ſpiritualis comparatio §. 19. De Matrimonio myſtico Chriſti & Eccleſiæ. Franc. Rouſeus libello peculiari *Londini* 1655. edito in 12. Varios caſus Matrimoniales reſolvit *Epiſc.* Hall, decade IV. caſuum conſcientiæ. (13) *De Meditatione*. Cowperus in regimine Meditationum, Cottonus in Chriſtiana commiſſione ſuper *Proverb.* 24. v. 3. Fennerus de Uſu & Utilita-

Digitized by Google

Utilitate divinarum Meditationum. Ejuſdem Cohibitio malarum & variarum cogitationum, Richardi Bakeri Eqv. Meditationes in Pſalmum primum. In ſeptem Pſalmos conſolatorios, & in ſeptem pœnitentiales. Craſhavvi Meditationes, Fulleri Meditationes in temporibus cum proſperis tum adverſis. Herlei contemplationes. Greenhami Meditationes in Pſalm. 119. in Proverb. 14. 5, 6. 7. 8. Milburnij Meditationes & prec s. Sibbſij Meditationes Theologicæ. Taylor Exemp. S. 5. D 3. Auctor ſcripti cauſes of decay c. 3. Uſſerij Methodus Meditationum. Walleri Meditationes Theologicæ. Warmiſtrei Meditationes. Warvvicki Meditationes. Williſij meditationes Theologicæ. Joſeph Halli meditationes occaſionales Latinè, Anglicè, & nuperrimè Germanicè Jenæ, anno 1673, 12. ejuſdem Meditationes & vota. Chriſtoph. Lovij, meditationes miſcellaneæ. Occaſional reflections upon ſeveral ſubjects, illuſtris Dominus Rob. Boyle adhuc juvenis concinnavit, uti mihi certo conſtat, etſi nomen tanti viri libro aliquoties Londini in octavo impreſſo præfixum non appareat. (14) *Melancholia.* Edmundi Gregorij Anatomia Melancholiæ Chriſtianæ hiſtorica. (15) *De Mendacio,* Johan. Dovvnham contra mendacium. Maſonus de mendacio. (16) *Mentalis reſervatio damnatur.* Forbes. inſtruct. l. III. c. 20. §. 37. (17) *De Miniſterio.* vide ſupra caput ſeptimum l. III. §. 3. 4. Miniſtris non licet relicta ſua Eccleſia ultrò ad aliam tranſire. Forbes. l. XVI. c. 3. §. 30. Miniſtrorum Eccleſiæ autoritas. Scharrock de off. p. 277. 701. (18.) *Miraculum.* Gilleſpius de virga Aaronis. Greenham de miraculis. Obad. Sedgevvicii, Deus miracula edens. Sibbſij miraculum miraculorum. Taylor Exemp. S. 12. D. 14. Wilhelm. Lloyd Serm. Joh. 6. v. 14. Stillingfleet orig. ſacrar. B. 2. Miracula & viſiones non probant cultum creaturarum, & doctrinam ſcripturæ repugnantem, Forbes, inſtruct. l. VII. c. 5. §. 21. Miraculis non debe-

Digitized by Google

debemus decipi, ibid. (19) *Miſericordia.* Franc. Quarleſii Barnabas & Boanerges, ſive judicium & miſericordia, Anglicè & nuper Germanicè. Venningij Memoriale miſericordiæ, Hammond. pract. Cath. B. 2. S. I. Forbes. inſtruct. L. VIII. c. 10. §. 3. L. XIII. c. 8. §. 27. (20) *De Miſſa ſeu dimiſſione Catechumenorum.* idem, L. XII. c. 1. §. 6. fidelium. ibidem §. 7. De Miſſæ Sacrificio inter Papicolas, ſupra. L. III. c. 6. §. 6. (21) *De Miſſione & donatione Spiritus Sancti.* Forbes. L. I. c. 27. §. 7. 8. Mitti non Pater ſed Filius & Spiritus ſanctus dicuntur. L. 1. c. 26. §. 5. *L.* I. c. 35. §. 24. (22) *Modeſtia.* Taylor de vita ſancta. c. 2. (23) *Monopolium.* Hall. Decad. I. Caſ. 5. p. 33. ſeqq. (24) *Mors* miſeris medicina. Gataker adverſ. miſcell. c. 10. p. 92. Mors vita eſt & vita mors. idem ibidem, c. 10. p. 108. (25) *Mortalitas.* Leyus & Strodeſius in Anatom ia Mortalitatis. vid. ſuprà. *C.* 8. hujus libri III. Robertus Southvvel Jeſuita Anglus, triumphum mortis oratione ſoluta ad illuſtrem familiam Savilianam vulgavit. (26) *Mortalitatis Schedæ.* Inter alias, quibus Angli paſſim pro ſolenni ſuo, indulgere ſolent curioſitates, non poſtremum certè locum obſervationes, ex mortalitatis, quas vulgò vocant, Schedis (Bills of mortality) depromptæ merentur; quapropter in gratiam meorum Germanorum apud quos ſimile quidpiam nondum in uſu eſt, de hoc negotio quædam in medium afferre lubet. Catalogi varij ſunt tentati commodiſſimi, ut mortuo aliquo, Curatores funeris, antequam efferatur certas quasdam fœminas certiores reddere ſint obſtricti, illæ adeunt domum, inquirunt in mortis cauſam, eamque Parochiæ Scribæ indicant; ex his Catalogis index aliquis generalis adornatur, qui ſingulis jovis diebus diſtribuitur. Unde Johannes Graunt Civis Londinenſis in Tractatu Anglico (Natural and political obſervations made upon the Bills of Mortality) Londini in quarto 1662. obſervat, 1. quod ex bis centenis cum viginti novem hominibus milli-

Digitized by Google

bus, viginti annorum ſpatio *Londini* mortuis, convulſiones vermes, dentes & morbi alij ſimiles ſuſtulerint, *71124*. Variolis & morbillis mortui *12210*. febri non niſi unus ex 40. perijt. Morbi *Chronici*, Hydrops, verbi gratia, Phthiſis, ſive affectio pulmonum è *239*. ægrotantibus necavit *70*. & ſic morbos ſibi invicem comparat. 2. Varias vitæ ætates ſibi invicem comparat & animadvertit infantes vicies plures, juſtum conſequi terminum, quam qui aut mortui naſcantur, aut naſcentes moriantur. *Ex* infantibus centum eodem tempore natis, ſex annis præter-lapſis, non niſi ſexaginta quatuor ſupereſſe, ſub finem 16. annorum, non niſi quadraginta, ſub finem viginti ſex annorum, ſaltem adhuc vivere viginti quinque, ſub finem triginta ſex annorum ſuper eſſe ſedecim, ſub finem quadraginta ſex annorum non niſi decem; ſub finem quinquaginta ſex annorum ſaltem ſex adhuc vivere, ſub finem annorum ſexaginta ſex non niſi tres ſuper eſſe, & ſub finem annorum ſeptuaginta ſex tres illos reductos ad unum. Et ſub finem tandẽ annorum octoginta ſuper eſſe neminem. 3. Viros cum fœminis comparat advertitque, qua proportione & naſci, & mori ſoleant. *Londini* quatuordecim pueros naſci ſolere aſſerit, quando tredecim naſcantur puellæ, extra urbem quoque quindecim pueros naſci & 14. puellas, verum & plures mori viros, quam fœminas, quia viri intemperantiores vivunt, & bella quoque plurimos eorum tollunt, nihilominus fœminas magis ægritudini eſſe obnoxias, & obſervaſſe medicos, ſi vir unus laboraret morbo, duas ſemper ægrotare fœminas. Addit etiam, propterea quod virorum numerus major, aut certè æqualis ſit fœminarum numero, occaſionem eſſe petitam, faciendi Eunuchos in regionibus iis, ubi fœminas unà plures ducere conceſſum eſt. 4. Urbis incolas cum paganis comparat. Obſervat, quod licet *Londini* minus ſymptomatibus pereant incolæ, quam pagani, quoniam

fumus

fumus & vapores urbis ab iniquis aeris impreſſionibus urbem quodammodo defendunt; ſecundum tamen proportionem plures moriantur *L*ondini; ex 32. enim perſonis minimum unā ibidem mori, extra urbem vero ex 50. plures uno haud decedere ſolere. 5. Numerum naſcentium & morientium comparat. Difficulter hic ait aliquid determinari poſſe, cum numerus naſcentium haut aliter cognoſci poſſit, quam ex Catalogis Baptiſatorum. Jam verò ex ijs qui *L*ondini nati ab Anno MDC*L*. ad MDCLX. ne dimidia quidem pars, quæ Baptiſmo initiata, cum plurimi tum temporis eo fuerint errore infecti, quod Baptiſmus infantibus non ſit neceſſarius. Nihilominus, inquit, quantum judicare poſſit, mori Londini duodecim; circiter cum undecim naſcantur, extra verò urbem communiter naſci ſexaginta tres; cum moriantur quinquaginta duo. Baptiſatorum numerum proportionem imminuere, quam ſepultorum numerus augeat, & regulam eſſe, ut quidem ſaniores anni fœcundiores ſemper ſunt, ita & pauciſſimos ſemper naſci, quando peſtis graſſetur. Concludit denique hinc ſequi, in Angliæ Regno circiter ſex millliones hominum haberi. Plura vide in Ephemeridibus Eruditorum, Tomo 11. p. 325. (25) *Mortificatio*. Preſton de Mortificatione peccati, de humiliatione, de ſceptro aureo. Cotton. de mortali peccati vulnere, in Act. 2. v. 37 Woolſalus de Mortificatione. (26) *Mortuus* Gaudium, Natus luctum vendicat. Gataker, Adverſ. miſcell. c. 10. (27) *Mundus*, Johannis Yateſij imago mundi. De mundo credentium & ſalvandorum. Forbeſius inſtruct. L. VIII. c. 16. §. 4. c. 15. §. 4. (28) *Munera*. Per munera corrumpendi uſus. Scharrock de offic. p. 368. (29) *Mutabilitas rerum humanarum*. Gatakerus. Adverſ. miſcell. c. 11. p. 119. (30) *Myſteria*. Biſcovij Myſteria glorioſa. Venningij Myſteria & revelationes. Myſterij ſignificatio. Forbes. inſtruct. l. IX. c. 1. §. 37. My-

Digitized by Google

ſteriorum ſignacula l. II. c. 9. §. 22. Myſteria Dei quæ capi non poſſunt propterea tacenda non ſunt. l. VIII. c. 13. §. 55.

[1] *Natura.* Grand. de prærogativis naturæ humanæ. (2) *Negatio.* Nathanaelis Churchei ſocius inficians. (3) *Nuptiæ.* Whatelæi inſtructio Conjugum. Joſephus Hall. in caſibus Conſcientiæ. Decade IV. Scharrock de offic jis. p. 399. ſeqq. (4) Numen iratum placandi ritus humaniores, idem ibid. p. 629. 643. 661.

(1) *Obedientia.* Wilhelm. Tindal Martyr, De obedientia hominis Chriſtiani. (2) *De oblationibus pro defunctis in veteri Eccleſia*, Forbes. inſtruct. l. XIII. c. 9. §. 7. 13. 18. 23. (3) *De Obſervatione Mandatorum Dei.* id. l. X. c. 7. §. 6. (4) *Officium.* Officij proprij & communis diſtinctio. id. lib. XVI. c. 3. §. 36. De officijs ſecundum jus naturæ Scharrocki eruditiſſimus tractatus Latinus. (5) *Oracula.* id. ibid. p. 653. 655. 660. (6) *Oratio* mentis medela. Gataker Adverſ. miſc. c. 8. p. 72. Orationes vocales & mentales. Scharrock de off. p. 647. (7) *Oratio Dominica*, Johan. Arrowſmith Tacticorum ſacrorum l. III. c. 1. S. 7. Wilhelm. Ameſius l. IV. de conſcientia c. 17. (7) *Ordalium*, vox Mixobarbara idem ſonat ac Judicium, & ſæpè in LL. Anglorum atque Normannorum occurrit, origine ducta ex *Or*, particula privativâ, & *deel*, hoc eſt pars, quaſi ſine parte criminis ſit, ut *Voetius* autumat, *Vol. II, Diſput. de ſortis aliiſque divini nominis abuſibus.* Quanquam ea ad imitationem Latini judicij facta videri queat, quia Dialecto Francónicâ Urtheil, ut judicare Urtheilen dicimus, undè poſtea Dialecto Saxonica *Ordalium*, hoc eſt *Ordeel*, quippe judicij vices gerens formari potuit, ut habet Gloſſarium Bedæ ab Andrea Wheloco evulgatum pag. 20. Ubi ſimul Ordaliorum apud Anglo-Saxones uſitatorum (ſive per ferrum ignitum, vel per aquam frigidam aut ferventem fierent,) rationem exponit, quemadmodum in Notis ad Joſephi Halli Caſus conſcientiæ, p.

pag. 110. ſeqq. prolixè oſtendimus. *Idcircò* ibidem allata hic non repetimus, ſed ſpicilegium ſaltem tum temporis de induſtriâ omiſſorum huc congeremus. Initiò quidem obſervandum eſt, non licuiſſe ejuſmodi Ordaliorũ actus diebꝰ feſtis inſtituere. „Sic *LL.* Alfredi & Godrini in Chronico Bromptoni Abbatis Jor„nalenſ. p. 830. Ordalium & jusjurandũ feſtis diebus & legitimis „jejunijs legibus eſt interdictum. *Et* qui hæc fregerit, reddunt. *L*ahslhite (Guil. Somnerus Cantuar. in Gloſſario ſuo hanc vocem exprimit per legis ruptionem, vel violationem) *Cum Dacis*, *L*oitam *cum Anglis*. Deinde à jejunio ritibuſque Communionis imparato eſſe non licebat, qui examinari debebat. Quinimo quoque juramentum innocentiæ ſuæ præmittere cogebatur. Illud teſtantur *LL.* Adelſtani Regis in Chron. Brompp„toni: Si quis judicium ferri vel aquæ vadiaverit, accedat an„te tribus noctibus ad *P*resbyterum, qui ſanctificare debet eum „& paſcat ſe pane & ſale & aqua & herbis, & audiat Miſſas ſin„gulorum ipſorum trium dierum & efferat, & eat ad Sacroſan„ctam Communionem ipſa die, quâ Ordalium examinari de„bebit, & juret, quod jure publico ſit innocens illius accuſa„tionis, antequam ad Ordalium veniat. *P*orrò viris tantummodo nobilibus atque ingenuis ignei illius Ordalij quæſtione facta eſt ſeſe purgandi poteſtas; Ruſtici vero & pagani in aqueum detruſi ſunt ordalium. Eventus verò communiter hic fuit, ut peractis judiciis, ſi contra reum teſtarentur, ille quamcunque etiam innocentiæ ſpeciem reſiduam haberet, damnas eſſet; Aut ſi pro eo facerent, quantoocius abſolveretur: Quamvis & hic dubitabundos aliquando hæſiſſe, immò hæc teſtimonia ſubinde rejeciſſe, exempla demonſtrent. Ultimò ad divulgandam illorum temporum barbaram, & pleriſque inauditam ſuperſtitionem dicam, an immanitatem? aliquam ejus rei formulam, quam vel ad tempora Johannis Regis Angliæ ſtetiſſe deprehendi, ex vetuſtiſſimo MS. Anglicano, uti

Digitized by Google

Boxhornius Hiſtor. univerſ. ad annum MV. p. 582. allegat, ſubjicio. Ordo judicij quo rei aut innoxij ferro candenti examinantur talis eſt: Poſt accuſationem legitimè factam, & triduum in jejunijs & oratione conſumptum, Sacerdos veſtibus ſacris præter caſulam indutus, ferrum ante altare poſitum forcipe accipiat, & hymnum trium puerorum, videlicet Benedicite omnia opera, decantans, ad ignem deferat, & dicat hanc orationem ſuper locum, ubi fiet ignis ad faciendum judicium. Benedic Domine Deus locum iſtum, ut ſit nobis in eô ſanitas, ſanctitas, caſtitas, virtus & victoria, & ſanctimonia, humilitas, bonitas, lenitas & plenitudo legis & obedientia Deo Patri, & Filio, & Spiritui ſancto. Hæc bendictio ſit ſuper hunc locum, & ſuper omnes inhabitantes in eo.

Benedictio ſuper Ignem.

Domine Deus, Pater omnipotens, lumen indeficiens, exaudi nos, quia tu es conditor omnium luminum. Benedic Domine hoc lumen, quod ante ſanctificatum eſt, qui illuminaſti omnem hominem vel mundum, ut ab eo lumine accendamur igne claritatis tuæ: Et ſicut igne illuminaſti Moyſen, ita nunc illumina corda noſtra & ſenſus noſtros, ut ad vitam æternam mereamur pervenire per Chriſtum &c. Quâ finitâ dicat Pater noſter &c. Salvum fac ſervum &c. Mitte ei auxilium Deus, &c. De Sion tuere eum &c. Domine exaudi &c. Dominus vobiſcum, &c.

Oratio.

Benedic Domine, ſancte Pater, omnipotens Deus, per invocationem ſanctiſſimi Nominis tui, & per adventum filii tui, atque per donum Spiritus paracleti, ad manifeſtandum verum judicium tuum hoc genus metalli, ut ſit ſanctificatum, ut omni Dœmonum falſitate procul remota, veritas veri judicij tui fidelibus tuis manifeſta fiat, per eundem Dominum, &c.

Poſt

poſt hoc ferium in ignem mittatur, & aſpergatur aqua benedicta, & dum calefcit, Miſſam celebret. Cum verò Sacerdos Euchariſtiam ſumpſerit, hominem probandum (ſicut infra ſcriptum eſt) adjuret, atque communicare faciat.

Officium Miſſæ.

Juſtus es Domine, & rectum Judicium tuum, &c.

Oratio.

Abſolve quæſumus, Domine, tui delicta famuli, ut à peccatorum ſuorum nexibus, quæ pro ſuâ fragilitate contraxit, tua benignitate liberetur. Et in hoc judicio quoad meruit juſtitia tuâ præveniente, ad veritatis cenſuram venire mereatur, per Chriſtum Dominum &c. In illo tempore, cum egreſſus eſſet Jesus, in via præcurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum dicens Magiſter, boni quid faciam, ut vitam æternam percipiam? Jesus autem dixit ei, quid me dicis bonum &c.

Deinde Secreta, &c.

Antequam verò communicetur, interroget eum Sacerdos cum adjuratione ſic. Adjuro te per Patrem & filium & Spiritum S. & per veram Chriſtianitatem, quam ſuſcepiſti, & per ſanctas reliquias quæ in iſtâ Eccleſiâ ſunt, & per Baptiſmum quo te Sacerdos regeneravit, ut non præſumas ullo modo communicare neque accedere ad altare, ſi hoc feciſti, aut conſenſiſti &c. *Hic communicet, Sacerdos illum, & dicat* Corpus hoc, & ſangvis Domini noſtri Jesu Christi, ſit tibi ad probationem hodie.

Oratio.

Perceptis, Domine Deus noſter, ſacris muneribus, ſupplices deprecamur, ut hujus participatio Sacramenti à propriis nos reatibus expediat, & in famulo tuo veritatis ſentententiam declaret, &c. Deinde Kyrieeleiſon & Litania, & Pſalmi, & tum oremus. Deus qui per ignem ſigna magna

oſtendens, Abraham puerum tuum de incendio Chaldæorum quibuſdam pereuntibus emiſiſti, Deus qui rubum ardere ante conſpectum Moyſis & minimè comburi permiſiſti, Deus qui incendio fornacis Chaldaicis pleriſque ſuccenſis, tres pueros tuos illæſos eduxiſti; Deus qui incendio ignis populum Sodomæ involvens, Loth famulum tuum cum ſuis ſalute donaſti, Deus qui in adventu ſancti Spiritus tui illuſtratione ignis fideles tuos ab infidelibus diſcreviſti, oſtende nobis in hoc pravitatis noſtræ examine virtutem ejuſdem Spiritus &c. Et per ignis hujus fervorem diſcernere fideles & infideles, ut à tactu ejus cujus inquiſitio agitur, conſcius exhorreſcat, & manus ejus comburatur, innocens verò penitus illæſus permaneat. &c. Deus cujus notitiam nulla unquam ſecreta effugiunt, fidei noſtræ tua bonitate reſponde, & præſta ut quiſquis purgandi ſe gratia hoc ignitum tulerit ferrum, vel abſolvatur innocens, vel reus noxius detegatur, &c. Deinde Sacerdos ſuper ferrum aquam ber edictam ſpargat & dicat. Benedictio Dei Patris, & Filij, & Spiritus ſancti deſcendat ſuper hoc ferrum, ad diſcernendum rectum Judicium Dei. Et mox accuſatus ad novem pedum menſuram ferrum perferat. hujus denique manus ſub ſigillo triduum tegatur, & ſi ſanies crudeſcens in veſtigio ferri reperiatur, culpabilis ducatur; ſin autem mundus extiterit, laus Deo referatur.

Plures hujus rei circumſtantias perhibet Chronicon Joh. „Bromptoni è LL. Adelſtani Regis pag. 856. De Ordalio „præcipimus in nomine Dei & præcepto Archiepiſcopi & „omnium Epiſcoporum, ne aliquis intret Eccleſiam poſtquam „ignis infertur, unde judicium calefacere debet, præter preſ„byterum & eum qui ad judicium iturus eſt, & ſint menſurati „novem pedes à ſtacâ uſque ad marcam ad menſuram pedum „ejus, qui ad judicium ire debet, & ſic aqua judicium ſit. &c. „ ——— & quando judicium paratum erit, ingrediantur ex

utraque

utraque parte, & det eis oſculari textum ſancti Evangelii, & ſignum ſanctæ crucis; & nemo faciat ignem diutius, quam,, benedictio incipiat, ſed jaceat ferrum ſuper carbones uſque,, ad ultimam collectam, poſtea mittatur ſuper ſtaphas, & non,, ſit illic alia locutio, quam ut precentur ſedulò DEUM Pa-,, trem, ut veritatem ſuam in eo manifeſtare dignetur. Et,, bibat accuſatus aquam benedictam, & inde conſpergatur ma-,, nus ejus, quà judicium portare debet, & ſic adeat; Novem pedes menſurati diſtinguantur inter terminos. In primo,, ſigno ſecus ſtacam teneat pedem ſuum dextrum; In ſe-,, cundum ſiniſtrum pedem; in tertium ſignum, quando fer-,, rum projiciet, ad ſanctum altare feſtinet, inſigilletur manus,, ejus, & inquiratur die tertia, ſi mutaminum ſit (hoc eſt, ſi ma-,, nus munda vel immunda ſit) intra conſigillationem. Et,, qui leges iſtas fregerit, ſit Ordalium: ſit Judicium vel examen,, factum in eo, reddat Regi cxx. §. Witæ. (9) *Ordo*. Joſeph. Hall. de ordine ſancto. Ordinum numerus apud Pontificios magnus. Forbes. inſtruct. l. ix. c. 7. §. 5.

(1) *De Pacis Studio*. Donnus in Roman. 12. v. 20. Baxteri directiones ad faciendam pacem cum Deo. Roberti Harriſij, tractatus de Beatitudine Spiritus pacifici, in Proverb. c. 18. v. 14. Hom. Angl. contra Contentiones vol. 1. num. 12. Epiſ. Reynoldus de pace Eccleſiæ & pace in Jeruſalem. item Reconciliatione fraterna. Hammond. pract. Catech. B. I. Sect. 1. Cauſes of decay, c. 9. (2) *Pactorum Conventorum ritus*. Gataker adverſ. miscel. c. 42. p. 421. Confer. Scharrock. de offic. p. 520. 280. ſeqq. 574. (3) *Paradiſus*. Willeſius in Paradiſo Cœleſti. Croftus de Paradiſo terreſtri. Johan. Hopkinſoni deſcriptio Paradiſi, inter Commentaria & Diſputationes ſuper Epiſtolam ad Hebræos D. Ludovici Tenæ, folio Lond. 1661. Typis R. Hodgkinſon. Paradyſi amœnitas & voluptas ex doctrina Muhammedis. Forbes. inſtruct. l. IV. c. 11.

Digitized by Google

§. 10. 11. (14) *Parentes cur de liberorum felicitate ſoliciti ſint.* Scharrock. de offic. p. 221. Juniores plus amant majoribus liberis id. p. 527. (5) *Parlamenta.* idem p. 270. ſeqq. 558. (6) *Parricidium.* Conatus Parricidii punitur, licet crimen non ſit peractum idem ibid. p. 187. (7) *Parſimonia.* Warrenus de parſimonia Spirituali. (8) *Paſcha* & Pentecoſte tempus baptiſmi. Forbes l. x. c. 5. §. 25. ſeqq. usque ad Carolum Magnum §. 29. Paſchalis obſervantia apud priſcos Scotos non ſemper in luna quarta decima cum Judæis, ut quidam rebantur, ſed in die quidem Dominica, alia tamen quam decebat, hebdomada celebrabatur. Sciebant enim (ut Chriſtiani) reſurrectionem Dominicam quæ prima Sabbathi facta eſt, prima ſabbathi ſemper eſſe celebrandam. Forbes. inſtruct. l. in. c. 30. §. 9. Ex Bedâ l. III. hiſtor. Eccleſ. Gent. Anglic. c. 25. paſchatis celebratio Canonica à multis obſervata fuit, qui ſe tamẽ Sedi Romanæ minime ſubjectos fatebantur. id. Forbes, eod. c. §. 14. (9) *Patientia* Roberti Youngi victoria patientiæ. Robertus Sanderſon in Pſalm. 119. v. 75. Taylor de morte ſancta. c. 3. 4. offic. hominis. P. 2. Androſius Com. 1. c. 14. (10) *De Peccato.* Ejuſque ſpeciebus. Adi ſupra c. IV. l. III. Confer Popeſius de vulnere mortali Wilhelmus Couperus de Filio prodigo. Regerius Dedhamenſis de Filio prodigo, de ove amiſſa, de obolo amiſſo. Obad. Sedgevicius de Filio prodigo. Edvvard. Elton. The Complaint of a Sanctified ſinner anſvvered, ſive reſponſio ad querelas juſtificati peccatoris. Lond. 1618. quarto. Clem. Ellis. The Gentile ſinner. Oxford octavo. 1658. (11) *Peregrinatio.* De illa Libellus exſtat in duodecimo à Roberto Perſonio, Jeſuita Anglo, ſed ſuppreſſo nomine editus, ut Alegambe tradit. (12) *Perfectio.* Franc. Whitei directorium ad perfectionem. Perfectio in hac vita nulla eſt. Forbes. inſtruct. l. VIII. c. 2. §. 3. (13) *Periculum.* Periculo inſtante quomodo metuens ſe gerere debeat. Scharrock de

offic.

offic. p. 195. ſeq. (14) *Perſecutio.* Perſecutiones religionis cauſa tractat Hammond. in Catech, pract. B. 2. S. 1. Perſecutionis Eccleſiæ utilitas. Forbes. inſtruct. l. 111. c. 30, §. 5. Perſecutionem declinantes ſimulatione, ſilentio, involuta reſponſione reipſa abnegant. idem lib. XII. c. 1. §. 10. 11. (15) *Philtra.* & eorum effectus. Gataker adverſ. miſcell. c. 5. p. 48. (16) *Philautia.* Scharrock. de offic. p. 114. 386. 450. 492. 593. (17) *Placabilitas.* idem ibidem, p. 622. 523. Placationis faciendæ uſus. p. 624. ſeq. Ritus. p. 652. Neceſſitas. p. 665. ſeqq. (18) *Pœna.* ibidem p. 548. In emendationem hominum conſtituitur. p. 603. (19) *Pœnitentia.* præter ſupra allegatos c. 5. §. 4. Thomas Gatakerus Advers. miscell. c. 29, 30. 31. Preſton de Judæ pœnitentia & Pauli couverſione. Johannes Cottonus in via ad vitam, (ſive totum converſionis opus) Thomas Shepheardus de vere converſo. Wilhelmus Lake, Couperus. Sam. Hieronus & Hildershamus in Pſalm. 51. Hayvvardi lachrymæ Davidis. Ἀρχαιονομία ſive de priſcis Anglorum legibus p. 82. 83, Thomas Watſon depœnitentia. Hookerus in octo partibus. 1, Infidelium præparatio pro Chriſto, ad Apoc. 22. v. 17. 1. Cor. 2. v. 14. Ezechielis 5. v, 19. Lucæ 19. vers. 42. Matth. 20. vers. 3. 4. 5. Johann. 6. v. 44. 2. Animæ præparatio pro Chriſto, ſive de Contritione ad Act. 2. v. 37. 3. Animæ humiliatio ad Luc. 15. v. 15. 16. 17. 18. 4. Animæ vocatio ad Chriſtũ, ad Joh. 6. v. 4. 5. 5. Animæ unio cũ Chriſto, ſuper 1. Cor. 6. v. 17. 6. Beneficium animæ ex unione cum Chriſto. 1. Cor. 1. v. 30. 7. Animæ juſtificatio, undecim concionibus ad 2. Cor. 5. vers. 21. 8: Animæ poſſeſſio qua poſſidet Chriſtum. Pœnitentia efficax & Inefficax. Gatakerus adverſ. miſcell. c. 29. p. 318 ſeqq. (20) *Pietas.* Pauli Baine directiones ad vitam piam, Ludovici Baylii praxis pietatis aliquoties Anglice, Gallice, Belgice & Germanice excuſa. Roberti Boltoni directiones ad ambulandum cum Deo. Edmundi Calamæi *Arca* viri pii tempore afflictionum. Iohannes Dovvnham ὁδηγὸς ad pie-

Digitized by Google

ætatem. Gatakeri lucrum pietatis. Gouge directiones quomodo per totum diem cum Deo ambulandum. Joſephi Halli myſterium pietatis, ejusdem ſoliloquia ſacra & ecſtaſes ſacræ. Iohnſoni inſtitutiones piæ. Jſackſoni diarium hominis Chriſtiani, item imitatio Chriſti. Hilli ſemita ad pietatem. Palmerii monumenta pietatis. *Primiroſii* praxis pietatis. Qvarleſii affectiones ſive inclinationes. Rogerii Dedhamenſis bonus Samaritanus. *Scudderi* quotidiana ambulatio cum *Deo*, per Dominum Theodorum Hakium Germanicè edita. Thom. Taylor circumſpecta ambulatio. Tezeri directiones ad vitam piam. Whatelæi exercitia pietatis. (21) *De Politico obſequio*. Bilſon. Epiſc. de ſubjectione. Ioſephi Halli politica & Oeconomica. Samuel Hieronus in Luc. 20. vers. 25. Fearni plenius reſponſum ſcriptura & rationes, tractatus de Monarchiis. *Perkins.* de recta ratione gubernandi familiam ſecundum ſcripturam. *Dodi* regimen domeſticum, Thomas Pagetii inſtitutiones de officiis familiæ. Gougei de officiis domeſticis. Gatakerus in *Proverb.*cap. 18. vers. 22. cap. 29. vers. *14.* Colloſſ. 3, vers. *18.* Samuel Hieronus in Matth. 9. vers 15. Ruth. 4. vers 11. 12. (22) *De Polygamia.* Edmundus Bunnius, *Dove* & Iohannes Miltonus, cujus ſcripta caute & cum judicio legi debent, nam in dictis *S*cripturæ interpolandis & enervandis quantus artifex eſt Miltonus, Jeſuitis felicior, ipſo diabolo audacior! Conſtat deſipere eum in *Politicis* ληρωδῶς, in ratione communi παραδόξως in Theologia ἀλογίςως. Teſte. D. Caſparo Zieglero in præfatione ad Regicidium Anglicanum. (23) *Præceptores.* Iis omnia debemus. Scharrock de off. p. *371.* (*24*) *Præjudicium.* Rob. Youngi remedium præjudicij. (*25*) *Preces.* Thom. Cobbeti diſcurſus practicus de natura & ratione precum. Item Samuel Tovvnſend diſcurſus practicus de precibus. *C*onfer ſupra c. VI. l. III. in fine.

26)

(26) *Primitiæ.* Optimæ bona mens. *S*charrock de off. pag. 663. (27) *Promiſſa.* Idem ibid. p. 578. 503. 243. ſeqq. Promiſſionum formulæ. idem p. 142. Promiſſionum divinarum virtus, vigor & efficacia exhibita in ſoliloquio Thomæ Henderſoni. Nicol. Byfield de promiſſionibus Dei, Iohann. *C*ottonus de eodem themate. *E*dvvard. *L*eigh in promiſſiones divinas lib. v. Sibbſij pretioſæ promiſſiones. Skipponus, Spurſtovus & Povvelus de ijſdem. Promiſſiones coactæ non obligant conſcientiam, Hall. dec. 1. caſ. 8. p. 64. (28) *Proſtratio.* Ejuſdem uſus in Eccleſia V. T. rariſſimus. Ioh. Lightfoot de Officio Templi, p. 121. (29) *Providentia Dei.* *S*charrock de off. p. 192. 665. Conf. ſup. c. III. l. III. non longè à fine (30) *Prudentia.* Herleus de Politia & Prudentia. (31) *Purgatorium Pontificiorum.* Forbes inſtruct. l. XIII. c. 7. §. 12. Purgatorij figmentum ab Ethnicis mutuatum. l. XIII. cap. 2. §. 2. ſeqq. c. 8. §. 20.

(1) *Querela.* *P*otterus de querela Petri & Magdalenæ lachrymis. *R*ob. Southvvell Jeſuitæ Angli querimonia ſancti Petri, verſu eleganti, *L*ondini & Audomari, item lachrymæ S. Mariæ Magdalenæ ad ſepulchrum Chriſti oratione ſoluta ſed terſa, Londini & Duaci apud *A*legambem (2) *Quies.* *R*ich. Baxter Sanctorum requies, (3) *Ratio.* Ejus dictamina quantæ auctoritatis? *S*charrock de off. p. 3. & 82.

(1) *Redemptio.* Stalhamus contra univerſalem redemptionem, item Ioh. Ovvenus. Ejuſdem tractatus de morte Chriſti. Vid. ſupra c. 5. ubi de Chriſto *R*edemptore agitur. (2) *Regeneratio.* D. Henr. Wilkinſon, in Epiſtolarum Decade Latina, ad fratrem Johannem Wilkinſon, D. Medicum, p. 156. ſeqq. (3) *De Regimine.* Bilſon. Ford cauſa magna *R*egnorum mutationis. Richardi Baxteri *R*eſpublica ſancta, ſive Aphoriſmi Politici vera aperientes *R*eipublicæ principia. (4) *Regnum Dei.* Henr. *P*arræus *S*erm. de regno

Digitized by Google

Dei & Victoria Chriſtiana. Lond. anno 1606. & 1616. in quarto. (5) *Religio.* Clapham Manuductio ad veram Religionem. Scharrock de off. p. 347. adde ſupra l. III. c. 1. (6) *Reſtitutio.* Scharrock de off. p. 579. ſeqq. (7) *Reverentia* ſui ipſius. Gataker, Advers. miſcell. cap. 13. p. 129.

(1) *Sabbathum.* vid. cap. 7. Lib. 3. §. 17. (2) *Sacrificium.* Gataker Adverſ. miſc. c. 42. p. 418. Sacrificiorum ratio. Scharrock. de off. p. 639, 647. 601. Guildi Moſes & Aaron revelatus. Joſ. Medus B. 1. Diſc. 49. D. Taylor de Figuris. De propriis ſacrificiis Deering. Sacrificium Chriſtianorum, Forbes. inſtruct. lib. x. c. 10. §. 9. 10. Sacrificium Veterum pro Martyribus. l. XIII. c. 9. §. 24. (3) *Sacrilegium.* Scharrock de off. p. p. 206. 183. Epiſc. Andreas, Jacob Sempleus, Ep. Carletonus, Seldenus, Rob. Tilleſlejus, Stephanus Nettleſius, Henr. Spelmannus. Trelenicius, Medus, B. 1. Diſc. 26. Hammond, Catech. pract. l. II. ſect. 8. D. Baſier tractatus. de Sacrilegio (4) *Sal & Salinum.* Gataker adverſ. miſc. c. 43. p. 442. ſeqq. (5) *Salvatio.* Thom Vincentius de fonte ſalvationis. Georgij Svvinnock porta ſalvationis reſerata, clave regenerationis. Greenhamus de notis ſalvationis. Staffordi dies ſalvationis. Strutheri ſalvatio peccatorum (6) De Sacramentis ſupra l. III. c. 1. & 6. (7) *Salus.* Wilh. Guthry tractatus de magno bono Chriſtiani, Nempe ſalute obtinenda. Sibbſius de meta hominum ſpiritualium. Meta hominis Chriſtiani item finis Chriſtiani, ejuſdem. (8) *Sancti, ſanctitas.* Preſton de qualitate ſanctorum. Johann. Dovvnham ſtatio ſpiritualis. Brinslei vigilantia vera. Burrough theſaurus & hæreditas ſanctorum. Sam. Clerkij faſciculus ſeu Olfactorium ſanctorum. Suffitus ſanctus ejuſdem. Collinij officium ſanctorum. Durranti ſalus ſanctorum. Edvvard Leigh Exſtimulatio ſanctorum

rum in diebus malis. Squirei dulce ſanctorum ſertum. Sancti defuncti & Angeli non noverunt preces invocantium. Forbes. inſtruct. l. vii. cap. 2. §. 16. Non ſunt mediatores interceſſionis, ibid. §. 9. Sanctorum veneratio congrua & incongrua. l. vii. c. 11. §. 11. Defunctorum legitima veneratio in quibus conſiſtat ibid. §. 12. *A* ſanctis petere beneficia impium. l. vii. c. 2. §. 10. An invocatio ſanctorum *Papiſtica* ſit abominanda idololatria? *Prideaux* lect. Theol. 15. p. 204. oper. [9) *Sanguis & aqua è Chriſti latere quid ſignificet?* Forbes. inſtruct. l. x. c. 5. §. 38. 39. Sanguinis Chriſti magnum pretium: l. viii. c. 16. §. 9. Qui ultra modicam guttam effuſus eſt ad theſaurum Eccleſiæ refertur à Papa abſurdè & impiè. l. xii. c. 8. §. 28. 29. [10) *Satisfactio.* Quæ fit Deo quomodo intelligenda? l. xii. c. 5. §. 14. 16. Nulla poſt hanc vitam l. xi. ii. c. 6. §. 9. l. xiii. c. 8. §. 4. *S*atisfactio Eccleſiæ diſciplinaris. l. xii. c. 5. §. 46. (11) *De ſcriptura ſacra.* Vid. ſupra. l. iii. c. 2. (12) *Scandalum.* Jerem. Dyke de malitia execrationum vel contumeliarum. *S*kipponi offendiculum ſacramentale remotum. Tombus & Hammond de ſcandalo, tractatu ſingulari. *E*p. Taylor Exemp. ſect. 14. (13) *Schiſma.* *S*charrock de off. p. 203. (14) *De Scortatione.* Joh. Dovvnham. Preſton in Coloſſ. 3. c. v. 5. Scharrock de variis incontinentiæ ſpeciebus. Beconi Homiliæ contra ſcortationem. (15) *Securitas.* Brookius. Byfield Exploratio ſecuritatis. Coalcus & Culvervvellus, tractat. de ſecuritate. Securitas plena nunquam nobis conſtat. Scharrock de off. p. 191. ſeqq. (16) *Senectus invisa.* Scharrock de off. p. 191. Wilh. *P*aget lis ſenectutis. (17) *Sepulchrum.* Carteri lapis ſepulchralis. Violatio ſepulchri, Scharrock de off. p. 207. [18] *Serpens æneus.* Prinsleyus de ſerpente æneo. Serpens æneus in deſerto nihil pro uſu ſimulacrorum facit. Forbes. l. vii. c. 8. §. 18. (19) *De Simulacris.* Idem lib. vii. c. 7. 8. & 9.

20

Digitized by Google

(20) *Simonia & ſimoniaca nundinatione* idem l. xII. c. 8. §. 10. l. xvI. c. 6. §. 24. (21) *Simplicitas*, Preſton de hominis ſinceritate. Hookerus in 2. Timoth. 3, v. 5. Ep. Halli hypocrita in 2. Timoth 5. v. 3. Sam. Hieron. De revelatione Hypocriſeos, Matth. 3. v. 10. (22) *Societas*. Georgij Abbot manus ſocietatis. Bentham de ſocietate. Scharrock de off. pag. 121. 249. 366. Societatis appetitus idem pag. 117. (23) *Sodomia*. Idem ibidem p. 593. (24) *Somnia* Philip. Goodvvin myſterium ſomniorum, De ſomnijs ac viſionibus ſpectrorum Pontificium purgatorium confirmantium? Forbes. inſtruct, lib. xIII. c. 7. §. 7. 9. (25) *Sors*, Gatakeri conciones de ſorte editæ Anglicè, in quarto anno 1619. & auctiores anno 1627. Ejuſdem anthiteſis partim Ameſij, partim Voetij de ſorte theſibus repoſita, in quarto anno 1638. Tractat. ad Bamfordum. Joh. Dovvnham, Excuſatio licentiæ ſortis inter ludendum. (26) *Spes*. Epiſ. Taylor de vita ſancta, c. 4. officia hominis, part. 1. Ep. Androſius, comm. 1. c. 7. 10. Jerem. Burrough, de fide & ſpe. Welli Tract. Anchora ſpei. Spes omnis in miſericordia Dei. Forbes. inſtruct, l. vIII. cap. 7. §. 14. & 16. (27) *Spiritus ſanctus*. Jerem. Burrough tractatu; Dominus Exercituum ſpiritus gratioſus. Petroſij vox ſpiritus. conf. ſupra C. 3. L. III. (28) *Sponſalia*, inconſultis aut non approbantibus parentibus fieri non oportet. Scharrock de off. p. 421. Hall, in caſibus conſcientiæ. (29) *Stantes*, Chriſtiani ſtantes priſcis Eccleſiæ Doctoribus vocantur, qui nullo modo Chriſtum in perſecutione negaverant; ſed qui aliquo modo negaverant, eis lapſorum competebat appellatio. Tranſacto autem perſecutionis agone & reddita Eccleſijs pace, quicunque perſeverantes ſupererant in hac adhuc Eccleſiæ militia, neque ullo modo Chriſtum negaverant, ij omnes vel confeſſorum vel ſtantium nomine cenſebantur, ut patet ex initio libri Cypriani de lapſis. Forbes. inſtruct. l. xII. c. 3. §. 1. (30)

Sterilitas. *A*damus de Arbore ſterili. Rogerius *Dedham*enſis de eadem. (31) *Sternutantibus bene precandi mos*, circa finem ſeculi ſexti ſub *P*ontifice Pelagio ſecundo ex peſte ingvinaria tum temporis Italiam affligente, ortum habet. Peſtis illa ingvinaria erat inflatura in ingvine tam atrox, ut homines in via, in menſa, in ludis, in colloquijs, ſubitó morerentur. Itaque ſæpe eveniebat, ut cum quis ſternutaret, cum ipſa ſternutatione ſpiritum emitteret; ac propterea cum aliquem ſternutantem quis audiret, ſtatim accurrebat, & *Deus te adjuvet*, acclamabat. Forbes. libro III. c. 30. §. 3. (32) *Succeſſio.* Succeſſio ab *A*poſtolis in loco quandoque utilis eſt. Forbes. l. XVI. c. 6. §. 3. Non eſt neceſſaria, ibidem §. 8. aliquando inutilis & fallax eſt. §. 14. Non ſufficit ad oſtendendum veros *A*poſtolorum ſucceſſores, quibus tutum ſit adhærere. §. 16. In Doctrina eſt potiſſima pars *S*ucceſſionis *A*poſtolicæ. §. 21. 23. 25. Succeſſiones Epiſcoporum & Presbyterorum in domo Dei ab omnibus *A*poſtolis conſtitutæ, l. XVI. c. 1. §. 8. (33) *De Superſtitione.* *S*uperſtitio quid? idem. lib. VII. c. 1. §. 3. D. Hammondus de ſuperſtitione & ἐθελοθρησκείᾳ. Cavvdræi ſuperſtitio ſuperſtes. Ep. Sanderſon. Iohannes Smith de eodem themate, ſimiliter Iohannes Chekus de ſuperſtitione ad *R*egem lib. I. (34) *Surſum corda.* In adminiſtratione Euchariſtiæ hortatio eſt, quæ officium nobis commendat, cum in hoc conflictu, tum in ipſa myſteriorum celebratione, omnique *D*ei cultu neceſſarium. Gratianus diſt. 1. de Conſecratione Can. *quando autem.* Ex Cypriano. Quando autem, inquit, ſtamus ad orationem, fratres dilectiſſimi, invigilare & incumbere ad preces toto corde debemus: cogitatio carnalis hominis & ſecularis abſcedat: Nec quidquam tunc animus aliud, quam id ſolum cogitet, quod precatur. Ideo & ſacerdos, ante orationem, præfatione præmiſſa, parat fratrum mentes, dicendo: *ſurſum corda.*

Digitized by Google

ut dum reſpondet plebs, *habemus ad Dominum*, admoneatur, nihil ſe aliud quam Dominum cogitare debere. Claudatur contra adverſarium pectus; & ſoli *Deo* pateat: Nec ad ſe hoſtem *Dei* tempore orationis venire patiatur. Forbes. l. xi c. 8. §. 19. (35) *De Suſpitione.* Ioſephus Hall ad Iohannis 7. vers. 24. Sanderſon. ad Roman, 14. v, 3. Scharrock de offic. p. 30. 190. 191.

(1) *Tempus.* Culvervvelli tempus bene diſpenſatum. Tillinghaſt cognitio temporis. Whatelæi *Redemptio* temporis. Homilia contra tempus malè locatum. Volum. 2. Anglic. n. 19. Ep. Taylor de vita ſancta cap. 1. (2) *Templum.* Quo ſenſu varijs rebus tribuatur? Forbes. inſtruct. l. vii. c. iii. §, 7. Templa ſoli Deo erigenda non ſanctis. l. vii. c. 3. §, 13. Templa Trinitatis omnes ſancti. l. 1, cap. 17. §. 8. (3) *Tentationes.* Joſ. Hall. in ignitis Sathanæ telis, Anglicè & nuper Germanicè editis. Balſamum Gileaditicum ejusdem itidem Germanicè. Hughius de virgâ aridâ florente, Herleus de ſapientia ſpirituali adverſus tentationes uſurpata. Johannes Dovvnham, Conflictus *S*piritualis, Capellus & Ovvenus de Tentationibus Tractatu ſpeciali. *Paul.* Baines Conſolationes & Inſtitutiones in tentationibus. *E*piſc. Taylor. Exempl. Sect. 9. (4) *Temperantia.* Taylor de vitâ ſanctâ, c. 2. Homil. vol. 2. num. 5. Duty of man, p. 7. (5) *Timor.* Duplex ſalutaris & exitialis. Forbes. Inſtruct. l. xii. c. 5. §. 4. Scharrock. de offic. p. 366. *G*reenhamus de timore *D*omini, Donnus in 1. Petr. 1. vers 17. Wilhelmus Caſus de natura & neceſſitate timoris *D*omini. (6) *Tranquillitas.* Palmeri anima tempeſtuoſa tranquillata. Playferi Praxis tranquillitatis. (7) *Triſtitia.* Duplex alia exitialis, alia ſalutaris. Forbes. l. xii. inſt. c. 5. §. 4. (8) *Typus* Quid & quotuplex. Gataker, Adverſ. Miſcell. c. 4. p. 23. 24. Guild Moſes revelatus. Taylor in *Ty*pis. (9) *Tyrannus.* Scharrock de offic. p. 355. 539.

(1)

Digitized by Google

(1) *Verbi Dei auditus.* Maſonus, Jeremias Dyke de vero uſu & eſu verbi divini. Johannes *Dovvnham* de Efficacia *Lectionis*. Taylori fames verbi Dei & de vita ſancta c. 4. Ep. Androſius in Jacobi c. I. vers. 22. Verba *Practica* non ſunt efficacia, niſi dicantur ab eo, qui habet poteſtatem. Forb. L. x. c. 24. §. 2. (2) *Veritas.* Tompſoni *Limes* Veritatis. Veritas manifeſta præponenda conſenſioni populorum & Succeſſioni Sacerdotum. Forbes. L. XIV. c. 6. §. 17. (3) *Vigilantia.* Gatakerus in Marci XIII. v. 37. Johannes Dovvnham contra ſecuritatem. Sibſius de Inquiſitione Dei, in Jerem. 8. 6. 7. Sam. Hieroni remedia contra ſecuritatem. Fenner de Chriſti claſſico ad dormientes ſanctos. Johannis Rogerij diſcurſus de vigilantia Chriſtiana. (5) *Virtus* Scharrock de offic. p. 133. 328. 582, Joſ. Hall character virtutum & vitiorum. Genev. 1619. in 12. Anglicè & Germanicè Hamburgi. Seneca Chriſtianus ejusdem. Genevæ in 12. Anno 1619. (6) *Viſio beatifica.* Forbes. Inſtruct. l. XIII. c. 8. §. 28. Viſiones Dei in Scripturis memoratæ, an fuerint corporeæ, ſeu ſubſtantiales Dei ipſius. l. 1. c. 36, §. 5. ſeqq. (7) *Vita.* Byfield directiones variæ ad vitam & viam ſalutis, Johannis Cottoni Via vitæ. Crookus & Falk and, de vitâ. Greenham de brevitate vitæ noſtræ. Jordanus de Vita. Humfredi *Linde* vita vita. Nashesii via quadruplex ad vitam beatam. Preſton de vita ſine vita. Johannes Taffinus de emendatione vitæ. Matthæi *Laurentij* Vitæ Spiritualis generalis utilitas. Vitæ puritas, Scharrock de offic, p. 146. Regulæ bonæ vitæ, Roberti Southvvel Audomari & Duaci. De traductione peccatoris ad vitam, Thomæ *Parkeri* eſt tractatio unius folij inter Opera Wilhelmi Ameſij, qua de Judicium Netheni legeſis in præfatione Ameſianis ſcriptis præfixa. *Richardus* Baxter in Scripto *Anglico*, *Requies* ſanctorum, dicit, editioni vulgatæ in Operibus Ameſij circa finem, quindecim theſes deeſſe. (8) *Viviccombu-*

turium Martyrum. Gataker Adverſ. Miſcell. c. 44. p. 451. ſeq. (9) *Viviſicatio.* Whatelæus in novo *Præcepto.* Couperus in anatomia Chriſtiani. Samuel Hieronus de veteri & novo homine, ad Johannis c. III. v. 6. Thomas Mortonus de regeneratione. Taylor nova creatura, Regium lavacrum regenerationis. (10) *Violentia.* Johannis Geere violentia vincens juſtitiam. (11) *Unio.* M. Robert. Steed; an. in unione myſtica ſanctorum cum *Deo.* (12) *Unitas.* Leſiei Sermo de Unitate. (13) *Voluptas.* Scharrock de offic. p. 8. 9. 10. 11. 55. 220. Animi ſuperat dolores corporis graviſſimos. Idem, p. 36. dolore vacat. p. 61. Voluptatum ſpecies. p. 19. Voluptas perniciosa. Gataker adverſ. miſc. c. 10. p. 94. (14) *Votum.* Skipponi vota. Homil. Vol. I. n. 7. Duty of man. p. 4. Taylor de Voto Jephtæ. Votum rei impoſſibilis ſine voventis culpâ non obligat. Forbes l. x. c. 7. §. 6. Confer Halli Caſum IV. Decad. 3. Votorum redditio mandata eſt. Forbes. Ibidem (15) *Uſura.* Scharrock de offic. p. 369. 370. Robert. Bolton. de Uſura. Bembridge contra Uſuram. (16) *Utilitas* Publica & privata, Scharrock de offic. p. 568. [17) *Uxor.* Gataker bona Uxor donum Dei. Maritis non licet uxores ſuas verberare. Forbes. Inſtruct. l. IV. c. 12. §. 3. Uxorem non ducenti mulcta irrogata. Scharrock de offic, p. 399.

Zelus. Burgheſius de Igne ſanctuarii. Bovvelus in Ioh. II. v. 17. Croftonus, Dod & Cleaver de Zelo. Greenham. in Apoc, III. v. 19. Sibbſius de potentia victrici in Matth. XI. vers. 12 Skipponus de Sanctorum Zelo adverſus altaria peccatorum.

Atque ſic ſub hiſce trecentis ſeptuaginta & uno titulis hactenus Theologiæ Practicæ ſpecimen dare placuit. Quemadmodum enim Phyſici & Anatomici non ſemper integra expendunt corpora, ſæpè σκελετὸν conſiderant, ſæpè diſtincta corporis membra: Eadem ratione, qui non generationem Phyſicam, ſed regenerationem hyperphyſicam explicant, non rarò

per

per compendia ex vaſtis operibus contracta,nos ducunt,&,ubi opus eſt,certa regenerati hominis officia expendunt. Ita ex AnglicisScriptoribus praxis pietatis Bayli, Senthombi cimelium, Sibbſij, Couperi,Goodvvini, Preſtoni ,aliorumque meditationes uno quaſi intuitu exhibent, quid quid vaſtis alibi tomis continetur. Ampliores qui Tractatus in hoc genere deſiderat, magna cum utilitate conſulere poteſt Johannis Cottoni viam vitæ, in quatuor partes paucis concionibus diſtributam, quæ medullam Theologiæ practicæ & conſolatoriæ complectitur.Dudleji Fenneri Theologiam Practicam. Jeanſi Theologiam practicam. Davvſoni ſummam moralem. Jerem. Dyke, Lanceloti, Featlæi, Greenhami, Lovii, *Maxeji*, Prideauxii, Uſſerii, Wilkinſonii, aliorumque conciones varias & ſelectas.

CAPUT XVIII.

DE THEOLOGIA CASUALI.

CAſus Conſcientiæ qui arctam cum antecedenti capite συγγένειαν habent, diverſi inter Anglos egregiè diſcuſſerunt. Πρωτεῖα tamē merito debentur Perkinſio, cujus Syſtema de caſibus tribus libris diſtinctum, per Thomam Draxum anno MDCIX. *Latinè* prodiit. Subſecuto tempore varij varia hujus cenſus emiſerunt commentaria, videlicet Guilielmus Ameſius de Conſcientia & ejus jure vel caſibus libros quinque,in quartò Amſtelodami, anno 1630. Ibidem in 12. anno 1640. & 1670. *David Dikſonus* de Therapeuticâ ſacrâ, ſivè curandis caſibus conſcientiæ libros tres, Greenhamus conſilia Theologica trecenta. & tractatum de contractibus Matrimonialibus ante ſponſalia; Joſeph Hallus quatuor caſuum decades, cum appendice, quas noſtrâ operâ Germanicè reddi

tas Notisq; tumultuariis illuſtratas, Meierus Bibliopola Wittebergenſis (poſtquam integrum triennium & quod excurrit, ſecum habuerat, meamq; juſtam indignationem quæ præfationi Poeſis triũphantis inſerta eſt, tædiosâ retardatione provocârat;) ſive ſerijs amicorum mon tis; ſive propriæ conſcientiæ ſtimulis commotus, tandem nuperrimè Frãncofurti ad Oderam excudi curavit. In hoc Tractatu attentiores manus oculoſque maximè deſidero, ita minus tot turpiter commiſſa menda negligentiam Correctoris æque ac Typothetæ explodendam proſtituerent. Sed Idem fatum quale pleraq; ſcripta in abſentia auctorum experiuntur, & huic contigiſſe, cordatus quilibet facile cognoſcet: Bibliopolæ autem nominato cautela iſthæc, dum fidem datam liberaturus, reliquos meos Tractatus luci exponere parat, majorem, niſi me ſpes fallit, curam adhibendi anſam ſuppeditabit. Robertus Sanderſonus vulgavit de Obligatione Conſcientiæ Prælectiones decem, in quibus multi caſus ventilantur, item de juramenti Promiſſorij Obligatione prælectiones ſeptem; Henricus Hammondus Reſponſum ad ſex quæſtiones; Jeremias Taylor Ductorem dubitantium, or the Rule of Conſcience in all her general Meaſures, ſerving as a great Inſtrument for the determination of Caſes of Conſcience, in four Books, fol. Londini 1660. Hic inter recentiſſimes Caſuiſtas anteſignanus ſalutatur. Thomas Taylor examinat *Caſum* de fugâ tempore peſtis. Torshelius peculiaria dubia, ſic etiam Thomas Hallus, Gougius, Hayvvood, D. Gillius, Jeremias Dyke, Wilhelm. Pembleus, Bradshavv, Scharrock & alij plures. Qui juxta capita Catechetica Caſuum Deciſiones expetit, deſiderium ſuum facile exſatiabit, ſi ſequentes ſcriptores ſibi familiares reddat: In Decalogum quidem Ep. *Lancelotum*, Andream, Babingtonum, Johan. Dod, Edvvardum Eltonum, Johan. Mayerum, Perkinſum. In Symbolum Apoſtolicum proſtat Thomas Adami, Georg.

Georg. Aſhvvell, Ep. Babinghton, Niciol. Byfield. Chriſtophorus Cartvvright, Alexander Gillius, Petrus Heylin. Jackſonus, Mayerus, Perkinſius, Pearſonus. In Orationem Dominicam, Ep. Lancelotus, Babington, Baineſius, Dentius, Dod, Dovvnham, Gougius, Greenvvood, Hookerus, Ep. King, Mayer, Perkins. In Sacramenta novi Teſtamenti, Wilhelmus Atterſol, Thomas Blake, Rogerius.

CAPUT XIX.

DE
Editionibus quorundam S. Eccleſiæ Patrum ab Anglis procuratis & emendatis.

Quantum genuina Ἀρχαιογραφία in rebus Theologicis momenti habeat, neminem qui ſacratioris literaturæ adyta penitius introſpexit, latere poſſe arbitror. Quod enim perſonati Eccleſiæ hoſtes leoninâ vi nequeunt, vulpinâ fraude obtinere moliuntur. Præcipuum autem Impoſtorum ſtratagema eſt, quo eruditis palpum obtrudunt, aſpidum ova aquilarum alis ſupponere; ac νοθευόμενα καὶ ἀμφισβητούμενα vitulamina pro legitimis ſcriptis venditare. Sunt nebulones quidam, inquit Sixtus Senenſis, (d) ad imponendum & eludendum nati, qui nugas & nænias ſuas per jocum & ludibrium confictas præclaris inſcriptionibus adornant, ut tum indocti lectores ejuſmodi ineptias, quaſi nobilium ſcriptorum fœtus accipiant, & cum admiratione evolvant, ipſi interim non ſine riſu eorum oſcitantiâ fruantur. Tales ludos circa ipſa Chriſtianiſmi primordia impudenter fecerunt Pſeudo-Apoſtoli & doloſi operarij, qui Pauli nomine epiſtolas ad Eccleſiam exarabant; ceu ex Apoſtoli monitione ad Theſſaloni-

(d) Bibliothecæ ſelectæ Lib. XIV. ſub finem.

nicenſes II. cap. 2. v. 1. patet, quando eos his verbis graviter alloquitur: *Rogamus vos Fratres, per adventum Domini noſtri Jeſu Chriſti, ne citò à mente dimoveamini, neq; terreamini, neq; per ſpiritum, neque per ſermonem, per Epiſtolam tanquam per nos ſcriptam.* Hoc malum indies latiùs ſerpſit, ut vix ullus ex antiquis Patribus extet, in cujus nidum alieni pulli, iique deformes, ab otioſis Monachis non ſunt ſuppoſiti. *Et hæ* perverſæ Pontificiorum conſuetudines ante & poſt Typographiæ inventionem obtinuerunt. Digna ſunt appoſita Johannis Ranoldi verba circa hoc negotium, quæ hic legantur; „quando nempe Jeſuitam ita alloquitur: (e) *Veſtræ* in corrumpendis Patrum ſcriptis *conſuetudines diverſi generis ſunt; aliæ „ante inventos typos, aliæ in illis poſtea exercitatæ. Utriusq; „exempla in hac quam agitamus de ſuprematu quæſtione apponam. „primum genus valde familiare eſt Principi Eccleſiæ veſtræ Doctori „Thomæ de Aquino.* (f) Qui dum contra errores Græcorum „ſcribit, Cyrillum induxit dicentem; ſicut Chriſtus accepit à „Patre ſuper omnem principatum & poteſtatem ut ei cuncta „curventur, pleniſſimam poteſtatem; ſic & Petro & ejus ſucceſſoribus pleniſſimè commiſit; & nulli alij quam Petro Chriſtus quod ſuum eſt plenum, ſed ipſi ſoli dedit: Et, Apoſtoli „in Euangeliis & Epiſtolis affirmârunt in omni doctrina Petrum eſſe loco Dei, & ejus Eccleſiam; &, illi, ſcilicet Petro „omnes jure divino caput inclinant, & primates mundi tanquam ipſi Domino Jeſu obediunt? Et nos ut membra manere „debemus in capite noſtro Pontifice Romano, & Apoſtolico „Throno, à quo noſtrum eſt quærere, quid credere & quid „tenere debemus, quoniam ſolius Pontificis eſt arguere, corrige-

(e) In Colloquio cum Iohanne Harto Cap. V. Sect. 2. pag. m. 108.

(f) In Opuſculo contra errores Græcorum, ad Urbanum IV. Pontif. Max.

„rigere increpare, ratum facere, diſponere, ſolvere & ligare,
„N. B. Hæc à Thoma Aquinate tranſſcripta ſunt, ſcilicet ex
„Cyrilli opere, quod Theſaurus, (aut Theſauri, uti à Thomâ
„& aliis vocantur,) inſcribitur. In Cyrilli autem Theſauro
„nulli tam viles nummuli reperiuntur. Quare vel eos Tho-
„mas ipſe in difficultate nummaria cudebat, vel à cuſore aliquo
„capiebat, periculum quoque ipſe facturus an poſſit alijs eos
„pro bonis ſolvere. Excipiebat ad hæc Hartus ex Copi Dia-
logo I. c. *13.* eadem adducta eſſe à Cardinale Iohanne
Turrecremata (in Summâ de Eccleſia & in Apparatu ſuper
Decreto Unionis Græcorum in Concilio Florentino, ſeſſ. v. VII
& VIII.) *S*ed egregiè reponit Rainoldus: Adulterina tamen
numerantur in adulterinis, etiamſi plurimorum manibus te-„
rantur. Omnes iſti, quos tu ex Harpsfieldi Copo nominas,
multis poſt Thomam annis floruerunt: & illius fide confir-„
mati, videntur, ut & Copus ipſe, Cyrillum adduxiſſe. Quare
non poteram eos exiſtimare cuſores ejus fuiſſe, quod ante
ipſos extabat. Omnium vero antiquiſſimum Thomam vi-„
deo, apud quos hæc verba reperio; ideoque majori cum „
ratione in illum faba hæc cudenda eſt, niſi autorem, quem „
ſecutus ſit, produxerit &c. Inſtat Hartus ex Cani l. b. VI. *Loc.*
Theolog. cap. *5.* Libros Cyrilli ab hæreticis eſſe corruptos,
æque ac Theophylactum ſuper Iohannem, adeoque miran-
dum non eſſe, quod ea non reperiantur hodie,
quæ Thomas ex iis habeat. His iterum ju-
cundè & ſolidè reſpondet Rainoldus: Mihi veró tu & Ca-
nus adverſum nos, ut Dorylenſes olim contra Flaccum, (g)
agere videmini. Quem cum Tabulis ſuis publicis accuſarent
easque juſſi eſſent, ut producerent, reſpondebant, ſe ijs ſpo-
liatos fuiſſe à neſcio quibus Paſtoribus in itinere. Vos li-
tem nobis intenditis, quod ſuum Papæ jus Suprematus dene-

(g) Apud Ciceronem pro L. Flacco.

gemus. Tabulæ, quibus ad Papam Suprematum jure perti-„ nere confirmatis, verba Cyrilli ſunt: Verba Cyrilli experi-„ „timus, ut producantur; dicitis non extare; ijs ſpoliati e- „ſtis à neſcio quibus hæreticis. Quod ut facilius ita eſſe credatur, „dicitis porrò, hæreticos alias in Theophylacto rapinas feciſſe, ut à Catholicis arguuntur, *atq; hoc dicitis vos, ſed tantum dicitis; nullum argumentum affertis, non teſtem citatis, non indicium ejus aliquod exhibetis.* Si ejuſmodi accuſationes poſſint ad reorum ſubſellia *aliquem detrudere, quis tandē innocens eſt futurus? Qui ſic apud Ethnicos rem tractâſſet, maledicus potius quam accuſator audiviſſet.* Porrò inſtat Hartus ex Copi & Cani locis citatis, eos Cyrilli libros hodie amiſſos, ex quibus Thomas depromſerit. In Synodo enim Florentiæ citari librum triceſimum ſecundum, & hodie non niſi quatuordecim ſupereſſe. Sed „Rainoldus regerit: Atqui quamvis triceſimus ſecundus à „Patribus illic commemoretur; non tamen illi de pluribus „libris locuti ſunt, quam quibus etiam nos fruimur. Nam „qui Latinæ noſtræ Editionis duodecimus habetur, is triceſi- „mus ſecundus à Græcis numeratur. Illud ipſum Rainoldus pluribus ad oculum demonſtrat, tandemque concludit: (h) *Nequidquam igitur iſta plurium Librorum* Cyrilliani Theſauri commemoratio, quàm qui nobis ſuperſunt, dicta illa à fraudis ſuſpicione eximit; quæ inde Thomas arceſſit Pontificij Suprematus gratia, NB. Inprimis verò, quoniam Trape- „zuntius, qui illud Cyrilli opuſculum Latino ſermone dona- „vit, magnopere inclinatione voluntatis ſuæ in Papam pro- „pendebat; adeo, ut ſi quidquam Græci in editione ſua omi- „ſiſſet, ut omiſit fortaſſis, (niſi Cyrillum fidelius quam Euſe- „bium tranſtulerit,) non credendum tamen ſit, tam multa, il- „lum loca omiſſurum fuiſſe, tam illuſtria rei graviſſimæ ar- „gumenta, quæ ejus tam valde intererant, quem iſtam unicè di-

(h) p. 110 111.

diligebat. ——; *Ex* iſtis ſatis percipere licet, quâm a vo-,, bis corrupta ſint *P*atrum Scripta; antequam prelo ſubjice-,, rentur. Quâ autem humanitate ab illo tempore quo typis,, excudi cœperant, à vobis excepta ſint, editus à vobis *C*ypri-,, anus, primo Romæ, deinde Antvverpiæ ſit documento. Ha-,, ctenus ille. Iſtis fucis quo obviam iretur, ac doloſæ Sycophantarum artes publicitus proſtituerentur, cordati Theologi veneranndam Antiquitatem ſartam tectam ſervare, ejusque deformatam faciem nitori ſuo priſtino reſtituere omni ſtudio contenderunt. Inter alios verò *A*ngli, ne ullum Theologicæ rei ſubſidium intactum relinquerent, monumenta Patrum Pontificiorum fuligine adſperſa repurgare maſculè conati ſunt. Sane ſuperiori ſeculo Papicolæ hominibus im-,, peritis(i) & Romanorum fraudum inſcijs, terrorem incu-,, tiebant, ut conqueſti ſint nonnulli cum Eliſæi ſervo, quandò,, civitatem, in qua cum *D*omino ſuo commorabantur; hoſtili,, exercitu obſeſſam videbant; (*k*) Eheu Domine quid facie-,, mus? Ad eximendum hunc terrorem imperitis rerum a-,, doleſcentulis, patres noſtri (*Anglicani*) huic militiæ adſve-,, facti, perinde tractârunt cohortes Italicas ac Ageſilaus (*l*) o-,, lim Barbarorum copias; Ut enim ille quos in bello ceperat,, captivos, veſtibus exuendos curavit, nudosque militibus ſuis,, intuendos expoſuit, & ſic qui veſtiti hoſtibus formidabiles e-,, rant, exuti, tanquam pumiliones ab omnibus deridebantur. Sic duces noſtri in hac de fide contentione, cum Hardingum Dormannum, Stapletonum & alios animadverterent, ingen-,, tes doctorum exercitûs ex univerſo terrarum orbe contra-,, here, & commentitijs titulis, laudibusque immeritis inſigni-,, tos, tanquam terricula palam oſtentare; veſtibus

 ſpo-

(*i*) Robert Cocus in Cenſura quorundam Patrum, præfat. ad Lectorem. (*k*) II. Reg. VI, v. 14. (*l*) Plutarchus in vita Ageſilai.

ſpoliárunt, & detractis larvis nudos projecerunt ſ ex- ercitui Iſraelis, manifeſtum facientes ex ijs, quæ ipſis ex- ciderunt, non eos ipſos eſſe, quorum præ ſe ferebant ſpeciem ſed *aſinos* Leonum pellibus indutos, *bubulcos* Prophetarum pallijs amictos, ſpuria denique & hæretica commenta, nobi- lium & antiquorum auctorum nominibus commendata; & ita tandem re exploratâ, ludibrio & contemptui omnibus ex- poſuerunt. Indignum ſcilicet rati, pro auro carbones, aut nubem pro Junone, ſtatuam pro Davide, umbras montium pro militibus nimis oſcitanter admittere, & loco Patrum putidiſſima circulatorum figmenta. BERTRAMUS vulgò ita dictus (eſt enim RATRAMUS CORBEIENSIS) Presbyter & Mo- nachus temporibus Lotharij Imperatoris Anno DCCCXL. ſecundum Trithemium, ſive DCCCL. ex mente Mornæi, (m) clarus, ad Carolum, Caroli Magni ex filio Nepotem, Lotharijque fratrem, librum ſcripſit de corpore & ſanguine Domini, editum Coloniæ anno Chriſti MDXXXII. & poſtea alibi. Sed quot & quanta in hunc ſcriptorem latrocinia com- „miſſa ſunt! Audiatur iterum Rainoldus: (n) Iſti veſtri „operum auctores ementiuntur ea, non ſolum mutilandis, „aut addendis verbis; ſed etiam cum verba incorrupta re- „tinent, falſo tamen ſenſu illis affingendo. Hoc Cenſores „Belgici (in Indice expurgatorio) ſe in alijs Patribus facere pro- „fitentur, & in BERTRAMO, quod nequaquam faciunt in cun- „ctis alijs Patribus, locos item integros expungendos notant, „ut utroque fraudis genere ſimul pugnent &c. Quæ in Xyſti Betuleji Commentario ſuper LACTANTIUM ſeculi tertij poſt N. C. ſcriptorem à latronibus eraſa & expuncta ſint, Idem Rai-

(m) De Euchariſt. lib. IV. c. 8. fol. 1641. M. Iohann. Gottfrid. Olearius in Abaco Patrologico p. 85.

(n) De Romanæ Eccleſiæ Idololatriâ p. 31.

Raineldus, (·) laudatus obſervavit. Alij inter Anglos ad THEOLOGIAM PATRISTICAM viam quaſi ſternunt, ut Perkinſij Problema Catholicum de Romanæ fidei ementito Catholiciſmo, ſive antidotum contra Theſaurum Catholicum Jodoci Coccij; quo declarat impoſſibile eſſe ulli per orbem Pontificio è genuinis Conciliorum & Patrum monumentis & illorum genuino ſenſu oſtendere, fidē hodiernæ Eccleſiæ Romanæ, in quibus ab Evangelicis diſſentit, eſſe Catholicam. Hanoviæ 1604. Alij flores ex Patribus collegerunt, ut Franciſcus Rouſeus, cujus Mella Patrum attentam lectionem merentur. Quidam in Patrum opera falcem CRITICAM immiſerunt, pretioſum a vili, genuinum ab adulterino ſeparantes, quo in genere immarceſſibilem lauream reportârunt viri laborioſiſſimi, D. Thomas Jameſius, Bibliothecarius olim Oxonienſis, qui erudito & utili Tractatu Anglicè conſcripto, de corruptione ſcripturæ, Patrum, Conciliorum, aliorumque autorum egit, & Robertus Cocus Eccleſiæ Leodinenſis in agro Eboracenſi paſtor, & olim in florentisſima Academia Oxonienſi, Collegij Ænei Naſi ſocius, cujus Cenſura quorundam ſcriptorum, quæ ſub nominibus ſanctorum & veterum autorum, à Pontificijs (in quæſtionibus potiſſimum hodie controverſis) citari ſolent; Londini in quarto anno MDCXXIII. Deinde MDCXLI, Et denuò in illuſtri Academia ad Elmum, (quæ rariſſima exterorum Eruditorum κειμήλια ſeduló conquirit & cum totâ Germaniâ, non ſine ſummâ laude benevolè communicat,) prodijt. De „utriſque Johannis Prideauxij judicium hoc eſt: (p) Coci no„ſtri & Jameſij Cenſuræ, in his Impoſtoribus detegendis, quid „aliud ſunt, quam ex hâc parte copioſiſſimi & utiliſſimi indi„ces diſpunctorij? Alij denique correctiores editiones procurâ-

(o) l c p. 59.
(p) Orat. de pſeudoepigraphis, pag. 394. Operum in quarto, Tigur.

curârunt, vel certa ſcripta notis illuſtrârunt, ad quam familiam ſeriquentes pertinent. E SECULO PRIMO *Philonem Judæum* (qui inter ſciptores Eccleſiaſticos Veteris Teſtamenti jure numeratur, quia primus ſcripturas V. T. expoſuit, & in laudem Chriſtianorum, qui ſub S. Marco Euangeliſta in Ægypto religioſiſſimè vivebant, ſcripſit, teſte Bellarmino de *Script.* Eccl. p. 25.) De mundi opificio ſ. fabricatione, de Decalogo, de principe eligendo, & officio judicis, ex Græco vertit Johan. Chriſtophorſonus, Epiſcopus Ciceſtrienſis, defunctus anno MDLVI. Scripta quæ ferebantur ſub nomine DIONISII AREOPAGITÆ, ABDIÆ BABYLONII ET MARTALIS, Opera Iohannis Juelli & Iohannis Rainoldi exploſa ſunt, ut prudentioribus etiam inter ipſos Pontificios riſum moveant, IGNATII Archiepiſcopi ANTIOCHENI circa annum LXXI. ut Nicephoro placet, (q) Epiſtolas ſex Jacobus Uſſerius Hiberniæ primas, Græcè & Latinè cum Notis & Additamentis edidit Oxoniæ MDCXLII. MDCXLIV. & Lond. MDCXLVII. Hæc editio Vedelianæ cum Exercitationibus contra Bellarminum & Baronium. Genevæ An. MDC XXIII. Ut & Voſſianæ, quæ ſeptem Epiſtolas Ignatij genuinas agnoſcit, Amſtelod. MDCXLVI. palmam præripit, nam non ſolum Suppoſititias epiſtolas à genuinis ſepârat, ſed eas etiã ipſas quas pro Ignatianis habemus, oſtendit variè fuiſſe interpolatas, ex collatione duorum exemplarium MSS. Latinæ interpretationis, quam contulit cum Exemplari Græco edito; & additiones, quæ in Latinis illis Codicibus non habentur, miniatis lineis in textu diſtinxit accuratiſſimè, additis etiam notis doctiſſimis. Quod opus exoptatiſſimum ſe Lectori ſatis cõmendabit. (r) Dav. Blondello in Apol. & Claudio Salmaſio in Tract. de Epiſcopis contra Petavium, quibus adde Robertum Parkerum de Politia Eccleſiaſt. l. 2. c. 13. omnes IGNATII Epiſtolas in dubium vocantibus, HenricusHammondus

(q) Libro II. Hiſt. Eccl. cap 3.
(r) Rivetus Critic. ſacr. l. II, cap. 1, in fine.

dus reſpondit, diſſertatione ſecundâ operis de Jur. Epiſc. Londini MDCLI. expreſſi. (s) POLYCARPI Smyrnenſis, Johannis Evangeliſtæ diſcipuli & IGNATII Synchroni Epiſtola ad Philippenſes ab eodem Uſſerio cum notis Oxoniæ MDCXLIV. vulgata extat. *CLEMENTIS Papæ Romani* ab anno Chriſti XCI. per annos novem, ſex menſes & totidem dies, calculo Labbei, (t) Canones Apoſtolici (qui tamen potius centonem exhibent rerum & rituum ab autoritate Apoſtolica remotorum) (u) & Conſtitutiones Apoſtolorum ejusdem Uſſerij cura luci publicæ expoſuit, ſuamque de ijs ſententiam, uti erat in antiquitatis ſtudio perſpicaciſſimus, declaravit. Sanè quod Apoſtolorum nomen gratis ferant, vel ex unicô Gabrielis Albaſpinæi Epiſcopi Aur[illegible]enſis teſtimonio libro I. Obſerv. de veteribus Eccleſiæ ritibus cap.13. num. 3. p.m.55. Editionis Helmeſtadienſis in quarto, anno MDCLXXII. innoteſcit. Poſtquam enim de celebritate & jejunijs Sabbathorum tum apud Græcos, tum apud Latinos, diſſeruiſſet, occaſione datâ quædam de Apoſtolorum Canonibus inſpergit, ſcribens: „Certè, ſi quis eſſet qui Canones Apoſtolorum & D. Clementis Conſtitutiones Apoſtolorum auctoritate ſancitas, publicataſque certò affirmaret, imperitus cenſeretur, nam qui antiquarum conſuetudinum gnari, quo quidque tempore & loco obſervari deſitum ſit, aut mutari cœptum, norunt, de ijs ne dubitare quidem poſſunt. Et verò, quæ mox dicam, ita clara ſunt ea, ut revinci à nullo poſſint. Multa ſunt in ijs adeò clarè dilucidèque explicata & conſtituta, ut de eorum ſenſu dubitari non poſſit, quæ tamen tertio quartoque ſeculo ſumma contentione diſputata ſunt. Hu-

(s) Joſua Arnd. in Lexico Antiquitat. Eccleſiaſtic. p. 859. In confeſ. Philippi, Labbei Tom. I novæ Bibliothecæ. p. 502.

(t) Ibidem, p. 231.

(u) Arnd, l. alleg. p. 856.

Digitized by Google

„Hujuſmodi ſunt Sabbathorum jejunia, pœnitentium, hoc eſt „adulterorum, ſicariorum & idololatrarum receptio. De „Baptiſmo hæreticorum. Si canones iſti conſtitutioneſque ab „Apoſtolis probatæ, ſancitæque fuiſſent, quis exiſtimet ea in „dubium fuiſse revocanda, quæ ab *A*poſtolis decreta ſancitaq; „fuiſſent. An adeò ignorantes erant illius ætatis Patres, ut ſi ex- „titiſſent illi *A*poſtolorum canones eos continuò non produ- „xiſſent. Imò laudatus Uſſerius innuit interpolatorem quendam, ut canones iſti verè crederentur Apoſtolici, in canone XXX. Unicum tantum verbum addidiſſe, ita ut, cum antea „legeretur: *A* Communione modis omnibus abſcindatur; „ſicut Simon Magus à *P*etro. Poſt interpolationem deinceps verba ultima cum additamento [illegible] expreſſa fuerint: *Sicut Simon Magus à Petro*, Uti etiamnum in editionibus quibuſdam corporis juris civilis (quibus canones iſti inſerti ſunt) legi ſolet. *S*imilem depravationem ex collatione exemplarium etiam in canone quinquageſimo idem obſervat Præſu, ibidem. Retinuerunt tamen iſti canones nomen Apoſtolorum in fronte, ſed & hoc depravatè, uti notat Gabriel Albaſpinæus d, l. 1. obſ. „13. *E*xiſtimo, inquit, eos ita appellatos eſſe ab antiquitate, „nam cum eorum aliquot ab Apoſtolorum ſucceſſoribus, qui „teſte Tertulliano de præſcriptionibus Apoſtolici viri nomi- „nabantur, facti eſſent, Apoſtolicorū primum canones, deinde „non nullorum Latinorum ignorantia, aliquot literarum de- „tractione, *A*poſtolorum dicti ſint. Et apud Græcos quoq; „res ita proceſſiſſe videtur. Non melioris commatis ſunt CONSTITUTIONES, quæ dicuntur *A*poſtolicæ Clementis Romani, & olim cum canonibus in uno volumine comprehenſæ, ita ut conſtitutionum liber canones integros capite ultimo recenſitos contineret. Eas jam diu rejecit *A*thanaſius in ſynopſi, nec recipere voluit *S*ynodus Trullana aliàs *πεντέκτη*, ſive quiniſexta dicta, ideò quia bis & diverſis temporibus congregata fue-

fuerat, ſed pro eadem tamen ſynodo habebatur. Plurima νοθείας argumenta eruditè mundo expoſuit ſæpè nominatus Armachanus, in annot. ad Ignatij Epiſt. c. VII. ſeqq. Oxon. MDCXLIV. Epiſtolam CLEMENTIS priorem ad Corinth. quam non extare ſcripſit Bellarminus, Patricius Junius Bibliothecarius Regius, Græcè & Latinè cum Notis, poſterioris etiam fragmentis & veterum de *Clemente* encomijs, imprimi curavit Oxonij, in quarto MDCXXXIII. Anglicè cum Notis, Wilhelmus Burton, Londini, MDCXLVII. Undè autem Epiſtola per plurima ſecula fruſtra quæſita in Angliam devenerit, præfatio iteratæ editionis Oxonienſis, MDCLXIX. in 12. ab inſigniſſimo D. D. Johanne Fell, tum temporis Vice-Cancellario florentiſſimæ Academiæ, concinnata enarrat: Ante ſex circiter, aut quod excedit, luſtra, Reverendiſſimus in„ Chriſto pater CYRILLUS, Patriarcha Conſtantinopolitanus, Co-„ dicem vetuſtisſimum (in quo veteris & novi fœderis Libri „, literis grandioribus manu THECLÆ nobilis fœminæ Ægyptiæ,„ circa primi Concilij Nicæni tempora fuerant exarati, cui„ acceſſit ejuſdem ad calcem, in membranis laceris, Epiſtola„ CLEMENTIS ad Corinth. in occidente per mille annos fruſtra„ requiſita) ad *CAROLUM PRIMUM* Sereniſs. Britanniarum Re-„ gem, Martyrem poſtea ſanctisſimum, dono tranſmiſit. Bi-„ blia ſacra ad Exemplaris iſtius venerandi fidem ſe luci datu-„ rum ſpondebat vir eruditisſimus *Patricius Junius* Reg. Ma-„ jeſtatis Bibliothecarius; CLEMENTIS autem editionem reipſa„ præſtitit; quam nos hic denuò repræſentamus: nec illa im-„ mutantes, quæ à receptis nunc dierum Orthographiæ legibus„ multum deflectunt, in antiquisſimis ſolum marmoribus„ ſcriptiſque agnita; aut quæ per Librarij ἀβλεψίαν manifeſto„ errore appoſita fuerant. —— Quæ per conjecturam à Junio„ fuerant reſtituta, literarum vocumque loco, quæ temporis in-„ juria exeſa aut fugientia deſiderabantur, & in illius editione„

„minio diſtincta erant; nos, ut nihil diligenti lectori fraudi
„eſſet, in unam tabellam conjecimus, non paginam modò,
„ſed lineam ipſam, in quà ſingula habentur, adnotantes. De-
„mum verſionem Latinam recenſuimus, parcè tamen, & cum
„debità erga doctiſsimum Junium ejuſque manes reverentia:
„quin & Notas ſubinde adjecimus, prout ſcilicet per negotia
„licuit, & curas ſatis importunas & frequentes, quæ animum
„alio rapere, & interpellare vix unquam ceſſabant. Ex ſe-
culo III. ORIGENIS ſub Valeriano & Gallieno Impp. clari, qui
Clementis Alexandrini diſcipulus, ejuſque in Presbyterio ſub
initium functionis ſucceſſor fuit, libros VII. contra Celſum
Epicureum unà cum Philocalià, ſive de obſcuris S. ſcripturæ
locis à BASILIO MAGNO & GREGORIO THEOLOGO, ex varijs O-
RIGENIS commentarijs excerptà Græcè & Latinè cum anno-
tatonibus edidit D. Wilhelmus Spencerus, in quarto, Canta-
brigiæ anno MDCLVIII. Dialogus qui ſub ORIGENIS nomine
circumfertur, de recta in Deum fide, habitus cum Hæreticis,
Eutropio Philoſopho Ethnico judice, ex Græco Frobenij co-
dice interpretem nactus eſt Laurentium Humfredum, anno
MDLVII. quam verſionem Editioni Operum ORIGENIS in-
ſeruit Gilbertus Genebrardus, Pariſijs emiſſæ, an. MDLXXIV.
Tomo II. Fragmentum ex Epiſtola ORIGENIS ad JUNILIUM
Africanum Epiſcopum, habetur poſt Catenam Græcorum Pa-
trum in Jobum, collectore NICETA Heracleæ Metropolita,
ex duobus MSS. Bibliothecæ Bodlejanæ codicibus, Græcè anno
MDCXXXVII. Londini primùm in lucem editum & trans-
latum, opera Patricij Junij in folio. CYPRIANUS Martyr genere
illuſtris, patria Carthaginenſis, dignitate Senator & Rhetor, in-
de Chriſtianus Cæcilio Presbytero perſuadente, à quo ceu Parē-
te in Chriſto, Cæcilij cujusque prænomen ſortitus anno CC-
XLVIX. Donato ſuccedens Epiſcopus Eccleſiæ Carthaginenſis
conſecratus eſt, Martyrio autem coronatus anno CCLIX.

die 14. Septembris, ſub Valeriano ejuſque Filio Gallieno *Imperatoribus* Rom. Tertulliani fuit ſympatriota & diſcipulꝰ. CYPRIANUS inquam ab *Anglis* quidem nec evulgatus neque notis illuſtratus prodijt, interim tamen conſtat eundem vel à ſolo ſæpè nominato Johanne Rainoldo aſſiduè eſſe perlectum, collatis optimæ notæ *Codicibus* Manuſcriptis, undè facili negotio de valore editionis *Pameliana* judicare potuit. Quid autem vir tantus cenſuerit, *Lector* ex ipſius verbis cognoſcat, quando cum Harto de ſuprematu *Papæ* diſputans ita ediſſerit: (w) Audaciæ ſanè ſuæ ea in re majus, quam prudentiæ ſpecimen præbuit PAMELIUS. Nam (ut videamus, quam valdè libidini ratio faſces ſubmiſerit) primum ut fuerit perquam ſanus *C*AMBRONENSIS CODEX; adverſus tam multos tamen uni adhæreſcere; quos ipſe, quos Morellus, quos alij, qui excuderunt Cyprianum, verſarant, vos ipſi inſigni cuidam temeritati adſcriberetis, niſi quod *Papæ* compendij aliquid faceret. Deinde veriſimile eſt, *Cam*bronenſem illum qui hunc Abbatiæ codicem exaravit, in eo impensè verſando occupatum fuiſſe, ut inde aliquid excreſceret. Illam enim de *Apo*ſtolis Cypriani clauſulam omiſit (pari conſortio præditi & honoris & poteſtatis;) & in horum verborum locum, (ſed exordium ab unitate proficiſcitur,) iſta ſubſtituit, (ſed Primatus Petro datur.) ——— Si alij Licentiati, non minus quam Pamelius eruditi, freti non minus emendato, quam Cambronenſi codice, id in univerſis Patribus, quod ille in Cypriano, ſint auſuri, ut tales gloſſulas inſpergant, ad vetera veſtra dogmata firmanda; ——— maturiſſimè à nobis providendum eſſet, quam tutò controverſias fidei diſceptandas Pa-

 trum

(w) In Colloquio allegato cap. 5. p. 114. ſeqq. confer D. Eliæ Veielij Defenſion. Exercitat. de Eccleſia Græcanicâ hodiernâ pag. 67.

„trum conſenſui committamus. — Conati eſtis vitiare Pa-
„trum volumina; Fraudes apertæ ſunt in CYPRIANO, CYRILLO
„&c. ——— Et ſi hoc Papiſtæ in luce excuſorum librorum auſi
„ſunt; quid eos in manuſcriptorum Codicum tenebris moli-
„tos eſſe, poſſumus ſuſpicari? Et ſi Romana *Antwerpiæ*, *Ant*-
„vverpienſis Pariſijs, (anno Domini MDLXXIV. apud Sebaſt.
„Nivellium) Pariſienſis editio alias fortaſſe ſequenda propo-
„natur, & quo recentior, eo corruptior, & corruptiſſima quæ-
„que à Stapletono (l. VI. Princip. doctrin. cap. 7. & 15.) ſimili-
„bus viris habeatur emendatiſſima, & teſtimonia illinc au-
„thentica arceſſantur: quantò magis credendum eſt, cum
„in Monaſterijs & Abbatijs exemplaria tranſſcriberent, ipſos
„ſe invicem minori modeſtiâ, majorique incuriâ imitatos
„eſſe, & perrexiſſe adeò à bonis ad mala, à malis ad deteriora,
„ſeculiq; ejus autoribus ea maximè placuiſſe exemplaria, ut
„quæque ipſorum cauſæ maximè commodarunt, & ex ijs teſti-
monia illes decerpſiſſe. Seculum IV. á Romaniſtis propter inſignem ſcilicet CONSTANTINI MAGNI Romanor. Imp. donationem SYLVESTRO Pontifici factam, miris modis extollitur. Jus Canonicum duarum donationum mentionem facit, alterius quidem in decretis diſtinct. 96. C. Conſtantin. his verbis: *Illum* (Imp.) *conceſſiſſe Pontifici tam Palatium ſuum, quam Romanam Urbem, & omnes Italiæ, ſive Occidentalium regionum Provincias.* De altera in Decretalibus C. Fundam. de Elect. in Sext. nihil aliud refertur, quam *civitatem ipſum Romanam dediſſe*. Verum his & ſimilibus teſtimonijs, quibus amplum Pontifici à Conſtantino patrimonium conceſſum eſſe probare ſummopere contendunt, celeberr. Joh. Rainoldus adſcititium colorem detraxit, eorumque vanitatem ſolidè explicavit. (x) EUSEBII CÆSAREENSIS in Palæſtina Epiſcopi ſub imperio Conſtantini M. duos libros contra MARCELLUM Ancyræ Epiſcopum

(x) in Colloquio, cap. 7. p. 231, ſeqq.

pum, & de Theologia *Eccleſiaſtica* Libros tres Richardus Montacutius Epiſc. Norvicenſis (ex cujus muſeo PHOTII Patriarchæ Conſtantinopolitani Sec. IX. Epiſtolæ 248. cum aliis quinque Græcè & Latine Lond. prodierunt MDCLI.) (y) primo eruit & vertit una cum notis, in quibus hos libros Euſebio aſſerit tanquam genuinos, ſcriptos poſtremis ejus annis poſt Concilium *N*icænum, in quibus ad *Ἀρειομανίαν* autorem inclinâſſe, aliquot locis conſtat. (z) EUSEBIANAM HISTORIAM ECCLESIASTICAM Libris decem cum aliis annexis Græco textui magis, quam RUFFINI translatio eſt, convenienter *L*atine reddidit & Notas adjunxit Johannes Chriſtophorſonus *C*iceſtrienſis Epiſcopus, Opus Coloniæ *A*llobrogum in fol. apud Petrum de la Roviere MDCXII. & alibi excuſum; Sed hæc editio multis non placet, nam ſæpè *ἰδίᾳ δουλεύει ὑποθέσει* uti Hottingero viſum fuit. (a) Quod vitiata ſit ab hoc interprete & abjiciendo & addendo, ad oculum demonſtrari poteſt. *L*ibro enim VI. cap. 35. ubi Novatus producitur ita adjurans populum venientem ad Euchariſtiam, tenensque illorum manus ſuis manibus: *Adjuro te per corpus & ſangvinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod non relinquas me & Cornelio accedas, & ipſe noluit diſtribuere illis, antequam juraſſent, & in loco Amen ad receptionem Panis reſpondiſſent,* NON REDIBO AD CORNELIUM. Hoc loco Chriſtophorſonus *abjiciendo* peccavit, dum nomen PANIS omiſit, quia EUSEBIUS ita vocat Euchariſtiam etiam poſt conſecrationem. *L*ibro IV. autem cap. 14. deliquit adjiciendo. Quando namque ibi Chriſtiani oſtendunt ſibi injuriam fieri ab Ethnicis, quod putarent, ipſos adoraturos defunctum *P*OLYCARPUM dicunt

(y) Olear. in Abaco Patrolog, p. 383.

(z) Andreas Rivetus Critici ſacri lib. III. cap, 2. in fine pm. 256. Edit. Genevenſis in octavo, anno 1660.

(a) Bibliothecæ Quadripart. l. II. c. 5. p. 315.

ἀγνοοῦντες ὅτι οὔτε τὸν χριστόν ποτε καταλιπεῖν δυνησόμεθα, τὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ παντὸς κόσμου τῶν σωζομένων σωτηρίας παθόντα, οὔτε ἕτερόν τινα σέβειν. *Ignorantes, nos neq; unquam Chriſtum relicturos, qui pro Salute omnium qui in toto mundo ſalvandi ſunt, paſſus eſt, neq; alium poſſe quenquam adorare.* Chriſtophorſonus ſatis audacter adjecit ut Deum, ne hoc teſtimonium religioſæ ſanctorum adorationi opponi poſſit. *Libro.* v. cap. 26. Editionis Græcæ extat egregium IrenæanæEpiſtolæ fragmentum, in quo IRENÆUS de obortâ illis temporibus inter *Aſiaticos* & Romanos Paſchali controverſiâ ad Victorem ſcribens, ſic loquitur: οὐδὲ γὰρ μόνον περὶ τῆς ἡμέρας ἐστιν ἀμφισβήτησις, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ εἴδους αὐτοῦ, τῆς νηστείας. οἱ μὲν γὰρ οἴονται μίαν ἡμέραν δεῖν αὐτοὺς νηστεύειν. οἱ δὲ δύο. οἱ καὶ πλείονος. οἱ δὲ τεσσαράκοντα ὥρας ἡμερινάς καὶ νυκτερινὰς συμμετροῦσι τὴν ἡμέραν αὐτῶν. καὶ τοιαύτη μὲν ποικιλία τῶν ἐπιτηρούντων, οὐ νῦν ἐφ' ἡμῶν γεγονυῖα, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον ἐπὶ τῶν πρὸ ἡμῶν, τῶν παρὰ τὸ ἀκριβὲς ὡς εἰκὸς, κρατούντων τὴν καθ' ἁπλότητα, καὶ ἰδιωτισμὸν συνήθειαν εἰς τὸ μετέπειτα πεποιηκότων. καὶ οὐδὲν ἔλαττον πάντες οὗτοι εἰρηνεύσαντο, καὶ εἰρηνεύομεν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἡ διαφωνία τῆς νηστείας τὴν ὁμόνοιαν τῆς πίστεως συνίστησι. Non enim de die Paſchatis,, ſolum, ſed etiam de ipſa ſpecie jejunij controverſia eſt.,, Quidam namque ſe unum diem jejunare oportere exiſtimant; alij duos, alij etiam plures; alii Quadraginta Horis Diurnis Nocturnisq; diem ſuum commetiuntur. Atque ejuſmodi eorum, qui hæc obſervant jejunia, varietas non,, nunc noſtrâ ætate cœpta eſt, verum etiam longè ante,, nos apud Majores noſtros, qui ut veriſimile eſt, conſuetudi-,, nem per ſimplicitatem quandam, privatamque libidinem,, inductam retinentes in poſterum propagarunt. Et nihilo-,, minus hi omnes pacificè inter ſe vixerunt, & nos pacem in-,, ter nos colimus; fideique conſonantiam jejunij diſcre-,, pantia adeo non violat, ut etiam commendet. Atque hæc

Irenæus

IRENÆUS. In quibus vertendis obſervanda eſt & RUFFINI veteris, & Chriſtophorſoni recentioris interpretis fides. Uterq; enim QUADRAGESIMÆ, quam ſuo tempore obſervari videbant, ſtudio excœcati, eam IRENÆO quantumvis invito ac repugnanti, de ſuo affinxerunt. Ubi namque ille alios ait *unum diem jejunandam putaſſe*; *alios biduum*; *alios verò dies etiam plures*, boni Interpretes liberaliter de ſuo addiderunt, ille NONNULLOS, hic MULTOS QUADRAGINTA ſcilicet dies jejunaſſe; ut ita Imperito Lectori perſuaderent, Irenæi ævo jam in uſu fuiſſe, ſaltem apud quosdam, ſuam QUADRAGESIMAM. Atque hæc iſtorum eſt ſanè immanis perfidia. Irenæus, cujus verba ex Græcâ Roberti Stephani Editione, etiam Bellarmino fatente (b) emendatiſſima, exhibuimus, nihil habet hujusmodi, quod ipſum Bellarminus vidit verum, & faſſus eſt. Sic & Nicolaus Rigaltius ad TERTULLIANI lib. de Jejunio (c) hunc locum laudans, ejus ſenſum eodem modo repræſentat. Subjungo denique de verſione Chriſtophorſoni Judicium acutiſſimi Henrici Valeſij, cujus vigilijs nobiliſſimam hiſtoriæ EUSEBIANÆ editionem poſſidemus; Sic verò ille in Epiſtolâ nuncupatoria ad Archiepiſcopos, Epiſcopos & univerſum Clerum Eccleſiæ Gallicanæ declamat. *Ejus libri emendationes utilitati publicæ tamdiu non invidiſſem, niſi Chriſtophorſoni interpretationem etiam expectandam cenſuiſſem.* Sperabam enim, quia hominem benè doctum & Catholicum eſſe, deinde bonis exemplaribus adjutum fuiſſe audiebam, non præclaram modo & tutam verſionem aliquam emiſſurum, ſed in publicati codicis Græci emendationem (quod ſolet ab Interpretibus omnibus non omitti) variarum Lectionum & correctionum

(b) Libro de bon. Oper. c. 1. § Sed hoc.
(c) Pag. 118. Col 2.

Annotationes adjecturum. Verùm longè aliter accidit atque exſpectabam. Siquidem ut de ejus editione hoc ſolum nunc dicam, quod piam quidem & Catholicam, ſed inchoatam potius quàm exactam aut perfectam multis rationibus credi par eſt: Sic meliorum Codicum in quibus ipſe uſus eſt, exiguum aut ferè nullum fructum ad multos redire video, cum, quantum eos ſecutus vel mutârit, vel addiderit, ſu-
„is locis, ut decuit, ſive ad Græcorum reſtitutionem, ſive ad
„fidem verſioni ſuæ, & auctoritatem comparandam, non ad-
„moneat. Petrus quoque Halloixius, vir inprimis eruditus
„ac diligens, in Tomo II. quo Illuſtrium Orientalis Eccleſiæ Scriptorum vitas complexus eſt, in Notationibus ad Vitam S. HEGESIPPI c. 3. de Johannis Chriſtophorſoni Verſione idem
„quod Johannes Curterius (d) ſentit: Uno verbo, inqit,
„omnes ferè errores Chriſtophorſoni, qui ſunt non pauci,
„adhærent etiam Baronio, cum ejus ſemper utatur in citando Euſebio verſione: Ita fit, ut aliis alios ſequentibus, nec
„fontes Græcos examinantibus, primi alicujus interpretis er-
„rores ad quam plurimos Scriptores, qui ſolâ nituntur prio- rum auctoritate, in immenſum diffundantur. OPTATUS
„Afer, Milevitanæ Eccleſiæ in Numidiâ Epiſcopus, ſub Valentiniano & Valente Impp. Donatiſtarum refutator doctiſſimus, cum Merici Caſauboni Annotationibus Londini Anno. MDC. XXXI. in folio lucem vidit. Anſam & rationem inſtituti
„hujus exponit Rivetus his verbis: (e) Hoc opus OPTATI
„illuſtrandum ſuſcepit Carolus Albaſpinæus Epiſcopus Aure-
„lianenſis & Pariſijs edidit in folio; Sed Emericus Caſaubo-
„nus Iſaaci filius, qui in eodem opere laboraverat, cum talem
„animo ſuo lectio ejus libri hominis impreſſiſſet imaginem,
„qui ab omnibus omnino præſidijs quæ ad veteris alicujus,
„qualiscunque eſſet ille, Scriptoris emendationem vel inter- pro-

(d) In Epiſtolâ Edit. Pariſienſ. Euſeb. hiſt. præfixa.

(e) critici Sacri lib. III. cap. 15. p. 308.

pretationem neceſſaria ſunt, imparatus eſſet, aliam editionem „ſuſcepit. ——— Librum ſeptimum (contra Parmenianum „Donatiſtam) non planè rejecit, plura tamen in eo animad„vertit quæ excuſari non poſſunt. Inter alia hæc annotat ad p. „177. Niſi OPTATUM interdum parum cautè loqui & alia te„ſtarentur, vel eo potiſſimum nomine adjudicandum ab illo „putarem ſeptimum hunc librum. Parum enim ſolida eſt to„ta illa diſputatio. BASILII MAGNI Archiepiſcopi Cæſareæ in Cappadocia ſub Imperatore Valente, Epiſtolæ CCXIV. Rich. Montacutio debentur. GREGORII NYSSENI Epiſcopi & Fratris BASILII MAGNI natu Majoris, nec non GREGORII NAZIANZENI, qui ambo uno tempore floruerunt, Opera recenſuit doctiſſimus Eques Henricus Savilius, adjutus inprimis Codicibus Manuſcriptis Cæſareis, quemadmodum ex ejusdem Savilij ſex Epiſtolis ad auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ Præfectos, Hugonem Blotium & Sebaſtianum Tengnagelium, á CL. D. Petro Lambecio, Libro III. Commentariorum de auguſtiſs. Bibliotheca Vindobonenſi, additamento viceſimo primo, inſertis perſpicitur. GREGORII NYSSENI Epiſtolam ad Euſtathiam, Ambroſiam & Baſiliſſam, Iſaacus Caſaubonus Latinitate donavit. GREGORII NAZIANZENI Invectivæ II, in Julianum cum Græcis Scholiis, Etonæ in Collegio Regali prope Londinum, Anno MDCX. curâ Richardi Montacutij prodierunt. JOHANNES CHRYSOSTOMUS, Antiochenus, Nectarii Epiſcopi Conſtantinopolitani ſucceſſor, omnium Patrum Græcorum πολυγραφώτατος poſt multas eruditorum lucubrationes Henricum Savilium occupavit, ita ut Anno MDCXIII. Tomis octo ſed Græcè tantum, in fol. ederetur Etonæ. Quantum editio hæc præ alijs valeat, tum ex Præfatione tum indice locupletiſſimo colligere licet. Sanè, *hujus viri & eorum, quos ad elegans illud opus Etonæ editum, concinnandum adhibuit, nunquam ſatis poterit laudari, diligen-*

 tia;

Digitized by Google

tia. Quoniam autem de pleruq; homiliis Tomo V. VI. & VIII. tanquam ſuppoſititiis Judicium ſuum adpoſuerunt, ad illud recurrat lector, ne patiatur ſe falli. (f)Cæterum habentur notæ Andreæ Dunæi & Johannes Boiſij Elienſis Canonici doctiſſimæ ad Chryſoſtomum.(g) Ex SEVERIANI GABALENSIS in Syria Epiſcopi præcipitante ſeculo IV. clari, lucubrationibus, veteribus fere Græcis quam Romanis notioribus, Homilias ſex in Hexaemeron Moſis olim Romæ *MDLXXXI.* à Cardinale Sirleto editas, Savilius CHRYSOSTOMO ſuo adjecit. Huc fortè collocandus venit NEMESIUS ex Philoſopho Chriſtiano EMESENUS in Phœnicia Epiſcopus, incertæ ætatis, ſiquidem; à nonnullis ſeculo quarto, ab aliis quinto adſcribitur. Ejus de Philoſophia Libri VIII. Gregorio Nyſſeno falſo attributi, Græco-Latinè proſtant Oxonij in octavo, MDCLXXI, è theatro Sheldoniano; cum erudita præfatione, ſi benè recordor, D. Samuelis Fell, tum temporis Decani ad ædem Chriſti. E Seculo V, CYRILLI Epiſcopi Alexandrini in Ægypto, Commentarium ſuper Eſaiæ Prophetiam Latinè tranſtulit Laurentius Humfredus. (h)THEODORITUS Cyrenenſis in Syria Epiſcopus, præter alias Commentationes, Hiſtoriam Eccleſiaſticam à Conſtantino usque ad Theodoſium Juniorem, Libris quinque elucubravit, quos è Græco Latinos fecit Chriſtophorſonus. Similiter SOCRATIS Scholaſtici; Conſtantinopolitani & HERMIÆ SOZOMENI Salaminij Hiſtoria Eccleſiaſtica, quæ eundem cum THEODORITO terminum attingit, ab eodem Anglo procurata eſt. S. PATRICIUS Hibernorum Apoſtolus ſub Valentiniano III. Imp. floruit, juxta Sigeberti Gemblacenſis Chronicon ad An. CCCCXXXII. Opuſcula ejus, Confeſſio

(f) Rivetus Crit. Sacr. Lib IV. c. 3 in fine. p. 396.

(g) Vid. Gataker Adverſ. Miſcell. c. XII, p. 123. Crowæus in Elencho p. 196. ex Leighio.

h Rivet, critic, ſacr. lib IV. c. 19. p. 449.

feſſio, Epiſtolæ, Synodus, Canones, Proverbia, de tribus habitaculis, de abuſibus ſeculi &c. cura Jacobi Waræi Equitis aurati in octavo anno MDCLVI. Londini excuſa ſunt. THEODORUS de RHAITU vel Raitu, Presbyter Monaſterii Rhaytuenſis, Bellarmino vixiſſe dicitur Anno CCCCLX. (i) Meminit ejus Suidas in Μάνης. Commentarium ſcripſit de Incarnatione Chriſti adverſus hæreſes Manetis, Apollinaris, Theodori Mopſueſteni, Neſtorij, Eutychetis, Juliani Halicarnaſſæi, Severi & aliorū editum Anno MDXCIX, Typis Morellij Pariſienſis Typographi à Roberto Balphoreo, Scoto, Aquitanici Collegii Burdigalæ Gymnaſiarcha, una cum GELASII CYCIZENI Hiſtoria de Actis Concilij primi Nicæni, addita etiam ſua verſione Latina, cui notas, & correctiones adjecit ex Manuſcripto Exemplari Petri Stellæ, diſſimulato Bezæ nomine, in cujus editione (THEODORI de Rhaytu facta ante annum milleſimum quingenteſimum octogeſimum ſecundum, pura & vera lectio reperiebatur, quam Balphoreus plagium diſſimulans, ſe ex conjecturis vel alio exemplari emendaſſe gloriatur. (k) Ex Seculo VI. Wilhelmus Camerarius Scotus Opera FULGENTII Afri, Epiſcopi Ruſpenſis in Byzacenâ Africæ Provincia, publicavit anno MDCXLIII. (l) EVAGRII, Scholaſtici Epiphanenſis hiſtoria Eccleſiaſtica Libris VI. à tempore, in quo finit SOZOMENUS usque ad annum XII. Mauritij Imperatoris, hoc eſt annum Domini DXCVII. protenſa, cum alijs Scriptoribus Eccleſiaſticis, de quibus ſupra, à Chriſtophorſono junctim editis proſtat in folio diverſis vicibus & nuperrimè adhuc Anno MDCLXXV. Coloniæ Agrippinæ apud Johannem Wilhelmum Frieſſen. GREGORIUM MA-

(i) de Scriptor. Eccleſiaſt. p. m, 154.

(k) Rivetus. Crit. S. Lib. 4. cap : 6, p. 476. Olear. Abac Patr. p. 171.

(l) B. D. Johann. Georg Dorſchæus in Antikirchero p. 99.

MAGNUM ſub finem ſeculi ſexti Pontificem Romanum & proborum Epiſcoporum ferè ultimum, Thomas Jameſius à corruptelis repurgavit, inſtitutâ cum pluribus Codicibus ſcriptis qui varijs in Bibliothecis inveniuntur, collatione, additionumque & detractionum annotatione. Vindiciæ ejus GREGORIANÆ excuſæ Genevæ anno MDCXXV. abunde oſtendunt quantâ licentia olim exſcriptores Monachi in Veterum ſcriptis deformandis graſſati fuerint. C. Calandrinus in Epiſtola ad Benedictum Turretinum memorat, Thomam Jameſium, Doctorem & Bibliothecarium Academiæ Oxonienſis diligentiſſimum dixiſſe, ſe in numerato habere plusquam tredecim millia locorum, in quibus GREGORII M. ultima Vaticana Anno MDLXXXIX. adornata editio, ab omnibus ſimul MSS. Anglicanis diſſentiat. Profectò illa editio ultra CLX. Epiſtolas oſtentat, quæ GREGORIO manifeſtè ſuppoſitæ ſunt. (m) Idem Dorſchæus ulterius confirmat his „verbis: Et quia in iſthac Pontificiorum audaciâ, contra veteres Scriptores uſurpata, recenſita in id Bibliothecæ conclave incidimus, in quo Manuſcripta continentur, & optimi aliquot Codices GREGORII M. ſeſe obtulerunt, nolui intermittere, quin referrem Thomam Jameſium Anglum, Oxonienſis Bibliothecæ Curatorem in Vindicijs Gregorianis ſuis mille octoginta quinque loca annotaſſe, in quibus recentiores Gregorii M. editiones corruptum exhibent textum, & à pluribus probatiſſimisque codicibus in variis Angliæ Bibliothecis ſuperſtitibus diſſentientem: me etiam in Collatione noſtrorum manuſcriptorum cum aliquot à Jameſio notatis locis deprehendiſſe, Vaticanam & Pariſienſem editionem Gregorij M. in manuſcriptis diſſentire, & in favorem „Papiſmi detortam eſſe. Illud etiam de Ia ſermonum col„latione memoratum fuit, quanto faſtu Adamus Kellerus, Mo-

(m) in Dedicatione l. Primæ partis Theologiæ Zachariaнæ, Confer præfat. ad Lect. cenſuræ Roberti Co[illegible]

„Monachienſis Jeſuita, in Colloquio Neuburgenſi; optimo ſe-„ni, Theologo de univerſâ Eccleſiâ & Aula Palatina Neuburgica, meritiſſimo, Doctori Jacobo Heilbrunnero ——— „inſultaverit, quod locum quendam Gregorij corruperit. Cum „enim Gregorius M.l.iv.Ep.38.ad Joh.Epiſcopum Conſtantino-„politanum de Antichriſto ſcripſerit; Omnia quæ prædicta ſunt, fiunt. Rex ſuperbiæ propè eſt, & quod dici nefas eſt, Sacerdotum ei præparatur Exitus, quia cervici militant elationis, qui ad hoc poſiti ſunt, ut ducatum præberent humilitatis; Legiſſe, Heilbrunnerum pro Exitus Exercitus, cum tamen a-„pertè falſum ſit Gregorium ita ſcripſiſſe. Scripſiſſe enim „(Gregorium) Exercitus, editiones autem Pontificias ſub-„ſtituiſſe Exitus, patere tum è Codicibus Manuſcriptis ſex, „quos Jameſius inſpexit, quorum unus eſt in Bibliotheca pub-„lica Oxonienſi, alter in Collegio omnium animarum Oxo-„nienſi, tertius in Collegio Orialenſi Oxonij, quartus in Bi-„bliotheca Epiſcopi Cantuarienſis Lambethæ, quintus in Bi-„bliotheca Collegij Mertonenſis, ſextus in Bibliotheca S. „Johannis Præcurſoris; tum ex vetuſtiſſima editione Lazari „Soardi, auſpicijs Julij II. factâ, privilegio Venetiarum Ducis „munita, anno MDIV. in qua concorditer cum veteribus Mss. „Exercitus legitur, tum è Rob. Bellarmini adductione, l. III. „de R.P. c. 13. §. Penultimæ, quæ in recog. non eſt mutata, „tum ex ipſa manifeſta ratione. Quid enim, cum deberent „ducatum præbere humilitatis, cervici militant elationis, illi „ſunt Regis ſuperbiæ Exercitus. Sacerdotes qui tum fuerant, „ita animati fuerunt. Sunt ergo Antichriſti Exercitus. Ut „jam nullam aliam fuiſſe Gregorio Magno ſcriptionem, con-„tra Jeſuitarum calumniam clariſſimè appareat. Hæc de Patribus priorum Seculorum κατ' ἐξοχὴν ſic dictis, hoc loco attuliſſe ſufficiat.

Digitized by Google

CAPUT XX.

DE SCRIPTORIBUS HISTORIÆ POLITICO-ECCLESIASTICÆ ANGLIS.

POſtquam varios exterrarum gentium Scriptores ab Anglis caſtigatos & recenſitos dedimus, interiora ſtatus Anglicani Civilis & Eccleſiaſtici, ſed pro inſtituti noſtri ratione, quoad fieri poterit, breviter aperiemus. Citavimus equidem in Procemio hujus ſcripti ſub finem aliquot, pluribus tamen hic ſibi propriam ſedem vindicantibns omiſſis; quibus nunc operam aliquam ut impendamus, ipſa æquitas & Objecti circa quod verſantur, dignitas, poſtulare videtur. I. Quidam generalem Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatum proponunt, ut Reverendiſſimus quondam Præſul *A*rmachanus USSERIUS, in Annalibus Veteris Teſtamenti, *L*ondini folio, MD*C*L, duobus voluminibus, & EDOARDUS SIMSONIUS, in *C*hronico Catholico, Huc refer EUTYCHIJ (Arabicè ſonat Said Ibn Batrick, ideſt, *S*aid, Græcis Eutychius, filius Batrici vel Patricij, aut Batricides) Patriarchæ *A*lexandrini inter Orthodoxos, anno Chriſti *D*CCCC-XXXIII. Medullam hiſtoricam, ſive Annales ſacros à rerum conditu ad ſua tempora deductos, in quibus plura ad hiſtoriam ſacram & profanam pertinentia, nec alibi occurrentia continentur. Arabicè cum verſione *L*atina Edovvardi Pocockij edidit Johannes Seldenus, Oxonij in quarto, anno MDCLIIX. De Pocockio Dickinſon in *D*elphis Phœniciſſantibus ſic fatur: *Eximius vir, non ſine honorifico modeſtiæ, candoris ac literaturæ omnis generis præfatione nominandus.* II. Particulariter hiſtoriam Pelagianam, cui PELAGIUS BRITO Monachus & Hæreſiarcha, initio ſeculi quinti poſt natum Chriſtum, graviſſimis erroribus de libero hominis arbitrio, contra

divi-

divinæ gratiæ neceſſitatem diſperſis, infame nomẽ dedit, laudatus Uſſerius inter Britannicarum Eccleſiarum antiquitates exhibet, Dublini in quarto, MDCXXXIX. Commodè hic incidit obſervatio Cl. Pauli Colomeſij Cimeliorum Literariorum cap. 29. inſerta; Celeberrimi, inquit, hujus hæreſiarchæ „nomen fuit quod paucinorunt, MORGAN, quod veteri Bri„tannorum lingua Pelagus ſignificat. Hoc nos docuit Voſ„ſius Pater in Inſtitutionibus oratorijs parte II. p. 311. edit. „MDCXXX. Pelagius, ait à pelago dicitur, non quaſi in „Britannijs, unde Hæretico illi origo erat: Græcè ſint locuti, „ſed propterea quod, ubi per manus traditum cum è Ban„chorenſi Monaſterio, quod in Cambria ſive Wallia erat, eſſet „apud exteros profectus, qui prius Morgan diceretur, (ſanè „hodieque apud Cambros illuſtres Morganorum familiæ ſu„perſunt) pro Morgano deinceps Græca appellatione Pela„gius maluerit vocari, quia nempe Morgan veteri Britanno„rum lingua, quæ hodieque apud Cambros obtinet, Pelagus „ſignificet, quemadmodum ſuis eruditiſſimis juxta ac huma„niſſimis literis, quas ad me paucis ante exceſſum ſuum men„ſibus (3. Eid. Decembris MDCXXVII.) dederat, edocuit „me Reverendiſſimus in Chriſto pater ac Dominus Georgius „Carletonus, Ciceſtrenſis Epiſcopus, vir natalium quidem & „dignitatis ſplendore, dum viveret, conſpicuus, verùm raræ „virtutis doctrinæque dotibus longè excellentior. De Dogmatibus GOTTESCHALCI, Monachi Monaſterij Eccleſiæ Rhemenſis Orbei dicti, ſeculo IX. (quem hæreſeos Prædeſtinatianæ inſimulavit & damnavit Rabanus in ſynodo Moguntinâ contra Gotteſchalcum anno Domini DCCCXLIIX. coacta, & poſtea Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis, qui eum etiam arcto carceri mancipavit, ubi annos pluſquam viginti detentus, animam denique efflavit.) Ejuſdem Uſſerij ſcriptum extat in octavo, Hanoviæ MDCLXIII. Alij in ſpecie ſtatum Eccle-

ſiæ Anglicanæ ſive priſtinum, ſive recentiorem expreſſerunt. De Veterum Anglorum converſione ad Chriſtianam veritatem à Paganiſmo, tempore Gregorij primi Papæ Romani facta, Forbeſius in Inſtruction. Hiſtorico-Theologic. l. III. cap. 30. §. 6. De antiqua Scotica & veterum Britannorum converſione idem loco allegato §. 7. 13. prolixè agit. Hic obiter tenendum eſt. Doctrinam & auctoritatem Pontificis Romani in Anglia diu obtinuiſſe, & ſubindè in diſciplinâ Eccleſiaſtica reformationes inſtitutas eſſe ab antiquiſſimis Regibus. Exemplum propono ex Conſtitutionibus Regis EDGARI poſt medium ſeculi X. qui teſte Johanne Seldeno (n) Clericos eliminans, Monachos collocavit. Ego EDGAR divina fa- „ vente gratia &c. Rimari magnopere cœperam, quid ope- „ rum ſtudio exercerem, ut ad tantam gloriam perveniens, „ Chriſti Sanctorumque ejus cœlo collocatus, tantam inferni, „ miſeriam devitarem: Inſtigante Domini clementia occurrit, „ animo, ut ipſe criminibus ceſſarem. Bonis operibus in- „ ſiſtens forma gregi factus quoſque noſtri regiminis guber- „ namine degentes lucrifacerem. ——— Extricans ergo Do- „ mini cultura criminum ſpurcitias virtutum ſementina ſedulus, „ agricola. ——— Vitioſorum cuneos (o) Canonicorum è di- „ verſis noſtri regiminis cœnobijs eliminavi rebelles ——— „ gratos Domino Monachorum cuneos, qui pro nobis incun- „ ctanter intercederent, noſtri juris monaſterijs devotus hila- „ riter collocavi. Guilielmus Angliæ Rex Dux Normandiæ, „ ſub præcipitium Seculi XI. itidem reformationem inſtituit, „ cujus ſancita apud Seldenum proponuntur. ( ) Tandem Henricus

(n) Ad Eadmeri hiſtoriam Not. & Spicileg p. 154.

(o) cuneus poſt varia ſignificata quæ apud Franiſcum Gould-man in dictionario occurrunt hiſtoricis notat multitudinem confertam, Vid. Vegetius de re militari. Herman. Hugo de militia equeſtri.

ricus octavus ſuperiori ſeculo, propter divortium cum Uxore ſua Catharina, quod Clemens ſeptimus approbare nolebat, ex toto regno poteſtatem Papalem proſcribendo & denarium Petri ad fiſcum ſuum referendo, ſe ipſum Caput Eccleſiæ Anglicanæ in terris fecit, Pontificijs æque ac Proteſtantibus ſine diſcrimine morte mulctatis inviſus, ut incertum fuerit cui Religioni addictus eſſet. Defuncto autem illo ſub Edvvardo Sexto Religio Reformata publicè per totam Angliam introducta, poſt pientiſſimi Edvvardi præmaturam mortem exulare cœpit, Papiſmū reſtituente Regina Mariâ, á cujus obitu Papiſtæ loco cedere & Reformatos ad conſveta ſacra redire Sapientiſſima Eliſabetha juſſit. Nunc è diverticulo in viam. BEDÆ venerabilis Libri quinque Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ gentis Anglorum è tribus MSS. repurgati ab Auguſtiſſimo Veterum Anglo-Saxonum Rege ALVREDO examinati; ejusque Paraphraſi Saxonicâ eleganter etiam explicati, tribus etiam nunc MSS. Saxonicis collati; una cum annotationibus & analectis è publicis Veteris Eccleſiæ Anglicanæ homilijs, alijsque MSS. Saxonicis hinc inde excerptis, nec antea Latinè datis: Qvibus in calce operis Saxonica Chronologia, ſeriem hujus Hiſtoriæ inprimis complectens, nunquam antea in lucem edita, nunc quoque primum Latinè verſa contexitur. Omnia è Bibliotheca Cantabrigienſi, cura ABRAHAMI WHELOCI, Cantabrigiæ in fol. Anno MDCLIII. excudit Rogerus Daniel, Academiæ Typographus. Horum librorum Lectio Veterem Eccleſiæ Anglicæ ſtatum oppidò luculenter declarat. Nec negligendus eſt Bedæ Continuator ROGERIUS HOVEDEN, in Script. Angl. Savilij pag. 404. De Dunelmenſi Eccleſia & geſtis Regum Anglorum SIMEON DUNELMENSIS Monachus, ejusque Continuator JOHANNES Prior Haguſtaldenſis, de ſtatu & Epiſcopatu Eccleſiæ Haguſtaldenſis; De geſtis item R. Stephani & bello Standardi RICHARDUS prior HA-

GUSTALDENSIS. De bello Standardi R. Stephani, Genealogià Regum Anglorum, & vita atque Miraculis Edvvardi R. & Confeſſoris, AILREDUS Abbas RIEVALLENSIS. Sub finem prorſus ſeculi XII. RUDOLPHI de DICETO Abbreviationes Chronicorum & imagines hiſtoriarum. JOHANNIS BROMPTONI vel Bramtoni, Abbatis Jornallenſis Chronicon ab Anno Chriſti DLXXXIIX. ad MCXCIIX. GERVASII Monachi DOROBORNENSIS Chronicon & Tractatus quidam Eccleſiæ Dorobornenſis, inter quatuordecim Scriptores hiſtor. Angl. Londini fol. MDCLII, editos comparent. Adde GUILIELMI SOMNERI (juxta alios Sommeri) Cantuarienſis Gloſſarium, HENRICI SPELMANNI eruditiſſimi & Nobiliſſimi antiquitatum Scrutatoris, (l) Gloſſarium, continens Latino-Barbara peregrina, obſoleta & novatæ ſignificationis vocabula, cujus pars prior olim excuſa, nuper vero integrum prodiit Londini in folio. (m) RICHARDI VERSTEGAN Intelligence of decayed Antiquities; ROBERTI SHERINGHAMI Tract. de Anglorum Gentis Origine. Cantabrigiæ MDCLXX.4. Præcipuos poſt Bedam Scriptores rerum Anglicarum vulgavit HENRICUS SAVILIUS, Francofurti ad Mœnum, in fol. MDCI. Anglica, Hibernica, Normannica, Cambrica à Veteribus Scripta ex Strabonis Anglici, GUILIELMI CAMDENI Muſeo prodierunt, Francof. folio MDCII. Ejusdem Annales Angliæ nullibi non inter eruditos verſantur. Canones ſub EDGARO Angliæ Rege in Ἀρχαιονομίᾳ Wilh. Lambardi, ſive de priſcis legibus videre licet. Cantabrig. MDCXLIII. Cæterum habetur hiſtoria majoris Britanniæ tam Angliæ quam Scotiæ per JOHANN MAJOREM edita Pariſijs MDXXI. finit in Conjugio Henrici octavi cum Catharina Hiſpanica. Res Scoticas autem prolixius

(l) Hoc eum mactat elogio D. Olaus Wormius, Literaturæ Runicæ cap. 1 pag. 4.

(m) Ephemerides Gallicæ Tom. 1. p. 2. teſtantur.

us tractat, ſicut etiam Titulus paginarum de geſtis Scotorum inſinuat, *Polydori* Virgilij Urbinatis Hiſtoria Anglica Libris XXVII. conſtans, ab Anglis parùm æſtimatur. *Homo* inquit CL. Savilius, (n) *fuit Italus & in rebus noſtris hoſpes, & quod caput eſt, neq; in Republica verſatus, nec magni alioqui vel judicii vel ingenii.* Recentiorem Eccleſiæ faciem ſiſtunt JOHANNES HATVVARDUS J. U. D. & Eques in hiſtoria Regni Eduardi *S*exti & Initij Reginæ Eliſabethæ; Hiſtoria Archiepiſcopi *MAT-THÆI PARKERI* de antiquitate *E*ccleſiæ Britannicæ, & nominatim de Privilegijs Eccleſiæ Cantuarienſis atque de Septuaginta ejus *E*piſcopis, fol. Hanoviæ MDCV. USSERII Antiquitates Eccleſiarum Britannicarum, quarto Dublini MDCXXXIX. The Church hiſtory of Britain, from the Birth of Jeſus Chriſt, untill the year MDCXLVIII. endeavoured by THOMAS FULLER, Londini folio MDCLIIX. NICOLAUS HARPSFELDIUS in hiſtoria Eccleſiaſtica Anglicana, edente RICHARDO GIBBONO, Duaci fol. MDCXXII, Annales, or a general Chronicle of England by JOHN STAVV and EDMUND HAVVES, folio Lond. MDCXXXI KNOXI hiſtoria *E*ccleſiæ *S*coticæ. JOHAN. *L*ESLAEI *E*piſcopi *R*oſſenſis de geſtis Scotorum, Romæ quarto, MDLXXVIII. SPOTSVVODI hiſtoria Eccleſiæ Scoticæ. JACOBI BUCHANANI Hiſtoriæ *S*coticæ *L*ibri XX, Edimburgi in fol. MDLXXXIII THOMÆ DEMPSTERI SCOTI Baronis de Mureſc, Hiſtoriæ Eccleſiaſt. gentis Scoticæ Libri XIX. Bononiæ 4to. Typis Nicolai Thebaldeni, MDCXXVII. *R*ecenſet autor viros ſanctitate, literis, dignitatibus toto orbe illuſtres, ſed commentus pleraque ex mente *A*nglorum & Hibernorum, ut *S*cotos ſuos ad eruditionis palmam efferret. (o) RICHARDI SMITHI flores hiſto-

(n) In præfat. Script. Rer. Anglic. ad Regin. Eliſabeth. Voſſ. de Hiſtor. Lat. lib. III. p. 678.

(o) Philipp. Labbe in Bibliotheca Bibliothecarum p. 199. Edit. Rothomag. in octavo 1672.

riæ Eccleſiæ Anglicanæ in fol. Pariſijs MDCLIV. WILHELMI VAUGHEN Equitis Poema de Eccleſia militante hiſtoricè continuatâ ab An. Chriſti XXXIII. ad annum MDCXL. *Richardi Stanihurſti* Dublinenſis deſcriptio Hiberniæ & rerum in Hiberniâ geſtarum, Libris IV. Antverpiæ 4to apud Plantinum, MDLXXXIV. Multa etiam de ſtatu Eccleſiaſtico & Politico Hiberniæ, non cuivis obvia USSERIUS revelat in Sylloge veterum Epiſtolarum Hibernicarum, Pariſijs in quarto MDCLXV. *Jacobus Waræus* de Hibernia & ejus antiquitatibus, octavo Londini MDCLIV. itemque *Thaddæus Doulingus*, Leghlinenſis Eccleſiæ Cancellarius in annalibus Hibernicis. Pontificij Eccleſiam Anglicam ſuo more ſpiſſo volumine depinxerunt, cui titulus eſt: Concertatio Eccleſiæ in Angliâ, idem fecit *Sanderus* in libro de ſchiſmate Anglicano, cui oppoſitus *Anti-Sanderus* A. L. Cantabrig. quarto, ANNO MDXCIII.IV. Nonnulli circa Liturgica & ritus Eccleſiæ Anglicanæ occupantur. *Chriſtophorus Lovius* de Liturgia Anglorum, Epiſcopus *Sparrow* in rationali. H. *Leſtrange* de divinis Officijs. Liber precum publicarum & aliorum rituum in Anglia. Politia ſive regimen illius Eccleſiæ Tabulis expreſſa. *Georgius Ritſchelius* de Ceremonijs Eccleſiæ cum primis Anglicanæ, diſſertatione peculiari, Lond. ante quindecim annos, & deinceps in Germania Stutgardiæ MDCLVIII. in 12. excuſa. Joh. Prideaux Liturgiam Anglicanam ſacris literis conſentaneam eſſe rationum numero ſeptenario probat. (u) Liturgia, ait, Anglicana quæ fuit Eduardi Sexti tempore duplex, anno Regni II. & V. ſub Eliſabetha, & Jacobo Rege, in aliquibus emen-„datiores. De ultimâ aſſeritur, quod ſit ſacris literis conformis. „Quia 1. contexta erat & expenſa â ſinceriſſimis Doctoribus, Mar-„tyribus aut Confeſſoribus CRANMERO, GRINDALLO, SANDE-ſio

(u) Oper p. 656. ſeq. in Faſcic. Controverſ. Theolog. cap. 4. Sect. 3. quæſt. 6.

„ſio, TAILERO, JUELLO, HUMFREDO, HORNO. 2. Ex ipſis „Scripturæ placitis, 3. Ordine populari & decenti, 4. Quæ „maximè facerent ad ædificationem II. omnes expunxit & „correxit ſordes & nævos, quibus laborabat, uſus (ut loque„bantur) (α) Sarum, (β) Herefordienſis, (γ) Bangorienſis „(δ) Lincolnienſis (ε) Eboracenſis, delibatis & conteſſera„tis ijs tantum ex priſcis Liturgicis, quæ compertum erat San„ctuarij ſtateræ optimè convenire. III. Comprehendit o„mnes orandi formulas; (a) Confeſſionis, (b) Depreca„tionis. (c) Supplicationis, (d) Interceſſionis, (e) Gra„tiarum actionis. (f) Laudationis (g) & imprecationis, „ad Deum tantum directas, excluſa prorſus omni Ἀγγελολατρείᾳ ἁγιολατρείᾳ, Μαριολατρείᾳ ſeu ὑπερδουλείᾳ, λειψανολατρείᾳ, Εἰκωνολατρείᾳ, ἀρτολατρείᾳ σταυρολατρείᾳ cum omnibus aliis ſuper„ſtitioſis & idololatricis. IV. Selegit aptas ſcripturæ portiones „& textus, qui tempori, loco & occaſioni & populari inſtitu„tioni & ædificationi inſerviant, Catechiſmum unà cum illis „brevem & facilem exhibens. V. Geſtus ſedendi, ſtandi, ge„nuflectendi, tales præſcribit inter orandum & adorandum, „qui maximè faciunt ad talis negotij reverentiam & ſolenni„tatem, ἀμοιβαίας etiam mutuam inter miniſtrum & populum „opportunam præcipiens; ad conſenſum fovendum & torpo„rem excutiendum. VI. Accomodat ſe omnibus Eccleſiæ „Uſibus, Sacramentorum, nempe Baptiſmi & cœnæ admini„ſtrationi, adultorum confirmationi, juxta doctrinam in„corruptam priſcæ Eccleſiæ, Matrimonii celebrationi, ægro„tantium viſitationi & conſolationi, mortuorum ſepulturæ, „fœminarum Euchariſtiæ poſt puerperium, ſcandaloſorum „interminationibus & exterminationibus ab Eccleſia. VII. „Suffragium obtinuit 1. Calvini, qui etſi notavit in crudio„ribus quibuſdam editionibus, tolerabiles (ut loquitur) quaſ„dam ineptias, ferendas tamen exiſtimavit, ut impietati ob-

„noxias. Quia primò oſtendit Eccleſiarum conſenſum, 2. „conſulit rudioribus & 3. Novatores cohibet. II. Buceri, „in copioſo Tractatu inter opera ipſius Anglicana. III. A„lexandri Aleſij Scoti, IV. Petri Martyris. V. Gualteri & „Tigurinorum. VI. Argentinenſium. VII. Delringij, In„ſtitutionis ſeverioris, in defenſione Juelli, quin & Pius quin„tus hanc ratam habuiſſet Liturgiam, ſi Regina Eliſabetha, „ut ab ipſius autoritate derivatam, illam recepiſſet, nec tam „impudens quiſpiam prodijt è Pontificijs, qui auſus eſt ipſius „ſinceritatem oppugnare. Conferatur RICHARDUS CRACANTHORP in Defenſione Eccleſiæ Anglicanæ, contra Marcum Antonium de Dominis, Londini, quarto, MDCXXV. Item JOHANNES DURENNUS Presbyter Anglicus, Regiæ Majeſtati à ſacris, in Vindicijs Sanctæ Eccleſiæ Anglicanæ adverſus iniquas atque inverecundas Schiſmaticorum criminationes, Londini quarto anno 1669. In Præfatione, ad Reverendiſſimos in Chriſto Patres ac Dominos fratresque colendiſſimos Eccleſiarum Reformatarum extra Angliam, cujuſcunque confeſſionis Archiepiſcopos, Epiſcopos, Seniores, Superintendentes, Inſpectores, Antiſtites, Præpoſitos ac Paſtores, quocunque tandem nomine inſigniantur, ſcribit: *A me diu multumq́ obſervatum, Presbyterianos aliàs odioſa appellatione Puritanos dictos, in hoc omnes nervos intendiſſe, ut plebi Britannicæ perſuaderent, omnes Eccleſias reformatas Tranſmarinas, Anglicanam perindè atque ipſi faciunt, averſari, ijſq́ Politiam Eccleſiaſticam ac ſacram LITURGIAM Eccleſiæ noſtræ non improbari modò, verum etiam tanquam tyrannidis & ſuperſtitionis affines planè damnari. Quin eò audaciæ provecti ſunt, ut aſſerere cum* Pontificiis *non dubitaverint,* (SMECTIMNUS ſect. 2.) *Tranſmarinas Eccleſias Reformatorum plenariam communionem cum Anglicanâ huc uſque nec coluiſſe, nec porrò culturas, quamdiu in ea ſacra noſtra Liturgia uſus obtineret.* Talem calumniam remo-

remove: Durellus ab Eccleſijs Tranſmarinis. Ἀνατομὴν Operis inſtituit D. Matthias Zimmerman, in Analectis miſcellan. menſe x. cap. 2. p. 493. ad pag. 510. Huc refer, quæ circa regimen Eccleſiæ Anglicanæ procuderunt Pontificij. Diffidium Anglicanum de Primatu Regis, BECANI, ejuſdem duellum cum WILHELMO TOOKERO de Primatu Angliæ Regis. De eodem examen concordiæ Anglicæ in Richardum Harris, Becani ejuſdem refutatio Torturæ Torti. Johannis Skenæi de Regia Majeſtate Scotiæ, veteres leges & conſtitutiones, folio, Londini MDCXIII. V. De Reformatione illius Eccleſiæ, Apologetica, Congratulationes, Apologia Epiſcoporum & Miniſtrorum contra Pontificiorum ſcommata. HETLINI hiſtoria Reformationis. J. B. SS. Theologiæ Profeſſoris Diatribe, de antiqua Eccleſiæ Britannicæ Libertate, atque de legitima ejuſdem Eccleſiæ exemptione á Patriarchatu Romano. Edictum Regiæ Majeſtatis de ejiciendis Jeſuitis. LAURENTII HUMFREDI Apologetica ad Academiæ Oxonienſis Cancellarium. Hugonis Latimeri Anglicani Pontificis Oratio. VI. De Diffidijs circa religionem, ritus, regimen Eccleſiaſticum, ſub Rege ſapientiſſimo Jacobo, Anonymi (D. SCOT Concionatoris Anglici apud Ultrajectinos) Libellus Anglicus & Belgicus, Vox populi, quem inſecuti ſunt duo alij, vox Regis, & vox Dei. De Statu ſub Rege Carolo I. florente Archiepiſcopo Laudo quam plurima & feré innumera ab anno MDCXXXIII. & aliquot ſubſequentibus edita ſunt. Præprimis videri merentur LUDOVICI MOLINÆI (ſub nomine Irenæi Philadelphi) Commentarius rerum nuper in Scotia geſtarum, & Apologia de motibus ibidem obortis circa Religionem, ubi excutitur Libellus Joſephi Halli, qui aſſerit Epiſcopatum eſſe jùris divini. Roberti Bailij Kilvvinenſis Paſtoris ἀυτοκατάκριτος Laudenſium; Guilielmi Apollonii Tractat. de jure Majeſtatis circa ſacra contra Vedelium, octavo Medi-

dioburgi anno 1642. DIODOCLAVII Altare Damaſcenum, Libelli & declarationes ab anno 1640. per viginti annos editi. *Johannis Philippi* Angli Reſponſio ad *Apologiam Brambali* pro Rege & populo *Anglicano*, *Londini* 12. 1652. *Stewardus, Fimmeri & Bateus* in Elencho motuum nuperorum in Anglia. His jungi queunt Scriptores qui de Parlamentis ſive ordinibus Regni, penes quos facultas deliberandi & decidendi de publico reſidet, informant. *Thomas Majus*, (qui ſupplementum M. A. *Lucani* de Bello Pharſalico edidit *Lond.* 12. 1646.) in The hiſtory of the Parliament of England. *Lond.* folio 1647. Breviarium hiſtoriæ Parlamenti Angliæ, octavo, *Londini* 1651 *Thomas Smith*, IC. Eques Auratus, Eliſabethæ Reginæ ab Epiſtolis & ſanctioribus Conſilijs. De Republica & adminiſtratione Anglorum libri tres à *Johanne Buddeno LL. D. Latinè* redditi, Argentorati octavo, anno 1625. *Edvardus Cooke*, *E*ques & ICTUS, inter Anglos clariſſimus, Inſtitution. Legalium *Anglicanarum* part. IV. cap. 1. of the high court of Parliament Londini, anno 1640. apud M. Flesher & R. Young. *Ferdinandus Pulton* in Collectione ſtatutorum Parliamentariorum, an. 1631. *A*b anno IX HENRICI III. ad annum IV. CAROLI I. *A* collection of ſundrie ſtatutes freqvent in uſe &c. by Ferd. Pulton. Similes edidit *Wilhelmus Reſtallus*, Leges verò Parlamentarias Interregni, A Collection of acts and ordinances donne in the *P*arliament begunn anno 1640. unto the adjournment anno 1656. by *Henry Scobel* Eſquire, anno 1658. Adde *Johann. Cowel* Juris civilis D. & in Academia Cantabrigienſi *P*rofeſſ. quondam Reg. Inſtitut. Juris Anglicani & variorum ICtorum *A*nglicorum Notas in CHARTAM MAGNAM JACOBI HOVVELI Equitis & Hiſtoriographi Diſcurſibus Hiſtorico-politicis (s) ſubjunctam. *Magna Charta*, ne quid curio-

(s) pagin. 573. editionis Germanicæ in 12. anno 1665. Norimbergæ, quanquam ex typis colligo evulgatæ.

curioſum Lectorem celem, *eſt liber ſeu Codex Conſtitutionum, quos Henricus tertius ad utilitatem ſubditorum promulgabat: & hodie maximo in uſu ſunt* (t) Hanc ipſam utilitatem Subditorum præclarè innuit David Jenkins, Walliæ Judex, à Principio *Legis Terræ* (in qua ex intimis penetralibus Juris Anglicani doctiſſimè explicat regimen ab omnibus ſeculis, cum primis vero ab Henrici III. tempore usque ad Annum MDCXL. In Anglia uſitatum) ubi inter alia: *Regis Johannis tempore Nobiles & Communes Regni credentes antiquas conſuetudines & jura eſſe violata, et eapropter urgentes dictum Regem, ipſis concedere* XVII. anno Regni ſui LIBERTATES; eæ a R. Joanne fuère conceſſæ, & à filio ejus *Henrico III.* nono anno Regni ejus confirmatæ; & vocantur *Magna Charta, et charta de Foreſta*, declaratæ jam 422. *annis per dicta Archiva.* Ex abundanti ſcriptor ille doctiſſimus addit, ſubditos obtinuiſſe jura ſua, & Libertates, quæ non erant aliæ, quam veteres ipſorum *conſuetudines*. Angliæ libertates appellat Henr. Spelmannus in Gloſſario, fol. 169. his uſus verbis: Magna Charta, ſacrum illud diplo-„ ma An. 3. Henrici III. quo Regni libertates, multo ſangvine„ & bello funeſtisſimo redemtæ confirmantur. Eduardus I. Idem confirmavit, teſte Johann. Covvell, in the interpreter. Magna vocatur, vel quia, inquit, Scriptarum omnium Angliæ Legum ſummam complectitur; vel etiam, quod alia inſuper eſſet charta, the charter of the Foreſt: quæ ſimul ſtabilita „ fuerit. ——Legi apud Holinsheadum, Regem Johannem, ad„ placandos Baronum animos, rogaſſe Leges, ſive articulos regi-„ minis, magnæ chartæ haud diſſimiles. Hodie verò ſcriptam le-„ gē non habemus, ea antiquiorem, quæ ſubjectis ad inſtar bene-„ ficij eſſe videbatur, ac ſummæ æquitatis lex; ſi cum illa maximè„ comparetur, quæ olim in uſu fuerat: ita ut Rex Henricus „ III. vix ad ſanctionem ejus adigeretur, quintum & decimum„

(t) Johann. Covvell in the Interpreter, hoc eſt, ſingulari ſuo de verborum ſignificatione libro, Anglicè ſcripto.

„tenens nummum ex omnibus bonis mobilibus, tam Spiritua-
„libus, quàm temporalibus, per integrum regnum. Et quam-
„vis hæc ipſa charta XXXVII. capitibus legum conſtet, tam„
„latè tamen ex-enditur, ut omnes, quæ nobis quidem ſunt,
„Leges, aliquo modo ex illa dependeant. Hic Jenkinſius & Covvellus de *Charta F reſta*, & Rege Johanne, ejusdem Chartæ primo velut conditore neutiquam diſcordant, uti quidem nonnullis primâ ſpecie videri poſſet; quin potius amicabiliter conſpirant, dummodo textus curatè invicem expendantur. Cur *Charta* vocetur lex illa, Johannes Seldenus libro II. Jani Anglorum num. 2. ex Ingulpho edocet ſic loquens: Chirographa chartas vocabant Normanni, & Chartarum firmitatem cum cerea impreſſione, per uniuscujusque ſpeciale ſigillum, ſub Inſtillatione (Spelmannus legit, ſub Inſullatione) III. vel IV. teſtium aſtantium conficere conſtituebant. Et poſt nonnulla, de tempore Edvvardi confeſſoris, cui Sigillum ſuum etiam à Normannia fuit: Normannicis introductis, Anglicos ritus dimittere & Francorum „mores in multis imitari, Gallicum Idioma omnes magnates „in ſuis curijs, tanquam magnum gentilitium loqui, chartas „& Chirographa ſua, more Francorum conficere, & propri- „am conſvetudinem in his & aliis multi erubeſcere Angli cœperunt. Spelmannus in Gloſſario loco allegato, Chartam exponit *ſcriptum obſignatum*; quo ceſſiones, contractus, conventiones, & hujusmodi ratæ fiunt: Romanis *Symbolum, tabula*: Inferioribus, ſcilicet Scriptoribus, *Epiſtola, Teſtamentum, Chirographum*, &c. Noſtratibus hodie, *Factum*: Inter Saxones noſtros vix reperta *Charta* vox. Hæc ille. Quantum igitur conjectura aſſequi licet, vox Charta non Saxonica, vel Britannica, ſed potius Normannica, aut Gallica vetus cenſenda eſt. Undè & eruditiſſimus Originum Gallicarum conditor, Menagius, pag. 204. In voce *Chartres*, admonet,

hoc

hoc ipſo Epiſtolæ ſenſu & Gallis jam venire, & Hiſpanis: *Comme quand on dit, Garde de* Chartes, *le Threſor des* Char„tes, Chartres *de France etc.* De Cartæ dont les *E*„ſpagnols ont auſſi fait cartas, pour des lettres miſſives. Ejuſmodi Regum antiquiſſimorum & Epiſcoporum inter Anlos magno numero reperiuntur, exemplia gratiâ, tres Regis *A*ethelberti, in *C*onfirmationem ſolius fundi circa Eccleſiam S. Pancratij; Charta Wythredi Regis Cantiæ, de terra quatuor aratorum, in *I*nſula Taneti; Charta Kenredi & Offæ Regum, de terris Cœnobio Eveshamiæ collatis; Charta & viſiones Egvvini Epiſcopi Wigornienſium, Charta Inæ *R*egis Occidentalium Saxonum Glaſtenburiæ Monachis confecta; Charta *D*onationis & Privilegiorum ab Edmundo *R*ege Eccleſiæ S. Mariæ Glaſtonienſi conceſſorum: Charta Edgari, de Osvvaldeslavv, hoc eſt, de ejiciendis *C*lericis uxoratis, & introducendis Monachis, in quo diplomate juxta Uſſerium ſub finem Sylloges Vet. *E*piſt. Hibern. p. 163. quod omnes hiſtoriæ tacent, maximam partem Hiberniæ cum ſua nobiliſſima civitate Dublinia, Anglorum regno ſubiugatam à ſe fuiſſe confirmat. Charta alia Edgari Regis, de Monachis Wintonienſibus; Charta ejusdem Glaſtonienſi Monaſterio nec non Malmesburienſi *C*œnobio confecta, Charta *R*egis Canuti, Glaſtoniæ data. Quæ omnes ac ſingulæ reperiuntur in Concilijs, Decretis, Legibus, *C*onſtitutionibusque Eccleſiarum Orbis Britannici, junctim ac fideliter ab Henrico *S*pelmanno, Varrone Anglicano, foras editis. *Monaſticon Anglicanum* Chartis regijs undiquaque refertum eſt. Ex quibus ſufficientiſſimè patet Franciæ & Angliæ Reges in Legibus ac Conſtitutionibus ſuis *C*harta eo, quo diximus ſenſu, antiquitus uſos; imo id veteri exemplo atque inſtituto *C*uriæ feciſſe videntur: Hodieq; ſuum illud ſolenne ſervant Scoti, ut *Chartam extenſam*, vel extentam de literis uſurpent, diſpoſitionem

terræ, ac terminorum ejus, continentibus, de qua videndus „eſt Johannes Skenæus, in the Expoſition of the Terms, & diſ„fic. Wordes. Idem quoque edidit RegiamMajeſtatem Scotiæ, hoc eſt, veteres Leges & Conſtitutiones ex Archivis publicis, & antiquis Libris Msstis collectas; in quibus non ſo„lum uſitatum, ſed etiam quotidianum eſt, Chartæ fidem pro„bare per ſigillum, vel per plures chartas eodem ſigillo ſigilla„tas: Neque à conſuetudine abhorrent querela de Chartæ „oſtenſione; Servitum Domino præſtandum, ſecundum te„norem chartæ: Quemlibet per Chartam in feoſatum poſſe „cognoſcere de cauſis criminalibus, ſecundum tenorem char„tæ ſuæ: Chartæ amiſſæ tenorem poſſe probari per aſſiſam: „Terras datas per chartam extenſam, & per certas diviſas, „per Regem de domanio ſuo, non poſſe per breve perambu„lationis tolli, ſed tantum per breve de recto; &c. Sed dum intra has oleas verſor, haud quaquam inſubidum fuerit, nonnulla ad notitiam Juris Anglicani, comparandam, cui arcta cùm antecedentibus intercedit cognatio, ἀξιομνημόνευτα ſubjungere, quæ potiſſimum hoc negotium abſolvere videntur. Conſtat autem jus Angliæ, (ut Arthurus Duck, l. II. de uſu & Autoritate Jur. Civil. c. 8. part. 3. n, 6. 7. 8. 9. enarrat) ex Conſuetudinibus Angliæ, & Statutis, per Regem in comitijs Parlamentarijs, cum Conſenſu Ordinum Regni conditis. Ad hoc jus Anglicarum acceſſerunt ſcripta antiquorum aliquot JCtorum inſignium, *Glanvillæ, Bractoni, Brittoni, Thorntonii, et Fletæ;* qui Conſuetudines & Leges Anglicanas Tractatibus ſuis, ut *Papinianus, Ulpianus, Paulus,* & reliqui Jureconſulti Romani edicta Prætorum, & Conſtitutiones Principum ſuis Libris explicarunt. Inter Scriptores Juris Anglicani primus memoratur *Radulphus Glanvilla ſub* Henrico II. Capitalis juſtitiarius; Poſt eum *Henricus Bractonus*, ſub Henrico III. Capitalis etiam Juſtitiarius; deinde *Johannes*

Brit-

Britton, Juſtitiarius *Angliæ*, & ſub Eduardo *Gilbertus Thorntonius* capitalis Juſtitiarius *Angliæ*, *Bractonum* in compendium redegit, & ſub eodem Rege certus auctor *Fleta* dictus. Hi verò *Icti* Anglicani fuerunt juris civilis peritiſſimi, & ab eodem lucis atque ornamenti plurimum ad jus Anglicanum illuſtrandum acceperunt. Erat enim *Bractonus* juris Cæſarei Profeſſor Oxonij, & Brittonus juris utriuſque Doctor; libroſque incipiunt *Glanvilla & Bractonus* verbis ac methodo Juſtiniani in Inſtitutionibus. Hæc Arthurus ille. Porrò alij quoque claruerunt ibidem viri eminentes, videlicet *Forteſcue* jctus doctiſſimus, & ſub Imperio Henrici VI. Cancellarius, qui libro ſingulari in leges communes, id eſt, Jus civile *Anglorum* commentatus eſt commodiſſimè, teſtimonio Ioh. Covvelli in interprete. Henr. Spelmannus in Gloſſario fol. 416. Capitales Juſtitiarios Banci, i. e. Tribunalis Regij, ſive ſuperioris, alias ad placita criminalia, ſeu coram Rege tenenda, enumerans, anno viceſimo Henrici VI. *Johannem Forteſcue* Militem vocat, ſed Cancellarium fuiſſe, dubitanter dicit his verbis: *Notior in ore omnium, nomine* Cancellarij *quam* Juſtitiarij, *diu tamen functus eſt hoc munere,* illo vix aliquandò, *Conſtitui enim videtur* Cancellarius, *non niſi à victo & exulante apud Scotos Rege. Henrico VI.* Meminit præterea *Anonymus* Notarum in Chartam magnam autor, ſcripti, ſive ſcriptoris alicujus Juridici, *Mirror* dicti, qui Idiomate ſcripſit vetere Gallico. Neque *Lex Salica* (à *Sycambris* poſtea dictis *ſalicis* vel *ſalignis* à *Salo fluvio* nomen trahens, & anno ab incarnato Chriſto 798 indictione ſexta juſſu Caroli Regis Francorum exarata) *Anglis* ignota fuit; ex hac enim multa in legibus Henrici I. reperiuntur deprompta, interdum nominatim, interdum verbatim. *Dunwello Mulmutius*, alio nomine *Molincius* Britannus, Cornvvalliæ Dux, poſtquam omnes Britanniæ terras, civili bello diviſas, in ſtatum commutâſſet

Monarchicum, ſaluberrimis atque utiliſſimis legibus novam hanc monarchiam munivit, quæ poſt multas tempeſtates *Mulmutij* leges appellitantur, ex antiqua Britannorum lingua Gildæ ſtudio in *Latinam* translatæ, teſte *Stovvao* in *Annal.* p. 16. Earundem reliquias, aliquot diſtinctas capitibus, collegit *Richardus Vitus*, lib. III. Hiſtor. Britann. num. 1. Neque obſcura illarum veſtigia remanſere in magna chartâ, cap. 1. & 14. Hi veteres *Anglorum* Icti non adeò indigni habentur, quo minus à prudentibus eorumdem, & arbitris citentur; ſanctiones autem legesque antiquitùs latæ ab *Inâ, Alvredo, Edovardo, & Guthruno, Æthelſtano, Edmundo, Edgaro, Ethelredo, Canuto, Ælfrico, Guilielmo I. et Henrico I. Regibus* (prout univerſas *Guilielmus Lambardus* in *Archaeonomia* ſua junctim exire voluit) prorſus abrogatæ, vel etiam mutatæ fuerunt. Cui ergo uſui ſunt, & qua pollent auctoritate in Republica *Anglicanâ*, poſtquam ævi longinqua vetuſtas illorum vigorem ſuſtulit? Reſpondet Covvellus de Charta Henriciana: Et hodie maximo in uſu eſt. De reliquis Seldenus in diſſertat. ad „Fletæ cap. 1. n. 3. ita perorat: Scriptores hujuſmodi apud „nos inter eos, quorum doctrina pro ornamentis tantum o„rationis, in diſputationibus juris noſtri forenſibus ſcholaſti„cisque eſſe poſſint, nec autoritatem in ſe ferant, vulgo cen„ſeri ſolent; idque non ſine autoribus magnis. Quod meâ „ſententia (tantorum virorum pace dictum ſit) non citra „errorem ex incogitantia ingenti ortum propagatumque. Tametſi enim ob vetuſtatem, ac intervenientes (quæ inſecutæ ſunt) Iuris mutationes admodum multiplices, auctoritatem in quam plurimis non præſtent ejuſmodi, quæ Deciſionibus, Iudicijs, Conſultationibuſque per ſe ſolum ſufficiant; innumera nihilominus continent, quæ aut etiamnum manent integra nec omninò abrogata, (ut in materia maximè feudali, criminali, Hæreditaria, contractibus, Translatione Dominij, aliis

alijs aliquot etiam quotidianis) aut quæ mores Majorum maximè legeſque avitas, mutationibus ejuſmodi priores, copioſius oſtendunt. Atque ita certè tam auctoritatem, è qua juris interpretatio pendet, eos habere manifeſtò in diſputationibus forenſibus ſcholaſticiſque eſt agnoſcendum, quam ornamento eſſe. Dubitarene poteſt quis, ſi Romanorum Veterum (Papirij, Tuberonis, Juliani, Proculi, Flavij, Ælij, Catonis, Sabini, Bruti, Alpheni, Labeonis, Papiniani, Neratij, Jaboleni, Celſi, Pomponij, Scævolæ, Caji, Pauli, Ulpiani, Calliſtrati, Modeſtini,) ſcripta juridica nobis non adeò invidiſſet temporis injuria; ingens indè lux & auctoritas acceſſiſſet Pandectis, (quæ illorum fragmentis tantum aliquot ad Triboniani, in jure novando dirigendoque, ſenſum aptatis refertæ ſunt) & utrique Codici, Novelliſque Juſtinianeis ritè intelligendis explicandiſque? Certè luce ejuſmodi ſæpè nimis, ex jactura illa immani infeliciter caremus. Ac ſpecimina ea de re habentur nõ contemnenda ex pauculis Caji, Ulpiani, Pauli, ipſorum reliquijs, quæ non interière, atque id genus aliquot alijs.—— Neque ſanè excogitari poteſt, ſcriptorem haberi juris omninò aliquem, cujus auctoritas ſingularis, quantum ad tempora inſequentia, non decreſcat pro varia morum, legumque ſuperinductarum ratione ac uſu. Sed interim in his tantum decreſcit, quæ ab ita ſuperinductis mutantur, in quibus nihilominus ipſis uſque adeò firma permanet, ut jus priſtinum, cujus in noviſſimo interpretando uſus eſt ſicut tralatitius, ita etiam perneceſſarius eximiuſque, inde ſit imprimis ediſcendum. Summa eſt, veterum hujuſmodi uſum ſimul ac auctoritatem eſſe ferme, qualis eſt Epocharum; ſive à quibus, ſive per quas temporum motuumve deductiones fieri ſolent & calculus. Ex Themidis ſacrario iterum in ambonem Euſebiæ ſaltum facimus! VII. De Epiſcopis Angliæ. *Franciſci Goodvvini*, Ep. Landauenſis, de Præſuli-

ſulibus Angliæ commentarius *Latinus*, omnium Epiſcoporum necnon & *Cardinalium* ejuſdem gentis nomina, tempora, ſeriem atque actiones ab ultima antiquitate repetitas complexus, Londini, quarto 1616. ex officinâ Nortonianâ, cum appendice *Harringtoni*. Monaſticum Anglicanum, ſive Pandectæ Cœnobiorum Benedictinorum, Cluniacenſium, Ciſtercienſium, Carthuſianorum, à primordijs uſque ad diſſolutionem, ex archivis & vetuſtis monumentis Tomis IV. fol. *Lond.* 1655. Opera *Guilielmi Dugdale* (ſolertiſſimo antiquitatis indagatore viroque acerrimi judicij, (u)) adjuvante *Rogero Dodſworth. Heylini* Hiſtoria Epiſcopalis. IIX. De vitis quorundam celebrium virorum in *Angliâ*. Superiori ſeculo hanc ſcribendi provinciam in ſe ſuſceperunt *Johannes Lelandus* junior, & continuator ejus *Johannes Balæus*, cujus Catalogi *Anglicorum* ſcriptorum à Lycoſthene & Simlero Bibliothecæ *Geſneri* inſerti leguntur. Sed malè audit poſterior, quod à Pontificijs recedens ad Reformatorum communionem migravit, *Johannes Pitſeus Anglus*, S. Theolog. D. Liverduni in Lotharingia Decanus, eum crebro acriter pungit, vocans „Morionem, Apoſtatam, Monachum, in ſcriptis ſpurcum & „ſcurrilem, qui hoc argumentum tractavit dicam? an fœdavit? dicit etiam Balæum *Lelandi* catalogum ſuis fæcibus „infeciſſe. Item fuiſſe hæreticum & ſacerdotem (ſalvâ Lectoris reverentiâ) maritatum: fœdiſſimum ſcurram, Lelandi catalogum non tam prolixè auxiſſe, quam prodigioſe depravaviſſe, omnia mendacijs & calumnijs repleviſſe, „& opus *Lelandi* politiſſimum, pollutiſſimo ſtylo turpiter conſpurcaviſſe. Aſt facilè cuilibet cordato ſubolet, quo ſpiritu ſtimulante tanta conviciorum plauſtra in popularem profuſa ſint.

(u) Teſte Edoardo Biſſæo ad Uptonum, pag. 85.

(vv) In Relationibus Hiſtoric. de Rebus Anglicis, pag 10. 52. 53. ſeq. à Bishopo editis.

ſint. Meliorem certè genium aſſiſtentem non habuit *Bishopus,* qui Balæi *Librum peſtilentisſimum et è manibus Catholicorum excutiendum* appellat. (x) Etſi vero tot contumeliarum tela Pontificii in Balæum vibrarent, præcones tamen ipſimet illius catalogi de Anglicis Scriptoribus, cum pudore eſſe coguntur. Nam Valerius Andreas *Præfat.* ad *Lectorem* ſuper Bibliothecam Belgicam, poſt collatas in eum criminationes, ſubdit, eum *nominari tamen loco iſto vel ideò potuiſſe, ut quis è ſordibus gemmas legat.* Porrò nominatus *Pitſeus* de illuſtribus *Angliæ* Scriptoribus novum Opus, idque ſuo judicio omnium abſolutiſſimum & accuratisſimum elucubravit, quod tomo primo Relationum hiſtoricarum de rebus Anglicis incluſum, poſt ejus obitum Anno hujus Seculi decimo nono à populari Bishopo primâ vice, & deinceps Anno MDCXLIX. apud Rolinum Thierry & Sebaſtian. Cramoiſy, in quarto *Pariſijs* editum eſt. (y) Dicit ſe Lelandum maximè ſecutum, quomodò autem in hoc negotio verſatus fuerit, GUILIELMUS BURTONUS in hiſtoria Græcæ Lingvæ indicat: (z) „Neque nos fictis & ſpecioſis titulis ac nominibus quidquam „gloriabimur. Miſſum itaque facimus Iohannem Gramma-„ticum, quem cognomento Philoponum dicunt, doctis-„ſimum Ariſtotelis interpretem, neque enim alius ille eſt, quem Anglo-Oxonienſem facit, & magnatum filios Græcis„literis inſtituendos ſuſcepiſſe, Iohannes Pitſeus, PLAGIARIUS,„IMPUDENS, qui poſt Balæum, quem fœdè ſuppilavit, Anglico-„rum Scriptorum catalogum ſatis prolixum conſarcinavit:„deceptus, ſed ſatis volenter tamen illud, ut res ipſa docet, ab„ijs, qui Bibliothecæ Bodlejanæ Libros, atque eos qui ſunt novi collegii, in Catalogum compeſuerunt. GEORGII LILII,„

Yyy Chro-

(x) In Præfat ad Relat. Pitſei
(y) Labbe in Bibliotheca Bibliothecar. p. 125.
(z) pag. 52.

Chronicon *Regum Angliæ* prodijt in quarto, MDCLXV. *Johannis Balei* Hiſtoria Pontificum paſſim proſtat. *Robert. Barns* de Vitis Pontificum, Wittenbergæ, octavo MDXXXVI. Continuator ejus *Johann Martinus Lydius*, Leidæ, octavo MDCXV. *Iſaaci Hollandi*, Heroologia *Anglicana* ab Anno *MD*. ad MDCXX. *Samuel Clarcke* de Vitis Patrum primitivæ *Eccleſiæ* modernorumque Theologorum, eorumque perſecutoribus. *Ejuſdem* Vitæ virorum eminentium inter Chriſtianos. Exempla Iudiciorum Dei in diverſos delinquentes. Vita Tamerlanis. Narratio de conſpiratione Pulveraria. *Eduard Leigh*, jam ſupra lib. III. cap. I. citat. Tract. de Religione & eruditione deque religioſis ac doctis hominibus eorumque Scriptis, *Lib.* IV. *Anglicè* Londini, folio, MDCLVI. *Thomas Stanleys* de hiſtoricis & Philoſophis 2. voluminibus *Anglicè*, Lond. folio MDCLV. *Jacobus Waræus* de Scriptoribus Hiberniæ *Libri* duo, *Prior* continet *Scriptores* in Hibernia natos; poſterior Scriptores alios, qui in Hibernia munera aliqua obierunt. Dublinij anno MDCXXXIX. quarto. *Thom. Mesſingham* florilegium Inſulæ SS, ſive vitæ ſanctorum Hiberniæ, Pariſijs apud Sebaſt. Cramoiſy, in folio 1624. *De Vita* R. Henrici XII. *Franciſcus Baconus* Baro Verulamius, inter Opera junctim in folio excuſa Francofurti anno 1664. à pag. 997. usque ad 1132. Quale hujus viri fuerit ingenium ex aliorum Iudicijs in vita ejus operibus præfixâ optimè colligitur; Ibi *Epiſtolæ* ex Italia ad Comitem Devonienſem verba ſequentia allegantur: Deliberationes novas *Domini* Cancellarij Paconi, necnon hiſtoriam ejus & quidquid aliud jam molitur, ingenti cum animi ardore expectabo. Spectatum *autem in hiſtoria ſua opus perfectum & limatum mihi ſpondeo, præſertim in Henrici Septimi rebus geſtis, in quibus enarrandis, acuminis ſui divini talentum exercere licebit. Dominus iſte in majus innoteſcit, & opera ejus magis magisq; apud nos* in

in deliciis habentur, atq; ij qui in rebus humanis ultra vulgare ſapiunt, eum inter ingenia Seculi hujus capaciſſima reputant. ——— *Cum hiſtoria Regni Henrici VII. jam prelo matura eſſet, Fulconi Baroni BROOKO à Iacobo Rege perlegenda tradita eſt, is cum totam abſolviſſet, hoc elogio ad autorem remiſit. Commendatum me habeas Dominationi ſuæ, & exora eum de Papyro et atramento bono comparando curam ſuſcipiat: opus enim ipſum ſupereminet.* Idem elucubravit opus illuſtre in perpetuam memoriam Eliſabethæ, Angliæ Reginæ, pag. memoratæ editionis 1312, ſeqq. Obijt autem ſolertiſſimus Scriptor d. 9. Aprilis, anno 1626. ætatis LXVI. Hiſtoriam Henrici VIII. R. propoſuit HERBERTUS, Anglicè Lond. fol. anno 1659. Ad. *A*nnales GOODVVINI *R*erum *A*nglic. ſub Henrico VIII. Eduardo VI. & *M*aria regnantibus in 12mo. Hagæ Comitis 1652. *A*RTHUR WILSON de Vita*R*egis Jacobi, Anglicè WILHELM. SANDERSON Vita *M*ariæ Reginæ Scotiæ & *Jacobi* Regis, Anglicè. Hiſtoria rerum Britannicarum ab anno 1572. ad annum 1628. Libris XXII. ROBERTI JONSTONI *S*coto-Britanni, fol. Amſtelodami 1655. Hiſtorical memories on the Reignes of Queen Elizabeth and King James. Lond. 12. 1657. WINSTON CHURCHILL remarck upon the*L*ives of all the Kings, from the year 1555. unto the year 1660. fol. *L*ond. 1675. WILH. SANDERSON Vita Caroli I. Lond. fol. 1658. Anglorum geſta, ſ. hiſtory of England, MERITONI, in 12mo Lond. 1675. IX. *De Martyribus Anglicis.* JOHANNES Foxus in Operoſiſſimo Martyrologio *E*ccleſiæ *A*nglicanæ, duobus magnis voluminibus, quod in compendium contraxit CLEMENS COTTONUS. 12mo. Conf. *SAM.* CLARK *M*artyrolog. II. partes. MILBURNI *S*peculum Martyrum. M. DAV*I*D *LLOYDIUS* Socius quondam Oxon. in Collegio Orielis, de memoria Vitarum, actionum, Paſſionum & mortium celebratiſſimarum

Perſonarum propter religionem Proteſtantium initio ejusdem, WILHELM WISTANLEY Martyrologium, 1665.

CAPUT XXI.

DE
CONCILIIS ANGLICANIS.

Ultimæ jam in hoc Tractatu lineæ ducendæ hiſtoriam Conciliorum tangunt. HENRICUS SPELMANNUS quidem gloriam nominis perennaturam ſibi acquiſivit, quando immenſo labore Concilia, Decreta, Leges, Conſtitutiones rerum Eccleſiaſticarum in orbe Britannico, à ſtabilita fide Chriſtiana, ad regnum usque Guilielmi Conquæſtoris anno MLXVI. incipiens, ex denſis antiquitatum tenebris in lucem proferre aggreſſus eſt, cujus locuples teſtis proſtat Tomus primus in fol. Londini 1639. Morte autem ejus interveniente ne tam nobile opus imperfectum relinqueretur, vicariam operam ſubminiſtravit vir omnino Doctiſſimus GUILIELMUS DUGDAL, qui maximam Tomi ſecundi partem ubi Concilia ab Anno MLXVI. usque ad MDXXXI. habita continentur, ex vetuſtis MSS. eruit (a) Quia verò iſta volumina jam ad manus non ſunt, neque PRIDEAUXII Synopſin Conciliorum conſulere licet, defectum utriuſque ex optimæ notæ hiſtoricis compenſare laborabo, producta in medium per certas ſeculorum periodos ſubſequenti Sylloge. Anno Domini DCLXXIII. juxta Bedam, aut DCLXXIV. juxta Sigebertum, celebrabatur ſynodus *HERUDFORDIANA* in Anglia. De hac Beda libro IV. cap. 5. Hiſtor. Eccleſiaſt. hæc præfatur: Ejuſdem Regis Egfridi anno tertio Theodorus (Dorovernenſis Epiſcopus, ſedis Apoſtolicæ Vicarius) cogit Con-

(a) Vide Ephemerides Gallicas Tom. I. pag. 107.

Concilium Epiſcoporum una cum eis, qui canonica Patrum ſtatuta diligerent & noſſent, Magiſtris Eccleſiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ unitati pacis Eccleſiaſticæ congruerent, eo quo Pontificem decebat animo, cœpit obſervanda docere. Cujus ſynodicæ actionis hujuſmodi textus eſt.

In nomine Domini Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, regnante in perpetuum ac gubernante ſuam Eccleſiam, eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto, placuit convenire nos juxta morem canonum venerabilium, tractaturos de neceſſarijs Eccleſiæ negotijs. Convenimus autem die 14. Septembris indictione prima, in loco qui dicitur HERUTFORD. Ego quidem Theodorus, quamvis indignus, ab Apoſtolica ſede deſtinatus, Dorovvernenſis Eccleſiæ Epiſcopus, & conſacerdos ac frater noſter Reverendiſſimus Biſi Orientalium Anglorum Epiſcopus. Quibus etiam Frater & conſacerdos noſter Vilfrid Nordamhumbrorum gentis Epiſcopus, per proprias legatarias affluit. Affluerunt fratres & conſacerdotes noſtri. Puta Epiſcopus Caſtellæ Cantuariorum, Profceſſus, Eleutherius Epiſcopus Occidentalium Saxonum, Vinfrid Epiſcopus Provinciæ Merciorum. Cumque in unum convenientes, juxta ordinem quique ſuum reſediſſemus; Rogo, inquam, dilectiſſimi fratres, per timorem & amorem Redemptoris noſtri ut in communi omnes pro noſtra fide tractemus, ut quæcunque decreta ac definita ſunt à ſanctis & probabilibus Patribus incorruptè ab omnibus nobis ſerventur. Hæc & alia quam plura, quæ ad charitatem pertinebant, unitatemque Eccleſiæ conſervandam, proſecutus ſum. Cumque expleſſem prolocutionem, interrogavi unumquemque eorum per ordinem, ſi conſentirent ea quæ à Patribus canonicè ſunt antiquitus decreta, cuſtodire. Ad quod omnes Conſacerdotes noſtri reſpondentes, dixerunt: Optimè omnibus placet, quæcunque de-

definierunt Sanctorum canones Patrum, nos quoque omnes alacri animo libentiſſimè ſervare. Quibus ſtatim protuli eundem librum canonum, & ex eodem libro decem capitula quæ per loca notaveram, quæ maximè nobis neceſſaria ſciebam, illis coram oſtendi. Et ut hæc diligentius ab omnibus ſuſciperentur, rogavi.

I. Ut ſanctum diem Paſchæ in communi omnes ſervemus Dominica poſt decimam quartam lunam primi menſis.

II. Ut nullus Epiſcoporum Parochiam alterius invadat, ſed contentus ſit gubernatione creditæ ſibi plebis.

III. Ut quæcunque Monaſteria Deo conſecrata, nulli Epiſcoporum liceat ea in aliquo inquietare, nec quicquam de eorum rebus violenter abſtrahere.

IV. Ut ipſi Monachi non migrent de loco ad locum hoc eſt, de Monaſterio ad Monaſterium, niſi per miſſionem proprij Abbatis, ſed in ea permaneant obedientia, quam tempore ſuæ converſionis promiſerunt.

V. Ut nullus Clericorum relinquens proprium Epiſcopum, paſſim quolibet diſcurrat; neque alicubi veniens, abſque commendatitijs literis ſui Præſulis ſuſcipiatur. Quod ſi ſemel ſuſceptus eſt, & noluerit invitatus redire; & ſuſceptor & is qui ſuſceptus eſt, excommunicationi ſubjacebit.

VI. Ut Epiſcopi atque clerici peregrini contenti ſint hoſpitalitatis munere oblato, nullique eorum liceat ullum officium ſacerdotale abſque permiſſu Epiſcopi in cujus parochia eſſe cognoſcitur, agere.

VII. Ut bis in anno ſynodus congregetur. Sed quia diverſa impediunt, placuit omnibus in communi, ut Kalendis Auguſti, in loco qui appellatur C loſaes, hoc ſemel in anno congregetur.

VIII. Ut nullus Epiſcoporum ſe præferat alteri per am

ambitionem; ſed omnes cognoſcant tempus & ordinem conſecrationis ſuæ.

IX. Capitulum in communi tractatum eſt, ut plures Epiſcopi, creſcente numero fidelium, augerentur. Sed de hac re ad præſens ſilemus.

X. Ut nulli liceat niſi legitimum habere connubium. Nullus inceſtum faciat, nullus conjugem propriam, niſi ut ſanctum Euangelium docet, fornicationis cauſa relinquat. Quod ſi quiſque propriam expulerit conjugem legitimo ſibi matrimonio conjunctam, ſi Chriſtianus eſſe rectè voluerit, nulli alteri copuletur: ſed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur conjugi.

His itaque capitulis in communi tractatis ac definitis; ut nullum deinceps ab aliquo noſtrum oriatur contentionis ſcandalum, aut alia pro alijs divulgentur; placuit ut quæcunque definita ſunt, unuſquiſque noſtrum manus propriæ ſubſcriptione confirmet. Quiſquis igitur contra hanc ſententiam juxta decreta canonum, noſtra etiam conſenſione ac ſubſcriptione manus noſtræ confirmatam quoquo modo vivere vel venire, eamque infringere tentaverit, noverit ſe ab omni officio ſacerdotali & noſtra ſocietate ſeparatum. Divina nos gratia, in unitate ſanctæ Eccleſiæ ſuæ viventes, cuſtodiat incolumes.

Anno 664. juxta Bedam & Sigebertum, celebratur Synodus Britannica in Monaſterio *Pharenſi*. Cauſam præbebat controverſia de Paſchæ obſervatione & tonſura Clericorum, & alijs Pontificijs ceremonijs, à quibus Scoti abhorrebant: quos eam ob cauſam Britanni characteribus Papiſticis inſigniti, oderant & damnabant. Convocata autem eſt Synodus à Regibus Oſuvo & Alchfrido, filio ejus rogatu Hyldæ Abbatiſſæ Cœnobij Pharenſis. Præſedit Oſuvus Rex, qui

&

& ipſe deditus erat parti *Scotorum*, ut & *Alchfridus* filius, qui ſentiebat cum *Anglis*. Interpretem egit utriuſque partis in Concilio Cetta, ſed poſt multam contentionem inter duos præcipuos Colmannum Lindisfarnenſem *Epiſcopum*, & Wilfridum Abbatem, lite non compoſitâ, tandem diſceſſum eſt.

Eodem ſeculo *Pontifex* Rom. Agatho Johannem *Archi-cantorem* in *Angliam* miſit, ut cujus eſſent fidei illæ Eccleſiæ cognoſcat; eique tradidit *Synodum* Martini contra Monotheletas celebratam, quam illic ſpargat; ac ſimul Theodoro Britannorum Archiepiſcopo ſcribit, ut convocatâ *Synodo* Epiſcoporum ſub ſe, de controverſia à Monotheletis motâ ſuam ſententiam exponat.

De hoc negotio Beda in Hiſt. *Eccleſ.* lib. IV. cap. 17. ſequentia recitat. His temporibus audiens Theodorus fidem *Eccleſiæ* Conſtantinopolitanæ per hæreſin Eutychetis multum eſſe turbatam, & Eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab hujuſmodi labe immunes perdurare deſiderans, collecto venerabilium ſacerdotum, doctorumque plurimorum cœtu, cujus eſſent fidei ſinguli ſedulus inquirebat, omniumque unanimem in fide Catholica reperit conſenſum. Et hunc ſynodalibus literis, ad inſtructionem memoriamque ſequentium commendare curavit. Quarum videlicet literarum iſtud exordium. In Nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti *Salvatoris*, imperantibus Dominis pijſſimis noſtris Egfrido *Rege* Humbronenſium anno 10. Regni, ejus ſub die xv. Calend. Octobris, indictione 8. Et Egilredo Mercinenſium, Anno 6. Regni ejus, & Lothario *Cantuariorum*, regni ejus Anno 4. Præſidente ipſo Theodoro, Gratia Dei Archiepiſcopo Britanniæ Inſulæ & civitatis Doruuernis, una mecum ſedentibus cæteris Epiſcopis Britanniæ Inſulæ viris venerabilibus, propoſitis ſacro-ſanctis Evangelijs, in loco qui *Saxonico* vocabulo HERT-

FELD

FELD nominatur, pariter tractantes, fidem rectam & Orthodoxam expoſuimus, ſicut Dominus noſter Jeſus incarnatus tradidit diſcipulis ſuis, qui principaliter viderunt & audierunt ſermones ejus, atque ſanctorum Patrum tradidit Symbolum, & generaliter omnes ſanctæ, & univerſales Synodi, & omnis probabilium Catholicæ Eccleſiæ Doctorum chorus. Hos itaq; ſequi nos piè atque orthodoxè juxta inſpiratam divinitus doctrinam eorum profeſſi, credimus conſonanter & confitemur ſecundum ſanctos Patres, propriè & veraciter Patrem & Filium & Spiritum Sanctum Trinitatem, & in unitate conſubſtantialem, & unitatem in Trinitate, hoc eſt, unum Deum in tribus ſubſiſtentijs vel Perſonis conſubſtantialibus æqualis gloriæ & honoris. Et poſt multa hujuſmodi, quæ ad rectæ fidei confeſſionem pertinebant, hoc quoque Sancta Synodus ſuis literis addidit: Suſcepimus ſanctas & univerſales quinque Synodos beatorum & Deo acceptabilium Patrum, id eſt, qui in Nicæa congregati fuerunt 318. contra Arrium impijſſimum & ejuſdem dogmata. Et in Conſtantinopoli 150. contra veſaniam Macedonij & Eudoxij, & eorum dogmata. Et in Epheſo primo ducentorum contra nequiſſimum Neſtorium & ejuſdem dogmata. Et in Chalcedone ſexcentorum & triginta, contra Eutychen & Neſtorium, & eorum dogmata. Et iterum in Conſtantinopoli quinto congregati ſunt Concilio in tempore Juſtiniani Junioris contra Theodorum & Theodoritum, & eorum dogmata contra Cyrillum. Et paulò poſt: Et ſynodum quæ facta eſt in urbe Roma in tempore Martini Papæ beatiſſimi, indictione 8. Imperante Conſtantino pijſſimo, anno 9. Suſcipimus & glorificamus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſicut iſti glorificaverunt, nihil addentes vel ſubtrahentes. Et anathematiſamus corde & ore, quos anathematiſaverunt: & quos ſuſceperunt, ſuſcipimus, glorificantes Deum Patrem ſine initio & Filium eju

unigenitum ex Patre generatum ante ſecula, & Spiritum Sanctũ procedentem ex Patre & Filio inenarrabiliter, ſicut prædicaverunt hi quos memoravimus ſupradicti ſancti Apoſtoli & Prophetæ & doctores. Et nos omnes ſubſcribimus, qui cum Theodoro Archiepiſcopo fidem Catholicam expoſuimus. Et cap. 18. Intererat huic Synodo, pariterque Catholicæ fidei decreta firmabat vir venerabilis Johannes Archicantor Eccleſiæ ſancti Apoſtoli Petri, & Abbas monaſterii beati Martini, qui nuper venerat á Roma per juſſionem Papæ Agathonis, duce reverendiſſimo abbate cognomine Benedicto, cujus ſupra meminimus, &c. Idem quoque libr. IV. cap. 28. Synodi ZVVIFORDIANÆ, juxta fluvium Alnæ, in loco, qui dicitur ad duplex vadum, Germanicè Zvviforda coactæ meminit, ubi præſente Rege Ecfrido, Theodoro Archiepiſcopo præſidente, omnium ſanctorum conſenſu, Chaldbertus eremita in Epiſcopum Lindisfarnenſem ſit electus.

Circa annum Chriſti DCCV. Daniele & Adhelmo Epiſcopis occidentalium Saxonũ exiſtentibus, habita fuit Synodus, quam vocant, Britannica, cujus equidem, ut plurimarum aliarum, mentio in Tomis Conciliorum non habetur: Sed enim teſte B. D. Geſnero hiſtor. narrat. Concilior. p. 534. ſtatutum eſt in ea Synodo, ut Provincia Auſtralium Saxonum, quæ hactenus ſub Epiſcopo Venetiano fuerat, haberet proprium Epiſcopum, undè conſecratus eſt primus Epiſcopus Eadbertus vel Eadbrechtus. Magis namque proſpiciendum eſt Eccleſijs, ne Doctoribus neceſſarijs deſtituantur, quam ut Epiſcopis auctione proventuum ac honore conſulatur. Circa eadem tempora in Northumbria ad fluvium NIDDE Synodus, quæ inde NIDDENSIS dicebatur, ſub primordijs hujus octavi ſeculi coacta fuit. Wilfridus enim ex ſede Archiepiſcopatus ſui ad Nordentumbros pulſus erat, qui poſt longas peregrinationes in Angliam reverſus, cum ejus gratia Johannes Septimus Papa Romanus

ad

ad Britanniæ Reges Ethelredum & Alvridum ſcripſiſſet, convocato concilio ſedi ſuæ Eboracenſi reſtituebatur. *Plenius Beda exponit*, l. v. Hiſt. cap. 20. In Synodo Romana auctoritate Joannis Papæ ad Inſtantiam Juſtiniani Imp. pro Canonibus Sextæ Synodi confirmandis, vel reprobandis indicta, anno Domini DCCV. tempore Johannis VII. Wilfridus vir Sanctus à quadraginta annis Eboracenſis Epiſcopus, poſtquam jam ante ſub Agathone Papa ſemel injuſtè accuſatus in Romano Concilio ſub eodem Agathone Romæ abſolutus fuiſſet, ab Aldfrido Rege ſecundo accuſatus, ſecundo Synodali judicio Romæ abſolutus fuit, cum lectum fuiſſet decretum abſolutionis ipſius in priori Synodo ſub Agathone, in quo continebatur profeſſio fidei Catholicæ quam ibi ediderat tam pro ſe, quam pro omni Inſula ſua ac Hibernia. Cum igitur poſt impetratam abſolutionem diſceſſiſſet, veniensque in Galliam in morbum graviſſimum incidiſſet apud civitatem Meldum, apparitione & medela S, Michaelis miraculosè liberatus, hoc anno venit in Angliam, cumque lectis epiſtolis Apoſtolicis ab Archiepiſcopo honorificè acciperetur, ab Aldfrido autem Rege accuſatore ſui contemneretur, poſt mortem Regis ſubito defuncti, factum eſt, ut regnante Oſredo filio ejus, mox Synodo factâ, juxta fluvium Nidd, poſt aliquantum cujusque partis conflictum, tandem cunctis faventibus, in Præſulatum ſit receptus Eccleſiæ; ſicque quatuor annis, id eſt, usq; ad diem obitus ſui vitam duxit in pace. Centur. Magdeburg. Cent. 8. p. 530. & 680. Wilh. Malmesburienſis, L. 3. de Pontif. Anglor.

Porrò Londini quoque in Anglia celebrata fuit Synodus hac occaſione: Eguvinus Monachus Benedictinus, deſignatus Epiſcopus Unicijs, Sathanico ſomno deceptus, aſſeruit Mariam virginem ſibi apparuiſſe & mandaſſe, ut ſuam imaginem in templum collocet, eamque populo colendam atque adorandam præcipiat. Res defertur ad Papam Rom. Conſtantinum

tinum, qui *E*guvinum acceſſit, & prius jurejurando obteſtatur, ut veritatem dicat. Ipſe enim videbat Scripturam S. cultui imaginum refragari & opus eſſe novis revelationibus ad eam *I*dolomaniam ſtabiliendam. Perſtat Monachus in ſua ſententia, undè deceptus Papa hac monaſtica viſione Bonifacium in Angliam Londinum mittit, ut ibi Concilium ſuper hac re celebraretur. Convocantur Epiſcopi & Reges Angliæ ſub pœna Anathematis. Neque tamen conferunt inter ſe Epiſcopi, an viſio Eguvini ſit vera an ficta? Num à *D*eo, vel Sathana ſit profecta? Sed vincit autoritas Papæ, qui viſionem nocturnam jam jam approbaverat. Fit itaque decretum in hac Synodo imaginem beatæ Virginis Mariæ & aliorum Sanctorum in templis collocandas, & miſſarum celebratione atque adoratione honorandas. Præterea etiam Eccleſiæ miniſtris matrimonio interdicitur. Geſnerus l. c, p. 536. ex Nauclero & Balæi Centur. 1. cap, 91.94.99. *Anno* Domini Septingenteſimo octogeſimo ſexto, Adrianus *Papa* anno Pontificatus ſui decimo quinto, Caroli Magni autem Anno XIIX. ut eſt apud Sigebertum, quo Britones ſcribitur ſubegiſſe, miſit in *A*ngliam legatos ſuos Gregorium Oſtienſem, & Theophylactum Tudertinum, Epiſcopos, ut ibi Eccleſias viſitarent, & ea peragerent, quæ pro Jure per Auguſtinum illuc miſſum olim acquiſito, maximè facere viderentur. Quo vero felicior foret eorum expeditio, inſtruxit illos literis ad Offam, Merciorum Regem & ad Ælfuvoldum Northaronymorum Regem, & ad Archiepiſcopos Cantuarienſem & Eboracenſem. Atque tunc congregato in Anglia Concilio CALCHATENSI pro confirmandâ Catholica fide, juxta ac pro ſtabiliendâ ſanxerunt.

1. Ut Oecumenici Nicæni concilij fides ab omnibus, qui ſacro cultui mancipantur, fideliter & firmiter teneatur.

II.

II. Ut Baptiſmus ſecundum Canonica ſtatuta exerceatur, & non alio tempore, niſi pro magna neceſſitate: Et ut omnes generaliter Symbolum & Orationem Dominicam ſciant.

III. Ut duo ſecundùm Canonicas Inſtitutiones omni anno habeantur Concilia.

IV. Ut Epiſcopi diligenti cura provideant, quo omnes Canonici ſui canonicè vivant, & Monachi ſeu Monachæ regulariter converſentur, tam in cibis quam in veſtibus, ut diſcretio ſit inter Canonicum & Monachum vel Secularem: & illo habitu vivant, quo Orientales Monachi degunt.

V. Ut ſi Abbas, aut Abbatiſſa de hoc jure migraverint, tunc cum conſilio Epiſcopi, cujus in Parochia ipſum Monaſterium ſitum eſt, probatæ vitæ & Religioſi ſecundum Dominum ex ipſis eligantur Paſtores, qui ſollicitè animarum ſibi commiſſarum curam gerant.

VI. Ut nullus Epiſcoporum Presbyterum, aut Diaconum, ordinare præſumat, niſi probatæ vitæ fuerint, & officium ſuum ritè implere poſſint.

VII. Ut omnes Eccleſiæ publicè canonicis horis curſum ſuum cum reverentia habeant.

IIX. Ut Privilegia antiqua à ſanctâ Romanâ ſede delata Eccleſiis, omnibus modis conſerventur.

IX. Ut nullus ex Eccleſiaſticis cibum in ſecreto ſumere audeat, niſi præ nimiâ infirmitate; quia hypocriſis & Saracenorum eſt.

X. Ut ne quilibet ex miniſtris altaris nudis cruribus ad Miſſam celebrandam accedere audeat.

XI. Ut Reges & Principes regimen ſuum cum magna cautela & diſciplina peragant, & cum juſtitia judicent, ſicut ſcriptum eſt: Apprehendite diſciplinam, ne quandò iraſcatur Dominus.

XII. Ut in ordinatione Regum nullus permittat pravorum prævalere aſſenſum, ſed legitimè Reges à Sacerdotibus & Senioribus populi eligantur.

XIII. Ut potentes & divites juſta judicia ſtatuant, nec perſonam divitis accipiant, nec pauperes contemnant.

XIV. Fraus, violentia & rapina vetatur.

XV. Interdicuntur omnibus injuſta connubia & inceſtuoſa, tam cum ancillis Dei, quam cum propinquis, & conſanguineis, vel alienigenis uxoribus.

XVI. Decreto abdicitur filijs meretricum legitima hæreditas.

XVII. De Decimis dandis, ſicut in lege ſcriptum eſt, decimam partem ex omnibus frugibus ſeu primitijs deferas in domum Domini Dei tui.

XIIX. De Voto Chriſtianorum ut impleant illud.

XIX. Ut unuſquiſque fidelis Chriſtianus à Catholicis viris exemplum accipiat, & ſi quid ex ritu paganorum remanſit, avellatur, contemnatur, abjiciatur.

XX. Ut omnes generaliter juxta propheticam vocem, agere decertent quæ ait: Nolite tardare converti ad Dominum, nec differatis de die in diem.

Præter illam generalem Synodum Anglicanam, qua Chutbertus & alij ſacerdotes, Presbyteri & Abbates inter alia decreverunt, ut Natalitius Bonifacij & eorum, qui cum ipſo interfecti ſunt, anniverſario die ſolenniter celebretur; aliam quoque Anglicanam ſynodum adducunt; anno DCCLXXXVI. Caroli verò 18. quando ſcilicet Adrianus Legatos ſuos in Angliam miſit; At vero hæc ſynodus illa ipſa Calchatenſis eſſe videtur, de qua modo actum eſt, quod circumſtantiæ temporis, loci, perſonarum, & ſtatutorum ante adductorum perpetua harmonia & identitate confirmant, igitur eandem

eram-

crambem hic recoquere intermitto; viderint,qui talia ex profeſſo tractant, unde error tam manifeſtus irrepſerit.

Anno DCCCCXLIIX. Edredo Rege totius Angliæ, die Nativitatis Virginis Mariæ, Concilium *Londini* celebratur, præſentibus Vulſtano, Archiepiſcopo Eborum, Odone Archiepiſcopo Dorobberniæ, alijſque haud paucis, in quo, ut Ingulphus ſcribit, actum eſt de negotijs regni, & privilegium Cœnobio Croglandenſi confirmatum.

Contingit ea tempeſtate hoc inſolentiæ, quod Principes & optimates Angliæ expulerint Abbates, cum Monachis de cœnobiis iſtis in quibus Rex Edgard eos locaverat, & Clericos cum uxoribus illorum loco introduxerint. Re ad Dunſtanum Archipræſulem delatâ Synodus ideò anno DCCCCLXXV. ad *Wintoniam* (unde *Wintonienſis* audit) congregabatur, ut de Monaſterijs injuſtè occupatis ſententia diceretur, ceu annotatum eſt in hiſtoria Bedæ, de Anglorum geſtis. Quæ tamen pleniùs enarrat *Osbertus* in vita Dunſtani, Archiepiſcopi Cantuarienſis, his verbis: Igitur ex præcepto Regis & Archi-„epiſcopi coit Wintonium nobilitas totius Regni, & Rex cum „ſua conjuge adeſt, ad determinandas querelas negotij hujus. „Surgunt hinc inde lites, quas Dunſtanus propoſitis deſtruxit „rationibus omnes. Rationabiliter quippe cunctis oſtendit, „Clericos, qui ſorte Dei incorrigibiliter per pravitatem vitæ „ſuæ diſſiliunt, nihil per rectitudinem ſibi vendicare poſſe ex „ijs, quæ Eccleſiæ datæ ſunt in ſubſidium eorum, qui in Cle-„ricatu purâ conſervatione ſe cuſtodiunt. Quibus auditis „omiſſa omnis controverſia eſt. Et Rex atque ex Pontifici-„bus plerique Clericorum precibus ad pietatem uſque permoti „Dunſtanum interpellant, quatenus hac ſola vice parcat, & „Clericos jam amodò ſi ſe non correxerint, incurſuri ſint, re „ipſa doctos de Eccleſia ſua reveſtiat: Silet ille ad iſta, quidq; „potiſſimum de negotio agendum ſit, demiſſo capite mente

per-

„pertractat. Silentium ingens occupat omnes, & ſuſpenſi „ad reſponſum Pontificis erigunt aures. Tunc ſubito cruci„fixi Dei imago ſigno crucis in edito affixa, audientibus cun„ctis dixit: *Non fiet, non fiet,* judicaſtis bene. Mutaretis non „bene. Tremefacto in his ſimul univerſo Conventu, in„tulit Pater Dunſtanus, & ait; quid amplius vultis, fratres mei? „Divinâ ſententiâ audiſtis definitum negotium præſens, Ajunt „audivimus, verè. Reſederunt ergo Monachi ſecuri Win„toniæ, & quoad Clerici ipſi vixerunt, qui eos ſuper iſta cau„ſa inquietaret, nemo fuit. Hæc Osbertus. B. D. Kromayer (b) Iſtam Synodum ſequentibus verbis deſcribit: Synodus „Anglicana de cœlibatu Sacerdotum celebrata ſicco „ſocco non venit tranſſilienda. In Cantuarienſi Eccleſia „magnum certamen inter Clericos, id eſt Ordines Monaſti„cos & Sacerdotes exortum eſt, occaſionem ſubminiſtrante „Principe quodam Anglicano, qui pro conjugatis ſacerdo„tibus, cum impuris Monachis bellum gerens, regularibus „illis profligatis, Sacerdotes conjugatos Eccleſijs reſtituit, *Re*„gina præſertim iſti negotio favente. Verum, ut pulſis ſa„cerdotibus ipſi rerum ſolum potirentur, nihil non molie„bantur. Non uni ſiquidem Conjugi alligatam eſſe, ſed „ſub caſtitatis prætextu licentiam in plures habere, videbatur „ipſis perquam jucundum. Primum itaque ſuis vocifera„tionibus Vitæ conjugali ſacerdotum non levem conflare „nitebatur invidiam, utpote quæ canonibus è diametro eſſet „contraria, deinde in Aulam Regiam irrepunt Monachi, ac „non tantum falſis criminationibus, verum etiam arte ma„gica voluntates hominum faſcinare conantur. Tertio Dun„ſtanus ſcortationis Monaſticæ Patronus inſignis Romam proficiſcitur, atque inde à Johanne XII. monſtro hominis non
modo

(b) Hiſtor. Eccleſiaſt. pag. 321.

modo pallium emit, verum etiam diploma contra conjugia Sacerdotum impetrat, quod domum redux tum etiam po-„ liticis, tum etiam Eccleſiaſticis opponit. Synodus igitur indicitur, in qua Sacerdotes telis ex armamentario Spiritus *S*.„ depromptis evincunt, non licitum tantum ſed neceſſarium„ eſſe conjugium Sacerdotibus, quin & exemplis *E*ccleſiæ pri-„ mitivæ quam plurimis ſententiam ſuam ſtatuminant. Dun-„ ſtanus verbo divino poſthabito, canones recentiores & mem-„ branam *P*ontificis tantum opponit. Tandem cum hac non„ ſuccederet, alia rem aggreditur via & miraculis, vel potius„ præſtigijs cœlibatum obtinere conatur. Ex ſpecula ſiqui-„ dem prævidens, ſe cum clero ſuo causâ caſurum, eò rem adduit, ut vel Diabolus vel fraterculus intus & ſubtus latens ex imagine Chriſti crucifixi lignea ſuffragium ferret: *veram Dunſtane, viam tenes. Vel ut alii volunt, non bene ſentiunt, qui Presbyteris favent.* —— *Monachorum interim plauſibus & clamoribus Synodus diſſolvitur.*

Porrò ex eadem cauſa *S*ynodus CALNENSIS celebrata legitur. Cum adhuc Ethelredus *E*duardi ſucceſſor, puer decennis Rex Angliæ coronatus, minorennis eſſet, Concilium Calnæ anno Chriſti Domini DCCCCLXXIX. *P*ontificatus Benedicti II. quinto collectum eſt, in *A*ngliâ propterea, quod *C*lerici adverſus Dunſtanum reclamarent ob pulſos pios & ſubrogatos loco ipſorum Monachos. De hoc conventu MATTHÆUS WESTMONASTERIENSIS ita ſcribit: *Alia Synodus CALNÆ conſtituitur, ubi in cœnaculo, abſente Rege, propter imbecillem ætatem, conſidentibus totius Regni Senatoribus, magno conflictu hinc inde allegantium res ageretur, & Dunſtanum quaſi Eccleſiæ murum multorum jacula convitiorum impeterent, nec vincerent: Solarium ſubitòq́; totum, quo conſidebant, cum axibus diſſolvitur & trabibus omnibusq́; interim truculenter eliſis, ſolus Dunſtanus ſtans ſuper unam quæ, ſuperſtes erat, trabem, abſq́; læſione evaſit. Cæterum omnes partis adverſæ vel exanimati ſunt, vel*

 langvo-

langvore perpetuo ſunt detenti. Hoc miraculum contulit pacem beato Dunſtano & Monachis ab impetu clericorum & aliorum gratia hac et ſimilia operante divinâ.

*A*nno MLXIIX. vel MLXIX. WINTONIæ nova Synodus habita fuit, ad quam duo Cardinales à Papa Alexandro II. miſſi ſunt, ad componendas res Eccleſiæ turbatas: ibi cauſis cognitis quidam Epiſcopi & Abbates propter crimina ab officio ſunt remoti. Pontificij enim, ſed rarò, crimina Clericorum quidem puniunt, in doctrina autem errores corrigere ægerrimè ſolent.

In hoc Concilio Stigandus Doroberniæ Archiepiſcopus degradatur tribus de cauſis, ſcilicet, quod Epiſcopatum Wintonienſem cum Archiepiſcopatu injuſtè poſſidebat, & quod vivente Archiepiſcopo, non ſolum Archiepiſcopatum ſumpſit ſed etiam ejus pallio, quod Cantuariæ remanſit, dum vi & injuſtè ab *A*nglia pulſus eſt, in Miſſarum celebratione aliquamdiu uſus eſt, & à Benedicto, quem ſancta Romana Eccleſia excommunicavit, eò quod pecuniâ ſedem Apoſtolicam invaſit, pallium accepit, Binius in Concil.

Anno MLXXII, tempore Alexandri P. R. Concilium inter Anglos coactum eſt, in cauſa Primatus Cantuarienſis ſuper Eboracenſem, de quo etiam Pontifex Romanus certior fit, *V*ide late Binium.

*I*n rebus geſtis S. Vulſtani apud Surium Tomo I. die 19. Januarij legitur, quod anno MLXXIV. tempore Gregorii Papæ VII. habita fuerit in Anglia ſynodus, quia injuſto Judicio Synodali depoſitus eſt S. Vulſtanus, quem magno miraculo ipſe Deus paulo poſt ſedi ſuæ reſtituit.

Anno 1075. regnante glorioſo Anglorum Rege Wilhelmo anno Regni ejus nono congregatum eſt *Londonia* in Eccleſia B. Pauli Apoſtoli concilium totius Anglicæ Regionis, Epiſcoporum videlicet, *A*bbatum, nec non & multarum religioſi

gioſi Ordinis perſonarum, jubente atque eidem concilio præſidente *Lanfranco* ſancto Doroberneníis *Eccleſiæ* Archipræſule, totiuſque Britanniæ Inſulæ Primate, conſidentibus ſecum viris venerabilibus, Thoma Eboracenſi Archiepiſcopo, Wilhelmo *Londonienſi* Epiſcopo, Goiffrido *Conſtantienſi*, qui cum transmarinus eſſet Epiſcopus, in *Anglia* multas poſſeſſiones habens cum cæteris in coucilio reſidebat. Et quia multis retrò annis in *Anglico* Regno uſus conciliorum abſolverat, renovata ſunt nonnulla, quæ antiquis etiam noſcuntur *Canonibus* definita.

Ut ſinguli ſecundum ordinationis ſuæ tempora ſedeant.

Ut Monachi ordinem debitum teneant ſuper & infantes præcipuè, & juvenes in omnibus locis, deputatis ſibi idoneis Magiſtris, cuſtodiam habeant: nocte luminaria ferant, generaliter omnes niſi à Prælatis conceſſa prioritate careant. Si quis vero aliquid proprij ſine præfata licentia habere in morte fuerit deprehenſus, nec ante mortem id reddiderit, cum pœnitentia & dolore peccatum ſuum confeſſus, nec ſigna pro eo pulſentur; nec ſalutis pro ejus abſolutione hoſtia immoletur, nec in cœmeterio ſepeliatur. *Et* alia plura ad reformationem pertinentia ſancita ſunt, ut in Binio. Succedit alia *Synodus Wintonienſis*. *Anglus* ex vetuſto libro è Bibliotheca Vingorinenſis Eccleſiæ conciliū hoc concilijs Joverij manuſcriptum inſeruerat, undè M. Ludovicus Bail Theolog. *D.* Pariſienſis, in ſumma Conciliorum omnium, tomo II. pag. 688. extraxit; anno ab incarnatione Domini milleſimo ſeptuageſimo, ſexto indictione decima quarta, regnante in Britannia glorioſiſſimo Rege Wilhelmo, præſidente Cantuariæ *Lanfranco* totius Britanniæ *Primate*, in Eboraco vero Thomâ Archiepiſcopo, eo inquā anno in Kalendis Aprilis habita eſt Synodus, *Wintoniæ* convocata ab eodem Cantuarienſis *Eccleſiæ* Primate, in qua fratris noſtri Ailrici Ciceſtrenſis quondam *Epiſcopi* cauſa *Canoni*-

cè definita & ad certum finem perducta eſt, decretumque ut nullus Canonicus uxorem habeat: Sacerdotes verò in Caſtellis vel in vicis habitantes, habentes uxorem ne cogantur ut dimittant, non habentes interdicantur ut habeant, & deinceps caveant Epiſcopi ut Sacerdotes vel Diacones ne præſumant ordinare, nî prius profiteantur ut uxores non habeant, nullusque Clericus aut *Mon*achus in *Ep*iſcopatu alicujus ſuſcipiatur absque *E*piſcopi ſui literis: Si quis vero Monachus etiam Canonicè ſuſceptus fuerit, ne permittatur Eccleſijs publicè deſervire. Statutum etiam ne aliquis Clericus civilis vel ruſticus de beneficio Eccleſiæ aliquod ſervitium reddat præter illud, quod fecit tempore Regis Eduardi: Laici verò ſi de crimine ſuo accuſati fuerint, & Epiſcopo ſuo obedire noluerunt, vocentur ſemel & tertiò, ſi per tertiam vocationem emendari noluerint, excommunicentur. *Si* autem per excommunicationem ad ſatisfactionem venerint, foriſfacturam ſuam quæ *A*nglicè vocatur *overſeuneneſſe ſeu laxelit*, pro unaquaque vocatione Epiſcopo ſuo reddant. Præterea ſtatutum ut nullus filiam ſuam, vel cognatam det alicui absque benedictione Sacerdotali. Si aliter fecerit non ut legitimum conjugium ſed ut fornicatorium Judicabitur. Supplicationes verò Eccleſiarum omnibus modis interdicimus.

Videntur deeſſe aliqui canones:: nec carent, ſi, quos exſcripſimus, difficultate: Sed in omnibus quæ referimus, ſententiam noſtram interponimus. Hujusmodi autem *A*ngliæ Concilia plura reperiuntur apud Matthæum Paris, hiſtoricum *A*nglum Ordinis *S*. Benedicti, & in alio volumine de Concilijs Angliæ, in quibus autor pro nomine Sacerdotis aut Presbyteri, per contemptum Sacerdotij nomen Sacrificuli reponit.

Concilium Britannicum ad falſam pœnitentiam proſcriben-

bendam celebratum anno D. 1079. tempore Gregorij Papæ VII. teſte Bailio tom. 2. concilior. p. 399. Frequens erat in Britannia hoc tempore, quod abſque aliqua emendatione peccantes, in ijſdem peccatis perſeverantes abſolverentur. Hoc malum Eccleſiæ Gregorius Papa ſublatum volens, Legationem decrevit in Britanniam Minorem, ibique mandavit celebrari Concilium, quo pœnitentia illa, quâ populus ſeductus erat, plenè proſcriberetur. Gregorius lib. 7. Epiſtola. 10.

Concilium Anglicanum in Cauſa Urbani Papæ celebratum Anno Domini MXCV. Quid actum ſit in hac Synogo, Edinerus, qui aderat, in vita S. Anshelmi lib. 21. apud Surium Tomo 2. die XXI. Aprilis ita deſcribit,

Factum eſt & tertia ſeptimana Quadrageſimæ, juxta edictum convenerunt omnes Epiſcopi totius Angliæ & Abbates, cauſa prædicta in medium adducitur, & Anſelmus diverſis querelis hinc inde concutitur. Siquidem multi & maximè Epiſcopi, Regiæ voluntati favere volentes, ſpreto æquitatis judicio id probare nitebantur, quod Anſelmus ſalva fide quam Regi debebat, nullatenus poſſet in regno Urbanum ſedis Apoſtolicæ præſulem pro Papa tenere. Quibus cum plura quæ ratio tulerat, objecta fuiſſent; Et Anſelmus ex verbis Domini, *Reddite, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo*, alijſque nonnullis, quæ ratione nulla refellere poterant, penitus infrænaſſet, illi econtra quid dicerent non habentes, eum in Regem blaſphemare, uno ſtrepitu conclamavêre, quandoquidem auſus eſſet in Regno ejus, niſi eo concedente, quidquam vel Deo adſcribere. Igitur ad unam regiæ indignationis vocem quidam ex Epiſcopis Archiepiſcopo ſuo atque Primati omnem ſubjectionem, profeſſam obedientiam uno impetu abnegant, eique unitatem fraternæ ſocietatis pari voto miſerandi abjurant. Quidam vero in eis tantum, quæ ex parte Urbani Papæ præciperet,

 illi

Procuratores, aut judices ſanguinis.

IX. Ut Presbyteri non eant ad potationes nec ad pinnas bibant.

X. Ut veſtes Clericorum ſint unius coloris, & calceamenta ordinata.

XI. Ut Monachi, vel Clerici, qui ordinem ſuum abjecerunt, aut redeant, aut excommunicentur.

XII. Ut Clerici patentes coronas habeant.

XIII. Ut Decimæ non niſi Eccleſijs dentur.

XIV. Ne Eccleſiæ aut præbendæ emantur.

XV. Ne novæ Capellæ fiant, ſine conſenſu Epiſcopi.

XVI. Ne Eccleſia ſacretur, donec provideantur neceſſaria & Presbytero & Eccleſiæ.

XVII. Ne Abbates fiant milites: Et ut in eadem domo cum Monachis ſuis dormiant & comedant, niſi aliqua neceſſitate prohibente.

XIIX. Ne Monachi pœnitentiam cuivis injungant ſine conſenſu Abbatis ſui, & quod Abbates ſui de hoc eis licentiam dare non poſſunt, niſi de ijs, quorum animarum curam gerunt.

XIX. Ne Monachi Compatres, nec Monachæ Commatres fiant.

XX. Ne Monachi teneant villas ad Firmam.

XXI. Ne Monachi Eccleſias niſi per Epiſcopos accipiant, neque ſibi datas ita exſpolient ſuis reditibus, ne Presbyteri ibi ſervientes in his, quæ ſibi & Eccleſijs neceſſaria ſunt, penuriam patiantur.

XXII. Ut fides inter virum & mulierem occultè & ſine teſtibus data de conjugio, ſi ab alterutro negata fuerit, irrita habeatur.

XXIII. Ut criniti ſic tondeantur, ut pars aurium ap-

pareat, & oculi non tegantur,

XXIV. Ne conjugati uſque ad ſeptimam generationem copulentur, vel copulati ſimul permaneant. Et ſi quis hujus inceſtus conſcius fuerit, & non oſtenderit, ejuſdem criminis participem ſe eſſe cognoſcat.

XXV. Ne corpora defunctorum extra Parochiam ſuam ſepelienda portentur. Nec Presbyter Parochiæ perdat, quod illi inde juſtè debetur.

XXVI. Ne quis temeraria novitate corporibus mortuorum, aut fontibus aut alijs rebus, (quod contigiſſe cognovimus) ſine Epiſcopali auctoritate reverentiam ſanctitatis exhibeat.

XXVII. Ne quis illud nefarium negotium, quo hactenus ſolebant in Anglia homines ſicut bruta animalia vendi, deinceps præſumat.

SUMMARIUM CÆTERORUM DECRETORUM IN CONCILIO ILLO ANGLICANO PROMULGATORUM.

ANathemate gravi Sodomiticum flagitium facientes in eadem Synodo Londinenſi damnati ſunt, donec confeſſione & pœnitentia abſolutionem mereantur. Qui verò in hoc crimine publicatus fuerit, ſtatutum eſt, ſiquidem fuerit perſona religioſa, ut ad nullum amplius gradum promoveatur, & ſi quem habet, ab eo deponatur: ſi autem Laicus, ut in toto Regno Angliæ ſuæ conditionis dignitate privetur. Et ne hujus criminis abſolutionem his, qui ſub regula non voverunt, aliquis niſi Epiſcopus deinceps facere præſumat.

Statutum quoque eſt.

Ut per totam Angliam in omnibus Eccleſiis, & in

Procuratores, aut judices ſanguinis.

IX. Ut Presbyteri non eant ad potationes nec ad pinnas bibant.

X. Ut veſtes Clericorum ſint unius coloris, & calceamenta ordinata.

XI. Ut Monachi, vel Clerici, qui ordinem ſuum abjecerunt, aut redeant, aut excommunicentur.

XII. Ut Clerici patentes coronas habeant.

XIII. Ut Decimæ non niſi Eccleſijs dentur.

XIV. Ne Eccleſiæ aut præbendæ emantur.

XV. Ne novæ Capellæ fiant, ſine conſenſu Epiſcopi.

XVI. Ne Eccleſia ſacretur, donec provideantur neceſſaria & Presbytero & Eccleſiæ.

XVII. Ne Abbates fiant milites: Et ut in eadem domo cum Monachis ſuis dormiant & comedant, niſi aliqua neceſſitate prohibente.

XIIX. Ne Monachi pœnitentiam cuivis injungant ſine conſenſu Abbatis ſui, & quod Abbates ſui de hoc eis licentiam dare non poſſunt, niſi de ijs, quorum animarum curam gerunt.

XIX. Ne Monachi Compatres, nec Monachæ Commatres fiant.

XX. Ne Monachi teneant villas ad Firmam.

XXI. Ne Monachi Eccleſias niſi per Epiſcopos accipiant, neque ſibi datas ita exſpolient ſuis reditibus, ne Preſbyteri ibi ſervientes in his, quæ ſibi & Eccleſijs neceſſaria ſunt, penuriam patiantur.

XXII. Ut fides inter virum & mulierem occultè & ſine teſtibus data de conjugio, ſi ab alterutro negata fuerit, irrita habeatur.

XXIII. Ut criniti ſic tondeantur, ut pars aurium ap-

pa-

pareat, & oculi non tegantur,

XXIV. Ne conjugati uſque ad ſeptimam generationem copulentur, vel copulati ſimul permaneant. Et ſi quis hujus inceſtus conſcius fuerit, & non oſtenderit, ejuſdem criminis participem ſe eſſe cognoſcat.

XXV. Ne corpora defunctorum extra Parochiam ſuam ſepelienda portentur. Nec Presbyter Parochiæ perdat, quod illi inde juſtè debetur.

XXVI. Ne quis temeraria novitate corporibus mortuorum, aut fontibus aut alijs rebus, (quod contigiſſe cognovimus) ſine Epiſcopali auctoritate reverentiam ſanctitatis exhibeat.

XXVII. Ne quis illud nefarium negotium, quo hactenus ſolebant in Anglia homines ſicut bruta animalia vendi, deinceps præſumat.

SUMMARIUM CÆTERORUM DECRETORUM
IN
CONCILIO ILLO ANGLICANO PROMULGATORUM.

ANathemate gravi Sodomiticum flagitium facientes in eadem *S*ynodo *L*ondinenſi damnati ſunt, donec confeſſione & pœnitentia abſolutionem mereantur. Qui verò in hoc crimine publicatus fuerit, ſtatutum eſt, ſiquidem fuerit perſona religioſa, ut ad nullum amplius gradum promoveatur, & ſi quem habet, ab eo deponatur: ſi autem *L*aicus, ut in toto *R*egno Angliæ ſuæ conditionis dignitate privetur. *E*t ne hujus criminis abſolutionem his, qui ſub regula non voverunt, aliquis niſi *E*piſcopus deinceps facere præſumat.

*S*tatutum quoque eſt,

Ut per totam *A*ngliam in omnibus *E*ccleſiis, & in

Procuratores, aut judices ſanguinis.

IX. Ut Presbyteri non eant adpotationes nec ad pinnas bibant.

X. Ut veſtes Clericorum ſint unius coloris, & calceamenta ordinata.

XI. Ut Monachi, vel Clerici, qui ordinem ſuum abjecerunt, aut redeant, aut excommunicentur.

XII. Ut Clerici patentes coronas habeant.

XIII. Ut Decimæ non niſi Eccleſijs dentur.

XIV. Ne Eccleſiæ aut præbendæ emantur.

XV. Ne novæ Capellæ fiant, ſine conſenſu Epiſcopi.

XVI. Ne Eccleſia ſacretur, donec provideantur neceſſaria & Presbytero & Eccleſiæ.

XVII. Ne Abbates fiant milites: Et ut in eadem domo cum Monachis ſuis dormiant & comedant, niſi aliqua neceſſitate prohibente.

XIIX. Ne Monachi pœnitentiam cuivis injungant ſine conſenſu Abbatis ſui, & quod Abbates ſui de hoc eis licentiam dare non poſſunt, niſi de ijs, quorum animarum curam gerunt.

XIX. Ne Monachi Compatres, nec Monachæ Commatres fiant.

XX. Ne Monachi teneant villas ad Firmam.

XXI. Ne Monachi Eccleſias niſi per Epiſcopos accipiant, neque ſibi datas ita exſpolient ſuis reditibus, ne Preſbyteri ibi ſervientes in his, quæ ſibi & Eccleſijs neceſſaria ſunt, penuriam patiantur.

XXII. Ut fides inter virum & mulierem occultè & ſine teſtibus data de conjugio, ſi ab alterutro negata fuerit, irrita habeatur.

XXIII. Ut criniti ſic tondeantur, ut pars aurium apPa-

pareat, & oculi non regantur,

XXIV. Ne conjugati uſque ad ſeptimam generationem copulentur, vel copulati ſimul permaneant. Et ſi quis hujus inceſtus conſcius fuerit, & non oſtenderit, ejuſdem criminis participem ſe eſſe cognoſcat.

XXV. Ne corpora defunctorum extra Parochiam ſuam ſepelienda portentur. Nec Presbyter Parochiæ perdat, quod illi inde juſtè debetur.

XXVI. Ne quis temeraria novitate corporibus mortuorum, aut fontibus aut alijs rebus, (quod contigiſſe cognovimus) ſine Epiſcopali auctoritate reverentiam ſanctitatis exhibeat.

XXVII. Ne quis illud nefarium negotium, quo hactenus ſolebant in Anglia homines ſicut bruta animalia vendi, deinceps præſumat.

SUMMARIUM CÆTERORUM DECRETORUM IN CONCILIO ILLO ANGLICANO PROMULGATORUM.

Anathemate gravi Sodomiticum flagitium facientes in eadem Synodo Londinenſi damnati ſunt, donec confeſſione & pœnitentia abſolutionem mereantur. Qui verò in hoc crimine publicatus fuerit, ſtatutum eſt, ſiquidem fuerit perſona religioſa, ut ad nullum amplius gradum promoveatur, & ſi quem habet, ab eo deponatur: ſi autem Laicus, ut in toto Regno Angliæ ſuæ conditionis dignitate privetur. Et ne hujus criminis abſolutionem his, qui ſub regula non voverunt, aliquis niſi Epiſcopus deinceps facere præſumat.

Statutum quoque eſt.

Ut per totam Angliam in omnibus Eccleſiis, & in

Procuratores, aut judices ſanguinis.

IX. Ut Presbyteri non eant ad potationes nec ad pinnas bibant.

X. Ut veſtes Clericorum ſint unius coloris, & calceamenta ordinata.

XI. Ut Monachi, vel Clerici, qui ordinem ſuum abjecerunt, aut redeant, aut excommunicentur.

XII. Ut Clerici patentes coronas habeant.

XIII. Ut Decimæ non niſi Eccleſijs dentur.

XIV. Ne Eccleſiæ aut præbendæ emantur.

XV. Ne novæ Capellæ fiant, ſine conſenſu Epiſcopi.

XVI. Ne Eccleſia ſacretur, donec provideantur neceſſaria & Presbytero & Eccleſiæ.

XVII. Ne Abbates fiant milites: Et ut in eadem domo cum Monachis ſuis dormiant & comedant, niſi aliqua neceſſitate prohibente.

XIIX. Ne Monachi pœnitentiam cuivis injungant ſine conſenſu Abbatis ſui, & quod Abbates ſui de hoc eis licentiam dare non poſſunt, niſi de ijs, quorum animarum curam gerunt.

XIX. Ne Monachi Compatres, nec Monachæ Commatres fiant.

XX. Ne Monachi teneant villas ad Firmam.

XXI. Ne Monachi Eccleſias niſi per Epiſcopos accipiant, neque ſibi datas ita exſpolient ſuis reditibus, ne Preſbyteri ibi ſervientes in his, quæ ſibi & Eccleſijs neceſſaria ſunt, penuriam patiantur.

XXII. Ut fides inter virum & mulierem occultè & ſine teſtibus data de conjugio, ſi ab alterutro negata fuerit, irrita habeatur.

XXIII. Ut criniti ſic tondeantur, ut pars aurium appa-

pareat, & oculi non tegantur,

XXIV. Ne conjugati uſque ad ſeptimam generationem copulentur, vel copulati ſimul permaneant. Et ſi quis hujus inceſtus conſcius fuerit, & non oſtenderit, ejuſdem criminis participem ſe eſſe cognoſcat.

XXV. Ne corpora defunctorum extra Parochiam ſuam ſepelienda portentur. Nec Presbyter Parochiæ perdat, quod illi inde juſtè debetur.

XXVI. Ne quis temeraria novitate corporibus mortuorum, aut fontibus aut alijs rebus, (quod contigiſſe cognovimus) ſine Epiſcopali auctoritate reverentiam ſanctitatis exhibeat.

XXVII. Ne quis illud nefarium negotium, quo hactenus ſolebant in Anglia homines ſicut bruta animalia vendi, deinceps præſumat.

SUMMARIUM CÆTERORUM DECRETORUM IN

CONCILIO ILLO ANGLICANO PROMULGATORUM.

ANathemate gravi Sodomiticum flagitium facientes in eadem Synodo Londinenſi damnati ſunt, donec confeſſione & pœnitentia abſolutionem mereantur. Qui verò in hoc crimine publicatus fuerit, ſtatutum eſt, ſiquidem fuerit perſona religioſa, ut ad nullum amplius gradum promoveatur, & ſi quem habet, ab eo deponatur: ſi autem Laicus, ut in toto Regno Angliæ ſuæ conditionis dignitate privetur. Et ne hujus criminis abſolutionem his, qui ſub regula non voverunt, aliquis niſi Epiſcopus deinceps facere præſumat.

Statutum quoque eſt.

Ut per totam Angliam in omnibus Eccleſiis, & in

cè definita & ad certum finem perducta eſt, decretumque ut nullus Canonicus uxorem habeat: Sacerdotes verò in Caſtellis vel in vicis habitantes, habentes uxorem ne cogantur ut dimittant, non habentes interdicantur ut habeant, & deinceps caveant Epiſcopi ut Sacerdotes vel Diacones ne præſumant ordināre, ni prius profiteantur ut uxores non habeant, nullusque Clericus aut Monachus in Epiſcopatu alicujus ſuſcipiatur absque Epiſcopi ſui literis: Si quis vero Monachus etiam Canonicè ſuſceptus fuerit, ne permittatur Eccleſijs publicè deſervire. Statutum etiam ne aliquis Clericus civilis vel ruſticus de beneficio Eccleſiæ aliquod ſervitium reddat præter illud, quod fecit tempore Regis Eduardi: Laici verò ſi de crimine ſuo accuſati fuerint, & Epiſcopo ſuo obedire noluerunt, vocentur ſemel & tertiò, ſi per tertiam vocationem emendari noluerint, excommunicentur. Si autem per excommunicationem ad ſatisfactionem venerint, forisfacturam ſuam quæ Anglicè vocatur *onerſeuneneſſe ſeu laxelit*, pro unaquaque vocatione Epiſcopo ſuo reddant. Præterea ſtatutum ut nullus filiam ſuam, vel cognatam det alicui absque benedictione Sacerdotali. Si aliter fecerit non ut legitimum conjugium ſed ut fornicatorium Judicabitur. Supplicationes verò Eccleſiarum omnibus modis interdicimus.

Videntur deeſſe aliqui canones: nec carent, ſi, quos ex ſcripſimus, difficultate: Sed in omnibus quæ referimus, ſententiam noſtram interponimus. Hujusmodi autem Angliæ Concilia plura reperiuntur apud Matthæum Paris, hiſtoricum Anglum Ordinis S. Benedicti, & in alio volumine de Concilijs Angliæ, in quibus autor pro nomine Sacerdotis aut Presbyteri, per contemptum Sacerdotij nomen Sacrificuli reponit.

Concilium Britannicum ad falſam pœnitentiam proſcriben-

bendam celebratum anno D. 1079. tempore Gregorij Papæ VII. teſte Bailio tom. 2. concilior. p. 399. Frequens erat in Britannia hoc tempore, quod abſque aliqua emendatione peccantes, in ijſdem peccatis perſeverantes abſolverentur. Hoc malum Eccleſiæ Gregorius Papa ſublatum volens, Legationem decrevit in Britanniam Minorem, ibique mandavit celebrari Concilium, quo pœnitentia illa, quâ populus ſeductus erat, plenè proſcriberetur. Gregorius lib. 7. Epiſtola. 10.

Concilium Anglicanum in Cauſa urbani Papæ celebratum Anno Domini MXCV. Quid actum ſit in hac Synogo, Edinerus, qui aderat, in vita S. Anshelmi lib. 21. apud Surium Tomo 2. die XXI. Aprilis ita deſcribit,

Factum eſt & tertia ſeptimana Quadrageſimæ, juxta edictum convenerunt omnes Epiſcopi totius Angliæ & Abbates, cauſa prædicta in medium adducitur, & Anſelmus diverſis querelis hinc inde concutitur. Siquidem multi & maximè Epiſcopi, Regiæ voluntati favere volentes, ſpreto æquitatis judicio id probare nitebantur, quod Anſelmus ſalva fide quam Regi debebat, nullatenus poſſet in regno Urbanum ſedis Apoſtolicæ præſulem pro Papa tenere. Quibus cum plura quæ ratio tulerat, objecta fuiſſent; Et Anſelmus ex verbis Domini, *Reddite, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo*, alijſque nonnullis, quæ ratione nulla refellere poterant, penitus infrænaſſet, illi econtra quid dicerent non habentes, eum in Regem blasphemare, uno ſtrepitu conclamavêre, quandoquidem auſus eſſet in Regno ejus, niſi eo concedente, quidquam vel Deo adſcribere. Igitur ad unam regiæ indignationis vocem quidam ex Epiſcopis Archiepiſcopo ſuo atque Primati omnem ſubjectionem, profeſſam obedientiam uno impetu abnegant, eique unitatem fraternæ ſocietatis pari voto miſerandi abjurant. Quidam vero in eis tantum, quæ ex parte Urbani Papæ præciperet,

illi ſe obedituros negant.

Epiſcopi itaque omnes qui affuerunt, Roffenſi loco excepto, aut uno, aut alio modo, debitam illi ſubjectionem & obedientiam abnegant. Rex etiam ipſe cunctam ei confidentiam & ſecularitatem ſui in omnibus adimit, nec ſe illum pro Archiepiſcopo vel Patre amplius habiturum jurant: niſi ipſe Vicario Beati Petri ſe ulterius obediturum ſtatim de neget. Tres in iſto nogotio, clamoribus in Anſelmum & contumelijs gravidi, expenſi ſunt, & tandem in hoc, quem dixi fina converſi ſunt. Tunc Anſelmus in ſuo propoſito conſtans, per internuncium conductum à Rege poſtulat, quò tutus Regno decedat. Quod Principes multi damnoſum fore dignoſcentes, pro reſtituenda pace inducias utrimque ad Pentecoſten dari precantur, & obtinent; ac ſic eum ne de Regno decedat, impediunt. Spondet igitur Rex ſe rebus ejus, uſque ad præfixum tempus induciarum, plenam pacem & tranquillitatem indulturũ & tunc voluntate illius pro ſua religione multùm in negotio quod emerſerat, condeſcenſurum. Verùm omninò in contraria lapſus eſt, & Anſelmus, Domino Balduino ejus domus præfecto extra Regnum depulſo, hominibuſque ſuis captis & exſpoliatis, terriſque vaſtatis, in immmenſum afflictus eſt. Hactenus Edinerus apud Bail. ſumm. Concil. tomo 11. pag. 407. Edit. Pariſ. in folio anno 1659.

Concilij *Londinenſis* anno MCII. tempore Paſchalis Papæ II. meminit Radulphi Chronicon, in quo incontinentes clerici degradati ſunt, videlicet Guido Percourenſis, Aldevvinus, Haimo, Algericus, Robertus, Abbates, alijque plures clerici. Ordinatos eſſe quinque Epiſcopos, in Cantio, teſtatur Wilhelmus Malmesburienſis lib. 5. cap. 28.

Eodem anno Sub S. Anshelmo, Cantuarienſi Archiepiſcopo, Concilium LONDONIENSE generale in Templo S. Petri, circa feſtum diem S. Michaelis Archangeli cogebatur

in

in quo de Inveſtituris actum eſt, atque juxta illud Romæ ſancitum. *Quod nullus Eccleſiæ Prælatus, Epiſcopus, vel Clericus inveſtituras alicujus Eccleſiaſticæ dignitatis de manu ſuſcipiat Laicorum.* Archiepiſcopus, hoc animabus aſſerens expedire, degradavit Abbates & Priores quoſdam, qui de manu Laicorum & datâ pecuniâ Prælatis acceperunt. Titulos Canonum in Concilio hoc Londonienſi editorum, *Wilhelmus Malmesburienſis*, præmittens exactam hanc temporis habitæ Synodi conſignationem exhibet, An. Dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo ſecundo, quarto autem Præſulis Paſchalis ſummi Pontificis, inchoato ſcilicet tertio regni, Regis glorioſiſſimi HENRICI Anglorum, ipſo annuente &c.

Statutum eſt

I. Ne Epiſcopi ſecularium placitorum officium ſuſcipiant, & ut non ſicut Laici, ſed ſicut perſonas Religioſas decet, ordinatas veſtes habeant: Et ut ſemper & ubique honeſtas perſonas habeant teſtes converſationis ſuæ.

II. Ut Archidiaconatus non detur ad Firmam.

III. Ut Archidiaconi ſint Diaconi.

IV. Ut nullus Archidiaconus, Presbyter, Diaconus, Canonicus Uxorem ducat, aut ductam retineat. Subdiaconus vero, quilibet, qui Canonicus non eſt, ſi poſt profeſſionem caſtitatis uxorem duxerit, eadem Regula conſtringatur.

V. Ut Presbyter quamdiu illicitam converſationem mulieris habuerit, non ſit, nec Miſſam celebret, nec ſi celebraverit ejus Miſſa audiatur.

VI. Ut nullus ad ſubdiaconatum, aut ſuprà ordinetur ſine profeſſione caſtitatis.

VII. Ut Filij Presbyterorum non ſint hæredes Eccleſiarum Patrum ſuorum.

VIII. Ne quilibet Clerici ſint ſecularium Præpoſiti, vel Pro-

Procuratores, aut judices ſanguinis.

IX. Ut Presbyteri non eant ad potationes nec ad pinnas bibant.

X. Ut veſtes Clericorum ſint unius coloris, & calceamenta ordinata.

XI. Ut Monachi, vel Clerici, qui ordinem ſuum abjecerunt, aut redeant, aut excommunicentur.

XII. Ut Clerici patentes coronas habeant.

XIII. Ut Decimæ non niſi Eccleſijs dentur.

XIV. Ne Eccleſiæ aut præbendæ emantur.

XV. Ne novæ Capellæ fiant, ſine conſenſu Epiſcopi.

XVI. Ne Eccleſia ſacretur, donec provideantur neceſſaria & Presbytero & Eccleſiæ.

XVII. Ne Abbates fiant milites: Et ut in eadem domo cum Monachis ſuis dormiant & comedant, niſi aliqua neceſſitate prohibente.

XIIX. Ne Monachi pœnitentiam cuivis injungant ſine conſenſu Abbatis ſui, & quod Abbates ſui de hoc eis licentiam dare non poſſunt, niſi de ijs, quorum animarum curam gerunt.

XIX. Ne Monachi Compatres, nec Monachæ Commatres fiant.

XX. Ne Monachi teneant villas ad Firmam.

XXI. Ne Monachi Eccleſias niſi per Epiſcopos accipiant, neque ſibi datas ita exſpolient ſuis reditibus, ne Preſbyteri ibi ſervientes in his, quæ ſibi & Eccleſijs neceſſaria ſunt, penuriam patiantur.

XXII. Ut fides inter virum & mulierem occultè & ſine teſtibus data de conjugio, ſi ab alterutro negata fuerit, irrita habeatur.

XXIII. Ut criniti ſic tondeantur, ut pars aurium appa-

pareat, & oculi non tegantur,

XXIV. Ne conjugati uſque ad ſeptimam generationem copulentur, vel copulati ſimul permaneant. Et ſi quis hujus inceſtus conſcius fuerit, & non oſtenderit, ejuſdem criminis participem ſe eſſe cognoſcat.

XXV. Ne corpora defunctorum extra Parochiam ſuam ſepelienda portentur. Nec Presbyter Parochiæ perdat, quod illi inde juſtè debetur.

XXVI. Ne quis temeraria novitate corporibus mortuorum, aut fontibus aut alijs rebus, (quod contigiſſe cognovimus) ſine Epiſcopali auctoritate reverentiam ſanctitatis exhibeat.

XXVII. Ne quis illud nefarium negotium, quo hactenus ſolebant in Anglia homines ſicut bruta animalia vendi, deinceps præſumat.

SUMMARIUM CÆTERORUM DECRETORUM IN CONCILIO ILLO ANGLICANO PROMULGATORUM.

ANathemate gravi Sodomiticum flagitium facientes in eadem Synodo Londinenſi damnati ſunt, donec confeſſione & pœnitentia abſolutionem mereantur. Qui verò in hoc crimine publicatus fuerit, ſtatutum eſt, ſiquidem fuerit perſona religioſa, ut ad nullum amplius gradum promoveatur, & ſi quem habet, ab eo deponatur: ſi autem Laicus, ut in toto Regno Angliæ ſuæ conditionis dignitate privetur. Et ne hujus criminis abſolutionem his, cui ſub regula non voverunt, aliquis niſi Epiſcopus deinceps facere præſumat.

Statutum quoque eſt.

Ut per totam Angliam in omnibus Eccleſiis, & in

omnibus Dominicis diebus excommunicatio præſata renovetur.

Hæc Wilhelmus Malmesburienſis in geſtis Anglorum Epiſcoporum. Commemorat & *Matthæus Weſtmonaſterienſis*, quam plurimos à pietate deviantes induſtria *S.* Anſelmi in ordinem redactos eſſe, de Britannicis ſcribens rebus. Conf. *Henricum Huntingtonienſem*, lib. v. & *Rogerum Ceſtrenſem*, libro vii.

Poſt paucorum annorum defluxum diverſa concilia Britannica inſtituta fuerunt, videlicet anno MCVI. vel VII. *Lincolnienſe*, in quo Patres quidam per triduum, abſente Anſelmo Archiepiſcopo Cantuarienſi, Papæ mancipio, conati ſunt Regi Angliæ jus inveſtituræ reſtituere: ſed reverſo Anſelmo decretum fuit, ut ab eo tempore nunquam per dationem baculi paſtoralis aut annuli, quiſquam de Epiſcopatu vel Abbatia per Regem aut quamlibet laicam manum in Anglia inveſtiretur.

Deinde circa annum MCIIX. aliam ſynodum in Anglia celebravit Anſelmus, ubi fuit decretum, ut Archidiaconi, Preſbyteri, Diaconi & Subdiaconi caſtè viverent, & fœminas in domibus ſuis non haberent, præter proximâ ſanguinitate ſibi junctas: ſtatuit etiam illa Synodus, ut conſecratæ perſonæ ab uxoribus abſtinere nolentes ab officijs removeantur. Preſbyteri verò qui relictis mulieribus Deo & altari ſervire elegerint, quadraginta dies ab officio ceſſantes pro ſe interim vicarios haberent.

Porrò ſynodus quoque *Londina* (ita dictante Anſelmo Papæ adulatore) decrevit, nullas Eccleſiaſticas dignitates à manu laicorum ſumendas: Depoſuit quoque à functionibus ſuis ſacris eos, quos Rex promoverat: quæ rigiditas cum Regem offendiſſet, iſque Eboracenſem cogeret eoſdem denuó conſecrare, rurſus Anſelmus Romam fugit, ubi à ſe depoſitis muneribus intervenientibus reſtitutionem à Papa impetrat, ut hoc modo Regis animum placaret.

Mat-

Matthæus Paris in Hiſtor. Anglor. anno 1108. his verbis ſummatim complectitur: *Eodem anno factus eſt conventus Epiſcoporum & Abbatum pariter & Magnatum Londonijs in Palatio Regis, præſidente Archiepiſcopo Anſelmo, cui annuit Rex Henricus & ſtatuit, ut ab eo tempore in reliquum nunquam per donationem baculi paſtoralis, vel annuli, quiſquam de Epiſcopatu aut Abbatia per Regem vel quamlibet laicam manum inveſtiretur in Anglia, concedente Archiepiſcopo, ut nullus ad Prælationem electus, pro homagio quod Regi faceret, conſecratione ſuſcepti honoris privaretur.*

Legatus Papæ Honorij II. Johannes Cardinalis de Cremâ in ſynodo *Londinenſi* anno MCXXV. cœlibatum ſtrenuè urſit, per totam Angliam primùm Clericis uxores ademit, quæ tamen poſtea ob Sodomiam receptæ ſunt: ſcribunt alij ipſum Cardinalem ejuſdem diei veſperâ cum ſcorto in lecto fuiſſe deprehenſum, unde diſceſſit ex Anglia, ſimulans ſe à Papa revocatum. Statutum etiam fuit in illa ſynodo, inter conſanguineos ſeu affinitate propinquos uſque ad ſeptimam generationem matrimonia non eſſe contrahenda.

Celebratur Synodus Londoniæ, ait continuator Florentij Wigornienſis, ſcriptor hujus temporis, in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum Principis apud Weſtmonaſterium, menſe Septembris, nonâ die ejuſdem menſis, ubi poſt multarum diſcuſſionem cauſarum, promulgata ſunt ſequentia capitula, & ab omnibus confirmata. Præfuit autem huic ſynodo Johannes de Crema ſanctæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ Tit. ſancti Chryſogoni Presbyter Cardinalis & D. Papæ Honorij in Angliam Legatus, cum Guilielmo Cantuarienſi & Turſtano Eboracenſi Archiepiſcopis, & cum Epiſcopis diverſarum Provinciarum numero xx. & Abbatibus circiter quadraginta, & cum innumera Cleri & populi multitudine. Sunt autem hæc capitula.

 1. San-

I. Sanctorum Patrum veſtigijs inhærentes, quemquam in Eccleſia per pecuniam ordinari, auctoritate Apoſtolica prohibemus.

II. Interdicimus etiam, ut pro Chriſmate, pro Oleo, pro Baptiſmate, pro pœnitentia, pro viſitatione infirmorum, ſeu unctione, pro Communione corporis Chriſti, pro ſepultura, núllum omninò pretium exigatur.

III. Statuimus præterea, & Apoſtolicâ auctoritate decernimus, ut in conſecrationibus Epiſcoporum vel Abbatum benedictionibus, ſeu in dedicationibus Eccleſiarum, non cappa, non tapetæ, non manutergia, non baccilia, & nihil omninò per violentiam, niſi ſpontè oblatum fuerit, penitus exigatur.

IV. Nullus Abbas, nullus Prior, nullus omninò Monachus vel Clericus, Eccleſiam, ſive Decimam, ſeu quælibet beneficia Eccleſiaſtica de dono Laici, ſine proprij Epiſcopi auctoritate & aſſenſu ſuſcipiat. Quod ſi præſumptum fuerit, irrita erit donatio hujuſmodi, & ipſe Canonicæ ultioni ſubjacebit.

V. Sancimus præterea, ne quis Eccleſſam ſibi ſive præbendam paternâ vendicet hæreditate: aut ſucceſſorem ſibi in aliquo conſtituat beneficio. Quod ſi ſumptum fuerit, nullas vires, habere permittimus, dicentes cum Pſalmiſta: *Deus meus pone illos ut rotam*, & (ſicut dixerunt) *hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei:*

VI. Adjicientes quoque ſtatuimus, ut clerici qui Eccleſias ſeu beneficia habent Eccleſiarum, & ordinari, quò liberiùs vivant ſubterfugiunt, cum ab Epiſcopis invitati fuerint, ſi ad ordines promoveri contempſerint, Eccleſijs ſimul & beneficijs earum priventur.

VII. Nullus in Decanum, nullus in Priorem, niſi Preſbyter: nullus in Archidiaconum, niſi Diaconus promoveatur.

VIII. Nul-

VIII. Nullus in Presbyterium, nullus in Diaconum, niſi ad certum titulum ordinetur. Qui vero abſolutè fuerit ordinatus, ſumptâ careat dignitate.

IX. Nullus Abbas, nullus omninò Clericus vel *Laicus* quemquam per Eccleſiam in Eccleſia ordinatum, abſque proprij Epiſcopi judicio præſumat ejicere, qui autem ſecus facere præſumpſerit, excommunicationi ſubjacebit.

X. Nullus Epiſcoporum præſumat alterius parochianum ordinare aut judicare; unusquisque enim ſuo Domino ſtat, aut cadit; nec tenetur aliquis ſententiâ, non à ſuo Judice prolatâ. Nemo excommunicatum alterius præſumat in communionem ſuſcipere. Quod ſi ſcienter fecerit, & ipſe communione careat Chriſtiana.

XI. *P*ræcipimus etiam, ne uni Perſonæ *A*rchidiaconatus, vel diverſi ordinis tribuantur honores. Presbyteris; Diaconibus, Subdiaconibus, Canonicis uxorum, concubinarum & omnino omnium fœminarum contubernia, auctoritate Apoſtolica inhibemus, præter matrem, ſororem, amitam, ſive illas mulieres quæ omni careant ſuſpicione. Qui hujus decreti violator extiterit, confeſſus, vel convictus ruinam proprii ordinis patiatur.

XII. Uſuras & turpe lucrum Clericis omnimodis prohibemus. Qui veró ſupra crimine tali confeſſus, fuerit convictus, à gradu proprio dejiciatur.

XIII. Sortilegos, ariolos, & auguria quæque ſectantes eisque conſentientes, excommunicari præcipimus, perpetuaque notamus infamiâ.

XIV. Inter cònſangvineos ſeu affinitate conjunctos usque ad ſeptimam generationem matrimonia contrahi perhibemus: ſi qui verò taliter conjuncti fuerint, ſeparentur.

XV. Interdicimus etiam, ut viri proprias uxores de conſangvinitate impetentes, & teſtes quos adducunt, non

ſuſcipiantur, ſed priſca Patrum ſervetur auctoritas. Placet vobis? Placet. Placet vobis? Placet vobis? Placet.

Poſtmodum ſequenti tempore Anno MCXXVII. Henricus *Angliæ* Rex aliam MAGNAM SYNODUM LONDINI celebravit, in qua Prælati urgebant, ut è *Sacerdotum* domibus focariæ (ſic uxores *Sacerdotum* vocabant) removerentur. Rex autem facetè illis illuſit; accepto enim ex parte cenſu permiſit Sacerdotibus liberè conjuges retinere in deriſum Prælatorum. Nihil ominus Patres hujus Synodi *Sacerdotibus*, Diaconis, ſubdiaconis & Canonicis fœminarum contubernia prohibuerunt, niſi earum mulierum, QUÆ OMNINO CAREANT SUSPICIONE.

Continuator Florentij Wigornienſis Synodi hujus occaſionem his verbis deſcripſit. Guilielmus Dorovernenſis Archiepiſcopus congregavit generale Concilium omnium Epiſcoporum & Abbatum, & quarumcunque Religioſarum perſonarum totius *Angliæ* apud Monaſterium S. *Petri*, in occidentali parte *Lundoniæ* ſitum. Cui concilio præſedit ipſe ſicut Archiepiſcopus Cantuariæ, & Legatus Apoſtolicæ ſedis, &c. Quæ autem communi Epiſcoporum conſenſu in ipſo concilio decreta ſunt & ſtatuta, ſunt hæc.

Eccleſias, & Eccleſiaſtica beneficia, ſeu quoslibet Eccleſiaſticos honores vendi, vel emi, auctoritate B. Petri Apoſtolorum *Principis*, & noſtra, omnino prohibemus. Qui verò hoc Præceptum violâſſe convictus fuerit, Clericus quidem ab ordine deponatur, laicus vero exlex & excommunicatus habeatur, & ejusdem Eccleſiæ vel *Beneficij* poteſtate privetur. Ordinari quemquam per pecuniam in Eccleſia Dei, vel promoveri, auctoritate ſedis Apoſtolicæ modis omnibus interdicimus. Exactiones certas pecuniarum pro recipiendis Monachis, Canonicis, & *Sanctimonialibus* con-

condemnatus. Nullus in Decanum, niſi Presbyter, nullus in Archidiaconatum, niſi Diaconus conſtituatur. Quod ſi quis ad hos honores infra prædictos ordines jam deſignatus eſt, moneatur ab Epiſcopo ad ordines accedere. Quod ſi juxta monitionem Epiſcopi ordinari refugerit, eadem ad quam deſignatus eſt, careat dignitate. Presbyteris, Diaconibus, ſubdiaconibus, & omnibus Canonicis contubernia mulierum illicitarum penitus interdicimus. Quod ſi concubinis (quod abſit) vel conjugibus adhæſerint, Eccleſiaſtico priventur ordine, honore ſimul & beneficio, Presbyteros verò parochiales, ſi qui tales fuerint, extra Chorum ejicimus & infames eſſe decernimus. Archidiaconis verò, & Miniſtris (quibus hoc incumbit) autoritate Dei & noſtra præcipimus, ut omni ſtudio & ſolicitudine procurent, ab Eccleſia Dei hanc perniciem omninò eradicare. Quod ſi qui in hoc negligenter, vel (quod abſit) conſentientes inventi fuerint, primò & ſecundò ab Epiſcopis dignè corrigantur, tertiò verò canonicè ſeverius corripiantur. Concubinæ verò Presbyterorum & Canonicorum niſi ibi legitimè nupſerint, extra parochiam expellantur. Ut nullus Archidiaconus in diverſis Epiſcopatibus diverſos Diaconatus teneat, ſub anathemate prohibemus. Decimas ſicut Dei ſummi Dominicas ex integro reddi præcipimus. Ut nulla perſona Eccleſias, vel Decimas, ſeu quælibet alia Eccleſiaſtica beneficia det, vel accipiat, ſine conſenſu & auctoritate Epiſcopali, Canonica auctoritate vetamus. Nulla Abbatiſſa vel ſanctimonialis carioribus utatur indumentis, quam agninis vel catinis.

Rex igitur cum inter hæc Lundoniæ moraretur, auditis concilij geſtis conſenſum præbuit, auctoritate Regia & poteſtate conceſſit & confirmavit ſtatuta concilij à Guilielmo Cantuarienſi Archiepiſcopo, & S. R. E. Legato apud Weſtmonaſterium celebrati. Hæc ille.

Con-

Concilium *Northamptonienſe* in Anglia celebratum anno Domini MCXXXIIX. tempore Innocentij Papæ II. & Stephani Regis. *R*es in eodem geſtas Continuator Florentij ſummatim refert. Rex *A*nglorum Stephanus in octavis Paſchæ, quod erat 4. *I*dus Aprilis, tenuit Concilium Northamtoniæ, cui præſidebat *E*boracenſis Archiepiſcopus Turſtanus, Epiſcopi, *A*bbates, Comites, Barones, Nobiles quique per *A*ngliam. In quo etiam Concilio, quorundam electione Exonienſi Eccleſiæ jam Paſtorali cura deſtitutæ de medio facti Præſulis Guilielmi de Waravvaſt, Archidiaconus, nomine Waravvaſt, Archidiaconus Robertus, *P*aſtorali curæ præficitur. Duæ quoque dantur *A*bbariæ, &c.

Anno ab incarnatione *D*omini MCXXXIIX. (ſubjungit idem Continuator) Pontificatus autem Domini *P*apæ Innocentij anno nono, regnante nobiliſſimo Rege Stephano Anglorum, Henrici *R*egis magni nepote, anno tertio Regni ipſius, celebrata eſt ſynodus *Londoniæ* in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum Principis apud Weſtmonaſterium, menſe Decembri, 13. die menſis. Ubi poſt multarum diſcuſſionem cauſarum, promulgata ſunt *C*apitula ab omnibus confirmata, num. 16. *P*ræfuit autem ſynodo Albericus Oſtienſis Epiſcopus, & prædicti *D*omni *P*apæ Innocentij in *A*ngliam & *S*cotiam Legatus; cum Epiſcopis diverſarum *P*rovinciarum numero 17. & *A*bbatibus circiter 30. & innumera Cleri & populi multitudine.

Anno Dominicæ Incarnationis MCXXXIX. venenum malitiæ ſuæ diu in animo Stephani Regis nutritum, tandem erupit in publicum, *C*aſtella Eccleſiæ invadens, & Epiſcopos renitentes carceri tradens. Quarto igitur *C*alendas Septembris, cum omnes ferè Epiſcopi *A*ngliæ cum Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi, qui Wilhelmo ſucceſſerat, *Wintoniam* ad Concilium celebrandum veniſſent, *A*chiepiſcopus Eboracenſis

cenſis Turſtanus pro valetudine, qua gravabatur (vix enim animi viribus corpus regebat) cæteri vero pro guerra literis abſentiam ſuam excuſarunt. *L*ectum eſt, primò in concilio Decretum Innocentij Papæ, quo jam à Kalendis Martij partem ſolicitudinis ſuæ idem Apoſtolicus Domino Epiſcopo Wintonienſi jura legationis in *A*nglia injunxerat. Exceptum id ſummo favore, quod diuturnitate temporis temperantiam ſuam oſtendens Epiſcopus non ſe prærupta Legatum promulgaſſet jactantia. *P*roceſſit deinceps in concilio ſermo ejuſdem *L*atialiter ad literatos habitus, de indignatione captionis *E*piſcoporum, quorum Salesberienſis in camera curiæ, *L*incolnienſis in diverſorio ſuo intercepti eſſent, Helyenſis exemplum ſimile veritus, velo Ciprofugio ad Diviſas (nomen eſt loci) ſe calamitati exemiſſet. Scelus miſerabile, *R*egem ab Incentoribus ita fuiſſe ſeductum, ut hominibus ſuis, præſertim Epiſcopis, in curiæ ſuæ pace manûs injici juſſiſſet. Adjecta eſſet Religionis dedecori cœleſtis injuria ut ſub obtentu culpæ Pontificum, Eccleſiæ Poſſeſſionibus ſpoliarentur: ſibi Regis contra legem Dei exceſſum tanto dolori eſſe, ut mallet ſe multo diſpendio & corporis & rerum ſuarum affici, quam Epiſcopalem celſitudinem tantâ indignitate ejici. Quin etiam *R*egem de emendatione peccati multotiens admonitum, poſtremò tunc concilij vocationem non abnuiſſe. Proinde *A*rchiepiſcopus & cæteri conſulerent in medium, quid opus eſſet facto: ſe ad executionem Concilij nec pro Regis amicitia, qui ſibi frater erat, nec pro damno poſſeſſionum, nec etiam pro capitis periculo defuturum.

Cum hæc ille ſenſim per amplificationem exponit, *R*ex cauſæ ſuæ non diffiſus Comites in concilium miſit, quærens cur vocatus eſſet? Reſponſum eſt ex compendio à Legato: non debere illum qui ſe fidei Chriſti ſubjectum meminiſſet, indignari, ſi à miniſtris Chriſti ad ſatisfactionem vocatus eſſet, tanti

Digitized by Google

reatus conſcius, quantum noſtra ſecula nunquam vidiſſent. Gentilium quippe ſeculorum opus eſſe, Epiſcopos incarcerare, & poſſeſſionibus ſuis exuere. Conſultè verò in præſentiarum Rex faceret, ſi vel rationem facti ſui redderet, vel Canonicum judicium ſubiret. Ex debito etiam oportere, ut Eccleſiæ ſfaveret, cujus ſinu exceptus, non manu militum in Regnum promotus fuiſſet.

Pro Rege venit quidem Albericus, qui plura in ſui defenſionem congeſſit: ſed ab Rogerio Epiſcopo redarguitur. Et cum delata eſſet cauſa petitu Regis ad diem ſequentem, uſque adventum Archiepiſcopi Rothomagenſis, is ubi venit omnium ſuſpenſis animis quidnam afferret; dixit, ſe concedere, ut caſtella Epiſcopi habeant, ſi ſe jure habere debere per Canones probare poſſunt: quod quia non poſſunt, extremæ improbitatis eſſe, contra canones niti velle. Et eſto, inquit, juſtum ſit, ut habeant; certè, quia ſuſpectum eſt tempus, ſecundum morem aliarum gentium, Optimates omnes claves munitionum ſuarum debent voluntati Regis contradere, qui pro omnium pace debet militare. Ita omnis controverſia Epiſcoporum infirmabatur. Aut enim ſecundum Canonum ſcita injuſtum eſt, ut habeant caſtella; aut ſi hoc pro Indulgentia principali toleratur, ut tradant claves, neceſſitati temporis debent cedere.

His addidit Albericus, ſignificatum eſſe Regi, quod mirarentur inter ſe Pontifices, putarentque aliquos ex ſuis contra eum Romam mittere. Et hoc ait; mandat vobis Rex, ne quiſquam veſtrum præſumat facere: quia ſi quis contra voluntatem ſuam, & Regni dignitatem, ab Anglia quoquam iret, difficilis ei fortaſſis reditus eſſet. Quin etiam ipſe, quia ſe gravari videt, ultrò vos ad Romam appellat.

Hæc poſtquam Rex partim quaſi laudando, partim minando mandaſſet, intellectum eſt, quò tenderet. Quapropter ita

Digitized by Google

ita diſceſſum eſt, ut nec ipſe cenſuram canonum pati vellet; nec Epiſcopi eam conſultum exercere ducerent, duplici ex cauſa: ſeu quia Principem excommunicare ſine Apoſtolici conſcientia, temerarium eſſet: ſeu quoniam audirent, quidam etiam viderent, gladios circa ſe nudari. Non enim jam ludicra erant verba, ſed de vita & ſanguine penè certabatur. Non omiſerunt tamen Legatus & Archiepiſcopus quin tenorem officij ſui proſequerentur. Suppliciter enim pedibus Regis in cubiculo affuſi oraverunt, ut miſereretur Eccleſiæ, miſereretur animæ & famæ ſuæ, ne pateretur fieri diſſidium inter Regnum & ſacerdotium. Ille dignanter aſſurgens, quamvis à ſe facti eorum amoliretur invidiam, malorum tamen præventus conſilijs, nullam bonarum promiſſionum exhibuit efficaciam. Kalend. Septembr. ſolutum eſt concilium, Hæc carptim ex Wilhelmo Malmesburienſi lib. 2. Hiſtoriæ novellæ.

Ulterius in ſynodo WESTMONASTERIENSI hujus ſeculi, Præſide Legato Papæ Innocentij II. decretum eſt, ne Sacerdotes uxores aut concubinas habeant, ne quis Miſſam à tali Sacerdote audiat; ne hoſtia conſecrata ultra octiduum in pixide relinquatur. Nullus omninò de manu Laici Eccleſiam ſeu beneficia Eccleſiaſtica accipiat: fœneratores Clericos & turpia lucra ſectantes ab officio removendos.

Anno Domini MCXLII. tempore Innocentij Papæ II. Wilhelmus Wintonienſis Epiſcopus & ſedis Apoſtolicæ Legatus in media Quadrageſima LONDONIÆ Concilium Rege præſente & Epiſcopis celebravit, Nullus enim honor vel Reverentia ferebatur Dei Eccleſiæ vel ejus ordinatis à Prædonibus ſceleratis, ſed æquè Clerici & Laici capiebantur, redimebantur & in vinculis tenebantur.

Sancitum eſt ergò ibi & generaliter conſtitutum, ne aliquis qui Eccleſiam cæmeteriumque violaverit, vel in Clerico

Digitized by Google

aut in Religioſo manus injecerit violentas, ab alio quam ipſe Papa poſſit abſolvi.

Statutum eſt etiam ut aratra cum ipſis agricolis talem pacem habeant in agris, qualem haberent in cœmeterio ſi ex titiſſent.

Excommunicaverunt autem omnes, qui contra decretum hoc venirent, candelis accenſis, & ſic milvorum rapacitas aliquamdiu conquievit. Matthæus Paris in Stephano. Hoc Concilium ab alijs WINTONIÆ celebratum aſſeritur apud Binium: ſed Matthæo conſentit Guilielmus Neubrigenſis, lib. 1. Anglic. rerum cap. 10.

Anno MCXLIII. ſub Cœleſtino Papa II. qui erat annus octavus Regis Stephani, Rex Stephanus interfuit Concilio LONDONIÆ in media Quadrageſima, in quo eadem quæ ſuperiori anno in concilio Londonienſi decreta fuerant, repetita ſunt. Tenuit hoc idem Wintonienſis Epiſcopus Legatus Romanus, Clericis pro tempore neceſſarium. Unde ijſdem aliquantum ſerenitatis illuxit. Rogerius in Annalibus.

Anno MCLXI. tempore Alexandri Papæ tertij, Henricus Rex Anglorum congregavit omnes Epiſcopos Normanniæ, & Abbates & Barones, apud NOVUM MERCATUM & Ludovicus Rex Francorum adunavit ſuos Beluaci, & ibi tractatum eſt de receptione Papæ Alexandri & refutatione Antipapæ Victoris, & conſenſerunt Alexandro, reprobato Victore. Robertus de Monte in Appendice ad Sigebertum.

Anno MCLXII. ſub Alexandro III. Pontifice LONDINI generale Concilium celebratur, convenientibus omnibus Epiſcopis ad ſubrogandum Metropolitanum Angliæ totius Antiſtitem Cantuarienſem Archiepiſcopum, defuncto feriâ ſecundâ Paſchæ Theobaldo Archiepiſcopo, cum ſediſſet annis viginti duobus. Convenit ſimul & Rex ad hoc ipſum, communibuſque omnium votis electus eſt Thomas ex Cancellario.

Ba-

Baronius ex actis vitæ S. Thomæ ab Eduardo conſcriptis, & apud Surium tomo VI. d. 29. Decembris extantibus.

Conciliabulum CLARENDONENSE. Quo ſexdecim capitula conſuetudinum, ut vocabant, Anglicanarum æquitati & Eccleſiaſticæ immunitati repugnantia, confirmata ſunt anno Domini MCLXIV. tempore Alexandri Papæ III.

Qua occaſione hæc conventio apud Clarendonam in Anglia indicta & quæ capitula ab Epiſcopis ibidem confirmata & juramento approbata fuerint, refert Matth. Paris in Hiſt. Angl. ſubſequentibus verbis.

Anno Domini MCLXIV. In præſentia Regis Henrici apud Clarendonam VIII. Kalendas Februarij, præſidente Iohanne de Oxonia, de mandato ipſius Regis, præſentibus etiam Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, & proceribus Regni, facta eſt recognitio, ſive recordatio cujuſdam partis conſuetudinum & libertatum anteceſſorum ſuorum, Regis videlicet Henrici avi ſui, & aliorum quæ obſervari debebant, & in Regno ab omnibus teneri, propter diſſenſiones & diſcordias ſæpè emergentes inter Clerum, & Juſtitiarios Domini Regis & magnatum Regni. Harum verò conſuetudinum recognitarum quædam pars in his ſexdecim capitulis continetur, quæ non fuerunt ad palatum Romanenſium, veluti ex adjecta cenſurâ elucEſcit.

CAPITULA CONSUETUDINUM RECOGNITARUM CUM CENSURA.

1. De advocatione & præſentatione Eccleſiarum ſi controverſia emerſerit inter Laicos, vel inter Clericos & Laicos, vel inter Clericos & Clericos, in curia Domini Regis tractetur, & terminetur. Primum *hoc damnavit* Sancta Romana Eccleſia ſub Alexandro III. ita notata habentur in fine uniuſcujuſque capituli, decreta ex Codice Vaticano, in fine Quadripartitæ Hiſtoriæ Sancti Thomæ.

2. Ec-

2. Eccleſiæ de feudo Domini Regis non poſſunt in perpetuum dari abſque aſſenſu & conceſſione ipſius. *Hoc toleravit.*

3. Clerici citati & accuſati de quacunque re, moniti à Juſtititia Regis venient in Curiam ipſius, reſponſum ibidem de hoc, unde videbitur curiæ Regis, quod ſit ibi reſpondendum. Itaque quod juſtitia Regis mittet in Curiam ſanctæ Eccleſiæ ad videndum, qua ratione res ibi tractabitur & ſi Clericus convictus vel confeſſus fuerit, non debet de cætero eum Eccleſia tueri. *Hcc damnavit.*

4. Archiepiſcopis, Epiſcopis & perſonis Regni non licet exire de Regno abſque licentia Domini Regis, & ſi exire voluerint, ſi Domino Regi placuerit, aſſecurabunt, quod nec in eundo, nec in moram faciendo, nec in redeundo, perquirent malum vel damnum Domino Regi vel Regno. *Hoc damnavit.*

5. Excommunicati non debent dare vadium ad remanens, nec præſtare juramentum, ſed tantum vadium & plegium ſtandi judicio Eccleſiæ, ut abſolvantur. *Hoc damnavit.*

6. Laici non debent accuſari per certos & legales accuſatores & teſtes in præſentia Epiſcopi, ita quod Archidiaconus non perdat jus ſuum, nec quidquam quod inde habere debeat. Et ſi tales fuerint, qui culpantur, quod non velit nec audeat aliquis accuſare eos, Vicecomes requiſitus ab Epiſcopo, faciet jurare duodecim legales homines de viſueto, ſeu de villâ coram Eiſcopo, quod indè veritatem ſecundum conſcientiam ſuam manifeſtabunt. *Hoc toleravit.*

7. Nullus qui de Rege teneat in capite, nec aliquis Dominicorum miniſtrorum ejus, excommunicetur, nec terræ alicujus eorum ſub interdicto ponantur, niſi prius Dominus Rex, ſi in terra fuerit, conveniatur; vel juſtitia ejus, ſi fuerit extra Regnum, ut Regnum de ipſo faciat, & ita ut quod pertineat

tineat ad curiam *R*egiam, ibidem terminetur, & de eo quod ſpectabat ad Eccleſiaſticam curiam, ad eumdem mittatur ut terminetur. *Hoc damnavit.*

8. De appellationibus, ſi emerſerint, ab *A*rchidiacono debent procedere ad *E*piſcopum: & ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum: & ſi *A*rchiepiſcopus defuerit in juſtitia exhibendâ, ad Dominum Regem perveniendum eſt poſtremò, ut præcepto ipſius in curia *A*rchiepiſcopi, controverſia terminetur, ita quod non habeat ulterius procedere abſque aſſenſu Regis. *Hoc damnavit.*

9. Si calumnia emerſerit inter *C*lericum & *L*aicum, vel è converſo de ullo tenemento, quod Clericus velit ad eleemoſynam attrahere, *L*aicus vero ad *L*aicum feudum; recognitione duodecim legalium hominum per capitalis juſtitiæ Regis conſiderationem terminabitur, utrum tenementum ſit pertinens ad eleemoſynam, ſive ad feudum laicum, coram ipſa Juſtitia Regis. Et ſi recognitum fuerit ad eleemoſynam pertinere, placitum erit in curia Eccleſiaſtica: ſi verò ad laicum feudum, niſi ambo tenementum de eodem Epiſcopo vel Barone advocaverint, erit placitum in curia Regia. *S*i uterque advocaverit de feudo illo eundem Epiſcopum vel Baronem, erit placitum in curia ipſius, ita quod propter factam recognitionem ſaiſinam non amittat, qui prius ſaiſatus fuerat. *Hoc damnavit,*

10. Qui de civitate, vel caſtello, vel burgo, vel dominico manerio *R*egis fuerit, ſi ab Archidiacono, vel Epiſcopo de aliquo delicto citatus fuerit, undè debeat eidem reſpondere, ſi ad citationes eorum ſatisfacere noluerit, benè licet eum ſub interdicto ponere, ſed non debet excommunicari, priuſquam capitalis Miniſter Regis villæ illius conveniatur, ut juſtitiet eum ad ſatisfactionem venire, & ſi Miniſter *R*egis inde defecerit, ipſe erit in miſericordia Regis, & exinde poterit

Epi-

Digitized by Google

Epiſcopus ipſum accuſatum Ecclaſiaſtica juſtitia coercere. *Hoc damnavit.*

11. Archiepiſcopi, Epiſcopi, & univerſæ Perſonæ Regni, qui de Rege tenent in capite, & habent poſſeſſiones ſuas de Dominio Regis, ſicut Baroniam, & inde reſpondent Juſtitijs & Miniſtris Regis, & ſequuntur & faciunt omnes conſuetudines Regias & rectitudines, & ſicut cœteri Barones debent intereſſe juſtitijs Curiæ Domini Regis cum Baronibus, uſque perveniatur in judicio ad diminutionem membrorum vel ad mortem. *Hoc toleravit.*

12. Cum vacaverit Archiepiſcopatus, vel Epiſcopatus, vel Abbatia, vel Prioratus de Dominio Regis, vel debet eſſe in manu ejus, & inde percipiet omnes reditus & exitus ſicut Dominicos. Et cum ventum fuerit ad conſulendum Eccleſiæ, debet Dominus Rex mandare potiores perſonas Eccleſiæ, & in Capella ipſius debet electio fieri aſſenſu Regis, & conſilio Perſonarum Regis, quas ad hoc faciendum vocaverit. Et ibidem faciet electus homagium & fidelitatem Domino Regi, ſicut ligio Domino, de vita & membris, & de honore ſuo terreno, ſalvo ordine ſuo, priuſquam ſit conſecratus. *Hoc damnavit.*

13. Si quiſquam de proceribus Regni diſſortiaverit Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, vel Archidiacono de ſe, vel de ſuis juſtitiam exhibere, Rex debet juſtitiare, & ſi forte aliquis diſſortiaverit Domino Regi rectitudinem ſuam, Archiepiſcopi vel Epiſcopi & Archidiaconi debent eum juſtitiare, ut Domino Regi ſatisfaciat. *Hoc toleravit.*

14. Catalla eorum qui ſunt in Regis foriſfacto, non detineat Eccleſia vel cœmeterium contra juſtitiam Regis, quia ipſius Regis ſunt, ſive in Eccleſijs, ſive extra fuerint inventa. *Hoc toleravit.*

15. Placita de debitis, quæ fide impoſita debentur, vel

vel abſque interpoſitione fidei, ſint in curia Regis. *Hoc damnavit.*

16. Filij ruſticorum non debent ordinari abſque aſſenſu Domini, de cujus terrâ nati dignoſcuntur. *Hoc toleravit.*

De rebus in conciliabulo apud NORTHAMTONAM anno MCLXIV. geſtis, Acta vitæ S. Thomæ, quæ ſunt apud Baronium, ſic habent. Facta quoque coitione apud Northamtonam, Dominus noſter trahitur in cauſam. Seorſum ita in conclavi ſedentibus Domino Cantuarienſi cum ſuis Epiſcopis, ex dicto Regis ſeris objectis, ne pateret exitus, propoſitum eſt ex parte Regis adverſus Dominum Cantuarienſem, quod cum Cancellarius eſſet & haberet vacantes Epiſcopatus, Abbatias, & multos reditus per annos plurimos in manu ſuâ, nullam ſuper his reddiderit rationem, quam modò ipſe Rex requireret exhiberi. Super his (inquit Cantuarienſis) prudentiores volumus conſulere, & de conſulto reſpondere. Gilbertus Londonienſis Epiſcopus, quod conſiderata temporum malitia, & quanta ruina Eccleſiæ Catholicæ immineat, ſi in his Regi fieret reſiſtentia, deberet Cantuarienſis ipſi obtemperare, & cedere. Idipſum dixerunt cœteri Epiſcopi, qui illuc convenerant: ſolus Henricus Wintonienſis Epiſcopus repertus eſt, qui diceret: Hæc forma concilij Catholicæ Eccleſiæ penitus pernitioſa nos obligat, & confundit; quia ſi Archiepiſcopus noſter & totius Angliæ Primas, nobis id relinqueret exemplum, ut ad nutum & communionem Principis, auctoritati & curæ animarum ſibi commiſſæ, quiſque Epiſcopus debeat cedere; quis erit de cœtero ſtatus Eccleſiæ, niſi ut nulla agantur de jure, omnia confundantur pro libitu, & ſic erit Sacerdos ſicut & populus. Sic ille. Denique poſt multas concertationes, dum S. Thomas audiret in miſſa Chriſtum in Evangelio dicentem, *Si vos perſecuti fuerint in una civitate,*

fugite in aliam, tanquam ſibi ipſi annunciata, ab eodem quàm citius ſunt adimpleta, cum Deo juvante in Belgium transfretavit, & apud Monaſterium ſancti Bertini permanſit. Alexander autem Papa iſta audiens, primum omnium non teneri ſanctum Thomam damnatione ſua in Conciliabulo factâ, ita declarat.

Alexander Papa Thomæ Cantuarienſi Archiepiſcopo.

Quod minor majorem judicare non poſſit, & eum præſertim, cui jure noſcitur prælationis ſubeſſe, & obedientiæ in vinculo tenetur adſtrictus, tam divinæ quā humanæ leges demonſtrant, & præcipuè ſanctorum Patrum ſtatutis id manifeſtius declaratur. Hæc ſiquidem nos, quorum intereſt errata corrigere, & ea quæ incorrecta pernicioſum poſteris exemplum relinquerent, emendare, ſollicita conſideratione penſantes, & quod ex delicto perſonæ non debet Eccleſia jacturam aliquam vel incommodum ſuſtinere: ſententiam ab Epiſcopis & Baronibus Angliæ, quoniam ad primam Regis citationem tui copiam non feciſti, adverſum te præſumptuosè prolatam, in qua tibi jam dicti Epiſcopi omnia mobilia tam contra juris formam, quam contra Eccleſiaſticam conſuetudinem abjudicarent, præſertim cum nulla mobilia, præterquam de bonis Eccleſiæ tuæ habueris, irritam penitus eſſe cenſemus, & eam Apoſtolica auctoritate caſſamus, ſtatuentes, ut nullas impoſterum vires obtineat, aut tibi vel ſucceſſoribus tuis, ſeu Eccleſiæ tuæ gubernationi commiſſæ aliquod in poſterum præjudicium valeat vel læſionem afferre.

Hæc Alexander Papa, qui & alijs datis literis reſtituenda mandavit quæ ſublata fuiſſent ipſi Archiepiſcopo ſive alijs occaſione ipſius Thomæ.

Anno MCLXXI. Concilium CASSELANUM in Hibernia præſentibus quatuor Archiepiſcopis & viginti Epiſcopis, qui erant in

Digitized by Google

in Hibernia, celebratum, de quo poſt nominum recenſionem Rogerius in Annalibus ſequentia proponit. Hi omnes inquit, tam Archiepiſcopi, quam Epiſcopi receperunt, ſibi Henricum Regem Angliæ & hæredes ſuos in Reges & Dominos in perpetuum, & chartis confirmaverunt. Quo facto Rex Angliæ miſit Nicolaum Cappellanum, & Radulphum Archidiaconum de Landaff Clericos ſuos, una cum Archiepiſcopis Hiberniæ uſque ad Caſſelenſem civitatem, ad celebrandum concilium de ſtatutis Eccleſiæ.

In Concilio autem illo ſtatutum eſt, ut pueri deferentur ad Eccleſiam & ibi baptiſarentur in aqua munda ſub trinâ immerſione, in nomine Patris, & Filij, Spiritus ſancti: Et hoc à Sacerdotibus fiat, niſi metu mortis impediente, ab alio & alias oportuerit fieri, & tunc à quolibet fiat ſine exceptione ſexus & ordinis. Et ut decimæ dentur Eccleſijs de omnibus quæ poſſidentur. Et ut omnes Laici, qui uxores habere velint, eas ſecundum jus Eccleſiaſticum habeant.

Rex verò Angliæ miſit tranſcriptum chartarum univerſorum Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Hiberniæ ad Alexandrum Papam. Et ipſe Auctoritate Apoſtolicâ confirmavit illi & hæredibus ſuis Regnum Hiberniæ, ſecundum formam chartarum Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Hiberniæ.

In Concilio NORTHMANNIÆ apud Abrincam civitatem (vulgò Arranche) anno MCLXXII. habito, geſta & conſtitutiones Pontificias Rogerius in Annalibus exhibet, ſcribens: Henricus Rex Angliæ, Pater, & Henricus Rex filius, & Rotrodus Rothomagenſis Archiepiſcopus, & omnes Epiſcopi & Abbates Normanniæ convenerunt apud Abrincam civitatem, in præſentia Theodini & Alberti Cardinalium. In quorum audientia Rex Angliæ Pater quinto Kalendarum Octobris, feria quarta, feſto ſanctorum Coſmæ & Damiani Martyrum, in Eccle-

Digitized by Google

ſia ſancti *Andreæ Apoſtoli* purgavit innocentiam ſuam coram prædictis Cardinalibus & omni Clero & populo, præſtito *Sacramento (juramento)* ſuper ſanctorum reliquias, & ſuper ſacro-ſancta Euangelia, quod ipſe nec præcepit, nec voluit, quod Archiepiſcopus Cantuarienſis occideretur; & quando, audivit vehementer indè doluit. Sed quia malefactores illos qui ſanctæ memoriæ Thomam Cantuarienſem Archiepiſcopum occiderunt, habere non poterat, & quia timebat, ipſos illud profanum opus perpetraſſe, cauſa animi motus & turbationis quam in eo viderant, de ſatisfactione tale præſtitit *Sacramentum*. Juravit itaque in primis, quod ab *Alexandro* ſummo Pontifice & Catholicis ſucceſſoribus ejus non recederet, quamdiu ipſum ſicut Regem Catholicum habuerint. Juravit etiam, quod neque appellationes impediret, neque impedire permitteret, quin liberè fierent in Regno ſuo ad Romanum *Pontificem* pro Eccleſiaſticis cauſis, ita tamen, ut ſi ei ſuſpecti fuerint aliqui, ſecuritatem faciant, quod malum ſuum vel Regni ſui non quærant. Juravit etiam, quod ab inſtante Nativitatis Domini, uſque in triennium crucem accipiet, in proxima ſequenti æſtate in propria perſona Jeroſolymam iturus, niſi remanſerit per Alexandrum ſummum Pontificem, vel per Catholicos ſucceſſores ejus. *S*ed ſi interim pro urgente neceſſitate in Hiſpaniam ſuper Saracenos profectus fuiſſet, quantum temporis in illo itinere conſumeret, tantumdem Jeroſolymitanæ ſpatium profectionis poſſet prolongare. Præterea juravit, quod interim tantum pecuniæ dabit Templarijs, quantum ad arbitrium fratrum Templi poſſit ſufficere, ad retinendum ducentos milites, ad defenſionem terræ Jeroſolymitanæ per ſpatium unius anni. Præterea perdonavit iram & malevolentiam ſuam omnibus tam Clericis quam Laicis, qui pro *S.* Thoma erant in exilio, & conceſſit eis liberè & in pace ad propria redire. Juravit etiam

tiam, quod poſſeſſiones Cantuarienſis Eccleſiæ, ſi quæ ablatæ ſunt, in integrum reſtituet, ſicut habuit uno anno, antequam ex Anglia egrederetur beatus Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus. Juravit etiam, quod conſuetudines quæ inductæ ſunt contra Eccleſias terræ ſuæ in tempore ſuo, penitus dimittet. Et hæc omnia juravit ſe fore obſervaturum bona fide & ſine malo ingenio. Fecit etiam Henricum Regem filium ſuum hæc omnia capitula jurare tenenda: præter illa, quæ propriam ejus perſonam contingebant.

Decreta per Theodinum & Albertum Cardinales apud Abrincas promulgata,

PUeri ad regimen illarum Eccleſiarum, & ad illa adminiſtranda, in quibus cura eſt animarum, minimè admittantur.

Item, Filij ſacerdotum non ponantur in Eccleſijs Patrum ſuorum.

Item, Laici partem oblationum in Eccleſia non percipiant.

Item, Eccleſiæ Vicarijs annuis non committantur.

Item Sacerdotes majorum Eccleſiarum, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, alium ſub ſe Presbyterum cogantur habere.

Item, Sacerdotes non ordinentur ſine certo titulo.

Item, Eccleſiæ ad Firmam annuam non tradantur.

Item, De tertia parte decimarum nihil Presbytero, qui ſervit Eccleſiæ auferatur.

Item his qui decimas hæreditario jure tenent, licentia ſit, cui voluerint, idoneo Clerico dare, eo quidem tenore, ut poſt eam ad Eccleſiam, cui de jure competunt, revertantur.

Vir ad religionem non tranſeat, uxore in ſeculo remanente, vel converſo niſi ambo vacandi operibus carnis tempus exceſſerint.

 Item

Digitized by Google

Item, in Adventu Domini, omnibus qui poterunt, maximè autem clericis & militibus, jejunium & abſtinentia carnium indicatur.

Item, Clerici judices non ponantur ad juriſdictiones ſecularium poteſtatum adminiſtrandas. Qui autem hoc præſumpſerint, à beneficijs Eccleſiaſticis arceantur.

Item, de novis Libris excommunicatorum, & rebus morientium, quas auferunt Sacerdotes, & benedictionibus ſponſarum, & Baptiſmo, & de quadraginta, & octo libris, quæ pro abſolutione nxcommunicatorum exiguntur, nihil perfectum eſt, quia Epiſcopi Northmanniæ illud decretum recipere noluerunt.

In eodem verò Concilio Archiepiſcopus Turonenſis calumniatus eſt, Archiepiſcopatum Doli adjacere Archiepiſcopatui ſuo, affirmans ſedem Archiepiſcopalem ibi eſſe non debere, ſed Clerici de Dolo conſtanter contradicebant.

Circa Annum MCLXXV. LONDINI nova ſynodus coacta legitur, cujus ſancita Rogerius hoc ordine recitat. Et venientes Londonias, invenerunt Richardum Cantuarienſem Archiepiſcopum apud Weſtmonaſterium celebraturum concilium, die Dominica ante Aſcenſionem Domini; Ad quod cnocilium venerunt omnes ferè Epiſcopi & Abbates Cantuarienſis Diœceſis. Et coram prænominatis Regibus, & Epiſcopis, & Abbatibus, Richardus Cantuarienſis Archiepiſcopus in eminentiori loco conſtitutus, hæc decreta ſubſcripta promulgavit.

Ideò in Eccleſia Dei ſecundum antiquam Patrum conſuetudinem concilia congregantur, ut hi, qui conſtituti ſunt in eminentiori cura Paſtorali, vitã ſubditorũ de communi conſilio regularibus Inſtitutis informent, & enormitates, quæ pullulant inceſſanter, conſultiore cenſura compeſcant. Nos itaq; potius inhærentes Orthodoxorum Patrum Regulis, quam ali-

aliquid de novo ſtatuentes; quædam certa Capitula dignum duximus in medium promulganda, quæ univerſis Provincialibus noſtris firmiter & inviolabiliter obſervanda injungimus. Omnes enim ſacrorum cenſemus Canonum tranſgreſſores, qui ſtatutis hujus ſacro-ſanctæ ſynodi præſumpſerint contraire. Si quis ſacerdos vel Clericus in ſacris Ordinibus conſtitutus, Eccleſiaſticum beneficium habens, publicè fornicariam habeat, & ſemel, ſecundò & tertiò commonitus fornicariam ſuam non dimiſerit, & à ſe prorſus non expulerit, ſed potius in immunditia ſua duxerit perſiſtendum, omni officio Eccleſiaſtico ſpolietur. Si qui verò infra ſubdiaconatum conſtituti matrimonia contraxerint, ab uxoribus ſuis, niſi de communi conſenſu ad religionem tranſire voluerint, & ibi in Dei ſervitio jugiter permanere, nullatenus ſeparentur, ſed cum uxoribus viventes Eccleſiaſtica beneficia nullatenus percipiant. Qui autem in ſubdiaconatu vel ſupra ad matrimonia convolaverint, mulieres etiam invitas & retinentes relinquant. Decrevimus etiam ejuſdem Epiſtolæ auctoritate, ne filij ſacerdotum in paternis Eccleſiis amodò Perſonæ inſtituantur, nec eas qualibet occaſione media non intercedente perſona obtineant.

Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, edendi vel bibendi cauſâ tabernas non ingrediantur, nec publicis potationibus interſint, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi. Si quis verò tale quid fecerit, aut ceſſet, aut deponatur.

His qui in ſacris Ordinibus conſtituti ſunt, judicium ſanguinis agitare non licet. Undè prohibemus ne aut per ſe membrorum truncationes faciant, aut inferendas indicent.

Quod ſi quis tale fecerit, conceſſi Ordinis privetur officio & loco. Inhibemus etiam ſub interminatione Anathematis, ne quis ſacerdos habeat Vice-comitatum, aut præpoſiti ſecularis officium.

Clerici qui comam nutriunt, ab Archidiacono etiam inviti

viti tondeantur. Veſtimentis etiam vel calceamentis, niſi quæ honeſtatem & religionem deceant, eos uti non liceat. Si quis autem contra hoc facere præſumſerit, & commonitus emendare noluerit, excommunicationi ſubjaceat.

Quia quidam Clerici deſperantes ab Epiſcopis ſuis ordinari, vel propter imperitiam, vel vitæ incontinentiam, vel nativitatis conditionem, aut tituli defectum, aut ætatem minorem, extra provinciam ſuam, interdum etiam à tranſmarinis Epiſcopis ordinantur, vel ordinatos ſe mentiuntur, ignota ſigilla Epiſcopis ſuis deferentes: ſtatuimus talium ordinationem irritam eſſe habendam; ſub interminatione anathematis inhibentes, ne à quoquam ad officij ſui executionem ſuſcipiantur, Epiſcopum quoque noſtræ juriſdictionis, qui talem ſciens & prudens ordinaverit vel ſuſceperit, ab illius Ordinis collatione; ad quem eum ordinavit vel ſuſcipit, uſque ad condignam ſatisfactionem ſe noverit eſſe ſuſpenſum. Item, cum Eccleſia Dei ſecundum Evangelicam veritatem, domus orationis eſſe debeat, & non ſpelunca latronum & ſanguinis forum, ſeculares cauſas, in quibus de ſanguinis effuſione, vel de pœna corporali agitur, in Eccleſijs vel in Cœmiterijs agitari, ſub interminatione anathematis prohibemus. Abſurdum enim eſt & crudele ibi ſanguinis exercitium exerceri, ubi & reis conſtituta eſt tutela refugij.

Dictum eſt, ſolere in quibuſdam locis pro perceptione Chriſmatis nummos dari, ſimiliter pro Baptiſmo & communione: hæc Simoniacæ hæreſis acta deteſtata eſt ſancta Synodus & anathematizavit. Statuimus ergò; ut de cætero nec pro Ordinatione, nec pro Chriſmate, nec pro Baptiſmo, nec pro extremâ unctione, nec pro ſepulturâ, nec pro communione, nec pro Dedicatione quidquam exigatur, ſed gratis dona Chriſti gratuita diſpenſatione donentur. Si quis contra hoc facere præſumpſerit, anathema ſit.

Nul-

Nullus Prælatus in recipiendo Monacho, vel Canonico, vel ſanctimoniali pretium ſumere vel exigere ab his qui ad converſationem veniunt, aliqua pacti occaſione præſumat, ſi quis autem hoc fecerit, anathema ſit.

Nulli liceat Eccleſiam nomine dotalitij ad aliquem transferre, vel pro præſentatione alicujus perſonæ pecuniam, vel aliquod emolumentum pacto interveniente accipere. Quod ſi quis fecerit, & inde in jure vel confesſus vel convictus fuerit, ipſum, tam Regiâ qvàm noſtra freti autoritate, patrocinio Eccleſiæ in perpetuum privari ſtatuimus.

Secundum Inſtituta Patrum noſtrorum, ſub Interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi vel Clerici cauſa lucri negotientur: Et ne Monachi à Clericis vel Laicis Firmas teneant, neque Laici Eccleſiaſtica beneficia ad Firmas ſuſcipiant.

Quicunque ex Clero videntur eſſe, arma non ſumant, nec armati incedant: ſed profeſſionis ſuæ vocabulum religioſis moribus ex religioſo habitu præbeant. Quod ſi contempſerint, tanquam ſacrorum Canonum contemptores, & Eccleſiaſticæ auctoritatis profanatores; proprii gradus amiſſione mulctentur: quia non poſſunt ſimul Deo & ſeculo militare.

Illud etiam de Vicariis, qui Perſonis fide & Sacramento obligati ſint, duximus ſtatuendum; quod ſi fide vel Sacramenti religione contempta, perſonatum ſibi falsò aſſumentes, contra Perſonas ſe erexerunt, & ſuper hoc in jure vel confeſſi vel convicti fuerint, de cætero in eodem Epiſcopatu ad officij ſui executionem non admittantur.

Omnes decimæ terræ, ſive de frugibus ſive de fructibus, Domini ſunt & illi ſanctificãtur. Sed quia multi modò inveniuntur, decimas dare nolentes, ſtatuimus ut juxta Domini Papæ præcepta admoneãtur ſemel, ſecundò & tertiò, ut de grano, de vino,

Digitized by Google

de fructibus arborum, de fœtibus animalium, de lana, de agnis, de butyro & caſeo, de lino & cannabe, & de reliquis, quæ annuatim renovantur, decimas integrè perſolvant. Quod ſi commoniti non emendaverint, anathemati ſe noverint ſubjacere.

Item, calumniam & audaciam temere litigantium, condemnando in expenſas, & alio multiplici remedio Imperialis ſanctio compeſcat. Quoniam igitur hoc ſacris Inſtitutis conſonare dignoſcimus, præcipimus ut de cætero in cauſis pecuniarijs, quæ inter Clericos agitabuntur, victus victori condemnetur in expenſis. Qui autem ſolvendo non fuerit, eum in arbitrio Epiſcopi ſui puniendum relinquo.

Invenimus tantum decem præfationes in ſacro Catalogo recipiendas: unam in Albis Paſchalibus, *Et te quidem omni tempore*. Secundam in die Aſcenſionis. *Qui poſt reſurrectionem ſuam*. Tertiam in Pentecoſte, *Qui aſcendens ſuper omnes cœlos*. Quartam de Natali, *Quia per Incarnati verbi miſterium*. Quintam de apparitione Domini, *Quia cum unigenitus tuus*. Sextam de Apoſtolis, *Et te Domine ſuppliciter exorare*. Septimam de ſancta Trinitate, *Qui cum unigenito tuo*. Octavam de cruce, *Qui ſalutem humani generis*. Nonam de jejunio Quadrageſimali tantummodo dicendam, *Qui corporali jejunio*. Decimam de beata virgine; *Et te in veneratione beatæ Mariæ*. Hujus igitur decreti & Domini Papæ Alexandri autoritate diſtrictè præcipimus, ne quis præfatis præfationibus aliquam omninò præſumat adjicere.

Inhibemus, ne quis quaſi pro complemento communionis intinctam alicui Euchariſtiam tradat. Nam intinctum panem alijs Chriſtum præbuiſſe non legimus, excepto illo tantùm diſcipulo, quem intincta buccella Magiſtri proditorem oſtenderit, non quæ ſacramenti hujus inſtitutionem ſignaret. Præcipimus, ne conſecraretur Euchariſtia, niſi in calice aureo vel

vel argenteo; & ne ſtanneum calicem aliquis Epiſcopus à modò benedicat, interdicimus.

Nullus fidelis cujuſcunque conditionis ſit, occultè nuptias faciat, ſed benedictione accepta à Sacerdote, publicè nubat in Domino. Si quis ergo ſacerdos aliquos occultè conjunxiſſe inventus fuerit, triennio ab officio ſuſpendatur.

Ubi non eſt conſenſus utriuſque, non eſt conjugium. Ergò qui pueris dant puellas in cunabulis, nihil faciunt, niſi uterque puerorum, poſtquam venerit ad tempus diſcretionis conſentiat.

Hujus ergò decreti auctoritate inhibemus, ne de cœtero aliqui, quorum uterque vel alter, ad ætatem legibus conſtitutam, & canonibus determinatam non pervenit, conjungantur niſi fortè aliquandò urgente neceſſitate interveniente, pro bono pacis conjunctio talis toleretur.

Præterea in eodem Concilio multæ Epiſcoporum Anglicorum diſſenſiones eruperunt. Clerici enim Rogeri Eboracenſis Archiepiſcopi calumniati fuerunt jus Eboracenſis Eccleſiæ de cruce portanda in Diœceſi Cantuarienſis Eccleſiæ. Item Epiſcopatum Lincolnienſem, Ceſtrenſem, Wigornienſem & Herefordenſem de jure pertinere debere ad Metropolitanam Eboracenſium Eccleſiam. Et ſuper hoc prædictum Cantuarienſem Archiepiſcopum appellaverunt ad Romani Pontificis præſentiam. Quas difficultates auctor loco citato latius proſequitur.

Anno MCLXXVII. In alio Concilio LONDINENSI præter alia ſtatutum fuit, ut ſi quis etiam ex Clericis cervos & damas intra Septa Regia ſeu ſaltus interfeciſſet, à profano Judice mulctetur.

Inſuper ex Centur. Magdeburg. XII. c, 9. liquet, *Northantoni* quoque tunc habitam fuiſſe Synodum, in qua poſt alia negotia Gaufredo, filio Regis ex concubina nato delatus

eſt Epiſcopatu *Lincolnienſis*; qui tamen Gaufredus omnia quæ inde corradere potuit, abligurivit & perdidit. Decretum quoque factum, ut in expiationem cædis Thomæ Archiepiſcopi Cantuarienſis Monaſterium ſumptibus Regis ædificaretur, quod Synodicum decretum tamen Rex permutatione Monaſterij alterius elufit.

Præterea ſit mentio Syondi *VVeſtmonaſterienſis*, de qua B. Oſiander Centur. XII. pag. 307. hæc refert; Wilhelmus Elyenſis Epiſcopus infamis prorſus erat ſuis ſceleribus: pecunia enim emerat officium Legati Papalis per Angliam, qua larva indutus quælibet audebat: Oberrabat mille equis, gravabat Monaſteria, opprimebat Clerum. Weſtmonaſterij unà cum ſuo complice Hugone, Epiſcopo Ceſtriæ, querelam per calumniam contra Monachos Conventrienſes inſtituit, & in ea Synodo decrevit, Monachos Conventriâ ejiciendos, & Clericos Mebendanos introducendos: Mox Hugo Monachos armatâ manu expellit, & literis ad Papam datis mentitur, Monachos ſpontè Monaſterium deſeruiſſe, & ad ſeculum eſſe relapſos. Cum tandem Monachi ad Papæ opem confugiſſent, nihil auxilij impetrârunt. Tales Synodi plures habitæ ſunt, in quibus deterior pars vicit meliorem.

Denique in EBORACENSI Synodo circa annum MCXCII. hoc tantum agebatur, quod Hubertus Cantuarienſis & Eboracenſis Epiſcopi de Primatu contenderent; neque tamen eorum quiſpiam Primas Angliæ erat: itaque Epiſcopis Angliæ fruſtra hoc conventu moleſtias creârunt, ambo potius ob ambitionem objurgandi.

Anno MCLXXXIIX. tempore Clementis Papæ III. Concilium Anglicanum apud GAINTINGTON Rogerius de Hoveden commemorat. Dominus verò Rex, inquit, ſtatim poſtquam in Angliam appulit, magnum congregavit Concilium Epiſcoporum, Abbatum, Comitum & Baronum, & aliorum mul-

multorum tam Clericorum quam *Laicorum* apud Gaintington, ubi in publica audientia recitari fecit omnia ſupradicta capitula quæ conſtituerat de cruce capienda. Quibus recitatis, Balduinus *Cantuarienſis Archiepiſcopus*, & Gilbertus Roffenſis Epiſcopus, Vicarius ejus, mirificè prædicaverunt illo die coram Rege & Principibus ſuis verbum Domini, & ſalutiferæ Crucis myſterium, ad quorum prædicationem multi tam *Clerici* quam *Laici* crucem acceperunt.

Et tunc Dominus *Rex* miſit ſervientes ſuos Clericos, & Laicos per ſingulos comitatus Angliæ ad decimas colligendas, ſecundum prædictam præordinationem in terris ſuis tranſmarinis conſtitutam: ſed de ſingulis urbibus totius Angliæ fecit eligi omnes ditiones, videlicet de *Londonià* 200. Et de Eboraco 100. & de aliis Urbibus ſecundum quantitatem & numerum eorum, & fecit omnes ſibi præſentari diebus & locis ſtatutis, de quibus cœpit decimam mobilium ſuorum, ſecundum æſtimationem virorum fidelium, qui noverant reditus & mobilia eorum. Si quos autem inveniſſet rebelles, ſtatim fecit eos incarcerari, & in vinculis teneri, donec ultimum quadrantem perſolverent. Similiter fecit de Judæis terræ ſuæ, unde inæſtimabilem ſibi acquiſivit pecuniam. Deinde miſit Hugonem Dunelmenſem Epiſcopum, & alios Clericos & *Laicos*, ad Wilhelmum Regem Scotorum pro Decimis colligendis in terra ſua. Quo audito, Rex Scotiæ occurrit eis inter Were & Brigeam in Löenas: & non permittens eos terram ſuam pro decimis colligendis intrare, obtulit ſe daturum Domino ſuo Regi Angliæ quinque millia marcarum argenti pro ſupradictis decimis, & pro caſtellis ſuis rehabendis: ſed Rex Angliæ facere noluit.

Anno MCXCVII. tempore Cœleſtini Papæ III. auctoritate Huberti Cantuarienſis Archiepiſcopi & Apoſtolicæ ſedis *Legati*, EBORACI Concilium inſtituitur, cujus Acta in ſæpè nominato Rogerio hæc leguntur.

Digitized by Google

In ſequentibus autem duobus diebus, ſcilicet feria quarta & feria quinta, congregatis in Eccleſia S. Petri Eboraci Simone ejuſdem Eccleſiæ Decano, &c. & ferè omnibus Abbatibus & Prioribus & perſonis Eccleſiarum Eboracenſis Diœceſis, ipſe Legatus in eminentiore loco cathedratus ſedit, & Concilium celeberrimum celebrat, in quo hæc decreta ſubſcripta, ſtatuit ſervanda.

Ut Sacramentum Euchariſtiæ cum humilitate conficiatur, cum timore ſumatur, cum reverentia diſpenſetur, & miniſter altaris ſit certus: Provideatur etiam ut in pixide munda & honeſta reſervetur ſingulisque Dominicis diebus renovetur.

Prohibemus, ne Sacerdos Laico ad pœnitentiam venienti obtentu cupiditatis injungat, ut Miſſas faciat celebrari.

Ubi puer cujus baptiſma ignoratur, reperitur expoſitus, ſive cum ſale, ſive ſine ſale reperiatur, baptizetur; cum non intelligatur iteratum, quod neſcitur fuiſſe collatum.

Quoties Sacerdos ad puerum baptizandum, vel infirmum communicandum invitatur, moras innectere non præſumat.

Providendum eſt, ut gratis exhibeatur juſtitia, nec pro ea in cauſis Eccleſiaſticis facienda, vel adimenda, ſive accelerenda, vel differenda, quidquam pretij præſumat accipere.

Hæc & alia plura utilia pro reformandis Eccleſiæ moribus ſtatuta latè Binius enarrat.

Anno MCC. tempore Innocentij Papæ III. Hubertus Cantuarienſis generale celebravit Concilium LONDONIIS apud Weſtmonaſterium, contra prohibitionem Gaufridi filij Petri Comitis de Eſſexe, tunc temporis ſummi juſtitiarij Angliæ: in quo Concilio ſubſcripta decreta ſtatuta ſunt.

1. A quolibet ſacerdote celebrante verba Canonis rotundè dicantur & diſtinctè, nec ex feſtinatione retracta, nec ex

ex diuturnitate nimis protracta. Similiter & omnes horæ Canonicæ apertè & diſtinctè dicantur.

2. Non licet presbytero bis in die celebrare.

3. De Baptiſmate vel confirmatione ſi dubitetur, ut recipiantur.

4. De Pœnitentia, ut pœnitentia talis injungatur uxori, undè non reddatur marito ſuo ſuſpecta &c. Id adjicimus ad ſacerdotum cupiditatem reſecandam, ut miſſæ non injungantur in pœnitentia his qui non fuerint ſacerdotes.

5. Quomodò Archiepiſcopus, Epiſcopus & eorum Officiales debeant hoſpitari cum ſubditis,

6. Ne quis ordinetur ſine juſto titulo.

7. Non liceat excommunicationis ſententiam proferre, niſi Canonica monitio præcedat.

8. Nihil exiguum pro ſacramentis miniſtrandis, ſi quis autem contra hoc venire præſumpſerit; portionem cum Giezi ſe noverit incurſurum.

9. De Decimis.

10. Ne Clerici in ſacris ordinibus conſtituti focarias (mulierculas) habeant, his etiam adnectimus, ut Clerici non interſint tabernis & publicis potationibus.

11. De damnatis nuptijs.

12. Diffamatis publicâ famâ indicatur purgatio.

13. Leproſi cœmeterium & propriam habeant Capellam.

14. Eccleſiaſtica beneficia de manu Laica non ſuſcipiantur.

Sub annum MCCIII. Concilium procerum Regni ſui cogit Wilhelmus Rex Scotiæ, in quo univerſos filio ſuo Alexandro trimo homagium præſtare jubet. Intervenit etiam Papalis quidam Legatus, apportans enſem, galerumque purpureum, indulgentias & privilegia novello Regi.

Pro-

Proxima vero cauſa Concilii videtur celebritas Dominici diei obſervanda, quam Rogerius Anno MCCI. his verbis deſcribit.

Eodem anno Euſtachius Abbas de Flay rediit in Angliam, & prædicans in ea verbum Domini de civitate in civitatem, & de loco in locum, prohibuit, ne quis forum rerum venalium in diebus Dominicis exerceret. Dicebat enim, quod hoc mandatum ſubſcriptum de obſervatione diei Dominicæ venit de cœlo, & inventum eſt ſuper Altare S. Simeonis, quod eſt Golgotha, ubi Chriſtus crucifixus eſt. Et mandavit Dominus hanc Epiſtolam, quæ apprehenſa eſt ſuper Altare S. Simeonis, quam per tres dies & tres noctes homines adſpicientes corruerunt in terram, rogantes Dei miſericordiam, & poſt horam tertiam erexit ſe Patriarcha, & Acharias Archiepiſcopus, & expanderunt inſulam & ſanctam [acceperunt Epiſtolam] Dei, in qua ſcriptum invenerunt: *Ego* „Dominus, qui præcepi vobis ut obſervaretis diem S. Domi„nicum, &c. volo autem ut nemo ab hora nonâ Sabbati uſque ad „ſolem ſurgentem diei Lunæ aliquid operetur, niſi quod bo„num ſit &c. Laté apud Binium,

Deinde Anno MCCVI. Poſtquam Johannes Terentius Papæ Legatus per Angliam magnam pecuniæ ſummam congeſſiſſet, ne nihil egiſſe videretur in Spiritualibus, Synodum RADUNGÆ celebravit, de lanâ forſan caprinâ, poſtea cautè Romam ſe recepit. Annis ſequentibus poſtquam Johannes Angliæ Rex in gratiam cum Stephano Cantuarienſi rediiſſet, Legatos miſit ad Innocentium Papam, pro tollendo interdicto, cui regnum jam ultra ſex annos ſubjacuerat. Papa ablegat Cardinalem Nicolaum, Epiſcopum Tuſculanum, ubi coacto Concilio Antiſtitum cauſa quidem res ſacras rectiſſimè conſtituendi prætenditur, ſed non eo ſtudio atque integritate, qua deſiderabant Epiſcopi, diſſidium componitur.

Cum

Cum enim Rex partem bonorum, quibus ſacerdotes ſpoliaverat, reſtituiſſet, anathemate ſolutus fuit, anno MCCXIV.

Matthæus Paris hæc habet: *C*um Johannes Rex Angliæ Stephanum de *L*angetune Cantuarienſem Archiepiſcopum legitimè electum nollet ſuſcipere, *P*ontifex Innocentius totam Angliam interdicto ſubjecit, & paulatim Regem ipſum gravius ſævientem, & bona Eccleſiæ invadentem, Epiſcopos & Clericos relegantem, non tantum non abſolvit, ſed etiam Regno Angliæ depoſuit, executione Philippo Regi Francorum demandata. Exercitu copioſiſſimo, quem Rex Franciæ conſcripſerat, territus ad pœnitentiam recipi petivit, deque ablatis reſtituendis ſponſionem fecit. Qua de re cum Pontifex Legatum ſuum certiorem feciſſet, eique accipiendi Regis formam præſcripſiſſet, *L*egatus in Urbe Londinenſi apud ſanctum Paulum grande congregavit concilium: & apud *P*atres conſtitutione de reſtitutione & redditione rerum Eccleſiaſticarum ablatarum à Rege factâ ipſe *L*egatus in die *A*poſtolorum *P*etri & *P*auli, in Eccleſia Cathedrali, relaxavit ſententiam interdicti, poſtquam duraverat annis ſex, menſibus tribus, & diebus quatuordecim, ad irreſtaurabile damnum Eccleſiæ, tam in temporalibus quam in ſpiritualibus. Qua relaxatione ſacta, gaudium per totam terram pulſando, & hymno, *Te Deum laudamus* cantando, exortum eſt.

In SCOTIA aliud concilium MCCXXI. à Rege fuit convocatum & deliberatum, an novus Papæ *L*egatus eſſet admittendus? Hic unus ex Epiſcopis gravi & nervoſa oratione in *L*egatorum Pontificiorum avaritiam & impudentiam ita invectus eſt, ut Rex Scotiæ cum Epiſcopis illius oratione approbatâ concluderent, *L*egatum in Regnum non admittendum eſſe.

Anno MCCXXII. ſcribitur celebrata Synodus OXONIENSIS à Stephano *L*angthon *A*rchiepiſcopo Cantuarienſi, qui Biblia diſtinxit in Capita & commentarijs illuſtravit. Ab hoc habemus

 bemus

bemus excommunicationes & conſtitutiones de bono Eccleſiæ Regimine, quas ſparſim ſuis Provincialibus intertexuit *Linvvoodus*. Tituli capitulorum concilij ſunt.

1. De *Ex*communicatis.

2. De Feſtis, in quibus prohibitis alijs operibus, conceduntur opera agriculturæ & carrucarum.

3. De Feſtis in quibus poſt *Miſſam* opera ruſticana conceduntur, ſed non ante.

4. De vigilijs ſtatutis ad vigilandum.

5. De Jejunijs quatuor temporum in totius anni temporibus.

6. Quod Presbyteri parochiales frequenter prædicent & infirmos viſitent.

7. De ornamentis Eccleſiæ.

8. Ne quis beneficium ſuum reſignans aliquid ſibi de eodem retineat.

9. Ne una *E*ccleſia dividatur in plures.

10. De Vicariorum reſidentia.

11. Quod exilia beneficia non conferantur niſi volentibus reſidere in ijſdem.

12. Quæ portio Vicario reſidenti aſſignari debeat?

13. In quibus Eccleſijs requiritur pluralitas presbyterorum parochialium.

14. Quod Epiſcopus recipiat juramentum à præſentato ut evitetur Simonia.

16. Ut in ſingulis Achidiaconatibus ſpecialiter confeſſores deputentur.

16. Quod Decani rurales de cauſis Matrimonialibus ſe non intromittant.

17. Ne quis latrones in domibus vel in ſervitio teneat.

18. Ne Archidiaconi gravent Eccleſias vel rectores in viſitatione, & qualiter ſe habebunt.

19. Ne

19. Ne beneficia ſpiritualiter tradantur ad Firmam.

20. Quod Archidiaconi in viſitatione ſua examinent ſacerdotes & de Canone Miſſæ & ſacramento Altaris.

21. Quod Oleum & Euchariſtia cuſtodiantur ſub ſera, & ſimiliter chriſma.

22. Quod Archidiaconi habeant penes ſe in ſcriptis omnia ornamenta Eccleſiæ.

23. Quod Archidiaconi videant in viſitationibus, ne poſſeſſionibus, vel jure ſuo defraudentur Eccleſiæ.

24. Quod Archidiaconi vel Decani novas exactiones Eccleſijs non imponant.

25. Quod ordinarij non ferant ſententias excommunicationis in aliquem, niſi præmiſſâ monitione, niſi in certis caſibus.

26. Ne quid exigatur pro ſepultura, vel aliquo ſacramento conferendo.

27. Quod judices non impediant bonum pacis inter partes, ubi cauſa recipiat compoſitionem ad ſuggeſtionem præconis.

28. Quod Judex non judicet aliquem ad purgationem, ad ſuggeſtionem Præconis tantum, ut ſit judex & actor.

29. De habitu Clericorum.

30. Ne Clerici comam nutriant.

31. Quod Clerici non teneant publicè concubinas.

32. Qualis pœna eſt infligenda concubinis Clericorum.

33. Quod Clerici vel Prælati non vendant vel impignorent Eccleſiam ſuam conſanguineis eorum.

34. Quod fructus Eccleſiæ in Laico fundo non reponantur, ne de ijs ædificia fiant.

35. Quod Religioſi poſſeſſionati quolibet anno admoneantur, ut reddant computum.

36. Quod religioſi nihil recipiant pro ingreſſu alicu-

 jus

jus inter eos, niſi pro reſtitura duntaxat.

37. Quando & qualiter Eccleſiæ poſſunt dimitti ad Firmam.

38. Quod nulli aliquid in Eccleſia ratione beneficij aſſignetur.

39. Pœna advocatorum, qui matrimonium protrahunt malitioſè.

40. De ordinatione religioſorum, & qui poſſunt recipi in Monachos.

41. De familiaribus monialium, & de ſilentio religioſorum & de licentia exeundi.

42. Ne Monachi vel Moniales per ſe comedant.

43. Quod Moniales ſimul in Monaſterio habitent, & de confeſſione earum.

44. Quod Religioſi non condant teſtamenta, nec liceat Monachos monaſteria habere ad Firmam.

45. Quod Religioſi non bibant ultra horas debitas.

46. Monachi & Regulares in Monaſterio habeant ſeniores, & de ſententijs publicandis.

Capitula integra Concilij prolixè recenſet Bailius, Tomo 2. p. 439. ſeqq.

Matthæus Weſtmonaſterienſis in flor. Hiſt. Hoc anno inquit, Stephanus Archiepiſcopus Cantuarienſis celebravit apud Oxenium Provinciale Concilium, in quo multa fuerunt ſtatuta ad reformationem ſtatus Anglicanæ Eccleſiæ atque monaſticæ diſciplinæ. Paucis ante diebus comprehenſus fuit quidam impoſtor, habens in corpore & membris, ſcilicet in latere, manibus & pedibus quinque vulnera crucifixionis: & in eodem concilio ſimul cum eo alius nebulo utriuſque ſexus, ejuſdem erroris fautor repræſentatus, unaque cum eo convictus & confeſſus; judicio Eccleſiæ punitus eſt. De eodem ex manuſcripto Vaticano Bzovius anno MCCXXII. num. 20. In Synodo Oxonienſi

Digitized by Google

nienſi hoc anno in Anglia celebrata *Pſeudo-Chriſtus* quidam qui ſe Chriſtum eſſe, veniſſeque ut errores, qui in clero & populo graſſarentur, emendaret, audebat aſſerere, & ſigna quædam quaſi Chriſti crucifixi manibus,pedibus,laterique impreſſa, ad majorem populi circumventionem oſtendebat, ut vanus & perfidus nebulo in crucem quam meruit, cum Hermaphrodito quodam aſſecla ſublatus eſt. In qua & Diaconus quidam deſecratus, flammiſque exuſtus, quod ad judaicam perfidiam nefariè profugiſſet. *A*gnoſcant exindè *A*ngli quæ fuerit apud ipſos Eccleſia in præcedentibus ſeculis.

Anno MCCXXVI. Concilium WESTMONASTERIENSE tempore Honorij Papæ *III.* inſtitutum Matthæus Paris ita deſcribit. Stephanus Cantuarienſis Archiepiſcopus, vocatis ad concilium cunctis apud WESTMONASTERIUM, poſt Paſcha,quos negotium tangebat, recitari fecit literas de beneficijs Romanæ Eccleſiæ conferendis coram Rege & *Prælatis Angliæ*,qui ad ejus vocationem plenè convenerant. Sed illis auditis, ac diligenter intellectis ſinguli ſingulos ad riſum movebant. Tunc Rex convocatis ſeorſum Prælatis & quibuſdam Magnatibus, hoc *A*rchiepiſcopo dedit reſponſum: Iſta quæ ſuadet nobis Dominus Papa, univerſam Chriſtianitatis latitudinem reſpiciunt, & quia nos quaſi in extremis orbis conſtituti ſumus partibus, cum viderimus qualiter cœtera Regna erga tales ſe habuerint exactiones, Dominus Papa, cum ab alijs Regnis habuerimus exemplum, in obſequijs nos inveniet promptiores. Et his dictis, conceſſa eſt omnibus licentia recedendi.

Anno MCCXXXVII. Concilium LONDINENSE autoritate Ottonis *L*egati Sedis *A*poſtolicæ pro reformanda Eccleſia *A*nglicana celebratur, tempore Gregorij Papæ IX.

Matthæus Paris deſcripturus cauſam, occaſionem & acta indicti Concilij, antequam conſtitutiones Synodicas recenſeat, ſummatim iſta refert. Cum igitur conveniſſent Londinijs

Prælati *Angliæ* in *E*cclesia S. Pauli, die primâ *C*oncilio aſſignata, ſcilicet in craſtino Octavarum *S.* Martini, non comparuit *L*egatus, quia *E*piſcopi rogaverant eum, ut ea die daretur eis copia inſpiciendi quæ propoſuit ſtatuere, & ſecum ſuper his deliberare, ne aliquid in præjudicium eorum ſtatuere attentaret. *A*ltera igitur die, conſtitutis in ſecretis & abditis locis militibus armatis & ſervientibus circiter ducentis, quos ei ad inſtantiam precum ſuarum Dominus Rex commendaverat, timebat enim valdè ſibi, eò quod dicebatur, eum nimis velle deſævire in eos, qui plura habebant beneficia, & præcipuè in illegitimos. *A*pparuit autem ſummo manè, ſcilicet diluculo, in *E*cclesia prædicta. Erat autem ibi tot expectantium multitudo compreſſa, quod ipſi *L*egato erat ingreſſus difficillimus. *E*t ingreſſus Eccleſiam, coram majori Eccleſia Pontificalibus ſe induit, ſcilicet ſuperpelliceo, & deſuper Cappa chorali, pellibus varijs furrata, & mura: & præcedentibus Archiepiſcopis Cantuarienſi & Eboracenſi eum, cum proceſſione ſolenni, cum cruce & cereis accenſis, & cum Litania, ſedem ſuam aſcendit per gradus pomposè, ut dictum eſt, præparatam & jam pompoſius tapetis & pallis redimitam: collocante ſe à dexteris Domino Cantuarienſi & *E*boracenſi à ſiniſtris: propter quod orta eſt inter eos diſſenſio, ſcilicet de ordinatione ſeſſionis. Et appellatum eſt à parte Eboracenſis pro jure ſuo, quod ſibi vendicabat. *L*ecto igitur ſolemniter Evangelio, ſcilicet, *Ego ſum paſtor bonus;* ſicut moris eſt, dictiſque collectis proprijs ab ipſo *L*egato, & cantato *Veni Creator ſpiritus,* appellatoque ab Eboracenſi, ut dictum eſt; ſederunt juxta Legatum duo Archiepiſcopi, Cantuarienſis à dexteris, Eboracenſis à ſiniſtris. Quibus dixit *L*egatus, volens ipſam Controverſiam pacificare, neutrius tamen juri derogando: In Bulla Domini Papæ ſtat imago Pauli à dextris crucis medio Bullæ figurata, & Petri à ſiniſtris: nulla tamen

Digitized by Google

men inter tantos ſanctos eſt exorta unquam iſta contentio, ambo enim ſunt in coæquali gloria. Verumtamen propter *Petri* clavigeri dignitatem, Apoſtolatus principatum, nec non & Cathedralem dignitatem, cum Prioratu vocationis, meritò á dexteris crucis ejus imago collocanda videtur: ſed quia Paulus credidit in Chriſtum quem non vidit, à dexteris figuratur: *Beati* enim *qui non viderunt*, &c. Sic Dominus Cantuarienſis totius Angliæ *P*rimas, & qui præeſt antiquiſſimæ ac nobiliſſimæ Eccleſiæ Cantuarienſi nec non & *L*ondinenſi, quæ eſt ſancti Pauli, non ſine ratione à dextris eſt collocandus. Et ex tunc ſequentibus diebus ſedit Cantuarienſis à dextris, Eboracenſis à ſiniſtris. Secudo antem die Concilio jam incepto, miſſi ſunt ex parte Domini Regis, Comes Lincolnienſis Joannes, & Joannes filius Galfridi, Wilhelmus de Ræle, Canonicus *S*. Pauli, ut dicto *L*egato ex parte *R*egis & Regni inhiberent, ne ibi contra *R*egiam coronam & dignitatem aliquid ſtatuere attentaret. Et remanſit ibi, ut hoc obſervaretur, Wilhelmus de Ræle, indutus Cappâ Canonicali, & ſuperpelliceo, alijs recedentibus. Eodem quoque die petijt D. *S*imon Cantuarienſis Archidiaconus, Dominum Legatum in audientia omnium, ut audiretur ab omnibus authenticum ſuæ Legationis à Domino *P*apa ſibi commiſſum, quod & factum eſt, & eodem die, ad impetrationem Domini Regis, lectum fuit quoddam *P*rivilegium de feſtivitatibus S. Eduardi per totam *A*ngliam celebrandis, & de mandato Domini Papæ, & de ſanctis Franciſco & Dominico canonizatis. Et quia audierat Dominus *L*egatus, dum adhuc in hoſpitio ſuo eſſet, multos pluribus Eccleſijs beneficiatos, nobiles ſanguine & poſſeſſionibus, & illegitimos, de quibus mentionem in quodam ſtatuto concilij fecerat, contra ipſum murmuraſſe, & ei etiam inſidias præparâſſe, quoſdam Magnates, ſcilicet Comiten Mareſchallum G. & Comitem Lincolniæ J. & Comitem de Monte forti, S. & quoſdam de familia

Do-

Digitized by Google

Domini Regis, cum gladijs & fuſtibus munitos ad tuitionem ſui ſuorumque ſecum ad Concilium duxit & reduxit. In Concilio verò, cum ſtatutum contra eos qui plura beneficia obtinuerunt, contra Concilium *L*ateranenſe pronunciaretur, *E*piſcopus Wigornienſis, Walterus ſcilicet de Cantelupo, ſurgens in medio, depoſita mitra ſua, ſic Dominum *L*egatum eſt affatus: Pater ſancte, cum multi nobiles, quorum ſanguis noſter eſt, plura obtineant beneficia, cum quibus nondum eſt diſpenſatum, quorum etiam aliqui provectæ ſunt ætatis, & uſq; ad præſens honorificè vixerunt, & hoſpitalem ad poſſe procurando, eleemoſynas patentibus januis erogârunt, durum eſſet nimis, tales ſuis beneficijs ſpoliatos, in ignominioſam trudi paupertatem. Quidam verò juvenes feroces ac ſtrenui maximis periculis ſe opponerent, antequam ſuis ſe ſinerent privari beneficijs, unico tantum retento. Quod bene perpendo per me ipſum. Antequam enim ad iſtam vocarer dignitatem, propoſui in animo meo, quod ſi unicum amitterem beneficium talis prætextu cônſtitutionis, omnia amitterem. undè timendum eſt, quod multi ad præſens in ſimili propoſito perſeverent. Quoniam igitur multitudo talium in cauſa eſt, ſanctæ Paternitati veſtræ ſupplicamus, quatenus ob ſalutem veſtram & noſtram, ſuper hujuſmodi ſtatuto Dominum Papam conſulatis. *P*ræterea, cum ſtatutum veſtrum in Religione ſancti Benedicti ad omnes æqualiter ſe extendat, & durum ſit multis tum propter locorum penuriam, & præcipuè Monialibus cum ſint debiles & fragiles, hoc ſtatutum obſervare; neceſſe eſt huic rigori diſcretum addere temperamentum, ſuper quo etiam poſtulamus, ut Dominum *P*apam ſuper his velitis conſultare. Cui Dominus Legatus reſpondit, quod omnes Prælati, ſcilicet iſti præſentes Archiepiſcopi & Epiſcopi, una cum eo ſuper his *D*omino Papæ ſcriberent, libenter conſentiret. Et ſciendum, quod, quia aliqui opinabantur,

ſicut

ſicut datum fuit intelligi Domino Legato, quod ſtatuta ſua robur, niſi tantum in tempore ſuæ Legationis, non obtinerent; juſſu ejuſdem ſurrexit in medio quidam Clericus ſuus Magiſter, ſcilicet *Attho*, & aperto libro authentico, ſcilicet regiſtro *Domini* Papæ, ad majorem autoritatem, ut validius talium opinionem improbaret, quandam decretalem legit diſtinctè & apertè, quam Dominus Legatus diſtinguens approbavit, per illam aſſerens manifeſtè, quod etiam poſt receſſum ejus ſua ſtatuta perpetuæ ſummitatis robur debeant obtinere. Nec prætereundum, quod primò die Concilij collocatis, ut prædictum eſt, Archiepiſcopis, Cantuarienſi ſcilicet à dextris, Eboracenſi verò à ſiniſtris, perlectoque Euangelio, *Ego ſum paſtor bonus*, dictiſque collectis ad hoc pertinentibus indictoque ſilentio, & turba comprimente caſtigata, Dominus Legatus ſedendo quaſi tubam vocem ſuam exaltans, ſermonem ſuum inchoavit, thema ſuum ſic prærordinando: *In medio ſedis, & in circuitu ejus plena animalia, plena oculis ante & retrò.* In ſermone proſequendo innuens, quod Prælati quaſi animalia habentia oculos ante & retrò, debent eſſe in rerum ſecularium depoſitionibus providi, in ſpiritualibus circumſpecti, priora ſequentibus cautè continuantes. Et poſt ſermonem legi fecit ſtatuta altâ voce & diſtinctâ, quæ firmiter ſtatuit obſervari, quæ ſubſcripta in hoc libro duximus annotari.

Sequentibus annis denuò Papa Gregorius IX. in Angliam pro recognoſcendo & corrigendo Eccleſiæ ſtatu mittit Ottonem Cardinalem. Is de conſilio Regis inſignem Antiſtitum conventum egit LONDINI anno MCCXXXVII. Ubi poſt longam conſultationem de Patrum ſententiâ leges plurimas tulit *Legatus*, quæ deinceps Sacerdotalem dignitatem maximè conſervârunt. Poſt hæc Legatus Sacerdotibus decimas in bellum ſacrum erogandas imperavit.

Inſuper alia duo concilia in Angliam miſſus à Papâ Otto

 bonus

bonus celebraſſe ſcribitur: Unum NORTHANTONI, alterum LONDINI. In utroque res ad Religionem pertinentes pro arbitrio Papæ conſtituit: Leges Angliæ dictavit, Epiſcopos, qui Principum partes contra Regem Henricum III. ſectati fuerant, impios denunciat, quorum aliquos facti pœnitentes mox abſolvit, alios Papam adire coegit.

Denique ſub exitum ſeculi hujus, anno videlicet MCCXCI. tempore Nicolai Papæ quarti, Bernhardo Epiſcopo Groſſetano, ſedis Apoſtolicæ Legato in Anglia nondum præſente, LONDINI ad Weſtmonaſterium celebratum eſt Concilium. In hoc in primis agitatum eſt de ejectione Judæorum, quorum erat per omnem Angliam ingens multitudo, quò ſic oves ab hœdis ſegregarentur. Itaque publico juſſum eſt edicto, ut intra paucos dies omnes abirent cum bonis. Illi juſſis Concilij parentes, aliò diſceſſerunt. Itaque profuga gens de Anglia in perpetuum exivit. Miſera ſemper alicubi terrarum peritura, uſq; eò dum denique deleatur.

Eodem Concilio Edvvardus expoſuit ſe cupere ire in auxilio Chriſtianis in Aſiam: Et quia res ad Religionem pertinebat, voluit, ut ſacerdotes peccuniam ſuppeditarent. Poſtremò placuit Regi ſimiliter atque Principibus illud injurium jure iterato ſtatuere, ne cui hominum liceret dare prædia Collegijs Monachorum, neve liceret Monachis aut alijs ſacerdotibus emere poſſeſſiones. Supervenit tandem Legatus & unà cum Johanne Beccano Archiepiſcopo Cantuarienſi ſibi adjuncto, Regem iniquitatis atque impietatis redarguit: legemque abrogare, & Eccleſijs, Eccleſiaſticiſque rebus ac perſonis libertatem reſtituere coegit. Bzovius in Annalibus, conf. Philippi. Labbe Synopſin concil. p. 222.

Anno MCCCXCIX. Concilium in Anglia habitum adducit B. D. Selneccerus, Catal. Synod. p. 95, In quo Papæ jus ultra Oceani limites abdicatum eſt.

Con-

Concilium Lambathenſe, in Anglia ad damnandos errores Reginaldi Peacoki, Ciceſtrenſis Epiſcopi, Præſide Thoma Bourchiero Archiepiſcopo Cantuarienſi ac Cardinali ſancti Cyriaci, celebratum tempore Innocentii VIII. Anno Domini MCCCCLXXXVI.

Qui fuerint Peacoki errores è Commentario Goodvvini de Præſulibus Angliæ refert Spondanus ad prædictum annum. Aſſerebat neminem teneri obedire Eccleſiæ Romanæ determinationi. Non eſſe neceſſe ad ſalutem credere corpus Chriſti eſſe in Euchariſtia. Eccleſiam univerſalem errare poſſe in ijs quæ ſunt fidei. Cum ab Epiſcoporum Synodo Lambathum citatus fuiſſet, ut coram Thoma Bourchiero Archiepiſcopo Cantuarienſi & Cardinale ſancti Cyriaci, Doctrinæ ſuæ rationem redderet: ibi damnatus coactus eſt palinodiam publicè in Eccleſia ſancti Pauli Londini canere, libris ejus quos non paucos erroribus ſuis conſperſos ſcripſerat, igne coram ſe exuſtis, Epiſcopatu quoque depoſitus, penſione tenui aſſignata, in quodam cœnobio mœrore confectus brevi interijt.

Nec feliciùs res ceſſerunt Milvertono Carmelitæ, Doctori Theologo ac Profeſſori Oxonienſi, qui ab inſectatione Reginaldi Peacocki, id eſt, pavonis, occaſionem ſumpſerat plurium graviſſimarum reprehenſionum in Epiſcopos Angliæ, ſingulaq; ad deprimendam eorũ auctoritatem vitio illorum attribuens. Qua de cauſa ab Epiſcopo Londinenſi excommunicatus, cum ad Papam confugiſſet, ibi frivolis ejus excuſationibus rejectis ad carcerem detruſus eſt, ac ibi triennio detentus. Unde ordo Carmelitarum in Anglia declinare cœpit, deficientibus Mæcenatibus qui eorum ſtudia promoverent.

Seculo ſexto decimo ſud Eduardo VI. incomparabilis pietatis & ingenij Principe Juventutis, in peculiari ſynodo triginta novem Confeſſionis Anglicanæ Articuli fuerunt concluſi & confirmati. Eodem ſuperſtite celebratur alia Synodus, ubi

Digitized by Google

Liturgia Anglicana à ſeptem Epiſcopis & Doctoribus quatuor concinnata, publicoque Eccleſiæ conſenſu ſtabilita legitur, quam ut & articulos præcedentes, Principes inſequentes, Eliſabetha, Jacobus & Carolus expenſam & ratam commendârunt poſteris. Ulterius in Synodo LONDINENSI CXLI. conſtitutiones ad pium & pacatum ſpectantes Eccleſiæ regimen, à convocatis Epiſcopis, alijſque Eccleſiæ deputatis Regi Jacobo oblatæ, ipſius Regali auctoritate debito modo confirmantur.

Ineunte Seculo ſeptimo decimo variæ diſſenſiones inter *R*eformatos, tam in Belgio quam in *A*nglia gliſcebant, igitur manus medicas huic malo adhibentes, ne latius graſſaretur, quibus id negotij incumbebat, diverſos conventus ſuis cœtibus indixerunt. Ita anno MDCXVIII. celebrata fuit in Scotia Synodus PERTHENSIS, & propoſiti quinque Anglicanarum ceremoniarum articuli controverſi, nempe de *Genuflexione in Cœna, celebratione aliquot dierum ſacrorum præter Dominicos, Baptiſmo privato, privatâ adminiſtratione cœnæ, & confirmatione Anglicanâ* Cum autem non ceſſarent INDEPENDENTES ſeu PURITANI ſeſe his articulis opponere, ſchiſma indies majora ſumſit incrementa: ob quam cauſam anno MDCXXXVIII. Conventus Nationalis in Scotiâ EDENBURGI, DCC. Miniſtrorum habitus fuit, præſentibus plurimis proceribus & nobilibus, in quo Puritani *L*iturgiam, ſeu librum ritualem ab Epiſcopis conſcriptum & à Rege Scotis, ut conformarent Eccleſias ſuas Anglicanis, propoſitum penitus reſpuebant, & libertatem in quinque articulis PERTHENSIBUS poſtulantes, omnem Epiſcoporum auctoritatem ipſumque nomen eliminari volebant. Hinc etiam ſtatim in Conventu GLASCUENSI, anno MDCXXXVIII. fruſtra intercedente Rege, Epiſcopi ab omni adminiſtratione ſunt depoſiti, & ſic occaſiones ingenti illi bello, datæ quo tota Britannia in alium ſtatum redacta eſt. Ab hoc enim tempore illæ turbæ magis magiſque invaluerunt, quibus tandem factum eſt, ut independentium

dentium moliтionibus Rex Carolus I. Stuartus ſecuri ſubjiceretur. Operæ pretium eſt, domeſticum teſtem, & qui ipſa quoque magna hujus tragœdiæ pars extitit, quippe Regis Eccleſiæq; cauſa, ut ipſe ſcribit, in exilium ejectus, audire. Ita verò Johannes Durellus cap. I. Vindiciarum: *Perduellium apud nos natio univerſa, quæ ab initio in Regis perniciem unanimis conſpiraverat, in duas poſtmodum factiones præcipuas* PRESBYTERIANORUM *ſcilicet atque* INDEPENDENTIUM *ſciſſa eſt. Hi concordes egerunt, donec debellatis regijs exercitibus, expugnatisq; oppidis atq; ſubactis Provincijs, quæ à Rege ſteterant, Regem ipſum tandem eò adegiſſent, ut Presbyterianis Scotis, & ipſis ſtrenuè rebellantibus, ſe dederet, ipſorumque poteſtati ſe permitteret. Nec dum tamen nata diſcordia in bellum apertum erupit; De perſona tamen Regis per id tempus inter Anglos Presbyterianos atq; ac Independentes, atq; Scotos perduelles exorta lis eſt, utris nempe cederet? Num his, licet in eo bello auxiliaribus ac mercenarijs meris uti volebant adverſarij, an verò illis belli Principibus ac Regiæ Majeſtatis hoſtibus primarijs? ſed litem diremit facili negotio ingens pecuniæ ſumma, quam Angli Scotis numerârunt, ſtipendij quidem nomine, ſed revera pretium appretiati, quem appretiaverunt, Zachar. xi. v. 13. Matth. xxvii. v. 9. Nam ſolutâ ſummâ, ſtatim & argumenta ſoluta ſunt, quibus Scoti jus ſuum retinendæ apud ſe Regis perſonæ paulò ante fortiter ſerioque aſſerere videbantur. Tum verò demum cœpit Independentium factio caput efferre, & Regem (quem Presbyteriani vi & armis impetere non deſtiterant, donec eum Regnis & autoritate Regiâ prorſus ſpoliâſſent) apud ſe in exercitu tum partem longè maximam independente, arcta atque illiberali cuſtodia tenere, inde ad judicium poſcere, ac poſtremò, proh nefas! ad ſupplicium rapere. Fateor quidem, ſi atrocis illius Tragœdiæ tot actus fuerint, quot ludicrarum eſſe ſolent,* POSTREMUM FERE INDEPENDENTIUM *fuiſſe. Dico ferè; Nam fuêre in Exercitu Presbyteriani non pauci, tum gregarij milites, tum Centuriones*

turiones & Tribuni. Quin toti exercitui præfuit Presbyterianus Imperator, cum Regem ſereniſſimum percuſſerunt: AT QUATUOR PRIORES *(ut cuiq; quod ſuum eſt, tribuatur) Presbyteriani ferè ſibi ſolis jure meritò vendicare poſſunt. Adeò ut non acutè magis, quam verè dixerit L'*ESTRANGIUS noſter: REGEM PRIMO A PRESBYTERIANIS peremptum, CAROLUM DEINDE AB INDEPENDENTIBUS INTERFECTUM.

Confeſſionem Scoticam anno MDLXXXI. Edenburgi editam, MDCXXXIIX. repetebant Puritani, & per conjurationem adverſus Regem, qua ſe invicem adjurârunt Comites, Barones, Nobiles, Præfecti, miniſtri Eccleſiæ & populus, ſe confeſſionem hanc fortunarum & ſanguinis ſui jacturâ defenſuros eſſe, ſuſque deque habita rebellionis infamiâ, ſtabilitam volebant. Cauſæ quibus movebantur, hæ producebantur, quod in libro Liturgico Anglicano, I. quædā ſint idololatrica, quorum XII. faciunt capita, inter quæ tertium eſt de adoratione Dei panacei, quintum de menſa Euchariſtica in formam altaris mutata, undecimum genuflexio Sacerdotis ante conſecrata. II. Quædam ſuperſtitioſæ Ceremoniæ Symbola, quarum quinquaginta numerant, inter quas eſt feriatio feſtorum Chriſti & Apoſtolorum, nec non ſignatura crucis ſuper baptizandos, impoſitioque manuum baptizandis facienda, item arrha inter Neonymphos, conſecratio baptiſmi, adminiſtratio baptiſmi & Cœnæ extra templa publica, conciones funebres, præſentatio puerperarum in templo, converſio vultus Sacerdotis ad plebem, quandò benedicit, & averſio vultus quandò collectam legit, aſſurrectio plebis ad lectionem Evangeliorum Dominicalium, antiphona & reſponſoria populi ad Collectas &c. III. Quod inſint quidam defectus, v. g. in lectione SS. quædam Capitula Levitici, Ezechielis omittenda ſtatuebantur, viciſſim Apocrypha quædam jubebantur legi, quod loco ceremoniarum in Baptiſmo uſitatarum, ſi baptizandi morbus urgeat, ſolius Orationis Dominicæ

minicæ recitatio baptiſmo dicatur prætermittenda; hinc etiam Pontificijs dari anſam commiſcendi abſolutam Sacramentorum neceſſitatem, item quod liber *L*iturgicus introducat gratiam Dei univerſalem, præſcribendo hanc confitendi formulam; *D*eus Pater me & univerſum mundum creavit: Deus Filius, me & univerſum mundum redemit, &c. Cœterum nervosè pleraque huc facientia collegit Autor Hiſtor. Eccleſiaſticæ Gothæ excuſæ anno MDCLX. pag. 809. Cauſæ, inquiens, tantarum diſcordiarum, (quæ exercuerant Carolum I. dum ſecuri carnificis necaretur) duæ factiones erant, toto genio inter ſe oppoſitæ, PURITANORUM altera, altera SEMIPAPISTARUM: Cum enim vivente adhuc parente Carolus Henriettam Galliæ Regis Ludovici ſororem in matrimonium duxiſſet, & Reginæ familia Pontificijs hominibus conſtans Zelotis in Anglia ſuſpectam ſe feciſſet, ſtatim Puritanorum ſtimulis agitari mentes, *R*exque adigi, ut Reginæ omnem familiam Anglia expelleret. *R*eliquit tamen Papiſmi quædam ſemina nonnullorum in animis, nec deſiêre *P*ontificis emiſſarij, clanculum in Angliam ventitantes, ea fovere. Et ecce quidam colluſionis palam WILHELMUS LAUDUS Archiepiſcopus Cantuarienſis accuſatus eſt, cui datum crimini, quod ſtudio Hierarchiæ *E*piſcopalis adverſus Puritanos, eam ſummoperè improbantes, tuendæ, SYNCRETISMUM cum Pontificijs moliatur. Damnatus eo nomine à Senatu *R*egni conſentiente Rege, capite plectitur. Nec tamen hoc modo illis ſatisfactum. Erumpens enim in apertum bellum diſcordia, cum indies animi magis exacerbarentur, in immane illud, de quo diximus, parricidium deſijt, quod tamen quaſi jure perpetratum MILTONUS in importuno ſcripto adverſus Cl. Salmaſium, ex jure divino pariter & humano defendere fruſtra anniſus eſt. Qui Hierarchiam oderunt Puritani, non illam ſolam, ſed & *L*iturgiam & ceremonias Pontificijs ſimiles dudum abrogari cupientes, Synodo contradixêre LONDINENSI, anno 1603

ha-

Digitized by Google

habitæ, in quâ declaratū eſt, Librū Liturgicum nihil continere, quod verbo Dei repugnet: & quamvis aliqui eorum ut ſibi conſulerent, Synodo ſubſcripſerint, CONFORMISTÆ nuncupati ſunt, cum cœteri NON CONFORMISTÆ SEPARATISTÆ aut PROUNISTÆ, nihilominus tamen deſiderium reformationis ad modum Eccleſiarum tranſmarinarum, inprimis Genevenſis non amiſère. Cui illorum inſtituto tum ſatisfactum eſt, cumpoſt necem Regis Reſpublica, ſive qui ejus nomine populum in poteſtate habebant, Novatores, eorumque anteſignanus OLIVERIUS CROMVVELLUS, Regni protector dictus, ſuſcepta ejuſmodi reformatione, Epiſcopos & Liturgiam abrogaſſet, Synodoque nationali convocata directorium Eccleſiarum, confeſſionem fidei, Catechiſmum minorem, majoremque publicâſſet, cui pleræque per Britanniam Eccleſiæ ſubſcripſerunt; eo tamen cum diſcrimine, ut alij Independentes, alij Presbyteriani eſſent, in confeſſione fidei utrique à Reformatis ſive Calvinianis non diſſidentes, quod tamen attinet Eccleſiæ regimen, inter ſe diſcrimen habentes. Quamquam enim utrorumque Eccleſias gubernant Presbyteri, qui vel docent, vel regunt, rigidiores tamen ſunt Independentes, in delectu membrorum Eccleſiæ, quæ apud illos non ſufficit vacare publico ſcelere, ſcandaloſaque vita, ſed in oculos quoque incurrentem ſanctitatem vitæ requirunt, nec admittunt ad ſacræ Cœnæ uſum, niſi qui in divinis ſcripturis & rebus Theologicis probè verſatos ſe eſſe, tum precibus coram Eccleſia recitatis, tum interpretatione ſcripturarum publicè factâ demonſtrârunt. Admittunt enim omnium, quos impetus incitat, doctrinam in cœtibus publicis, in quibus ſæpè plures ſucceſſivè verba faciunt, ad imitationē Corinthiorū Eccleſiæ, de qua Apoſtolus 1. Cor. XIV. Nec in miniſtro Eccleſiæ requirunt literarum cognitionem, aut ſtudia Academica, quamquam & illa non reſpuunt. Cœtus ſacros malunt in privatis domibus, quam in Baſilicis cogere; licet & his utantur.

Quodq;

Quodque præcipuum eſt inter hos & Presbyterianos diſcrimen, unamquamque particularem Eccleſiam ſui juris faciunt, nec alij ulli ſubjectam aut ſubordinatam eſſe ſtatuunt: nemini fidei rationem reddunt, niſi illi, cujus membra ſunt Eccleſiæ. Cum ex adverſo Presbyteriani particulares Eccleſias ſubjiciant Claſſibus, claſſes Synodis Provincialibus, has Synodo Nationali, eamque ſubordinationem juris eſſe divini, & decreta Synodorum vim cogendi habere, ſtatuant.

Anno MDCXLV. à rebelli Parlamento Synodus WESTMONASTERIENSIS congregata fuit. Qui Præſides & Judices conſederint; quæ diſciplina, qui mores aſſeſſorum extiterint, Durellus Cap. II. Vindiciarum prolixè explicat, ubi inter alia ſic ſcribit: *Quoniam hic* (Adverſarius) *ſtatim excurrit in laudes Weſtmonaſterienſis Theologorum conventus, & confeſſionis fidei ab iis edita, haud abs re futurum puto, ſi exteros qualis fuerit fami ſuis ille Theologorum conventus, melius edoceam, quàm ex eorum libris mihi videntur eam rem hactenus edocti. Qua habita eſt à pleriſque rerum noſtrarum imperitis Nationalis Synodus Weſtmonaſterij legitimè congregata, ea ſchiſmaticorum partim Theologorum, partim Laicorum conventiculum fuit, contra leges Regni, contra Canones Eccleſiæ, contra rationem Synodorum omnium in aliis Eccleſiis Reformatis uſurpari ſolitam, coactum. ——— Weſtmonaſterienſes Theologi non collegarum ſuffragiis electi, non ab Eccleſiis miſſi, non Rege aut annuente aut jubente coacti, ſed à factioſis rebellantis Parlamenti membris hinc inde, prout è re ſua maximè viſum eſt, vocati; reliquo Clero Eccleſiiſque prorſus inconſultis. Undè factum, ut tot malè ſana capita venerabili iſti conventiculo interfuerint, in quibus primas facilè tenuêre, Johannes de la Marche, & Petrus Sterry. ——— Præſidem inconſulto Conventu Parlamentum ipſum creavit, quomodo conventuales inconſultis Eccleſijs creaverat: Et jus novos præſides porrò creandi, ſi ferret occaſio, ne quid non ad ipſius men-*

Digitized by Google

tem gereretur, nominatim ſibi reſervatum voluit. Quo factum, ut defuncto TVVISSO ſuffectus ſit HERLEUS, furibundus ille Preſbyterianus

Hactenus Sylloge Conciliorum Anglicanorum tam è recentioribus quam veteribus Scriptoribus, maximam verò partem ex Tomo III. & IV. Concilior. à D. Johanne Ludovico Ruelio, & Johanne Ludovico Hartmanno SS. Theol. D. & Roter burgenſi Superintendente illuſtratorum, collecta.

Acta Concilij FLORENTINI Robertus Creyghton ex MSC. Sylveſtri Sguropuli, qui ipſe Concilio interfuit, in proſcenium publicæ lucis eduxit, ſub Rubrica: Hiſtoria Unionis inter Græcos & Latinos, ſeu Concilij Florentini narratio per Sylveſtrum Sguropulum magnum Eccleſiarcham ſcripta, Latinitate donata per Robert. Creyghton, Hagæ Comitis, fol. 1660. Verſionem Ranchini Anglicam contra Concilium TRIDENTINUM D. Langbaino debemus, cui addi poſſunt lucubrationes Willeti contra Tridentinos, Petri Svavis Polani, id eſt, Pauli Sarpij Servitæ hiſtoriam Concilij Tridentini ex Italico vertit Latinè Adam Neutonus Scotus. Nunc hoc Catone contenti ſimus & manum de tabula!

ΘΕῷ ΜΟΝῷ ΔΟΞΑ.

APPENDIX

DE

SOCIETATE REGIA LONDINENSI.

Digitized by Google

B. L.

QUia in hoc opuſculo aliquoties Regiæ Societatis Anglicanæ mentio occurrit, commodum videbatur Epiſtolam vernaculam ad Dominum *JOHANNEM A KEMPEN*, Fratrem germanum, feliciſſimum olim Philoſophiæ Naturalis ſcrutatorem, nunc verò inter beatos triumphantem, ante ſexennium Londino Amſtelodamum tranſmiſſam ſubnectere; quæ de laudatiſſimo Ordine, cujus inſtitutum, progreſſum & ſcopum nemo hactenus, quod ſciam, in Germania, publico ſcripto expoſuit, ſufficientem informationem ſuppeditat, ac proindè Lectori Curioſo, ut opinor, non ingrata erit.

Hochgeehrter Heir Bruder.

SEit dem mir das jüngſte Schreiben eingehändiget und darin begehret worden/ was dieſes Orts merkwürdig vorläufft zu überſchreiben/ hab ich nach fleißiger überlegung nichts würdigeres befunden/ wovon ein nützlicher Bericht könte abgeſtattet werden/ als eben die Königliche Geſellſchaft in Londen/ welche ihr die Vermehrung und Befeſtigung aller löblichen Wiſſenſchafften höchſtangelegen ſeyn läſſet. Die Verbeſſerung der Menſchlichen Weißheit iſt der gewiſſe Punct auf dem alle linien ihrer Wiſſenſchafft und euſerſte Bemühung genau zuſammen lauffen. Wie denn der menſchliche Geiſt begierig iſt alles zu wiſſen/und durch zu ſuchē. Dannenhero benennet Heſiodus die Menſchen ἀλφηστάς, inventores, oder Erfinder/und Erforſcher Weil derſelbe Geiſt den Begierden zu wiſſen/ kein Grentzziel ſetzen kan/ ſondern ſich mit zweifelhaften dunckeln fragen beluſtiget. Die Welt iſt eine Schule der Nachſuchung/die Nachſpürung und jagt heiſt unſre eigentliche Arbeit/ dadurch wir entweder etwas fangen/ oder des Fanges verfehlen. Hierauf haben in uralten Zeiten die vernünftigen Heyden gezielet. Denn nach dem ſie die Armuth ihres vermögens ſo wol in der

Gött-

Göttlichen als weltlichen Weißheit reiflich erwogen/wurden ſie ſchlüßig aus ihren geſchikkteſten Leuten/ gewiſſe Zünfte aufzurichten/ dadurch der verſpürte Mangel mit folgendem Reichthum der Erkäntnis erſetzet würde. Zu dem Ende hielte man unterſchiedliche Geſellſchaften/ nehmlich die Aegyptiſche/ oder Jſiſch-Oſiriſche/ die Eumolpiſch-Eleuſiſche/ die Samothraziſch-Kabiriſche/ der Perſer Babel-Magiſche und Chaldäiſche/ derer Mitglieder die beyden berühmten Griechen Pythagoras und Empedocles geweſen; Die Jndianiſch-Brachmanniſche/ der Araber Damkariſche/ der Mohren Feßiſche und Tesbioniſche/ der Krotonier Pythagoriſche/ der Spartaner Zaleukiſche/ der Kreter Minoſiſche/ der Athenienſer Soloniſche/ der Geten und Scyten Zamolxiſche/ der Mileſier Hippodamiſche/ der alten Frantzen Druidiſche/ der zelten Bardiſche und Koribantiſche/ der Gothen Alrauniſche u.a.m. Darunter gleichwol erſtbenante die Vornehmſte geweſen/ von welcher Moſes die Aegyptiſche Weisheit erlernet/ und Griechenland ſeine Wiſſenſchaft hergeholet hat; Jnmaßen Aegypten hievon in ſolchen Ruff gekommen/ daß kein Liebhaber der Künſte dahin zu reiſen unterließ; Gleich wie nun dieſe Heidniſche Geſellſchaften auf die Widerbringung der verlohrnen Göttlichen und Weltlichen Weisheit ihr Abſehen hatten

ten: Alſo haben ſich die Gelehrten Chriſten der Natur Schätze zu unterſuchen/ und nach belieben davon frey zu Philoſophiren; oder auch ſonſt ihre gewöhnliche Mutterſprachen auszuarbeiten/ in Muſiken/ nützlichen Geſprächen/ Handlungen und Schriftwechſeln verbunden/ als ſonderlich in Teutſchland unſere Durchleuchtigſte Fruchtbringende Anno 1617. geſtiftete Geſellſchaft. Alſo iſt in Franckreich das gelehrte Collegium la Conference. In Italien ſind viel berühmte Geſellſchaften/ Academien genant/ von hochgelehrten und theils Fürſtlichen Perſonen angeſtellet/ beydes die Sprach und Philoſophie beſter maſſen in Richtigkeit zu bringen/ und haben ſonderbare Nahmen und Sinnbilder oder Wapen/ dabey man ſie von andern gemeinen Leuten unterſcheiden könte/ angenommen. Als zu Sena die Avvalorati (oder ſtarken/ in Tugend und Wiſſenſchaften/) führen einen Eichbaum beſchriftet: Adverſantibus invaleſcit; Weil nehmlich dieſe Zunft nahe bey Sena, auf einem luſtigen Land-Gut Matthæi Amidei, la Quercia groſſa, zur groſſen Eiche genant/ ihren Urſprung genommen/ wie ſelbiger Amideus, ein vornehmer Apotheker des Orts erzehlet/ Lib. de Confect. Hyacinth. Præfat. ad Lector. Zu Rom die Lyncei, derer Academie der Fürſt Fridericus Caſius daſelbſt geſtiftet/

und

und von den Erleuchteſten Ingeniis und beſten Profeſſoribus in allen Wiſſenſchaften und Facultäten, ausgenommen Theologis jederzeit beſuchet wird: Hat zum Sinnbilde einen in Porphyr gegrabenen Luchs/ anzudeuten der Gemühter Scharffſinnigkeit / viel verborgene Dinge in der Natur anzublikken/ und der Welt getreulich zu eröffnen. Hierinn iſt auch der beruffene Mathematicus Galilæus à Galilæis ein Mitglied geweſen. (a) die Incogniti zu Venedig/ derer Zunftgenoßſchaft der vornehme Rahts-Herr/ Johann Franciſco Loredano angenommen; Beſage ſeines eigenen Gezeugniſſes, (b) Zu Padua die Sitientes, derer Academie ſich mehr auf Juriſtiſche als Natürliche Sachen befleißt/und den Helicon mit dem Caſtaliſchen Brunnen zum Wapen hat/ nebſt der Obſchrifft: Non diu ſitient ſitientes. (c) Zu Sena die Fravagliati die zum Kennzeichen ein Sieb mit dem Wahlſpruch brauchen: Donec Impurum; und dergleichen Kunſtliebende Geſellſchaften mehr.. Zu Venedig/ Verona, Florentz, Bononien, Vicentz, Neapolis, Spoleto, Ferrara, Mantua, Ravenna Ticino, Casal und andern Orthen/ davon anderswo weitläuftiger gehandelt wird. (d)

Solche

(a) Iohan. Fabri Lyncei expoſitio ad Nardi Antonii Recchi animal novæ Hiſpaniæ ap. Franc. Hernandes Hiſtor. Mexican p. 532. D. Sachs in præfat. Ampelographiæ (b) In Bizzar. Academic p. 1 p. 139.
(c) Sachs Gammarologiæ p. 57. ſeqq.
(d) In Commentar ad Poeſin Triumphantem à p. 233. ad 240.

Solche Hochlöbliche Geſellſchaften habens nicht immer bey bloßen Speculationibus und mündlichen Unterredungen bewenden laſſen/ ſondern bisweilen die Proben hinzu gethan; Weil Verſtand ohn Erfahrung/ und Erfahrung ohn Verſtand nichts vollkommenes verrichten kan/ ſondern wie ein lebloſer Körper ohn Seel iſt/ eine groſſe Latern ohn Licht/ und ein Gichtbrüchtiger Wegweiſer dem die Augen verbunden ſeyn. Beydes wird in der Engliſchen Königlichen Geſellſchaft der Naturprüfenden/ und in Deutſchland von der hohen Schule der Naturkündiger / (Academia Naturæ Curioſorum) mit glükklichem Fortgange beobachtet. Die letzte iſt Anno 1652. von etlichen Medicis in Frankenland erſtlich geſtiftet / und nachgehends durch andere Provincien des Teutſchen Bodens merklich ausgebreitet / hat zum Sinnbilde einen mit Schlangen umflochtenen Goldnen Ring/ darin ein aufgeſchlagenes Buch/ und auf deßen einem Blat ein grünendes Kraut erſcheinet/ womit die nimmermüßige Natur bemerket wird. Das andere Blat iſt mit einem Auge bezeichnet/ das jenige anzudeuten/ was man bisher verthädigt hat. Wolerwehnter Geſellſchaften Vorſatz verdienet großes Lob/ in ihren Wirkungen aber eußert ſich ein merklicher Un-

terſcheid der Menſchlichen Gemüther/ deren Seelen Kräfte ſo wol/ als die Sitten/ Leibes-Stellung und Beſchaffenheiten ins gemein gar ſehr nach ihren Geburts-Ländern ahrten. Wie in unterſchiedlichen Landſchaften die Thiere und Früchte gantz ungleich gefunden werden; So ſind auch die Menſchen nach ihren Geburts-gegenden mehr oder weniger zum Kriege/ zur Lehrfähigkeit/ Andacht/ Geſundheit/ Mäßigkeit/ Frommigkeit/ Keuſchheit/ Sanftmuth/ Schönheit/ Kunſt-Erfindungen/ etc. geneigt. Alſo daß die Weltgegenden nicht weniger bey der Leibes Stärke/ als den Gemüthern das ihre thun. Athen lag unter einem günſtigen Himmel/ darum waren die Athenienſer viel ſcharffſinniger als die Thebaner/ welche unter viel gröberer Luft viel plumpere Sinnen hatten. Dannenhero dankte Plato GOTT/ daß Athen und nicht Theben ſeine Geburts-Stadt geweſen. In Engeland wil ſonder Zweiffel der itzt löblich-herrſchende König Karl der zweite/ als Ruhmwürdigſter Stifter der höchſtnützlichen Geſellſchaft/ daſſelbe vollführen/ was ſein geprieſener Herr Vater und Reichs Vorgänger/ König Karl der Erſte/ mit dem Salomoniſchen Weisheit-Tempel/ wozu er ein Salomoniſches Kunſt-Haus der Sonnen

hat

hat anlegen wollen/ im Sinne gehabt/ aber wegen einbrechender innerlicher Unruhe nicht hat enden können. Wenn wir den heutiges Tages üblichen Gebrauch der Studirenden/ wie er von vielen Jahren im Schwange gegangen/ behertzigen/ befinden wir/ daß es mit den Künſten ſehr übel beſtellet ſey/ wie ein jder unpartheyiſcher Richter mit mir geſtehen wird. Denn ob ſchon die Menſchen mit Verſtändnis von GOtt begabet ſind/ natürliche Dinge zu begreiffen/ ſo gebrauchen ſie ihn gleichwol nicht gebührlicher maſſen; Daher iſt ihre Wiſſenſchaft leider gar zu klein und zu geringe. Wir können nichts mehr wirken oder verſtehen / als was wir in der Natur entweder durch das Werk / oder den Verſtand gefaſſet haben. Das Werk kan ſonder den Verſtand / noch der Verſtand ſonder jenes in uns eine wahre Wiſſenſchaft zuwege bringen. Das Werk wird durch bequeme Werkzeuge vollführet/ der Verſtand durch richtige Regeln und Folgerungen vergewißert. Dieſe beyden Stükke ſind gleichſam Zwilling-Sterne des Menſchlichen Gemüth-Himmels. Keiner leuchtet ohn den andern ſcheinbar / beyde aber weiſen den Weg zum Heiligthum der Vollkommenheit. In dem die Leute ihres Verſtendes

keinem/ der erſt nach langen Jahren gebohren würde/ der Weg verſchloſſen/ etwas beyzufügen. Nimm in die Hand das Regiſter der Weltweiſen/ eben dieſes muß dich aufmuntern. Wenn du ſieheſt wie viel für dich gearbeitet/ wirſt du verlangen/ auch einer aus ihnen zu ſeyn. (h) Wir dürffen aber bey Unterſuch-oder Erfindung neuer Sachen/ nicht alſofort Neurungs-Meiſter werden/ und ohn vernünftige gnugſame Urſach/ ſonderlich in natürlichen Dingen / von dem Wege den ſchon von langen undenklichen Jahren her/ die hochverſtändigen Leute der Welt betreten haben/ abweichen. Denn wer dieſen überſchreitet/fällt unfehlbahr in ſtrafwürdige Vermeſſenheit und Irrtum. Jdes Zeit-Alter hat ſeine ſonderbare Abwechſelungen/ alſo auch gewiſſe Leute/ die entweder ihre Vorgänger übertreffen/ oder hinter ihnen ſtehen bleiben. Wer wolte doch zweiffeln/daß in alten Zeiten viel vortreffliche Geiſter dieſes und jenes erfunden/allein ſich nicht unterſtanden ſolches aus zubreiten/worin ihnen keine erhebliche Urſach gefehlet/ wenn ſie anders von des Neides beſtichelung/oder anderwärtiger Verfolgung geſichert bleiben wolten? Was einer mit ſcheinbarer Manier/vielleicht ſeinen Verſtand

(h) Seneca Epiſt. 29.

zu üben/ oder andre anzufriſchen/ eingeführet/ und von langer Zeit unumgeſtoſſen blieb/ dem ward unwiderſprechlich nachgefolgt/ weil man demſelben zu widerſtreben vor eine Sünde gehalten. Etliche der alten Griechen/ nehmlich Anaxagoras, Democritus, Heraclitus, Parmeniendes, Leucippus, Empedocles, Xenophanes, Philolaus, und andere ihres gleichen/dachten einer Sachen genauer nach/weder vorhin geſchehen; Ja ſelbſt Ariſtoteles hat keiner mühe geſparet/ſo wol die Natur als die Wahrheit zu erforſchen/auch alle andre darin bey weitem übertroffen: aber gleichwol ſind viel herrliche Betrachtungen obgemeldeter Leute in die Vergeſſenheit begraben/ und uns entzogen/ derer ſich heute ihrer viel nützlich bedienen könten. Der Gelehrte Italiäner Gvido Pancirollus hat gewiß nicht vergeblich zweene leſewürdige Bücher geſchrieben/ derer erſtes von denen verlohrnen oder in Vergeſſenheit gerahtenen Sachen unter fünf und ſechszig Titeln handelt; Das andre aber die den Alten gar unbekante und neuerfundene Werke unter 25 Titeln vorſtellet. Beyde ſind aus dem Wälſchen von Hn. Henrich Salmuth Lateiniſch gegeben/ und mit gelehrten Anmerkungen erkläret. Ich geſchweige was der hochgelehrte Engländiſche Kantzler Franſciſcus Bacon von Verulam,

 de

Digitized by Google

keinem/ der erſt nach langen Jahren gebohren würde/ der Weg verſchloſſen/ etwas beyzufügen. Nimm in die Hand das Regiſter der Weltweiſen/ eben dieſes muß dich aufmuntern. Wenn du ſieheſt wie viel für dich gearbeitet/ wirſt du verlangen/ auch einer aus ihnen zu ſeyn. (h) Wir dürffen aber bey Unterſuch-oder Erfindung neuer Sachen/ nicht alſofort Neurungs-Meiſter werden/ und ohn vernünftige gnugſame Urſach/ ſonderlich in natürlichen Dingen / von dem Wege den ſchon von langen undenklichen Jahren her/ die hochverſtändigen Leute der Welt betreten haben/ abweichen. Denn wer dieſen überſchreitet/fällt unfehlbahr in ſtrafwürdige Vermeſſenheit und Irrtum. Jedes Zeit-Alter hat ſeine ſonderbare Abwechſelungen/ alſo auch gewiſſe Leute/ die entweder ihre Vorgänger übertreffen/ oder hinter ihnen ſtehen bleiben. Wer wolte doch zweiffeln/daß in alten Zeiten viel vortreffliche Geiſter dieſes und jenes erfunden/allein ſich nicht unterſtanden ſolches aus zubreiten/worin ihnen keine erhebliche Urſach gefehlet/ wenn ſie anders von des Neides beſtichelung/oder anderwärtiger Verfolgung geſichert bleiben wolten? Was einer mit ſcheinbarer Manier/vielleicht ſeinen Verſtand

zu

(h) Seneca Epiſt. 29.

zu üben/ oder andre anzufriſchen/ eingeführet/ und von langer Zeit unumgeſtoſſen blieb/ dem ward unwiderſprechlich nachgefolgt/ weil man demſelben zu widerſtreben vor eine Sünde gehalten. Etliche der alten Griechen/ nehmlich Anaxagoras, Democritus, Heraclitus, Parmeniendes, Leucippus, Empedocles, Xenophanes, Philolaus, und andere ihres gleichen/dachten einer Sachen genauer nach/weder vorhin geſchehen; Ja ſelbſt Ariſtoteles hat keiner mühe geſparet/ſo wol die Natur als die Wahrheit zu erforſchen/auch alle andre darin bey weitem übertroffen: aber gleichwol ſind viel herrliche Betrachtungen obgemeldeter Leute in die Vergeſſenheit begraben/ und uns entzogen/ derer ſich heute ihrer viel nützlich bedienen könten. Der Gelehrte Italiäner Gvido Pancirollus hat gewiß nicht vergeblich zweene leſewürdige Bücher geſchrieben/ derer erſtes von denen verlohrnen oder in Vergeſſenheit gerahtenen Sachen unter fünf und ſechszig Titeln handelt; Das andre aber die den Alten gar unbekante und neuerfundene Werke unter 25 Titeln vorſtellet. Beyde ſind aus dem Wälſchen von Hn. Henrich Salmuth Lateiniſch gegeben/ und mit gelehrten Anmerkungen erkläret. Ich geſchweige was der hochgelehrte Engländiſche Kantzler Franſciſcus Bacon von Verulam,

Digitized by Google

keinem/ der erſt nach langen Jahren gebohren würde/ der Weg verſchloſſen/ etwas beyzufügen. Nimm in die Hand das Regiſter der Weltweiſen/ eben dieſes muß dich aufmuntern. Wenn du ſieheſt wie viel für dich gearbeitet/ wirſt du verlangen/ auch einer aus ihnen zu ſeyn. (b) Wir dürffen aber bey Unterſuch-oder Erfindung neuer Sachen/ nicht alſofort Neurungs-Meiſter werden/ und ohn vernünftige gnugſame Urſach/ ſonderlich in natürlichen Dingen / von dem Wege den ſchon von langen undenklichen Jahren her/ die hochverſtändigen Leute der Welt betreten haben/ abweichen. Denn wer dieſen überſchreitet/fällt unfehlbahr in ſtrafwürdige Vermeſſenheit und Irrtum. Jdes Zeit-Alter hat ſeine ſonderbare Abwechſelungen/ alſo auch gewiſſe Leute/ die entweder ihre Vorgänger übertreffen/ oder hinter ihnen ſtehen bleiben. Wer wolte doch zweiffeln/daß in alten Zeiten viel vortreffliche Geiſter dieſes und jenes erfunden/allein ſich nicht unterſtanden ſolches aus zubreiten/worin ihnen keine erhebliche Urſach gefehlet/ wenn ſie anders von des Neides beſtichelung/oder anderwärtiger Verfolgung geſichert bleiben wolten? Was einer mit ſcheinbarer Manier/vielleicht ſeinen Verſtand zu

(b) Seneca Epiſt. 29.

zu üben/ oder andre anzufriſchen/ eingeführet/ und von langer Zeit unumgeſtoſſen blieb/ dem ward unwiderſprechlich nachgefolgt/ weil man demſelben zu widerſtreben vor eine Sünde gehalten. Etliche der alten Griechen/ nehmlich Anaxagoras, Democritus, Heraclitus, Parmeniendes, Leucippus, Empedocles, Xenophanes, Philolaus, und andere ihres gleichen/dachten einer Sachen genauer nach/weder vorhin geſchehen; Ja ſelbſt Ariſtoteles hat keiner mühe geſparet/ſo wol die Natur als die Wahrheit zu erforſchen/auch alle andre darin bey weitem übertroffen: aber gleichwol ſind viel herrliche Betrachtungen obgemeldeter Leute in die Vergeſſenheit begraben/ und uns entzogen/ derer ſich heute ihrer viel nützlich bedienen könten. Der Gelehrte Italiäner Gvido Pancirollus hat gewiß nicht vergeblich zweene leſewürdige Bücher geſchrieben/ derer erſtes von denen verlohrnen oder in Vergeſſenheit gerahtenen Sachen unter fünf und ſechszig Titeln handelt; Das andre aber die den Alten gar unbekante und neuerfundene Werke unter 25 Titeln vorſtellet. Beyde ſind aus dem Wälſchen von Hn. Henrich Salmuth Lateiniſch gegeben/ und mit gelehrten Anmerkungen erkläret. Ich geſchweige was der hochgelehrte Engländiſche Kantzler Franſciſcus Bacon von Verulam,

 de

Digitized by Google

keinem/ der erſt nach langen Jahren gebohren würde/ der Weg verſchloſſen/ etwas beyzufügen. Nimm in die Hand das Regiſter der Weltweiſen/ eben dieſes muß dich aufmuntern. Wenn du ſieheſt wie viel für dich gearbeitet/ wirſt du verlangen/ auch einer aus ihnen zu ſeyn. (h) Wir dürffen aber bey Unterſuch-oder Erfindung neuer Sachen/ nicht alſofort Neurungs-Meiſter werden/ und ohn vernünftige gnugſame Urſach/ ſonderlich in natürlichen Dingen / von dem Wege den ſchon von langen undencklichen Jahren her/ die hochverſtändigen Leute der Welt betreten haben/ abweichen. Denn wer dieſen überſchreitet/fällt unfehlbahr in ſtrafwürdige Vermeſſenheit und Irrtum, Jdes Zeit-Alter hat ſeine ſonderbare Abwechſelungen/ alſo auch gewiſſe Leute/ die entweder ihre Vorgänger übertreffen/ oder hinter ihnen ſtehen bleiben. Wer wolte doch zweiffeln/daß in alten Zeiten viel vortreffliche Geiſter dieſes und jenes erfunden/allein ſich nicht unterſtanden ſolches aus zubreiten/worin ihnen keine erhebliche Urſach gefehlet/ wenn ſie anders von des Neides beſtichelung/oder anderwärtiger Verfolgung geſichert bleiben wolten? Was einer mit ſcheinbarer Manier/vielleicht ſeinen Verſtand zu

(h) Seneca Epiſt. 29.

zu üben/ oder andre anzufriſchen/ eingeführet/ und von langer Zeit unumgeſtoſſen blieb/ dem ward unwiderſprechlich nachgefolgt/ weil man demſelben zu widerſtreben vor eine Sünde gehalten. Etliche der alten Griechen/ nehmlich Anaxagoras, Democritus, Heraclitus, Parmeniendes, Leucippus, Empedocles, Xenophanes, Philolaus, und andere ihres gleichen/dachten einer Sachen genauer nach/weder vorhin geſchehen; Ja ſelbſt Ariſtoteles hat keiner mühe geſparet/ſo wol die Natur als die Wahrheit zu erforſchen/auch alle andre darin bey weitem übertroffen: aber gleichwol ſind viel herrliche Betrachtungen obgemeldeter Leute in die Vergeſſenheit begraben/ und uns entzogen/ derer ſich heute ihrer viel nützlich bedienen könten. Der Gelehrte Jtaliäner Gvido Pancirollus hat gewiß nicht vergeblich zweene leſewürdige Bücher geſchrieben/ derer erſtes von denen verlohrnen oder in Vergeſſenheit gerahtenen Sachen unter fünf und ſechszig Titeln handelt; Das andre aber die den Alten gar unbekante und neuerfundene Werke unter 25 Titeln vorſtellet. Beyde ſind aus dem Wälſchen von Hn. Henrich Salmuth Lateiniſch gegeben/ und mit gelehrten Anmerkungen erkläret. Jch geſchweige was der hochgelehrte Engländiſche Kantzler Franſciſcus Bacon von Verulam,

 de

Digitized by Google

Kraft zu ſehr erheben und bewundern / vergeſ-
ſen ſie die Nohtwendigen Hülffmittel / die ihn
verwunderbahr machen könten / zuſuchen; Wel-
ches aus Ermangelung des Urtheils geſchiehet.
Wo beyde vergeſellet ſind / da befindet ſich eine
feurige Lebhaftigkeit und himmliſche Lichtquelle.
Der Verſtand iſt das Queckſilber voller; Unbe-
ſtändigkeit und in ſteter Bewegung; Das Ur-
theil iſt die Chimiſche Artzney ſo es befeſtiget/
Und das wahre Kunſtgold bereitet. Der Ver-
ſtand iſt der Leu und Delfin/ voller Grimm/ und
in heftigem Lauff; Das Urtheil iſt der Zaum
und Anker / ſo den Grimm zurükk hält / und den
Lauff verhindert. Der Verſtand iſt das Segel/
das Urtheil / des Schiffes Ballaſt/wodurch es die
rechte ſchwere überkommt; Jener die Flügel/ die-
ſes das Gegengewicht; Jener das junge/ dieſes
das alte graue Haubt des Janus. Manche meſ-
ſen ihre Gütter mit einem falſchen Maaßſtab/
und rühmen den Reichthum den ſie beſitzen/ als
ein von den alten hinterlaſſenes Erbgutt/ ſcheu-
en ſich indeſſen was groſſes zu unterfangen/ und
verzehren die Zeit liederlich mit ſchlechten Sa-
chen/ darüber das beſte unerörtert bleibt. Wir
ſeyn nunmehr mit vielen Büchern überhäuffet/ die
uns von mancherley nützlichen Wiſſenſchaften
un-

unterrichten können: Sehen wir dieſelben mit genauſichtigen Augen durch/ erfahren wir/ das in ſo vielen tauſend Schriften einerley mit vielfältigem Verdruß wiederholeter Einhalt ſey/ den man in unterſchiedliche Schrift-Arthen verſtekket hat. Alſo iſt in der That das jenige ſehr wenig/ was wir anfänglich vor viel hielten. Ich kan die unzehlbahre Bücher-Mänge nicht anders als eine ſchädliche Remora nennen/ die das Schiff der Künſte im lauffen aufhält. Wolte GOtt! daß die Wiſſenſchaften ſo viel im Gewicht/ als die Bücher an der Zahl zugenommen hätten. Die Künſte wären glükkſeelig/ wenn auch die Bücher einen Winter ſpüreten; und gleich wie alle Jahr nach dem Herbſt/ die Blätter von den Bäumen fallen/ alſo auch ſie ihre meiſten Blätter verlöhren: So würde dadurch die Welt um ſo viel witziger ſeyn/ jeweniger ſie meiſter der Irrtümer/ und Vorſteher der Lügen hätte. Domitius Piſo ſagte zu ſeiner Zeit/ nach des Plinii bericht/ (c) **die Bücher ſolten nicht Bücher/ ſondern Schätze ſeyn. Jedes Wort eine köſtliche Perle/ und jedes Blatt ein Kleinod/ daß der jenige**

 ſo

(c) In Præfat. Hiſtor. Natur. ad Imper. Veſpaſian.

Digitized by Google

ſo die Zeit zum leſen anwendet/ ſich in einer Stunde bereichen könne von dem/ ſo andere in vielen Jahren zuſammen getragen haben. Allein wie die Sodomitiſchen Aepffel von auſſen ein ſchönes Anſehn haben/ inwendig aber voll Staub ſind; alſo betriegen auch oft die Bücher/ und haben nichts als den ſchmeichlenden Augenſchein/ inwendig ſtekket lauter Rauch und Aſche. Allgemeinen des Studirens ſolten billich dahin zielen/ daß man nach gnugſamer Erlernung des alten ſo etwa eine Nutzbarkeit bringet/ etwas newes erſinnen möchte. Man ſolte nicht ſo ſehr den überreſt von den Schriften der verſtorbenen/ als noch übrige Gütter von einem Schiffbruch/ zuſammen raſpeln; Sondern müſte vielmehr alle Segel aufſpannen/ das hohe Meer beſchiffen/ und Frembde noch Unbekante Waaren einholen/ wodurch die Welt reicher und herrlicher würde. Mich bedünkt (f) ſpricht Hippocrates, dieſes ſey das verlangte Ziel der Wiſſenheit/ und höchſtnothwendig etwas erfinden/ ſo vor-

(f) In arte ab initio.

vorhin unbekant war/ und billiger offenbahr als verborgen ſeyn ſolte. (g) warlich die für die weiſeſten in der Welt ſind ausgeruffen worden/ haben viel/ doch nicht alles gewuſt. Denn ſonſt wäre ihr menſchlicher Verſtand mit dem unendlichen Göttlichen zu gleicher Vollkommenheit gediehen. Die Nachforſchung etlicher uns unbekanten Sachen iſt eine Mutter vieler vortrefflicher Wirkungen/ welches von keinem verſtändigen geleugnet werden kan. Hätte manches munteres Gemüthe nicht die Zeugung der Metallen in genaue Betrachtung gezogen/ und mit dem Feuer einen Verſuch gethan/ wären ſo viel ſchöne Natur-Wunder/ die von der Chimiſchen Kunſt herrühren/ noch nicht erfunden. Das mühſame forſchen und ſuchen hierin hat den Verſtand erleuchtet/ und den Willen bemuhtiget weiter fortzugehen/ bis ſo viel reiche Adern der gründlichen Erkäntnis einer wahren Natürlichen Weltweisheit entdekket ſind. Wir müſſen gute Haußväter ſeyn/ und das von andern empfangene durch unſre eigene Sorgfalt mehren/ damit unſer väterliches Erbgutt vergröſſert von uns auf unſre Kinder falle. Es bleibt noch viel Arbeit übrig/ und wird viel übrig bleiben; Es bleibt auch kei-

(g) Columella de re ruſt. in fine.

keinem/ der erſt nach langen Jahren gebohren würde/ der Weg verſchloſſen/ etwas beyzufügen. Nimm in die Hand das Regiſter der Weltweiſen/ eben dieſes muß dich aufmuntern. Wenn du ſieheſt wie viel für dich gearbeitet/ wirſt du verlangen/ auch einer aus ihnen zu ſeyn. (h) Wir dürffen aber bey Unterſuch-oder Erfindung neuer Sachen/ nicht alſofort Neurungs-Meiſter werden/ und ohn vernünftige gnugſame Urſach/ ſonderlich in natürlichen Dingen / von dem Wege den ſchon von langen undenklichen Jahren her/ die hochverſtändigen Leute der Welt betreten haben/ abweichen. Denn wer dieſen überſchreitet/fällt unfehlbahr in ſtrafwürdige Vermeſſenheit und Irrtum. Jdes Zeit-Alter hat ſeine ſonderbare Abwechſelungen/ alſo auch gewiſſe Leute/ die entweder ihre Vorgänger übertreffen/ oder hinter ihnen ſtehen bleiben. Wer wolte doch zweiffeln/daß in alten Zeiten viel vortreffliche Geiſter dieſes und jenes erfunden/allein ſich nicht unterſtanden ſolches aus zubreiten/worin ihnen keine erhebliche Urſach gefehlet/ wenn ſie anders von des Neides beſtichelung/oder anderwärtiger Verfolgung geſichert bleiben wolten? Was einer mit ſcheinbarer Manier/vielleicht ſeinen Verſtand zu

(h) Seneca Epiſt. 29.

zu üben/ oder andre anzufriſchen/ eingeführet/ und von langer Zeit unumgeſtoſſen blieb/ dem ward unwiderſprechlich nachgefolgt/ weil man demſelben zu widerſtreben vor eine Sünde gehalten. Etliche der alten Griechen/ nehmlich Anaxagoras, Democritus, Heraclitus, *Parmeniendes*, Leucippus, Empedocles, Xenophanes, Philolaus, und andere ihres gleichen/dachten einer Sachen genauer nach/weder vorhin geſchehen; Ja ſelbſt Ariſtoteles hat keiner mühe geſparet/ſo wol die Natur als die Wahrheit zu erforſchen/auch alle andre darin bey weitem übertroffen: aber gleichwol ſind viel herrliche Betrachtungen obgemeldeter Leute in die Vergeſſenheit begraben/ und uns entzogen/ derer ſich heute ihrer viel nützlich bedienen könten. Der Gelehrte Italiäner Gvido Pancirollus hat gewiß nicht vergeblich zweene leſewürdige Bücher geſchrieben/ derer erſtes von denen verlohrnen oder in Vergeſſenheit gerahtenen Sachen unter fünf und ſechszig Titeln handelt; Das andre aber die den Alten gar unbekante und neuerfundene Werke unter 25 Titeln vorſtellet. Beyde ſind aus dem Wälſchen von Hn. Henrich Salmuth Lateiniſch gegeben/ und mit gelehrten Anmerkungen erkläret. Ich geſchweige was der hochgelehrte Engländiſche Kantzler Franſciſcus Bacon von Verulam,

 de

Digitized by Google

de augmentis Scientiarum, in einem eigenen Tractat/in novo organo Scientiarum, Sylva Sylvarum, und dergleichen mehr ſinnreichen Verfaſſungen einzuführen bemüht geweſen.

Dieſes wird von der Königlichen Geſellſchaft wol erwogen. Darum iſt ſie geſchäfftig/ das Verſtändnis der Menſchen durch mancherley übungen zu ſchärffen/ und ein Schatzhaus der Künſte zu erbauen. Damit ich nun hievon etwas eigentlicher melde/ wil ich ſo viel nöthig/aus der Hiſtorie/ welche D. Thomas Sprat in Engländiſcher Sprache Anno 1667. zu Londen in quarto hat drukken laſſen/ entlehnen/ und dieſes Ohrts einbringen.

Es ſind von etlichen Jahren her/bald nach der innerlichen Unruhe in England/ unterſchiedliche gute Freunde zu Oxford/ in Hrn. D. Wilkins damahligen Regentens des Wadhamiſchen Collegii, zur Zeit Biſchoffes/Behauſung/auf einer bauliches Geſpräch zuſammen gekommen: Nahmentlich/ H. D. Sethus Ward, anfänglich Anno 1662, zu Saltzbury/ itzo zu Exceter Biſchoff; H. Robertus Boyle, H. William Petty, M. Matthæus VVren, M. Hook, D. VVallis, D. Goddart, D. VVillis, D. Bathurſt; D. Chriſtoph. VVren, und andere die ſich zu ihnen gefunden. Ihre Zuſammenkunft geſchah

ſchah ſo oft/ als es ihre Geſchäfte zuließen. Sie verrichteten in zwiſchen mehr wirklich/ als daß ſie unterredeten; Weil ihr Augenmerk auf etliche Dinge in der Scheidekunſt und Handwerken gerichtet war. Niemand unter ihnen verband ſich an gewiſſe Regeln und Geſetze/ ſondern jeder brauchte ſeine Freyheit/ und einer theilte dem andern ſeine Erfindungen mit. Solche Kunſt- und Verſtandübung ward bis in das 1658. Jahr ſonder Saumſeeligkeit fortgeſetzet. Als aber etliche der obgemeldeten Freunde/ ihrem Ambtsberuff zu folge/ von einander getrennet worden/ und die meiſten gleichwol ſich nach London erhoben/ ward ihre Zuſammenkunft daſelbſt wochentlich ein oder zweymal in der gebundenen Zeit/ am Mitwoch und Donnerſtage/ wenn D. VVren und M. Hook ihre verordnete Leſe-Stunden hatten/ in dem Greshamiſchen Collegio gehalten. Diſes Gebäude hat ein Schatzreicher Kauffmann/ mit Nahmen Gresham, aufgerichtet/ und dazu gewiße Profeſſores für ſeine Mittel verordnet. Hie hat die Geſellſchaft einen Saal/ darin ſie ſich verſamlet/ und in einem andern raumen Gemach ihre Bibliothec, Inſtrumenten und viel herrliche Seltenheiten der Natur. Der gelehrten Männer Anzahl vermehrten etliche Standes-Perſonen/ und

ſonſt ſinnreiche Leute/ nahmentlich Lord Viscount Brounker, Lord Brereton, Sir Paul Neil, M Iohan Evelin, M. Henshaw.

Die Verſamlung wärete nach einander ſo lange/ bis mit einfallendem Kriege gemeldetes Collegium den Soldaten zur Wohnung eingeräumet ward. Nach dem hierauf in dem recht-glükkſeeligen 1660. Heil-Jahr/ Königliche Majeſtät/ Carolus II. ihren angebohrnen Erbthron zu beſitzen wider in Engeland angelanget/ haben einige vornehme Herren/ Sir Robert Moray, Sir Gilbert Talbot, Mr. Erskins die gelehrten Unterhandlungen erneuret/ und ſeiner Königl. Majeſtät hinterbracht/ daß unterſchiedliche weiſe Männer ihnen fürgenommen hätten eine **völlige Beſchreibung aller Natürlichen Sachen und Wirkungen/ ja auch der Künſte ſelbſt/ die ihnen vorkomen möchten/ auszufertigen;** Damit ſo wol das gegenwärtige / als auch nachfolgende Leb-Alter/ die vor langen Zeiten eingeſchlichenen Irrtümer leichter merken könte/ und die vernachläßigte Warheit in ihre Herrlichkeit erhoben würde. Zu dieſem nutzbaren Zwekk/ alles was noch dunkel iſt / durch einen kürtzern Weg auszufinden/ und was albereit bekant/ deſto fleißi-

fleißiger zu mancherley Erſprießlichkeit zuverwenden. Selbigen Anſchlag hat der König gnädigſt beliebet/ ſo gar/ daß er nicht allein gewürdiget/ vielerley zweiffel-knoten aus der **Scheide-und Schmeltzkunſt / den Beweis-und Handwerks Wiſſenſchaften**/ die ihm ſonderlich angenehm ſind/ dieſer Geſellſchaft vorzuſtellen: Sondern auch den wirklichen Auflöſ-und Unterſuchungen perſönlich beyzuwohnen, Uber das hat er einen anſehnlichen Macht-und Freyheits Brief dem geſamten Orden ertheilet/ worin er ſich ſelbſt einen Stifter und Schutzherrn der Königl. Geſellſchaft zu London / nennet/ deroſelben ein Adliches Wapen verleihet/ und Erlaubnis giebt/ daß ſie in der Stadt London/ oder zehen Meilen davon/ ein oder mehr Gebäude/ zu ihrer Verrichtung/ Bequemlichkeit und Verewigung anlegen mag.

Von dem Wapen ſtehen folgende Worte in beſagtem Königl. Gewalts Briefe. **Wir geben uñ verleihen zum Zeugnis unſrer Königlichen Huld/ gegen den Præſidenten und die Mitglieder mehr erwehnter Geſellſchaft/ ein Wapen/ deſſen ſie ſich und ihre Nach-**

 folger

folger ungehindert bedienen können. In dem rechten Winkel eines ſilbernen Schildes/ unſre drey Engländiſche Löwen; an ſtat eines Federbuſches einen Helm/ deſſen Krohne mit Blumen ausgeſchmükket/ darüber ſchwebt ein Lebhaft-gefärbter Adler/ mit einem Fuß einen mit unſern drey Löwen bezeichneten Schild haltend; Zu Schildſeulen zweene Spürhunde mit gekröhnten Hälſen.

Nebſt dem Wapen iſt merkwürdig der Geſellſchaft Wahlſpruch: *NULLIUS IN VERBA.* Auf keines andern Worte/ nehmlich wollen ſie ſich verlaſſen. Sondern alles was die Alten und dero Nachfolger vorbringen/ ſol durch die Erfahrung bewehret ſeyn. Die alten ſind billich zu ehren/ ſo fern ſie uns etwas guttes angewieſen/ jdoch können die neuen Meiſter auch nicht mit Recht verachtet werden/ darum ſonderlich/ daß ſie Jünger als jene/ wenn ſie Uns einen nähern Weg zeigen/ den die Alten nicht betreten haben. Ein Jüngling kan jmand ſo wol als der älteſte Mann das edelſte Kleinod darreichen/ und hie wird nicht auf das

Alter

Alter ſondern auf das Kleinod geſehn. Viel Gemüther die kein gnugſames Urtheil der Dinge bey ſich haben/ bewundern das graue Altertum/ ſehen nichts mehr/ als was ihnen für Augen ſchwebet/ und ſeynd mit dem was der gemeine Wahn angenommen/ befriedigt; Wollen in Erkäntnis nicht fürder ſchreiten/ und meinen was ſie glauben/ ſey der Wahrheit gerechter Probirſtein/ und die gewiſſe Regel/ darnach man einher gehen müſſe. Sie binden ſich an gemeine Lehrſätze/ und ſchätzen über die Wahrheit den Nutzen/ und der heutigen Welt *Rationem Status* über alles/ was an ſich ſelbſt recht und warhaftig iſt. Andre hingegen hängen den Neulingen an; ſehr wenig halten zwiſchen beyden die Edle Mittelſtraße. Sie widerlegen entweder der Alten wolgegründete Meinungen/ oder verachten das jenige was die jungen vorbringen/ ſonder Hauptgrund; Woraus den Wiſſenſchaften groſſer Schaden zuwächſt. Keinem unter diſen ſtimmen die Engländiſchen Weisheit-forſchere bey/ die ſich nicht von dem hörenſagen/ noch durch den gemeinen wahn verleiten laſſen; Wolwiſſend das die Betrügereyen und falſche Blendungen von der Welt mit Frolokken und Ehrerbitiger Beglaubung angenommen werden: Sondern ſie wollen alles vorfallende reif-

lich

Digitized by Google

lich/ ſondern Eigenſinnigkeit erwegen / und denen Urſprünglichen Grund Urſachen eines Dinges/ bis auf die Wurtzel nachforſchen.

Die Warheit wird nicht von der Glükkſeeligkeit einer Zeit/ die wandelbar iſt/ ſondern von dem Lichte der Natur und Erfahrung welches unwandelbahr-beſtändig bleibt/ hergeholet. Manche Leute gedenken es ſey unnöhtig heutiges Tages etwas zu unterſuchen/ſintemahl die alten Weiſen alle Künſte in ſolche Richtigkeit gebracht/ das man ihnen allein glauben / nnd nicht weiter forſchen dürffe/ warum man glauben müße; Angeſehn es alſo von den meiſten längſt vor wahr angenommen ſey/ daraus endlich eine allgemeine Ubereinſtimmung entſtanden. Aber keine übereinſtimmung kan in Sachen die der Verſtand begreifft/für einen feſten Grund paßiren. Weil vielen etwas gefällt/ und ihre Einbildung vergnüget/muß es darum ſo viel mehr auf die Probe geſetzt werden. Man darf der Menſchen Urtheile nicht zehlen/ ſondern bloß erforſchen/ wie feſt ſie gegründet ſind Wahre Einhelligkeit kan ſonder freygelaſſenes Urtheil einem beyzufallen/ wenn vorher ein Ding erörtert iſt/ nicht beſtehen. Aber einer Meinung allein um des Erfinders Anſehn beypflichten/ iſt ungültig. Weil das wißen/ das iſt der Wahrheit nach-

nachforſchen jderman angebohren iſt/ ſo berauben ſich dieſe ſelbſten aller Wiſſenſchaft/ welche ohn einiges Nachſinnen der vorfahren Erfindungen billigen/ und ſich von ihnen wie das Vieh leiten laſſen/ ſchreibet gar nachdenklich Lactantius. (i)

Natürliche Dinge werden mit dem Verſtande und euſerlichen Sinnen begriffen. Unter ihnen iſt das Geſicht das alleredelſte. Dahero ſpricht Philo (k) daß aus fünf Sinnen drey viehiſch und dienſtbar wären/ als der Geſchmakk/ der Geruch und das Fühlen/ dadurch ſich die Thiere / welche Tag und Nacht allein für den Bauch und deſſen Anhang ſorgeten/ erhielten/ und das die zween andre/ nehmlich das Geſicht nnd Gehör / die gemeldeten drey beherrſcheten/ und uns zur Weisheit leiteten. Da denn dem Geſicht/ weil es fertiger iſt/ die Oberſtelle für dem Gehör zukäme. Deshalben ſagt auch Horatius, daß die Gemühter durch das angehörte weniger / als durch das geſehene/ bewogen werden. Und Polybius nennet die Augen gewiſſere Zeugen / als die Ohren. Daher achtet man einen zeugen der etwas angeſehn/ mehr denn zehn andre die von hören-ſagen reden. Weil die jenigen die etwas ſehen/ daßelbe gewiß wißen. Wir lieben nach Ariſtotelis Zeugnis/ (l) die Sinnen auch auſſer dem Gebrauch/ um ihrer

(i) de Origine Erroris cap. 7. (k) Lib. de Abrahamo. (l) L. 1. Metaph. c. 1.

ſelbſt willen/ und ſonderlich denſelben/ der durch die Augen geſchiehet. Denn wir ſuchen vor allen Dingen das Geſicht/ nicht allein etwas zu thun/ ſondern auch wenn wir nichts zu thun haben. Von diſes Sinnes| eigentlicher Kraft und Gewißheit handelt der tiefſinnige M. Hook in ſeiner Micrographia umſtändig/ da er zugleich mit an die Hand giebt/ wie man auch die andern Sinne durch gewiſſe Vergröſſerungs-Inſtrumenta vollkommlicher machen könne/ inmaßen er ſolches mit unterſchiedlichen glükklich-ausgeſchlagenen Proben behaubtet. Gleich wie nun die Königliche Geſellſchaft alles mit Erfahrung zubewähren verſuchet; alſo iſt daher ein unvergleichlicher Vortheil in den Künſten zu hoffen.

Die Natur iſt eine grundloſe tieffe Pfundgrube/ die ſich nicht bald erſchöpfen läßt/ und vieler Menſchen Geſamthülffe lange Zeit erfordert. Die allerweiſeſten in der Welt haben durch ihr ſtudiren noch| nicht alle Perlen erfiſchet/ noch durch ihr Nachſinnen alle wege der Wahrheit erfunden; Viel weniger haben ſie dem Herkules gleich die euſerſten Gräntzen der Natur geſetzet/ welche einigem zu überſchreiten nicht ſolten vergönet ſeyn/ noch weiter zugehen/ als wo die Seulen hingeſtellet ſind. Die Wahrheit iſt nach Senecæ,

Zeug-

Zeugnis/ (m) männiglich unverſchloſſen/ und noch nicht gantz erſchöpfet/ von ihr bleibt noch viel zu erfinden übrig vor die Nachkömmlinge. Wenn wir mit dieſem ſo ſchon erfunden iſt / uns befriedigen wollen/ wird nirgends was weiters erfunden werden. Wer einem andern nachfolget/ der erlanget nichts/ findet nichts/ ja ſuchet nichts. Damit nun vieler Fleiß zuſammen fortgeſetzt werde/ nimmt die Königl. Geſelliſchaft Leute zu ihren Gehülffen an von unterſchiedlichen Gottesdienſten/ Völkerſchaften und Beſchaffenheiten. Hätte man dieſe nicht zur Hand/ ſo müſte der Engelländer Urtheil von ſchweren Dingen den Weisheit-begierigen Muht der Menſchen allein vergnügen. Die Zunft-Glieder wollen eine allgemeine Menſchliche/ nicht eine Engliſche/ Schottiſche/ Irrländiſche/ Bäpſtiſche oder Kalviniſche Weltweißheit ſtiften. Durch die Eingliederung vieler ausheimiſcher Frembder Männer wird die Geſellſchaft zum freyen Hafen aller Künſte/ und gleichſam zur gemeinen Weltbank gemachet/ darin die Wißenſchaften

(m) Epiſt. 33.

ſchaften ihren Sitz und wehrt haben: Nicht nur den Gelehrten/ ſondern auch andern ſinnreichen Leuten/ die ſonſt Gewerbe treiben/ ſteht der Weg zu dem Orden offen; Daraus ein duppelter Nutzen unfehlbahrlich entſpringet. Erſtlich zwar wird eine allbereit befeſtigte Kunſt/ vermittelſt Einrahtung der Geſellſchafter/ für zufälligem Schaden geſichert. Hernach hindert diſe von ungleicher Ahrt Menſchen gleich-beſtehende Wage/ daß einer den andern nicht überweget/ Jdes nach ſeinem eigenen Kopf allein urtheilet/ und ſich dergeſtalt zum Abgott aufwirft/ dem andre mit Ehrfurcht dienen müſten/ welches außerdem/ nicht nachbleiben würde. Denn es iſt natürlich in jdem Stande unter Menſchen/ daß man einen vor andern liebet/ dem man am meiſten anhänget. Auf die Frage/ wie ein ungelehrter/ der eben nicht Griechiſch und Latein verſteht/ in Kunſtſachen den Gelehrten Vortheil ſchaffen könne? Jſt zu wißen/ daß heutiges Tages die Engeländer ſo wol als andre Nationen ihre meiſten Bücher in ihrer gewöhnlichen Mutterſprache ſtellen/ damit ſie jeder leſen kan. Daher kommts/ daß in Holland/ Frankreich/ Spanien/ Jtalien und England kluge Kauff- und Handwerks Leute gefunden werden. Denn der jenige wird

täglich

täglich geſchlieffener und Sinnreicher/ der bey ſeiner geſunden Vernunft nützliche Bücher lieſet/ die er verſtehen kan; und wer der Geſtalt mit Herausgebung tüchtiger Schriften jedem dienet/ ſchaffet den meiſten Nutzen. Solten Handwerks-Künſtler allein eine Weltweisheit zu ſtiften beginnen/ würden ſie ſelbige in ihren Laden ſchauen laſſen/ und zwingen/ daß ſie in Waſſer-Künſten/ Rädern und Gewichten/ Spiegeln etc. beſtünde. Soltens hingegen die Aertzte abſonderlich thun/ würden ſie gewiß von ihrer Kunſt nicht abweichen/ und ſo möchte ſchwerlich etwas anders betrachtet werden/ ohn was des Menſchen Leib/ die Urſachen/ vorzeichen und Geneſe-Mittel der Seuchen anlanget. In dem aber die Gelehrten mit andern Künſtlern in der Geſellſchaft vergeſellet ſeyn / muß ſo wol was die Hand wirket/ als was der Verſtand erfindet/ beßer von ſtatten gehen. Alſo hat der König ausdrükklichen Befehl gethan/ daß der verſtändige Meiſter der nützlichen Betrachtungen über die wochentlichen Todten Zedel/ Johannes Grand/ in den Orden eingenommen würde/ ungeachtet daß er mit ſeidenen Waaren einen offenen Laden in London hält; Und wenn ſolche Kauffleute mehr vorhanden wären/ ſolt ihnen gleichmäßige

 Ehre

Ehre widerfahren. Gedachte Todten Zedel werden in England wochentlich gedrukket/ und ſind eigentlich verzeichniſſe/ wieviel jede Wochen ſterben/ und gebohren werden/ auch was die Urſach ihres Todes geweſen. Denn weil man in Peſtzeiten zu wißen verlanget hat/ ob die Seuche ab-oder zunähme/ ſind von Anfang über alle die an ſolcher Krankheit ſturben/ Regiſter gehalten. Bey Abnehmung der Plage fuhr man fort/ die Zahl der Sterbenden anzuſchreiben und ihre Krankheiten beyzufügen. Endlich ſeyn auch die Getaufften dazu geſetzt. Solche Zedel werden heutiges Tages alſo gemachet: Wenn einer geſtorben iſt/ müßen die zur leich-beſtattung verordnete/ vor dem Begräbnis/ gewißen hiezu beſtellten Weibes Perſonen/ die ſich in des verſtorbenen Wohnung begeben/ von den Urſachen des Abſterbens Nachricht ertheilen/ als denn bringen ſie ſolches für den Pfarrer deſſelben Kirchſpiels/ der darüber Regiſter hält; Aus den Regiſtern aller Pfarrern/ wird eine Haubt-Verzeichnis zuſammen gezogen/ und alle Donnerstage ausgetheilet. Diſe Leichzedel hat gemeldeter Grant zu betrachten vorgenommen/ und daraus viel nachdenkliche Anmerkungen/ unterm Titul Natural and Political Obſervations made upon the Bills of Mortality

tality by John. Graunt. London in 4to. Anno MDCLXII. durch den Drukk ans Licht geſtellet. Sonſt ſind die meiſten Geſellſchafer Standes Perſonen/Ritter/ Edle und Gelehrte. Bey dem Antritt muß jegliches Mitglied funfzig Engliſche Schillinge oder dritthalb Pfund Eſtearlinge erlegen/ und/ dafern er beſtändig in London lebt/ wochentlich einen Schilling abtragen/ von welchem Gelde die Experimenta und nöhtige Inſtrumenta bezahlet werden. Damit ſie die fremdeſte Sachen gewiſſer erfahren/ wird der Briefwechſel mit andern Leuten in den ferneſten Ohrten gepflogen/ als in Oſt-und Weſt Indien, China, S. Helena, Guinea, Barbaria, Marocco, Hiſpanien, Portugall, Turkey, Frankreich/ Welſchland/ Ungern/ Siebenbürgen/ Teutſchland/ Pohlen/ Schweden / Eisland/ Gronland u. ſ. w. Aus welchen Landſchaften unterſchiedlicher Nachricht eingekommen/ dabey auch das höchſte Gebirg in Canarien Teneriffa, nicht vergeſſen worden. Ja es dörffte im kurtzen geſchehen/ das faſt kein einiges Schiff in die Temſe ſonder etliche ſeltene Erforſchungen einlieffe. Deshalben verwunder ich mich nicht/ daß die Engländiſche Geſellſchaft in frembden Landen hochgeachtet iſt. In dem Lilien-Reiche ſind unterſchiedliche Gelehrte und

Kunſt-

Kunſtreiche Männer derſelben ſehr geneigt. Ja/ ſelbſt die zu Paris angeſtellte Königliche Geſellſchaft der vielwißenden/ welche mit der Engländiſchen gleichen Zwekk beobachtet/ handelt mit den Gelehrtē Engeländern durch Briefe. Das geſchieht auch von den Italiänern/ auf Anſinnen des Großhertzogs von Florentz/ Fürſten Leopoldi, der an ſeinem Ohrte/ der nachforſchenden und Experimententalium Philoſophen Vorſteher iſt. Von Teutſchland mag ich nicht einſt gedenken/ weil keinem faſt unbekant/ daß in ſo vielen neuen daſelbſt gedrukkten Büchern der Englichen Geſellſchaft rühmliche Meldung geſchiehet. Sonderlich/ das mein groſſer Patron Herr Robert Boyl/ aus Gräflichem Irrländiſchen Geſchlechte/ ſelbige verunſterblichet/ und faſt allein ſo viel Chimicis, Mechanicis, Pneumaticis und Hydraulicis, als die übrigē ſeine Hn. Geſellſchafter (deren Ruhm dennoch in ſeinem hohen Werth bleibet) durch ungeſparten Fleiß/ ſcharffſinniges Nachdenken/ anhaltenden Briefwechſel in fremden Ohrten/ und mit ſchweren angewanten unkoſten hervorgebracht/ daß ihm die Folge-Welt zu ungemeſſenem Dank verpflichtet worden. Nicht weniger ſind in Holland vornehme gelehrte Leute derſelben günſtig zugethan/ in=

inmaßen ſie mit denẽ zweyen weitberühmten Häubtern/ Herrn Chriſtian **Huygens von Zulichem/** der Anno 1656. um den Planeten Saturnum einer Nebenſtern zuerſt erfunden hat/ und Herrn Iſaaco Voſſio, als Mitgliedern pranget. Sie iſt auch in Wahrheit lobwürdig wegen der ſchönen Anmerkungen/ die darin bisher vorgekommen ſeyn. Durch ſie iſt ausfündig gemacht/ was es mit der dinn- und dikkgemachten imgleichen der gefangenen Luft/ vor Beſchaffenheit habe; Da ich oftmals bey Hn. Boyl/ mit höchſter Beluſtigung/ die künſtliche Abzieh- und Widereinlaßung der Luft/ vermitteſt eines hier zu erfundenen Zugwerkes/ Hebers/ Schrauben/ Röhren/ groſſen gläſernen Recipienten &c. in Erregung eines gleichſam aufſiedenden Meeres/ im Glaſe zu ertödt- und wider-Erquikkung / lebendiger Vögel und andrer Thiere/ nicht ohn Verwundrung geſehen/ und iſt das gantze Werk von einem Knecht regiret. Ich weiß mich auch zu erinnern/ daß Herr Robertus Hook, Königlicher Baumeiſter/ in Verſamlung der Societät/ einſten ſich in ein hiezu bereitetes Faß geſetzet/ um zu verſuchen/ wie ihm die Luft abgezogen werden könte/ welche Probe ihm aber faſt übel bekommen. Denn da er in dem verſchloſſenen Gefäß eine zeitlang geweſen/

und auf gegebenes Zeichen/ herausgekommen/ befand er in dem Gehör ein heftiges Sauſen/ daß er faſt nichts hören kunte/ es beßerte ſich gleichwol mit ihm/ nach Gebrauch etlicher heilſamer Hülffmittel. Hie hat man erſonnen/wie die Zeit eingentlich nach den Uhren abzumeßen ſey; Vielfältige offene/ Hermetiſch-Verſiegelte/ länglich-gerade oder Cirkelformige mit Waſſer/ *Spiritu vini*, oder Mercurio angefüllte einfache oder vervielfältigte Luft-und Witterungs-Gläſer angegeben/ dadurch man Kält und Wärme/ die Gradus der Feuchtigkeit und Trukkenheit in der Luft immer merken kan. Weiter iſt erforſchet/ warum an etlichen Ohrten Holtz in Steine verwandelt wird; Die Abzapfung und Einlaſſung des Blutes von einem Thier in das andre. Der Magnetiſchen Kraft Stärke/ die Urſache der Ebb und Flut im Meer; Allerhand nützliches Werkzeug unter dem Waſſer zugehen/ vermittelſt gewiſſer Glokken/ und Waßer-Harniſche/ oder die Tieffe des Meeres von oben herab zu ſuchen/ nicht nach gemeiner Ahrt mit dem Bley und Faden/ ſondern auch durch einanders Inſtrument, wovon albereit der Frantzos Jacques Beſſon Lib. 2 Coſmolabii Propoſit. II. vor hundert Jahren erwehnet/ und nach ihm/ doch vor der Engellän-

der

der Erfindung/ D. Bernhardus Varenius, der die gantze Weltkugel umgeſchiffet/ gemeldet hat/ Geograph. Lib. 1. cap. 13. Propoſ. 6, Ein andres Werkzeug iſt von den Engelländern ausgekünſtelt/ allerhand Sand/ Kräuter/ Steine/Korallen/ Muſcheln/ Perlen/ Schnekken/ LeimErde/ Mineralien und Metallen aus dem Meeres Grund hervor zuziehen; Ein ſonderbahres Inſtrument die Stärke des Windbrauſens abzumeſſen; Jmgleichen den Schiffszimmerleuten ein hochdienliches Wergzeug/ den Grad der Geſchwindigkeit eines jeglichen ſchwimmenden Körpers/ nach der Beſchaffenheit ſeiner Figur / und nach der Stärke ſeines Bewegers oder der bewegenden Kraft/ dadurch zu erfinden. Jn der Chimi haben die Engländer eröffnet/ wie man Calces und Vitriola der Metallen/ in ihr voriges Corpus ohne merklichen Verluſt am Gewicht bringen ſol/ hingegen das Gold daß es unreducirlich bleibe/ aus deſſen innerſten Wurtzel doch ohn Gewalt aufzulöſen/ Menſtruum univerſale zu vollkommener Ausziehung aller Mixtorum, oder ſonſt ein Menſtruum, davon in kurtzer Zeit/ Fleiſch/ Brod / Früchte/ etc. ohne zuthun des Feuers/ eben als wie im Magen/ flüßig und gleichſam zu einem Chylo würden/ bereiten ſoll: Wie man allerhand Metalli-

ſche Bäumlein im Glaſe wachſend vorſtellen kan. Unterſchiedliche Inſtrumenta dem Gehör zu helffen/redende Trompeten/ dadurch man faſt eine Teutſche oder Niderländiſche Meilweges einem kan zu ſprechen. Was etliche Geſellſchafter in Opticis verrichtet/ iſt etlicher maſſen aus dem groſſen Buch in folio, M. Hooken Micrographia (or Phyſiological deſcription of minute Bodies, made by magnifying glaſſes, with Obſervations and Inquieries there upon) genant/ zuermeſſen/ darin der Autor etliche kleine Körper vermittelſt des Vergrößerungs-Glaſes ſcharfſichtig unterſuchet/ auch unter andern die erſcheinende gröſſe der Sternen nicht mehr in ſechs ſondern etliche zwantzig Ordnungen abtheilet. Nichts aber iſt merkwürdiger/ noch das des Vergroßerungs-Glaſes fürtrefflichkeit mehr offenbahret/ als was darin von dem Schimmel geleſen wird. Nehmlich daß er als ein Platz mit kleinen Pflantzen beſetzt/ und mit vielerley Farben durch einander ſpielend erſcheinet. Denn da der Autor einmahl ein Schimmel flecklein nicht gröſſer darein hirſchkörnlein/auf dem Band eines Buchs gewachſen/ durch das Vergrößerungs-Glas betrachtete/ ſah er gar eigentlich daß es ein Blumen-Puſch wäre. Etliche hatten runde Knöpfe/ und ſchienen noch uneröffnet

fnet; Andre waren halb offen/ etliche gantz ausgeblüht/ etliche verwelkt. Jede hatte ihre ſonderbahre Wurtzel/ wiewol ſie dicht an ein ander ſtunden. Die Stengel daran waren lang/ gewaltzet und getheilet. Ihr Weſen war gantz weich wie ein Erdſchwam; Wenn man ſie mit einer Steknadelſpitze berührte/ brachen ſie entzwey; Wenn ſie aber durch die Flamme eines Lichts drey oder viermahl gezogen wurden/ blieben ſie in ihrer vollkommenen Form unverletzt. Ihr Geruch war gleich ihrem Geſchm.kk ſtreng und wiederlich. Matthæus Newton Profeſſor Matheſeos zu Cambridge hat einen Tubum Opticum angegeben/die ſatellites Jovis &c. dadurch zu erkennen/ auf 6 bis 7 Zoll/ oder eine Spanne verkürtzet und bequamet. Die entdekkte Wunderwirkungen der Natur in den tieffen Ertzgruben/ ſamt mehren Seltenheiten/ die mir eben itzo nicht einfallen/ gehe ich hie mit ſtillſchweigen vorüber. Noch zur Zeit hat die gantze Geſellſchaft unter ihrem Nahmen von ihren Werken nichts ans Licht gegeben / und ſolches aus erhebli- Urſachen; Ich weiß aber gleichwol vor gewiß/daß künftig viel herrliche Dinge/ die ich geſchrieben geſehn/ der Neugirigen Welt kitzel ſtillen/oder gröſſer machen werden; Wie aus unterſchiedli-

Mmmm 3 chen

ſche Bäumlein im Glaſe wachſend vorſtellen kan. Unterſchiedliche Instrumenta dem Gehör zu helffen/redende Trompeten/ dadurch man faſt eine Teutſche oder Niderländiſche Meilweges einem kan zu ſprechen. Was etliche Geſellſchafter in Opticis verrichtet / iſt etlicher maſſen aus dem groſſen Buch in folio, M. Hooken Micrographia (or Phyſiological deſcription of minute Bodies, made by magnifying glaſſes, with Obſervations and Inquieries there upon) genant/ zuermeſſen/ darin der Autor etliche kleine Körper vermittelſt des Vergrößerungs-Glaſes ſcharfſichtig unterſuchet/ auch unter andern die erſcheinende gröſſe der Sternen nicht mehr in ſechs ſondern etliche zwantzig Ordnungen abtheilet. Nichts aber iſt merkwürdiger/ noch das des Vergroßerungs-Glaſes fürtrefflichkeit mehr offenbahret/ als was darin von dem Schimmel geleſen wird. Nehmlich daß er als ein Platz mit kleinen Pflantzen beſetzt/ und mit vielerley Farben durch einander ſpielend erſcheinet. Denn da der Autor einmahl ein Schimmel flecklein nicht gröſſer darein hirſchkörnlein/auf dem Rand eines Buchs gewachſen/ durch das Vergrößerungs-Glas betrachtete/ ſah er gar eigentlich daß es ein Blumen-Puſch wäre. Etliche hatten runde Knöpfe/ und ſchienen noch uneröffnet

fnet; Andre waren halb offen/ etliche gantz aus-
geblüht/ etliche verwelkt. Jede hatte ihre ſon-
derbahre Wurtzel/ wiewol ſie dicht an ein ander
ſtunden. Die Stengel daran waren lang/ ge-
waltzet und getheilet. Ihr Weſen war gantz
weich wie ein Erdſchwam; Wenn man ſie mit
einer Steknadelſpitze berührte/ brachen ſie ent-
zwey; Wenn ſie aber durch die Flamme eines
Lichts drey oder viermahl gezogen wurden/ blie-
ben ſie in ihrer vollkommenen Form unverletzt.
Ihr Geruch war gleich ihrem Geſchm..kk ſtreng
und wiederlich. Matthæus Newton Profeſſor
Matheſeos zu Cambridge hat einen Tubum Op-
ticum angegeben/die ſatellites Jovis &c. dadurch
zu erkennen/ auf 6 bis 7 Zoll/ oder eine Spanne
verkürtzet und bequämet. Die entdekkte Wun-
derwirkungen der Natur in den tieffen Ertzgru-
ben/ ſamt mehren Seltenheiten/ die mir eben itzo
nicht einfallen/ gehe ich hie mit ſtillſchweigen vor-
über. Noch zur Zeit hat die gantze Geſellſchaft
unter ihrem Nahmen von ihren Werken nichts
ans Licht gegeben / und ſolches aus erhebli-
Urſachen; Ich weiß aber gleichwol vor gewiß/daß
künftig viel herrliche Dinge/ die ich geſchrieben
geſehn/ der Neugirigen Welt kitzel ſtillen/oder
gröſſer machen werden; Wie aus unterſchiedli-

Mmmm 3 chen

ſche Bäumlein im Glaſe wachſend vorſtellen kan. Unterſchiedliche Inſtrumenta dem Gehör zu helfſen/redende Trompeten/ dadurch man faſt eine Teutſche oder Niderländiſche Meilweges einem kan zu ſprechen. Was etliche Geſellſchafter in Opticis verrichtet / iſt etlicher maſſen aus dem groſſen Buch in folio, M. Hooken Micrographia (or Phyſiological deſcription of minute Bodies, made by magnifying glaſſes, with Obſervations and Inquieries there upon) genant/ zuermeſſen/ darin der Autor etliche kleine Körper vermittelſt des Vergrößerungs-Glaſes ſcharfſichtig unterſuchet/ auch unter andern die erſcheinende gröſſe der Sternen nicht mehr in ſechs ſondern etliche zwantzig Ordnungen abtheilet. Nichts aber iſt merkwürdiger/ noch das des Vergroßerungs-Glaſes fürtrefflichkeit mehr offenbahret/ als was darin von dem Schimmel geleſen wird. Nehmlich daß er als ein Platz mit kleinen Pflantzen beſetzt/ und mit vielerley Farben durch einander ſpielend erſcheinet. Denn da der Autor einmahl ein Schimmel flecklein nicht gröſſer darein hirſchkörnlein/auf dem Band eines Buchs gewachſen/ durch das Vergrößerungs-Glas betrachtete/ ſah er gar eigentlich daß es ein Blumen-Puſch wäre. Etliche hatten runde Knöpfe/ und ſchienen noch uneröffnet

fnet; Andre waren halb offen/ etliche gantz ausgeblühet/ etliche verwelkt. Jede hatte ihre ſonderbahre Wurtzel/ wiewol ſie dicht an ein ander ſtunden. Die Stengel daran waren lang/ gewaltzet und getheilet. Ihr Weſen war gantz weich wie ein Erdſchwam; Wenn man ſie mit einer Steknadelſpitze berührte/ brachen ſie entzwey; Wenn ſie aber durch die Flamme eines Lichts drey oder viermahl gezogen wurden/ blieben ſie in ihrer vollkommenen Form unverletzt. Ihr Geruch war gleich ihrem Geſchm..k ſtreng und wiederlich. Matthæus Newton Profeſſor Matheſeos zu Cambridge hat einen Tubum Opticum angegeben/die ſatellites Jovis &c. dadurch zu erkennen/ auf 6 bis 7 Zoll/ oder eine Spanne verkürtzet und bequämet. Die entdekkte Wunderwirkungen der Natur in den tieffen Ertzgruben/ ſamt mehren Seltenheiten/ die mir eben itzo nicht einfallen/ gehe ich hie mit ſtillſchweigen vorüber. Noch zur Zeit hat die gantze Geſellſchaft unter ihrem Nahmen von ihren Werken nichts ans Licht gegeben / und ſolches aus erhebli- Urſachen; Ich weiß aber gleichwol vor gewiß/daß künftig viel herrliche Dinge/ die ich geſchrieben geſehn/ der Neugirigen Welt kitzel ſtillen/oder gröſſer machen werden; Wie aus unterſchiedli-

Mmmm 3 chen

ſche Bäumlein im Glaſe wachſend vorſtellen kan. Unterſchiedliche Inſtrumenta dem Gehör zu helffen/redende Trompeten/ dadurch man faſt eine Teutſche oder Niderländiſche Meilweges einem kan zu ſprechen. Was etliche Geſellſchafter in Opticis verrichtet/ iſt etlicher maſſen aus dem groſſen Buch in folio, M. Hooken Micrographia (or Phyſiological deſcription of minute Bodies, made by magnifying glaſſes, with Obſervations and Inquieries there upon) genant/ zuermeſſen/ darin der Autor etliche kleine Körper vermittelſt des Vergrößerungs-Glaſes ſcharfſichtig unterſuchet/ auch unter andern die erſcheinende gröſſe der Sternen nicht mehr in ſechs ſondern etliche zwantzig Ordnungen abtheilet. Nichts aber iſt merkwürdiger/ noch das des Vergroßerungs-Glaſes fürtrefflichkeit mehr offenbahret/ als was darin von dem Schimmel geleſen wird. Nehmlich daß er als ein Platz mit kleinen Pflantzen beſetzt/ und mit vielerley Farben durch einander ſpielend erſcheinet. Denn da der Autor einmahl ein Schimmel flekklein nicht gröſſer darein hirſchkörnlein/auf dem Rand eines Buchs gewachſen/ durch das Vergrößerungs-Glas betrachtete/ ſah er gar eigentlich daß es ein Blümen-Puſch wäre. Etliche hatten runde Knöpfe/ und ſchienen noch uneröffnet

fnet

fnet; Andre waren halb offen/ etliche gantz ausgeblüht/ etliche verwelkt. Jede hatte ihre ſonderbahre Wurtzel/ wiewol ſie dicht an ein ander ſtunden. Die Stengel daran waren lang/ gewaltzet und getheilet. Ihr Weſen war gantz weich wie ein Erdſchwam; Wenn man ſie mit einer Steknadelſpitze berührte/ brachen ſie entzwey; Wenn ſie aber durch die Flamme eines Lichts drey oder viermahl gezogen wurden/ blieben ſie in ihrer vollkommenen Form unverletzt. Ihr Geruch war gleich ihrem Geſchm..kk ſtreng und wiederlich. Matthæus Newton Profeſſor Matheſeos zu Cambridge hat einen Tubum Opticum angegeben/ die ſatellites Jovis &c. dadurch zu erkennen/ auf 6 bis 7 Zoll/ oder eine Spanne verkürtzet und bequämet. Die entdekkte Wunderwirkungen der Natur in den tieffen Ertzgruben/ ſamt mehren Seltenheiten/ die mir eben itzo nicht einfallen/ gehe ich hie mit ſtillſchweigen vorüber. Noch zur Zeit hat die gantze Geſellſchaft unter ihrem Nahmen von ihren Werken nichts ans Licht gegeben / und ſolches aus erhebli- Urſachen; Ich weiß aber gleichwol vor gewiß/ daß künftig viel herrliche Dinge/ die ich geſchrieben geſehn/ der Neugirigen Welt kitzel ſtillen/ oder gröſſer machen werden; Wie aus unterſchiedli-

und auf gegebenes Zeichen/ herausgekommen/ befand er in dem Gehör ein heftiges Sauſen/ daß er faſt nichts hören kunte/ es beßerte ſich gleichwol mit ihm/ nach Gebrauch etlicher heilſamer Hülffmittel. Hie hat man erſonnen/wie die Zeit eingentlich nach den Uhren abzumeßen ſey; Vielfältige offene/ Hermetiſch-Verſiegelte/ länglich-gerade oder Cirkelformige mit Waſſer/ Spiritu vini, oder Mercurio angefüllte einfache oder vervielfältigte Luft-und Witterungs-Gläſer angegeben/ dadurch man Kält und Wärme/ die Gradus der Feuchtigkeit und Trukkenheit in der Luft immer merken kan. Weiter iſt erforſchet/ warum an etlichen Ohrten Holtz in Steine verwandelt wird; Die Abzapfung und Einlaſſung des Blutes von einem Thier in das andre. Der Magnetiſchen Kraft Stärke/ die Urſache der Ebb und Flut im Meer; Allerhand nützliches Werkzeug unter dem Waſſer zugehen/ vermittelſt gewiſſer Glokken/ und Waßer-Harniſche/ oder die Tieffe des Meeres von oben herab zu ſuchen/ nicht nach gemeiner Ahrt mit dem Bley und Faden/ ſondern auch durch einanders Inſtrument, wovon albereit der Frantzos Jacques Beſſon Lib. 2 Coſinolabii Propoſit. II. vor hundert Jahren erwehnet/ und nach ihm/ doch vor der Engellän-

der

der Erfindung/ D. Bernhardus Varenius, der die gantze Weltkugel umgeſchiffet/ gemeldet hat/ Geograph. Lib. 1. cap. 13. Propoſ. 6. Ein andres Werkzeug iſt von den Engelländern ausgekünſtelt/ allerhand Sand/ Kräuter/ Steine/ Korallen/ Muſcheln/ Perlen/ Schnekken/ LeimErde/ Mineralien und Metallen aus dem Meeres Grund hervor zuziehen; Ein ſonderbahres Inſtrument die Stärke des Windbrauſens abzumeſſen; Jmgleichen den Schiffszimmerleuten ein hochdienliches Wergzeug/ den Grad der Geſchwindigkeit eines jeglichen ſchwimmenden Körpers/ nach der Beſchaffenheit ſeiner Figur / und nach der Stärke ſeines Bewegers oder der bewegenden Kraft/ dadurch zu erfinden. Jn der Chimi haben die Engländer eröffnet/ wie man Calces und Vitriola der Metallen/ in ihr voriges Corpus ohne merklichen Verluſt am Gewicht bringen ſol/ hingegen das Gold daß es unreducirlich bleibe/ aus deſſen innerſten Wurtzel doch ohn Gewalt aufzulöſen/ Menſtruum univerſale zu vollkommener Ausziehung aller Mixtorum, oder ſonſt ein Menſtruum, davon in kurtzer Zeit/ Fleiſch/ Brod / Früchte/ etc. ohne zuthun des Feuers/ eben als wie im Magen/ flüßig und gleichſam zu einem Chylo würden/ bereiten ſoll: Wie man allerhand Metalli-

ſnet; Andre waren halb offen/ etliche gantz aus-geblüht/ etliche verwelkt. Jede hatte ihre ſonderbahre Wurtzel/ wiewol ſie dicht an ein ander ſtunden. Die Stengel daran waren lang/ gewaltzet und getheilet. Ihr Weſen war gantz weich wie ein Erdſchwam; Wenn man ſie mit einer Steknadelſpitze berührte/ brächen ſie entzwey; Wenn ſie aber durch die Flamme eines Lichts drey oder viermahl gezogen wurden/ blieben ſie in ihrer vollkommenen Form unverletzt. Ihr Geruch war gleich ihrem Geſchmack ſtreng und wiederlich. Matthæus Newton Profeſſor Matheſeos zu Cambridge hat einen Tubum Opticum angegeben/die ſatellites Jovis &c. dadurch zu erkennen/ auf 6 bis 7 Zoll/ oder eine Spanne verkürtzet und bequämet. Die entdekkte Wunderwirkungen der Natur in den tieffen Ertzgruben/ ſamt mehren Seltenheiten/ die mir eben itzo nicht einfallen/ gehe ich hie mit ſtillſchweigen vorüber. Noch zur Zeit hat die gantze Geſellſchaft unter ihrem Nahmen von ihren Werken nichts ans Licht gegeben / und ſolches aus erhebli-Urſachen; Ich weiß aber gleichwol vor gewiß/daß künftig viel herrliche Dinge/ die ich geſchrieben geſehn/ der Neugirigen Welt kitzel ſtillen/oder gröſſer machen werden; Wie aus unterſchiedli-

 chen

chen Schriften zu ſchlieſſen/ die von etlichen Geſellſchaftern/ als von Hn. Boyl/ Hn. Iſaac Barrow, M. Hook, William Holder, Henrich More, Johann Wallis, Nicol. Mercator, Thomas Willis u. a. m. ausgefertigt ſind. In zwiſchen kan man aus den Monatlichen Verrichtungen/ die mein geehrter Freund/ Herr Heinrich Oldenburg/ secretarius mehr=gemeldeter Societät / mit großem Fleiß und mühſamer Sorgfalt / zuſammen trägt/ ermeſſen/ was von einem Jahr zum andern müße behandelt worden ſeyn. Ihre Verſamlung/ welche ordentlich alle Donnerstage gehalten wird/ und über zwo Stunden lang wäret/ iſt ſo bequem eingeſtellet/ daß ein Verſtändiger ſie billich lieben muß. Ich habe auf jdes genau gemerket/ und nichts verwerfliches darin angetroffẽ. Unlängſt führte mich ein vornehmer Freund/ der dazu gehöret/ in das Gräfliche Arundelliſche Haus zu London/ der damahligen Verſamlung daſelbſt beyzuwohnen. Es glükkte eben/ daß über die gewöhnliche Anzahl der Geſellſchafter/unterſchiedliche anſehnliche Fremde Perſonen/darunter auch die Florentiniſche Abgeſanten waren erſchienen. In der Mitte eines mit zierlichen Tapeten aus geputzten Sales/ ſtand eine runde Tafel/ daran ſich nach belieben die Mitglieder und Gäſte ſet-

ten

ten. Der Geſellſchaft Præſident Herr Schalt-Grafe Brounker, hatte auf einem Viol-blanſammeten Küſſen einen groſſen vergüldeten und gekröhnten Zepter vor ſich liegen: Die Majeſtät des Königes/ der den Orden geſtiftet/ anzudeuten. Gegen ihm über ſaſſen zween Secretarii, die alles vorfallende denkwürdige aufzeichnen/ und was ihnen aus der Fremde neues zugeſant iſt/ anmelden. Der Geſellſchaft Curator bracht etliche ſchöne Erfindungen von der Luft Gewalt/ und der Spiegelkunſt herfür/ darüber die Anweſenden ihr Bedenken eröffneten. Bey den Chinenſern iſt der Gebrauch/ daß wenn ihre Gelehrte zuſammen kommen/ und worüber rahtſchlagen/ der redende von allen mit geduldigem ſtillſchweigen angehöret wird/ und nachgehends der gegenredende ſeine Gründe/ ſonder einige Bitterkeit/ oder empfindliche Worte/ beybringet. Auf gleichen Schlag gehet es in der Königlichen Geſellſchaft daher. Niemand überſchreiet den andern und ſtößt ſeine Meinung mit ungeſtümen Schluß-Folgerungen um/ ſo bald der eine ſeine Rede/ die allezeit an den Präſidenten gerichtet wird/ vollendet/ und der andre darüber mishellige Gedanken ſchöpffet/ entdekket er ſolche gleicher maſſen dem Præſidenten, mit geziemender Sanftmuth und

Be-

Beſcheidenheit/ alſo/ daß niemals die Gemüther im Unterreden erhitzet werden. Wenn etliche zu hart reden/ oder ein Geräuſch machen wollen/ klopfet der Präſident mit einem bey ſich liegenden Hammer auf die Tafel/ und gebeut gehorſames ſtillſchweigen. Bleibet etwas zweifelhaft/ und iſt auf einmahl nicht entſchieden/ ſo wird es bey der nechſtfolgenden Verſamlung wider erwogen/ und zum genauſten durchgehechelt/ ehe man ein Endurtheil darüber fället. Dergeſtalt vermeidet man hiebey allen eitlen Ehrgeitz und praleriſche Hoffart. Demnach bin ich verwundert/ daß etliche in Teutſchland vorgegeben/ als wäre in der Königlichen Geſellſchaft zu London/ igliches zum ſtoltzen Pracht und euſerlichen Anſehn gerichtet: Man hätte zehen Secretarios darin / und mehr ſolche Weitläuftigkeiten/ davon ich weder den Schatten / noch ein Kennzeichen gefunden habe. Eigentlicher Gewißheit halben/ wil ich die Zunft-Satzungen des Ordens/ aus Engliſcher Sprache mit Teutſchen Worten anheften/ welche/ wie folget/ nacheinander lauten:

I. Was vor Geſetze die Geſellſchaft betreffend/ gemacht/ oder abgeſchaffet werden mögen/ darüber ſol zu zweyen unterſchiedlichen mahlen

len/ in zweyen Zuſammenkünften/ der Geſell-
ſchaft-Raht ſeine Stimmen geben.

II. Ein jedes Mitglied ſoll folgende Verbindung unterſchreiben/ oder ſeine Einnahm ungültig ſeyn.

III. Wir unterſchriebenen verſprechen hiemit jeder vor ſich ſelbſt/ nach Vermögen das beſte der Königl. Geſellſchaft in London/ zu befordern/die Unterſuchungen der Natürlichen Wißenſchaft/ und den Zwekk/ warum ſie angeſtellt worden/zu verfolgen. Daß wir wollen/ſo oft wir können/ in den Verſamlungen erſcheinen/ inſonderheit bey Jährlicher Erwehlung eines neuen Geſellſchafts-Rahts/ und andrer ſonderbarer Begebenheiten. Daß wir auch wollen die Ordens-Gebräuche unzerbrüchlich halten/darin unter andern verfaſſet iſt/ daß wenn jmand von uns durch ein Handſchreiben an den Præſidenten, von der Geſellſchaft entſchlagen zu ſeyn begehret/ derjenige künftig von erwehnter Verbindung entbunden ſeyn ſoll.

IV. Jder Geſellſchafter ſoll ſein Antrittgeld (funfzig Engliſche Schillinge) und hernach die wochentliche Steur (einen Schilling) abgeben/davon die koſten ſo auf die Erfahrungs-Proben und Wahrnemungen gehen/ entrichtet werden.

V. Die Ordentliche Zuſammenkunft der

Königl. Geſellſchaft/ ſoll wochentlich einmal gehalten werden/ wobey kein Fremder/ ſonder Bewilligung der Geſellſchafter ſeyn ſoll/ der geringer iſt als ein Freyherr/ aus einem von den dreyen Königreichen der hieſigen Königl. Maj. oder ein Königl. geheimer Rath/ oder zum wenigſten ein vornehmer Ausheimiſcher/ welche ſonder Urlaub des Præſidenten erſcheinen dörffen.

VI. Jn dieſen wochentlichen Verſamlungen ſollen Philoſophiſche Eröterungen und Merkwürdikeiten erwogen/ behandelt und in Ordnung geſtellet werden. Jmgleichen ſoll man die eingelauffenen Sendſchreiben/ nachrichte und andre Schriften Philoſophiſchen Jnhalts/ leſen/ anhören/ und darüber unterreden. Auch ſol man die Natur- und Kunſtſeltenheiten beſichtigen/ von ihrer Hervorſprießung ſich beſprechen/ uud betrachten/ was man daraus nehmen/ oder wie man ſelbige zum Nutzen und zur Entdekkung der Eröterungen/ die auf Befehl der Geſellſchaft geſchehen/ anwenden könne.

VII. Zum wenigſten ſollen zween Auffſeher hierüber Jnſicht haben/ was nicht vor der Geſellſchaft vorgeſtellet werden kan. Durch ſie ſoll der Verlauff eines Werks/ an die Geſellſchaft aufgeſetzet/ und hinterbracht werden.

VIII. Die Mitglieder werden durchs loß erweh

wehlet/ und ihre Annehmung der gantzen Geſellſchaft durch den Präſidenten bekant gemacht Wenn in einer Verſamlung etliche eintreten-wollende Perſonen fürgeſchlagen ſind/ wird bey der andern Zuſamenkunft nachgeforſchet/ ob mā ſie annemen ſol/ und was ſie vor Nutzen der Geſellſchaft zufügen können. Darauf folget das Loßen/ welches man ballotiren nennet/ weil es mit ſonderlich dazu bereiteten Bällen verrichtet wird. In ein vierkantiges Käſtlein mit zwo Schiebladen/ ſchwartz und weis angeſtrichen/ werden von Korkholtz gemachte Bälle durch ein Loch/ worin man mit der Hand in beyde Laden etwas ſenken kan/ eingeleget/ da denn keiner von dem andern weis/ ob ſein Ball in die ſchwartze oder weiße Lade kommen ſey. Bey ſolcher Wahl müſſen zum wenigſten 21. Geſellſchafter vorhanden ſeyn. Wenn nun jder unter ihnen ſeinen Ball in das Käſtchen hat fallen laßen/ zieht der Præſident die beyden Schiebladen aus/ und zeiget den Anweſenden/ ob die Bälle in der weißen Lade/ welche ja/ oder in der ſchwartzen/ die Nein bedeutet/ für oder wider den vorgeſchlagenen/ geſunden werden.

IX. Jährlich ſoll einmahl ein Geſellſchafts-Raht nebſt ſeinen Bedienten erkohren werden/ in XXI. Häubtern beſtehend. Hievon ſollen XI. ihre

 Stel-

Stellen in dem Raht/ durch daß obgedachte ballotiren, vor das künftige Jahr erlangen/ denn werden auf gleiche Ahrt andre XI. erwehlet. Aus dem Neuerkohrnen Rahtkieſet man gleicher Geſtalt/ einen Præſidenten, einen Schatzmeiſter und zween Secretarien

X. Der Præſident ſoll jglichen Verſamlungen vorſtehen/ alle Mishelligkeit in der Geſellſchaft und ihrem Raht beylegen/ Fragen aufgeben/ nach eingekommenem Bericht von gewiſſen abgeordneten/(Commiſſariis) den Aufſehern und andern vernehmen; Alle ſonderbahr-angeſtellte Verſamlungen in Nohtdringentlicher Gelegenheit anmelden/ und die Erfüllung der Satzungen ihm angelegen ſeyn laſſen. Der Vice-Præſident ſoll in Abweſenheit des Præſidenten gleiche Macht haben.

XI. Der Schatzmeiſter/ oder ſeyn Ambts-Verweſer ſoll alles Geld/ ſo der Geſellſchaft zuſtändig iſt/ empfangen/ darüber Rechnung halten/ und ſelbiges auszehlen. Kleine Summen ſoll er auf des Præſidenten ſchriftliche Order bezahlen/ was aber über fünf Pfund Eſtearlinge iſt/ auf Befehl des gantzen Rahts. Alle Schuldzedel wegen der Unterſuchungen/ ſollen erſtlich von den Aufſehern geſiegelt/ und des Schatzmeiſters Rech-

Rechnungen viermahl im Jahr/ durch einen aus dem Rath abgeordneten/einmahl aber im Jahr durch einen Abgeordneten der Geſellſchaft verhöret/ oder durchgeſehn werden.

XII. Die Secretarien ſind beſtellet/ was in den Zuſammenkünften paßiret/ auzuzeichnen/ die Bücher/ Papier und Schriften der Geſellſchaft zuverwahren/ die Schreiber anzuweiſen/ wie ſie alle Materien in die Regiſter und Tagbücher der Geſellſchaft/ oder des Rahts eintragen ſollen: Solche Briefe die im Nahmen der Geſellſchaft geſchrieben/ und einſt bey ihrer Zuſammenkunft gut geheiſſen/ abzuſchreiben/ und von denen zur Einnehmung vorgeſtellten/ Nachricht zu ertheilen.

XIII. Die Curatores ſollen um ſie aufzumuntern eine gnügliche Vergeltung haben/ die man den Geſellſchafts-mitteln gemäß mehren wil; Jdoch ſol es nicht über 200. Pfund Eſtearlinge ſeyn. Sie ſollen in der Philoſophie und den Mathematiſchen Künſten geübt/ in Anmerkungen/ Nachforſchungen und Proben der Natur und Kunſt wolerfahren ſeyn. Sie ſollen auf die Verrichtung aller Unterſuchungen und Merkwürdigkeiten/ ſo die Geſellſchaft/ oder der Raht angeordnet/ acht haben/ davon berichten/ und mehr andre ſolche Werke/ als die Geſellſchaft o-

Digitized by Google

Secretarien Anleitung/ alle Dinge die ihm befohlen werden/ in Regiſter bringen. Er ſoll nichts aus den Geſellſchafts Büchern/ jmande/ der kein Mitglied iſt/ ertheilen. Für das jenige was er abſchreibet/ſoll er ein gewiſſes/und für ſeine Aufwartung ein jährliches Einkommen haben.

XV. Der Drukker ſoll für den Drukk derer ihm von der Geſellſchaft oder ihrem Raht angetragenen Bücher ſorgen/ und darin auf ihre Verordnung/ als auch die Entfehlerung des Drukkes/ die Zahl der Auflage/ die Form des Buchs/ und ſo fort/ acht geben.

XVI. Die Werkleute der Geſellſchaft/ ſollen vor keinen andern etwas zu machen vornehmen/ wenn ſie ein Werk der Geſellſchaft unter Händen haben/ damit ſie in ihren Verrichtungen nicht verhindert werden. Wegen ſolches Dienſtes ſollen die Arbeiter Beſoldung empfangen.

XVII. Das gemeine Siegel der Geſellſchaft ſoll in einer Kiſt mit drey Schlößern und drey unterſchiedlichen Schlüſſeln verwahrt werden. Einen Schlüſſel davon ſol der Præſident/einen der Schatzmeiſter/ einen ein Secretarius haben. Die rechtliche Schriften und Uhrkunden der Geſellſchaft ſollen im Raht vollzogen/von ihm und dem Präſidenten unterſiegelt werden.

Die

1 His Sacred Majeſty King Charles II, Founder and Patron.
2 His Royal Highnes James Duke of York.
3 His Highneſs Prince Rupert, Count Palatine of the Rhine.
4 His Highneſs Ferdinand Albert Duke of Brunſwyck and Luneburg
5 Archibald Earl of Argile.
6 Arthur Earl of Angleſey.
7 Antony Lord Aſhley.
8 James Lord Anneſley.
9 William Aerskine Eſquire.
10 William Aglionby, Med. D.
11 James Alderne Divinitatis D.
12 Thomas Allen, Med. D.
13 Elias Aſhmole Eſq.
14 Sir Robert Atkins Knight.
15 Monſieur Adrian Auzout,
16 John Awbrey Eſq
17 George Duke of Buckingham.
18 George Lord Berkley.
19 Nicolaus Bagnal, Eſq.
20 Thomas Bains, M. D.
21 William Balle. Eſq
22 Sir Jacob Banks, Baronet.
23 Thomas Barringthon Eſq.
24 Iſaac Barrow, D. D.
25 Ralph Bathurſt, D. D.
26 Johannes Beal, D. D.
27 Victor Beaufort Vabres de Freſars.
28 Monſieur Theodore de Beringhen
29 Sir Charles Barkley knight of the Bath
30 Sir John Birkenhead, Kn.
31 Robert Boyle Eſq
32 Johann Brook, Eſq.
33 Edward Brown M. D.
34 David Bruce M. D.
35 Monſieur Iſmael Bullialdus.
36 Mr Gilbert Burnet.
37 Sir Edward Byſhe Kn.
38 Gilbert Lord ArchBp op Canterb
39 Edward Earl of Clarendon
40 Charles Earl of Carlile.
41 John Earl of Crafford and Lindſey
42 William Lord Cavendiſh.
43 Charles Lord Clifford.
44 D Anton Alvarez da Cunha Reg. Luſit Archida.
45 Monſieur James Carkeſs.
46 George Caſtle, M. D.
47 Sir Philipp Carteret Kn.
48 Edward Chamberlayn Eſq.
49 Sir Wiſton Churchill, Kn
50 Timothy Clerk M. D.
51 Henry Clerk M D.
52 George Cock Eſq
53 Colonel Thomas Collepepyr.
54 Mr John Collins
55 John Colwall Eſq
56 Sir Richard Corbet Kn.
57 Edward Cotton, D D. A. D. of. Corn.
58 Peter Courthoſſe. Eſq.
59 Thomas Cox M D.
60 Daniel Cox M D.
61 Thomas Cox Eſq.
62 Thomas Criſpe. Eſq.
63 William Croon, M. D.
64 Sir Willia Curtiq, Kn. and Baronet

196 *Sir Peter VViche Knight.*
197 *Edmund VVylde Eſq*
198 *Richard Lord Arch Bp of York*
199 *John Lord Yeſter.*

Regiſter des itzigen Geſellſchafts-Rahts.

1 *VVilliam Lord Viſcount Brounker Præſident.*
2 *Robert Earl of Alysbury.*
3 *VVilliam Lord Brereton*
4 *Peter Balle M D.*
5 *Iohn Lord Biſh. of Cheſter.*
6 *Daniel Colwall Eſq*
7 *Iohn Creed, Eſq.*
8 *Jonathan Goddart, M D.*
9 *Henry Lord Howard of Norfolk*
10 *Thomas Henshaw Eſq*
11 *Iohn Hoskyns Eſq.*
12 *Charles Howard of Norfolk*
13 *Edmund King M D.*
14 *Monſieur Iohn Lock*
15 *Sir Robert Moray, Knight.*
16 *Sir Paul Neile Knight*
17 *Henry Oldenburg, Eſq.*
18 *Seth Lord Biſh. of Saliſbury*
19 *George Smith, M D.*
20 *Sir Robert Southwell, Knight.*
21 *Chriſtopher VVren, Survey Gen.*

Von dieſen Miegliedern werden eylffe beſtändig im Raht behalten/ aus den vorher 199. gemeldeten/ aber zehen zu Rahtsgliedern erkohren/ den 30. Wintermonats Tag des 1670. Jahres. Hie könte die Feder vor dieſmahl ſtehen bleiben/ jedoch kan ich/ bevor ich ſchließe/ meine von der Geſellſchaft gefaſſete Gedanken/ dieſem Berichte beyzuſetzen nicht unterlaſſen/ der ungezweiffelten Hoffnung/ das ſie dem H. B. nicht misfallen werden ſintemal ſie alhie denen Leuten/ an welche ſie gerichtet ſind/ nicht unbeliebt geweſen/ inmaſſen ſie ein Teutſcher Edelmann/ Herr *Theodorus Hake*, Engliſch zugeben gewürdiget hat/ und damit wil ich endigen/ nebſt Empfehlung Göttlicher Obhutt unänderlich verbleibend der getreueſte und

Dienſtfertig

Aus London den 6 Aprill.
Anno 1671.

Erkohrne

Hochdeutſches Ruhm-Gerücht.

Der Naturforſchenden Königlichen Geſellſchaft in London/

An den WolEdlen und Hochgelehrten Herrn
HEINRICH OLDENBURG/
Deroſelben *Secretarium* gerichtet.

1

Der Menſch/ das klug-geſinnte Thier/
Sucht immer neue Ding' herfür/
Darin Betrachtung ſich kan üben;
Sein Seelen Kleinod der Verſtand
Wird wie das helle Sternen-Land/
In der Bewegung umgetrieben.

2

So weit ſich die Natur erſtrekkt/
So weit ſind Schranken ausgeſtekkt/
Wornach des Menſchen Witz mag ſtreben/
Vernunft und Fähigkeit zur Kunſt/
Iſt ihm vom Schöpfer nicht umſunſt
In der Erſchaffung eingegeben.

3

Er ſoll die Werke der Natur/
Auf ihrer breiten Wunderſpur
Mit Eyfer merken und durchgründen/
Daß er ein Merkmahl jener Macht/
Die alles hat hervorgebracht
In den Geſchöpffen möge finden.

4

Das iſt/ ſpricht mancher gar zu ſchwer/
Als wenn man was von ungefehr
Ohn Arbeit jmals könte haben.
Ein fauler wünſcht/ daß er nicht kriegt/
Weil er den Schatz der vor ihm liegt/
Aus tieffer Erde nicht wil graben.

5

Der Vortheil ſteht uns in der Hand.
Wird Müh' und Arbeit angewand/
So muß ſich Wiſſenſchaft vermehren;
Die den Betrug der Phantaſey
Samt falſch-erdachter Klügeley/
Aus den Gemühtern wird verſtören.

6

Der alte Narr/ der blinde Wahn/
Hat Künſten groſſen Dampf gethan.
Gewohnheit zwang den freyen Sinnen
Die angebohrne Freyheit ab/
Was ſie den Völkern übergab/
Das muſt' ein jeder Lieb-gewinnen.

7

Was einſt ein Graukopf hat erträumt/
Ward ob es gleich wär ungereimt/
Als ein Orakel angenommen.
Ein Lehrling/ den man worüm fragt/
Sprach nichts/ als was ſein Lehrer ſagt/
Denn war er weit genug gekommen:

8

Man forſchte dazumahl nicht nach/
Aus welchem Urſprung eine Sach'
Ihr Weſen erſtlich hätte empfangen.
Der Jünger gieng auf dieſer Bahn/
Die Ihm ein Wunder kund gethan.
Der in dem Irrtum vergegangen.

9

O Einfalt! O Abgötterey!†
Das heiſt aus bloſſer Heucheley
Von Menſchen ſtolze Götzen machen/
So wird ein Muth Tyranniſirt/
Und gar bezaubert und verführt/
Daß er nicht kan vom Schlaaf erwachen.

10

Da ward ein Fall des andern Fall.
Der klagen Schall ſchallt' überall/
Die Wahrheit liegt im tieffen Bronnen.
Wer iſt ſo glükkhaft und geſchikkt/
Daß er/ ſo bald ſie wird erblikkt/
Sie ſtellet an das Licht der Sonnen?

11

Indeſſen hat viel hundert Jahr
Der alten Meiſter weiſe Schaar/
Sich

12

Ihr Grund iſt in Geſtank verkehrt/
Das oftmals keiner Bohnen Werth/
Und

† *alluditur ad tritum illud* Αὐτὸς ἔφα.

196 *Sir Peter VViche Knight.*
198 *Richard Lord Arch Bp of York*
197 *Edmund VVylde Eſq*
199 *John Lord Yeſter.*

Regiſter des itzigen Geſellſchafts-Rahts.

1 *VVilliam Lord Viſcount Brounker Preſident.*
2 *Robert Earl of Alysbury.*
3 *VVilliam Lord Brereton*
4 *Peter Balle M.D.*
5 *John Lord Biſh. of Cheſter.*
6 *Daniel Colwall Eſq*
7 *John Creed, Eſq.*
8 *Jonathan Goddart, M.D.*
9 *Henry Lord Howard of Norfolk*
10 *Thomas Henshaw Eſq*
11 *John Hoskyns Eſq.*
12 *Charles Howard of Norfolk*
13 *Edmund King M.D.*
14 *Monſieur John Lock*
15 *Sir Robert Moray, Knight.*
16 *Sir Paul Neile Knight*
17 *Henry Oldenburg, Eſq.*
18 *Seth Lord Biſh. of Salisbury*
19 *George Smith, M.D.*
20 *Sir Robert Southwell, Knight.*
21 *Chriſtopher VVren, Survey Gen.*

Von dieſen Mitgliedern werden eylffe beſtändig im Raht behalten/ aus den vorher 199. gemeldeten/ aber zehen zu Rahtsgliedern erkohren/ den 30. Wintermonats Tag des 1670. Jahres. Hie könte die Feder vor dieſmahl ſtehen bleiben/ jedoch kan ich/ bevor ich ſchließe/ meine von der Geſellſchaft gefaſſete Gedanken/ dieſem Berichte beyzuſetzen nicht unterlaſſen/ der ungezweiffelten Hoffnung/ das ſie dem H. B. nicht misfallen werden ſintemal ſie alhie denen Leuten/ an welche ſie gerichtet ſind/ nicht unbeliebt geweſen/ inmaſſen ſie ein Teutſcher Edelmann/ Herr *Theodorus Hake*, Engliſch zugeben gewürdiget hat/ und damit wil ich endigen/ nebſt Empfehlung Göttlicher Obhutt unänderlich verbleibend der getreueſte und dienſtfertig

Aus London den 6 April. Anno 1671.

Erkohrne

Hochdeutſches Ruhm-Gerücht.

Der Naturforſchenden Königlichen Geſellſchaft in London/

An den WolEdlen und Hochgelehrten Herrn

HEINRICH OLDENBURG/

Deroſelben *Secretarium* gerichtet.

1

Der Menſch/ das kluggeſinnte Thier/
Sucht immer neue Ding' herfür/
arin Betrachtung ſich kan üben;
in Seelen Kleinod der Verſtand
ird wie das helle Sternen-Land/
In der Bewegung umgetrieben.

2

So weit ſich die Natur erſtrekkt/
So weit ſind Schranken ausgeſtekkt/
Wornach des Menſchen Witz mag ſtreben/
Vernunft und Fähigkeit zur Kunſt/
Iſt ihm vom Schöpfer nicht umſunſt
In der Erſchaffung eingegeben.

3

r ſoll die Werke der Natur/
uf ihrer breiten Wunderſpur
it Eyfer merken und durchgründen/
aß er ein Merkmahl jener Macht/
ie alles hat hervorgebracht
n den Geſchöpffen möge finden.

4

Das iſt/ ſpricht mancher gar zu ſchwer/
Als wenn man was von ungefehr
Ohn Arbeit jmals könte haben.
Ein fauler wünſcht/ daß er nicht kriegt/
Weil er den Schatz der vor ihm liegt/
Aus tieffer Erde nicht wil graben.

5

er Vortheil ſteht uns in der Hand.
ird Muh' und Arbeit angewand/
o muß ſich Wiſſenſchaft vermehren;
ie den Betrug der Phantaſey
anu falſch-erdachter Klügeley/
s den Gemühtern wird verſtören.

6

Der alte Narr/ der blinde Wahn/
Hat Künſten groſſen Dampf gethan.
Gewohnheit zwang den freyen Sinnen
Die angebohrne Freyheit ab/
Was ſie den Völkern übergab/
Das muſt' ein jeder lieb-gewinnen.

7

as einſt ein Graukopf hat erträumt/
ard ob es gleich war ungereimt/
s ein Orakel angenommen:
n Lehrling/ den man worum fragt/
Sprach nichts/ als was ſein Lehrer ſagt/
nn war er weit genug gekommen:

8

Man forſchte dazumahl nicht nach /
Aus welchem Urſprung eine Sach'
Ihr Weſen erſtlich hätte empfangen.
Der Jünger gieng auf dieſer Bahn /
Die Ihm ein Wunder kund gethan.
Der in dem Irrtum vorgegangen.

9

Einfalt! O Abgötterey!†
s heiſt aus bloſſer Heucheley
n Menſchen ſtoltze Götzen machen/
wird ein Muth Tyranniſirt/
ar bezaubert und verführt/
ß er nicht kan vom Schlaaf erwachen.

10

Da ward ei Fall des andern Fall,
Der klagen Schall ſchallt' überall/
Die Wahrheit liegt im tieffen Bronnen,
Wer iſt ſo glükkhaft und geſchikkt/
Daß er/ ſo bald ſie wird erblikkt/
Sie ſtellet an das Licht der Sonnen?

11

eiſſen hat viel hundert Jahr
aten Meiſter weiſe Schaar/

12

Ihr Grund iſt in Gedunk verkehrt/
Das oftmals keiner Bohnen Werth/

Sich Oooo 3 Und

† *alluditur ad tritum illud* αὐτὸς ἔφα.

196 *Sir Peter VViche Knight.*
197 *Edmund VVylde Eſq*
198 *Richard Lord Arch Bp of York*
199 *John Lord Yeſter.*

Regiſter des itzigen Geſellſchafts-Rahts.

1 *VVilliam Lord Viſcount Brounker Præſident.*
2 *Robert Earl of Alysbury.*
3 *VVilliam Lord Brereton*
4 *Peter Balle M D.*
5 *Iohn Lord Biſh. of Cheſter.*
6 *Daniel Colwall Eſq*
7 *Iohn Creed, Eſq.*
8 *Jonathan Goddart, M D.*
9 *Henry Lord Howard of Norfolk*
10 *Thomas Henshaw Eſq*
11 *Iohn Hoskyns Eſq.*
12 *Charles Howard of Norfolk*
13 *Edmund King M D.*
14 *Monſieur Iohn Lock*
15 *Sir Robert Moray, Knight.*
16 *Sir Paul Neile Knight*
17 *Henry Oldenburg, Eſq.*
18 *Seth Lord Biſh. of Saliſbury*
19 *George Smith, M D.*
20 *Sir Robert Southwell, Knight.*
21 *Chriſtopher VVren, Survey Gen.*

Von dieſen Mitgliedern werden eylffe beſtändig im Raht behalten/ aus den vorher 199. gemeldeten/ aber zehen zu Rahtsgliedern erkohren/ den 30. Wintermonats Tag des 1670. Jahres. Hie könte die Feder vor dieſmahl ſtehen bleiben/ jedoch kan ich/ bevor ich ſchließe/ meine von der Geſellſchaft gefaſſete Gedanken/ dieſem Berichte beyzuſetzen nicht unterlaſſen/ der ungezweiffelten Hoffnung/ das ſie dem H. B. nicht misfallen werden ſintemal ſie alhie denen Leuten/ an welche ſie gerichtet ſind/ nicht unbeliebt geweſen/ inmaſſen ſie ein Teutſcher Edelmann/ Herr *Theodorus Hake*, Engliſch zugeben gewürdiget hat/ und damit wil ich endigen/ nebſt Empfehlung Göttlicher Obhut unänderlich verbleibend der getreueſte und

dienſtfertig

Aus London den 6 April.
Anno 1671.

Erkohrne

Hochdeutſches Ruhm-Gerücht.

Der Naturforſchenden Königlichen Geſellſchaft in London/

An den WolEdlen und Hochgelehrten Herrn

HEINRICH OLDENBURG/

Deroſelben *Secretarium* gerichtet.

1

er Menſch/ das kluggeſinnte Thier/
Sucht immer neue Ding' herfür/
rin Betrachtung ſich kan üben;
m Seelen Kleinod der Verſtand
ird wie das helle Sternen-Land/
n der Bewegung umgetrieben.

2

So weit ſich die Natur erſtreckt/
So weit ſind Schranken ausgeſteckt/
Wornach des Menſchen Witz mag ſtreben/
Vernunft und Fähigkeit zur Kunſt/
Iſt ihm vom Schöpfer nicht umſunſt
In der Erſchaffung eingegeben.

3

ſoll die Werke der Natur/
f ihrer breiten Wunderſpur
it Eyfer merken und durchgründen/
aß er ein Merkmahl jener Macht/
ie alles hat hervorgebracht
n den Geſchöpffen möge finden.

4

Das iſt/ ſpricht mancher gar zu ſchwer/
Als wenn man was von ungefehr
Ohn Arbeit jmals könte haben.
Ein fauler wünſcht/ daß er nicht kriegt/
Weil er den Schatz der vor ihm liegt/
Aus tieffer Erde nicht wil graben.

5

er Vortheil ſteht uns in der Hand.
ird Müh' und Arbeit angewand/
e muß ſich Wiſſenſchaft vermehren;
e den Betrug der Phantaſey
anu falſch-erdachter Klügeley/
n den Gemühtern wird verſtören.

6

Der alte Narr/ der blinde Wahn/
Hat Künſten groſſen Dampf gethan.
Gewohnheit zwang den freyen Sinnen
Die angebohrne Freyheit ab/
Was ſie den Völkern übergab/
Das muſt' ein jder lieb-gewinnen.

7

as einſt ein Graukopf hat erträumt/
ard ob es gleich wär ungereimt/
ein Orakel angenommen:
Lehrling/ den man worüm fragt/
ſprach nichts/ als was ſein Lehrer ſagt/
nn war er weit genug gekommen:

8

Man forſchte dazumahl nicht nach/
Aus welchem Urſprung eine Sach'
Ihr Weſen erſtlich hätte empfangen.
Der Jünger gieng auf dieſer Bahn/
Die Ihm ein Wunder kund gethan.
Der in dem Irrtum vorgegangen.

9

Einfalt! O Abgötterey!
s heiſt aus bloſſer Heucheley
n Menſchen ſtolze Götzen machen/
wird ein Muth tyranniſirt/
gar bezaubert und verführt/
ß er nicht kan vom Schlaaf erwachen.

10

Da ward ein Fall des andern Fall/
Der klagen Schall ſchallt' überall/
Die Wahrheit liegt im tieffen Bronnen.
Wer iſt ſo glückhaft und geſchickt/
Daß er/ ſo bald ſie wird erblickt/
Sie ſtellet an das Licht der Sonnen?

11

eiſſen hat viel hundert Jahr
alten Meiſter weiſe Schaar/

12

Ihr Grund iſt in Geſtank verkehrt/
Das oftmals keiner Bohnen Werth/

Sich

† *alluditur ad tritum illud* αὐτὸς ἔφα.

 Und

196 *Sir Peter WViche Knight.*	198 *Richard Lord Arch Bp of York*
197 *Edmund WVylde Eſq*	199 *John Lord Yeſter.*

Regiſter des itzigen Geſellſchafts-Rahts.

1 *WVilliam Lord Viſcount Brounker Præſident.*

2 *Robert Earl of Alysbury.*	3 *WVilliam Lord Brereton*
4 *Peter Balle M D.*	5 *Iohn Lord Biſh. of Cheſter.*
6 *Daniel Colwall Eſq*	7 *Iohn Creed, Eſq.*
8 *Jonathan Goddart, M D.*	9 *Henry Lord Howard of Norfolk*
10 *Thomas Henſhaw Eſq*	11 *Iohn Hoskyns Eſq.*
12 *Charles Howard of Norfolk*	13 *Edmund King M D.*
14 *Monſieur Iohn Lock*	15 *Sir Robert Moray, Knight.*
16 *Sir Paul Neile Knight*	17 *Henry Oldenburg, Eſq.*
18 *Seth Lord Biſh. of Saliſbury*	19 *George Smith, M D.*
20 *Sir Robert Southwell, Knight.*	21 *Chriſtopher WVren, Survey Gen.*

Von dieſen Mitgliedern werden eylffe beſtändig im Raht behalten/ aus den vorher 199. gemeldeten/ aber zehen zu Rahtsgliedern erkohren/ den 30. Wintermonats Tag des 1670. Jahres. Hie könte die Feder vor diesmahl ſtehen bleiben/ jedoch kan ich/ bevor ich ſchließe/ meine von der Geſellſchaft gefaſſete Gedanken/ dieſem Berichte beyzuſetzen nicht unterlaſſen/ der ungezweiffelten Hoffnung/ das ſie dem H. B. nicht misfallen werden ſintemal ſie alhie denen Leuten/ an welche ſie gerichtet ſind/ nicht unbeliebt geweſen/ inmaſſen ſie ein Teutſcher Edelmann/ Herr *Theodorus Haake*, Engliſch zugeben gewürdiget hat/ und damit wil ich endigen/ nebſt Empfehlung Göttlicher Obhut unänderlich verbleibend der getreueſte und

dienſtfertig

Aus London den 6 Aprill.
Anno 1671.

Erkohrne

Hochdeutſches Ruhm-Gerüchte.

Der Naturforſchenden Königlichen Geſellſchaft in London/

An den WolEdlen und Hochgelehrten Herrn

HEINRICH OLDENBURG/

Deroſelben *Secretarium* gerichtet.

1

er Menſch/das kluggeſinnte Thier/
Sucht immer neue Ding' herfür/
arin Betrachtung ſich kan üben;
in Seelen Kleinod der Verſtand
ird wie das helle Sternen-Land/
n der Bewegung umgetrieben.

2

So weit ſich die Natur erſtreckt/
So weit ſind Schranken ausgeſteckt/
Wornach des Menſchen Witz mag ſtreben/
Vernunft und Fähigkeit zur Kunſt/
Iſt ihm vom Schöpfer nicht umſunſt
In der Erſchaffung eingegeben.

3

e ſoll die Werke der Natur/
f ihrer breiten Wunderſpur
t Eyfer merken und durchgründen/
aß er ein Merkmahl jener Macht/
ie alles hat hervorgebracht
n den Geſchöpffen möge finden.

4

Das iſt/ ſpricht mancher gar zu ſchwer/
Als wenn man was von ungefehr
Ohn Arbeit jmals könte haben.
Ein fauler wünſcht/ daß er nicht kriegt/
Weil er den Schatz der vor ihm liegt/
Aus tieffer Erde nicht wil graben.

5

r Vortheil ſteht uns in der Hand.
ird Muh' und Arbeit angewand/
muß ſich Wiſſenſchaft vermehren;
den Betrug der Phantaſey
nn falſch-erdachter Klügeley/
s den Gemühtern wird verſtören.

6.

Der alte Narr/ der blinde Wahn/
Hat Künſten groſſen Dampf gethan.
Gewohnheit zwang den freyen Sinnen
Die angebohrne Freyheit ab/
Was ſie den Völkern übergab/
Das muſt' ein jder Lieb- gewinnen.

7

as einſt ein Graukopf hat erträumt/
ard ob es gleich war ungereimt/
ein Orakel angenommen.
n Lehrling/ den man worüm fragt/
prach nichts/ als was ſein Lehrer ſagt/
nn war er weit genug gekommen:

8

Man forſchte dazumahl nicht nach/
Aus welchem Urſprung eine Sach'
Ihr Weſen erſtlich hätte empfangen.
Der Jünger gieng auf dieſer Bahn/
Die Ihm ein Blinder kund gethan.
Der in dem Irrtum vorgegangen.

9

Einfalt! O Abgötterey! †
s heiſt aus bloſſer Heucheley
n Menſchen ſtoltze Götzen machen/
wird ein Muth Tyranniſirt/
ar bezaubert und verführt/
ß er nicht kan vom Schlaaf erwachen.

10

Da ward ein Fall des andern Fall.
Der klagen Schall ſchallt' überall/
Die Wahrheit liegt im tieffen Bronnen.
Wer iſt ſo glückhaft und geſchikt/
Daß er/ ſo bald ſie wird erblikt/
Sie ſtellet an das Licht der Sonnen?

11

eiſſen hat viel hundert Jahr
aten Meiſter weiſe Schaar/

12

Ihr Grund iſt in Gedank verkehrt/
Das oftmals keiner Bohnen Werth/

Sich Oooo 3 Und

† alluditur ad tritum illud αὐτὸς ἔφα.

1 His Sacred Majeſty King Charles II, Founder and Patron.
2 His Royal Highnes James Duke of York.
3 His Highneſs Prince Rupert, Count Palatine of the Rhine.
4 His Highneſs Ferdinand Albert Duke of Brunſwyck and Luneburg
5 Archibald Earl of Argile.
6 Arthur Earl of Angleſey.
7 Antony Lord Aſhley.
8 James Lord Anneſley.
9 William Aerskine Esquire.
10 William Aglionby, Med. D.
11 James Alderne Divinitatis D.
12 Thomas Allen. Med. D.
13 Elias Aſhmole Eſq.
14 Sir Robert Atkins Knight.
15 Monſieur Adrian Auzout,
16 John Awbrey Eſq
17 George Duke of Buckingham.
18 George Lord Berkley.
19 Nicolaus Bagnal, Eſq.
20 Thomas Bains, M. D.
21 William Balle. Eſq.
22 Sir Jacob Banks, Baronet.
23 Thomas Barringthon Eſq.
24 Iſaac Barrow, D. D.
25 Ralph Bathurſt, D. D.
26 Johannes Beal, D. D.
27 Victor Beaufort Vabres de Freſars.
28 Monſieur Theodore de Beringhen
29 Sir Charles Barkley knight of the Bath
30 Sir John Birkenhead, Kn.
31 Robert Boyle Eſq
32 Johann Brook, Eſq.
33 Edward Brown M. D.
34 David Bruce M. D.
35 Monſieur Iſmael Bullialdus.
36 Mr Gilbert Burnet,
37 Sir Edward Byshe Kn.
38 Gilbert Lord ArchBp op Canterb
39 Edward Earl of Clarendon
40 Charles Earl of Carlile.
41 John Earl of Crafford and Lindſey
42 William Lord Cavendiſh.
43 Charles Lord Clifford.
44 D Anton Alvarez da Cunha Reg. Luſit Archida,
45 Monſieur James Carkeſs.
46 George Caſtle, M. D.
47 Sir Philipp Carteret Kn.
48 Edward Chamberlayn Eſq.
49 Sir Wiſton Churchill, Kn
50 Timothy Clerk M. D.
51 Henry Clerk M. D.
52 George Cock Eſq
53 Colonel Thomas Collepepyr.
54 Mr John Collins.
55 John Colwall Eſq
56 Sir Richard Corbet Kn.
57 Edward Cotton, D D. A. D. of Corn.
58 Peter Courthoffe. Eſq.
59 Thomas Cox M D.
60 Daniel Cox M D.
61 Thomas Cox Eſq.
62 Thomas Criſpe. Eſq.
63 William Croon, M. D.
64 Sir Williã Curtio, Kn. and Baronet

65 Sir *John Cutler*, Kn. and Baronet.
66 *Henry Marquis of Dorcheſter.*
67 *William Earl of Devonſhire.*
68 *Edward Earl of Dorſet*
69 *Monſieur Vital de Damas.*
70 *John Downs M D.*
71 *Benjamin L. Biſh of Ely.*
72 *Sir George Ent Knight.*
73 *Andrew Elliſe Eſq*
74 *John Evelyn Eſq.*
75 *Maurice L. Viſcount Fitzharding.*
76 *Sir Francis Fane, Kn. of the Bath.*
77 *Sir John Finch Kn.*
78 *Henry Ford. Eſq.*
79 *Sir Bernhard Gaſkon Kn.*
80 *Ioſeph Glanvile Baccal Divin.*
81 *Franciſcus Gliſſon M D.*
82. *Sir William Godolphin, Kn.*
83 *Major John Graunt.*
84 *M James Gregorij*
85 *Theodore Haak Eſq.*
86 *William Hammond Eſq.*
87 *William Harrington. Eſq.*
88 *Sir Eraſmus Harvy Baronet.*
89 *Sir Edward Harley Kn. of the Bath.*
90 *Sir Robert Harley Kn.*
91 *Thomas Harley Eſq.*
92 *Sir James Hayes, Knight.*
93 *Mr. Guſtav. Helmfeld, Nob. Svecus*
94 *Nathanael Henſhaw MD*
95 *John Hevelius Conſul of Danzig*
96 *Monſ. Urbanus Hiarne Svecus.*
97 *Abraham Hill Eſq.*
98 *James Hoar, Eſq*
99 *William Holder D. D.*
100 *Anthoni Horneck, Mag Artium.*
101 *Robert Hook M. A.*
102 *Charles Hotham, Eſq.*
103 *Edward Howard of Norfolk.*
104 *William le Hunt, Eſq.*
105 *Monſieur Chriſtian Huygens de Zulichem.*
106 *Edward Jeffreys, M. A.*
107 *Alexander Earl of Kincardin.*
108 *Robert Earl of Lindſey, Lord Great Chamberlain.*
109 *Humphrey L. Biſh. of London.*
110 *Thomas Lake, Eſq.*
111 *Sir Eliſe Leighton, Knight.*
112 *Monſieur Leyonberg Reſident of Sweden.*
113 *James Long Eſq.*
114 *Richard Lower M D.*
115 *Sir John Lowther Baronet.*
116 *Anthony Lowther Eſq.*
117 *Sir Kingſmill Lucey, Kn. and Baronet.*
118 *Monſ Hugues Louys de Lyonne.*
119 *Edward Earl of Mancheſter Lord Chamb.*
120 *Signior Marcellus Malpighi MD*
121 *Nicholas Mercator, M. A*
122 *D. Gaſpar de Mereſouza J. U. D Luſitanus.*
123 *Chriſtopher Merret M. D.*
124 *Henry More D. D.*
125 *Jaques du Moulin M D.*
126 *James Earl of Northampton.*
127 *Jaſper Needman M. D.*
128 *Thomas Neile Eſq.*
129 *Edward Nelthrop. Eſq.*

130

130 *John* Newburg, *Eſq*
131 *Sir Thomas* Nott, *Knight.*
132 Nicholas *Oudart Eſq.*
133 *Henry* Earl *of Peterbourgh.*
134 *Philipp Packer*, Eſq.
135 *Samuel Parker M A.*
136 *Sir Robert Paſton* Kn. *and Baron.*
137 *John Peirſon* D.D.
138 *John Pell*, DD.
139 *Samuel Pepys*, Eſq.
140 *Sir* William *Perſal.* Kn.
141 *Monſ. Samuel, Petit.*
142 *Sir* William *Petty*, *Knight.*
143 *Sir Peter Pett, Knight.*
144 *Peter Pett*, Eſq.
145 Walter *Pope*, *M.* D.
146 *Sir* William *Portman, Baronet and* Knight *of the Bath.*
147 *Franciſ. Potter, Baccal.* Divin.
143 *Thomas Povey*, Eſq.
149 *Sir Richard Powle.* Knight *of the Bath.*
150 *Henry Powle.* Eſq.
141 *Richard* Lord Viſcount *Ranalaugh.*
152 John Lord *Biſh. of Rocheſter.*
153 *John* Lord *Roberts.*
154 Colonell *Bullen Reymes.*
155 *Thomas Rols*, Eſq.
156 *Paul Ricaut* Eſq.
157 Edward Earl *of Sandwich:*
158 William Earl *of Strafford:*
159 William Lord *Viſcount of Staf-ford.*
160 *Sir James Shaen. Kn and Baronet.*
161 *Philipp Skippon.* Eſq.
162 *Sir Nicholas Slanning*, Kn.
163 *Henry Slingsby* Eſq.
164 *Francis Smethwick* Eſq.
165 William *Soame.* Eſq.
166 *Thomas Spratt*, DD
167 *Thomas Stanley* Eſq.
168 *Sir* Nicholas *Steward Baronet.*
169 *Monſieur George Stiernhelm. Reg. Svec.* Conſil.
170 *John* Earl *of Twedale.*
171 *Sir Gilbert Talbot. Knight.*
172 *Sir Chriſtopher Talbot*, Knight
173 *Chriſtopher Terne* M D.
174 *Thomas Thynne*, Eſq.
175 *Malachy Truſton M.* D.
176 *Sir Samuel Tuke, Knight.*
177 *Sir Theodore de* Vaux, *Knight.*
178 Cornelius *Vermuyden*, Eſq.
179 *Monſieur Iſaac* V*oſſius.*
180 *George* Lord *Biſh. of* Winton.
181 *Edmund* W*aller*, Eſq.
182 *John* W*allis*, D.D.
183 *Eſay* W*ard*, *M A.*
184 Daniel W*hiſtler*, *M* D.
185 *Joſeph* W*illiamſon*, Eſq.
186 *Thomas* VV*illis*, *M.* D.
187 *Franciſ.* VV*illoughby*, Eſq.
188 *John* VV*inde*, Eſq.
189 *John* VV*inthrop*, Eſq.
190 *Samuel* VV*oodford*, Eſq.
191 *Benjamin* VV*oodroffe M. A.*
192 *John* VV*ray*, *M A.*
193 *Matthew* VV*ren*, Eſq.
194 *Thomas* VV*ren.* M D.
195 *Sir Cyrill* VV*yche Knight.*

196 *Sir Peter VViche Knight.*
197 *Edmund VVylde Eſq*
198 *Richard Lord Arch Bp of York*
199 *John Lord Yeſter.*

Regiſter des itzigen Geſellſchafts-Rahts.

1 *VVilliam Lord Viſcount Brounker Preſident.*
2 *Robert Earl of Alysbury.*
3 *VVilliam Lord Brereton*
4 *Peter Balle M D.*
5 *John Lord Biſh. of Cheſter.*
6 *Daniel Colwall Eſq*
7 *John Creed, Eſq.*
8 *Jonathan Goddart, M D.*
9 *Henry Lord Howard of Norfolk*
10 *Thomas Henshaw Eſq*
11 *John Hoskyns Eſq.*
12 *Charles Howard of Norfolk*
13 *Edmund King M D.*
14 *Monſieur John Lock*
15 *Sir Robert Moray, Knight.*
16 *Sir Paul Neile Knight*
17 *Henry Oldenburg, Eſq.*
18 *Seth Lord Biſh. of Saliſbury*
19 *George Smith, M D.*
20 *Sir Robert Southwell, Knight.*
21 *Chriſtopher VVren, Survey Gen.*

Von dieſen Mitgliedern werden eylffe beſtändig im Raht behalten/ aus den vorher 199. gemeldeten/ aber zehen zu Rahtsgliedern erkohren/ den 30. Wintermonats Tag des 1670. Jahres. Hie könte die Feder vor diesmahl ſtehen bleiben/ jedoch kan ich/ bevór ich ſchließe/ meine von der Geſellſchaft gefaſſete Gedanken/ dieſem Berichte beyzuſetzen nicht unterlaſſen/ der ungezweiffelten Hoffnung/ das ſie dem H. B. nicht misfallen werden ſintemal ſie alhie denen Leuten/ an welche ſie gerichtet ſind/ nicht unbeliebt geweſen/ immaſſen ſie ein Teutſcher Edelmann/ Herr *Theodorus Hake*, Engliſch zugeben gewürdiget hat/ und damit wil ich endigen/ nebſt Empfehlung Göttlicher Obhut unänderlich verbleibend der getreueſte und dienſtfertig

Aus London den 6 Aprill.
Anno 1671.

Erkohrne

Hochdeutſches Ruhm-Gerücht.

Der Naturforſchenden Königlichen Geſellſchaft in London/

An den WolEdlen und Hochgelehrten Herrn
HEINRICH OLDENBURG/
Deroſelben *Secretarium* gerichtet.

E:

1

Der Menſch/ das kluggeſinnte Thier/
Sucht immer neue Ding' herfür/
Darin Betrachtung ſich kan üben;
Sein Seelen Kleinod der Verſtand
Wird wie das helle Sternen-Land/
In der Bewegung umgetrieben.

2

So weit ſich die Natur erſtrekkt/
So weit ſind Schranken ausgeſtekkt/
Wornach des Menſchen Witz mag ſtreben/
Vernunft und Fähigkeit zur Kunſt/
Iſt ihm vom Schöpfer nicht umſunſt
In der Erſchaffung eingegeben.

3

Er ſoll die Werke der Natur/
Auf ihrer breiten Wunderſpur
Mit Eyfer merken und durchgründen/
Daß er ein Merkmahl jener Macht/
Die alles hat hervorgebracht
In den Geſchöpffen möge finden.

4

Das iſt/ ſpricht mancher gar zu ſchwer/
Als wenn man was von ungefehr
Ohn Arbeit jmals könte haben.
Ein fauler wünſcht/ daß er nicht kriegt/
Weil er den Schatz der vor ihm liegt/
Aus tieffer Erde nicht wil graben.

5

Der Vortheil ſteht uns in der Hand.
Wird Müh' und Arbeit angewand/
So muß ſich Wiſſenſchaft vermehren;
Die den Betrug der Phantaſey
Und falſch-erdachter Klügeley/
Aus den Gemühtern wird verſtören.

6,

Der alte Narr/ der blinde Wahn/
Hat Künſten groſſen Dampf gethan.
Gewohnheit zwang den freyen Sinnen
Die angebohrne Freyheit ab/
Was ſie den Völkern übergab/
Das muſt' ein jder Lieb-gewinnen.

7

Was einſt ein Graukopf hat erträumt/
Ward ob es gleich war ungereimt/
Als ein Orakel angenommen:
Ein Lehrling/ den man worüm fragt/
Sprach nichts/ als was ſein Lehrer ſagt/
Denn war er weit genug gekommen:

8

Man forſchte dazumahl nicht nach/
Aus welchem Urſprung eine Sach'
Ihr Weſen erſtlich hätte empfangen.
Der Jünger gieng auf dieſer Bahn/
Die Ihm ein Blinder kund gethan.
Der in dem Irrtum vorgegangen.

9

O Einfalt! O Abgötterey!†
Das heiſt aus bloſſer Heucheley
Von Menſchen ſtolze Götzen machen/
So wird ein Muth Tyranniſirt/
Gar bezaubert und verführt/
Daß er nicht kan vom Schlaaf erwachen.

10

Da ward ein Fall des andern Fall.
Der klagen Schall ſchallt' überall/
Die Wahrheit liegt im tieffen Bronnen.
Wer iſt ſo glükhaft und geſchikkt/
Daß er/ ſo bald ſie wird erblikkt/
Sie ſtellet an das Licht der Sonnen?

11

Indeſſen hat viel hundert Jahr
Der alten Meiſter weiſe Schaar/

12

Ihr Grund iſt in Gezänk verkehrt/
Das oftmals keiner Bohnen Werth/

† *alluditur ad tritum illud* αὐτὸς ἔφα.

Sich mit einander Matt geſtritten.
Der meinte dies/ der andre das/
Keins kam der Warheit recht zu paß/
Die nur dadurch Gewalt gelitten.

Und dennoch ungemach erwekket:
Aus Ehrſucht/ nicht zur Lehrkunſt Frucht
Ward ernſtlich manches Ding geſucht/
Wiewol ein Schein den Schalk verdekket.

13

In Reden ſtekket viel Betrug.
Viel Wörtern machet keinen klug/
Sonſt muß man auch vor Weiſe ſchäzen/
Die Papageyen/ derer Mund
Uns manchen ſchlau-erſchnappten Fund
Bequem genug weis nachzuſchwäzen.

14

Wer den Verſtand nach Worten mißt/
Und in dem Werk ein Fremdling iſt/
Küßt für die Juno einen Schatten;
Wehlt leere Schalen für den Kern/
Und faul'es Holz für einen Stern/
Erfahrung kommt der Kunſt zu ſtatten.

15

Bringt jemand zwanzig Schlüſſe bey/
Daß etwas ſo beſchaffen ſey/
Wie die gemeine Menſchen ſprechen/
Und machet es nicht wirklich klar/
Ein kleiner Zweiffel wird fürwahr/
Die angeführten Gründe ſchwächen.

16

Wo der Verſtand die Hand regirt/
Und zu verlangten Mitteln führt/
Da kan man erſt ein Ding erkennen
Und hierauf ſeines Weſens Kraft
Nach angebohrner Eigenſchaft/
Unwiderſprechlich recht benennen.

17

Gold/ dem die ganze Welt iſt hold/
Sieht nimmer aus als wär' es Gold/
Wenn es izt kommet aus der Erden,
Es ſcheinet Erde nur zu ſeyn/
Und hat als ſelbe keinen Schein/
Wie kan ich vergewiſſert werden?

18

So bald als ihm der Schlakken-Kleeſ
Der dieſen theuren Schatz umſchleuß
Wird durch das Feuer abgezogen/
Denn glänzt es prächtig nah und fern/
Wie etwa ſtrahlt ein großer Stern/
Um den beſtrahlten Sonnen-bogen.

19

Deshalben preiſ' ich dieſen Rath/
Der den nuzbaren Vorſchlag that/
Wie man ſolt' einen Orden ſtiften/
Der fleißig unterſuchen möcht
Was die Natur zu Wege brächt'/
In Wäſſern/ Hügeln/ Luft und Grüften,

10

Das gute was vom Alterthum
Erforſcht iſt bleibt in ſeinem Ruhm/
Doch darf man ſich an keinen binden/
Noch ſchweren auf des Meiſters Wort;
Ein kluger Sinn geht immer fort/
Das unbewuſte zu erfinden.

21

Die Warheit iſt ein Kind der Zeit/
Die jeder Menſch nach Müglichkeit/
So fern er wizig/ mag ergrübeln;

22

Der von Stagir/ Parmenides/
Leucippus/ Pyrrho/ Socrates
Und Plato/ bleiben meine Freunde/

Wer So

Wer kan ein allgemeines Gut/
Das jdem reichen Vorſchub thut
Zuſuchen irgends wem verübeln?

So weit der Weißheit Proben ſicht
Nicht ihren Schriften widerſpricht/
Sonſt haſſ' ich ſie als Warheit-Feinde.

23

Viel ward durch ſie von mancher Ahrt
Geheimen Werken offenbahrt/
Mehr haben ſie noch hinterlaßen/
Das itzo unſer Sinn begreift/
Und künftig die Nachkommen ſchleifft/
Eh ſie es deutlich/ werden faßen.

24

Im zehlen ſteigt auf die Zahl.
Kein Alter heget allzumahl.
Ungleiche Leut'/ ungleiche Sinnen:
Dies Erdreich bringet ſoche Früchte/
Ein andres jene Zugeſicht.
Eins kommt/ das andre muß zerrinnen,

25

Die Menſchen ſind nun ſo begabt/
Als ſie kaum eine Zeit gehabt/
Wer kante vor zweytauſend Jahren
Der *Mexicanen* reiches Land/
Das unlängſt gnüglich ward bekant/
Durch fahren hat man es erfahren.

26

Wer Sinnreich iſt und unverzagt
Sich auf das Meer der Künſte wagt/
Schifft durch die Herculaniſchen Seulen:
Da war vorhin der Schiffer Ziel/
Nun hält man ſie vor Kinderſpiel
Und will ohn Säumnis weiter eilen,

27

Solt' Archimedes/ Hippias/
Auch Thales und Pythagoras
Heut zwiſchen unſern Meiſtern leben/
Die alten würden wie ich weis/
Der Jungen Leute ſtrengem Fleis
Die Sieges Palmen übergeben.

28

Worüber viel ſich ſpat und früh
Bedachten/ wird mit kleiner Müh'
Ein Künſtler unter uns vollbringen;
Kein Riegel iſt vor uns zu ſtark
Wir können in das tieffſte Mark
Der Welt-verborgenheiten dringen.

29

Was hilfet uns der Vorfahrt Schein/
Wenn wir voll Dunckelheiten ſeyn?
Wir müßen ſelber glänzend ſtrahlen/
Und auf die Folger ſeyn bedacht/
Was von uns wird vor ſie gemacht/
Das werden ſie Dankgebig zahlen.

30

Ein jder brauche die Vernunft/
Als in der Königlichen Zunft
Biſhero glücklich iſt geſchehen;
So wird man endlich mit der Zeit
In höchſter Zier und Richtigkeit/
Ohn zweiffel alle Künſte ſehen.

31

Das neue welches ſich eräugt/
Läßt unſer Herr Oldenburg geneigt/
In ſeinen Monat-Schriften leſen/ †

32

Das wiſſen wächſet mehr und mehr/
Dadurch wird ſeines Nahmens Ehr
Stets als das Immergrün bekleiben;

Er Er

† *ſub Titulo Philoſophical Transactions, quæ quolibet menſe Londini æq; ac Pariſiis in Societate Regia prodeunt.*

Er nimmt ſich der Geſellſchaft an/
Bemerkt und forſcht ſo viel er kan/
Was unerörtert iſt geweſen,

Er kan ſich ſelbſt mit eigner Hand/
Iſt gleich des Neides Zorn entbrant/
Ins Ewigkeit-Regiſter ſchreiben.

Erklärung des obgemeldeten Geſellſchaft-Wapens.

Der Silberweiſſe Schild iſt leer und unbeflekket.
So muß von blindem Wahn und falſchem Klugheit-Schein
Den Eigendünkel hegt/ ein Hertz befreyet ſeyn/
Das auf den Wahrheit-Grund als ein Zielſcheib ſtrekket.
Die Löwen ſind behertzt und ſchämen ſich zu ſcheuen/
Vor einem andern Thiere. Ein Weisheit forſcher ſtellt
Des Irrtums Düſternis ans Licht/ wenn ihm gefällt.
Bis man zur Feſtigkeit in Künſten kan gedeyen.
Die Krohne ziert den Helm/ den prächtig-bunt bemahlet/
Der Blumen-Farben Glantz/ ſo andern Schmukk beſiegt.
Ein Menſch der was erforſcht/ das tief verborgen liegt/
Gläntzt ſchöner/ wenn Verſtand in edlen Werken ſtrahlet.
Der Adler iſt gewohnt zur Sonne ſich zu ſchwingen/
Und ſchauet ſie ſteiff an. Ein Edler-Adler-Sinn
Fleucht durch den Weltbezirk mit den Gedanken hin/
Und ſuchet die Natur in allen fremden Dingen.
Spürhunde können Wild in Waiderey erſpüren/
Man ſchmükket ihren Hals darum mit einer Krohn.
Die Weisheit giebet Gold und Ruhmgerücht zu Lohn/
Dem der auf ihrer Spur ſein wiſſen wird probiren.
Hierzu dient Löwen Muth/ der Adler Augen Licht/
Und Spürhund' ihr Geruch/ ſonſt wird der Fleiß zunicht.

Bitt-

BittLied an die Weisheit/

Daß ſie ihre Wohnung in Engelland einnehmen wolle.

1

Fräulein Weisheit! Sinnen Sonne/
Königin der gantzen Welt/
Himmels-Tochter/ Erden-Wonne/
Daraus Menſchen Wonne quellt/
Laß dich freudig itzt empfangen/
Wo mit heiſſem Wunſch-verlangen
Wird verhofft dein Gnaden-Strahl/
Sey willkommen tauſendmahl!

2

Lange Zeit ſeyn deine Blikke/
Schönſtes Bild/ von uns vermißt/
Blikke damit höchſtes Glükke
Für die Kunſt verknüpffet iſt.
Seit dem uns dein Glantz gefehlet/
Hat uns Barbarey gequälet/
Und des blinden Irrtums Nacht
Uber unſer Haubt gebracht.

3

Uns verdreuſt mehr ſo zu wallen/
Wie vor dieſem iſt geſchehn/
Keiner wil mit Willen fallen/
Weil das Taglicht ſich läßt ſehn.
Fremden Augen leichtlich trauen/
Und durch falſche Brillen ſchauen/
Setzet heute jedermann/
Der Erfahrung ſucht/ hindan.

4

Kunſt-Regentin/ alle Landen
Sehnen ſchmertzlich ſich nach dir.
Gantz Europa iſt vorhanden/
Zubetrachten deine Zier.
Alle Völker/ wie man ſiehet/
Sind um deine Gunſt bemühet/
Eine jede Nation
Ehr-anbetet deinen Thron.

5

Doch am meiſten ſeyn zwo Kronen
Gleichlos hart in dich verliebt.
Frankreich wil kein Mittel ſchonen/
Welches zu erkennen giebt/
Ungemeine Liebes Zeichen/
Engelland wil ihm nicht weichen/
Sondern macht durch manches Pfand
Sein Begehren dir bekant.

6

Zepter-Helden ſtehn gerüſtet/
Dich als ihre Herrſcherin
Anzunehmen/ ſie gelüſtet/
Sich in deinen klugen Sinn
Unveränderlich zu ſchikken/
Du kanſt ihren Stand beglükken/
Darum ſoll dein reiner Schein
Ihrer Wolfahrt Leuchtern ſeyn.

7

Schönſte/ laß dich denn bewegen/
Bey der Temſe deinen Staat
Nach gefallen anzulegen
Daß der Kunſtgedanken Saat

8

Willigſt du hieher zu kommen/
Hört man hie/ was Griechenland
Niemals hat vor dem vernommen/
Noch den Römern war bekant/

Edle Früchte reichlich bringē/
Und das Werk erwünſcht gelinge/
Was man unter deinem Schutz
Stiftet zu gemeinem Nutz.

Menſchen-Engel/ Himmels Geiſter/
Scharffe Wiſſenſchaften-Meiſter
Wollen Engelländer ſeyn/
Nimmſt du ihre Gegend ein.

Engelländiſches Valet/

An den WolEdlen und Hochbenahmten Herrn/

Hrn. Ditrich Haken/ der Königl. Geſellſchaft zu London vornehmes Mitglied. etc.

1

Dieſe Zeit iſt endlich hie/
Das ich ſoll aus London reiſen/
Darum ſuch ich nun mit Müh/
Freunden Ehrdank zu erweiſen.
Undank aller Laſter Laſt
Iſt von meiner erſten Jugend/
Seit ich auf den Weg der Tugend
Ward geleitet/ höchſt verhaßt.
Wolthat die nicht wird erkant/
Heiſt vergeblich angewant.

2

Mein Herr Hak/ ich muß aus Pflicht
Euch zum Denkmahl hinterlaßen
Ein geringes Reim-Gedicht/
Das ich ſchleunig kan verfaſſen.
Meine Feder ſchreibt zur Poſt/
Unter mancherley Geſchäften/
Die mich hie und da verhäften/
Und die Leyer iſt voll Roſt.
Keine Seiten klingen rein/
Die nicht recht geſtimmet ſeyn.

3

Herr! ich könte vielerley
Euch zu wahren Ehren ſchreiben/
Das der Jahre Tyranney
Müſte daurhaft laſſen bleiben;
Würd es gleich nur auf Papir/
Nicht in Erz noch Stahl geſetzet;
Wenn die Zeit Metall verletzet/
Bleibet jenem ſeine Zier.
Mit der Unvergeßenheit
Pahret ſich die Ewigkeit.

4

Eurer Edlen Gaben Schmukk/
Den der Himmel Euch verliehen/
Hat Magneten Kraft genug
Künſtler Kiel' an ſich zu ziehen/
Die mit Eurem Tugend-Ruhm/
Ihre Seiten adeln können/
Wenn es ihnen wil vergönnen
Demuth/ Euer Eigenthum;
Lobwerth ſeyn/ doch ungelobt/
Iſt was weiſe Sinnen probt

5

Tieffe Wiſſenſchaft und Kunſt/
Mancher Sprachen Fertigkeiten/
Aller Muſen Schweſter-Gunſt/
Der Erfahrung Seltenheiten

Und

6

Solt' ich über dieſes Meer/
Als ein frecher Ikar fliegen/
Würd' ich nicht von ungefehr
Gar geſchwind im Waſſer liegen.

Der

Und was einem Staatsmann mehr
Vor-als ein Orakel-ſtellet/
Scheinet in Euch vergeſellet/
Und beglänzt des Nahmens Ehr.
Kan die Sonne ſonder Schein
Oder helle Strahlen ſeyn?

7.

Was ein ganzes Buch begreifft/
Diſem iſt ein Blatt zu enge.
Weil ich mich ſeh' überhäufft/
Mit der ſchönſten Dinge Mänge/
Davon viel zu melden wär;
Wollen mir die Worte fehlen/
Und was ich ſoll erſt erzehlen/
Wird mir zu erwehlen ſchwer.
Werther Sachen große Zahl
Machet keine leichte Wahl.

9.

Das habt ihr in Eurem Buch
Chriſt-erbaulich ausgeleget/
Welches von dem Edlen Spruch
Kenn dich ſelbſt den Nahmen träget/
Wer ſich ſelbſt; und Gott erkennt/
Wird nohtwendig angetrieben
GOtt und Nächſten treu zu lieben:
Beydes ſoll ſeyn ungetrennt.
Hierauf ruht der Weisheit Grund/
Die uns lehret Chriſtus Mund.

11

Zu der Königlichen Zunft
Die das wiſſen aller Sachen
Durch die ſchärffe der Vernunft
Und Erfahrung kund wil machen/
Englands Perl/ Europens Pracht/
Habt ihr erſtlich mich begleitet/
Und daneben angedeutet/
Was bishero ſey erdacht/

Wenn

Der Gedanken-Flügel wachs
Muß in einem Nu verſchmeltzen/
Wenn ſie ſich auf Kühnheit-ſtelzen
Nahen zu der Sternen-Achs.
Ungemeiner Gaben Schatz
Giebet der Verwundrung Platz.

8

Darum rühm' ich itzo nur
Eure reine Deutſche Sitten/
Die auf die Statiſten-Spur
Nimmer ſind bisher geſchritten.
Was ihr ſaget/ meint ihr auch/
Mund und Hertz ſtimmt wol zuſammen;
Heuchel-Rauch iſt zu verdammen
Zu dem allerdikſten Schmauch.
Wer die Wahrheit Lieb-gewinnt/
Iſt nicht nach der Welt geſinnt.

10

Herr ich bin in Eurer Schuld/
Die den Urſprung kunt' erlangen/
Seit ihr mich mit hoher Huld
Zu umfangen angefangen;
Diſe hab' ich nie verdient/
Aber wol bisher empfunden:
O beglükte liebe Stunden!
Da mein Glük ſo ſchön gegrünt.
Gunſt die Fremden widerfährt/
Iſt zweyfacher Ehre werth.

12

Was das Wunder dieſer Zeit/
Mein Herr Boyle darin wirket/
Wird von keiner Sterblichkeit
Unterdrükket noch bezirket;
Seine Bücher die er ſchreibt/
Hat Erfahrung feſt bewähret:
Wer ohn ſie ein Ding erkläret/
Irret oft/ weil er leicht gläubt.

Bin

Digitized by Google

Wenn ein Prinz iſt Salomon/
Krönet Weisheit ſeinen Thron.

13

Nachmahls wieſet Ihr mir an/
Was in Wäßern und auf Erden/
Die Natur erwekken kan/
Daß ſie mag bewundert werden.
Mein Geſichte ſah ſich matt
In ſo manchen tauſend Stükken/
Die ich nüzlich zubeblikken/
Unbezielte Freyheit hatt.
Viel begreifft zwar der Verſtand/
Mehr iſt aber unbekant.
Bind' ich mich an iemands Wort/ †
Geh' ich als ein Blindling fort.

14

Für die Woltaht leg' ich Dank/
Wie ich ſoll/ zu Euren Füßen;
Ich wil ſie mein Lebenlang
Uberall zu loben wißen:
Schließt mich in der Freunde Band/
Die ſich Euch verbunden ſchreiben/
Unſre Freundſchaft kan bekleiben/
Trennet uns gleich See und Land.
Durch die Brieffe dringt ein Sinn
Zu der weiteſten Gegend hin.

15

Mein geehrter VOSSIUS/
Der das Kunſt-Reich hell beleuchtet/
Und mit ſeiner Weisheit-Fluß
Mich gewogen hat befeuchtet;
Folgends OLDENBURG/ und Ihr
Solt mir ſtets im Herzen liegen/
Was ich kan in Reime fügen/
Dient hinfort zu Eurer Zier.
Lebet wol/ Ihr Liebſten Drey/
Und gedenkt an mich hiebey.

† *Alluſio ad Symbolum Societatis Regiæ Londinenſis:*

NULLIUS IN VERBA

Series

SERIES CAPITUM
LIBRI PRIMI.

I. De Scriptoribus Exegeticis in Geneſin. pag. 30.
II. In Exodum. 39.
III. In Leviticum. 44.
IV. In Numeros. 46
V. In Deuteronomium. 48.
VI. In librum Joſuæ, Judicum & Ruth. 51.
VII. In primum Samuelis. 55.
VIII In ſecundum Samuelis. 58.
IX. In Libros Regum 61.
X. In Libros Chronicorum. 65.
XI. In Eſram Nehemiam & Eſther. 68.
XII. In Jobum. 71.
XIII. In Pſalterium Davidis. 74.
XIV. In Proverbia Salomonis. 102.
XV. In Eccleſiaſtem. 108.
XVI. In Canticum Canticorum. 111
XVII. In Prophetam Eſaiam. 114.
XVIII. In Jeremiam. 122.
XIX. In Ezechielem. 126.
XX. In Danielem. 129.
XXI. In Prophetas Minores, Oſeam, Joelem, Amos & Obadiam. 32.
XXII. In Jonam, Micham, Nahum & Habacuc. 135.
XXIII. In Zephaniam, Haggæum, Zachariam & Malachiam. 138.

Digitized by Google

CAPITA LIBRI SECUNDI.

I.	In Matthæum.	146.
II.	In Marcum.	165.
III.	In Lucam.	167.
IV.	In Johannem.	180.
V.	In Acta Apoſtolorum.	191.
VI.	In Epiſtolam Pauli ad Romanos.	200.
VII.	In Priorem ad Corinthios.	208.
VIII.	In Poſteriorem ad Corinthios.	216.
IX.	In Epiſtolam ad Galatas.	219.
X.	In Epiſt. ad Epheſios.	222
XI.	Ad Philippenſes.	225.
XII.	Ad Coloſſenſes.	229.
XIII.	In utramque ad Theſſalonicenſes.	231.
XIV.	In primam ad Timotheum.	233
XV.	In ſecundam ad Timotheum.	236.
XVI.	Ad Titum & Philemonem.	238.
XVII.	Ad Hebræos.	239.
XIIX.	In Epiſt. Jacobi.	245.
XIX.	In primam Petri.	248.
XX.	In ſecundam Petri.	251.
XXI.	In Epiſt. Johannis & Judæ.	253.
XXII.	In Apocalypſin Johannis.	257.

CAPI-

Digitized by Google

CAPITA LIBRI TERTII.

I. De Religione Chriſtiana ejuſque Symbolis. 276.
II. De principio Theologiæ cognoſcendi. 281.
III. De Fine Theologiæ Objectivo & formali. 292.
IV. De Subjecto Theologiæ. 305.
V. De Statu hominis peccatoris reparationis. 308.
VI. De Mediis ſalutis. 321.
VII. De Eccleſia. 327.
VIII. De Quatuor Noviſſimis. 337.
IX. De Theologia Polemica. 339.
X. Contra Atheos, Judæos, Turcas &c. 349.
XI. Contra Pontificios. 363.
XII. Contra Socinianos & Anabaptiſtas. 382.
XIII. Contra Enthuſiaſtas, Libertinos, Antinomos, & Arminianos. 395.
XIV. Contra Sectarios Anglicos. 402.
XV. Contra Quakeros. 432.
XVI. De Theologia Scholaſtica. 441.
XVII. De Theologia Practica. 444.
XVIII. De Theologia Caſuali. 493.
XIX. De Editionibus Patrum ab Anglis adornatis & emendatis. 495
XX. De Hiſtoriâ Politico-Eccleſiaſticâ Anglorū. 518.
XXI. Hiſtoria Conciliorum Anglicorum. 540.
Appendix de Societate Regia Londinenſi. 613.

INDEX PRIOR PERSONALIS
Miſcellaneos Scriptores allegatos exhibens.

Petrus Abeilardus.
Acron.
Guilielmus Aderus.
Adrichomius.
Alanus.
Leo Allatius.
Carolus } Albaſpinæus.
Gabriel }
Albertus Magnus.
Philippus Alegambe.
Alexander Aleſius.
Altenſtaig.
Sixtinus Amama.
Matthæus Amideus.
Amphilochius.
Didacus Payva Andradius.
Valerius Andreæ.
Anshelmus.
Aquinas.
Dionyſius Areopagita.
Ariſtoteles.
Jacob Arminius.
Joſua Arnd.
Arnobius.
Athanaſius.
Auguſtinus.
Petrus Axen.
Abdias Babylonius.
Baduvellus.
Ludovicus Bail Doctor Sorbonicus.
Cæſar Baronius.
Baſilius Magnus.
Barricides.
Martinus Becanus.
Robertus Bellarminus.
Bendinus.
Andreas Beyer.
Cornelius Bertramus.
Xyſtus Betulejus.
Theodorus Beza.
Theodorus Bibliander.
Severinus Binius.
David Blondellus.
Hugo Blotius.
Bodecherus.
Bonaventura.
Arnoldus Bootius.
Anthonius Borremans.
Boxhornius.
Briſtojus.
Lucas Brugenſis.
Martinus Bucerus.
Auguſtus Buchnerus.
Iohannes Buterus.
Abrahamus Bzovius.
Cajetanus.
C. Calandrinus.

Geor-

Georgius Calixtus.
Johannes | Calvinus.
Juſtus |
Cambdenus.
Camero.
Angelus Caninius.
Melchior Canus.
Jacobus & Ludovicus Capelli.
Benedictus Carpzovius.
Johannes Caſſander.
Caſtalio.
Nicolaus Cauſinus.
Centuriatores Magdeburgenſes.
David Chytræus.
Johannes Chryſoſtomus.
Cicero.
Iſidorus Clarius.
Clemens Romanus.
Clemens VIII. Papa.
Cloppenburgius.
Philippus Codurcus.
Joſeph Cœcus.
Paulus Colomeſius.
Columella.
Johannes de Combis.
Concilium Florentinum.
Johann. Arnoldus Corvinus.
Petrus Cunæus.
Johann. Curterius.
Cardinalis Cuſanus.
Cyprianus.
Cyrillus Alexandrinus.

Hermanus Dalmata.
Damaſcenus.
Martinus Antonius Delrio.
Dio Caſſius.
Johann. Georgius Dorſchæus.
Draconites.
Johannes Druſius.
Fronto Ducæus.
Durandus Portianus.
Edinerus.
Ephemerides Gallicæ.
Eraſmus Roterodamus.
Andreas Eudæmon, ſive Johannes Cydonius.
Evagrius.
Euſebius.
Eutychius Alexandrinus.
Johannes Faber Lynceus.
Nicolaus Faber.
Claudius Fabri.
Johannes Fabricius.
Paulus Fagius.
Petrus Firmianus.
Florus.
Franciſcus Forerius.
Marquardus Freherus.
Fulgentius.
Henricus Garnetus.
Gelaſius Cycizenus.
Gilbertus Genebrardus.
Albericus | Gentilis.
Scipio |
Johannes Gerhardus.

Cunradus } Geſnerus.
Salomon }
Melchior Goldaſtus.
Franciſcus Gomarus.
Jacobus Gothofredus.
Gregorius Magnus.
Gregorius Nyſſenus.
Nicolaus Grevinckhovius.
Hugo Grotius.
Theophilus Groſgebauer.
Gualterus Pictavienſis.
Otto Gualtperius.
Theodorus Hake.
Petrus Halloix.
Miniſterium Hamburgenſe.
Achilles de Harlay.
Johann. Ludovicus Hartman.
Jacobus Heilbrunner.
Chriſtophorus Helvicus.
Franciſcus Hernandes.
Heſiodus.
Magnus Heſenthaler.
Hieronymus.
Hincmarus Rhemenſis.
HiſtoriaEccleſiaſticaGothana.
David Hoeſchelius.
Feſtus Hommius.
Horatius.
Johannes Hoornbeck.
Georgius Hornius.
Hoſpinianus.
Matthæus Hoſtus.
Johann. Henricus Hottinger.
Hermanus Hugo.
Ignatius.
Jonathan.
Flavius Joſephus.
Irenæus.
Philo Judæus.
Franciſcus Junius.
Juſtinus Martyr.
Juvenalis.
Adam Keller.
Wilhelmus Klebitius.
Hieronymus Kromayer.
Philippus Labbeus.
*L*actantius.
Petrus Lambecius.
Johannes Laſſenius.
*L*ætus.
Antonides van der Linden,
*L*ucas de Linda.
*L*ivelæus.
Petrus *L*ombardus.
Johan. Franceſco Loredano.
Luſitanus.
Lycoſthenes.
Maccovius.
Moſes Majmonides.
Samuel Mareſius.
Martialis.
Georgius Martinus.
Petrus Martyr.
Andreas *M*aſius.
Melanchthon.
Me-

Menagius.
Mercerus.
Emanuel Meteranus.
Levin Nicolaus Moltkius.
Franciſcus Moncæus.
Arias Montanus.
Arnoldus Montanus.
Robertus de Monte.
Johannes Morinus.
Philippus Mornæus.
Simeon de Muis.
Andreas | Müller.
Johannes |
Munſterus,
Gregorius Nazianzenus.
Johannes Nauclerus,
Antonius Nebriſſenſis.
Matthias Nethenus.
Nicephorus.
Niceta.
Flaminius Nobilius.
Occamus.
Oecolampadius.
Godfridus Olearius.
Onkelos.
Optatus Milevitanus.
Origenes.
Lucas Oſiander.
Oſorius.
Pagninus.
Pamelius.
Hieronymus Parent.
Pellicanus,
Penottus.
Cardinalis Perronius.
Petavius.
Samuel Petitus.
Sebaſtianus Pfochenius.
Phædrus.
Johannes Piccardus.
Reynerus de Piſis.
Petrus Pithœus.
Plinius.
Plutarchus.
Polycarpus.
Pontacus Burdigalenſis.
Andreas Quenſted.
Rada.
Rabanus Maurus.
Ratramus Corbejenſis.
Nardus Antonius Recchius.
Jacobus Revius.
Theodorus de Rhaytu.
Nicolaus Rigaltius.
Cunradus Rittershuſius.
Andreas Rivetus.
Michael Rothordus.
Johann. Ludovicus Ruelius.
Ruffinus.
Jacobus Philippus Sachs.
Claudius Salmaſius,
Sarnanus.
Paulus Sarpius Servita.
Joſephus Scaliger.
Wilh. Schickard.

Va-

Digitized by Google

Valentin Schindler.
Henricus Schmettau.
Erhard Schnepfius.
Scotus.
Abraham Scultetus.
Selneccerus.
Seneca.
Severianus Gabalenſis.
Sigebertus Gemblacenſis.
Sylveſter Sguropulus.
Silius Italicus
Simlerus.
Gabriel Sionita.
Cardinalis Sirletus.
Sixtus V. Papa.
Sixtus Senenſis.
Lazarus Soardus.
Socrates Scholaſticus Conſtantinopolitanus.
Soto.
Hermias Sozomenus.
Spondanus.
Stapletonus.
Henricus | Stephanus.
Robertus | Stephanus.
Ægidius Strauch.
Jacobus Lopides Stunica.
Franciſcus Suarez.
Surius.
Tacitus.
Talo.
Jacobus Tauſius.
Sebaſtian Tegnagelius.

Ludovicus Tena.
Tertullianus.
Wilhelmus Theodorici.
Theodoritus.
Theophylactus.
Jacob Thomaſius.
Iacob Auguſtus Thuanus.
Daniel Tilenus.
Trapezuntius.
Lucas Trelcatius.
Treviſanus.
Johannes Trithemius.
Martinus Troſtius.
Johannes de Turrecremata.
Ulug-Beigi.
Uzielides.
Gregorius de Valentia,
Henricus Valeſius.
Petrus de la Valle.
Gaſpar Varrerius.
Franciſcus Vatablus.
Nicolaus Vedelius.
Vegetius.
Elias Veielius.
Marcus Paulus Venetus.
Polydorus Virgilius.
Hugo | de S. Victore.
Richardus | de S. Victore.
P. de Victoria.
Venator,
Johan. Baptiſta Villalpandus.
Gisbertus Voetius.

Ge-

Gerardus Joh. } Voſſius.
Iſaacus
Levin Warner.
Caſpar Waſerus.
Bartholomæus Wegelinus.
Olaus Wormius.
Xiphilinus.
Hieronymus Zanchius.
Nicolaus Zegerus.
Caſpar Zieglerus.
Matthias Zimmermann.

INDEX PERSONALIS POSTERIOR,

Scriptorum Anglicorum,

Georgius Abbotus.
Robertus Abbotus, Epiſcopus Sariſburienſis, Item alius ejuſdem nominis Concionator Londinenſis, p. 336.
Johannes Abrenethius.
Georgius Acvvorthus.
Acontius.
Thomas Adami,
Thomas Ailesburius.
Ailredus Rievallenſis.
Iohannes Ailvvardus.
Guilielmus Alabaſter.
Henricus } Ainſvvorth.
Samuel
Alefordus.
Robertus Allenius.
Iohannes Allenſon.
Richardus Alleſtrie.
Georgius Alley.
Robertus Alvinus,
Iohannes Allington.
Riceus Alyſon.
Iſaac Ambroſius.
Wilhelmus Ameſius.
Antonius Anderſon.
Georgius Andreas.
Bartimæus } Androſius.
Iohannes
Wilhelmus
Samuel Annesley.
Iohannes Angelus.
Iohannes Angier.
Chriſtianus Antonius.
Thomas Anyan.
Wilhelmus Apollonius.
Iohannes Archbold.
Iohannes } Archer.
Thomas
Thomas Arnoldus.
Iohannes Arriſius,
Iohannes Arroſmith.
Thomas Artefertenſis.
Henricus Arthrington.
Simeon } Ashius.
Simon

Egeon Askevv.
Askrellius.
Walterus Asthon.
Iohannes Atkins.
Wilhelmus Atterſol.
Wilhelmus Auſtenius.
Henricus Ayray.
Mancheſter Almondo.
Gervaſius Babington.
Franciſc. Bacon de Verulamio.
Iacobus Bacon.
Samuel Bachelour.
Thomas Baertus.
Robert Bagnal.
Eduardus
Henricus } Bagshavv.
Wilhelmus
Franciſcus
Iohannes
Ludovicus
Matthæus } Bailius.
Richardus
Robertus
Thomas
Iacobus Baileus.
Paulus
Radulphus } Bainus.
Robertus
Iohannes
Richardus } Bakerus.
Thomas
Iohannes Balæus.

Robertus Balphoræus.
Iohannes
Robertus } Ballus.
Waltherus Balcanqval.
Petrus Baleſius.
M. Balingford.
Joſias Banier.
Laurentius
Thomas } Banck.
Timotheus
Richard. Banckroft.
Robertus Barrel.
Iſaacus Bargrave.
Clemens Bargsdalus.
Edmundus
Iacobus
Matthæus } Barker.
Petrus
Iohannes
Wilhelmus } Barlovv.
Iohannes Iacob Barnelius.
Robertus
Thomas } Barnſius.
Nehemias Barnet.
Petrus Baro.
Robertus Baronius.
Henricus Barrovv.
Wilhelmus Bartholomæus.
Thomas Bartonus.
Iohannes Barvvick.
Theodorus Baſilius.
Iſaac Baſireus.

Thomas

Thomas Baſtardus.
Jeremias Baſtingius.
Georgius, Iohannes } Bateus.
Iohannes Baſtvvick.
Thomas Baugeus.
Benjamin, Richardus } Baxterus.
Iohannes Beadlæus.
Iohannes Beatniff.
Thomas Becon.
Beda.
Henricus Bedel.
Henricus Beeslejus.
Thomas Bedford.
Fulco Bellerus.
Wilhelmus Bellus.
Edmundus Bellus.
Iohannes Benbridge.
Sebaſtian Benefield.
Henricus, Iohannes } Bennetus.
Georgius Benſon.
Iohannes, Ioſeph, Thomas } Benthamus.
Daniel, Nathanael, Nicolaus, Richardus } Bernhardi.
Iohannes Bervvic.
Wilhelmus Beveregius.

Iohannes Beverley.
Iohannes Bevvicius.
Henricus Biam.
Nicolaus Bidlejus.
Robertus Bidvvelus.
Thomas Bilſon.
Henricus Binemannus.
Iohannes Birchhall.
Birckbeck.
Iohannes, Michael } Birckenhead.
Iohannes, Ioſias, Samuel } Bird.
Thomas Birdal.
Edoardus Biſſæus.
Iohannes Biſcovius.
Iohannes Biſhopus.
Iacobus Biſſius.
D. Blague.
Georgius, Thomas, Wilhelmus } Blackeus.
Eldad Blackvvell.
Chriſtophorus Blackvvood.
Samuel Blamford.
Franciſcus Blandus.
Iohannes Blenkovv.
La Blount.
Robertus Bloys.
Robertus Bodius.
Ioſephus Bodenius.

Digitized by Google

Iohannes Boddington.
Zacharias Bogan.
Bohemus.
Robertus
Samuel } Boltonus.
Iohannes
Sanſon
Zacharias } Bond.
Edmundus Bonnerus.
Edvvard
Jeremias
Thomas } Borrough.
Richardus Boreman.
Petrus Boſtock.
Eduard Boteler.
Bottonus.
Iohannes *Bouchier.*
Nicolaus *Bound.*
Edvvard *Boughenius.*
Emanuel *Bournæus.*
Edvvardus
Iohannes
Olivver } *Bovvelus.*
Bovvenus.
Zacharias *Boyd.*
Robertus *Boyle.*
Iohannes *Boys.*
Braburnus.
Henricus *Bractonus.*
Thomas *Bradvvardinus.*
Thomas *Bradocus.*
Iohannes *Bradford.*

Thomas *Bradlay.*
Iohannes
Wilhelmus } *Bradſchavv.*
Iohannes *Bramhall.*
Richardus *Brathvvaith.*
Thomas *Brevverus.*
Iohannes
Walterus
Wilhelmus } *Bridgeus.*
Thomas *Brightman.*
Richardus *Brightvvell.*
Iohannes *Brinslejus.*
Iohannes *Brittonus.*
Thomas *Broad.*
Iacobus *Brocardus.*
Iohannes *Broket.*
Matthæus
Thomas } *Brook.*
Ioſephus *Brookbanck.*
Wilhelmus *Brough.*
Hugo *Broughtonus.*
Abraham
Thomas } *Brovvne.*
Iohannes
Raphael } *Brovvnrig.*
Broxholmius.
Robertus *Bruceus.*
Richardus *Bruch.*
Antonius *Bruciatus.*
Benjamin *Brunning.*
Samuel *Brunſellus.*
Iohannes *Bryanus.*

Iacobus

Iacobus *B*uchananus.
Iacobus *B*uck.
Iohannes *B*uckeridge.
Edvvardus *B*uckler.
Iohannes *B*uddenus.
Georgius *B*udlejus.
Samuel *B*uggius.
Petrus *B*ulckley.
Iohannes *B*ultelejus.
Iohannes *B*unyan.
Edmundus } *B*unnius.
Franciſcus }
Piercæus *B*urrelius.
Antonius | *B*urgheſius.
Cornelius |
Guilielmus |
Robertus *B*urhillus.
Wilhelmus Burt.
Bezaleel | Burtonus.
Henricus |
Wilhelmus |
Arthurus | Bury
Iohannes |
Edvvardus Bush.
M. Buttlerus.
Nicolaus } Byfield.
Richardus }
Antonius Cade.
Edmundus Calamy.
Johannes Calling.
David Caldervvood.
Johannes Caldvvell.

Thomas Calvert.
Johannes Camero.
Wilhelmus Camerarius.
Edmundus Campianus.
Johannes Cann.
Nathanael Canon.
Nncolaus Canton.
Cantrellus.
Richardus Capellus.
Johannes Cardellus.
Thomas Carevv.
Thomas Carleſius.
Georgius Carleton.
Carolus 1. Rex Angliæ.
B. Carrier.
Johannes | Carpentarius.
Nathanael |
Richardus |
Bezaleel } Carterus.
Johannes }
Thomas }
Wilhelmus }
Chriſtoph. | Cartvvrightus.
Thomas |
Wilhelmus |
Joſeph Caryl.
Zacharias Catlingius.
Thomas | Caſeus.
Wilhelmus |
Iohannes Caſus.
Iſaacus } Caſaubonus.
Mericus }

(b) 3 Ni-

Nicolaus
Wilhelmus } Caton.
Daniel Caudrej.
Thomas Ceshireus.
Laurentius Chaderton.
Johannes Chadvvig.
Chaffius.
Robertus Chalfond.
Edvvardus Chalonerus.
Humfredus
Richardus } Chamberus.
Barthomæus
Edvvardus } Chamberlayne
Wilhelmus Chappel.
Alexander
Richardus } Chapman.
Iohannes Chardon.
Iohannes Charldon.
Carolus Chaunceus.
Iohannes Checus.
M. Chedſey.
Abraham Cheeſman.
Franciſcus Cheynelius.
Edvvardus
Iohannes } Chetvvind.
Wilhelmus Chibaldus.
Wilhelmus Chillingvvorth.
Iohannes Chishull.
Wilhelmus Pius Giceſtrenſis.
Iohannes Chriſtophorſonus.
Willemus Chubbius.
Nathanaell Churcheus.
Chuteus.

Nicolaus Clagetus.
Henoch
Iohannes } Clapham.
Iohannes
Samuel } Clark.
Robertus Cleaver.
Benjamin
Iacobus } Cleland.
Thomas Clendon.
Iohannes
Richardus
Wilhelmus } Clerk.
Edmundus
Edvvardus } Cobbeſius,
Thomas Cobbetus.
Georgius Cockaine.
Edvvardus
Robertus } Cocus.
Nathanael
Thomas
Wilhelmus } Coleus.
Thomas Coleman.
Iohannnes Coletus.
Iſaacus Colfe.
Giles
Thomas } Collier.
Iohannes
Samuel } Collinius,
Nathanael Colt.
Colus.
Wilhelmus Colvilius.
Wilhelmus Comptonus.

Io.

Iohannes Conant.
Tobias Conyer.
Richardus Cook.
Richardus
Thomas } Covvperus.
Wilhelmus
Antonius } Cope.
Michael
Copus.
Patricius Copland.
Iohannes Copleſtonus.
Edvvardus Corbetus.
Iohannes Cordellus.
Richardus Cortouiſe.
Samuel } Cottisford.
Thomas
Iohannes } Cottonus.
Clemens
Nicolaus } Could.
Raphael
Wilhelmus Couldvvell.
Epiſcopus Couſin.
Iohannes Covvell.
Richardus Crackanthorp.
Walterus Cradokus.
Iohannes Cragge.
Jacobus Cranford.
Thomas Cranmerus.
Wilhelmus Crashau.
Iſaacus Craven.
Wilhelmus Creed.
Georgius Creſvvell.
Ioſeph Coxus.

Tobias Criſpus.
Iohannes Crodacot.
Zacharias Croftonus.
Iohannes Cromp.
Wilhelmus Cromptonus.
Richardus Croſs.
Chriſtophorus } Crookus.
Samuel.
Robertus Crovvley.
Crumius.
Guilielmus Crovvæus.
Richardus Cudvvorthus.
Raphael } Culvervvellus.
Nathanael
Winſton Churchill.
Walterus Curleus.
Robertus Daborn.
Iohannes Daleus.
Caleb Dalechampius.
Edvvardus Dalton.
Iohannes Davenantius.
Lancelotus Daveſius.
Iohannes Daviſius.
Iohannes Davvſonus.
Iohannes
Lionellus
Martinus } Dayus.
Mat hæus
Raphael
Valentinus
Iohannes } Deacon.
Thomas

Io-

Iohannes de la March.
Ervvardus Deering.
Delringius.
Laurentius Dejos.
Wilhelmus Dellus.
Iohannes
Stephanus } Deniſon.
Arthur Dent.
Henricus Dennus.
Georgius
Kenelmus } Digby.
Rudolphus de Diceto.
Daniel
Jeremias } Dike.
Edmundus
Wilhelmus Dickinſon.
David
Wilhelmus } Dickſon.
Franciſcus Dillinghamus.
Robertus Dinglejus.
Iohannes Dios.
Iohannes Dod.
Iohannes
Thomas } Dodſon.
Roger Dodſvvorth.
Iohannes Dolbenus.
Andreas Dominicus.
Daniel
Iohannes } Donnus.
Dormannus
Iohannes Doughtejus.
Taddæus Doulingius.
Iohannes Dovve.

Iohannes Dovvleus.
Georgius
Iohannes } Dovvnham.
Caleb Dovvning.
Iohannes Dovvnus.
Daron.
Thomas Douglaſs.
Nicolaus
Thomas } Draiton.
Thomas Drake.
Thomas Drant.
Thomas Drax.
Arthur Duke.
Andreas Dunæus.
Wilhelmus Dugdale.
Thomas *Dugardus.*
Iohannes Dunſterus.
Edvvardus Dunſtervvile.
Iacobus
Iohannes } Duport.
Brianus Duppa.
Iohannes Durantus.
Iohannes Dureus Jeſuita.
Iohannes *Duræus* Reformatus.
Iohannes Durellus.
Johannes
Wilhelmus } Durham.
Iohannes Dury.
Eadmerus.
Johannes
Philippus } Eaton.
Richardus

Ri-

Richardus Eburnius.
Chriſtophorus Edmunſon.
Johannes | Edoardus
Stephanus | Egertonus.
Thomas
Jacobus Eglesfield.
Johannes
Robertus | Elborough.
Thomas
Johannes Elienſis.
Johannes | Ellisius.
Clemens
Edmundus Elys.
Edvvardus Eltonus.
Johannes D'Eſpaigne.
Georgius Eſtey.
Wilhelmus Eſtius.
Nicolaus Eſtvvick.
Johannes Etherington.
Daniel
Edvvardus | Evans.
Wilhelmus.
Georgius Evank.
Georgius Eveſius.
Georgius Evvbanck.
Egreus.
Wilhelmus Eyreus.
Titus Faberniger.
Baro Falkland.
Raphael | Farmerus.
Richardus
Antonius Faringdon.
Thomas Faſſet.

Samuel Faucet.
Antonius | Faulckener.
Gervaſius
Samuel Fayreclough.
Chriſtophorus Feakeus.
Johannes | Feathlæus.
Daniel
Johannes Fecknam.
Iohannes Fell.
OvvenusFeltham.
Richardus Feltvvell.
Dudlejus | Fenner.
Wilhelmus
Rogerius Fenton.
GeorgiusFerebey.
M. Ferguſſon.
Henricus Ferne.
Robertus Fergirſon.
Finmeri.
Theophilus | Field.
Thomas.
Giles Ferminus.
Gaſpar
Johannes | Fisher.
Samuel
Wilhelmus
Simon Fitz.
Caſparus
Johannes | Flather.
Wilhelmus
Iohannes Flavel.
Giles | Fleming.
Wilhelmus

(c) Pi-

Digitized by Google

Phineas Fletcher.
Chriſtophorus
Johannes Flovver.
Johannes
Patricius Forbeſius à Corſe.
Simon
Thomas
Wilhelmus Ford.
Jacobus Foreſter.
Edvvardus Forniceus.
Jacobus Forſith.
Johannes Forteſcue.
Johannes Foorthe.
Johannes Foſbrook.
Thomas Foſter.
Martinus Fotherby.
Matthæus Fovvler.
Richardus Fovvnſius.
Jacobus le Frank.
Franciſcus
Wilhelmus Freake.
Johannes Freeman.
Johannes Frith.
Thomas Froyſell.
Johannes Froſt.
Nicolaus
Thomas
Wilhelmus Fullerus.
Wilhelmus Fulko.
Thomas Fulvvar.
Franciſcus Fullvvordus.
Lionellus Gadford.
Georgius
Wilhelmus Gajus.
Theophilus Galeus.
Thomas Gale.
Hannibal Gammon.
Richardus Garbut.
Richardus
Samuel Gardiner.
Samuel Garey.
Henricus Garthvvait.
Carolus
Thomas Gataker.
Johannes Gaudenus.
Johannes Gaulius.
Edvvardus Gee.
Robertus Gellius.
Carolus Fitz Geoffry.
Johannes
Stephanus Geere.
Wilhelmus Geering.
Thomas Gheaſt.
Gervaſius Dorobornenſis.
Nicolaus Gibbens.
Richardus Gibbon.
Abraham
Thomas Gibſon.
Georgius Gifford.
Alexander Gillius.
Claudius
Thomas
Wilhelmus Gilbertus.
Antonius Gilby.

Gil-

Digitized by Google

Gildas.
Georgius Gileſpie.
Richardus Gilpinus.
Georgius Gipſius.
Ranulphus Glanvilla.
Iohannes Glaſcock.
Henricus Gloverus.
Chriſtophorus Goades.
Henricus Goodcole.
Wilhelmus Goodeus.
Godofredus } Goodman.
Guilielmus }
Franciſcus }
Iohannes }
Philippus } Goodvvin.
Thomas }
Wilhelmus }
Thomas Goff.
Robertus Gomerſal.
Iohannes Gordonus.
Iohannes Gore.
Samuel Gorton.
Paulus Goſnold.
Stephanus Goſſon.
Roger Goſtvvick.
Wilhelmus Gouge.
Franciſcus Gouldman.
Stanlej Govver.
Graileus.
Gabriel } Granger.
Thomas }
Johannes Grant.
Thomas Grantham.
Wilhelmus Gravet.
Johannes Gravius.
Johannes Green.
Nathanael Greenfield.
Richardus Greenham.
Wilhelmus Greenhill.
Henricus } Greenvvood.
Iohannes }
Franciſcus } Gregorius.
Iohannes }
Iohannes Grent.
Franciſcus Grey.
Matthæus } Griffith.
Wilhelmus }
Nicolaus Grimoaldus.
Grimſtonus.
Edmundus Grindall.
Alexander Groſſæus.
Wilhelmus Guild.
Iohannes Gumbleden.
Gunæus.
Petrus Gunning.
Dr. Gunhill.
Petrus Gunther.
Simon Gunton.
Wilhelmus Gurnall.
Edmundus Gurney.
Wilhelmus Guthry.
Nicolaus Guy.
Iohannes } Habback.
Wilhelmus }

Haineus.
Rogerus } Hacket.
Thomas
Iohannes } Haguſtaldenſis
Richard.
Georgius Hackvvell.
Iohannes Haleſius.
Halinghamus.
Georgius
Henricus
Iohannes } Hall.
Ioſephus
Thomas
Wilhelmus
Georgius Hammon.
Henricus Hammondus.
Chriſtophorus } Hampton.
Wilhelmus
Meredith Hanmer.
Nathanael Hardejus.
Iohannes Harding.
Humfredus } Hardvvig.
Wilhelmus
Harflectus.
Malachias
Richardus } Harriſius.
Robertus
Harringtonus.
Adam } Harſnet.
Samuel
Edmundus
Iohannes } Harriſon.
Wilhelmus

Iohannes Hartus.
Simon Harvvard.
Richardus
Simon } Harvvood.
Iacobus.
Richardus } Harvejus.
Wilhelmus
Johannes } Harpsfield.
Nicolaus
Dn. Hatton.
Petrus Hauſted.
Edmundus Havves.
Iohannnes } Havvkinſius.
Thomas
Wilhelmus Hayes.
Thomas Hayne.
Iohannes Hayvvard.
Wilhelmus Hayvvood.
Richardus Headus vel Eadus.
Iohannes Hedlamb.
Robertus Heggius.
Petrus Heilyn.
Richardus } Heyrick.
Robertus
Richardus Henchman.
Alexander } Henderſon.
Samuel.
Henricus Dunnienſis Epiſc.
Henricus Octavus, Rex Angliæ.
Edvvardus Herbertus. L.B.
Thomas Hering.

Ca-

Carolus Herleus.
Richardus Herrick.
Richardus Herrikins.
Thomas Herriſon.
Samuel Heskins.
Iohannes Hevvetius.
Henricus Hibbertus.
Henricus Hibbertvvater.
E. Hickeringil.
Jaſpar Hickeſus.
Henricus Hickman.
Theophilus Higgenius.
Samuel Hieron.
Adam
Auguſtinus
Henricus } Hill.
Iohannes
Thomas
Arthurus
Wilhelmus } Hildershamus.
Samuel
Wilhelmus } Hinde.
Iohannes Hinkley.
Benjamin
Edvvard } Hinton.
Johannes Hind.
Samuel Hoard.
Thomas Hodges.
Henricus Hoddeſdon.
Philippus
Phineas } Hodſon.

Ezechias
Henricus } Hollandus.
Thomas
Wilhelmus Holbrook.
Nathanael Hole.
Holinsheadus.
Iohannes
Nathanael } Holmius.
Richardus Holdſvvorth.
Barten Holiday.
Franciſcus Holyoke.
Nathanael Homes.
Chriſtophorus
Henricus
Richardus } Hook.
Robertus
Thomas
Richardus
Thomas } Hooker.
Iohannes Hooper.
Georgius
Iohannes } Hopkins.
Thomas
Iohannes Hopkinſon.
Henricus
Iohannes } Horneus.
Robertus
Thomas Horton.
Iohannes Hoskins.
Thomas Hotchkis.
Hotton.
Roger Hoveden.

Iohannes Hovvel.
Benjamin Hubbart.
Chriſtophorus Hudſon.
Georgius
Iohannes } *Hugeſius.*
Wilhelmus
Anthonius *Huggetns.*
Alexander *Huish.*
Ephraim *Huit.*
Iohannes } *Hull.*
Wilhelmus
Iohannes *Hume.*
Robertus *Humſton.*
Iohannes
Laurentius } *Humfredus.*
Richardus
Nicolaus } *Hunt.*
Richardus
Joſias *Hunterus.*
Henricus Huntigdonienſis.
Thomas *Hurſt.*
Wilhelmus *Huſſei.*
Georgius
Iohannes } *Hutchenſon.*
Roger.
Edvvardus Hutchins.
Matthæus *Hutton.*
Wilhelmus *Houghton.*
Iohannes } *Hovves.*
Obadias
Franciſcus *Hovvgill.*
Iacobus } *Hovvſon.*
Iohannes

Jacobus *Hyat.*
Jacobus *Rex* Britanniæ.
Richardus } Jacobus.
Wilhelmus
Henricus Iacobs.
Samuel } Iacombus.
Thomas
Abrahamus
Arthurus
Henricus
Iohannes } Iackſonus.
Thomas
Timotheus
Franciſcus
Henricus
Marmadukeus } Iameſius.
Richardus
Thomas
Wilhelmus
Georgius Iaye.
Henricus Ieanes.
Ieanſus.
Richardus } Ieffrey.
Wilhelmus
Chriſtophorus Ielinger.
Wilhelmus Iemmatus.
Iohannes } Ieniſon.
Robertus
David } Ienkius.
Wilhelmus
Michael Ierminus.
Stephanus Ieromeus.

Con-

Conſtantinus Ieſſop.
Wilhelmus Ince.
Nathanael Ingelo.
Iohannes } Ingmethorp.
Thomas }
Wilhelmus Inneſius.
Robertus Ieniſonus.
Iohannes } Ioneſius.
Wilhelmus }
Franciſcus } Iohnſon.
Robertus }
Wilhelmus }
Thomas Iohnſton.
Iohannes } Jonſtonus.
Robertus }
R. Ioſſelinus.
Wilhelmus Ioſephus.
Georgius Ioy.
Thomas Ireland.
Gilbertus Ironſide.
Iackſonus.
Iohannes Iuellus.
Richardus Iugge.
Iohannes Iungus.
D. Iuxon.
Edvvardus Kelletus.
Kelliſonius.
Johannes Keltridge.
Samuel Kemmius.
Kendallus.
Samuel Kenrick.
Richardus Kentish.

Wilhelmus Kethius.
Iohaenes Kettrich.
Richardus Kilby.
Henricus Killegrevv.
Wilhelmus Kilfin.
Benjamin } King.
Henricus }
Iohannes }
Robertus }
Wilhelmus }
Andreas } Kingſmill.
Iohannes }
M. Kircher.
Nathanael } Kitchener.
Thomas }
Iohannes Kitchin.
VVilhelmus Knapp.
Northon Knatchbullus.
Paulus Knell.
Iohannes Kneſtubb.
Knightus.
Hanſerd Knollis.
Edvvardus Knottus alias Matthæus VVilſon.
Iohannes Knoxus.
Emanuel Knutton.
Arthurus } Lake.
Lancelotus }
VVilhelmus Lambardus.
Franciſcus Lambertus.
Nathanael Lancaſter.
Andreas Lancelotus,

Ben-

Benjamin Laney.
Edvvardus *Lane.*
D. Langbain.
Georgius *Lang*ford.
Henricus } Langley.
Iohannes }
Stephanus *Langhton.*
Nicolaus *Lantrellus.*
Thomas *Larkham.*
Hugo Latimerus.
Wilhelmus *Laudus.*
Lancelotus Laughorn.
Georgius } Laurentius.
Henricus }
Matthæus }
Thomas }
Georgius Lavvſon.
Edmundus *Layfield.*
Richardus Leake.
Thomas Leaver.
Richardus *Læus.*
Jeremias } Leechus.
Iohannes }
Iohannes } *Leyus.*
Roger }
Edvvardus } *Leigh.*
Iohannes }
Wilhelmus }
Iohannes Lelandus.
Lentallus.
Wilhelmus *Leske.*
Iohannes Leslæus.
Henricus Lesley.

H. Leſtrange.
Ieremia } Leviſius.
Iohannes }
Richardus *Levvthvvat.*
VVilhelmus Lifordus.
Johannes Lightfoot.
Petrus Lillius.
David Lindſey.
Iohannes *Lyngueus.*
Humfredus Linde.
Linvvoodus.
Adam *Littleton.*
Iacobus *Liveſey.*
Nicolaus Lockier.
VVilhelmus *Loe.*
Edmundus *Londinenſis.*
Thomas *Longland.*
Wilhelmus Lork.
Chriſtophorus *Love.*
Robertus Lovellus.
David } *Lloyd.*
Jerkinus }
Wilhelmus }
VVilhemus *Lucy.*
Alexander *Lumſdenius.*
Iohannes Luptonus.
Thomas Lushndon.
Alexander Luſindon.
Thomas Lye.
Johannes Martinus *Lydius.*
Lynakerus.
Iohannes *Lynchius.*

Raphael Mabſius.
N. Macham.
Thomas Macket.
Richardus Madenus.
Iohannes *Madox.*
Magnus.
Thomas *Majus.*
Wilhelmus Malmesburienſis.
Iacobus Malton.
Robertus *Mandevil.*
Thomas Manton.
Edvvardus } Marburius.
Franciſcus }
Robertus } Mariot.
Thomas }
R. Marsh.
Stephanus Marſchall.
Iohannes Marsham.
Iohannes Marston.
Iacobus } Martini.
Iohannes }
Andreas Marvell.
Carolus }
Franciſcus } Maſon.
Thomas }
Edmundus }
Iacobus } Maton.
Robertus }
Chriſtophorus } Maſsey.
Wilhelmus }
Georgius Maſterſon.
Rogerus } Matthæus.
Tobias }
Matherus.
Iohannes Maudet.
Radford Maverick.
Antonius Maxay.
Edvvardus }
Iohannes } Mayus.
Ioſephus }
Iohannes Mayer vel Major.
Iohannes Maynard.
Jaſpar } Maynius.
Johannes }
Roger Maynvvaring.
Ioſeph } Mede.
Matthæus }
Stephanus Medop.
Joſua Meenius.
Richardus Meggot.
Iohannes } Meredith.
Richardus }
Franciſcus *Mereſius.*
Georgius } Meriton.
Iohannes }
Iohannes Meryvveather.
Thomas Meſſingham.
Wihelmus Mevve.
Richardus } Milburnius.
Wilhelmus }
Henricus } Miller.
Wilhelmus }
Johannes Millet.
Robertus Milly.
Militierus.

Iohannes Miltonus.
Milvertonus.
Iohannes
Matthæus } Milvvard.
Iohannes Mirvvald.
Ludovicus
Petrus } Molinæus.
Richardus
Zacharias } Montague, ſive Montacutius.
Johannes Montlaſſius.
Moreſius.
Wilhelmus Morice.
Morgunus.
Georgius
Henricus } Morley.
Philippus Mornæus.
Ioannes Montlaſſius.
Thomas Mortonus.
Alexander
Franciſcus
Henricus
Johannes
Samuel
Thomas
Wihelmus } Morus.
Miles Moſſe.
Robertus Moſſomus.
Petrus Muffet.
Dunvvello Mulmutius vel Molincius, Cornvvalliæ Dux.
Johannes Murcot.
Thomas Muriel.
Mushetus.

Iacob Nalton.
Iohannes Napier.
Nasheſius.
Benjamin Needler.
Negus.
Mr. Nesbith.
Thomas Neesham.
Iohannes Nelme.
Stephanus Netleſius.
VVilhelmus Neubrigenſis.
Nathanael Nevvbery.
Raphael Nevvburius.
Henricus
Matthæus } Nvvcomenius.
Thomas Nevvhouſe.
Henricus
Iohannes } Nevvman.
VVilhelmus Neuport.
Adam
Georgius } Nevvtonus.
Nevilus.
Thomas Nicols.
Wilhelmus Nicholſon.
Gervaſius Nield.
Antonius Nixonus.
Iohannes Nordenus.
Edvvardus Norris.
Iohannes Northbrook.
Arthurus
Iohannes } Nortonus.
Samuel Oateſius.
Ockfordius.

Chri-

Chriſtophorus Odingſellis.
Timotheus Oldman.
Giles Oldiſvvorth.
Caſpar Olevianus.
Iohannes Osburn.
Iohannes
Wilhelmus Overtonus.
Iohannes Ovvenus.
Robertus
Thomas Oxeley.
Samuel Pageus.
Ephraim
Euſebius Pagetius.
Thomas
Wilhelmus
Henricus Painter.
M. Palfreyman.
Herbert
Robert Palmerus.
Thomas
Iohannes Paradiſeus.
Edvvardus
Elnathan
Henricus Parræus.
Iohannes
Richardus
David Paræus.
Matthæus Paris.
Wilhelmus Park.
Matthæus
Robertus Parker.
Samuel
Thomas

Ferdinandus Parkhurſt.
Bartholomæus Parſon.
Parrus.
Iohannes Paterſon.
Sanctus Patricius Hibernorum Apoſtolus.
Simon Patricius.
Henricus Peacham.
Reginaldus Peacock.
Iohannes
Richardus Pearſon.
Franciſcus
Richardus Peck.
Peckhaſius.
Thomas Peirſon.
Peitræus.
Iohannes Pelling.
Wilhelmus Pemberton.
Wilhelmus Pembleus.
Iohannes
Iſaacus Penningtonus.
Iohannes Penry.
VVilhelmus Perinus.
Richardus Perringchief.
VVilhelmus Perkinſius.
Andreas Perne.
Iacobus
Richardus Perrotus.
Robertus Perſonius.
Dr. Peterſon.
Edvvardus Petrus.
Thomas Peſtellus.

Digitized by Google

Elias *Petlæus.*
Samuel *Petty.*
Iohannes Phary vel Pharæus.
Thomas }
Wilhelmus } Piercæus.
Thomas Pierſon.
Oliver Pigge.
Iohannes Pigot.
Iacobus Pilkinton.
Edvvardus }
Georgius }
Hieronymus }
Iohannes } Philippus.
Theophilus }
Thomas }
Thomas Philpott.
Benjamin *Pickering.*
Georgius }
Philippus } Pinchin.
Wilhelmus }
Edmundus *Pinckbeck.*
Wilhelmus *Pinck.*
Iohannes Pinſchionus.
Iohannes Pineus.
Thomas Pitt.
Thomas }
Wilhelmus } Playfer.
Timotheus Plumer.
Edvvardus *Pocockius.*
Iohannes Pocklington.
Theophilus Polvvheile.
Iohannes *Ponerus.*
Robertus Pontus.
Popeſius.
Richardus Porder.

Thomas Porter.
Matthæus Poolus.
Pooleus.
Chriſtophorus Potterus.
Gabriel }
Walter } Povvelus.
Simon *Preſs.*
Iohannes }
Richardus } *Preſton.*
Iohannes *Priaulx.*
Daniel }
Gabriel }
Iohannes }
Samſon } *Pricæus.*
Samuel }
Wilhelmus }
Robertus *Prick.*
Iohannes Prideaux.
Iohannes Primeus.
Gilbertus *Primiroſius.*
Alexander *Pringle.*
Wilhelmus *Prinnius.*
Thomas *Prior.*
Priſſonerus.
Wilhelmus Procter.
Nicolaus *Proffet.*
Thomas Proſper.
Wilhelmus Pulley.
Thomas Pullein.
Ferdinandus Pulton.
Samuel }
Thomas } Purchas.
Carolus Pynnerus.
Franciſcus Quarle.

Digitized by Google

VVilhelmus Quelch.
Edvvardus Rainbovv.
Johannes Randall.
Ranchinus.
VVilhelmus Ramley.
*H*enricus Ramſden.
Iohannes *R*amſey.
Franciſcus *R*aſvvorth.
Rhathband.
Ioſeph Ravve.
VValther Ravvleigh.
Franciſcus
Iohannes } Ravvlinſon.
Alexander Read.
Iohannes Reading.
Robertus *R*ecordus.
*R*ichardus Reek.
VVilhelmus *R*eginaldus.
Johannes Reilandus.
Edvvardus
Wilhelmus } Reyner.
Edvvardus
*I*ohannes } *R*eynold.
Wilhelmus
Richardus Resbury.
VVilhelmus Reſſold.
VVilhelmus Reſtall.
Samuel Rhetorfortis.
*R*obertus Retinenſis.
Edmundus
Thomas } Reveus.
Carolus
Johannes } Richardſon.
*S*amuel

Farnciſcus *R*idington.
Johannes
Lancelot } Ridlej.
Andreas *R*ivat.
Bruno Riveſius.
Georgius Ritſchelius.
Alexander
Franciſcus } Robertus.
Fulco
*H*ugo
Johannes
Raphael } *R*obinſon.
Richardus
Henricus *R*oborough.
VVilhelmus Robotham.
Johannes Rocket.
VVilhelmus Roe.
Daniel
Franciſcus
Nehemias } *R*oger.
Richardus
Thomas
Roger Ceſtrenſis.
Robertus *R*ollock.
Franciſcus Rollenſonus.
Alexander
Wilfridus } Roſſæus.
VVilhelmus *R*oſe.
Johannes *R*ovve.
Iacobus *R*ovvlandſon.
Gerſon Rucerus.
Antonius Rudde.

(*d* 3) Geor-

Digitized by Google

Georgius
Nicolaus } Ruſt.
Thomas Rutton.
Antonius Sadler.
Thomas Salterne.
Saltmarshius.
Arthur Salvvay.
M. Salvvajes.
VVilhelmus Sancroft.
VVilhelmus Sandbrook.
Nicolaus
Richardus } Sanderus.
Johannes Sandford.
Hugo Sanford.
Robertus
Wilhelmus } Sanderſon.
Edvvinus Sandes.
Laurentius Sarſon.
Henricus Savilius.
Antonius Scattergoud.
VVilhelmus Sclater.
Henricus Scobell.
Thomas Scotus.
Henricus Scudderus.
Johannes Scull.
Johannes Sculkenius.
Lazarus Seaman.
VVilhelmus Secker.
Scortrech.
Johannes
Ioſephus
Obadias
Wilhelmus } Sedgevvicius.

Iohannes Sellar.
Iohannes Seldenus.
Iacobus Sempleus.
Franciſcus
Iohannes } Senault.
Richardus Senhouſe.
Iohannes
Lionellus } Scharpius.
Iohannes Shavv.
Iohannes Scheffield.
Gibertus
Iohannes
Richardus } Sheldon.
Robertus Shelford.
Richardus
Robertus } Sherlogus.
Iohannes Sherman.
Robertus Sheringham.
Nicolaus
Thomas
Wilhelmus } Shepheard.
Wilhelmus Shervvin.
Sheeringus.
Wilhelmus Shirley.
Chriſtophorus
Joſias
Nathanael } Shute.
Iacobus Sibbaldus.
Richardus Sibbſius.
Richardus
Robertus } Sibthorp.
Simeon Dunelmenſis.
Iohannes Skenæus.

Digitized by Google

Archibaldus
Edoardus
Iohannes } Simſonius vel
Matthias } Sympſouius
Sidrach
Thomas
Iohannes Singleton.
Robertus Skinner.
Edmundus Skipponus.
Fridricus Sloer.
Alenius } Smalvvood.
Georgius
Henricus
Iohannes
Miles
Nathanael
Nicolaus
Petrus } Smith.
Samuel
Thomas
Wilhelmus
Zacharias
Zephanias
Johannes Squire.
Staffordus.
Johannes Stalham.
VVilhelmus Stamp.
Richardus Stanfaſt.
Edvvardus } Stanley.
Thomas
Richardus Stanihurſt.
Edmundus Stanton.
Richardus Stanvvix.

Thomas Stapletonus.
Ambroſius Staveley.
Iohannes Stavv.
Iohannes Stearne.
Robertus Stedman.
Richardus Steele.
Stephens.
Nathanael } Stephanus.
Thomas
Petrus Sterry.
Edvvardus Stillingfleet.
Thomas Stint.
Georgius Stinton.
Iohannes Styleman.
Chriſtophorus Styles.
Daniel } Stoakes.
Richardus
David Stockeſius.
Richardus Stockius.
Johannes Stockvvood.
Samuel } Stone.
Wilhelmus
Matthæus Stoneham.
Ferguſius Story.
Stovveus.
Iohannes Strang.
Iohannes Strickland.
Georgius } Strode.
Wilhelmus
Willelmus Strong.
Wilhelmus Struther.
Iohannes } Stuard, ſive Ste-
Richardus } vvard.

Digitized by Google

Iohannes
Thomas } Stoughtonus.
Samuel Sudbury.
Chriſtophorus
Thomas } Suttonus.
Edmundus Suckling.
Thomas Svvadlin.
Ioſeph Svvaffield.
Iohannes Svvane.
Chriſtophorus Svvateus.
Walter Svveper.
Daniel
Wilhelmus } Svviſtus.
Georgius Svvinnock.
Cutbertus
Humfredus } Sydenham.
Archibaldus Symmer.
Edvvardus
Henricus
Joſeph } *Symmondus.*
Joſua
Iohannes Taffinus.
Eduardus Tarpe.
Robertus Tatnal.
Chriſtophorus
Franciſcus
Jeremias } Taylor.
Theophilus
Thomas
Richardus Tedder.
Robertus
Willielmus } Temple.
Iohannes Templerus.

Edvvardus
Iohannes } Terry.
Chriſtophorus Teſdale.
Terzerus.
VVilhelmus Theeling.
Robertus Tichbournius.
Robertus Tillesley.
Iohannes Tillinghaſt.
M. Tillius.
Robertus Tilney.
Iohannes
Robertus } Tillotſon.
*I*oannes Timſon.
Wilhelmus Tindallus.
Antonius Tirrel.
Ludovicus
Michael } Thomas.
Iohannes Tombus.
Richardus Thomſonius.
Iohannes Tomkis.
Franciſcus Tomlinſon.
Thomas
*W*ilhelmus } Tompſonus.
Cutbertus Tonſtallus.
Wilhelmus Tooker.
Alexander Toppius.
Edvvardus Topſel.
Torndikus.
Wilhelmus Torneus.
Gilbertus Torntonus.
Thomas Torovvgood.
Samuel Torshelius.

Ri-

Richardus Torton.
Daniel Touteville.
Iohannes | Tovvers.
Wilhelmus |
Richardus Tovvgood.
Robertus Tovvn.
Samuel Tovvnſend.
Johannes Toy.
Henricus Tozerus.
Bartholomæus Thraheron.
Iohannes Trapp.
Johannes Traske.
Walter Traver.
Richardus Tray.
Treleinicius.
Treshamus.
Thomas Treſcot.
Wilhelmus Trevethick.
Franciſcus Trigge.
Georgius Trockmorton.
Nathauael Tucker.
Edvvardus } Tuckius.
Thomas }
Antonius Tuckney.
Thomas Tully.
Georgius | Turnebullus.
Richardus |
Hieronymus | Turner.
Roger |
Jeremias | Tutty.
Wilhelmus |
Thomas Tvveety.

Roger Tvviſden.
Wilhelmus Tvviſſus.
Henricus | Valentini.
Thomas |
Ephraim | Udallus.
Iohannes |
Henricus | Vaughan.
Wilhelmus |
Alexander Udney.
Wilhelmus Velvvood.
Raphael Venning.
Richardus Verſtegan.
Henricus Vertue.
Johannes Veronius.
Johannes Vicars.
Thomas de Vicarijs.
Petrus Vinkius.
Humfredus | Vincentius.
Thomas |
Richardus Vineſius.
Petrus Viretus.
Richardus Vitus.
Laurentius Vomock.
Johannes Votier.
Uptonus.
Iacobus Uſſerius.
Emanuel Uty.
Thomas Wadſvvorth.
Edvvardus | Wakemann.
Robertus |
Nathanael Waker.
Elkanah Waleſius.

Georgius | Johannes | Thomas | Wilhelmus | Wallius.
Antonius | Chriſtophorus | Gerorgius | Wilhelmus | Walker.
Thomas Walkington.
Johannes Wallis.
Franciſcus | Thomas | Walſal.
Georgius Walter.
Brianus | Iſaacus | Walton.
Robertus Walvvyn.
N. Wanley.
S. Warburtonus.
Johannes | Nathanael | Richardus | Samuel | Sethus | Wilhelmus | VVard.
Iohannes VVare.
Jacobus VVaræus.
Richardus VVarr.
Franciſcus VVarham.
Johannes VVarrenus.
VVarmiſtreus.
Iacobus VVarvvell.
V.Varvvickus.

Thomas Wasbourn.
Edvvardus Waterhouſen.
Wilhelmus Wathelæus.
Wilhelmus VVatts.
Richardus | Robertus | Thomas | VVatſon.
VVeakus.
Georgius | Richardus | VVebb.
Johannes VVebſter.
Iohannes VVell.
Iohannes VVeemſe.
VVennellus.
Petrus VVentvvorth.
VVilhelmus VVeſtermann.
Thomas VVeſtfield.
Matthæus Weſtmonaſterienſis.
Herbertus VVeſtphalinus.
Thomas VVeſterne.
Hugo VVeſtonus.
Edvvardus VVettenhall.
Iohannes VVhalæus.
Abraham VVheloc.
Iohannes VVhatæus.
Iohannes VVhincop.
VVilleſius.
Iohannes | Thomas | Daniel | VVhynel.
Oliver | VVhitby.

An-

Antonius
Chriſtophorus
Franciſcus
Harim — VVhite.
Henricus
Iohannes
Thomas

Jeremias
Wilhelmus — VVhitacker.

Iohannes VVhitfood.
Iohannes VVhitgift.
Franciſcus VVhiddon.
Nathanael VVhiting.
VVhitehaut.
Iohannes VVickiff.
Giles VViddovv.
Roger VVidringſtonus.

Michael
Wilhelmus — VVigmore.

Florentius
VVilhelmus — Wigornienſis.

Eduardus
Robertus — VVillanus.
Roger

Gerorgius Wilby.

Iacobus
Thomas — VVilcock.

Georgius
Robertus — VVilde.

Andreas VVilletus.
Thomas VVilliamſon.

Edvvardus
Griffith — VVilliamus.
Iohannes

Henricus
Iohannes — VVilkins.

Henricus
Iohannes
Robertus — VVilkinſon.
Wilhelmus

Iohannes *W*ilmerus.
Robertus *W*ilmot.

Arthur
Chriſtophorus
Henricus — *W*ilſon.
Matthias
Thomas

*W*alter *W*ilsham.
Robertus *W*imbledon.
Iohannes *W*imſtejus.
Johannes *W*ing.
Johannes *W*ingfield.
Georgius *W*inter.
*W*ilhelmus *W*iſchart.
*W*ilhelmus *W*iſtanley.
Georgius *W*ither.
Thomas *W*itherell.
Roger *W*itheringtonius.
Iohannes *W*ithlock.

Eduardus
Iohannes
Thomas — *W*ood.
*W*ilhelmus

Franciſcus	Woodcock.	Thomas Wortington.	
Wilhelmus		Antonius Wotton.	
Benjamin Woodbridge.		Matthæus Wren.	
Samuel Woodford.		Abraham	Wright.
Wilhelmus *W*oodhal.		Georgius	
Theophilus Woodenot.		Samuel	
Timotheus Woodrof.		Thomas	
Wilhelmus Woodvvall.		Yarrovveſius.	
Woodvvardus.		Iohannes Yateſius.	
Robertus Wolcomb.		Iohannes	Young.
Edmundus Wolley.		Robertus	
Wilhelmus Worshippus.		Wilhelmus Yunger.	

INDEX TERTIUS
RERUM MEMORABILIUM.

A

ADamitæ nudi incedunt pagina 392.

Adulteri *P*œnitentia in veteri Eccleſia. 446.

Æquivocationes Pontificio-fraudulentæ. 364. ſeq. *447.* eas defendit Jeſuita Parſonius. 374. 483.

Afri immolant homines Saturno. 449.

Ailesbury Diatriba de æterno Dei decreto circa creaturas rationales. 306.

*A*lcoran*g* vel *A*lfurcan quid notet. 360. Verſio ejus à Bibliādro edita parum valer. 361.

Anabaptiſmi initia & progreſſus. 387. ſeqq.

Anabaptiſtarum diverſa nomina 389. Dogmata. 393.

Angelos ante Creationem hominis à Deo defeciſſe, facilius aſſeritur, quam probatur. 341.

Angli excellunt in Linguis Orientalibus. p. 8. edunt Biblia Polyglotta adornante Dn. Briano Waltono, ibid. Comburunt Catechiſmum Racovienſem ex Decreto Parlamenti. 384. Habent varias Concerdantias Biblicas.

blicas. p. 23. *Egregios* Chronologos p. 26. Angli veteres loquebantur Gallicè. 530. *Patres* à *Pontificiorum* maculis repurgarunt. 499.
Anglis à Pio IV. *Pontifice* Romano offertur Cœna ſub utraque ſpecie, & Liturgiæ vernaculæ confirmatio, ſi Papæ Primatum agnoſcant. 4[illegible]4.
Anglia ſæpè ſuſcepit reformationes Eccleſiæ. 520. *Scatet* ſectarijs plurimis 402. 403. ibi concionantur fœminæ. 404.
Anglicanæ Eccleſiæ ſtatus unde addiſcendus. 521. ſeqq. Confeſſio duplex. 271.
Anglici Anabaptiſtæ 393. ſeqq. Enthuſiaſtæ. 395. Antinomi. 396
Anglici ſermonis elegantia à Roberto *Southvvell* obſervata. 458. 485.
Anshelmus Cantuarienſis Pontificis Rom. palpo. 562.
Antichriſtus ab Anglis detectus 335. & à quam plurimis impugnatus. 374.
Antinomi. 422.
Antiquitates Græcæ & Judaicæ ſub Titulo Aaron & Moſes. 25. 26.
Antiſcripturiani ex Independentibus. 425.
Apoſtoli fuerunt primi Epiſcopi. 450.
Jacobus Arminius Sectæ Remonſtranticæ fundator. 397. *Creatur* Theologiæ Doctor *Leidæ* 398. Moritur ibid.
Arminianiſmi deſcriptio. 399.
Athei quinam. 349. Multi in Italia, Belgio, Galliâ & *Anglia*. 350
Atheorum Catechiſmus. 355.
Gymnaſium Pariſijs. 351.
Atheiſmi diviſio. 350.

B

Robertus *Balphoreus* exſcribit *Bezam*. 515.
Baptiſmus triplex, fluminis, flaminis, Sanguinis. 324. Baptiſmi encomia. ib. *Aſperſio* in Baptiſmo Occidentalibus recepta 451. Baptiſmi tempus paſcha & pentecoſte. 482.
Henricus Barrovv novus ſectarius ſuſpendio perit. 412.
Bellum ſacrum Waldenſes affligit. 452.
Benedictio in Cœna Domini. 452.
Biblia Anglicana proſtant varia. p. 1. ſeq. in Capitula diſtincta & illuſtrata à Stephano *Langthono*. 593.
Biblia Græca in Anglia excuſa. 2.
Orientalia Pariſienſium *Dn.* Michael

(c 3) chael

chael de Jay vir privatus, proprijs ſumptibus in decem Tomis edit. 2. 3.
Biblia polyglotta Anglorū ſuperant Biblia Regia ab Aria Montano procurata. 8. 9. 10. ſeqq.
Boiſiorum familia in Anglia diu floruit. 143.
Robertus Boltonus palinodiam canit & laqueo vitam finit. 411.
Robertus Brovvn reprehenſus quod uxorem ſuam verberaret facetè reſpondet. 411.
Brovvniſtarum ſecta. 411. Controverſiæ. 415.
Robertus Boyle illuſtris Scriptor. 447. 465. 472.

C.

CAlix triplex. 453. Calicis ſacrilegium in Paparu. 453.
Iohannes Cann Sebaptiſta. 412.
Canones Apoſtolorum, Apoſtolos auctores non habent. 503. Idem de Clementis Conſtitutionibus paſſim interpolatis tenendum. 503. 504.
Carmelitarum Ordo in Anglia expirat. 603.
Carolſtadius ejurato Doctoris axiomate ligni vectorē agit. 392
Caſauboni elogium albo Marmori inſculptum. 28.
Catechiſmus Novelli Latinus, Græcus & Hebraicus. 274.
Cervi & Damæ intra Septa Regia non interficiantur. 587.
Charta magna Anglorum quid? 529. Conſtat 37. Capitibus Legum. 530.
Charta extenſa Scotorum. 531.
Chartæ ſignificatio apud veteres Normannos & Gallos. 530.
Johannes Checus ex Profeſſore Eloquentiæ fit Eques. 279.
Chriſtiani ſtantes veteribus qui? 488.
Chriſtologiæ tractatio. 310. 443.
Chryſoſtomi optima editio Saviliana. 513.
Ciconias lædere piaculum. 455.
Circumciſio Saracenis ante Muhammedem uſitata. 322.
Clementis Romani Epiſtola prior ad Corinthios in Occidente per mille annos fruſtra quæſita eſt. 503. Edita à Patricio Junio & Johanne Fell ibid.
Colemannus novum Eccleſiæ regimen introducit. 428.
Colloquia præſtantiora inter Reformatos & Pontificios in Anglia inſtituta. 377.
Colloquiū Joannis Rainoldi cum Harto lectu digniſſimum. 379.
Guiliel-

Guilielmi Laudi cum Fishero ſuſpectum. 380.
Communio pœnitentibus, moribundis in veteri Eccleſia data 456. Sub utraque viguit. Ibid. & 325.
Concilium Viennenſe ſub Clemente V. Linguæ Hebraicæ, Chaldaicæ & Arabicæ Profeſſores conſtitui jubet. p. 8.
Concilia Anglicana Spelmannus & Wilh. Dugdall collegit. 540. Synopſis illorum à ſeculo ſeptimo uſque ad ſeculum decimum ſeptimum continuata. à pag. 540. ad 610.
Confeſſio Anglicana confirmata. 603.
Confeſſio Scoticæ Eccleſiæ. 271. Anabaptiſtarum. 388. 394. Antinomorum. 396. Armi-nianorum. 399. Barrovviſtarum. 412. 413.
Concordia Eccleſiaſtica reſtauranda. 331.
Conjugium nullum abſque conſenſu mutuo. 578.
Converſio veterũ Britannorũ & Scotorũ 520. conf. præf. ad Lect.
Converſio infidelium. 316. 348. 359. 419.
Confirmationis ritus apud Æthiopes. 456.
Johannis Cottoni via vitæ liber utiliſſimus. 493.
Alius Johannes Cottonus malæ notæ homo. 422.
Critica ſacra Anglorum. 18. 19. à D. Matthæo Poolo ſ. b [illegible] dem revocata. ibid. Eduardi Leigh. 20. Quæ uti & alia ejus ſcripta juſti ſunt valoris. 289.
Critici Anglici Patres attendunt. 501.
Crucis adoratio. 459. uſus Crucis apud veteres. ibid.
Crux è lana rubra ituris ad ſacrum bellum appenſa. 459.
Cyprianus Martyr [illegible] Illuſtris ex Senatore Epiſcopus fit. 506. Scripta ejus depravatè eduntur. 507.

D.

Decem Præfationes ſacri Catalogi. 586.
Decimæ Eccleſijs dandæ. 585. 591. Exiguntur 589.
Decimæ in Bellum ſacrum. 601.
Dei excellentia in tribus. 460.
Delphi multa ex ſacris literis hauſerunt. 25.
D'Eſpaigne detegit errores Anglicæ & Gallicæ verſionis Bibliorum. 20.
Diaconus Chriſtianus fit Judæus &

& ideo comburitur. 597.
DiesDominica non violanda. 592
Diſcrimen inter Presbyterianos & Independentes. 418.
Diſſenſio de Primatu inter Eboracenſem & Cantuarienſem Archiepiſcopum. 598.
Divortia Anglis olim familiaria. 461.
Johann. Duræus conatur concordiam Eccleſiaſticam introducere. 429.

E.

ECcleſia Anglica Roterodami ab Independentibus detrimentum patitur. 423.
Eccleſiæ notio explicata. 327. ſeq
Eccleſia Catholica nulli regioni alligata. 328.
Locus de Eccleſia delineatus. 329, ſeqq.
Eduardus ſextus laudatiſſimus Princeps juventutis. 603.
Eduardi Henberti Lib. Baronis ſcripta periculoſa. 294. ſeq. Ejus Theologia rejecta. 297.
Epiſcopatus à Presbyteriatu differt. 346.
Epiſcopales Anglici. 430.
Errorum diſcrimen. 463.
Euchariſtia in quali vaſe conſecranda. 586. Quomodo uſurpanda. 590.
Euchariſtiæ celebratio tempore Juſtini Martyris. 325. Reliquiæ pueris incorruptis oblatæ. 326.
Euchariſtiam intinctam alicui dare prohibitum. 585.
Evangelia quatuor Perſico-Latina vulgavit Andreas Whelocus 145. Gothicè & Anglo-Saxonicè Franciſcus Junius; Ibid. Saxonicè Dayus. 146.
Quatuor Evangelia comparantur 4. Animalibus. ibid.
Euſebij Hiſtoria Eccleſiaſtica vitiata. 509.
Eutychij Alexandrini medulla hiſtorica ex Arabico Latinè verſa. 518.
Excommunicatio veterum. 463.

F.

FAlſariorum fraudes in Patrũ ſcriptis commiſſæ. 495.
Familia Charitatis. 395.
Fidei tractatio explicata. 318. ſeq.
Iohannes Fisher Epiſcopus Roffenſis juſſu Henrici VIII. Regis Angliæ capite plectitur. 99.

G.

GOtteſchalcus hæreticus in carcere diu detentus moritur. 519.
Gratia Scholaſticis quid importet. 444
Græ-

Græcæ Linguæ hiſtoria auctore Burtono. 537.
Gregorius VII. Papa auctoritatem ſuam amplificat. 363
Guilielmus Henricus Princeps Arouſionenſis Oxonij Doctor Legum publicè creatur. 31.

H.

Hæreſis Prædeſtinatiana. 519. Hæreticorum varia genera. 332.
Hebræorum punctorum & Literarum conſonantium ætas. 283.
Helmeſtadienſes Typographi optimos & rariſſimos libros excudunt. 501.
Henrici octavi R. A. Impetus in Pontificios & Proteſtantes. 521.
Hieroglyphica animalium ex S. Scriptura Simſonij. 21.
Thomas Hobbes nulli religioni addictus eſt. 386.
Homerus Hebraizon & Heſiodus Homerizon Bogani. 22.
Homicidarum ſponte interficientium pœnitentia in veteri Eccleſia. 466.
Hominum Mactatio olim Britannis uſitata. 448. ſeqq.
Hottingerus Anno 1667. Undis mergitur. 12.
Hutchinſonia fanatica uno tempore triginta monſtroſos partus edit. 426.

I.

Jacobus Angliæ Rex mortuus. 257. Librum edit ſub rubricâ triplici nodo triplex cuneo. 372
Idololatria veterum Germanorum. 467.
Jejunia. 170. 510. Quatuor temporum. 594. Sabbathorum apud Græcos & Latinos. 503. Mahumedanorum. 467. Jejunium quadrageſimale. 171. 333. 467.
Irenæi tempore nondum in uſu fuit. 511.
Imagines Chriſto & Apoſtolis poſitæ. 468. ſed non adorandæ. ib. Imaginum uſus in Eccleſia &c. ibid.
Inceſtuoſorum pœnitentia. 468.
Independentes in America novam Angliam formant. 422. ſub ijs omnes Schiſmatici Angliam turbantes comprehenduntur. 420. 421.
Independentium methodus concionandi. 172. Confeſſio. 271. origo. 416. Doctrina & Diſciplina. ib. ſeq. 608.
Independentiſmus plus quam quadraginta ſectas progeneravit. 420.
Invocatio ſanctorum nullum habet fundamentum. 487.

(ſ) Iobi

Iobi *Liber* carmine Græco redditus à Iohanne Duport. 71.
Judaicæ *Religionis* vana laus 270.
Judæi miſeri homines. 358. *In America.* 359. ex *Anglia* pelluntur. 602.
Judicium de *Rob.* Abboto. 363.

Judicium de
Carolo Albaſpinæo. 512. ſeq.
Wilhel. Ameſio. 398. 411.
Andradio. 284.
Jacobo *Arminio.* 307.
Franciſco Bacono. 538.
Iohanne Balæo. 537.
Card. Baronio. 512.
Ioh. Baſtvvicko. 381.
Iohan. Poiſio. 143.
Olivero Boyleſio. 329.
Thomæ Browne Libro *Religio Medici.* 357.
Georgio Carletono. 519.
Cawdreo. 333.
Ioh. Chriſtophorſono. 509. 511. 512.
Roberto Coco. 501.
Dempſtero. 26. 523.
Georg. Downhami. 296.
Wilh. Dugdal. 536.
Iohanne Duræo. 429.
Kenelmo Dygbæo. 302.
And. Eudæmone. 363. 372.
Dan. Feathlæo. 199.
Fieldo. 328.
Iohanne Forbeſio. 291.
Patricio Forbeſio. 257.

Judicium de
Thoma Gatakero. 21. 114.
Hugone Grotio. 269.
Hammondo. 430.
Herleo. 610.
Thoma Hobbeſio. 386.
Richardo Hooker. 331.
Thoma Jameſio. 501. 516.
Iohanne Juello. 369.
VVilh. *Laudo.* 407.
Edwardo *Leigh.* 289.
Iohan. Lightfoot. 144
Marshamo. 27.
Thoma Mantono. 245.
Optato Milevitano. 513.
Iohanne Miltono. 484.
Thoma Mortono. 208.
Henrico Nicolai. 395.
Palmero. 333.
Pamelio. 507.
Perkinſio. 446.
Ioh. Pitſeo. 537.
Edw. Pocockio. 518.
Ioh. Prideaux. 283. 299.
De Puritanis. 407. 408.
Ioh. *Rainoldo.* 281. 379.
Edw. *Reynoldo,* 280.
Sam. Rhetorforte. 400.
Ioh. Robinſono. 413.
Henr. Savilio. 513.
Iohanne Seldeno. 24.
Gabriele Sionita. 4.
Fauſto Socino. 382.
Henr. Spelmanno. 522.
Wilh.

Judicium de { Wilh. Tindallo. 142.
Wilhelmo Tvviſſo. 401.
Iac. Uſſerio. 24. 288. 502.
Polydoro Vergilio. 523.
Conrado Vorſtio. 384.
Franciſco Whito. 334.
Andrea Willeto. 55. 465.
Ioh. Uutenbogardo. 398.
Juris ſcriptores cum tempore autoritatem am.ittunt. 535.
Juris Anglicani Notitia. 532.
Jureconſulti veteres Anglorum. ibid.
Jus naturale & gentium ex mente Hebræorum. 24. 469.
Jus Papæ ultra limites oceani abdicatum. 602.
Parallela juris Romani & Judaici 25.
Juſtificatio peccatoris quales effectus producat. 320.

L.

Laici à Scripturæ S. lectione minimè arcendi. 288.
Lapſi in veteri Eccleſia quinā. 488
Laudus Archiepiſcopus Cantuarienſis turbator Eccleſiæ Anglicanæ. 379. capite truncatur. 380. 607.
Lex naturalis 321. ejus diſtinctiones. 443.
Levellerij Anarchiam quærunt. 425.
Libertinorum vanæ opiniones. 391. ſunt in Religione amphibia. ibid. ſeqq.
Iohann. Lilburn homo perverſus. 426.
Liturgia Anglicana concinnata & ſtabilita. 604. à Puritanis impugnata. 606. Ejus defenſio, 524. ſeqq.
Logicæ uſus in Theologia. 174.
Lutetia Pariſiorum undè nomen traxit. 351.

M.

Martyres honorati. 471. Sacrificijs. 486.
Martyrij requiſita. ibidem.
Menno Simonis Mennoniſtarum vel Menniſtarū Patriarcha. 390.
Milvertonus Carmelita excommunicatur. 603
Miſſæ Sacrificium. 326. 473.
Ludovicus Molinæus ἀνωνύμως Libros contra Pontificios edit. 373. ſeq. 527.
Monachi otioſi ſunt Patrum Caſtratores. 496. 513.
Mortalitatis ſchedæ apud Anglos mul as ſuppeditarunt obſervationes Phyſico-politicas. 473. ſeq.
Muhammed idem ſonat quod Deſiderius. 360. Ejus doctrina qualis ib. origo. &c. 361.

N.

Iacobus Nayler Pſeudo-Chriſtus Anglicus. 435.

Nemeſius ex Philoſopho fit Epiſcopus. 514.
Henricus Nicolai Monaſterienſis Antinomorum deliria in Angliam deduxit. 395. *Ejuſdē Liber*, Evangelium Regni, ſcriptum Phantaſticum. ibid.
Noæ adventus in Italiam. 25.
Notæ Belgicæ in utrumque Teſtamentum à Dn. Theodoro Hakio Anglicè vertuntur. 20.
De nummis Roman. Græcorum, & Judæorum. 25.
Nuptiæ occultæ prohibitæ. 587.

O.

Oblationes pro defunctis in veteri Eccleſia. 476.
Opera Sanctorum ſupererogatoria nulla. 326. 348. 453.
Ordalia veterū Anglorū. 476 ſeq. Immanitas eorum. 477.

P.

Panis Euchariſticus quondam ad infirmos delatus. 323.
Parlamenta Angliæ à quibus deſcripta. 528.
Partus monſtroſus mulieris Anglicæ. 426.
Paſchæ obſervatio apud priſcos Scotos. 482.
Controverſia *Paſchalis* inter Aſiaticos & Romanos. 510.
Reginaldus Peacokus Epiſcopus Ciceſtrenſis propter graviſſimos errores Epiſcopatu exuitur, & in obſcuro moritur. 603.
Peccati variæ diſtinctiones. 306. ſeqq.
Pelagius Hæreticus alio nomine Morgan vocatur. 519.
Nicolaus Pelargus Anabaptiſtarum Antiſignanus. 387.
Perkinſij Catholicus reformatus ſolidè elaboratus eſt. 374. 501.
Iohannes *Pitſeus Balæum* Calumnijs proſcindit. 536. æque ac Bishopus. 537.
Pitſeus Iohan. *Philoponum Anglum*, ſed falsò facit. 537
Edvvardus Pocokius vertit Grotium de veritate Religionis Chriſtianæ Arabicè. 269.
Pœnitentia non eſt Sacramentum. 316.
Pœnitentiæ publicæ apud veteres quatuor gradus totidem locis aſſignati. ibidem. Conditiones neceſſariæ. ibidem.
Pœnitentiarius *Presbyter* in Oriente ſeculo IV. abrogatur. 318
Pontificis Romani electio olim ſine Imperatoris confirmatione irrita. 368
Pontificij malè Patres allegant. ib. eos depravant. 501. 507. 508.
Pontificiorum Religio Angliâ ejecta. 521.
Præ-

Prælati quaſi animalia oculata ante & retrò. 601.
Presbyteriani qui 415. 420. 431. alias vocantur Puritani. 526. 604
Presbyteriani & Independentes Carolum primum Regem glorioſiſſimum interfecerunt. 605. 607.
Iohannes Pricæus locutiones ſacras cum ſcriptoribus externis confert. 76. 146.
Wilh. Prynnius propter Tragœdiam de violatione *S*abbathi auriculas amittit. 336. Ex carcere cum *P*ompa educitur & Parlamenti aſſeſſor conſtituitur. ib. Hoſtis *Præ*latorum. 431.
Proſtratio in Eccleſia ſub V. T. rariſſima. 485.
Pſalterium Latino-*S*axonicum vetus. 75. Ejuſdem Paraphraſis Metrica Græca. 76. Metro Anglicano incluſum & hodie in Eccleſijs Angliæ uſitatum. 82.
Expoſitiones in Pſalmos ſtatutis diebus in Eccleſia Anglica ſectos 143.
Pſeudo-Chriſtus in Anglia ſuſpenditur. 597.
Puritanorum impetus magnam Eccleſiæ ſtragem dedit. 406. Tria genera. 407. inter illos clariſſimi viri. 408. Mores. ib. *D*octrina. 410.

Q.

Quakeri ſectarij Anglici. 432. 433. aliàs viri quintæ Monarchiæ. 434. ſunt ex Independentibus. ib. Quo tempore in Anglia innotuerunt. 436. Eorum dogmata perverſa. 437. 439. Habent delicatas conſcientias 439. ſceleribus immerſi remanent ſancti ſcilicet 439.
Quærentes ſectarij inter Anglicos Independentes. 421.

R.

Rabbini Chriſto quædam ſurripuerunt, contra Chriſtus ab illis nihil mutuatus eſt. 145.
Ranteri homines impijſſimi. 425.
Regeneratio ex aqua & ſpiritu ſummè neceſſaria eſt. 315.
Regum veterum commenta ad ſeducendum populum. 435.
Romani ſe vivos inferis devovebant æquè ac Galli. 449.

S.

Sabbathum jure divino ſanctificandum. 334.
Memorabilia de profanatione Sabbathi. ibidem.
Sacramenta quid. 323. Pontificiorum. 444.
Sacer codex mira Dei providentia conſervatus. 7. Ejus autographa

(ſ 3)

grapha hodie non extant. 6.
MS. Theclæ in Anglia ſervatur. 199. 505. Ubi comma 7. prioris Epiſtolæ Johanniticæ cap. 5. omiſſum. 255.
Sacerdotes per contemptum Sacrificuli vocantur. 556.
Salica lex Anglis nota. 533.
Salomon ἐμμετρ⊙ Duporti. 102. Ejus canticũ carminicè redditum à Dudlejo Fennero. 111.
Scripturæ ſacræ intelligentiæ accommoda a adminicula. 18.
Separatiſtarũ duæ factiones. 408.
Septuaginta ſeptimanarum Danieliticarum Chrorologica cohærentia cum Novo Teſtamento. 131.
Septuaginta viralis Verſio à Nobilio reſtituitur. 10. De Correctione ejuſdem. 282.
Sicli Arabum & Perſarum Aſtronomici. 25.
Societas Regia Londinenſis. vid. Appendicem.
Lælij Socini clariſſima familia. 382. heterodoxia & obitus ib.
Sociniani nomine Chriſtiano indigni. 382. ſeq.
Socinifmus eſt quinta eſſentia Papiſmi & Calviniſmi. 383.
Sociniſmi hiſtoria. 385.
Sociniſtæ ex Belgio ejiciuntur. 384.
Symboli notio explicata. 270.
Symboli Apoſtolici auctoritas in Eccleſia Anglicana. 276. ſeqq.
Symboli Nicæni hiſtoria à Seldeno illuſtrata. 271.
Syncretiſmus Anglicus. 429.
Synodus Dordracena celebrata Anno MDCXIIX. 399.
Synodus Independens 424.
Sternu antibus bene precandi mos. 489.
Succeſſio Epiſcopalis quid importet. 489. 491.
Supplementum ad Lucanum de Bello Pharſa'ico. 528.
Surſum corda! formula veterum in celebratione Euchariſtiæ. 489.

T.

Jeremias Taylor præſtantiſſimus Caſuiſta. 494.
Novum Teſtamentum Anglicè vertit Guilielmus Tindallus Martyr. 142. verſu Hexametro redditum. 143.
Theologiæ corpus ſub ideâ ædificij ingenioſè repræſentatum à D. Stoughtono. 293.
Theologiæ moralis ſumma. 445.
Theologiæ Naturalis efficacia. 297. ſeqq.
Theologiæ ſcholaſticæ origo. 441 Diverſæ periodi. ibid.

Trans-

Tranſlationes variæ Bibliorum magnum præbent uſum ſcrutatoribus Divinarum Literarum. 6.

V.

Vita æterna donum Dei gratuitum quatuor de cauſis. 304.

Conradus Vorſtius Leidæ Profeſſionem Theologiæ ſuſcepturus propter Socinianam hæreſin ejicitur. 384. Ejus liber inſulſus de *Deo* in Angliâ comburitur. ibidem.

W.

Franciſco Walſinghamus Pontificem *Romanum* callidè decipit. 414.

Webbius homo novæ lucis fanaticus Academias deteſtatur. 445.

Andreas Willetus Thomæ Draxi nomen ſibi circumponit. 335.

Rogerius VVilhelmi Quærentium ſive expectantium ſectã *Londini* propagat. 421.

ADDENDA.

P*Ag. 2. lin. 25, poſt reliquit. Plures Bibliorum editiones Crowæus in Elencho ſuo Scriptorum in ſacram ſcripturam recenſet, nempè Vetus Teſtamentum per Tavernerum, fol. Lond. 1539. Biblia ſine Notis Lond. 1535. Thomæ Matthæi cum Notis, 1537. & 1549. VVilh. Tindalli fol. 1551. Thomæ Matthæi una cum prologis & Annotationibus in ſingula capita, fol. Lond. 1551. Regis Eduardi, fol. 1549. Beckij fol. 1549. Milonis Coverdalij, 4to. 1550. 1553. Biblia una cum Genealogia ab Adamo ad Chriſtum, fol. Lond. 1572. Eliſabethæ Reginæ. fol. 1573. Genevenſia, folio & quarto cum Notis. Duacenſia, tribus voluminibus, 4to Duaci 1609. Biblia per Thomam Buck magno charactere, folio. Cantuariæ per eundem alia minori charactere folio & quarto ib. Biblia per Ioh. Field magno charactere, fol. ib. Biblia Imperialia I. Ogilvai cum 100. Chorographicis & Hiſtoricis ſculpturis fol. majori. Ejuſdem Biblia Regalia cum chorographicis & hiſtoricis picturis, fol. minori.*

Pag. 20. lin. 15. poſt Londini, Epigraphe hæc eſt: Annotations upon all the books of the Old and Nevv Teſtament, this third above the firſt and ſecond edition ſo enlarged, as they make an entire commentary on the

the ſacred ſcripture the like never before publiſhed in Engliſh. &c. Londini 1657. Autores harum Annotationum in Præfatione denominantur. D. Gouge, M. Gataker, M. Dovvnham, M. Ley. M. Reading; M. Taylor. M. Pemerthon, D. Featly, quorum quilibet certam partem Bibliorum explanandam ſumſit, donec tandem integrum opus ad umbilicum perductum imprimeretur, Anno 1645. Sed flagrante bello inteſtino, Auctores laudati ſtudia partium ſectantes, Parlamento iſthoc laboris genere, quam glorioſiſſimo Regi velificari maluerunt.

Pag. 24. lin. 10. poſt templi. Idem quoque de Templo Hieroſolymitano, quale in diebus Salvatoris noſtri fuit, ſpecialem tractatum Anglicum vulgavit, Londini *in quarto anno 1650.*

Pag. 27. lin. 30. poſt exercitationibus ſedecim, Genevæ quarto 1653. Pro iſtis Caſaubonum à Rege Angliæ quotidie coronatum vel ducatum accepiſſe referebat Auguſtus Buchnerus, teſte Gotefredo Oleario Annotat. Biblic. appendice judicior. de varijs ſcriptoribus. ſub litera I.

Pag. 29. lin. 6. poſt aſſignamus, Epiſcopo Ardacenſi in Hibernia Iohanni Richardſono (ſic Crovvæo *vocatur in Elencho pag. 232.) qui natione Ceſtrienſis educatus in Academia Dublinenſi, S. T. P. mortuus autem eſt anno 1653. ætatis ſuæ* 74. *Obſervationes Anglicæ proſtant. Ibid. lin. 9. poſt VVortingtoni,* Lancaſtrenſis, *Collegij Rhemenſis præſidis, Protonotarij Apoſtolici, Soc. Jeſu D. ibid. poſt ed. Duaci, Obijt Juxta Alegamb. & Crovvæ. pag. 336. anno 1625. ibid. lin. ult. poſt quarto Victorini Bithneri* Clavis Linguæ S. *in Pentateuchum, 8vo Cantabrigiæ,* 1648.

Pag. 51. lin. 19. poſt 350. Diſſertatio de Urim & Tummim, in qua eorum natura & origo, non paucorum rituum Moſaicorum rationes & obſcuriora quædam Scripturæ loca probabiliter explicantur, Latinè auctore Iohanne Spencero, S. T. D. Collegij Corporis *Chriſti in Academia Cantabrigienſi præfecto. Cantabrigiæ octavo. 1669.*

ERRATA

ERRATA
CRASSIORA SIC EMENDANDA.

PAg. 7. Lineâ antepenultimâ, lege controverſia. p. 17. l. antepenult. l. adminiculis. p. 20. l. 7. l. hypercritico. p. 21. l. 25. l. Hieroglyphica. p. 24. l. 16. l. Gallicorum. p. 26. l. 6. l. Baronem. ad p. 40. C. 8. poſt Shute, adde, Eboracenſis, Paſtor *S.* Mariæ Wolnoth. Londini, obiit 1640. p. 47. l. 12. l. πρόσ-σω καὶ ὀπίσσω. p. 70. 11. l. Johannē. p. 82. l. 17. l. Pſalmum. p. 88. l. Doughtejus. p. 112. l. 2. l. Theol. p. 117. l. 11. l. Elias *Pettlæus* the Royal. p. 145. l. 7. excerpſit. Ibid. l. penult. Gothicum, Angli duo-bus. p. 176. l. antepenult. l. Ailesbury. p. 181 pro Teato, leg. faithful Teat, id eſt ſidelis mamma. p. 202. l. 18. ἐναντιοῦντα. l. 19. dele ἅρμασιν. p. 221. l. ult. l. exhortatio. p. 239. l. 16. l. is proved. Ibid. l. 22. l. Objections. 257. l. 14. l. 1619. ſeq. lin. l. prælectiones. 259. l. 4. Idololatry. 261. l. 13. Pricæus. p. 270. l. 16. l. quemadmodum. 272. l. 10. l. Speciatim. 277. l. 27. νῦν 295. l. 29. pro quatuor lege quinque. 296. l. 1. pœnam. 297. in fine, l. *S*cientiarum. 300. l. 24. pro Jerem. l. Hugonis. 303. l. 22. l. Pem-belij. 305. l. reducendo. 308. l. 4. l. honeſtatis 315. l. ἐξαγορασ-μὸς. 317. l. 6. μέθεξις. ibid. l. 20. l. νάρθηκα. ib. l. 31. ſincerum. 319. l. 1. videatur. 322. l. 19. l. Graileus. ib. l. 25. l. Sacramentis. 325. l. 1. pro cum l. cur. 327. lin. penult. poſt promiſcuum adde, notat. 328. l. 25. l. Whiteus de orthodoxâ. 331. l. 2. l. Caſeus pro cauſes. 333. l. 24. l. vindiciæ. 335. l. 6. l. Seldenus. l. 10. ibid l. Jacobus VI. ibid. poſt *L*incolnienſis, adde; Collegij SS. Trinitatis Præ-fectus, deinde Archiepiſcopus Cantuarienſis, Franciſci Baconi præceptor. 351. lin. 15. l. excitatos. 355. l. 20. l. fortuitò. 357. l. 4. l. ad. 361. lin. ult. l. *S*elden. 369. l. 28. poſt quarto, adde: Oxonij, 1625. p. 372. l. 20. l. dicere non poſſent. 373. l. 5. l. Socius. 374. l. 6. pro con borat, l. laborat. p. 402. l. 5. l. Libertas. 418. lin.

Digitized by Google

antepenult. l. Eccleſiaſtico. 429. l. 3. l. decreto. 435. l. 30, l. elencho. 445. l. complectitur juxta Epiſt. ad Titum. 460. l. 26. poſt pactum, l. cum. 471. l. 4. l. reductorio. 474. l. 19. l. in qua proportione. 484. l, 17. pro Thomas, l. Thomæ. 496. l. 13. l. utrarumq; p. 501. l. 15. pro Anglicè l. *Latinè*. Ibid. poſt egit adde, *Londini*, in quarto. anno 1622. p. 502. lin. 2. l. ſequentes. ibidem l. 11. l. Martialis. ib. l. 28. l. Claudio. p. 510. l. 11. pro πῶσ l. Ἰῆς p. 518. l. 9. l. Procœmio. 514. l. 16. pro Samuelis l. Johannis. 526. l. 13. pro Durennus, l. Durellus. ibid. l. 22. l. appellatione 531. l. 5. l. Anglos. ib. l. 9. l. aratrorum. 540. l. 11. l. Conqueſtoris. 541. l. 18. l. affuit. ib. affuerunt. 586. l. 18. l. myſterium. 592. l. 15. l. inſulam. 597. l. 27. pro 1237. leg. 1227. 599. l. 12, l. ſecundò. p. 602. l. 20. l. pecuniam. 625. l. 6. leg: *Parmenides*. 644. l. 22. pro darein. l. dann ein p. 658. num. 96. l. lege Urbanus. p. 663. v. 24. pro ſteigt l, ſteiget. p. 664. l. 4. inter verſus *Alexandrinos*, pro ein lies. eine. in Indice litera b. columna 4. linea 12. leg. Bartholomæus. lit. c. col. 1. pro Ferminus, leg. Firminus, ibid. col. ult. pro *Lushndon* l. *Lushington*. *Litera* f. column. 7. in *Addendis*, linea. 8. lege *Reginæ*. Levioa ra menda quæ fortè in nominibus proprijs ex incuriâ Typothetæ commiſſa ſunt, & ex collatione *Lectionis* facilè cuivis apparent, benevolus lector pro candore ſuo corrigat, idemq; humanitatis officium pari in paſſu à nobis ſibi certiſſimè polliceatur.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google